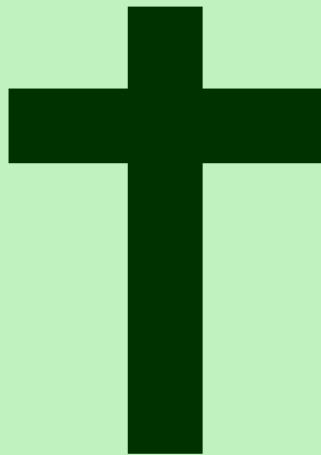

Abwareſen Wore-ɔ

New Testament in Chumburung (GH:ncu:Chumburung)

Abwaresen Wore-ɔ

New Testament in Chumburung (GH:ncu:Chumburung)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Dec 2021

24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745

Contents

Matiyo	1
Maak	49
Lukas	77
Yohanee	125
Ayaa-rɔ̄ ayerepo-ɔ̄ asun	157
Roma awuye	197
1 Korintoo awuye	218
2 Korintoo awuye	237
Galatiya awuye	250
Ifisus awuye	257
Filipii awuye	263
Kolosii awuye	268
1 Tisalonikaa awuye	273
2 Tisalonikaa awuye	277
1 Timotii	279
2 Timotii	284
Tiitus	288
Filemon	291
Heebrii awuye	292
Yakubu	308
1 Peetroo	313
2 Peetroo	319
1 Yohanee	322
2 Yohanee	327
3 Yohanee	328
Yudas	329
Aleebokaa potɔ̄	331

Matiyo

Ketə ne Matiyo a kyorəe bə ləe aseñ timaa-o si-o

*Yeesuu Kristoo mō nana-ana anyare
(Lukas 3.23–38)*

¹ Kęę Yeesuu Kristoo mō nana-ana anyare, na anęę nę ɔɔ lęę Deefid a kenana-o-ro-o, na anęę nę Deefid mō a lęę Abraham a kenana-o-ro-o. Abraham mō gyę Isireelii awuye bamō nana.

² To, Abraham mō gyi e gyę Isak,
ne Isak mō mō gyi e gyę Yakubu,

ne Yakubu mō mō gyi-ana e gyę Yudaa na mō daa-ana na mō tire-ana.

³ Ne Yudaa na ɔkyęę kō nę ba tęę mō ε Tamaa-o a kowę Peres na Sera,
ne Peres mō mō gyi e gyę Hisirən,
ne Hisirən mō mō gyi e gyę Aram.

⁴ Ne Aram mō mō gyi e gyę Aminadabi,
ne Aminadabi mō mō gyi e gyę Naasən,
ne Naasən mō mō gyi e gyę Salamən.

⁵ Ne Salamən mō na mō ka Rahab a kowę Bowas,
ne Bowas mō na mō ka Rut a kowę Obid,
ne Obid mō mō gyi e gyę Yesee.

⁶ Ne Yesee mō mō gyi e gyę Owure Deefid.

Ne Owure Deefid na ɔkyęę kō nę o dęę o gyę ɔnyare kō nę ba tęę mō ε Oriya mō ka-o a kowę Solomon.*

⁷ Ne Solomon mō mō gyi e gyę Rekabowam,
ne Rekabowam mō mō gyi e gyę Abiya,
ne Abiya mō mō gyi e gyę Asa.

⁸ Ne Asa mō mō gyi e gyę Yehəsafat,
ne Yehəsafat mō mō gyi e gyę Yehoram,
ne Yehoram mō mō gyi e gyę Osiya.

⁹ Ne Osiya mō mō gyi e gyę Yotam,
ne Yotam mō mō gyi e gyę Ahas,
ne Ahas mō mō gyi e gyę Hisikiya.

¹⁰ Ne Hisikiya mō mō gyi e gyę Manasee,
ne Manasee mō mō gyi e gyę Amən,
ne Amən mō mō gyi e gyę Yosiya.

¹¹ Ne Yosiya mō mō gyi-ana e gyę Yikoniya na mō tire-ana.
San amo-ro ne Isireelii awuye adoj a yaa bamō anya kusun-no Babilən sweere se.

¹² Bamō adoj a yaa bamō Babilən-o,
amo kamęę ne Yikoniya a kowę Salatiyel,
ne Salatiyel mō a kowę Sirubabel.

¹³ Ne Sirubabel mō a kowę Abiyud,
ne Abiyud mō a kowę Iliyakim,
ne Iliyakim mō a kowę Asəo.

¹⁴ Ne Asəo mō a kowę Sadukii,
ne Sadukii mō a kowę Akim,
ne Akim mō a kowę Iliyud.

¹⁵ Ne Iliyud mō a kowę Iliyasa,
ne Iliyasa mō a kowę Matan,
ne Matan mō a kowę Yakubu.

¹⁶ Ne Yakubu mō a kowę Yosef,
ne Yosef mō a waaree Mariya.
Mariya ya kowę Yeesuu ne ba tęę mō ε Kristoo
ne Wuribware yę o surj a ɔ bę kyonjwę kayę mō-ro-o.

* ^{1:6} ɔkyęę-o kenyare e gyę Batesiiba. 2 Samuwel 12.24.

¹⁷ Nkowekyase ne እ ya lee Abraham se ya bo fo Deefid si-o gye kudu nna, ne lee Deefid si ya bo fo sanj ne bamō adon a yaa bamō anya kusun-no Babilon sweere se-ও mō gye kudu nna. Bo lee sanj amo ya bo fo Kristoo-o kakowē se mō gye nkowekyase anej kudu nna.

*Anej ne baa kowē Yeesuu-o
(Lukas 2:1-7)*

¹⁸ Mfaanee ne baa kowē Yeesuu Kristoo. Kabregyii ko ya kyēna ne ba tee mō ε Mariya. Ne baa kere mō sa Yosef. Yosef na Mariya moj tee di, amaa Mariya a nu feye Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa ne እ nya kame. ¹⁹ o Yosef feraa, ወ fa feye mō kerekyyeε Mariya moj de kasentjin. Ne እ kpa a o kine mō. Amaa mō a gye sesē timaa-o si-o, ወ moj kpa feye እ nyera Mariya kenyare, ne እ waa mō mfere feye o kine mō na እko moj nu.

²⁰ Anej a asej-ও a san a bo mō mfere-ro-ও, ne kanye ko Wuribware kabao ko a lee mō se dee-ro, ne እ ye, “Yosef, Deefid mō kenanagyi, fo ma sa a Mariya ketaa baa fo aye waa fo kufu, a lee feye Wuribware a kufwiinje timaa-o ya sa mō kame-o. ²¹ ወ kowē እnyare, na fo sa mō kenyare feye Yeesuu, kaase e kaapo feye Wuribware-e-morowē, a lee feye mō e gye ne o lee mō asese na ወ bo lee bamō ebeyē-ro.”

²² Amo-ও preee a waa nee na kete no Wuribware a sa ne mō akyamee-ও እko a kyoree waa abwaresen wore-ও-ro-ও nya waa kasentjin feye,

²³ “Kabregyii ne ወ moj nyi anyare-ও e nya kame,
na ወ kowē እnyare, na bo tee mō ε Imanuwel,
kaase e kaapo feye Wuribware-bo-anē-ase.”*

²⁴ Amose se-ও Yosef a koso-ও, ne እ gya Wuribware kabao a kano-ও se, ne እ waaree Mariya taa mō yaa mō aye. ²⁵ Amaa mō aa mō moj di ne እ bo kowē. Ne እ kowē እnyare, ne Yosef a sa kayaagyi-o kenyare ε Yeesuu.

2

Anyiasenpo-ও keba

¹ Maŋ ko ne ba tee mō ε Betelahem ne ወ bo Yudeyat sweere se-ও-ro ne Mariya a kowē Yeesuu. Sanj amo-ও Herod e gye owure.† A moj kyee ne afə ko a lee kyowē leekpa a kebegya-ও ba耶rosalem. Afə mō gye anyiasenpo ko ne ba deere akyee-e-kpa-agyi ba pini amo asej-ও.
² Ne baa bise Owure Herod feye, “Nkee kayaagyi ne baa kowē mō na ወ bo gyi Yudaa awuye kuwure-o. Bo lee feye ane a nu kekyee-e-kpa-agyi ko a lee kyowē leekpa, ne ke e kaapo ane feye baa kowē owure. Ne ane a ba a ane bo sunj mō.”

³ Owure Herod a nu amo-ও, ne mō aa耶rosalem awuye preee idun a teŋ bamō. ⁴ Ne እ tee Wuribware alonjopō abrēse na Wuribware mbraa akaapopo preee bo gyanjne. Bamō a gyanjne-ও, ne oo bise bamō feye mfene ne ba ba a bo bo kowē እko ne ba tee mō ε Kristoo ne Wuribware γε o sunj a ወ bo kyonjε Yudaa awuye-o. ⁵⁻⁶ Ne baa lee kano feye, “Betelahem ne ወ bo Yudaa sweere mō se-ও-ro ne ba kowē mō. A lee feye Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwaresen wore-ও-ro feye,

Wuribware γε, Betelahem maŋ,
haree fo a gye Yudaa sweere se
a emaj-ও-ro kagyingyi-o gbaa ooo,
Wuribware i lee moŋe asese-ও-ro እko
na o kii mō asese Isireelii awuye preee
oyaalejpo na ወdeeresepo-ও.”*

⁷ Owure-o a nu amo-ও, ne እ tee anyiasenpo-ও lee keri si, ne oo bise bamō sanj koŋko ne kekyee-e-kpa-agyi amo a lee-ও. ⁸ Ne baa tōwē sanj-ও gywii mō. Mō a nu bo lee bamō asej-ও, ne እ tōwē gywii bamō feye, “Mon’ ya buwi kpa kayaagyi-o Betelahem maŋ-nə. Mon’ ya deŋ እmō, na mōn’ sa a n nū, na mo-ও mō እ nya ya sunj mō.” Ne እ sa bamō kpa a bo yo.

⁹⁻¹⁰ Bamō a meraa se ba yo-ও, puri-ro ne baah bęe እku kekyee-e-kpa-agyi ne baah dęe እku kyowē leekpa a kebegya-ও, ne bamō akata a gyi bweeta. Ne kekyee-e-kpa-agyi-o a gye bamō እkpree anej-aaa ya fo ləŋ ne kayaagyi-o bo mō-ও-ও, ne kaa sii yere awore-ro ləŋ amo soso kyeekyee. ¹¹ Bamō a lwee ləŋ-ও-ও, ne baa እku kayaagyi-o na mō nyi Mariya. Ne baa kpuni anjurii sunj kayaagyi-o, ne baa bunjii bamō adakaa se, ne baa lee ata damenajse ne amo yawo bo ləŋ-ও bo ke mō. Amo e gye atanne pipee, na nyonku, na kakyann-ও.

¹² Ne Wuribware a tōwē gywii bamō dee-ro feye bo ma lee kinjji yo Owure Herod ase ya tōwē kētō ne baa እku gywii mō. Amose se-ও, ne baa kinjji boro kpa banban se yo bamō aye.

* 1:23 Isaya 7:14 (LXX). * 2:5-6 Miika 5:2.

Igyipiti sweere se koyeo-o

13 Anyiasenpo-o a yii-o, kamee-ro ne Wuribware kaboo ko a lee Yosef se dee-ro, ne o ye, "Koso, taa kayaagyi-o na mō nyi na fo sere yo Igyipiti sweere se. Mon'kyena mfen anen-aaa bo fo saj ne m bœ mo e towé mo i gywii mone feye mon' lee mfen-o, a lee feye Owure Herod e ba a o bo buwi kpa kayaagyi-o na o mao mō."

14 Amose-o, Yosef a koso kanye amo, ne mō aa kayaagyi-o na mō nyi a yo Igyipiti sweere se ya kyena. 15 Ne baa kyena mfen ne Herod a bo wu, na anen ne Wuribware a boro mō akyamee-o oko se towé-o nya waa kasentij feye, "Igyipiti sweere se ne mo a tee mo gyi-o lee."*

Anen ne baa mao lnyanjesse Betelahem manj-no-o

16 Amo Yosef na kayaagyi-o na mō nyi a yo Igyipiti pwes ne Owure Herod a dees lju fey anyiasenpo-o a penna mō. Amose-o ne mō duu j fwiibweeta, ne oo sa kano feye mō asoogyaawuyue mao lnyanjesse pese ne bo bo Betelahem manj-no na emaj ne e maa mfen-o, ne bo mon tee kyon nsu lnyo-o, nsu ne o fa feye kayaagyi-o a gyi-o, lee saj ne anyiasenpo amo a bo towé gywii mō feye baa lju kekyee-e-kpa-agyi-o a lee-o. 17 Ne ketu ne Wuribware kyaamee Yeremeya a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o a waa kasentij feye,

18 "Baa nu bore kq a lee Rama manj-no,
bore-o de elawo bweeta.

Rakyel i su o sa mō gyi-ana.

O kine kepopore,
a lee feye bo mon lee bo bo-ro."*

Anen ne baa kinji lee Igyipiti sweere se-o

19 Ne Owure Herod a wu. Mō a wu-o, ne Wuribware kaboo ko a bee lee Yosef se dee-ro Igyipiti sweere se. 20 Ne oo towé feye, "Koso, taa kayaagyi-o na mō nyi, na mon' kinji yo mone aye Isireelii sweere se, a lee feye mō ne oo kpa kayaagyi-o kemo-o-a wu."

21 Ne Yosef a koso taa kayaagyi-o na mō nyi, ne baa kinji yo Isireelii sweere se. 22 Bamo a fo mfen-o, ne Yosef a lju feye Aakilayus a gyi mō se Herod a kuwure-o mfen. Amose se-o kufu a nya mō mfen kekyena. Ne Wuribware a yii mō se dee-ro feye bo ma kyena Yudeya mfen. Amose-o ne baa kinji ya boro ton ko ya fo Galileya sweere se. 23 Ne baa ya kyena manj ko ne ba tee e Nasaret-o-ro, na anen ne Wuribware kyaamee kq a towé-o nya waa kasentij feye, "Ba ba a bo tee mō e Nasaretnyi."

3

*Yohanee Osuuibopo-o abwaresen kotowé
(Maak 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yohanee 1.19-28)*

1 Ne onyaré kq bo-ro. Ba tee mō e Yohanee, ne bo bee ba tee mō e Osuuibopo-o. Ne oo yo Yudeya kimukee-ro, ne oo lee o towé Wuribware asen o gywii əkemaa ne o boro mfen-o feye, 2 "Mon' nu mone eyee na mon' kinji lee mone eböye-ro, a lee feye Wuribware se a kuwure-o a to-ro." 3 Yohanee e gye oko ne Wuribware kyaamee Isaya a towé mō asen-o feye,

"Oko e fees-ro kimukee-ro feye,

'Mon' lonyo kpa neen ee bo beya Wuribware.

Mon' waa kpa kyérarase sa mō a o boro se.'"

4 Nyoma ifwii ne baa bo waa Yohanee ato bunje, ne kaboo wore keresses da mō laare-ro. Mō ateese e gye akyanyaŋka na gyabweakyu. 5 Ne asesee bweeta a ba mō ase. Boko a lee Yerusalem manj-no, boko mō a lee Yudeya sweere abegya kemaa se, ne boko mō a lee emaj pese ne e maa Yoodan bon-o se. 6 Ne baa tswé bamo eböye gywii mō, ne oo ba bamg asuu Yoodan bonj-no.

7 Ne oo lju asesee ne ba tee bamo e Farisii awuye na Sadukii awuye-o e ba a bo bo deere anen ne o bo asuu-o. Ne oo towé gywii bamo feye, "Mone awo mō, emene se ne mone mō mone a ba mfen? Oko a kaapo mone feye a tiri feye mone gbaa mon lee mone eyee bo lee eböye a kakoka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abyewaapo-o-ro aaa?" 8 Ma koore a n gyi. Amaa mō e towé mo i gywii mone feye, mone akato ya pee amo se feraa, amo mon' waa ato kemaa ne a kaapo feye mone a nu mone eyee, ne mone a kinji lee mone eböye-ro-o. 9 Mone ma fa feye mone a gye ne nana Abraham mō ananagyi-o si-o, mone monj tii kakoka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abyewaapo-o se. A lee feye Wuribware e taaré a o ba mfen a afore mō bo buruwi asesee na bo kii Abraham mō ananagyi. 10 Mon' sa se, a lee feye

* 2:15 Hoseya 11.1.

* 2:18 Yeremeya 31.15.

* 3:3 Isaya 40.3 (LXX).

Wuribware a waa kakwii-atō siraa, na o ba bo nē kiyii kēmaa nē kē maa swēe agyi timaa-o ilen kaase, na o bo da na o tweē waa deekpa-ro.”

¹¹ Ne oo tōwe gywii asese pēee ne ba nu mō ase-o feye, “Nkyu nē n de mo e bō mone asuu, na a kaapo feye mone a nu mone eyee kinjji lēe mone ebōye-ro. Amaa ɔkō saj o ba mo kamēe na o kyo mo, nē moj fo feye n soro mō asebeta gbaa. Mō feraa, o sa a Wuribware a kufwiijē timaa-o ywhee mone se neē, na mon' nya keyaaleñ feye deekpa-o. Na o ba Wuribware a kufwiijē timaa-o bo gyee mone. ¹² O de mō kaworaa ne o ba a o bo kyaare ayu na o swii waa mō keporekyee-ro. Na njee o kpanē afenfentee-o pēee na o kywēe amo deekpa ne o maa dun-o-ro. Anej nē o gyi asēse pēee aseñ-o neē.”

Yohanee a bō Yeesuu asuu

(Maak 1.9–11; Lukas 3.21–22; Yohanee 1.32–34)

¹³ Sanj amo-o, Yeesuu a lee Galileya sweere se ba Yoodan boj-no na Yohanee bō mō asuu.

¹⁴ Amaa Yohanee a leñ eyee feye o kyurowi Yeesuu mfēre. O ye, “Weetee a bware feye fo e gyē nē fo bo mo asuu, amaa fo ya koj ba mo ase feye m bo fo asuu.”

¹⁵ Ne Yeesuu a lee kana feye, “Mbeyomō feraa, sa a a waa anej, a lee feye a bware feye ane waa anej ne Wuribware e kpa-o.”

Amo se-o ne Yohanee a sure si, ne oo bo Yeesuu asuu. ¹⁶ Yohanee a dēn bō mō asuu, ne Yeesuu a lee nkyu-ro-o, puri amo-ro ne awore-ro a buunj-ro, nē oo lju Wuribware a kufwiijeo-a bo ywhee mō se feye kuwurelepo-o. ¹⁷ Ne bore ko a lee soso tōwe feye, “Kee mo gyi timaa nē mo e kpa mō aseñ bweeto-o, nē mo akato a gyi mō se-o.”

4

Yeesuu kokyōrōkee

(Maak 1.12–13; Lukas 4.1–13)

¹ Amo kamēe-ro ne Wuribware a kufwiijē timaa-o a sa nē Yeesuu a yo o naa o muruwi kimukee-ro, na Ḍbōnsam kyō mō-ro kēe feye o nya mō a o bo waa ebōye-ro aaa. ² Ne Yeesuu a gyi nke aduna mpaṣe na kanye kimukee-ro mfēn, na o maa gyi ateese. Amo se-o saj ne nke amo a kyonj-o, akon de mō. ³ Ne Ḍbōnsam ne bo bee ba tee mō e Ḍkyōrōpo-o a ba mō ase. Ne o ye, “Fo i nyi feye Wuribware mō gyi-o e gyē fo kasentij, amo feraa sa a abu mo buruwi bodobodoo sa fo a fo gyi.”

⁴ Ne Yeesuu a beñjaa feye, “Baa kyōrē waa abwareseñ wōrē-o-ro feye,

‘Ateese wōrē maa sa sēc nkpā, amaa Wuribware aseñ
tōwēse kēmaa mo mo bee a tiri sa mō nkpā.’”*

⁵ Ne Ḍbōnsam a bee yaa Yeesuu Yerōsalēm ne bo bee ba tee mfēn e manj kpeyaa-o, ne oo taa mō yaa bo yera Wuribware sunjka-o katwēe-ro. ⁶ Ne oo tōwe gywii Yeesuu feye, “Fo i nyi feye Wuribware mō gyi e gyē fo kasentij, amo feraa fuwi ywēe-ro a n kēe. A lee feye baa bee kyōrē waa abwareseñ wōrē-o-ro feye,

‘Wuribware e sa a mō mbō-o bo kunj fo,
na bo soro fo bamō asaree se,
na fo ma nya da keyaa kibu si.’”*

⁷ Ne Yeesuu a bee beñjaa mō feye, “Nē amo mo a bee a bo abwareseñ wōrē-o-ro feye,

‘Mōne ma karj kyō mōne nyanjpe Wuribware-ro kēe’ ε?”*

⁸ Ne njee Ḍbōnsam a taa Yeesuu yaa kebēe soswēe ko se, ne oo ba kaye-ro emaj pēee na emō kēdabē bo kaapo mō. ⁹ Ne oo tōwe gywii mō feye, “Fo ya kpuni anjurii sunj mo, n de emō pēee mo e sa fo.”

¹⁰ Ne Yeesuu a tōwe feye, “Ḍbōnsam, naré lee-ro, a lee feye baa bee kyōrē waa abwareseñ wōrē-o-ro feye,

‘Mon’ sunj mōne nyanjpe Wuribware wōrē kpen.’”*

¹¹ Ne Ḍbōnsam a lee Yeesuu ase. Mō a dēn o yii-o, puri amo-ro ne Wuribware mbōo ko a bo kya Yeesuu-ro.

* 4:4 Mbraa kēbēesa 8.3.

* 4:6 Kilin 91.11, 12.

* 4:7 Mbraa kēbēesa 6.16.

* 4:10 Mbraa kēbēesa 6.13.

*Anej ne Yeesuu a lee mō kusun kaase Galileya-a
(Maak 1.14-15; Lukas 4.14-15)*

12-13 San ne Yeesuu bo mfenj-o, Herodt ne o gye Galileya sweere se owure-o a tii Yohanee Osuubop-o. Yeesuu a nu amo-o, ne oo kinji y-o mō ayé Nasaret ne o bo Galileya-o, ne oo tu ya kyena Kapaaniyum ne o maa Galileya keparé dabe kce-o, ne a gye Sabur-o na Nafatalii ifuri si-o. ¹⁴ Oo waa anej nee na Wuribware kyaamee Isaya ket-o ne o tewe-o nya waa kasentij feye,

¹⁵ “Sabur-o ifuri si na Nafatalii ifuri si,
mfenj ne kpa dabe bo-ro ne ba tee mō e ḥodo a kpa-o,
ne oo lee Yoodan hōn kyawé leekpa a kebegya-o se,
bor-o mfenj taa yo kaase-ro a kebare-o,
na Galileya ifuri
ne bamō ne bo mon gye Yudaa awuye-o te si-o,
¹⁶ mfenj a asese mo ne baa dee naré kibugyii-ro-o
a nju kelanjnero dabe.
Bamō ne bo serē lowi-o,
kelanjnero a wee bamō se mbeyomo.”*

¹⁷ Lee san amo-o Yeesuu a lee o tewe mō anej feye, “Mon' nu mone eyee na mon' kinji lee mone eboye-ro, a lee feye Wuribware se a kuwure-o e kpa a ke ba.”

*Anej ne Yeesuu a tee ḥkingyi akrapo ana-a
(Maak 1.16-20; Lukas 5.1-11)*

18 Ne Yeesuu a bor-o Galileya keparé dabe a kebegya-o. Mō a naa nkyu-o ekkekse se-o, ne oo nju ḥkingyi akrapo anyo ko ne ba tee bamō e Simon ne mō kējasenyare e gye Peetroo-o na mō tire Andruu, na ba tweé kisawu ba kra ḥkingyi. ¹⁹ Ne Yeesuu a tewe gywii bamō feye, “Mon' ba a ané yo. Mone ma lee kra ḥkingyi. Amaa mo e kaapō mone anej ne mone i buwi asese na mon' baa bamō mo ase-o.” ²⁰ Ne baa yowé bamō asawu bo beya puri amo-ro, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

²¹ Ne oo meraa se yo ya tq anyare anyo ko bee, Yakubu na mō tire Yohanee. Bamō aa bamō se Sibidii e bo koree-ro ba waa bamō asawu sira. Ne Yeesuu a tee bamō. ²² Puri amo-ro ne baa yowé bamō se na koree-o, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

Yeesuu ato kekaapo na abwaresen kotowé na alpo kekyá

²³ Amo pccc kamee-o, ne Yeesuu a muruwi Galileya sweere se ton kemaa o kaapo asese ato kebwarekore akyan-n-o, na o tewe anej timaa bo lee Wuribware se a kuwure-o si, na o kya alopo. Ne oo taare kya asese ne baa baa mō ase-o alogyi kemaa. ²⁴ Mō anej a sanje-ro bor-o Siriya emaj pccc-ro, anej se-o asese amo a taa alopo ne ba lo alogyi kemaa-o baa mō ase, ne oo kya bamō pccc. Asese-o boko, ibrisi te bamō se, ne boko gye kigbungun alopo, ne boko mo gye agyaboo. ²⁵ Ne asese bweeto ne baa lee Galileya sweere se na Dekapolis (kaase e kaapo feye Eman-Kudu) ifuri si na Yerusalem man-n-o na Yudeya sweere se na Yoodan nnon a bojbe-o a gya mō se.

5

*Kebée se abwaresen kotowé
(Lukas 6.20-23)*

¹ Yeesuu a nju asese bweeto ne baa ba mō ase-o, ne oo dee kebee ko se kafwee ya kyena na o kaapo ato, ne mō agyasepo-o a kyaa muruwa mō. ² Ne oo lee o kaapo bamō feye,

³ “Bamo ne bo nyi feye Wuribware ase
bo mon de seye a bo sa mō-o de nyure,
a lee feye bo tii Wuribware se a kuwure-o si.

⁴ Bamo ne bamō ebore-ro i dunwi bamō-o de nyure,
a lee feye Wuribware i yuri bamō nkpono-ro.

⁵ Bamo ne ba yuri bamō eyee-o de nyure,
a lee feye sanj e fo feye kaye pccc i kii bamō lee.

⁶ Bamo ne wore de bamō itimaa kowaa-o de nyure,
a lee feye Wuribware e sa a itimaa kowaa-o waa bamō kone.

⁷ Bamo ne ba nju boko ewee-o de nyure,
a lee feye Wuribware i nju bamō ewee anej dee.

⁸ Bamo ne bamō nkpono-ro a fwiiri-o de nyure,

* ^{4:16} Isaya 9.1-2.

a lee feye ba nu Wuribware.

⁹ Bamø ne ba sun ba kpa kayeeyuri
ba sa bamø abeekø-o de nyure,
a lee feye Wuribware e tee bamø feye mò gyi-ana.

¹⁰ Bamø ne boøo e sa ne ba gyi aworeføo
bo lee anej ne ba waa ketø ne Wuribware e kpa-o de nyure,
a lee feye bo tii Wuribware se a kuwure-o si.

¹¹ Mone ne asesø e saare mone bo lee feye mone gyø mo agyasepo-o se-o, ne ba sa ne mone i gyi aworeføo-o, ne ba ba ayeba kemaa ba dønjø mone se-o, mone de nyure, a lee feye bamø kowaa mone anej-o e kaapø nee feye mone gyø mo agyasepo-o. ¹² Amose-o mon' sa a mone akato gyi bweeto, a lee feye kakøka dabe timaa ko gywii mone Wuribware se. Bo lee feye anej ne ba waa mone-o dee ne baa waa Wuribware a akyamæe ne baa gyø mone njkøeø ba-o.”

Mføre na kelanjøro

(Maak 9.50; Lukas 14.34–35)

¹³ Ne Yeesuu a kya se towø feye, “Mone du nee feye mføre-o bo sa sesø dimaadi. Amaa mføre køne ya lee feraa, øko maa lee taare a ø boøo kpa kemaa se bo sa a m bee kii mføre daa. M mon lee n de ketø waase, amose-o ba taa a bo bo tweø nee a asesø kyikye mmo se.

¹⁴ Mone bee mone du nee feye kelanjøro bo sa kayø pøee. Manj ne ø yere kebee se-o maa kweero. ¹⁵ Anej dee ne øko maa kyanjø mò fetiri si na ø koj bera kike bo bun si. N gyø kabuno ne ø taa a ø bo yera aaa, na ø lanjø løj-o-ro pøee? ¹⁶ Mfaanee dee ne mon' lanjø-ro asesø akato-o, na bo nya nu ato timaa ne mone e waa-o, na bo kyøro Wuribware, mone se ne ø bo soso-o.”

Mbraa-o kekaapo

¹⁷ Ne Yeesuu a kya mò ato kekaapo-o se feye, “Mone e fa feye mo a ba a m bo gyø aane ødedaapo Mosis a mbraa-o na Wuribware a akyamæe a abwareseø kekaapo-o bo tweø nee eee? Daabii. Mon ba a m bo gyø mmo bo tweø nee, amaa mo a ba a m bo waa ketø kemaa ne baa kaapo-o kyøkøye løjø. ¹⁸ Mo e towø mo i gywii mone feye bo fo sañ ne soso na swøere e kyøj-o, mbraa-o kabegyøe heee mmo aseñ kagyingyii maa lee se daa, amo ketø se ne Wuribware a sa ne ane mbraa-o a ba-ro. ¹⁹ Amose-o økemaa ne mò ya fo mbraa-o pøee katøgyingyii kemaa, ne øo kaapo boøo na bo fo mbraa-o anej dee-o, amo feraa, o kii kagyingyii Wuribware se a kuwure-o-ro. Amaa økemaa ne mò ya gyø mbraa-o se, ne øo kaapo boøo a bo gyø mmo se-o feraa, ba tee mò e sesø dabe Wuribware se a kuwure-o-ro. ²⁰ Mo e towø mo i gywii mone feye mone itimaa na kedamenanøe e mon' kyø Wuribware mbraa akaapøo na Farisii awuye lee-o, amo feraa mone maa tii Wuribware se a kuwure-o si pøee.”

Atø ne Yeesuu a kaapo bo lee kadunjfwii si-o

(Lukas 12.57–59)

²¹ Ne Yeesuu a kya se towø feye, “Mone a nu feye dedaa-o baa towø gywii ane nana-ana feye øko ma kañ mao sesø.* Økemaa ne ø mao sesø-o, ba bu mò kepo na bo mao mò. ²² Amaa mbeyømo, mo-o mo e towø mo i gywii mone feye økemaa ne mò dun ja fwii mò beekø se-o, bo bu mò kepo na bo mao mò, ne økemaa ne ø tee mò beekø feye mfeere ke-mon-de wuye-o, bo bu mò kepo abresø akato-ro na bo mao mò, ne økemaa ne ø tee mò beekø feye ømanjwøeo-o, a bware feye ø yø aworeføo deekpa-ro. ^{23–24} Amose-o fo kø ya yø lanjøkpa a fo ya lanjø Wuribware, ne fo ya nyinji si feye aseñ ko bo fo aa fo beekø mboñta-ro, yøwe atø ne fo e yaa bo lanjø mò-o bo beya lanjøkpa akato-ro, na fo kinjji yø fo beekø-o ase a mon' lanjø mone mboñta-ro, pwee na fo dee kinjji ba bo lanjø Wuribware.”

²⁵ Ne Yeesuu yø, “Anej dee ne fo aa øko i de aseñ, ne mò e kpa a ø yaa fo senyikpa, fo ne fo a waa aseñ-o na aseñ wuye-o lanjø amo pwee na mon' dee fo senyikpa-o mføen. N gyø anej, o gyiiri fo a ø yaa øsenyipø-o ase, na mò mao baa fo bo waa apurisii kesaree-ro na bo tii fo. ²⁶ Kasentij si mo e towø mo i gywii fo feye fo i di tiikpa mføen anej-aaa bo fo sañ ne fo e ka fo kokø a fo lowe na pasowa gbaa mon' sañ-o.”

Anej ne Yeesuu a kaapo kakyekpa na kanyarekpa aseñ-o

²⁷ Ne Yeesuu a kya se towø feye, “Mone a nu feye dedaa-o baa towø feye øko ma waa kakyekpa na kanyarekpa.* ²⁸ Amaa mbeyømo mo-o mo e towø mo i gywii mone feye økemaa ne ø deere økyee, ne ø yorøwe feye o kii mò lee-o a kyo kpa mò mò kakpono-ro kyee. ²⁹ Amose se-o fo kigyisekato e sa ne fo e waa øbøye, lee kemø bo tweø. Fo ya tøn fo kayøwøre

toŋ ko bo tweē, nē fo ya nya nkpa, a bo feye bamo a tweē fo kayowore pēee bo waa aworefō deekpa-ro. ³⁰ Aneŋ dēe nē fo kigyisesaree e gye ne ke e sa ne fo e waa ebɔye, teŋ kemo bo tweē. Fo ya teŋ fo kayowore kēbegya, a bo feye fo kayowore pēee a lwee aworefō deekpa-ro.”

*Anen̄ ne Yeesuu a kaapo ḥnyare kikine mō ka aseŋ-ɔ
(Matiyo 19.9; Maak 10.11-12; Lukas 16.18)*

³¹ Ne Yeesuu ye, “Mone a bee nu feye dedaa-ɔ baa tōwē feye ḥnyare ya kine mō ka, o kyoree kikine wore sa mō feye oo kine mō.” ³² Amaa mbeyomo, mo-ɔ mo e tōwē mo i gywii mone feye ḥnyare ya kine mō ka, ne ɔkyee-ɔ ya waaree ḥnyare banjban, mō nē oo kine mō ka-ɔ a sa ne ɔkyee-ɔ a waa kanyarekpa, amo ɔkyee-ɔ a kyo lee mō kuri-o kamee feraa. Nē ḥnyare ne mō-ɔ mo a bee waaree anen̄ a ɔkyee-ɔ mo a waa kakyeeekpa.”

*Anen̄ ne Yeesuu a kaapo etaj kowaa aseŋ-ɔ
(Yakubu 5.12)*

³³ Ne Yeesuu a kya mō ato kēkaapo-ɔ se feye, “Mone a bee nu feye dedaa-ɔ baa tōwē feye ɔko ma waa etan na o lanje mō kano. Kētō ne ɔko e waa etan feye o waa-ɔ, o waa. ³⁴ Amaa mbeyomo, mo-ɔ mo e tōwē mo i gywii mone feye mone e kpa a mon' tōwē bo beya feye mone e waa kotočo, mone ma waa etan bo tōwē. Mone ma kaj ba Wuribware se bo waa etan, a lee feye mfeŋ ne Wuribware a kuwuregya-ɔ bo. ³⁵ Anen̄ dēe nē mone ma ba sweere bo waa etan, a lee feye sweere se ne Wuribware ayaapapaa yere a kyure. Mone ma ba Yerosalem bo waa etan, a lee feye mfeŋ gye Owure-bo-eleŋ-Bware man̄ nee. ³⁶ Mone ma kaj ba mone anu gbaa bo waa etan, a lee feye mone maa taare a mon' waa kipwiigyi koŋko kufufuri bēee kigiyigii. ³⁷ Amaa kētō ne mon' bo tōwē aseŋ bo beya bēee mon' bo beŋjjaa aseŋ-ɔ e gye feye, ‘Oŋj, ane e waa’, bēee ‘Daabii, ane maa waa.’ Kētō kemaa ne nk̄ee mone e tōwē a mon' bo tii oŋj bēee daabii si-o a lee ḥb̄onsam ase nee.”

*Anen̄ ne ane kpa ane adoj aseŋ-ɔ
(Lukas 6.27-36)*

³⁸ Ne Yeesuu a kya se feye, “Mone a bee nu feye baa tōwē feye, ‘Oko ya bwee mō bēekō kēkato, anen̄ dēe nē bo bwee mō lee bo teere. Ne ɔko ya kyuwi mō bēekō kēbwano, bo kyuwi mō lee.’ ³⁹ Amaa mbeyomo mo-ɔ mo mo e tōwē mo i gywii mone feye ɔko ya waa mone baye, mone ma ba baye bo ka mō koko. Oko ya da fo kigyisesebo-ro kebaa, bee buruwaa kebenasebo-ro sa mō a ɔ da. ⁴⁰ Ne ɔko ya yaa fo iwurekpa a o ya gyi aseŋ bo da fo na o bo fo koko, ne mō e kpa fo kaare a o kōore, taa fo waagya bo tii mō se na o taa nare. ⁴¹ Ne ɔko ya yere fo feye fo soro mō ato mayere koŋko, soro yaa mō emayere eny. ⁴² Okemaa ne o kōre fo kotočo-ɔ, fo i de, sa mō kētō-ɔ. Oko e kpa a o para kotoko, bo para mō.

⁴³ Mone a bee nu feye baa tōwē feye, ‘Okemaa kpa mō bēekō aseŋ,’ na o kisi mō dōj.’ ⁴⁴ Amaa mbeyomo, mo-ɔ mo e tōwē mo i gywii mone feye mon’ kpa mone adoj aseŋ, na mon’ kōre kēbwarekōre sa bamo ne ba waa mone borokraa-ɔ, ⁴⁵ na bo nū feye kaseṇtiŋ si mone yee Wuribware, mone se ne o bo soso-ɔ, mō gyi-anā. Bo lee feye o sa ne mō kyowē e wee asesē baye na atimaa si kyeekyee. Anen̄ dēe ne bware e ba o wee bamo ne ba waa itimaa-o na bamō ne ba waa ebɔye-ɔ ato se. ⁴⁶ Mone e kpa bamō ne ba kpa mone-ɔ wore aseŋ, Wuribware maa sa mone amo kakōka. Bo lee feye anen̄ dēe ne leŋpoo akōorepo gbaa e kpa bamo bēekō-anā leŋpoo akōorepo aseŋ. ⁴⁷ Ne mone e ka mone anyare kano, ntētō itimaa ne mone a waa kyon̄ ɔko? Bo lee feye anen̄ dēe ne bamo ne bo maa sun Wuribware-ɔ gbaa e waa. ⁴⁸ Amosē se-ɔ baye ko ma kyena mone se, feye anen̄ ne baye ko mō te Wuribware, mone se ne o bo soso-ɔ, se-ɔ.”

6

Ane ma waa itimaa lamaŋ-nō na o kemaa nya ḥn̄u

¹ Ne Yeesuu a kya mō ato kēkaapo-ɔ se feye, “Mon’ sa se, mfeŋ ne mone e waa itimaa-o. Mone e kpa feye mon’ ke atiripo atanne, bēee mon’ kōre kēbwarekōre, bēee mon’ kra akōŋ, mone ma waa amo lamaŋ akato-ro a bo nya nū mone. Mone ya waa amo lamaŋ-nō, mone maa nya kakōka a mon’ lee Wuribware, mone se ne o bo soso-ɔ, ase. ² Amosē se-ɔ mone okemaa ya ke atiripo ato, fo ma sa a okemaa nu amo se, feye anen̄ ne nū nū nū auyue e waa kēbwarekōre akyan-nō na mbore se-ɔ. San kemaa ne ba waa itimaa-o ba foře mbore lamaŋ-nō. Mo i gyi mone kaseṇtiŋ feye dīmaadi nk̄yoro e gye bamo kakōka. Bo mama lee nya nk̄yoro ko a bo bo lee Wuribware ase. ³⁻⁴ Mone feraa, mone ko ya ke otiripo ato, o waa bo kweerø, na mō kebenasaree gbaa ma nya pini kētō ne mō kigyisesaree e waa-ɔ. Fo ko ya ke

* 5:31 Mbraa kēbēṣa 24.1.

* 5:38 Keleq̄ Igypiti 21.24; Kołəŋjō mbraa 24.20; Mbraa kēbēṣa 19.21.

* 5:43

otiripo-ɔ kētō na ɔkō mōj ḥu, amo fēraa fo sē Wuribware nē o ḥu kētō kēmaa nē sēsē e waa ɔ kweerɔ-ɔ e gye nē ɔ ka fo koko.

⁵ Anej dēs nē mōnē e kōrē kēbwarekōrē, mōnē ma waa feyē nnō ḥnyo ḥnyo awuye-o. Ba kpa keyērē kēbwarekōrē akyān-ño na ɛkpa gyanjēkpa ba kōrē kēbwarekōrē na ɔkēmaa nya ḥu bamo. M bēe mo i gyi mōnē kāsēntij feyē dimāadi nkoyorō dooo e gye bamo kakōka. ⁶ Amaa fo kō e kōrē kēbwarekōrē, fo yā fo kēkyān-ño na fo tii pōne, na fo kōrē Wuribware fo sē nē fo mōj kēe-ɔ. Na mō-ɔ mō nē o ḥu kētō kēmaa nē ɔkēmaa e waa ɔ bō kweerɔ-ɔ sa fo amo kakōka. ⁷ Kētō ne kō kyo ne kī tii si-o e gye feyē mōnē e kōrē Wuribware, mōnē ma kōrē kēbwarekōrē sōswēe sōswēe sōswēe, feyē anēj nē bamo nē ba sun ikisi-o e dā laa-ɔ, ne ba fa feyē bamo nlaada sōswēe sē-ɔ, bamo ikisi i nu a e sa bamo-ɔ. ⁸ Mōnē ma waa feyē bamo-ɔ, a lēe feyē mōnē se Wuribware kyo o nyi kētō nē mōnē e kpa-ɔ pwēe nē mōnē a dēs kōrē mō-ɔ.

*Anej ne Yeesuu a kaapo anē anēj ne anē kōrē kēbwarekōrē-ɔ
(Lukas 11.2–4)*

⁹ Nē Yeesuu yē, “Mfaanē nē mōn' kōrē kēbwarekōrē.

Anē sē Wuribware nē fo bō sōsō-ɔ,
sa ɔ bō kyōrō fo kēnyarē timāa.

¹⁰ Na fo baa fo kuwure-o bō gyi mfee.
Na fo sa a fo kēprē waa s̄weere se mfee,
feyē anēj nē kē e waa sōsō-ɔ.

¹¹ Sa anē ateese nē a tiri anē
ndōo na kake kēmaa-ɔ.
¹² Na fo taa anē ɛbōyē bō ke anē,
feyē anēj nē bōkō a waa ɛbōyē bō kye anē,
nē anē a taa bō ke bamo-ɔ.

¹³ Na fo ma sa kpa a ɔbōnsam kyo anē-ɔ kēe
feyē anē e waa ɛbōyē aaa.
Na fo lee anē lēe ɔkyōrōpō a kēsaree-ɔ-ɔ.

¹⁴ Mōnē ya ba bōkō a ɛbōyē nē baa waa mōnē-ɔ bō ke bamo, Wuribware, mōnē sē nē ɔ bō sōsō-ɔ, mo e ba mōnē lee a ɔ bō ke mōnē. ¹⁵ Amaa mōnē e mōj taa mōnē bēkō-ana ɛbōyē bō ke bamo, amo fēraa mōnē sē nē ɔ bō sōsō-ɔ gbaa maa taa mōnē lee a ɔ bō ke mōnē.”

Akōj kēkra asej

¹⁶ Nē Yeesuu a kya mō ato kēkaapo-ɔ se feyē, “To, mōnē ya kra akōj, mōnē ma kāj ba nso bō būre mōnē akatō-ɔ, feyē anēj nē nnō ḥnyo ḥnyo awuye e waa-ɔ. Ba waa anēj nē a asej nya ḥu feyē ba kra akōj. Mo i gyi mōnē kāsēntij feyē dimāadi nkoyorō e gye bamo kakōka. ^{17–18} Mōnē fēraa, mōnē kō e kra akōj, a fweē mō akatō-ɔ na a sēsē mō kūnju-ɔ, na ɔkō ma nya ḥu feyē a kra akōj nē. Amo Wuribware, fo sē nē fo mōj kēe mō-ɔ, wōrē e gye nē o ḥu. Na fo sē nē o ḥu kētō nē ɔkēmaa e waa ɔ bō kweerɔ-ɔ e gye nē ɔ ka fo koko.”

Kapōtēe asej

(Lukas 12.33–34; 11.34–36; 16.13)

¹⁹ Nē Yeesuu yē, “Mōnē ma kpa kapōtēe bō yera s̄weere se mfee sa mōnē eyē. A lēe feyē mfee a kapōtēe-ɔ fēraa igaeyeri na nsekreeke na ɔnkāntēnē e nyēra kamo, nē ayu e gyāa fo lōj a bō lweero ya ywii kamo. ²⁰ Gya ɛkpa nē ee sa a Wuribware kpa kapōtēe bō yera sōsō sa fo-ɔ sē. A lēe feyē sōsō mfeñ fēraa igaeyeri na nsekreeke na ɔnkāntēnē maa nyēra kamo, nē ayu maa taare a bō gyāa fo lōj lweero ya ywii kamo. ²¹ A lēe feyē tōj kēmaa nē fo kapōtēe da-ɔ, fo mfeñrē e ya dōnjō kamo sē mfeñ.

^{22–23} N taa feyē fo fetiri e bō danj. ɔ lajnje-ɔ lōj-ño pēe. Nē mō ya nyēra fēraa, kibugyii e da fo lōj-ño. Anej dēs nē fo akatō e bō danj, fo kēe nēsēsē. Amaa amo e mōj kēe fēraa, a du nēsēsē feyē fo a te kibugyii-ro-o. Kelanjjerō maa taare a ki yii fo akatō-ɔ. Amōsē se-ɔ fo ayorawētō e mōj bō danj, fo kakpono-ɔ maa fwiiiri. Nē kibugyii nē fo te-ro-o kyo bwēetō.

²⁴ Anej dēs nē sēsē maa taare a o sunj anyanje anyo. Amo ya ba anēj, o kisi ɔkō na a kpa ɔkō asej, na o sunj ɔkō kyo ɔkō. Amōsē-ɔ mōnē maa taare a mōn' kpa Wuribware na mōn' bēkō kpa atanne.”

Kōorē Wuribware gyi

(Lukas 12.22–31)

²⁵ Nē Yeesuu a kya sē feyē, “Anej se-ɔ, mo e tōwē mo i gywii mōnē feyē mōnē ma sa a ateese nē mōnē i gyi-o bēsē ato nē mōnē i bunj-o asej tōraa mōnē. Njpa asej tiri a kyo ateese bēsē? Nē kayowrē mo tiri ka kyo ato bunjē. ²⁶ Mōn' kēe mbogiyii. Bō maa taare a bō dōo nya

ateese, haręe ba swii amo ako a bę bę waa akyenkyenku-ro. Amaa Wuribware, mone se ne o bę soso-ɔ, e gye ne o bera bamę saj kemaa. Mone mə mone kyo mbogyi bęee? ²⁷ Kano njemaa ne mone e fa mone nkpa asej bweetɔ-ɔ, mone ɔkɔ maa taare a o sa kake konjko kper gjbaa bę tii mō nkę ne Wuribware a sa mō feyę o bę gyi kayę mə-rɔ-ɔ se.

²⁸ Nteto se ne ato bunje asej e tɔraa mone? Mon' kęe anej ne aferaagyi e dan-ɔ. A maa sun, ne a maa lo ato bunje a sa amo eyee. ²⁹ Amaa mə e towę mo i gywii mone feyę Owure Solomon gbaa dae kyena-ɔ, na mō aa mō ato bunje damenanje gbaa ooo, o mōn nya waagya timaa na o bę dan feyę aferaagyi amo. ³⁰ Mone Wuribware kokoaregyi mon kyo. Mon' kęe anej ne efa gbaa ne e yere ndo, ne bę fo nyane-ɔ na asej teñje emo bę kure deekpa, ne emo asej tiri-ɔ. Ama mone feraa ne mone gye asej-ɔ, Wuribware ne o sa emo ato bunje-ɔ maa pee akato a o sa mone ato bunje aaa? ³¹ Amose-ɔ mone ma sa a ketɔ ne mone i gyi-o na ketɔ ne mone i nuu-o na ketɔ ne mone i bunj-o asej tɔraa mone. ³² A lee feyę bamę ne bę maa sun Wuribware-ɔ e gye ne ba tɔraa bamę eyeg mfaanee a ato-ɔ se. Wuribware, mone se ne o bę soso-ɔ, nyi feyę ato mə preee tiri mone. ³³ Amaa mon' sa a mone mfeere yo Wuribware a kuwure-o-ro ato se, na ketɔ ne o kpa feyę mone waa-ɔ se. Mone i buwi mone e kpa Wuribware a kuwure-o-ro ato feraa, Wuribware e taa amo a o bę sa mone, na o bę sa mone ketɔ kemaa ne ki tiri mone-ɔ bo tii si. ³⁴ Amose-ɔ mone ma sa a nyane asej tɔraa mone. Nyane asej gye nyane lee nee. Amose-ɔ a mōn lee a tiri feyę mon' tɔraa mone eyee bę lee kake kemaa a ketɔ ne kę e ba-ɔ se.”

7

Mone ma poro mone beeko-ana (Lukas 6.37-38, 41-42)

¹ Ne Yeesuu a kya se tōwe feyę, “Mone ya poro mone beeko-ana, Wuribware mə e poro mone. Amose-ɔ mone ma poro mone beeko-ana. ² A lee feyę anej ne mone e waa mone beeko-ana-ɔ dęe ne Wuribware mə e ba a o bę waa mone. ³ Ba mone fɔnfɔn asej tōwese a o bę poro mone bu mone kepo..”

³ Ne Yeesuu a tōwe kekpare mə gywii bamę feyę, “Emene se ne kakpafęe ne ka dən fo beeko kekato se-ɔ ne fo kęe, ne fo mōn kęe kebenjtı dabe ne ke dən fo lee si-ɔ. ⁴ Bees emene ne fo e waa na fo tōwe gywii fo kgsobęe-ɔ feyę, ‘Mo kgsobęe, sa a n lee kakpafęe ne ka dən fo kekato se-ɔ, na fo feraa fo de kebenjtı dabe na ke dən fo fɔnfɔn kekato se-ɔ? ⁵ Fo mn̄a lnyo lnyo wuye mō, lee kebenjtı dabe ne ke dən fo fɔnfɔn kekato se-ɔ pwee na fo dęe taare nju damenanje lee kakpafęe ka dən fo beeko lee si-ɔ.

⁶ Amose-ɔ fo ma taa fo kabø ne fo a bę lonyo Wuribware-ɔ kiyee bę sa igyono, bę lee feyę bamę ya nya fo, ba dunjwi. Anej dęe ne fo ma taa fo ato timaa bę sa prako na o gyi, a lee feyę o kyikye amo se a o bę waa eşe-ɔ.”

Anej ne ane kore Wuribware-ɔ (Lukas 11.9-13)

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mone ya kore Wuribware ato, mone e nya ketɔ ne mone e kpa-ɔ. Mone ya buwi kpa Wuribware a ekpa-ɔ, mone i nju ketɔ ne mone e kpa-ɔ. Mone ya yere kawu tée mō, a taye pone-ɔ, na mon' nya lweero. ⁸ A lee feyę okemaa ne o kore ato-ɔ e nya, ne okemaa ne o buwi a o kpa Wuribware a ekpa-ɔ i nju, na pone bunjı bę sa okemaa ne o yere kawu o tée-ɔ.

⁹ M bęe taa feyę mone nsę ne mō gyi e tōwe feyę o kpa bodobodoo a o wę, ne o taa kibu a o bę sa mō? ¹⁰ Bees mō ya kore kakingyi a o wę, fo e taa kowę a fo bę sa mō aaa? ¹¹ Mone ne mone gye asej bęye-ɔ gbaa nyi esa mone gyi-ana ato timaa, sajbotı Wuribware, mone se o bę soso-ɔ, e gye ne mone ya kore mō ato timaa, ne o maa taare a o sa mone aaa?

¹² Amose se-ɔ, katin-ɔ e gye feyę anej ne mone e kpa feyę mone abeeko waa mone-ɔ, mone mō mon' waa anej dęe sa bamę. A lee feyę ketɔ ne mbraa ne Mosis a sa ane-ɔ na ketɔ ne Wuribware akyaaamee a kaapo-ɔ kaase nee.”

Kabunogyiı bęjbojse-ɔ (Lukas 13.24)

¹³ Ne Yeesuu ye, “Mon' bęo kabunogyiı bęjbojse-ɔ-ro lweero, a lee feyę mfej ne nkpa na kukyure ne a mōn de kęe-ɔ bę. Amose-ɔ mon' len eyee bęo mfej lweero. Bo lee feyę mone ya bęo kabunogyiı kpanjese-ɔ-ro lweero, mone i nju aworefso ne a mōn de kęe-ɔ. Kpa ne o da bę yə aworefso ne a mōn de kęe-ɔ-ro-ɔ a kpanjęe, ne asej bwejet bę mō se ba yə ba lwee kabunogyiı kpanjese-ɔ-ro. ¹⁴ Amaa mfej ne nkpa na kukyure ne a mōn de kęe-ɔ bę-ɔ kabunogyiı-o du bęjboj. Nę kpa ne o da bę yə mfej-ɔ bę se ba yə len. Amose-ɔ asej kafwee e gye ne ba nju kpa amo bę bę se ba yə ba lwee kabunogyiı bęjbojse-ɔ-ro ba yə mfej ne nkpa na kukyure ne a mōn de kęe-ɔ bę-ɔ.”

*Kiyii na kemo agyi
(Lukas 6.43-44)*

¹⁵ Ne Yeesuu ye, “Mon’ sa mone eyee se bo lee ayebapo ne bo ye bo gye Wuribware akyamee-o se. Ba lwee mone-ro, na akato se bo du feye esanne ne bo maa waa øko boye-o. Amaa bamø mme-ro bo du nee feye njgoogboo-o. ¹⁶ Bamo awaase se ne mone e ba a mon’ bo pini bamø. Mone a tee nu feye lenkren a swæ kimangoo agyi aaa, ne kurunbree mo a swæ kukuti agyi aaa? Daabii. ¹⁷ Amose-o kiyii timaa kemaa e swæ agyi timaa nee. Ne kiyii ne ke moj de alanjfiya-o mo e swæ agyi boye. ¹⁸ Kiyii timaa-o maa swæ agyi boye. Ne kiyii ne ke moj de alanjfiya-o mo maa swæ agyi timaa. ¹⁹ Kiyii kemaa ne ke maa swæ agyi timaa-o, ba ne kemo a bo bo da, na bo tweé kemo waa deekpa-ro. ²⁰ Amose-o, bamo ne ba ba ayeba feye bo gye Wuribware akyamee-o awaase ne mone e ba a mon’ bo pini bamø.”

*Eboye awaapo ne baa ba Yeesuu kenyare bo waa akpeñeyet-o
(Lukas 13.25-26)*

²¹ Ne Yeesuu a kya mo këkaapo-o se feye, “N gyé økemaa ne o tee mo e mo nyanjpe-o e gye ne o tii Wuribware se a kuwure-o si, amo bamø ne ba waa ketø ne n se ne o bo soso-o e kpa feye bo waa-. ²² Kake nsi ne mo e ba a m bo gyi kaye-ro asese pœee asen-o, asese bweeto e yere mo akato-ro, na bo tswé feye. ‘O ane nyanje, n gyé fo kenyare-ro ne ane a tswé ketø ne fo a lee bo kaapo-o gywi asese aaa? N gyé fo kenyare ne ane a ba bo gya ibrisi bo koso boøo se aaa? Beee n gyé fo kenyare ne ane a bo waa akpeñeyet-o bweeto aaa?’ ²³ Na mo-o m beeñ beejaa bamø lamañ-no mfen feye, ‘M feraa n kyo moj nyi mone, a lee feye mone gye ebøye awaapo nee. Amose-o mon’ lee mo asé.’”

*Eløj apweero anyo-o
(Lukas 6.47-49)*

²⁴ Ne Yeesuu a tswé bo gyé kæ feye, “Amose-o, mo e tswé mo i gywi mone anen ne økemaa ne o nu mo asen-o, ne o gya amo se-o du-o. O du feye onyiasenjo kq ne oo kyena-o. Ne o kpa a o pwæe mo løj. Ne oo ba afore bo da talii pwæe nee oo dees pwæe mo løj-bo yera se. ²⁵ Mo a pwæe mo løj-bo yera lowe-o, bware a ba bweeto. Ne boj kq a tweé kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa løj-o. Ne afwii demantø kq a da bo wee løj-o se. Amo pœee gbaa ooo løj-o moj bwee, a lee feye onyiasenjo amo a pwæe mo løj-bo yera afore se nee.

²⁶ Amaa økemaa ne o nu mo asen ne mo e tswé-o ne mo-o moj gya amo se-o mo du nee feye mfeere ke-moj-de wuye ko ne o dees o bo-ro-o. Ne o kpa a o pwæe mo løj. Ne mo feraa oo pwæe mo løj-bo yera kesepu si. ²⁷ Ne bware a ba bweeto. Ne boj kq a tweé kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa løj-o. Ne afwii demantø a da bo wee løj-o se. Ne løj amo a bwee lee da wuuruum. Amo e gyé saasebæe.”

²⁸ Yeesuu a sa sejja lowe-o, ne eyee a kpen lamañ ne baa nu mo asen-o. ²⁹ Ne bo ye, “O maa kaapo abwareseñ feye anen ne ane Wuribware mbraa akaapopo e kaapo-o. O kaapo nee feye mo a gyé mbraa-o osapo-o.”

8

*Anen ne Yeesuu a kya bwatpo ko-o
(Maak 1.40-45; Lukas 5.12-16)*

¹ Ne Yeesuu a kporowé lee kebee-o se mfen ne oo deñ kaapo abwareseñ lowe-o. Ne asese bweeto gya mo se. ² Ne bwatpo ko a bo kpuni ajurii Yeesuu ayaa-ro. Ne o ye, “Mo nyanje, fo e kpa, fo e taare a fo kya mo kolø mo na n nya lwee asese-ro.”

³ Ne Yeesuu a teyi kesaree bo daborø mo tswé feye, “Mo e kpa. Mbeyomo fo e taare a fo lwee asese-ro, a lee feye fo a kpaare.” Mfen dees ne onyare amo a kebwatpo-o a lowe.

⁴ Kamee-ro ne Yeesuu a yii mo se feye, “Deñ borø kpa kyeye se yo Wuribware aløñjopo-o øko ase na o deere fo, na a bo kaapo økemaa feye fo a kpaare. Na fo bo aløñjoto ne ane ødedaapo Mosis a tswé e mo ne oo lo kolø mo, ne oo kpaare-o bo, na økemaa lju feye anen a kolø-o moj lee ki te mo se-o. Fo a maa se fo e yo fo bo kpa-ro-o, fo ma kan yere tswé ketø ne mo a waa sa fo-o gywi øko.”

*Anen ne Yeesuu a kya Roma soogyaa kq keyaaføre-o
(Lukas 7.1-10)*

⁵ Ne Yeesuu a yo Kapaaniyum manj-no. Mfen ne asoogyaa abres-e øko a ba mo ase bo kore mo feye o kya mo-ro. O moj gye Isireeliinyi feye Yeesuu-o. O gye Romanyi nee. ⁶ Ne o ye, “Mo nyanje, mo keyaaføre e lo o da løj-no, eyee bo mo gya bweeto, haree o maa lee taare a o daborø eyee gbaa.”

⁷ Ne Yeesuu ye, “Yooo, mo a nu. Mo e ba a m bo kya mo.”

⁸ Ne soogyaa-o a lee kanø feye, “Mo nyanje, moj bware feye fo ba mo løj-no-o. Amose-o fo ya deñ sa kanø bo kyonwe gbaa, mo keyaaføre-o e kpaare. ⁹ N gbaa mo ne n gyé sesé

lañgjan-j-o. N de abres-e ne bo kyo mo-o. N de asoogyaa awuye mo kaase, ne mo ya towé gywii bam-o-ro øko-o feye 'Nare,' o yo nee. Ne mo ya towé gywii bam-o-ro øko mo feye 'Ba,' puri amo-ro amo o ba. Ne mo ya towé gywii mo keyaafore feye, 'Waa kemo-o,' amo o waa."

¹⁰ Yeesuu a nu aseñ ne onyare amo a towé-o, ne eyee a kpeñ mo. Ne oo buruwaa towé gywii aseñ ne bo gya mo se-o feye, "Mo e towé mo i gywii moñ feye moñ tee nju sese ne o koore mo a o gyi mfaanee-o. Ane Isireelii awuye-ro gbaa, moñ tee nju øko aneñ. Ne onyare mo moñ gye Isireeliyni." ¹¹ Mo i gyi moñ kaseñtij feye aseñ bweet-o e lee sweere kebegya kemaa se, na bam-o aa ane nana-ana Abraham na Isak na Yakubu kyena a bo gyi ateeese mfeñ ne Wuribware i gyi kuwure-o. ¹² Amaa bam-o ne weetee Wuribware a kyo nyijjji bam-o feye bo ba a bo gyi ateeese-o feraa (ane Isireelii awuye ne mo e kaapo-o), o gya bam-o a o lee moñ ase bo kyonye kibugyii-ro. Mfeñ-j-o ba su, na ba duñ nnø."

¹³ Ne Yeesuu a towé gywii soogyaamo feye, "Nare pe, na keto ne fo a koore gyi-o e waa a ke sa fo."

San konykjo amo-ro dæe ne soogyaamo a keyaafore-o a kpaare.

*Aneñ ne Yeesuu a kya alopo bwæet-o
(Maak 1.29–34; Lukas 4.38–41)*

¹⁴ Ne Yeesuu a lwee Peetroo a lañ-j-o-ya ta feye Peetroo mo saa kyees-e e lo fekyu o da.

¹⁵ Ne Yeesuu a daboro økyee-o kesaree. Mfeñ ne fekyu-o a yowé mo, ne oo koso puri amo-ro waa ateeese sa Yeesuu.

¹⁶ San ne kyowé a twæe-o, ne aseñ a baa bam-o anyipo ne ibrisi te bam-o se-o Yeesuu ase. Ne oo sa ibrisi-o kanø, ne e ya koso bam-o se. Ne oo kya alopo pæee ne baa baa bam-o mo ase-o.

¹⁷ Amose-o keto ne Yeesuu a waa-o a sa ne keto ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree waa abwareseñ wøre-o-ro-o nya waa kaseñtij feye,

"Kaseñtij si, mo ya koore ane kayeegya bo waa mo lee,
ne oo kya ane alaygi."*

*Bam-o ne ba kpa a bo gya Yeesuu si-o
(Lukas 9.57–62)*

¹⁸ Ne aseñ bweet-o e ba bo kpowé buñ Yeesuu si sanj kemaa. Aneñ se-o, ne oo towé gywii mo agyasepo-o feye bo waa koree siraa na mo aa bam-o nya ten kepare dabe-o-ro yo nnoñ a boñbe-o se, na bo nya kyure kafwée.

¹⁹ San ne ba yo-o, ne Wuribware mbraa økaapopo kq a ten bam-o kpa ya towé gywii Yeesuu feye, "Okaapopo, ton kemaa ne fo e yo-o, mo e gya fo se."

²⁰ Ne Yeesuu a lee kano feye, "Sabran-j-no igyono de idikpa, ne mbogyii de asaa bo da-ro. Amaa mo, dimaadi mo gyi-o, feraa moñ de mfeñ ne mo i di a n kyure-o."

²¹ Ne øko ne o tii bam-o ne bo gya Yeesuu si bo naa ton kemaa ne o yo-o a bo kore mo feye, "Mo nyanyje, sa a n kinjji yo pe na n ya pure n se pwee na n dæe bee bo gya fo se."

²² Ne Yeesuu a benjaa mo feye, "Bam-o ne bo moñ te kakyena popwæe-ro-o, bam-o e gye ne bo pure bam-o akowebæe ne ba ba a bo bo wu-o. Na fo feraa fo gya mo se."

*Aneñ ne afwii na alanjkpare a bu Yeesuu-o
(Maak 4.35–41; Lukas 8.22–25)*

²³ Ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-o a lwee koree-o-ro. ²⁴ Bam-o a meraa se ba yo-o, bo bo se se-o, afwii dabe ko a kya nkyu si mfeñ, ne alanjkpare a da nkyu bo waa bam-o koree-o-ro. Ademantje mo ne a su-o pæee se Yeesuu da koree-o-ro o di idi. ²⁵ Ne mo agyasepo-o a yo mo ase ya kyijjji mo towé feye, "Ane nyanyje, ane e kpa a ane wu. Morawé ane."

²⁶ Ne Yeesuu a benjaa feye, "Nteto se ne mone maa koore mo mone i gyi-o nee? Nteto se ne kufu de mone?"

Ne Yeesuu a koso sa kano feye afwii-o na alanjkpare-o yowé, ne keto a waa surumm.

²⁷ Ne eyee a kpeñ mo agyasepo-o, ne lkeea ba lñwiini ba gywii abee e, "Nteto sese e gye onyare mo? Ne mo ya sa kano, ne afwii na alanjkpare gya kam-o se-o nee."

*Aneñ ne Yeesuu a kya anyaré anyo kq ne ibrisi bweet te bam-o se-o
(Maak 5.1–20; Lukas 8.26–39)*

²⁸ Amo kamee-ro ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-o a kya se pare bam-o koree-o bo ten-no ya bo dan Galileya kepare dabe a nnoñ a boñbe-o. Gadara ifuri si ne baa fo-o. Bam-o a fo mfeñ-o, ne anyare anyo kq a lee mfeñ ne ba pure aseñ-o bo gyanjaa bam-o. Bo du nee feye mbo kpeñse-o, a lee feye ibrisi te bam-o se. Amose-o øko maa taare a boñbe-o kpa amo se. ²⁹ Ne baa faa Yeesuu si feye, "Wuribware mo gyi-o, nteto ne fo e kpa ane ase? Fo a ba nee a fo bo gyiiri ane kesebo, na kesebogyiiri san moñ tee fo aaa?"

* **8:17** Isaya 53.4.

³⁰ Amo aprako biribiri ko mō yerē kabēegyi ko sē meraa mfēn ba gyi. ³¹ Nē ibrisi amo a kore Yeesuu feye, “To, amo e gye feye fo ē kaa a fō gya anē lēe asēsē mō sē, amo feraa sa a anē ya kyena aprako mō sē.”

³² Nē o ye, “Kpa da feye mon' ya kyena bamō sē.” Amosē-ō ne baa koso lēe anyare-ō se ya kyena aprako amo sē. Nē aprako amo pēee a ḥwēenāj kporowē kabēegyi-o-ro ya lēe da nkyu-ro wu wu.

³³ Mfēn ne bamō ne ba deere aprako amo sē-ō a ḥwēenāj yo manj-nō ya da kētō ne kaa waa anyare amo-o kibonjōn. ³⁴ Mfēn ne ḥkemaa nē o te manj-ō-rō-ō a lēe ya gyanjaa Yeesuu. Bamō a ḥu mō-ō, ne baa kore mō feye o lēe bamō ifuri si kinjji yo mfēn ne oo lēe ba-ō.

9

*Anej ne Yeesuu a kya kegyabōo ko-ō
(Maak 2.1–12; Lukas 5.17–26)*

¹ Nē Yeesuu mō aa mō agyasepo-ō a lwee kōrē-ō-rō kinjji tēj kēpare dabē-ō-rō yo nnōn a bonjē-ō se yo mō fōnfōn aye.

² Nē asēsē kō a baa kegyabōo kō na o da kraj sē o maa taare a o daborō eyēe Yeesuu ase. Anej ne baa pee akato baa kegyabōo sē-ō, Yeesuu a ḥu feye baa kōrē mō gyi bweeta. Amosē-ō ne oo tōwē gywii kegyabōo-ō feye, “Sa a fō akato gyi, mō nyare. Mō a taa fo ebōyē-ō bo ke fo.”

³ Wuribware mbraa akaapopo ne ba nu Yeesuu asej-ō a nu anej ne Yeesuu a tōwē-ō ne ba ḥwiini ba gywii abē feye, “Onyare mō a tōwē abuseñsē. Emene sē ne o sa señsa anej feye mō a gye Wuribware-ō?”

⁴ Amo feraa, Yeesuu a ḥu mō mbraa akaapopo amo mfērē, ne oo bise bamō feye, “Emene sē ne mone e fa mfērē bōyē mō? ⁵ Kēmō-ō kēmō e bō tōwē lō, feye mō a tōwē feye, ‘Mo a taa fō ebōyē bo ke fo’, bēe ‘Koso nare’? ⁶ To, mō e kaapo mone feye mō, dimaadi mō gyi-o, de keyaaleñ kayē mō-rō, na n taare taa ḥkemaa ebōyē bo ke mō.” Nē oo tōwē gywii kegyabōo-ō feye, “Kēe ε, koso, taa fō kraj a fō nare pē.”

⁷ Mfēn ne kegyabōo-ō a koso taa mō kraj narē mō ayaa sē o yii pē. ⁸ Lamanj ne bō yere mfēj-ō a ḥu amo-o, ne kufu a nya bamō, ne baa kyōrō Wuribware feye mō a sa sēsē dimaadi anej a keyaaleñ-ō.

*Anej ne Yeesuu a tēē Matiyo, ne oo ba bō gya mō sē-ō
(Maak 2.13–17; Lukas 5.27–32)*

⁹ Amo kamēe-rō, ne Yeesuu a lēe ya ḥu lenjoo ḥkōrērepo kō ne ba tēē mō ε Matiyo-o (ne bō bee ba tēē mō ε Lewii-o) na o te mō lenjoo kōrēkpa. Nē Yeesuu a tōwē gywii mō feye, “Koso, gya mo sē.” Mfēn ne Matiyo a koso gya Yeesuu si.

¹⁰ Nē Matiyo a ya waa ateese mō aye sa Yeesuu a o gyi. Lenjoo akōrērepo bweetō na asēsē ne Farisii awuye e tēē bamō ε ebōyē awaaapo-ō a bō gyi mō aa mō agyasepo-ō ase. ¹¹ Farisii awuye kō ne bō bo mfēj-ō a ḥu anej a asēsē amo na ba gyi mfēj-ō, ne baa bise Yeesuu agyasepo-ō feye, “Ntēto sē ne mone ḥkaapopo na lenjoo akōrērepo na ebōyē awaaapo i gyi abē ase?”

¹² Yeesuu a nu asej ne baa bise-o, ne o ye, “Okō nē o lō-ō ne ba sa kadwii. N gyē okō ne o bō alañfiya-o. ¹³ Mone feraa, mon' bee yō ya karē anej ne baa kyōrēe waa abwareñsē wōrē-ō-rō-ō, na mōn' nu amo kaasē. Baa kyōrēe mfēn neē feye,

“Wuribware ye, N gyē mō ne mō e kpa a mōn' mō sa mō.

Amaa kedamenajse ne mō e kpa a mōn' waa mone bēekō-ana.”*

M feraa n gye bamō ne bō mō gye ebōyē awaaapo-ō se ne mō a ba, amaa bamō ne bō gye ebōyē awaaapo-ō se ne mō a ba, na m bō tōwē gywii bamō feye bō nu bamō eyēe kinjji lee bamō ebōyē-rō.

*Akoj kekra asej
(Maak 2.18–22; Lukas 5.33–39)*

¹⁴ Nē Yohanee Osuubopō a agyasepo-ō bokō a ba Yeesuu ase bō bise mō feye, “Ntē sē ne ane aa Farisii awuye e kra akej, ne fo feraa fo agyasepo-ō mō maa kra akej?”

¹⁵ Nē Yeesuu a bēnjaa bamō feye, “Mone e fa feye saj ne okō e kpa a o waareē-ō, ḥkōfō mō kuri mō nyare-ana e kyena akej na o bō-rō aaa! Mōn kōrē gyi. N du feye ḥkōfō mō kuri-o ne mō agyasepo-ō mō du neē feye ḥkōfō mō kuri mō nyare-ana-ō. Njē ḥkō e ba ne bō lee mō a bō lēe bamō ase, na ḥkēe bō kra akej.”

¹⁶ Nē Yeesuu a bee tōwē kēkpare mō gywii bamō feye, “Anej dees ne okō maa kyan waagya popwēe na o bō taa waagya dēdāa-rō. A lēe feye kētō maa kyee, na o ḥu feye mfēn ne oo

* 9:13 Hoseya 6.6.

taa-ro-č ękcečkeč-č se i wu, na a tuwi-ro lee waagya popwεč-č, na a bęe waa bę dabę na o kyo ęgyenkpεčeč-č. ¹⁷ Anej dęc ne mone nyi feyę bo de nta ba waa prantowa ne baa ba kabø wɔrę bo waa-č-ro. Nta popwε ya lwee prantowa dedaa-ro, nta-č i fwii na prantowa-č bwee nyera, na nta-č twiiri węe. Amosę-č bo de nta popwε ba waa prantowa popwε-č, na nta-č na prantowa-č mpępeyo nya waa damenąjse. Amosę-č mo agyasepo-č maa kra akon na mo aa bamoo naa.”

*Anęj ne Yeesuu a kyiŋni kakyečeče ko lęe lowi-ro, ne oo bęe kya ękyęe ko-č
(Maak 5.21-43; Lukas 8.40-56)*

¹⁸ San ne Yeesuu maa se o tawę amo-č o gywii bamo-č, ne kebwarekorekyan abresę-č oko a ba Yeesuu ase mfej bo kpuni anjurii mō ayaa-ro. Ne o ye, “Mo gyi kyečeče e lo, haręe o kpa a o wu. Amosę-č mo e kore fo nee feyę fo bo ba fo asareę bo dɔnjoč mō se a o nya ękpa.” ¹⁹ Ne Yeesuu a koso, ne mō aa ɔnyare-č na Yeesuu agyasepo-č a lee ba yo.

²⁰⁻²¹ Bamo a maa se ba yo-č, ne ękyęe ko a gya Yeesuu si. Ękyęe mo e lo kekyęeto, a lee feyę kiferi kemaa-č o taarę bwiino waa iluwı kano ękpa. Waa nsu kudu ęnyo nee feyę mō a lo anęj a kolo-č. Ne ękce sa fo feyę, “Mo ya daborę mō ato buňę gbaa, mo e kpaare.” Ne oo yo Yeesuu kamęe ya daborę mō waagya kano.

²² Mō a deň daborę Yeesuu a waagya-č, ne oo kpaare. Ne Yeesuu a buruwaa nu mō mfej. Ne o ye, “Opękyęe, sa a fo akato gyi. Bo lee anęj ne fo a kore mo gyi-o si-o, fo a kpaare.”

²³ Ne ękce Yeesuu a lwee kebwarekorekyan abresę amo a lɔŋ-č-ro. Ne oo nu ba waa kakyečeče-č kale. Boko e fore mbere, na bamo bweeto mo i su kenken. ²⁴ Ne oo tawę gywii bamo feyę, “Mon’ lee mfej. Kakyečeče-č moj wu, o di idı nee.” Mō a tawę anęj-č, ne baa mōsę mō. ²⁵ Mō a sa ne asesę-č pęee a lee lɔŋ-č-ro-č, ne oo lweero. Ne oo ya kra kakyečeče-č kesaree-č, ne kakyečeče-č a koso. ²⁶ Ne asen amo pęee a saňje-č lwee ifuri amo se a emaj-č pęee-č-ro.

Anęj ne Yeesuu a kya atenapo anyo ko-č

²⁷ Yeesuu a lee mfej o naa o yo-č, ne atenapo anyo ko a lee bo gya mō se, na ba tęe ba kyonje mō feyę, “Deefid mō nana, nu ane ęwεe, na fo kya anęj.”

²⁸ Ne Yeesuu a lwee laŋ ko-č. Ne atenapo amo a yo ya nu mō mfej. Ne oo bise bamo feyę, “Mone e kore mone i gyi feyę mo e taare a n kya mōne aaa?”

Ne baa ęnyjaas feyę, “Cooj, ane ęnyanje, fo e taare.”

²⁹ Amosę-č ne oo daborę bamo akato tawę feyę, “Ketō ne mōne a kore gyi-o e waa a kę sa mone.” ³⁰ Mfej ne bamo akato a buňji. Ne Yeesuu a yiı bamo se feyę bo ma kań bonboń mō kenyare ton ko. ³¹ Amaa bamo a lee mfej-č, ne baa yaa Yeesuu kenyare timaa ifuri amo a kebegaya-č pęee se.

Anęj ne Yeesuu a kya kamunyare ko-č

³² Atenapo ne Yeesuu a kya-č a lee mfej ba yo-č, ne asesę ko a taa ɔnyare ko baa mō asę. Ibrisi a te ɔnyare-č se-č se-č, o maa taare a o sa sejşa. ³³ Yeesuu a deň gya ibrisi-o koso kamunyare amo se-č, ne kamu-o a lee o sa sejşa. Ne eyęe a kpenlamań ne bo bo mfej-č, ne bo ye, “Ane moj tęe nu anęj a akpenyeęto mo ane Isireelii sweeře mo se mfeę, amo ndoo.”

³⁴ Amaa Farisii awuye ko ye, “Obónsam ne o de ibrisi keyaalej-č ya sa Yeesuu ęlej mo ne o de o gya ibrisi o koso asesę se-č.”

Anęj ne Yeesuu kusųj a waa koky-č

³⁵ Ne ękce Yeesuu a muruwi ifuri amo mfej a emaj na mmangyii-o-ro pęee se, o naa o kaapę abwareşen mfej a kebwarekore akyan-č-ro o tawę asen timaa bo lee Wuribwarę se a kuwure-o si, na o kya asesę kolɔgysi kemaa. ³⁶ Mō a nu asesę demantę ne ba ba mō ase sanj kemaa-č, ne bamo asen a waa mō ęwεe, a lee feyę bo du nee feyę esanne ne bo moj de ędeğeresepo-č. Bo naa ba laye ba lo nee, ne bo moj lee bo de keyaalej-č. ³⁷ Ne Yeesuu a da kekpare mo gywii mō agyasepo-č feyę, “Mone a nu asesę demantę mo aaa? Bo du feyę yaabrala-č. Yaabrala-č kyo bweeto, amaa mōne ne mōne gye atenęjepo-č mo moj kyo. ³⁸ Amosę-č mon’ kore kodo wuye ne o bo soso-č na o kyonje mōne atenęjepo bweeto, na mōne aa bamo tęnję yaabrala mo kpawę baa mō lɔŋ-nə.”

10

*Anęj ne Yeesuu a lee mō ayaa-ro ayerepo kudu anyo-č
(Maak 3.13-19; Lukas 6.12-16)*

¹ Ne Yeesuu a tęe mō agyasepo kudu anyo-č bo gyanje, ne oo sa bamo keyaalej feyę bo bo gya ibrisi bo koso asesę se, na bo kya asesę kolɔgysi kemaa ne ba lo-č.

² Ne oo tęe bamo feyę mō ayaa-ro ayerepo. Bamo-ro, mō ne o gye ękpeče-č kenyare e gye Simoń. (Oo bęe sa mō kejhasenyarę feyę Peetroo.) Bamo ne bo gya se-č anyare e gye Simoń mō tire Andruu, na Sibidii mō gyi-ana Yakubu na Yohanee, ³ na Filipo na Bar-Tolomiyu na

Tomas na Matiyo lejpoo əkəərepə-ɔ, na Alafiyus mō gyi Yakubu, na Tadiyus,⁴ na Simən ne ba tēe mō ε Kananəe-ɔ, na ɳkee Yudas Kariyotinyi nē ɔ ba a ɔ bō gyi Yeesuu kidiburo-o.

*Anej ne Yeesuu a sun mō agyasepo kudu anyɔ-ɔ bō kyorjwe emaj se-ɔ
(Maak 6.7-13; Lukas 9.1-6)*

⁵ Né Yeesuu a sun mō agyasepo kudu anyɔ nē oo lee bamō-ɔ bō kyorjwe emaj se feye bō nare tōwē abwaresen. Né ɔɔ towe gywii bamō feye, “Mone ma kaj borō kpa kemaa nē ɔ yō bamō nē bō maa sun Wuribware-ɔ sweere-ɔ se. Mone ma kaj bēe lwee Samariya awuye manj kemaa-ɔ. ⁶ Amaa mon' yō ane Isireelii awuye-o ase, a lēe feye bō du nēe feye ɛsanne nē baa fo efa-ɔ-ɔ. Bamō aa Wuribware ase bō efo. ⁷ Mone a yō-ɔ, na mon' tōwē gywii bamō feye Wuribware se a kuwure-o a tō-ɔ eba. ⁸ Mon' kya alapo, na mon' kyinji alowipo bō leē lowi-ro, na mon' kya abwatapō na bō nya bee lwee ase-ɔ-ɔ, na mon' gya iibrisi bō koso ase-ɔ se. Mone a nya keyaaleñ mā p̄ee, na mone moj ka seye, amose-ɔ mon' kya ase-ɔ-ɔ, na mone ma kōrē atanne bamō ase. ⁹ Mone mā kaj taa atanne pipee bēe afufuri bēe kōbōo gbaa bō waa mone igyife-ro. ¹⁰ Mone a yō-ɔ, mone əkō ma taa kōrē na atō bō tii mō kaare nē oo buñ-o na asebeta nē ɔɔ naa se-ɔ na kayii narēsesē nē o de-o si. A lēe feye bamō nē ba sun kusun ba sa Wuribware-ɔ ɛ nya bamō ateese gyise a bō lēe kusun amq-ɔ.

¹¹ Mone ya ya manj kō se bēe kamāngyi kō se, mon' lweero na mon' buwi kpa əkō ne o sure a mon' sōwe mō lōj-nō-ɔ. Na mon' kyena mfenj bō fo ɳke nsi nē mone e lee manj amo-ɔ-ɔ. ¹² Pwē ne mone i lwee lōj kemaa-ɔ, mon' gye ɳkpeə kana, na mon' tōwē feye, ‘Wuribware yure lōj mō-ɔ ase-ɔ!’ ¹³ Nē ase-ɔ timaa e bō lōj-ɔ-ɔ, nē bamō ya kōrē mone kanəka feraa, Wuribware i yure lōj amo ase-ɔ. Mfenj ne bamō e monj kōrē mone kanəka-ɔ feraa, Wuribware maa yure lōj amo-ɔ ase-ɔ. ¹⁴ Lōj-nō awuye bēe manj awuye e monj kra mone nee-nee, ne bamō e monj nu mone ase-ɔ, amo feraa, mone e lee mfenj, bamō manj-nō ese ne e ya sii mone asebeta kaase-ɔ gbaa, mon' kponjkpan emo bō sii bamō aye bō yii bamō se. ¹⁵ Mo i gyi mone kasentjin feye kake nsi ne Wuribware ɛ ba a ɔ bō gyi kaye-ɔ ase-ɔ p̄ee ase-ɔ, o gyiiri manj amo ase-ɔ kesebō a ɔ kyon anej nē o gyiiri Sōdōm na Gomora awuye kesebō-ɔ.

*Anej ne Kristoo agyasepo i kperi mō se na bo ɳu ase-ɔ
(Maak 13.9-13; Lukas 12.11-12; 21.12-17)*

¹⁶ Né Yeesuu a kya se tōwē gywii mō agyasepo-ɔ feye, “Mon' laata a mon' nu mo ase! Mo i sun mone mō e kyorjwe nēe feye nsanneygi nē ba ya lwee ngyānkōrēse-ɔ-ɔ. Amose se-ɔ, mon' buñji mone akato feye awō, na mon' yuri mone eyee feye awurelepo. ¹⁷ Mon' sa mone eyee se, bō lēe feye ase-ɔ kō bō-ɔ nē ba kra mone a bō yaa Yudaa awuye manj abrēse akato-ɔ, na bō bēe daye mone ane kēbwarekōrē akyanj abrēse akato-ɔ. ¹⁸ Na bō bēe kperi anej ne mone gye mo agyasepo-ɔ se, na bō kra mone yaa agomināa na awure akato-ɔ. Na mon' tōwē abwaresen gywii bamō aa bamo nē baa sanj ne bō maa sun Wuribware-ɔ. ¹⁹⁻²⁰ Sanj ne ba kra mone a bō yaa anej a esenjyikpa-ɔ, mone ma kaj sa a ase-ɔ nē mone e ya towe mfenj-ɔ na anej ne mone e kya kanō-ɔ mfeere toora mone. Bo lee feye sanj-ɔ ya fo, mon' tōwē kētō ne ke bō mone mfeere-ɔ-ɔ, a lēe feye kētō ne mone e tōwē mfenj-ɔ maa lee mone fōñfōñ ase, kē e lēe mone se nē ɔ bō soso-ɔ a kufwiijē-o ase nēe.

²¹ Sanj amo dēe na sese yaa mō daa bēe mō tire manj ayaalēnpo akato-ɔ a bō mō mō. Na se mō yaa mō gyi manj ayaalēnpo akato-ɔ na bō mō mō. Na ɳyaagyī mō yere bō kye bamō ase na anyi yaa bamō manj ayaalēnpo akato-ɔ a bō mō. ²² ɔkēmaa i kperi mō se, na o kisi mone. Amaa mo e morowē ɔkēmaa nē ɔɔ taare yere kēkenj bō fo ase-ɔ amo kē-ɔ. ²³ Bamō ya waa mone aworefō manj kō se, na mon' bēe sere yō əkō se. Mo i gyi mone kasentjin feye mone maa lwee ane Isireelii sweere se emaj p̄ee-ɔ pwē na mo, dimaadi mō gyi-o, dēe ba.

²⁴ N gye mo e gye mone əkaapopo aaa? Sukuu kigyi kō mone bō-ɔ na ɔ kyo mō əkaapopo, ne kēnya kō mone bō-ɔ na ɔ kyo mō nyānjpe. ²⁵ Amose-ɔ sukuu kigyi ma tēe feye o ɳu ase-ɔ anej ne mō əkaapopo i ɳu-o dēe. Anej dēe ne kēnya i ɳu mō nyānjpe lee-o.

M bēe taa feye mo a gye lōj wuye-o. Ba tēe lōj wuye-o ε ɔbōnsam, sanjbotō mone nē mone gyē mō lōj-nō awuye-o nē bō maa tēe anej aaa?”

*Mone ma sere əkō amo Wuribware
(Lukas 12.4-7)*

²⁶ Né Yeesuu a kya se kaapo mō agyasepo-ɔ feye, “Amose se-ɔ mone ma sere ase-ɔ, a lēe feye kētō kemaa nē baa buñ si-o i buñji si, na kētō kemaa nē baa taa bō kweero-ɔ lee ifuri. ²⁷ Mone feraa, ase-ɔ kemaa nē mō a tōwē keri si gywii mone-ɔ, mon' ya tōwē lamanj-nō. Kētō kemaa ne mō a kuri waa mone esebo-ɔ-ɔ, na mon' ya tōwē alonjde se.

²⁸ Mo e tōwē mo i gywii mone feye mone ma kaj sere bamō nē ba kpa a bō mō mone-ɔ, a lēe feye bamō ya mō mone, bō maa lēe taare a bō waa mone seye. Amaa mon' sere Wuribware nē mō ya mō mone, nē kēmo kamee-ɔ o de əlen feye ɔ bēe kywēe mone nyōwore

na mone ekra deekpa ne oo kure bo beya sa ebayé awaapo-o-ro. ²⁹ N gye epasowa adunyo ne bo de ba sooo nteyeteye nyoo-c cco? Amaa mo e towé mo i gywii mone feye kakoqko gbaa maa wu na mone se Wuribware moj sure. ³⁰ Mon' nu feye mone se Wuribware a kare ipwii ne i te mone anju si-o, ne oo ju emo kan. ³¹ Amose-c mone ma sa a kufu nya mone, a leq feye nteyeteye lqkpen lqkpen moj fo mone oko."

Yeesuu kipini na Yeesuu kikine

(Lukas 12.8-9)

³² Ne Yeesuu a kya se towé gywii mo agyasepo-c feye, "Okemaa ne o nya kakpono na o towé laman-j-no feye o tii mo se-o, ij gbaa mo e waa mo anej dee Wuribware, n se ne o bo soso-o, akato-ro. ³³ Ne oko ne mo ya kine mo laman-j-no-o, ij gbaa mo i kine mo n se Wuribware akato-ro."

Anej ne Yeesuu kegyase se, asese mbonjo-ro e nyera-c
(Lukas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Ne Yeesuu a kya se towé gywii bamo feye, "Mone nyi feye mo a ba a m bo baa kayeeyuri kaye mo-ro nee ee? Daabii! Mo a baa kayebebere nee. ³⁵⁻³⁶ Feje anej ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o, mo a ba a m bo brawe asese-ro na

'Onyarne na mo se mbonjo-ro e tene-no.

Okye na mo nyi e ko.

Okye na mo saa kyeese e ko.

Na sesse akowebec fohnfaj kii mo adon.*

³⁷ Okemaa ne o kpa mo se beee mo nyi asej a o kyon mo-c moj fo feye o kii mo agyasepo-c oko. Okemaa ne o beee kpa mo gyi-ana asej a o kyon mo-c, anej dee nee. ³⁸ Okemaa mo ne o maa traare a o sor o m o f o n j f o n k i y i k p a r e - a b e e - r o g y a mo se - o moj fo feye o kii mo agyasepo-c oko. Okemaa ne o gya mo se-o i gyi aworefso. ³⁹ A leq feye oko ne o maa kpa a o yowé mo kakyena dedaa-o maa nya lqka. Amaa oko ne o kperi mo se na o yowé mo kakyena dedaa-o e nya lqka."

Asej ne Yeesuu a towé bo gye k ee gywii mo agyasepo-c
(Maak 9.41)

⁴⁰ Ne Yeesuu a towé bo gye k ee gywii mo agyasepo-c feye, "Okemaa ne o kra mone neen ee-o a kra mo-c mo neen ee nee. Ne mo ne oo kra mo neen ee-o mo a kra mo ne oo suj mo bo kyonwe-c dee nee. ⁴¹ Okemaa ne o kra Wuribware a kyaamee-c oko feye mo a gye Wuribware a kyaamee-c se-o, kakoka ne o nya-o na Wuribware a kyaamee-c lee-o ta. Ne okemaa ne o kra sesse timaa neen feye mo a gye sesse timaa-o si-o, Wuribware e ka mo koko konko dee ne o ka sesse timaa-o. ⁴² Mo i gyi mone kaseqtiq feye oko ne o sa mo agyasepo mo-ro kagyingyii gbaa akyuyuri na o nuu, feye anej ne o gye mo agyasepo-c se-o, a da feye sesse amo e nya mo kakoka."

11

Anej ne Yohanee Osuubop-o-a surj mbao Yeesuu ase-c
(Lukas 7.18-35)

¹ Yeesuu a sa seensa gywii mo agyasepo kudu anyo-c lowe-c, ne oo leq mfen yo eman ne e maa mfen-o-ro na o ya kaapo bamo ato, na o towé abwaresen gywii bamo. ²⁻³ San amo Yohanee Osuubop da tilkpa. Owure Herod ya tii mo. Ne baa towé ato ne Yeesuu Kristoo a waa-c p e e s e gywii Yohanee. Mfen ne oo tee mo f o n j f o n k a g y a s e p o - o b o q suj bamo Yeesuu ase bise mo feye, "Yohanee Osuubop-o ye, fo e gye Kristoo ne Yohanee ye o ba a o bo leq Wuribware ase-c cco, b e e s e b e n b a j k o b e e o b o - o ne ane k e e mo k p a?"

⁴⁻⁵ Ne Yeesuu a benjjae bamo feye, "Mon' kinjni nare ya towé keto ne mone i nu mo e towé-o, na keto ne mone i nu mo e waa-c gywii Yohanee. Feje anej ne Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwaresen wore-o-ro bo leq mo ne o ba a o bo ba-c kuun si asej-o, amo e gye feye mbeyaro atenaplo k ee, ne agyabao naa, ne abwataplo k e b w a t a l o w e , ne akpawu i nu asej, ne bamo ne baa wu-o a k y i n j i , ne atiripo i nu asej timaa-o. ⁶ Oko ne o maa yowé kokwore mo gyi-o e nya nyure."

⁷ San ne Yohanee Osuubop a mba-o-c a kinjni bo yii-o, ne Yeesuu a leq o towé Yohanee asej o gywii laman-j-o. O ye, "San ne mone a yo Yohanee ase kimukee-ro-o, nteto ne mone a yo a mon' ya deeré? Oko ne o kyurowi mo mfccer feye anej ne efa i kpeere ee yo mfcc na mfcc san ne awifi e da emo-c ne mone a yo deeré aaa? ⁸ Nteto ne mone a leq ya deeré? Sesse ne o bun waagya timaa-o ne mone a yo ya deeré aaa? Asese ne bo bun anej a ato-o, ne bamo

* 10:35-36 Miika 7.6.

kakyenə-rə bə kənə anen-jə e gye ato awuye nə bə te eləj damenənəsə dabə dabə-rə-ə. ⁹ Mən' təwə gywii mən, nəsə nə mone a yə a mən' ya deere? Wuribware kyaaməe aaa? Kasençin nee, amaa n gye Wuribware kyaaməe-ə wərə nə mone a lju. Mone a lju əko na o kyo bə tii si. ¹⁰ A ləe feyə Yohanee Osuubəpo-ə asej nə baa kyoree waa abwaresej wore-ə-rə feyə Wuribware e təwə o gywii Kristoo feyə,

'Mə i suŋ mə kabə a m bə gye fo ɻkpəe,
na o ya lənŋə kpa bə yera fo.' ”*

¹¹ Nə Yeesuu a təwə bə tii si feyə, "Mə e təwə mə i gywii mone feyə səsə kə moŋ kyena swerə mə se na o kyo Yohanee Osuubəpo-ə, amaa mə nə o gye kagyingyii Wuribware se a kuwure-o-ro-o kyo Yohanee. ¹² Lee saj ne Yohanee a təwə abwaresej lowe-ə bo fo ndəo, Wuribware se a kuwure-o-ro-a ba ne kaa dan waa kokyə, nə əkemaa i nej mə beekə o lee-rə, na o nya nya kpa a o bə tii si. ¹³ Mbraa nə Wuribware a bərə Mosis si bo sa asej-ə na kətə ne Wuribware a akyaməe-ə a kyoree waa abwaresej wore-ə-rə-ə pəee a təwə Wuribware se a kuwure-o-ro asej na kəmə kebo ba. Yohanee mə bə ba-ə, nə mə gbaa a təwə kəmə asej. ¹⁴ Nə mone ya kəorə asej nə Mosis na akyaməe amo a kyoree bə kaapo mone-ə gyi, mə e kpa a m bee bə kaapo mone asej kə ne a kyo-ə. Amo e gye feyə Wuribware kyaaməe kə a kyoree waa abwaresej wore-ə-rə feyə Wuribware kyaaməe Iliya bee o ba. Nə mə e kaapo mone feyə Yohanee e gye Wuribware kyaaməe amo nə oo bee ba-ə. ¹⁵ Amose-ə əkemaa nə o əsebə-ə, o nu.

¹⁶ Mbeyəmə, ntətə nə mə e nya a m bə biri ndəo a asej-ə nee? Emene nə bə du? Bə du nee feyə ɻyaagyi a te ba soori alənđde se-ə, nə bamə katuŋ kə e fee-rə ba kyoŋwə katuŋ kə feyə,

17 'Anə a da kokofo-rə akoyə sa mone,
amaa mone moŋ kyaa ooo.
Nə anə a bee waa kale,
amaa mone moŋ su ooo.'

¹⁸ Bə maa kəorə əko abwaresej kotəwə ba gyi. Yohanee a kəmə-ə ooo, mə lee ooo nə bə maa kpa. A lee feyə Yohanee Osuubəpo-ə a ba-ə, nə oo kra akon, nə oo kisi nta kunuu, nə bo ye, 'İbənsam te mə se.' ¹⁹ Amaa saj nə mə, dimadi mə gyi-ə, a ba-ə, mə a gyi, nə mə a nuu, nə bo bee bə ye, 'Mən' kəe onyarə amo, o gye oteesekpapo, na əstanuupo, na lerjpoo akəorəpo bamə nyarə, na əbəyə awaapo bamə nyarə nee.' Amaa fo ya lju əko nə mə e gya Wuribware a kanyiasen a əkpa-ə se, fo i lju feyə mə kanyiasen-ə gye kasençin."

*Kesebagyiri ne emar awuye ne baa kine Yeesuu-o yere bə sa-ə
(Lukas 10.13–15)*

²⁰ Nə Yeesuu akato moŋ gyi mə foŋfən Isireelii awuye boko se, a lee feyə oo waa akpenyeete bweetəbamə emaj-nə, nə bə moŋ təe nu bamə eyee kinji lee bamə əbəyə-rə. ²¹ O ye, "Mone nə mone te Korasin na Bətesayeda emaj-nə i lju asej nee fee. Ata dabe nə mo a waa mone ayə-ə nə mo a dee waa amo Tiro na Sidoŋ emaj nə e moŋ bə Isireelii-ro-o nee, weetee mfenj a awuye-o a kyo waa kəmə nə kə e kaapo feyə baa nu bamə eyee kinji lee bamə əbəyə-rə-ə kyee. ²² Mə i gyi mone kasençin feyə kake ne Wuribware i gyi asej pəee asej-ə, o gyiiri mone kesebo a o kyon Tiro na Sidoŋ awuye. ²³ Mone Isireelii awuye nə mone te Kapaaniyum man-ə-ə ma, mone e kpa feyə moŋ' yase mone eyee yaa Wuribware se nee eee? Wuribware e twee mone a o bə kyoŋwə mfenj nə o gyiiri əbəyə awaapo kesebo-ə. Mone a kare abwaresej wore-ə-rə asej nə Sədəm' manj awuye nə bə moŋ gye Isireelii awuye-o a waa əbəyə bweetə, nə anej se-ə Wuribware a sa nə bamə manj a kpuri-o ooo? Mə e təwə mə i gywii mone feyə ato dabə nə mo a waa mone ayə-ə nə mo a dee waa amo Sədəm nee, weetee mfenj a awuye-o a kyo nu bamə eyee kinji lee bamə əbəyə-rə, nə anej se-ə bamə manj amo moŋ kpuri. ²⁴ Mə i yii mone se feyə kake ne Wuribware i gyi asej pəee asej-ə, o gyiiri mone Kapaaniyum awuye kesebo a o kyon Sədəm awuye-o."

*Anej ne Wuribware i yure aworba na bamə nə bə moŋ nyi asej bweetə-ə
(Lukas 10.21–22)*

²⁵ San amo-ə, Yeesuu ye, "N se, Wuribware, səsə na swerə Owure, mə e sa fo anej feyə fo a taa fo kasençin-o bo kweerə anyiasenpo se, nə fo a taa bə kaapo bamə nə bə moŋ nyi asej bweetə-ə. ²⁶ N se, mə a lju kasençin si anej nə fo a kpa feyə fo waa-ə nee."

²⁷ Nə oo təwə gywii mə agyasepo-ə feyə, "N se a taa kətə əkemaa bə waa mo kesaree-rə. Əkemaa mə moŋ nyi anej nə n du-o, amo n se nə o bə səsə-ə wərə, nə əkemaa mə moŋ nyi

anęj nę n sę du-o, amę mo aa bamę nę bę du feyę mone-o, nę mo a lee feyę bę gyii mō-o wore kpej."

²⁸ Nę Yeesuu a təwę bo gye kęc feyę, "Ekpa nę mone gya se mbeyomę-o bę lenj aaa? Ekpa nę mo e kaapo-o feraa moj bę lenj. Amose-o nę n yę mone ękemaa nę o o kpone o so təsorę dwiidwiise-o ba mo ase, na o nya bę sowę kyure. ²⁹⁻³⁰ Na ękkee nę kaapo mō anęj nę o sora təsorę nę mo e sora mō-o. O moj bę lenj, a lee feyę kekęe nę mo e sa mō-o bę danj, nę təsorę-o mo maa waa dwwi. Na o ęju feyę nyanyę wöroba na nyanyę timaa e gye mo, na n sa a mō kakpona-rę yuri mō."

12

Kukyure ękje asej

(Maak 2.23-28; Lukas 6.1-5)

¹ Kukyure kake kę, nę Yeesuu mō aa mō agyasepo-o naa ba kyon abwaye adęo kę-rę. Nę mō agyasepo-o a lęe ba gye abwaye nę ba kyon amo-ro-o, nę baa fee ba wę, a lęe feyę akon de bamę. ² Farisii awuye ko a ęju amo-o, nę baa təwę gywi Yeesuu feyę, "Kee ε, fo agyasepo a kegyę abwaye fee-o gye kusunj. Nę a kye anę mbraa feyę ęko a waa kusun kę kukyure kake."

³ Nę Yeesuu a beňňaa bamę feyę, "Mone moj tęe karę abwaresenj wore-o ęju ketę nę anę ędědaapę Deefid a waa saj nę akon de mō aa mō anarebęepo-o ęco?" ⁴ Ketę bę abwaresenj wore-o-rę feyę oo lwee Wuribware sunjka, nę baa sa mō aa mō anarebęepo-o bodobodoo akuri nę baa bę lənjo Wuribware-o. Na a moj gye mbraa kikye aaa? A lęe feyę anę mbraa-o yę Wuribware alənjo-po wore e gye nę bę de kpa feyę bę gyi anęj a bodobodoo-o. ⁵ Beęe mone moj karę anę mbraa a wore-o feyę kukyure kake kemaa Wuribware alənjo-po fonfon i sun bamę kębwareşun Wuribware sunjka aaa? Anęj se-o ba kye mbraa nę n yę anę kyure kukyure kake-o, beęe? Na ęko ma taare taa kęmo feyę ba waa bęye, beęe? ⁶ Mō e təwę mo i gywi mone feyę ęko bę mfęę nę mō kedabę kę Wuribware sunjka lee-o. ⁷ Mon' nyinji si anęj nę baa kyoree waa abwaresenj wore-o-rę feyę,

'Wuribware yę, N gye mbo ne mo e kpa a mon' mao sa mo.

Amaa kędamenaję nę mo e kpa a mon' waa mone bęko-ana.'

Mone dęe mone i nu amo-o kaasę kęekeyę nęe-o, weetee mone maa poro bamę nę bę mo waa ebęye-o. ⁸ A lee feyę mo, dimaadi mō gyi-o, de kukyure kake-o gbaa ęlenj."

Kesaree wuse wuye ko asej

(Maak 3.1-6; Lukas 6.6-11)

⁹ Nę Yeesuu a lee mfej ya lwee kębwarekorekyan kę ne ke maa mfej-o. ¹⁰ Nę o o ya to kesaree wuse wuye kę. Na Farisii awuye-o bęe bę mfej. Bamę a kpa a bę poro Yeesuu feyę o waa ebęye-o ęsę-o, nę baa pee kękata a bę deęre kęfe yę kya kesaree wuse wuye amo kukyure kake amo aaa, a lee feyę bę ma waa kusun kemaa kake amo. Amose ne baa bise mō feyę, "A moj kę anę Wuribware mbraa feyę ęko kya olępo kukyure kake aaa?"

¹¹ Nę Yeesuu a lee kaa feyę, "N taa feyę mone ęko de mō sanne. Nę sanne-o a lee da kemantań kęnkejse-rę o da, nę o maa taare a o lęe. Nę amo e gye kukyure kake gbaa ooo, fo e ya a fo ya lee mō, na fo morowę mō beęe fo maa yō aaa?" ¹² Amaa sanne moj fo sesę. Dimaadi kyo kabę. Amose se-o anę mbraa-o a sa kpa feyę anę waa kędamenaję kukyure kake."

¹³ Nę ękkee o o təwę gywi kesaree wuse wuye-o feyę, "Teyi fo kesaree-o-rę." Mō a teyi-ro-o, nę kaa kpaare nya keyaalej feyę anęj nę koko-o du-o. ¹⁴ Mfej ne Farisii awuye amo a lee kawu ya da Yeesuu kuju si kikpuni a bę nya mao mō.

Anęj nę Yeesuu e gye Wuribware keyaafęre timaa-o

¹⁵ Yeesuu a nu kikpuni nę baa kpa a bę da mō kuju si-o asej-o, nę o o lęe mfej, nę o o yę o naa ifuri banbaş şe. Nę asej şe biribirı a gya mō şe, nę o o kya bamę olępo pęęe. ¹⁶ Mō a kya bamę-o, nę oo yii bamę şe feyę bę ma təwę keta nę o o waa sa bamę-o gywi ęko. ¹⁷ Oo waa amo-o nęe na ketę nę Wuribware a təwę bę bę-rę mō kyaamę Isaya si-o nya ba kęseńtję feyę,

¹⁸ "Wuribware yę, Mon' kęe mo keyaafęre nę mo a lee-o, mō nę mo e kpa mō asej nę mo akato a gyi mō ęsę-o.

N de mo kufwiinię-o mo e waa mō-rę.

Mō e gye nę o baa kęseńtję kigyi ndę şe awuye pęęe şe.

* 12:3 1 Samuwel 21.1-6. * 12:7 Hoseya 6.6.

- 19 Mô aa boko maa gyiiri ikii bëee bo fëe abëee se,
anej dëe ne o maa yere mbore se na o fëe sa mò esenjsa.
20 O yuri mò eyee a o sa bamö ne bo möj bo lej-ɔ,
na o ma duñ bamö né bamö kókóoregyi möj kyo-ɔ nnø,
amö sañ né mò kasenjtin kigy i gyi si tonj kemaa-ɔ.
21 Mò ne ndë se awuye pëee è koore a bo gyi.”*

Yeesuu na Biil-sibul

(Maak 3.20–30; Lukas 11.14–23)

22 Né asëse kò a baa ñyareg kò Yeesuu ase. Ñyareg amo mò möj këe, na o bëe o maa taare a o sa sejnsa, a lee feye ibrisi ko te mò se. Né Yeesuu a kya ñyareg-ɔ, ne mò akato a bunjñi, ne mò kanø a bunjñi, ne o taare a o sa sejnsa. ²³ Lamaj-ɔ a nju Yeesuu a waa anej a ato-ɔ, ne eyee a kpeñ bamö, ne baa bise abëe feye, “N gye ane dedaapö Deefid mò kenanagy i ne baa towë feye Wuribware i sunj a o bo kyonjwe ane-ɔ nee egee?”

24 Amaa Farisii awuye kò a nu anej ne ba towë-ɔ, ne bo ye, “Daabii, ñyareg mo gye sesë boye nee. Òbonsam, ne bo bëe ba tèe mò e Biil-sibul-o e gye né o de ibrisi si keyaalen, ne o sa ñyareg mo eleñ feye o gya ibrisi bo koso asëse se-ɔ.”

25 Amo Yeesuu a kyo nju keta ne ba fa-ɔ. Né oo da bamö kekpare mo feye, “Eko ya lwee manj-nò, ne manj-ɔ ya ke-ro, amo manj amo i bwee nee, anej dëe ne kasuro bëee kabuno ya ke-ro, ne ka bwee. ²⁶ Amose-ɔ amo e gye kasenjtin feye Òbonsam e gya ibrisi a o bo koso asëse se, a kaapo nee feye Òbonsam na mò kamëe-ɔ awuye a ke-ro. Na keta ma kyee, na mò kuwure gye këe. ²⁷ Mone ye n de Biil-sibul ne o gye Òbonsam-ɔ eleñ mo e gya ibrisi. Amaa nj nyi feye mone agyasepo-ɔ boko e gya ibrisi ba koso asëse se. Ntëtø eleñ ne bo de? Òbonsam a eleñ-ɔ bëee Wuribware lee-ɔ? A gye Wuribware a eleñ-ɔ ne bo de, bëee? To, mone agyasepo amo fönfön gbaa a kaapo nee feye mone a fo kpa. ²⁸ Amaa amo a gye Wuribware a kufwiijne-o keyaalen ne n de mo e gya ibrisi-o si-o, a kaapo mone nee feye Wuribware a kuwure-o a kyo ba mone ase.

29 M bëe taa feye Òbonsam du nee feye ñyaalenpo ne o de mò lõñ-ɔ. Òkemaa maa lwee ñyaalenpo amo lõñ-nò, na o ya bera mò kapotee taa, amo o njure ñyaalenpo-ɔ pwëe na o dëe taare lweero ya bera mò kapotee-ɔ bo yo. ³⁰ Amose-ɔ mo i yii mone se feye mone ñkemaa ne o möj yere mö kamëe-ɔ gye mö döñ nee. Ne ñkemaa mo ne o maa kya mö-ro na nj kpwëe asëse bwëetë bo tii mö eyee se-ɔ mo e brawë bamö-ro nee. ³¹ Mone a towë feye eleñ ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a sa mo-ɔ a lee Òbonsam ase aaa? To, mon' nyinji si feye Wuribware e taare a o taa sesë bøyë kemaa ne oo waa-ɔ na aseñ bøyë kemaa ne oo towë-ɔ na o bo ke mò, amo aseñ bøyë ne oo towë bo kye Wuribware a kufwiijne timaa-o feraa, Wuribware maa taa bøyë amo a o bo ke mò pëee. ³² Òkemaa ne o towë aseñ bøyë kemaa a o bo kye mö, dimaadi mò gyi-o, Wuribware e taare a o taa sesë-ɔ bøyë amo bo ke mò. Amaa ñkemaa mo ne o towë aseñ bøyë kemaa a o bo kye Wuribware a kufwiijne timaa-o, Wuribware maa taa sesë-ɔ bøyë amo a o bo ke mò, mbeyomo a kaye mö-ro bëee kaye ne ka ba a ka bo ba-ɔ-ɔ.

33 N ye, fo ya nju kiyii kò a swëe agyi timaa, a kaapo nee feye kiyii-ɔ bo danj. Né fo ya nju kiyii suyo kò mò a swëe agyi preepreese, a kaapo nee feye kiyii amo möj bo danj. Kiyii agyi ne bo de ba pini kiyii suyo ne ke gye-ɔ. ³⁴ Anej se-ɔ, mone möj nyi aseñ kpeyaa etowë. Mone awo mò, emene ne mone e waa a mon' towë aseñ kpeyaa na këbwëe bo mone nnø-ɔ? A lee feye këtø ne ke bo kakpona-ɔ-ɔ ne kanø e towë. ³⁵ Ato timaa a lee kakpona timaa-ro, ne aseñ bøyë a lee kakpona bøyë-ɔ. ³⁶ Mon' nyinji si feye kake nsi ne Wuribware i gyi asëse pëee aseñ-ɔ, o bise ñkemaa kësenkparegyi kemaa ne oo towë, ne ke möj bo danj-ɔ aseñ, na ñkemaa lee mö eyee kanø gywi Wuribware. ³⁷ A lee feye fo aseñkparegyi ne Wuribware e deere-ɔ a o bo gyi fo aseñ na o bu fo këbenj bëee këpo.”

Ato dabe kowaa aseñ

(Lukas 11.29–32)

38 Mfej ne Farisii awuye kò na Wuribware mbraa akaapopo kò a towë gywi Yeesuu feye, “Òkaapopo, ane e kpa feye fo waa akpenjeyeeto kò na fo bo kaapo feye Wuribware bo fo ase.”

39 Né Yeesuu a bënjaa bamö feye, “Mone ndøo a kaye mö-ro aseñ-ɔ gye asëse bøyë ne mone maa koorë Wuribware mone i gyi-o. Mone ye nj waakpenjeyeeto worg. ⁴⁰ A bo abwareseen worg-ɔ-ɔ feye baa taa mò bo twëe ñpoo-ɔ, ne kakinjyi dabe kò a kra mò mee, ne oo sii kamö kame-ro njke nsa pwëe ne kakinjyi o dëe kpuu mö bo bøyë nkuy këe na o këe. Anej dëe ne mo, dimaadi mò gyi-o, i gyi njke nsa ñse-ɔ. ⁴¹ Këta ne ki tii si-o e gye feye kake nsi ne Wuribware i gyi ñkemaa aseñ-ɔ, Niniwee awuye è koso a bo yere poro mone ndøo a kaye mö-ro aseñ-ɔ, na bo bu mone këpo, a lee feye Yonaa a yo bamö ase ya towë abwareseen-ɔ, ne

* 12:21 Isaya 42.1-4 (LXX).

baa nu bamō eyee, ne baa kinjji lee bamō eboyē-ro. Ne mbeyōmo, n gyē əko ne o kyo Yonaa-o ya ba o yere mone akato-ro-o ccō? Ne mone a kine mō abwaresenj kotswē-o. ⁴² Nke nsi amo dēe ne owurekyee kō ne oo lee kyōwe leekpa kigyise si a sweere kō se-o e koso a o yere na o porō mone ndōo a kayē mō-ro asesē-o, na o bu mone kēpō, a lee feye oo tu kpa lee haree mō ayē ba anē ədēdaapo Owure Solomōn asē mfēe bō nu owure amō a kanyiasenj aseñ-o. Ne mbeyōmo, mone a lū əko ne o kyo Owure Solomōn-o a ba o yere mone akato-ro. Ne mone a kine kunu mō kanyiasenjēn."

*Ibrisi-o ya kinjji ba, kētō ne kē e ba-o
(Lukas 11.24-26)*

⁴³⁻⁴⁴ Ne Yeesuu ye, "Ibrisi ya koso sesē se, amo e naa e kaa efā-ro ee kpa toj̄ ko a e kyena kyure. Emō e moj̄ nya toj̄ ko, amo ee ya fa emō mfērē feye ii kinjji a e yo lōj̄ ne baa gya emō lee mō-ro-o-ro. Na i kinjji ya to feye lōj̄ amo-ro bo danj̄ o moj̄ de iyisi, ne əko moj̄ te mō-ro. ⁴⁵ Na e lee ya kpa ibrisi isunoo ne e bo lej̄ e kyo emō fōnfōj̄-o, na e bo kyēna mfēj̄. Ibrisi lōj̄ e gyē sesē. To, amo emō a waa isunoo i te sesē amo se se-o, amo sesē a kolō-o a waa kōkyō kō kyoj̄ sanj̄ ne ibrisi kōkōj̄ e gyē ne ki te mō se-o. Mfaanee a aseñ-o e gyē ne a ba ndōo a kayē mō-ro a asesē-o se bo lee bamō eboyē se."

*Yeesuu mō nyi na mō tire-anā aseñ
(Maak 3.31-35; Lukas 8.19-21)*

⁴⁶ Ne Yeesuu saj̄ o sa sej̄sa o gywii lamanj̄ amo, ne mō nyi na mō tire-anā a ba. Ne baa yere kawu sunj̄ bo kyoj̄ne mō feye ba kpa feye o ba a mō a bamō a sa sej̄sa. ⁴⁷ Ne əko a tōwē gywii mō feye, "Kee fo nyi na fo tire-anā yere kawu ba tēe fo-o."

⁴⁸ Ne Yeesuu a lee kanj̄ feye, "Nse e gyē n na? Ne nse-anā mō e gyē mō tire-anā?" ⁴⁹ Ne oo teyi mō kesaree bo kyo mō agyasepo, ne o ye, "Mon' kēe, n na na mō tire-anā i te mo ase mfēe-o. ⁵⁰ Amose-o əkēmaa ne o waa kētō ne Wuribware, n se ne o bo sōsō-o e kpa-o, ne mo e tēe mō e mo tire na mo pekyee na n na."

13

*Ədəpo kitee
(Maak 4.1-9; Lukas 8.4-8)*

¹ Kake amo dēe ne Yeesuu a lee lōj̄-no yo kepare dabe-o kēe, mfēj̄ ne oo kyēna kaapo lamanj̄ ato. ² Amaa asesē ne baa bo gyanj̄ne muruwaa mō mfēj̄-o a kyo bweetō se-o, ne oo buwi kpa koree. Mō a nya-o, ne oo nenj̄ koree-o bo dōnj̄o nkyu-o si kafwee. Ne oo kyēna-ro o kaapo asesē-o, na bamō mō bo yere nkyu kēe ba nu mō ase. ³ Ne oo ba itee na akpare bo kaapo bamō aseñ bweetō.

Anēj̄ a itee mō kōkōj̄ko e gyē feye, "N gyē ədəpo kō e bō-ro aaa? Ne oo yā o ya ənyonyā mō yaabrrā. ⁴ Mō a yā o ənyonyā-o, ne ayaabrrāgyi amo əko a lee da kpa-ro, ne mbogyyi a bo tesi gyi. ⁵ Ne amo əko a lee da kagyaasee mfēj̄ ne sweere-o moj̄ bo danj̄ kyēkyē-o. Sweere-o a moj̄ bo kenj̄-o si-o, ne aa kwēe menaj̄. ⁶ Amaa amo a kwēe-o, ne kyōwe a bo da yaabrrā-o mōo, a lee feye sweere-o moj̄ bo kamo a ilen yo kaase. ⁷ Ayaabrrāgyi-o ako ne aa lee da efā-ro-o mō a koso danj̄. Amaa efā a danj̄ mwiiire amo se. ⁸ Ne əkēmaa ayaabrrāgyi amo əko a lee da sweere timaa si. Ne aa kwēe nēnēe, ne aa danj̄ bo kowē. Haree amo əko a waa anju adabē adabē, ne amo əko a waa anju nyiresē, ne amo əko mō a waa anju ngingyiyi. Amō e gyē saasēbēe. ⁹ Amose-o, əkēmaa ne o de ešebo-o, o nu."

*Kētō se ne Yeesuu a ba itee na akpare bo kaapo asesē aseñ-o
(Maak 4.10-12; Lukas 8.9-10)*

¹⁰ Ne Yeesuu agyasepo-o a bo bise mō feye, "Emene se ne fo de itee na akpare fo e tōwē aseñ fo i gywii lamanj̄-o?"

¹¹ Ne oo bejnjaa bamō feye, "Mone wore ne mo e tōwē anēj̄ ne Wuribware se a kuwure-o du-o mo i gywii, amaa ma kaapo lamanj̄-o anēj̄ a ato-o. ¹² A lee feye əkēmaa ne o nu mo aseñ timaa-o, ne o kōrē a o gyi-o, Wuribware e sa mō kanyiasenj bweetō na o bo tii kamo ne o de-o si. Ne mō-o mō ne o kine amo-o e pañ̄ mō kanyiasenj kafwee ne o kyo o de-o. ¹³ Kētō se ne o de itee na akpare mo e tōwē aseñ mo i gywii lamanj̄-o e gyē feye bo de akatō, amaa bo moj̄ kēe, ne bo de ešebo, amaa bo maa nu aseñ. ¹⁴ Anēj̄ a aseñ-o se-o, kētō ne Wuribware kyaamē Isaya a tōwē-o a waa kasēntj̄n feye,

'Mone ya nu mo aseñ kpōra-ro iluwi bweetō gbaa,
mone maa nu amo kaase.'

Mone bee mone e deere aseñ-o-ro
na mon' fa amo mfērē kpōne,
mone maa nu kaase.'

15 Né Isaya a kya se tawé feye Wuribware yé amo a waa anenj,

'A lée feye bamó anju-ro a waa lénj,
nē baa tií bamó esébo,
nē baa buñj bamó akato se.

N gyé anenj, bamó akato i buñjji a bo nju ato,
na bamó esébo mō tayé a bo nu aseñ,
na bo nu aseñ kaase
na bo nu bamó eyee,
na njkee mó, Wuribware,
n̄ nya taa bamó ebøyé bo ke bamó.*

16 Mo agyasepo-o, mone feraa, de nyure. Wuribware akato a gyi mone se, amose-o cc sa ne mone e deere aseñ mo-ro, ne mone i nu aseñ amo kaase. 17 Mo i gyi mone kasentij feye Wuribware akyaaamee na mó aseñ ne baa sañ-o ne baa dee kyena-o bweeto a yorowé feye bo nju ato ne mone i nju ndoo a kake mo-o, na bo nu aseñ ne mone i nu mbeyamo-o. Amaa o moj sa bamó kpa."

*Aneñ ne Yeesuu a kaapo ḥdāopo kitee a kaase-o
(Maak 4.13-20; Lukas 8.11-15)*

18 Né Yeesuu a kya se tawé gywii mó agyasepo-o feye, "To, mbeyamo mon' sa a n̄ kaapo mone a mon' nu ḥdāopo a kitee-o kaase. 19 Ayaabramaagyi ne aa lee da kpa-ro-o yere bo sa sesé ne o nu Wuribware se a kuwure-o aseñ-o, ne mó-o ma maa nu amo kaase-o. Mfēj ne ḥbōnsam e ba a bō lee amo lée mó mfēre-rō. 20 Ayaabramaagyi ne aa lée da kagyaase-o ma yere bo sa sesé ne o nu abwarsenj-o, ne mó feraa, mó ya nu amo, amo-o a waa mó kone, na o kōrē waa mó kakpono-ro. 21 Amaa mó akato a moj pee si-o si-o, mó kokōregyi maa kyee. Aseñ kunju bēes aworefō ya to mó bo lée abwarsenj ne oo kōrē gyi-o si, amo o yowé amo se kegya. 22 Ayaabramaagyi amo ne aa lée da efa-ro-o mo yere bo sa sesé ne o nu abwarsenj-o, ne kayé mo-ro ato tōraase, na katannekpa ne ka taare a ka penna sesé-o, ya lwee mó mfēre-rō, amo a waa kokyō kyon abwarsenj ne a bo mó kakpono-ro-o. Amo mó kokōregyi-o maa waa mó seye. 23 Lalalowé-o e gyé ayaabramaagyi ne aa lée da sweeré timaa-o si-o. Amo mo e yere bo sa aseñ ne baa nu amo kaase, ne aa waa kokyō bamó ḥkpono-o-rō. Né njkee anenj a aseñ-o boko a waa itimaa na kēdamenjse bweeto, ne bamó bōkō mo a waa na a kyo, ne bamó bōkō mo a waa nyiire."

Efa kitee

24 Né Yeesuu a bēe tawé kitee ko gywii bamó. Né o ye, "Mon' nu anenj ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gyé ḥdāopo ko e bo-ro aaa? Né oo njonyan ayaabramaagyi timaa ko mó kodoo-ro. 25 Kanyé ko sañ ne ḥkemaa a di idī-o, ne mó doj a ywii ya njonyan afagi boye ko bo waa mó yaabrala kodoo-ro. 26 Ne ayaabramaagyi amo a kwēe, ne aa bo danj kowé, ne njkee afagi boye amo mo a bo kwēe lee amo eyee ifuri.

27 Mfēj-o n̄ ḥdāopo-o ayaafare a bo tawé gywii mó feye, 'Ané nyanje, nee fo a njonyan ayaabramaagyi timaa nee ε? Né mfēne ne efa boye mo a lée?"

28 Né oo lee kanø feye, 'Odoj ko ya waa amo-o.'

Né baa bēe bise mó feye, 'Amo fo e kpa feye ane ya kyuwi efa-o lée yaabrala amo-ro aaa?'

29 Né oo lee kanø feye, 'Mon' yowé, a lée feye mone i kyuwi efa-o, mone i kyuwi yaabrala-o a mon' bo tii si. 30 Amose-o mon' sa a yaabrala-o na efa-o pēee danj bo fo ketenjebree. Sañ amo ne mo e tawé a n gywii bamó ne ba teñjē-o a bo kyuwi efa-o pwēe. Na bo njure emo bo beya apireñ si apireñ si na bo kywēe. Na bo dee teñjē yaabrala-o bo waa mó akyenkyenku-ro.'"

*Aneñ ne Yeesuu a ba kupurutugyi bo da kekpare-o
(Maak 4.30-32; Lukas 13.18-19)*

31-32 Né Yeesuu a da bamó kekpare ko. O ye, "Wuribware se a kuwure-o du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mo du kagygingyi, amaa sesé ya dwii kemo, amo kē e kwēe a kē danj kii kikiree, né kē bo eswee kō kyon ayii pēee. Na mbogiyi bo kyena kēmo se waa bamó asaa."

*Yiisi a kekpare-o
(Lukas 13.20-21)*

33 Né Yeesuu a bēe da bamó kekpare mo feye, "Wuribware se a kuwure-o du nee feye okyee a kpa a o waa bodobodoo, né oo ba yiisi bo waa esam kyanjse bōrō-ro, né oo nwiini, né esam-o a tin waa bweeto-o."

*Ketō ko bee se ne Yeesuu a ba itee na akparé bo kaapo aseñ-o
(Maak 4.33-34)*

* 13:15 Isaya 6.9-10 (LXX).

³⁴ Akpare na itee ne Yeesuu a bo towé abwaresen gywii lamañ-o. O moj towé kesen ko gywii bamó na a moj gye kekpare bëee kitee. ³⁵ Oo waa anej nee na ketó ne Wuribware kyaamee kó a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o waa kasentjin feyé,

“Akpare ne mo e da a m bo sa señsa gywii bamó,
na m bo kaapo bamó aseñ ne aa kweero
pwée ne Wuribware a dee tweé kaye-o.”*

Anej ne Yeesuu a kaapo efa kitee-o kaase-o
³⁶ Ne jkeee Yeesuu a lee lamañ-o-ro lwee lñj-no. Mfén ne mó agyasepo-o a ba mó ase towé gywii mó feyé, “Kaapo ane efa kitee-o kaase.”

³⁷ Ne o ye, “Yooo. Óðaapro ne oo ñonyan ayaabraaggi timaa amo-o e gye mó, dimaadi mó gyi-o. ³⁸ Mó kodoo-o mó e gye kaye mó. Ne ayaabraaggi-o mó e gye bamó ne bo tii Wuribware se a kuwure-o si-o. Efa-o mó e gye bamó ne bo gya Óbónsam a ekpa-o se-o. ³⁹ Ne odon ne oo ñonyan afagyí amo-o e gye Óbónsam fñfñj. Yaabrala keteññebee-o mó e gye sanj ne kaye mó e gye këe-o, ne bamó ne ba tenje yaabrala-o mó e gye Wuribware a mbao-o.

⁴⁰ Feyé anej ne adáapo-o a sa ne baa kyuwi efa-o swii bo beya kywée-o, anej dee ne mó, dimaadi mó gyi-o, e waa abyewaapo san ne kaye mó e gye këe-o. ⁴¹ Mo i suj mó mbao a m bo kyowée kaye mó-ro na bo ba bo kwoée kétó kemaña ne kó gye baye-o na abyewaapo pëee.

⁴² Na mó mbao-o lee bamó lee mó kuwure-o-ro, na bo tweé bamó waa kedéekpëetekii-ro. Mfén-o ne ba su, na ba dunj nno. ⁴³ Na jkeee a sanj aseñ timaa-o, na bamó itimaa-o sa a bo lañje-ro feyé kyowée-o bamó se Wuribware a kuwure-o-ro. Amo e gye saasebée. Amose-o kemaña ne o de esébo-o, o nu aseñ mó.”

Kalogyii na atanne kitee

⁴⁴ Ne Yeesuu a tawé kitee mó feyé, “Wuribware se a kuwure-o bëe ku du nee feyé kalogyii na atanne ne baa kwii bo kweero kodoo ko-ro-o. Ne kepaafowa kó a døo ya puruvi si. Ne oo bëe lñjñj eße bo bunj si neseñee. Ne mó akato a gyi fee. Mó a kpa atanne amo kyon kétó kemaña se-o, ne oo kinjñj yo pe ya fe mó kapotee pëee, ne oo yo kodoo-o wuye ase ya soø kodoo amo ne atanne-o pure-ro-o.”

Akukye-ro a ketanjyi-o kitee

⁴⁵ Ne Yeesuu a bëe ba kitee ko bo kaapo bamó aseñ. O ye, “Mon' bëe nu anej ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye yawogiyipo kó e bo-ro aaa? Mó kusun e gye atangi damenajse kó ne a bo akukye-ro-o koso. ⁴⁶ Ne kake jñko oo ya jñu øko de anej a atanjyi-o këdamenajse kó. Amaa këmo yawo bo leñ fee. Amose-o ne oo kperi këmo se yo pe ya fe mó kapotee pëee ya soø ketanjyi amo.”

Kisawu kitee

⁴⁷ Ne Yeesuu a bëe ba kitee ko bo kaapo anej ne Wuribware se a kuwure-o du-o. Ne o ye, “N gye jñkingyi akrapo kó e bo-ro aaa? Ne baa yo kisawu-ro, ne baa ya tweé kra jñkingyi bweeto. ⁴⁸ Bamó a nya jñkingyi bweeto-o, ne baa dee kideñje ya kyena tesi jñkingyi-o-ro. Ne baa swii ntimaa-o waa bamó atweetwée-ro. Ne baa swii mmó ne ba kisi kigyi-o bo tweé. ⁴⁹ Amose-o kaye bo gye këe-o, anej dee ne kétó e ba. Wuribware a mbao-o e ba a bo bo lee aseñ baye-o lee atimaa-o-ro. ⁵⁰ Na bo taa abyée-o tweé waa kedéekpëetekii-o-ro. Mfén-o ne ba di-ro, na ba su, na ba dunji nno.”

⁵¹ Yeesuu a tawé itee na akpare amo lowe-o, ne oo bise mó agyasepo feyé, “Nee moné a nu itee mó kaase?”

Ne bo ye, “Oõj, ane a nu kaase.”

⁵² Ne Yeesuu a tawé gywii bamó feyé, “Wuribware mbraa alkaapopo kyø bo nyi Wuribware a ato-o këkaapo. Amose-o bamó øko ya bëe kii feye sukuu kigyi ne oo suye Wuribware se a kuwure-o ekpa-o kegya se-o lee mó aseñ, o waa nee feye ato wuye kó ne o de ato damenajse popwee na adédaa mó këkyan-nó-o, ne oo lee amo pëee bo kaapo aseñ-o.”

Anej ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o

(Maak 6.1-6; Lukas 4.16-30)

⁵³ Yeesuu a tawé itee na akpare amo lowe-o, ne oo lee mfén. ⁵⁴ Ne oo yo mó ayé Nasaret. Mó a bo mfén-o, ne oo kaapo aseñ abwaresen maj amo a këbwarekorekyan-o-ro. Bamó a nu mó aseñ-o, ne aa kpenj bamó eyee. Ne baa tawé bamó wore wore feyé, “Mfén ne onyare mó a nya mfére mó lee? Ne nse ya sa mó kpa feye o waa akpenjeyeeto mó ne ane a nu amo aseñ-o? ⁵⁵ Ané ayepo fñfñj e gye mó. N gye kaapentaa-o mó gýi-o nee eee? N gye mó nyi e gye Mariya aaa? N gye mó tire-aná e gye Yakubu na Yosef na Simón na Yudas aaa? ⁵⁶ Mó pkeye-ana móne te mféee aaa? Ne jkeee mfén ne oo nya amo-o pëee lee?” ⁵⁷ Ne baa kine mó.

* 13:35 Kiliñ 78.2.

Mfēj nē Yeesuu a tōwē gywii bamō feyē, “Ba bu Wuribware kyaamēe tōj kēmaa, amaa mō fōñfōj aye awuye na mō lōj-nō awuye feraa mō moj de mō bo tee seye.”

⁵⁸ Bamō a moj kōrē mō gyi-o si-o, o moj waa akpenyeete bweetō mfēj.

14

*Anēj ne Yohanee Osuubāpo-o a wu-o
(Maak 6.14–29; Lukas 3.19–20; 9.7–9)*

¹ Sañ amo-o, nē Hērōd nē o gyē Galileya sweerē se owure-o a nu Yeesuu asej na anēj nē oo waa akpenyeete bweetō-o. ² Nē oo tōwē gywii mō ayaafōrē-o feyē, “Mō e kōrē a n gyi feyē ḥonyare mō e gyē Yohanee Osuubāpo ne mō a mōo mō-o, ne oo bee kyinji lee lowi-ro. Amo e moj gyē anēj feraa, o maa taarē a o waa anēj a akpenyeete mō.”

^{3–4} Mfaanee ne Yohanee Osuubāpo-o a wu. Sañ kg, ne Owure Hērōd a kōrē mō tire Filipo mō ka Hērōdeya waaree. Ne Yohanee Osuubāpo-o mō a yií owure-o si iluwi bweetō feyē, “A moj bware feyē fō a kōrē fo tire mō ka waaree.” ⁵ Mfaanee se-o, nē Hērōd a yorōwē feyē o mōo Yohanee. Amaa o sere lamaj nē bo yē Wuribware a akyāamēe-o ḥoko e gyē Yohanee-o. Amo feraa kētō ne owure-o a waa-o e gyē feyē oo sa nē baa kra Yohanee, nē baa ba agbarabi bo jure mō, nē baa tii mō.

⁶ Owure-o kōkōwe kasu kanō kigyi a fo-o, nē oo tēe asej dabe kō bo gyanjē feyē bo bo gyi ateese mō ayē, na bo gyi akato. Ngyanjē amo-rō, nē owure-o mō ka Hērōdeya mō gyi kabregyii a lwee boj-nō o kyaa. Mō a kyaa-o, nē aa gyi owure-o akato bweetō. ⁷ Amo se-o nē oo waa etan feyē o sa kabregyii-o kētō kēmaa nē o tōwē a o gywii mō e o kpa-o. ⁸ Nē kabregyii-o a ya bise mō nyi Hērōdeya kētō nē o tōwē gywii mō feyē o kpa-o. Nē oo beñjaa ε, “Tōwē gywii mō e Yohanee Osuubāpo-o kuju nē fo e kpa kyanjē-ro mbeyomo.” Nē kabregyii-o a ya tōwē anēj dee gywii owure-o. ^{9–11} Owure-o a nu kētō nē o yē o kpa-o, a moj waa mō kōne pēee. Amaa anēj nē oo kyo waa etan lamaj-nō se-o, oo sa kanō feyē soogyaal kō yō mfēj nē baa tii Yohanee-o ya tuwi mō kuju baa. Nē oo ya tuwi Yohanee kuju-o bo waa kyanjē-ro taa yaa bo sa kabregyii-o, nē mō-o mō a taa yaa bo sa mō nyi.

¹² Ne Yohanee a agyasepo-o boko a bo soro mō kifuniñ-o yaa pure. Mfēj nē baa ya tōwē kētō nē kaa waa Yohanee-o gywii Yeesuu.

*Anēj ne Yeesuu a sa asej: ḥikpej nnuu ateeese-o
(Maak 6.30–44; Lukas 9.10–17; Yohanee 6.1–14)*

¹³ Yeesuu a nu anēj nē baa mōo Yohanee-o, nē oo fa mfēere feyē mō aa mō agyasepo-o yo mfēj nē asej moj bo-ro-o ya kyure kafwē. Nē mō aa bamō a lwee koree-ro ba kpa a bo pare yō mfēj nē a du diñj-o. Amaa bokō a kyo ḥnu mfēj nē o kpa a o yō-o, nē anēj se-o asej biribirī a lee mfēj a emaj-o-ro meraa se bo horō nkyu ekeekē se bo gya mō se. Nē baa sere gye mō ḥikpej ya fo mfēj nē o kpa a o yō-o. ¹⁴ Koree-o a bo danj, ne Yeesuu a lee-o, nē oo ḥnu asej biribirī amo, na bo gywii mō. O moj lee kpa a o kwaye bamō, a lee feyē oo ḥnu anēj nē baa pee akato ba kpa a bo ḥnu mō-o. Nē bamō asej a waa mō ewe. Anēj se-o, aləpō kēmaa nē baa baa mō ase-o, oo kya bamō.

¹⁵ Amo kyōwē a kpa a o twēe-o, nē mō agyasepo-o a bo tōwē gywii mō feyē, “Kyōwē a lowē. Amo a gyē efā-ro se-o, sa a asej se-o yō emaj nē e maa mfēe-o-ro, na bo nya ya sōo kōtōko gyi.”

¹⁶ Nē Yeesuu a beñjaa bamō feyē, “A moj bware feyē bo yō. Mōne fōñfōj, mōn’ sa bamō kōtōko a bo gyi.”

¹⁷ Nē baa lee kanō feyē, “Bodobodoo akuri anuu na ḥkingyi ḥnyo wōre kpej nē anē de mfeē.”

¹⁸ Nē Yeesuu a tōwē gywii bamō feyē bo taa baa mō a o kee. ¹⁹ Nē o yē asej se-o kyena efā se sweere mfēj. Nē oo taa bodobodoo akuri anuu-o na ḥkingyi ḥnyo-o waa mō asaree-ro, nē oo deere sōsō, nē oo sa Wuribware anēj. Nē ḥkee oo tēñjē-ro bo sa mō agyasepo-o, nē baa ke-ro sa asej se-o pēee. ²⁰ Bamō pēee a gyi bodobodoo-o kpōne, nē baa wo ḥkingyi-o kpōne. Nē ḥkee mō agyasepo-o a taa ake kudu anyō swii bodobodoo na ḥkingyi mpupuriasee nē ḥya sanj-o bo bōrō. ²¹ Akyee na ḥnyaagi nē baa gyi ateeese-o e moj tii si, anyare-o wōre bo ḥkpej nnuu.

*Anēj ne Yeesuu a narē nkyu si-o
(Maak 6.45–52; Yohanee 6.16–21)*

²² Amo-o kamēe-ro, nē Yeesuu a sa ne mō agyasepo-o a lwee koree-o-ro gye mō ḥkpej yō nkyu-o nnoj a bojbe-o se, nē mō-o mō a sii a o sa lamaj-o kpa a bo yō pe. ²³ Mō a brawē bamō-ro pēee bo kyōñwē bamō epe-o, nē oo yō kēbēe kō se ya kore kebwarekore mō wōre kpej.

Bo fo kanye-o, Yeesuu wōre bo kēbēe-o se mfēj. ²⁴ Na mō agyasepo a koree-o a fo kēfō. Amo bo moj lee ba taarē bo parē yō akato-ro, a lee feyē bamō a parē ba gyanjaa afwii-o si-o, alañkpare e da bamō a kinjji.

²⁵ Bo fo gyegyayę kese-ro, nę Yeesuu a narę nkyu-o si feyę mō a naa swęere-ɔ ya to bamö.
²⁶ Mō agyasepo-ɔ a lü mō a naa nkyu-o si-o, bo mon pini mō, amoşe-ɔ kufu a nya bamö pęee, nę baa fęe-ro feyę, "Kyęjanpo née!"

²⁷ Mfęj nę Yeesuu a tōwę feyę, "Mo née. Mon' nya kakpono. Monę ma sa a kufu nya mone."

²⁸ Nę Peetroo yę, "Mo nyanje, amo e gye fo kaseńtin si, amo feraa sa kanę na n narę nkyu-o si ba fo ase."

²⁹ Nę Yeesuu a bejnjaas mō feyę, "Bal!"

Amoşe-ɔ nę Peetroo a lęe koreę-ɔ-rę lee o naa nkyu-o si o yę Yeesuu ase. ³⁰ Amaa afwii-o a da mō nkyu si mfęj-ɔ se-ɔ, kufu a nya mō, nę o lee o kirewi. Nę o faa-rę tōwę ε, "Mo nyanje, morowę mo!"

³¹ Puri amo-ɔ, nę Yeesuu a fo mō ase, nę o twęe kra mō-rę tōwę feyę, "Fo kokworegyi nę fo de-o mon kyo pęee! Emene se nę fo mon koreę gyi?"

³² San nę Yeesuu na Peetroo a lwee koreę-ɔ-rę-ɔ, ne afwii-o a yowę. ³³ Nę Yeesuu agyasepo-ɔ a gyonjəo sun mō koreę-ɔ-rę mfęj. Nę bo yę, "Kaseńtin si, Wuribware mō gyi-o e gye fo."

*Anęj nę Yeesuu a kya alępo Ginesaret ifuri si-o
(Maak 6.53–56)*

³⁴ Nę baa meraa se ba yę nkyu-o si. Nę ękkee bamö koreę-ɔ a bo dan Ginesaret ifuri si.

³⁵ Mfęj a asesę-ɔ a deň lü Yeesuu-o, nę baa da kibonjən mmaŋyii na emaj nę e maa mfęj-ɔ-rę. Nę ifuri-o si a asesę-ɔ a taa bamö alępo pęee baa Yeesuu ase. ³⁶ Nę baa kore mō feyę o daborö bamö na bo kpaare, bęee o sa alępo-ɔ kpa na bo daborö mō waagya kanę gbaa. Bamö nę baa daborö mō waagya-ɔ pęee a kpaare.

15

*Anęj nę adedaapo a kaapo-ɔ
(Maak 7.1–13)*

¹ San ko nę Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye ko nę baa lee Yerosaläm manj-ɔ-o a ba Yeesuu ase bo bise mō feyę, ² "Nteto se nę fo agyasepo-ɔ maa gya ękpa nę anę adedaapo a kaapo anę-ɔ se? Kęto se nę anę a bise amo-ɔ e gye feyę bo maa fwęe asaree, pwee dęe gyi ateese."

³ Nę Yeesuu a bejnjaas bamö feyę, "To, nteto se nę mone gbaa mone maa gya Wuribware fonyfɔj a mbraa-ɔ se, nę mone gya mone asesę a ękpa-ɔ se?" ⁴ Mone nyi feyę Wuribware yę,

"Bu fo se na fo nyi,"*
na 'Okemaa nę o loŋ mō se bęee mō nyi-o, bo mao mō."*

^{5–6} Amaa mone feraa, mone e kaapo née feyę atanne bęee keto timaa ko ne ęko de a o bo kya mō se na mō nyi-ro-o, mō ya taa yaa bo sa Wuribware na mō kusun, amo feraa Wuribware e bo, a kaapo feyę sesę-ɔ a nya mō eyee, nę mone bęe mone ye mō se na mō nyi kitiri nę ba wu-o mon lee a gye mō aseň née. Mō akowępo atanne kesa maa kaapo née feyę o bu bamö née eee? Mone fonyfɔj a ękpa mō nę mone e kaapo. A mon lee a gye Wuribware aseň nę mone gya se. Nę ękkee mō Wuribware aseň mon lee a gye kotočo mone ase. ⁷ Mone nno ęnyo ęnyo awuye ma, san nę Wuribware kyaamee Isaya a kyoree aseň ko waa abwaresen wore-ɔ-rę-ɔ, mone aseň nę o tōwę, o mon ba ayeba. Oo kyoree née feyę Wuribware yę,

⁸ 'Asesę mō de bamö nno kpankpań née ba bonyaa mo,
amaa bamö ękpona mon bo mo se.

⁹ Bamö kusun mō nę ba sun mō-ɔ gye kwaa,
kę e gye kegya mbraa na amanjbere
nę dimaadi a kaapo-ɔ se dooo.' **

*Ato nę a waa sęsę iyisi-o
(Maak 7.14–23)*

^{10–11} Yeesuu a tōwę aseň gywii Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ lowę-ɔ, nę o bęe tęe lamań-ɔ bo gyajnję mō ase, nę o tōwę gywii bamö feyę, "Mon' loŋ esebo, na mon' nu mo ase, na mon' nu kaase feyę i gye keto nę sesę i gyi o waa kame-ro-o e gye nę kę e sa a o waa iyisi. Amaa keto nę kę e lee mō kano-ro-ɔ e gye nę kę e sa a o waa iyisi."

* ^{15:4} Keleę Igypiti 20.12; Mbrastructure 5.16.
29.13 (LXX).

* ^{15:4} Keleę Igypiti 21.17; Kolonję mbraa 20.9.

* ^{15:9} Isaya

¹² Né Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mō ase bo tawé gywii mō feye, “Fo moŋ nyi feye aseŋ ne fo a tawé-ɔ se-ɔ, Farisii awuye-o iduŋ a fwii fo se aaa?”

¹³ Né Yeesuu a da kékpare mō bo lee kano feye, “Ketədwii kemaa né Wuribware, n se ne o bo soso-ɔ, moŋ dwii-o o kyuwi. ¹⁴ Farisii awuye-o feraa, moŋ ma kaŋ bęŋŋaa bamō. Bo ys bo gye tənapo kayii-ro akrapo nee. Amaa bamō foŋfɔŋ moŋ kē. Tənapo ya kra tənapo kiyii-ro a o gye mō ɣkpeɛ, bamō pɛɛ e lee a bo lee da kemantaŋ-no.”

¹⁵ Né Peetroo ye, “Fo ye n gye ketɔ ne sese i gyi o waa kame-ro-o e gye ne kē e sa a o waa iysi, kaapo ane kemoo kaase.”

¹⁶ Né Yeesuu ye, “Ntɔ se ne moŋe du feye asesɛ amo-ɔ nee? ¹⁷ Ntɔ se ne moŋe moŋ nu aseŋ amo kaase-ɔ nee? Moŋ' nu feye ketɔ ne sese i gyi-o i lwee mō kano-ɔ nee na ko yo mō kame-ro na ɣkee o koo bo twe. ¹⁸ Amaa ketɔ ne kē e lee mō kano-ɔ feraa a lee mō kakpono-ɔ nee. Kēmo e gye ne kē e sa ne o waa iyisi. ¹⁹ Alee feye sese kakpono-ɔ ne mfɛere bɔye e lee, ne ka sa ne o mao mō bɛɛko, ne o waa kakyeɛkpā bɛɛ kanyarekpā, ne o ywii, ne o ten mō bɛɛko kano, ne o tawé aseŋ bɔye o kye mō bɛɛko. ²⁰ Aneŋ a ato mō e gye ne a sa ne sese e waa iyisi. Amaa mō ya gyi ateese na o moŋ fwɛɛ asareɛ, a maa taare a a sa a o waa iyisi.”

*ɔkyee ko ne o moŋ gye Yudaanyi-o a kokoɔregyi-o
(Maak 7.24-30)*

²¹ Yeesuu a lee mfɛŋ-ɔ, né oo ywii lee bamō foŋfɔŋ Isireelii awuye sweere se yɔ ifuri kō ne o da o maa Tiro na Sidoŋ emaj-ɔ se, na o ya kyure kafwée. ²² Amaa ɔkyee ko a ɣu mō a ba-ɔ, ne oo ba mō ase. ɔkyee moŋ gye Yudaanyi, o gye Kanaŋnyi, ne o te ifuri amo se-ɔ. Ne oo kore Yeesuu feye, “Mo nyanpe, Deefid mō nana, ɣu mo ɛwɛe na fo kya mo-ɔ. Ibrisi kō te mo kayaagyi kyeeɛ se, ne ee tsoraa mō bwɛɛt.”

²³ Amaa Yeesuu moŋ bęŋŋaa mō. Amose-ɔ ne oo su o kore mō aneŋ-aaa. Ne ɣkee Yeesuu agyasepo-ɔ a bo kore mō feye, “Ane nyanpe, gya ɔkyee amo bo kyonwé, a lee feye o gya ane se aneŋ-aaa, na o maa yowé elawo mō kowaa.”

²⁴ Né ɣkee Yeesuu a tawé gywii ɔkyee-ɔ feye, “Fo moŋ nyi feye mo kusun né Wuribware a sun mo a m bo waa-ɔ e gye feye ŋ yɔ mo foŋfɔŋ Isireelii awuye né baa fo-ɔ ase, na m bo buwi bamō kinjhaa baa Wuribware ase aaa?”

²⁵ Mfɛŋ ne ɔkyee-ɔ a bo kpuni anjurii Yeesuu ayaa-ɔ tawé feye, “Mo nyanpe, mo e kore fo nee feye fo bo kya mo-ɔ.”

²⁶ Né Yeesuu ye, “N de ateese mo e sa Wuribware mō gyi-ana. Né mo ya taa ako sa bamō ne ane asesɛ t ee feye igyono-o, a bware aaa?”

²⁷ Né ɔkyee-ɔ ye, “To, mo a nu, mo nyanpe, amaa igyono maa kisi bamō anyanpe a anowore ne a lee a da sweere-ɔ kigyi.”

²⁸ Mō a tawé aneŋ-ɔ, né Yeesuu mo a bee tawé gywii mō feye, “Opekyee, fo a kooře mo gyi bwɛɛt-ɔ se-ɔ, ketɔ ne fo a kore mo-ɔ, fo e nya.” Puri amo-ɔ ne ɔkyee-ɔ mō gyi kyeɛɛ-ɔ a kpaare.

Aneŋ ne Yeesuu a bee kya alpo bweetɔ-ɔ

²⁹ Né Yeesuu a lee mfɛŋ kinjii yɔ Galileya sweere se o naa mfɛŋ a kēpare dabe-ɔ ɛkɛekɛe se. Né oo dee kebɛe kō kafwée ya kyena. ³⁰ Mfɛŋ-ɔ né asesɛ biribirī a ba mō ase. Bamō bokō a baa agyaboo na atenapoo na asareɛ wusɛ awuye na mmu na bamō né ba lo ałogyi ɛwɔreše ɛwɔreše-ɔ mō akato-ɔ. Ne oo kya bamō. ³¹ Laman̄ ne baa ba Yeesuu ase-ɔ a ɣu aneŋ ne puri amo-ɔ mmu a sa seŋsa, né asareɛ wusɛ awuye a asareɛ-ɔ a kpaare, né agyaboo a koso nare bamō ayaa se, né atenapoo akato a bunjii-o, ne eyee a kpeŋ bamō, né baa kyɔrɔ Wuribware, ne bo ye, “Ane Isireelii awuye a nyanpe-ɔ keyaalən kyo bwɛɛt.”

*Aneŋ ne Yeesuu a sa asesɛ ɣkpeŋ nna ateese-o
(Maak 8.1-10)*

³² Né ɣkee Yeesuu a tee mō agyasepo-ɔ baa mō ase, né oo tawé gywii bamō feye, “Asesɛ mo aseŋ bo mo ɛwɛe, a lee feye bamō a ba mo ase mfɛŋ-ɔ ɣke nsa nee. Amose-ɔ bamō ateese pɛɛ a lowe. Né mo-ɔ mo ya sa ne baa yɔ epe na moŋ sa bamō ateese, akon̄ e mao bokō kpa-ɔ.”

³³ Né mō agyasepo-ɔ a bęŋŋaa mō feye, “Kimukee mo-ɔ mfɛŋ ne ɔkɔ e nya asesɛ demantje mo kana se ateese?”

³⁴ To, né Yeesuu a bise bamō feye, “Bodobodoo akuri afene ne mone de?”

Né bo ye, “Ane de bodobodoo akuri asunoo na ɣkingyi ngyingyii kafwée.”

³⁵ Né Yeesuu a sa ne laman̄-ɔ a kyena sweere. ³⁶ Né oo taa bodobodoo akuri asunoo amo na ɣkingyi amo, né oo sa Wuribware aŋse wee se. Né oo tenjje-ɔ, né oo taa sa mō agyasepo-ɔ feye bo ke-ro sa bamō. Né baa ke-ro sa asesɛ-ɔ pɛɛ. ³⁷ Né bamō pɛɛ a gyi ateese amo kpone. Né ɣkee mō agyasepo-ɔ a ya swii ateese mpupuriasɛ-ɔ bo hɔrɔ ake adabɛ asunoo. ³⁸ Akyee na ɣyaagyi e moŋ ti si, anyarɛ né baa gyi ateese amo-ɔ wɔrɛ bo ɣkpeŋ nna.

³⁹ Yeesuu a sa ne asese-^o pree mō a brawe-^{rō}, ne oo lwee koree-^{rō} ya dan nkyu-o nnor a bonje-^o se meraa manj kō ne ba tēe mō e Magadañ-^o.

16

Anej ne Farisii awuye ye Yeesuu kaapo elej-^o
(Maak 8.11-13; Lukas 12.54-56)

¹ Ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o boko a ba Yeesuu ase na bo bo nu feye mō keyaalej ne o de o waa akpenyeete-^o a lee Wuribware ase kasentin nee eee. Anej se-^o, baa towé gywii mō nee feye, "Sa a kota ko lee Wuribware se na ane nya nu feye Wuribware bo fo ase nee."

² Ne Yeesuu a lee kanj feye, "Kyowē e twēe-^{rō}, ne ketō ya pee-ro-o, mone e towē nee feye nyane ane e nya kaye-^{rō} kayeyuri. ³ Gyegyaye tututu mō awore ya biri, mone e towē nee feye bware e kpa a o ba. Mone a taare mone e deere soso mone i pini ketō ne ke e ba kaye-^{rō}, emene se ne mone maa taare a mon' kaapo ketō ne ke e waa kaye mo-ro mbeyomo-^o kaase feraa? ⁴ Ndoo a kaye mo-ro a ase-^o gye ase-^o bōye ne bo maa koore Wuribware ba gyi-o. Mone ye n̄ waa akpenyeete-^o bo kaapo mone. Amaa ma waa amo a n̄ sa mone, amā akpenyeete-^o kō ne aa waa Yonaa dedaa-^o se wōre ne mō e waa a m bo kaapo mone."

Ne oo lee bamō ase o yi.

⁵ Ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-^o a bee pare nkyu si yo nnor a bonje-^o se. Amaa mō agyasepo-^o a taj se feye bo saa bodobodoo pwēe ne baa dee ba. ⁶ Mfēj ne Yeesuu a towē gywii bamō feye, "Mon' sa Farisii awuye na Sadukii awuye amo se, a lee feye bo de yiisi ko ba wa bodobodoo ne o tinj-o na o moj bo kōne."

⁷ To, ne mō agyasepo-^o a lee ba towē ba gywii abee feye, "Anej ne ane monj de bodobodoo-si ni ne oo towē anej-^o, bee?"

⁸ Yeesuu mō a nyi ketō ne ba towē-^o se-^o, ne oo bise bamō feye, "Ntetō nee ne mone e towē mone ke-monj-de bodobodoo asej? Emene se ne mone kōkōoregyi monj tee waa kōkyo? ⁹ Mone monj tee nu mō kēkaapo-^o kaase nee bee? Mone a taj se feye mō a tenjē bodobodoo akuri anuu-o-ro sa ase-^o nkyen nnuu-o, ne baa gyi kpone aaa? Mone a taj ake ne mone a swii mpupuriasee-^o waa-^{rō}-^o kanj se aaa? ¹⁰ Mō a bee tenjē bodobodoo akuri asunoo-o-ro sa ase-^o nkyen nna-^o, ne baa gyi kpone-^o, mone monj nyijni ake ne mone a bee swii mpupuriasee-^o waa-^{rō}-^o kanj nee bee? ¹¹ Ne emene se ne mō e towē gywii mone feye monj' sa Farisii awuye na Sadukii awuye a yiisi-o si, ne mone maa nu kaase feye n̄ gye bodobodoo asej ne mō e towē?"

¹² Ne njee mō agyasepo-^o a nu kaase feye n̄ gye yiisi ne bo de ba waa bodobodoo-ro-o asej ne o towē. Amaa oo yii bamō se bo lee anej ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o maa kaapo kēbwareşuñ kpa se-^o se nee.

Mō ne Peetroo ye Yeesuu gye-^o
(Maak 8.27-30; Lukas 9.18-21)

¹³ San kō ne Yeesuu a yo ifuri kō ne e maa Kayesareya Filippi manj-^o se-^o. Bamō a naa ba yo-^o, ne oo bise mō agyasepo-^o feye, "Emene ne ase-^o e tēe mō, dimaadi mō gyi-o?"

¹⁴ Ne baa lee kanj feye, "Boko ye fo gye Wuribware a akyaaamee ne baa dee kyena-^o oko ne oo kyinji lee lowi-ro, feye Yohanee Osuuubopo-^o, bee Iliya, bee Yeremeya, bee bamō-ro oko-^o."

¹⁵ Ne oo bise mō agyasepo-^o feye, "Ne mone mō mone ye nse e gye mo-^o nee?"

¹⁶ Ne Simōn Peetroo a benjjafe feye, "Fo e gye Kristoo, Wuribware ne mō wōre dooo i de njka-^o mō gyi ne Wuribware ye o surj ane ase-^o."

¹⁷ Ne Yeesuu a towē gywii mō feye, "Yohanee mō gyi Simōn mō, fo de nyure, a lee feye n̄ gye nyinkpase ya towē kasentin mō gywii fo, amaa n̄ se Wuribware ne o bo soso-^o ya towē gywii fo. ¹⁸ Fo kenjasnyare e gye Peetroo, ne kēmo kaase e gye kēfore-^o bee? Fo du nee feye kēfore-^o. Mo e towē mo i gywii fo feye kēfore mō se ne mō e pwēe mō assoree kēkyan a m̄ bo yera, na Obnsam na mō kamee-^{rō} awuye ma taare a bo nyera kēmo. ¹⁹ Fo ne mō e taa Wuribware se a esafowa-^o a n̄ sa. Pone kemaa ne fo e taye sweere se mfēe-^o, Wuribware ne o bo soso-^o a taye. Ne pone kemaa ne fo e tweē-^{rō} sweere se mfēe-^o, Wuribware ne o bo soso-^o a tweē-^{rō}-^o."

²⁰ Mfēj ne oo yii mō agyasepo-^o se feye bo ma kanj towē gywii oko feye mō e gye Kristoo ne Wuribware ye o surj a o bo kyonywe-^o.

Anej ne Yeesuu a towē mō asej kūnu na mō lowi asej-^o
(Maak 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27)

²¹ Lee kake amo bo yo, ne Yeesuu a lee o kaapo-^o o towē gywii mō agyasepo-^o feye, "A tiri feye n̄ yo Yerosalem manj-nō. Na mfēj a manj abrēs na Wuribware alənjəpo abrēs na

Wuribware mabraa akaapopo-ɔ sa a n gyi awɔrefəo bwēetə. Na bø maa mø. Amaa kemo ɳke nsə, Wuribware i kyiŋji mo a ɔ lee lowi-ro.”

²² Ne Peetroo a lee mø keri si, ne ɔ towé gywii mø feye, “Wuribware sa a a ma ba anej. Amo-ɔ ma ba fo se daa.”

²³ Ne Yeesuu a buruwaat towé gywii Peetroo feye, “Obonsam, naré lee mo ase. Peetroo, fo du nee feye kefore ne ki i tii mo ɛkpa-ɔ. Fo mfere moj lee Wuribware ase, Sese mfere ne fo de.”

²⁴ Mfен ne Yeesuu a towé gywii mø agyasepo-ɔ feye, “Okø ne o kpa a o gya mo se-ɔ yowé kowaa këtø ne kë e pre mð-ɔ, na o soro mø fɔñfɔñ kiyii kpare-abee-ro gya mo se. ²⁵ A lee feye okø ne o kpa a o nya mø eyee lee lowi ase-ɔ, lowi e nya mø nsu peee. Okø mo ne o kperi mo se na o wu-o e nya ɳkpa na kukyure ne a moj de kee-ɔ. ²⁶ Tonø mo ne sesse e nya feye mø a nya kaye-ɔrø ato peee, na bø lee anej se na o pañ kyenakpa Wuribware ase? A moj de tonø. Seye moj bo-ro ne o taare a o bø soa kyenakpa amo. ²⁷ Mon' nu mo ase. Sañ kø e ba a o bø ba ne n se Wuribware a kelanjjer-ɔ e lee soso a kø wee sweere se, na mo, dimaadi mø gyi-o, na n se a mba-ɔ lee ba. Na mo-ɔ n gyi asees peee asej Wuribware ayaa-ro, na n ka ɔkemaa ebøyé bæe itimaa ne ɔ waa-ɔ koko. ²⁸ Mo i gyi mone kasentij feye bøkø bø mfæe na bø ma wu, amø baa lju mo, dimaadi mø gyi-o, a ba feye owure-o pwæe.”

17

*Anej ne Yeesuu agyasepo-ɔ boko a lju mø kedabè-ɔ
(Maak 9.2–13; Lukas 9.28–36)*

¹ ɳke nsiye a kyon feye Yeesuu a towé asej mo-ɔ, ne oo lee Peetroo na Yakubu na Yakubu mó tire Yohanee, ne mø aa bamø wore a yo kebee soswee ko soso. ² Bamø a bø mfæj-ɔ, ne baa lju feye Yeesuu a kyurowi. Mø akato-ɔ a tore se feye kyowé, ne mø ato bunje a fwiiri pareparepare. ³ Puri amo-ɔrø ne baa lju feye anyare anyo kø na Yeesuu yere, na ba sa sejsa. Ne baa pini feye Wuribware mabraa ɔsapo Mosis na Wuribware akyamæe Iliya nee.

⁴ Ne Peetroo a towé gywii Yeesuu feye, “Mo nyantje, a bware fee feye ane a bø mfæe. Fo e kpa feraa, mo e waa abwii asa, fo koŋko, na Mosis koŋko, na Iliya koŋko.”

⁵ Peetroo a sañ o sa sejsa-ɔ, ne kowore toresesé kuyayu a lee soso bø døijø bamø se. Ne bore ko a lee kowore-ɔ-rø towé feye, “Mon' kee mo gyi timaa ne mo e kpa mø asej bwëetø, ne mo akato a gyi mø se-ɔ. Mon' nu mø asej.”

⁶ Agyasepo asa amo a nu bore amo-ɔ, kufu a nya bamø fee. Amose-ɔ ne baa lee da bamø mme si, ne baa bera akato bø bunj sweere.

⁷ Ne Yeesuu a bø daborø bamø towé feye, “Mon' koso, mone ma sa a kufu nya mone.” ⁸ Bamø a yase akato deere-ɔ, bø moj lee lju okø bø mfæj, amø Yeesuu wore kpenj.

⁹ Bamø a kporowé kebee-ɔ se ba ba kaase-ɔ, ne Yeesuu a da bamø nno se feye, “Mone ma kan towé ato mo ne mone a lju-o gywii okø, amø bø fo sañ ne Wuribware i kyiŋji mo, dimaadi mø gyi-o, a o lee lowi-ro-o.”

¹⁰ Ne mø agyasepo asa-ɔ a bise mø feye, “Nteto se ne Wuribware mabraa akaapopo-ɔ e towé feye Iliya amo ne ane a lju-o e gye ne o gye Kristoo ɳkpe a o ba-ɔ nee?”

¹¹ Ne Yeesuu a lee kana feye, “Kasentij si Iliya e gye ne o gye ɳkpe a o ba na o nya bø lønø ekpa-ɔ. ¹² Amaa mo e towé mo i gywii mone feye Iliya a kyo ba, ne asees moj pini mø. Ne baa waa mø anej ne ba kpa-ɔ. Anej dee ne ba waa mo, dimaadi mø gyi-o, borokraa.” ¹³ Ne ɳkee mø agyasepo-ɔ a pini feye Yohanee Osuubopo-ɔ asej ne o towé o gywii bamø-ɔ, a lee feye Wuribware kyaamæe kusuj ne Yohanee a waa-ɔ du nee feye kyaamæe kusuj ne sañ-ɔ Iliya a waa-ɔ.

*Anej ne Yeesuu a kya kanyaŋsæe kø neibrisi te mø se-ɔ
(Maak 9.14–29; Lukas 9.37–42)*

¹⁴ Ne Yeesuu mø aa mø agyasepo asa-ɔ a bee kinjji bo to mø agyasepo ne baa sañ-ɔ na laman-ɔ. Mfæj ne onyaré kø a bø kruni anjurii Yeesuu ayaa-ro towé feye, ¹⁵ “Mo nyantje, mo e kore fo nee feye fo lju mo gyi nyantje mo ewee na fo kya mø. O lo kigbungbuñ nee, ne kë e toora mø bwëetø. Sañ kemaa, kë e twæe mø kë e da deekpa-ɔ bæe nkyu-ro. ¹⁶ Mbeyomo ne mo a taa mø baa fo agyasepo-ɔ ase mfæe, amaa bø moj taare kya mø.”

¹⁷ Ne Yeesuu a towé gywii mø agyasepo-ɔ feye, “Kesébørsløn awuye, mone maa kœre mo mone i gyi. Nsu mfene ne mone e kpa feye mo aa mone a kyena? Bæe nsu mfene ne mone e kpa feye ej nyite mone pwæe na mon' dees kœre mo gyi-o nee? Mon' taa kayaagyi-o baa mo ase mfæe.”

¹⁸ Bamø a taa mø baa-ɔ, ne Yeesuu a saibrisi ne i te kayaagyi-o si-o kano, ne e ya koso lee mø se. Puri amo-ɔrø ne kanyaŋsæe-ɔ a kpaare.

¹⁹ Amø kamæe-ɔrø, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mø ase keri si tonø kø bø bise mø feye, “Nteto se ne ane moj taare gyaibrisi amo-ɔ nee?”

²⁰ Ne oo beñjaa bamø feye, “Keto se ne mone moñ taare gya ibrisi amo bo koso kayaagyi amo se-ɔ e gye feye mone kokoorregyi moñ kyo. Mo i gyi mone kaseñtiñ feye mone dæe mone de kokoorregyi na ke ta feye kiyii kigyi kagyingyiyii gbaa nee-ɔ, weetee mone e taare a mon' tøwø gywii këbëe soswëe mo mfëe feye ‘Lëe mfëe yo mfëen,’ na ki bu mone. Na weetee mon' taare waa keto këmaa. [²¹ Amaa anen a ibrisi amo, mone maa taare a mon' gya bo koso sese se, amo mone a kore këbwarekore na mone a kra akon pwee.]”

*Anen ne Yeesuu a bee tøwø mò lowi aseñ-ɔ
(Maak 9.30–32; Lukas 9.43–45)*

²² Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ pëee a naa ba muruwi Galileya sweere se ba yo-ɔ, ne oo tøwø gywii bamø feye, “Mon' lõn esebo na mon' nu mo ase. Ba taa mo, dimaadi mò gyi-o, a bo waa sweere mo se ayaaleñpo kesaree-ɔ. ²³ Ba mao mo, amaa këmo ñke nsa, Wuribware i kyinji mò a ñ leë lowi-ro.” Mò agyasepo-ɔ a nu amo-ɔ, ne bore-ɔ a dunwi bamø.

Wuribware sunkpa a tweetweet-ɔ aseñ

²⁴ Ne sañ ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ a fo Kapaaniyum man-ñ-ɔ, ne tweetweet akœrøpo kò a ba Peetroo ase bise mò feye, “Ané a ba a ané bo kòrø atanne lëe ané Isireeli awuye ase nee, na bo bo taare lõnñjo Wuribware sunkpa akyan-ɔ. Fo nyañpe e ka anen a tweetweet amo aaa bëe e kine?”

²⁵ Ne Peetroo ye, “O ka.”

Peetroo a lwee lõn-ñ-ɔ, ne Yeesuu a gyë ñkpees bise mò feye, “Simøñ, emene ne fo e fa amo-ɔ mfëe? Kaye mo-ɔ awure ya sa kana feye bo ka tweetweet sa bamø, bamø fofon aseñ ase ne ba kòrø pwee, bëe bamø adon ne baa kòkenaa gyi si-o ase ne ba kòrø a bo lee pwee?”

²⁶ Ne Peetroo a lee kana feye, “Bamø adon ase ne ba kòrø a bo lee pwee.”

Ne Yeesuu ye, “Kaseñtiñ nee. Amose-ɔ ane a gyë Wuribware se a kuwure-o-ro agyi-o si-o, ané maa ka Wuribware sunkpa kolõnjo a tweetweet amo. ²⁷ Amaa ma kpa feye tweetweet akœrøpo mo se, aseñ iduñ fwii ané se. Amose-ɔ, yo nkyu-ro, ya tweë drôwa waa-ɔ. Fo ya yo, kakïngyi ne fo e gyë ñkpees a fo kra-ɔ kana-ɔ fò i ñu atanne kigyi ne kaa fo siidii aduna-ɔ, ne ke e taare a ke ka mo aa fo kunu si tweetweet ne ba kpa-ɔ. Na fo taa yaa bo ka mo aa fo a Wuribware sunkpa a tweetweet-ɔ.”

18

*Nse e gyë bresë Wuribware se a kuwure-o-ro?
(Maak 9.33–37; Lukas 9.46–48)*

¹ San amo-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mò ase. Ne baa bise mò feye, “Nse e gyë bresë Wuribware se a kuwure-o-ro?”

² Ne Yeesuu a teé kayaagyi ko baa bo yera bamø akato-ɔ. ³ Ne oo tøwø gywii bamø feye, “Mo e tøwø mo i gywii mone feye mone ñkemaa kakpono-ɔ e moñ waa feye kayaagyi lee-o, mone maa nya kpa a mon' tii Wuribware se a kuwure-o si. ⁴ Amose-ɔ ñkemaa ne o yuri mò eyee, ne o waa feye kayaagyi mo ne o yere mfëe-ɔ i kii bresë Wuribware se a kuwure-o-ro. ⁵ Amose-ɔ, ñko ne mò ya kra anen a kayaagyi mo neenee mo kenyare-ɔ-ɔ, oo kra mo neenee nee.”

*Mone ma kaapo boøo ekpa bøye
(Maak 9.42–48; Lukas 17.1–2)*

⁶ Ne Yeesuu a kya se tøwø feye, “Óko ne mò ya sa ne nyaagyi ngyingyii mo ne ba kòrø mo ba gyi-o ñko ya waa ebøye, amo feraa bamø ya ba kibu dabè bo da sese-ɔ kebo-ɔ, ne baa tweë mò waa ñpo-ɔ, a bo feye mò a nya kesebo-gyiiri ne Wuribware i gyiiri anen a ebøye awaapo kesebø-ɔ.

⁷ A gyë afuto sa kaye-ɔ aseñ feye boøo a bo-ɔ ne ba sa ne bamø bëekø-ana e waa ebøye. Anen a aseñ-ɔ e deø ba feraa. Amaa bamø ne baa sa ne boøo e waa ebøye amo-ɔ a kesebo-gyiiri-ɔ e waa kokyø fee.

⁸ Amose-ɔ fo ko ne fo kesaree bëe feye ne ke e sa ne fo e waa ebøye, ten këmo bo tweë. A lee feye fo ya kii kesaree konjko wuye bëe keyaa konjko wuye, ne fo a nya ñkpa na kukuure ne a moñ de kce-ɔ, a bo feye fo kumumwii a lwee aworeføo deekpa ne o maa dun, ne Wuribware a kure bo beya na o bo gyiiri ebøye awaapo kesebø-ɔ-ɔ-ɔ. ⁹ Ne fo ne fo këkata ko e sa ne fo e waa ebøye-ɔ, fo lee këmo bo tweë. A lee feye fo ya lee këmo bo tweë, ne fo ya kii këkata konjko wuye, ne fo a nya ñkpa na kukuure ne a moñ de kce-ɔ, a bo feye fo akata anyo a te fo se, ne fo a bo lwee aworeføo deekpa-ɔ-ɔ.”

*Sanne ne oo fo-ɔ kitee
(Lukas 15.3–7)*

¹⁰ Né Yeesuu a kya sé kaapo mó agyasepo-ó feye, “Mone ma kaij fa feye nyaagyi ngingyii mó moj gye seye. A lee feye mo i gyi mone kasentij feye Wuribware a mbao ne ba deere bamoo ákemaa se-ó yere Wuribware ase sanj kemaa. [¹¹ Mon’ lñj esebo. Mo, dimaadi mó gyi-o, a ba a m bo deere kpa ebøye awaapo née na m morowé bamoo.]

¹² N taa feye øko de esanne kelafa, né o deere bamoo sé efa-ro, né bamoo øko ya fo, emené ne seso-é waa? Mo e kore a n gyi feye o yewe esanne adukpanoo na ekpanoo né baa sanj-o a bo bo sii bamoo gyirokpa née, na o ya buwi kpa økojko-ó bo fo sanj né o lñj mó-ó. ¹³ Kasentij si mó ya nu mó, mó akato i gyi sanne konjko amo sé, a kyon adukpanoo na ekpanoo né bo mó fo-ó. Beee mó e ba ayéba née eee?

¹⁴ Anej dæ ne Wuribware, mone se ne o bo soso-ó, maa kpa feye nyaagyi ngingyii mó øko fq.”

Fo kosobee ya waa fo bøye, keta ne fo waa-ó

¹⁵ Né Yeesuu a kya sé o kaapo keta ne Wuribware ye ané waa ebøye awaapo-ó. O ye, “Fo kosobee økooregyipo ya waa fo bøye, emené ne fo waa? Keta ne fo waa-ó e gye feye fo yo mó ase, na fo tee mó keri si. Na fo aa mó abee anyo wore, fo towe bøye né o waa fo-ó gywii mó. Né mó ya nu fo kaase, ne mó ya yere gywii fo, amo feraa fo a lñjjo fo aa mó mbonyo-ó.

¹⁶ Amaa mó e moj nu fo aseñ feraa, tæe sese konjko beee abee anyo bo tii fo eyee sé yaa mó ase. A lee feye baa kyore abwaréseen wore-ó-ro feye,

‘Abee anyo beee lñjasa ya yere-ó towe feye baa lñj kasentij si feye sese amo a waa bøye ko feraa, abræse e taare a bo bu mó kepo.’*

¹⁷ Né mó ya sanj kine kunu bamoo kaase feraa, mon’ taa aseñ-ó pæee yaa asoree agyi akato-ó. Né mó e ma nu asoree agyi gbaa a nno-ó, amo feraa taa mó feye o moj tii asoree-ó sé, a lee feye o du nee feye bamoo né bo maa sun Wuribware-ó øko beee feye apoo leñpoo økoorepo-ó.

¹⁸ Mo i gyi móne kasentij feye øko bøye kemaa né móne e taa a moj’ bo ke mó sweere mó se-ó, Wuribware né o bo soso-ó a taa bo ke mó. Né móne e moj taa emo bo ke mó feraa, Wuribware moj taa bo ke mó.

¹⁹ M bee mo e towe mo i gywii móne feye móne abee anyo ya waa kanø sweere mó se mfee kore Wuribware, n se ne o bo soso-ó, kotoiko, o sa móne. ²⁰ A lee feye mfen ne abee anyo beee asa e gyanjje mó kenyare-ó-ó, m bo bamoo ase mfen.”

Keyaaføre kujurolej wuye-o kitee

²¹ Né Peetroo a bo bise Yeesuu feye, “To, mo nyanjje. N taa feye mó kosobee e waa mó bøye sanj kemaa, waa iluwi efene né n taa mó ebøye-ó bo ke mó na o yowé? Iluwi isunoo beee efene?”

²² Né Yeesuu a lee kanø feye, ‘Daabii. N gyé iluwi isunoo. Amaa ñ ye iluwi adusunoo anej a ntunkaré nsunoo-o.

²³ Mon’ nu anej ne a du Wuribware se a kuwure-o-ro-o. N gyé owure ko ya dæ kyena aaaa? Né mó ayaaføre-ó boko de mó koko. Né o waa mó mfeeré feye o tee bamoo pæee a o bo gyanjje na o nya ñu mó aa bamoo mbonyo-ó atanne né a bo-ó-ó na o kore lëe bamoo ase.

²⁴ Mó a lee kaase o waa amo-ó, né baa baa mó ayaaføre-ó øko né o de mó koko siidii lñkperjek kakpenj (GHC 1,000,000,000). ²⁵ Owure a kpa a o kore atannte-ó lee mó ase-ó, né o ye o maa taare a o ka. Amose-ó né owure-o ye bo taa mó kapoté pæee na mó ka na bamoo nyaagyi fe sa øko na bo kii seso-ó anya. Na bo taa atannte né baa nya-ó baa bo ka koko-ó.

²⁶ Mfen ne keyaaføre amo a kpuni ajurii owure-o ayaas-ó towe feye, ‘Mo e kore fo nee feye fo nyite mo, na mo e ka fo koko-ó pæee.’ ²⁷ Ne lñkee owure-o a lñj feye mó keyaaføre amo aseñ a waa ewee, ne oo taa koko-ó pæee bo ke mó, ne oo sa mó kpa feye o nare.

²⁸ Keyaaføre-ó a lee kawu o yo-ó, né oo ya gyanjaa mó kosobee keyaaføre ko ne o de mó koko siidii kakpenj. Ne oo ya kra mó børe-ó, né oo ye, ‘Ka mó atannte né mó a bo para fo-ó sa mó mbembeyomo.’

²⁹ Né mó kosobee-ó a kpuni ajurii mó ayaa-ro, né o ye, ‘Mo e kore fo nee feye fo nyite mo, na mo e ka fo koko-ó pæee.’

³⁰ Amaa ne o moj nu kokore né mó kosobee-ó a kore mó-ó. Né o ye bo kra mó tii tiikpa bo fo sanj ne o ka atannte-ó pæee a o bo sa mó-ó. ³¹ Mó kosobee-ana ayaaføre né baa sanj-o a lñj kets né oo waa-ó, né bamoo iduj a fwii bwæeto, né baa ya towe gywii owure-o.

³² Amose né owure-o a tee anej a keyaaføre amo. Né oo towe gywii mó feye, ‘Kujurolej wuye keyaaføre e gyé fo. Kokø ne fo de mó-ó kyo bwæeto beee? Amaa fo a kore mó feye ñ nyite fo-ó se-ó, mó a taa fo koko amo bo ke fo. ³³ Né emené se ne fo kosobee keyaaføre-ó a kore fo feye fo nyite mó-ó, né fo moj lñj mó ewee feye anej né mó-ó mó a lñj fo ewee-ó dæe? Amo-ó bware aaaa?’ ³⁴ Né owure-o dun a fwii mó keyaaføre amo sé bwæeto, né oo sa kano

* 18:16 Mbraa kebeesa 19.15.

feyə bo ya tii mō tiikpa waa mō borɔkraa bo fo saŋ nē o taare a o ka atanne-ɔ preee-ɔ. Amo e gye saasebəe.

³⁵ Anej ne Wuribware, n se ne o bo soso-ɔ, e waa mone okemaa-ɔ nee, amo fo a lee fo kame-ro taa fo beekqo ebøyə bo ke mō feraa.”

19

*Anet ne Yeesuu a kaapo awaareyə ketetŋ-nə aseŋ-ɔ
(Maak 10.1-12)*

¹ San ne Yeesuu a tōwə amo-ɔ preee lōwə-ɔ, ne oo lee Galileya sweere se yo Yudeya sweere se a kəbegya ne kę bo Yoodan boŋ nnor a boŋbe-ɔ se-ɔ. ² Né aseſe biribiri a gya mō se. Né oo kya bamō alɔpɔ-ɔ mfeŋ.

³ Mfeŋ-ɔ, Farisii awuye kə a ba mō ase a bo loore mō kanɔ-rə. Né bo ye, “Anet mbraa-ɔ e sa kpa feyə oko kine mō ka bo leę kętə kemaa ne onyare-ɔ e fa feyə ɔkyee-ɔ a waa-ɔ se aaa?”

⁴ Né Yeesuu a beŋŋaa bamō feyə, “Mone mon̄ teε karę abwareſen̄ wore-ɔ-rə feyə san ne Wuribware a twęe kaye-ɔ ato preee-ɔ, oo twęe onyare na ɔkyee nee eee?* ⁵ Né a bęe tōwə feyə,

‘Amose ne onyare e lee mō se na mō nyi lɔŋ-nə na o waaree,
na mō aa mō ka a waa kano kyena kii kokoŋkɔ.’*

⁶ Amo e kaapo nee feyə bo mon̄ leę bo gyę abee anyo. Amaa Wuribware a sa ne baa kii seſe kokoŋkɔ nee. Amose se-ɔ seſe mon̄ de kpa feyə mō a brawę kętə ne Wuribware a bo waa abee-ɔ-rə-ɔ-rə.

⁷ Né Farisii awuye-o ye, “Né ntetə nee ne anet ɔdedaap̄ Mosis a sa mbraa feyə onyare e kpa a o kine mō ka, o kyore wɔrə na okemaa nya ɣu feyə oo yure mō se, pwee na o dęe gya mō lee mō aye?”

⁸ Né Yeesuu a beŋŋaa bamō feyə, “Mosis a sa mone kpa feyə mon̄ kine mone aka, a lee feyə mone anju-ro bo leę nee fę. Amaa mo e tōwə mo i gywi mone feyə hareę lee saŋ ne Wuribware a twee kętə kemaa-ɔ, a mon̄ waa mō kine feyə onyare a kine mō ka. ⁹ Amose-ɔ, kętə ne mo e kaapo mone-ɔ e gyę feyə onyare ma kine mō ka kętə kemaa se, amo ɔkyee-ɔ a kętə ne mō kamee feraa. Né n gyę anen̄, onyare-ɔ ya waaree ɔkyee banbaŋ, o waa bɔyę. Mō kębęe waaree ɔkyee banbaŋ-ɔ du nee feyə mō a waa kakyeekpa-ɔ.”

¹⁰ Né Yeesuu agyasepo-ɔ a tōwə gywi mō feyə, “Onyare na mō ka mboŋtə-ɔ e gyę anen̄, amo feraa, a bware feyə oko ma waaree daa aaa?”

¹¹ Né Yeesuu a lee kano feyə, “N gyę aseſe preee e gyę ne ba taare a bo sure kętə ne mone a tōwə-ɔ se, amo bamō ne Wuribware a sa bamō anen̄ a eyee kekra-ɔ. ¹² Kętə ne mo e kaapo-ɔ e gyę feyə anyare boko bo-rə ne baa kowę bamō na bo maa taare a bo kowę nyaagyi sa bamō eyee. Bočo mo bo-rə ne baa lee bamō awee. Né boko mo bęe bo bo-rə ne bamō a pee akato Wuribware se a kuwure-ɔ ekp̄a se kegya-ɔ se-ɔ, bo ye bo maa waaree. Amose se-ɔ oko e bo-rə ne mō e taare a o waa anen̄, mon̄'sa a o waa.”

*Anet ne Yeesuu a yure nyaagyi-ɔ
(Maak 10.13-16; Lukas 18.15-17)*

¹³ Né aseſe ko a baa bamō nyaagyi Yeesuu ase, na o ba mō asaree bo doŋjɔ bamō se, na o kore kębwarekore sa bamō. Amaa mō agyasepo-ɔ ye bo narę, na bo ma lee tօora mō.

¹⁴ Amose-ɔ ne Yeesuu fəraa ye, “Mon̄ ma kaj gya nyaagyi mo leę mo ase. Mon̄'sa a bo ba mo ase, a lee feyə anen̄ a nyaagyi mo na bamō ne bo du feyə nyaagyi mo-ɔ e gyę ne bo tii Wuribware se a kuwure-ɔ si.”

¹⁵ Mō a ba mō asaree bo doŋjɔ bamō se-ɔ, ne oo lee mfeŋ meraa mō kpa se.

*A waa len̄ bwęets feyə ato wuye i sure si feyə Wuribware gyę mō owure
(Maak 10.17-31; Lukas 18.18-30)*

¹⁶ Ne ɔnyare kə a ba Yeesuu ase, ne o ye, “Okaapop̄, ntetə kętə timaa ne ɣ waa na ɣ nya ɣkpa na kukyure ne a mon̄ de kęe-ɔ?”

¹⁷ Né Yeesuu a lee kano feyə, “Ntetə se ne fo i bise mo ato timaa si? Oko mon̄ bo-rə ne o gyę otimaa bęe bo tii Wuribware se. To, fo e kpa a fo nya ɣkpa na kukyure ne a mon̄ de kęe-ɔ, gya Wuribware a mbraa-ɔ se.”

¹⁸ Né ɔnyare-ɔ a bise mō feyə, “Ntetə mbraa?”

Né Yeesuu a lee kano feyə, “Mbraa ne ɣ ye,

‘Oko ma mao mō beekqo, oko ma waa kakyeekpa,

* 19:4 Keleekaase 1.27. * 19:5 Keleekaase 2.24.

əko ma kaŋ ywii, əko ma kaŋ teŋ mō bɛɛkɔ kano,
19 na əkemaa bu mō se na mō nyi,*
na 'Okemaa kpa mō bɛɛkɔ feyε aneŋ ne o kpa mō eyee-o.' ”*

20 Né ənyare amo a beŋŋaa mō feyε, “Mo a gya mbraa mo pεee se. Nteto ya saŋ ne a bware feyε m bɛɛ waa?”

21 Né Yeesuu a lee kanɔ feyε, “Fo e kpa feyε fo kii seſe timaa lowε, amo feraa, nare ya fe kɛtɔ kɛmaa ne fo de-o, na fɔ taa atanne-o pεee bɔ sa atiripo. Fo ya waa aneŋ feraa, Wuribware e kpa kapote a o bo yera soso sa fo. Na fo bo gya mo se mbeyomo.”

22 Ənyare amo a nu mfaanee-o, a moŋ waa mō kɔne, a leę feyε o de kapotee bweetɔ. Né oo bore leę mfeŋ yo mō ləŋ-nə.

23 Mfeŋ ne Yeesuu a tɔwε gywii mō agyasepo-o feyε, “A waa leŋ feyε ato wuye a sure si feyε Wuribware gye mō owure. 24 Nyɔma e taare a o lwee basa bɔ-rɔ daree aaa? Amaa mo e tɔwε mo i gywii mone feyε ato wuye kusure si feyε Wuribware gye mō owure bɔ leŋ a kyɔma kulwee basa bɔ-rɔ daree.”

25 Yeesuu agyasepo-o a nu amo-o, ne aa waa bamø aseŋ dabe. Né baa bise mō feyε, “Né ńkeee nsegbaa e gye ne o de kpa feyε o nya ńkpa na kukyure ne a moŋ de kɛtɔ nee?”

26 Né Yeesuu a deerɛ bamø diŋŋ, ne oo beŋŋaa bamø feyε, “Seſe e gye ne o maa taare a o nya aneŋ a ńkpa-o, amo Wuribware a sa mō kpa feraa. Kotako moŋ bɔ-rɔ ne Wuribware maa taare a o waa kɛmo.”

27 Ne Peetroo ye, “Kee ε, ane a yɔwe kɛtɔ kemaa ane gya fo se-o, nteto ne ane e nya?”

28 Né Yeesuu a tɔwε gywii bamø feyε, “Mo i gyi mone kaseŋtiŋ feyε saŋ ko e ba a o bo ba, na kaye mo gyε kεe, na kaye popwε ba. Na saŋ amo-o, mo, dimaadi mō gyi-o, nya kɛdabɛ na wuraa na n kyɛna mo kuwuregya se gyi mo kuwure. Na mone fɔŋfɔŋ ne mone a gya mo se-o kyɛna ljuwuregya kudu nyɔse, na mon' gyi ane Isireelii awuye a nsuro kudu nyɔse-o kuwure.

29 Na əkemaa ne oo kperι mo se, ne oo yɔwε mō loŋ bɛee mō daa-ana bɛee mō tire-ana bɛee mō pekyee-ana bɛee mō se bɛee mō gyi-ana bɛee mō adoo gya mo se-o nya ato kɛmaa na akowebɛe kɛmaa ne oo yɔwε-o iluwi kelafa a o bo teere swɛere mo se mfeŋ, na ńkpee o nya ńkpa na kukyure ne a moŋ de kɛtɔ-o. 30 Amaa aseſe bweetɔ ne bɔ gye agyenjkpeepo mbeyomo-o i kii nsii-amee, na bamø ne bɔ gye nsii-amee mbeyomo-o mo kii agyenjkpeepo.”

20

Kodɔɔ ko apafowɔ kitee

1 Né Yeesuu a kya se tɔwε gywii mō agyasepo-o feyε, “Mon' bɛe nu kitee mo ne ke e kaapo aneŋ ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gyε kodɔɔ wuye ko ya kyɛna aaa? Né adooteeese kɛkpabɛe a fo, ne o kpa apafowɔ na bo yo mō kodɔɔ-o-rɔ ya kya mō-rɔ. To, ne gyegyaye tututu oo yo kawu ya to anyare ko yere. 2 Né o ye o sa bamø siidii kudu na bo yo ya sunj sa mō kake amo pεee. Né baa sure si, ne baa yo mō kodɔɔ-o-rɔ ya sunj.

3 Kyɔwε a dan kafwεe-o, ne oo bεe yo kawu bee ya to anyare ko na bo yere kolɔnđe se bo maa waa seye. 4 Ne oo tɔwε gywii bamø feyε, ‘Mone gbaa mone ya sunj mo kodɔɔ-o-rɔ, mo e ka mone koko aneŋ ne a bware-o.’ Né baa sure si, ne baa yo mō kodɔɔ-o-rɔ ya sunj.

5 Mpase a fo-o, ne oo bεe yo kawu ya ńju boko, ne oo bεe tɔwε aneŋ dee gywii bamø, ne baa sure si. Kyɔwε kikpeerebɛe a fo-o, ne oo bεe ya ńju boko, ne oo bεe tɔwε aneŋ dee gywii bamø, ne baa sure si.

6 Kedeepwɛta a fo ne kyɔwε e kpa a o lowe-o, ne oo bεe yo kawu bee ya to anyare ko yere na bo maa waa seye. Né oo bise bamø feyε, ‘Emene se ne mone a yere mfeŋ lee gyegyaye bo fo kedeepwɛta na mone moŋ waa seye?’

7 Né baa beŋŋaa mō feyε, ‘Okø moŋ taa ane a ane sunj sa mo.’

Né o ye, ‘To, mone gbaa, mon' nare mo kodɔɔ-o-rɔ ya sunj sa mo.’ Né baa yo.

8 Kyɔwε a lowe-o, ne kodɔɔ-o wuye-o a tɔwε gywii mō kepaafo-wɔ brɛse feyε, ‘Tee mo apafowɔ-o pεee bɔ gyanyɛ na fo ka bamø koko. Na fo ka bamø ne baa siii kamee yo mo kodɔɔ-o-rɔ koko pεee na fo dee ka bamø ne baa gye ńkpeɛe yo-o.’

9 Né apafowɔ ne kodɔɔ-o wuye-o a taa bamø lalalowε bɔ sunj mo kodɔɔ-o-rɔ-a ba akato-rɔ, ne oo ka bamø əkemaa siidii kudu. 10 Né oo kya se ka mo apafowɔ-o kegyase kegyase lee nsii-amee-o ase bo yo agyenjkpeepo-o ase. Bamø ne baa sunj lee gyegyaye tututu o bo fo kedeepwɛta-o a ba akato-rɔ-o, ne ba fa bamø mfeŋre feyε ba nya atanñe bweetɔ a bo kyɔn nsii-amee-o. Amaa oo ka bamø əkemaa siidii kudu dee nee. 11 Bamø a ńju atanñe ne baa nya-o, ne baa tεe. 12 Né bo ye, ‘Anyare mo ne baa ba fo kodɔɔ-o-rɔ mfeŋ saŋ ne kyɔwε e kpa a

o lowē-ɔ a sun kusun dɔŋhwereē koŋko nee. Ne ane mō ane a kpone sun kusun ibiri mō pεee na kyowe a da ane. Amo-ɔ pεee gbaa fo a ka ane aa bamō atanne koŋko dεe nee.'

¹³ Ne kodoo-ɔ wuye-o a beŋŋaa bamō oko feye, 'Mo nyare, nu mo ase. Mon gyi fo nee. Fo a kyō sure si feyε fo i sun kusun kake mumwii-o nee a fo sa mo, na n̄ ka fo siidii kudu. Mo e ba ayεba nee eee? ¹⁴ To, taa fo kakoka a fo nare pe. Mo ya ka fo aa ḥnyaré mo n̄ oo sii kamee bo dā mō-ɔ atanne koŋko gbaa ooo, a moŋ gyε fo asej. ¹⁵ Mo fɔŋfɔŋ atanne nee. Amose-ɔ n de kpa feyε m ba amo bō waa anej ne mo e kpa-ɔ. Beεε a bō fo gya feye mo a waa kedamenajse nee eee?'

¹⁶ Ne Yeesuu ye, "Amo e gye saasεbεe. Amose se-ɔ nsii-amεe i kii agyenkpεepo, na agyenkpεepo mo kii nsii-amεe."

*Anej ne Yeesuu a tɔwε mō lowi asej sasepo-ɔ
(Maak 10.32-34; Lukas 18.31-34)*

¹⁷ Yeesuu a meraa se o yo Yerusalem-ɔ, ne oo lee mō agyasepo kudu anyo-ɔ keri si, ne oo tɔwε gywii bamō feye, ¹⁸ "Mon! nu mo ase. Yerusalem ne ane e yo mō-ɔ, ne ba ba mo, dimaadi mō gyi-o, a bō waa Wuribware aləŋŋəpō abrεe na Wuribware mbraa akaapopo kesaree-ro. Bamō e gye ne ba gyi mo asej na bō bu mo kepo. ¹⁹ Na n̄kee bō taa mo sa Roma awuye ne baa kɔɔre ane maŋ-ɔ na bō mō mo. Roma awuye mo e waa mo ḥnwaagyiseñje, na bō da mo paara, na bō da mo bō mera kiyii kpare-abεe-ro se. Amaa kēmo n̄ke nsa Wuribware i kyiñji mo a o lēe lowi-ro."

*Anej ne Yakubu na Yohanee-anā bamō nyi e kpa kɔtakq Yeesuu ase a o sa bamō-ɔ
(Maak 10.35-45)*

²⁰ To, ne Yeesuu a agyasepo-ɔ anyo-ɔ kō a lee mō keri si na bō kore mō kɔtakq. Bamō e gye Sibidi mō agyi nyansε anyo-ɔ Yakubu na Yohanee. Ne baa yaa bamō nyi Yeesuu ase na o tɔwε bamō kano se asej. Ne okyee-ɔ a kpuni anjurii Yeesuu ayya-ro, ne oo kɔrε mō kɔtakq.

²¹ Ne Yeesuu a tɔwε gywii mō feye, "Tɔwε kēta ne fo e kpa-ɔ gywii mo."

Ne okyee-ɔ ye, "Mo e kpa feyε fo ya kyena fo kuwure-o si, na fo sa a mo agyi nyansε anyo-ɔ kyena fo ase, okonqo kyena fo kigyise si, na əkonqo-ɔ mo kyena fo kebena se."

²² Ne Yeesuu a beŋŋaa bamō feye, "Mone moŋ nyi anej ne kēta ne mone i bise mone e kpa-ɔ du-o. Mone e taare a mon' gyi aworefɔ kɔŋko ne mo e ba a m bō gyi-o ooo? Ne mone e taare a mon' nyite asej dee ne asej e taa a bō bō laye mo-ɔ cco?"

Ne baa beŋŋaa feye, "Ane e taare."

²³ Ne Yeesuu a tɔwε gywii bamō feye, "Mo e tɔwε mo i gywii mone feyε anej ne mo i gyi aworefɔ-ɔ, anej dee ne mone i gyi. Amaa n gye mo e gye ne mo i lee mō ne o kyena mo kigyise si-o na mō-ɔ mō ne o kyena mo kēbena se-ɔ. N se Wuribware e gye ne o lee ekyenakpa amo a o bō sa bamō ne oo lɔŋŋo mfεn bō yera bamō-ɔ."

²⁴ San ne Yeesuu agyasepo kudu ne baa san-ɔ a nu anej ne Yakubu na Yohanee e kpa feyε Yeesuu sa bamō kedabé kyon bamō pεee-ɔ, ne bamō idun a fwii Yakubu na Yohanee si. ²⁵ Mfεn ne Yeesuu a tēe bamō pεee bo gyanjε, ne oo tɔwε gywii bamō feye, "Nee mone nyi feye kaye mo-ɔ asej-ɔ feraa, bamō ne bo de maŋ-ɔ na agyenkpεepo-ɔ e gye ne bo de keyaalen ba gyi okemaa se ε? ²⁶ Amaa mone-ɔ feraa n gye anej ne a du-o nee. Oko ne o kpa feyε o waa mone-ɔ abrεe bεeε sej-ɔ dabε-ɔ sun sa mone ne mone a san-ɔ. ²⁷ Ne oko ne mō e kpa feyε o kii mone-ɔ ḥnyaré, amo feraa sej-ɔ taa mō eyεe bō waa mone kēnya, ²⁸ feyε anej ne mo, dimaadi mō gyi-o, moŋ ba feyε oko sun sa mo-ɔ. Mo a ba nee feyε m bō waa asun bō sa asej nee, na n̄ wu bō sa asej bweetō, na n̄ ka kɔkɔ sa bamō a bō bēe nya nya bamō eyεe."

*Anej ne Yeesuu a buŋŋi atenapo anyo-ɔ akatɔ-ɔ
(Maak 10.46-52; Lukas 18.35-43)*

²⁹ Ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a bōrō Yerikoo maŋ-nō. Bamō a lēe mfεn ba yo-ɔ, ne asej biribiri a gya bamō se. ³⁰ Amo atenapo anyo-ɔ kō i te kpa-ɔ kεe. Bamō a nu feyε Yeesuu e gye ne o kyon kpa amo se-ɔ, ne baa lēe ba fe-ɔ ba tēe mō feyε, "Ane nyansε, Deefid mō nana, n̄u ane ewεe."

³¹ Ne asej-ɔ a fe-ɔ bamō se feyε bō laato. Amaa n̄kee gbaa ne baa meraa se ba fe-ɔ kεnken-ɔ nee feyε, "Ane nyansε, Deefid mō nana, n̄u ane ewεe."

³² Ne Yeesuu a yere. Ne oo tēe bamō baa mō ase. Bamō a ba-ɔ, ne oo bise bamō feyε, "Ntetō ne mone e kpa feyε n̄ wa a mone?"

³³ Ne bō ye, "Ane nyansε, ane e kpa feyε fo sa a ane akatɔ buŋŋi nee."

³⁴ Ne Yeesuu a n̄u bamō ewεe, ne oo daborō bamō akatɔ. Puri amo-ɔ mfεn ne bamō akatɔ a buŋŋi. Ne baa gya mō se.

21

*Anēj ne Yeesuu a dēe kyēna kuruma si lwee Yērosalēm mañ-nō-ō
(Maak 11.1–11; Lukas 19.28–40; Yohanee 12.12–19)*

¹⁻² Bamō a kpa a bō fo Yērsalēm-ō, nē baa lwee kamangyii kō nē ba tēe ε Bētēfage, nē ka maa Mfō-Ayi kēbee-ō-ō. Mfēn-ō nē Yeesuu a sun mō agyasepo-ō anyō bō gye ḥkpēs tōwē gywii bamō feyε, “Mon’ yo kamangyii nē ka bō akatō-ō-ō-ō. Mōnē ya deñ fō mfēn, mōnē i nju bamō a njure kukurumanyi kō bō yera na mō gyi yere mō ase. Na mon’ sanjē bamō baa mō ase.” ³ Oko ya bise mōnē kētō sē nē mōnē e sanjē bamō-ō, na mon’ tōwē gywii sesē-ō feyε mōnē nyānje e gye nē o kpa. Mōnē ya tōwē anēj, na o sa mōnē kpa feyε mon’ taa bamō baa.”

⁴ Amō-ō a ba nēe a kētō nē Wuribware kyaamēe kō a kyōrēe waa abwaresenj wore-ō-ō-ō nya waa kasentij feyε,

⁵ “Mon’ tōwē gywii Yērosalēm mañ awuye, feyε,
‘Mon’ kēe, mōnē owure e ba mōnē ase-ō.
O gye ṣworōba, nē o dēe kakurumagyii o ba.” *

⁶ Ne agyasepo anyō amo a ya waa anēj nē Yeesuu a tōwē gywii bamō feyε bō waa-ō. ⁷ Ne baa baa kukurumanyi-o na mō gyi-o. Nē baa ba bamō awaagya bō ḫōnō mbo-ō mmēe. Ne Yeesuu a dēe kyēna kakurumagyii-ō si. ⁸ Ne asesē bwētō a brawē bamō awaagya-ō bō beya kpa-ō se sa mō, ne o nare se kyonj. Boko mō a njeri aferea lee ayii ne a maa kpa kēe-ō bō ḫōnō kpa-ō se sa mō, ne o nare se kyonj. ⁹ Ḫkee bamō nē bō gye mō ḥkpēs na bamō nē bō gya mō sē-ō a lēe ba fee-ō-ō nēe feyε,

“Mon’ sa a anē da Deefid mō nana kakyirele.

Wuribware yure mō nē o ba mō kēnyare-ō-ō.” *

Mon’ sa a anē da Wuribware nē o bō soso-ō kakyirele.”

¹⁰ Yeesuu a lwee Yērosalēm mañ-nō-ō, nē elawō a dēe mañ-ō-ō tōj kēmaa, nē bō ye, “Ne nse nēe?”

¹¹ Ne asesē nē bamō aa Yeesuu a yo-ō a lee kanō feyε, “Wuribware kyaamēe Yeesuu-o nēe. O lēe Nasaret mañ nē o bō Galileya sweere se-ō nēe.”

*Ketō ne Yeesuu a waa na o bō Wuribware sunjkpa-ō
(Maak 11.15–19; Lukas 19.45–48)*

¹² Amō kamēe-ō-ō, nē Yeesuu a ya lwee Wuribware sunjkpa-ō kabuno. Nē oo nju ayawogiyipō te mfēn ba fe ato na bokō e sōo. Bokō mō te bamō iteeburi ase mfēn ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-ō-ō. Asesē mō-ō bokō mō te bamō ngya se ba fe awarelepo nēe. To, Yeesuu a ya tō bamō anēj-ō, nē o gyera gyera bamō iteeburi-o na bamō ngya-ō bō da, nē o gya bamō bō kyonjwe. ¹³ Ne o tōwē gywii bamō feyε, “Nee baa kyōrēe waa abwaresenj wore-ō-ō-ō feyε Wuribware ye,

‘Mō lōj-ō i kii kēkyān nē kaye mō-ō asesē pēeε

 e ba a bō bō nya kōrē kēbwarekōrē-ō,’ *

Amaa mōnē a taa mfēn bō kii ‘ayu lōj nēe?’ bēeε?”

¹⁴ Wuribware sunjkpa a kabuno-o mfēn ne atenapo na agyabōo a ba mō ase, nē o kya bamō. ¹⁵ Ne ḥyaagi a fee-ō-ō anēj-aa feyε, “Mon’ sa a anē da Deefid mō nana kakyirele.”

Ne Wuribware alōnōjōpō na Wuribware mbraa akaapopo a nju akpēnēyeeto nē Yeesuu a waa-ō, nē baa nu anēj nē ḥyaagi-o e fee-ō-ō, nē bamō idun a fwii Yeesuu si. ¹⁶ Ne baa bise mō feyε, “Fō a nu anēj nē ḥyaagi mō e tōwē-ō-ō? Kētō bware aaa?”

Nē Yeesuu a bēnjaa bamō feyε, “A bware. Nēe mōnē mon’ tēe karē kētō nē baa kyōrēe waa abwaresenj wore-ō-ō-ō feyε,

‘Anē nyānje Wuribware,
fō a sa nē elawō nē ḥyaagi ngyingyii e waa mfēe-ō-ō
 a sa nē fō a nya kēdabē.’ * ε?’

¹⁷ Ne Yeesuu a lēe bamō ase mañ-ō-ō yō kamangyii kō nē ba tēe ε Bētaniya, nē oo di mfēn kraye.

* 21:5 Sakariya 9.9. * 21:9 Kilij 118.26. * 21:13 Isaya 56.7. * 21:13 Yeremeya 7.11. * 21:16 Kilij 8.2 (LXX).

*Anęj nę Yeesuu a daafigi kiyii kę yii-o
(Maak 11.12–14, 20–24)*

¹⁸ Kaye nę gyegyaye tututu-o, nę Yeesuu a kinjji o yo manj-o-ro. Ne akon de mō. ¹⁹ Mfęj nę oo nju figi kiyii kę yere kpa kęe. Ne o o yä a o ya deerę kęmo se feyę o nya kęmo agyi a o gyi aaa. Amaa mō a yä kęmo kaase-o, seye moj te kęmo se, amo aferaa wörę. Amosę-o nę oo tōwe gywii kiyii-o feyę, “Fö moj lęf fo bō-ro a fo swęe agyi daa.” Puri amo-ro mfęj nę kiyii amo a wu.

²⁰ Yeesuu agyasepo-o a nju feyę kiyii amo a wu-o, nę aa kępę bamō eyee. Ne bo yę, “Emene nę figi kiyii mō a waa wu puri mō-ro anęj?”

²¹ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feyę, “Mo e tōwe mo i gywii mone feyę, mone ya kōore Wuribware gyi, nę mone e moj lwii kamęe, amo feraa mone e taare a mon’ waa anęj ne mo a waa kiyii mō mfęe-o. N gyę amo wörę gbaa, amaa mone e taare a mon’ tōwe gywii kebęe mō feyę, ‘Koşo narę ya tōwee fo eyee waa ɔpoo-ro.’ Na Wuribware sa a kętō waa anęj sa mone. ²² Amosę-o, mone ya kōre Wuribware kotačo, nę mone a kōore gyi feyę o sa mone kętō amo, mone e nya.”

*Yudaa awuye agyęjķpeepo a seybise kę nę Yeesuu a kine kanolee-o
(Maak 11.27–33; Lukas 20.1–8)*

²³ Ne Yeesuu a kinjji ka Wuribware sunjka a kabuno-o. Ne oo kaapo lamań abwaresen mfęj. Mō a maa se o kaapo-o, ne Wuribware alonjopō abrese na manj-o abrese a ba mō ase. Ne baa bise mō feyę, “Nse ya sa fo kpa feyę fo bo gya aseše bo lęf Wuribware sunjka a kabuno-o mfęe? Ne nse ya sa fo kpa feyę fo kaapo ato mfęe?”

²⁴ Mfęj nę Yeesuu a bęnjaa bamō feyę, “To, mo-o mo i bise mone asej konjko kępę, ne mone ya taare bęnjaa mo neeńe feraa, mo-o mo e kaapo mone kpa nę n de feyę m bo waa anęj a ato mo. ²⁵ Mon’ kaapo mo mō ne oo sa Yohanee Osuubopo-o kpa feyę o bo asuu-o? Wuribware ya sa mō bęee dimaadi aaa?”

Mfęj nę bamō wörę wörę a lęf ba gyiiri ikii feyę, “Emene ne anę tōwe-o nee? Bo lęf feyę anę ya tōwe feyę Wuribware ya sa Yohanee kpa feyę o bo asuu, o bise anę feyę, ‘Ntęto se nee ne mone moj kōre Yohanee gyi?’ ²⁶ Ne anę mo anę ya tōwe feyę dimaadi ya sa mō kpa, emene ne lamań mo e waa anę? Anę sere bamō, a lęf feyę bamō ɔkemaa a kōre gyi feyę Yohanee gye Wuribware a akyamęe-o ɔkō nee.”

²⁷ Amosę se-o nę baa bęnjaa Yeesuu feyę, “Anę moj nyi ɔkō ne oo sa Yohanee kpa feyę o bo asuu-o.”

Ne Yeesuu mō a tōwe gywii bamō feyę, “Anę feraa, n gbaa ma tōwe ɔkō ne oo sa mo kpa feyę n waa kętō nę mo e waa-o a n gywii mone.”

Onyare kę na mō agyi nyanyse anyo kitee

28 Ne Yeesuu a kya se tōwe feyę, “Emene ne mone e fa feyę kitee mo e kaapo? N gyę onyare kę e bo-ro aaa? Ne o de mō agyi nyanyse anyo. Kake nękō nę oo ya kōre mō gyi bręse-o toro. ²⁹ Ne oo tōwe gywii mō se feyę, ‘Ma yo.’ Amaa kętō a waa kafwęe-o, nę oo nu mō eyee, nę oo yo mō se a kodačo-ro ya dōo.

³⁰ Sanj amo mō se kyo o yii mō gyi nyosępo-o ase a o ya kōre mō toro anę deę. Ne oo bęnjaa mō se feyę, ‘Yooo, n se, mo a nu. Mo e yo.’ Amaa mō-o mo moj yo.”

Ne Yeesuu a bise bo gye kęe feyę, ³¹ “Nyanyseę nnyo mō-ro-o, bamō mmo ya waa mō se kępre? Mon’ lee kana a n nu.”

Ne baa lee kana feyę, “Gyi bręse-o.”

Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feyę, “Kasęntjı nee. Kętō nę mo e kaapo mone-o e gye feyę apoo lenpoo akęrepę na apurimakyęe e gye nę ba gye ńkpeś a bo tii Wuribware se a kuwure-o si na mone te. ³² Bo lęf feyę Yohanee Osuubopo-o a ba mone ase nee a o bo kaapo mone ɔkpa timaa na mon’ borę se. Ne mone mō mone moj kōre mō gyi. Amaa lenpoo akęrepę na apurimakyęe-o feraa a kōre mō gyi. Mone a nju amo-o gbaa ooo, mone moj kyurowi mone mfęere na mon’ kōre mō gyi.”

*Apafowō bęye kę kitee
(Maak 12.1–12; Lukas 20.9–19)*

³³ Ne Yeesuu yę, “Mon’ nu mō ase, na m bęe tōwe kitee kę. N gyę kodačo wuye kę ya deę kyena aaa? Ne oo dwii bobę ayii kę, ne amo ya swęe agyi ne bo de ba waa nta-o. Ne oo gyi banę dabe bo muruwaa, ne oo kwinj kęmanjat kodačo-ro, na o taa ayii-o agyi bo waa-ro a bo kyikye si lee amo nkyu-o. Ne oo bęe waa kotačo ne ba deę yere kęmo se a bo deerę kodačo se-o bo yera kodačo-ro. Ne oo taa sa apafowō kę feyę bo deerę se sa mō, ne oo lee pe tu kpa yo kefę.”

³⁴ Sanj nę ayii a agyi-o a bęre, ne amo kiteebęe a fo-o, ne kodačo wuye-o a sun mō ayaafore kę bo kyonjwę apafowō amo ase feyę bo yo na apafowō kę kętō nę baa nya lęf

mô kôdôo-ɔ-rô-ɔ-rô, na bô taa mô lee bô kyoñwê mô. ³⁵ Ayaafôrê amo a yô apafowô-ɔ ase-ɔ, ne apafowô-ɔ a kra bamô oko ne baa da mô, ôkô mô ne baa mao, ne ôkô mô bee baa tweee abu bô da mô mao. ³⁶ Amose-ɔ ne kôdôo-ɔ wuye-o a bee sun ayaafôrê kô na bô kyô kegyenkpree a bomo-ɔ. Amaa anej dees ne apafowô amo a bee waa bamô.

³⁷ Lalalowê-ɔ ne oo sunj mô gyi bo kyoñwê apafowô amo ase. Ne o fa mô mfêrê feye, ‘Mô e kôrê a n gyi feye ba bu mo gyi-o.’ ³⁸ Sanj ne apafowô amo a lju kayaagyi-o e ba-ɔ, ne lkee ba tôwe bâgyii abee feye, ‘Kêe kôdôo-ɔ wuye-o mô gyi-o ne mô se ya wu o gyi mô kapotê-ɔ e ba-ɔ. Mon’ sa a ane mao mô, na mô se a kôdôo mao kii anej lee.’ ³⁹ Amose-ɔ ne baa kra mô kayaagyi amo, ne baa gyiiri mô lee kôdôo-ɔ-rô, ne baa mao mô.

⁴⁰ To, mone e kôrê mone i gyi feye bobê kôdôo-ɔ wuye-o fôñfôñ ya ba apafowô amo ase, emene ne o waa bamô-ɔ nee?’

⁴¹ Ne baa lee kano feye, ‘A waa kano lkeemaa o mao asees bôye amo. Na o bô taa kôdôo-ɔ sa asees banjbañ na bo deere se sa mò. Na kiteebê ya fo, bô ke ayili-o agyi-ro na bô taa mô lee bo kyoñwê mô.’

⁴² Ne Yeesuu yê, ‘Kasençtin nee. Mô a kôrê gyi feye mone a karê abwareseñ wore-ɔ-rô feye,

‘Kefore serise kô ne apweepo de bô pwêe
ne baa kine kemo bo twe-ɔ,
ya koj bo kii kemo ne kaa leñ lñj-ɔ pëee bo yera-ɔ.
Wuribware yâ sa ne aa ba anej,
ne aa kpeñ ane eyee kebanje.’ *

⁴³ Ne Yeesuu a tôwe bô gye këe feye, ‘Amose se-ɔ mo e tôwe mo i gywii mone feye Wuribware i lee mone Isireelii awuye a o bo leç mô kuwure-o-ro, na o bee têe asees banjbañ baa bo tii kimo se. Anej a asees mo e gye bamo ne bamo awaase e kaapo feye baa fo feye bo tii kuwure-o si-o. [⁴⁴ Òkemaa ne mô ya lee da kefore amo se, ke e tenjje ses-ɔ-rô kyikpuri kyikpuri. Ne kemo ya lee da ôko se, na kô kwêe mô waa feye ese-ɔ.]’

⁴⁵ Wuribware alaññopg abrëse-ɔ na Farisii awuye-o a nu itee amo ne Yeesuu a tôwe-ɔ, ne baa pini feye o kaapo feye bo du feye apafowô bôye amo na apweepo ne baa kine kefore serise-ɔ këbo pwêe-ɔ. ⁴⁶ Amose-ɔ ba kpa mô a bô kra. Amaa bamo a sere laman-ɔ se-ɔ, bô mon taare, a leç feye laman-ɔ feraa yê o gye Wuribware a akyaamee-ɔ ôko nee.

22

Gyikpa dabe ko kitee (Lukas 14.15-24)

¹ Ne Yeesuu a bee ba kitee kô bo sa sejja gywii asees ne ba nu mô ase-ɔ. ² Ne o yê, ‘Mon’ nu anej ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye owure kô e dees o bo-ɔ aaa? Ne mô gyi nyans-ɔ e kpa a o waaree ôkyee. Ne owure-o a waa kokof-ɔ-rô ateese siraa sa mô gyi-o. ³ Ne oo sunj mô ayaafôrê bo kyoñwê asees ne oo nyinji bamo-ɔ ase, feye sanj a fo feye bo ba na bô gyi ateese bo gyi akato. Amaa bamo ôkemaa a kine këba.

⁴ Ne oo bee sunj ayaafôrê ko bamo ase bo tôwe gywii bamo feye, ‘Mô a waa kokof-ɔ-rô a ateese-o lqwê. Mô a mao mo enaate-ɔ edabedab-ɔ, ne mao a waa ketô kemaa siraa lqwê. Amose-ɔ mon’ bo gyi.’

⁵ Amaa af-ɔ ôkemaa monj beññaa owure a ayaafôrê-ɔ. Bamo-ɔrô ôkonjko a yô mô ndôo-ɔ, ne ôkonjko mao a yô mô yawogiyikpa. ⁶ Bamo ne baa sañ-ɔ mao a kra owure a ayaafôrê-ɔ ne baa da bamo mao.

⁷ Kemo ne owure-o de? Mô duñ a fwii bwëetô, ne oo sunj mô asoogyaa awuye, ne baa ya mao anej a asees bôye-ɔ kywee bamo manj.

⁸ Ne o bee têe mô ayaafôrê-ɔ bo gyanjje, ne o tôwe gywii bamo feye, ‘Mô a waa kokof-ɔ-rô a ateese-o siraa lqwê, amaa bamo ne mao a nyinji feye bo ba-ɔ a kine këba. Anej a asees-ɔ monj fo feye bo gyi mo ateese-o nee.’ ⁹ Amose-ɔ mo e kpa a n têe asees banjbañ na bo ba. Mon’ nare yô manj-no mbore se ya têe kemaa ne mone i lju-o na o ba mfêe bo gyi mo ateese-o.’

¹⁰ Ne mô ayaafôrê-ɔ a yô manj-no a mbore-ɔ se ya têe asees timaa na abyey pëee ne baa lju mfêj-ɔ. Ne baa ba ateese-o gyikpa-ɔ. Bamo a ba-ɔ, baa boro owure a gyikpa a kekyan-ɔ.

¹¹ Ne owure-o a lwee gyikpa a kekyan-ɔ-ya sa mô af-0 amo anje na këba. Mô a bo mfêj-ɔ, ne oo lju ses-ɔ kô na o monj bunj kôkof-ɔ-rô waagya. ¹² Ne oo bise mô feye, ‘Mô nyare, emene ne fo a waa ba mfêe na fo monj bunj kôkof-ɔ-rô waagya-ɔ nee?’ Amaa ses-ɔ monj taare lee kano.

¹³ Ne owure-o a sa mō ayaafōrē nē bo yēre mfeñ-ō kano feyē, ‘Mon’ ḥjure sēsē-ō asareē na ayaa, na mon’ taa mō twee bo kyoñwe kawu kibugyi-ro. Mfeñ ne aseſe da ba su na ba duñwi nno, a lēe feyē bo maa taare a bo lweero ba gyikpa-ō mfee.’

Amo e gye saasēbēe. ¹⁴ Amose ſe-ō Wuribware a tēe aſeſe bweetō feyē bo bō tii mō kuwure-o si. Amaa aſeſe kafwēe nē Wuribware i lee a bo bō kii mō fōñfōn aſeſe.’

Lenjpoo keka seybise

(Maak 12.13–17; Lukas 20.20–26)

¹⁵ Farisii awuye-o a nu itee nē Yeesuu a waa-ō, ne baa ya huwi ekpa na bo bōro ſe bise mō aſeſe lōore mō kano-ro. Na mō ya towē kebōyē ko a bo nya kra mō. ¹⁶ Amose-ō ne baa ſuŋ bamō fōñfōn agyasepo ko na Owure Hērōd ayererōpō ko bo kyoñwe Yeesuu aſe, ne baa ba bo towē kōne kōne gywi mō feyē, “Okaapopo, ane nyi feyē kaseñtij wuye e gye fo, ne fo maa penna øko. Na kufu moŋ de fo feyē aſeſe towē fo aſeſe. Fo moŋ nyi feyē ſeſe mo gye ſeſe dabe bēee o gye ſeſe kagyingyi. Fo feraa fo e kaapo atō kaseñtij ne Wuribware e kpa feyē ſeſe dimaadi kēmaa waa-ō nee. ¹⁷ Amose-ō ane i bise fo feyē, Roma awuye a ko kēnaa gyi ane ſe kōrē ane maŋ-ō ſe-ō, ane ya ka lenjpoo ſa bamō owure dabe ne ba tēe mō e Kayesaa-ō, a kye ane Wuribware mbraa-ō bēee a maa kye? Tōwē na ane nu.”

¹⁸ Amaa Yeesuu a kyō pini bamō mfeſere bōyē-ō. Ne oo bejnjaa bamō feyē, “Mone nnō ḥjnyo nnyo awuye mo. Nteto nee nē moŋ e kyō mo-ro moŋ e kēe-ō nee? ^{19–20} Mon’ taa atannē fufuri kigyi ne kaa fo ſiidii kudu-o, ne moŋe de mone e ka lenjpoo-o baa mo a ij kēe.” Bamō a taa baa-ō, ne oo bise bamō feyē, “Nse fotoo na kenyare e dōŋ atannē mo ſe-ō nee?”

²¹ Ne baa bejnjaa feyē, “Owure Kayesaa lee nee.”

Ne Yeesuu ye, “To, amo feraa, mon’ ka kētō ne kē gye Kayesaa lee-o ſa Kayesaa, na mon’ ka kēmo ne kē gye Wuribware lee-o ſa Wuribware.”

²² Ne aneŋ ne Yeesuu a bejnjaa-ō a kper̄ bamō eyee. Amose-ō ne baa yōwē mō bo yi.

Kiyinji lee lowi-ro seybise

(Maak 12.18–27; Lukas 20.27–40)

²³ Kake amo dee ne Sadukii awuye ko a ba Yeesuu aſe aneŋ dee na bo bō bise mō aſeſe. Amo Sadukii awuye mo gye Yudaa awuye ko nē ba kōrē ba gyi feyē ſeſe ya wu, mō kayowore na mō kra pēee a wu, ne aneŋ ſe-ō maa taare a o kyinji lee lowi-ro pēee-ō nee. ²⁴ To, ne baa bise Yeesuu feyē, “Okaapopo, ane ədedaapo Mosis ya kyoree mbraa mo waa abwaresen wōrē-ō-ro ſa ane feyē, øko ya wu yōwē mō ka na bo moŋ kōwē agyi, ſeſe-ō mō tire taa kpenlekyee-ō waaree na bo nya kōwē kayaagyi. Na bo taa kamo feyē mō daa ne oo wu-o mō gyi nee. ²⁵ To, ənyare ko agyi nyansē asunoo e dee bo bo ane-ō mfeſe. Ne bamō-ro əbresē-ō a waaree økyee, ne ənyare-ō a bo wu na mō ka moŋ kōwē agyi. Ne oo yōwē mō ka ſa mō tire ne o gya mō ſe-ō na o waaree mō. ²⁶ Ne mō tire amo a taa kpenlekyee-ō waaree. Aneŋ dee ne mō aa mō moŋ kōwē, ne ənyare-ō a bo wu. Ənyare amo mō tire ne o gya mō ſe-ō aneŋ dee. Bamō pēee a waaree bamō daa a kpenlekyee amo gyanjne ſe, ne baa wu yōwē mō na mō aa bamō øko moŋ kōwē gyi koŋkō gbaa. ²⁷ A bo-ro ne økyee-ō mo a bo wu gya bamō ſe. ²⁸ Ne mbeyomo, bo ye økemaa i kyinji a o lee lowi-ro. Kake nsi amo, bamō-ro nse e gye økyee-ō mō kuri? Bo feyē bamō asunoo-o pēee mo a waaree mō bo gyanjne ſe.”

²⁹ Mfeñ ne Yeesuu a bejnjaa bamō feyē, “Mone a fo kpa, a lēe feyē moŋ nyi abwaresen wōrē-ō-ro aſeſe, ne moŋe moŋ nyi aneŋ ne Wuribware kēyaaleñ-ō du-o, aneŋ dee ne moŋe maa nu kēmo kaase. ³⁰ A lēe feyē aſeſe ya kyinji lee lowi-ro, bamō kakyena-ro du nee feyē Wuribware a mbao ne bo bo ſosō-ō lee-o. Amose-ō awaareyē moŋ lee a bo-ro. ³¹ To, moŋe feraa moŋe yē alowipo-ō maa lee kyinji a bo lēe lowi-ro. Amaa mo i bise moŋe feyē moŋe moŋ kare kētō ne Wuribware a kaapo moŋe, ne baa kyoree waa abwaresen wōrē-ō-ro-ō cōcō. Mfeñ-ō ū ye, ³² ‘Mo e gye Wuribware, nyansē ne fo nana-anā Abraham na Isak na Yakubu i ūnj-o.’* Amo e gye feyē ane ədedaapo amo nē baa wu-o a ſan ba ſuŋ Wuribware-ō ſe-ō, a kaapo nee feyē bamō a wu gbaa ooo, bamō ekra ſan i te.”

³³ Lamaŋ ne ba nu Yeesuu aſe mfeñ-ō a nu mō kekaapo amo-ō, ne aa kper̄ bamō eyee.

Mbraa-ō pēee-ro mmō ne n tiri-o

(Maak 12.28–34)

³⁴ Ne Farisii awuye ne bo bo mfeñ-ō a nu aneŋ ne Yeesuu a ſa ne Sadukii awuye-o a waa diñj-ō. Ne baa gyanjne a bo kpa aſeſe ko na bo ya bise mō lōre mō kano-ro. ³⁵ Amose-ō ne bamō-ro øko ne o gye Wuribware mbraa økaapopo-ō a bo bise mō feyē, ³⁶ “Okaapopo, mbraa-ō pēee-ro mmō e gye ne n tiri-o nee? Tōwē na ane nu.”

³⁷ Ne Yeesuu a bejnjaa mō feyē, “Mmo ne n tiri-o e gye feyē,

‘Lee fo kame-ro ba fo kakpono na fo mfeſere pēee

* 22:32 Keleę Igypiti 3.6.

bo kpa fo nyanjpe Wuribware aseñ.*

³⁸ Mmo-ɔ e gyę mbraa ne n kyę mbraa-ɔ pęee-ɔ. ³⁹ Mbrraa ne n tiri, ne n gya se nyɔsepo, ne ɔ ya lęe nguyenkpees-ɔ e gyę feye,

'Kpa fo bęko aseñ feye anej ne fo e kpa fo eyee-ɔ.*

⁴⁰ Wuribware a mbraa ne Mosis a kyoree bo bęya-ɔ pęee na Wuribware akyamee a kękaapo-ɔ pęee yere anej a mbraa ḥnyo amo se nee."

*ɔko ne Wuribware i sun a ɔ bo kyonywe-ɔ aseñ
(Maak 12.35–37; Lukas 20.41–44)*

⁴¹ Farisii awuye-o a saj bo yere ba nu Yeesuu ase-ɔ, ne oo bise bamö sejibile ko bo teere mó ne baa bise mó-ɔ. ⁴² Ne o yę, "Emene se mone e fa Kristoo ne Wuribware yę o sun a ɔ bo kyonywe ane-ɔ aseñ? Nse kenana-ɔ rę ne ɔ lee?"

Nę baa lee kano feye, "O lee Owure Deefid a kenana-ɔ-rę nee."

⁴³ Ne o towe gywii bamö feye, "Ne emene se ne Wuribware a kufwiije timaa-mo a sa ne Deefid fɔnfɔŋ gbaa a tee mó mó nyanjpe? Bo lee feye Deefid a kyoree waa abwaresen wɔre-ɔ-rę feye,

⁴⁴ 'Wuribware a towe gywii mó nyanjpe nee ε,

Kyena mó kigiyise si mfee

na n sa a fo adoj pęee mó ba fo kaase.*

⁴⁵ To, Deefid a kyoree aseñ amo ne Wuribware a towe gywii ɔko ne o te mó ase-ɔ, Kristoo ne o towe gywii. Amo a gye anej-ɔ se-ɔ, ne Deefid fɔnfɔŋ gbaa a tee Kristoo feye mó nyanjpe, bamö ya kowe Kristoo ne o waa sese dimaadi, emene ne o waa a ɔ lee Deefid a kenana-ɔ-rę, na Deefid a kyo tee Kristoo feye mó nyanjpe?"

⁴⁶ Bamö ɔko mon taare sa Yeesuu kanolee kemaa. Amose-ɔ lee kake amo bo yɔ-ɔ kufu de bamö pęee feye bo bęe bise mó aseñ.

23

*Yeesuu yę okemaa sa Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o si
(Maak 12.38–40; Lukas 20.45–47)*

¹ Nę Yeesuu a sa sejja gywii lamar ne ba nu mó ase-ɔ na mó agyasəpo-ɔ. ² Ne o yę, "Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o e gyę ne bo de kpa feye bo kaapo mone Wuribware mbraa ne ane ɔdədaapo Mosis a kyoree bo bęya sa ane-ɔ. ³ Amose-ɔ mon' bu bamö, na mon' gya kętə kemaa ne ba kaapo mone feye mon' waa-ɔ se. Amaa feraa mone ma kaj gya bamö aseñ waase se, a lee feye kętə ne ba towe ba gywii mone-ɔ, bamö fɔnfɔŋ mon' gya se. ⁴ Ne bo de bamö fɔnfɔŋ ananatə ba tii Mosis a mbraa-ɔ se, na bo nya sa a mmö kegyase waa lej sa mone. Amaa bamö fɔnfɔŋ feraa maa kya mone-ɔ na mon' gya mmö se. Adu née feye ɔko a taa tosora dwiidwiis bo sɔrɔ fo, né mó-ɔ maa sɔrɔ a ɔ kya fo-ɔ-ɔ.

⁵ Ba waa kętə kemaa akata se nee a asese nya ḥnu. N taa feye anej ne ane de ndakaagyii ane da ane nsækpeeno na asaree-ɔ-ɔ. Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o feraa e waa amo adabę. M bęe taa feye anej ne ane bęe ane de awaagya ane i buŋ anju si ane ɔ kętə kebwarekpre-ɔ, né ane i njure ife apɔ aseñ kya kya amo nn̄a nna-ɔ se. Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o feraa e waa amo asoswee. ⁶ Ne ɔko ya nyinji bamö feye bo ya gyi ateese, amo ba kpa gyikpa-ɔ a ngya dabe-ɔ se nee a bo kyena. Ne ba kpa kebwarekpre akyan-ɔ ngya dabe-ɔ se kekyena. ⁷ Ne bamö a naa lamar-ɔ-ɔ mo, né ba kpa feye asese gyonyo ka bamö kano tee bamö ɔ Akaapopo.

⁸ Amaa mone feraa, a moj bware feye bo tee mone ɔko e ɔkaapopo, a lee feye mone pęee gyę kokowębes kęjko nee, né mo wɔre kęjen e gyę mone ɔkaapopo. ⁹ Anej dęe né mone ma kaj tee ɔko swęerę mo se feye mone se, a lee feye se kęjko wɔre kęjen né mone de. Mō e gyę Wuribware. ¹⁰ Anej dęe né mone ɔkemaa ma sa a ɔko tee mó feye ɔgyenkpęepo, a lee feye mó ne o gyę mone ɔgyenkpęepo kęjko kęjen-ɔ e gyę Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonywe kaye mó-ɔ-ɔ. ¹¹ Mone-ɔ obřesę waa asun bo sun mone né mone a saj-ɔ. ¹² Bo lee feye ɔkemaa ne o bu mó eyee kedabe-ɔ, mó né Wuribware e baa kaase. Né ɔkemaa mo né o baa mó eyee kaase-ɔ, Wuribware e sa mó kedabe."

¹³ Nę Yeesuu a kya se towe feye, "Mone né mone gye Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye-o, mone i ḥnu aseñ lęe ḥn̄o fez. Nn̄o ḥn̄o ḥn̄o awuye mo. Bamö né ba kpa a bo tii Wuribware se a kuwure-o si-o né mone i tii bamö kpa. Né mone fɔnfɔŋ mó maa

* 22:37 Mbrraa kebęesa 6.5.

* 22:39 Kołęnję mbraa 19.18.

* 22:44 Kiliŋ 110.1.

kpa a mon' tii kuwure-o si. [¹⁴ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye-o mo, η ye εεε, mone i ηu asej ηke ηko fee. Nno ηnyo ηnyo awuye e gye mone. Mone e gye ne mone i puni akpenleyee mone e koore bamø eløn, na mone e kore kebwarekore anen-aaa, na asej nya ηu san amo feyε mone tøe mone gya Wuribware se neenε. Mfaanε se-ɔ, Wuribware i gyiri mone kešebo bwøetø.] ¹⁵ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye-o mo, η ye εεε, mone i ηu asej ηke ηko fee. Nno ηnyo ηnyo awuye e gye mone. Bo lee feyε mone e narø kefø a mon' ya fo emaj se, na mon' bee kyena koree-ro ten ørogo-ro yo kefø ya fo esweere ko gbaa se, na mon' nya øko ne a kore mone kekaapo a o gyi-o. Na ηkee mō ya kii mone ḥgyasəpo-ɔ, na mon' sa a o waa ebøye kyøn mone fñføn gbaa.

¹⁶ Ν ye εεε, mone e ba a mon' bo ηu asej fee. Mone ne mone e tøe mone eyε feyε atenapo nyii-ro akrapo mo-ɔ, mone fñføn gbaa moj kee. Anej døe ne mone kekaapo moj gyε kaseñtin. Mone e kaapo feyε øko ya waa etan tøe bo beya feyε o waa kotøko, ne mō ya kon bee ba Wuribware sunjkpa bo waa etan, o de kpa feyε o lanjø mō kano. Ne mone bee mone e kaapo nee feyε, mō ya ba atanne pipee ne baa bo waa Wuribware sunjkpa-ɔ dan-ɔ bo waa etan, amo feraa o moj de kpa feyε o lanjø mō kano. ¹⁷ Abaa! Mone mfεerø ke-moj-de awuye-o mo, mone moj kee nee εee? Wuribware sunjkpa-ɔ ya sa ne atanne pipee o baa bo waa sunjkpa amo dan-ɔ, kemo i tiri? N gye sunjkpa-ɔ ya sa ne atanne pipee o a kii atimaa aaa?

¹⁸ Køtø ne ki tii amo se-ɔ e gye feyε mone ye, øko ya ba lønjøkpa ne o bo sunjkpa-ɔ mfen-ɔ bo waa etan, o taare a o lanjø mō kano. Amaa mō ya ba kabø ne baa taa bo doøøø lønjøkpa-ɔ se-ɔ bo waa etan, amo feraa mone e tøe nee feyε o moj de kpa feyε o lanjø mō kano. ¹⁹ Mone moj kee nee εee? Lønjøkpa-ɔ na kabø ne kaa daø mō se-ɔ, amo-ro kemo i tiri? N gye lønjøkpa-ɔ ya sa ne kabø-ɔ a kii katimaa aaa? ²⁰ Amose se-ɔ η ye øko ne o ba lønjøkpa-ɔ a o bo waa etan-ɔ a ba lønjøkpa-ɔ na kabø ne baa bo lønjø Wuribware mfen-ɔ aperpeyo bo waa etan nee. ²¹ Ne øko ne o ba Wuribware sunjkpa-ɔ a bo waa etan-ɔ e ba sunjkpa-ɔ na Wuribware fñføn a o bo waa etan nee, a lee feyε Wuribware te sunjkpa-ɔ mfen. ²² Ne øko ne o ba Wuribware se a o bo waa etan-ɔ e ba Wuribware kuwuregya-ɔ a o bo waa etan nee, ne a kaapo feyε a bee ba Wuribware ne o te kemo se-ɔ a o bo waa etan nee.

²³ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye-o mo, m bee mo e tøwe mo i gywi mone feyε mone i ηu asej ooo. Nno ηnyo ηnyo awuye e gye mone. Bo lee feyε mone gya Wuribware mbraa ne η ye mon' taa mone adøateese kemaa ntunkare kudu kemaa-ro katun konko na mon' bo lønjø Wuribware sanj kemaa-ɔ se. Ne mone de haree koraa na akare na aleefø øko gbaa mone e sa Wuribware. Amaa mone moj gya mbraa ne n tiri n kya mbraa amo-ɔ se. Køtø ne mo e kaapo-ɔ e gye feyε mone maa waa itimaa, mone maa waa kedademanjø, ne mone moj de kaseñtin. Anej a ato mo e gye ne a bware feyε mon' waa, na mone ma yowø adøateese a ntunkare kudu kemaa-ro katun konko-ɔ ketaa sa Wuribware. ²⁴ Mone moj kee nee εee? A lee feyε køtø ne mone e waa-ɔ du nee feyε øko a ηu kyøsen a lee da mō kotowa na nkyu si, ne oo lee mō bo tweε, ne oo mee nyøma dabe ne o da kqøtowa na nkyu-o kaase na o moj ηu-o.

²⁵ Mone Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye mo, mo i gyi mone kaseñtin feyε nno ηnyo ηnyo awuye e gye mone. Mone du nee feyε se-ɔ a fwøø mō atorenkyu na mō egylare mmee, na o maa fwøø amo mme-ro-o. Mone e lønjø mone ηyøwøre, amaa apoo na gyikore na gyimøre ya borø mone ηkronø-ro. ²⁶ Mone Farisii awuye mo, mone moj nyi feyε mone ya lee ebøye lee mone ηkronø-ro, amo mone ηyøwøre moj lee n de iyisi aaa?

²⁷ Mone Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye mo, m bee mo e tøwe feyε mone gye nno ηnyo ηnyo awuye nee. Mone du nee feyε kegyeranta-ɔ. Kemo soso ne ba ba siimeetii bo laa, ne kaa waa dan. Amaa sweere-ɔ kaasø kifunij da ki i gyo. ²⁸ Anej døe ne mone bware akato se, amaa mone bo ayøba na børokoøne.

²⁹ Mone Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye mo bo asej dabe-ro. Nno ηnyo ηnyo awuye e gye mone. Bo lee feyε mone e deere Wuribware akyaaøee na asej timaa ko ne baa dee kyønø-ɔ ne mone nana-ana a maa bamø-ɔ agyeranta se, ne mone mo mone de siimeetii mone laa amo neenø. ³⁰ Ne mone e tøwe feyε, 'Ane døe anø te anø adedaapo a mbeø-ɔ se nee, weetee anø moj sure na bo maa Wuribware a akyaaøee amo.' ³¹ Amaa mone maa taare a mon' gyiri ikii feyε bamø ne baa maa Wuribware a akyaaøee-ɔ moj gye mone fñføn adedaapo nee bøee? Mone gye bamø ananagyi kaseñtin nee. ³² To, mone moj tøe waa mone awaaygi boye-lowø. Ν ye mon' kya se maa asej feyε anej ne mone adedaapo a waa-ɔ, bo fo san ne mone e maa Wuribware akyaaøee-ɔ pøee-ɔ na mon' ηu.

³³ Mone awø mo, mone e fa feyε mone e taare a mon' kwøye awøreføø døekpa ne Wuribware a kure bo beya na o bo gyiri ebøye awaapo kesebo-ɔ-ro aaa? Mone maa taare. ³⁴ Amose-ɔ, mo e tøwe mo i gywi mone feyε mo i sun akyaaøee na anyiasenø na akaapopo a m bo kyønø mone ase. Bamø bøko ne mone e maa, bøko mo ne mone e da a mon' bo mera ayii kpare-abøe-ro se. Bamø bøko mo mone bee mone e da bamø akyøkyøwø mone

kebwarekore akyan-j-no, na mon' gya bokø mæ leø man-j-no yaa man kó se. ³⁵ Kéto né ke bo-ro-ó e gye feyé Wuribware e ba bamø ne baa mæ asesë timaa kemaa sweere mæ se a kesebøgyiiri né o kaa a o bo gyiiri bamø-o bo gyiiri mone kesebo. Kasençtij si, lee saj né baa mæ sesë timaa Abel-o* bo fo saj né mone a mæ Barakiya mæ gyi Sakariya-o* Wuribware sunjkpa kanø na lønøjkpa mbonjø-ro-ó pëee kesebøgyiiri døø mone se. ³⁶ Mo i gyi mone kasençtij feyé Wuribware i kperi bamø ilowi mæ pëee se na o gyiiri ndøø a sesë-o pëee kesebo.”

*Anej né Yeesuu e kpa Yerosalem awuye aseñ-j
(Lukas 13.31–35)*

³⁷ Né Yeesuu a kya se tøwø feyé, “Mone Yerosalem awuye, saj kemaa né Wuribware a sun mæ akyaaamee-o øko mone ase-o, mone a daye mæ abu mæ. Saj kemaa né mæ a kpa feyé i kpwø mone bo gyarnej, na i kuj mone feyé anej ne kyaase i buñ mæ agyi si-o, mone mæ mone a kine. ³⁸ To, Wuribware e kpa a o yøwø mone aseñ sa mone, na mone manj mæ kii ketaakpan. ³⁹ Mo i gyi mone kasençtij feyé mone maa lee lju mæ mfaanee, amo saj a fo feyé mæ ba, né mone e tøwø feyé,

“Wuribware yure mæ né o ba mæ kenyare-ro-ó.”*

24

*Anej ne Yeesuu a tøwø Wuribware sunjkpa kibwee aseñ-j
(Maak 13.1–2; Lukas 21.5–6)*

¹ Yeesuu a kaapo laman abwaresen Wuribware sunjkpa-o løwe-o, ne øo lee mfenj. Mæ a lee mfenj o yo-o, ne mæ agyasepo-o a ba mæ ase feyé bo kaapo mæ anej né sunjkpa a akyan-j-bo danj-o. ² Né o ye, “Yooo. Mone a lju anej né akyan amo du-o ooo? Saj kó e ba a o bo ba na afore amo né baa bo pwee akyan amo-o kokoñø gbaa maa sii mfenj né ke yere mbeyømo-o. Ba gyera amo pëee a bo bo da.”

*Aseñ ne a ba pwee na kaye dæe gye kæe
(Maak 13.3–13; Lukas 21.7–19)*

³ Keto a waa kafwæe-o, ne Yeesuu a yo o te Mfø-Ayii kebee-o se. Ne mæ agyasepo-o a ba mæ ase bamø wore, na øko mæ bo-ro, ne baa bise mæ feyé, “Tøwø gywii ane. Saj mæ ne aseñ mæ pëee ne qø tøwø bo lee Wuribware sunjkpa amo se-o e ba? Ne fo ya yo Wuribware ase, nteø ato e gye né a waa na ane dæe lju feyé fo kikiñni ba kaye mæ-ro a to-ro na kaye gye kæe?”

⁴ Ne Yeesuu a lee kanø feyé, “Mon'sa se na øko ma pennø mone. ⁵ Bo lee feyé aseñ bweeto e ba na bo bo pennø mone ε, ‘Mo e gye Kristoo né Wuribware a sun bo kyonjwe-o.’ Na bo de mæ kenyare ba tøwø aseñ na bo pennø aseñ bweeto. ⁶ Saj amo mone ya nu øko na anaa se mæraa mone bæee kefø ooo, mone ma sa a amo aseñ tiri mone, a lee feyé a waa kanø njemaa a ba anej pwee. Amaa n gye amo-o e gye ne a kaapo feyé kaye e ba a ka gye kæe nee. ⁷ Mo e tøwø mo i gywii mone feyé emaq e kæe abee, na sweere kó se aseñ kó sweere kó mæ se aseñ. Na aqon ba, na sweere lee o lønjkpan esweere bweeto se. ⁸ Amo-o pëee du nee feyé økyee a dunwi pwee ne øo dæe bo kowe.

⁹ Saj amo-o ba kperi anej né mone gye mo agyasepo-o se na bo kra mone, na bo sa a bokø waa mone børkraa mæ. Kaye-ro aseñ pëee i kperi mo se na bo kisi mone. ¹⁰ Saj amo-o aseñ bweeto bee ba kinjji kamæ, na bo ma lee gya mo ekpa-o se. Na bo gyi abee kidiburo, na bo kisi abee. ¹¹ Na ayebapø bweeto ba na bo pennø bokø tøwø feyé bo gye Wuribware akyaaamee. ¹² Anej a ato-o e gye ne a sa a øyøye sanjje-ro børø kaye, na bo lee anej se-o aseñ bweeto bweeto yøwø bamø bækø-ana aseñ kækpa. ¹³ Amaa mæ e morowø økemaa né o taare a o nyite, na o yere kenkej bo fo aseñ amo kæe-o. ¹⁴ Amaa pwee na kaye dæe gye kæe, aseñ pëee i nu aseñ timaa bo lee Wuribware se a kuwure-o si. Abwaresen kætøwø mæ e kaapo bamø feyé kaye e kpa a ka fo kamø kæe.”

*Anej ne Yeesuu ye Yerosalem man i kpuri-o
(Maak 13.14–23; Lukas 21.20–24)*

¹⁵ Né Yeesuu a kya se tøwø feyé, “Ato mæ né mæ a deñ tøwø gywii mone-o pëee se-o, mon'! nu mo ase neene. Wuribware kyaamee Daniyel a kyoree waa abwaresen wore-o-ra feyé, ‘Saj kó e ba a o bo ba ne mone adøñ e ba iyisi ato kó a bo bo yera Wuribware sunjkpa-ro na bo bo sa a sunjkpa-o nyera.’”* (Fo ne fo e karé amo-o, fo a nu kaase aaa?) ¹⁶ “Saj amo-o bamø ne bo bo Judeya sweere se-o, a tiri feyé bo sere yo abee-ro. ¹⁷ Na bamø ne bo bo kawu-o ma kponø bamø eyee kinjji yo løn-no feyé ba ya taa kætøkø. ¹⁸ Na bamø ne bo bo ndøø-ro-o ma kinjji ba pe feyé ba ba a bo bo taa bamø awaagya. ¹⁹ Nke nsi amo adanpokyee na atrapo i nju aseñ nee fee. ²⁰ Mon' kore Wuribware feyé saj ya fo feyé mon' sere, amo a maa waakukyure

* 23:35 Keleekaae 4.1-12. * 23:35 2 Nkjowékyase 24.20-22. * 23:39 Kiliç 118.26. * 24:15 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

kake, b̄ee sanj ne kpa kutu bo leñ-ɔ. ²¹ Bo lee feyε san amo a aseñ-ɔ e waa leñ bw̄eetɔ a kyon aseñ kemaa ne aa kya waa lee haree san ne Wuribware a twee kaye-ɔ bo fo ndɔɔ-ɔ. Aseñ ko m̄ maa lē ba na a du feyε amo daa. ²² Amaa Wuribware a t̄en jke ne weetee aseñ amo e waa-ɔ se. O d̄ee o moñ teñ-ɔ se f̄eraa nee, weetee ako maa san kaye m̄-r̄o. Bo lee bam̄o ne Wuribware a lee sa m̄ eyee-ɔ se ne oo t̄en jke-o si.

²³ San amo ako ya tow̄e gywii mone feyε, ‘Kee Kristoo ne Wuribware a sun-ɔ e yere mf̄ee-ɔ,’ b̄ee ‘M̄o e yere nn̄oñ-ɔ,’ mone ma koore m̄ ḡyi. ²⁴ Bo lee feyε b̄oko e ba a bo bo penna mone feyε bam̄o e gye Kristoo-o, na b̄oko m̄ penna feyε bam̄o e gye Wuribware a akyamae-ɔ b̄oko. Ba ba a bo bo waa akpeñyeetɔ dabe dabe bo kaapo feyε bam̄o elen-ɔ a lee Wuribware ase-ɔ, na bo nya penna bam̄o ne Wuribware a lee sa m̄ eyee-ɔ ḡbaa. Bam̄o e taare f̄eraa de. ²⁵ To, mo a tow̄e k̄eto kemaa gywii mone pw̄eet a san amo d̄ee fo. Nee mone a nu ε?

²⁶ Amose se-ɔ, ako ya tow̄e gywii mone feyε, ‘Kee, Kristoo bo kimukee-ro nn̄oñ,’ mone ma kan yo mf̄en̄ ya deere. B̄ee oka ya tow̄e feyε, ‘Oo kw̄ero kekyan m̄-r̄o mf̄ee,’ mone ma kan koore m̄ ḡyi. ²⁷ Mo e tow̄e a n gywii mone feyε, anen̄ ne el̄esle i ḡyi awore-r̄o lee kyow̄e leekpa ya bo fo kyow̄e tw̄ekpa-ɔ, anen̄ d̄ee ne mo, dimaadi m̄ ḡyi-o, e ba na okemaa nyu mo. ²⁸ Nȳe, mf̄en̄ ne fo ya nyu apateye i fuwi ba muruwi-ro, a kaapo feyε kifunin̄ da mf̄en̄.”

*Yeesuu, dimaadi m̄ ḡyi-o, a keba nyasəpo-ɔ
(Maak 13.24–31; Lukas 21.25–33)*

²⁹ Ne Yeesuu a kya se tow̄e feyε, “Nȳe amo-r̄o sanj ne aseñ dabe amo a kyon-ɔ,

‘Kyow̄e ya lee, k̄eto e gyase,
na oferi m̄o ma lē lanj̄e-r̄o.’
‘Na akyee-e-kpa-agyi kyuwi
lee daye bw̄ee-ro pupuri,
na k̄eto kemaa ne k̄e bo awore-r̄o-p̄ee
ma lē waa kyeekyee.*’

³⁰ Sanj-ɔ ba nyu soso afuto ko ne a kaapo feyε mo, dimaadi m̄ ḡyi-o, e kpa a m ba sweere se. Na kaye-r̄o aseñ p̄ee yon̄, na bo su keñken̄. Nȳee ba nyu mo a lee soso m̄ bo awore-r̄o mo e ba keyaaleñ-n̄o na kelanj̄er̄o dabe-r̄o. ³¹ Na kab̄er̄e dabe su keñken̄ soso, na n sun̄ mo mb̄oo lee soso ba sweere mo se mf̄ee, na bo yo kebare kemaa ya kp̄ow̄e aseñ ne Wuribware a lee sa m̄ eyee-ɔ p̄ee lee sweere kemaa se bo gyanj̄e ton̄ ko.”

³² Ne Yeesuu a kya se tow̄e feyε, “Mon̄’ sa a figi kiyii kaapo mone kanyiasen̄. Mone nyi feyε k̄emo ya ba k̄e e kpa a ke p̄ow̄e, amo kekyaae e kpa a k̄e fo. ³³ To, anen̄ d̄ee ne mone ya nyi feyε aseñ mo p̄ee e waa, amo mon̄’ pini feyε sanj e kpa a o fo feyε m̄ beeñ kinj̄i ba. ³⁴ Mo i ḡyi mone kaseñt̄in̄ feyε nd̄oo a kaye m̄-r̄o a aseñ-ɔ b̄oko i nyu san ne ato mo e ba-ɔ. ³⁵ Soso na sweere p̄ee aseñ e kyon̄, amaa mo aseñ f̄eraa maa kyon̄ daa.”

*Oko mon̄ nyi kake nsi ne Yeesuu i kinj̄i a o ba-ɔ
(Maak 13.32–37; Lukas 17.26–27)*

³⁶ Ne Yeesuu a kya se kaapo m̄o kikinj̄i ba-ɔ aseñ. Ne o yε, “Amaa ako mon̄ nyi kake nsi ne mo i kinj̄i a m ba-ɔ. Wuribware mb̄oo-ɔ, b̄ee mo, dimaadi m̄ ḡyi-o, ḡbaa mon̄ nyi kake suo-yo-o. Amo ane se Wuribware w̄or̄e kpen̄ i nyi. ³⁷ Anen̄ ne aa d̄ee waa ane odedaapo Nowaa mb̄ee amo se-ɔ, anen̄ d̄ee ne mo, dimaadi m̄ ḡyi-o, kikinj̄i ba-ɔ e waa. ^{38–39} Nowaa mb̄ee amo se-ɔ, okemaa maa se o ḡyi ateese na o nuu nta, na anyare na akyee e waaree anen̄ aaaa, na bo mon̄ nyi feyε aseñ e to bam̄o ya bo fo kake ne Nowaa a lwee m̄o k̄oree dabe dabe-ɔ-r̄o-ɔ, ne kufwiiri a bo twēe mōo bam̄o p̄ee. Anen̄ d̄ee ne mo, dimaadi m̄ ḡyi-o, i fu-ro a m ba.

⁴⁰ Kake nsi ne mo i kinj̄i a m ba-ɔ, mo e ba a m bo to anyare anyo na ba d̄oo k̄od̄oo-r̄o. Na n lee okonj̄ko yaa mo ase yow̄e okonj̄ko mo bo sii. ⁴¹ Na akyee anyo k̄o mo bo ton̄ k̄onj̄ko ba kw̄ee abwaye, na m bo lee okonj̄ko yow̄e mo beç̄ko-ɔ bo sii.

⁴² Amose se-ɔ mone okemaa sa m̄ eyee se. Mon̄’ waa siraa, a lee feyε mone moñ nyi sanj ne mone nyanype e ba-ɔ. ⁴³ Mon̄’ nyinj̄i si feyε loñ wuye d̄ee o nyi sanj ne oyu de o ba-ɔ nee, weetee o maa di id̄i na o yow̄e m̄o loñ-ɔ sa oyu-o na o bo lweero ya ywii mo. ⁴⁴ Amose se-ɔ mone ḡbaa, mon̄’ waa siraa, a lee feyε mo, dimaadi m̄ ḡyi-o, bo ba-ɔ, mo i fu-ro a m ba nee.”

*Keyaañf̄ore timaa na keyaañf̄ore b̄oye
(Lukas 12.41–48)*

⁴⁵ Ne Yeesuu a kya se tow̄e gywii m̄o agyasepo-ɔ feyε, “Mo a fu-ro a m ba se-ɔ, mo e kaapo mone keyaañf̄ore ne mo ase o nyi aseñ, ne o bware-o. Mon̄’ sa a ane taa feyε nyanype ko e kpa

* ^{24:29} Isaya 13.10; 34.4.

a o tu kpa, ne oo taa keyaafore ko feye o bo deere mō lōj na mō ayaafore ne baa sanj-o se, na bo nya nya ateese gyi saj ne a bware feye bo gyi-o.⁴⁶ Mō nyanype ya kinjji ba pe bo to feye keyaafore amo e waa ketō ne oo tōwe gywii mō feye o waa-o, anej a keyaafore-o akato i gyi.⁴⁷ Mo e tōwe mo i gywii mone feye a waa kano nkemaa mō nyanype e taa mō kapotee pēee na o bo sa mō keyaafore amo a o deere se sa mō.⁴⁸⁻⁴⁹ Amaa n taa feye mō e gye keyaafore bōye, amo feraa o tōwe nee feye mō nyanype-a kyee na kikinjji ba-o se-o, o lēe kaase a o daye mō kosobee-an ayaafore ne bo bo lōj-o-rō-o, na o gyi ateese ne o kpa-o, na mō aa atabwēepo kyirri nuu nta ba bwēe.⁵⁰ Nteto ne mō nyanype-o e waa? Mō nyanype-o i kinjji a o ba kake ne keyaafore-o maa deere mō kpa-o na saj ne o moj nyi-o.⁵¹ Na mō nyanype bo da mō bwēeto gyiiri mō kesebo, na o gya mō yaa mfej ne nno ḥnyo ḥnyo awuye i ḥnu asej-o. Mfej-o su bwēeto, na o dujwi mō kano.”

25

Mbregyii kudu kitee

¹ Ne Yeesuu a bee tōwe kitee ko ne ke e kaapo anej ne Wuribware se a kuwure-o du saj ne o bee o kinjji a o ba-o. O ye, “N gye ḥnyare ko ya dees kyena aaa? Ne o kpa a o waaree ḥkyee. Ne baa waa kokofo-rō ateese siraan bo gyi. Ne okofo mō kuri a kyee ateese-o kēbo gyi. Amo kibugyi a da na a moj tēe ba. Ne mbregyii kudu ko mō bo-ro. Ne bo te kawu bo gywii mō keba.²⁻⁴ Bamo-rō anuu ko moj bo mfeere, a leē feye bo de ifetiri, ne bo moj sāo mfs bo tii mmo ne m bo ifetiri-o-ro si baa. Bamo anuu ne baa sanj-o ma gye anyiasenpo, a leē feye baa kya taa mfs bo tii mmo ne m bo bamo ifetiri-o-ro si baa.⁵ Okofo mō kuri a kyee na keba-o se-o, mbregyii-o pēee moj taare kra idi. Ne baa di idi.

⁶ Yenseena a fo-o, ne oko a faa-rō tōwe feye, ‘Okofo mō kuri e ba ooo. Moj' sa a ane ya gyanja mō.’⁷ Ne mbregyii-o pēee a tēe-no kyinjji koso kyena. Ne baa ḥnyo bamo ifetiri-o-ro.⁸ Ne mbregyii ne bo moj bo mfeere-o a tōwe feye, ‘Oo! Oo! Oo! Ané ifetiri i duu ooo.’ Ne baa kore mbregyii anyiasenpo-o feye bo sa bamo mfs-o ḥkjo.⁹ Ne baa ḥnyaa bamo feye, ‘Daabii. Ané ya sa mone ḥkjo, mfs ne ane aa mone i ke-ro-o maa ke ane aa mone kaya. Amose-o moj' nare mfs ofepo a lōj-o-rō ya sāo mone lee.’

¹⁰ Mbregyii ne bo moj bo mfeere-o a yii a bo ya sāo mfs-o, ne ḥnye okofo mō kuri-o a ba. Ne mbregyii anyiasenpo-o, bamo a kra siraan-o si-o, a ya gyanjaa okofo mō kuri-o. Ne bamo aa mō a lwee lōj-no na bo ya gyi kokofo-rō a ateese-o. Bamo a lweero-o, ne baa tii pone-o tweeg-rō.

¹¹ Keto bo waa kafwee-o, ne mbregyii ne bo moj bo mfeere-o a kinjji ba. Ne baa bo yere kawu pone-o ase tēe feye, ‘Ané nyanype, ane nyanype, taye ane a ane lweero.’

¹² Ne okofo mō kuri a ḥnyaa bamo feye, ‘Daabii. Mo i gyi mone kasentij feye moj nyi mone.’

Amo e gye saasebēe.”

¹³ Ne Yeesuu a baa amo bo gye kēe feye, “Mone okemaa sa mō eyee se, a leē feye mone moj nyi omo kake bee-e saj ne mo, dimaadi mō gyi-o, e ba-o.”

Ayaafore timaa anyo na keyaafore worgyapo ko kitee (Lukas 19.11-27)

¹⁴ Ne Yeesuu a bee ba kitee ko bo kaapo keto ne ke e waa mō keba bee-o. O ye, “N gye ato wuye ko ya dees kyena aaa? Ne o kpa a o tu kpa yo kefō ya kyena kafwee. Ne oo tēe mō ayaafore bo gyanje. Ne oo taa mō kapotee waa bamo kesaree-rō na bo deere se gywii mō.¹⁵ Oo sa bamo okemaa anej ne o fa feye o taare a o deere se-o. Oo sa okonko siidii ḥkpej alafa anuu (GHC 500,000). Okonko mo ne oo sa siidii ḥkpej alafa anyo (GHC 200,000). Ne okonko mo bee oo sa siidii ḥkpej kelafa (GHC 100,000). Ne ḥnye oo tu mō kpa-o.

¹⁶ Mfej ne keyaafore gyenkpēse-o a ya o taa mō siidii ḥkpej alafa anuu bo kyurowi-ro nya siidii ḥkpej alafa anuu bo tii si.¹⁷ Anej dees ne keyaafore nyasēpo-o a ya taa mō siidii ḥkpej alafa anyo bo tii si.¹⁸ Amaa keyaafore sasēpo-o a taa mō siidii ḥkpej kelafa-o yaa kawu ya kwii bo, ne oo taa mō nyanype a atanne-o bo waa-rō pure.

¹⁹ Amo a kyee-o, ne ayaafore-o bamo nyanype-o a kinjji ba pe. Ne oo tēe mō ayaafore-o bo gyanje na o nya ḥnu mō aa bamo mbojto-rō atanne ne a bo-ro-o na o kōrē lee bamo ase.²⁰ Keyaafore gyenkpēse a ba mō akato-rō, ne oo tōwe gywii mō feye, ‘Mo nyanype, kēe siidii ḥkpej alafa anuu ne fo a taa bo sa mo-o. Ḫkee bee kēe siidii ḥkpej alafa anuu ne mo a nya bo tii si-o.’

²¹ Ne mō nyanype-o ye, ‘Fo a waa ato. Keyaafore timaa na kasentij wuye e gye fo. Mbeyomo mo a kōrē fo gyi atanne ngyingyii-ro ḥnu fo kasentij. Amose-o mo e taa mo atanne dabē na m bo sa fo a fo deere se. Lweero ba mfej na mo aa fo gyi akato.’

²² Ne keyaafore nyosepoo-ɔ a ba mò nyanpe-ɔ akato-ro, ne oo tòwe gywii mò feye, 'Mo nyanpe, kée siidii ηkpēn alafa anyo ne fo a taa bo sa mo-ɔ. Nkee bee kée siidii ηkpēn alafa anyo ne mo a nya bo tii si-o.'

²³ Ne mò nyanpe-ɔ ye, 'Fo gbaa, fo a waa ato feye fo beeke keyaafore ko-ɔ. Mo a koore fo gyi atanne ngyingyii-ro nu fo kasentij-o si-o, mo e taa atanne dabe na n sa fo a fo deere se. Lweero ba mfée na mo aa fo gyi akato.'

²⁴⁻²⁵ Ne ηkee keyaafore sasepoo-ɔ a bo tòwe feye, 'Mo nyanpe, n sere fo, ne η nyi feye fo asen bo lej, ne fo e taa ketɔ ne kē moj gyē fo lee-o, ne fo e kōore adōteesee ne fo moj dwii-o fo i kii fo lee-o, amo se-ɔ ne mo a taa fo siidii ηkpēn kelafa-ɔ yaa kawu. Ne mo a ya kwii bo taa bo waa-ro pure. Amose-ɔ mbeyomo kēe fo atanne-ɔ pree. Fo lee nee, amose-ɔ kōore fo ato.'

²⁶ Ne mò nyanpe-ɔ ye, 'Keyaafore bɔye na wɔrgyapo kasentij e gyē fo. Fo ye fo nyi feye mo e taa ketɔ ne kē moj gyē mo lee-o, ne mo e kōore adōteesee ne moj dwii-o mo i kii mo lee. ²⁷ Ne emenye waaw se ne fo moj taa mo atannte-ɔ yaa bo beya banke-ro, na mo a kinji ba-ɔ na η nya atanne bee bo doŋŋo se?'

²⁸ Ne oo bee tòwe gywii bamoo ne bo yere mfen-ɔ feye, 'Mon' kōore siidii ηkpēn kelafa ne e bo ɔnyare mo ase-ɔ taa sa mò ne o de siidii kakpenke-ɔ. ²⁹ Bo lee feye ɔko ne o de kēt-ɔ, ba taa bwetɔ na bo bo tii mò se. Na mo lee nya waaw kokyo. Amaa ɔko ne o moj de-o feraa, ba kōore kafwē ne o de-o a bo lee mò ase. ³⁰ Na mon' taa keyaafore mo ne o maa lɔŋŋo seye-ɔ twee mò bo kyonjwe kawu kibugyii-ro. Mfej ne ba su, ne ba duŋwi nno-ɔ.'

Anej ne Yeesuu i gyi kaye-ro asesɛ pree asej-ɔ

³¹ Ne Yeesuu a kaapo mò agyasepoo-ɔ ato bo gyē kēe feye, "Kake nsi ne mo, dimaadi mò gyi-ɔ, e lee soso na m bɔ gyi kuwure-o, mo aa Wuribware a mbɔɔ-ɔ e ba na n kyena mo kuwuregya-ɔ se. ³² Na kaye-ro asesɛ pree gyarnej mo akato-ro. Mfej ne mo i ke bamor-ɔ ntun nnyo, feye anej ne mbo ɔdeeresepo i lee esanne kokwee, ne o lee eteere mo kokwee-ɔ. ³³ Bamoo ne bo gyē asesɛ timaa-ɔ du nee feye esanne-ɔ. Bamoo ne mo e sa a bo yere mo kigyisesaree se. Bamoo ne baa saŋ-ɔ du nee feye eteere-ɔ. Bamoo mo ne mo e sa a bo yere mo kēbenasaree se.

³⁴ Na n kyena mo kuwure si. Na n tòwe gywii bamoo ne bo yere mo kigyise si-o feye, 'Mon' sa a moné akat̄ gyi, a lee feye n se Wuribware a yure moné. Amose-ɔ mon' bo gyi kuwure ne oo bo beya sa moné lee haree sanj ne oo twee kaye-ɔ. ³⁵ Bo lee feye sanj ne akon a nya mo-ɔ, ne moné a sa mo ateese, ne mo a gyi. Sanj ne burufo a nya mo-ɔ, ne moné a sa mo nkyu, ne mo a nuu. Sanj ne mo a kii of-ɔ, ne moné a kra mo neeñee moné aye. ³⁶ Sanj ne moné a nya feye m bun aprak-ɔ, ne moné a sa mo ato, ne mo a bunj. Sanj ne moné a nu fo na mo e lo-ɔ, ne moné a kya mo-ɔ. Sanj ne baa tii fo tiikpa-ɔ ne moné a bo laa mo.'

³⁷ Na asesɛ timaa amo bise mo feye, 'Ané nyanpe, nsaj mo ne akon a nya fo, ne ane a sa fo ateese, ne fo a gyi? Tòwe gywii ane. Beee nsaj mo ne burufo a nya fo, ne ane a sa fo nkyu, ne fo a nuu? ³⁸ Nsaj mo ne ane a bee nu fo na fo gyē of-ɔ, ne ane a kra fo neeñee ane aye? Ne nsaj mo ne ane a nu fo, na fo bunj aprak-ɔ, ne ane a sa fo ato, ne fo a bunj? ³⁹ Nsaj mo ne ane a nu fo feye fo e lo, beeē baa tii fo tiikpa ne ane a bo laa fo kya fo-ɔ?

⁴⁰ Na m bejjaa bamoo feye, 'Mo i gyi moné kasentij feye, sanj kemaa ne moné a waaw mo kowebbe-ana ngyingyii mo ɔko kedamenaŋse-ɔ, moné a waa mo, Yeesuu, kedamenaŋse nee.'

⁴¹ Na n tòwe gywii bamoo ne bo yere mo kēbena se-ɔ feye, 'Mon' feraa, mon' lee mo ase. Wuribware a loj moné. Mon' naré ya lwee deekpa ne Wuribware a kure bo beya Obonsam na mo kamee-ɔ awuye-o-ro. Anej a deekpa-ɔ maa duŋ pree. ⁴² Bo lee feye sanj ne akon a nya mo-ɔ, moné moj sa mo ateese a n gyi. Sanj ne burufo a nya mo-ɔ, moné moj sa mo nkyu a n nuu. ⁴³ Sanj ne mo a kii of-ɔ, moné moj kra mo neeñee. Sanj ne moné a nu feye m bunj aprak-ɔ, moné bee moné moj sa mo ato bunjse. Sanj ne moné a nya feye mo e lo, ne n da tiikpa-ɔ-ɔ, moné moj bo laa mo na mon' kya mo-ɔ!'

⁴⁴ Na asesɛ bɔye amo bejjaa mo feye, 'Ané nyanpe, nsaj mo ne ane a nya fo na akon de fo, ne ane a kine kesa fo ateese? Tòwe gywii ane. Ne nsaj mo ne ane a nya fo na burufo de fo, ne ane a kine kesa fo nkyu? Nsaj mo ne ane a nya fo feye of-ɔ, ne ane a kine kēkra fo neeñee, beeē ane a nya fo na fo bunj aprak-ɔ, ne ane a kine kesa fo ato bunjse? Beeē nsaj mo ne ane a nya fo ne lo beeē fo da tiikpa, ne ane a kine kēbø kya fo-ɔ?'

⁴⁵ Na m bejjaa bamoo feye, 'Mo i gyi mone kasentij feye sanj kemaa ne mone a nya mo kowebbe-ana ngyingyii mo ɔko na o gyi aworefɔ, ne moné a kine kowaa mò kedamenaŋse, sanj amo-ɔ mo, Yeesuu, ne moné a kine kowaa kedamenaŋse.'

⁴⁶ Anej a asesɛ bɔye-ɔ ne mo e gya a m bo kyonjwe mfej ne bamoo kēsəbøgiiri maa lowe pree-ɔ. Asesɛ timaa-ɔ feraa e nya ɔkpā na kukyure ne a moj de kē-ɔ.'

26

*Anēj ne baa da Yeesuu kuju si kikpuni-o
(Maak 14.1–2; Lukas 22.1–2; Yohanee 11.45–53)*

¹ Yeesuu a kaapo mō agyasepo-o amo-o pēee lōwē-o, nē o tōwē gywii bamō feye, ² “Mōne nyi feye ḥke ḥnyo bo fo-o, Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o kigybēe e fo. Sanj-o na bo taa mo, dimaadi mō gyi-o, waa bokō kēsaree-rō na bo da mo bo mera kiyii kpare-abee-rō se mo-o.”

³ Nē Wuribware aləŋjəpo abrēse na maŋ abrēse a gyanjə āləŋjəpo bresē nē ba tēe mō e Kayafas-o lōj-no. ⁴ Nē baa lee ba kpa ekpa ne ba borō se a bo kra Yeesuu, na ḥko moj ḥn-o, na bo mo. ⁵ Amaa bo ye, “Anē ma kra mō Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese kigyi a ḥke-o-ro, a lee feye ane ya kra mō ḥke amo-rō, lamaŋ maa sure, na bamō iduŋ fwii, na bo baa ekə maŋ-no.”

*Anēj ne ḥkyee kō a twiiri lanjēntaa wēe Yeesuu kuju si Betaniya-o
(Maak 14.3–9; Yohanee 12.1–8)*

⁶ Sanj amo ḥke Yeesuu bo Betaniya kamaŋyii-ro. Ne ḥnyare kō ne ba tēe mō e Simoj, ne o bēe o dēe o gyē bwatapō-o a nyinji mō feye o bo gyi ateese mō lōj-no. ⁷ Yeesuu a te o gyi ateese-o, nē ḥkyee kō a lweero ba mō ase. Na o de mō lanjēntaa yawq lēnse kō. Lanjēntaa amo bo kalogyii damenanjs ko ne baa taal kibu ne ba tēe kēmo e alabasetaa-o bo waa-o-ro nee. Ne oo twiiri lanjēntaa-o wēe Yeesuu kuju si.

⁸ Yeesuu agyasepo-o a ḥju amo-o, ne bamō iduŋ a fwii. Ne bo ye, “Ntētō e gyē lanjēntaa amo kenyera anēj? ⁹ ḥkyee mo a fe lanjēntaa mo nee, weetee o nya atanne bweetō, na o nya taa atanne-o bo sa atiripo.”

¹⁰ Yeesuu a nyi ketō ne ba tōwē kēmo a aseñ-o se-o, nē o tōwē gywii bamō feye, “Ntētō se ne mōne e waa mō anēj? M feraa mo ase, ata timaa na kēdamenajse nē o waa. ¹¹ Mōne de atiripo mone ase sanj kemaa, amaa m feraa mo a mone maa kyena a anē bo yo. ¹² Keto ne oo waa-j-o e gyē feye mō a twiiri lanjēntaa-wēe mo se-o, oo ba a o bo lōnjo mo kayowōre bo sa mo kipure-o nee. ¹³ Mbeyomo mo i gyi mōne kāsēntiñ feye kayē mo pēee-rō tōj kēmaa ne ba tōwē abwareseñ-o, bo lee ketō ne ḥkyee mo a waa-o se-o, mō kenyare maa muri amo-rō daa.”

*Anēj ne Yudas a sure si feye o gyi Yeesuu kidiburo-o
(Maak 14.10–11; Lukas 22.3–6)*

¹⁴ Mfēj ne Yeesuu agyasepo kudu anyo-o ḥko ne ba tēe mō e Yudas Kariyotinyi-o a yo Wuribware aləŋjəpo abrēse-o ase. ¹⁵ Nē o tōwē gywii bamō feye, “Mō ya taa Yeesuu bo waa mōne kēsaree-rō, atanne afene ne mōne e sa mo?” Nē baa karē atannegyi fufuri adusa ne kekemaa a fo siidii aduna-o sa mō (GHC 1,200). ¹⁶ Lee kake amo bo yo ne Yudas a lee o kpa kpa ne o bo lee Yeesuu bo sa bamō-o.

*Sirā ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a waa na bo gyi Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o
(Maak 14.12–16; Lukas 22.7–13, 21–23)*

¹⁷ Kadawəkywē a kake ne ka gyē ḥnkpee ne ba gyi bodobodoo ne yiisi moj te-ro-o, ne Yeesuu a agyasepo-o boko a ba mō ase bo bise mō feye, “Mfēne ne fo e kpa feye ane ya lōnjo sa fo a fo ya gyi Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o?”

¹⁸ Nē Yeesuu a beŋŋaa bamō feye bo yo ḥnyare kō ase maŋ-no na bo tōwē gywii mō feye, “Okaapopo-o yē mō sanj-o a ba. Amose-o o kpa feye mō aa mō agyasepo-o gyi Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o fo lōj-no nee.”

¹⁹ Nē agyasepo amo a waa anēj ne Yeesuu a tōwē gywii bamō-o, nē baa waa Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o siraan mfej.

*Anē nyarjē a ateese-o
(Maak 14.17–26; Lukas 22.14–23; Yohanee 13.1–2, 21–30; 1 Korintoo awuye 11.23–25)*

²⁰ Kyōwē a lōwē-o, nē Yeesuu mō aa mō agyasepo kudu anyo-o a kyena a bo gyi Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o. ²¹ Bamō a te ba gyi-o, nē Yeesuu ye, “Mō e tōwē mo i gywii mōne feye mōne-rō ḥko i gyi mo kidiburo.”

²² Mō a tōwē anēj-o, nē aa waa bamō mfejē bweetō. Nē baa lee ba bise mō kegyase kegyase feye, “Kāsēntiñ nee, mo ne fo de, bēee?”

²³ Nē Yeesuu a lee kanō feye, “Ḣko ne mo aa mō kēsaree i di gyare koŋkō-rō anē i gyi-o e gyē ne o gyi mo kidiburo. ²⁴ Mō, dimaadi mō gyi-o, i wu feye anēj ne baa kyoree mo aseñ waa abwaresen wore-o-rō-o. Amaa ḥko ne o gyi mo kidiburo-o i ḥju aseñ nee fee. Bo dēe bo moj kōwe anēj a sesē-o nee, weetee a bo.”

²⁵ Nē Yudas odibupropō-o ye, “Okaapopo, mo ne fo de, bēee?”
Nē Yeesuu a beŋŋaa mō feye, “Fo nyi gbaa.”

²⁶ Saŋ nē bō maa se ba gyi-o, nē Yeesuu a taa bodobodoo, nē o sa Wuribware ḁajse weē se, nē o teŋŋe-ro sa mō agyasepo-ɔ. Nē o ye, “Mon’ kōore, na mon’ gyi. Mo koyowəregyi nee.”

²⁷ Nē o taa nta kotorenkyu boro, nē o sa Wuribware ḁajse weē se, nē o taa sa bamo. Ne o ye, “Mon’ peee, mon’ kōore nuu. ²⁸ Mo mbogya nē n twiiri a n weē, na Wuribware nya taa asesē bweetə eboye bō ke bamo-ɔ nēe. Mo mbogya nē n tii Wuribware na asesē mbojto-ro a etan popwēe-ɔ kano-ɔ nēe. ²⁹ Mo e tōwe mo i gywii mone feye lee mbeyəmo bō yō, ma lee nnu nta mo peee, amo nje nsi nē mo aa mone i nnu nta popwēe saŋ ne n se Wuribware e ba a bō gyi mō kuwure-o.”

³⁰ Nē baa waa kiliŋ bō kyoro Wuribware mfen, nē baa lee kawu yō Mfō-Ayii kēbēe-ɔ se.

Anen̄ ne Yeesuu yē Peetroo e tōwe ε o moŋ nyi mō-ɔ

(Maak 14.27–31; Lukas 22.31–34; Yohanee 13.36–38)

³¹ Nē Yeesuu a bee kya se tōwe gywii mō agyasepo-ɔ feye, “Mon’ peee mo e sere a mon’ yōwē mo kanye mo, feye anen̄ nē abwaresen̄ wōre-ɔ a tōwe ε,

“Wuribware e moa esanne ḁdeereṣepo-ɔ,
na esanne-ɔ peee mo brawe-ro-ɔ.”*

³² Amaa mo ya bō kyinji lee lowi-ro, mo e gyē mone ḥkpēe a n yō Galileya sweere se.”

³³ Mfen̄ ne Peetroo a tōwe gywii Yeesuu feye, “Haree mo bēekō-anā mo ya sere, m feraa ma sere a n yōwē fo.”

³⁴ Nē Yeesuu mo a beŋŋaa mō feye, “Mo e tōwe mo i gywii fo feye, fo e swēe iluwi esa kanye mo feye fo moŋ nyi mo pwēe na kyanjare dee fore.”

³⁵ Nē Peetroo a bee beŋŋaa mō feye, “Haree amo e gyē mo aa fo lowi gbaa, ma tōwe feye moŋ nyi fo.” Nē agyasepo ne baa saŋ-ɔ peee mo a tōwe anen̄ dee.

Anen̄ ne Yeesuu a ya kōre kebwarekōre Geteṣemanee-ɔ
(Maak 14.32–42; Lukas 22.39–46)

³⁶ Amo-ɔ kamēe-ro, nē Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a ba bane ko ne ba tee mō ε Geteṣemanee-ɔ-ro. Nē o tōwe gywii bamo feye, “Mon’ kyena mfee, na n yō nnoŋ ya kōre kebwarekōre.” ³⁷ Nē o tē Peetroo na Sibidii mō gyi-anā anyo-ɔ, bamo e gyē Yakubu na Yohanee, bō tii mō eyē se, nē baa yō. Mfen̄ ne mō abaa-ro a yōre, nē mō kaygware-ro a waa mō yōreyōre. ³⁸ Nē o tōwe gywii bamo feye, “Mo bōre-ro i dunwi mo bweetə, haree mo e kpa a n wu. To, mon’ kyinji kyena mo ase mfee.”

³⁹ Nē o narē yō akato-ro kafwee, nē o ya kyōn di kame si sweere. Nē o kōre Wuribware feye, “N se Wuribware, mo e kōre fo nē feye, amo e kaa a baare, fo sa a mo aworefōo nē mo i gyi-o mo gyē kēe, na m ma wu. Amaa kān̄ ḥkemaa ne fo e kpa-ɔ bware sa mo.”

⁴⁰ Nē oo kinji ya to feye mō agyasepo asa amo peee a di idi. Nē oo bise Peetroo feye, “Emen̄ se nē mone abee asa mo taare kyena mo ase donjhwerēe kōŋko, na mone moŋ diidi?

⁴¹ To, mon’ kyinji kyena, na mon’ kōre kebwarekōre feye. Ob̄nsam ma kān̄ kyo mone-ro kee feye mone i kinji kamee aaa. Mone ḥkpōn̄ e kpa kikyinji kyena, amaa mone ḥyōwōrē-ro mo a waa yōreyōre.”

⁴² Nē o bee ya ya kōre kebwarekōre. Nē o ye, “N se, mo aworefōo nē mo i gyi-o e ma gyē kēe, na moŋ gyi amo lowe wu feraa, anen̄ ne fo e kpa-ɔ e gyē ne a waa.”

⁴³ Nē o bee kinji ya to feye mō agyasepo-ɔ a bee di idi. Bo moŋ taare kra idi. ⁴⁴ Nē Yeesuu a bee yōwē bamo ya kōre kebwarekōre sasepo feye anen̄ ne o kōre nyōsepo-ɔ.

⁴⁵ Nē o bee kinji yō agyasepo amo ase ya tōwe feye, “Mon’ saŋ mone i diidi mone i kyure nee eee? To, saŋ a fo mbeyəmo. Mon’ deere, ba lee mo, dimaadi mō gyi-o, ba sa eboye awaapo, na bo nya mo se keyaaleŋ. ⁴⁶ Mon’ kēe, ḥko nē o gyi mō kidiburo-o e ba-ɔ. Mon’ kōŋo a anē yō na anē ya gyanjaa mō.”

Anen̄ ne baa kra Yeesuu-o
(Maak 14.43–52; Lukas 22.47–53; Yohanee 18.2–12)

⁴⁷ Yeesuu saŋ o sa seŋsa o gywii mō agyasepo-ɔ, nē Yudas nē o gyē agyasepo kudu anyo-ɔ ḥko-ɔ a fo. Mō aa asesē kukwii dabē ko na bamo apaŋ na akyokuŋ ya ba. Wuribware aləŋŋapō abresē-ɔ na manj abresē-ɔ ya sunj bamo. ⁴⁸ Amo odiburopo-ɔ a kyo kaapo asesē amo ne bo gya mō se ba-ɔ kpa ne ba boro se a bo kra Yeesuu-o. Oo tōwe gywii bamo nee feye, “Oko ne mo e yō a n ya ka mō kano-ɔ e gyē mō ne mone e kpa-ɔ. Mon’ kra mō, na mon’ taa mō narē!” ⁴⁹ Amose-ɔ Yudas a deŋ fō-ɔ, nē o yō Yeesuu ase ya tee mō feye, “Okaapopo.” Nē o kyokywee mō kedaabon̄ damenān̄se ka mō kano, feye anen̄ nē Yudaa awuye e ka abee kano saŋ kēmaa-ɔ.

* **26:31** Sakariya 13.7.

50 Ne Yeesuu a lee kano feye, "Mo nyare, waa ketə ne fo a ba a fo bo waa-ɔ lowe." Ne baa ba bo kra Yeesuu. Ne baa kra mò-ro kejkenj. ⁵¹ Mfeñ ne Yeesuu a agyasepo-ɔ ɔkø a gyiiri mò kepanj lee kemo kegyafo-ro bo ne Wuribware ələñjəpo bresë a anya-ɔ ɔkø kesēbø ten.

52 Amaa ne Yeesuu a tōwé gywii mò feye, "Yøwe, na fo taa fo kepanj-ɔ bo waa kemo kegyafo-ro. ɔkømaa ne o taa kepanj a o bo kɔ-ɔ, ba ba kepanj a bo bo mao mò. ⁵³ Fo moñ nyi feye mo e taare a n tœe n sè Wuribware a o bo kya mo-ra aaa? Na puri-ro o ba mò mbao anaapo-ɔ ɔnjkenj ɔnjkenj bo kyonye aaa?" ⁵⁴ Mo ya ne baa morøwe mo lee anyare mo késaree-ro feraa, emene ne mo i wu mo lowi ne baa kyoree mo aseñ abwareseñ wøre-ɔ-ro-ɔ nee?"

55 Mfeñ ne Yeesuu a tōwé gywii bamø ne baa kra mò bo de-ro-o feye, "Amo mone a ba apanj na akyokun nee a mon' ba bo kra mo feye oyu-o ooo? Nke mfenj ma-ro mo aa mone nee na n te Wuribware sunjkpa kabuno-o mo e kaapo abwareseñ, na mone mo mone moñ kra mo?" ⁵⁶ Amaa amo-ɔ a ba anej nee na keto ne Wuribware a akyamæe-ɔ bøko a kyoree mo aseñ waa abwareseñ wøre-ɔ-ro-ɔ nya waa kaseñtij."

Mfeñ ne Yeesuu a agyasepo-ɔ pœes a sere yøwe mo.

Anej ne baa yaa Yeesuu Yudaa awuye a iwurekpa-ɔ

(Maak 14.53–65; Lukas 22.54–55, 63–71; Yohanee 18.13–14, 19–24)

57 To, ne bamø ne baa kra Yeesuu-o a taa mò yaa Wuribware ələñjəpo bresë Kayafas a løj-ɔ-ro, mfeñ ne Wuribware mbraa akaapopo na maj abresë e gyanjø-ɔ.

58 Ne Peetroo a sii kamæe o gya bamø se. ɔo gya bamø se anej-aaa ya bo fo ələñjəpo bresë a løj amo kano, ne oo lwee løj-ɔ kabuno-o-ro. Mfeñ ne oo kyena adeeresepo ko ase na o nya nu keto ne ke e yo se-ɔ.

59 Ne Wuribware ələñjəpo abresë-ɔ na agyanjøpo-ɔ pœes a buwi kpa kanotej ne ba yere se na Yeesuu gyi kepo a bo nya mao mò-ɔ. ⁶⁰ Ne baa buwi kpa kpone. Aseñ bweetø a bo ba bamø ayeba bo kye mò gbaa ooo, o moñ gyi kepo, a lee feye bamø ayeba-ɔ moñ yere abee se.

Ne ɔkøee abee anya a koso ba ayeba bo poro Yeesuu feye, ⁶¹ "Onyare mo ye, 'Mo e taare a m bwhee Wuribware sunjkpa-ɔ, na ɔkøe nsa kamæe-ro na m pwæs mò bo yera.'"

62 Ne Wuribware ələñjəpo bresë-ɔ a kyumi-ro. Ne oo bise Yeesuu feye, "Amo fo moñ de aseñ mo pœes ne ba tōwé ba kye fo-ɔ kanolee aaa?" ⁶³ Ne Yeesuu a laato.

Ne ələñjəpo bresë-ɔ a tōwé gywii mò feye, "Ka Wuribware ne mò wøre dooo i de ɔkpa-ɔ keyaa, tōwé gywii ane feye fo e gye Kristoo, Wuribware mò gyi ne oo sun mò bo kyonye-ɔ, bœe n gye fo e gye."

64 ɔkøee feraa ne Yeesuu a lee kano feye, "Anej ne a du-o dœe ne fo a tōwé-ɔ. Keto ne ki tii si-o e gye feye mone sanj mone i nju mo, dimaadi mò gyi-o, a te Bo-eleñ-ɔ-kyonj-ɔ-kejkenj-Bware kigiyise si, na mo aa mò a gyi mò kuwure dabø-ɔ, na mo a lee awore-ro mo e ba."*

65 Amo feraa ne ələñjəpo bresë-ɔ a ba kadunjfwii bo kyanj mò fɔñfɔñ waagya-ro. Ne o ye, "Onyare mo a tōwé abuseñsenj. Ané maa lee kpa a øko tōwé kɔtøko pwæs a ané dœe nju feye o gyi kepo. Mone a nu aseñ ne oo tōwé bo kye Wuribware-ɔ, o ye mò aa Wuribware ta." ⁶⁶ Amo-ɔ emene ne mone e fa feye ane waa mò?"

Ne bamø pœes a sure si feye o gyi kepo, amose-ɔ bo mao mò.

67 Mfeñ dœe ne bøko a lee ba tƿee akyoné ba waa Yeesuu akato-ro, na ba da mò akuntij. Ne boøko mo a da mò abaa. ⁶⁸ Ne bo ye, "Fo i nyi feye fo gye Kristoo ne Wuribware a sun-ɔ, tōwé mò ne oo da fo-ɔ gywii ane."

Anej ne Peetroo a swee feye o moñ nyi Yeesuu-o

(Maak 14.66–72; Lukas 22.56–62; Yohanee 18.15–18, 25–27)

69 Bamø a gyi Yeesuu aseñ kekyan-ɔ na Peetroo sañ o te kabuno mfeñ. Ne kabre ko a ba mò ase bo tōwé feye, "Fo gbaa fo aa Yeesuu Galileyanji mo e dœe mone naa."

70 Ne Peetroo a swee bamø pœes akato-ro feye, "Moñ nu aseñ ne fo e tōwé amo-ɔ kaase." Ne oo narø ya yere løj-ɔ kibunogyi-ro. ⁷¹ Mfeñ-ɔ ne kabre ko mo a bee nju mò. Ne oo tōwé gywii bamø ne bo bo mfeñ-ɔ feye, "Onyare mo na Yeesuu Nasaretenyi-o e gye ne bo naa."

72 Amaa Peetroo a bee swee feye, "Kaseñtij ne mo e tōwé, ma ba ayeba nee. Mo e ka Wuribware se keyaa feye moñ nyi onyare amo."

73 Keto a bee waa kafwee-ɔ, ne bamø ne bo yere mfeñ-ɔ a tōwé gywii Peetroo feye, "Fo maa taare a fo gyiiri ikii feye fo moñ gye Yeesuu a aseñ-ɔ øko, a lee feye kpa kema a se fo señsa i lee fo kawu."

74 Ne Peetroo a bee beñña feye, "Mo e ka keyaa feye n kyo moñ nyi onyare mo ne mone e tōwé mò aseñ-ɔ. Ne aseñ mo ne mo e tōwé-ɔ e moñ gye kaseñtij, amo feraa Wuribware løj mo." Ne oo bee ka anej a keyaa-ɔ iluwi bweetø.

Mō kēdēn tōwē anēj lowē-ō, nē kyanjare a fōrē. ⁷⁵ Nē oo nyinjji anēj nē Yeesuu a tōwē gywii mō-ō se feye, “Fō e swēe iluwi esa feye fo moj nyi mo pwee na kyanjare dēe fōrē”-ō. Nē oo yō kawu ya su bweeto.

27

*Anēj nē baa yaa Yeesuu Romanyi gominaa akatō-rō-ō
(Maak 15.1; Lukas 23.1-2; Yohanee 18.28-32)*

¹ Kaya tōke gyeggyaye tututu-o, ne Wuribware aləññōpo abresē na manj abresē pēee a gyanjē da kikpum feye bo mō Yeesuu. ² Nē baa ba agbarabi bo da mō asareē-rō, ne baa yaa mō Romanyi gominaa nē ba tēe mō e Pilat-o akato-rō, na o sa bamō kpa feye bo mō mō.

*Anēj nē Yudas odiburopo-ō a nu mō eyee, nē oo wu-o
(Ayaa-rō ayerepo asuŋ 1.18-19)*

³ Amō Yudas odiburopo-ō a nū feye baa bu Yeesuu kēpō tōwē feye ba mō mō-ō, nē oo nu mō eyee, ne oo yō Wuribware aləññōpo abresē-ō na manj abresē-ō ase ya kinjjaat atanne fufuri agyi adusa nē baa sa mō-ō sa bamō. ⁴ Nē oo tōwē gywii bamō feye, “Mo a waa bōyē feye mo a gyi ḥnyarē timaa amo kidiburo.”

Nē baa beññaa mō feye, “Amō-ō tiri ang aaa? Fō wōrē fo asej nēe.”

⁵ Nē Yudas a ya twēe atanne-ō bo beya sweere Wuribware sunjkpa. Nē oo lēe mfenj ya kya mō eyee fe, nē oo wu.

⁶ Wuribware aləññōpo abresē-ō a nū atanne-ō da sweere mfenj-ō, nē bo ye, “Atanne ne anē a bo ka ḥnyare ko lowi koko-ō nēe. Mbogya atanne nēe, anēj se-ō a de iyisi. Amose-ō a kye anē mbraa feye anē taa waa Wuribware sunjkpa a atanne nē a da-ō-rō.” ⁷ Bamō a fa atanne amo asej lowē-ō, nē baa waa kano ba atanne-ō bo sōo sweere ko ne ba tēe ε ɔpwēepō a sweere-ō, na bo nya pure afō ne bo bo mfen, ne ba wu-o sweere amo se. ⁸ Amose se-ō ne ba tēe sweere amo feye, “Mbogya a sweere-ō” bo fō ndōo. ⁹⁻¹⁰ Anēj se-ō, anēj ne Wuribware ḥyaamee Yeremeya a kyoree waa abwaresen wōrē-ō-rō-ō a ba kasentjin. Ḫa kyoree feye,

“Nē Isireelii awuye a sure si feye ba ka atanne fufuri agyi-ro adusa a bo sa mō. Nē baa ba atanne mō bo sōo sweere ne ba tēe ε ɔpwēepō a sweere-ō, feye anēj nē mo nyānjē Wuribware a tōwē gywii mō feye nō waa-ō.”*

*Anēj nē Romanyi gominaa a sure si feye bo mō Yeesuu-o
(Maak 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yohanee 18.33-38)*

¹¹ Bamō a yaa Yeesuu Romanyi gominaa-o akatō-rō-ō, nē gominaa-o a bise mō feye, “Baa porō fo feye fo a tōwē feye fo e gye Yudaa awuye owire-o. Emene ne fo i lee kano?”

Nē Yeesuu a beññaa mō feye, “Señbise mō a lēe fo ase nēe eee?”

¹² Amaa Wuribware aləññōpo abresē-ō na manj abresē a mporo-ō, Yeesuu moj lee mmo kano. ¹³ Mfenj ne gominaa-o a bise mō feye, “Fō maa nu asej mō ne baa porō fo amo se-ō ḥccō?” ¹⁴ Amaa Yeesuu moj beññaa mō. Ḫ moj lee mporo ne baa porō mō-ō ḥkōnko gbaa kano. Anēj se-ō ne gominaa-o eyee a kpej mō.

¹⁵ Amō saj kēmaa mō, Wuribware-a-kya-anē-yōwē a ateese kigyi-o-ro, Romanyi gominaa i lee bamō ne oo tii bamō tiikpa-ō ḥkō no lamanj e kpa-ō na o nare ya kyure. ¹⁶ San amo-ō ne oo tii ḥnyare ko ne ba tēe mō ε Bar-Abas-ō ne ḥkēmaa nyi mō asuŋ bōyē ne oo waa-ō. ¹⁷ Amose-ō lamanj-ō a gyanjē gominaa-o akatō-rō bo kōre mō feye o lee bamō ne oo tii-ō ḥkō sa bamō-ō, ne oo beññaa bamō feye, “To, mmo ne mone e kpa feye n lee mō lee tiikpa sa mone, Bar-Abas bēee Yeesuu ne bokō e tēe mō ε Kristoo ne Wuribware a sun-o ooo?” ¹⁸ Amō gominaa-o nyi damēnajse feye kōkwee se ne baa kra Yeesuu baa mō ase.

¹⁹ Gominaa-o a te mō ḥṣenyikpa a kagya-ō sē mfenj-ō, nē mō ka a kra bo kyonjē mō feye, “Mo e kore fo nee feye fo mō a wa a ḥnyare timaa amo seye. Bo lēe feye ndee kanye mo a ku mō dee, nē a wa a mo gya bweeta.”

²⁰ Nē Wuribware aləññōpo abresē-ō na manj abresē-ō a da lamanj-ō kano se feye bo tōwē gywii gominaa-o feye o yōwē Bar-Abas bo sa bamō, na o mō Yeesuu. ²¹ Amose-ō gominaa-o a bēe bise bamō feye, “Abee anyo mō-rō, mmo ne mone e kpa feye n yōwē mō a mō sa mone?” Nē baa lee kano feye, “Bar-Abas.”

²² Ne gominaa-o ye, “Nē ntētō ne mone yē nō waa Yeesuu ne ba tēe mō ε Kristoo-o?”

Amo feraa ne bamo pēee a feē-rō beññaa mō feye, “Da mō bo mera kiyii kpare-abēe-rō se!”

²³ Ne gominaa-o ye, “Ntētō bōyē gbaa ne oo waa-ō?”

Ne baa bēe feē-rō kenjen feye, “Da mō bo mera kiyii kpare-abēe-rō se!”

²⁴ Ne lamanj-ō a lee ba feē-rō, ne baa feē-rō anēj-aaa. Gominaa-o a nū feye o maa lee taare a o waa seye bo kōrē Yeesuu-o, nē ḥkēe asej e kpa a a bēe ba manj-ō-rō-ō, ne oo sa kano, nē

* 27:9-10 Sakariya 11.12-13; Yeremeya 19.1-13; 32.6-9.

baa baa mò kyanjse na nkyu. Né oo fwéé mò asareé lamañ-ó akato-ro. Né oo tówe gywii bamó feye, "Mon gye mone ogyenkpéepo onyare mò lowi-ro. Mone fónfón awaasee né."*

²⁵ Né lamañ-ó péesé ye, "Sa a onyare mò késébogyiiri né ané e sa mò-ó kijnji gya ané aa ané agyi si."

²⁶ Mfeñ né gominaa-o a yowé Bar-Abas bø sa bamó. Né oo sa né mò asoogyaa awuye-o øko a da Yeesuu paara, né oo taa mò sa bamó feye asoogyaa awuye-o ya da mò bø mera kiyii kpare-abee-rø se.

*Ané ne asoogyaa awuye-o a waa Yeesuu jwaagyisénje-ó
(Maak 15.16–20; Yohanee 19.2–3)*

²⁷ Né gominaa a asoogyaa awuye-o a taa Yeesuu yaa gominaa a løj-ó-ro, né baa tøe bamó beekó-ana bø gyanjé yere muruwaa mò. ²⁸ Né baa bunji mò ato bunje, né baa taa waagya pipee bo buñ mò feye mò a gye owure-o. ²⁹ Ne baa ba iwu bo lo kuwurepa bø buñ mò. Ne baa taa kayii naresése bø waa mò kigysesaree-ro. Né baa lee ba gyonjø mò ayaa-ro ba waa mò jwaagyisénje feye, "Anjuma, nana, Yudaa awuye owure."

³⁰ Né baa tweé akyoné weé mò se, né baa ba kayii-ó bo daye mò kunju-ro anen-aaa. ³¹ Sañ ne baa waa mò jwaagyisénje lowe-ó, né baa lee waagya-ó, né baa ba mò fónfón ato bo buñ mò. Né baa taa mò ba ya a bo ya da mò bø mera kiyii kpare-abee-rø se.

*Ané ne baa da Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-rø se-ó
(Maak 15.21–32; Lukas 23.26–43; Yohanee 19.17–27)*

³² Sañ né asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba yó-ó, ne baa gyanjaa onyare kó ne oo lee Kireenee manj-no, ne ba tee mò e Simoñ-ó. Ne asoogyaa awuye-o a yere mò waa-ro feye o sorø Yeesuu a kiyii kpare-abee-rø-ó. ³³ Né baa yaa Yeesuu mfeñ né ba tee e Gologotaa-o (kaase e kaapo feye Kolanjkorongyi-Swéere). ³⁴ Né baa bø sa Yeesuu nta né baa ba kadwii bo waa-rø-ó na mò kayowore-ro ma lee duñwi mò. Mò a da keé-ó, né oo kine kunuu. ³⁵ Né asoogyaa awuye-o a ba ndangyii bø da mò bø mera mò kiyii kpare-abee-rø-ó se. Mfeñ ne baa waa mpini mpini bø ke mò ato bunje-ro taa-ó.* ³⁶ Amo kamæe-ro né baa kyéna mfeñ deere mò se.

³⁷ Né baa taa kaworetaa kó bo mera Yeesuu anju si. Gominaa-o a kyoree kamo se feye, "Mon' keé Yeesuu, Yudaa awuye owure-o."

³⁸ Né baa bee da ayu ko, øko bo mera kiyii kpare-abee-rø ko se Yeesuu kigyise si, ne baa bee da øko-ó bo mera kókó se mò kebena se.

³⁹ Asesé né ba kyøn mfeñ-ó e da abaa-ro néé, ⁴⁰ na ba saare Yeesuu feye, "Mbooo. Néé fo yé fo i bwée Wuribware sunjkpa-ó na ñke nsa kamæe fo beeé pwéé mò bø yera e? Mbeyomo, fo i nyi feye fo gye Wuribware mò gyi-o, kporowé lee kiyii kpare-abee-rø mò se ba sweere bo morowé fo feye."

⁴¹ Anej dee né Wuribware alønjøpo abrese-ó na Wuribware mbraa akaapopo-ó na man abresé-ó a mii nnø kyø mò, na ba mose mò. ⁴² Na ba tówe ba gywii abee feye, "O morowé boko, amaa o maa taare a o morowé mò eyee. Mon' sa a ané keé feye, mò a tówe feye o gye ané Isireelii awuye a owure-o néé-ó, taare a o lee kiyii kpare-abee-rø mò se ba sweere aaa. Né mò ya taare feraa, ané e kóore mò a ané gyi. ⁴³ O yé oo kóore Wuribware gyi, né o beeé o yé o gye Wuribware mò gyi-o néé. Amose-ó mon' sa a ané keé feye Wuribware e kpa a o morowé mò mbeyomo néé eée."

⁴⁴ Anej dee né ayu né baa da bamó ayii kpare-abee-rø se mò asé mfeñ-ó a saare mò.

*Ané ne Yeesuu a wu kiyii kpare-abee-rø-ó se-ó
(Maak 15.33–41; Lukas 23.44–49; Yohanee 19.28–30)*

⁴⁵ Sañ ne mpase a fo-ó, ne kyøwe a yowé keda, ne kibugyi a da sweere amo se péesé. Ne kaa gyi edønjhweree esa. ⁴⁶ Sañ amo a kpa a o gye keé-ó, né Yeesuu a faa-ro kenjen mò aye-ro Heebrii feye, "Ili, Ili, lama sabakataní," kaase e kaapo feye, "O Wuribware, O Wuribware, neteo se né fo a kine mò?"

⁴⁷ Né bamó ne bo bo mfeñ-ó moj nu mò aseñ-ó kaase, ne boko yé, "Mon' nu, Wuribware kyaamee Iliya, né o tee." ⁴⁸ Né bamó-ro øko a ñweenan ja ba ikyikyee bø da nta-ro, né oo taa bo kyéna kayii si. Né oo teyi bø waa Yeesuu kanø-ro na o nya kyokywéé. ⁴⁹ Bamó né baa sañ-ó yé, "Yowe. Mon' sa a ané yere na ané kee feye Iliya e ba a o bo morowé mò aaa."

⁵⁰ Mfeñ ne Yeesuu a faa-ro kenjen, ne oo kii Ebware lee.

⁵¹ Puri amo-ro né waagya né baa bø kunj Wuribware sunjkpa a dodo-ro a kekyan-ó a kyanj-no lee soso ya bo da kaasé. Ne sweere a lejkpañ, né afóre a bweebwee-ro. ⁵² Né agyeranja kó a gyee bunji si, ne Wuribware asesé timaa né baa wu-o bwéetó a kiyinji lee lowi-ro. ⁵³ Yeesuu a kiyinji lee lowi-ro-o amo kamæe-rø-ó, né asesé amo a lee bamó agyeranja-ó-ro lwee Yerusalém manj-no, mfeñ né asesé bwéetó a ñu bamó.

⁵⁴ Sañ ne soogyaaw abresē na mō asoogyaa awuye ne ba deere Yeesuu si-o a ḥu sweere kelenkpañ-ɔ na ketō kemaa ne kaa ba-ɔ, ne kufu a nya bamō bweetō. Ne bo ye, “Onyare mo gye Wuribware mō gyi nee kasentinj.”

⁵⁵ Amo sañ amo akyee bweetō mō yere kefō ba deere ba kyonywē. Bamō ne baa gya Yeesuu si lēe Galileya sweere se yo Yerosalem mfeñ-ɔ gye bamō ne bo deere mō se-ɔ. ⁵⁶ Akyee amo boko e gye Mariya Magadalanyi, na Mariya ne o gye Yakubu na Yosef bamō nyi-o, na Sibidii agyi nyansē anyo-ɔ bamō nyi.

Anej ne baa pure Yeesuu-o

(Maak 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yohanee 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Amo ato wuye ko bo-ɔ ne ba tee mō ε Yosef, ne oo lēe Arimateya manj-nɔ-ɔ. Mō-ɔ mō a bo kii Yeesuu agyasepo-ɔ oko sañ ko. Kedēepweta a fo-ɔ, ne oo yo Gominaa Pilat ase ya kore mō feyē taa Yeesuu kifunij sa mō a o yaa pure. Ne gominaa-o a sa mō kpa.

⁵⁹ Ne Yosef a ya maye Yeesuu kifunij-o lee kiyii kpare-abee-ro-ɔ se. Ne oo ba kyefuri popwēe bo miri mō. ⁶⁰ Ne oo taa mō waa kegyeranja-ro. Kegyeranja amo oo kyōneri kefore ko lee bo feyē kekyan-ɔ sa mō eyee, na mō ya wu na bo pure mō mfeñ. Mō a taa kifunij-o bo waa-ro-ɔ, ne oo kuron kefore dabe ko bo kpuse tii kegyeranja-ɔ kano feyē pone-ɔ. Ne oo naré o yii. ⁶¹ Mō a waa amo-ɔ pree-ɔ, na Mariya Magadalanyi na Mariya ko-ɔ te na bamō akato kore kegyeranja-ɔ se ba deere mō.

Anej ne asoogyaa awuye ko a deere kegyeranja-ɔ se-ɔ

⁶² Amo preee a waa Ifiyara, kake ne baa waa Wuribware-a-kyā-anē-yowē a ateese-o siraa-o. Kēmo kaye nkē-o, ne Wuribware alənj̄opō abresē-ɔ na Farisii awuye-o boko a yo gominaa-o ase. ⁶³ Ne bo ye, “Obresē, anē a nyinjji si feyē, sañ ne ḥopennapq Yeesuu te-ɔ, oo tōwē feyē, mō lowi kamee, amo ya fo nkē nsa-ɔ, o kyinjji a o ba nkpa-ro. ⁶⁴ Amose-ɔ anē e kore fo nee feyē fo sa kano na bo deere mō kegyeranja-ɔ se bo fo nkē nsa. N gye anē, anē serē kufu, ne mō agyasepo-ɔ e yo a bo ya ywii mō kifunij-o taa yaa bo kwēero, na nkēe bo tōwē gywii lamaj feyē Wuribware a kyinjji mō lēe lowi-ro. Amo ya ba anē, kayeba lalalowē mo e kyōn kegyenjkpe lee-ɔ.”

⁶⁵ Ne gominaa-o a bēnjaa bamō feyē, “Mone de kpa feyē mon' lee asoogyaa awuye na mon' sa a bo ya deere kegyeranja-ɔ se neenē anēj ne mone e taare-ɔ.”

⁶⁶ Ne baa taa asoogyaa awuye ko yaa kegyeranja-ɔ ase. Ne baa kyera kefore dabe ne ki i tii kegyeranja-ɔ kano ekeekē se, na oko ma nya kuron kefore-ɔ lee kegyeranja-ɔ kano se. Ne baa yowē asoogyaa awuye-o wore feyē bo deere se.

28

Anej ne Yeesuu a kyinjji lēe lowi-ro-o

(Maak 16.1-11; Lukas 24.1-12; Yohanee 20.1-18)

¹ Memeneda, kake ne Yudaa awuye-o i kyure, ne bo maa waa kusunj kemaa-ɔ a kyōn-ɔ, ne Kosiyara gyegyaye kese-ro Mariya Magadalanyi na Mariya ko-ɔ a yo a bo ya deere kegyeranja-ɔ. ² Bamō a yo ba tō-ro-ɔ, kaluwa konjko ne sweere a lenjkpañ bweetō. Ne Wuribware kaboo ko a lee soso ba sweere kegyeranja-ɔ ase. Ne oo kuron kefore dabe-ɔ lee kēmo kano se, ne oo kyena se. ³ O tore se nee feyē elēelē-ɔ, ne mō ato burjse a fwiiri pareparepare. ⁴ Ne asoogyaa awuye ne ba deere kegyeranja-ɔ se-ɔ, kufu a nya bamō bweetō. Ne baa yonj, ne baa lee lee daye bo da feyē bamō a wu-ɔ.

⁵ Ne Wuribware kaboo-ɔ a sa sejja gywii akyee-ɔ. O ye, “Mone ma sa a kufu nya mone. N ni feyē mone i buwi mone e kpa Yeesuu ne baa da mō bo mera kiyii kpare-abee-ro-ɔ se-ɔ nee. ⁶ O mōn bo mfeñ, oo daree, a lee feyē Wuribware a kyinjji mō lēe lowi-ro, feyē anēj ne oo kyōtōwē feyē Wuribware e waa-ɔ. Mon' bo kee mfeñ ne oo di-ɔ. ⁷ Amose-ɔ, mbeyōmō, mon' naré menan menan ya tōwē gywii mō agyasepo-ɔ feyē Wuribware a kyinjji mō lēe lowi-ro, ne mbeyōmō o gye bamō nkpe o yii Galileya sweere se. Mfeñ-ɔ ba ḥu mō. Mo asej a lowē.”

⁸ Bamo a nu mō asej-ɔ, ne aa waa bamō kōne bweetō. Ne baa lee mfeñ na kufu sañ ki de bamō, ne baa lēe ba ḥwēenaj na bo ya tōwē amo asej gywii Yeesuu agyasepo-ɔ.

⁹ Bo bo sa se-ɔ Yeesuu fofoj a tēñ bamō kpa, ne oo ka bamō kano. Bamo a den pini mō mfeñ-ɔ, ne baa yo ya kpuni anjurii kra mō ayaapapaa-ro, ne baa suñ mō. ¹⁰ Ne Yeesuu a tōwē gywii bamō feyē, “Mone ma sa a kufu nya mone. Mon' kya mone kpa se yo mō kowebē-ana amo ase ya tōwē gywii bamō feyē bo yo Galileya sweere se. Mfeñ ne ba ḥu mō.”

Amo kamēe-ro, ketō ne asoogyaa awuye-o a waa-ɔ

¹¹ Akyee amo a kiñjji ba yo manj-nɔ-ɔ, ne asoogyaa awuye ne ba deere kegyeranja-ɔ se-ɔ boko a yo manj-nɔ ya tōwē ketō kemaa ne kaa ba-ɔ gywii Wuribware alənj̄opō abresē-ɔ.

¹² Alənj̄opō abresē amo a nu bamō asej-ɔ, ne bamō aa manj abresē-ɔ a gyanjje, ne baa

fa amo mfeer. Anjurosen ne ɻkee baa kra-o e gye fey ba ba atanne bweto a bo bo sa asoogyaa awuye amo. ¹³ Ne baa tow gywi bamo feye, "Keto ne mon' tow-o e gye feye Yeesuu agyasepo-o ya bo ywii mo kifuniij taa naré kanye na mon a di idi. ¹⁴ Ne gominaa-o ya nu amo-o se, ane fɔnfɔn ane e popore mo na o ma taa monē kəbɔye."

¹⁵ Ne asoogyaa awuye-o a kɔrət atanne-o, ne baa waa ane ne baa tow gywi bamo-o. Amose se-o, ane a kayeba mo a sanje-ro Yudaa awuye-ro ya bo fo ndoo a kake mo.

Ane ne Yeesuu a lee mo eyee bo kaapo mo agyasepo kudu kako-o Galileya-o

¹⁶ Keto a waa kafwee-o, ne Yeesuu agyasepo kudu kako-o a yo Galileya swere se. Ne baa yo kebe ne Yeesuu a tow gywi bamo feye bo yo-o se. ¹⁷ Ne baa nju mo mfen, ne baa kpuni anjurii suŋ mo. Amo-o pree gbaa bamo-ro boko moj taare kɔre gyi feye mo nee.

¹⁸ Ne Yeesuu a sɔŋ to bamo-ro, ne o ye, "Mon' lɔŋ esebø na mon' nu mo ase.

Keyaalej ne ke bo soso na swere-o pree
ne Wuribware a taa waa mo kesaree-ro.

¹⁹ Amose-o mo e tow mo i gywi monē feye,
mon' yo kaye mo-ro ase ase toj kemaa,
na mon' sa a bo waa mo agyasepo,
na mon' bo bamo asuu,

Wuribware, n se, na mo, Wuribware mo gyi-o,
na Wuribware a kufwiinje timaa-o kenyare-ro.

²⁰ Na mon' kaapo bamo a bo gya asej kemaa
ne mo a tow gywi monē feye mon' gya se-o se.
Na mon' nyinji si feye mo e kyena monē ase
san kemaa bo fo kaye kee."

Maak Keto ne Maak a kyoree bo lee asej timaa-o si-o

*Yohanee Osuuubopo-o abwaresej kotowę
(Matiyo 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yohanee 1.19-28)*

¹ Mfaanee ne asej timaa ne a lee Yeesuu Kristoo, Wuribware mō gyi-o, kuju si-o du.
² Dēdaa-o Wuribware kyaamee Isaya a kyoree waa abwaresej woree-o-ro nee feye,

“Wuribware ye, ‘Mō i sun mō kaboo ko a o gye fo nkpees
ya lonyo kpa bo yera fo.’”*

Né Isaya a bee tawé feye,

³ “Okó e fée-ro kimukee-ro feye,
‘Mon’ lonyo kpa neenee bo beya Wuribware.
Mon’ waa kpa kyérarase sa mō a o boro se.’”*

⁴ To, anej a onyaree-o dēe o bo-ro ne ba tee mō ε Yohanee ne oo yo kimukee-ro o tawé Wuribware asej o gywii asej ne ba boro mfenj-o, na o bo bamō asuu. Asej ne oo tawé-o e gye feye, “Mon’ nu mone eyee, na mon’ kinji lee mone eboye-ro, na Wuribware nya taa mone eboye bo ke mone.”

⁵ Né asej biribiria lee Yudeya sweere pées se na Yerosalem manj-nō pées bo nu Yohanee asej. Bamō a nu mō asej-o, né baa nu bamō eyee, né baa tawé bamō eboye gywii mō, né oo bo bamō asuu Yoodaq bonj-no. ⁶ Nyoma ifwii né baa bo waa Yohanee ato bunje, né kabō wore keresec da mō laare-ro. Mō ateese e gye akyankyaŋka na gyabweakyu. ⁷ Yohanee asej ne oo tawé gywii asej-e gye feye, “Okó sanj o ba na o kyo mō, né moj fq feye m buŋje lee mō asebeta gbaa na m fwee mō ayaapapaa se. ⁸ Nkyu ne n de mo e bo mone asuu, amaa mō feraa, o sa a Wuribware a kufwiijne timaa-o ywee mone se. Na mon’ nya keyaalən feye dēkpaa-o. Na o ba Wuribware a kufwiijne timaa-o bo gyee mone.”

*Yeesuu asuu kebo na kokyorkee
(Matiyo 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22; 4.1-13; Yohanee 1.32-34)*

⁹ Keto moj kyee, né Yeesuu a lee Nasaret manj ko né o bo Galileya sweere se-o-ro ba Yohanee ase. Ne Yohanee a bo mō asuu Yoodaq bonj-no. ¹⁰ Yeesuu a deñ lee nkyu-o-ro-o, ne oo nu awore-ro a bunjji-ro. Ne oo nu Wuribware a kufwiijne timaa-o a lee sqso mfenj bo ywee mō se feye kuwurelepo-o. ¹¹ Né bore ko a lee Wuribware se tawé feye, “Fo e gye mo gyi timaa ne mo e kpa fo asej bweet-o, né mo akato a gyi fo se.”

¹² Amo-o kamee-ro, né Wuribware a kufwiijne timaa-o a yaa Yeesuu kimukee-ro. ¹³ Né Yeesuu a gyi nké aduna kimukee-o-ro. Amo efa-ro mbq bo kimukee-o-ro mfenj. O bo mfenj, né Obonsam a bo kyo mō-ro kē feye o nya mō bo waa eboye-ro aaa. Né Wuribware a sun mō mbao ko, né baa bo kya Yeesuu-ro.

*Anej ne Yeesuu a tee nkinyi akrapo ana-o
(Matiyo 4.12-22; Lukas 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ A moj kyee, né Herod ne o gye Galileya sweere se a owure-o a tii Yohanee. Amose se-o Yeesuu a yo Galileya o tawé asej timaa feye, ¹⁵ “Sanj a fo. Wuribware a kuwure-o e kpa a kē ba. Amose se-o okemaa nu mō eyee, na o kinji lee mō eboye-ro, na o kōrē Wuribware asej timaa-o gyi.”

¹⁶ Né Yeesuu a boro Galileya kepare dabe a kebegya-o. Mō a naa nkyu-o ekeekē se-o, ne oo nu nkinyi akrapo anyo ko né ba tee bamō ε Simoj na mō tire Andruu-o, na ba twēe kisawu ba kra nkinyi. ¹⁷ Né Yeesuu a tawé gywii bamō feye, “Mon’ ba a anej yo. Mon’ maa lee kra nkinyi. Amaa mo e kaapo mone asej kibuwi kpa, na mon’ baa bamō mo ase.” ¹⁸ Mō a deñ tawé anej-o, ne baa yōwē bamō asawu-o bo beya, né baa gya Yeesuu si bo yii.

¹⁹ Yeesuu a yo akato se kfawee-o, ne oo bee nu Sibidi mō gyi-ana ne ba tee bamō ε Yakubu na Yohanee-o, na bo te bamō koree-ro ba waa bamō asawu sira. ²⁰ Yeesuu a deñ nu bamō-o, ne oo tee bamō. Né baa yōwē bamō se na bamō ne baa sun koree-o-ro-o, né baa gya Yeesuu si bo yii.

*Onyare ko ne ibrisi ko te mō se-o
(Lukas 4.31-37)*

* ^{1:2} Malakii 3.1. * ^{1:3} Isaya 40.3 (LXX).

²¹ Né Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ a ba Kapaaniyum manj-nó. Kukyure kake a fo-ɔ, né oo yó kebwarekorekyan-nó mfeñ ya kaapo abwaresen.

²² Ne aseñ ne baa nu anej ne oo kaapo-ɔ eyee a kpeñ bamø, a lee feyé mò kekaapo-ɔ kwéè Wuribware mbraa a akaapopo-ɔ lee-ro. Ó kaapo nee feyé mò a gyé mbraa ñsapo-ɔ. ²³ Yeesuu a maa sè o kaapo kebwargorekyan-ɔ-ro-ɔ, né onyare kó neibrisi kó te mò se-ɔ a ba bo faa-ro kenken feyé, ²⁴ “Aa! Yeesuu Nasaratenyi, nteto ne fo e kpa ane ase mfee? Fo a ba a fo bo moç ane nee ee? N nyi feyé fo e gyé keyaafre timaa ne Wuribware a lee sun bo kyonyew-ɔ.” ²⁵ Mfeñ ne Yeesuu a faa ibrisi amo se ε, “Laato, na fo koso onyare amo se.” ²⁶ Yeesuu a faa ibrisi amo se-ɔ, né ibrisi-o a lèñkpaj onyare-ɔ-ro kenken, né oo faa-ro. Né ibrisi amo a koso mò se.

²⁷ Ne eyee a kpeñ bamø ne bo bo mfeñ-ɔ pëee, ne baa bise abee feyé, “Nteto aseñ nee? N gyé señpwæt hø o kaapo-ɔ cco? O de ibrisi pëee mo se keyaalen, haree mò ya tòwé aseñ, ii bu mó nee.”

²⁸ Mfaanee se-ɔ Yeesuu aseñ a sanjne-ro menan Galileya sweere pëee se.

*Anej ne Yeesuu a kya alpo bweeto-ɔ
(Matiyo 8.14-17; Lukas 4.38-41)*

²⁹ Né Yeesuu na Yakubu na Yohanee na mò agyasepo ne bo tii si-o pëee a lee kebwarekorekyan-ɔ-ro, ne baa lwee Simoñ na Andruu lõñ-nó. ³⁰ Sanj amo-ɔ, Simoñ mò saa kyéesé mo e lo fekyu ñ da lõñ-ɔ-ro mfeñ. Amose se-ɔ Yeesuu a fo lõñ-ɔ-ro-ɔ, né baa towé akyéè amo a kolo-ɔ aseñ gywii mò. ³¹ Né oo yo akyéè amo ase ya kra mò kesaree-ro bo kyuwi-ro, ne puri amo-ro akyéè-ɔ a kpaare. Né oo koso waa ateeese sa bamø.

³² Sanj ne kyowé a twé-ɔ, ne baa taa manj-ɔ-ro alpo pëee na bamø ne ibrisi te bamø se-ɔ baa Yeesuu ase. ³³ Né manj-ɔ-ro aseñ pëee mo a bo gyanjé Simoñ na Andruu a lõñ-ɔ akato-ɔ. ³⁴ Né Yeesuu a kya alpo ne ba lo alogi bweeto-ɔ. Ne oo gya ibrisi bo koso bamø ne i te te bamø se-ɔ se. Amaa o moç sa a ibrisi-o sa señsa, a lee feyé i nyi sëse ne Yeesuu gyé-ɔ.

*Yeesuu abwaresen kotoowé Galileya sweere se
(Lukas 4.42-44)*

³⁵ Këmo kaye ñke gyegyaye kese-ro-o, ne Yeesuu a koso lee lõñ-ɔ-ro lee manj-ɔ-ro yo mfeñ ne øko moç bo-ro ne a du diññ-o, né oo ya kore kebwarekore. ³⁶ Yeesuu bo mfeñ na Simoñ mò aa mò anarebeepo naa ba buwi ba kpa mò. ³⁷ Sanj ne baa buwi ñju mò-ɔ, ne baa towé gywii mò feyé, “Okemaa gye ne o buwi o kpa fo nee.”

³⁸ Amaa Yeesuu a beñjaa bamø nee ε, “A tiri feyé ane yo emaj ne e bo mfeñ-ɔ pëee-ro, na ñ ya towé abwaresen gywii bamø gbaa bamø, a lee feyé amo se ne mo a ba.” ³⁹ Amose se-ɔ Yeesuu a nare Galileya sweere-ɔ pëee se o towé abwaresen kebwarekore akyan-nó, na o gya ibrisi o koso aseñ se.

*Anej ne Yeesuu a kya bwatopq kó-ɔ
(Matiyo 8.1-4; Lukas 5.12-16)*

⁴⁰ Sanj kó, ne bwatopq kó a bo kpuni anjurii kore Yeesuu feyé o kya mò-ɔ. Ketó ne bwatopq amo a towé gywii Yeesuu-o e gyé feyé, “Fo e kpa, fo e taare a fo kya mo kola mo na ñ nya lwee aseñ-ro.”

⁴¹ Né Yeesuu a ñju mò ewan, ne oo beñjaa mò feyé, “Mo e kpa.” Né oo ba kesaree bo dññjo ølopq-ɔ se, ne o ye, “Mbeyomo fo e taare a fo lwee aseñ-ro, a lee feyé fo a kpaare.” ⁴² Mfeñ dee ne onyare amo a kebwato-ɔ a lowe.

⁴³⁻⁴⁴ Kamee-ro ne Yeesuu a yii onyare-ɔ se feyé, “Dej borø kpa kyeye se yo Wuribware alonjø-ɔ øko ase, na o deere fo na a kaapo økemaa feyé fo a kpaare, na fo bo alonjøta ne ane odedaapo Mosis a towé e mò ne oo lo kola mo ne oo kpaare-ɔ bo, na økemaa ñju feyé aneñ a kolo-ɔ moç lee ki te mò se-ɔ. Fo a maa se fo e yo fo bo kpa-ro-ɔ, fo ma kaij yere towé ketó ne mo a waa sa fo-ɔ gywii øko.”

⁴⁵ Amaa onyare amo a lee mfeñ-ɔ, o naa o towé anej ne Yeesuu a kya mò-ɔ o kaa nee. Ó towé amo aseñ bweeto, haree gbaa Yeesuu moç lee taare lee gyemaj-nó. Anej se-ɔ ne o naa o te mfeñ ne a du diññ-o, ne ñkee aseñ e lee ton kemaa bo naa ba deere mo.

2

*Anej ne Yeesuu a kya kegyaboo kó-ɔ
(Matiyo 9.1-8; Lukas 5.17-26)*

¹ Amo a waa ñke ñnya kó-ɔ, Yeesuu a kinji ñ Kapaaniyum manj-nó mfeñ ne o te-o, ne økemaa a kyo nu mò se. ² Amose-ɔ aseñ a bo borø mò lõñ-ɔ gya, haree kpa moç lee o bo kibunogyi-ro gbaa pëee. Aseñ-ɔ bweeto a ba na bo bo nu anej ne Yeesuu e towé abwaresen-ɔ nee. ³ Sanj amo abee ana kó mo a sorrø kegyaboo kó baa Yeesuu ase a o kya mò. ⁴ Aseñ a borø lõñ-ɔ se-ɔ, bo moç nya kpa baa kegyaboo-ɔ bo borø kibunogyi-o-ro yo mfeñ ne

Yeesuu bo-č. Bamo a tęe kekyar nę Yeesuu bo kemo-č soso-č se-č, keto nę baa waa-č e gye feyę baa dee nee, tuwi ba kemo soso. Ne baa taa kegyaboo-č bo dənjič mō kraň se ba ife bo da-č, nę baa kra ife-o-ro yowe mō-č kafwee kafwee bo kyoňje kekyar-č-č yaa bo beya Yeesuu akato-č. ⁵ Anej nę baa pee akato baa kegyaboo-č se-č, Yeesuu a nju feyę baa kəore mō gyi bwęet. Amose-č nę ɔ tōwę gywii kegyaboo-č feyę, "Mō nyare, mō a taa fo ebęye-č bo ke fo."

⁶ Yeesuu a tōwę anej-č, nę Wuribware mbraa akaapopo nę bo te mfęj-č i ḥiwini ba gywii abęs feyę, ⁷ "Nę Wuribware wore e gye nę o taare a o taa ebęye bo ke asesę e? Ne emene se nę o sa senja anej feyę mō a gye Wuribware-č nę? ḥnyare mō a tōwę abusenjen."

⁸⁻⁹ Amo feraa, Yeesuu a kyo pini keto nę Wuribware mbraa akaapopo amo e tōwe-č, nę oo bise bamo feyę, "Nteto i de mone? Kemo-č kemo e bo tōwe lę, feyę mō a tōwę gywii kegyaboo mō feyę, 'Mō a taa fo ebęye bo ke fo,' bęs feyę mō a tōwę gywii mō e, 'Koso, taa fo kraň a fo nare?' ¹⁰ To, mō e kaapo mone feyę mō, dimaadi mō gyi-č, de keyaalej sweere mō se a n taare taa əkemaa ebęye bo ke mō." Nę ɔ tōwę gywii kegyaboo-č feyę, ¹¹ "Kee ε, koso, taa fo kraň a fo nare yo pe." ¹² Mfęj, na asesę-č pęsę yere ba dęere, nę kegyaboo-č a koso taa mō kraň nare mō aaya anyo se o yiı pe. Ne əkemaa nę o bo mfęj-č eyęe a kpej mō, nę bo ye, "Ane moj tęe nju faanęe a ato-č ako daa." Ne bamo pęsę a kyoro Wuribware.

*Anej nę Yeesuu a tęe Lewii, nę ɔ ba bo gya mō se-č
(Matiyo 9.9-13; Lukas 5.27-32)*

¹³ Ne Yeesuu a kinjič yo Galileya kepare dabe-č kęe. C bo mfęj, ne asesę biribiria ba mō ase, nę ɔ kaapo bamo abwaresen. ¹⁴ Mō a kyon o yo-č, nę oo nju Alafiyus mō gyi lenpoo əkərəpo nę ba tee mō ε Lewii-č (nę bo bęs ba tęe mō ε Matiyo-č), na o te mō lenpoo əkərəkp. Ne Yeesuu a tōwę gywii mō feyę, "Koso gya mō se." Mfęj nę Lewii a koso meraa se gya Yeesuu si.

¹⁵ Kamęe-č nę Yeesuu a yo Lewii aye a o ya gyi ateese, ne lenpoo əkərəpo bwęet na asesę ne Farisii awuye e tęe bamo e ebęye awaapo-č naa bo gya Yeesuu si. Ne bamo bwęet a ba bo gyi mō aa mō agyasepo-č ase. ¹⁶ Wuribware mbraa akaapopo nę bo gye Farisii awuye-č a nju feyę Yeesuu na lenpoo əkərəpo na bamo ne ba tee e ebęye awaapo-č i gyi-č, nę baa bise Yeesuu agyasepo-č feyę, "Nteto se nę Yeesuu a sa nę mō aa anej a asesę amo i gyi abęs ase?"

¹⁷ Yeesuu a nu asej nę baa bise-č, nę ɔ bęnjaa bamo feyę, "Okę nę o lę-č nę ba sa kadwii. N gye okę nę o bo alanjfiya-č. Amose-č, n gye bamo nę bo moj gye ebęye awaapo-č se nę mō a ba, amaa bamo nę bo gye ebęye awaapo-č se nę mō a ba, na m bo tōwę gywii bamo feyę bę nu bamo eyęe kinjič lęe bamo ebęye-č."

*Akoj kekra asej
(Matiyo 9.14-17; Lukas 5.33-39)*

¹⁸ San ko nę Yohanee Osuubčpo a agyasepo-č na Farisii awuye ko e kra akon, ne asesę ko a bō bise Yeesuu feyę, "Ntō se nę Yohanee Osuubčpo a agyasepo-č na Farisii awuye a agyasepo-č e kra akon, nę fo feraa fo bomo-č maa kra akon?"

¹⁹ Ne Yeesuu a bęnjaa bamo feyę, "Mone e fa feyę san nę okę e waaree-č, okofo mō kuri mō nyare-ana e kyena akon na o bo-č aaa? Moj əkore gyi. ²⁰ N du nę feyę okofo mō kuri-č, nę mo agyasepo-č mō du nę feyę okofo mō kuri mō nyare-ana-č. Nke nę e ba nę ba lee mo a bo lęe bamo ase, na nęe bęnjaa bamo feyę."

²¹ Anej dęc ne okę maa kyan waagya popwęe na o bo taa waagya dedaa-č, a lee feyę keto maa kyee, na o nju feyę mfęj nę ɔ taa-č-č ekęekę-č se i wu, na a tuwi-č lee waagya popwęe-č bęs waa bo dabe na o kyo ḥgyenkpęsę-č. ²² Anej dęc ne mone nyi feyę bo de nta nęe ba waa prantowa nę ba ba kabø wore bo waa-č-č. Bo de nta popwęe ba waa prantowa popwęe-č. Nta popwęe ya lwee prantowa dedaa-č, nta-č i fwii, na prantowa-č bwęe nyera, na nta-č twiiri wę. Amose se-č bo de nta popwęe ba waa prantowa popwęe-č. Amose se-č mo agyasepo-č maa kra akon."

*Kukyure nęke asej
(Matiyo 12.1-8; Lukas 6.1-5)*

²³ Kukyure kake ko, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-č naa ba kyon abwaye adęo ko-č. Bamo a kyon-č, nę mō agyasepo-č a lee kaasę ba gye abwaye akon, a lee feyę akon de bamo. ²⁴ Ne Farisii awuye ko a bise Yeesuu feyę, "Kee ε, nteto se nę ba gye abwaye-č? Bo moj nyi feyę keto ne ba waa-č gye kusun nęe eee? Ne a kye ane Wuribware mbraa feyę okę a waa kusun ko kukyure kake."

²⁵ Ne Yeesuu mō a bęnjaa bamo feyę, "Mone moj tęe kare abwaresen wore-č nju keto ne ane ədledaapo Deefid a waa san ne Abiyatare gye Wuribware ələnjičpo bresę-č ɔččo? ²⁶ Mone moj tęe kare feyę akon a de Deefid mō aa mō anarebępo-č, oo lwee Wuribware sunčka, nę baa sa mō bodobodoo akuri nę baa bo lənjič Wuribware-č, haręe ɔo san ękə sa mō

anarebərpo-o, na a moj gyé mbraa kikye aaa? A lee feyé ané mbraa ye Wuribware alobijopó wore e gye ne bo de kpa feyé bo gyi anej a bodoobodoo-o.”

²⁷ Né Yeesuu a tōwe bo gye kēe feyé, “Nyinjkpase se ne Wuribware a waa kukyure kake-o, amaa n gyé kukyure kake-o si ne Wuribware a twēe nyinjkpase. ²⁸ Amosé-o mo, dimaadi mó gyi-o, de kukyure kake-o gbaa élēj.”

3

*Kesareé wuse wuye ko asej
(Matiyo 12.9–14; Lukas 6.6–11)*

¹ San kó Yeesuu a bee yó ya lwee kēbwarekorekyan kó-ro, né oo ya to kēsareé wuse wuye ko, na Farisii awuye kó bo mfén. ² Farisii awuye-o a kpa a bo poro Yeesuu si-o, baa pee akato a bo deere kée feyé o kya kesareé wuse wuye-o kukeyre kake amo aaa, a lee feyé bo maa waa kusunj kemaa kake amo. ³ Né Yeesuu a tōwe gywii kesareé wuse wuye-o feyé, “Koso, ba akat-o-ro mfén.”

⁴ Né Yeesuu a bise asej ne baa gyanjé mfén-o feyé, “Emené ne ane mbraa ne Wuribware a sa ane-o a sa kpa feyé ane waa kukeyre kake-o nee? Mbraa-o ye ané waa itimaa nee bées ebeyé aaa? Né ane morjwe sésé nee eee, bées ané móo sésé nee eee? Mon! tōwe gywii mó.” Amaa okó mój bejñaa mó.

⁵ Amosé-o, Yeesuu a deere bamó pées-o, né mó dun a fwii, né bamó asej a kón bée waa mó ewé, a lee feyé bo moj kpa kunu anej ne o tōwe-o kaase. Né nké Yeesuu a tōwe gywii kesareé wuse wuye-o feyé, “Teyi fo késareé-o-ro.” Mó a teyi-ro-o, né kaa kpaare. ⁶ Mfaané se-o, né Farisii awuye-o a lee kēbwarekorekyan-nó mfén. Né bamó aa Owure Herd ayerero-pó kó a gyanjé da Yeesuu kuñu si kíkpuni a bo nya mó mó.

Anej ne asej biribiri a ba Yeesuu ase-o

⁷ Amo kamée-ro, né Yeesuu mó aa mó agyasepó-o a yó Galileya keparé dabé-o késé, né asej biribiri a gya mó se yo mfén. Boko a lee Galileya sweeré se na Yudeya sweeré se. ⁸ Boko mó a lee Yerosalem manj-no na Idumeya sweeré se na Yoodan boj kyowé leekpa a ker-o si na Tiro na Sidon ifuri si. Bamó pées a nu kétó né Yeesuu e waa-o se nee, né baa ba mó ase. ⁹ Anej ne asej-o kyo bweet-o-sé-o, né Yeesuu a tōwe gywii mó agyasepó-o feyé bo kpa koreé waa siraa sa mó a o nya bo kyena-ro nkyu kée tōwe abwaresen gywii asej-o. N gyé anen, anen ne bo kyo-o-sé-o, ba buñ mó se bweeto. ¹⁰ Kéto se ne Yeesuu a waa anej-o e gyé feyé o kya alápo bweeto mfén san kó. Nkée bamó né ba lo-o pées i neñji ba yó akat-o-ro a bo nya daboro Yeesuu. ¹¹ San kemaa ne asej ne ibrisi te bamó se-o i nju mó-o, amo ba kpuni anjurii mó ayaa-ro na bo faa-ro feyé, “Wuribware mó gyo-o e gyé fo.” ¹² Né Yeesuu a yii ibrisi né i te bamó se-o se feyé bo ma kan tōwe gywii okó sésé ne o gyé-o.

Anej ne Yeesuu a lee mó ayaa-ro ayerero kudu anyo-o

(Matiyo 10.1–4; Lukas 6.12–16)

¹³ San kó, ne Yeesuu a yó kēbée kó se, né oo tée anyare kó. Mó a tee bamó-o, né baa ba. ¹⁴ Mó a deere bamó-ro-o, né oo lee bamó né baa pre mó-o kudu anyo feyé bo waa mó ayaa-ro ayerero. Mfén ne oo tōwe gywii bamó feyé, “Mó a lee mone nee feyé mon’ ba a ané kyena. Amaa m beé mó i sun mone a m bo kyowé a mó nare tōwe abwaresen, ¹⁵ na mó’ nya éléj bo gya ibrisi bo koso asej se.” ¹⁶ Anyare kudu anyo kó ne Yeesuu a lee-o e gyé Simón (ne Yeesuu a bee sa mó kējasañyare feyé Peetroo-o), ¹⁷ na Sibidii mó gyo-ana né ba tee bamó e Yakubu na Yohanee (ne Yeesuu a sa bamó kējasañyare e Bineregis, kaasé e kaapo feyé Ikkii-awuye-o), ¹⁸ na Andruu na Filipo na Bar-Tolomiyu na Matiyo na Tomas na Alafiyus mó gyo Yakubu, na Tadiyus na Simón né ba tée mó e Selot (kaasé e kaapo feyé Ómañkpapo) ¹⁹ na Yudas né ba tee mó e Kariyotinyi né o ba a o bo gyi Yeesuu kidiburo-o.

Yeesuu na Biil-sibul

(Matiyo 12.22–32; Lukas 11.14–23; 12.10)

²⁰ Né Yeesuu a lee kēbée-o se lwee loj kó-ro. Mó a lweero-o, asej biribiri a bee bo gyanjé. Amosé se-o, mó aa mó agyasepó-o moj nya bamó eyee, hareé gbaa ba gyi ateese. ²¹ Yeesuu mó kowebé-aná a nu anej-o, né baa yó a bo ya kra mó yaa ópe, a lee feyé baa nu boko a tōwe feyé, “O lo ébon nee.”

²² Nkée Wuribware mbraa akaapopo kó ne baa lee Yerosalem manj-no ba-o e tōwe nee feyé, “Onyare mó gyé sésé bøye nee. Óbonsam né bo bée ba tée mó e Biil-sibul-o i te mó se, né mó e gyé ne o de ibrisi si keyaaleñ, né o sa onyare mó éléj feyé o gya ibrisi bo koso asej se.”

²³ Mfén ne Yeesuu a tee bamó, né oo da kekparé kó gywii bamó feyé, “Emene ne Óbonsam e waa a o kine mó eyee?” ²⁴ Eko ya lwee manj-no, né manj-o ya ke-ro, amo manj amo i bwee.

²⁵ Anej dee ne kabuno ya ke-ro, ka bwhee-o nee. ²⁶ Amosé-o, Óbonsam na mó kamée-ro awuye ya kó abees, mó keyaaleñ né o de-o maa kyee na kó lowe.

²⁷ M bęę taa feye Ḫbōnsam du nee feye ḥyaaleṇpo-č. Ḫkēmaa maa lwee ḥyaaleṇpo amo ləŋ-nə a o ya bera mō kapoteε nare, amo o njure ḥyaaleṇpo-č pweε, na o dəe taare lweero ya bera mō kapoteε-č bo yo. ²⁸ Mone a tōwē feye ełen ne Wuribware a kufwiňe timaa-o a sa mo-č a lęę Ḫbōnsam ase nee eee? To, mo i gyi moṇe kaseñtinq feye Wuribware e taare a o ba aseñ bęę kēmaa ne seſe e tōwē-č na ato bęę ne o waa-č a o bo ke mō. ²⁹ Amaa ḥkēmaa ne mō ya tōwē aseñ bęę bo kye Wuribware a kufwiňe timaa-o feraa, Wuribware maa taa bęę amo a o bo ke mō pεεε, a kaapo nee feye seſe a bęę amo a sii mō se nee.” ³⁰ Kēto se ne Yeesuu a tōwē faaneč-č e gye feye boko ye, “Ḫbōnsam e gye ne o te mō se.”

*Yeesuu mō nyi na mō tire-ana aseñ
(Matiyo 12.46-50; Lukas 8.19-21)*

³¹ Mfej ne Yeesuu mō nyi na mō tire-ana a ba bo yere ləŋ ne Yeesuu bo-řo-č kawu si. Ne baa suŋ ako bo kyonye feye ba kpa a bo ḥu mō. ³² San-č ases-č mo a deň kyena muruwaay Yeesuu, ne baa tōwē gywii mō feye, “Kee ε, fo nyi na fo tire-ana e yere kawu ba tēe fo-č.” ³³ Ne Yeesuu a koj bejnjaas ases-č ε, “Nse e gye n na? Ne nse-ana mo e gye mo tire-ana?” ³⁴ Ne o deere ases-č ne bo te muruwaay mō-č, ne o ye, “Mon' kee, n na na mo tire-ana i te mo ase mfej-č. ³⁵ Amose-č, ḥkēmaa ne o waa kēto ne Wuribware e kpa-č ne mo e tēe mō e mo tire na mo pekyee na n na.”

4

ᬁdəořpo kitee

(Matiyo 13.1-9; Lukas 8.4-8)

¹ San kō ne Yeesuu a bee lęę o kaapo abwaresen Galileya kēpare dabę-č kεε. Amaa ases-č ne baa bo gyanje muruwaay mō mfej-č a kyo bwęęt-č se-č, ne oo buwi kpa koreę, ne oo neŋ koreę-č bo dənŋyo nkyu-o si kafwee. Ne o kyena-čo kaapo ases-č abwaresen. Na ases-č mo yere kyukęe. ² Mfej ne o ba itee na akpare bo kaapo bamō aseñ bwęęt. Anęj a itee mo kokoŋko e gye feye, ³ “N gye adərpo ko e bo-řo aaa? Ne o yā a o ya njoŋyān mō yaabraa. ⁴ Mō a yā o njoŋyān-č, ne ayaabraagyi amo ako a lęę da kpa kεε, ne mbogyyi a bo tesi gyi. ⁵ Ne amo ako a lęę da kagyaase, mfej ne sweere-č moṇ bo daŋ kyęękyę-č. Sweere-č a moṇ bo kej-č si-o, aa kwęę menan. ⁶ Amo a kwęę-č, ne kyęę we a bo da amo-č, ne amo pεεε a wu, a lęę feye sweere-č moṇ bo kej a amo ileŋ yā kaase. ⁷ Ayaabraagy-i-oko ne aa lęę da efa-řo-č mo a koso daŋ. Amaa efa a daŋ mwiiro amo se-č, a moṇ taare waa. ⁸ Ne ijkee ayaabraagy-i-oko a lęę da sweere timaa si, ne aa kwęę neeňee, ne aa daŋ bo kowę. Hareę amo ako a waa anu ngyingyii na anyires-č na adabę. Amo e gye saasebę. ⁹ Amose-č, ḥkēmaa ne o de ešebo-č, o nu.”

*Kēto se ne Yeesuu a ba itee na akpare bo kaapo ases-č aseñ-č
(Matiyo 13.10-17; Lukas 8.9-10)*

¹⁰ San ne Yeesuu a tōwē kitee-o lowe, ne ases-č a brawe-řo-č, ne mō agyasepo kudu anyo-č na bamō ne bo gya mō se, ne baa san-č a ba mō ase feye o kaapo bamō kitee-o kaase. ¹¹ Ne o kaapo bamō-č feye, “Mone wōrē ne mo e tōwē anęj ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o mo i gywii, amaa itee-ro na akpare-č ne bamō ne bo moṇ tii moṇ se-č i nu mo aseñ. Feje anęj ne baa kyoree waa abwaresen wōrē-č-řo-č,

¹² ‘Na bo deere aseñ-č-řo-č,
na bo fa amo mfejre kpone,
na bo ma nu kaase.
Na bo bee nu aseñ kporo-č iluwi bwęęt-č,
na bamō mo bo ma nu kaase,
a lęę feye bamō ya nu kaase,
ba nu bamō eyee,
na bo kyurowi bamō mfejre bo ba Wuribware ase,
na o taa bamō ebęęt bo ke bamō.’ ”*

*Anęj ne Yeesuu a kaapo ḫdəořpo kitee a kaase-č
(Matiyo 13.18-23; Lukas 8.11-15)*

¹³ Ne Yeesuu a bise bamō feye, “Mone moṇ nu kitee-o kaase nee eee? Ne emene gbaa ne moṇ e waa a moṇ nu kekemaan kaase-č nee? ¹⁴ To, moṇ nu. ḫdəořpo-č e gye mō ne o tōwē abwaresen o gywii ases-č, ne ases-č ne ba nu abwaresen-č mo du feye ayaabraagy-i-č. ¹⁵ Ases-č boko aseñ du nee feye ayaabraagyi ne aa lęę da kpa kεε-č. Bamō ya nu abwaresen-č, ne kēt ya waa kafwee, amo Ḫbōnsam e ba a o bo lee amo lęę bamō mfejre-řo-č. ¹⁶ Boko mo aseñ du nee feye ayaabraagyi ne aa lęę da kagyaase. Bamō feraa bamō ya nu

* 4:12 Isaya 6.9-10 (LXX).

abwareseñ-ɔ, amo-ɔ a waa bamo kōnē na bo kōrē waa bamo ḥkpōnō-ro. ¹⁷ Amaa bamo akato a moj pee si-o si-o, aseñ kūnū bēeñ aworefō ya to bamo bo lee abwareseñ ne baa kōrē gyi-o si, amo ba yōwē amo se kegya. ¹⁸ Ases-ɔ bōkō aseñ du nee feyē ayaabraagyī ne aa lee da efa-ro, ne aa kwēe, ne efa a danj mwiire si-o. Mfaanee a aseñ-ɔ i nu abwareseñ-ɔ. ¹⁹ Amaa kāyē mo-ro ato tōraasē, na katannekpa ne ka taare a ka pēnnā sēsē-ɔ, na ato biribiri kēkpa ya lwee bamō mfēre-ro, amo aa waakōkyō kyon abwareseñ ne a bo bamō ḥkpōnō-ro. Amo bamō kōkōregyi-o maa waa bamō sēyē. ²⁰ Amaa bōkō mo aseñ du nee feyē ayaabraagyī ne aa lee da swēere timaa-o si-o. Aneñ a aseñ-ɔ i nu abwareseñ neeñee, na bo kōrē amo waa bamō ḥkpōnō-ro. Feyē aneñ ne ayaabraagyī ne aa lee da swēere timaa-o si-o a waa anju ngingyii na anyiiresē na adabe-ɔ, mfaanee a aseñ-ɔ e waa kedamenanjse. Bōkō e waa kedamenanjse bwēetō, ne bōkō mo e waa kedamenanjse bwēetō bwēetō, ne bōkō mo bēe ba waa kedamenanjse bwēetō bwēetō.

*Mon' nu aseñ ne Yeesuu e tōwē-ɔ damenanjse
(Lukas 8.16–18)*

²¹ Kamee-ro, ne Yeesuu a bise feyē, “Mone nse e gye ne o kyanjne mō fetiri si na o kōn bera kike bo buñ si, bēeñ o taa fetiri-o bo kweero mpa kaase? N gye kabuno ne o ba a o bo yera a o lanjne lñj-ɔ-ro pēee aaa?” ^{22–23} Mone i de esebo, mon' nu. Sēyē maa lee kweero. Kets kemaa na aseñ kemaa e lee ifuri na okemaa lñj.”

²⁴ Ne Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Okemaa fa aseñ ne o nu-o mfēre neeñee. Amo-ɔ okemaa ne o nu mo aseñ timaa-o ne o kōrē a o gyi-o, Wuribware e sa mō kanyiasen bwēetō na o bo tii kamo ne o de-o si. ²⁵ A lee feyē okemaa ne o nu mo aseñ timaa-o ne o kōrē a o gyi-o e nya kanyiasen bwēetō, ne mō-ɔ mō ne o kine amo-ɔ e pañ mō kanyiasen kafwēe ne o kyō o de-o.”

Aneñ ne Yeesuu a ba kupurutugyi bo da kēkpare-ɔ

(Matiyo 13.31–32; Lukas 13.18–19)

³⁰ Sanj amo ne Yeesuu a bēe da kēkpare ko. Ne oo bise ε, “Ntō gbaa ne mo e ba a m bo kaapo moñ aneñ ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o nee? Kēkpare mo ne mo e ba a m bo kaapo moñ Wuribware a kuwure-o kaase-ɔ nee?” ³¹ Tō, mfaanee ne ku du. Wuribware a kuwure-o-ro du nee feyē kupurutugyi-o. Kigyi mo du kagyingyii. ³² Amaa sēsē ya dwii kēmo, amo kē e kwēe a kē danj kii kikiree, ne kē bo ̄swēe kō kyon ayii pēee. Na mbogyii bo kyena kēmo se waa bamō asaa.”

*Keto se ne Yeesuu a bee ba itee na akpare bo kaapo aseñ-ɔ
(Matiyo 13.34–35)*

³³ Mfaanee ne Yeesuu a tōwē abwareseñ bwēetō akpare-ɔ na itee-ro gywii aseñ. O tōwē aseñ bwēetō gywii bamō aneñ ne baa nya a bo nu kaase-ɔ. ³⁴ O maa tōwē aseñ a o gywii aseñ na a moj gye kitee bēeñ kēkpare. Amaa amo ya san mō aa mō agyasepo-ɔ wōrē, ne aseñ moñ lee bo bo-ro-ɔ, amo o kaapo bamō itee na akpare-ɔ kaase.

*Aneñ ne afwii na alanjpare a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23–27; Lukas 8.22–25)*

³⁵ Nke nsi amo kēdeewēta, ne Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-ɔ feyē, “Mon' sa a ane ten Galileya kēpare dabe-ɔ-ro yo nnjon a bonbe-ɔ se.” ³⁶ Ne mō agyasepo-ɔ a lwee kōrē ne Yeesuu te mō-ro nkyu-o kēe o tōwē abwareseñ-ɔ-ro-ɔ, ne baa mēraa se ba pare. Ne baa yōwē aseñ ne Yeesuu a kaapo bamō-ɔ bo sii nkyu-o kēe. Ekoree kō gbaa tii Yeesuu-anā mmo-ɔ se. ³⁷ Nkyu si mfenj ne afwii dabe kō a kya, ne alanjpare a da nkyu bo waa Yeesuu-anā kōrē-ɔ-ro, ne o kpa a o boro. ³⁸ Ademanjtē mo ne a su-o pēee na Yeesuu kūnū doñ kaputu si o da kōrē-ɔ kūnū o di idī. Amo feraa ne mō agyasepo-ɔ a kyonjñi mō, ne baa bise mō feyē, “Okaapopo, amo ane kōrē-ɔ a kpa a o bun ane-ɔ, a moj tiri fo nee eee?”

³⁹ Mō a kōsō-ɔ, ne o tōwē ye, “Afwii, yōwē.” Ne o tōwē feyē, “Alanjpare, yōwē.” Mfenj ne afwii-o na alanjpare-ɔ pēee a waa surumm.

⁴⁰ Ne Yeesuu a bise mō agyasepo-ɔ feyē, “Ntō se ne kufu de mone? Ntēto se ne mone maa kōrē mo mōne i gyi-o nee?”

⁴¹ Kufu a nya mō agyasepo-ɔ bwēetō, ne ḥkēe ba ḥwiini ba gywii abee ε, “Ntēto sēsē e gye ḥnyare mo? Mō ya sa kano, afwii na alanjpare gya kamō se-ɔ nee.”

5

*Anęj ne Yeesuu a kya ḥnyare ko ne ibrisi bweeto te mō se-ɔ
(Matiyo 8.28-34; Lukas 8.26-39)*

¹ Amo kamęe-rɔ, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a kya se pare bamō koree-ɔ bo tēj-nō ya bo dan Galileya kepare dabe a nnoj a boŋbe-ɔ. Gadara ifuri si ne baa fo-ɔ. ² Yeesuu a deñ leę koree-ɔ-rɔ, ne ḥo meraa se ḥ o yo-ɔ, ne ḥnyare ko ne ibrisi te mō se-ɔ a leę mfej ne ba pure afunij-o gyanjhaa mō. ³ Oo tu leę manj-nō yo o te mfej ne ba pure ases-ɔ. Ḫko moj bo-ɔrɔ ne ḥtaare a ḥnure mō bo kyena tonj koŋq. ⁴ Sanj kemaa ne ba ba agbarabi a bo bo ḥnure mō ayaa-ɔrɔ na asaree-ɔ-rɔ, a tējne amo pree-ɔ-rɔ. Amose-ɔ, okemaa moj de mō elen ḥ kra mō. ⁵ Ḫnyare amo a waa nee fey-ɔ boŋlopo-ɔ, ne kanye na mpase ḥ naa purekpa na abee-ɔ-kaa, na ḥ fe-ɔ-rɔ, na o de aforę ḥ tējne mō eyee.

⁶⁻⁸ Ḫnyare mō a bo kefa ne oo ḥu Yeesuu-0, ne ḥo ḥweenaj bo kpuni aŋjurii Yeesuu akato-ɔ. Ne Yeesuu a tōwe gywii mō fey-ɛ, "Ibrisi, koso ḥnyare amo se." Mfej ne ḥo faa-ɔ-kenkej tōwe fey-ɛ, "Yeesuu, Nyinkep-kyon-ato-pree-Bware mō gyi-0. Nteto ne fo e kpa mō ase mfee? Mo e kore fo nee na fo deere Wuribware se na fo ma tōraa mō."

⁹ Amose-ɔ, ne Yeesuu a bise mō fey-ɛ, "Fo kenyare e gye emene?"

Ne ḥo y-ɛ, "Mo kenyare e gye 'Ane-kyo-mfee,' a leę fey-ɛ ibrisi bweeto te mfee." ¹⁰ Ne ḥo meraa se ḥ kore Yeesuu fey-ɔ a mō gya ibrisi amo leę ifuri amo se.

¹¹ Amo aprako biribirī kō mō yerg kabegyi kō se mfej ba gyi. ¹² Amose-ɔ, ne ibrisi amo a kore Yeesuu fey-ɛ, "Sa a ane ya kyena aprako mō se." ¹³ Yeesuu a sa emo kpa-ɔ, ne e ya koso ḥnyare amo se ya kyena aprako-o si. Aprako-o e fo ḥkpeŋ ḥnyo. Ibrisi amo a deñ kyena bamō se-ɔ, ne bamō pree a ḥweenaj kporowę kabegyi-ɔ si ya leę da nkyu-ro wu wu.

¹⁴ Mfej ne bamō ne ba deere aprako amo se-ɔ a ḥweenaj yo manj-nō na mmajgyi-ɔ na adoo-ɔ-ya da asej ne aa ba-ɔ kibonjboj. Kafwee-ɔ, ne okemaa a leę ba a ḥ bo kēe kēt ne kaa waa-ɔ. ¹⁵ Bamō a ba Yeesuu ase-ɔ, ne baa ḥu ḥnyare ne ibrisi deę i te mō se, ne Yeesuu a kya mō-ɔ te mfej o buŋ ato, ne ḥkkee feraa mō mfej du mō kyee-kyee. Ne kufu a nya bamō pree. ¹⁶ Ne bamō ne amo-ɔ pree a waa na bo bo mfej-ɔ a tōwe anęj ne ḥnyare amo a kpaare-ɔ, na anęj ne aprako amo a wu-ɔ pree gywii bamō ne baa sii kamęe ba-ɔ. ¹⁷ Amose-ɔ, ne baa kore Yeesuu fey-ɛ a leę bamō ifuri si nare.

¹⁸ Amo feraa Yeesuu a lwee koree-ɔ-ɔ a kpa a ḥ o yo-ɔ, ne ḥnyare ne Yeesuu a gya ibrisi bo koso mō se-ɔ ye, "Mo nyarje, sa a mō aa fo a yo." ¹⁹ Amaa Yeesuu moj sure si. Ne ḥo beŋŋjaa mō fey-ɛ, "Kinjji nare pę ya tōwe anęj ne mō, fo nyarje-ɔ, a ḥu fo ewee-ɔ, na ato dabe ne mō a waa sa fo-ɔ, gywii fo kowębęe-anę." ²⁰ Amose-ɔ, ne ḥnyare amo a meraa se ya tōwe asej-ɔ gywii okemaa ne ḥ bo ifuri ne ba tee e Dekapolis-o (kaase e kaapo fey-ɛ Emaŋ-Kudu-o) si. Ne eyee a kpeŋ bamō pree.

*Anęj ne Yeesuu a kyinjji kakyeęs-ee leę lowi-ro, ne ḥo bęe kya ḥkyęe ko-ɔ
(Matiyo 9.18-26; Lukas 8.40-56)*

²¹ A moj kyee, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a bee kinjji ba Galileya kepare dabe a boŋbe ne baa leę mō se-ɔ. Mfej ne ases-ɔ biribirī a kyo bo muruwaa mō nkyu amo kēe. ²² Ne kębwarekorekyan abres-ɔ ḥko ne ba tee mō e Yayerus-o a fo nkyu kēe mfej ne oo ḥu Yeesuu-0, ne oo kpuni aŋjurii mō ayaa-ɔ. ²³ Ne ḥo kore Yeesuu fey-ɛ, "Mo kayaagyi kyęe-ɛ lo, haree a kpa a o wu. Amose-ɔ, mo e kore fo nee fey-ɛ fo bo ba fo asaree bo daborō mō a o nya kpaare."

²⁴ Mfej ne Yeesuu mō aa ḥnyare-ɔ a meraa se ba yo. Bamō a yo-ɔ, ases-ɔ bweeto a muruwaa Yeesuu nee bo gya se. ²⁵ Amo ḥkyęe ko mo bo-ɔ, ne ḥ lo kekyeet, a leę fey-ɛ kiferi kemaa-ɔ-ɔ taarę bwiino waa iluwi kanj koŋq. Waa nsu kudu ḥnyo nee fey-ɛ mō a lo anęj a kolo-ɔ. ²⁶ Ḫkyęe mo a ba mō kapote pree ne o de-o bo sa dokstaad awuye na bo kya mō, bamō-ɔ bo moj taare, na ḥkkee gbaa ne baa sa ne mō kolo amo i tii si. ²⁷ Mbeyamo ḥkyęe mo a nu anęj ne Yeesuu a kya alopo-ɔ se-ɔ se-ɔ, ne oo lwee ases-ɔ ne bo gya Yeesuu si-o-ro. ²⁸ Ne ḥo fa fey-ɛ, "Mo ya daborō mō ato buŋsę gbaa, mo e kpaare." ²⁹ Kasęntin, mō a deñ daborō Yeesuu a ato buŋsę-ɔ, ne ḥo kpaare, a leę fey-ɛ aa waa mō kayowore-ɔ fey-ɛ kolo amo a lowe-ɔ.

³⁰ Mfej ne aa kyo waa Yeesuu fey-ɛ elen a leę mō-ɔ kya ḥko. Amose-ɔ, oo buruwaa deere ases-ɔ ne mō aa bamō naa-ɔ-ɔ, ne oo bise fey-ɛ, "Nse ya daborō mo ato buŋsę-ɔ nee?"

³¹ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a beŋŋjaa mō fey-ɛ, "Emenę nee ne fo i bise anęj, na ases-ɔ demantę mo a muruwaa fo-ɔ?"

³² Na Yeesuu mo sanj o deere a kpa mō ne oo daborō mō-ɔ. ³³ Ne kufu a nya ḥkyęe-ɔ, amaa bo leę fey-ɛ mō a kpaare-ɔ se-ɔ, ne oo ba Yeesuu ase, ne oo kpuni aŋjurii tōwe mō kolo-ɔ-kaſęntin pree gywii mō. ³⁴ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō fey-ɛ, "Opekyee, bo lee anęj ne fo a kōre mo gyi-0 si, fo a kpaare. Amose-ɔ, fo kolo-ɔ maa leę ba pree. To, narę damenanę."

³⁵ Sanj ne Yeesuu e tōwe amo-ɔ, ne mbao ko a leę Yayerus ne mō kayaagyi kyęe-ɛ lo-ɔ ayę bo tōwe gywii mō fey-ɛ, "Fo gyi-0 a wu, amose-ɔ, fo ma leę sa a ɔkaapopo-ɔ kponę mō eyee."

³⁶ Yeesuu a nu bamō a tōwē ba gywii ḥonyare amo feyē mō gyi-o a wu-o, o moŋ beŋjaa bamō. Né oo tōwē gywii Yayerus feyē, “Fo ma sa a fo duŋ teŋ fo, fo feraa, kōrē mo gyi.”

³⁷ Amo feraa Yeesuu moŋ lēe sa a ḥoko gya mō se, amo Peetroo na Yakubu na Yakubu mō tire Yohanee. ³⁸ Bamō a fo Yayerus aye-ɔ, né Yeesuu a ḥu anen ne asesē i su keŋken-ɔ. ³⁹ Né oo bise bamō feyē, “Nteto kusu wōrē nee? Kakyeesee-ɔ moŋ wu, o di idī nee.” ⁴⁰ Mō a tōwē anen-ɔ, ne baa moŋ mō. Né oo sa ne ḥokema a lēe lōŋ-ɔ-ro. Né ḥkkee mō aa kakyeesee-ɔ mō se na mō nyi na mō agyasepo asa-ɔ a yō kēkyan ne kifunij-o da kēmo-ɔ-ɔ-ro. ⁴¹ Mfēn ne oo kra kakyeesee-ɔ kēsaree-ɔ-ro, né oo tōwē gywii mō feyē, “Talita kum.” Bamō Heebrii sensa-ro ne oo tōwē, kēmo kaasē e gye feyē, “Kakyeesee, kyinjji koso.” ⁴² Mfēn ne kakyeesee-ɔ a kyinjji koso o naa. Kakyeesee amo a gyi nsu kudu ḥnyo. Mō a kyinjji koso-ɔ, aa kpeŋ ḥokema eyee. ⁴³ Amaa Yeesuu a tōwē gywii bamō nee feyē ḥokema ma kaŋ tōwē kētō ne oo waa-ɔ gywii ḥoko. Né oo tōwē gywii bamō feyē bo sa kakyeesee-ɔ ateese a o gyi.

6

*Aneŋ ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o
(Matiyo 13.53–58; Lukas 4.16–30)*

¹ Saŋ ne Yeesuu a leq Kapaaniyum manj-ɔ-ɔ, né mō aa mō agyasepo-ɔ a yō mō aye Nasaret. ² Kukyure kake a fo-ɔ, né oo yō kebwarekorekyan-oo ya kaapo abwareseŋ. Asesē bweetō bo kekyan-ɔ-ro mfēn. Bamō a nu mō aseŋ-ɔ, né aa kpeŋ bamō eyee. Amose-ɔ, né baa tōwē feyē, “Mfēn ne ḥonyare mō a nya mfeerē mō lēe? Nsē ya sa mō kpa feyē o waa akpenyeetō mō ne ane a nu amo aseŋ-ɔ?” ³ Né gye Mariya mō gyi na Yakubu na Yosef na Yudas na Simōn bamō daa kaapentaa-ɔ nee eee? Mō pekyee-anā moŋ te mfeetē aaa?” Né baa kine mō.

⁴ Mfēn ne Yeesuu a beŋjaa bamō feyē, “Ba bu Wuribware kyaamēe ton̄ kēmaa, amaa mō fōŋfōŋ aye awuye na mō akowebēe feraa mō moŋ de mō bo tēe seye.” ⁵ Amose-ɔ, o moŋ nya kya alōpo mō manj-ɔ-ro, a leq feyē bo moŋ kōrē mō gyi. Amaa oo teyi mō kēsaree bo dōŋjō alōpo kafwee kō se mfēn, ne baa kpaare. ⁶ Né eyee a kpeŋ Yeesuu feyē mō fōŋfōŋ asesē a moŋ kōrē mō gyi.

*Aneŋ ne Yeesuu a sun̄ mō agyasepo kudu anyo-ɔ bo kyoŋwe emaj se-ɔ
(Matiyo 10.5–15; 11.1; Lukas 9.1–6)*

Né Yeesuu a leq mfēn yo emaj ne e bo mfēn-ɔ-ro ya kaapo abwareseŋ. ⁷ Nsāŋ amo, né oo sa ne mō agyasepo kudu anyo-ɔ a gyānje, né oo sun̄ bamō anyo bo kyoŋwe emaj se feyē bo nare tōwē abwareseŋ. Né oo sa bamō elēn a bo taare kya alōpo ne ibrisi te bamō se-ɔ. ^{8–9} Né Yeesuu a tōwē gywii bamō feyē, “Mone a yō-ɔ, ḥoko ma kaŋ taa bodobodoo bēe kōrē bēe atanne waa mō gyife-ro, bēe ekaare kō bo tii ḥoko ne mone ḥokema mō buŋ-o si, amā kayii naresesē na asebeta kpeŋ.” ¹⁰ Né Yeesuu a bee tōwē gywii bamō feyē, “Mone a yō-ɔ, mōn’ kyēna lōŋ ne mone e sōwē mō-ɔ-ro ne ba kra mone neeŋe-ɔ-ɔ-ro bo fo ḥkkee nsi ne mone e leq manj-ɔ-ro. ¹¹ Amaa mone ne mone ya yō ton̄ kō, né bamō e moŋ kra mone damenaŋse, bēe bamō e ma kpa a bo nu mone aseŋ timaa-o feraa, na mōn’ lee manj-ɔ-ro gbaa pēe, na mōn’ kponjkpaŋ mone asebeta-ɔ eſe bo sii bamō aye, bo yii bamō se feyē bamō ebōye a sii bamō se.”

¹² Yeesuu a tōwē lowe-ɔ, né baa meraa se anyo anyo yō ba tōwē abwareseŋ feyē ḥokemaanu mō eyee na o leq mō ebōye-ro. ¹³ Né baa gya ibrisi bo koso asesē bweetō se, né baa twiiri mfo bo wee alōpo bweetō anju-ro, né baa kpaare.

*Aneŋ ne Yohanee Osuuubəpo-ɔ a wu-o
(Matiyo 14.1–12; Lukas 3.19–20; 9.7–9)*

¹⁴ Mbeyōmō, Yeesuu kenyare a yō ndē pēe se-ɔ se-ɔ, Herōd ne o gye Galileya sweere se a owure-o-* a nu Yeesuu aseŋ. ḥkkee boko e tōwē nee feyē, “Ane e kōrē a ane gyi feyē ḥonyare amo e gye Yohanee Osuuubəpo ne fo a mō mō-ɔ, né oo bēe kyinjji lēe lowi-ro-o. Amo e moŋ gye anen feraa, o maa taare a waa anen a akpenyeetō mō.” ¹⁵ Boiko mō ye, “Iliya nee.” Né boiko mō ye, “O gye Wuribware kyaamēe nee feyē bamō ne baa dēe ba dēdaa-ɔ.”

¹⁶ Owure Herōd a nu Yeesuu aseŋ-ɔ, mō feraa ye, “Yohanee Osuuubəpo ne mo a sa ne baa tuwi mō kunju-o ya bēe kyinjji lēe lowi-ro.”

^{17–20} Mfaanee mō ne Yohanee Osuuubəpo-ɔ a wu. Saŋ ko Owure Herōd a kōrē mō tire Filipo mō ka ne ba tēe mō e Herōdeya-ɔ waaree. Né Yohanee Osuuubəpo-ɔ mō a yii owure-o si iluwi bweetō feyē, “A moŋ bware feyē fo a kōrē fo tire mō ka waaree.” Mfaanee se-ɔ, né ḥkyee Herōdeya a taa Yohanee kikisi, haree o kpa mō a o mō, amaa aa waa mō lō, a lee feyē Owure Herōd i bu Yohanee ne o nyi feyē o gye sesē timaa, ne mō kakpono-ɔ moŋ de iyisi-o. Amo feraa kētō ne Herōd a waa-ɔ e gye feyē oo sa ne baa kra Yohanee, né baa ba agbarabi bo njure mō, né baa tii mō. Mfaanee ne oo bo koh Yohanee na mō ka ma nya mō mō. Saŋ ko na o lee

* **6:14** Mō e gye Herōd Antipas nee.

Yohanee lęe mō tiikpa-č na o bō tōwē abwareseň gywii mō, a lęe feyč kpa mō sejſa sasē na o nu, amaa sanj kēmaa nē oo nu aseň amo-č, amo mō kakpono-č a nyera. ²¹ Owure Herod kōkōwē kasu kano a fo-č, nē oō tēe mō manj abresē na asoogyaa abresē na Galileya sweere se abresē bō gyanjē feyč bō bō gyi ateese na bō gyi akato. Sanj amo nē Herodēya a nya Yohanee Osuuubəpo-č kēmaa. ²² Ngyanjē amo-č, nē Herodēya mō gyi kabregyii a lwee boŋ-nō kyaa. Mō a kyaa-č, ne aa gyi Owure Herod na kēmaa nē oō gyanjē mfeň-akato bweeto.

Amose-č, ne owure a bise mō feyč, "Mo gyi, nteto nē fo ē kpa a n̄ ke fo-č nē? Kēto kēmaa ne fo ē kpa-č, towē a n̄ sa fo." ²³ Nē oō bēe waa etān feyč, "Mo ē waa etān feyč mo ē sa fo kēto kēmaa ne fo ē towē a fo gywii mo ē fo ē kpa-č. Amo ē gye mo sweere-č kēbegya gbaa, mo ē teŋ a n̄ sa fo."

²⁴ To, nē kabregyii amo a lęe mfeň ya bise mō nyi Herodēya feyč, "Nteto nē n̄ towē ē mo ē kpa-č nē?" Nē mō nyi ye a towē feyč, "Yohanee Osuuubəpo-č kuŋu." ²⁵ Mfeň nē kabregyii-o a waa mēnaŋ ya towē gywii owure-o feyč, "Yohanee Osuuubəpo-č kuŋu nē mo ē kpa kyanjē-ro mbeyo."

²⁶ A moŋ gyi owure-o akato pēe, amaa anej nē oō kyō waa etān gyemaj-č-č se-č, o moŋ taare kine. ²⁷ Mfeň nē oo suŋ asoogyaa nē ba kuŋ mō-č əkō feyč a yo mfeň nē baa tii Yohanee-o ya tuwi mō kuŋu baa. ²⁸ Nē oō ya tuwi Yohanee Osuuubəpo kuŋu bō waa kyanjē-ro taa bō sa kabregyii-o, nē mō-č mō a taa yaa bō sa mō nyi.

²⁹ Yohanee a agyasepo-č bōkō a nu mō lowi amo-č, nē baa ya taa mō kifuniŋ yaa pure.

Anej ne Yeesuu a sa aseše ḥkpej nnui ateese-o

(Matiyo 14.13–21; Lukas 9.10–17; Yohanee 6.1–14)

³⁰ A moŋ kyee, nē Yeesuu agyasepo nē oo suŋ bamō bō kyoŋwe emaj se feyč bō ya towē abwareseň-č a kiŋji bō to mō, nē baa towē kēto kēmaa nē baa waa-č, na ato nē baa kaapo-č pēe gywii mō. ³¹ Anej nē aseše bweeto ē ba Yeesuu ase-č se-č, mō aa mō agyasepo-č maa nya bamō eyee a bō gyi ateese. Amose-č, nē Yeesuu a towē gywii bamō feyč, "Mon' sa a ane yo mfeň nē a du diŋŋ-o na moŋ' nya kyure kafwee."

³² Ne mō aa bamō wore a lwee koree-č-č ba kpa a bō pare yo mfeň nē a du diŋŋ-o. ³³ Aseše bweeto mō a n̄u sanj nē baa yo-č, nē baa kyō pini feyč Yeesuu mō aa mō agyasepo-č nē. Mfeň nē aseše biribiri a lęe mfeň a emaj-č pēe-č-č mēraa se bō bō nkuy-o əkēkēe se bō gya mō se. Ne baa sere gye mō nkpej ya fo mfeň ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-č e kpa a bō yo-č. ³⁴ Koree-č a bō dan, ne Yeesuu a lęe-č, nē oō n̄u aseše biribiri kyō bō yere nkuy-o kēe bō gywii mō. O moŋ lēe kpa a o kwaye bamō, a lęe feyč oo n̄u anej nē bō yere bō du feyč esanñe nē bō moŋ de ədērēsəpo-č. Amose-č, bamō aseň a waa mō əwēe. Amose-č, nē oō lēe a kaapo bamō abwareseň bweeto.

^{35–36} Sanj nē kyōwē ē kpa a o twē-č, nē mō agyasepo-č a bō towē gywii mō feyč, "Kyōwē a lowē. Amo ē gye efā-č-č se-č, sa a aseše-č yo mmaŋjyii na emaj nē ē maa mfeň-č-č na bō nya ya sōo kōtōko gyi."

³⁷ Ne Yeesuu a beŋŋaa mō agyasepo-č feyč, "Mone fōŋfōŋ sa bamō kōtōko a bō gyi."

Ne baa bēe towē gywii Yeesuu feyč, "Fō ē kpa feyč anē nyera siidii nkpen ḥnyo (GHC 2,000) bō sōo bodobodoo sa bamō a bō gyi nē ēē?"

³⁸ To, nē Yeesuu a bise mō agyasepo-č feyč, "Bodobodoo akuri afene nē mone de? Mon' ya kēe."

Bamō a ya dērē-č, nē baa bō towē gywii mō ye, "Anē de bodobodoo akuri anuu na nkīŋjy iŋnyo."

³⁹ Mfeň ne Yeesuu ye bō ke aseše-č-č bō kyena efā bōbwee ko ne ē bō mfeň-č se ntuj si ntuj si. ⁴⁰ Ne aseše-č a kyena ntuj si kya abee se. Ntuj-o nkō-č aseše bō kelafa, ne nkō-č mō aseše bō adunuū. ⁴¹ Ne Yeesuu a taa bodobodoo akuri anuu-o na nkīŋjy iŋnyo-č waa mō asaree-č-č, nē oō deere Wuribware se, nē oō sa Wuribware ajse wēe se. Ne nkēe aō tenjē-č pēe bō sa mō agyasepo-č, nē baa ke-č-č aseše-č pēe. ⁴² Bamō pēe a gyi bodobodoo-o kpone, nē baa wo nkīŋjy-i kpone. ⁴³ Ne nkēe mō agyasepo-č a taa ake kudu anyo swii bodobodoo na nkīŋjy iŋpupuriase nē n̄ ya sanj-č bō bōrō. ⁴⁴ Bamō nē baa gyi ateese-o, bamō anyare-č wore bō nkpen nnui.

Anej ne Yeesuu a narę nkuy si-o

(Matiyo 14.22–33; Yohanee 6.16–21)

⁴⁵ Amo-č kamēe-č-č, ne Yeesuu a sa nē mō agyasepo-č a lwee koree-č-č gye mō nkpej yo Bētēsayeda manj ko ne a bō Galileya kepare dabe a nnōj a boŋbe-č se-č. Ne mō-č mō a sii a o sa lamaŋ kpa a bō yo pe. ⁴⁶ Mō a brawē aseše-č-č pēe bō kyoŋwe bamō epe-č, nē oō yo kēbēe ko se ya kore kebwarekore.

⁴⁷ Bō fo kanye-o, Yeesuu agyasepo a koree-č a fo nkuy nseňa, na Yeesuu mō wore bō boŋbe nē baa lęe-č se. ⁴⁸ O yere mfeň na o kēe anej nē mō agyasepo-č a parē koree-č kpone-č, a lęe feyč ba parē ba gyanjaa afwii nē. Amose-č, bō fo gyegyaye kese-ro, nē Yeesuu a narę

nkyu-o si feyε mò a naa sweere-o ya to bamo, o kpa a o kyoŋ bamo se. ⁴⁹ Bamo a ḥu mò a naa nkyu-o si-o, bø moŋ pini mò, amose-o kufu a nya bamo pεε, ne baa fee-ro feyε, “Kyεnjaŋpo nee!” ⁵⁰ Mfeŋ ne Yeesuu a sa serjsa feyε, “Mo nee! Moŋ’ nya kakpono. Moŋe ma sa a kufu nya moŋe.” ⁵¹ Ne oo lwhee bamo koree-o-ro, ne afwii-o a yowε.

Ne mò agyasepo-o ę eyεe a kpeŋ bamo, ⁵² a lee feyε bo moŋ tεe nu anej ne Yeesuu a waa sa ne ases e ńkpeŋ nnuu-o a gyi ateese-o kpono-o kaase.

*Anej ne Yeesuu a kya aləpo Ginesaret ifuri si-o
(Matiyo 14.34–36)*

⁵³ Ne ńkkee baa meraas se yo nkyu-o si ya fo Ginesaret ifuri si. Bamo koree-o a bo danj-o, ne baa njure mò mfeŋ. ⁵⁴ Bamo a lee koree-o-ro-o, ne ases e a kyø pini Yeesuu. ⁵⁵ Amose-o, ńkkee ases e na bo sere ba kaa Ginesaret ifuri si ba kpa a bo taa bamo aləpo baa Yeesuu ase nee. Mfeŋ ne bamo ya nu feyε o bo-o, amo baa taa bamo ne ba la bo da bamo ekran se-o yaa mò ase. ⁵⁶ Yeesuu a yo mmangyii-ro na emaj se ton kemaa-o, ne ases e a baa aləpo mò ase kegya-ro na aləndje se bo kore mò feyε o sa aləpo-o deŋ daboro mò ato buŋse. Okemaa ne oo daboro amo-o mo a kpaare.

7

*Anej ne adedaapo a kaapo-o
(Matiyo 15.1–9)*

¹ Saŋ ko, ne Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko ne baa lee Yerusalem maŋ-no-o a bo yere muruwaan Yeesuu. ² Ne baa ḥu feyε mò agyasepo-o de asaree ne Yudaa awuye ase a waa iyisi-o ba gyi, a kaapo nee feyε bo moŋ fwee asaree anej ne Farisii awuye-o ye ases e fwee-o.

^{3–4} Farisii awuye e gye ne bo gye Yudaa awuye ńkpees na bamo adedaapo a ekpa-o kegyase se. Ne bamo e moŋ fwee asaree feyε anej ne bamo adedaapo-o a kaapo bamo-o, bo maa gyi. Bo maa gyi kegya-ro ato na bo moŋ fwee se pwεe. Bo bee gya bamo adedaapo a ekpa-o bwεeto se. Mmo ńkø e gye feyε bo de anej ne ba fwεe bamo atorenkyu-ro na egypte-ro na ndejee-ro na edadeseye-ro.

⁵ Amose-o ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-o a bise Yeesuu feyε, “Nteto se ne fo agyasepo-o maa gya ekpa ne ane adedaapo-o a kaapo ane-o se, ne bo de iyisi asaree ba gyi ateese?”

⁶ Ne Yeesuu a beŋŋaa bamo feyε, “Moŋe nno ńnyo ńnyo awuye mo, saŋ ne Wuribware kyaamæ Isaya a kyoree aseŋ ko waa abwareseŋ wore-o-ro-o, moŋe aseŋ ne oo tωe-o, o moŋ ba ayeba. Oo kyoree nee feyε Wuribware ye,

‘Ases e mo de bamo nno kpaŋkpaŋ nee ba bonyaa mo,
amaa bamo ńkpono moŋ bo mo se.’

⁷ Bamo kusun mo ne ba sun mo-o gye kwaa,
ke e gye kegya mbraa na amanjbere
ne dimadi a kaapo-o se dooo.’ ”*

⁸ Ne Yeesuu ye, “Moŋe fɔŋfɔŋ ekpa ne moŋe e kaapo. A moŋ lee a gye Wuribware aseŋ ne moŋ gya se.”

⁹ Ne Yeesuu a kya se tωe feyε, “Moŋe e fa feyε moŋe de kanyiasen mone i kine Wuribware a mbraa-o na moŋ’ nya gya moŋe ases e ekpa-o se-o, moŋe e waa neenæ nee eee? ¹⁰ Moŋe nyi feyε ane mbraa-o ɔsapo Mosis a sa mbraa nee feyε,

‘Bu fo se na fo nyi,’ *

na ‘Okemaa ne oo loŋ mò se bεee mò nyi-o, bo mɔo mò.’ *

^{11–12} Amaa moŋe feraa, moŋe e kaapo nee feyε oki de atanne bεee keti timaa ko a bo kya mò se na mò nyi-ro, ne mò ya tεe tωe feyε, ‘Ke gye Koreban nee’ (kaase e kaapo feyε oo kyo taa amo sa Wuribware na mò kusun, mbeyɔmø feraa Wuribware e bo), moŋe e kaapo nee feyε se-o a nya mò eyee. Ne moŋe bee mone ye mò se na mò nyi kitiri ne ha wu-o moŋ lee ke gye mò aseŋ nee. Mò akowepo-o atanne kesa maa kaapo nee feyε o bu bamo nee eee?

¹³ Moŋe fɔŋfɔŋ a ekpa mo ne moŋe a kaapo-o se-o, Wuribware a aseŋ-o moŋ lee a gye kotoko moŋe ase. Mfaanee dee ne moŋe e waa ato bwεeto ne a moŋ bo danj-o moŋe i tii si.”

*Ato ne a waa ses e iyisi-o
(Matiyo 15.10–20)*

* 7:7 Isaya 29.13 (LXX). * 7:10 Keleę Igyipiti 20.12; Mbraa kεbeša 5.16. * 7:10 Keleę Igyipiti 21.17; Kołəŋŋo mbraa 20.9.

¹⁴ Yeesuu a tōwē aseñ gywii Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-o lōwe-o, ne oo bee tēe lamañ-o bo gyanje mō ase, ne oo tōwē gywii bamō feye, “Mōne p̄ee nu mo ase na mōn’ nu kaase feye¹⁵ n gye kētō ne s̄es̄ i gyi o waa kame-ro-o e gye ne kē e sa a o waa iyisi. Amaa kētō ne kē e lee mō kana-rō-o e gye ne kē e sa a o waa iyisi.” [¹⁶ Amose-o okemaa ne o dešebo-o, o nu.]

¹⁷ Mō a tōwē anej lōwe-o, ne oo lee ases̄ amo ase, ne oo lwee lōn-no. Ne mō agyasepo-o ye o kaapo bamō kekpare ne oo da bamō-o kaase. ¹⁸ Ne Yeesuu ye, “Ntō se ne mōne du feye ases̄ amo-o nee? Ntō se ne mōne moj nu aseñ amo kaase-o nee? Moj’ nu feye n gye s̄es̄ a kētō ne o gyi-o e gye ne kē e sa a o waa iyisi,¹⁹ a lee feye n gye kakpono-ro ne ato gyise e yo. Amaa a yō kame-ro nee, na o kō bo tweē.” Yeesuu a tōwē amo-o, a kaapo nee feye o sa s̄es̄ kpa nee feye o gyi kētō kemaa.

²⁰ Mfēn ne Yeesuu a kya se feye, “S̄es̄ kakpono-ro e gye ne ka sa ne o waa iyisi. ²¹ A lee feye s̄es̄ kakpono-ro ne mfēre bōyē e lee, ne ka sa ne o waa kakyēkpā bēee kanyarekpā, ne o ywii, ne o mōo mō bēekō,²² ne o p̄ee akato o kpa ato, ne o kisi mō bēekō, ne o pennā mō bēekō, ne o ka kōkōwē, ne o tēt mō bēekō kano, ne o kaapo mō eyee, ne o waa nsapennasen, ne o waa aseñ bōyē kemaa. ²³ Asun bōyē na aseñ bōyē mō p̄ee a lee nyinkpāse kakpono-ro nee, ne a sa ne o waa iyisi.”

*Ökyeē ko ne o moj gye Yudaanyi-o a kōkōregyi-o
(Matiyo 15.21-28)*

²⁴ Yeesuu a lee mfēn-o, ne oo ywii lee bamō fōnfōn Isireelii sweere se yo ifuri ko ne o da maa Tiro mañ-o se, ya kyure kafwēe. Mō a fo man̄ ko se mfēn-o, ne oo lwee lōn kō-rō na ases̄ ma nya lju feye o bo mfēn. Amaa o moj taare kwēero mō eyee bo lee ases̄ kūnū mō se. ²⁵⁻²⁶ Ökyeē ko a deñ lju mō a ba-o, ne oo ba mō ase. Ökyeē mo moj gye Yudaanyi, o gyē Siriya-Fonikiyani. O sa Griiki-ro nee. Ibrisi ko te ökyeē-o mō kayaagyi kyees se. Ne oo ba Yeesuu ase mfēn bo kpuni anjurii, ne oo kōrē Yeesuu feye o gya ibrisi ne i te mō gyi-o si-o.

²⁷ Amaa Yeesuu a bēñjaa mō feye, “N de ateese mo e sa Wuribware mō gyi-ana. Ne mo ya taa ako sa bamō ne ane ases̄ e tēe feye igyono-o, a bwāre aaa? Wuribware mō gyi-ana i gyi pwēe.”

²⁸ Ne ökyee amo ye, “To, mo a nu, mo nyānjpe, amaa igyono maa kisi nyāagyī a nnōwore ne nyā ya lee da swēere-o kigyi.”

²⁹ Mō a tōwē anej-o, ne Yeesuu mo a bēe tōwē gywii mō feye, “Anej ne fo a bēñjaa mo neenēe-o se-o, kinjī nare pe. Fo e ya to feye ibrisi-o a kōsō fo gyi-o si.”

³⁰ Kasenjtin, oo ya to feye mō gyi-o da mpaa se na ibrisi-o a kōsō mō se.

Anej ne Yeesuu a kya sko ne o gyē kpawu na kamū-o

³¹ Amo-o kamēe-o, ne Yeesuu a lee Tiro a ifuri-o si bōrō Sidōn mañ ya kyon Galileya kepare dabe-o se ya yo Dekapolis ifuri si. ³² Mfēn ne ases̄ ko a baa ḥnyare kō ne o gye kpawu na kamū-o bo kōrē Yeesuu feye o ba mō kēsarebō bo daborō mō ya o kpaare.

³³ Ne Yeesuu a taa olōpo-o lee lamañ-o-rō yo keri si. Ne oo ba mō asareegyi waa mō esebo-rō, ne oo twee kokyōne wee mō fōnfōn kesareegyi si, ne o bo daborō ḥnyare-o gyeeup si. ³⁴ Ne Yeesuu a deere sosō, ne oo kenjī-ro, ne oo tōwē gywii ḥnyare-o Heebrii senja-rō feye, “Ifata.” Kaase e kaapo feye, “Tayē.” ³⁵ Mfēn ne ḥnyare-o esebo a tayē, ne oo nu aseñ, ne oo bee lee o sejsa neenēe.

³⁶ Ne Yeesuu a tōwē gywii ases̄ ne baa taa olōpo-o baa-o feye bo ma kan tōwē aseñ-o gywii sko. Amaa mō a tōwē anej-o gbaa, ne baa lee ba tōwē ba gywii ases̄ bwēeto. ³⁷ Ne eyee a kōpēn bamō ne baa tōwē aseñ-o gywii bamō-o. Ne bo ye, “Kēe anej ne o waa mō kētō kemaa neenēe-o. O tayē akpawu esebo, ne o kya mmu, ne ba sa sejsa neenēe.”

8

*Anej ne Yeesuu a sa ases̄ ḥykēj nna ateese-o
(Matiyo 15.32-39)*

¹ Kētō moj kyee, ne ases̄ bwēeto a bēe bo gyanje Yeesuu ase. Ases̄ amo a moj lee bo de ateese gyise-o, ne Yeesuu a tēe mō agyasepo-o, ne oo tōwē gywii bamō feye, ² “Mōne kēe ases̄ dēmajte mo aaa? Bamō aseñ bo mo ewēe, a lee feye bamō a ba mo ase mfēe bo nu mo ato kekaapo-o, lke nsa nee. Amose-o, bamō ateese p̄ee a lowe.³ Ne mo-o mo ya sa ne baa yo epe na moj sa bamō ateese, akoj e mōo bōkō kpa-rō, a lee feye bamō bwēeto a lee kēfō.”

⁴ Ne mō agyasepo-o a bise mō feye, “Kimukee mo-rō mfene ne øko e waa a o nya ases̄ dēmajte mo kano se ateese?”

⁵ To, ne Yeesuu a bise bamō feye, “Bodobodoo akuri afenē ne mōne de?” Ne agyasepo-o a bēñjaa feye, “Bodobodoo akuri asunoo.”

⁶ Amo feraa ne oo sa ne ases-e-o preee ma a kyena sweere. Ne oo sa Wuribware aijse wee bodobodoo akuri asunoo-o si, ne oo tenee-ro, ne oo taa sa mō agyasepo-o feye bo ke-ro sa bamoo. Ne baa ke-ro sa ases-e-o preee mo. ⁷ Bo de nkingyi ngingyii kafwee ko, ne oo sa Wuribware aijse wee mmoo se, ne oo sa ne mō agyasepo-o a bee ke-ro sa ases-e-o preee. ⁸⁻⁹ Ne okemaa a gyi kpone. Ases-e-o bo nkpel nna.

Ne mō agyasepo-o a swii ateese mpupuriasee-o bo horo ake asunoo. Ne oo sa ne ases-e-o preee mo a brawee-ro yo epe. ¹⁰ Ne mō aa mō agyasepo-o a lwee koree-ro yo mfen ne ba tee ε Dalamanuta-o.

*Anej ne Farisii awuye ye Yeesuu kaapo elej-o
(Matiyo 16.1-12)*

¹¹ Bamoo a fo mfen-o, ne Farisii awuye ko a ba Yeesuu ase na bo nju feye mō keyaaleen ne o de o waa akpeyeete-o a lee Wuribware ase kasentij nee bese. Ne bo ye, “Sa a kotoko lee Wuribware se na ane nya nju feye Wuribware bo fo ase nee.” ¹² Ne Yeesuu ye, “Abaa! Nteto se ne mone ndoo a kaye a ases-e-o kpa feye n waa kotoko pwee na mon' dēe nju feye mo elej-o a lee Wuribware ase nee? Daabii! Mo e towē a n gywii mone feye ma waa kotoko a m bo kaapo mone feye mo elej-o a lee Wuribware ase nee.” ¹³ Ne oo lee bamoo ase mfen ya lwee koree-o-ro yo kepare dabe-o mnōn a bojbe-o se. ¹⁴ Yeesuu agyasepo-o mo a tarj se bo mō baa bodobodoo anej ne o fo bamoo. Amose-o, bodobodoo kukuri konyko wore e bo bamoo ase koree-o-ro mfen. ¹⁵ Mfen ne Yeesuu a yii bamoo se feye, “Mon' sa Farisii awuye na Owure Herod se, a lee feye bo de yiisi ko ba waa bodobodoo ne o tiŋ-o na o mōn bo kōne.”

¹⁶ To, ne mō agyasepo-o a lee ba towē ba gywii abee feye, “Anej ne ane mōn de bodobodoo-o si ne oo towē anej-o, bese?”

¹⁷ Yeesuu mo a nyi keto ne ba towē-o se-o, ne oo bise bamoo feye, “Ntō nee ne mone e towē mone ke-mōn-de bodobodoo ase? Mone mōn tēe nu mo kēkaapo-o kaase nee bese? Mone mfenere maa waa kusuj nee eee? ¹⁸⁻¹⁹ Mone de akato, bese mone mōn kēe nee eee? Mone de esebō, bese mone maa nu asej nee eee? Mone mōn nyinji san ne mo a tenee bodobodoo akuri anuu-o-ro sa ases-e nkpel nnuu-o si nee eee? Ake afene ne mone a swii mpupuriasee-o waa-ro?”

Ne bo ye, “Kudu anyo.”

²⁰ Ne Yeesuu ye, “Ne mo a bee tenee bodobodoo akuri asunoo-o-ro sa ases-e nkpel nna-o, ake afene ne mone a bee swii mpupuriasee-o waa-ro?”

Ne bo ye, “Asunoo.”

²¹ Ne Yeesuu a bise bamoo feye, “Ne mone san mone maa nu mo kaase aaa?”

Anej ne Yeesuu a kya tenapo nyare ko Betesayeda-o

²² Ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a yo man ko ne ba tee ε Betesayeda-o-ro. Mfen ne ases-e ko a taa tenapo nyare ko baa Yeesuu ase feye o daboro mō na o kpaaré. ²³ Ne Yeesuu a kra tenapo-o kesaree-ro, ne oo gye mō nkpel, ne mō aa mō a lee manj-o-ro ya keri si. Mfen ne Yeesuu a tweē kokyōne waa tenapo-o akatogyi-ro. Ne Yeesuu a bee ba asaree bo dəŋŋo amo se, ne oo bise mō feye, “Fo kēe kotoko aaa?”

²⁴ Amo tenapo-o a yasē akato, ne o ye, “Ooŋ, ij kēe ases-e, amaa bo du nee feye ayii-o bo naa.”

²⁵ To, ne Yeesuu a bee ba asaree bo dəŋŋo mō akatogyi-o si. Nkee feraa onyare-o a nyeyi akato-o, o kēe ketu kemaa damenansie. ²⁶ Ne Yeesuu ye o naré pe, amaa o ma kan kinjji yo manj-o-ro ya towē ketu ne kaa waa amo-o.

Mō ne Peetroo ye Yeesuu gye-o

(Matiyo 16.13-20; Lukas 9.18-21)

²⁷ Amo a kyonj-o, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a yo mmangyii ko ne m maa manj ne ba tee ε Kayesareya Filippi-o-ro. Bamoo a naa ba yo-o, ne oo bise bamoo feye, “Mon' towē anej ne ases-e e tee mo-o gywi mo.”

²⁸ Ne baa beñjaas mō feye, “Boko ye fo gye Wuribware a akyaamee ne baa dēe kyena-o oko ne oo kyinji lēe lowi-ro, feye Yohanee Osubo-po-o, bese Illiya-o nee.” ²⁹ Ne oo bise mō agyasepo-o feye, “Ne mone mo mone ye nsē e gye mo-o nee?”

Ne Peetroo a beñjaas feye, “Fo e gye Kristo ne Wuribware a sun ane ase-o.”

³⁰ Ne Yeesuu a yii bamoo se feye, “Mon' ma kan towē amo-o gywii okemaa.”

Anej ne Yeesuu a towē mō asej kuju na mō lowi asej-o

(Matiyo 16.21-28; Lukas 9.22-27)

³¹ Amo kamee-ro, ne Yeesuu a lee o kaapo mō agyasepo-o. O ye, “A tiri feye mo, dimaadi mō gyi-o, nju asej bweeta, na manj abrese-o na Wuribware aləŋŋəpo abrese-o na Wuribware mbraa akaapropo-o preee kine mo, na bo mō mo, amaa kēmo lke nsa na n kyinji lēe lowi-ro.”

³² Oo kaapo bamoo amo-o-ro neeñee. Amose-o, ne Peetroo a lee mō keri si, ne oo towē gywii mō feye o ma lee towē anej.

³³ Amaa Yeesuu a buruwaa nee deerē mō agyasepo-o, ne o tōwē gywii Peetroo feye, “Obonsam, lee mo ase. Fo mfēre moj lee Wuribware ase, sesē mfēre ne fo de.”

³⁴ Mfēn ne Yeesuu a tee mō agyasepo-o na laman ne bo gya mō se-o baa mō ase, ne o tōwē gywii bamō e. “Okō ne o kpa a o gya mo se-o, yowē kowaa kētō ne kē e pre mō-o, na o soro mō fəñfəñ kiyili kpare-abee-rō gya mo se. ³⁵ A lee feye okō ne o kpa a o nya mō eyee lee lowi ase-o, lowi e nya mō nsu pree. Okō mo ne o kperi mo aa aseñ timaa kōtōwe se na o wu-o e nya ḥkpa na kukyure ne a moj de kee-o. ³⁶ Tonō mo ne sesē e nya feye mō a nya kāyē-rō ato pree, na bo lee anej se-o na o pañ kyenakpa Wuribware ase? A moj de tōna. ³⁷ Sesē ya pañ kyenakpa Wuribware ase, seye moj bo-rō ne o taare a o bo soa kyenakpa amo. ³⁸ Okō ne o maa kpa feye aseñ pini feye o gye mo agyasepo-o, ne o maa kpa a o gya mo kēkaapo se ndoo a kāyē bōyē mō-rō-o, amo feraa mo, dimaadi mō gyi-o, gbaa mo i kine mō kipini saj ne Wuribware a kēlāññjero-o e lee soso a kō wēe sweere se, na aseñ pree nū n se Wuribware a kēdabē na wuraa-o saj ne mo aa Wuribware mōba-o e ba-o.”

9

¹ Ne Yeesuu a kya se tōwē feye, “Mo e tōwē a n gywii mōne feye bōkō bo mfēe na bo ma wu, amo baa nū Wuribware a kuwure-o na kēmo elein-o pwēe.”

*Anej ne Yeesuu agyasepo-o bōkō a nū Yeesuu kēdabē na wuraa-o
(Matiyo 17.1-13; Lukas 9.28-36)*

² Nke nsiye a kyōñ-o, ne Yeesuu a lee Peetroo na Yakubu na Yohanee bō tii mō eyee se, ne baa yō kēbēe kō soso bamō wōrē. Bamō akato-rō mfēn, ne baa nū feye Yeesuu a kyurowi. ³ Ne mō ato bunse a kii afufuri pareparepare a tōrē se. Okō maa taare a o fwēe ato kāyē mō-ro na a waa parepare anej. ⁴ Puri amo-rō ne baa nū feye anyare anyo na Yeesuu yēre na ba sa señsa. Ne baa pini feye Wuribware mbraa ḥsapo Mosis na Wuribware kyaamee Iliya nēe.

⁵⁻⁶ Kufu a nya agyasepo asa-o, ne bo moj lee bo nyi anej ne ba tōwē-o. Ne Peetroo a tōwē gywii Yeesuu feye, “Ikaapopo, a bwāre feye ane a bo mfēe. Ane e waa abwii asa, fo konjko, na Mosis konjko, na Iliya konjko.” ⁷ Mfēn ne kōwōrē a lee bo ba kēmo kuyayu bo dōñjō bamō se. Ne bōrē kō a lee kōwōrē-rō tōwē feye, “Mon’ kēe mo gyi timaa ne mo e kpa mō aseñ bweeto-o. Mon’ nu mō aseñ.”

⁸ To, ne mō agyasepo asa-o a kii deerē muruwaa bo moj nū seye, amo Yeesuu wōrē, ne baa nū na o yēre bamō ase.

⁹ Bamō a kporowē kēbēe-o se ba ba kaase-o, ne Yeesuu a yii bamō se feye, “Mōne ma kan tōwē kētō ne mōne a nū-o gywii okō, amo bo fo saj ne mo, dimaadi mō gyi-o, a kyiññi lee lowi-ro.” ¹⁰ Baa nu mō kano-o, amaa bamō wōrē wōrē a lee ba tōwē amo aseñ feye, “Ntētō ne ‘kikyinñi lee lowi-ro’ mo e kaapo-o nee?”

¹¹ Ne baa bise Yeesuu feye, “Ntētō se ne Wuribware mbraa akaapopo-o e tōwē feye Iliya amo ne ane a nū-o e gye ne o gye Kristoo ḥkpēe a o ba-o nee?”

¹² Mō kānslee e gye feye, “Iliya e gye ne o gye ḥkpēe a o ba na o nya bo lōñjō ekpa-o-rō. To, ne ntō se ne abwāreññ wōrē-o ye mo, dimaadi mō gyi-o, i nū aseñ bweeto na bo kine mo-o nee?” ¹³ Amaa mo e tōwē mo i gywii mōne feye Iliya a kya ba, ne aseñ a waa mō anej ne baa kpa-o, feye anej ne baa kyoree mō aseñ waa abwāreññ wōrē-o-rō-o.”

*Anej ne Yeesuu a kya kanyansse kō ne ibrisi te mō se-o
(Matiyo 17.14-21; Lukas 9.37-43)*

¹⁴ Sañ ne Yeesuu na Peetroo na Yakubu na Yohanee a kiññi ya tii agyasepo ne baa sañ-o, ne baa ya to feye Wuribware mbraa akaapopo kō na bamō i gyiiri ikii, ne aseñ bweeto yēre muruwaa bamō. ¹⁵ Aa kpeñ aseñ eyee feye bamō a nū Yeesuu saj amo, amose-o ne baa ḥwēnaññ ya ka mō kano.

¹⁶ Ne Yeesuu a bise mō agyasepo-o feye, “Ntētō se ne mōne aa bamō i gyiiri ikii-o nee?”

¹⁷ Ne aseñse-o-rō okō a beññja feye, “Ikaapopo, mo a baa mo kagyinyansse fo ase nee. Ibrisī kō te mō se-o se-o, o maa taare a o sa señsa. ¹⁸ Sañ kemaa ne ibrisi amo ya ba mō se, ee tweē mō nee a e bo da sweere nee feye mō a lo kigbungbung-o na o tweē mō asaree na ayaa, na mō kano-rō e lee awfii na o duñ abwāro, amo mō kāyōwōrē a wōrē. N ye fo agyasepo-o gya ibrisi-o bo kōso mō se, bamō-o bo moj taare.”

¹⁹ Ne Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-o feye, “Kesēbōrōlēn awuye mo, mōne maa kōrē mo mone i gyi. Nsu mfēnē ne mone e kpa feye mo aa mōne a kyena? Bēeñ nsu mfēnē ne mone e kpa feye i nyite mōne pwēe na mon’ dēe kōrē mo gyi-o nee? Mon’ taa kanyansse-o baa mo ase mfēe.”

²⁰ Ne baa taa mō baa Yeesuu ase. Ibrisī amo a deñ nū Yeesuu-o, ne e ya tweē kanyansse-o bo da sweere feye mō a lo kigbungbung-o o tweē mō asaree na ayaa na o da o kuroñ, na mō kano-rō e lee awfii.

²¹ Ne Yeesuu a bise kanyansse-o mō se feye, “Nsu mfēnē nee feye mō a nya kōlo mo?”

Né mò se yε, “Lee saŋ né o gyε kagyingyii-o. ²² Iluwi bwεtø ibrisi amo a twεe mò waa deekpa-rø na nkyu-ro ee kpa a e mao mò. Amose-ɔ lju ane ewεe na fo e taare na fo kya ane-ro.”

²³ Né Yeesuu yε, “Ntεtø né ‘ketaare kya ane-rø’ mò e kaapo-ɔ neε? Fo ya koore gyi feyε mo e taare a n kya mò feraa, mò e kya mò. A lee feyε kεtø kεmaa e taare a kø waa sa bamø ne ba koore ba gyi-o.”

²⁴ Amo feraa ne mò se a faa-rø feyε, “Mø e koore fo mo i gyi kafwεe. Kya mo-rø na l nya koore fo gyi bwεtø.”

²⁵ Yeesuu a lju feyε asesø e kpøwø ba buŋ mò se-ɔ, né oo towε gywii ibrisi né i te kanyanjsøe-ɔ se-ɔ feyε, “Ibrisi, fo ne fo a waa mò kpawu na kamu-o, koso kanyanjsøe amo se na fo ma lee kyena mò se daa.”

²⁶ Mfεj ne ibrisi né i te kanyanjsøe-ɔ se-ɔ a faa-rø, né e ya bεe sa né oo twεe mò asaree na ayaa, né e ya koso mò se. Kanyanjsøe-ɔ da swεere neε feyε kifuniŋ-o, né lκee okεmaa yε, “Oo wu.” ²⁷ Amaa Yeesuu a kra mò kesaree-ro neε bo koso, né oo yere.

²⁸ Amo kamεe-rø Yeesuu a yo o bo lŋŋ-nø-ɔ, né mò agyasepo-ɔ a bise mò feyε, “Ntεtø se né ane moŋ taare gya ibrisi amo-ɔ neε?” ²⁹ Né oo beŋŋaa bamø feyε, “Sεyε maa taare a a gya aneŋ a ibrisi-o, amo moŋe a køre kebwarekøre [né moŋe a kra akon] pwee.”

*Anεŋ ne Yeesuu a bee towε mò lowi aseŋ-ɔ
(Matiyo 17.22–23; Lukas 9.43–45)*

^{30–31} Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ a lee mfεj-ɔ, né baa borø Galileya swεere se. O moŋ kpa feyε øko lju mfεj ne o yø-ɔ, a lee feyε o kaapo mò agyasepo-ɔ neε feyε, “Ba taa mo, dimaadi mò gyi-o, a bo bo waa swεere mò se ayaalεnpo kesaree-ro, na bo mao mo. Amaa amo ya fo lκee nsa-ɔ, mgi i kyinŋi a n lee lowi-ro.” ³² Amaa mò agyasepo-ɔ moŋ nu aneŋ ne oo kaapo-ɔ kaase, bamø mò kufu de bamø a bo bise mò.

Agyasepo-ɔ-ro nsø e gye bresø?
(Matiyo 18.1–5; Lukas 9.46–48)

³³ Né baa ba Kapaaniyum manj-nø. Bamø a lwee Yeesuu lŋŋ-nø-ɔ, né oo bise mò agyasepo-ɔ feyε, “Ntø kεtø se né moŋ i gyiiri ikii kpa-rø-ɔ neε?” ³⁴ Amaa bo moŋ beŋŋaa Yeesuu, a lee feyε baa gyiiri ikii kpa-ɔ-ro neε, baa kpa bamø-ro mò ne o gye bresø-ɔ neε.

³⁵ Né Yeesuu a kyena, né oo tøe mò agyasepo kudu anyɔ-ɔ baa mò ase, né oo towε gywii bamø feyε, “Øko né o kpa feyε o kii moŋe-rø obresø-ɔ waa mò eyεe moŋe pεεe-ro kayaagyi na o sun moŋe.”

³⁶ Mfεj ne oo baa kayaagyi kø baa bo yera bamø akato-rø, né oo powi mò, né oo towε gywii bamø feyε, ³⁷ “Okεmaa né mo kenyare-rø o kra lŋyaagi mgi øko neεneε-ɔ a kra mo neεneε neε, né mò né o kra mo neεneε-ɔ mo a kra mò né oo sun mo bo kyoŋwe-ɔ neεneε dee neε.”

Øko né o moŋ gye ane odoŋ-ɔ bo ane kebegya neε
(Lukas 9.49–50)

³⁸ Né Yohanee né o gye Yeesuu agyasepo-ɔ øko-ɔ a towε gywii Yeesuu feyε, “Økaapopo, ane a lju øko de fg kenyare o gya ibrisi o koso asesø se. Né ane a towε gywii mò feyε o yøwø aneŋ kowaa, bo lee feyε o moŋ tii ane se.”

³⁹ Né Yeesuu yε, “Mone ma lee gya mò, a lee feyε mò ne o de mo kenyare o waa atø dabe-ɔ maa lee taare a o towε aseŋ boye bo kye mo puri amo-rø. ⁴⁰ Bo lee feyε okεmaa né o moŋ gye ane odoŋ-ɔ bo ane kebegya neε. ⁴¹ Mo i gyi moŋe kasentin feyε øko né o sa moŋe nkyu a moŋ' nuu bo lee feyε moŋe a gye Kristo agyasepo-ɔ se-ɔ e nya kedamenajøe kakøka.”

Kokyørøkee ne ke e baa ebøye kowaa-ɔ
(Matiyo 18.6–9; Lukas 17.1–2)

⁴² Né Yeesuu a kya se towε feyε, “Øko né mò ya sa né lŋyaagi ngyingyii mgi né ba koore mò ba gyi-o øko ya waa ebøye, amo feraa bamø ya ba kibø dabe bo da sesø-ɔ kebo-rø, né baa twεe mò waa øpøo-rø, a bo feyε mò a lju kεsεbøgøyøri né Wuribware e taa a o bo layø aneŋ a ebøye awaapo-ɔ. ⁴³ Amose-ɔ, fo ko ne fo kesaree e gye né ke e sa né fo e waa boye, tøø kεmo bo twεe, a lee feyε fo ya kii kesaree køŋø wuye, né fo a nya lŋkpa na kukuure né a moŋ de kεe-ɔ, a bo feyε fo a ba fo asaree anyɔ bo waa asuŋ, na lalaløwø-ɔ fo lwee awgreføo deekpa ne o maa dun, né Wuribware a kure bo beya na o bo gyiiri ebøye awaapo esebø-rø-ɔ-rø-ɔ. [
⁴⁴ Bo lee feyε,

‘Asoŋsøo né a wo mfej a awuye-o maa wu daa,
aneŋ dee mo né deekpa né o kywεe bamø-ɔ maa dun.’”*

* 9:44 Isaya 66.24.

⁴⁵ Ne fo kɔ mɔ nɛ fo keyaa e sa nɛ fo e waa bɔye-ɔ, teŋ fo keyaa amo bɔ twɛe, a lɛe feyɛ fo ya kii keyaa konkɔ wuye, ne fo a nya nkpa na kukyure nɛ a mon de kee-ɔ, a bɔ feyɛ fo keyaa a mon teŋ, ne fo a lwee aworefɔo dækpa-ɔ-ro. [⁴⁶ Bɔ lɛe feyɛ,

'Asonjsoo nɛ a wo mfɛn a awuye-o maa wu daa,
anenj dɛe mɔ nɛ dækpa nɛ o kywɛe bamɔ-ɔ maa duŋ.]

⁴⁷ Ne fo kɔ mɔ nɛ fo kɛkata kɔ e sa nɛ fo e waa bɔye-ɔ, lee kɛmɔ bɔ twɛe, a lɛe feyɛ fo ya kii kɛkata konkɔ wuye, nɛ fo a nya nkpa na kukyure nɛ a mon de kee-ɔ, a bɔ feyɛ fo akato anyo a te fo se, ne fo a bɔ lwee aworefɔo dækpa-ɔ-ro. ⁴⁸ Bɔ lɛe feyɛ,

'Asonjsoo nɛ a wo mfɛn a awuye-o maa wu daa,
anenj dɛe mɔ nɛ dækpa nɛ o kywɛe bamɔ-ɔ maa duŋ.'

⁴⁹ Wuribware e ba aworefɔo nɛ a du feyɛ dækpa-ɔ kayed mɔ-ro nɛe a o bɔ lɔŋjɔ akemaa kakpono-ro, feyɛ anenj ne Wuribware alonjɔpo de mfɔrɛ ba waa ayu mpu-ro na a nya waa kɔne pwɛe a bɔ dɛe taa bɔ lɔŋjɔ Wuribware-ɔ.

⁵⁰ Mfɔrɛ bɔ kɔne, amaa mmo kɔne-ɔ ya leę mmo-ro, mmo mon lɛe n gyɛ mfɔrɛ. Kɔne amo a lɛe-ɔ, ɔkɔ maa taare a o bɔrɔ kpa ko se bee sa a ɔ kii mfɔrɛ. Amose-ɔ, mon' kyena kayeyuri-ro, a lɛe feyɛ kayeyuri du nɛe feyɛ mfɔrɛ, ne ɔ waa ateese kɔne-ɔ."

10

*Anenj nɛ Yeesuu a kaapo kɔwaareetɛŋ-nɔ aseŋ-ɔ
(Matiyo 19.1-12; Lukas 16.18)*

¹ San nɛ Yeesuu a leę mfɛn-ɔ, ne oo yo Yudeya sweere se. Mfɛn ne oo teŋ Yoodan bon-ɔ-ro yo nngɔ a boŋbe-ɔ se. Mfɛn ne aseŋe a leę ba ba mɔ ase. Ne oo kaapo abwaresen feyɛ anenj ne oo kyɔ o naa o kaapo-ɔ.

² Ne Farisii awuye kɔ a ba mɔ ase mfɛn a bɔ lɔrɛ mɔ kano-ro. Ne baa bise mɔ feyɛ, "To, tɔwɛ gywii ane. Anenj mbraa-ɔ e sa kpa feyɛ ɔko kine mɔ ka aaa?"

³ Ne Yeesuu a ba seŋbise bɔ beŋjaa bamɔ feyɛ, "Mbraa mɔ nɛ Mosis a sa mone?"

⁴ Ne bamɔ-ɔ baa beŋjaa mɔ feyɛ, "Mosis a sa mbraa feyɛ, ɔnyare ya kine mɔ ka, o kyɔreɛ wɔrɛ na akemaa nya ɔnu feyɛ oo yure mɔ se^{*} pwɛe a o dɛe gya mɔ lęe mɔ lɔŋj-nɔ."

⁵ Mfɛn nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, "Keto se nɛ Mosis a kyɔreɛ mfaaneɛ a mbraa mɔ sa mone-ɔ e gyɛ feyɛ mone aŋu-ro bo lɛn nɛe feɛ. ⁶ Amaa san nɛ Wuribware a tweɛ keto kemaa-ɔ, oo tweɛ ɔnyare na ɔkyee nɛe,* feyɛ anenj ne abwaresen wɔrɛ-ɔ a tɔwɛ-ɔ. ⁷⁻⁸ Ne a bee a tɔwɛ feyɛ,

'Amose ne ɔnyare e leę mɔ se na mɔ nyi lɔŋ-nɔ na o waaree,
na mɔ aa mɔ ka a waa kano kyena kii kokonjko.*'

Amo-ɔ e kaapo nɛe feyɛ bɔ mon lɛe bɔ gyɛ abee anyo, amaa Wuribware a sa nɛ baa kii seše konkɔ nɛe. ⁹ Amose se-ɔ, seše mon de kpa feyɛ mɔ a brawe keto ne Wuribware a bɔ waa abee-ɔ-ro-ɔ-ro."

¹⁰ San nɛ baa kinjɔ yɔ lɔŋ-nɔ-ɔ, ne Yeesuu agyasepɔ-ɔ a bise Yeesuu aseŋ bɔ leę keto ne oo tɔwɛ-ɔ se. ¹¹ Ne oo beŋjaa bamɔ feyɛ, "Onyare ya kine mɔ ka, ne oo ya waaree ɔkyee banban, oo waa bɔye. Mɔ kɛbɛe waaree ɔkyee banban-ɔ a sa nɛ oo waa kakyeekpa. ¹² Anenj dɛe ne ɔkyee ya kine mɔ kuri ya waaree ɔnyare banban, ne oo waa kanyarekpa."

*Anenj nɛ Yeesuu a yure ɔnyaagyi-ɔ
(Matiyo 19.13-15; Lukas 18.15-17)*

¹³ Ne aseŋe kɔ a baa bamɔ ɔnyaagyi Yeesuu ase na o ba mɔ asaree bɔ dɔŋjɔ bamɔ se yure bamɔ. Amo mɔ agyasepɔ-ɔ e kpa a bɔ gya bamɔ bo kinjɔ. ¹⁴ San nɛ Yeesuu a ɔnu na ba waa anenj-ɔ, a mon waa mɔ kɔne. Ne oo tɔwɛ gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feyɛ, "Monɛ ma gya ɔnyaagyi-ɔ. Mon' sa a bɔ ba mɔ ase, bɔ leę feyɛ anenj a ɔnyaagyi mɔ na bamɔ ne bɔ du feyɛ bamɔ mɔ-ɔ e gyɛ ne bɔ tii Wuribware a kuwure-o si. ¹⁵ Na mon' nyiŋji si feyɛ akemaa nɛ o maa sure si feyɛ Wuribware gyi kuwure feyɛ anenj ne ɔnyaagyi mɔ a sure si-ɔ, maa tii Wuribware a kuwure-o si." ¹⁶ Ne Yeesuu a powi ɔnyaagyi amo akɔ, ne oo ba mɔ asaree bɔ dɔŋjɔ bamɔ akemaa kuju si, ne oo yure bamɔ.

*A waa leŋ bweeto feyɛ ato wuye a sure si feyɛ Wuribware gyɛ mɔ owure
(Matiyo 19.16-30; Lukas 18.18-30)*

* 10:4 Mbriaa kɛbɛesa 24.1.

* 10:6 Keleɛkaase 1.27.

* 10:7-8 Keleɛkaase 2.24.

17 Yeesuu a meraa kpa se o bęę o yę-ɔ, ne ḥnyare kę a ḥnwęenaj bo kpuni aŋjuri Yeesuu akato-ro, ne o yę, "Okaapopo timaa, emene ne mo e waa na n̄ nya ḥn̄kpa na kukyure ne a moj de kęe-ɔ nee?"

18 Ne Yeesuu a bise ḥnyare-ɔ feye, "Nteto se ne fo e tęę mo feye otimaa-o nee? Ḫko moj bo-ro ne o gye otimaa bęę bo tii Wuribware se. 19 To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ pęee mo feye,

'Oko ma mo mō bęęko, Ḫko ma waa kakyeekpa,
ok̄o ma kaj ywii, Ḫko ma tęę mō bęęko kana,
ok̄o ma gyi mō bęęko, na ḥkemaa bu mō se na mō nyi.' ”*

20 Ne ḥnyare-ɔ yę, "Okaapopo, deň lee mo ḥnyaagyi-ro ne mo a lee gya Wuribware a mbraa mo pęee se ba bo fo ndoo."

21 Mfej ne Yeesuu a deere ḥnyare amo, ne mō asej a waa mō kōne, ne o yę, "Ketō koŋjō ya saŋ fo a fo waa na fo ya wu na fo kii ato wuye Wuribware se. Amo e gye feye fo ya fe fo kapotee pęee, na fo taa atanne-ɔ sa atiripo, na fo bo gya mo se."

22 ḥnyare amo a nu anej ne Yeesuu a tōwę-ɔ, a moj waa mō kōne, bo lee feye o de kapotee bwęęt. Ne o boře o yii mō lōŋ-no.

23 Ne Yeesuu a kii deere mō agyasepo-ɔ, ne o yę, "A waa lej feye ato wuye a sure si feye Wuribware gye mō owure."

24 Yeesuu a tōwę anej-ɔ, aa waa mō agyasepo-ɔ asej dabe. Ne Yeesuu a bęę kya se feye, "Mo gyi-ana, a waa lej feye Ḫko a sure si feye Wuribware gye mō owure. 25 Nyoma e taare a o lwee basa bo-ro daree aaa? Amaa ato wuye kusure si feye Wuribware gye mō owure bo lej k̄o kȳo nyoma kulwee basa bo-ro daree."

26 Yeesuu a bęę tōwę faane-ɔ, aa bęę waa mō agyasepo-ɔ kan̄o ḥn̄k, ne baa bise abęę feye, "Ne ḥkkee nse gbaa e gye ne o de kpa feye o nya ḥn̄kpa na kukyure ne a moj de kęe-ɔ nee?"

27 Ne Yeesuu a deere mō agyasepo-ɔ, ne o bořjaa bam̄o feye, "Ses̄ feraa maa taare a o nya anej a ḥn̄kpa-ɔ, amo Wuribware a sa mō kpa. Kotoko moj bo-ro na Wuribware maa taare a o waa kēmo."

28 Ne Peetroo a tōwę feye, "Kee ε, ane a yōwę ketō kemaa nee gya fo se."

29-30 Ne Yeesuu a kponé se feye, "Oŋj, na mo e tōwę mo i gywii moŋe feye ḥkemaa ne oo kperi mo se na asej timaa-o si, ne o yōwę mō pę bęę mō daa-ana bęę mō tire-ana bęę mō pekyee-ana bęę mō nyi bęę mō gyi-ana bęę mō adoo gya mo se-ɔ e nya elən na adaa na atire na apekyee na anyi na agyi na adoo ne o yōwę-ɔ iluwı kelafa a o bo teere kaye mo-ro, na asej kperi mo se waa mō aworefəo na bo tōwę asej boyę bo kye mō, na ḥkkee o nya ḥn̄kpa na kukyure ne a moj de kęe-ɔ kaye ne ka ba a ka bo ba-ɔ-ro. 31 Amaa asejew bęęt ne bo gye agyęnkpeepo mbeyəmə-ɔ i kii nsii-amee, na bam̄o ne bo gye nsii-amee mbeyəmə-ɔ mo kii agyęnkpeepo."

*Anej ne Yeesuu a tōwę mō lowi asej sasepo-ɔ
(Matiyo 20.17-19; Lukas 18.31-34)*

32 Kamęe-ɔ ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a meraa se ba yo Yerosalem man-ŋo, na Yeesuu gye ḥkpees. Bamo a yō-ɔ, ne mō agyasepo-ɔ iduŋ saŋ e tęęne bam̄o. Kufu gbaa a nya asej ne bam̄o-ɔ gbaa bo gya bam̄o se-ɔ. Mfej ne Yeesuu a bęę lee mō agyasepo kudu anyɔ-ɔ keri si, ne o lej o tōwę asej ne a ba a ba to mō-ɔ o gywii bam̄o. 33 O tōwę nee feye, "Moŋ' nu mo asej. Ane e yo Yerosalem man-ŋo mfej ne ba mo, dimaadi mō gyi-ɔ, a bo bo waa Wuribware alonjəpō abrese na Wuribware mbraa akaapopo kesaree-ɔ-ɔ. Bamo e gye ne ba gyi mo asej na bo bu mo kepo, na ḥkkee bo taa mo sa Roma awuye ne baa kōre ane man-ɔ, a bo mo mo. 34 Roma awuye mo e saare mo, na bo twęe akyone wee mo se, na bo da mo paara, na bo mo mo. Amaa kēmo ḥkkee nsa mo i kyuiŋi a n lej lowi-ro."

*Anej ne Yakubu na Yohanee a bise ba kpa kotoko Yeesuu ase-ɔ
(Matiyo 20.20-28)*

35 To, ne Yeesuu a agyasepo-ɔ anyɔ kę a lee mō keri si na bo kore mō kotoko. Bamo e gye Sibidii mō agyi nyansé anyɔ-ɔ, Yakubu na Yohanee. Ne baa tōwę gywii mō feye, "Okaapopo, ane e kpa feye fo waa kotoko sa ane."

36 Ne Yeesuu yę, "Nteto ne moŋe e kpa a n̄ waas a moŋe?"

37 Ne bo yę, "Fo ya kyena fo kuwure dabe-ɔ se, na fo sa a ane kyena fo asej, Ḫko kyena fo kigiyise si na Ḫko mo kyena fo kebenā se."

38 Ne Yeesuu a tōwę gywii bam̄o feye, "Moŋe moj nyi anej ne ketō ne moŋe i bise moŋe e kpa-ɔ du-ɔ. Moŋe e taare a mon' gyi aworefəo ne mo e ba a m bo gyi-ɔ ooo, ne moŋe e taare a mon' nyite asej ne asej e taa a bo bo laye mo-ɔ ccɔɔ?"

* 10:19 Keleē Igipiti 20.12; Mbriaa kebeqesa 5.16-20.

³⁹ Ne baa beññaa feyε, “Aneñ e taare.” Ne Yeesuu yε, “Aneñ ne mo i gyi aworefø na aseñ taa aseñ bo laye mo-ɔ, aneñ dεε ne a waa mone-ɔ. ⁴⁰ Amaa n gye mo e gye ne mo i lee mò ne o kyena mo kigyiise si-o na mò-ɔ mò ne o kyena mo kebena se-ɔ. Wuribware e gye ne o lee ekyenakpa amo a o bo sa bamø ne o ləññø mfεñ bo yera bamø-ɔ.”

⁴¹ Sañ ne Yeesuu agyasepo kudu ne baa san-ɔ a nu aneñ ne Yakubu na Yohanee e kpa feyε Yeesuu sa bamø kedabe kyon bamø pεee-ɔ, ne bamø idun a fwii bamø se. ⁴² Yeesuu a ñu feyε bamø idun a fwii-ɔ, ne oo tee bamø pεee bo gyanyø, ne oo towε gywii bamø feyε, “Nee mone nyi feyε kaye mo-ɔ aseñ-rø feraa, bamø ne bo de man-ɔ na agyεñkpeepo-ɔ e gye ne bo de keyaalen ba gyi økemaa se ε? ⁴³ Amaa mone-ɔ feraa n gye aneñ ne a du. Mò ne o kpa a o waa mone-ɔ obres-ɔ bεee ses-ɔ dabe-ɔ waa asuñ bo sun mone ne mone a san-ɔ. ⁴⁴ Ne mò-ɔ mò ne o kpa feyε o kii mone-ɔ ogyεñkpeepo-ɔ waa mò eyee mone pεee-ɔ kenya. ⁴⁵ A lee feyε mo, dimaadi mò gyi-ɔ, gbaa moñ ba feyε øko waa asuñ sa mo nee. Mo a ba a m bo waa asuñ sa aseñ nee, na ñ wu bo sa aseñ bweetø, na ñ ka koko sa bamø, na bo nya nya bamø eyee.”

*Aneñ ne Yeesuu a buññi tenapo Bar-Timiyus akat-ɔ
(Matiyo 20.29-34; Lukas 18.35-43)*

⁴⁶ Ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ a børo Yerikoo man-ɔ. Bamø a lee mfεñ-ɔ, ne aseñ bweetø a gya bamø se. Timiyus mò gyi tenapo ko ne ba tee mò ε Bar-Timiyus-o mò bo man-ɔ-ɔ, ne o te kabore kεe san kemaa o kore ato. ⁴⁷ Tenapo amo a te kabore kεe mfεñ ne oo nu feyε Yeesuu Nasaretenyi e kyon kabore-ɔ se-ɔ, ne oo lee o fe-ɔ kεnkej feyε, “Yeesuu, Deefid mò nana, ñu mo ewee.”

⁴⁸ Ne aseñ-ɔ a fe-ɔ mò se feyε o laata. Amaa ñkee gbaa ne oo meraa se o fe-ɔ kεnkej-o nee feyε, “Deefid mò nana, ñu mo ewee.”

⁴⁹ Amo feraa ne Yeesuu a yere, ne o ye, “Mon' tee mò.”

Ne baa tee tenapo amo, ne baa towε gywii mò feyε, “Koso na fo sa a fo akato gyi, a lee feyε o ye fo ba.”

⁵⁰ Ne oo buññi mò waagya, ne oo fuwi ywεe, ne oo yø Yeesuu ase.

⁵¹ Ne Yeesuu a bise mò feyε, “Nteto ne fo e kpa feyε ñ waa sa fo?”

Ne tenapo-ɔ yε, “Okaapøø, mo e kpa feyε fo buññi mo akato nee, na n deø nya ñu ato.”

⁵² Ne Yeesuu yε, “Fo a kɔore mo gyi-ɔ si-ɔ, fo a kpaare, amose-ɔ nare.” Puri amo-ɔ ne tenapo amo akato a buññi, ne oo gya Yeesuu si kabore amo se.

11

*Aneñ ne Yeesuu a kyena kuruma si lwee Yerusalem man-ɔ
(Matiyo 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yohanee 12.12-19)*

¹ Bamø a kpa a bo fo Yerusalem man-ɔ, ne baa kyon kamangyii ko ne ba tee ε Betaniya-ɔ, ne ba kpa a bo fo kamangyii ko ne ba tee ε Betefage, ne ka maa Mfø-Ayii kεbøe-ɔ. Mfεñ ne Yeesuu a sun mò agyasepo-ɔ anyo bo gyε ñkpεe towε gywii bamø feyε, ² “Mon' yo kamangyii ne ka bo akato-ɔ-ɔ-ɔ. Mone ya fo mfεñ, mone i ñu bamø a ñure kuruma ko ne o moñ tee dan lowe-ɔ, ne øko moñ tee deø-ɔ yere, na moñ' sanjø mò baa mfεñ. ³ Ne øko ya bise mone kεtø se ne mone e sanjø kuruma-ɔ, moñ' towε gywii seše-ɔ feyε, ‘Aneñ nyanjø e gye ne o kpa. Amaa kεtø maa kyee na o beø kinjøaa mò baa.’”

⁴ Amose-ɔ, ne baa yo mfεñ ya ñu feyε øko a ñure mò kuruma kibunogyi ase kabore se. Ne baa meraa se ba sanjø. ⁵ Sañ ne ba sanjø kuruma-ɔ, ne bamø ne bo yere mfεñ-ɔ a bise Yeesuu agyasepo anyo amo feyε, “Nteto ne mone e waa-ɔ nee, mone e sanjø kuruma amo nee eee?” ⁶ Ne baa beññaa anej ne Yeesuu yε bamø ya bise a bo beññaa-ɔ. Ne bamø ne bo yere mfεñ-ɔ a yøwe bamø feyε bo nare.

⁷ Ne baa taa kuruma-ɔ baa Yeesuu ase. Ne baa buññi bamø awaagya bo buñ kuruma-ɔ si, ne Yeesuu a deø kyena se. ⁸ Ne baa meraa se ba lweero Yerusalem man. Ne aseñ bweetø a brawø bamø awaagya-ɔ bo beya kpa-ɔ se sa mò, ne oo nare se kyon. Boøo mo a ñjeri aferaa lee adø ne a maa kpa-ɔ, ne baa bo doññø kpa-ɔ se sa mò, ne oo nare se kyon. ⁹⁻¹⁰ Nkee bamø ne bo gyε mò ñkpεe na bamø ne bo gya mò se-ɔ a lee ba fe-ɔ nee feyε,

“Mon' sa a ane da Wuribware kakyirele.

Wuribware yure mò ne o ba mò kenyare-ɔ-ɔ.*

Wuribware yure kuwure ne o ba a o bo gyi

feyε anej ne ane nana Owure Deefid a dεε gyi-ɔ.

Mon' sa a ane da Wuribware ne o bo soso-ɔ kakyirele.”

* 11:9-10 Kiliñ 118.25-26.

¹¹ Yeesuu a kyena mò kuruma-o si ya yere kporowé manj-o-ro-o, ne oo lwee Wuribware sujkpa mfeñ deere anej nè baa waa kamó-ro-o. Amaa kyowé a kyo lowe-o se-o, ne mò aa mò agyasepo kudu anyo-o a kinjji yo Bétaniya.

*Anej nè Yeesuu a daa figi kiyii kò yii-o
(Matiyo 21.18-19)*

¹² Kake nyosépo-o, bamó a lée Bétaniya ba ba-o, ne akon de Yeesuu. ¹³ Mfeñ ne oo nju feye figi kiyii ko ne kę yere akato se-o a pōwé, ne oo yo a o ya kę kemo se feye o nya kemo agyi a o gyi aaa. Amaa mò a yo kemo kaasé-o, seye moj te kemo se, amo aferaa wōrē, a lée feye sanj amo figi ayii maa swē. ¹⁴ Ne Yeesuu a tōwé gywií kiyii-o feye, “Oko ma lee gyi fo agyi njke lkø se daa.” Ne Yeesuu agyasepo-o a nu anej nè Yeesuu a tōwé-o.

*Ketø ne Yeesuu a waa na o bo Wuribware sujkpa-o
(Matiyo 21.12-17; Lukas 19.45-48)*

¹⁵ Bamó a bee fo Yerósalem manj-no-o, ne Yeesuu a ya lwee Wuribware sujkpa kabuno. Mò a fo mfeñ-o, ne oo nju feye asesé te mfeñ ba fe ato, na bokø ma e sao. Bokø ma te bamó iteeburi ase mfeñ ba kyeeri Roma sweeré se atanne ba yaa Yudeya sweeré se atanne-ro. Asesé-o ma bokø te kabuno-o mfeñ ba fe awurelepo nee. To, Yeesuu a ya to bamó anej-o, ne oo gya bamó pées lee mfeñ. Ne oo gyera gyera bamó ne ba kyeeri atanne-o iteeburi na bamó ne ba fe awurelepo a ngya-o bo da. ¹⁶ Ne njke o ye okemaa ma lee soro tsoro bo kyon kabuno-o mfeñ.

¹⁷ Ne njke o kaapo asesé ne bo bo sujkpa a kabuno-o mfeñ. Ne o ye, “Nee baa kyoree waa abwaresen wōrē-o-ro feye Wuribware ye,

‘Mo løj-o i kii kękyan ne kaye mo-ro asesé pées
e ba a bo bo nya kore kębwarekore-o.’*

Amaa mone a taa mfeñ bo kii ‘ayu løj nee,’* bées?

¹⁸ Amo Wuribware alonjopo abrese-o na Wuribware mbraa akaapopo-o a nu ketø ne Yeesuu a tōwé-o, ne baa lee ba buwi ba kpa ekpa ne ba yere se a bo bo mao mò-o. Amaa kufu de bamó, a lée feye mò kękaapo-o a kpeñ lamañ ne baa gyanjé mfeñ-o eyee. ¹⁹ Bo fo kedeewpēta-o, ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-o a lee manj-o-ro.

*Figi kiyii-o kuwu asej
(Matiyo 21.20-22)*

²⁰ Kaye njke gyegyaye san ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-o naa kpa se-o, ne baa nju figi kiyii ne Yeesuu a daa yii-o, na kemo pées a wu. ²¹ Mfeñ ne Peetro a nyinji ketø ne kaa waa kemo-o se. Ne oo tōwé gywií Yeesuu feye, “Okaapopo, kę kiyii ne fo a daa yii-o a wu.”

²² Ne Yeesuu a beejaa feye, “Mon’ kore Wuribware gyi. ²³ Mo i gyi mone kaseñtij feye okemaa ne mò ya kore Wuribware gyi kęekye, ne mò ya kore gyi feye ketø ne oo tōwé-o e waa, ne mò ya tōwé gywií kebèe mo feye ko koso ya tōwé kemo eyee waa opong-ro, Wuribware e waa anej a o sa mò. ²⁴ Amose se-o, mo e tōwé mo i gywií mone feye okemaa ne mò e kore Wuribware o kpa koto, ne mò ya kore Wuribware gyi mò kakpono-ro feye o o kyo nya ketø-o, Wuribware mò e sa mò kemo. ²⁵ Amaa mò a kore Wuribware ketø-o, a tiri feye a taa mò bee kęebøye bo ke mò pwëe na Wuribware ne o bo soso-o dëe kore mò se na o nya taa mò lee bo ke mò. [²⁶ Amaa fo e moj taa fo bee kęebøye bo ke mò, Wuribware gbaa maa taa fo lee a o bo ke fo.]”

*Yudaa awuye agyenkeepo a sejbi se kò ne Yeesuu a kine kilee kan-o-o
(Matiyo 21.23-27; Lukas 20.1-8)*

²⁷ Ne baa bee kinjji ya lwee Yerósalem manj-no. Yeesuu a yo o naa Wuribware sujkpa a kabuno-o, ne Wuribware alonjopo abrese-o na Wuribware mbraa akaapopo-o na manj-o abrese-o a yo mò ase. ²⁸ Ne baa bise mò feye, “Nse ya sa fo kpa feye fo gyi asesé lee Wuribware sujkpa a kabuno-o mfee? Nse ya sa fo kpa feye fo kaapo ato mfee?”

²⁹ Mfeñ ne Yeesuu a beejaa bamó feye, “To, mo i bise mone asej konkø kpeñ, ne mone ya taare beejaa mo nee nee fëraa, mo-o mo e kaapo mone kpa ne n de feye m bo waa anej a ato-o. ³⁰ Mon’ kaapo mo mò ne oo sa Yohanee Osuubepo-o kpa feye o bo asuu-o. Wuribware ya sa mò beeë dimaadi?”

³¹ Mfeñ ne bamó wore wore a lee ba gyiiri ikii feye, “Emene ne ane tōwé-o nee? Bo lee feye anej ya tōwé feye Wuribware ya sa Yohanee kpa feye o bo asuu, o bise anej feye, ‘Nteto se nee ne mone moj kore Yohanee gyi?’ ³² Ne anej ma anej ya tōwé feye dimaadi ya sa mò kpa, emene ne asesé mo e waa anej?” Bo sere asesé ne bo bo mfeñ-o a lee feye bamó okemaa

a kooře gye feyē Yohanee gye Wuribwareg a akyaaamee-č əkō neē.³³ Amose șe-č, baa bęñjaa Yeesuu neē feyē, “Ane moj nyi əkō ne oo sa Yohanee kpa feyē o bo asuu-o.”

Né Yeesuu mō a tōwē gywii bamō feyē, “Anen feraa, n̄ gbaa ma tōwē əkō ne oo sa mo kpa feyē n̄ waa kētō ne mo e waa-č a n gywii mone.”

12

*Apafowō bøyē ko kitee
(Matiyo 21.33–46; Lukas 20.9–19)*

¹ Né Yeesuu a tōwē kitee mō gywii bamō feyē, “N gye onyaré ko e bo-č aaa? Né oo dwii mō bobo ayii ko, ne amo ya swēe agyi né bo de ba waa nta-č. Né oo gyi banę dabę bo muruwaa, ne oo kwii kemantaj kodoo-č-č mfeñ na bo taa ayii-o agyi bo waa-č a bo kyikye si lee amo nkyu. Né oo bee waa kōtōko ne ba yere kēmo se a bo bo deere kodoo-č se-č bo yera kodoo-č-č. Né oo taa sa apafowō ko feyē bo deere se sa mō, ne oo lee pe tu kpa yo kefō.

² San né ayii agyi amo a béré, né amo kiteebęg a fo-č, né kodoo-č wuye-o a sun mō keyaafore ko bo kyonjwe apafowō amo ase feyē o yo a bo ke ketō ne baa nya lee mō kodoo-č-č, na bo taa mō lee bo kyonjwe mō. ³ Keyaafore amo a yo bamō ase-č, né apafowō amo a kra mō da, ne baa yowē mō bo kyonjwe mō nyanyę ase asareę kpanjkaŋ.

⁴ Ne kodoo-č wuye-o a bee sun mō keyaafore nyasəpo, né baa daye mō kunu-ro, né baa saare mō. ⁵ Né oo bee sun mō keyaafore sasepo, né apafowō amo a mō mō. Anen dēe ne asesę amo a bii bkō, ne baa mō bōkō ne kodoo-č wuye amo a bee sun bamō ase-č.

⁶ Nkée mō né mō wore ya san a kodoo-č wuye amo sun-o e gye mō foñføj mō gyi konykō kpeñ ne o de, ne o kpa mō aseñ bweet-č. Amo feraa lalalowe-č né oo sun mō gyi amo bo kyonjwe apafowō amo ase. Né oo fa mō mfērē feyē, ‘Mo e kōrē a n gyi feyē ba bu mo gyi-o.’ ⁷ San ne apafowō amo a lju kayaagyi-o e ba-č, né nkée ba tōwē ba gywii abee néē feyē, ‘Kēe kodoo-č wuye-o mō gyi-o ne mō se ya wu o gyi mō kapote-č e ba-č. Mon’ sa a ane mō mō, na mō se a kodoo mō kii ane lee.’ ⁸ Amose-č né baa kra mō gyi amo mō, né baa lee mō kifunin lee kodoo-č-č tōwē kēmo bo kyonjwe bobo kodoo amo kamēe.’

⁹ Né Yeesuu a bise bamō feyē, “To, mone e kōrē mone i gyi feyē emene né bobo kodoo-č wuye-o e waa apafowō amo-č neē? Mo e fa feyē mō foñføj e yo neē na o ya mō aseñ-č pēeē na o bee taa kodoo-č sa aseñ banban na bo deere se sa mō. Amo e gye saasebēe.”

¹⁰ Né Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Mo a kōrē gyi feyē mone a karę abwaresen wore-č-č feyē,

‘Keforę serisę ko ne apwēepo de bo pwēe
nē baa kine kēmo bo tƿee-č,
ya kony bo kii kēmo ne kaa leñ lnj-č pēeē bo yera-č.

¹¹ Wuribware ya sa ne aa ba anen,
nē aa kpeñ ane eyee kēbanje.’ ”*

¹² Yeesuu a sa seňsa lowe-č, ne Yudaa awuye agyenkpęepo-č e kpa a bo kra mō, a lee feyē baa nju feyē mō apafowō bøyē ko kitee-o a kye bamō. Amaa bamō a sere lamań né bo bo mfenj-č se-č, ne baa narę yowē mō.

*Lenpoo keka senjbise
(Matiyo 22.15–22; Lukas 20.20–26)*

¹³ Amo kamee-č, ne baa sun Farisii awuye na Owure Herad ayererępo feyē bo ya bise Yeesuu aseñ loore mō kano-č, na o tōwē kebøyę ko, na bo nya kra mō. ¹⁴ Bamō a yo Yeesuu ase-č, né baa bo tōwē kōne kōne gywii mō feyē, ‘Okaapopo, ane nyi feyē kasentij wuye e gye fo, na fo maa penna əkō, na kufu moj de fo aseñ kōtwe fo aseñ se. Fo moj nyi feyē sesę mō gye sesę dabe bęee e gye kagyingyii, fo feraa fo e kaapo ato kasentij né Wuribware e kpa feyē sesę dimaadi kēmaa waa-č. Roma awuye a kōkenaa gyi ane se kōrē ane manj-č se-č, ane ya ka lenpoo sa bamō owure dabe né ba tęe mō e Kayesaa-č, a kye ane Wuribware mbraa-č, bęee a maa kye? Tōwē na ane nu.’

¹⁵ Amaa Yeesuu mō a kyo nju feyē bo de senjbise mō ba kyo mō-č kęe néē. Amose-č, né oo bęñjaa bamō feyē, “Ntētō néē ne mone e kyo mō-č mone e kęe-č néē? Mon’ taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-č, ne mone de mone e ka lenpoo-č baa mo a n̄ kēe.” ¹⁶ Bamō a taa baa-č, né oo bise bamō feyē, “Nse fotoo na kenyare e dən̄ atanne mō se-č néē?”

Ne baa bęñjaa mō feyē, “Owure Kayesaa lee néē.”

¹⁷ Né Yeesuu ye, “To, amo feraa, mon’ ka keto ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon’ ka kēmo ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware.” Né anen né Yeesuu a bęñjaa-č a kpeñ bamō eyee.

* 12:11 Kilin 118.22-23.

*Kikyijjii lee lowi-ro seybise
(Matiyo 22.23–33; Lukas 20.27–40)*

18 Amo kamee-rə, ne Sadukii awuye ko a ba Yeesuu ase anej dəe, na bo bo bise mō aseñ. Amo Sadukii awuye mō mō gye Yudaa awuye kō ne ba koore ba gyi feyē sese ya wu, mō kayowrē na mō kra pəee a wu, ne anej se-ɔ̄ maa lee taare a o kyijjii lee lowi-ro pəee-ɔ̄ nee. To, ne baa bise Yeesuu feyē,¹⁹ “Okaapopo, ane ḥedēdaapo Mosis ya kyoree mbraa mō sa ane Yudaa awuye feyē, əko ya wu yowē mō ka na bo moj kowē agyi, sese-ɔ̄ mō tire taa kpenlekyye-ɔ̄ waaree, na bo nya kowē kayaagyi. Na bo taa kamō feyē mō daa ne oo wu-o mō gyi nee.”²⁰ To, ḥonyare kō agyi nyansoo e dee bo bo-rə. Ne bamō-rə ḥabre-ɔ̄ a waaree, ne oo bo wu yowē əkyee-ɔ̄ na mō aa mō ka-ɔ̄ moj kowē. ²¹ Ne ḥonyosepo-ɔ̄ a bo taa mō bee waaree. Amaa mō aa mō bee bo moj kowē, ne ḥonyare-ɔ̄ a wu. ḥasasepo-ɔ̄ gbaa anej dəe. ²² Bamō asunoo pəee a waaree bamō daa a kpenlekyye amg gyanjje se, ne baa wu yowē mō, na mō aa bamō əko moj kowē gyi koŋko gbaa. A bo-rə ne əkyee-ɔ̄ mō a bo wu gya bamō se. ²³ Ne mbeycəmō bo yé əkemaa i kyijjii a o lee lowi-ro-o. Kake nsi amo bamō-rə nsə e gye əkyee-ɔ̄ mō kuri? Bo lee feyē bamō pəee mō a waaree mō bo gyanjje se.”

²⁴ Mfən ne Yeesuu a beŋjaa bamō feyē, “Moŋe a fo kpa, a lee feyē moŋe moj nyi abwaresen wore-ɔ̄-rə aseñ, ne moŋe moj nyi anej ne Wuribware keyaaleŋ du-o, anej dəe moŋe maa nu kemo kaase.”²⁵ A lee feyē sese ya kyijjii lee lowi-ro, mō kakyenā-rə du nee feyē Wuribware a mbəo ne bo bo soso-ɔ̄ lee-o, amosé-ɔ̄ awaareye moŋ lee a bo-rə.²⁶ To, moŋe feraa, moŋe ye alowipo-ɔ̄ maa lee kyijjii a bo lee lowi-ro. Amaa mo i bise moŋe feyē moŋe moŋ kare kyijjii ko ne ke e kywē-ɔ̄ aseñ Mosis a wore-ɔ̄-rə aaa? Mfən-ɔ̄ oo kyoree nee feyē, Wuribware a tswē gywii mō feyē, “Mo e gye Wuribware, nyansoo ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sunj-o.”*

²⁷ Amo e gye feyē ane ḥedēdaapo amo ne baa wu-o a san ja sunj Wuribware-ɔ̄ se-ɔ̄, a kaapo nee feyē bamō a wu gbaa ooo, bamō əkra san i te. Amosé se-ɔ̄, moŋe e fo kpa aseñ mō kekaapo-rə-ɔ̄-rə.”

*Mbraa-ɔ̄ pəee-rə mmō ne n tiri-o
(Matiyo 22.34–40)*

28 Amo Wuribware mbraa əkaapopo ko mō bo mfən, ne oo nu ketō ne Yeesuu na Sadukii awuye e tswē kemo aseñ-ɔ̄. Amosé-ɔ̄, mō a ḥu feyē Yeesuu a beŋjaa Sadukii awuye-o neenē-ɔ̄ se-ɔ̄, ne oo ba Yeesuu ase bo bise mō feyē, “Mbraa-ɔ̄ pəee-rə mmō e gye ne n tiri-o nee?”

²⁹ Ne Yeesuu a beŋjaa mō feyē, “Mmō ne n tiri-o e gye feyē,

‘Isireelii awuye, mon’ ləŋ eſebə na mon’ nu feyē
ane moŋ de nyansoo kō bo tii Wuribware se.

30 Lee fo kame-ro ba fo kakpona na fo mfeerē na fo keyaaleŋ pəee
bo kpa fo nyansoo Wuribware aseñ.’*

31 Mbraa ne n tiri ne n gya se nyansoo-ɔ̄ e gye feyē,

‘Kpa fo beekoo aseñ feyē anej ne fo e kpa fo eyee-ɔ̄.’*

Amosé-ɔ̄, mbraa ko moŋ lee m bo-rə ne n tiri feyē ḥnyo mō.”

³² Mfən ne Wuribware mbraa əkaapopo-ɔ̄ a tswē gywii Yeesuu feyē, “Fo a waa ato, əkaapopo. Na a gye kaseŋtii nee feyē fo a tswē e ane moŋ de nyansoo kō bo tii Wuribware se.”³³ Na anej lee ane mme-ro ba ane ḥkpono na ane mfeerē na ane keyaaleŋ pəee bo kpa ane nyansoo Wuribware aseñ, na ane bee kpa ane abeekoo aseñ feyē anej ne ane e kpa ane eyee-ɔ̄. A tiri feyē ane bu mbraa ḥnyo mō kyon ane baa alonjyot̄ bese ane mō mō bo kywēs bo ləŋjə Wuribware.”

³⁴ Amo feraa Yeesuu a ḥu feyē oo beŋjaa mō neenē-ɔ̄, ne oo tswē gywii mō feyē, “A san kafwee nee na fo waa siraa lowe na fo tii Wuribware a kuwure-o si.”

Amo kamee-rə əko moŋ lee taare bise Yeesuu kesen̄ kō mfən daa.

*ɔ̄kō ne Wuribware i sunj a o bo kyoywē-ɔ̄ aseñ
(Matiyo 22.41–46; Lukas 20.41–44)*

³⁵ Yeesuu a san o bo Wuribware sunjkpa a kabuno-o o kaapo laman-ɔ̄, ne oo bise aseñ ko bo teere aseñ ne baa bise mō-ɔ̄ feyē, “Emene se ne Wuribware mbraa akaapopo-ɔ̄ e tswē feyē mō ne Wuribware i sunj a o bo kyoywē-ɔ̄ ne ba tēe e Kristoo-o e lee Owure Deefid a

* 12:26 Kelēe Igyipiti 3.6. * 12:30 Mbraa kəbəesa 6.4-5. * 12:31 Koləŋjə mbraa 19.18.

kenana-ɔ-ro-ɔ nee? ³⁶ Na Wuribware a kufwiijé timaa-o mō a sa ne Deefid fɔñfɔñ gbaa a tɔwé feye,

Wuribware a tɔwé gywii mō nyanjé nee ε,
Kyēna mo kigyi se si mfeε
na n sa a fo adoj pεε mō ba fo kaase.*

³⁷ To, Deefid a kyoree asej amo ne Wuribware a tɔwé gywii ɔko ne o te mō asej-ɔ, Kristoo ne oo tɔwé gywii. Amo a gye anej-ɔ se-ɔ, ne Deefid fɔñfɔñ a kyoree tee Kristoo feye mō nyanjé, bamō ya kowé Kristoo ne oo waa sese dimaadi, emené ne ɔ waa a o lee Deefid a kenana-ɔ-ro, na Deefid a kyo tee Kristoo feye mō nyanjé-ɔ?

Yeesuu ye ɔkemaa sa Wuribware mbraa akaapopo-ɔ se
(Matiyo 23.1-36; Lukas 20.45-47)

Né lamanj né bo bø mfenj ba nu asej né Yeesuu e tɔwé-ɔ akato a gyi amo se. ³⁸ Mō a kaapo bamō-ɔ, né oo tɔwé gywii bamō feye, "Mon' sa Wuribware mbraa akaapopo-ɔ se. Bamō e gye ne bo naa bo bun akaare sośwée lamanj-oo, ba kpa feye asej deej nya gyɔñjø ka bamō nno, ³⁹ né bo te ngya dabe se kewbarekore akyan-oo na ateese gyikpa-ɔ. ⁴⁰ Bamō e gye ne ba puni apkelenkyee ba kowé bamō elo, na ba kowé kewbarekore anej-aaa, na asej nya nju sanj amo feye bo tee bo gya Wuribware se neenee. Mfaanee se-ɔ, Wuribware i gyiiri bamō keshø bweeto."

Kpenleye kɔ a afreye bɔse-ɔ
(Lukas 21.1-4)

⁴¹ Amo Yeesuu te Wuribware sunjpa a kabuno-o mera mfenj né bo de bamō atanne ba waa kedaka-ɔ-ɔ, na o deeré asej né bo de bamō atanne ba waa-ɔ-ɔ. Ato awuye bweeto e waa-ɔ-ɔ atanne dabe. ⁴² Né kpenleye otiripo kɔ mō a bo taa epasowa adunyø kpej waa-ɔ. ⁴³ Mfenj né Yeesuu a tee mō agyasepo-ɔ bo gyanjé, ne o ye, "Mo e tɔwé mo i gywii mone feye kpenleye otiripo mō a afreye-ɔ kyo ɔkemaa lee-oo. ⁴⁴ Bo lee feye ato awuye-o a lee bamō atanne né bo de-o si-o kafwé nee baa bo bø afreye, amaa kpenleye otiripo mō feraa, ketó né o de-o pεee né oo taa bo bø afreye-ɔ. Mō kapoté pεee né o de-o né oo taa baa-ɔ."

13

Anej ne Yeesuu a tɔwé Wuribware sunjpa kibwee asej-ɔ
(Matiyo 24.1-2; Lukas 21.5-6)

¹ Sanj né Yeesuu e lee Wuribware sunjpa-ɔ, né mō agyasepo-ɔ ɔko a tɔwé ε, "ɔkaapopo, kεe anej né aforé mō né baa bo pwεe Wuribware sunjpa mō-ɔ a waa sunjpa-ɔ dañ-ɔ."

² Né Yeesuu a tɔwé gywii mō feye, "Fo a nju anej né akyan dabe amo du-o ooo? Sanj ko e ba a o bo ba na aforé amo ne baa bo pwεe akyan amo-ɔ kokonjø gbaa maa sii mfenj né ke yere mbeyømō-ɔ. Ba gyera amo pεee a bo bø da."

Asej ne a ba pwεe na kaye dee gye kεe
(Matiyo 24.3-14; Lukas 21.7-19)

³ Keto a waa kafwé-ɔ, né Yeesuu a yø o te Mfo-Ayii kibø-ɔ se, né mō akato kore Wuribware sunjpa-ɔ se. Ne Peetroo na Yakubu na Yohanee na Andruu abee ana wɔrø a yø mō asej ya tɔwé feye, ⁴ "Tɔwé gywii anej, sanj mō né asej mō pεee né fo a tɔwé bo lee Wuribware sunjpa mō se-ɔ e ba? Né ntøtø ato e gye né a waa pwεe na anej dee nju feye sanj amo a fo?"

⁵ Né Yeesuu a tɔwé gywii bamō feye, "Mon' sa se na ɔko ma penna mone. ⁶ Bo lee feye asej bweeto e ba na bo bø penna mone ε, 'Mo e gye Kristoo ne Wuribware a sunj bo kyonjø-ɔ', na bo de mo kenyare ba tɔwé asej na bo penna asej bweeto. ⁷ Sanj amo mone ya nu ekø na anaa se mera mone bεee kεfø ooo, mone ma sa amo asej tiri mone, a lee feye a waa kanø nκemaa a ba anej pwεe. Amaa n gye amo e gye ne a kaapo feye kaye e kpa a ka gye kεe. ⁸ Mo e tɔwé mo i gywii mone feye emaj e kø abee, na swεere kɔ se asej kɔ swεere kɔ mō se asej. Na swεere lee o leñkpan, na akonj ba eswεere bweeto se. Amo-ɔ pεee du nεe feye økyee a duñwi pwεe né o dee bo kowé.

⁹ Mon' sa se, a lee feye ba kperi anej né mone gye mo agyasepo-ɔ se na bo kra mone yaa anej Yudaa awuye mañ abresé ase. Na bo bεee daye mone ane kewbarekore akyan abresé akato-ɔ. Na mon' yere agominaa na awure akato-ɔ, na mon' tɔwé abwareşen gywii bamō. ¹⁰ Amaa a tiri feye asej pεee nu asej timaa pwεe na kaye dee gye kεe. ¹¹ Sanj né ba kra mone a bo yaa anej a esenjyikpa-ɔ, mone ma kan sa a asej né mone e ya tɔwé mfenj-ɔ mfeεre törraa

* 12:36 Kiliñ 110.1.

mone. San-j ya fo, mon' tawé kētō nē kē bo mone mfēe re-ro-o, a lēe feyē kētō nē mone e tōwē mfen-j maa lēe mone fōñfōñ ase, kē e lēe Wuribware a kufwiijne timaa-o ase nee.

¹² San amo dēe na sese yaa mō daa bēee mō tire na bo mō mō. Na ase mō yaa bamō gyi-ana a bo mō bamō. Na nyaagi mō yere bo kye bamō ase na anyi ba kpa bamō a bo mō. ¹³ Ḷkemaa i kperi mo se, na o kisi mone. Amaa mo e morowē Ḷkemaa nē o taare a o yere keñken bo fo aseñ amo kee-o.”

*Anej nē Yeesuu yē Yerosalem man i kpuri-o
(Matiyo 24.15-28; Lukas 21.20-24)*

¹⁴ Nē Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Wuribware kyaamee Daniyel a kyoree waa abwaresej wore-o-ro feyē ‘San kō e ba a o bo ba ne mone adon e ba iyisi ato kō a bo bo yera mfen ne a monj bware feyē a yere-o, na bo bo sa a Wuribware sunjkpa-o nyera.’ ”* (Fo ne fo e kare amo-o, fo a nu kaase aaa!) “San amo, bamō ne bo bo Yudeya sweere se-o, sere yo abee-ro. ¹⁵ Na bamō ne bo bo kawu-o ma kpone bamō eyee kinjji yōlōn-nō feyē ba ya taa kotoko. ¹⁶ Na bamō ne bo bo ndoo-ro-o mō ma kinjji ba pe feyē ba ba a bo bo taa bamō awaagya. ¹⁷ Nke nsi amo adanjkoyee na atrapo i lju aseñ nee fee. ¹⁸ Mon' kore Wuribware feyē amo-o ma waa san ne kpa kutu bo leñ-o. ¹⁹ A lēe feyē san amo a aseñ-o e waa leñ bweetō a kyōn aseñ kēmaa ne a kyō waa lēe haretē san ne Wuribware a tweē kaye-o bo fo ndoo-o. Aseñ kō mō maa lēe ba na a du feyē amo daa. ²⁰ Amaa Wuribware a ten nke ne weetee aseñ amo e waa-o se. O dēe o moj teñ se feraa nee, weetee øko maa san kaye mō-ro. Bo lēe bamō ne Wuribware a lee sa mō eyee-o se ne oo teñ nke-o si.

²¹ San amo øko ya tōwē gywii mone feyē, ‘Kee Kristoo ne Wuribware a suj-o e yere mfēe-o,’ bēee ‘Mō e yere nnoj-o,’ mone ma koore mō gyi. ²² A lēe feyē boko e ba a bo bo penna mone feyē bamō e gye Kristoo-o, na boko mō penna feyē bamō e gye Wuribware a akyamee-o boko. Ba ba a bo bo waa akpeñyeetō dabē bo kaapo feyē bamō eleñ-o a lēe Wuribware ase-o, na bo nya penna bamō gbaa ne Wuribware a lee sa mō eyee-o. Bamō e taare feraa de. ²³ Amose-o, mon' sa se. Mo a tōwē kētō kēmaa gywii mone pwēe a san amo dēe fo.”

*Yeesuu, dimaadi mō gyi-o, a keba nyōsepō-o
(Matiyo 24.29-35; Lukas 21.25-33)*

²⁴ Nē Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Nke amo-ro san ne aseñ dabē amo a kyōn-o,

‘Kyōwē ya lēe, kētō e gyase,
na oferi mō ma lēe lanjnē-ro.’

²⁵ Na akyee-e-kpa-agyi kyuwi
lee daye bwee-ro pupuri,
na kētō kēmaa ne kē bo awore-ro-o pēee
ma lēe waa kyēekyee.*

²⁶ Nke na mo, dimaadi mō gyi-o, lee soso n te awore-ro mo e ba keyaaleñ dabē-ro na kelanjnēro-ro. ²⁷ Na n sun mo mbōo lēe soso ba sweere mō se mfēe, na bo yō kēbare kēmaa ya kpōwē aseñ ne Wuribware a lee sa mō eyee-o pēee lēe sweere kēmaa se bo gyanjne toñ konjko.”

²⁸ Nē Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Mon' sa a figi kiyii kaapo mone kanyiasen. Mone nyi feyē kēmo ya ba kē e kpa a kē pwē, amo kēkyaaře e kpa a kē fo. ²⁹ To, anej dēe ne mone ya nyi feyē aseñ mo pēee e waa, amo mōn' pini feyē san e kpa a o fo feyē m bēe kinjji ba. ³⁰ Mo i gyi mone kaseñtiñ feyē ndoo a kaye mō-ro a aseñ-o boko i lju san ne ato mo e ba-o. ³¹ Soso na sweere pēee aseñ e kyōn, amaa mo aseñ-o feraa maa kyōn daa.”

*Øko moj nyi kake nsi ne Yeesuu i kinjji a o ba-o
(Matiyo 24.36-44)*

³² Nē Yeesuu a tōwē bo gye kēe feyē, “Amaa øko moj nyi kake nsi ne mo e ba a m bo kinjji ba-o. Wuribware mbōo-o, bēee mo, dimaadi mō gyi-o, gbaa, moj nyi kake suojo-o. Amo ane se Wuribware wore kpeñ i nyi. ³³ Amose-o, Ḷkemaa sa se na o waa siraa, a lēe feyē øko moj nyi san amo. ³⁴ A du nee feyē kawurenŷare kō a kpa a o tu kpa, ne oo ke kusun-no sa mō ayaafore feyē bo waa, ne oo tōwē gywii mō lōn ñdeere sepo feyē o deere mō lōn se bo fo san ne o ba-o. ³⁵ Amose-o, mon' sa se, a lēe feyē øko moj nyi san ne lōn wuye-o de o ba-o, nsarae kadeepwēta bēee kanye bēee kaye nsena bēee gyegyayee kese-ro ne o ba. ³⁶ Mō ya fu-ro ba, mone ma sa a o bo to feyē mone a di idi. ³⁷ Kētō ne mo e tōwē mo i gywii mone-o, ne mo e tōwē a n gywii aseñ pēee-o e gye feyē mon' sa se na mon' kyinjji kyena.”

* 13:14 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

* 13:25 Isaya 13.10; 34.4.

14

*Aneñ ne baa da Yeesuu kuju si kikpuni-o
(Matiyo 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yohanee 11.45-53)*

¹ Amo a sañ ike nyoo a Bodododoo ne yiisi moñ te-ro-o na Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o agyilbę́ dę́ fo-o, ne Wuribware alonjapö abrę́se-o na Wuribware mbraa akaapopo-o a lee ba kpa ekpa ne ba borö se a bo kra Yeesuu na øko moñ ny-o, na bo moñ moñ.

² Amaa bo ye, “Ane ma kra moñ Wuribware-a-kya-ané-yowé a kigyi a ike o-ro, a lee feye ane ya kra moñ ike amo-ro, lamañ maa sure, na bamo iduñ fwii, na bo baa ekö manj-no.”

*Aneñ ne økyee ko a twiiri lanþejtaa weé Yeesuu kuju si Betaniya-o
(Matiyo 26.6-13; Yohanee 12.1-8)*

³ Amo kamee-ro Yeesuu a yo-o bo Betaniya kamañgyii-ro-o, ne oo yo-o te Simaoñ ne o dę́ o gyę́ bwatapo-o ayę́ o gyi. Ne økyee ko a kra moñ lanþejtaa yawo leñse ko lweero. Lanþejtaa mo bo kalögii damenañse ko ne baa taa kibu ne ba tee kemo ε alabasetaa-o bo waa-o-ro nee. Ne oo da kalögii ne lanþejtaa-o bo-ro-o kano bwee taye se, ne oo twiiri weé Yeesuu kuju si.

⁴ Ne bamo ne bo moñfej-o bokö iduñ a fwii, ne bo ye, “Nteto e gye lanþejtaa amo kenyę́ aneñ? ⁵ Oo fe lanþejtaa mo nee, weetee o nya a økyee siidii ikep̄ nna, na o taa atanne-o bo sa atiripo.” Ne baa poro økyee amo bweeto.

⁶ Amaa Yeesuu a tówe gywii bamo nee feye, “Mon' yowé økyee-o. Nteto se ne moñe e waa moñ aneñ? M feraa mo ase, ato timaa na adamenanjsé ne oo waa-o. ⁷ Moñ de atiripo moñe ase sañ kemaa, amose-o sañ kemaa ne moñ e kpa-o, moñe e taare a mon' kya bamo-ro. Amaa m feraa, mo aa moñe maa kyena a ane bo yo. ⁸ Kets ne o taare-o ne oo waa. Mo a twiiri lanþejtaa-o weé mo se-o, a kaapo nee feye o lonyo mo kayowore o gywii sañ ne mo i wu na bo pure moñ-o nee. ⁹ Mbę́yamo mo i gyi moñe kasenjig feye kaye mo pę́se-ro ton kemaa ne ba tówe abwaresen-o, bo lee ketö ne økyee mo a waa-o se-o, mo kenyare maa muri amo-ro daa.”

*Aneñ ne Yudas a sure si feye o gyi Yeesuu kidiburo-o
(Matiyo 26.14-16; Lukas 22.3-6)*

¹⁰ Ne Yudas Kariyotiny ne o gye Yeesuu agyasepo kudu anyo-o øko-o a yo Wuribware alonjapö abrę́se-o ase na o ya gyi Yeesuu kidiburo gywii bamo. ¹¹ Mo a yo-o, bamo akato a gyi ketö ne o de o tówe-o se, ne bo ye ba ba atanne na bo ka moñ koko. Amose-o, ne Yudas a lee o kpa ekpa ne o boro se a o nya ba Yeesuu bo waa bamo kesaree-ro-o.

*Siraa ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-o a waa na bo gyi Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o
(Matiyo 26.17-19; Lukas 22.7-13)*

¹² Kadawøkywee a kake ne ka gye ikep̄ ne ba gyi Bodobodoo-ne-ysiis-moñ-te-ro-o, na bo moñ nsannegyoo bi gyi Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o, ne Yeesuu agyasepo-o a bise mo feye, “Mfę́ne ne fo e kpa feye ane ya lonyo sa fo a fo ya gyi Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o nee?”

¹³ Ne Yeesuu a sun bamo abee anyo, ne oo tówe gywii bamo feye, “Mon' yo manj-no. Moñe ya yo, moñe e gyanyjaa onyare ko na o so kalø na nkyu. ¹⁴ Na mon' gya mo se ya lwee løy ne o lweero-o, na mon' tówe gywii løy wuye-o feye, ‘Okaapopo-o ye, Nkę́e kekyaj ne mo aa mo agyasepo-o i gyi Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o kemo-ro-o?’ ¹⁵ Mfę́j-o, na o kaapo moñe abansoroq kekyan dabe ko ne ke bo soso-o-ro na baa kyo lonyo kemo-ro waa ngya na iteeburi bo yera-ro. Na mon' waa ketö kemaa siraab bo yera ane.”

¹⁶ Ne moñ agyasepo anyo amo a meraa se yo manj-o-ro. Bamo a yo-o, aneñ ne Yeesuu a tówe-o dę́ ne baa lju. Ne baa waa Wuribware-a-kya-ané-yowé a ateese-o siraab mfenj.

Ane nyanye a ateese-o

(Matiyo 26.20-30; Lukas 22.14-23; Yohanee 13.1-2, 21-30; 1 Korintoo awuye 11.23-25)

¹⁷ Kyowé a lowe-o, ne Yeesuu mo aa mo agyasepo kudu anyo-o a ba løy-o-ro. ¹⁸ Bamo a te ba gyi-o, ne Yeesuu ye, “Mo e tówe mo i gywii moñ feye øko ne mo aa mo i gyi gyare konko-ro-o i gyi mo kidiburo.”

¹⁹ Mo a tówe aneñ-o, ne aa waa bamo mfenjebwę́et, ne baa lee ba bise mo kegyase kegyase feye, “Kasenjig nee, mo ne fo de, bę́ee?”

²⁰ Ne Yeesuu a benjaa bamo feye, “Moñ kudu anyo-o-ro øko nee, øko ne mo aa mo kesaree di gyare konko-ro ane i gyi-o. ²¹ Mo, dimaadi mo gyi-o, i wu feye aneñ ne baa kyore mo aseñ waa abwaresen wore-o-ro-o. Amaa øko ne o gyi mo kidiburo-o i lju aseñ nee fee. Bo dę́ bo moñ kowé aneñ a sesse-o nee, weetee a bo.”

²² Sañ ne bo maa se ba gyi-o, ne Yeesuu a taa bodobodoo, ne oo sa Wuribware ajse weé se, ne oo tenjje-ro sa moñ agyasepo-o. Ne o ye, “Mon' koore na mon' gyi. Mo koyoworegyi nee.”

²³ Né oo taa nta kotorenkyu boro, né oo sa Wuribware anje weé se, né oo taa sa bamo, né bamo pëee a nuu këmo-ro. ²⁴ Né Yeesuu yé, “Mo mbogya ne n twiiri a ñ wee, na Wuribware nya taa aseñe bweetö ebøye bo ke bamo-ɔ nee. Mo mbogya ne n tii Wuribware na aseñe mbojto-ro a etan popwëe a kanɔ-ɔ nee. ²⁵ Mo e towë mo i gywii mone feye, lëe mbeýomo bo yo, ma leé nuu nta mo pëee, amo ñke nsi né mo i nuu nta popwëe sanj né Wuribware e ba a o bo gïi mó kuwure-o.”

²⁶ Né baa waa kiliñ bo kyøro Wuribware mfen, né baa lëe kawu yo Mfø-Ayii këbëe-ɔ se.

*Anen ne Yeesuu yé Peetroo e towë ε ἐ μον̄ νι μό-ɔ
(Matiyo 26.31–35; Lukas 22.31–34; Yohanee 13.36–38)*

²⁷ Né Yeesuu a bee kya se towë gywii mó agyasepo-ɔ feye, “Mone pëee mo e sere a mon’ yowë mo, feye anej ne abwareseñ wore-ɔ a towë ε,

Wuribware e moa esanne ñdeererepo-ɔ,
na esanne-ɔ pëee mo brawe-ɔ.*

²⁸ Amaa mo ya bo kyinji lëe lowi-ro-o, mo e gye mone ñkpëe a ñ yo Galileya sweere se.”

²⁹ Mfen ne Peetroo a beñjaa Yeesuu feye, “Haree mó beekø-ana ya sere, m feraa ma sere a ñ yowë fo.”

³⁰ Né Yeesuu a beñjaa Peetroo feye, “Mo e towë mo i gywii fo feye ndoo a kanye mo fo swëe iluwı esa feye fo moñ nyi mo pwëe na kyanjaré dëe fore iluwı enyo.” ³¹ Né Peetroo a bee beñjaa feye, “Haree amo e gye mo aa fo kuwu gbaa, ma towë feye moñ nyi fo.” Né agyasepo ne baa sanj-ɔ pëee mo a towë anej dëe.

*Anen ne Yeesuu a ya kore kebwarekore Getesemanee-ɔ
(Matiyo 26.36–46; Lukas 22.39–46)*

³² Amo-ɔ kamëe-ro, né Yeesuu mó aa mò agyasepo-ɔ a ba banë kó ne ba tee mó e Getesemanee-ɔ, né oo towë gywii mó agyasepo-ɔ feye, “Mon’ kyena mfëe na ñ ya kore kebwarekore.” ³³ Né oo tee Peetroo na Yakubu na Yohanee bo tii mó eyee se, né baa yo. Mfen ne mó abaa-ro a yore mó, né mó kayowore-ro a waa mó yoreyore. ³⁴ Né oo towë gywii bamo feye, “Mo bore-ro i duñwi mó bweetö, haree mó e kpa a ñ wu. To, mon’ kyinji kyena mfeee.”

³⁵ Né oo nare yo akatö-ro kafwee, né oo ya kyøn di kame si sweere, né oo kore Wuribware feye mo a kan sa a o gyi aworeføo. ³⁶ Né oo kya se kore kebwarekore feye, “N se, n se, ñ nyi feye fo e taare a fo waa keta këmaa. Mbeyomo mó e kore fo nee feye fo sa a mo aworeføo ne mó i gïi mó-ɔ gye këe na m ma wu. Amaa kana ñkëmaa né fo e kpa-bware sa mó.”

³⁷ Né oo kinji ya to feye mó agyasepo asa-ɔ pëee a di idi. Né oo tee Peetroo ε, “Simon, fo a di idi nee eee? Amo fo moñ taare kyena ñøñhweree konyko na fo moñ di idi aaa?” ³⁸ Né oo towë gywii bamo feye, “To, mon’ kyinji kyena, na mon’ kore kebwarekore feye ñbënsam ma kan ky moñ-ɔ këe feye mone i kinji kamëe aaa. Mone ñkpono-ro mone e kpa kikyinji kyena, amaa mone ñyowore-ro mó a waa yoreyore.”

³⁹ Né oo bee kinji ya kore kebwarekore feye anej ne oo kore kegyenjkree-ɔ. ⁴⁰ Mò a kore kebwarekore lówe-ɔ, né oo bee kinji bo to feye mó agyasepo-ɔ a bee di idi. Bo moñ taare kra idi. Ñkee bo moñ nyi anej ne ba towë a bo gywii Yeesuu-o.

⁴¹ Né oo ya kore kebwarekore sasepo. Sanj né oo kinji ba-ɔ, né oo towë gywii bamo feye, “Mone sanj mone i di idi moñ i kyure nee eee? To, aa baare anej. Sanj a fo mbeyomo. Mon’ deere, ba leé mo, dimaadi mó gïi-ɔ, ba sa ebøye awaapo na bo nya mo se keyaalen. ⁴² Mon’ këe, ñko ne o gïi mó kidiburo-o e ba-ɔ. To, mon’ koso na ane yo ya gyanjaa mó.”

*Anen ne baa kra Yeesuu-o
(Matiyo 26.47–56; Lukas 22.47–53; Yohanee 18.3–11)*

⁴³ Yeesuu saaj o sa senja, ne Yudas né o gye Yeesuu agyasepo kudu anyo-ɔ ñko-ɔ a fo. Mò aa aseñe kukwiñ kó na bamo apañ na akyokuñ ya ba. Wuribware aløñjøpo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na maj abrese-ɔ ya sunj bamo.

⁴⁴ Amo odiburopo-ɔ a kyø kaapo bamo né ba gya mó se ba-ɔ feye, “Óko ne mó e yo a ñ ya ka mó kanɔ-ɔ e gye mó ne mone e kpa-ɔ. Na mon’ kra mó, na mon’ taa mó nare!” ⁴⁵ Amose-ɔ, Yudas a ñøñ fo-ɔ, né oo yo Yeesuu ase. Né oo tee Yeesuu feye, “Ókaapopø,” né oo kyokywee mó kedaabøñ damenjanse ka mó kano, feye anej ne Yudaa awuye e ka abee kanø sanj këmaa-ɔ.

⁴⁶ Né baa kra Yeesuu, ne baa kra mó-ɔ ro kenjen. ⁴⁷ Mfen ne Yeesuu agyasepo-ɔ ñko a gyiiri keparñ lee, né oo ne Wuribware aløñjøpo bresë a anya-ɔ ñko kësøbo teñ.

⁴⁸ Né Yeesuu a bise aseñe-ɔ feye, “Amo mone a ba apañ na akyokuñ a mon’ bo kra mo nee feye oyu-o ooo? ⁴⁹ Ñke mfene mó-ɔ mó aa mone nee na mó e kaapo abwareseñ Wuribware

sunkpa kabuno, na mōnē mō mōnē mōnē kra mō? Amaa amo-č a ba anej nee na mo aworefā na lowi ne mō i wu-o, ne baa kyoree amo asej waa abwareseñ wōre-č-ro-č, nya waa kasentij.”

⁵⁰ Mfēn ne Yeesuu a agyasepo-č pēee a sere yōwē mō. ⁵¹ Amaa keyaafre kō mō a kpuriti waaga laare-čo a gya bamō se. Ne ba kpa a bō kra mō gbaa mō. ⁵² Ne oo ḥwēenāj, ne mō waagya-a a sanje lēe da, ne oo sere ketebōnburoj yōwē mō waagya-č bo sii.

Anej ne baa yaa Yeesuu Yudaa awuye a iwurekpa-č

(Matiyo 26.57–68; Lukas 22.54–55, 63–71; Yohanee 18.12–15, 24)

⁵³ To, ne baa taa Yeesuu yaa Wuribware ḥlōnjōpo brēse lōn-nō, mfēn ne Wuribware alōnjōpo abrēse-č na manj abrēse-č na Wuribware mbraa akaapopo-č e gyanje-č. ⁵⁴ Ne Peetroo a sii kamee a gya bamō se. Oo gya bamō se anej-aaa ya bō fo ḥlōnjōpo brēse a lōn amo-ro. Ne mō aa adeeresepo ko te lōn-č kabuno ase ba wore deekpa.

⁵⁵ Ne Wuribware alōnjōpo abrēse-č na agyanjepo-č pēee a buwi kpa kanōtej ne ba ba a bō bō yere se a Yeesuu gyi kēpō a bō nya mō-č kpong. ⁵⁶ Ne asesē bwēetō a bō ba bamō ayeba bō kye mō a o nya gyi kēpō. Amaa bamō ayeba-č moj yere abee se.

⁵⁷ Ne njkee bogō a koso ba ayeba bō poro Yeesuu feyē, ⁵⁸ “Ane a nu feyē mō a tōwē e, ‘Mo i bwēe Wuribware sunkpa ne asesē a ba asaree bō pwēe-č, na nke nsa kamee-ro na m pwēe kēmo ne sesē moj ba asaree bō pwēe-č.’” ⁵⁹ Amaa bamō gbaa bamō ayeba-č moj taare yere abee se anej ne Yeesuu i gyi kēpō.

⁶⁰ Ne Wuribware alōnjōpo brēse-č a koso yere bamō pēee akato-ro, ne oo bise Yeesuu feyē, “Amo fo moj de asej mō pēee ne ba tōwē ba kye fo-č kanōlee aaa?” ⁶¹ Ne Yeesuu a laato, kano a moj bunjji.

Ne oo bēe bise mō feyē, “Fo e gye mō ne o bo sōsō-č mō gyi Kristoo ne oo sun bō kyōnjwe-č, bēe fo moj gye?”

⁶² Njkee feraa ne Yeesuu a bejnjaa feyē, “Oo, mo nee, na mōnē sanj mōnē i ḥnu mō, dimaadi mō gyi-o, a te Bo-elen-č-kyon-čkemaa-Bware kigiyise si, na mo aa mō gyi mō kuwure dabe-č, na mo a lee awore-ro mo e ba.”*

⁶³ Amo feraa ne ḥlōnjōpo brēse-č a ba kadunjfwii bō kyan mō ḥōnfōj waagya-ro, ne o ye, “Anē maa lee kpa a ḥko tōwē kōtōkō pwēe na anē dēe ḥnu feyē oo gyi kēpō. ⁶⁴ Mōnē a nu asej ne oo tōwē bō kye Wuribware-č, o ye mō aa Wuribware ta. Amose-č, emene ne mōnē e fa feyē anē waa mō?”

Ne bamō pēee a sure si feyē oo gyi kēpō, amose-č bō mō mō. ⁶⁵ Mfēn dēe ne bogō a lee ba tōwē akyone ba weē Yeesuu si. Ne baa ba kaprakēe bō bun mō akato se, na ba da mō akuntij. Njkee bamō ya da mō, na bō tōwē feyē, “Nsē ya da fo-č nee?” Ne adeeresepo-č a taa mō yaa daye mō ęsēbō-ro abaa.

Anej ne Peetroo a swēe feyē o moj nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.69–75; Lukas 22.55–62; Yohanee 18.15–18, 25–27)

⁶⁶ Bamō a gyi Yeesuu asej kekyan-čo-č, na Peetroo sanj o te kabuno mfēn. Ne Wuribware alōnjōpo brēse-č mō kabre kō a ba o kyōn. ⁶⁷ Sanj ne oo ḥnu Peetroo na o wōre deekpa-č, ne oo deere Peetroo akato-ro, ne o ye, “Fo gbaa fo a Yeesuu Nasaretenyi mō e gye ne mōnē nāa.” ⁶⁸ Ne Peetroo a swēe feyē, “Mōnē nyi asej ne fo e tōwē amo-č kaase.” Ne oo nare ya yere lōn-č kibunogyi-ro. Puri amo-ro ne kyanare a fore.

⁶⁹ Kibunogyi amo-ro mfēn ne kabre amo a bēe ḥnu Peetroo, ne oo bēe lee o tōwē anej ne oo dēe tōwē-č o gywii asesē ne bo yere mfēn-č. Kabre-o a tōwē gywii bamō nee feyē, “Mō gbaa gye Yeesuu a asesē-č ḥko nee.” ⁷⁰ Amaa Peetroo a bēe swēe.

Keta a bēe waa kafwee-č, ne bamō ne bo yere mfēn-č a bēe tōwē gywii Peetroo feyē, “Fo maa taare a fo gyiri ikii feyē fo moj gye Yeesuu a asesē-č ḥko, a lee feyē anē a ḥnu feyē fo gbaa fo gye Galileyanī nee.” ⁷¹ Ne Peetroo a bejnjaa feyē, “Mo e ka keyaa feyē moj nyi ḥnyare mo ne mōnē e tōwē mō asej-č. Ne asej mo ne mo e tōwē-č e moj gye kasentij, amo feraa Wuribware loj mō.” Ne oo bēe ka anej a keyaa-č iluwi bwēetō.

⁷² Mō kēden tōwē anej lowe-č, ne kyanare a fore nyōsepo. Ne oo nyinjji anej ne Yeesuu a tōwē gywii mō-č se feyē, “Fo e swēe iluwi ęsa feyē fo moj nyi mo pwēe na kyanarē dēe fore iluwi enyo.” Ne oo ya su bwēetō.

15

Anej ne baa yaa Yeesuu Romanyi gomināa akato-ro-č

(Matiyo 27.1–2, 11–14; Lukas 23.1–5; Yohanee 18.28–38)

¹ Kaye njke gyegyaye tututu-o, ne Wuribware alōnjōpo abrēse-č na manj abrēse-č na Wuribware mbraa akaapopo-č pēee a gyanje kra anej ne ba waa Yeesuu-o. Ne baa ba

* 14:62 Daniel 7.13-14

agbarabi bo da mō asaree-rō, ne baa yaa mō Romanyi gominaa ne ba tēe mō ε Pilat-o akato-rō, na o sa bamō kpa feye bo mō mō.

² Ne gominaa-o a bise Yeesuu feye, “Baa porō fo feye fo a tōwe feye fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fo i lee kanə?”

Ne oō bejnjaa mō feye, “Sēnbise mo a lee fo ase nee eee?”

³⁻⁴ Wuribware alənŋəpo abresə-ɔ a porō Yeesuu bweetə-ɔ se-ɔ, ne gominaa-o a bise Yeesuu feye, “Fo maa bejnjaa nee eee? Nu anen̄ ne ba porō fo-ɔ wōrē.” ⁵ Amaa kanō Yeesuu bēe o moñ bunjji. Ne gominaa-o eyee a kpen̄ mō.

*Anej ne Romanyi gominaa-o a sure si feye bo mō Yeesuu-o
(Matiyo 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yohanee 18.39-40; 19.4-16)*

⁶ Amo san̄ kēmaa mo, Wuribware-a-kyā-anē-yowē a ateese kigyi-o-ro, Romanyi gominaa i lee bamō ne oo tii bamō tiikpa-ɔ ɔko ne lamañ e kpa-ɔ na o nare ya kyure. ⁷ San̄ amo oo tii ɔnyare ko ne ba tēe mō ε Bar-Abas-ɔ na aseſe kō tiikpa, a lee feye baa kqos̄ kō bō kye Roma abane manj mō-rō, ne baa mō aseſe bweetə ɛkə-ɔ-rō. ⁸ Ne lamañ a gyanje gominaa-o akato-rō, ne baa lee ba bise mō feye o lee aseſe ne oo tii-ɔ ɔko, feye anen̄ ne oō kyo waaw nsu ne ij ya kyon-ɔ-rō-ɔ.

⁹ Amose-ɔ, ne gominaa-o a bise bamō feye, “Mone e kpa feye n lee ɔnyare ne mone e tee mō ε mone Yudaa awuye owure-o nee bēe?” ¹⁰ Gominaa-o deñ o nyi feye kqkwē se ne Wuribware alənŋəpo abresə-ɔ a kra Yeesuu ba bo sa mō. ¹¹ Amo feraa ne alənŋəpo abresə-ɔ a da lamañ-ɔ kanō se feye bo tōwē ε o lee Bar-Abas. Ne bo ye, “Lee Bar-Abas.”

¹² Ne gominaa-o a bēe bise feye, “To, ne ntētō ne mone e kpa feye ij waa mō ne mone e tee Yudaa awuye owure-o nee?”

¹³ Amo feraa ne baa fe-ɔ feye, “Da mō bo mera kiyii kpare-abee-rō se!”

¹⁴ Ne gominaa-o ye, “Ntētō bōyē gbaa ne oō waa?”

Ne baa bēe fe-ɔ feye, “Da mō bo mera kiyii kpare-abee-rō se!”

¹⁵ Gominaa-o a kpa a o waa bamō kepre-ɔ se-ɔ, ne oo lee Bar-Abas bo sa bamō. Ne oō sa ne mō asoogyaa awuye-o ɔko a da Yeesuu paara, ne oō taa mō sa bamō feye asoogyaa awuye ya da mō bo mera kiyii kpare-abee-rō-ɔ se.

*Anej ne asoogyaa awuye a waa Yeesuu ḥwaagyisənŋə-ɔ
(Matiyo 27.27-31; Yohanee 19.2-3)*

¹⁶ Ne asoogyaa awuye-o a taa Yeesuu yaa Gominaa Pilat a lən-ɔ-rō, ne baa tēe bamō bēekə-ana bo gyanje. ¹⁷ Ne baa ba waagya pipee bo bun̄ mō feye mō a gye owure-o, ne baa ba iwu bo lō kuwurepa bo bun̄ mō. ¹⁸ Ne baa lee ba waa mō ḥwaagyisənŋə feye, “Anjsuma, nana, Yudaa awuye owure.” ¹⁹ Ne baa ba kayii bo daye Yeesuu kunju-ro anen̄-aaa, ne baa twēe akyōne wee mō se, ne baa tēe gyōnja mō ayaee-rō feye bamō a bu mō-ɔ. ²⁰ San̄ ne baa waa mō ḥwaagyisənŋə lowe-ɔ, ne baa lee waagya pipee-o, ne baa ba mō fōnjfōn atō bo bun̄ mō. Ne baa taa mō ba yō a bo ya da mō bo mera kiyii kpare-abee-rō se.

*Anej ne baa da Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-rō se-ɔ
(Matiyo 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yohanee 19.17-27)*

²¹ Saj ne asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba yō-ɔ, ne baa gyanjaa ɔnyare ko na o kyon o lwee manj-ɔ-rō. Oo lee Kireenee manj-no, ne ba tēe mō ε Simon̄, ne o gye Aleksanda na Rufus bamō se-ɔ. Simon̄ mo ne asoogyaa awuye-o a yere mō feye o soro Yeesuu a kiyii kpare-abee-rō-ɔ. ²² Ne baa yaa Yeesuu mfēj̄ ne ba tēe ε Gologotaa-o (kaaþo feye Kolənjkorənŋyiswēgē). ²³ Ne baa bo sa Yeesuu nta ne baa ba kadwii bo waa-rō-ɔ, na mō kagywore-ɔ ma lē dūnwi mō. Amaa Yeesuu a kine kunuu.

²⁴ Ne baa da mō bo mera kiyii kpare-abee-rō-ɔ se. Mfēj̄ ne baa waa mpini mpini bo ke mō atō bunjse-ɔ raa. ²⁵ Saj ne baa da Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-rō-ɔ se-ɔ, san̄-ɔ na kyonwē a yase. ²⁶ Ne baa taa kaworeetaa bo bo mera Yeesuu aju si. Ne gominaa-o a kyoree kamo se feye, “Yudaa awuye owure-o.” ²⁷ Ne baa bēe da ayu anyō ko bo mera ayii kpare-abee-rō se. Baa da ɔkonjko bo mera koko se Yeesuu kigyi se, ɔkonjko mo bo mera koko se mō kēbenā se. [²⁸ Mfaanee-ɔ, kētō ne baa kyoree waa abwarəseñ wōrē-ɔ-rō-ɔ a waa kasəntiñ feye,

“Baa waa mō kētō ne ba waa aboyewaapo-ɔ.”]*

²⁹ Ases ne ba kyon mfēj̄-ɔ e da abaa-rō nee, na ba saare Yeesuu feye, “Mbooo. Nee fo ye fo i bwee Wuribware sunjkpa-ɔ, na ijke nsa kamce fo bēe pwēe kēmo bo yera ε? ³⁰ Mbeyəmə kporowē lee kiyii kpare-abee-rō mo se ba sweegē, na fo morowē fo eyee.”

³¹ Anej dēe ne Wuribware alənŋəpo abresə-ɔ na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ a mii nnō kyo mō, na ba mōs̄ mō, na ba tōwē ba gywii abee feye, “Oo mōrōwē boķo, amaa o maa taare

a o morowē mō eyee. ³² Mon' sa a anē kēfeyē mō a tōwē ε o gye Kristoo nē Wuribware ye o sun a o bo kyonjwē ane-ɔ, na o gye anē Isireelii awuye owure-o nee-ɔ, o taare a o lee kiyii kpare-abee-rō mō se ba sweere aaa. Nē mō ya taare feraa, anē ε kōore mō a anē gyi." Anē dēs nē ayu anyo nē baa da bamō gbaa bamō bo mēra ayii kpare-abee-rō se Yeesuu ase-ɔ a saarē mō.

Anēn nē Yeesuu a wu kiyii kpare-abee-rō-ɔ se-ɔ

(Matiyo 27.45–56; Lukas 23.44–49; Yohanee 19.28–30)

³³ San ne mpase a fo-ɔ, ne kyowē a yowē keda, ne kibugyii a da sweere amo se pēee. Ne kaa gyi edənjhwereg esa. ³⁴ San amo a kpa a o gye kēe-ɔ, ne Yeesuu a faa-rō kenkej bamō aye-rō Heebrii-ro feye, "Ili, Ili, lama sabakatani." Kaase ẽ kaapo feye, "O Wuribware, O Wuribware, ntētō se nē fo a kine mo?"*

³⁵ Ne bamō ne bo bo mfēj-ɔ moj nu mō asej-ɔ kaase, ne boko ye, "Mon' nu, Wuribware kyaamee Iliya nē o tee."

³⁶ Ne bamō-rō ɔkō a ḥwēenaj ya ba ikyikyee bo da nta-rō, ne o taa bo kyēna kayii si. Ne oo teyi bo waa Yeesuu kano-rō na o nya kyōkywē, ne o ye, "To, mon' sa a anē yere na anē kēfeyē Iliya ẽ ba a o bo maye mō lee kiyii kpare-abee-rō-ɔ se baa swēerē aaa."

³⁷ Mfēj ne Yeesuu a faa-rō kenkej, ne oo kii ḥbware lee.

³⁸ Ne waagya ne baa bo kun Wuribware sunjka a dōdō-rō a kekyan-ɔ a kyan-ŋ-nō ntūŋ ḥnyo lee soso ya bo da kaase.

³⁹ Soogyaah bressē ne o yere kiyii kpare-abee-rō-ɔ akato-rō o deere Yeesuu si-o a nū anē nē Yeesuu a wu-o, ne o ye, "Onyare mō gye Wuribware mō gyi nee kasentin."

⁴⁰ Amō san amo akyee kō mo yere kēfō ba deere ba kyonjwē. Akyee amo boko ẽ gye Mariya Magadalanyi, na Mariya nē o gye Yakubu Kagyingyii na Yosēf bamō nyi-o, na Salomee.

⁴¹ Akyee amo a gya Yeesuu si haree lee saj ne o bo Galileya sweere se-ɔ nee, bamō ne bo dēe ba deere mō se-ɔ. Akyee bwēetō nē baa gya mō se lwee Yērosalem man-ŋ-nō gbaa tii bamō se mfēj.

Anēn nē baa pure Yeesuu-o

(Matiyo 27.57–61; Lukas 23.50–56; Yohanee 19.38–42)

^{42–43} Amō manj abrēs-ɔ ɔkō bo-rō nē ba tee mō ε Yosēf. Ne o lee manj kō ne ba tee mō ε Arimateya-ɔ. O gye sesē timaa. Ne o gywii sanj ne Wuribware i gyi mō kuwure sweere mō se-ɔ. Ne asejē bwēetō i bu mō. Kēdeepwēta a fo-ɔ, ne o waa kakponō, ne o yō Gominaa Pilat ase ya kōre mō feye o taa Yeesuu kifunij sa mō a o yaa pure. O yō mēnaj, a lee feye kake amo gye Ifiyyara nē. Amōse-ɔ, kyowē ya lowe, amo kukyure kake a fo, na ɔkemaa ma nya waa kusuj kemaa. ⁴⁴ Ne gominaa-o eyee a kpej mō feye Yeesuu a kyo wu. Ne oo lee mō soogyaah bressē-ɔ bise mō feye Yeesuu a wu kyee aaa. ⁴⁵ Mō a nu Yeesuu a lowi-o bo lee soogyaah bressē amo ase-ɔ, ne o sa Yosēf kpa feye o ya taa kifunij-o yaa pure.

⁴⁶ Ne Yosēf a ya sōo kyefuri popwē. Ne o maye Yeesuu kifunij-o lee kiyii kpare-abee-rō-ɔ se, taa kyefuri-o bo miri kifunij-o. Ne o taa kifunij-o waa kegyeranta kō bo-rō. (A lee feye Yudaa awuye feraa kefore ne ba jeri ba lee bo feye kekyan-ɔ. Amō amo-rō e gye bamō agyeranta.) Ne oo kuroj kefore kō bo kpuse kegyeranta-ɔ kano feye pone-ɔ. ⁴⁷ San nē Yosēf e waa amo-ɔ pēee-ɔ, na Mariya Magadalanyi na Yosēf mō nyi Mariya mo yere tōj kō ba deere. Ne baa nū mfēj nē oo pure Yeesuu-o.

16

Anēn nē Yeesuu a kyijji leē lowi-ro-o

(Matiyo 28.1–8; Lukas 24.1–12; Yohanee 20.1–10)

¹ Mēmēnēda, kake nē Yudaa awuye-o i kyure, ne bo maa waa kusuj kemaa-ɔ a kyōn-ɔ, nē Mariya Magadalanyi na Salomee na Yakubu mō nyi Mariya a ya sōo kadwii na kakyanne na bo yaa bo kiyiine Yeesuu kifunij-o. ² Amōse-ɔ, kāyē ḥkē Kosiyara gyeggyaye kyowē keleebē-ɔ, ne baa yō kegyeranta-ɔ ase. ^{3–4} San ne ba yō-ɔ, ne baa bise abee feye, "Nse ẽ gye ne o kuroj kefore-ɔ a o lee kegyeranta-ɔ kano se a o sa anē?" A lee feye kefore-ɔ bo dwii. Amaa bamō a dēj yase akato deere bo kyonjwē-ɔ, ne baa nū feye kefore-ɔ a kyo kuroj leē-ɔ.

⁵ Ne baa lwee kegyeranta-ɔ-rō, ne baa nū keyaafōre kō na o te kegyeranta-ɔ-rō kigyise si o buj̄ kaare sōswēe fufuri parepare. Ne kufu a nya bamō.

⁶ Ne o ye, "Monē ma sa a kufu nya mōne, na nū feye Yeesuu Nasaretēnyi nē baa da mō bo mera kiyii kpare-abee-rō-ɔ se-ɔ ne mōne e kpa. Amaa o moj bo mfēj. Wuribware a kyijji mō lee lowi-ro. Mon' kēe mfēj nē baa ba a mō bo bēya-ɔ. ⁷ To, mbejōmō, mon' ya tōwē gywii Peetroo na Yeesuu agyasepo nē baa san-ɔ feye, 'O gye mōne nkpe o yii Galileya sweere se. Mfēj-ɔ nē mōne i nū mō feye anē nē o kyo tōwē gywii mōne-ɔ.'"

* 15:34 Kilin 22.1.

⁸ Amose-ɔ, nē baa ba kufu na kayeeyon bo ḥwεenaraj lee kegyeraŋta-ɔ-ro ba yo. Amaa bo moŋ sa seŋsa gywii ɔko, a lee feyɛ kufu de bamq.

*Anęj ne Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo Mariya Magadalanyi-o
(Matiyo 28.9-10; Yohanee 20.11-18)*

[⁹ Saŋ ne Yeesuu a kyinji lee lowi-ro Kosiyara gyegyaye-ɔ, Mariya Magadalanyi ne Yeesuu a dəe gya ibrisi isunoo bo koso mō se-ɔ, nē ɔɔ daa sə illee mō eyee bo kaapo. ¹⁰ Nē Mariya a ya tōwé gywii Yeesuu mō nyare-ana, na bo waa mō kale. ¹¹ Amaa mō a tōwé gywii bamq feyɛ Yeesuu a kyinji lee lowi-ro haree oo ḥu mō-ɔ, bo moŋ kɔrɛ mō gyi.

*Anęj ne Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo mō nyare-ana kɔ-ɔ
(Lukas 24.13-35)*

¹² Amo kamee-ɔ-ɔ, ne Yeesuu a bee lee mō eyee kpa popwəe ko-ro bo kaapo mō nyare-ana anyɔ kq na bo naa bamq kpa se ba lee man-no. ¹³ Nē baa kyinji yo ya tōwé gywii Yeesuu mō nyare-ana nē baa saŋ-ɔ. Amaa bo moŋ kɔrɛ gyi.

*Anęj ne Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo kudu kakɔ-ɔ
(Lukas 24.36-49; Yohanee 20.19-23; Ayaa-ɔ-ɔ ayerepo asuŋ 1.6-8)*

¹⁴ Lalalgwę-ɔ, ne Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo kudu kakɔ-ɔ na bo te ba gyi ateese. Nē ɔɔ porɔ bamq, a lee feyɛ baa kine kokoře bamq nē baa ḥu feyɛ oo kyinji lee lowi-ro-ɔ, ne baa bo tōwé gywii bamq-ɔ gyi.

¹⁵ Nē ɔɔ tōwé gywii bamq feyɛ, “Mon’ nare kaye-ɔ peee ya tōwé aseŋ timaa-o gywii səsə dimaadi peee. ¹⁶ Okemaa ne ɔɔ kɔrɛ mone gyi, nē ɔɔ bo asuu-o, Wuribware e morowé mō. Amaa mō ne ɔ moŋ kɔrɛ mone gyi-o feraa, Wuribware i bu mō kępo. ¹⁷ Mo ɛ sa okemaa ne ɔ kɔrɛ aseŋ timaa-o a o gyi-o ęlen na ɔ ba mō kenyare bo gya ibrisi bo koso aseŋ se, na ɔ sa esenja ne ɔko maa nu emq-ɔ-ɔ. ¹⁸ Na ɔ kra awɔ-ɔ beee o nuu kadwii moose na kętɔ ma waa mō seye, na ɔ ba kesaree bo dəŋŋɔ alɔpo se na bo kpaare.”

*Anęj ne Yeesuu yi i soso-ɔ
(Lukas 24.50-53; Ayaa-ɔ-ɔ ayerepo asuŋ 1.9-11)*

¹⁹ Saŋ ne Yeesuu a sa seŋsa mō agyasepo-ɔ ase lowe-ɔ, ne Wuribware a yaa Yeesuu soso yaa ba mō bo kyena mō Wuribware kigyiise si, na mō aa mō gyi kuwure. ²⁰ Nē mō agyasepo-ɔ mō a yo toŋ kemaa ya tōwé abwareseŋ. Ne Wuribware a gya bamq kamee, nē ɔɔ sa bamq keyaaleŋ nē baa bo waa akpenjeeyets bo kaapo feyɛ abwareseŋ nē baa tōwé-ɔ gye kasenjetin-ɔ.]

Lukas Keto ne Lukas a kyoree bo lee asej timaa-o si-o

1-4 Bresë Tiyuflis, mo e ka fo kan. Keto se ne mo e kyoree wore mo mo e sa fo-o e gye feyë mo e kpa a fo nya nju feyë keto ne baa kaapo fo bo lee ato biribiri ne aa waa ane ase-o gye kasentin. Asej preeë amo preeë asej bo beya feyë anej ne baa nu amo preeë lee bamö ne baa gye njkpe nu ne baa nju amo-o ne baa tswé abwaresenj-o ase-o. M feraa mo a dëere, ne mo a karë asej-o preeë-ro damenjse lee amo kegyenkpe-rø, ne mo a waa mfeere feyë a bware feyë n gbaa n kyoree amo preeë mo kegyasë kegyasë bo sa fo.

Anej ne Wuribware a sun tswé Yohanee Osuubpo-o kkokowë asej-o

5 To, sanj ne Herod gye Yudeya swéere se owure-o, Wuribware alopjepo kó mò bo-rø ne ba tée mò e Sakariya. Jo lee Isireelii awuye bokó ne bo gye Wuribware alopjepo preeë a kasuro-o-ro. Kasuro mò ne baa ke-ro mbuno si mbuno si-o. Sakariya ma gye mbuno-o-ro kako ne ba tée kamò e Abiya-o kigyi. Mò ka ne ba tée e Ilisabet ne mò gbaa a lee kasuro-o-ro de. ⁶ Abes anyo ma kakyena-rø a waa Wuribware dan, a lee feyë baa gya mò mbraa-o preeë se kyekyee. ⁷ Amaa bo moj de gyi, a lee feyë Ilisabet maa kowé. Amo bamö anyo-o preeë a kyò bere lowe.

8-9 Sanj a fo feyë Abiya kabuno-o sun Wuribware mò sunjkpa. Fejë anej ne bamö adëdaasenj bo lee Wuribware alopjepo se e kaapo-o, ne baa tswé abu bo lee Sakariya feyë mò e gye ne o lwee Wuribware sunjkpa-o ya kywëe nyonku sa Wuribware. ¹⁰ Sanj a fo, ne oo lwee mfer o yere o kywëe nyonku o sa Wuribware-o, na lamanj-o mo yere kawu ba kore keberekore.

¹¹ Nyonku mò bo kakyansëgyii ne ka yere lopjekpa se-o-rø* o kywëe. Ne Sakariya yere lopjekpa-o akato-rø. Puri amo-rø ne Wuribware kaboo kó a lee mò se, na o yere mò kigyisesaree se. ¹² Amo Sakariya a nju Wuribware kaboo amo anej-o, ne mò duj a ten mò, ne kufu a nya mò. ¹³ Ne Wuribware kaboo-o ye,

“Sakariya, fo ma sa a kufu nya fo.

Wuribware a nu fo a kore mò feyë o sa fo kayaagyi.

Amose-o fo aa fg ka Ilisabet e kowé onyare.

Na fo sa mò kenyare feyë Yohanee.

¹⁴ Mò ya kowé mò, a sa a fo akato gyi bweeto
na a sa a asej bweeto gbaa akato gyi,

¹⁵ a lee feyë o kii sese dabé a o bo sa Wuribware.

O kisi nta kemaa*.

Na Wuribware a kufwiine timaa-o sa mò mò keyaalej
pwëe gbaa na mone dëe kowe mò.

¹⁶ Na o kpawé ane Isireelii awuye
ne baa ténje bamö aa ane nyangpe Wuribware
mbojto-rø-o bweeto baa Wuribware ase.

¹⁷ Na o nya keyaalej lee Wuribware a kufwiine timaa-o ase,
feyë anej ne Wuribware a akyamæe-o Iliya a nya-o dëe.

Na o gye ane nyangpe njkpe,
na o nya waa Wuribware a asej-siraa gywii mò.

Na o sa a nyaaagi na bamö ase a bee kpa abee,
na bo waa kanj kojko.

Na o sa a katjmaabu awuye kyurowi bamö mfeere
bo gya asej timaa ekpa se.”

¹⁸ Ne Sakariya a bise Wuribware kaboo-o feyë, “Mo aa mo ka preeë mo a béré. Ne emene ne mo e waa a m bo nju feyë amo-o gye kasentin nee?”

¹⁹ Ne oo benjaa feyë, “Mo e gye Gabriiel ne n yere Wuribware sonfson ase-o, ne oo sun mo feyë m bo tswé asej konekñenes mò gywii fo. ²⁰ Amaa fo a moj kowé mo kasentin asej mo ne amo këbèe maa pañ-o se-o, fo i kii kpawu na kamu ya bo fo njke nsi ne mone e kowé kayaagyi-o, ne fo i nju feyë asej ne mo a tswé gywii fo-o e ba kasentin-o.”

²¹ Sanj ma preeë na asej-o yere bo gywii Sakariya, na ba fa keto se ne oo koj kyee Wuribware sunjkpa-o bweeto anej-o. ²² Sanj ne oo bo lee-o, ne oo yere ba asaree bo sa senja.

* 1:11 Kéléé Igyipiti 30.1-10. * 1:15 Anyare kékare 6.1-4.

Né baa pini feyé Wuribware a lee mò eyee bo kaapo mò mò sunjpa-ɔ mfen, a lee feyé a mòj leę taare yaye kano sa sejşa gywii hamo.

²³ Né ne Sakariya e waa mò kusun Wuribware sunjpa-ɔ a kyoŋ-ɔ, né njkee oo yo mò aye. ²⁴ Bo fo saŋ kɔ-ɔ né mò ka a nya kame, né njkee oo kwéerø kékyan-nó aferi anuu, na o maa lee kawu. ²⁵ Né oo tòwé gywii mò eyee feyé, “Njkee feraa Wuribware a kya mò-rø, né oo bee lee mo lee ipeere-ro asese ase!”

Anej né Wuribware a suŋ tòwé Yeesuu kokowé asej-ɔ

²⁶ Amo Ilisabet a kame-o aferi asiyé-o-ro-o, né Wuribware a bee sun mò kaboo Gabriyel feyé o yo Galileya swéerø se a maŋ kɔ né ba tee mò e Nasaret-ɔ-rø, ²⁷ na o yo kabregyii kɔ ne ba tee mò e Mariya-o ase. Kabregyii mò ne baa kere mò sa ḥnyare kɔ ne ba tee mò e Yosef ne oo lee Yudaa awuye ɔdèdaapø Deefid a kabuno-o. ²⁸ Amo feraa kaboo-ɔ a yo kabregyii amo ase mfen ne o bo-ɔ, né oo ka mò kana tòwé gywii mò feyé, “Wuribware a gya fo kamee, né oo yure fo.”

²⁹ Né Mariya dun a ten mò bo lee kete ne Wuribware a kaboo-ɔ a tòwé-ɔ se, né oo fa mféerø kpone feyé o nu kɛmø né kaboo amo a tòwé-ɔ kaasø aaa. ³⁰ Né kaboo amo a tòwé gywii mò feyé,

“Mariya, fo ma sa a kufu nya fo.

Wuribware a waa fo ato.

³¹ Fo e nya kame na fo kowé ḥnyare,
na fo sa mò kenyare feyé Yeesuu.

³² Na o kii sese dabe, na bo tee mò e
Nyinjkpen-kyon-atø-pæee-Bware mò gyi-o.

Na Nyanjø Wuribware sa a o kyena
mò nana Deefid a kuwure-o si.

³³ Na o kii mogn ɔdèdaapø Yakubu a ananagyi-o
owure nsu pæee.
Mò kuwure-o maa gyé këe daa!”

³⁴ Né Mariya ye, “Moŋ nyi anyare, né emené né a waa na a ba anej?”

³⁵ Né Wuribware kaboo-ɔ mò ye,

“Wuribware a kufwiijø timaa-o e ywéé fo se,
na Nyinjkpen-kyon-atø-pæee-Bware

a keyaaleŋ-ɔ sii fo se.

Amose-ɔ fo kayaagyi-o, ba tee mò e
keyaaføre timaa, Wuribware mò gyi-o.

³⁶ Nu, fo kowébøe Ilisabet né oo beré, né bo ye a maa kowé-ɔ, de ḥnyare kame. Kamø aferi asiyé nee. ³⁷ Na seye moŋ bo-rø ne Wuribware maa taare a o waa!”

³⁸ Né Mariya ye, “Wuribware kabre e gyé mo, amose-ɔ a waa sa mò feyé anej ne fo a tòwé-ɔ mò dæe.” Né Wuribware kaboo amo a lee mò ase.

Anej né Mariya a ya ka Ilisabet kano-ɔ

³⁹ Keto moŋ kyee ne Mariya a waa siraa, ne oo da eyee se yo Yudeya maŋ kɔ ne o bo abee-ɔ-rø-ɔ, mfen ne Sakariya na mò ka Ilisabet te-o. ⁴⁰ Né oo yo Sakariya lɔŋ-nó ya ka Ilisabet kano. ⁴¹ Ilisabet kedeŋ nu Mariya kanøka-ɔ, né kayaagyi né o de mò kame-o a daborø mò eyee mò nyi kame-ro. Né Wuribware a sa né mò kufwiijø timaa-o a lee soso bo kyena Ilisabet se puri amo-rø. ⁴² Né Ilisabet a tòwé kenkej gywii Mariya feyé,

“Akyee-rø pæee fo né Wuribware a yure bwéetø,
Wuribware a yure kayaagyi

né fo e ba a fo bo kowé-ɔ.

⁴³ Mo a nya kuŋu timaa feyé
mo nyanjø Kristoo mò nyi a ba
na o bo ka mò kano.

⁴⁴ Mo a deŋ nu fo kanøka-ɔ,
né kayaagyi né o bo mo kame-ro-o a daborø eyee
bo lee feyé aa waa mò kane.

⁴⁵ Fo a koore gyi feyé kete ne Wuribware a suŋ
bo tòwé gywii fo-ɔ e ba-rø kasenjtøn-o si-o,
o yure fo.”

*Anęñ nę Mariya a kyorɔ Wuribware-ɔ
46-48 Nę Mariya yę,*

"Mo e kyorɔ Wuribware mo kakponɔ-ɔ.
Mo akato a gyi mo omorawepo Wuribware se.
A lee feye, haree mo a gye mo kabre wɔrɔba-ɔ
gbaa ooo, oo nyinji mo se.
Lee ndao bo yę, asesę ne bg te mbeyɔma-ɔ
na bamo ne ba ba a bo bo kowę-ɔ,
e tee mo e N-de-nyure.
49 Bo lee ato dabe ne ḥyaalęnpo-Bware a waa sa mo-ɔ se,
mo e kyorɔ mo kenyare kpeyaa.
50 Lee dedaa-ɔ bo fo mbeyɔma-
ɔ kpa kənana kemaa-ɔ asesę ne ba bu mo-ɔ asenj.
51 Nę o teyi mo kesaree dabe-ɔ bo waa ato dabe,
ne oo brawę bamo ne ba kaapɔ bamo eyee-ɔ-ɔ.
52 ḥaa awure kaase,
ne oo yase asesę langyanj soso.
53 ḥaa sa atiripo ato timaa,
ne oo gya ato awuye bo kyonwę asaree kpankpan.
54-55 Oo nyinji ketɔ ne oo tɔwę gywi
ane nana Abraham mo aa mo ananagyi-o si,
feyę o yure bamo nsu pęee-ɔ.
Ne ḥkeet oo ba na o bo kya anę Isireelii awuye,
Wuribware mo gyi-ana-ɔ-ɔ."

56 Ne Mariya a kyena mfeñ ka Iisabet kanɔ waa aferi asa pwęe ne oo dee kiŋji yę pe.

Anęñ nę baa kowę Yohanee Osuuubpo-ɔ
57 Iisabet kókowę saj a fo-ɔ, ne oo kowę ɔnyare. 58 Mo akyenabęepo na mo akowebęe a nu feye Wuribware a waa ato timaa sa mo-ɔ, ne aa waa bamo aa mo kakatagyi.
59 Bamo a kowę kayaagyi-o, kemo kake buruwasepo-ɔ, ne baa tenj mo kɔtweetu, ne bo yę bo ba mo se Sakariya kenyare bo sa mo. 60 Ne mo nyi yę, "Daabii. Weetee mo kenyare e gye Yohanee."

61 Ne baa beňjaa mo feye, "Nee bo maa tee mone akowebęe-ɔ ɔko mo anę ε?"
62 Mo se a moj tee taare sa sejnsa-ɔ se-ɔ, ne baa ba asaree bo bise mo kenyare ne o kpa feye bo bo sa mo gyi amo-ɔ. 63 Ne oo ba asaree bo tɔwę feye bo sa mo kataaboo ne ba kyoree se-ɔ, ne oo kyoree feye, "Mo kenyare e gye Yohanee." Ne eyee a kpej bamo pęee. 64 Mo a denj kyoree amo puri amo-ɔ lowę-ɔ, ne mo kano a bunjji, ne oo bee lee o sa sejnsa, ne oo meraa se o kyorɔ Wuribware. 65 Ne aa waa mo akyenabęepo-ɔ pęee kufu, ne asej amo a lweero fo Yudeya abee-ɔ-ɔ a eman-ɔ ɔkemaa se. 66 ɔkemaa ne oo nu asej amo-ɔ a fa amo mfeere, ne bo yę, "Ntɔ sejse ne kayaagyi mo e ba a o bo kii-o neę?" A lee feye ɔkemaa a ḥu feye Wuribware kęyaalęn bo mo-ɔ.

Anęñ nę Sakariya a kyorɔ Wuribware-ɔ
67 Ne Wuribware a kufwiñe timaa-o a bo ywee Sakariya si, ne oo lee o tɔwę ketɔ ne Wuribware e tɔwę o gywi mo-ɔ. Ne o yę,

68 "Mon' sa a anę Isireelii awuye
kyorɔ anę nyanję Wuribware,
a lee feye oo bo lee mo asesę lee asej-ño,
ne baa nya bamo eyee.
69 ḥaa sa anę omorawepo dabe
bo lee mo keyaafɔre, anę ɔdędaapo Deefid, a kęnana-ɔ-ɔ,
70-71 feye anę ne oo bora mo akyamae timaa si
tɔwę kyee bo beya anę-ɔ,
feyę o lee anę a o bo lee anę adonj
na bamo ne ba kisi anę-ɔ kesaree-ɔ.
72-75 Wuribware yę o waa anę adędaapo kedamenanęse,
na o ma tanj etan dabe ne oo waa bo beya
mo aa anę nana Abraham mbontɔ-ɔ se,
feyę o kɔrę anę a o bo lee anę adonj ase,
na o sa a anę sunj mo fo anę ḥkpake kęe,

na kufu mōj de ane,
na ane nya ḥkpōn̄fwiiri mō ase
na ane dēe kii itimaa awaapo.”

76 Né Sakariya a sa seŋsa gywii mō gyi-o feye,
“Mō gyi, fō feraa ba tēe fō feye
Nyin̄kpeñ-kyoñ-atō-peee-Bware a kyaamee-ɔ,
a lēe feye fō e gye Wuribware ḥkpēe,
na fo ya lōñjō mō kpa bō beya mō.
77 Na fo ya tōwē gywii ane nē ane gye mō ases-ɔ feye,
o kpa feye ane nu ane eyee,
na o nya taa ane ḥbōyē bo ke ane na o morowē ane.
78-79 Mō a ḥju ane ewee-ɔ se-ɔ,
anej a omorowepo nē o sunj a o bō kyōjwē ane-ɔ,
ba tēe mō e Gyegyaye-kyōwe-a-kelanjhero-ɔ,
a lēe feye mō kelanjhero e weē ane
nē ane te kibugyii-ro, nē ane sere lowi-o si,
na o lanjē ane ḥkpā-ro
na ane nya kyēna ḥkpā na alanfiya-ro.”

80 Kayaagyi-o a dañ-ɔ, oo nya kanyiasen na daa timaa. Ne ḥkee oo yo ya kyena kimukee-ro anen-aaa, bō fo sanj nē o lee mō eyee ifuri bō kaapo Isireelii awuye-o.

2

*Anej ne baa kowē Yeesuu-o
(Matiyo 1.18-25)*

1 Nke amo-ɔ-ɔ ne Roma awuye owure dabē Kayesaa Agustus a sa mbraa feye bō kyōrēe na bō kare asese ne bo bo mō ese-ɔ se-ɔ peee. Amo e gye kegyen̄kpēe feye bamō a sa anen a mbraa-ɔ. ² Sweere amo se toñ ko e gye Siriya. Sanj amo-ɔ gominaa ne o yere owure dabē-ɔ ayaa-ɔ mfeñ-ɔ e gye Kviriniyu. Ne gominaa amo de Yudaa awuye ɛswērē ne ba tēe emo Galileya na Samariya na Yudeya-ɔ se keyaaleñ. ³ Né baa sa mbraa feye ḥkemaa yo mō aye, na o kyōrēe mō kenyare mfeñ.

⁴⁻⁵ Amo-ɔ Yosef na mō kerekyyee Mariya gbaa a koso leē Nasaret mañ nē bo te mō-ɔ ne o bō Galileya sweere se-ɔ. Né baa yo Betelahem mañ nē o bō Yudeya sweere se-ɔ nē o gye bamō nana Owure Deefid aye-ɔ. Né baa yo ya kyōrēe bamō anyare. Sanj amo na Mariya de kame.

⁶ Bamō a bō Betelahem mfeñ-ɔ, ne Mariya kōkōwē a fo. ⁷ Né baa buwi kpa afō a sowekpa a lōñ-ɔ na bō sowē mfeñ. Amaa bo moj nya sowekpa lōñ amo-ɔ, a lēe feye asese bwēeto a ba mañ amo-ɔ kyo bō sowē mfeñ. Anej se-ɔ baa sowē kekyaj ne mbo da-ɔ-ɔ-ɔ nee. Né Mariya a kowē mō bregyi nyans-ɔ. Né oo ba waagya bō miri mō, nē oo taa mō bō beya kedakaa ko nē bō de mbo ateese ba waa-ɔ-ɔ-ɔ.

Esanne adeeresepo-ɔ na Wuribware mbō-ɔ asej

8 Kemo kanye amo esanne adeeresepo ko mō bo sweere amo se, ne bo da efa-ɔ ba deere bamō mbo se. ⁹ Mfeñ ne Wuribware kabōo kō a lee mō eyee bō kaapo bamō. Né Wuribware se a kelanjhero-ɔ a weē bamō se, nē kufu a nya bamō bwēeto. ¹⁰ Né Wuribware kabō-ɔ ye,

“Mōne ma sa a kufu nya mōne,
a lēe feys asen̄ kōnekonesc kō
nē a baa ḥkemaa mō kakatogyi-o
nē mo a baa mōne.

11 Amo e gye feye ndao a kake mō
baa kowē ḥko nē o morowē mōne-ɔ.

Mō e gye Kristoo, mōne nyans-ɔ
nē Wuribware a tōwē feye
o sunj a o bō kyōjwē mōne-ɔ.

Baa kowē mō mōne ḥdēdaapo Deefid a mañ-ɔ-ɔ.

12 Na ketō ne ke e kaapo mōne-ɔ e gye feye,
mōne ya yo, mōne i ḥju feye
baa ba waagya bō miri mō bō beya
kedakaa nē bō de mbo ateese ba waa-ɔ-ɔ-ɔ.”

¹³ Puri amo-ro, ne Wuribware mbao bweet a lee soso bo tii ogyenkpeseo-se se esanne adeeresepo amo ase mfen, na ba waa ilin ba kyoro Wuribware feye,

¹⁴ "Wuribware ne bo soso-o
a nya kedabe na wuraa ooo,
ne bambo ne bo bo sweere se
ne o kpa bambo asej-o
a nya kayeyuri ooo."

¹⁵ Amo Wuribware mbao amo a kinjji bo yii soso-o, ne jkee esanne adeeresepo amo ye, "Mon' sa a ane yo maij amo-ro ya kee keto ne kaa waa mfen ne Wuribware a sun bo towe gywii ane-o."

¹⁶ Amose-o ne baa waa menan yo Betelahem ya nu Mariya na Yosef na kayaagyi-o, na o da kedakaa ne bo de mbo ateese ba waa-ro-o-ro. ¹⁷ Ne baa towe anej ne Wuribware kabao-o a towe kayaagyi amo asej-o gywii bambo. ¹⁸ Ne eyee a kpej okemaa ne oo nu anej ne esanne adeeresepo amo a towe-o. ¹⁹ Mariya mo a taa asej mo pree bo beya mo kuju-ro, ne oo fa amo mfeere bweeta. ²⁰ Ne esanne adeeresepo-o a kinjji ba yo, na ba waa ilin ba kyoro Wuribware bo lee keto ne baa nu ne baa nu si. Anej ne Wuribware kabao-o a deej towe gywii bambo-o dce ya waa.

Anej ne baa sa kayaagyi-o kenyare-o

²¹ Kayaagyi-o a gyi jke mburuwa-o, ne san a fo feye bo ten mo kotweetu-o. Ne baa ten mo kotweetu. Ne baa sa mo kenyare e Yeesuu, ne ke gye kenyare ne Wuribware kabao-o a sa mo pwee ne Mariya a dce nya mo kame-o.

Anej ne baa yaa Yeesuu Wuribware surjkpa-o

²²⁻²⁴ Amo Yudaa awuye de bambo mbraa ko ne Wuribware a sa bambo odedaapo Mosis feye okyee ya kowe kayaagyi popwae o de iyisi bo fo jke aduna. Jke amo ya kyon, na bo taa okyee-o na mo kayaagyi-o yaa Wuribware sunjkpa-o Yerosalem manj-no, na bo kperi kayaagyi-o si mo kaboo bo lonyo Wuribware, a lee feye Wuribware a towe mo mbraa wore-o-ro feye,

"Okemaa bregyi nyansse ne o kowé mo-o gye Wuribware lee."*

Na bo bee kpree okyee-o se. Ne okyee-o e gye otiripo feraa, keto ne o mo bo sa Wuribware-o e gye awurelepo anyo.* Ne Yosef a taa Mariya na mo kayaagyi yaa Wuribware sunjkpa-o Yerosalem mfen na bo lonyo Wuribware, feye anej ne bambo mbraa-o a towe-o.

²⁵ Saj amo mo onyaré ko bo Yerosalem mfen ne ba tee mo e Simeyon. Onyaré amo gye sesse timaa, ne o sun Wuribware neenes. Ne jkee o te o gywii saj ne Wuribware i sun omorowepo a o bo kyonwé Isireelii awuye-o. Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o te mo se. ²⁶ Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a kyo towe gywii mo feye o nu Kristoo ne Wuribware a towe bo beya feye o sun a o bo kyonwé-o pwee na o dce wu. ²⁷ Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a sa ne oo yo Wuribware sunjkpa-o kabuno kake nsi ne Yosef na Mariya a baa Yeesuu mfen na bo bo waa keto ne Wuribware a mbraa-o e kaapo-o. ²⁸ Ne Simeyon a kooré keegyi-o de mo asaree-ro, ne oo sa Wuribware arje feye,

²⁹ "O, Nyanyo Wuribware, mo mfeere a di mo,
jkee feraa sa a n wu,

³⁰⁻³¹ a lee feye jkee feraa
mo a nu ekoo ne fo a towe bo beya
feye mo i nu pwee na n dce wu-o.

Mo e gye omorowepo ne fo a lee bo kaapo asese preee-o.

³² O kii feye fetiri a o bo sa nde se awuye,
na bo nya gyi fo ekpa-o.

Na fo asese Isireelii awuye kaapo bambo eyee
mo kedabe na mo wuraa-o si."

³³ Ne anej ne Simeyon a towe bo lee kayaagyi-o si-o a kpej kayaagyi-o mo se na mo nyi eyee.

³⁴⁻³⁵ Ne Simeyon a yure bambo, ne oo towe gywii Mariya feye,

"Wuribware a lee kayaagyi mo nee feye o kii

* 2:22-24 Kele Igyipiti 13.2, 12.

* 2:22-24 Kolonyo mbraa 12.6-8.

əko ne ane Isireelii awuye bweeto i kine,
 na bo kpuri,
 ne bamō bweeto mō e koore mō a bo gyi,
 na bo nya kēmorōwe-o.
 Ḷ kaapo Wuribware a ekpa-o,
 amaa asees bweeto e tōwe asej a bo bo kye mō.
 Na bo lee ane se-o
 bo lee bamō mfecrē bōye ifuri.
 Na fo, mō nyi-o mō, a waa fo gyā bweeto,
 na fo bōre-ro duŋwi fo.”

³⁶⁻³⁷ San amo dee kekyebres ko mō bo-ro ne ba tee mō e Anaa. Ḷ gye Wuribware kyaamee ko nee. Ḷ leę Isireelii awuye kasuro ne ba tee kamo e Asere-o-ro. Mō se kenyare e gye Fanuwel. Ḷ waaree na o gye kabregyii, ne mō aa mō kuri a kyena nsu nsunoo, ne mō kuri a wu. Né oo kii kpenleyee ane-j-aaa bo fo mbeyo-mō, né oo gyi nsu aduburuwa na nna. Né ɻkee a bo Wuribware sunkpa-o kabuno san kemaa, o sun Wuribware mpase na kanye, na o kra akon, na o kore kēbwarekore. ³⁸ Kayaagyi-o na mō se na mō nyi a bo mfen-o, ne Anaa a ya ɻu bamō. Mō keya ɻu bamō-o, né oo sa Wuribware anse na kowaa feye mō a sa bamō kayaagyi amo. Né oo tōwe kayaagyi amo asej gywii Yerosalem awuye ne bo gywii feye Wuribware e ba a o bo morōwe bamō man-j-lee bamō adon kesaree-ro-o.

Yosefna mō ka kikinji yō Nasaret

³⁹ San ne Yosefna mō ka Mariya a waa ketō ne Wuribware a mbraa-o e kaapo-o lowe-o, ne baa kinji yō bamō kyenakpa Nasaret manj né o bo Galileya sweere se-o-ro. ⁴⁰ Mfen ne bamō gyi amo a ya dan nya elen. Né Wuribware a sa mō kanyiasen bweeto, né oo sa mō ɻyure.

Aneŋ ne Yeesuu ɻyagyi-ro, oo yo Wuribware sunkpa-o

⁴¹ To, kasu kemaa ma Yeesuu mō akowepo naa Yerosalem manj-no ba gyi Yudaa awuye a kasu kanj a ateese ko ne ba tee amg e Wuribware-a-ky-a-an-e-yo-we-o. ⁴² Amg Yudaa awuye ase kanyaŋse ya gyi nsu kudu ɻnyo, o de kpa feye o waa ketō kemaa ne əko ne oo dan lowe-o e waa-o. Amose se-o Yeesuu a gyi nsu kudu ɻnyo-o, ne mō aa mō akowepo a ya gyi ateese amo, feye aneŋ ne nsu kemaa mō akowepo-o e waa-o. ⁴³ Bamō a lowe-o, ne ɻkee ba kinji ba yo pe-o, ne Yeesuu wore a sii Yerosalem, na mō akowepo moŋ nyi. ⁴⁴ Ba fa feye o bo asees ne bamō aa bamō a yo-o-ro nee. Amose-o baa nare aneŋ-aaa kake konjko ya fo kpa-ro pwē ne baa dee lee ba buwi ba kpa mō bamō akowebes ne bamō aa bamō a yo-o na bamō nyare-ana ase. ⁴⁵ Amaa baa deere kpone, bo moŋ ɻu mō. Aneŋ se-o, né baa kinji bee yō Yerosalem ba buwi ba kpa mō. ⁴⁶ Bamō a lee ba yo pe-o ɻke nsa-ro pwē ne baa dee ɻu mō, na mō aa abwareseŋ akaapopo-o boko te Wuribware sunkpa-o kabuno, na o nu ketō ne ba kaapo-o, na o bise bamō amo asej. ⁴⁷ Né bamō ne baa ɻu aneŋ ne Yeesuu a nu asej-o kaase na mō gbaa e beŋŋaa bamō-o, eyee a kpeŋ bamō. ⁴⁸ Mō se na mō nyi a ya ɻu mō-o, ne eyee a kpeŋ bamō, ne mō nyi ye, “Mō gyi, ntetō nee nee fo a waa ane mfaanee-o nee? Fo a sa ne mo aa fo se akata a pée ane i buwi ane e kpa fo.”

⁴⁹ Né oo beŋŋaa mō nyi na mō se feye, “Ntetō se ne monē naa monē i buwi monē e kpa mo ton kō-o nee? Monē moŋ nyi feye a tiri feye n kyena n se a lōŋ-o-ro nee eee?” ⁵⁰ Amaa bo moŋ nu mō asej-o kaase.

⁵¹ Né bamō aa Yeesuu a kinji yō Nasaret manj-no, né oo bu bamō neenee. Né mō nyi a taa asej mo pese bo bęya mō kuŋu-ro. ⁵² Né Yeesuu a dan, né mō kanyiasen a waa kōkyo. Né Wuribware na asees pese a kpa mō asej.

3

Aneŋ ne Yohanee Osuuibro-o a loŋjō kpa sa Yeesuu-o (Matiyo 3.1-12; Maak 1.1-8; Yohanee 1.19-28)

¹⁻² San ne Wuribware a sa ne Sakariya mō gyi Yohanee a tōwe abwareseŋ na o bo kimukee-ro-o, na san amo nsu kudu nnuu nee feye Roma awuye owure dabe ne ba tee mō e Tibeeriyus-o a gyi kuwure-o. San amo dee na Romanyi kō ne ba tee mō e Pontiyus Pilat yere owure dabe amg aya-a-ro o gyi Yudeya sweere se kigominaa. ɻnyare kō ne ba tee mō e Herod-o gye Galileya sweere se owure. Mō tire Filipo e gye Itureya na Trakoniitis esweere se owure. Na ɔnyare kō ne ba tee mō e Lisaniyas-o gye Abileenee sweere se owure. Né Hanaa na Kayafas mo i gyi Wuribware alonjøpo kebresé sanj amo. ³ To, né Yohanee a yo Yoodan bon a keri-o pese o tōwe abwareseŋ ne Wuribware ye o tōwe-o gywii əkemaa ne o borō mfen o kyōn-o feye, “Mon' nu monē eyee, na mon' kinji lee monē eboye-ro, na mon' bo asuu, na Wuribware nya taa monē eboye bo ke monē.”

⁴ Yohanee mo asej ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree waa abwareseŋ wore-o-ro feye,

“**ጀ**ko e feε-rø kimukee-ro feye,
ጀMon' lɔŋŋo kpa neεnεe bo beya Wuribware,
 na mɔn' waa kpa kyerarase sa mɔ a o bo bɔrɔ se.
 5 Kemanjaj kemaa mɔ e bɔrɔ a ki tii,
 na kebqe na kebeegyi kemaa mɔ buburi ba kaase.
Ekpa koresse e waa kyeye,
 na sweere ne o du sakesake-ɔ pεεe mɔ gyiiri si.
 6 Na kaye mɔ-ro asesee pεεe nju omorowepo
 ne Wuribware i sunj a o bo kyonywε-ɔ.”*

7 Ne asesee biribiri a ba Yohanee ase na o bo bamq asuu. Ne o ye, “Mone awɔ mɔ, emene se ne mone a ba mfεe? ጀko a kaapo mone feye a tiri feye mone gbaa mon' lee mone eyee bo lee ebɔye a kakoka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abɔyewaapo-ɔ-rø aaa? Ma koore a n gyi. 8 Mone ma fa feye mone a gye ane nana Abraham mɔ ananagyi-o si, mone mɔn tii kakoka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abɔyewaapo-ɔ se. A lee feye Wuribware e taare a o ba mfεe a afore mɔ bo buruwi asesee na bo kii Abraham mɔ ananagyi. Amose-ɔ mɔ e towε mo i gywii mone feye, mone akato ya pee amo-ɔ se, keto ne ki tiri-o e gye feye mon' waa ato kemaa ne weetee a kaapo feye mone a nu mone eyee ne mone a kinjji lee mone ebɔye-ɔ-ɔ. 9 Mone pεεe ne mone i nu mɔ ase-ɔ du nee feye ayii-o. Mon' sa se, a lee feye Wuribware a waa kakwii-ata sira, na o ba bo ne kiyii kemaa ne ke maa swε agyi timaa-o ilej kaase a bo da na o twe waa deekpa-ɔ.”

10 Ne asesee-ɔ a bise Yohanee feye, “Ne nteto ne Wuribware e kpa a ane waa?”
 11 Ne oo beŋŋjaa bamq feye, “Okemaa ne o de awaagya anyo-ɔ taa okonkɔ sa mɔ nε o mɔn de-o, na okemaa ne o de ateeese-o sa mɔ nε o mɔn de-o.”
 12 Ne lenpoo akɔɔrepo kɔ a ba a bo bo bo asuu, ne baa bise Yohanee feye, “Okapopo, nteto ne ane waa?”

13 Ne o ye, “Mone ma koore lenpoo kyony anej ne bo ye mon' koore-ɔ se.”
 14 Ne asoogyaa kɔ mɔ a bise mɔ feye, “Ne ane mɔ ane εεε? Nteto ne ane waa?”
 Ne o ye, “Mone ma leŋ øko koore atanne, na mone ma porɔ øko na o mɔn waa bɔyε koore mɔ atanne. Mone atanne ne mone i sunj ne ba ka mone-ɔ a baare. Mone ma tεε feye a mɔn kyo.”

15 Mfεj ne asesee-ɔ a nju feye keto timaa kɔ e ba a kε bo ba, ne baa lee ba fa feye nsanjε Yohanee e gye Kristoo ne Wuribware ye o sunj a o bo kyonywε-ɔ. 16 Ne Yohanee a tɔwε gywii bamq pεεe feye, “Nkyu ne n de mɔ e bo mgnε asuu, amaa øko saŋ a ba na o kyo mɔ, na mɔn fo feye n lee mɔ asebeta gbaa na m fwεe mɔ ayaapapaa se. Mɔ feraa o sa a Wuribware a kufwiijne timaa-o bo gyee mone se nee na mon' nya keyalaen feye deekpa-ɔ. Na o ba kufwiijne timaa-o bo gyee mone. 17 O de mɔ kaworaa ne o ba a o bo kyaare ayu na o swii waa mɔ keporekyee-ɔ-ɔ. Na ɻkee o kpante afenfentee-ɔ pεεe na o kywεe amo deekpa ne o maa dunj-o-ro. Anej ne o gyi asesee pεεe asej-ɔ nee.”

18 Mfaaneε ne Yohanee a bɔrɔ ekpa bweεtɔ se bo tɔwε asej timaa-o gywii asesee, ne oo bεε tɔwε feye okemaa nu mɔ eyee na o kyurowi lee ekpa bɔyε ne o gya se-ɔ.

19-20 Ne Yohanee e tɔwε o gywii Owure Herod* feye oo waa bɔyε feye mɔ a koore mɔ tire mɔ ka ne ba tee mɔ e Herodeya-ɔ waaree. Ne oo porɔ mɔ ebɔye bweεtɔ kɔ ne oo bεε waa bo tii si-o si. Ne ouwre a bεε waa bɔyε bo tii si feye mɔ a kra Yohanee tii.

Yeesuu asuu kebø (Matiyo 3.13-17; Maak 1.9-11)

21 Saŋ ne Yohanee a bɔ asej bweεtɔ asuu-o, ne oo bo Yeesuu asuu. Mɔ a bo mɔ asuu lɔwε, ne Yeesuu e kɔre kebwarekɔre-ɔ, ne awɔrε-ɔ a buŋŋi-ro. 22 Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a ba bo ywhee Yeesuu si feye kuwurelepo-ɔ. Ne bore ko a lee soso tɔwε feye, “Fo e gye mɔ gyi timaa, ne mɔ e kpa fo asej bweεtɔ, ne mɔ akato a gyi fo se.”

Yeesuu kenana-ɔ (Matiyo 1.1-17)

23 Saŋ ne Yeesuu a lee mɔ kusun kaase-ɔ na oo gyi nsu waa adusa. ጀko ne asesee e fa feye o gye Yeesuu mɔ se nee-ɔ e gye Yosef.

Ne Yosef mɔ mɔ se e gye Heelii.

24 Ne Heelii mɔ mɔ se e gye Matat,
 ne Matat mɔ mɔ se e gye Lewii,
 ne Lewii mɔ mɔ se e gye Marikii,

* 3:6 Isaya 40.3-5 (LXX). * 3:19-20 Mɔ e gye Herod Antipas.

ne Marikii mə mə se e gye Yanayi,
 ne Yanayi mə mə se e gye Yosef,
 ne Yosef mə mə se e gye Matatiyas.
 25 Nə Matatiyas mə mə se e gye Amos,
 ne Amos mə mə se e gye Nahum,
 ne Nahum mə mə se e gye Isilii,
 ne Isilii mə mə se e gye Nagayi.
 26 Nə Nagayi mə mə se e gye Maat,
 ne Maat mə mə se e gye Matatiyas,
 ne Matatiyas mə mə se e gye Simiye,
 ne Simiye mə mə se e gye Yosək,
 ne Yosək mə mə se e gye Yodaa,
 ne Yodaa mə mə se e gye Yohanan.
 27 Nə Yohanan mə mə se e gye Risa,
 ne Risa mə mə se e gye Sirubabel,
 ne Sirubabel mə mə se e gye Salatiyəl,
 ne Salatiyəl mə mə se e gye Nirii.
 28 Nə Nirii mə mə se e gye Marikii,
 ne Marikii mə mə se e gye Adii,
 ne Adii mə mə se e gye Kosam,
 ne Kosam mə mə se e gye Ilimadam,
 ne Ilimadam mə mə se e gye Iri.
 29 Nə Iri mə mə se e gye Yosuwa,
 ne Yosuwa mə mə se e gye Ileyesa,
 ne Ileyesa mə mə se e gye Yorim,
 ne Yorim mə mə se e gye Matat,
 ne Matat mə mə se e gye Lewii.
 30 Nə Lewii mə mə se e gye Simeyən,
 ne Simeyən mə mə se e gye Yudaa,
 ne Yudaa mə mə se e gye Yosəf,
 ne Yosəf mə mə se e gye Yonam,
 ne Yonam mə mə se e gye Iliyakim.
 31 Nə Iliyakim mə mə se e gye Miliya,
 ne Miliya mə mə se e gye Məna,
 ne Məna mə mə se e gye Matata,
 ne Matata mə mə se e gye Nataj,
 ne Nataj mə mə se e gye Deefid.
 32 Nə Deefid mə mə se e gye Yəsəe,
 ne Yəsəe mə mə se e gye Obid,
 ne Obid mə mə se e gye Bowas,
 ne Bowas mə mə se e gye Salamoŋ,
 ne Salamoŋ mə mə se e gye Naasən,
 ne Naasən mə mə se e gye Aminadabi.
 33 Nə Aminadabi mə mə se e gye Adimin,
 ne Adimin mə mə se e gye Aram,
 ne Aram mə mə se e gye Hisirən,
 ne Hisirən mə mə se e gye Pərəs,
 ne Pərəs mə mə se e gye Yudaa,
 ne Yudaa mə mə se e gye Yakubu.
 34 Nə Yakubu mə mə se e gye Isak,
 ne Isak mə mə se e gye Abraham,
 ne Abraham mə mə se e gye Teeraa,
 ne Teeraa mə mə se e gye Nahəo.
 35 Nə Nahəo mə mə se e gye Serug,
 ne Serug mə mə se e gye Rewu,
 ne Rewu mə mə se e gye Pəleg,
 ne Pəleg mə mə se e gye Heebrii,
 ne Heebrii mə mə se e gye Salaa,
 ne Salaa mə mə se e gye Keenan.
 36 Nə Keenan mə mə se e gye Aafakesad,
 ne Aafakesad mə mə se e gye Səm,
 ne Səm mə mə se e gye Nowaa,

ne Nowaa mə mə se e gye Lamək,
ne Lamək mə mə se e gye Mətusala.
³⁷ Ne Mətusala mə mə se e gye Inək,
ne Inək mə mə se e gye Yarid,
ne Yarid mə mə se e gye Mahalalel,
ne Mahalalel mə mə se e gye Keenanj,
ne Keenanj mə mə se e gye Inəs.
³⁸ Ne Inəs mə mə se e gye Set,
ne Set mə mə se e gye Adam,
ne ɻukee Adam mə mə se e gye Wuribware.

4

Yeesuu kokyərəkəe

(Matiyo 4.1–11; Maak 1.12–13)

¹ Lee saj ne baa bə Yeesuu asuu-o, Wuribware a sa mə kufwiijə timaa-o bweeto. Mə a kinjji lee Yoodanj boŋ-no-ɔ, ne Wuribware a kufwiijə timaa-o a sa ne ɔɔ yɔɔ naa o muruwi-ro kimukee-ro ɻuke aduna. ² Mfəŋ ne ɻbənsam a kyə mə-ɔ kəe feyə o nya mə bə waa ɻbəyə-ɔ aaaa. ɻuke de̱manjtə mə pəee Yeesuu moŋ gyi seyə, amosə-ɔ saj ne ɻuke amo a kyoŋ-ɔ akon de mə.

³ Ne ɻbənsam a tɔwə gywii Yeesuu feyə, “Fø i nyi feyə Wuribware mə gyi-o e gye fo kaseñtin, amo feraa sa a kibu mə buruwi bobobodoo sa fo a fo gyi.”

⁴ Ne Yeesuu a beŋŋaa mə feyə, “Baa kyoree waa abwareseñ wɔrə-ɔ-ɔ feyə,

‘Ateese wɔrə maa sa səsə ɻkpə.’*

⁵ Ne ɻbənsam a yaa mə soso ton ko, puri amo-ɔ ne ɔɔ ba kaye-ɔ emaj pəee bə kaapo Yeesuu. ⁶ Ne ɔɔ tɔwə gywii mə feyə, “Mo e taa kaye mə-ɔ emaj pəee keyaalen na emə kedabə a n sa fo. Amo-ɔ pəee bə mo kəsarə-ɔ nəe, amosə-ɔ mo e taare a n taa emə sa ɔkəmaa ne mo e kpa-ɔ. ⁷ Amosə-ɔ fo ya kpun ajuuri sunj mo, emə pəee mo i kii fo lee.”

⁸ Ne Yeesuu a beŋŋaa ɻbənsam feyə, “Baa bee kyoree waa abwareseñ wɔrə-ɔ-ɔ feyə,

‘Moŋ' sunj moŋe nyāŋpe Wuribware wɔrə kpeŋ.’*

⁹ Ne ɻbənsam a bee yaa mə Yerəsaləm maŋ-no, ne ɔɔ taa mə yaa bo yera Wuribware sunjkpa-ɔ katwə-ɔ, ne ɔɔ tɔwə gywii Yeesuu feyə, “Fø i nyi feyə Wuribware mə gyi-o e gye fo kaseñtin, amo feraa fuwi ywə-ɔ a ɻuke.”¹⁰⁻¹¹ A lee feyə baa bee kyoree waa abwareseñ wɔrə-ɔ-ɔ feyə,

‘Wuribware e sa a mə mbə-ɔ bə kuŋ fo neenəe,
na bə sɔrɔ fo bamə asaree se,
na fo ma nya da keyaa kibu si.’*

¹² Ne Yeesuu a bee beŋŋaa mə feyə, “Nee a bə abwareseñ wɔrə-ɔ-ɔ feyə,

‘Moŋe ma kyə moŋe nyāŋpe Wuribware-ɔ kəe,’ ε?*

¹³ Saj ne ɻbənsam-ɔ a kyə mə-ɔ kəe ekpa amo se lowə-ɔ, ne ɔɔ yowə mə o gywii saj ko bee.

Anęŋ ne Yeesuu a lee mə kusun kaase Galileya-o
(Matiyo 4.12–17; Maak 1.14–15)

¹⁴ Ne Yeesuu a kinjji yo Galileya sweere se, na Wuribware a kufwiijə timaa-o keyaalen bə mə ase. Ne ɔkəmaa ne ɔ bə ifuri amo sə-ɔ a nu mə se. ¹⁵ Ne ɔɔ kaapo asesə abwareseñ mfen a kebwarekore akyan-ɔ-ɔ, ne ɔkəmaa a kyore mə.

Anęŋ ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o
(Matiyo 13.53–58; Maak 6.1–6)

¹⁶ Ne Yeesuu a yo Nasaret maŋ-no mfen ne baa bera mə-ɔ. Fejə anęŋ ne ɔ kyə ɔ waa-ɔ, kukyure kake a fo-ɔ, ne ɔɔ yo mfen a kebwarekorekyan-ɔ-ɔ. Ne baa kore mə feyə ɔ kare abwareseñ wɔrə-ɔ gywii bamə. Ne ɔɔ koso a ɔ kare. ¹⁷ Ne abrəsə-ɔ ɔko a taa abwareseñ

* 4:4 Mbraa kebəesa 8.3. * 4:8 Mbraa kebəesa 6.13. * 4:10-11 Kiliŋ 91.11-12. * 4:12 Mbraa kebəesa 6.16.

wore-ɔ kebegya ko ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree-ɔ sa Yeesuu. Ne oo sanjye wore-ɔ-ro. Ne oo luo ton ko ne kyaamee-ɔ a kyoree feye,

18 "Wuribware a kufwiijeo te mo se,
a lee feye oo lee mo sun nee feye
η ya tewe mō aseñ timaa gywii atiripo.
Oo sun mo feye m bo tewe gywii bamō ne baa tii bamō-ɔ
feye ba nya bamō eye,
na n tewe gywii atenapo
feye bamō akato i bunji.
Oo sun mo feye m bo kya
bamō ne baa waa bamō borokraa-ɔ-ro.
19 Na n tewe gywii əkemaa feye san a fo
feye Wuribware e ba a o bo morowē mō asese."*

20 Yeesuu a kare gywii bamō lōwē-ɔ, ne oo bao wore-ɔ, ne oo lajjaas sa obres e ne oo taa sa mō-ɔ. Ne lkees oo kyena kore bamō se, ne oo lee o kaapo abwaresen-ɔ. Ne əkemaa ne o bo kebwarekorekyan-ɔ-ɔ-ɔ e deere mō dijn. 21 Ne oo tewe gywii bamō feye, "N gyē feye Isaya a tewe mō fonyfōn kunu si aseñ nee. Ḍ tewe nee feye əko e ba a o bo ba na o waa ato mo pess ne monē a nu mo a kare-ɔ. Ne mo e tewe mo i gywii monē feye ndoo a kake mo əko e waa anej a ato mo monē akato-ɔ."

22 Ne bamō pess akato a gyi mō se, ne eyee a kpenj bamō bo lee anej ne o nyi sepsa esa-ɔ se. Ne baa kuri gyiwy abee, "N gyē ane ayepo Yosef mō gyi-o nee eee?"

23 Ne oo tewe gywii bamō feye, "Mo e kōrē a n gyi feye monē e da kekpare mo a mon' bo kye mo feye, 'Okyapo, kya fo eyee,' na mon' tewe gywii mo feye η waa ato ne monē a nu feye mo a waa Kapaaniyum manj-nō-ɔ mo fonyfōn ayé mfee.

24 Mo e tewe mo i gywii monē feye ba bu Wuribware kyaamee tonj kēmaa, amo mō fonyfōn ayé wore. 25 Bees mo e ba ayeba aaa? Mon' nyinji Wuribware kyaamee Iliya kebēe-ɔ se, sanj-ɔ bware a yere ewore nsu nsu na kebegya, ne əkoj a ba bweeto sweere-ɔ pess se-ɔ.*
26 Sanj amo-ɔ akpenleye kyo bweeto Isireelii sweere se. Amaa Wuribware moj sun Iliya feye o kya bamō-ro. Kpenleye konyko ne o moj gye Isireeliiy ni ne o te Sarafat manj-nō-ɔ asē wore ne Wuribware a sun mō. 27 Ne sanj ne Wuribware kyaamee Ilisa bēe o bo-ɔ-ɔ, ne asese bweeto e lo kebwato ane Isireelii sweere se-ɔ, Ilisa moj sa a əko kpaare, amo ənyare ko ne ba tēe mō e Naamanj ne oo lee Siriya sweere se-ɔ wore kpen.**

28 Amo feraa bamō ne bo bo kebwarekorekyan-ɔ-ɔ-ɔ a nu anej ne o tewe-ɔ, ne bamō idun a fwii. 29 Ne baa koso gyiiri mō lee bamō manj-ɔ-ro. Manj-ɔ mo doj kebēe ko se. Amo bo ye ba tƿee mō a bo bo waa kebēe-ɔ kaase a kēmāntyan-ɔ-ɔ nee. 30 Amaa Yeesuu a borō bamō pess mbonjto-ro kyon nee, meraa mō kpa se o yii yowē bamō mfen.

*Anej ne Yeesuu a kya ənyare ko ne ibrisi te mō se-ɔ
(Maak 1.21-28)*

31 Ne Yeesuu a yo Kapaaniyum manj-nō Galileya sweere se. Kukyure kake-o, ne oo ya kaapo abwaresen mfen a kebwarekorekyan-ɔ-ro. 32 Ne asese ne baa nu anej ne oo kaapo-ɔ eyee a kpenj bamō, a lee feye oo kaapo nee feye mō a gye Wuribware mbraa əsapo-ɔ.

33 Amo sanj amo ənyare ko bo kebwarekorekyan-ɔ-ɔ mfen, ne ibrisi te mō se. Ne ənyare-ɔ a faa-ɔ-kenkej feye, 34 "Aa! Yeesuu Nasaretenyi, nteto ne fo e kpa ane ase mfee? Fo a ba a fo bo mo a nee eee? N nyi seps ne fo gye-ɔ. Fo e gye keyaafre timaa ne Wuribware a lee sun bo kyonye-ɔ."

35 Ne Yeesuu a faa ibrisi-o si feye, "Laato na fo koso ənyare amo se."

Ne ibrisi amo a tƿee ənyare-ɔ bo da bamō akato-ɔ mfen, ne e ya koso mō se, na e moj waa mō seye.

36 Ne asese-ɔ pess eyee a kpenj bamō, ne bo ye, "Nteto aseñ nee, ne o sa sepsa anej-ɔ nee? Ənyare amo de ibrisi pess mo se keyaalej, hareq mō ya tewe aseñ, na e koso seps se." 37 Ne Yeesuu kenyare a yo mfen a ifuri-o pess se.

*Anej ne Yeesuu a kya alopō bweeto-ɔ
(Matiyo 8.14-17; Maak 1.29-34)*

38 Ne Yeesuu a lee kebwarekorekyan-ɔ-ro yo Simoj lōn-nō. Simoj mo gye bamō ne bo gya Yeesuu si-o əko nee. San amo na Simoj mo saa kyees e lo fekyu, ne mō kayowore a bère gya bweeto. Ne baa kore Yeesuu feye o kya mō-ro. 39 Ne Yeesuu a ya yere mfen ne əkyee

* 4:19 Isaya 61.1-2 (LXX). * 4:25 1 Awure 17.1, 18.1. * 4:27 2 Awure 5 1-14.

amo da o lɔ-ɔ. Né oo sa kano feyε fekyu-o yɔwε ɔkyee-ɔ. Né oo kpaare, né oo koso puri amo-ɔ waa ateese sa bam.

⁴⁰ San ne kyowε e twεe-ɔ, ne asesε a baa bamø anyipo ne ba la alogyi alogyi-o Yeesuu ase, ne oo ba mò asaree bø dønjø bamø se akø akø, ne bamø ɔkømaa a kpaare. ⁴¹ Né Yeesuu a bøe gya ibrisi bo koso asesε bweetø se, na ibrisi-o e fee-ro ee tøwε feyε, "Wuribware mò gyi-o e gye fo." Amaa o moŋ sa a e bee sa senja ko, bo lee feyε i nyi damenajse feyε Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonjwε-ɔ née.

*Keto se ne Yeesuu a tøwε abwareseñ kebwarekore akyan-no
(Maak 1.35-39)*

⁴² Kemo kaye njø gyegyaye kese-ro, ne Yeesuu a lee manj-ɔ-ɔ yø kεe se mfeñ ne øko moŋ bo, ne a du dinjø-ɔ. Amo feraa ne asesε a lee ba buwi ba kpa mò. Bamø a ya nju mò-ɔ, njkee bo ma lee kpa feyε a lee bamø ase mfeñ. ⁴³ Amaa oo tøwε gywii bamø nee feyε, "A tiri feyε n tøwε Wuribware a kuwure-o-ro a aseñ timaa-o gywii emaj ko gbaa se awuye, bo lee feyε keto ne Wuribware a sun mò a m bo waa-ɔ née." ⁴⁴ Amose-ɔ ne oo meraa se o naa o tøwε abwareseñ Yudaa awuye emaj se kebwarekore akyan-no.

5

*Anen ne Yeesuu a lee mò agyasepo gyenjkrees-ɔ
(Matiyo 4.18-22; Maak 1.16-20)*

¹ Njø Yeesuu a yere kepare dabø ko ne ba tee kemo e Ginesaret (beεε Galileya)-ɔ kεe, ne njkee asesε i nepjø ba yo akato-ro na bo nya ya nu mò abwareseñ kotøwε. ² Né Yeesuu a nju baa gyiiri ekoree enya bo dønjø kepare-ɔ kεe. Né ɣkingyi akrapo-ɔ a yo a bo ya fwee bamø asawu si. ³ Né oo lwee ekoree-ɔ øko-ɔ. Simøn ne Yeesuu a kya mò saa kyøesε fekyu-o lee née. Né oo kore Simøn feyε o nen koree-ɔ bo dønjø nkyu si kafwee, ne Yeesuu a kyøna koree-ɔ-ɔ kaapo asesε abwareseñ.

⁴ Yeesuu a tøwε abwareseñ lowe-ɔ, ne oo tøwε gywii Simøn feyε, "Mon' nej bo dønjø nkyu si yaa kebøken-ɔ, na mon' tøwe asawu-o waa-ɔ kra ɣkingyl." ⁵ Né Simøn ye, "Mo nyanjø, ane a waa kusun kanye o pøeε, ane mo ane moŋ kra seye. Amaa fo e ye anen feraa, mo e tøwe asawu a tø waa-ɔ."

⁶ Ne baa tøwe asawu-o waa-ɔ. Ne baa kra ɣkingyi bweetø, haree asawu-o e kpa a a kyaye-ɔ. ⁷ Amose-ɔ ne baa ya bamø késaree feyε bamø kosoøεε-anø ne bamø gbaa bo bo bamø koree-ɔ-ɔ bo kya bamø-ɔ. Ne baa bo kya bamø-ɔ, ne baa lee ɣkingyi-o bo borø ekoree enyo-ɔ, haree ekoree-ɔ a tøwε se e kpa a e gya nkyu.

⁸⁻¹⁰ Ne eyee a kpej Simøn na bamø ne mò a bamø bo mò koree-ɔ-ɔ bo lee anen ne baa kra ɣkingyi bweetø-ɔ se. Anen døe ne Sibidii mò gyi-anø, Yakubu na Yohanee ne bo gye Simøn mò kosoøεε-anø amo-ɔ eyee a kpej bamø. Simøn (ne Yeesuu e ba a o bo tee mò e Peetroo-o) a nju mfaaneε-ɔ, ne oo kpuni anjurii Yeesuu akato-ɔ, ne oo tøwε feyε, "Mo nyanjø, nare lee mo ase, bo lee feyε n gye ebøye ɔwaapo née."

Né Yeesuu a tøwε gywii Simøn feyε, "Fo ma sa a fo dun teñ fo. Lee ndøo bo yo fo maa lee kra ɣkingyi. Amaa asesε ne fo e deø buwi kpa na fo baa bamø mo ase." ¹¹ Mfeñ ne baa gyiiri bamø ekoree-ɔ bo beya kepare-ɔ kidenje si, ne baa yowε keto kemaa, ne baa gya Yeesuu si.

*Anen ne Yeesuu a kya bwatøpo ko-ɔ
(Matiyo 8.1-4; Maak 1.40-45)*

¹² San ko Yeesuu a yo o bo man ko-ɔ, na bwatøpo nyare ko mo bo mfeñ. Mò keden nju Yeesuu-o, ne oo yo mò ase, ne oo kpuni anjurii kore Yeesuu tøwε feyε, "Mo nyanjø, fo e kpa, fo e taare a fo kya mo kolo mo na tø nya lwee asesε-ɔ."

¹³ Ne Yeesuu a benjøa mò feyε, "Mo e kpa." Ne Yeesuu a ba kesaree bo dønjø øløro-ɔ se, ne o ye, "Mbeyømo feraa fo e taare a fo lwee asesε-ɔ, a lee feyε fo a kpaare." Mfeñ døe ne onyarø amo a kebwato-ɔ a lowe.

¹⁴ Ne Yeesuu a yii mò se feyε, "Deø borø kpa kyeye se yo Wuribware alønjøro-ɔ øko ase na deere fo, na fo bo alønjøta ne Mosis a tøwε e mò ne oo lo kolo mo, ne oo kpaare-ɔ bo, na økømaa nju feyε anen a kolø-ɔ moŋ lee ki te mò se-ɔ. Fo a maa se fo e yo, fo ma kan yere kpa-ɔ tøwε keto ne mo a waa sa fo-ɔ gywii øko."

¹⁵ Amo gbaa ne Yeesuu kenyare a yo emaj se-ɔ née. Né asesε biribirø a ba a bo bo nu aseñ ne o tøwε-ɔ, na o kya bamø alø. ¹⁶ Amaa mò ya nya kpa anen ne o taare-ɔ, o yo o naa mò wøre mfeñ ne a du dinjø-ɔ na o nya kore kebwarekore.

*Anen ne Yeesuu a kya kegyabøø ko-ɔ
(Matiyo 9.1-8; Maak 2.1-12)*

¹⁷ Kake njø, ne Yeesuu e kaapo abwareseñ løn ko-ɔ, ne Farisii awuye ko na Wuribware mbraa akaapopo ko a ba bo te Yeesuu ase mfeñ. Bamø bøkø a lee manj kemaa ne o bo

Galileya sweere se-ɔ. Né boko mā a lēe Yudeya sweere se na Yerosalem maŋ-nō. Saŋ amo-ɔ na o bee o de Wuribware a keyaaleŋ-ɔ o kya alopo.

¹⁸ Né anyare ko a soro kegyaboo ko kranj se baa, ne baa leŋ bamō feye na bo taa mō lwee lɔŋ-ɔ-rō yaa bo beya Yeesuu akato-rō. ¹⁹ Amaa bo lēe anej nē asese kyō bwheet-ɔ se-ɔ, bo mōn taař nya kpa na bo taa mō lweero. Amose-ɔ nē baa soro mō bo dēe yō kekyan nē Yeesuu bo kemo-ɔ-sosō. Bamō a tēe kemo sosō-ɔ se-ɔ, ne baa tuwi bo sosō. Mfēn nē baa taa mō bo doŋŋo kranj se, ba ife bo da-rō, ne baa kra ife-o-ro yōwē mō-ɔ kafwēe kafwēe bo kyoŋwe kekyan-ɔ-rō yaa bo beya Yeesuu akato-rō.

²⁰ Anej nē baa pee akato baa kegyaboo amo-ɔ se-ɔ, Yeesuu a ḥu feye baa kōrē mō gyi bweeto. Amose-ɔ nē oo towe gywii kegyaboo-ɔ feye, "Mō nyare, mo a taa fo ebōyē-ɔ bo ke fo."

²¹ Amo feraa, nē Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o a lēe ba ḥwiini ba gywii abee feye, "Nse e gyē anyare mo nē mō-ɔ mō e sa senja anej feye mō a gye Wuribware-ɔ? ḥnyare mo a towē abusenjen. Nē Wuribware wōrē e gyē nē o taare a o taa ebōyē bo ke asese ε?"

²² Mfēn nē Yeesuu a kyō ḥu bamō mfēre, nē oo bise bamō feye, "Ntētō i de mōne? ²³ Kemo-ɔ kemo e bo towē lō, 'Mō a taa fo ebōyē bo ke fo' bēe 'Koso nare?' ²⁴ To, mo e kaapo mōne feye mo, dimaadi mō gyi-o, de keyaaleŋ sweere mo se na n taare taa ḥkemaa ebōyē bo ke mō." Nē oo towē gywii kegyaboo-ɔ feye, "Kee ε, koso taa fo kranj a fo nare yo pe."

²⁵ Puri amo-ɔ nē kegyaboo amo a koso lamanj amo akato-rō mfēn bōo mō kranj, nē oo nare mō ayaa anyo se o yi pe, na o kyoro Wuribware. ²⁶ Nē bamō nē bo bo mfēn-ɔ pēe mo eyee a kpeŋ bamō. Ne kufu a nya bamō, nē baa kyoro Wuribware na ba towē feye, "Aseŋ dabe ko nē ane a ḥu ndōo."

*Anej nē Yeesuu a tēe Lewii, nē oo ba bo gya mō se-ɔ
(Matiyo 9.9–13; Maak 2.13–17)*

²⁷ Amo kamee-ɔ, ne Yeesuu a lēe ya ḥu lenpoo ḥkōrērepo ko ne ba tee mō ε Lewii-o (ne bo bee taee mō ε Matiyo-o) na o te mō lenpoo ḥkōrēkpa. Nē Yeesuu a towē gywii mō feye, "Koso gya mo se." ²⁸ Mfēn nē Lewii a koso yōwē kētō kemaa, nē oo gya Yeesuu si.

²⁹ Nē Lewii a ya waa ateeše mō aye sa Yeesuu a o gyi. Nē oo bee nyijni lenpoo ḥkōrērepo bweeto na asese ko feye bo ba na bo gyi ateeše amo. ³⁰ Amo feraa ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo ko ne bo tii bamō se bo gya bamō ananata se-ɔ a lēe ba tēe ba gywii Yeesuu agyasepo-ɔ, nē bo ye, "Ntētō se nē mōne aa lenpoo ḥkōrērepo na ebōyē awaapo i gyi abee ase?"

³¹ Nē Yeesuu a nya menaŋ beŋŋaa bamō feye, "Okō ne o lō-ɔ nē ba sa kadwii. N gye okō ne o de alaŋfiya-ɔ. ³² Amose-ɔ n gyē bamō nē bo mōn gyē ebōyē awaapo-ɔ se nē mo a ba, amaa bamō nē bo gye ebōyē awaapo-ɔ se nē mo a ba, na m bo towē gywii bamō feye bo nu bamō eyee kinjiŋ lee bamō ebōyē-ɔ."

*Akoŋ kekra aseŋ
(Matiyo 9.14–17; Maak 2.18–22)*

³³ Ne asese ko a bo towē gywii Yeesuu feye, "Yohanee a agyasepo-ɔ na Farisii awuye a bomo-ɔ e kra akoŋ iluwi bweeto na ba kōrē kebwarekore, amaa fo feraa fo bomo-ɔ i gyi ba nuu saŋ kemaa."

³⁴ Nē Yeesuu a beŋŋaa bamō feye, "Mōne e fa feye saŋ nē okō e kpa a o waaree-ɔ, ḥkōfō mō kuri mō nyare-ana e kyena akoŋ na o bo-ro aaa? Moŋ kōrē gyi. ³⁵ N du nee feye ḥkōfō mō kuri-o, nē mo agyasepo-ɔ mo du nee feye ḥkōfō mō kuri mō nyare-ana-ɔ. Nke ḥkō e ba nē ba kra ḥkōfō mō kuri a bo lēe bamō ase, na ḥkōe bo kra akoŋ."

³⁶ Nē Yeesuu a beŋŋoo towē kekpare mō gywii bamō feye, "Okō maa kyan waagya popwēe na o bo taa waagya dedaa-ɔ. Okō ne mō ya waa anej, o nyera waagya popwēe-ɔ, na mfēn ne oo ba waagya-ɔ bo taa-ɔ-ɔ na waagya dedaa-ɔ maa waa konjko. ³⁷ Anej dee nē mōne nyi feye bo de nta ba waa prantowa nē ba ba kabō wōrē bo waa-ɔ-ɔ. Bo de nta popwēe ba waa prantowa popwēe-ɔ. Nta popwēe ya lwee prantowa dedaa-ɔ, nta-ɔ i fwii na prantowa-ɔ bwēe nyera na nta-ɔ twirii wēe. ³⁸ Amose-ɔ, bo de nta popwēe ba waa prantowa popwēe-ɔ. ³⁹ Nē okō mō ya nuu nta dēdaa, o maa lēe kpa mpopwēe kunuu. O ye ndēdaa-ɔ bo mpopwēe-ɔ. Amose se-ɔ mo agyasepo-ɔ maa kra akoŋ."

6

*Kukyure ḥkē aseŋ
(Matiyo 12.1–8; Maak 2.23–28)*

¹ Kukyure kake ko, Yeesuu mō aa mō agyasepo a naa ba kyoŋ abwaye adōo ko-ɔ-ɔ, nē mō agyasepo-ɔ a lēe ba gyē abwaye nē ba kyoŋ amo-ɔ-ɔ, nē baa fee ba wo, a lēe feye akoŋ de bamō. ² Nē Farisii awuye ko a ḥu anej nē ba waa-ɔ, nē baa bise bamō feye, "Ntētō se nē

mone e gyee abwaye-o? Mone moj nyi feye keta ne mone e waa-o gye kusun nee eee? Ne a kye Wuribware mbraa feye ako a waa kusun ko kukyure kake.”

³ Ne Yeesuu a beññaa bamo feye, “Mone moj tee karé abwaresen wore-o lu keta ne aane ñededaapo Deefid a waa saj ne akon de mo aa mo anarebæepo-o cc? ⁴ Keta bo abwaresen wore-o-ro feye Deefid a lwee Wuribware sunjpa, ne baa sa mo bodobodoo akuri ne baa bo lññjo Wuribware-o, ne oo saj eko sa mo anarebæepo-o. Na a moj gye mbraa kikye aaa? Bo lee feye ane mbraa-o ye Wuribware alññjaro wore e gye ne bo de kpa feye bo gyi anen a bodobodoo-o.” ⁵ Ne Yeesuu a tawé bo gye kee feye, “Amose-o mo, dimaadi mo gyi-o, de kukyure kake-o gbaa elen.”

Kesaree wuse wuye ko asej
(Matiyo 12.9-14; Maak 3.1-6)

⁶ Kukyure kake ko bee ne Yeesuu a bee yo kebwarekorekyan-nø ya kaapo abwaresen. Saj amo-o ñnyare ko mo bo mfen na mo kigysesaree a wu. ⁷ Ama Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko mo bo mfen, ne ba kpa a bo nya poro Yeesuu feye o waa boye. Amose-o bamo akat a pee ba deger a bo kee feye Yeesuu e kya kesaree wuse wuye amo kukyure kake amo aaa, a lee feye bo maa waa kusun kemaa kake amo.

⁸ Amaa Yeesuu a kyo lu bamo mfeere-o, ne oo tawé gywii kesaree wuse wuye amo e, “Koso ba akato-ro mfee.” Ne ñnyare-o a koso yere ba akato-ro mfen.

⁹ Ne Yeesuu a bise bamo ne bo bo mfen-o feye, “Emene ne Wuribware mbraa-o a sa kpa feye ane waa kukyure kake? Mbrraa-o ye ane waa kitimaa nee eee, beee kebøyee aaa? N ye, ane moröwë sesë nee, beee ane moo sesë nee eee? Mon’ tawé gywii mo.”

¹⁰ Ne oo degera bamo pree kponé. Ne ñkee oo tawé gywii ñnyare-o feye, “Teyi fo kesaree-o-ro.” Ne ñnyare amo a teyi-ro, ne mo kesaree amo a kpaare. ¹¹ Bo lee mfaancë se-o ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-o idun a fwiil bweeto Yeesuu si, ne baa lee ba fa keta ne ba waa mo-o.

Anen ne Yeesuu a lee mo ayaa-ro ayerepo kudu anya-o
(Matiyo 10.1-4; Maak 3.13-19)

¹² Keta moj kyee ne Yeesuu a yo kebee ko se ya kore kebwarekore. Ne oo sii mfen kanye amo pree a kore kebwarekore. ¹³ Kaye a ke-o, ne oo tee mo agyasepo-o baa mo ase, ne oo lee bamo-ro kudu anyo feye bo waa mo ayaa-ro ayerepo. ¹⁴ Bamo e gye Simoñ (O bee sa mo kenjasenyare nee feye Peetroo) na mo tire Andruu, na Yakubu na Yohanee na Filipo na Bar-Tolomiyu, ¹⁵ na ñkee Matiyo na Tomas na Alafiyus mo gyi Yakubu, na Simoñ ne ba tee mo e Selot (kaase e kaapo nee feye ñmanjkapo-o), ¹⁶ na Yakubu mo gyi Yudas, na Yudas ko ne ba tee mo e Kariyotinyi, ne o ba a bo gyi Yeesuu kidiburo-o.

Anen ne Yeesuu a kaapo ato, ne oo kya alopo-o
(Matiyo 4.23-25)

¹⁷ Ne Yeesuu na mo ayaa-ro ayerepo-o a kporowe kebee-o si. Bamo a kporowe-o, ne mo aa mo agyasepo bweeto a bo yere mfen ne sweere-o du kyekyee-o. Asesë biribirí mo a gyanje mfen. Bamo boqo a lee Yudeya sweere se, na Yerosalem manj-nø, ne boqo mo a lee eman ko se ne ba tee emo e Tiro na Sidon, ne e bo oqog kee-o.

¹⁸ Baa ba nee feye bo bo nu abwaresen ne Yeesuu e tawé-o na o bee kya bamo al. Bamo ne ibrisi te bamo se ee tøraa bamo-o pree mo a ba mfen. Ne oo gya emo bo koso bamo se.

¹⁹ Ne asesë-o pree a leen eyee ba kpa feye bo dabora mo, a lee feye keyaalen ne o de-o o taare a o bo kya bamo pree.

Kebee se abwaresen kotawé
(Matiyo 5.1-12)

²⁰ Ne Yeesuu a lee o sa senja o gywii mo agyasepo-o feye,

“Mone ne mone i wu kitiri-o, mone de nyure,
a lee feye mone e gye ne mone tii Wuribware a kuwure-o si.

²¹ Mone ne akon e mo mone mbeyomo-o, mone de nyure,
a lee feye mone saj mone e keepaa.

Mone ne mone ebore-ro i dunwi mone mbeyomo-o, mone de nyure,
a lee feye mone saj mone e mose.

²²⁻²³ Asesë ya kisi mone,

ne baa gya mone lee bamo kebwarekore akyan-nø,
ne baa saare mone, ne baa nyera mone kenyare

bo lee anen ne mone gya mo, dimaadi mo gyi-o, si-o si,
mone de nyure,

Aseen ya to mone anen,

mon' sa a a waa mone kone na mon' ba kone bo kyaa,
a lee feye kakoka dabe timaa ko da
ka gywii mone Wuribware se.

Bo lee feye anej ne ba waa mone-o dce
ne bamoo adedaapo-o a bo waa Wuribware a akyaamee-o.
24 Amaa asej dabe e to mone ne mone gye ato awuye mbeyomo-o,
a lee feye mone a kyo gyi mone kone sweer e se mfee.

25 Asej dabe e to mone ne mone a gyi keepaa mbeyomo-o,
a lee feye akon san a ba a bo nya mone.

Asej dabe e to mone ne mone e mose mbeyomo-o,
a lee feye bore-ro san o ba a o bo dujwi mone na mon' su.
26 Asej dabe e to mone ne asej e sa mone kenyare timaa mbeyomo-o.

Anej dce ne bamoo adedaapo a sa bamoo ne baa bo penna
feye bo gye Wuribware akyaamee-o kenyare timaa."

Anej ne ane kpa ane adoj asej-o
(Matiyo 5.38-48; 7.12)

27 Ne Yeesuu a kya se towé feye, "Mbeyomo mone ne mone i nu mo asej-o, mo e towé
mo i gywii mone feye, mon' kpa mone adoj asej, na mon' waa bamoo ne ba kisi mone-o
kedamenanje. 28 Na mon' yure bamoo ne bamoo feraa ba da mone yii-o, na mon' kore
kebwarekore sa bamoo ne ba waa mone borokraa-o. 29 Feye oko ya da fo ko kesebo-ro kebaa,
na fo bee buruwaa kenyosepo-o sa mò a o da. Oko ya taa fo waagya, na fo taa fo kaare bo
tii mò si na o taa nare. 30 Okemaa ne o kore fo koto-ko-o, fo i de, sa mò ket-o, ne oko ya taa
fo ket-o, fo ma toora mò feye o kinjaa kem o baa fo. 31 Amo katin e gye feye anej ne mone e
kpa feye mone abee-kø waa mone-o, mone mo mon' waa anej dce sa bamoo.

32 Mone e kpa bamoo ne ba kpa mone-o wore asej, emene ne mone e waa a mon' nya nyure
lee Wuribware ase? A lee feye bamoo gbaa, bamoo ne bo gye eboye awaapo-o, e kpa bamoo ne
ba kpa bamoo-o asej. 33 Mone e waa bamoo ne ba waa mone kedamenanje-o kedamenanje,
nto se ne mon' nya nyure? A lee feye anej dce ne eboye awaapo gbaa e waa. 34 Ne mone ya
ba mone ato bo para bamoo ne mone ni feye ba ka mone koko-o wore, emene ne mone
e waa a mon' nya nyure lee Wuribware ase? A lee feye eboye awaapo gbaa de ba para
abee anej dce. 35 Amaa amo katin-o e gye feye mon' kpa mone adoj asej, na mon' waa
bamoo kedamenanje. Mon' ba mone ato bo para, na mone ma fa feye bo ka mone amo koko.
Mone ya waa anej sa bamoo, mone e nya amo kakoka dabe sanj ko, na bo lju feye mone gye
Nyinkpen-kyonj-at-pree-Bware mò gyi-ana. Bo lee feye Wuribware bware bo sa bamoo ne bo
gye aborokoonero gbaa na bamoo ne bo maa sa mò anje ket o kemaa-ro-o.

36 Amose-o mon' lju asej eewe feye anej ne mone se Wuribware i lju asej eewe-o."

Mone ma poro mone beekoo-ana
(Matiyo 7.1-5)

37 Ne Yeesuu a kya se towé feye, "Mone ya poro mone beekoo-ana, Wuribware mo e poro
mone. Amose-o mone ma poro mone beekoo-ana. Mone ya bu mone beekoo-ana kopo,
Wuribware mo i bu mone kopo. Amose-o mone ma bu mone beekoo-ana kopo. Amaa
mone ya taa mone beekoo-ana eboye bo ke bamoo, Wuribware mo e taa mone lee a o bo ke
mone. 38 Mone ya sa mone beekoo-ana ato, Wuribware mo e sa mone mone lee. Kaseintjin
Wuribware e ba ato a o bo boro mò kyunputij-o, na o yee si, na o bee nya bo boro se, na a
borowé, na o taa sa mone. Anej ne mone e sa mone beekoo-ana-o dce ne Wuribware mo i
kinjaa a o bo sa mone."

39 Ne Yeesuu a da kekpare mo gywii bamoo feye, "Fo e gye tenapo, fo e taare a fo kaapo fo
kosobee tenapo kpa aaa? Moj koore gyi. Fo ya waa anej, mone anyo-o e lee a mon' lee da
kemantaj-no.

40 Anej dce ne sukuu kigyi moj de kpa feye o kaapo ato, a lee feye o moj ta feye mò
skaapopo, amo oo lowe mò sukuu.

41 Beee emene se ne fo e deeré kakpafee ne ka doj fo beekø kekato se-o, ne fo moj kee
kebentjin ne ke doj fo lee si-o? 42 Beee emene ne fo e waa na fo towé feye, 'Mo kosobee, sa
a n lee kakpafee ne ka doj fo kekato se-o,' na fo feraa fo moj kee kebentjin ne ke doj fo lee
si-o? Nno lnyo lnyo wuye, lee kebentjin ne ke doj fo fomfom kekato se-o pwee na fo dce taare
lju damenansse lee kakpafee ne ka doj fo beekø lee si-o. Amose se-o mone ma poro mone
beekoo-ana. Amaa mon' lee eboye lee mone fomfom ljkpono-ro pwee na mon' dce taare kya
mone beekoo-ana-ro na bo lee bamoo lee."

Kiyii na kem o agyi
(Matiyo 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Ne Yeesuu bęę o ye, "Kiyii timaa maa swęę agyi bęę, nę kiyii nę kę moŋ de alanfiya-o mō maa swęę agyi timaa. ⁴⁴ Kiyii agyi nę bęę de ba pini kiyii suoŋ nę kę gye-ɔ. A lęę feyę lenjkreŋ maa swęę kimangoo agyi, nę kurunbree mō maa swęę kukuti agyi. ⁴⁵ Sesę timaa kakpono-řo nę ato timaa e lęę, nę ato bęę e lęę sesę bęę kakpono-řo, a lęę feyę kęto nę kę bęę sesę kakpono-řo-ɔ e gye nę a lęę mō kano-řo."

*Lęę apwęępo anyo-ɔ
(Matiyo 7.24-27)*

⁴⁶ Ne Yeesuu a kya sę bise feyę, "Ntęto sę ne mone e tee mō ε 'Mō nyarpa, mo nyarpa,' na mone mō mone maa was ketō nę mō e tōwę mō i gywii mone-ɔ nee? ⁴⁷ Mo e kaapo mone anej nę ɔkō nę o bę mō asej, nę o bu amo-ɔ du-o. ⁴⁸ Sesę-ɔ du née feyę ɔnyare kę nę o kpa a o pwęe lęŋ, nę o da talii, nę oo kwii talii-o-ro waa ken ya to aforę pwęe nę o dęe pwęe mō lęŋ bę yera se. Mō a pwęe mō lęŋ-ɔ bę yera lowe-ɔ, nę bęj kę a tweę kufwiiri, nę mō nkyu a gyaa bę towaa lęŋ-ɔ, na o moŋ lenjkaŋ gbaa, bę lęę anej nę baa pwęe mō damenjaŋ-ɔ se. ⁴⁹ Amaa ɔkō nę o nu mō asej nę mō e tōwę-ɔ, nę mō-ɔ mō maa gya amo se-ɔ du née feyę ɔnyare kę nę o pwęe mō lęŋ nę o moŋ kwii talii-o na o waa ken-ɔ. Nę nkyu a tweę kufwiiri gyaa bę towaa lęŋ amo. Nę lęŋ amo a bwęe lęę da wuuruum. Amo e gye saasebęe."

7

*Anęn nę Yeesuu a kya Roma soogyaa kę keyaafřre-ɔ
(Matiyo 8.5-13)*

¹ Sanj nę Yeesuu a tōwę kęto nę o de o gywii asesę-ɔ lowe-ɔ, nę o o yo Kapaaniyum manj-nə. ² Amo sanj amo-ɔ asoogyaa abręsę-ɔ ɔkō bę mfęj. O moŋ gye Isireeliinyi feyę Yeesuu-o. O gye Romanyi nee. Nę o de mō keyaafřre timaa kę nę o lę o da o kpa a o wu. ³ Soogyaa amo a nu Yeesuu si manj-ɔ-řo-ɔ, nę oo sunj Yudaa awuye abręsę kę feyę bę ya kęre Yeesuu na o bę kya mō keyaafřre-ɔ sa mō. ⁴ Nę baa ba Yeesuu ase bę kore mō feyę o ba. Nę bę ye, "Haree ɔnyare amo a moŋ gye Isireeliinyi-o gbaa ooo, a bwęe feyę fo bę kya mō-řo. ⁵ Bę lee feyę o kpa ane asesę asej, nę mō fonyaŋ a bęę pwęe kebwarekorekyaŋ sa ane."

⁶ Amose-ɔ ne bamō aa Yeesuu a taa bę yo. Bamō a kpa a bę fo lęŋ-ɔ-řo-ɔ, ne soogyaa-o a sunj mō nyare-ana feyę bę ya gyanjaŋ Yeesuu. Nę baa ya tōwę gywii mō feyę, "Mō nyarpa, fo ma kpone fo eyęe ba mō asej. A lęę feyę moŋ gye sesę timaa nę mō bware feyę fo bę mō lęŋ-ɔ-ɔ. ⁷ Nę mō-ɔ mō bęę moŋ fo feyę mō bę asej mō fonyaŋ. Amose-ɔ fo ya deň sa kano bę kyonje gbaa, mo keyaafřre-ɔ e kpaare. ⁸ N gbaa mo ne n gye sesę laŋgayaŋ, nę n de abręsę nę bę kyo-ɔ, de asoogyaa awuye mo kaase, nę mo ya tōwę gywii bamō ɔkō feyę, 'Nare,' o ya nee, nę mo ya tōwę gywii ɔkō mo feyę, 'Ba,' puri amo-řo amo o ba. Nę mo ya tōwę gywii mo keyaafřre feyę, 'Waa kemo-ɔ,' amo o waa."

⁹ Yeesuu a nu anej nę ɔnyare amo a sunj bę tōwę-ɔ, nę eyęe a kpeŋ mō, nę oo buruwaa tōwę gywii lamaŋ nę o gya mō se-ɔ feyę, "Mō e tōwę mō i gywii mone feyę moŋ tee lęu sesę nę o kęre mo o gyi mfaane-ɔ, ane Isireeli awuye-řo gbaa moŋ tee lęu ɔkō anej. Nę ɔnyare mo moŋ gye Isireeliinyi."

¹⁰ Nę mbęo amo a kinjji yo soogyaa amo aye ya to feyę mō keyaafřre amo a kpaare.

Anęn nę Yeesuu a kyinji kpenlekyęe kę kagyinyaŋsęe lęę lowi-řo-řo

¹¹ Nę mfenę kę kamee-ɔ, nę Yeesuu a yo manj kę nę ba tee ε Nayinj-ɔ-řo. Amo sanj amo-ɔ mō agyasepo-ɔ na asesę biribiri gya mō se. ¹² Sanj ne ba kpa a bę lwee manj-ɔ-řo-ɔ na asesę kę kęfunkin, na asesę bweetę gya se ba lęę manj-ɔ-řo-řo bę ya purekpa. Asaa kpenlekyęe kę mō kagyinyaŋsęe węre kpeŋ nę o de-0 ya wu, nę bę de mō a bę ya pure, nę manj-ɔ-řo asesę gya se anej. ¹³ Amo Yeesuu kedeň lęu ɔkyee amo-ɔ, nę mō asej a waa mō ęwęe, nę o tōwę gywii ɔkyee-ɔ feyę, "Fo ma lęę su."

¹⁴ Ne Yeesuu a narę ya daborō kifunin-ɔ, nę bamō ne bę so-ɔ a sii yere. Nę Yeesuu ye, "Keyaafřre, koso." ¹⁵ Nę keyaafřre nę oo wu-o a koso kyena, nę o lęę o sa sejſa. Nę Yeesuu a taa mō sa mō nyi.

¹⁶ Nę kufu a nya bamō ne bę bę mfęj-ɔ pęeę, nę baa kyoro Wuribware. Nę bę ye, "Wuribware kyaamęe dabe kę a ba ane asej. Wuribware a ba a o bę morzowę mō asesę." ¹⁷ Nę Yeesuu asej a yo emaj nę e maa mfęj-ɔ-řo na ifuri amo pęeę se.

*Anęn nę Yohanee Osuubępo-ɔ a sunj mbęo Yeesuu ase-ɔ
(Matiyo 11.2-19)*

¹⁸⁻¹⁹ Ne Yohanee Osuubępo a agyasepo-ɔ a tōwę ato ne Yeesuu a waa-ɔ pęeę asej gywii Yohanee. Nę o teę bamō abęę anyo sunj bamō Yeesuu asej na bę ya bise mō feyę, "Fo e gye Kristoo nę Yohanee ye o ba a o bę lęę Wuribware ase-ɔ cęc, bęę sesę banjban kę bęę o bę-řo nę anę kęę mō kpa aaa?"

²⁰ Amo feraa bamo a yo Yeesuu ase-ɔ, ne baa bise mō feye, "Yohanee Osuubəpo-ɔ ya sunj ane na ane bo bise fo feye fo e gye Kristoo ne o ye o ba a o bo lee Wuribware ase-ɔ ccc, bese sesē banban kō bee o bo-ɔrō ne ane kee mō kpa aaa?"

²¹ San amo mo-ɔ, Yeesuu a kyo kya alɔpō bwęetɔ na bamo ne ibrisi te bamo se-ɔ. Atenapo preeɛ, oo bunjji bamo akato. ²² To, ne o beŋŋjaa Yohanee Osuubəpo a mbəɔ-ɔ feye, "Mon' kiŋŋi nare ya tōwe keta ne mone a nu mo e tōwe, na keta ne mone a nu mo e waa-ɔ gywii Yohanee. Feys anen ne Wuribware kyaamee kō a kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ɔrō bo le mō ne o ba a o bo ba-ɔ kuu si aseŋ-ɔ, amo e gye feye, mbeyomo atenapo kēe, ne agyabao naa, ne abwat̄po kēbwato a lōwe, ne apkawu i nu aseŋ, ne bamo ne baa wu-o a kyinŋji, ne atiripo i nu aseŋ timaa-o. ²³ Óko ne o maa yōwe kōkōre mō gyi-o e nya nyure."

²⁴ San ne Yohanee Osuubəpo a mbəɔ-ɔ a kiŋŋi bo yii-o, ne Yeesuu a lee o tōwe Yohanee aseŋ o gywii asesē bwęetɔ ne bo gya mō se-ɔ. O ye, "San ne mone a yo Yohanee ase kimukee-ro-o, nteto ne mone a yo a mon' ya deere? Óko ne o kyurowi mō mfęere feye aseŋ ne efai i kpeere ɔ yō mfee na mfee san ne afwii e da mmo-ɔ ne mone a ya deere aaa? ²⁵ Nteto ne mone a lee a mon' ya deere? Sesē ne o buŋ waagya timaa-o ne mone a yo a mon' ya deere aaa? Aseŋ ne bo buŋ aseŋ a ato ne bamo kakyena-ɔrō bo kōne-ɔ gye ato awuye ne bo te elɔŋ damenanje dabe dabę-ɔ-ɔ. ²⁶ Mon' tōwe gywii mo, nse ne mone a yo a mon' ya deere? Wuribware kyaamee aaa? Kasentjin nee, amaa n gye Wuribware kyaamee-ɔ wore ne mone a ya nu. Mone a nu óko na o kyo bo tii si. ²⁷ A lee feye Yohanee Osuubəpo-ɔ aseŋ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ɔrō feye Wuribware e tōwe o gywii Kristoo feye,

'Mō i sun mo kaboo a m bo gye fo ɻkp̄eɛ,
na o ya lɔŋŋɔ kpa bo yera fo.*"

²⁸ Ne Yeesuu a tōwe bo tii si feye, "Mō e tōwe mo i gywii mone feye sesē kō moŋ kyena swere mo se ne o kyo Yohanee Osuubəpo-ɔ, amaa mō ne o gye kagyingyi Wuribware se a kuwure-o-ro kyo Yohanee."

²⁹ Aseŋ-ɔ preeɛ, fɔŋfɔŋ lenpoo akɔɔrepo-ɔ, a nu aseŋ ne Yeesuu a tōwe Yohanee Osuubəpo-ɔ aseŋ-ɔ, ne bamo akato a gyi, ne bo ye Wuribware bware. Aseŋ mo ne baa tōwe aseŋ-ɔ gye bamo ne Yohanee a bo asuu-o nee. ³⁰ Amaa Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ e gye bamo ne bamo feraa baa kine kpa ne Wuribware e bořo se a o bo morowé aseŋ-ɔ, ne baa kine feye Yohanee bo bamo asuu-o.

³¹ Ne Yeesuu a kya se ε, "Mbeyomo, nteto ne mo e nya a m bo biri ndoo a aseŋ-ɔ nee? Emene ne bo du? ³² Bo du nee feye nyagyi a te ba soori koloŋde se, ne bamo katun kō e fe-ɔrō ba kyonwé katun kō feye,

'Ane a da kokofɔ-ɔ akoye sa mone,
amaa mone moŋ kyaaa ooo.
Ne ane a bee waa kale,
amaa mone moŋ su ooo.'

³³ To, Yohanee Osuubəpo-ɔ a ba-ɔ, oo kra akon, ne oo kisi nta kunuu, ne mone ye, 'Óbənsam te mō se.' ³⁴ Amaa mo, dimaadi mō gyi-o, a ba, ne mo a gyi nuu feraa, ne mone bee mone ye, 'Mon' kēe ḥnyare amo, o gye oteesekpapoo, na ḥtanupoo, na lenpoo akɔɔrepo bamo nyare, na ebaye awaapo bamo nyare nee.' ³⁵ Amaa fo ya nu óko ne mō e gya Wuribware a kanyiasen a ekpa-ɔ se-ɔ, fo i lju feye mō kanyiasen-ɔ gye kasentjin.'

Anen ne Yeesuu a yo Siməŋ Farisiinyi-o aye-ɔ

³⁶ Ne Farisiinyi awuye-o óko ne ba tee mō e Siməŋ-ɔ a nyinŋji Yeesuu feye o ba mō aye bo gyi ateeese. Ne oo yo mfeŋ ja kyena a o gyi. ³⁷ Amo san amo okyee kō mo bo manj-ɔ-ɔ mfeŋ, ne o gye ebɔyo waapo. Ne oo nu feye Yeesuu a ba Farisiinyi amo aye o gyi. Amose-ɔ ne oo kpa mō lanjentaa bo bořo kalɔgyi kō ne baa baa kibu kō ne ba tee kemə ε alabasetaa-ɔ bo waa-ɔ baa mfeŋ. ³⁸ Amo a gye Yudaa awuye mbraa-ɔ se, ne bo da ba gyi. Ne okyee-ɔ a bo yere Yeesuu ayaa ase. Ne o su o de mō akyukyu o po mō ayaapapaa. Ne ɻk̄ee oo ba mō ipwii bo kpeɛ akyukyu-o Yeesuu ayaapapaa-ɔ se, ne ɻk̄ee oo kyokywé amo se, ne oo twiiri lanjentaa-ɔ bo wee se.

³⁹ Ne Farisiinyi ne Yeesuu te mō lɔŋ-nɔ-ɔ a nu aseŋ-ɔ, ne oo fa mō mfęere-ɔ feye, 'Ónŷare mo dee o gye Wuribware kyaamee kasentjin nee, weetee o nu kētō ne okyee mo ne o dabɔřo mō-ɔ gye-ɔ. Na o nu aseŋ ne okyee mo te o waa ebɔye-ɔ.'

⁴⁰ Amo feraa ne Yeesuu a tōwe feye, 'Siməŋ, n de kotoko a n tōwe gywii fo.'

Ne Siməŋ ye, 'Yooo, ḥkaapopo, tōwe gywii mo.'

⁴¹ Né Yeesuu a tōwē feyē, “Anyaré anyo ko e bo-ro. Né bo de atō wuye ko, né o de mō atanne o para asesē-ɔ koko. Bamo oko de mō koka siidii ḥkpēn nnuu, né ɔko-ɔ mo de siidii alafa anuu.

⁴² Bamo anyo-ɔ mo pēee moj taare koko-ɔ ka, amose se-ɔ ne oo taa bo ke bamo. To, bamo abee anyo mo-ro, nse e gye né mō akato i gyi atō wuye amo se bweetɔ-ɔ née?”

⁴³ Né Simōn Fariisiinyi-o a beññaa feyē, “Mo e kooře a n gyi feyē mō né mō koko kyo bweetɔ, ne oo taa bo ke mō-ɔ.”

Né Yeesuu ye, “A gye kasen̄tij.”

⁴⁴ Amo feraa ne o buuruwaad deere ɔkyeē amo a keri-o, ne oo tōwē gywii Simōn feyē, “Fō a nū ɔkyeē mo aaa? Mo a ba fo aye-ɔ, fo moj kra mo neen̄ee, feyē fo moj sa mo nkyu na m bo fwēē ayaapapaa se, amaa ɔkyeē-ɔ feraa a ba mo akyukyu bo fwēē mo ayaapapaa se, ne oo ba mō ipwii bo kpēē amo se. ⁴⁵ Fō moj kyokyweē mo kēdaabon̄ bo sa mo anse na kēba, amaa ɔkyeē-ɔ feraa moj yōwē mo ayaapapaa se kyokyweē lee hareē san̄ ne mo a ba mfēe-ɔ.

⁴⁶ Fō moj kyiine mo kunju-ro mfs, amaa mō feraa a twirī lanpejtā weē mo ayaapapaa se. ⁴⁷ Amose-ɔ mo e tōwē mo i gywii fo feyē, hareē ɔkyeē mo ebōyē a kyo gbaa ooo, Wuribware a taa emo pēeē bo ke mō. Kekpa demantē ne o kpa mo-ɔ e gye ne kē e kaapo feyē Wuribware a taa mō ebōyē-ɔ bo ke mō. Amaa ɔko ne oo waa ebōyē kafweē né Wuribware a taa bo ke mō-ɔ e kpa Wuribware kafweē née.”

⁴⁸ Né Yeesuu a tōwē gywii ɔkyeē-ɔ feyē, “Mo a taa fo ebōyē bo ke fo.” ⁴⁹ Né bamo né bamo aa Yeesuu i gyi-o wōrē wōrē e tōwē ba gywii abeē feyē, “Onyare mo e fa feyē o gye nse, né hareē o de asesē ebōyē o ke bamo?”

⁵⁰ Amaa Yeesuu a beē tōwē gywii ɔkyeē-ɔ née feyē, “Fō a kooře mo gyi-o si-o, Wuribware a morōwē fo. To, narē damenan̄se.”

8

Akyeē ne bamo aa Yeesuu a yō-ɔ

¹⁻² Bo fo san̄ ko-ɔ né Yeesuu a narē emaj dabē na ngyingyii si o tōwē asen̄ timaa bo lee Wuribware kuwure-o si o gywii asesē. Mō aa mō agyasepo kudu anyo-ɔ na akyeēpē ko né oo gya ibrisi bo koso bamo se, né oo kya bamo aləgyi-o ya narē kaa emaj-ɔ se. Akyeē amo e gye Mariya ne ba tee mō e Magadalanyi, né Yeesuu a gya ibrisi isunoo bo koso mō se-ɔ,³ na Yohana ne ba tee mō kuri e Kusa né o dēe o gye Owure Hērōd a ayaafōrē-ɔ pēeē obreſe-ɔ, na Susana, na akyeē bweetɔ bo tii si. Baa ba bamo mpotee né bo de-o nkō bo kya Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ-ɔ-ɔ.

ɔdəɔpo kitee

(Matiyo 13.1-9; Maak 4.1-9)

⁴ Ne asesē a lee emaj se emaj se ba Yeesuu ase. San̄ ne asesē biribiri a bo gyan̄je-ɔ, ne Yeesuu a tōwē kitee mo gywii bamo feyē, ⁵ “N gye ɔdəɔpo ko e bo-ro aaa? Né oo yo a o ya ḥonyan̄ mō yaabrra. Mō a yo a ḥonyan̄-ɔ, né ayaabraagyi amo ako a lee da kpa kēe, né asesē a kiykye si, ne mbogyii a bo tesi gyi. ⁶ Né yaabrra amo ako a lee da kagyaase. A bo kwēe-ɔ, né aa wu, a lee swēerē amo mfej moj de yuri. ⁷ Né ako mo a lee da efa-ɔ, ne amo aa efa-ɔ a koso, né efa-ɔ a dan̄ mwiiire amo se, amose-ɔ o moj taarē waa. ⁸ Né nkēe ayaabraagyi amo ako a lee da swēerē timaa si, né yaabrra-ɔ a koso dan̄ bo kōwē waa anju adabē. Amo e gye saasebēē.

Amose-ɔ ɔkemaa né o de eṣebō-ɔ, o nu.”

Ketō se ne Yeesuu a tōwē kitee amo-ɔ

(Matiyo 13.10-17; Maak 4.10-12)

⁹ Né Yeesuu agyasepo-ɔ a bise mō kitee-o kaase. ¹⁰ Né oo beññaa bamo feyē, “Mone wōrē né mo e tōwē anēj né Wuribware kuwure-o-ro du-o mo i gywii, amaa bamo né ba san̄-ɔ feraa itee-ro na akpare-ɔ né mo e tōwē kēmo asen̄ a m bo gywii bamo,

‘na bo deere asen̄-ɔ-ɔ,

na bo fa amo mfeerē kpon̄e,

na bo nu kēmo asen̄ kpora-ɔ,

na bo ma nu kaase.’ ”*

Anēj ne Yeesuu a kaapo ɔdəɔpo kitee kaase-ɔ

(Matiyo 13.18-23; Maak 4.13-20)

¹¹ Ne Yeesuu ye, “To, nkēe mgn' nu kitee-o kaase. Ayaabraagyi-o kon̄onyan̄ yere bo sa abwaresen̄ ne mo e towē mo i gywii asesē-ɔ. ¹² Ayaabraagyi ne aa lee da kpa kēe-ɔ yere bo sa asesē ne ba nu abwaresen̄, né amo ya waa kafweē-ɔ, amā ḥbōnsam e ba a o bo lee amo lee bamo mfeerē-ɔ, na bo ma nya koořē gyi na Wuribware morōwē bamo-ɔ. ¹³ Ayaabraagyi né

* 8:10 Isaya 6.9 (LXX).

aa lee da kagyaasej-*o* mo yere bo sa asese ne ba nu abwaresej-*o*, ne a waa bamo nkpone-ro kone-*o*. Amaa bamo akato moj pee si-o si-o, Obonsam ya kyo bamo-ra kee kafwee, amo baa kyo yowé abwaresej-*o* se kegya.¹⁴ Amo ne aa lee da efa-ro-*o* mo yere bo sa bamo ne ba nu abwaresej-*o*, ne kaye mo-ro ato tooraase na katannekpa na ato biribiri kékpa ya lwee bamo mfeeré-ro, amo aa waa kokyø kyon abwaresej ne a bo bamo nkpone-ro-*o*. Amo bamo kokoreggi-o maa waa bamo seye.¹⁵ Nkee ayaabraagyi ne aa lee da sweere timaa si, ne aa koso dan bo kowé waa anju adapé-*o* mo yere bo sa asese timaa ne ba nu asej timaa-o, ne ba kóre ba gyi, ne ba lej eyee bo gya amo se neenee, ne ba waa itimaa san kemaa-o.”

*Mon' nu asej ne Yeesuu e tawé-*o* damenanje
(Maak 4.21–25)*

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tawé feye, “Okø maa kyanje mò fetiri si na o konj bera kike bo bun si, beee o taa bo kweero mpaakaa kaase. Kabuno ne o taa a o bo yera, na o lanje-ro anej ne asese i lwee lony-nø ne ba nya bo nju-ro-o.¹⁷ Amosej-*o* seye maa kweero. Kets kemaa na asej kemaa e lee ifuri na okemaa nju.¹⁸ Mon' nu asej ne mo e tawé-*o* damenanje, a lee feye okemaa ne o nu mo asej timaa-o, ne o kóre amo o gyi-o, Wuribware e sa mò kanyiasen bwéeto na o bo tii kamo ne o de-o si. Amaa mò ne o kine mo asej amo-*o* feraa, Wuribware e sa a o pañ mò kanyiasen kafwee ne o fa feye o kyo o de-o.”

*Yeesuu mò nyi na mò tire-ana asej
(Matiyo 3.31–35)*

¹⁹ Ne Yeesuu mò nyi na mò tire-ana a ba mò ase a bo bo nju mò. Amaa bo lee asese kokyø-*o* se-*o* bo moj nya kpa yo moj ase.²⁰ To, ne okø a tawé gywii Yeesuu feye, “Kee, fo nyi na fo tire-ana yere kawu ba tee fo-*o*.”

²¹ Ne Yeesuu a tawé gywii asese-*o* pëee feye, “Bamø ne ba nu abwaresej-*o*, ne bo gya amo se-*o*, ne mo e tee bamø e n na na mo tire-ana.”

*Anej ne afwii na alanjkpare a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23–27; Maak 4.35–41)*

²² Kake njo ne Yeesuu a tawé gywii mò agyasepo-*o* feye, “Mon' sa a anej teñ kpare dabe-*o*-ro yo nnoj a bonje-*o* se.” Ne baa lwee koree-ro meraa se ba yo.²³ Bamø a pare ba yo-*o*, ne Yeesuu a di idi koree-*o*-ro mfen. Ne afwii dabe ko a koso a kya nkyu-o si mfen, ne alanjkpare a lee a da nkyu bo waa bamø koree-*o*-ro, ne o kpa a o hør.

²⁴ Amo feraa ne Yeesuu agyasepo-*o* a ya kyinji mò, ne baa tawé gywii mò feye, “Ane nyajne, anej nyajne, anej e kpa a anej wu.”

Ne Yeesuu a koso sa kano feye afwii-o na alanjkpare-*o* yowé, ne aa yowé, ne keto a waa surumm.²⁵ Nkee ne oo bise mò agyasepo-*o* feye, “Nteto se ne monè maa kóre mo monè i gyi-o nee?”

Ne kufu a nya bamø, ne eyee a kpeñ bamø, ne ba njuini ba gywii abee feye, “Nteto sesé e gyé onyare mo? Mo ya sa kano, afwii na alanjkpare gya kamo se nee.”

*Anej ne Yeesuu a kya onyare ko ne ibrisi te mò se-*o*
(Matiyo 8.28–34; Maak 5.1–20)*

²⁶ Ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-*o* a kya se teñ-nø yo Gadara ifuri ne e bo Galileya a kpare dabe a nnoj a bonje-*o* se-*o* se.^{27–29} Yeesuu kellee koree-*o*-ro-*o*, ne onyare ko ne ibrisi bwéeto te mò se-*o* a bo gyanjaa mò. Ibrisi amo a kyena mò se, na o naa na o moj døre ato kyee, ne oo tu lee mañ-nø ba o bo mfen ne ba pure asese-*o*. Sañ kemaa ne ibrisi mo e ywee mò se, ne ba ba agbarabi a bo bo nju mò asaree-ro na ayaa-ro bo kyena-*o*, na bo kée mò se-*o*, amo o teñje agbarabi-*o*, na ibrisi amo yaa mò kimukee-ro. To, ne Yeesuu a sa kano feye ibrisi-o koso mò se. Ne onyare amo a faa-ro, ne oo kpuni anjurii Yeesuu ayaa-ro, ne oo faa kerken feye, “Yeesuu, Nyinkpen-kyon-at-pee-e-Bware mò gyi-o, nteto ne fo e kpa mo ase? Mo e kore fo, fo ma toora mo.”

³⁰ To, ne Yeesuu a bise mò feye, “Fo kenyare e gyé emene?”

Ne o ye, “Mo e gyé Ane-kyo-mfee”, a kaapo feye ibrisi bwéeto te mò se.

³¹ Ne ibrisi amo a kore Yeesuu feye o ma taa emø bo waa kemantaj ko ne ke bo ken, ne ke moj de kee, ne Wuribware e ba a o bo twé ibrisi pëee mo waa-ro-*o*-ro.

³² Sañ amo mo aprako bwéeto ko yere kabegyi ko se mfen ba gyi. Ne ibrisi-o a kore Yeesuu feye o sa a bo lee onyare amo se ya kyena aprako amo se. Ne oo sa emø kpa.³³ Ne e ya koso onyare amo se ya kyena aprako-o si, ne aprako demanjte amo a nweenai kporowé kabegyi-o si ya lee da nkyu-ro wu wu.

³⁴ Bamø ne ba deere aprako amo se-*o* a nju keto ne kaa waa-*o*, ne baa nweenai yo mañ-nø na mmanjyii-ro na adoo-ro ya da asej ne aa ba-*o* kibonboj.³⁵ Ne asese a lee a bo bo kée keto ne kaa ba-*o*. Ne baa ba Yeesuu ase bo to feye onyare ne ibrisi dee i te mò se-*o* te Yeesuu ayaa-ro o bun ato, ne nkee feraa mò mfeeré du mò kyeykyee. Ne kufu a nya bamø pëee.³⁶ Ne

bamo ne baa nu anej ne onyaré amo a kpaare-o a tōwé amo asej gywii bamō ne baa sii kamēe ba-o. ³⁷ Ne asesē ne bo bo sweere amo se-o pēee a towé gywii Yeesuu feye o lee bamō ifuri si, a lee feye kufu de bamō. Amose-o ne Yeesuu a bee lwee koree-o-ro o kpa a o kinjji yo.

³⁸ Ne onyaré ne Yeesuu a gya ibrisi bo koso mō se-o a kore Yeesuu feye o sa a mō aa mō a yo. Amaa Yeesuu a kinjja mō nee, tōwé gywii mō feye, ³⁹ "Kinjji naré pe ya tōwé ato dabe dabe ne Wuribware a waa sa fo-o gywii fo aye awuye." Ne onyaré amo a kinjji yo manj-o-ro ya tōwé ato dabe dabe ne Yeesuu a waa sa mō-o asej gywii mfenj a asesē-o pēee.

Anej ne Yeesuu a kyinji kakyeesee ko lee lowi-ro, ne oo bee kya akyeet koo
(Matiyo 9.18-26; Maak 5.21-43)

⁴⁰ San ne Yeesuu a kinjji ba boŋbe ne oo lee mō se yo-o, ne asesē ne bo yere bo gywii mō-o a sa mō anje a keba.

⁴¹ Ne kebwarekorekyan abrēse-o oko ne ba tee mō e Yayerus-o a ba Yeesuu ase mfen bo kpuni anjurii Yeesuu ayaa-ro kore mō feye o sa a bo yo mō aye, ⁴² a lee feye mō kagyikyeesee kō ne oo gyi nsu kudu lnyo-o e lo o kpa a o wu. Kakyeesee-o wore kpen e gye mō gyi. Yeesuu a yo-o, ne asesē a kpōwē miri bo gya mō se.

⁴³ Amo akyeet ko mō bo bamō-ro, ne o lo kekyeet bo lee feye kiferi kemaa-ro o taare bwiino waa iluwí kana nkó. Waa nsu kudu lnyo nee feye mō a lo anej a kol-o. Oko mō moj taare kya mō kemo. ⁴⁴ Amose-o ne oo lwee asesē amo-ro yo Yeesuu kamēe ya daboro mō waagya kano, ne oo kpaare puri amo-ro mfenj.

⁴⁵ Ne Yeesuu a bise feye, "Nsé ya daboro mō-o nee?"

Okemaa a tōwé feye n gye mō nee-o, ne Peetroo ye, "Mo nyanjpe, emene ne fo i bise anej, na asesē demanjte mo a muruwaa fo?"

⁴⁶ Ne Yeesuu ye, "Amaa mo a pini feye oko a daboro mo, a lee feye mo a nu feye elej a lee mo-ro kya oko."

⁴⁷ Okyee amo a nu feye o maa taare a o taa ketō ne oo waa-o a o bo kweero-o se-o, ne oo ba Yeesuu ase na o yon, ne oo bo kpuni anjurii mō ayaa-ro. Asesē amo-ro mfen ne oo tōwé gywii Yeesuu ketō se ne oo daboro mō-o na anej ne oo kpaare puri amo-ro mfenj-o. ⁴⁸ Ne Yeesuu ye, "Opekyee, bo lee anej ne fo a kore mō gyi-o si-o, fo a kpaare. To, naré damenajsc."

⁴⁹ San ne Yeesuu e tōwé amo-o, ne kabao ko a lee Yayerus a lñj-o-ro bo tōwé gywii Yayerus feye, "Fo kakyeesee-o a wu, amose-o fo ma lee sa a okaapopo-o kponé mō eyee."

⁵⁰ Amaa Yeesuu a nu anej ne oo tōwé-o, ne oo tōwé gywii Yayerus feye, "Fo ma sa a fo dun teñ fo, fo feraa, fo ya kore mō gyi, o kpaare."

⁵¹ San ne baa fo Yayerus a lñj-o-ro-o, Yeesuu moj sa a oko lwee mfen ne kakyeesee-o a wu o da-o bo tii mō se, amo Peetroo na Yohanee na Yakubu na kakyeesee-o mō se na mō nyi.

⁵² Bamō ne baa saaj bo bo lñj-o-ro-o denj ba su kale ba sa kakyeesee-o nee. Ne Yeesuu ye, "Mone ma su, a lee feye kakyeesee-o moj wu, oo di idi nee."

⁵³ Mō a tōwé anej-o, baa mōse mō nee, a lee feye bo nyi kasentij feye kakyeesee-o a wu.

⁵⁴ To, ne Yeesuu a kra kakyeesee ne oo wu o da-o késaree-ro, ne oo tee mō feye, "Mo gyi, kyinji koso." ⁵⁵ Puri amo-ro mfen ne oo kyinji koso nkpa na alañfiya-ro. Ne Yeesuu a sa kanō feye bo sa kakyeesee-o kotoko a o gyi. ⁵⁶ Ne kakyeesee-o mō se na mō nyi eyee a kpen bamō. Amaa Yeesuu ye bo ma kaij tōwé ketō ne oo waa-o gywii oko.

9

Anej ne Yeesuu a sun mō agyasepo kudu anyo-o bo kyonywe emaj se-o
(Matiyo 10.5-15; 11.1; Maak 6.7-13)

¹ Ne Yeesuu a tee mō agyasepo kudu anyo-o bo gyanjje, ne oo sa bamō elej a bo taare bo gya ibrisi bo koso asesē se, na bo kya alopo. ² Ne jikee oo sunj bamō bo kyonywe emaj se feye bo ya tōwé Wuribware a kuwure-o-ro asej, na bo kya alopo. ³ Ne oo tōwé gywii bamō feye, "Mone a yo-o, oko ma kaij taa kotoko. Mone ma taa kayii narése bese koree bese ateese bese atanne bese ekaare ko bo tii ekō ne mone okemaa ma buñ-o si. ⁴ Mone a yo-o, mon' kyena lñj ne mone e sowé mō-ro ne ba kra mone neenee-o-ro-o bo fo jike nsí ne mone e lee mañ amo-ro-o. ⁵ Amaa mone ya yo ton ko, ne bamō e ma kpa mone mfenj, mone e lee mfenj, bamō manj-na ese ne e ya sii mone asebeta kaase-o gbaa, mon' kponkjpan emoj bo sii bamō aye, bo yii bamō se feye bamō ebøye a sii bamō se." ⁶ Ne agyasepo-o a nare emaj se tōwé asej timaa-o, na ba kya alopo ton kemaa ne baa nare-o.

Anej ne Owure Herod a turi-o
(Matiyo 14.1-12; Maak 6.14-29)

⁷ San ne Galileya sweere se Owure Herod a nu ato mo pēee ne Yeesuu a waa-o asej-o, ne oo turi, bo lee feye boko ye Yohanee Osuubopø-o ya bee kyinji lee lowi-ro ba. ⁸ Bo ko mo ye Wuribware a akyaaamœe-o oko, feye bese oko-o, a bee kyinji ba nkpa-ro. ⁹ Ne Herod ye,

“Mo-o mo a tuwi Yohanee Osuubop-o kuju, ne ɣkee nse gbaa asej ne mo i nu bweet-o mo-o nee?” Ne mo kekat-o a pee o buwi o kpa Yeesuu.

*Anej ne Yeesuu a sa asej ɣkpej nnuu ateese-o
(Matiyo 14.13-21; Maak 6.30-44; Yohanee 6.1-14)*

10 To, ne Yeesuu a agyasepo ne oo suj bam-o bo kyonye emaj se feye bo ya towe Wuribware a kuwure-o-ro asej-o a kijinji ba bo towe ket-o kemaa ne baa waa-o gywii Yeesuu. Ne oo sa ne mo aa bam-o wore a yo man k-o ne ba teo mo e Betesayeda-o se. ¹¹ Asej bweet-o a nu mo se mfenj-o, ne baa gya mo se. Ne Yeesuu a sa bam-o aijse na keba, ne oo towe Wuribware a kuwure-o-ro asej gywii bam-o, ne oo bee kya alkpo ne baa ba mo ase-o.

12 Amo kyowea kpa a o tww-o, ne mo agyasepo kudu anyo-o a bo towe gywii mo feye, “Mfey a gye efa-ro-o se-o, sa a asej-o yo mmangjii na emaj ne e maa mfey-o-ro, na bo ya kpa ateese gyi, na bo buwi kpa bam-o esowekpa.”

13 Ne Yeesuu a towe gywii bam-o feye, “Mone fofoj sa bam-o kotoko a bo gyi.”

Ne baa bejnjaa feye, “Bodobodoo akuri anuu na ɣkinjyi ɣnyo wore kpen ne ane de mfey, beej fo e kpa feye ane ya soa ateese sa asej demanjte mo nee eee?”

14 Bam-o-ro anyara-o wore e waa ɣkpej nnuu. Ne Yeesuu a towe gywii mo agyasepo-o feye, “Mon! ke asej-o-ro bo kyena ntuj si ntuj si, katun kemaa asej e waa feye asej adunuu.”

15-16 Yeesuu agyasepo-o a ke bam-o-ro bo kyena lowe-o, ne Yeesuu a taa bodobodoo akuri anuu-o na ɣkinjyi ɣnyo-o waa mo asaree-o, ne oo deere soso. Ne oo sa Wuribware aijse wee se, ne ɣkee oo tenje-ro bo sa mo agyasepo-o, ne baa ke-ro sa asej-o pree. ¹⁷ Ne bam-o pree mo a gyi bodobodoo-o kpone, ne baa wo ɣkinjyi-o kpone. Ne ɣkee mo agyasepo-o a swii bodobodoo na ɣkinjyi mpupuriaseq ne ɣ ya sanj-o bo boro ake kudu anyo.

*Mo ne Peetroo ye Yeesuu gye-o
(Matiyo 16.13-20; Maak 8.27-30)*

18 Kake ɣko sanj ne Yeesuu a yo ton k-o wore o kore kebwarekore-o, ne mo agyasepo-o a ba mo ase mfenj. Ne oo bise bam-o feye, “Mon! towe anej ne asej e teo mo-o gywii mo.”

19 Ne baa bejnjaa mo feye, “Wuribware a akyam-e-o oko ne oo kyinji lee lowi-ro, feye Yohanee Osuubop-o, beej kpa Iliya, beej bam-o-ro oko.”

20 Ne oo bise bam-o feye, “Ne monje mo monje ye nse ne n gye-o nee?” Ne Peetroo a bejnjaa feye, “Fo e gye Kristoo ne Wuribware a suj ane ase-o.” ²¹ Ne Yeesuu a yii bam-o se feye bo ma kaj towe amo-o gywii oko.

*Anej ne Yeesuu a towe mo asej kuju na mo lowi asej-o
(Matiyo 16.21-28; Maak 8.31 - 9.1)*

22 Ne oo kya se towe feye, “A tiri feye mo, dimaadi mo gyi-o, ɣu asej bweet-o, na man abres-e na Wuribware alonjopo abrese na Wuribware mbraa akaapopo-o pree mo kine mo. Ba mo mo, amaa kem-o ɣke nsu, Wuribware i kyinji mo a o lee lowi-ro.”

23 Ne oo bee towe gywii laman-o feye, “Oko ne o kpa a o gya mo se-o yowe kowaa keto ne ke e pre mo-o, na o soro mo fofoj kiyi kpare-abee-ro kake kemaa gya mo se. ²⁴ A lee feye oko ne o kpa a o nya mo eyee lee lowi ase-o, lowi e nya mo nsu pree. Oko mo ne o kperi mo se na o wu-o e nya ɣkpa na kukuure ne a moj de kee-o. ²⁵ Ton-o mo ne ses-e nya feye mo a nya kaye mo-ro ato pree, na bo lee anej se na o panj kyenakpa Wuribware ase? A moj de ton-o. ²⁶ Oko ne o maa kpa feye asej pini feye o gye mo ogyasepo-o, na o maa kpa a o gya mo kekaapo se-o, amo feraa mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa mo i kine mo kipini sanj ne Wuribware a kelanjero-o e lee soso a ko wee swiere se, na asej pree ɣu n se Wuribware na mo mboos a kedab-e na wuraa-o na mo, dimaadi mo gyi-o, lee-o sanj ne mo aa Wuribware a mboos-e ba-o. ²⁷ Mo i gyi monje kasentij feye boko bo mfey ne bo maa wu, amo ba ɣu anej ne Wuribware a kuwure-o du-o pree.”

*Anej ne Yeesuu agyasepo-o boko a ɣu Yeesuu kedab-e na wuraa-o
(Matiyo 17.1-9; Maak 9.2-9)*

28 Waa ɣke mburuwa a kyonye feye Yeesuu a towe asej mo-o, ne oo lee Peetroo na Yohanee na Yakubu, ne mo aa bam-o a yo kebeet k-o se na bo ya kore kebwarekore. ²⁹ Sanj ne Yeesuu e kore kebwarekore mfenj-o, ne mo akato-ro a kyuroowi, ne mo ato bujse a buruwi pareparepare a tore se. ³⁰ Puri amo-ro ne baa ɣu feye anyare anyo ko yere na bam-o aa Yeesuu e sa sensa. Abes anyo amo e gye Wuribware mbraa ɣsapo Mosis na Wuribware kyaamee Iliya. ³¹ Wuribware soso a kelanjero-o e lanje bam-o se, na bam-o aa Yeesuu e towe anej ne a ya sanj kafwae feye o wu Yerusalem man-nu anej ne Wuribware a kra feye o wu-o.

32 Pwee ne amo pree a ba-o, Peetroo na mo koso-bee-anu anyo-o a di idi. Amaa bam-o a kyinji-o, ne baa ɣu Yeesuu a kedab-e na wuraa-o na anyare anyo amo ne bam-o aa mo yere-o.

33 Sanj ne anyare amo e yo ba yowe Yeesuu-o, ne Peetroo ye, “Mo nyanyep, a bware fee feye

anę a bō mfęę. Anę e waa abwii asa, fo kokoñkō, Mosis kokoñkō na Iliya mō kokoñkō." Kętō nę oo tōwę-č moj de kaase.

³⁴Na Peetroo saj o sa sejsa-č, nę kowore kō kuyayu a lee soso bo dənjiø bamō se. Ne kufu a nya Yeesuu agyasepo-č saj nę kowore amo i buñ bamō se-č. ³⁵Nę borę kō a lee kowore-č-č rō tōwę feye, "Món' kęe mo gyi nę mo a lee-o. Món' nu mó asej." ³⁶Saj nę borę amo a laato-č, ne aa san Yeesuu wore. Yeesuu agyasepo-č a laa amo-č pęee to. Kętō nę baa lju saj amo-č, bo moj tōwę gywii øko, amo kętō a bo kyee-o.

Anę nę Yeesuu a kya kanyañsę kō nę ibrisi te mó se-č

(Matiyo 17.14–18; Maak 9.14–27)

³⁷Kęmo kayę nę-č o Yeesuu mō aa mō agyasepo asa-č a lee kębe-č se, nę asej demantę kō a ba bo gyanjaa Yeesuu. ³⁸Nę ɔnyare kō a tōwę kejkej lęe asej-č-č rō feye, "Okaapopo, mo e kore fo nee, deerę mo gyi nyaję kpej nę n de-o sa mo." ³⁹Ibrisi kō te mó se, nę emo ya ba mó se, amo o fee-č, na e tƿee mó bo da sweere feye mó a lō kigbungbuñ-č, na o tƿee mó asareę na ayaa, na mó kano-č e lee afwii. Sanj kęmaa mó eyee se e swaa swaa pwee na e dęe yuri mó. ⁴⁰Mō a kore fo agyasepo-č feye bo gya ibrisi amo bo koso mó se pęee, bamō mō bo moj taare."

⁴¹Ne Yeesuu a tōwę gywii mó agyasepo-č feye, "Kęsebörəlęj awuye, mone maa kőrę mo mone i gyi. Nsu mfene nę mone e kpa feye mo aa mone a kyena? Bęee nsu mfene nę mone e kpa feye i nyite mone pwee na mon' dęe kőrę mó gyi?" Nę oo tōwę gywii ɔnyare-č feye, "Taa fo gyi nyaję-č baa mfęę."

⁴²Kanyañsę amo a yo Yeesuu ase-č, nę ibrisi amo nę i te mó se-č a tƿee mó bo da sweere feye mó a lō kigbungbuñ-č, nę oo tƿee mó asareę na ayaa. Nę Yeesuu a sa kano feye ibrisi-č koso kanyañsę-č se. Nę Yeesuu a kya mó, nę oo kpaare, nę Yeesuu a kinjaa mó sa mó se.

Anę nę Yeesuu a bee tōwę mó lowi asej-č

(Matiyo 17.22–23; Maak 9.30–32)

⁴³Ne kętō nę Yeesuu a waa-č a kpej asej-č eyee. Nę baa lju anę nę Wuribware a keyaalen-č kyo-č. Bamō a san ba fa kętō kęmaa nę oo waa-č mfęere-č, nę Yeesuu a tōwę gywii mó agyasepo-č feye, ⁴⁴"Mone ma kan tan kętō nę mo e kpa a n tōwę gywii mó se-č se. Ba taa mō, dimaadi mó gyi-č, a bo waa sweere mō se ayaaleenpo kesarę-č-č." ⁴⁵Amaa mó agyasepo-č moj nu keta nę oo tōwę-č kaase. Ne kufu mō de bamō na bo bisz mó asej-č kaase.

Agyasepo-č-č rō nse e gyę bresę?

(Matiyo 18.1–5; Maak 9.33–37)

⁴⁶Ne Yeesuu agyasepo-č wore wore i gyiiri bamō kębresę se ikii. ⁴⁷Yeesuu mō nyi bamō mfęere-č se-č, nę oo kra kayaagyi kō baa bo yera mó ase. ⁴⁸Ne oo tōwę gywii bamō feye, "Okeamaa nę mo kenyare-č o kra anę a kayaagyi mō nęenę-č e kra mo nęenę nęe, nę mó-č mó nę o kra mo nęenę-č a kaapo nęe feye oo kra mó nę oo sun mo kyojwe-č nęenę dęe nęe. Amosę-č, øko nę o gyę kagyingyii mone pęee-č e gyę obresę."

Oko nę o moj gyę mone adoj-č bo mone kebegya nee

(Maak 9.38–40)

⁴⁹Ne Yohanee, nę o gyę Yeesuu agyasepo-č øko-č, ye, "Anę nyaję, anę a lju øko de fo kenyare o gya ibrisi o koso asej-č se. Nę anę a gya mó feye o yowę anę kowaa bo lęe feye o moj tii anę se."

⁵⁰Ne Yeesuu a tōwę gywii mó aa mó bęek-č-ana agyasepo-č feye, "Mone ma lee gya mó, a lee feye økemaa nę o moj gyę mone adoj-č bo mone kebegya nee."

Anę nę Samariya awuye a kine Yeesuu kosowę bamō aye-č

⁵¹Ne Yeesuu nyi damenję feye amo ya waa kafwę-č, san e fo feye o yo Yerusalem manj-č, na o wu, na o kyijni lęe lowi-č, na o yo Wuribware se. Amosę nę oo waa mó mfęere nę oo dęe kpa se o yo mfęę. ⁵²Nę oo sun mbao bo gyę ɣkpęe, nę baa yo Samariya kamangyii ko-č na bo ya kpa toj kō lęnji bo yera mó. ⁵³Amaa kamangyii amo-č a asej-č maa kra mó nęenę, bo lee feye baa dej nę feye o kpa a o boro yo Yerusalem manj-č nęe. ⁵⁴Amo mó agyasepo-č Yakubu na Yohanee a lju anę nę asej-č amo a waa-č, ne bo ye, "Anę nyaję, anę ya sa nę deek-č-ka a lee soso bo kywęc bamō kpuri, a pre fo aaa?" ⁵⁵Nę Yeesuu a buruwaa tōwę gywii bamō feye anę nę asej-č mój bo dan. ⁵⁶Nę mó aa mó agyasepo amo a kyon bęe yo kamanjyii kō se.

Bamō ne ba kpa feye bo gya Yeesuu si-č

(Matiyo 8.19–22)

⁵⁷Sanj nę bo naa ba yo-č, nę ɔnyare kō a tōwę gywii Yeesuu feye, "Toj kęmaa nę fo e yo-č, mó e gya fo se."

⁵⁸ Né Yeesuu a tōwē gywii ḥnyare-ɔ feyε, “Sabraj-nō igyono de idikpa, né mbogyyii de asaa bo da-ro, amaa mo, dimaadi mō gyi-o, feraa mon de mfen nē mō i di a n kyure-o.”

⁵⁹ Né Yeesuu a bee tōwē gywii ḥnyare kō feyε, “Gya mo se.”

Né ḥnyare-ɔ ye, “Mō nyanype, sa a n̄ kinjji yo pē na n̄ ya pure n̄ sē pwēe na n̄ dēe bee bo gya fo se.”

⁶⁰ Né Yeesuu a ba kekpare bo bēnjaa mō feyε, “Bamo né bo mon te kakyena popwēe-ɔ, bamo e deŋ bo pure bamo akowebēe né ba ba a bo bo wu-o. Na fo feraa fo nare ya tōwē Wuribware a kuwure-o-ro aseñ gywii aseñ pēe.”

⁶¹ Né ḥnyare kō mo a bee tōwē gywii Yeesuu feyε, “Mō nyanype, mo e gya fo se, amaa sa a n̄ ya kra mo kowebēe-anā pwee.”

⁶² Né Yeesuu a bēnjaa mō feyε, “Okemaa né o naa na o dēe kamēe-rō-ɔ maa taare a o waa Wuribware a kuwure-o kusun.”

10

Anēj ne Yeesuu a suŋ aseñ adusunoo na anyo bo kyonwe emaj se-ɔ

¹ Amō-ɔ kamēe-rō-ɔ né Yeesuu a bee lee aseñ adusunoo na anyo, na o suŋ bamo anyo anyo feyε bo gye nk̄p̄s yo emaj se na ton̄ kemaa ne mō fōnfōn e kpa a o bo yo-ɔ. ² Né o tōwē gywii bamo feyε, “Yaabraa keteñne kyo bweeto, atenjepo mo mon kyo. Amō-ɔ mon' kore kodoo wuye-o na o buwi atenjepo bweeto bo kyonwe mone na bo kya mone-rō. ³ To, mon' nare mfen ne mo a kaapo mone-ɔ. Amaa mon' nyinjji si feyε mo i suŋ mone mo e kyonwe nee feyε nsanneyii né ba ya lwee akwaare-rō-ɔ. ⁴ Mone ma kaj taa atanne kabat̄t̄e, na kore, na asebeta bo gya mone eyee se. Na mone ma bee yere kpa-ro ka ok̄o kano.

⁵ Pwee né mone i lwee lōj kemaa-rō-ɔ, mon' gye nk̄p̄s ka kano. Na mon' tōwē feyε, ‘Wuribware yure lōj mo-rō aseñ.’ ⁶ Ne sesē timaa e bo lōj-ɔ-rō, né mō ya kōre mone kanōka feraa, na mon' sowē lōj-ɔ-rō mfen. Na Wuribware yure lōj wuye amo. Ne mfen né bamo e mon kōre mone kanōka feraa, na mon' kyon lōj amo se. Wuribware maa yure lōj wuye amo. ⁷ Mon' sowē lōj né ba kōre mone kanōka neenēe-rō-ɔ, na mon' gyi ateese kemaa né ba nya a bo sa mone-ɔ, a lee feyε okemaa né o suŋ kusun-o de kakōka. Na mon' sowē lōj konko-ɔ, mone ma nare sowē elōn-nō kaa.

⁸ Né maj ne mone ya yo mō se, né baa sure si kra mone neenēe-ɔ, na mon' gyi ateese kemaa ne ba nya a bo sa mone mfen-ɔ. ⁹ Na mon' kya alopo mfen, na mon' tōwē gywii aseñ-ɔ feyε, ‘Wuribware a kuwure-o e kpa a kō to-ro.’ ¹⁰ Amaa mone ya yo maj kō se né bamo e mon kra mone neenēe feraa, mon' lee mfen yo kabore se, na mon' tōwē gywii bamo feyε, ¹¹ ‘Mone maj-nō a esē né e ya sii anē ayaapapaa kaase-ɔ gbaa, anē e kpe emo a anē bo sii mone aye bo yii mone se, amaa mon' nyinjji si feyε Wuribware a kuwure-o a to-ro né kē e kpa a kō kyon gbaa.’ ¹² Mō i gyi mone kaseñtiñ feyε saj ne Wuribware e ba a o bo gyi aseñ aseñ-ɔ, o gyiiri maj amo aseñ kesebo a o kyon anen ne o gyiiri Sôdôm awuye kesebo-ɔ, aseñ né bo lee bamo ebōye se, Wuribware a kpurī bamo maj dēdaa-ɔ.’

*Kesebo-gyitri ne emaj awuye né baa kine Yeesuu-o yere bo sa-ɔ
(Matiyo 11.20–24)*

¹³ Né Yeesuu a kya se tōwē feyε, “Mone Isireelii awuye né mone te Korasin na Betesayeda emaj-nō-ɔ, mone a kine kikiñji lee mone ebōye-ro. Anē se-ɔ, nk̄e nsi ne Wuribware i gyi aseñ pēe aseñ-ɔ, mone i n̄ aseñ nee fēe. A lee feyε ato dabē né mo a waa mone aye-ɔ né mo a dēe waa amo Tiro na Sidōn emaj né e mon bo Isireelii sweere se-ɔ-ro nee, weetee mfen a awuye-o a kyo waa kēmo ne kē e kaapo feyε baa nu bamo eyee kinjji lee bamo ebōye-ɔ-ro-ɔ kyeve. ¹⁴ Kake ne Wuribware i gyi aseñ pēe aseñ-ɔ, o gyitri mone kesebo a o kyon Tiro na Sidōn emaj awuye. ¹⁵ Mone Isireelii awuye né mone te Kapaaniyim maj-nō-ɔ mo, mone e kpa feyε mon' yaşe mone eyee yaa Wuribware se née eee? Wuribware e tweē mone a o bo kyonwe mfen ne o gyiiri ebōye awaapo kesebo-ɔ.”

¹⁶ Né Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-ɔ feyε, “Mone e yo, mon' nyinjji si feyε okemaa né oo nu mone aseñ né o kōre a o gyi-o a kōre mo gyi nee, né okemaa né oo kine mone-ɔ a kine mo nee, né okemaa né mō-ɔ mo a kine mo-ɔ a kine mo né oo suŋ mo-ɔ nee.”

Mō a sa señsa gywii bamo lowe-ɔ, né o sa bamo kpa a bo nare.

Aseñ adusunoo na anyo-ɔ kikiñji ba

¹⁷ Né aseñ adusunoo na anyo-ɔ a kinjji ba Yeesuu ase, na bamo akato a gyi. Né baa bo tōwē gywii mō feyε, “Anē nyanype, anē a ya ba fo kenyare bo tōwē aseñ-ɔ, ibrisi gbaa a bu ane.”

¹⁸ Né Yeesuu a bēnjaa bamo feyε, “Mone a n̄ aaa? Mone a yo na mone e gya ibrisi mone e koso aseñ se-ɔ, mo a n̄ Ȱbōnsam né o gye emo ḥgyenkp̄e-ɔ a lee da kirim, feyε anē ne elelēe e lee soso ee ba sweere-ɔ. ¹⁹ To, mon' nu mfēe. Mō a sa mone Ȱbōnsam se keyaalēn na mon' kō mō gyi si, na mon' ya kyikye awo na agyapureepu si saj kemaa, na seye ma waa

mone.²⁰ Mone ma sa a mone akato gyi feye ibrisi a bu mone, amaa mon' sa a mone akato gyi bweeto feye Wuribware a kyoree mone anyare bo beya soso."

*Anen ne Wuribware i yure aworoba na bamō ne bo mon nyi asej bweeto-ɔ
(Matiyo 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ San amo-ɔ, amā Wuribware a kufwiijne timaa-o a sa ne Yeesuu akato a gyi, ne o ye, "N se, soso na swēere owure, mo e sa fo anej feye fo a taa ketō ne fo a bo kweero anyiasenpo se-ɔ bo kaapo bamō ne bo mon nyi asej bweet-ɔ. N se, mo a nū kasenjtiñ si, anen ne fo a kpa feye fo waa-ɔ nee."

²² Ne oo tōwē gywii mō agyasepo-ɔ feye, "N se a taa ketō kemaa bo waa mo kesaree-ɔ. Okemaa mo mon nyi anen ne n du-o, amo n se ne o bo soso-ɔ wōre, ne okemaa mo mon nyi anen ne n se du-o, amo mo aa bamō ne bo du feye mone-ɔ, ne mo a lee feye bo gyii mō-ɔ wōre kpen."

²³ Ne Yeesuu a lee mō agyasepo-ɔ keri si, na øko ma nya nu. Ne oo tōwē gywii bamō feye, "Mone de nyure feye mone a bo mfēe mone i nū ato mo ne mone i nū-o. ²⁴ Mo e tōwē mo i gywii mone feye Wuribware akyaañee na awure ko gbaa a kpa feye bo nū ketō ne mone i nū-o, bamō-ɔ bo mon nya amo ma nu."

Kedamenanje ne Samariyanyi ko a waa-ɔ kitee

²⁵ San ko ne Wuribware mbraa økaapopo ko a ba Yeesuu ase na o bo kyo mō-ro kē feye mō abwaresen kekaapo bo danj aaa. Ne onyare amo a bise feye, "Okaapopo, emene ne mo e waa na n nya nkpaa na kukyure ne a mon de kē-ɔ nee?"

²⁶ Ne Yeesuu a beñjaa mō feye, "Emene ne abwaresen wōre-ɔ-ɔ raa baa tōwē? Mon' tōwē gywii mo anen ne baa kyoree amo mfēj-ɔ." ²⁷ Ne Wuribware mbraa økaapopo-ɔ ye, "Baa kyoree feye,

'Lee fo kame-ro ba fo kakpona na fo keyaaleñ

na fo mfērē pēeñ bo kpa fo nyajpe Wuribware asej.*
'na fo kemaa kpa fo beekō asej,
feye anen ne fo e kpa fo eyee-ɔ.*"

²⁸ Ne Yeesuu ye, "Kasenjtiñ ne fo a tōwē-ɔ. Fo ya waa anen, fo e nya nkpaa na kukyure ne a mon de kē-ɔ."

²⁹ Wuribware mbraa økaapopo amo a kpa a o kaapo feye mō senjbise-o a baare-o si-o, ne oo beej bise Yeesuu feye, "Ne nsē e gye mo beekō-ɔ nee?"

³⁰ Ne Yeesuu mo a ba kitee mo bo beñjaa mō. O ye, "N gye onyare ko ya dee kyena aaa? Ne kake ko oo koso lee Yerosalem man-nō a ya Yerikoo man-nō. Ne ayu ko a kra mō kpa-ro mfēj, ne baa gyera mō bo da, ne baa ywii mō ato pēeñ, na mō ato burjse gbaa, ne baa da mō waa yoreyore, ne baa ywē mō bo beya mfēj.

³¹ Kafwee-ɔ ne Wuribware ølañjero ko a ba o kyōn kpa amo se mfēj dee. Mō a nū onyare amo da kpa-ro mfēj-ɔ, ne oo kwaye mō kyōn. ³² Anen dee ne Lewii awuye ne ba kya Wuribware ølañjero bo kusunj-no-o øko a bo to onyare amo mfēj, ne oo ya deere mō kwaye kyōn.

³³ Amaa Samariyanyi ko feraa naa kpa amo se, ne oo bo to onyare-ɔ na o da. Mone nyi feye Samariya awuye mo na ane Isireelii awuye i kisi abee. Amaa Samariyanyi mo feraa, mō a nū onyare amo da kpa-ro o kpa a o wu-o, ne mō asej a waa mō ewee. ³⁴ Ne oo ya mfēj ne o da-ɔ, ne oo ba nta na mfō bo waa kadwii bo mera mō el-ɔ se, ne oo nyure emo se, ne oo yase onyare-ɔ bo kyena mō fōñfōñ a kuruma ne o dēe-ɔ se, ne oo taa mō yaa afō a sowekpa-ɔ ya kē mō.

³⁵ Kēmō kaye nke-o ne oo lee siidii adunyo bo sa afō lōñ ødeere sepo-ɔ, ne oo tōwē gywii mō feye o bo deere ølōñ amo se sa mō. Ne o ye, 'Mo kebo kinji ba-ro-ɔ, ne fo ya beej nyera atanñe kanø nkpaa mō kuru si bo tii si, mo e ka fo.' "

³⁶ Ne Yeesuu a tōwē bo gye kē feye, "To, abee asa mo-ro, bamō nsē ya kaapo feye onyare ne ayu-o a da mō-ɔ gye mō beekō-ɔ nee?"

³⁷ Ne Wuribware mbraa økaapopo-ɔ ye, "Mō ne oo waa onyare amo kēdamenans-ɔ." Ne Yeesuu ye, "Amo feraa, naré na fo ya waa anen."

Anen ne Yeesuu a ya ka Maataa na Mariya kan-ɔ

³⁸ San ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a kya bamō kpa-ɔ se ba yō-ɔ, ne baa ya fo man ko ne okyee ko ne ba tēe mō e Maataa-ɔ te mō-ro-ɔ se. Ne Yeesuu a sowē økyee amo aye, ne oo kra mō neenee.

* 10:27 Mbria kebeesa 6.5. * 10:27 Kolonjia mbria 19.18.

³⁹ Maataa-*o* mō de mō tire ko ne ba tēe mō e Mariya, ne o te Yeesuu ayaa-ro mfenj o nu aseñ ne Yeesuu e towe-*o*. ⁴⁰ Aneñ ne mō afō kyo-*o* se-*o*, ne ateese kedenja a toora Maataa. Ne oo yō Yeesuu ase ya towe gywii mō feye, “Mō nyarpe, amo fo ase a bware feye mō tire a yōwe kusun mō preebō dənja mō se aaa? Tōwe gywii mō feye o koso bō kya mō-ro.”

⁴¹ Ne Yeesuu ye, “Oo! Oo! Maataa, fo e toora fo eyee ato bwęeta se. ⁴² Kętə konykō e bo-ro ne ki tiri, ne fo taa fo mfeere bō dənja se. Kemo ne Mariya e waa mbeyəmo. Kętə ne oo lee a o waa-*o* nee. Aneñ se-*o* ma towe a n gywii mō feye o yōwe.”

11

*Aneñ ne Yeesuu a kaapo ane aneñ ne ane kore kębwarekore-*o**
(Matyio 6.9–13; 7.7–11)

¹ Kake nkō ne Yeesuu a yō ton ko o kore kębwarekore. Mō a kore kębwarekore-*o* lowe-*o*, ne mō agyasepo-*o* ɔko a towe gywii mō feye, “Ané nyarpe, kaapo ane aneñ ne ane kore kębwarekore, feye aneñ ne Yohanee a kaapo mō agyasepo-*o*.”

² Ne Yeesuu a bęnjaa mō feye, “Mone e kore kębwarekore, mon’ towe feye,

‘Ané se Wuribware, sa a bo kyorø fo kenyare timaa.

Na fo baa fo kuwure-o bo gyi mfee.

³ Sa ane ateese ne a tiri ane
ndoo na kaké kemaa-*o*.

⁴ Na fo taa ane ebøyø bo ke ane,
bo lęe feye ane de ɔkemaa ne o waa
ane ebøyø-*o* lee ane i ke mō.

Na fo ma sa kpa a ɔbənsam kyo ane-ro kee
feye ane e waa ebøyø aaa.’”

^{5–6} Ne Yeesuu a kya se towe gywii mō agyasepo-*o* feye, “Mon’ taa feye fo kō a yō fo nyare ko ayé kayé nsena ya towe gywii mō feye, ‘Mo nyare, mo nyare ko i tu kpa, ne oo bo sowé mo ayé kanye mō, mo-*o* moj de ateese kō na m bō sa mō a o gyi. Amose-*o* mo e kore fo nee feye fo para mo bodobodo akuri asa kpenj.’ ⁷ To, mon’ bee taa kemo feye fo nyare ne fo a kore mō-*o* a towe feye, ‘Fo ma toora mō. Mo a kys twee mo ɔketyan-*o*, ne mo aa mo gyi-ana pree a di. Amose-*o* ma taare a ij koso sa fo koto-*o*.’ ⁸ Mō a gye fo nyare-*o* gbaa ooo, oo kine ɔketya fo-ro. Amose se-*o* fo e lee mfenj a fo yōwe kotoora mō aaa? Daabii. Mo e towe mo i gywii fo feye, ipeere e moj de fo feye fo meraa se kore mō, lalalowę-*o* o koso na o sa fo kętə kemaa ne fo a towe feye fo e kpa-*o*.

⁹ Anen se-*o* mo i gyi mone kasentjin feye, mone ya kore Wuribware ato, mone e nya kętə ne mone e kpa-*o*. Mone ya buwi, mone i nju kętə ne mone e kpa-*o*. Mone ya yere kawu tee mō, o taye pone-*o* na mon’ lweero. ¹⁰ A lee feye ɔkemaa ne o kore-*o* e nya, ne ɔkemaa ne o buwi-o mo i nju, na pone taye sa ɔkemaa ne o yere kawu a tēe-*o*.

¹¹ M bee taa feye mone nse mō gyi e gye ne o towe feye o kpa kakiŋgi a o wo, ne o taa kowø a o bo sa mō? ¹² Bees nse mō gyi e gye ne o towe a o gywii mō se feye o kpa kokooṭee a o wo, ne o sa mō gyapureepu? ¹³ Mone ne mone gye ases-*o* boye-*o* gbaa nyi esa mone gyi-ana ato timaa, sanbjotø Wuribware, mone se ne o bo soso-*o*, e gye ne, mone ya kore mō feye o sa mone mō kufwiijne timaa-*o*, ne o maa taare a o sa mone aaa?”

Yeesuu na Biil-sibul
(Matyio 12.22–30; Maak 3.20–27)

¹⁴ Saj ko Yeesuu a gya ibrisi ko ne e maa taare a e sa sensa, ne i te onyare ko se-*o* lee mō se. Ibrisi amo a lee mō se-*o*, ne onyare-*o* a lee o sa sensa. Ne ases-*o* pree ne bo bo mfenj-*o* eyee a kpenj bamø. ¹⁵ Amaa ases-*o* boko ye, “Yeesuu ma gye ses-*o* boye nee. ɔbənsam ne bo bee ba tēe mō e Biil-sibul-o e gye ne o de ibrisi si keyaalen, ne o sa Yeesuu elen feye o gya ibrisi bo koso ases-*o* se.” ¹⁶ Boiko mō a kpa a bo kyo Yeesuu-ro kee-*o* se-*o*, ne baa towe gywii mō feye o waa akpenjeeyeto ko bo kaapo bamø feye Wuribware ya sa mō keyaalen.

¹⁷ Amaa Yeesuu a nju kętə ne ba fa-*o* se-*o*, ne oo towe gywii bamø feye, “Eko ya lwee manj-*o*, ne manj-*o* ya ke-ro, amo manj amo i bwée nee, aneñ dee ne kabuno ya ke-ro, ne ka bwée.

¹⁸ Amose-*o* amo e gye kasentjin feye ɔbənsam na mō kamee-ro awuye a ke-ro, ke maa kyee na mō kuwure-o kpuri. Mone ye n de Biil-sibul ne o gye ɔbənsam-*o* elen mo e gya ibrisi.

¹⁹ Amaa ij nyi feye mone agyasepo-*o* boko e gya ibrisi ba koso ases-*o* se. Nteto elen ne bo de? ɔbənsam a elen-*o* bees Wuribware lee-*o*? A gye Wuribware a elen-*o* ne bo de, bees? To,

mone agyasepo amo fənjən gbaa a kaapo feye mone a fo kpa. ²⁰ Amo e gye feye Wuribware keyaalen ne n de mo e gya ibrisi-o si-o, a kaapo nee feye Wuribware a kuwure-o a kyo ba mone ase.

²¹ M bœe taa feye Oþonsam du feye oyaalenþo ne o de mð adonþo ne o de o deere mð foñfõn lõn se-ɔ. O nyi feye mð kapotee a nya yere kpa timaa. ²² Amaa m feraa n du nee feye øko ne o kyo oyaalenþo amo elenj, ne oo da mð kœre mð adonþo ne mð elenj danj se-ɔ nare, na mð aa mð nyare-ana a ke ato ne oo swii nare-ɔ-rot.

²³ Amose-ɔ mo i yii monë se feye monë økemaa ne o mon yere mo kamæ-ɔ gyø mo donj nee. Ne økemaa mo ne o maa kya mo-ro na ñ kpøwe asesø bwetø bo tii mo eyee se-ɔ mo e brawe bamø-ro nee."

Ibrisi-ɔ ya kinjji ba, kœtø ne ke e ba-ɔ
(Matiyo 12.43-45)

²⁴ Ne Yeesuu ye, "Ibrisi ya koso sesø se, amo e naa e kaa efa-ro ee kpa toj ko a e kyena kyure. Emø e monj nya toj ko, amo ee fa emø mfëerø feye ii kinjji a e yø lõn ne baa gya emø lee mð-ro-ɔ-ro. ²⁵ Na i kinjji ya to feye lõn amo-ro bg danj o monj de iyisi. ²⁶ Na e lee ya kpa ibrisi isunoo ne e bo lej e kyo emø foñfõn-ɔ, na e bo kyena mfjen. Ibrisi lõn e gyø sesø. To, amo emø a waa isunoo i te sesø amo se se-ɔ, amo sesø a kolo-ɔ a waa kokyø kyøn saj ne ibrisi koñko e gyø ne ki te mð se-ɔ."

Nyure kasentij

²⁷ Sanj ne Yeesuu a towe amo-ɔ, ne asesø ne bo yere ba nu Yeesuu ase-ɔ amo-ro økyee ko a towe feye, "Okyee ne oo nya kame kowé fo, ne oo nyapo fo-ɔ de nyure."

²⁸ Ne Yeesuu a beñjaa mð feye, "Kasentij nee. Amaa bamø ne ba nu abwareßen ne ba bu amo, ne bo gya se-ɔ de Wuribware nyure bo kyøn økyee-ɔ."

Atø dabe kowaa aseø
(Matiyo 12.38-42)

²⁹ Sanj amo, asesø a tii si ne bo yere muruwaa Yeesuu-ɔ, ne oo towe gywii bamø feye, "Ndø a kaye mo-ro asesø gye asesø boye. Bo ye ñ waa akpenyeetsø ko bo kaapo bamø. Amaa ma waa, amo Yonaa akpenyeetsø wøre. ³⁰ Anej ne kets ne kaa waa Yonaa mbeq se-ɔ, anej desø ne kets ne ke e waa mo, dimaadi mð gyi-ɔ, i lee Wuribware keyaalej a m' bo kaapo ndø a kaye mo-ro a asesø-ɔ. ³¹ Nke nsi ne Wuribware i gyi asesø peee aseñ-ɔ, owurekyee ko ne oo lee kyøwe leeëkpa kigyise si a sweere ko se-ɔ e koso a o yere, na o porø monë ndø a kaye mo-ro a asesø-ɔ, na o bu monë kepo. A lee feye oo tu kpa lee harqe mð ayø ba ane ødëdaapo Owure Solomon asø mfee bo nu owure amo a kanyiasenj aseñ-ɔ. Amaa mo e towe mo i gywii monë feye øko a ba, ne o yere monë akato-ro, ne o kyo Solomon. Ne monë a kine kunu mð kanyiasenj. ³² Kake nsi ne Wuribware i gyi økemaa aseñ-ɔ, Niniwee awuye e koso a bo yere porø monë ndø a kaye mo-ro aseñ-ɔ, na bo bu monë kepo, a lee feye bamø a nu Yonaa a abwareßen ne oo towe-ɔ, baa nu bamø eyee, ne baa kinjji lee bamø ebøye-ro. Mo i gyi monë kasentij feye øko a ba, ne o yere monë akato-ro, ne o kyo Yonaa. Ne monë a kine kunu mð abwaresen jøtøwe-ɔ."

Kayowore kelanjjerø
(Matiyo 5.15; 6.22-23)

³³ Ne Yeesuu a bœe towe feye, "Øko maa kyanjje mð fetiri si na o taa bo kweero, bœes o bera kike bo buñ si. Kabuno ne o taa a o bo yera, na o lanjje-ɔ-ro anej ne asesø i lwee lõn-no ne ba nya bo jøu-ro-ɔ.

³⁴ Fø fetiri e bo danj, o lanjje lõn-ɔ-ro peee. Ne mð ya nyera feraa, kibugyi e da fo lõn-ɔ-ro. Anej desø ne fo akatø e bo danj, fo kee neenæ. Amaa amo e monj kee feraa, a du nee feye fo a te kibugyi-ro-ɔ. Kelanjjerø maa taare a ki yii fo akato-ro. ³⁵ Amose se-ɔ monë ne monë yø monë ñkponø-ro a fwiiri-ɔ, mon' sa se. Nsanje monë e penña monë eyee nee, monë ñkponø-ro monj bo danj. ³⁶ Amaa monë i de ñkponøfwiiri lowe feraa, a du nee feye fetiri a lanjje monë nyowore peee se-ɔ."

Anej ne Yeesuu a porø Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ
(Matiyo 23.1-36; Maak 12.38-40)

³⁷ Sanj ne Yeesuu a sa señsa lowe-ɔ, ne Farisiinyi ko a tee mð feye o ba mð ayø na o bo gyi ateese. Amose-ɔ ne oo yo mfjet o te o gyi. ³⁸ Ne Farisiinyi-o eyee a kpej mð feye Yeesuu a monj fwæe asaree bamø mbraa-ɔ kpa se pwæe ne o desø o gyi-ɔ.

³⁹ Amo feraa ne Yeesuu a towe gywii mð feye, "Monë Farisi awuye feraa, monë du nee feye asesø ne ba fwæe bamø atorenkuu na egyarø mme, amaa monë maa fwæe amo mme-ro. Monë e lõnjo monë nyowore, amaa apoo na borokõone ya borø monë ñkponø-ro.

⁴⁰ Mfjet ke-monj-de awuye. Ngøe Wuribware ne oo waa sesø kayowore se-ɔ desø ya waa mð kayowore-ɔ aaa? ⁴¹ Mon' ke atiripo kœtø ne monë de-o na a monj bo monë gya. Monë ya waa anej feraa, monë ñkponø-ro monj lee n de iyisi.

⁴² Mone Farisii awuye, mone i nu asenj nke nkoo feee. Bo lee feye mone gya Wuribware mbraa ne yee monj' taa mone adooeteese kemaa haree aleefo gbaa ntunkare kudu kemaa-ro katurj konko na monj' bo lonyo Wuribware san kemaa, amaa mone monj de kaseintij, ne mone bee mone maa kpa Wuribware asenj pese-o. Anej a ato mo e gyee ne a bware feye monj' waa, na mone ma yowee adooeteese a ntunkare kudu-ro kakonko-o ketaa sa Wuribware.

⁴³ Mone Farisii awuye, mone i nu asenj nke nkoo feee, bo lee feye ngya dabee dabee se ne mone e kpa kekyena mone kebwarekore akyan-j-no, ne mone bee mone e kpa feye asesee gyoyijo ka mone nno laman-j-no.

⁴⁴ Mone i nu asenj nke nkoo feee. Mone du nee feye kegyeranta ne asesee monj lec bo nyi kemoo asenj-o. Oko ya kyikye kegyeranta se, ne mo gbaa monj nyi feye kegyeranta nee, o waa mo eyee iyisi."

⁴⁵ Ne Wuribware mbraa akaapopo-o oko ye, "Okaapopo, fo e towé amo anej feraa, fo e saare ane fo i tii si nee."

⁴⁶ Ne Yeesuu a bejjaa feye, "Anej dee ne mone Wuribware mbraa akaapopo gbaa i nu asenj nke nkoo feee. A lee feye mone de mone fognan ananato mone i tii Wuribware a mbraa-o se, na monj nya sa a mmo kegyase waa lej sa asesee. Amaa mone fognan feraa maa kya bamoo-ro na bo gya mmo se. A du nee feye mone a taa etso-ro dwiidwiise bo soroo bamoo, ne mone ma mone maa soro a monj kya bamoo-ro-o.

⁴⁷ Mone i nu asenj nke nkoo feee. Bo lee feye Wuribware akyamee ne mone adedaapo a moa-o agyeranta ne mone mo mone de siimeetii mone e laa amo neenee-o. ⁴⁸ Amose-o mone gbaa mone a sure keto ne mone adedaapo a waa-o se, bo lee feye bamoo ya moa Wuribware a akyamee-o, ne mone mo mone a waa bamoo agyeraanta. ⁴⁹ Feje Wuribware mo kanyiasenj se a towé feye, 'Mo i sunj mo akyamee na mo ayaa-ro ayerepo a m bo kyonjwe bamoo ase, amaa ba moa bamoo boko, na bo waa boko mo aworefao.' ⁵⁰⁻⁵¹ Keto ne ke bo-ro-o e gyee feye Wuribware e ba bamoo ne baa moa mo akyamee-o pese a kesebo-gyiri ne o kaa a o bo gyiri bamoo-bo gyiri mone ndoo a kaye mo-ra a asesee-o kesebo. Kaseintij si, lee san ne baa moa Abel ne o gyee sesee ne baa gyee nkpees emoo-o, bo fo sanj ne baa moa Sakariya Wuribware sunjka-pa-kano na lonyokpa-o mbontja-ro-o, Wuribware akyamee mo pese kemo-o kesebo-gyiri doej mone se nee.'

⁵² Mone, Wuribware mbraa akaapopo mo, mone i nu asenj nke nkoo feee. A lee feye mone a twee kekyan ne kanyiasenj bo kemoo-ro-o-ro, ne mone a kwaré safowa-o bo beya. Mone maa lweero, mone mo mone a waa anej se-o, mone a tii bamoo bweeto ne ba kpa a bo taare lweero mfenj-o kpa."

⁵³⁻⁵⁴ San ne Yeesuu a lee mfenj ne o yere o sa sejisa mo-o, ne Wuribware mbraa akaapopo-o na Farisii awuye-o e poro mo, ne ba bise mo ato bweeto asenj ba kpa anej ne o waa a o towé asenj boye ko na o nya lwee bamoo asenj-n-o.

12

Yeesuu ye oko ma waa nno jnyo jnyo wuye

(Matiyo 10.26-27)

¹ San ne asesee nkpenj nkpenj a bo gyaara abee se Yeesuu asenj-o, ne oo gyee nkpees towé gywii mo agyasepo-o feye, "Mon' sa Farisii awuye si, a lee feye yiisi ne bo de ba waa bodobodoo-ro-o monj bo konje. Amo-o e kaapo nee feye bo de mferere boye ba kweero. Mone ma kaj kii nno jnyo jnyo awuye-o feye bamoo-o." ² A lee feye keto kemaa ne mone a buj si-o i burunj si, na keto kemaa ne mone a taa bo kweero-o leej ifuri. ³ Amose keto kemaa ne mone a towé bo kweero kanye kibugyii-ro-o e lee ifuri mpase. Na kesenj kemaa ne mone a jwiini mone akyan-j-no-o lee kawu yo laman-j-no."

Oko ne a tiri feye ane sere-o

(Matiyo 10.28-31)

⁴ Ne Yeesuu ye, "Mo nyare-an, mo e towé mo i gywii mone feye mone ma kaj sere bamoo ne ba kpa a bo moa mone-o, a lee feye bamoo ya moa mone, bo maa lee taare a bo waa mone seye. To, mo e kaapo mone oko ne monj sere-o. ⁵ Monj sere Wuribware. Ne mo ya moa mone, ne kemoo kamoe-ro o de eleej feye o bee kwyee mone deekpa ne oo kure bo beya ebeyee awaapo-o-ro. Kaseintij, Wuribware wore ne a tiri feye monj sere. ⁶ N gyee epasowa aduna ne bo de ba soa nteyeteeye nnuu aaa? Wuribware ma maa taj mmo kakonko gbaa se. ⁷ Monj nu feye Wuribware a kare ipwii ne i te mone aju si-o, ne oo nu emoo kano. Amose-o mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye nteyeteeye nkpenj nkpenj monj fo mone oko."

Yeesuu kipini na Yeesuu kikine

(Matiyo 10.32-33; 12.32; 10.18-20)

⁸ Ne Yeesuu a kya se towe feye, "Mo i gyi mone kasentij feye, okemaa ne o nya kakpona na o towe lamanj-no feye o tii mo se-o, mo, dimaadi mò gyi-o, gbaa e waa mò anej Wuribware a mbo-o-o akato-ro.

⁹ Ne øko ne mò ya kine mo lamanj-no-o, mo, dimaadi mò gyi-o, gbaa i kine mò Wuribware a mbo-o-o akato-ro. ¹⁰ Okemaa ne o towe keseñ boye ko bo kye mo, dimaadi mò gyi-o, Wuribware e taare taa bo ke mò. Amaa okemaa ma ne o towe aseñ boye bo kye Wuribware a kufwiijne timaa-o feraa, Wuribware maa taa boye amo a o bo ke seso-o daa.

¹¹ Ne bamoo ya ya mone sengyikpa, hareç kebwarekorekyan abresc ase bëee awure ase bëee manj agyenkeepo ase ooo, mone ma kaj sa a anen ne mone e ya kya kan-o-o na anen ne mone e ya towe aseñ mfenj-o toora mone. ¹² A lee feye Wuribware a kufwiijne timaa-o e kaapo keto bëee aseñ ne mon' towe mfenj-o."

At wuye ko kitee

¹³ Ne aseñ ne ba nu Yeesuu ase-o amo-ro oñyare ko a towe gywii Yeesuu feye, "Okaapopo, towe gywii mo daa feye o sa a mo aa mò ke kapotee ne ane se a wu yowé sa ane-o-ro."

¹⁴ Ne Yeesuu a beñjaa feye, "Mo nyare, nse ya sa mo kpa feye n gyi amo-o aseñ bëee ñ ke mone kapotee-ro sa mone?" ¹⁵ Nkee ne Yeesuu a towe gywii aseñ pëee feye, "Mon' sa se na mone ma sa a ato kekpa koore mone anju, a lee feye fo i de ato kano ñkemaa, n gye ato-o e gye ne a sa fo ñkpa na kukyure ne a monj de këe-o."

¹⁶ Amo feraa ne Yeesuu a towe kitee mo feye, "Ato wuye ko ya deez kyena, ne o de sweere timaa ko, ne o døo mò o lee adøoteese timaa. ¹⁷ Kake ñko ne oo fa mò mfëerë feye, 'Mo akyenkyenku monj kyo a m ba mo adøoteese bo waa-ro. Emene ne mo e waa?'

¹⁸ Mò fñfñjñ dees ne o bee o yé, 'Keto ne mo e waa-o e gye feye mo i kyuuwi mo akyenkyenku dëdaa-o na ñ yii adabé na n taa mo adøoteese pëee waa-ro, na m pwëe akyan dabé na n taa mo atëtëmonjta waa-ro. ¹⁹ Na ñkee n towe gywii mo eyee feye, Kunju-daj wuye, n de ato timaa pëee ne mo e kpa-o na a fo mo nsu bweet. Amose-o seye monj tiri mo, mo i gyi mo eyee nee. Na n gyi ateese na n nuu na n gyi mo akato.'

²⁰ Ato wuye amo a fa mfaanee lowe-o, ne Wuribware a towe gywii mò feye, 'Mfëerë ke-monj de wuye. Kanyé mo dees mo e koore fo ñkpa fo ase. Na ñkee ato demantë timaa mo ne fo a kpa bo danjo abee se sa fo eyee-o, fo maa lee gyi. A kii øko lee.'

²¹ Ne Yeesuu a towe bo gye këe feye, "To, okemaa ne oo kpa ato timaa bo dønjø abee se-o, ne Wuribware ase feraa o gye otiripo nee-o, o du nee feye ato wuye amo ne o monj de mfëerë-o."

Koore Wuribware gyi

(Matiyo 6.25-34)

²² To, ne Yeesuu a towe gywii mò agyasepo-o feye, "Anej se-o, mo e towe mo i gywii mone feye, mone ma sa a ateese ne mone i gyi-o bëee ato ne mone i buñ-o aseñ toora mone. ²³ Ñkpa aseñ tiri a kyo ateese, ne kayowore ma tiri ka kyo ato bunje. ²⁴ Mon' kee mbogyii, bo maa taare a bo døo nya ateese, hareç ba swii amo a bo bo waa akyenkyenku-ro bo yera, Wuribware e gye ne o bera bamoo sañ kemaa. Mone mo mone kyo mbogyii. ²⁵ Kano ñkemaa ne mone e fa mone ñkpa aseñ bweet-o, mone øko maa taare a o sa kake konjko kpen gbaa bo tii mo ñkpa ne Wuribware a sa mò feye o bo gyi kaye mo-ro-o se. ²⁶ Ne mone e ma taare a mon' waa ato kafwëe feye amo-o, ne ñkee emene se ne mone e toora mone eyee ato ne a bee sañ-o se?

²⁷ To, mon' bee kée anen ne aferaagyí a danj-o, a maa sun, ne a maa lo ato bunje a sa amo eyee. Amaa mo e towe mo i gywii mone feye Owure Solomonj a deez kyena-o, mò aa mò ato gbaa, o monj nya waagya timaa na o bo dan feye aferaagyí amo. ²⁸ Wuribware e gye ne o lo waagya o bun efa ne e yere ndøo, ne nyanje bo fo-o e ya wu-o, ne bo de emo ba kure deekpa na ba to bodobodoo-o. Amo mone feraa mone ne Wuribware maa pee kekato a o sa mone ato bunje aaa? Mone kokoregyi-o monj kyo. ²⁹ Amose-o mone ma sa a keto ne mone i gyi-o, na keto ne mone i nuu-o, aseñ toora mone. ³⁰ A lee feye kaye mo-ro aseñ pëee e gye ne ba toora bamoo eyee mfaanee a ato-o se. Mone se ne o bo soso-o nyi feye ato pëee tiri mone. ³¹ Mon' sa a mone mfëerë yo Wuribware a kuwure-o-ro ato se. Mone i buwi mone e kpa ato amo. Wuribware e taa amo a o bo sa mone, na o bee sa mone keto kemaa ne ki tiri mone-o bo tii si."

At timaa ne a bo soso-o

(Matiyo 6.19-21)

³² Ne Yeesuu a bee towe gywii mò agyasepo-o feye, "N nyi feye mone monj kyo feraa, amaa mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye mone se ne o bo soso-o kone se nee feye o sa mone keyaalej mò kuwure-o-ro. ³³ Mon' fe mone kaye-ro mfëe a mpotëe ne mone de-o, na mon' taa atanñe-o sa atiripo, na mon' buwi kpa Wuribware se atanñe mbøtëe ne m maa nyera-o na mon' buwi kpa mpotëe ne m bo soso-o, a lee feye mfenj feraa seye maa lee mmø se, ne oyu

maa taare a o ywii, ne nsekreeke na igyeeri maa maa taare a o nyera mpotee amo Wuribware se mfej. ³⁴ Amose-o toj kemaa ne fo kapotee da-o, fo mferere e ya doejno kamo se mfej.”

Ayaafore timaa asej

³⁵ Ne Yeesuu a bee towé gywii mō agyasepo-o feye, “Mon’ waa sira a gywii mō koy na kaye kegyek ee na mo kikinji ba-o. Mon’ buj monē kusun-no ato na mon’ kyanje mone ifeturi si, ³⁶ feye ayaafore ne bo gywii bamō nyantpe na o kinji leq kokofa taakpa-ro ba, na mō ya yere kawu o teq a bo nya taye mō a o lwee lən-no-o. ³⁷ Mo e towé mo i gywii monē feye mō ayaafore-o e kēe, ne bamō nyantpe ya ba, bamō akato i gyi bweet, a leq feye o bunji mō ato burjse, na o buj amo ne bo buj ba waa ateese-o, na o sa a bo kyena kyure, na mō fənjfən deja, na mō aa bamō kyena gyi. ³⁸ Hareq bamō nyantpe-o ya ba kaye nseña bəee kamee-rə bo to feye baa waa sira a bo gywii mō gbaa, bamō akato i gyi. ³⁹ Mone gbaa monē nyi feye lən wuye dee o nyi sanj ne oyu de o ba-o nee, weetee o maa yowe mō lən a o sa oyu-o na o bo lweero ya ywii mō. ⁴⁰ Amose-o monē gbaa mon’ waa sira, a leq feye mo, dimaadi mō gyi-o, bo kinji ba-o, mo i fu-ro a m ba nee.”

Keyaafore timaa-o na keyaafore boye-o

(Matiyo 24.45–51)

⁴¹ Mfej ne Peetroo ye, “Anē nyantpe, anē wɔrē ne fo a da kékpare mo bo sa bəee okemaa mo?” ⁴² Ne Yeesuu ye, “Mo a fu-ro a m bee ba-o se-o, mo e kaapo mone keyaafore ne mo ase o nyi asej ne o bware. Mon’ sa a aane taa feye nyantpe ko e kpa a o yo kpa, ne o taa keyaafore ko a o bo deere mō lən na ayaafore na mbre ne baa sanj-o se, na bo nya aateese gyi sanj ne a bware feye bo gyi-o. ⁴³ Mō nyantpe ya kinji ba pe bo to feye keyaafore amo a waa ket-o ne o o towé gywii mō feye o waa-o, anē a keyaafore-o akato i gyi. ⁴⁴ Mo e towé mo i gywii monē feye, a waa kanō nkemaa, mō nyantpe e taa mō kapotee pree na o bo sa mō keyaafore amo a o dee deere se sa mō.

^{45–46} Amaa keyaafore-o ya towé feye mō nyantpe a kyee na kikinji ba-o se, ne o o lee o daye mō bee-kə-anā ayaafore na mbre ne bo bo lən-o-rə-o, na o gyi aateese ne o kpa-o, ne o niuu nta o bwee fəraa, mō nyantpe-o i kinji a o ba kake ne keyaafore-o maa deere mō kpa-o na sanj ne o monj nyi-o. Na mō nyantpe-o bo da mō bweet gyiiri mō kesebo, na o nyi asej ne bamō ne bo maa kəore Wuribware ba gyi-o i lən-o.

⁴⁷ Ket-o ne mo e kaapo-o e gye feye sanj ne mo i kinji a m ba-o, mo i gyi asesee preee asej. Keyaafore ne o nyi ket-o ne mō nyantpe e kpa-o, ne o monj waa sira a feye o waa kəmo-o, ba ba kokykywee a bo bo gyiiri mō kesebo. ⁴⁸ Amaa keyaafore ne o monj nyi ket-o ne mō nyantpe e kpa-o, ne mō-o mō a waa adasen-o, ba ba kokykywee keda kafwee a bo bo gyiiri mō kesebo. Amose se-o oko ne mo a sa mō ato bweet feye o deere se-o, amo ya fo, mō ne mo i bise asej bweet. Ne oko ne mo e sa mō ato bweet feye o deere se-o, amo ya fo, mō ne mo i bise asej bweet. Ne oko ne mo e sa mō ato bweet feye o deere se-o, amo ya fo, mō ne mo i bise asej bweet.”

Anē ne Yeesuu e nyera asesee mbonyto-ro-o

(Matiyo 10.34–36)

⁴⁹ Ne Yeesuu a kya se towé feye, “Mon’ lən esebo. Mo a ba a m bo kywee deekpa kaye mo-ro nee. Weetee mbeyomo anē ne mo a kpa feye o maa se o kywee-o. ⁵⁰ Aworéfəo bweet dəj mo se nee, amo e monj kyonj, mo kakpqon maa di mo. ⁵¹ Mone nyi feye mo a ba a m bo baa kayeeyuri kaye-ro nee eee? Daabii, mo a ba a m bo nyera asesee mbonyto-ro nee, n gye kayeeyuri. ⁵² Lee mbeyomo bo yo mbuno kemaa i ke-ro, na abee asa na abee anyi kə abee. ⁵³ Na ase na bamō gyi-anā kə na bamō mbonyto-ro teñ-no, na agyi na bamō anyi kə na bamō mbonyto-ro teñ-no, na asesee anyi na bamō gyi-anā aka kə na bamō mbonyto-ro teñ-no.”

Ndəo a kake mo kaasə kunu

(Matiyo 16.2–3)

⁵⁴ Ne Yeesuu a buruwaa towé gywii laman ne ba nu mō asej-o feye, “Mone ya nyi awore a leq kyowē twækpa, amo monē ye bware e kpa a o ba, na kaseñtiñ o ba. ⁵⁵ Ne mone ya bee nyi awfwi e da kyowē leekpa kigiyise si, amo monē ye kipuripuri e kpa a kə ba, na kaseñtiñ ke ba. ⁵⁶ Nnō lnyo lnyo awuye. Mone e taare a mon’ deere swēere na awore-ro na mon’ towé ket-o ne ke e waa-o. Ne nteto se ne mone ya nu mo ato kekaapo, ne mone ya nyi ato dabe ne mo e waa-o, ne mone maa taare a mon’ kaapo kesebagyiiri ne ke e kpa a kə ba kaye mo-ro a asesee-o asej-o fəraa?”

Fo aa fo kosobee lənjo mone mbonyto-ro

(Matiyo 5.25–26)

⁵⁷ Mfej ne Yeesuu bee o ye, “Mone kesebagyiiri sanj e kpa a o fo. Ne nteto se ne mone maa taare a mon’ nyi ket-o ne mon’ waa na ki lee monē-o, na mon’ wuree waa? ⁵⁸ Anē taa feye fo i de oko koko bəee fo aa fo bee-kə i de asej ne o yaa fo senjyikpa, fo kō ne fo a baa asej-o wuree deere se na fo aa asej wuye-o lənjo amo pwec na mon’ dee fo senjyikpa-o mfej. N gye anē,

o gyiiri fo a o yaa osengyipo-o asé na mò mò taa fo sa apurisii awuye na bò tii fo.⁵⁹ Mò e tòwé mo i gywii mone feye fo i di tiikpa mfen anen-aaa bò fo saj ne fo e ka fo kokò a fo lowe-o, na pasowa gbaa moj san-o.”

13

Moné e moj yowé eboyé kowaa, moné iwu

¹ San amo-o Yeesuu a maa se o kaapo bamoo aboyewaapo kesebogyiiri asen-o, ne asesé ko a tòwé gywii mò anen ne saj ko Romanyi gominaa Pilat a ba bò tò Galileya swéere se awuye ko e mao mbò ba lènjo Wuribware, ne o mao bamoo, ne o sa ne bamoo mbogoya a wéé mbò ne baa bò lènjo-o se-o.² Ne baa bise Yeesuu feye lowi suo ne baa wu-o e kaapo nee feye bò gye aboyewaapo bo kya bamoo bëeko-ana Galileya awuye aaa?³ Ne Yeesuu a bejnjaa bamoo feye, “Daabii. A moj gye kasenjin. Kéto ne kó kyo-o e gye feye mo i yii mone se feye mone e moj nu mone eyee, na mon' kinjin lee mone eboyé-ro, Wuribware i gyiiri mone gbaa mone kesebo, na mon' wu.⁴ To, ne mone a bee nu anen ne kekyan soswéé lènjen se kò ne baa tèe e Silowam ne baa pwéé Yérosalém manj-nó-o a lee da asesé kudu aburuwa kò se mao-o asen bee-e? Moné e fa feye bamoo gbaa, a kaapo feye bò gye aboyewaapo bò kyo asesé ne baa san bò bò manj amo-ro-o oo?⁵ A moj gye kasenjin. Na m bee mo e tòwé mo i gywii mone feye mone e moj nu mone eyee na mon' kinjin lee mone eboyé-ro, mone iwu feye bamoo-o dée.”

Figi kiyii ne ké maa swéé-o kitee

⁶ Ne Yeesuu a tòwé kitee mo gywii bamoo. O ye, “N gye onyare kò e bò-ro aaa? Ne oo dwii figi kiyii kò mò kòdoo-ro. Ne kake lèko o yò a o ya kpa agyi kiyii-o si, mò-o mò moj nya.

⁷ Anen se-o ne o tòwé gywii mò kòdoo a òdegeresepo-o feye, ‘Kéé e. Nsu nsu nee feye mo a nare kpa figi mo agyi kpone, ma nya, amose-o ne kemo bò twéé. Ntò se ne ké yere ké e nyera swéere-o ateese-o nee?’

⁸ Ne mò kòdoo a òdegeresepo-o a bejnjaa mò feye, ‘Mo nyante, yowé kemo. Sa kemo kasu konkò kpen. Mo i kwií a m bò muruwaakémo na n swii enaate igyini bò waa-ro.⁹ Ne mo ya waa anen, ne su-a-ba kemo ya swéé feraa, a bware. Ne kemo e moj swéé, amo feraa na fo ne bò twéé.’ Amo e gye saasebbee.”

Anen ne Yeesuu a kya økyee kegyabøo kó kukyure kake-o

¹⁰ Kukyure kake kò ne Yeesuu e kaapo abwareseñ kebwarekorekyan kò-ro.¹¹ Økyee kò mo bò mfen, ne Òbonsam a waa mò kolò nsu kudu mburuwa. Kolò amo se, o moj lee o naa kyeekeye, oo buñ-no nee o naa.¹² Saj ne Yeesuu a lju mò-o, ne o tee mò tòwé gywii mò feye, “Øpekyee, lkee feraa fo a nya fo eyee lee fo kolò-o se.”¹³ Ne lkee Yeesuu a ba asaree bò doñjo økyee-o se. Puri amo-ro ne økyee amo a teyi-ro o naa. Ne o kyorò Wuribware.

¹⁴ Mfen, ne kebwarekorekyan-o bresé dun a fwii feye Yeesuu a kya øko kolò kukyure kake. Amose-o ne obresé amo a tòwé gywii asesé ne bò bò mfen-o feye, “Ané de lke nsiye ne ane e waa asun, amose-o mone ma lee ba kukyure kake bò kya moj alò. Mon' dëe ba lke nsiye amo-ro bò kya.”

¹⁵ Ne Yeesuu a bejnjaa mò feye, “Nno lnyo lnyo awuye mo. Mone kemaa e sajnje mò enaate bee-e ikuruma o yaa nkyu nuukpa kake këmaa, hareq kukyure kake gbaa. Amo-o feraa moj gyé kusun kowaa nee eee?¹⁶ Mbeyomo, këe sëse dimaadi mo, mone fofon sëse nee. O gyé ane nana Abraham a ananagyi-o øko, beee? Ne Òbonsam a sa mò kolò nsu kudu mburuwa-o. A du nee feye Òbonsam a lju mò bò kyena, ne mbeyomo mo a sajnje mò-o. Amo mfaanee a sëse-o a moj bware feye n kya mò kukyure kake, na o nya mò eyee aaa?”

¹⁷ Ne anen ne Yeesuu a bejnjaa-o a sa ne ipeere a nya mò adon. Ne bamoo ne baa saj-o akato a gyi bò lee akpenyeetó ne Yeesuu a waa-o se.

Anen ne Yeesuu a ba kupurutugyi bo da kekpare-o

(Matiyo 13.31–32; Maak 4.30–32)

¹⁸ Ne Yeesuu a bise feye, “Ntëtò gbaa ne mo e ba a m bò kaapo mone anen ne Wuribware a kuwure-o du-o nee? Kekpare mo ne mo e ba a m bò kaapo mone kemo kaase-o nee?¹⁹ To, mfaanee ne Wuribware a kuwure-o-ro du. Ku du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mo du kagyingyii, amaa sëse ya dwii kemo, amo ke e kwéé a ke dan kii kikiree, ne ke bò eswéé kò kyona ayii pëe. Ne mbogyyi a bò kyena kemo se waa bamoo asaa.”

Yiisi a kekpare-o

(Matiyo 13.33)

²⁰ Ne Yeesuu a bee bise feye, “Kekpare mo ne mo e ba a m bò kaapo mone anen ne Wuribware a kuwure-o du-o nee?²¹ To, ku du nee feye økyee a kpa a o waa bodobodoo, ne o ba yiisi na nkyu bò waa esam kyanje borò-ro, ne oo nwiini, ne esam-o a tin waa bwëet-o.”

*Kabunogyi bɔŋbəŋse-ɔ
(Matiyo 7.13–14, 21–23)*

²² Ne ḥkee Yeesuu naa emaj se na mmangyii-ro o tɔwɛ abwareṣen o gywii asesɛ na o yo Yerosalém a keri-o. ²³ Ne ḥko a bise mò feye, “Mo nyanpe, a gye kaseṇtiŋ feye bamø ne Wuribware ይ moṛwé na bo tii mò kuwure-o si-o moj kyo aaa?”

Ne Yeesuu a tɔwɛ gywii bamø ne bo bo mfen-ɔ feye, ²⁴ “Wuribware a kuwure-o du nee feye kekyan ne kemo kabunogyi du bɔŋbəŋ-ɔ. Amose-ɔ mon' leŋ eyee, na mon' taare nya lwee kekyan-ɔ-ra. A lee feye asesɛ bwęeto akata i pée kemo kulweero si, amaa n gye bamø peɛe e gyɛ ne ba nya kpa a bo lweero. ²⁵ Saŋ ko e ba ne loŋ wuye-o e twee pone-ɔ-ro, na mone te mone moj tee lweero. Na mon' sii kawu mone yere mone e daye pone-ɔ se, na mone e tee feye, ‘Ane nyanpe, taye ane,’ na o beŋjaa mone feye, ‘Moj nyi mone, ne moj nyi mfen ne mone a lee-ɔ.’ ²⁶ Na mon' tɔwɛ gywii mò feye, ‘Ane aa fo ya dɛc gyi na ane i nuu, ne fo a nare tɔwɛ abwareṣen ane aye.’ ²⁷ Na mò-ɔ mò bee beŋjaa mone feye, ‘Moj nyi mone, ne moj nyi mfen ne mone a lee-ɔ. Aseŋ boye awuye mo, mon' lee mo ase.’

²⁸ Wuribware ya kine mone, ne oo gya mone lee mò kuwure-o-ro, ne mone ya ju mone nana-ana Abráham na Isak na Yakubu na Wuribware akyaaamɛe-ɔ peɛe Wuribware ase feraa, n gye ewogya ne mone i su na mon' dun nno. ²⁹ Asesɛ e lee kaye mo-ro ton' kemaan, na bamø ɔkemaa kyena Wuribware a loŋ-ɔ-ro, na bamø a a mò gyi ateese, na bamø akato gyi bwęeto. ³⁰ Na bamø ne bo gye nsii-amɛe mbeyəmø-ɔ kii agyenkpreepo mfen, na bokø ne bo gye agyenkpreepo mbeyəmø-ɔ ma kii nsii-amɛe mfen.”

*Anen ne Yeesuu e kpa Yerosalém awuye aseŋ-ɔ
(Matiyo 23.37–39)*

³¹ Saŋ amo dɛe ne Farisii awuye ko a bo tɔwɛ gywii Yeesuu feye, “A tiri feye fo a lee mfeɛe ya ton' ko, a lee feye Owure Herod e kpa fo a o moa.”

³² Ne Yeesuu a beŋjaa bamø feye, “Moŋ' narę ya tɔwɛ gywii naŋse amo feye, ‘Ndoo mo e gya ibrisi mo e koso asesɛ se nee, na mo e kya alɔpo, na bo fo nyanpe na kraye-ana-ɔ mo e lowe mo kusun.’ ³³ A saŋ a tiri feye n yo mo kpa-ɔ ndoo na nyanpe na kraye, a lee feye bamø e kpa a bo mo Wuribware a akyaaamɛe-ɔ, Yerosalém maŋ-no ne ba moa bamø. Ne mo saŋ-ɔ moj tee fo feye n yo mfen.’”

³⁴ Ne Yeesuu beeŋ ɔ ye, “Yerosalém awuye, Yerosalém awuye. Saŋ kemaan ne Wuribware a sun mò akyaaamɛe-ɔ ḥko mone ase-ɔ, mone a daye mò abu moa. Saŋ kemaan mo a kpa feye n kpowé mone bo gyanpe, na n kuj mone, feye anen ne kyaasɛ i buŋ mò agyi si-o, ne mone mo mone a kine. ³⁵ Anen se-ɔ, Wuribware e yowé mone aseŋ a o sa mone, na mone maŋ mo kii ketaakpan. Mo i gyi mone kaseṇtiŋ feye mone maa lee ju mo, amo saŋ a fo feye m ba, ne mone e tɔwɛ feye,

“Wuribware yure mò ne o ba mò kenyare-ɔ-ɔ.” *

14

Anen ne Yeesuu a kya ḥnyare ko ne mò ayaa na asaree a puŋŋe-o kolo-ɔ

¹ Kukyure kake ko ne Yeesuu a yo a o ya gyi ateese Farisiinyi bresɛ kope aye, ne asesɛ deere mò a bo kee anen ne o waa-ɔ. ² Ne Yeesuu a ju ḥnyare ko ne mò ayaa na asaree a puŋŋe-o yere mò akato-ɔ. ³ To, ne Yeesuu a bise Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o feye, “Mbraa ne Wuribware a sa ane-ɔ e sa kpa feye ane kya alɔpo kukyure kake aaa?” ⁴ Amaa bo moj beŋjaa mò. Ne oo daborɔ ḥnyare amo kya mò kolo, ne oo tɔwɛ gywii mò feye o nare pe.

⁵ Ne ḥkee Yeesuu a bise bamø feye, “Moŋ' ḥko i de gyi bɛee naatɛ gbaa, ne mò ya lee da kitiribu-ro kukyure kake, amo mone maa waa menaŋ a mon' ya gyiiri mò lee mfen aaa? Bɛee mone i gywii a mon' bo fo saŋ ne kukyure kake amo a kyon-ɔ cco?” ⁶ Amaa bo bee bo moj taare lee mò aseŋ-ɔ kano.

Anen ne ane baa ane eyeq kaase-ɔ na kafɔkra aseŋ

⁷ Saŋ ne Yeesuu a ju anen ne asesɛ ne baa tee bamø a bo bo gyi-o i lee ekyenakpa timaa-ɔ, ne oo tɔwɛ gywii bamø feye, ⁸⁻⁹ “Ḥko ya tee fo kokofo-ɔ gyikpa, ne fo ya yo, fo ma kyena kyenakpa timaa-ɔ. N gye anen, mò ya tee ḥko mo na o kyo fo, mò ne oo tee mone anyo-ɔ e ba fo ase, na o bo tɔwɛ gywii fo feye, ‘Koso na fo sa a mmo-ɔ kyena mfen.’ Na ipiere nya fo, na fo ya kyena kyenakpa ne o moj bɔ-ɔ. ¹⁰ Amose-ɔ, ḥko ya tee fo gyikpa, ne fo ya yo, kyena kyenakpa ne o moj gye otimaa-ɔ, na mò ne oo tee fo gyikpa amo-ɔ ba bo tɔwɛ gywii fo feye, ‘Mo nyare, koso bo kyena kyenakpa timaa mo.’ Mfen-ɔ fo i ju feye fo e nya kenyare na kedabe fo kɔsqobɛe-an ase mfen.”

* 13:35 Kiliŋ 118.26.

¹¹ A lęę feyę ökemaa nę o bu mō eyee kedabę-č, Wuribware ḡ baa mō kaase, nę ökemaa ne o baa mō eyee kaase-č mo, Wuribware ḡ sa mō kędabę.”

¹² Ne Yeesuu a tōwę gywii lęę wuye-o feyę, “Amose-č fo ya tee asesę ateesegyikpa, fo ma tee fo nyare-anę bęęs fo adaa na fo atire bęęs fo kowebęę-anę bęęs ato awuye ne bo gyę fo akyenabęępo-č, a lęę feyę ḡke ḡko ba waa anę dęe a bo bo teere, san-č a waa nęe feyę baa waa bo ka kętę nę fo a waa sa bamo-č kgkō nęe. ¹³ Fo e tee asesę ateesegyikpa, tee atiripo, na agyaboo, na bamo no bamo asaree bęęs ayaa a wu-o, na atenapo. ¹⁴ Bamö-anan-č ne monę ya tee, ne monę e nya nyure, a lęę feyę bo maa taare a bo waa monę anę bo teere. Wuribware ḡ gyę nę kake nsi nę asesę timaa i kyinjji a bo lęę lowi-ro-o, ḡ ka monę amo ḡko.”

*Gyikpa dabe ko kitee
(Matiyo 22.1-10)*

¹⁵ Amo feraa ḡnyare ko ne mō gbaa te gyikpa amo mfęę-č a nu kętę nę Yeesuu a tōwę-č, ne oo tōwę gywii Yeesuu feyę, “Bamö nę ba kyena Wuribware a kuwure-o-ro a gyikpa-č de nyure.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tōwę kitee mō gywii bamö feyę, “N gyę ḡnyare ko e dęe o bo-ro aaa? Ne kake ḡko oo tee asesę hweetę feyę bo ba gyikpa mō aye. ¹⁷ San a fo feyę bo bo gyi-o, ne oo sun mō ayaafore-č ḡko feyę o ya tōwę gywii ökemaa nę oo tee mō-č feyę, ‘Mo nyarpe ye mon’ ba, na oo waa siraat.’”

¹⁸ Amaa bamö ökemaa ye o maa taare a o yo. Mō ne keyaafore amo a gyę ḡkpęę yo mō ase-č ye, ‘Mo a deę səo sweere ko, ne a tiri feyę ḡ ya deere, amose-č mo e kore fo, ma taare a m ba.’

¹⁹ Ne ḡko mo ye, ‘Mo a deę səo mo ęnaate kudu ko, amose-č mo e ya kęe bamö. Ma taare a m ba.’

²⁰ Ne ḡko mo bęę o ye, ‘Kake mfęę nę mo a taa ḡkofo, amose-č ma taare a m ba.’

²¹ To, ne keyaafore-č a kinji ya tōwę amo pęęs gywii mō nyarpe. Nę mō nyarpe-č duń a fwii, ne oo bęę tōwę gywii keyaafore-č feyę, “Waa menaj narę yo manj-no mbore se na alonjde se ya tee atiripo na agyaboo na atenapo baa.”

²² Kętę bo waa kafwęę-č, mō keyaafore-č a kinji bo tōwę gywii mō feyę, ‘Mo nyarpe, mo a waa anę nę fo a tōwę-č, amaa kyenakpa sanj o bo-ro.’

²³ Ne mō nyarpe-č bęę o ye, ‘Narę mbore se, na manj-no ḡkpęę se, na efę-ro bęę ya kore asesę ne fo i ḡnu-o baa, na mo lęń-č nya boro. ²⁴ Amaa agyenkpęęs nę mo a tee, ne baa kine-o, ḡko maa lęę nya mo ateeese a o gyi daa.’”

*Yeesuu maa kpa bamö ne ba gya mō se katin, na bo kinji kamęe-č
(Matiyo 10.37-38)*

²⁵ San ko, ne asesę demantę ko gya Yeesuu si ba yo toń kemaa nę o kpa a o yo-č. Nę oo buruwaat tōwę gywii bamö feyę, ²⁶ “Ökemaa nę o kpa feyę o ba mo ase-č e moj kpa mo asej kyon mō se na mō nyi, na mō ka na agyi, na mō daa-ana na mō tire-ana na mō pekyee-ana na mō eyee, amo feraa o maa taare a o bo kii mo agyasepo-č ḡko. ²⁷ Ökemaa nę o maa taare a o kperi mo se soro mō fənfən kiyii kpare-abęę-č gyi aworęfęo gya mo se-č maa taare a o kii mo agyasepo.”

²⁸ Ne Yeesuu bęę o ye, “Monę e kpa a mon’ gya mo se aaa? ḡ ye, ḡko e kpa a o lęę waa kotoč, sęsę-č kyena na o fa mfeerę feyę kętę nę o kpa a o waa kemo lowe bęęs o maa taare. Mon’ sa a anę taa feyę monę ḡko e kpa a o pwee lęń, ne o kyena née, na o fa mfeerę nü atanne ne lęń-č i gyi-o, na o kęe feyę mō atanne e taare a a pwee lęń-č lowe aaa.

²⁹ Mō e moj fa lęń-č mfeerę pwee, ne o moj taare pwee lowę, asesę ne ba ḡnu-o e mose mō.

³⁰ Na bo tōwę feyę, ‘Kee, ḡnyare mo a lęę o pwee lęń, ne o moj taare lowe.’”

³¹ Ne Yeesuu ye, “Bęęs n taa feyę owure ko e kpa a o ya ko mō bęęko ko ne o kpa a o bo ko mō-č. Nę mō i de asesę kękpęndu, ne mō bęęko-č mo de asesę akępęndu anyo. Amo owure ne mō asesę moj ky-č maa kyena, na o fa mfeerę kęe feyę o ko, na o gyi si bęęs o maa gyi si aaa?

³² Mō ya ḡnu feyę o maa taare a o ko gyi si, o sun mbaa a o bo kyonwe owure ko-č née, na o sanj o bo kęfę o ba, na bo ya kore mō tōwę gywii mō feyę o kpa a bo kii anyare.” ³³ Ne Yeesuu a tōwę bo gyę kęe feyę, “Asej mo katin e gyę feyę ḡko nę o maa yowę kętę kemaa nę o de-o na o gya mo se-č maa taare a o kii mo agyasepo.”

³⁴ Amaa ḡko nę mō ya gya mo se, ne a bo waa kafwęę-č ne mo kegya se e ma lęę waa mō kōne-č, sęsę-č sa se pwee na o dęe bo gya mo se. Anę a sęsę-č du nee feyę mfeorę-č. Mfōrę bo kōne. Amaa mmō kōne-č ya lęę feraa, ḡko maa taare a o boro kpa kemaa se bo sa a m bęę kii mfeorę daa. ³⁵ M moj lęę m bware bo sa sweere gbaa. Ba taa a bo bo twęe née.

Amose-č monę nę monę de eşebo-č mon’ nu asej nę mo a tōwę-č.”

15

*Sanne ne oo fo-ɔ kitee
(Matiyo 18.12-14)*

¹ Kake ɳqo ne lenjoo akɔɔrepø bwetø na bamø ne bo tii si ne Yudaa awuye e tøe bamø e ebayø awaapo-ɔ a ba a bø bo nu Yeesuu asej. ² Ne Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko ne bo bo mfeñ-ɔ a koso ba tøe feye, “Kee, onyare mo e sa ne aboyewaapo e ba mo ase, haree mo aa bamø i gyi ateeese.”

³ Mfeñ ne Yeesuu a tøwe kitee mo gywii bamø. ⁴ ‘Mon’ taa feye mone okø de esanne kelafa, ne o deere bamø se efø-ro, ne bamø okø ya fo, emenø ne sesse-ɔ e waa? To, o yowé adukpanøø na akpanøø ne baa san-ɔ a bø sii bamø gyirokpa nee, na o ya buwi kpa okonkø-ɔ bo fo sanj ne o nju mð-ɔ. ⁵ Mø ya nju mo, amo mo akato a gyi, na o taa mo bo da abaakpa-ro, ⁶ na o soro yaa pe. Na o tøe mo nyare-ana na mo akyenabøepø bo gyanjø, na o tøwe gywii bamø feye, ‘Mo a nju mo sanne ne oo fo-ɔ, ne mo akato a gyi, amose-ɔ mon’ sa a ane gyi akato.’

⁷ Mo e tøwe mo i gywii mone feye anej døe ne Wuribware na mo mbøø akato i gyi aboyewaapo konkø ne o nu mo eyee, na o kinjji lee mo ebayø-ro-ɔ se, a bø kyøn aseøø adukpanøø na kamøø ne bo ye bo kyo ba bu Wuribware, ne a moø tiri feye bo bee nu bamø eyee-ɔ.”

Asaree-ɔ kapini ne kaa fo-ɔ kitee

⁸ Ne Yeesuu ye, “To, mon’ bee taa feye akyee ko de asaree-ɔ mpini kudu, ne mmø-ro kakonkø ya fo, emene ne o waa? To, o kyønne fetiri nee, na o kpa pesi na o kpane mo løn-no pøee ñ deere damenajøø a kpa kamo anej-aaa, amo a bo nju. ⁹ Sanj ne oo nju-o, na o tøe mo nyare-ana na mo akyenabøepø pøee bo gyanjø, na o tøwe gywii bamø feye, ‘Mo a nju mo kapini ne kaa fo-ɔ, ne mo akato a gyi, amose-ɔ mon’ sa a ane gyi akato.’

¹⁰ Anej se-ɔ, mo e tøwe mo i gywii mone feye anej døe ne aboyewaapo konkø kpen gbaa ya nu mo eyee, ne oo lee mo ebayø-ro, ne Wuribware a mbøø-ɔ akato i gyi mo se-ɔ nee.”

Kanyanøe bøye ne oo nu mo eyee-ɔ kitee

¹¹ Mfeñ ne Yeesuu a kya se tøwe ebayø awaapo eyee kunu asej. Ne oo tøwe kitee mo gywii bamø feye, “N gye onyare ko ya døe kyena aaa? Ne oo kowé lñyanøe lñnyø. Ne baa bo waa ayaaføre. ¹² Kake ɳqo ne mo gyi kagyingyio-o a tøwe gywii mo se feye, ‘N se, ke fo kapotøe-ɔ, na fo taa mo lee sa mo mbeyømo.’ Ne mo se a ke-ro sa bamø abee anyø-ɔ.

¹³ Ketø monj kyee, ne kagyingyio-o a fe mo kapotøe ne oo nya-ɔ pøee, ne oo taa atanøe-ɔ. Amo feraa, o moø lee kyena pe, ne oo tu kpa yø tonjø kefo kefo. Ne oo ya gyi atanøe-ɔ kanø-ro lñwøe.

¹⁴ Sanj ne oo gyi amo pøee lñwøe, ne o moø lee o deseye-ɔ, ne akon dabø kq a ba sweere amo se. ¹⁵ Søye ke-monj-lee kide se-ɔ, ne oo yo mfeñ a man-ɔ kigyi ko ase ya kpa kusun. Ne onyare amo a taa mo feye o deere mo aprako si. ¹⁶ Mfeñ ne oo yorowø feye o døe nya ateeese ne aprako-o i gyi-o gyi. Amaa aprako ateeese amo gbaa, o moø nya ako gyi.

¹⁷ Amo feraa bo fo sanj ko-ɔ, ne mfeñre timaa a ba mo kunju-ro, ne o ye, ‘N se a ayaaføre ne ba sunj mo-ɔ pøee e nya ateeese ba gyi ba kpøne, na m bo mfeñ mo i wu akon. ¹⁸ Mo i kinjji a jø yø n se ase, na i ja tøwe gywii mo feye, N se, mo a waa bøye bo kye fo aa Wuribware. ¹⁹ Fo ma lee teø mo e fo gyi, taa mo bo waa fo ayaaføre-ɔ okø. ²⁰ Ne oo koso meraa se kinjji o yo mo se ase.

Sanj ne oo fo pe, ne o to lñn-no-ɔ, ne mo se a nju mo lee kefo. Ne mo gyi-o asej a waa mo ewee, ne oo lñwøenajøø ya biri mo-ro, ne oo kyokywee mo kedaabøø se sa mo arjøø na keba pøee ne mo gyi-o a døe ka mo kanø.

²¹ Ne mo gyi-o ye, ‘N se, mo a waa bøye bo kye fo aa Wuribware. Fo ma lee teø mo e fo gyi.’

²² Ne mo se a sa ne oo yowø sejø, ne oo teø mo ayaaføre. Ne o ye, ‘Mon’ waa menajøø awayaqua timaa ne n de-o baa bo bujø mo, na mon’ ka kapini bo waa mo kesareegyio-ro, na mon’ waa mo-ro asebeta. ²³ Na jkeø mon’ kra kapenjnyaree ne ka de mfo-ɔ bo moø, na ane gyi ateeese bo gyi akato. ²⁴ A lee feye a du nee feye mo gyi mo a wu, ne oo bee kyinjji lee lowi-ro-o. Oo døe fo, amaa mbeyømo, mo a nju mo.’ Ne baa lee ba gyi akato.

²⁵ Amo-ɔ ne a yø se-ɔ pøee na mo daa ne mo feraa a sii mo se ase pe-ɔ bo ndøø-ro. Oo lee ndøø-ro mfeñ o ba o to-ro-ɔ, ne oo nu ilij na isoori si bamø lñn-ɔ-ro. ²⁶ Ne oo teø ayaaføre-ɔ okø, ne oo bise mo feye, ‘Ntøtø asej ya ba lñn-no?’ ²⁷ Ne keyaaføre-ɔ ye, ‘Fo tire ya kinjji ba peøøna laññiya-ro, ne fo se a moø kakpenjnyaree ne ka de mfo-ɔ sa mo.’

²⁸ Ne mo daa-ɔ duø a fwii, ne oo sii kelanjøø. O yø o maa lwee lñn-no. Bamø a tøwe ketø ne oo tøwe-ɔ gywii mo se-ɔ, ne mo se a lee kawu ya kore mo na o lwee lñn-no. ²⁹ Amaa oo beññøa mo se nee feye, ‘Kee nsu demajøø mo ne mo a sun sa fo feye mo a gye kenya-ɔ, ne mo a waa ketø kemaa ne fo a tøwe-ɔ. Ntøtø gbaa ne fo a sa mo? Fo moø moø kategeregyii gbaa sa mo, na mo aa mo nyare-ana a wø bo gyi akato. ³⁰ Amaa fo gyi mo ne oo ya nyera fo kapotøe akyee se, ne oo kinjji ba pe-ɔ feraa, fo a moø kakpenjnyaree ne ka de mfo-ɔ sa mo.’

³¹ Ne mō se a bēnjaa mō feye, ‘Mo gyi, fo feraa, fo bo mfēe san kemaa, ne mo ketō kemaa gye fo lee. ³² Amaa a bware feye ane gyi akato, bo lee feye a du nee feye fo tire mo a wu nee, ne mbeyomo oo bee kyinji lee lowi-ro. Jo fo nee, amaa mbeyomo mo a lju mō.’”

Né Yeesuu ye, “Amo e gye saasebəe.”

16

Apoo keyaafōrē kitee

¹ Né Yeesuu a tōwē kitee mo gywii mō agyasepo-ɔ feye, “N gye ats wuye ko e gye ne o bo-ro aaaa? Né o de mō keyaafōrē ko ne o deere mō kapotee pēee se-ɔ. Né kake nkō baa tōwē gywii ats wuye-o feye mō keyaafare amo e nyera mō atanne. ² Amo feraa, né oo tēe keyaafōrē-ɔ, ne oo tōwē gywii mō feye, ‘Mo i nu ba towē feye fo e nyera mo atanne. Anej se-ɔ taa mo kapotee pēee bo waa mo kesaree-ro, a lee feye ma lee sa a fo deere mo kapotee-ɔ se.’

³ Né keyaafōrē-ɔ a fa mō mfēeरे-ɔ feye, ‘Mo nyanjpe e kpa a o lee mo kusun-jno. Né emene ne mo e waa? Moj bo lej a n taare dāo, ne ipeere de mo kēnare kōre ato. ⁴ To, ij nyi anej ne mo e waa, na, mo ya parj kusun, na ij nya anyare ne mo ya yo bamō elōj-no na bo kra mo neenē-ɔ.’

⁵ Né oo tēe bamō ne bo de mō nyanjpe kōkō-ɔ pēee bo gyanjne. Né oo bise ḥagyenkpees-ɔ feye, ‘Afene ne fo de mo nyanjpe kōkō?’

⁶ Né o ye, ‘Mfa ankore kelafa horo bo-ro.’

Né keyaafōrē-ɔ ye, ‘Kee, kōkō a wōrē ne fo a kyoree sa mo nyanjpe-ɔ. Taa na fo kyena na fo kyurowi kelafa-ɔ kyoree feye amo kano gye alafā aburuwa.’

⁷ Né oo bee bise ako e, ‘Né fo, afene ne fo de mo nyanjpe kōkō?’

Né o ye, ‘Yaabraa ebōote kakpenj.’

Né keyaafōrē-ɔ ye, ‘Kee kōkō a wōrē ne fo a kyoree sa mo nyanjpe-ɔ mo. Taa na fo kyurowi kakpenj-ɔ kyoree feye amo kano gye alafā aburuwa.’

⁸ Anej se-ɔ san ne apoo wuye mo mō nyanjpe a nu ketō ne oo waa-ɔ, ne oo kyore mō, a lee feye o nyi asej. Né o ye, ‘Kaye mo-ro asese de kanyiasenj bo de bamō bēekō-ana bo kyō anej ne Wuribware asese de bamō bēekō-ana Wuribware asese-ɔ.’”

⁹ Né Yeesuu a kya se feye, “Amose-ɔ, mo e tōwē mo i gywii mone feye, mon’ ba mone kaye-ɔ a kapotee-ɔ bo buwi kpa anyare sweere mō mfēe, na mone ya wu, ne mone kapotee a kyō, Wuribware e kōrē mone kakatōgyi-ro, na a sa mone akyān soso mfēj, na mon’ kyena nsu pēee.

¹⁰ Okemaa ne o gyi kasentij nsej ngingyiyi-ro-o i gyi kasentij asej dabē-ro, ne ako ne mō-ɔ mō e ba ayeba nsej ngingyiyi-ro-o mo e ba ayeba asej dabē-ro. ¹¹ Mone a moj taare ba kasentij bo kra kaye-ɔ atā timaa-o, emene ne Wuribware e waa na o taa soso a atā timaa kasentij-ɔ bo sa mone a mon’ kra? ¹² Né mone a moj taare ba kasentij bo kra ako ato, nteto se ne Wuribware e sa mone ato ne oo taa bo beya soso keri si sa mone-ɔ?

¹³ Kēnya maa taare a o suj anyanjpe anyo. Amo ya ba anej, o kisi ako, na o kpa ako asej, na o suj ako kyōn ako. Amose-ɔ mone maa taare a mon’ kpa Wuribware na mon’ bee kpa atanne.”

Asej ko ne Yeesuu a tōwē-ɔ

(Matiyo 11.12–13; 5.31–32; Maak 10.11–12)

¹⁴ Amo Farisii awuye-o a nu asej ne Yeesuu a tōwē-ɔ, ne baa mōse mō, a lee feye ba kpa atanney bwēet. ¹⁵ Né Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, “Mone e waa ato ne a kaapo feye mone e waa neenē-ɔ asese ase, amaa Wuribware e gye ne o nyi ketō ne kē bo mone nkpono-ro-ɔ, bo lee feye ketō ne sesi i bu feye ke gye kitimaa-o, Wuribware feraa monj de kēmo a tēe seye.

¹⁶ Mbraa ne Wuribware a horo Mosis si bo sa mō asese-ɔ na ketō ne Wuribware akyāamē-ɔ a kyoree-ɔ a fo Yohanee Osuubāpo-ɔ mbēe se nee. Lee mfēj ne asese a lee ba nu Wuribware a kuwure a asej timaa-o. Né okemaa e len eyee o kpa a o tii kuwure-o si.

¹⁷ Haree amo-ɔ pēee gbaa ooo, soso na sweere kikpuri monj bo lej feye anej ne Wuribware a mbraa ne oo horo Mosis si sa ane-ɔ kaseenkparegyii konjō keleē mmō-ro asej bo lej-ɔ.

¹⁸ N taa feye okemaa ne oo kine mō ka ya waaree akyēe banban-ɔ a waa kakyeekpa, ne ako ne oo waaree akyēe ne mō kuri a kine mō-ɔ mo a waa kakyeekpa-ɔ dēe.”

Ats wuye ko na otiripo ko kitee

¹⁹ Né Yeesuu a towē kitee mo feye, “N gye ats wuye ko ya dee kyena aaa? Né oo dees bujawaagya damenjase timaa, ne oo gyi kōnē san kemaa. ^{20–21} Né otiripo ko mo bo-ro ne ba tēe mō e Lasarus, ne elō te mō kayoware se toj kemaa, haree igyono gbaa naa ba nyanne emo se. San kemaa ba baa mō ats wuye amo lōj kano o de temaa feye o nya ateesē ne ats wuye amo i gyi, ne a lee a da sweere-ɔ a o gyi.

²² Né otiripo amo a bo wu, ne Wuribware a mbo-ɔ a bo sōrō mō yaa soso yaa bo kyena Abraham keri-ro kakatōgyi-ro. Né ats wuye-o mo a bo wu, ne baa pure mō, né baa waa mō

kale.²³ Né oo yo mfeñ ne aboyewaapo ya wu, né baa yo ya gyi aworefø-o. Né o gyi aworefø-o mfeñ, né oo deere bo kyoñwe lju Abraham te kefø, na Lasarus te mó keri-ro.²⁴ Né oo tée kenken feyε, 'N nana Abraham, lju mó ewεε, na fó sa a Lasarus ba késareegyi bo waa nkyu kó-ro, na o ba bo dwee mó gyepu si, na eyee yuri mó, a lee feyε mó eyee bo mó gya déekpa mó-ro.'

²⁵ Né Abraham a tówe gywii mó feyε, 'N nana, nyiñji si feyε fo a kyo gyi fo kóne sañ ne fo te kaye-ro-o, né Lasarus mó a gyi preepree. Amaa mbeyømo o gyi kóne mfeñ née, na fó gyi aworefø.²⁶ Amo kamee kemantaj looris kó da aane aa fo mbontø-ro, né bamø ne bo mó mfeñ a keri-o mó maa taare a bo kyoñ yo nnoj a keri-o, né bamø ne bo mó mone keri-o mó maa taare a bo kyoñ ba mfeñ a keri-o.'

²⁷ Né ato wuye-o ye, 'Amo feraa, n nana Abraham, mó e kore fo née, sun Lasarus bo kyoñwe sweeré se n se a lóñ-o-ro. ²⁸ N de atire na adaa anuu mfeñ. Sa a o yo na o ya yii bamø se, na bamø mó bo ma bëg ba kayeegya aworefø mó-ro.'

²⁹ Né Abraham ye, 'Bo kyo bo de abwaresen wore-o. Amose-o, sa a bo bu këto né Mosis na Wuribware a akyamæe-o a kyoree bo waa mó-ro-o.'

³⁰ Né ato wuye-o ye, 'N nana Abraham, a mó kyo. Amaa øko a kyiñji lee lowi-ro yo bamø ase née, weetee ba nu bamø eyee, na bo kinyji lee bamø ebøye-ro.'

³¹ Né Abraham bee-o ye, 'Bamø e mó gya Mosis a kano-o se na Wuribware a akyamæe-o asej tówesé se, øko ya kyiñji lee lowi-ro yo gbaa, bo maa kyurowi bamø mfeñre.' "

Né Yeesuu ye, "To, anej né a du-o née."

17

Mone ma kaapo boko ekpa bøye

(Matyo 18.6-7, 21-22; Maak 9.42)

¹ Né Yeesuu a tówe gywii mó agyasero-o feyε, "A waa dæt ato né a sa a sesé waa bøyø-o e ba, amaa øko né a sa ne a ba-o i lju asej fee. ² Sesé amo feraa, bamø ya ba kibu dabe bo da mó kebo-ro, né baa tówe mó waa øpoø-ro, a bo feyε mó a sa né lyaagi mó øko a waa bøyø.

³ Amose-o mó' sá këto né mone e waa-o se.

Fo kosobee ya waa fo bøyø, tówe gywii mó feyε oo waa bøyø, né mó ya nu mó eyee, na fo taa bo ke mó. ⁴ Né øko ya waa fo ebøye, haree iluwi isunoo kake konkø-ro gbaa, né kemo kékemaa mó oo ba fo ase bo tówe gywii fo feyε oo waa bøyø, a tiri feyε fo taa bo ke mó."

Anej né kókøregyi du-o

⁵ Né bamø né Yeesuu a tée bamø mó ayaa-ro ayerepo-o a tówe gywii mó feyε, "Ané e kpa feyε fo sa a ane kókøregyi waa kókøy."

⁶ Né Yeesuu a bøñjaa bamø feyε, "Mone dæt mone de kókøregyi kafwøe gbaa feyε kiyii kigyi kagyingyi née, weetee mone ya tówe gywii nnoj a kiyii amo feyε, 'Kosø kyuwi fo eyee ya bo yera øpoø-ro,' ke e waa këto né mone a tówe-o."

Keyaaføre kusun

⁷ Né Yeesuu ye, "Mon' sa a ane taa feyε fo gye nyantø, né fo de keyaaføre, né o dæt fo, bëeës o deere fo esanñe se. Mó ya lee ndøo-ro këdeøpwæta ba, fo e tówe a fo gywii mó feyε, 'Anje na ndøo-ro, bo gyi ateese' aaa?" ⁸ Daabii, fo e towø a fo gywii mó nee feyε, 'Kyoñ ya denja mo ateese, na fo taa baa mó pwøe, né mó ya gyi lowø, na lñke fo dæt nya kpa ya waa fo føñføn ateese.' ⁹ Keyaaføre ya waa këto né mó nyantø e tówe-o, o mój de anje na kusun, bëeës mó e penna aaa?" ¹⁰ Anej dæt né mone gbaa mone mój de. Anej se-o mone ya waa këto kémäa né mone nyantø Wuribware ye mon' waa-o, mon' tówe feyε, 'A mój tiri feyε ane nyantø sa ane anje na kusun, a lee feyε këto né oo tówe gywii ane-o dooo né ane a waa.'

Anej né Yeesuu a kya abwatøpo kudu kó-o

¹¹ To, sañ ne Yeesuu maa se o yo Yerosalem manj-nó-o, né oo boro mfeñ ne Samariya na Galileya esweeré e gyanjø-o. ¹² Sañ né o kpa a o lwee kamangyii kó-ro-o, né abwatøpo kudu kó a to mó-ro, né baa yere këfø. ¹³ Né baa tówe kenken feyε, "Ané nyantø Yeesuu, lju ane ewεe."

¹⁴ Yeesuu a lju bamø-o, né oo tówe gywii bamø feyε, "Mon' narø a Wuribware aløñjøpo deere mone kolo këfø mone a kpaare bëeës."

Bamø a narø ba yo-o, né bamø økemaa kolø-o a lowø kpa-ro mfeñ.

¹⁵ Amo bamø øko a lju feyε oo kpaare-o, né oo kinyji o ba, na o kyøro Wuribware kenken.

¹⁶ Né oo bo kpuni anjrii Yeesuu ayaa-ro sa mó anje na kowaa. Samariyani e gye ønyare amo.

¹⁷ Né Yeesuu ye, "Asesé kudu kolø né mó a kya, né lñkeø akpanøo né baa sañ-o? ¹⁸ Ntëto née, né mó né o mó gye Isireeliinyi-o feraa wore ya kinyji bo sa Wuribware anje?" ¹⁹ Amo feraa

ne Yeesuu a tōwē gywii mō feyē, “Koso, narē damēnajse. Anej ne fo a kōrē mo gyi-o si ne fo a kpaare.”

*Anej ne Wuribware e ba na o bo gyi mō kuwure-o
(Matiyo 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Ne Farisii awuye ko a bise Yeesuu saj ne Wuribware e ba na o bo gyi mō kuwure-o. Ne oo bejnjaa bamō feyē, “Wuribware maa ba na o bo gyi mō kuwure-o anej ne mōne i ḥu mō-o nee.” ²¹ A moj gyē ato ne əko e tōwē feyē, ‘Kee mō e bo mfee-o nee,’ bēee ‘Kee mō e bo mnōj-o nee.’ Mo e tōwē mo i gywii mōne feyē mbeyōmō gbaa Wuribware maa se o gyi mō kuwure-o mōne ase.

²² Ne oo buruwaa tōwē gywii mō agyasepo-o feyē, “Saj ko e ba ne mōne e kpa feyē mon’ ḥu kake koŋko gbaa ne mo, dimaadi mō gyi-o, i gyi kuwure-o. Amaa mōne maa ḥu kake amo.” ²³ Boko e tōwe a bo gywii mōne feyē, ‘Mon’ deere nnoj’ bēee ‘Mon’ deere mfee,’ mōne ma sēre gya bamō se mōne e deere mōne e kpa. ²⁴ Feyē anej ne elēlēe i gyi awore-ro lēe soso kuju ya bo fo kuju mo, anej dēe ne mo, dimaadi mō gyi-o, i fu-ro na m ba menaj. Na əkemaa ḥu mo. ²⁵ Amaa pwēe na saj-o dēe fo-o, mo i ḥu asej, na ndoo a kayē mo-ro asej kine mo.

²⁶ Anej ne aa dēe waa anej odēdaapo Nowaa mbēe se-o, ne saj ne mo, dimaadi mō gyi-o, e ba-o e waa. ²⁷ Saj amo-o əkemaa maa se o gyi ateeese na o nuu nta, na anyarē na akyēe e waaree abee anej-aaa, na ba fa feyē seyē maa waa bamō, ya bo fo kake ne Nowaa* a lwee mō korē dabē dabē ne oo waa-o, ne kufwiiri-o a bo mōo bamō pēee-o.

²⁸ Saj amo e ba a o bo waa nee feyē ketō ne kaa waa Lōt* mbēe se-o. Saj amo-o əkemaa ne o te Sōdōm manj-nō-o beē o maa se o gyi ateeese na o nuu nta, na o gyi yawo, na o dōo, na o pwēe elōj, na ba fa feyē seyē maa waa bamō. ²⁹ Kēmo kake ne Lōt a dēn lēe bamō manj amo-ro-o ne deekpa na kafirewuta a lēe soso feyē bware-o bo mōo manj amo a asej-e pēee.

³⁰ Kake ne mo, dimaadi mō gyi-o, e ba-o, anej dēe ne ketō e waa-o nee. ³¹ Kake amo əkemaa ne o bo kawu-o ma kpōne mō eyee kiŋji ba loŋ-no feyē o ba a o bo swii mō ato. Anej dēe ne əko ne o bo ndoo-ro-o ma kpōne mō eyee kiŋji yo pe. ³² Mon’ nyijni Lōt mō ka na lowi suo ne oo wu-o si. ³³ Əkemaa ne o kpa a o mēraa se kyēna mō kakyēna ne o te mbeyōmō maa nya əkpa. Amaa əkemaa ne o kperi mo se na o wu-o e nya əkpa na kukyure ne a moj de kēe-o. ³⁴ Mo e tōwē mo i gywii mōne feyē kake amo ne mo i kiŋji a m ba-o kanye asej anyo da kēkyān koŋko-ro ba di idī, na m bo lee əkoŋko yaa mo ase yowē əkoŋko mo bo sii. ³⁵ Na akyē anyo ko mō bo toŋ koŋko ba kwēe abwaye, na m bo lee əkoŋko yowē mō bēekō-o bo sii. [³⁶ Na anyarē anyo bo ndoo-ro ba dōo, na m bo lee əkoŋko yowē mō bēekō-o bo sii.]”

³⁷ Ne Yeesuu agyasepo-o a bise mō feyē, “Anē nyarje, mfenē ne amo-o pēee e waa?” Ne oo bejnjaa feyē, “Əko ya huwi kpa bamō ne baa mōo bamō-o afunij, o ḥu apateyē pwēe.”

18

Kpenlekyye kō na oseŋgyipo kō kitee

¹ Ne Yeesuu a tōwē kitee mō gywii mō agyasepo-o bo kaapo bamō feyē bo dēe kore kēbwarekōre saj əkemaa, na bo ma yowē. ² Ne o ye, “N gyē oseŋgyipo kō ya dēe kyēna manj ko se aaa? Ne o moj sere Wuribware, ne mō-o mō maa bu sesē əkemaa. ³ Amo kpenlekyye kō mō bo manj amo-ro dēe, ne o naa oseŋgyipo amo ase saj əkemaa o kore mō feyē, ‘Mo bēekō kō a waa mo bōye. Amose-o mo e kpa feyē fo tēe mo a mō na anē tōwē amo asej.’”

⁴⁻⁵ Əkyē amo a yere oseŋgyipo amo se kokore anej-aaa kyēe, na o maa bejnjaa mō, pwēe ne saj ko oseŋgyipo-o ye, ‘Hareē mo a moj sere Wuribware, ne mo-o mō maa bu sesē əkemaa-o gbaa, bo lēe anej ne əkyē mo naa o tōraa mo-o se-o, mo e tēe bamō, na anē tōwē bamō asej. Mo e moj waa anej sa mō, o dēe narē mo se anej-aaa, na mō asej bo kpe mo.’”

⁶ Ne Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Mon’ nu asej ne apoo oseŋgyipo amo a tōwē gywii mō eyee-o. ⁷ Mbeyōmō ne apoo oseŋgyipo-o ya kya kpenlekyye amo-ro feraa, amo feraa a waa dēe feyē Wuribware e kya asej ne oo lee sa mō eyee, ne ba su ba tēe mō kanye na mpase-o-ro. O moj gyē əko ne o tōwē feyē, ‘Yō a fo ba nyāj-e-o.’ ⁸ Mo e tōwē mo i gywii mōne feyē o ba menaj, na o bo kya mō asej-rra, na bo nya bamō eyee lēe bamō adoj kesaree-ro. Amaa mo, dimaadi mō gyi-o, ya ba sweērē mo se nyōsērō, mo i ḥu feyē asej saj ba gyi Wuribware ba gyi aaa?”

Farisiinyi na lenjoo okoarepo kitee

⁹ Ne Yeesuu a bee tōwē kitee mō gywii bamō ne ba fa feyē bamō wōrē e gyē asej timaa, ne bo moj lee bo de əko ba tee seyē-o. ¹⁰ Ne o ye, “N gyē asej anyo ko e bo-ro aaa? Bamō əko gyē Farisiinyi. Ne əko mo gyē lenjoo okoarepo. Ne baa yō Wuribware sunjkpa-o kabuno, na bo ya kore kēbwarekōre. ¹¹ Ne Farisiinyi-o a yere mō kōkwee, ne oo kore kēbwarekōre

* 17:27 Keleekaase 6. * 17:28 Keleekaase 18.

feyε, ‘Wuribware, mo e sa fo aŋse na kusun feyε mo a moŋ gye ogiyimorepo na apoonyi na ɔkyeekpapo feyε ɔkemaa-ɔ. Mo e sa fo aŋse feyε mo a moŋ du feyε leŋpoo ɔkɔarepo mo ne o yere nnor-ɔ. ¹² Nke nsunoo kemaa-ro mo e kra akon nke nya, mo i lee ketɔ kemaa ne mo a nya-ɔ-ro ntunjkarɛ kudu-ro katunjkarɛ kɔŋko bo lɔŋŋɔ fo, Wuribware.’

¹³ Amaa leŋpoo ɔkɔarepo-ɔ fɛraa, oo yere kamee nee. O moŋ taare yase mò kuŋu soso gbaa, ne oo ba asaree bo yee kakpono-ɔ, ne o ye, ‘Wuribware, ɔbɔyewaaopo e gye mo, amoſe-ɔ nju mo ɛwɛe.’

¹⁴ Né Yeesuu a tɔwε bo gye kεe feyε, ‘Leŋpoo ɔkɔarepo-ɔ kɛbwarekɔre ya gyi Wuribware akato, bo lee feyε ɔkemaa ne o bu mò eyee kedabe-ɔ, Wuribware e baa mò kaase, ne ɔkemaa ne o baa mò eyee kaase-ɔ mo, Wuribware e sa mò kedabe.’

*Anen ne Yeesuu a yure nyaagyi-o
(Matiyo 19.13-15; Maak 10.13-16)*

¹⁵ Né aseſe kɔ a baa bamø nyaagyi Yeesuu aſe feyε o ba mò asaree bo dɔŋŋɔ bamø se yure bamø. Amo mò agyasepo-ɔ a nju anen-ɔ, ne baa kpa feyε bo gya bamø. ¹⁶ Amaa Yeesuu a tεe nyaagyi-o baa mò aſe, ne o ye, ‘Moŋ ma gya nyaagyi-o, moŋ’ sa a bo ba mo aſe, bo lee feyε anen a nyaagyi mo na bamø ne bo du feyε bamø-ɔ e gye ne bo tii Wuribware a kuwure-o si. ¹⁷ Na moŋ’ nyinji si feyε ɔkemaa ne o maa sure si feyε Wuribware gyi kuwure feyε anen ne nyaagyi mo a sure si-o maa tii Wuribware a kuwure-o si.’

*A waa len bweeto feyε atɔ wuye a sure si feyε Wuribware gye mò owure
(Matiyo 19.16-30; Maak 10.17-31)*

¹⁸ Ne Yudaa awuye ɔgyenjkrepoo ko a bise Yeesuu feyε, ‘ɔkaapopo timaa, emene ne mo e waa, na n nya nkpaa na kukyure ne a moŋ de kεe-ɔ nee?’

¹⁹ Né Yeesuu ye, ‘Ntεtɔ se ne fo e tεe mo e otimaa? ɔko moŋ gye otimaa bεe bo tii Wuribware se. ²⁰ To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ pεee feyε,

ɔko ma waa kakyekpaa, ɔko ma mao mò bεeɛko,
ɔko ma ywii, ɔko ma teŋ mò bεeɛko kano,
na ɔkemaa bu mò se na mò nyi.”*

²¹ Né ɔnyarɛ amo a beŋŋaa mò feyε, ‘Lee mo nyaagyi-ro ne mo a lee gya Wuribware a mbraa mò pεee se bo fo ndoo.’

²² Yeesuu a nu anen-ɔ, ne o ye, ‘Ketɔ kɔŋko ya saŋ fo a fo waa, na fo ya wu na fo kii atɔ wuye Wuribware se. Amo e gye feyε fo ya fe fo kapotee pεee, na fo taa atanne-ɔ sa atiripo, na fo bo gya mo se.’

²³ Amaa ɔnyarɛ amo a nu mfaaneɛ-ɔ, a moŋ waa mò kɔŋe, a lee feyε o de kapotee bweeto.

²⁴ Yeesuu a nju feyε a moŋ waa ɔnyarɛ amo kɔŋe, ne o ye, ‘A waa len bweeto feyε atɔ wuye a sure si feyε Wuribware gye mò owure. ²⁵ Nyɔma e taare a o lwee basa bo-ro daree aaa? Ma kɔrɛ a n gyi. Amaa atɔ wuye kusure si feyε Wuribware gye mò owure bo len kɔ kyo nyɔma kulwee basa bo-ro daree.’

²⁶ Ne bamø ne bo bo mfeŋ-ɔ a bise feyε, ‘Ne nke nse gbaa e gye ne o de kpa feyε o nya nkpaa na kukyure ne a moŋ de kεe-ɔ nee?’

²⁷ Né Yeesuu a beŋŋaa feyε, ‘Sesɛ fɛraa maa taare a o nya anen a nkpaa-ɔ, amo Wuribware a sa mò kpa.’

²⁸ Né Peetroo ye, ‘Kee ε, ane a yowε keto kemaa ane gya fo se.’

²⁹⁻³⁰ Ne Yeesuu mo ye, ‘ɔŋŋ, mo e tɔwε mo i gywi mone feyε ɔkemaa ne oo kperi Wuribware a kuwure-o si, ne oo yowε mò pe, bεeɛ mò daa-ana, bεeɛ mò tire-ana, bεeɛ mò akowepo, bεeɛ mò gyi-ana-ɔ e nya keto kemaa ne oo yowε-ɔ bweeto a o bo tii si kaye mo-ro, na amo kamee-ro-ɔ a nya nkpaa na kukyure ne a moŋ de kεe-ɔ kaye ne ka ba a ka bo ba-ɔ-ro.’

*Anen ne Yeesuu a tɔwε mò lowi aſeŋ sasepo-ɔ
(Matiyo 20.17-19; Maak 10.32-34)*

³¹ Né Yeesuu a lee mò agyasepo kudu anyɔ-ɔ keri si, ne o ye, ‘Mon’ nu mo aſe. Anε e yo Yerɔsalɛm maŋ-nɔ nee, mfeŋ ne mo, dimaadi mò gyi-o, aſeŋ ne Wuribware a akyamɛ-ɔ a kyɔrɛ-ɔ pεee e ba-ro kasentij-ɔ. ³² Ba taa mo a bo bo sa Roma awuye ne baa kɔrɛ ane maŋ-ɔ, na bo mose mo, na bo tweε akyone wee mo se, ³³ na bo da mo paara, na bo mao mo. Amaa kɛmo nke nsa, mo i kyiŋŋi a n lee lowi-ro.’

³⁴ Amaa mò agyasepo moŋ pini kɛtɔ ne oo tɔwε-ɔ. Amoſe-ɔ bo moŋ nu amo-ɔ pεee kaase.

*Anen ne Yeesuu a bunji tenapo ɔkɔrepo ko akatɔ-ɔ
(Matiyo 20.29-34; Maak 10.46-52)*

* **18:20** Kεleę Igyipiti 20.12-16; Mbraa kεbɛesa 5.16-20.

³⁵ Sanj ne Yeesuu e kpa a o fo Yerikoo manj, na tenapo nyare ko te kpa kee o kore ato.
³⁶ Mò a nu ases e biribiri ko e kyon-o, ne oo bise feye, “Ntosej nee?” ³⁷ Ne bo ye, “Yeesuu Nasarctenyi-o e gye ne o kyon.”

³⁸ Ne oo faa-ro feye, “Yeesuu, Deefid mò nana, lju mo ewee.” ³⁹ Ne bamò ne bo gye nkpree-o e fee mò se feye o laato. Nkee gbaa ne o maa se o faa-ro keñken feye, “Deefid mò nana, lju mo ewee.”

⁴⁰ Amo feraa ne Yeesuu a sii yere, ne o ye bo baa onyare-o mò ase. Mò a ba-o, ne Yeesuu a bise mò feye, ⁴¹ “Nteto ne fo e kpa feye n waa sa fo?”

Ne o ye, “Mo nyantpe, mo e kpa feye fo bunji mo akato, na n dee nya lju ato.”

⁴² Ne Yeesuu a towé gywii mò feye, “Fo akato a bunji. Fo a kaaore mo gyi-o si-o, fo a kpaare.” ⁴³ Puri amo-ro mfeen ne onyare amo akato a bunji neenee, ne oo gya Yeesuu si, ne oo sa Wuribware anje. Ase se pree ne bo gya Yeesuu si-o a lju amo-o, ne baa kyoro Wuribware.

19

Yeesuu na Sakiyyus asej

¹ Ne Yeesuu a lwee Yerikoo manj-no o nare-ro o kyon. ² Amo lenjpo o kaaorepo brëse ko ne o de atanne, ne ba tee mò e Sakiyyus-o bo manj-o-ro mfeen. ³ Onyare mo e kpa feye o lju Yeesuu, mò-o mò a gye ses e katintiñ-o si-o, o maa nya a o lju mò bo lee ases e demante ne baa muruwaan Yeesuu na o naa-o se. ⁴ Anej se-o ne oo lweenaij yo ases e akato-ro, ne oo ya dee kuronku kiyii ne ke yere kpa kee mfeen ne Yeesuu e ba a o bo kyon-o, na o nya lju Yeesuu.

⁵ Sanj ne Yeesuu a bo fo mfeen-o, ne oo deeré soso, ne oo lju Sakiyyus, ne oo towé gywii mò feye, “Sakiyyus, waa menan kporowé, bo lee feye fo aye ne mo e sowe ndoo.” ⁶ Ne Sakiyyus akato a gyi, ne oo waa menan kporowé bo yaa Yeesuu mò lòj-no ya kra mò damenaanjse.

⁷ Ne akemaa ne oo lju-o a lee o tce feye, “Onyare mo a ya sowe nyinjkpasé boye mo aye.”

⁸ Ne Sakiyyus a koso yere bamò pree akato-ro, ne oo towé gywii Yeesuu feye, “Mo nyantpe, nu mfee. Mo e taa mo kapotee-o kebegya na m bo ke atiripo. Ne mo ya gyi øko kooré atanne kyon amo ne a bware-o, mo i kinjaa ketò ne mo a gyi mò kemò-ro-o iluwi ena na m bo sa ses e amo, ne a kyon amo ne ane mbraa ye oyu e ka a o bo teere-o.”

⁹ Ne Yeesuu ye, “Loj wuye mo a kaapo nee feye oo nu mò eyee. Anej se-o, Wuribware a morowé mò ndoo. Nteto se gbaa ne lenjpo o kaaorepo mo ma nya ljkpa na kukyure ne a moj de kee-e-o? Mo gbaa gye ane nana Abraham a ananagyi-o øko feye mone-o, beee? ¹⁰ A lee feye mo, dimaadi mò gyi-o, a ba a m bo deeré kpa abyewaapo nee na m morowé bamò.”

Ayaafre timaa anyo na keyaafre worøgyapo kó kitee (Matiyo 25.14–30)

¹¹ Na ases amg sanj ba nu Yeesuu ase, ne oo towé kitee mo gywii bamò. Amo sanj amo-o na o kpa a o fo Yerusalem manj-no, ne ba fa feye Wuribware e kpa a o bo gyi mò kuwure-o sweere se mfee nee. ¹² Anej se-o ne Yeesuu ye, “N gye ses e dabe ko ya dee kyena aaa? Ne kake ljk o o koso o y o manj ko se kefa kefo, na bo ya ba mò bo gyi kuwure, na kemò kamee na o kinjji ba pe. ¹³ Pwee ne oo dee yo-o, oo tee mò ayaafre kudu, ne oo sa bamò akemaa siidii kakpenj, ne o ye, ‘Mon’ taa atanne-o bo kyurowi-ro bo fo sanj ne mo e ba-o.’”

¹⁴ Amo onyare amo aye awuye-o mo i kisi mò-o se-o, sanj ne oo yo-o, ne baa sun mbaa bo gya mò se, na bo towé gywii bamò ne ba ba mò a bo bo gyi kuwure-o feye, ‘Ané maa kpa a onyare mo waa ane owure.’

¹⁵ Onyare-o mo, baa ba mò bo gyi kuwure-o, ne oo kinjji ba pe. Puri amo-ro, ne oo sa kan feye mo ayaafre-o ba mò akato-ro na o lju atanne ne baa nya-o kan.

¹⁶ Ne ogyenjkprese-o a bo yere, ne o ye, ‘Mo nyantpe, mo a ba siidii kakpenj ne fo a sa mo-o bo nya siidii ljkpenj kudu bo tii si.’

¹⁷ Ne mò nyantpe-o ye, ‘Fo a waa ato, keyaafre timaa e gye fo. Mbeyomà mo a kaaore fo gyi nsen ngingyii-ro lju fo kaseñtin. Amose-o mo e taa mo emaj-o kudu na n sa fo a fo deeré se.’

¹⁸ Ne keyaafre nyasépo-o mo a ba bo towé feye, ‘Mo nyantpe, mo a ba siidii kakpenj ne fo a sa mo-o bo nya siidii ljkpenj nnuu bo tii si.’

¹⁹ Ne onyare mo a towé gywii mò-o mò feye, ‘Mo e taa mo emaj-o inuu a n sa fo a fo deeré se.’

²⁰⁻²¹ Ne osasépo-o a bo towé gywii mò nyantpe feye, ‘Mo nyantpe, mo a sere fo, ne o niyi feye fo asej bo lej, ne fo e taa ketò ne ke mon gye fo lee-o, ne fo e kaaore adooeteese ne fo mon dwii-o fo i kii fo lee-o si-o, ne kufu a nya mo, ne mo a taa bo kweero kaprakke-ro. Kee fo siidii kakpenj-o. Fo lee nee, amose-o kaaore fo ato.’

²² Ne mò nyantpe-o ye, ‘Keyaafre boye na worøgyapo mo! Mo e ba ketò ne fo fofonj a towé-o na m bo bu fo kero. Fo niyi feye mo asej bo lej, ne mo e taa ketò ne ke mon gye mo lee-o, ne

mo e kɔɔre adəateese ne moj dwii-o mo i kii mo lee. ²³ Ne emené ya waa se ne fo moj taa mo atanne-o yaa bo beya baŋke-ro, na mo a kinji ba-o, na ny a atanne bee bo dɔŋŋo se?

²⁴ Ne ɣkee oo tɔwɛ gywii bamø ne bo yere mfen-o feye, ‘Mon’ kɔɔre siidii kakpeŋ ne e bo mò ase-o sa mò ne oo nya siidii ɣkpeŋ kudu-o.’

[²⁵ Amaa baa beŋŋaa nee feye, ‘Ané nyanype, o kyø o de siidii ɣkpeŋ kudu!']

²⁶ Ne oo tɔwɛ gywii bamø feye, ‘Okø ne o de keto-o, ba taa bweeto na bo bo tii mò se, amaa okø ne o moj de-o feraa, ba kɔɔre kafwee ne o de-o na bo bo lee mò ase. ²⁷ Amaa mo adon-o feraa ne bo moj kpa feye n gyi kuwure-o, mon’ baa bamø mfeq, na mon’ bo maa bamø mo akato-ro.’”

Aneŋ ne Yeesuu a deę kyena kuruma si lwee Yerusalem maj-no-o

(Matiyo 21.1-11; Maak 11.1-11; Yohanee 12.12-19)

²⁸ San ne Yeesuu a tɔwɛ amo-o lowe-o, ne oo kya se o yo. Ne oo gye asesø ɣkpeŋ o yo Yerusalem maj-no. ²⁹⁻³⁰ Bamø a kyø kamangyii ko ne ba tee e Betaniya-o, ne ba kpa a bo fo kamangyii ko ne ba tee e Betefage-o ne ka bo Mf-Ayii kebee-o kaase-o, ne oo sun mò agyasepo-o anyo bo gye ɣkpeŋ tɔwɛ gywii bamø feye, ‘Mon’ naré kamangyii ne ka bo akata se-o-ro. Moné a deŋ moné i lweero-o, moné i lju bamø a njure kuruma ko ne o moj tee dan lowe, ne okø moj tee deeo-yere, na mon’ sanje baa mfeq. ³¹ Okø ya bise moné keto se ne moné e sanje kuruma-o, na mon’ tɔwɛ gywii mò feye, ‘Ané nyanype e gye ne o kpa.’”

³² Bamø a yo-o, aneŋ ne Yeesuu a deŋ kaapo bamø-o, ne baa ya lju. ³³ San ne bo maa se ba sanje kuruma-o, ne mò wuye-ana a bise feye, ‘Nteto se ne moné e sanje kuruma-o?’

³⁴ Ne baa beŋŋaa feye, ‘Ané nyanype e gye ne o kpa.’

³⁵ Ne baa taa mò yaa Yeesuu. Ne baa buŋni bamø awaagya bo buŋ kuruma-o si, ne baa kra Yeesuu-ro, ne oo deę kyena se.

³⁶ Yeesuu a deę kuruma-o o yo-o, na asesø e brawę bamø awaagya-ro ba beya kabore-o se na o naré se kyøn.

³⁷ San ne Yeesuu a fo mfen ne kpa-o bo Mf-Ayii kebee-o kaase, ne o kporow-e-ro o yo Yerusalem maj-no-o, ne asesø demanté ne bo gya mò se-o a lee ba sa Wuribware anse, na ba kyøro mò keñken bo lee akpeñeyecto ne oo sa ne baa lju-o pœee se. ³⁸ Ba fee-ro keñken ba tɔwɛ nee feye,

“Wuribware yure owure ne o ba mò kenyare-ro-o.”*

Ketø kemaa a yuri Wuribware se.

Mò ne o bo soso-o nya kedabé na wuraa ooo!”

³⁹ Ne Farisii awuye ne bo tii asesø demanté ne bo gya Yeesuu si-o boko a tɔwɛ gywii Yeesuu feye, ‘Okaapopg, ketø ne fo agyasepo-o e tɔwɛ-o moj bo dan. Tɔwɛ gywii bamø feye bo laats.’”

⁴⁰ Ne Yeesuu ye, “Mo e tɔwɛ mo i gywii moné feye bamø ya laato, aforé na agyarekø fɔŋfɔŋ e fee-ro aneŋ dœe.”

Aneŋ ne Yeesuu a su sa Yerusalem awuye-o

⁴¹ San ne Yeesuu a to-ro Yerusalem, ne oo lju aneŋ ne manj-o du-o, ne oo su sa manj-o asesø.

⁴² Na o tɔwɛ feye, ‘Yerusalem awuye, moné deę moné nyi kpa ne Wuribware e kpa feye mon’ borø se na mon’ nya kayeeyuri kasentin nee ooo, weetee aseŋ maa to moné. Amaa moné moné nyi kpa amo mbeyomo. ⁴³ San ko e ba ne moné adon e ba, na bo bo tii moné ekpa, na bo kyaa muruwa moné bo sii nsena. ⁴⁴ Na bo bo kpuri moné pœee mœ. Bo maa yowé moné agyi gbaa. Na bo bwee moné akyan pœee. Kefore serise konjø gbaa maa sanj na ke yere kemø mbeyomo a yerekpa-o, bo lee feye moné monj pini feye ndœo Wuribware a ba, na o bo morawé moné.”

Ketø ne Yeesuu a waa na o bo Wuribware sunjkpa-o

(Matiyo 21.12-17; Maak 11.15-19)

⁴⁵ Kaye ɣke-o, ne Yeesuu a beę yo Yerusalem manj-no ya lwee Wuribware sunjkpa-o kabuno. Ne oo lju ayawogiyipo te mfen ba fe ato. Mò a lju bamø aneŋ-o, ne oo lee o gya bamø o lee mfen.

⁴⁶ Ne oo tɔwɛ gywii bamø feye, “Baa kyoree abwaresen wore-o-ro feye Wuribware ye,

‘Mo lɔŋ-o i kii kékyan ne kaye mo-ro asesø pœee

e ba a bo bo nya kore kebwarekore-o.’”*

Amaa moné a taa mfen bo kii ‘ayu lɔŋ nee’* bœee?”

⁴⁷ To, kake kemaa na Yeesuu naa Wuribware sunjkpa a kabuno-o o kaapo abwaresen. Ne Wuribware alɔŋŋopo abrese-o na Wuribware mbraa akaapopo-o na manj agyenkpreepo-o e

kpa a bo mao mō. ⁴⁸ Amaa bo moj nya kpa, bo lee feye asesē-o pēee mō bo mfēj ba nu asen nē o tōwē-o nēe, na bo maa kpa feye asen-o kōkōnko gbaa e kyōj bamō se na bo moj nu.

20

*Yudaa awuye agyējkpeepo a seybise ko ne Yeesuu a kine kilee kan-o-o
(Matiyo 21.23–27; Maak 11.27–33)*

¹ Kake nkō san ne Yeesuu bo Wuribware sunjpa a kabuno-o o tōwē asen timaa-o o gywiil asesē-o, ne Wuribware alōnjōpo abrēsē-o na Wuribware mbraa akaapopo-o na nkēe manj agyenjkpeepo-o a ba Yeesuu ase. ² Ne baa bo bise mō feye, “Nse ya sa fo kpa feye fo gya asesē bo lee Wuribware sunjpa a kabuno-o mfēj? Ne nse ya sa fo kpa feye fo kaapo ato mfee?”

^{3–4} Amo feraa ne Yeesuu mō ye, “To, mo i bise mone asen konjko kpenj, ne mone ya taare benjjaa mo nēene feraa, mo-o mo i lee mone kano. Mon’ kaapo mō mō ne oo sa Yohanee Osuubōpo-o kpa feye o bo asesē asuu-o. Wuribware ya sa mō kpa bēee dimaadi?”

⁵ Ne bamō wōre wōre a lēe ba gyiiri iki. Bo ye, “Emenē ne anē tōwē-o nēe? Bo lee feye ane ya tōwē e Wuribware ya sa Yohanee kpa a o bo asuu, o bise ane feye, ‘Ntētō se nēe ne mone moj kōrē Yohanee gyi?’ ⁶ Ne anē mō ane ya tōwē feye dimaadi ya sa mō kpa, asesē mō e tōwē ane abu, a lēe feye baa kōrē gyi feye Yohanee Osuubōpo-o gye Wuribware a akyāamēe-o əkō nēe.”

⁷ Anēj se-o ne baa benjjaa Yeesuu feye, “Anē moj nyi əkō ne oo sa Yohanee kpa feye o bo asuu-o.”

⁸ Ne Yeesuu mō ye, “Anēj feraa ŋ gbaa ma tōwē əkō ne oo sa mo kpa feye ŋ waa kētō ne mo e waa-o a n gywiil mone.”

*Apafowō bōyē ko kitee
(Matiyo 21.33–46; Maak 12.1–12)*

⁹ Ne Yeesuu a tōwē kitee mō gywiil asesē-o. O ye, “N gyē ɔnyarē ko ya dēe kyēna aaa? Ne oo dō mō hobe ayii ko, ne a swē agyi ko ne bo de ba waa nta-o. Ne oo taa sa apafowō ko feye bo deere se sa mō, ne oo lee pe yo tōj ko ya kyee-ro. ¹⁰ San ne hobe agyi amo a bēre, ne amo kiteebēe a fo-o, ne kodō-o wuye-o a sun mō keyaafōrē ko bo kyōjwe apafowō amo ase, na o yo na bo ke ketō ne baa nya lee kōdō-o-rō, na bo taa mō lee-o sa keyaafōrē-o, na o taa baa mō. Keyaafōrē amo a yo-o, ne apafowō amo a kra mō da, ne baa yōwē mō bo kyōjwe mō nyānje ase asaree kpankjpan. ¹¹ Anēj se-o ne kodō-o wuye-o a bēe sun mō ayaaafōrē-o əkō bamō ase. Ne baa bee da mō gbaa mō, ne baa saare mō waa mō ipere, ne oo kinjji yo mō nyānje ase asaree kpankjpan dēe. ¹² Ne kodō-o wuye-o a bēe sun keyaafōrē sasepo, ne apafowō amo a bee da mō maye maye se, ne baa nej mō lee kodō-o-rō.

¹³ Kodō-o wuye-o a kinjji ba-o, ne o ye, ‘Ne nkēe emene ne mo e waa? To, mo i sun mo fōnfōj mo gyi konjko ne mo e kpa mō asen-o nēe. N nyi feye a waa kano nkēmaa mō feraa ba bu mō.’

¹⁴ San ne apafowō amo a ju kayaagyi-o e ba-o, ne nkēe ba tōwē ba gywiil abee feye, ‘Kee kodō-o wuye-o mō gyi-o ne mō se ya wu o gyi mō kapotee-o e ba-o. Mon’ sa a anē mō mō, na mō se a kodō-o mō kii ane lee.’ ¹⁵ Ne baa gyiiri mō lee kodō-o-rō, ne baa mō mō.’

Ne Yeesuu a tōwē bo gyē kē feye, “To, mōne e kōrē mone i gyi feye emene ne hobe kodō-o wuye-o e waa apafowō amo-o nēe? ¹⁶ Mo e fa feye mō fōnfōj e yo nēe na o ya mō asesē-o pēee, na o bēe taa kodō-o sa asesē banban, na bo deere se sa mō.”

Amo asesē ne bo bo mfēj-o a nu anēj ne Yeesuu a tōwē-o, ne bo ye, “Daabii. A moj bo dan.”

¹⁷ Amo feraa ne Yeesuu a deere bamō, ne oo bise feye, “Ne baa kyōrē abwaresen wōrē-o-rō feye,

‘Keforē serisē ko ne apwēepo de bo pwēe
ne baa kine kēmo bo twēe-o,
ya kōj bo kii kēmo ne kaa lej lōj-o pēee bo yera-o.’*

Mone i nyi feye amo-o kaase e gyē emene?

¹⁸ Amaa mo i yi mone se feye əkēmaa ne mō ya lee da kefore amo se, ke e tenjje sesē-o-rō kyikpuri kyikpuri. Ne kēmo ya lee da əkō se, na ko kwēe mō waa feye ese-o.”

*Leyjoo keka seybise
(Matiyo 22.15–22; Maak 12.13–17)*

¹⁹ Ne Wuribware mbraa akaapopo-o na Wuribware alōnjōpo abrēsē-o e kpa a bo kra Yeesuu mfēj ne oo tōwē kitee-o, a lēe feye baa ju feye oo ba kitee-o bo kaapo feye bo du feye apafowō bōyē amo-o. Amaa bamō a sere asesē ne bo bo mfēj-o se-o, bo moj taare.

* 20:17 Kilin 118.22.

²⁰ Anej se-ɔ ne ba buwi ba kpa Yeesuu ɛkpa. Ne baa sun asej ko, na bo waa feyε bo gye asej timaa-o, na bo yo Yeesuu ase, na bo ya bise mò asej lɔɔre mò kana-ro, na o tɔwε kebɔye ko, na bo nya kra mò yaa bo sa gominaa-o. ²¹ Ne akyɔŋŋɔpo amo a yo Yeesuu ase. Ne baa bo tɔwε kɔne kɔne gywii mò feyε, “Okaapopo, ane nyi feyε asej ne fo e tɔwε na fo e kaapo-ɔ gye kasentij. Fo moŋ nyi feyε sese mɔ gyε sese dabε bεε ɔ gye sese kagyingyii, fo fεraa fo e kaapo atɔ kasentij ne Wuribware e kpa feyε sese dimaadi kemaa waa-ɔ nee. ²² Amose-ɔ ane i bise fo feyε, Roma awuye a kɔkenaa gyi ane se kɔɔre ane maŋ-ɔ se-ɔ, ane ya ka lenpoo sa bamoo ouwre dabe ne ba tεe mò ε Kayesaa-ɔ, ne a kye ane Wuribware mbraa-ɔ, bεε a maa kye? Tɔwε na ane nu.”

²³ Amaa Yeesuu a kyo pini feyε ba kyo mò-ro ba kεe nee-ɔ se-ɔ, ²⁴ ne o ye, “Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-o, ne mone de mone e ka lenpoo-o baa a n kεe.” Bamoo a taa baa-ɔ, ne oo bise bamoo feyε, “Nse fotoo na kenyare e doŋ atanne-ɔ se-ɔ nee?” Ne bo ye, “Owure Kayesaa lee nee.”

²⁵ Ne Yeesuu ye, “To, amo fεraa mon' ka kεtɔ ne kε gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemo ne kε gye Wuribware lee-o sa Wuribware.” ²⁶ Anej ne Yeesuu a lee bamoo asej-ɔ kana bɔrɔ-ɔ a sa ne eyεe a kpeŋ bamoo. Bo moŋ taare waa mò kɔtɔko na o nya tɔwε kebɔye ko lamaŋ-ɔ-ro, na bo nya yere kemo se bo porɔ mò. Ne baa laato.

Kikyijjī lee lowi-ro sejbi

(Matiyo 22.23–33; Maak 12.18–27)

²⁷ Amo kamεe-rɔ ne Sadukii awuye ko a ba Yeesuu ase ane j deε na bo bo bise mò asej. Sadukii awuye mɔ mɔ gyε Yudaa awuye ko ne ba kɔɔre ba gyi feyε sese ya wu, mò kayowore na mò kra pεee a wu, ne ane j se-ɔ, o maa taare a o kyinji lee lowi-ro pεee-ɔ nee. To, ne baa bise Yeesuu feyε, ²⁸ “Okaapopo, ane ɔdεdaapo Mosis ya kyoree mbraa mɔ sa ane feyε, øko ya wu yɔwε mò ka na bo moŋ kowε agyi, sese-ɔ mò tire taa kpenleye-ɔ waaree, na bo nya kowε kayaagyi, na bo taa kamo feyε mò daa ne oo wu-o mò gyi nee. ²⁹ To, ɔnyare ko agyi nyansε asunoo e deε bo bo-ro. Ne bamoo-rɔ ɔbresε-ɔ a waaree, ne oo bo wu yɔwε økyee-ɔ, na mò aa mò moŋ kowε. ³⁰ Ne ɔnyasεpo-ɔ a bo taa mò bεe waaree, na mò aa mò bεe bo moŋ kowε, ne ɔnyare-ɔ a bo wu. ³¹ Osasεpo-ɔ gbaa ane j deε. Bamoo asunoo-o pεee a waaree bamoo daa a kpenleye amo gyanje se, ne baa wu yɔwε mò, na mò aa bamoo øko moŋ kowε gyi kɔŋkɔ gbaa. A bo-ro, ne økyee-ɔ mɔ a bo wu gya bamoo se. ³² Ne mbeyɔmɔ bo ye økemaa i kyinji a o lee lowi-ro-o. Kake nsi amo, bamoo-rɔ nse ε gyε ne o kii økyee-ɔ mò kuri? Bo lee feyε bamoo asunoo-o pεee mɔ a waaree mò bo gyanje se.”

³⁴ Ne Yeesuu a beŋŋaa bamoo feyε, “Ndɔa a kaye-ɔ anyare na akyee ε gyε ne ba waaree. ³⁵ Sanj ko ε ba ne bamoo ne baa wu-o i kyinji a bo lee lowi-ro. Na bamoo ne Wuribware ase bo gyε asej timaa-o bo kyena mò ase, na bo ma lee wu. Bo lee ane j ne bo maa lee wu-o si-o, bo maa waaree. ³⁶ Bo lee mfaaneε se-ɔ, bamoo kakyena-rɔ ε waa nee feyε Wuribware a mbɔɔ-ɔ lee-o. Na ane j ne baa kyinji lee lowi-ro-o si-o, a kaapo feyε bo gye Wuribware mò gyi-ana. ³⁷ Mone fεraa mone ye alowipo-ɔ maa lee kyinji a bo lee lowi-ro. Amaa mo ε tɔwε mo i gywii mone feyε ane ɔdεdaapo Mosis gbaa a kaapo feyε alowipo-ɔ sanj ba kyinji a bo lee lowi-ro ba. Mfεn ne oo kyoree ane j ne oo kyoŋ deere kiyii ne kε e kywεe-ɔ asej-ɔ, o ye Wuribware a tɔwε gywii mò feyε, ‘Mo ε gyε Wuribware ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-ɔ.’” ³⁸ Amo a gyε feyε ane adεdaapo amo ne baa wu-o a sanj ba sun Wuribware-ɔ se-ɔ, a kaapo nee feyε bamoo a wu gbaa ooo, bamoo ɛkra sanj i te. Wuribware ase fεraa, bamoo ne baa wu-o na bamoo ne bo kεe-ɔ pεee te.”

³⁹ Yeesuu a tɔwε ane j lowe-ɔ, ne Wuribware mbraa akaapopo-ɔ boŋko ye, “Okaapopo, fo a lee kana neehee.” ⁴⁰ Lee sanj amo bo yo, bamoo øko moŋ lee taare bise mò asej daa.

ɔko ne Wuribware i sun a o bo kyɔŋwε-ɔ asej

(Matiyo 22.41–46; Maak 12.35–37)

⁴¹ Ne Yeesuu a bise bamoo sejbi kɔ bo beŋŋaa mò ne baa bise mò-ɔ. O ye, “Emenε se ne bo ye mò ne Wuribware i sun a o bo kyɔŋwε ne ba tεe mò ε Kristoo-o ε lee Owure Deefid a kεnana-ɔ-ro-ɔ nee?” ^{42–43} A lee feyε Deefid fɔŋfɔŋ a tɔwε mò ilin a wɔre-ɔ-ro nee feyε,

“Wuribware a tɔwε gywii mo nyansε nee ε,

Kyena mo kigyise si mfeε,

na n sa a fo adɔŋ pεee mɔ ba fo kaase.*

⁴⁴ To, Deefid a kyoree asej amo ne Wuribware a tɔwε gywii øko ne o te mò ase-ɔ, Kristoo ne oo tɔwε gywii. Amo a gyε ane j se-ɔ, ne Deefid fɔŋfɔŋ a kyoree tεe Kristoo feyε mò nyansε,

* 20:37 Kelεe Igyipiti 3.6. * 20:42-43 Kilij 110.1.

bamo ya kowé Kristoo nē oo waa sēsē dimaadi, emēnē nē o waa a o lēe Deefid a kenana-o-ro, na Deefid a kyo tēe Kristoo feyē mō nyanyo?"

*Yeesuu yē okemaa sa Wuribware mbraa akaapopo-o se
(Matiyo 23.1-36; Maak 12.38-40)*

⁴⁵ Na asesē-o pēee saaj ba nu kētē ne Yeesuu e tōwē-o, nē oo tōwe gywii mō agyasepo-o feyē, ⁴⁶ "Mōn' sa Wuribware mbraa akaapopo-o se. Bamo e gye nē bo naa bo buñ ekaare soswēe lamañ-nō, nē ba kpa feyē asesē deē nya gyōnja ka bamō nnō, nē bo te ngya dabē se kebwarekore akyan-j-nō na ateese gyikpa. ⁴⁷ Bamo e gye nē ba puni akpenleyee ba koore bamō elōj, na ba kore kebwarekore anej-aaa na asesē nya nju san amo feyē bo tēe bo gya Wuribware se nēsēsē. Mfaanee a asesē se-o ne Wuribware i gyiiri kēsēbō bweeto."

21

*Kpenleyee kō a afōreye bōsē-o
(Maak 12.41-44)*

¹ Nē Yeesuu a dēere nju feyē atō awuye de atanne dabē ba waa Wuribware sunjka a atanne a kedakaa-o-ro. ² Nē oo bēe nju kpenleyee otiripo kō mo a taa epasowa adunyā kpeñ waa-ro. ³ Mfēj nē Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-o feyē, "Mo e tōwē mo i gywii mōne pēee feyē kpenleyee otiripo mo a afōreye-o kyo okemaa lee-o. ⁴ Bo lēe feyē atō awuye-o a lee bamō atanne ne bo de-o si kafwee nē baa bo bō afōreye-o, amaa kpenleyee otiripo mo feraa, kētē ne o de-o pēee nē oo taa baa bo bō afōreye-o. Mō kapotee pēee nē o de-o ne oo taa baa-o."

*Anej ne Yeesuu a tōwē Wuribware sunjka kibwee asej-o
(Matiyo 24.1-2; Maak 13.1-2)*

⁵ Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a maa sē bo bō Wuribware sunjka a kabuno-o, nē mō agyasepo-o boko a tōwē anej nē sunjka-o bo dan-j-o asenj, a lēe feyē asesē kō a taa afore damenanjē bo sa Wuribware, na apwēepo-o bo pwēe mō sunjka-o na o nya waa danj. ⁶ Nē Yeesuu a beññaa bamō feyē, "Amo-o pēee mo nē mōne a nju-o, sanj kō e ba a o bō ba, na afore amo nē baa bo pwēe akyan amo-o kōñko gbaa maa sií mfēj nē kē yere mbeyomō-o. Ba gyera amo pēee a bo bō da."

*Asej ne a ba pwēe na kaye dēe gye kēe-o
(Matiyo 24.3-14; Maak 13.3-17, 21-23)*

⁷ Kētē a waa kafwee-o, nē mō agyasepo-o a bise mō feyē, "Okaapopo, sanj mo nē asej mo pēee nē fō a tōwē bo lēe Wuribware sunjka amo se-o e ba? Nē ntēto atō e gye nē a waa pwēe na anej dēe nju feyē sanj amo a fō?"

⁸ Nē Yeesuu yē, "Mōn' sa se na øko ma penna mōne, bo lēe feyē asesē bweeto e ba na bo bo penna mōne feyē, 'Mo e gye Kristoo nē Wuribware a sun bo kyonje-o,' na bo de mo kenyare ba tōwē asej na bo penna asesē, na bo bēe penna feyē, 'Kaye e kpa a ka gye kēe.' Amaa mōne ma gya bamō se. ⁹ Sanj amo mōne ya nu eko na anaa se, mōne ma sa a kufu nya mōne, a lee feyē a waa kanoñkemaa a ba anej pwēe, amaa n gye amo e gye nē a kaapo feyē kaye e kpa a ka gye kēe.

¹⁰ Mo e tōwē mo i gywii mōne feyē emaj e kō abēe na sweerē kō se asesē kō sweerē kō se mo asesē. ¹¹ Sweerē e lee a o lenjkpan, na akonj ba, na alogyi eworese eworese ba esweere bweeto se, na monj nju afusej na afuto a lee awore-o ba.

¹² Amaa pwēe na atō mo pēee dēe waa-o, ba kperi anej nē mōne gye mo agyasepo-o se, na bo daye mōne, na bo waa mōne awrefeo. Na bo kra mōne yaan ane Yudaa awuye kebwarekore akyan abrēse ase, na bo tii mōne. Na bo porj mōne awure na agomināa akato-ro. ¹³ Amaa amo e gye nē a sa mōne kpa na monj nya tōwē asej timaa-o gywii bamō. ¹⁴ Mōne ma sa a kētē tōraa mōne. Mōne ma sa a asej nē mōne e ya tōwē mfēj-o mfēj-tōraa mōne. ¹⁵ Bo lēe feyē mo e kaapo mōne asej nē mōne e ya tōwē mfēj-o, na n sa mōne kanyiasen na n kaapo mōne anej nē mōne e ya tōwē asej nē mōne dōj kēmāa maa taare a o gyiri mōne ikii-o.

¹⁶ Mo e tōwē mo i gywii mōne feyē mōne akowepo na adaa na atire na akowebēe na anyare e taa mōne a bo sa a bo mōne bojko. ¹⁷ Asej e kperi mo se, na bo kisi mōne. ¹⁸⁻¹⁹ Amaa mōne ya yere kenjēk feraa, mōne e nya njka na kukyure nē a moj de kēe-o, na mōne kujju si kipwiygi kōñko gbaa ma fō."

*Anej ne Yeesuu yē Yerosalem manj i kpuri-o
(Matiyo 24.15-22; Maak 13.14-20)*

²⁰ Ne Yeesuu yē, "Sanj ne mōne ya nju asoogyaa awuye a muruwaa Yerosalem manj, amo feraa monj pini feyē a sanj kafwee na manj-o kpuri. ²¹ Sanj amo bamō ne bo bo Yudeya sweere se-o, a tiri feyē bo serē yō abēe-ro, na bamō ne bo bo manj-o-ro serē lee, na bamō ne bo monj bo manj-o-ro mō ma lēe kinjji yō mfēj. ²² A lēe feyē sanj amo e gye kēsēbōgyiiri nke nē baa

kyor e mmo asej waa abwaresej wore- -r -o. ²³ Saj amo adanjokye  na atrapo i  u asej nee f e . Sweere amo se ase e asej e waa ew e bweeto, na Wuribware bee gyiiri ase e-  kes bo. ²⁴ Na bo m o ase e-  boko apan- -o, na bo kra bam o boko mo yaa ti  nd  se awuye emaj k maa se, na bam o ne bo m a k ore Wuribware ba gyi-o kpuri Yerosalem manj amo pe e bo fo bam o saj ne ba gyi-o k e ."

*Yeesuu, dimaadi m o gyi-o, a keba ny sepo- 
(Matiyo 24.29-35; Maak 13.24-31)*

²⁵ N  Yeesuu a kya se feye, "Saj amo-  anej ne ky w  na aky e-e-kpa-agyi i kyurowi-o i puruwe mone. Na sweere se m o emaj k maa se ase e asej waa ew e, na  opo kusu na m o alankpar  dabe-  sa a kufu nya  k maa. ²⁶ N ke f raa ase e ya  u feye awore-  ket  k maa a kyurowi k mo kyenakpa na narekpa- , ba y re a bo gywii kay  a ka gy  k e , na amo kufu sa a bo kirinj. ²⁷ To, na mo, dimaadi m o gyi-o, lee soso n te awore-  mo e ba keyaalej- -no na kelanj r  dabe- . ²⁸ Amo-  pe e ya le  a waa- , na mon' k so y re na mon' y se mone anju d ere sos , a le  feye saj amo m one amorow epo-  a to- .

²⁹ N  Yeesuu ye, "Mon' sa a figi kiyi-o kaapo mone kanyias , ³⁰ Mon  ni feye kemo ya ba ke e kpa a ke p we, amo kekyaa re e kpa a ke fo. ³¹ To, anej d e ne mone ya  u feye ato mo e waa, na mon' pini feye Wuribware a kuwure-o saj e kpa a ke fo.

³² Mo i gyi m one k senet n feye nd a a kay  mo-  a ase e-  boko i  u saj ne ato mo e ba- . ³³ Sos  na sweere pe e asej e kyonj, amaa mo asej f raa maa kyonj daa."

 k  moj nyi kake ne Yeesuu i kinjji a o ba- 

³⁴⁻³⁵ N  Yeesuu a t w  bo gy  k e  feye, "Mon' sa m one ey e se, na m one ma sa a ateese na katanuu na kay  mo-  asej k ore mone m f re , na mon' nya  u k ta ne ke e ba- . N gy  anej, kake ne mo i kinjji a m ba sweere mo se-  i puruwe m one, na ka kra m one k te -  feye anej ne k te  e kra kab - . Kake amo i puruwe ase e pe e ne saj amo bo saj bo te sweere se- . ³⁶ Amose -  mon' waa siraa, na mon' dee kore kebwarekore saj k maa feye mon' l wee asej mo- -l e , na s y e ma waa m one, na mon' b ee nya taare y re mo, dimaadi m o gyi-o, akato- -r  kake amo na kufu moj de m one."

³⁷ N ke amo saj k maa Yeesuu naa Wuribware sunjk a a kabuno- -o kaapo abwaresej, na amo ya fo kedepw ta- -o na o ya di M -Ay i kebee-  se. ³⁸ Na gyegyaye tututu k maa ase e-  e gyanj aa m o Wuribware sunjk a a kabuno- -o ba nu asej ne o kaapo- .

22

Anej ne baa da Yeesuu kuju si kikpuni-o

(Matiyo 26.1-5; Maak 14.1-2; Yohanee 11.45-53)

¹ N  saj e kpa a o fo feye bo gyi Bodobodoo-ne- -yiisi-monj-te-ro-o na Wuribware-a-ky -ane-y w  a ateese-o agyibe . ² Saj amo-  amo Wuribware al nj po abres -  na Wuribware m braa akaapopo- -i buwi ba kpa ekpa ne ba y re se na bo bo kra Yeesuu m o- . Ba kpa anej ne ba waa na bo m o m o, na  ko moj  u-o nee. A le  feye bo s re ase e bweeto ne bo naa Yeesuu ase ba nu m o asej- .

Anej ne Yudas a sure si feye o gyi Yeesuu kidiburo-o

(Matiyo 26.14-16; Maak 14.10-11)

³ Amo Yeesuu agyasepo kudu anyo-   ko bo- -o ne ba t e  m o e Yudas Kariyotinyi. Saj amo-  ne  bonsam a l wee Yudas m f re - . ⁴ Anej se- , ne o yo ya t w  gywii Wuribware al nj po abres -  na Wuribware sunjk a a adeer sepo abres -  anej ne o taare a o gyi Yeesuu kidiburo gywii bam o- . ⁵ Amo a waa bam o k ne -  se- , ne bo y e ba ba atanne a bo ka m o k ko. ⁶ N  Yudas a sure si, ne o le  o kpa ekpa ne o y re se na o bo nya Yeesuu sa bam o, na  ko moj pini-ro-o.

Siraa ne Yeesuu m o aa m o agyasepo- -o a waa na bo gyi Wuribware-a-ky -ane-y w  a ateese-o

(Matiyo 26.17-19; Maak 14.12-16)

⁷⁻⁸ Kake nsi ne ba gyi Bodobodoo-ne- -yiisi-monj-te-ro-o, na bo m o nsannegy i a bo bo gyi Wuribware-a-ky -ane-y w  a ateese-o, ne Yeesuu a sun Peetroo na Yohanee bo kyonj e feye, "Mon' na e ya l nj o k t  k maa, na ane bo gyi Wuribware-a-ky -ane-y w  a ateese-o."

⁹ Ne baa bise Yeesuu feye, "Mf ne ne fo e kpa feye ane ya l nj o sa fo-  nee?"

¹⁰ N  Yeesuu a b nj aa feye, "M ne ya yo m one i l wee manj- -o, m one e gyanj aa  nyar e ko na o so kal  na nkyu, na mon' gya mo se yo loj ne o l wee m -r -o- . ¹¹ Na mon' tow  gywii l nj  wuye-o feye, 'Okaapopo-  ye, N ke k kyan  ne mo aa mo agyasepo-  i gyi Wuribware-a-ky -ane-y w  a ateese-o k mo- -o?' ¹² Mf nj -  na o kaapo m one abaj ro o k kyan  d ab  ko ne k  bo sos - -o, na baa k o l nj o k mo- -o waa ng a na iteeburi bo y era- . Na mon' waa k to k maa sira  bo y era ane."

¹³ Bamo a yō manj-o-ro-ō, anej nē Yeesuu a tōwē-ō dēe nē baa nj, nē baa waa Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese-o sira a mfen.

Anē nyānje a ateese-o

(Matiyo 26.20–30; Maak 14.17–26; Yohanee 13.21–30; 1 Korintoo awuye 11.23–25)

¹⁴ Ateese-o kigybēe a fo-o, nē Yeesuu mō aa mō ayaa-ra ayerepo-ō a kyena kyena na bo gyi ateese. ¹⁵ Nē o tōwē gywii bamō feye, “A waa mō kōnē bweetō feye mō aa mōne a gyi Wuribware-a-kya-ane-yōwē a ateese mō pwē na n dēe gyi aworefō na n wu.” ¹⁶ A lēe feye mō i gyi mōne kaseintij feye, ma lēe gyi ateese mō daa, amo bo fo saj nē Wuribware e ba na o bo gyi mō kuwure, nē kētō kemaa ne ateese mō yēre bo sa-o a waa-ō.”

¹⁷ Ne Yeesuu a taa nta kotorenkyu bōrō, nē o sa Wuribware anje weē se, nē o ye, “Mōne pēe mōn’ kōrē nuu. ¹⁸ Mō e tōwē mō i gywii mōne feye lēe mbeyōmō bo yō, ma lēe nuu nta mō, amo saj nē Wuribware i gyi kuwure-o a fo.”

¹⁹ Ne o taa bodobodoo, nē o sa Wuribware anje weē se, nē o teñje-ro sa bamō, nē o ye, “Mo koyoworegyi nē mō e ba a m bō sa mōne-ō nē. Mōn’ gyi bo nyinji mō.”

²⁰ Anej dēe, nē bamō a gyi lōwē-ō, nē o taa nta na kotorenkyu bōrō sa bamō, nē o ye, “Mo mbogya ne n tii Wuribware na asešē mbontō-ro a etaj popwē a kano-ō nē. N twiiri a n j weē sa mōne.

²¹ Amaa mōn’ nu feye okō nē o gyi mo kidiburo-o te mō ase gyikpa mfēe. ²² Mō, dimaadi mō gyi-o, i wu feye anej nē Wuribware a tōwē bo yera-ō, amaa okō nē o gyi mo kidiburo-o i nju aseñ nēe feē.” ²³ Ne baa lēe ba bise abēe ba kpa bamō-ro okō nē o ba a o bo gyi mō kidiburo amo-ō.

Anē nē Yeesuu agyasepo-ō i gyiiri kebresē se ikii-o

²⁴ Ne ikii a lwee Yeesuu agyasepo-ō-ro ba kpa mō nē o gyē bamō-ro obresē-ō. ²⁵ Ne Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, “Nđe sē awuye aware de bamō elēj, nē ba kpa feye okēmaa tēe bamō kenyare dabe feye ‘aseše bamō nyare.’” ²⁶ Amaa mōne lee kwee. Okō nē o gyē mōne-ro obresē-ō kii mōne kayaagyi, na mōne-ro ogyēnkpepo-ō mō kii mōne kenya. ²⁷ Okō nē o te na okō waa ateese baa mō-ō e gyē bresē, beeš okō nē o waa ateese-o e gyē bresē? Okēmaa nyi feye okō nē o te na bo waa ateese baa na o gyi-o e gyē bresē. Amaa m feraa m bō mōne-ro nēe mō i sunj mō e sa mōne. ²⁸ Mō aa mōne ya gyi aworefō nē mō a gyi-o pēe. ²⁹ Anej se-o, feye anej nē n sē a sa mō kuwure-o, n gbaa mō e sa mōne kōkō anej dēe. ³⁰ Mō aa mōne e kyēna mō kuwure-o si, na anē gyi a anē nuu, na mōn’ gyi anē Isireelii awuye a nsuro kudu nyō-ō kuwure.”

Anē nē Yeesuu yē Peetroo e tōwē e o mōn nyi mō-ō

(Matiyo 26.31–35; Maak 14.27–31; Yohanee 13.36–38)

³¹ Mfen nē Yeesuu a tēe feye, “Simōn, Simōn, Ḫōnsam a kōrē mō kpa na o kyō mōne-ro kēe mōne-ro bamō nē o taare a o nya na bo kii mō le-e-o, feye anej nē bamō ya kyaare yaabrala, nē baal lee agyi-o, ba taa afenfenjetee-o bo tōwē-ō. ³² Simōn, mō e tōwē a n gywii fo feye fo e sere a fo yōwē mō. Amaa mō a kōrē kebwarekōrē sa fo feye saj amo, fo ma yōwē mō kōkōregyi. Na saj nē fo a kinjji fo e ba-ō, fo waa fo bēekō-anā agyasepo-ō mfēe wōrē.”

³³ Ne Peetroo a bēnjaa mō feye, “Mō nyānje, mō e gya fo se, nē amo e gyē kitii na bo tii mō aa fo, nē amo e gyē lowi na mō aa fo a wu.” ³⁴ Mfen nē Yeesuu yē, “Peetroo, mō e tōwē mō i gywii fo feye, ndōo kanye mō fo e swēe iluwi esa feye fo mōn nyi mō pwē na kyānje dēe foře.”

Atanne mbōtēe na ekoree na apaj aseñ

³⁵ Ne Yeesuu a bise mō agyasepo-ō feye, “Saj nē mō a dēe sunj mōne feye mōn’ ya tōwē aseñ timaa-o, ne n yē mōne e yō mōne mō taa atanne mbōtēe na ekoree na asebēta-ō, mōne a yō-ō, mōne a nū mōne eyee feye mōne a mōn yaa atetōmōnta amo aaa?” Ne bo yē, “Daabii.”

³⁶ Ne Yeesuu yē, “Amaa mbeyōmō feraa okēmaa nē o de atanne kabōtēe-ō na koree-ō, a tiri feye o taa kra. Ne okēmaa nē mō e mōn de kēpan, a tiri feye o fe mō kaare bo sōo kōkō. ³⁷ Bo lēe feye mōn’ nu lēe mō ase feye anej dēe nē baa kyōrēe mō aseñ waa abwaresen wōrē-ō-ro feye, ‘Baa waa mō kētō nē ba waa abōyewaapō-ō,’* a tiri feye a ba kaseintij. A lēe feye anej nē baa kyōrēe mō kuñu si aseñ-ō, saj e kpa a o fo feye a waa kaseintij.”

³⁸ Ne mō agyasepo-ō a bēnjaa mō feye, “Anē nyānje, kēe, apaj anjyō bo mfēe.”

Ne Yeesuu yē, “Daabii, aa baare.”

Anē nē Yeesuu a ya kōrē kebwarekōrē Mfō-Ayii kebēe-ō se-ō

(Matiyo 26.36–46; Maak 14.32–42)

³⁹ Feye anej nē o kyō a waa saj kemaa-ō, nē o yō Mfō-Ayii kebēe-ō se, nē mō agyasepo-ō a gyi mō se yō mfen. ⁴⁰ Bamo a fo mfen-ō, nē Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, “Mōn’ kōrē

* 22:37 Isaya 53.12.

Wuribware feye Ḫbōnsam ma kaj kyō mone-rō kee feye mone i kinjji kamēe aaa.”⁴¹ Ne oo kyon yo akato se kafwee ya kpuni aqurii kore kebwarekore.⁴² O ye, “N se, mbeyōmo feraa mo e kore fo nee feye, fo e kpa, fo sa a mo aworefōo ne mo i gyi mō-o gyē kee, na m ma wu. Amaa kano ljkemaa ne fo e kpa-o bware sa mo.”⁴³ Ne Wuribware kabōo kō a lēe mō se bo sa ne mō eyēe a senj mō.⁴⁴ Ne aa tōraa mō gbaa, ne ljkēe oo pee akato kore kebwarekore, na o swaare mbogya, ne n lee mō kayowore se n dwēe sweere.]

⁴⁵ Ne oo koso lēe kebwarekorekpa-o mfēn ya to mō agyasepo-o da bo di idi, a lēe feye bamō gbaa aa tōraa bamō, ne tōraa amo a sa ne baa kpone.⁴⁶ Ne oo bise bamō feyc, “Ntēto se ne mone da mone di idl-o nee? Mon’ koso kore kebwarekore feye Ḫbōnsam ma kaj kyō mone-rō kee feye mone i kinjji kamēe aaa.”

Anej ne baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47–56; Maak 14.43–53; Yohanee 18.1–11)

⁴⁷ Na Yeesuu sanj o sa senjsa, ne Yudas ne o gye Yeesuu agyasepo kudu anyo-o ɔko-o a gye asēsē kukwii kō ljkēe ba. Ne oo bo kokywēe Yeesuu kēdaabōj se bo ka mō kano, feye anej ne Yudaa awuye e ka abee kano sanj kemaa-o.⁴⁸ Ne Yeesuu ye, “Yudas, amo fo de kēdaabōj se kokykywēe nee fo de mo, dimaadi mō gyi-o, fo e sa mo adon aaa?”

⁴⁹ Amo feraa Yeesuu agyasepo-o a nū kētō ne kē e ba-o, ne bo ye, “Ane nyānje, ane ba ane apaŋ-o bo kō bamō aaa?”⁵⁰ Ne bamō ɔko a baa keparāj bo ne Wuribware olōnjōpo brēse-o anya-o ɔko kigiyisesebo tej.

⁵¹ Ne Yeesuu ye, “Yōwē, amo-o a baare.” Ne Yeesuu a daborō ɔnyarē amo a kēsebō-o, ne oo kya kēmo.

⁵² Ne Yeesuu a bise Wuribware olōnjōpo abrēse na Wuribware sunjka a adeere sepo abrēse na manj abrēse ne baa ba a bo bo kra mō-o pēee feye, “Amo mone a baa apaŋ na akyokun nee na mon’ bo kra mo feye oyu-o ooo?”⁵³ Nke mfēnē mō-rō mo aa mone nee na mo e kaapō abwāreṣen Wuribware sunjka-o kabuno, na mone mō mone moj kra mo. Amaa mbeyōmo ne Wuribware a sa Ḫbōnsam kpa feye o sa a mon’ waa anej-o nee.”

Anej ne Peetroo ye o moj nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.57–58, 69–75; Maak 14.53–54, 66–72; Yohanee 18.15–18, 25–27)

⁵⁴ Mfēn ne baa kra Yeesuu taa mō yaa Wuribware olōnjōpo brēse a lōnj-o-rō. Bamō a yō-o, ne Peetroo a sii kamēe o gya bamō se.⁵⁵ Baa kure dēekpa kō mo lōnj-o kabuno nseña, ne Peetroo a sii gyoŋjōo bamō ne bo te ba wōrē dēekpa amo-o ase-o mfēn.⁵⁶ Amo kabre kō a nū Peetroo na o te deekpa amo ase-o, ne oo deere mō akato-rō, ne o ye, “Onyarē mo gbaa na Yeesuu e gye ne bo naa.”

⁵⁷ Ne Peetroo a sweē feye, “Okyēe, moj nyi mō gbaa.”

⁵⁸ Bo waa kafwee-o, ne ɔnyarē kō a bee nū Peetroo, ne o ye, “Nee fo gbaa fo gye Yeesuu a asēsē-o ɔko ε?” Ne Peetroo bee o ye, “Onyarē, moj tii bamō se ooo.”

⁵⁹ Bee bo fo dōnjhwēreē konjko-o, ne ɔnyarē kō mo a bee ba bo pee akato tōwē feye, “Amo-o feraa moj de iki, ɔnyarē mo na Yeesuu e gye ne bo naa, a lēe feye mō senjsa gbaa a lee Galileyanyi lee-o nee.”

⁶⁰ Ne Peetroo a bee beŋjaa feye, “Onyarē, moj nyi kētō ne fo e tōwē kēmo asej-o.” Puri amo-rō mfēn na o saj o sa senjsa, ne kyanjare a fore.⁶¹ Mfēn ne Yeesuu a buruwaa deere Peetroo akato-rō, ne Peetroo a nyinjī si feye Yeesuu a tōwē gywii mō feye, “Ndōo kanye mo, fo e sweē iluwi esa feye fo moj nyi mo, pwēe na kyanjare dēe fore.”⁶² Amo feraa ne Peetroo a lēe yō kawu ya su bwēeto.

Anej ne baa saare Yeesuu, ne baa daye mō-o

(Matiyo 26.67–68; Maak 14.65)

⁶³ Ne bamō ne ba deere Yeesuu si-o a saare mō, ne baa daye mō.⁶⁴ Ne baa ba kaprakēe bo ljure mō akato se. Amo ɔko ya da mō na bo tōwē gywii mō feye, “Fo i nyi feye fo gye Wuribware a akyāmēe-o ɔko, tōwē mō ne oo da fo-o gywii ane.”⁶⁵ Ne baa tōwē asej bwēeto bo saare mō.

Anej ne baa yaa Yeesuu Yudaa awuye a iwurekpa-o

(Matiyo 26.57, 59–66; Maak 14.53, 55–64)

⁶⁶ Kaye ljkē-o, ne manj abrēse-o na Wuribware olōnjōpo abrēse-o na Wuribware mbraa akaapopo-o a bo gyaŋje, ne baa baa Yeesuu bamō akato-rō.⁶⁷ Ne bo ye, “Tōwē a ane nu, fo e gye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonjwe kaye mō-rō-o ɔɔ?”

⁶⁸ Ne oo beŋjaa bamō feye, “Mo ya tōwē gywii mone gbaa, mone maa kōrē a mon’ gyi.⁶⁹ Anej dēe ne mo ya bise mone asej, ne mone maa lee kano.⁷⁰ Amaa mo e tōwē mo i gywii mone feye lēe mbeyōmo bo yo, mo, dimaadi mō gyi-o, e kyēna Wuribware owure dabē-o kigiyise si, na mo aa mō a gyi mō kuwure-o.”*

70 Ne bamō pēee ye, “Amo feraa, amo fo gyē Wuribware mō gyi-o nēe eēe?”

Ne Yeesuu a beñjaa bamō feye, “Anej nē mone a tōwē-o gyē kasenjtin.”

71 Ne bo ye, “Anē maa lee kpa okō a o bo tōwē kōtōkō pwēe na anē dēe nū feye oo gyi kēpō. Anē fōñfōñ gbaa a nu mō a tōwē feye mō aa Wuribware ta.”

23

*Anēj nē baa yaa Yeesuu Romanyi gominaa akato-rō-o
(Matiyo 27.1-2, 11-14; Maak 15.1-5; Yohanee 18.28-38)*

1 Ne asesē-o pēee mō a koso, ne baa taa Yeesuu yaa Romanyi gominaa nē ba tēe mō e Pilat-o akato-rō, na o sa bamō kpa feye bo mō mō. 2 Ne baa lēe fo porō mō mfēj feye, “Anē a kra ḥnyare mō na o naa o penna asesē feye bo ma ka lenjoo sa Kayesaa, mone Roma awuye owure dabe-o. Na mō gbaa gye owure nee. Ne o bēe o ye mō e gye Kristoo nē Wuribware a tōwē bo bēya feye o sunj a o bo kyōnjwe kayē mo-rō-o.”

3 Ne Pilat a bise Yeesuu feye, “Baa porō fo feye fo a tōwē feye fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fo i lee kano?”

Ne Yeesuu mō ye, “Señbise mō a lēe fo ase nēe eēe?”

4 Ne gominaa-o a tōwē gywii Wuribware alōñjōpo abresē-o na asesē biribiri nē baa ba iwurekpa bo yere mfēj-o feye, “M feraa monj nū ḥnyare mō kebōye nē ki i bu mō kēpō-o.”

5 Amaa ḥkee gbaa ne asesē-o a pee akato ba porō mō. Bo ye “Mō asej nē o kaapo-o e kpa a a baa asej Yudeya sweere se. Galileya sweere se nē o lēe o kaapo amo, ne mbeyōmo o taa baa bg fo mfēe-o.”

Anēj nē baa yaa Yeesuu Hērōd akato-rō-o

6 Sanj nē gominaa-o a nu amo-o, ne oo bise feye, “Onyare amo gye Galileyanyi nēe eēe?”

Ne baa beñjaa feye, “O gye.” Amo Galileya sweere se owure gye Hērōd* nē o bo Yerusalēm manj-no saj amo-o. 7 Gominaa-o a nu amo-o, ne o sa nē baa yaa Yeesuu Hērōd ase.

8 Owure Hērōd a nu Yeesuu-o, ne aa waa mō kōne bweetō, bo lēe feye oo nu mō asej, ne o kyo o kpa mō kūnu kedēdaa. O kpa a o nū akpeñyeetō nē o waa-o nēe. 9 Anēj se-o, ne Hērōd a bise Yeesuu asej bweetō. Amaa Yeesuu monj beñjaa mō. 10 Ne Wuribware alōñjōpo-o na Wuribware mbraa akaapopo-o a lee yo akato-rō ya porō Yeesuu bweetō.

11 Njke Owure Hērōd na mō asoogyaa awuye a saare Yeesuu, ne baa waa mō kano ḥkemaa mō ne ba kpa-o, ne baa ba waagya damenjse kō bo buj mō, ne baa kinjaa mō yaa Gominaa Pilat ase. 12 Gominaa Pilat a sa nē baa yaa Yeesuu Owure Hērōd ase-o, lēe ḥjke nsi amo ne owure-o a taa gominaa-o kenyare. Pwēe ne saj mō a dēe fo-o, bo gye adonj nēe.

Anēj nē Romanyi gominaa-o a sure si feye bo mō Yeesuu-o

(Matiyo 27.15-26; Maak 15.6-15; Yohanee 18.39 - 19.16)

13 Ne Gominaa Pilat a tee Wuribware alōñjōpo abresē-o na manj agyenkpērō-o na asesē-o pēee bo gyanjje. 14 Nē o tōwē gywii bamō feye, “Monj a baa ḥnyare mō mo ase nēe feye o naa o penna asesē nēe. Mbeyōmo, mo a bise mō deerē asej-o-rō monj akato-rō mfēe, ne mo a nū feye o monj gyi asej pēee ne mone e porō mō amo se-o kēpō. 15 Anēj dēe ne Owure Hērōd gbaa monj nū kēpō nē oo gyi-o, bo lēe feye oo kinjaa mō bo kyōnjwe anē. Onyare mō monj waa seye ne anē i kperi amo se a anē mō mō-o. 16 Amosē-o mo e sa nēe a bo da mō paara, na bo yōwe mō a o nare ya kyure.” [17] O tōwē anēj, a lee feye saj kemaa mō Wuribware-a-kyā-anē-yōwe a ateese kigiyibēe-o, Romanyi gominaa i lee bamō nē oo tii bamō tiikpa-o okō a o sa bamō.]

18 Ne asesē pēee a faa-rō kenjek feye, “Mō mō! Na fo lee Bar-Abas lee tiikpa-o sa anē.”

19 Bar-Abas e gye ḥnyare ko nē o sa nē asesē a koso kō bo kye Roma abanē manj mō-rō, ne o mō asesē, ne baa kra mō tii-o nēe.

20 Amo gominaa-o saj o kpa feye o yōwe Yeesuu bo kyōnjwe. Anēj se-o ne o bēe bise asesē-o. 21 Ne asesē-o a bēe faa-rō kenjek feye, “Da mō bo mera kiyii kpārē-abēe-rō se! Da mō bo mera kiyii kpārē-abēe-rō se!”

22 Ne gominaa-o a bēe tōwē gywii bamō sasepo feye, “Ntēto boyē gbaa nē o waa? M feraa monj kēpō kētō nē o waa nē o kperi kēmō se a o wu-o. Mo e sa a bo da mō paara nēe a bo yōwe mō a o nare ya kyure.”

23-24 Ne asesē-o a fēe-rō anēj-aaa, ne ḥjke gominaa-o a bo kpōnē sure si feye o waa kētō nē bo ye o waa-o. Anēj se-o ne oo bu Yeesuu kēpō. 25 Ne gominaa-o a lee Bar-Abas nē o baa asej manj-no, ne o mō asesē-o lee tiikpa bo kyōnjwe, ne o taa Yeesuu sa mō asoogyaa awuye feye bo ya waa mō anēj ne asesē-o e kpa-o.

Anēj nē baa da Yeesuu bo mera kiyii kpārē-abēe-rō se-o
(Matiyo 27.32-44; Maak 15.21-32; Yohanee 19.17-27)

* 23:6 Mō e gye Hērōd Antipas nēe.

²⁶ Sañ ne asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba yo-ɔ, ne baa gyanjaa ḥonyare kō ne ḥo lee Kireenee mañ-nɔ-ɔ ne ba tee mō e Simaj na o kyōj o lwee mañ-ɔ-ro. Ne baa yere mō taa kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ bō soro mō, na o gya Yeesuu si. ²⁷ Na asesē demanjte-ɔ gya mō se. Akyee kō gbaa bō hamo-ɔ bō gya se, na ba su ba sa Yeesuu. ²⁸ Ne Yeesuu a buruwaa tōwē gywii bamō feye, “Yergsalem akyee, ḥonq ma kperi mō se su. Mōn’ su sa ḥonq eyee na ḥonq gyi-ana. ²⁹ Bō lee feye sañ kō e ba na asesē tōwē feye, ‘Akyee ne bo moj kowē-ɔ na bamō ne bo moj de ḥnyaagyi popwēe ne ba nyapo bamō-ɔ aju bo dan.’ ³⁰ Sañ amo ne asesē e tōwē a bō gywii abee feye, ‘Mōn’ lee da ane se’ na bō kore abeegyi feye, ‘Mōn’ taa ane bō kweerɔ.’* ³¹ Kayii bōbwēe ne baa kwyee-ɔ, sanjbotō kamo ne kaa wōrē-ɔ. Bamō a waa mō amo-ɔ mbeeyomā-ɔ, ne emene ne ba ba a bō bo waa ḥone kamēe-ɔ-ro?”

³² Amō anyare anyo kō ne bo gye aboyewaapo-ɔ mō tii si, ne ba yaa bamō aa Yeesuu a bō mō. ³³ Sañ ne baa fō mfeñ ne ba tee e “Kolōŋkorōngyi sweere”-ɔ, ne baa da Yeesuu bō mēra kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se mfeñ. Ne baa da aboyewaapo anyo-ɔ mō ɔkō bō mēra koko se mō kigyise si, ne baa da ɔkō-ɔ mō koko se Yeesuu kebena se. ³⁴ Ne Yeesuu a tōwē e, “N se, taa asoogyaa awuye mō ebōye bō ke bamō, a lee feye bō moj nyi ketō ne ba waa-ɔ.” Ne asoogyaa awuye-o a waa mpini bō kē Yeesuu atō buñse-ɔ taa.

³⁵ Ne ḥokee asesē-ɔ yere ba deere, na Yudaa awuye agyenjkpepo-ɔ e mōse mō ba tōwē ba kyōnwē Yeesuu feye, “O morōwē boko, amaa mōn’ sa a ane kē feye mō a tōwē e mō e gye Kristoo ne Wuribware a sun bō kyōnwē kaye mō-ɔ-ɔ, o taare a o morōwē mō eyee aaa.”

³⁶ Ne asoogyaa awuye-o gbaa a saare mō, ne baa yō Yeesuu ase ya sa mō nta. ³⁷ Ne bō yē, “Fo e gye Yudaa awuye owure kaseñtin, amo feraa morōwē fo eyee.”

³⁸ Ne baa taa kawōrētaa kō ne gomināa-o a kyoree se feye, “Kē Yudaa awuye owure-o” bo mēra Yeesuu anju si.

³⁹ Ne aboyewaapo ne baa da bamō aa Yeesuu bō mēra ayii kpare-abee-rɔ se kake koŋkō-ɔ ɔkō a tu asaagyi wēe Yeesuu si feye, “N gye fo e gye Kristoo-o ooo? Morōwē fo eyee, na fo morōwē ane.”

⁴⁰ Ne aboyewaapo amo ḥonyasepo-ɔ a faa mō kṣosobee-ɔ se feye, “Fo moj sere Wuribware nee eee? Kepo koŋkō ne baa bu ane aa mō. ⁴¹ Ane feraa gbaa, baa bu ane kepō kpa se, bō lee feye bōye ne ane a waa-ɔ koko ne baa ka ane-ɔ, amaa mō feraa, o moj waa bōye kō.”

⁴² Ne mō feraa a tōwē gywii Yeesuu feye, “Yeesuu, sañ ne fo e ba a fō bō gyi kuwure-o, fo ma kai tan mō se.”

⁴³ Ne Yeesuu a tōwē gywii mō feye, “Mo i gyi fo kaseñtin feye ndōo mō aa fo e yō Wuribware se.”

*Anej ne Yeesuu a wu kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se-ɔ
(Matiyo 27.45–56; Maak 15.33–41; Yohanee 19.28–30)*

^{44–45} Aa bō fo mpase-ɔ, ne kyōwē a yōwē kēda, ne kibugyii a da sweere amo se p̄ee. Ne kaa gyi edəŋjhwerē esa. Ne ḥokee waagya ne baa bō kunj Wuribware sunjka a dōdō-ɔ a kekyan-nō-ɔ a kyan-nō ntūn ḥnyo. ⁴⁶ Ne Yeesuu a faa-ɔ rō kekenj feye, “N se eee, mō a taa mo kra bo waa fo kesaree-ɔ.” Mō a tōwē amo-ɔ lowē-ɔ, ne oo kii Ebware lee.

⁴⁷ Ama asoogyaa obrese-ɔ a ju atō ne aa waa mfeñ-ɔ, ne ḥo kyora Wuribware, ne o yē, “Kaseñtin, weetee o gye s̄e se timaa.” ⁴⁸ Amō feraa asesē ne baa gyanjē mfeñ ba deere atō-ɔ a ju ketō ne kaa waa-ɔ, ne baa kinjji yō pe, na bamō asaree gya bamō aju ba su. ⁴⁹ Ne bamō ne bō nyi Yeesuu neeñee-ɔ na akyee ne baa gya mō se lee Galileya sweere se-ɔ yere kēfō ba deere ba kyōnwē.

*Anej ne baa pure Yeesuu-o
(Matiyo 27.57–61; Maak 15.42–47; Yohanee 19.38–42)*

^{50–51} Amō ḥonyare kō mō bo-ɔ rō ne ba tee mō e Yosef ne ḥo lee Arimateya mañ ne o bo Yudeya sweere se-ɔ. O gye s̄e se timaa, ne asesē mō bēe ba bu mō bweetō. Mō feraa gywii sañ ne Wuribware i gyi kuwure sweere mō se-ɔ nee. O tii iwarekpa asengyipo-ɔ se, amaa n gye mō aa bamō kano feye bō bu Yeesuu kepō. ⁵² Anej se-ɔ ne ḥonyare mō a yō Gomināa Pilat ase ya kore kpa feye mō feraa e ya taa Yeesuu kifunij a o yaa pure. ⁵³ Ama kegyeranta kō mō ne baa ḥeri kefore lee bō feye kekyan-ɔ maa mfeñ. Amaa bō moj tēe pure ɔkō kēmo-ɔ. Anej se-ɔ ne Yosef a ya maye kifunij-o, ne ḥo ba kyefuri bō miri mō, ne ḥo waa mēnjan taa mō waa kegyeranta-ɔ-ɔ. ⁵⁴ A lee feye kake amo gye Ifiyara nee. Amōse-ɔ kyōwē ya lowē, amō kukyure kake a lweero, ne ɔkō moj de kpa feye o sun kusus.

⁵⁵ Ne akyee ne baa gya Yeesuu si lee Galileya sweere se-ɔ a gya Yosef se ya ju kegyeranta-ɔ na anej ne ḥo ba Yeesuu kifunij-o bō beya-ɔ-ɔ. ⁵⁶ Ne baa kinjji yō pe ya kpa kadwii na kakyanne na bo ba bo kyiine Yeesuu kifunij-o. Ne baa kyure kukyure kake-o feye anej ne Wuribware a mbraa-ɔ e kaapo-ɔ.

24

*Anej ne Yeesuu a kyinjji lee lowi-ro-o
(Matiyo 28.1-10; Maak 16.1-8; Yohanee 20.1-18)*

¹ Mèmènèda, kake ne Yudaa awuye-o i kyure, ne bo maa waa kusunj kemaa-o a kyonj-o, Kosiyara gyegyaye tututu, ne akyee-o a yo Yeesuu kegyeranta-o ase, na bo de kadwii na kakyanne-o bamø ase. ² Amaa bamø a fo kegyeranta-o ase-o, baa lju feye keføre dabe ne baa kuroj bo kpuse kemø kanj-o se feye pone-o a kuroj lee-ro. ³ Amose-o ne baa lweero. Amaa bo moj lju anq nyanjpe Yeesuu kifuninj-o da-ro. ⁴ Anej se-o ne eyee a kpenj bamø. Puri amo-ro mfenj ne baa lju anyare anyo ko, na bo bunj ekaare ne e tote se pareparepare-o bo yere bamø ase. ⁵ Kaa fua a nya akyee amo-o se, ne baa bunjje anyare anyo amo akato-ro.

Ne anyare anyo-o a bise bamø feye, "Nteto se ne mone i buwi alowipo-ro mone e kpa øko ne o te-o?" ⁶ Yeesuu moj bo mfee, oo kyo kyinjji lee lowi-ro, oo daree. Mon' nyinjji si feye oo towé gywii mone san ne o bo Galileya-o feye, ⁷ 'A tiri feye bo taa mo, dimaadi mò gyi-o, bo waa aboyewaaapo kesaree-ro, na bo da mo bo mera kiyii kpare-abee-ro se, na kemø kake sasepo-o na n kyinjji lee lowi-ro."

⁸ Ne akyee-o a nyinjji asen-o se. ⁹ Ne baa kinjji lee kegyeranta-o-ro, ne baa ya towé ketø ne baa lju-o pœe gywii mò agyasepo kudu kakg-o, na bamø ne bo bo bamø ase-o. ¹⁰ Amo akyee amo anyare e gye Mariya Magadalanyi na Yohana na Yakubu mò nyi Mariya. Akyee mo na boko ne bo tii bamø se-o ya yo ya towé asej-o pœe gywii Yeesuu ayaa-ro ayerepo-o. ¹¹ Amaa baa fa nee feye ketø ne akyee amo a towé gywii bamø-o moj de kaase. Amose-o bo moj kœre gyi.

¹² Ne Peetroo feraa a koso lweenaaj yo Yeesuu a kegyeranta-o ase. Mò a fo-o, ne oo bunjje deere-ro lju kyefuri ne baa bo miri Yeesuu kifuninj-o. O moj lee lju seye bo tii si. Ne ketø ne kaa waa-o a kpenj mò eyee, ne oo kinjji yo pe.

*Imayus koy-o-o
(Maak 16.12-13)*

¹³ Kake amo dœs, ne Yeesuu agyasepo anyo ko a koso lee Yerosalem manj-nø bo naa ba yo kamangyii ko ne ba tee e Imayus-o. Mfenj na Yerosalem e waa feye emayeré isunoo. ¹⁴ Bo naa ba yo na ba towé ketø ne kaa waa Yeesuu Yerosalem-o asej. ¹⁵ Bamø a naa na ba towé amo asej-o, ne Yeesuu fofonj a lee tonj ko nare ya to bamø-ro, ne lkee mò aa bamø naa. ¹⁶ Baa lju mò, amaa bo moj pini mò.

¹⁷ Ne Yeesuu a bise bamø feye, "Nteto asej ne mone naa mone e towé mone i gywii abee-o nee?"

Ne baa sii yere, ne oo lju feye bamø akato a pee. ¹⁸ Ne bamø øko ne ba tee mò e Kilopas-o a bise Yeesuu feye, "Amo fo feraa fo wore e gye ofo Yerosalem mfee, ne fo moj nyi lke mfenj mo-ro a ketø ne kaa ba-o?"

¹⁹ Ne Yeesuu ye, "Nteto asej ya ba?"

Ne baa beñjaa mò feye, "Ketø ne kaa waa Yeesuu Nasaretensi-o. Weetee o gye Wuribware a akyaaamee-o øko nee, ne asej-o a lju feye Wuribware a sa mò keyaaljen bwœtø feye o waa akpenjyeet, na o kaapo abwaresenj. ²⁰ Ne Wuribware alœnjøro-o na man agyenkreepo-o a gyl mò asej, ne baa bu mò kœp, ne bo ye a bware feye o wu. Ne baa taa mo sa Roma awuye, ne baa da mò bo mera kiyii kpare-abee-ro se. ²¹ Na weetee ane mo ane de mò temaa feye mò e gye o ba na o bo morowé Isireelii awuye. Amo lke nsa e gye ndœ feye bamø a waa mò ane ne ane a towé-o. ²² Amaa ane akyee ne bo tii ane se-o a sa ne eyee a kpenj ane, bo lee feye baa ya deere kegyeranta-o-ro gyegyaye kese-ro. ²³ Ne bo moj lju kifuninj-o, ne baa kinjji bo towé gywii ane feye Wuribware mbao ko a lee bamø eyee bo kaapo bamø. Mfenj ne baa towé gywii bamø feye Yeesuu a kyinjji lee lowi-ro. ²⁴ Ne ane-ro boko a ya deere kegyeranta-o-ro, bo moj lju Yeesuu-o feye ane dœs ne akyee amo a towé-o."

²⁵ Ne Yeesuu a towé gywii bamø feye, "Mone moj de mfcere. Mone san mone moj kœre ketø ne Wuribware akyaaamee a kyoree waa abwaresenj wore-o-ro-o gyl mone ljkpono-ro.

²⁶ Mone moj tee nu kaase feye a tiri feye Kristoo ne Wuribware ye o sunj-o i lju aworeføo na o wu, pwœe na o dœs nya wuraan a kedabø Wuribware se."

²⁷ Bamø aa Yeesuu a kya kpa se bo naa-o, ne Yeesuu a lee o lee ketø ne Mosis na Wuribware akyaaamee-o a kyoree waa abwaresenj wore-o-ro-o bo kaapo mò kuju si asej-no pœe gywii bamø.

²⁸ Bamø a kpa a bo to kamangyii ne ba yo kamø se-o-ro-o, ne Yeesuu a waa feye mò feraa e kyon se mfenj-o. ²⁹ Amaa bo moj sure si feye o kyon yo-o se-o, ne bo ye o bo sœwé bamø ase mfee, a lee feye kyowé a lowe. Amose-o ne Yeesuu a ya sowe bamø ase.

³⁰ Ne mò aa bamø a kyena na bo gyl ateese, ne oo taa bodobodoo-o, ne oo sa Wuribware anjse weee se, ne oo teñjñe-ro sa bamø a bo gyl. ³¹ Njkee ne bamø akato a bunjji neenœe-o nee, ne baa pini mò mfenj, amaa bo moj lee lju mò, oo lja.

³² Né baa tawé gywii abee feye, “Sanj né oo kaapo ané abwareseñ-ɔ-rɔ-ɔ, aa waa ané kóne, ne ané ƞkron-ɔ-rɔ a yuri ané, beeɛɛ?”

³³ Mfēn né baa koso puri amo-ɔrɔ kinjii yo Yerōsalēm manj-nɔ ya to feye Yeesuu agyasepo kudu kakɔ-ɔ na bamō né bɔ tii si-o a gyanjne. Né abee anyo-ɔ a tawé gywii bamō feye baa ɲu Yeesuu na ɔ kqee. ³⁴ Né baa beñjaa bamō feye, “Kaseñtin, ané nyanye a kyinjii leq̄ lowi-ro. Oo lee mō eyee bo kaapo Simɔn.” ³⁵ Né anyare anyo-ɔ a tawé kētɔ ne kaa ba kpa-ɔ-rɔ-ɔ na anej ne baa pini Yeesuu sanj né oo tēñjē bodbodoo-ɔ-ro sa bamō-ɔ gywii bamō.

*Anej ne Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo-ɔ
(Maak 16.14-18; Yohanee 20.19-23)*

³⁶ Na anyare anyo-ɔ sanj ba tawé aseñ-ɔ ba gywii Yeesuu agyasepo-ɔ, né Yeesuu fɔñfɔñ a leq̄ bamō se ɔ yere bamō-ɔ mfēn, né oo ka bamō kana feye, “Eyee yure mone.” ³⁷ Né kufu a nya bamō, ba fa feye ba ɲu kyenjanpo ko nee. ³⁸ Né oo bise bamō feye, “Ntɔ i de mone kufu? Ntētɔ se ne mone maa kooře mone i gyi?” ³⁹ Mon' deere mo asaree na mo ayaapapaa, na mon' ɲu feye mo nee. Na mon' kra mo-ɔrɔ a mon' kqee. Kyenjanpo de ayeegyi na abowii feye anej ne mone a ɲu n de-ɔ ooo?”

⁴⁰ Mō a tawé anej-ɔ, ne oo taa mō asaree na ayaapapaa bo kaapo bamō. ⁴¹ Bo san bo mon kooře Yeesuu a aseñ-ɔ gyi kyekyee. Amaa bamō akato a gyi, né eyee a kpeñ bamō. To, né Yeesuu a bise bamō feye, “Mone de ateeše kq mfee aaa?”

⁴² Né baa taa kakingyi deñjass katinj ko sa mō. ⁴³ Né oo taa wo bamō akato-ɔrɔ mfēn.

⁴⁴ Né oo tawé gywii bamō feye, “Sanj né n te na mo aa mone e sa sensa-ɔ, mo a tawé aseñ ko gywii mone, ne m beq̄ mo e tawé amo-ɔrɔ. Amo e gye feye kētɔ kēmaa né Mosis a kyoree waa mō mbraa wore-ɔ-rɔ-ɔ, ne Wuribware akyamee a kyoree-ɔ, né Deefid a kyoree waa mō ilin wore-ɔ-rɔ bo lee mō kuju si-o e ba kasentin.”

⁴⁵ Né oo kya se kaapo kētɔ ne kē bo abwareseñ wore-ɔ-rɔ, ne a gye mō kuju si aseñ-ɔ kaase. ⁴⁶ Né ƞkee oo tawé nee feye, “Baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-rɔ nee feye Kristoo ne Wuribware ye o sun a ɔ bo kyonjwe kaye mo-ɔrɔ i gyi aworefɔ, na o wu, na kemo ƞke nsa o kyinjii lee lowi-ro. ⁴⁷ Na mon' yo mfee a Yerōsalēm awuye-o na kaye-ɔrɔ asese pree asé ya ba mo kenyare bo tawé aseñ timaa-o gywii bamō. Na mon' tawé gywii bamō feye ɔkēmaa nu mō eyee, na o kinjii lee mō ebaye-ɔrɔ, na Wuribware nya taa mō ebaye-ɔ bo ke mō. ⁴⁸ Mone fɔñfɔñ e gye amo ayererɔpɔ. ⁴⁹ Na mō fɔñfɔñ sa a Wuribware a kufwiijie timaa-o ywee mone se, feye anej ne n se Wuribware a tawé bo beya feye o waa-ɔ. Amaa mon' gywii manj-nɔ mfee bo fo san ne mone e nya mfaanee a keyaaljen né kē e lee sosɔ-ɔ.”

*Anej ne Yeesuu yii sosɔ-ɔ
(Maak 16.19-20; Ayaa-ɔrɔ ayerrepo asuŋ 1.9-11)*

⁵⁰ Né ƞkee Yeesuu a sa ne mō aa mō agyasepo-ɔ a yo haree Béhaniya kamangyii, ne oo yase mō asaree sosɔ, né oo yure bamō mfēn. ⁵¹ Mō a maa se o yure bamō-ɔ, né Wuribware a bo yaa mō sosɔ.

⁵² Né mō agyasepo-ɔ a sii mfēn sun mō, né baa kinjii ya Yerōsalēm manj-nɔ, na bamō akato a gyi bwēetɔ. ⁵³ Né baa yo bo bo Wuribware sunkpa-ɔ kabuno ba kyorɔ Wuribware kake kēmaa.

Yohanee Ketə ne Yohanee a kyorəe bo ləe aseŋ timaa-o si-o

- Aneŋ ne Abwareṣen-ɔ du-o
(Matiyo 3.1-12; Maak 1.1-8; Lukas 3.1-18)*
- 1 Atɔ kemaa kelleekaase-ɔ,
Abwareṣen kyo o bo-ro.
 - 2 Saŋ ne Wuribware a twęe kaye-ɔ,
Abwareṣen-ɔ na Wuribware gye kokonjko.
 - 3 Mò se ne Wuribware a waa ketɔ kemaa bo boro.
Ketɔ kemaa ne Wuribware a twęe-ɔ, o moŋ kwaye mò.
 - 4 Abwareṣen-ɔ se ne ketɔ kemaa yere
ke e nya n̄kpa.
 - 5 N̄kpa p̄ee a lęe mò ase nee.
N̄kpa ma a taa kelanjero baa aseɛɛ.
 - 6 ɔnyare ko e deɛ o bo-ro ne baa t̄eɛ mò e Yohanee.
Ne Wuribware a sun mò bo kyonwe.
 - 7 Mò e gye ne oo ba bo t̄owę kelanjero-ɔ aseŋ
gywii aseɛɛ, na bamø p̄ee nu aseŋ-ɔ, na bo kɔore gyi.
 - 8 N gye Yohanee fɔnʃɔŋ e gye ne oo sa kelanjero-ɔ,
mò feraa, Wuribware a sun mò nee feyɛ
o bo t̄owę kelanjero-ɔ aseŋ.
 - 9 Abwareṣen-ɔ e gye kelanjero kasentin amo
ne ke e sa aseɛɛ p̄ee kelanjero-ɔ.
 - 10 Ne oo baa kelanjero kaye-ro.
Amaa saŋ ne oo bo kyena kaye-ro-ɔ,
kaye-ro aseɛɛ moŋ pini mò,
amaa mò se ne Wuribware a twęe kaye-ɔ bo boro.
 - 11 Ne oo ba kaye ne oo twęe-ɔ-ro,
amaa mò aseɛɛ ne oo twęe-ɔ mo a kine mò.
 - 12 Amaa bamø bokø feraa a kra mò neɛnɛɛ,
ne baa kɔore mò gyi,
amose s̄e-ɔ ne oo sa bamø p̄ee kpa
feyɛ bo kii Wuribware mò gyi-ana.
 - 13 Amaa s̄e-ɔ ya kii Wuribware mò gyi-ana-ɔ øko,
n gye s̄e-ɔ dimaadi e gye ne oo kpa ne oo kowé gyi,
Wuribware fɔnʃɔŋ e gye ne oo kowé mò.
 - 14 To, ne Abwareṣen-ɔ a bo kii nyiŋkpase,
ne oo kyena ane ase kafonfwie.
 - 15 Ne ab ase, ne oo l̄u ane ewee bwęeto,
ne o de kasentin o kyo ketɔ kemaa.
 - 16 Ne ane a l̄u mò wuraa na mò k̄edabę ne a kaapo ane
feyɛ mò e gye Wuribware mò gyi konjko kpen-ɔ.
 - 17 Mò e gye ne o ba mo kamee-ro.
O kyo mo k̄edabę, a lęe feyɛ o kyo o te kyee
pwęe ne baa deɛ kowé mo.”
 - 18 To, mò a l̄u ane ewee bwęeto-ɔ se,
ne oo sa ane nyure bwęeto bwęeto.
 - 19 Mosis si ne Wuribware a ba mbraa-ɔ bo boro,
amaa Yeesuu Kristoo si ne Wuribware a ba nyure
na kasentin bo boro.

18 Amaa feraa øko moŋ teε nju Wuribware,
mò gyi koŋkø amo ne o te meraa mò se Wuribware-o,
mò e gye ne oo kaapo aneŋ ne Wuribware du-o.

Yohanee Osuuubopo aseŋ-o

19 Né Yudaa awuye agyęŋkpę̄po ne bo bo Yerusalem manj-nɔ-o a sunj Wuribware aləŋjəpo na Lewii awuye kɔ bo kyօnwe Yohanee Osuuubopo-o ase feyε bo yɔ ya bise mò feyε, “Nse e gyε fo? Fo e gye Kristoo ne Wuribware a tɔwε feyε o sunj-o ooo?”

20 Yohanee moŋ kine bamø kebəŋjaa, ne oo kaapo bamø-ro neenee feyε, “Daabii. N gyε mo e gye Kristoo amo.”

21 Né baa bise mò feyε, “To, ne weetee nsε e gye fo? Fo e gye Wuribware kyaamεε Iliya ne baa kyօrεes waa abwareseŋ wɔrε-o-ro feyε o bee ba a o bo gye Kristoo ɣkpε̄-ɔ ɔɔɔ?”

Né o ye, “N gyε Iliya e gye mo.”

Né baa bee bise mò feyε, “Fo e gye Wuribware kyaamεε ne ane o dɛdaapo Mosis a kyo tɔwε gywii ane feyε o ba-ɔ ɔɔɔ?”*

Né o ye, “Daabii, n gyε mò nee.”

22 To, ne bo bee bo ye, “Amo feraa, tɔwε gywii ane mò ne fo gye-o, a lee feyε ane e ya lee kanø bamø ne baa sunj ane-o ase. Emene ne fo e tɔwε fo eyee aseŋ?”

23 Né Yohanee a lee kanø feyε, “Mò e gye øko ne Wuribware kyaamεε Isaya a kyօrεes mò aseŋ waa abwareseŋ wɔrε-o-ro-o feyε,

‘Okø e feε-rø kimukee-ro o tɔwε feyε,
Mon’ lɔŋjø kpa kyərarase neenee
bo beya ane nyanyø a o boøø se! ’*

24-25 Né mbøø ne baa sunj bo kyօnwe Yohanee ase-o bøko gye Farisii awuye. Né baa bise mò feyε, “Fo e mon gyε Kristoo beeε Iliya beeε Wuribware kyaamεε amo, ne emene se ne fo e bo aseŋ asuu?”

26 Né Yohanee a lee kanø feyε, “M feraa, nkyu ne n de mo e bo asuu, amaa øko bo mone-rø, ne mone moŋ nyi mò. 27 Mo a gye mò ɣkpε̄ ba, amaa moŋ fo feyε n kra mò asebeta-rø lee gbaa, na m fwée mò ayaapapa se.”

28 Amo-o pεεs a waa Betaniya kamanyii ne o bo Yoodan boy kyoøe leekpa a kebegya-o-ro, mfeŋ ne Yohanee e bo asuu-o nee.

Wuribware a kasannegyii-o

29 Kaye ɣke-o ne Yohanee a nju Yeesuu na o ba mò ase, ne oo tɔwε feyε, “Mon’ kee øko ne o lee kaye-rø ebøye, feyε aneŋ ne ba mɔø kasannegyii kɔ bo de ba lee ebøye-o. Mò e gye Wuribware a kasannegyii-o.

30 Sese mo aseŋ ne mo a tɔwε feyε, ‘Mò e gye ne o ba mo kameε-o. O kyo mo kedabe, a lee feyε o kyo a te kyee pwεε ne baa dee kowε mo.’” 31-34 Né Yohanee a tɔwε aneŋ ne oo waa pini feyε Yeesuu e gye mò ne Wuribware a sunj mò fɔŋfɔŋ bo gye ɣkpε̄ tɔwε mò aseŋ gywii aseŋ-o. O ye, “Pwεε ne Yeesuu a ba mo ase-o, moŋ nyi feyε Wuribware mò gyi-o nee. Nsan-jø ne Wuribware a tɔwε gywii mò feyε. ‘Fo e bo asuu, mo e sa a Wuribware a kufwiijne timaa-o lee sɔsø ba kaase feyε kuwurelepo-o. Sese ne kε e kyøna mò se-o, mò e gye Wuribware mò gyi-o. Né mò e gye mò ne o ba kufwiijne timaa amo a o bo gyee aseŋ-o.’ To, keta se ne mo, Yohanee, e bo mone Isireelii awuye asuu-o e gye feyε mon’ nya gyi-o mò. Né mbeyømo mò fɔŋfɔŋ a nju mò-o se-o, mo e taare a n tɔwε gywii mone feyε Yeesuu mò gye Wuribware mò gyi-o kaseñtjin.”

35-36 Kεmo kaye ɣke-o, ne Yohanee mò aa mò agyasepo anyø kɔ bee bo yere mfeŋ, ne oo nju Yeesuu naa o kyøn. Né o ye, “Mon’ kee mò ne mo a kaapo mone feyε ba mɔø mò feyε kasannegyii-o na bo bo lɔŋjø Wuribware-o!”

Né baa bise Yeesuu feyε, “Okaapø, mfeŋ ne fo te?”

37 Mò agyasepo anyø-o a nu feyε o tɔwε amo-o, ne baa yo Yeesuu ase.

38 Yeesuu a nyøn kee, ne oo nju feyε bo gya mò se-o, ne oo bise bamø feyε, “Nteto ne mone i buwi mone e kpa?”

Né baa bise Yeesuu feyε, “Okaapø, mfeŋ ne fo te?”

39 Né oo lee kanø feyε, “Mon’ bo kεe.” San amo-o kyoøe a kyoøe kpeere, ne mò aa bamø a yo, ne baa ya nju mfeŋ ne o te-o, ne baa nya se si mò ase kake amo pεεs.

40 Agyasepo ne baa gya Yeesuu si-o øko kenyarø e gye Andruu, ne o de daa ne ba tee mò e Simøn. 41 Mfeŋ ne oo buwi kpa mò daa, ne oo tɔwε gywii mò feyε, “Anø a nju Masiya-o.” (Masiya kaase e kaapo feyε Kristoo ne Wuribware ye o sunj a o bo kyօnwe kaye-rø-o.)

* 1:21 Mbraa kεbøesa 18.15. * 1:23 Isaya 40.3 (LXX).

⁴² Ne Andruu a yaa Simoñ Yeesuu ase. Ne Yeesuu a deerē mō dijn̄, ne oo tōwē gywii mō feye, “Fo kenyare e gye Yohanee mō gyi Simoñ, amaa lēe ndoo bo yo fo kejəsənyare e gye Kefas.” (Griiki senja-ro kemo e gye Peetroo, ne Peetroo kaase mō e kaapo feye Kefore.)

Anęñ ne Yeesuu a tęę Filipo na Nataniyel-

⁴³⁻⁴⁴ Kayę a bee ke-o, ne Yeesuu a kra feye o yo Galileya sweere se. Ne oo lju ɔnyare ko ne ba tęę mō e Filipo, ne oo lee Bę̄tesayeda mañ-n̄, Andruu na Peetroo-ana aye-o. Ne oo tōwē gywii mō feye, “Ba a mo aa fo a yo.”

⁴⁵ Ne Filipo a lju ɔnyare ko ne ba tęę mō e Nataniyel-o, ne oo tōwē gywii mō feye, “Anęñ a lju mō ne anęñ adedaapo Mosis a kyoree mō aseñ bo waa Wuribware mbraa a wore-o-ro-o, ne Wuribware akyaañee gbaa a bee kyoree mō aseñ-o. Mō e gye Yeesuu, Yosef mō gyi, ne oo lee Nasaret mañ-n̄-o.”

⁴⁶ Ne Nataniyel a bise Filipo feye, “Nasaret! A taare a a waa feye kamanjyii mō-r̄ ne atadamenanse a lee aaa?”

Ne Filipo ye, “Bo kée e.”

⁴⁷ Yeesuu a lju Nataniyel e ba mō ase-o, ne oo tōwē feye, “Mon' kęę Isireeliinyi kasęñt̄in, ne o moj de kayeba-o.”

⁴⁸ Ne Nataniyel a bise mō feye, “Emenęne ne fo a waa fo nyi mo?”

Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mo a taare lju fo, na m bo mfée, pwee ne Filipo a dęe tęę fo baa mo ase. N gyę figi kiyii kaase ne fo bo aaa?”

⁴⁹ Ne Nataniyel ye, “Okaapopo, Wuribware mō gyi-o e gye fo. Isireelii swęere owure-o e gye fo!”

⁵⁰ Ne Yeesuu a tōwē feye, “Anęñ ne mo a tōwē gywii fo feye mo a taare lju fo, na m bo mfée, sanj ne fo bo kiyii-o kaase-o se, ne fo a kɔr̄e mō gyi aaa? Sanj kęę ba na fo lju amo ne a kyə amo-o.” ⁵¹ Ne oo tōwē gywii bamō feye, “Kasęñt̄in ne mo e tōwē mo i gywii mōne feye awore-ro i bunjji-ro, na Wuribware mbao e ba kaase ba ywee mo, dimaadi mō gyi-o, si ba kinjji ba yo soso.”

2

Kana mañ-n̄ a kokofo-o

¹ Amo n̄ke l̄nyo kamę̄-ro, ne baa taa kokofo Kana mañ ne o bo Galileya sweere se-o-ro. ² Ne baa tęę Yeesuu na mō agyasępo-o feye bo ba kokofo-o-ro. Amo Yeesuu mō nyi bo mfēj.

³ Sanj ne bo bo mfēj-o, ne kokofo-o-ro a nta-o a lowe. Ne Yeesuu mō nyi a tōwē gywii mō feye, “Bamō nta-o pwee a lowe.”

⁴ Ne Yeesuu ye, “N na, m feraa, mo sanj-o moj tęę fo a l̄ waa kotołko.”

⁵ Ne Yeesuu mō nyi a tōwē gywii ayaafore-o feye, “Mon' waa kęę kemaa ne o tōwē a o gywii mōne-o.”

⁶ Yudaa awuye de asaree kefwee ko ne baa suye lee bamō adedaapo ase-o. Nkyu ne bo de ba fwęe bamō asaree-o bo alaŋ dabe dabe ko ne baa ba aforę bo waa-o-ro. Alalj mō kękemaa nkyu e fo ankore kitij. ⁷ Ne Yeesuu a tōwē gywii ayaafore-o feye bo sęe nkyu bo boro alaŋ-o. Ne baa sęe nkyu bo boro amo peeppeepee.

⁸⁻⁹ Ne oo tōwē gywii bamō feye, “Mbeyomō mon' saa nkyu-o l̄ko lee alaŋ-o kokoñkō-r̄ yaa bo sa kokofo-o ɔgyęñkpeępo.” Ne nkyu-o a buruwi nta.

Ne n̄ke baa taa nta-o yaa mo, ne oo da kęę. Mō a da kęę-o, o moj pini mfēj ne nta amo a lee-o, amaa ayaafore ne baa saa nkyu-o baa-o feraa nyi. Amosę-o ne oo tęę skof̄ kuri, ¹⁰ ne oo tōwē gywii mō feye, “Okemaa i nta timaa-o pwee née, ne afo pwee ya nya nuu anęñ ne a baare bamō-o pwee na o dęe baa nta kemaa ne o kpa-o. Amaa fo feraa, fo a taa nta timaa bo sii kamę̄ bo fo mbeyomō née, ne fo a dęe lee baa.”

¹¹ Kana mañ ne o bo Galileya sweere se-o-ro ne Yeesuu a bo lee waa ato ne a kpeñ eyee-o. Mfēj ne oo gye n̄kpee kaapo mō kęyaaleñ. Amosę ne mō agyasępo-o a kɔr̄e mō gyi. ¹² Amo-o pwee kamę̄-ro, ne Yeesuu na mō nyi na mō tire-ana na mō agyasępo-o a yo Kapaaniyum mañ-n̄, ne baa kyena mfēj n̄ke kafonfwee ko.

Sanj ne Yeesuu a yo Wuribware sunjkpa-o

¹³ Kasu kan̄ ateese kigyiłęe ne ba tęę e Wuribware-a-ky-a-anę-yowę-o a kpa a kęę fo-o se-o, ne Yeesuu a yo Yerosalem mañ-n̄. ¹⁴ Ne oo yo Wuribware sunjkpa kabuno ya to anyare na ba fe enaate na esanne na awurelepo, ne bamō boķo mō te bamō iteeburi ase ba kyeeri Roma sweere se atanñe ba yaa Yudeya swęere se atanñe-ro. ¹⁵ Yeesuu a lju amo-o, ne oo taa ife bo waa paara, ne oo gya esanne-o na enaate-o pwee lee Wuribware sunjkpa a kabuno-o, ne oo gyera gyera atanñe akyeerip̄ a iteeburi-o bo da, ne oo l̄jora bamō atanñe agyi-o-ro. ¹⁶ Ne oo sa ne bamō ne ba fe awurelepo-o a taa amo lee mfēj. Ne oo tōwē gywii bamō feye, “Mōne ma taa n se ayę bo kii kegya gyikpa.”

¹⁷ Anej ne oo towe-ɔ se-ɔ, mò agyasepo-ɔ a nyinji anej ne abwaresen wore-ɔ a towe-ɔ se feye,

“Wuribware, kékpa démanté ne mo e kpa fo sunkpa-ɔ
a kóoré mo kakpono.”*

¹⁸ Né Yudaa awuye agyéenkpeepo a ba mò ase bo bise mò feye, “Ntò ato dabé ne fo e taare a fo waa bo kaapo ane, na a kaapo feye fo de kpa feye fo waa amo-ɔ?”

¹⁹ Né Yeesuu a lee kano feye, “Mone ya bwee Wuribware sunkpa mo, nké nsa bo fo-ɔ, mo-ɔ mo a bee pwee mò bo yera.”

²⁰ Né baa bise mò feye, “Baa taa nsu aduna na nsiye nee bø pwee Wuribware sunkpa mo, tne feraa, fo ye nké nsa bo fo-ɔ a bee pwee mò aaa?”

²¹ Amaa Wuribware sunkpa ne Yeesuu e towe mò asej-ɔ moj gye sunkpa ne bo yere mò-ro-ɔ. Sunkpa ne o towe mò asej-ɔ e gye mò fonyon kayoware. ²² Amose se-ɔ mò a wu ne baa pure mò-ɔ, mò kikyinji-ro-o mò agyasepo-ɔ a nyinji si feye oo towe amo-ɔ, ne baa kóoré abwaresen wore-ɔ na kets ne Yeesuu a towe-ɔ gyi.

²³ Yeesuu a bo Yerosalem manj-nò sajn ne ba gyi Wuribware-a-ky-a-an-e-yow-e a ateese-o, asejse bwéet a kóoré mò gyi, anej ne baa lju ato dabé dabé ne oo waa-ɔ se. ²⁴ Amaa Yeesuu moj taa mò eyee bo dñnjø bamoo se, a lee feye o nyi anej ne bamoo pree du-o. ²⁵ Amose se-ɔ a moj tiri feye oko towe anej ne bo du-o gywii mò, bo lee feye o nyi keto ne ke bo bamoo nkpono-ro-ɔ.

3

Yeesuu na Nikodeemus

¹ Onyare ko bo-ro ne ba tee mò e Nikodeemus. O gye Yudaa awuye a manj abrese-ɔ oko, ne o bee o gye Farisii awuye-o oko. ² Kanyé ko, ne oo yo Yeesuu ase ya towe feye, “Okaapopo, ane nyi feye fo gye okaapopo ne Wuribware a sun bo kyoyewe-ɔ nee, a lee feye oko maa taaré a o waa akpenyeeto ma ne fo e waa-ɔ, amo Wuribware yere mò-ro.”

³ Ne Yeesuu a towe feye, “Mo i gyi fo kasentij feye oko maa taaré a o tii Wuribware a kuwure-o si, amo baa bee kóowé mò pwee.”

⁴ Ne Nikodeemus a bise mò feye, “Emene ne ba waa na bo bee kóowé sesé ne oo dan-ɔ? Kasentij nee feye o maa lee taaré a o kinjji lwee mò nyi kame-ro a o bee kóowé mò nyosépo.”

⁵ Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mo i gyi fo kasentij feye, oko maa taaré a o tii Wuribware a kuwure-o si, amo baa ba nkyu bo bo mò asuu, ne Wuribware a kufwiijé timaa-o a kóowé mò. ⁶ Mò ne dimaadi a kóowé mò-ɔ de dimaadi koyoworegyi, ne mò-o mo ne Wuribware a kufwiijé timaa-o a kóowé mò-ɔ feraa mò kra a nya nkpa popwæ. ⁷ Amose se-ɔ fo ma sa a a kpej fo eyee feye mo a towe gywii fo feye a tiri feye bo bee kóowé mone okemaa. ⁸ To, awfii e da a yo mfej ne a kpa-ɔ nee. Fo i nu amo se, amaa fo moj nyi mfej ne aa lee-ɔ na mfej ne a yo-ɔ. Anej dæe ne ane maa nu kaasé anej ne Wuribware a kufwiijé timaa-o e kóowé oko-ɔ.”

⁹ Ne Nikodeemus a lee kano feye, “Emene ne amo-ɔ e waa a a waa anej?”

¹⁰ Ne Yeesuu a bñjaa mò feye, “Fo gye Isireelii awuye-ro okaapopo dabé-ɔ, na fo moj nyi amo-ɔ aaa? ¹¹ Mo i gyi fo kasentij feye keto kemaa ne ane nyi-o asej ne ane e towe, ne keto ne ane a lju-o asej ne ane e towe. Amaa amo preee gbaa mone okemaa maa kóoré ane asej o gyi. ¹² Kayé mo-ro ato asej ne mo e towe mo i gywii mone, ne mone maa kóoré mo mone i gyi-ɔ, sanbjoto Wuribware se asej ne mo ya towe gywii mone, ne mone e kóoré mo a mon' gyi aaa? ¹³ Na oko mo moj tee yo Wuribware se ya lju. Amaa mo, dimaadi mò gyi-ɔ, a lee Wuribware se ba. Amose ne mo e taaré a n towe Wuribware se ato asej.

¹⁴ Moné a karé abwaresen wore-ɔ-ro lju anej ne ane odedaapo Mosis a taa kayowaa bo waa keto ko feye kow-ɔ*, ne oo ba kemoo bo kyena kayii soso, na okemaa ne kowó a duñ mò kimukee-ro mfej-ɔ, mò ya yase kunju deere keto-ɔ na o ma wu, amaa na o nya nkpa-ɔ. Anej dæe nee, a tiri feye bo yase mo, dimaadi mò gyi-ɔ, soso,¹⁵ na okemaa ne o kóoré mo o gyi-ɔ maa wu, amaa na o nya nkpa na kukyure ne a moj de kée-ɔ. ¹⁶ A kaapo feye Wuribware a kpa kaye-ɔ asejse kebanje-ɔ se, ne oo taa mò gyi konjko wore kpej ne o de-o sa ane feye okemaa ne o kóoré mò o gyi-ɔ maa wu, amaa o nya nkpa na kukyure ne a moj de kée-ɔ.

¹⁷ A moj gye feye Wuribware a sun mò gyi bo kyoyewe nee feye o bo kii kaye-ɔ asejse oseñgyipø, amaa oo ba nee feye o ba a o bo kii kaye-ɔ asejse omorowepø. ¹⁸ Okemaa ne o kóoré mò o gyi-ɔ, Wuribware maa bu mò këpa, amaa okemaa ne o maa kóoré mò o gyi-ɔ, Wuribware a kyo bu mò këpa, a lee feye o moj kóoré Wuribware mò gyi konjko kpej-ɔ gyi.

¹⁹ Mfaanee ne mone e ba a mon' bo lju bamoo ne Wuribware i bu këpa-ɔ, amo e gye feye kelanjero a ba kaye-ɔ, amaa kaye-ɔ asejse e kpa kibugyii-o bo kyoy kelanjero-ɔ, a lee feye

ba waa ato ne a gye bɔyę-ɔ. ²⁰ Okemaa ne o waa ebɔyę-ɔ sere kelanjero-ɔ. Anej se-ɔ, o maa kpa a o ba kelanjero-ɔ, a lee feye o maa kpa a mō ebɔyę-ɔ lee kawu. ²¹ Amaa okemaa ne o waa ketɔ ne ke gye kasentij-ɔ e ba kelanjero-ɔ, na kelanjero kaapo feye Wuribware e gye ne o kya mō-ɔ a o waa ketɔ kemaa.”

Yeesuu na Yohanee Osuubopo-ɔ

²² Amo-ɔ kamee-ɔ, ne Yeesuu na mō agyasepo-ɔ a yo Yudeya sweere se. Ne mō aa bamoo a kyena mfenj luke mfene kō, ne baa bō asese asuu. ²³ Sanj amo-ɔ Yohanee mo bō maaj kō ne ba tee mō e Ayenɔn ne o maa Salim man-ɔ se, o bō asuu, a lee feye nkyu bō mfenj bwetoo. Asese naa mō ase, ne o bō bamoo asuu. ²⁴ Sanj amo-ɔ bo moj tee tii Yohanee.

²⁵ Ne Yohanee agyasepo-ɔ na Yudaanyi kō a lee ba gyiikii bō lee anej ne ba bō asuu-o si. ²⁶ Amose se-ɔ ne baa yo Yohanee ase, ne baa tōwe gywii mō feye, “Okaapopo, fo a nyinji ḥnyare ne oo ba fo ase nnoq a bonjbe-ɔ se aaa? Oko ne fo a tōwe mō asej-ɔ, Yeesuu ne ane de. Mbeyomo o maa se o bō asuu, amose se-ɔ okemaa naa mō ase o bō asuu! A bware feye o waa anej aaa?”

²⁷ Ne Yohanee a beñjaa bamoo feye, “A bware. Okemaa na aketo ne Wuribware a sa mō-ɔ. ²⁸ Moñe fɔñfɔñ yere mo-ɔ feye mo a tōwe feye n gye mo e gye Kristoo-o, amaa Wuribware a sun mo bo gye mō ḥkpce nee. ²⁹ Kristoo du feye ḥkofa kuri-o, ne asese ne bo naa mō ase-ɔ du feye mō ḥkofa-ɔ. M feraa, n du feye ḥkofa kuri mō nyare ne o deerē mō kpa-ɔ. To, mbeyomo mo a lju mō a ba, ne mō a nu mō señsa-ɔ, ne mo akato a gylbweeta feye ḥkee o nya mō ḥkofa-ɔ. ³⁰ A bware feye Yeesuu e gye ne o waa kedabe, na mo, Yohanee, mo n kii kagyingyii.”

Mō ne oo lee Wuribware se-ɔ

³¹ Yeesuu a lee Wuribware se-ɔ se-ɔ, o kyo okemaa. Oko ne baa kowé mō kaye mo-ɔ-ɔ mo gye kaye mo-ɔ sesé, ne o tōwe kaye mo-ɔ asej, amaa mō ne oo lee Wuribware se-ɔ e gye ne o kyo bamoo p̄ee. ³² Mō e gye ne o tōwe ketɔ ne o lju-o na ketɔ ne oo nu-o, amaa nsé e gye ne oo koore mō asej gyi? ³³ Amaa okemaa ne o koore mō asej-ɔ o gyi-o e ba amo a o bō kaapo feye Wuribware e gye kasentij wuye. ³⁴ Mō ne Wuribware a sun bo kyonje-ɔ e gye ne o tōwe Wuribware asej, a lee feye Wuribware a sa mō mō kufwiijne timaa-o keyalaen bweeto. ³⁵ Mō se Wuribware a kpa mō asej-ɔ se-ɔ, ne oo taa ketɔ kemaa bō waa mō kesaree-ɔ. ³⁶ Amose se-ɔ okemaa ne o koore Wuribware mō gyi-o o gyi-o e nya ḥkpaa na kukyure ne a moj de k̄ee-ɔ, amaa okemaa ne o maa koore mō o gyi-o maa nya ḥkpaa p̄ee, na Wuribware kadunfwii sii mō se.

4

Yeesuu na ḥkyee ne oo lee Samariya sweere se-ɔ

¹ Ne Farisii awuye a nu feye asese ne baa yo Yeesuu ase, ne oo bō bamoo asuu-o a bō kii mō agyasepo-ɔ kyoñ Yohanee lee-o. ² Kasentij feraa Yeesuu fɔñfɔñ moj bō asuu-o, amaa mō agyasepo-ɔ ya bō asese asuu.

³ To, Yeesuu a nu anej ne baa tōwe-ɔ, ne oo lee Yudeya sweere se kinjji yo Galileya sweere se. ⁴ Sanj ne o yo-ɔ, ne oo lju feye a tiri feye o bōrō Samariya sweere se. ⁵ Ne oo fo Samariya maaj kō ne ba tee e Sikaa ne o maa swēere kō ne Yudaa awuye ḥdēdaapø Yakubu a taa sa mō gyi Yoséf-ɔ. ⁶ Mfenj ne kitiribu ne ba tee kēmo e Yakubu kitiribu-o bō-ɔ. Yeesuu a naré kpone-ɔ se-ɔ, mō a bō fo kitiribu amo ase-ɔ, ne oo kyena kēmo ase o kyure. Sanj amo-ɔ na kyōwe a fo mpase.

⁷ Yeesuu a te kitiribu-o ase, mfenj-ɔ ne Samariya ḥkyee kō a ba a o bō saa nkyu, ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye, “Sa mo nkyu a n nuu.” ⁸ Sanj amo-ɔ, mō agyasepo-ɔ yii man-ɔ a bō ya sso ateese.

⁹ Ne ḥkyee-ɔ a lee kanø feye, “Fo gye Yudaanyi nee, ne mo-ɔ n gye Samariyanyi, ne emene se ne fo e tōwe feye n sa fo nkyu a fo nuu?” Ketɔ se ne ḥkyee-ɔ a tōwe amo-ɔ e gye feye Yudaa awuye na Samariya awuye mo maa nuu atorenkyu ḥkpko-ɔ. Anej dee ne bō maa gyi egylare ḥkpko-ɔ.

¹⁰ To, ne Yeesuu a lee kanø feye, “Fo dee fo nyi ketɔ timaa ne Wuribware e waa a o sa fo-ɔ nee, b̄ee fo dee fo nyi mō ne o yé fo sa mō nkyu-o nee-ɔ, weetee fo de a fo tōwe gywii mō feye o sa fo nkyu, na o sa fo nkyu ne n sa ḥkpaa ne m maa lowe-ɔ.”

¹¹ Yeesuu a tōwe amo-ɔ, ne ḥkyee-ɔ a tōwe gywii mō feye, “Mo nyaŋpe, fo moj de ato a fo bō saa nkyu-o, ne kitiribu-o mo bō ken. Ne mfenj ne fo e nya nkyu mo ne n sa ḥkpaa ne m maa lowe-ɔ a fo lee?” ¹² Fo nyi feye fo kyo ane nana Yakubu aaa? Mō e gye ne oo taa kitiribu mo sa ane. Ne mo fɔñfɔñ na mō gyi-ana na mō mbo a nuu kēmo nkyu-o.”

¹³ Ne Yeesuu a lee kanø feye, “Okemaa ne o nuu nkyu mo-ɔ, burufo b̄ee o nya mō. ¹⁴ Amaa okemaa ne o nuu nkyu ne mo e sa mō-ɔ feraa, burufo maa lee nya mō p̄ee. Nkyu ne mo e

* 4:5 Keleekaae 33.19; Yosuwa 24.32.

sa mō-ɔ i sii mō eyee-rō neē feye kabonjyi ne ka sa nkyu ne m maa lowe-ɔ. Aneñ a nkyu mo e gye ne n sa mō ḥkpā na kukyure ne a moj de kēe-ɔ.”

¹⁵ Né ɔkyee-ɔ ye, “Mo nyanje, sa mo nkyu amo, na burufo maa lee nya mo p̄ee. N gye anej, mo e dēe ba mfee a m bō saa nkyu.”

¹⁶ Né Yeesuu a tōwē gywii ɔkyee-ɔ feye, “Nare ya tee fo kuri, na fo kinjji ba mfee.”

¹⁷⁻¹⁸ Né ɔkyee-ɔ ye, “Moj de kuri.”

Né Yeesuu a beñjaa mō feye, “Fo moj fo kpa feye fo a tōwē feye fo moj de kuri, a lee feye fo a waaree anyare anuu, amaa ḥnyare ne fo te mō aye mbeyōma-ɔ moj gye fo kuri kasenjin. Amose-ɔ kasenjin ne fo a tōwē gywii mo-ɔ.”

¹⁹ Né ɔkyee-ɔ ye, “Mo nyanje, mo a ḥju feye fo gye Wuribware a akyamee-ɔ ɔkō. ²⁰ To, amo e gye feye fo nyi Wuribware mfeer-ɔ se-ɔ, fo e taare a fo gyi aseñ ne aa ba ane Samariya awuye na mone Yudaa awuye mbonts-ɔ haree lee dedaa-ɔ, na fo tōwe. Haree lee ane adedaapo a mbees-ɔ se ne ane Samariya awuye a lee sunj Wuribware kebēe mo se, amaa mone Yudaa awuye feraa ye Yerōsalēm mañ e gye mfenj ne aseñ sunj Wuribware-ɔ. Nse-ana lee e bō kōne?”

²¹ Né Yeesuu a tōwe gywii mō feye, “Opēkyee, kōre mo gyi feye sanj ko e ba, ne ɔkō maa lee sunj Wuribware kebēe mo se bēe Yerōsalēm mañ-nō. ²² Mone Samariya awuye moj nyi mō ne mone i sunj-o, amaa ane Yudaa awuye feraa nyi mō ne ane i sunj-o, a lee feye Yudaa awuye-ro ne ɔkō ne o morowē aseñ-ɔ e lee a o ba. ²³⁻²⁴ N gye mfenj ne aseñ i sunj Wuribware-ɔ i tiri, amaa kpa suo ne bō gya se ba sunj mō-ɔ i tiri. Sanj e ba, oo to-ro eba feye aseñ i sunj Wuribware tonj kemaa ne bō bō-ɔ. Amaa kebwaresun ne Wuribware e kpa a o lee bamō ase-ɔ e gye feye bō ba ḥkpōnōfwirri na mfer-ɔ kpeyaa bo sunj mō, a lee feye, Wuribware a gye kufwiñe-ɔ si-o, o kaapo ane dimaadi bō sunj mō anej ne o du-o.”

²⁵ Né ɔkyee-ɔ a tōwe gywii mō feye, “N nyi feye Masiya ne ba tee e Kristoo-o e ba. Mō ya ba, o tōwe kētō kemaa a o gywii ane.”

²⁶ Né Yeesuu a lee kano feye, “Mo e gye mō, mo e sa señsa fo ase-ɔ.”

²⁷ Sanj ne ba sa señsa-ɔ, né Yeesuu agyasepo-ɔ a ba, ne aa kpeñ bamō eyee feye oo sa señsa ɔkyee ase. Amaa bamō ɔkō moj bise ɔkyee-ɔ feye, “Ntō ya waa?”, ne bō moj bise Yeesuu mo feye, “Emene nee ne fo e sa señsa fo i gywii ɔkyee amo?”

²⁸ Né ɔkyee amo a yōwē mō nkyu na kalō bō yera, ne oo kinjji yo mañ-nō ya tōwe gywii aseñ ne bō bō mfenj-ɔ feye, ²⁹ “Mon' ba bō kēe ḥnyare kō ne oo tōwe kētō kemaa ne mo a dēe waa-ɔ gywii mo-ɔ ooo. N gye Kristoo nee eee?” ³⁰ Né bamō p̄ee a kpwē lee mañ-ɔ-ɔ a bō ya deere Yeesuu.

³¹ ɔkyee amo a yii mañ-nō-ɔ, né Yeesuu agyasepo-ɔ a kore mō feye, “Okaapopo, kōre ateese gyi.”

³² Né Yeesuu a lee kano feye, “N de ateese ne mo i gyi, ne mone moj nyi amo aseñ-ɔ.”

³³ Né mō agyasepo-ɔ a kii ba bise abee feye, “Okō a baa mō ateese nee bēe?”

³⁴ Né Yeesuu a tōwe gywii bamō feye, “Mo ateese e gye feye ij waa kētō ne mō ne oo sun mo bō kyōnjwē kaye mo-ɔ-ɔ e kpa-ɔ, na n lowe asunj kemaa ne oo sa mo a ḥj waa-ɔ. ³⁵ Mone ya tōwe feye, ‘A sanj aferi ana pwē na yaabraa kētenjebēe dēe fo,’ mo-ɔ mo mo e tōwe mo i gywii mone feye mon’ yasē akato deere bō kyōnjwē adoo-ɔ a moj’ kēe. Yaabraa a fo etenjne.

³⁶ Mō ne o tenjne na o swii yaabraa mo bō tii abee se a o sa mo-ɔ e nya kakōka, a lee feye yaabraa amo gye aseñ ne ba nya ḥkpā na kukyure ne a moj de kēe-ɔ. Amose-ɔ odwiipo-ɔ na ḥtenjepo-ɔ p̄ee akato i gyi. ³⁷ Kekparē ma gye kasenjin nee feye, “Okō e gye ne o dwii, ne ɔkō mo e kpa.” ³⁸ Mo a sun mone nee feye mon’ ya swii yaabraa ne mone moj dwii, ne mone moj dōo-ɔ-ɔ, bō tii abee se. Bokō ya kyo dwii yaabraa-ɔ dōo-ɔ, amaa mone ya kōre bamō kakōka ne ba ka a bō nya-ɔ.”

³⁹ Né Samariya awuye bweetō ne bō bō mañ amo-ɔ-ɔ a kōre Yeesuu gyi bō lee anej ne ɔkyee amo a tōwe gywii bamō feye. Yeesuu a tōwe kētō kemaa ne mō, ɔkyee-ɔ, a dēe waa-ɔ gywii mo-ɔ se. ⁴⁰ Amose-ɔ Samariya awuye-o a ba mō ase-ɔ, ne baa kōre mō feye o ba bō kyēna bamō ase. Né Yeesuu a kyēna bamō ase ḥj nyō. ⁴¹ Aseñ ne oo tōwe gywii bamō-ɔ se, aseñ bweetō a bēe kōre mō gyi. ⁴² Né baa tōwe gywii ɔkyee-ɔ feye, “Mbeyōma feraa ane a kōre gyi. N gye anej ne fo a tōwe-ɔ se ne ane a kōre gyi, amaa anej ne ane fōñfōj a nu anej ne oo tōwe-ɔ se. Anē nyi feye mō e gye kaye mo-ɔ a aseñ-ɔ ɔmōrōwepo.”

Anej ne Yeesuu a kya kayaagy i kō-ɔ

⁴³ Yeesuu a gyi ḥj nyō mfenj-ɔ, ne oo lee mfenj yō Galileya sweere se, ⁴⁴ a lee feye Yeesuu fōñfōj a tōwe feye, “Wuribware kyaamee kemaa, bo maa bu mō mō aye feye tonj kō-ɔ.” ⁴⁵ Mō a fo Galileya sweere se-ɔ, aseñ ne bō bō mfenj-ɔ a kōre mō gyi, a lee feye, sanj ne baa yō Yerōsalēm ya gyi Wuribware-a-kyā-anē-yōwē a ateese-o mfenj-ɔ, baa ḥju kētō kemaa ne oo waa-ɔ.

⁴⁶ Ne oo kinjji ba Kana man ne o bo Galileya sweere se-o-ro mfen ne oo dees ba nkyu bo buruwi nta-o. San amo-o abres ko bo-ro ne oo lee Kapaaniyum, mfen ne mō gyi nyans e lo-o. Onyare mo e waa asun o sa owure nee. ⁴⁷ Mō a nu feye Yeesuu a lee Yudeya ba Galileya-o, ne oo yō mō asē ya kore mō feye o sa a bo yō Kapaaniyum manj-no na o ya kya mō gyi ne o lo o kpa a o wu-o sa mō.

⁴⁸ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye, "Mone akemaa maa kōre mo o gyi, amo oo lju ato dabe na akpenyeeto ne mo e waa-o pwee."

⁴⁹ Ne abres-e-o ye, "Mo nyanype, ba a ane yō pwee na mo gyi-o dees wu."

⁵⁰ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye, "Nare, fo gyi-o e kpaare." Ne abres-e-o a kōre ketu ne Yeesuu a tōwe-o gyi, ne oo kinjji o yō pe.

⁵¹ Mō a kinjji o yō pe-o, ne mō ayaaafōrē a gyanja mō tōwe gywii mō feye, "Fo gyi-o maa se o kpaare."

⁵² Ne oo bise bamō saj konjko ne mō gyi amo a kōl-o a bo-o. Ne baa bēnjaa mō feye, "Ndee mpasē ne anjuafwi amo a yōwe mō."

⁵³ Ne kayaagyi-o mō se a nyinjji si feye saj konjko amo dees ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye mō gyi-o e kpaare-o nee. Anen se-o, ne mō aa mō asese pree a kōre Yeesuu gyi.

⁵⁴ Amo-o e gye ato dabe nyosepo ne Yeesuu a waa lee saj ne oo lee Yudeya sweere se ba Galileya sweere se-o.

5

Anen ne Yeesuu a kya onyare ko kepare ko kēe-o

¹ Amo-o pree kamēe-o, ne Yeesuu a yō Yerusalem manj-no, a lee feye saj amo-o Yudaa awuye de kigiyibee ko. ² Kepare ko mo bo Yerusalem manj-no, ne ki de nkyu, ke maa kideñbee ne baa pwee bo muruwa manj-o kibunogyi ko ne ba tee kēmo e Esanne Kibunogyi-o. Yudaa awuye e tee nkyu amo nee feye Betsada. Ki de abrañdaye anuu bo muruwa kēmo pree. ³ Abrandaye-o-ro ne atenapā na agyabā na bamō ne bamō ayaan na asaree a wu, ne bo maa taare a bo nare-o pree da [bo gywii saj ne Wuribware kaboo e ba a o bo wure nkyu-o-ro-o. ⁴ Keto se ne bo gywii kepare-o ase-o e gye feye saj ko Wuribware kaboo e lee soso na o bo waa kyuwuri kepare-o-ro. Mō ya waa kyuwuri-o anen o yi-o, amo aləpō ne bo da da-o, mō ne o gye nkpe ya lwee nkyu-o-ro-o, amo mō kologyi kemaa ne o lo-o a lowe puri amo-ra].

⁵ San amo onyare ko mo da mfen dees, ne oo lo nsu adusa na mburuwa. ⁶ Yeesuu a lju mō-o, ne oo kyō pini feye oo di mfen kyee, ne oo bise mō feye, "Fo e kpa feye fo kpaare aaa?"

⁷ Ne aləpō-o a lee kana feye, "Mo nyanype, Wuribware kaboo-o ya bo waa kyuwuri nkyu-o-ro lowe, moj de øko ne o taa mo a o bo waa nkyu-o-ro-o. Amaa mo fənfən e maa se mo e yo, amo øko a bo kyō mo se gye nkpe ya lwee nkyu-o-ro."

⁸ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye, "Koso, taa fo krañ na fo nare." ⁹ Puri amo-ro ne oo kpaare, ne oo taa mo krañ, ne oo nare o yi.

Kake nsi amo mo gye kukyure kake. ¹⁰ Ne Yudaa awuye abres ko a tōwe gywii onyare ne Yeesuu a kya mō-o feye, "Ndəo gye kukyure kake, amosé se-o fo moj de kpa feye fo soro krañ kake ma."

¹¹ Ne oo tōwe gywii bamō feye, "Onyare ne oo kya mo-o ya tōwe gywii mo feye, 'Taa fo krañ na fo nare.'"

¹² Ne baa bise mō feye, "Nsé ya tōwe gywii fo feye, 'Koso taa fo krañ na fo nare'?"

¹³ Amaa onyare ne Yeesuu a kya mō-o moj nyi mō ne oo kya mō-o, a lee feye, asese a kyo mfen bweet se-o, Yeesuu a lee o yi.

¹⁴ Amo kamēe-o, ne Yeesuu a lju mō Wuribware sunjkpa-o, ne oo tōwe gywii mō feye, "Mbeyəmo fo a kpaare, amosé se-o yōwe eboye kowaa. N gye anen, kɔtɔkō e waa fo na ko kyo kēmo-o." ¹⁵ Ne onyare amo a lee mfen ya tōwe gywii Yudaa awuye amo feye Yeesuu ya kya mō.

¹⁶ Anen se-o, bo lee anen ne Yeesuu a kya øko kukyure kake-o si, ne baa lee ba tɔraa mō bweet. ¹⁷ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye, "N se i sun asun saj kemaa, amosé se-o mo-o mo i sun saj kemaa." ¹⁸ Asej mo ne oo tōwe-o a sa ne Yudaa awuye abres a pee akato feye bo mo-o mō. N gye sa ne bo ye oo kye bamō mbraa ne ej yere bo sa kukyure kake-o wōrē nee, amaa oo bee tōwe feye Wuribware e gye mō se, amo-o e kaapo feye mō aa Wuribware ta nee.

Keyaalen ne Wuribware mō gyi-o de-o

¹⁹ Ne Yeesuu a kya se o bēnjaa bamō feye, "Mo i gyi mone kasentjin feye mo, Wuribware mō gyi-o, maa taare a ej waa ketu kemaa mo eyee se. Mo e waa ketu kemaa ne mo i lju feye n se e waa-o nee. Keto ne n se e waa-o ne ej gbaa mo e waa, ²⁰ a lee feye n se e kpa mo asen, ne o kaapo mo ketu kemaa ne mō fənfən e waa-o. N se e kaapo mo ato dabe dabē a ej waa na a kyo amo-o, na a kpēn mone pree eyee. ²¹ Feys anen ne Wuribware i kyinjji bamō ne

baa wu-o, na o bęę sa bamo ḥkpna na kukyure ne a moj de kęe-o, anej dęe ne mo, mō gyi-o, i kyinji əkemaa ne o pre mo-o a n lee lowi-ro, na n sa mō anej a ḥkpna-o. ²² N sę fɔ̄nfɔ̄n maa gyi asej o bu əko kepə, amaa ō sa mo kpa na keyaalej feye mo e gye ne m bo gyi asej, na m bu kepə. ²³ Wuribware a waa amo-o nee a asesə pęee nya bu mō gyi-o feye anej ne ba bu mō-o. Amosę-o əkemaa ne o maa bu mo, Wuribware mō gyi-o, maa bu Wuribware ne oo sun mo bo kyonywe-o nee.

²⁴ Mo i gyi mone kasejtij feye əkemaa ne o nu mo asej, ne o koore mō ne oo sun mo-o o gyi e nya ḥkpna na kukyure ne a moj de kęe-o. Kasejtij si o de anej a ḥkpna-o lee saj ne ō koore mō gyi-o. Wuribware maa bu mō ne ō koore mō gyi-o kepə. ²⁵ Mo i gyi mone kasejtij feye asesə ne bo te mbeyomo-o du nee feye bamo ne baa wu-o. Amaa saj e ba, saj amo a kyo fo gbaa, feye, bamo ya nu asej ne mo, Wuribware mō gyi-o, e tōwē-o, ne bamo ya koore gyi, ba nya ḥkpna popwəe. ²⁶ Wuribware e gye ḥkpna na kukyure ne a moj de kęe-o kuju, anej dęe ne ō sa ne mo, mō gyi-o, gbaa a kii ḥkpna na kukyure amo kuju. ²⁷ Ne ō sa mo, mō gyi-o, kpa feye n gyi asesə asej, na m bu bamo kepə bęee keben, a lee feye n gye dimaadi mō gyi-o dęe nee.

²⁸⁻²⁹ Amosę se-o mone ma sa a amo-o kpej mone eyee. Sāj ko e ba ne bamo ne baa wu-o pęee i nu mo bore, na bo lee bamo agyeranta-ro ba, na bę̄ ma lee wu. Bamo ne baa waa itimaa-o e nya kukyure, na bamo ne baa waa ebøyę-o mō koore bamo kepə kakoka.”

Yeesuu ayerero

³⁰ Ne Yeesuu a kya se tōwē feye, “Ma taare a n waa ketə əkemaa mo eyee se. Mo i gyi asej anej ne n se a kaapo mo-o nee, amosę se-o mo i bu kepə bęee keben, kpa se nee. Bo lee feye n gye ketə ne mo fɔ̄nfɔ̄n e kpa-o ne mo e waa, amaa ketə ne mo ne oo sun mo-o e kpa-o wore ne mo e waa.

³¹ Feje əko kyo o moj gye ḥkpree bo tōwē mo asej nee, weetee mo a ba mo e tōwē mo-o, mone e tōwē nee feye seye moj bo-ro ne a kaapo feye a gye kasejtij nee. ³² Amaa əko dęe o bo-ro ne ō tōwē mo asej gywi mone, mō e gye Yohanee Osuubapo-o. N nyi feye anej ne ō tōwē mo asej-o moj gye kayeba nee. ³³ Mone a kyo sun mbə̄ bo kyonywe Yohanee ase feye bo ya bise mō mo asej. Mō-o mo a tōwē sęesə ne n gye-o gywi mone. ³⁴ Amaa n gye sęesə dimaadi ne mo e kpa feye o yere mo-ro na mon' lju feye mo ats kekaapo-o gye kasejtij nee. Mo e tōwē amo-o nee a Wuribware nya morowē mone. ³⁵ Yohanee dęe o du nee feye fetiri ne əko a kyanje, ne o lanjne-ro bweeto-o. Katin kō-o-ro-o mone akato a gyi anej ne mone a nū mō kelaŋjer-o se-o.

³⁶ Amaa n de ato ko ne a yere mo-ro, ne a kon a kyoj anej ne Yohanee yere mo-ro-o, ato ne mo e waa-o e gye ato ne n se a sa mo feye n waa-o. Amo e gye ne a tōwē mo asej, ne a kaapo feye Wuribware ya sun mo. ³⁷ Ne n se Wuribware ne oo sun mo-o gbaa a tōwē mo asej. N gye feye mo e kaapo feye mone a nu mō bore, bęee mone a lju mō akato-ro nee. ³⁸⁻⁴⁰ Amaa ketə ne mo e kaapo-o e gye feye n se Wuribware a sa ne baa kyoree mo asej bo waa abwaresen wore-o-ro. ɔ̄nj, wore koŋko-o dęe-ro ne mone i suye nee, na mon' nya lju anej ne mone e nya ḥkpna na kukyure ne a moj de kęe-o. Amo pęee gbaa mone maa koore abwaresen-o mone i gyi. Ketə ne ke e kaapo feye mone maa koore amo mone i gyi-o e gye feye mone a kine mo ne Wuribware a sun mone ase-o. A lee feye mone moj tee lju feye abwaresen wore-o-ro ba a kyoree feye Wuribware i sun mo mone ase. Mō-o mo e gye ne mo e taare a n sa mone ḥkpna na kukyure ne mone i buwi mone e kpa-o, amaa mone a kine.

⁴¹ To, n gye feye mo e kpa a mon' kyoro mo nee. ⁴² Amaa n yi asesə suyo ne mone gye-o, mone maa kpa Wuribware mone ḥkpno-o-ro. ⁴³ N se keyaalej-nō ne mo a ba, amaa mone maa kpa a mon' koore mo gyi. Amaa əko ya ba mō fɔ̄nfɔ̄n keyaalej bo ba feraa, mone e koore mō a mon' gyi. ⁴⁴ Mone e kpa feye mon' dęe kyoro abee, amaa mone maa kpa feye Wuribware ne mō wore kpej e bo-ro-o kyoro mone. Amo e gye ketə se ne mone maa taare a mon' koore mo asej-o gyi-o.

⁴⁵ Mone ma kanj fa feye mo e gye ne mo e tōwē mone kuju si ebøyę a n gywi n se. Wuribware mbraa wore ne ane odedaapo Mosis a kyoree-o ne mone a taa mone temaa pęee bo dənjo se-o e gye ne o poro mone. ⁴⁶ Mone a dęe koore Mosis gyi nee-o, weetee mone a kyo koore n̄ gbaa mo gyi, a lee feye mō ya kyoree mo asej. ⁴⁷ Amaa mone a mon' koore ketə ne Mosis a kyoree-o gyi-o si-o, mone maa taare a mon' koore ketə ne mo e tōwē-o gyi.”

6

Anej ne Yeesuu a sa asesə ḥkpri nnuu ateese-o (Matiyo 14.13-21; Maak 6.30-44; Lukas 9.10-17)

¹ Amo kamęe ne Yeesuu a ya teñ Galileya kepare dabe-o-ro. Kepare dabe mo dęe ne ba tee ε Tibeeriyas. ² Ne asesə biribiri a kpawę gya mō se, a lee feye baa lju mō akpenyeęętə ne ō

waa bo kya asesē ne ba lo-o. ³ Ne Yeesuu na mō agyasepo-o a dee kebēe ko kafwēe ya kyēna ba kyure. ⁴ Sanj ne Yudaa awuye i gyi Wuribware-a-kya-anē-yōwē a ateese-o a to-ro.

⁵ Ne Yeesuu a deere muruwaa, ne oo lju feye asesē biribiri e ba mō ase. Amose se-o ne oo bise Filipo feye, "Mfene ne anē e borō a anē nya ateese ne a fo asesē demantē mō, na anē soō sa bamō?" ⁶ Yeesuu a tōwē amo-o neē a o bō kyo Filipo-ro kēe. Kasentin si mō-o mō kyo o nyi anēj ne o waa-o.

⁷ Ne Filipo a tōwē gywii mō feye, "Haree ḥkemaa e nya mbegyee mbegyee gbaa, bamō ya ba siidii ḥkpeñ lnyo (GHC 2,000) bo soō bodobodoo, o maa fo bamō."

⁸ Ne mō agyasepo-o ḥko ne ba tēe mō ε Andruu, ne o gye Simon Peetroo mō tire-o ye, ⁹ "Kanyañsē kō e gye ne o bō mfēe ne o de bodobodoo agyi anuu na ḥkinjyi ngingyii lnyo-o. Amo-o e fo asesē demantē mō aaa?"

¹⁰ Ne Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-o feye, "Mon' sa a asesē-o kyēna." Efa mō bo mfēj bweetō. Ne asesē a kyēna kyēna ḥfa-o se. Fo ya karē anyare ne bō bō mfēj-o wōrē bō bō ḥkpeñ nnuu. ¹¹ Ne Yeesuu a taa bodobodoo-o, ne o sa Wuribware anēsē wēj se, ne oo ke-ro sa asesē ne bō te mfēj-o. Anēj deē ne o waa ḥkinjyi-o mō. Ne bodobodoo-o na ḥkinjyi-o a waa ḥkoyō.

¹² Bamo pēee a gyi anēj ne ba taare-o. Sanj ne baa gyi kpone-o, ne Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-o feye, "Mon' swii mpupuriasee, mōne ma sa a n twēe." ¹³ Ne baa swii bodobodoo mpupuriasee-o, ne o ya borō ake kudu anyo.

¹⁴ Asesē ne bō bō mfēj-o a lju akpenyeete ne Yeesuu a waa-o, ne bō ye, "Kasentin si ḥnyare mō gye Wuribware kyaamēs ne anē ḥdedaapo Mosis ye o ba kayē mō-ro-o neē." ¹⁵ Yeesuu a nyi feye baa waa sira a bō bō kra mō keyaaleñ se bō gyi kuwure-o si-o, ne o bēe o yii abēe-ro mō wōrē.

*Anēj ne Yeesuu a narē nkyu si-o
(Matiyo 14.22-33; Maak 6.45-52)*

¹⁶ Kēdeepwēta a fo-o, ne Yeesuu agyasepo-o a ba nkyu-ro. ¹⁷ Ne baa lwēe koree-ro, ne baa kinjji yō kamēe-ro ya tejj kepare dabe-o-ro Kapaaniyum a kebegya-o. Kanye a fo na Yeesuu moj tēe ba mō agyasepo-o ase. ¹⁸ Sanj amo-o, afwii dabe ko mō e waa na a da alanjpare. ¹⁹ Mō agyasepo-o mō a pare waa emayere esa bō yō ena-ro-o, ne baa lju Yeesuu naa nkyu si o ba mfēj ne koree-o bō-o. Ne kufu a nya bamō. ²⁰ Mfēj ne Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, "Mō nee! Mōne ma sa a kufu nya mōne." ²¹ Mfēj ne baa taa mō wōrē se waa koree-o-ro. Bamo a taa mō waa-ro-o, a moj kyee ne baa danj kidenbe si mfēj ne ba yo-o.

Anēj ne asesē a buwi kpa Yeesuu-o

²² Kayē ḥke-o, asesē biribiri a ba Galileya kepare dabe a nnon a bojbe-o ba buwi ba kpa Yeesuu, a lee feye ndee baa lju anēj ne Yeesuu a taa bodobodoo, sa Wuribware anēsē wēj se, ne oo ke-ro sa asesē, ne baa gyi-o. Amaa bo moj lju mō ndōo. Ne baa nyinjji si feye, Yeesuu na mō agyasepo-o, bamō a pare bō danj mfēj a kidenbe-o si-o, koree konjō wōrē ne baa bō ba. Ne baa lju feye ndōo koree-o moj lee o bō-ro. Ne baa pini feye n gye Yeesuu na mō agyasepo-o gye ne bō yii, o moj tii bamō se saj ne baa yo-o. ²³ Ekorē ne e ya lee Tibeeriyas man-j-nō-o ḥko a bō danj mfēj ne Yeesuu a sa ne bodobodoo amo a waa ḥkoyō-o. ²⁴ Asesē amo a lju feye Yeesuu na mō agyasepo-o moj bō-ro-o, ne baa lwēe ḥkorē-o-ro yō Kapaaniyum man asē ba buwi ba kpa Yeesuu.

Yeesuu e gye bodobodoo ne o sa ḥkpa-o

²⁵ Asesē amo a tejj kepare dabe amo-o, ne baa lju Yeesuu mfēj, ne baa bise mō feye, "Okaapopo, nsanj mo ne fo a ba mfēe?"

²⁶ Ne Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, "Mo i gyi mōne kaseñtin feye, kētē se ne mōne i buwi mōne e kpa mo-o e gye feye mōne a gyi bodobodoo-o kpone. Amaa n gye sa ne mōne a lju akpenyeete ne mo a waa-o se ne mōne gya mo se. ²⁷ Mōne ma tōraa mōne eyee sun kusuj mōne e kpa ateese ne mōne i gyi kayē mō-ro, ne a maa kyee na a gyo-o. Amaa mon' sun kusuj kpa ateese ne a maa gyo, ne a sa ljkpa na kukyure ne a moj de kēe-o. Ateese mō ne a sa ljkpa na kukyure ne a moj de kēe-o, mo, dimaadi mō gyi-o, de a m bō sa mōne, a lee feye n se Wuribware ya sa mo anēj a keyaaleñ-o."

²⁸ Ne baa bise mō feye, "Kusuj mo ne anē waa na ke pre Wuribware?"

²⁹ Ne Yeesuu a lee kanj feye, "Kusuj ne Wuribware e kpa feye mōn' waa-o e gye feye mōn' ḥkorē mō ne oo sun mō bō kyonjwe-o gyo."

³⁰ Ne baa lee kanj feye, "Ntētē ne fo e waa na a kpeñ anē eyee, na anē yere anēj se bo ḥkorē fo gyi? Tōwē gywii anē. ³¹ Sanj ne Mosis na anē nana-ana te kimukee-ro-o, baa deē gyi ateese ne ba tēe ε manaa (kaase e kaapo feye Ntētē-neē?), feye anēj deē ne baa kyōrē abwareşen wōrē-o-ro feye,

‘Oo sa né ateese a lę̄ soso ba kaasę né baa gyi.’ ”*

³² Né Yeesuu a tōwę gywii bamō feye, “N gye Mosis fōnfōn ya sa mone ateese amo. Aa lee Wuribware ase née. Na kasentij si, ateese amo moj gyē ateese né aa lę̄ soso ba kaasę né mo e tōwę amo aseñ-o. Amaa n se e gye né o sa mone ateese kasentij né aa lee Wuribware se-o. ³³ Ateese né Wuribware e sa mone-o e gye mó né oo sun lee Wuribware se feye o bo sa kaya mo-ro a aseñ-e-o ńkpa na kukyure né a moj de kęe-o.”

³⁴ Né baa tōwę gywii Yeesuu feye, “Anę nyaŋpe, amo feraa, sa anę ateese amo kake kemaa.”

³⁵ Né Yeesuu a tōwę gywii bamō feye, “Mō e gye ateese né a sa ńkpa na kukyure amo-o. ńkemaa né o ba mo aseñ-o, akon maa nya mó pęe. Né ńkemaa né o kōrē mo o gyi-o, burufo maa nya mó pęe. ³⁶ To, mbeyomō mo a tōwę gywii mone feye mone a ḥu mo, amaa mone maa kōrē mo a mon’gyi. ³⁷ ńkemaa né n se a sa mo-3 e ba mo ase. Ma gya mó a m bō kyonjwe daa. ³⁸ A lę̄ feye, moj lę̄ soso ba nee a m bō waa mo fōnfōn keprē se kōtoko, amaa mo a ba nee a m bō waa amo né a pre mó né oo sun mo bō kyonjwe-o. ³⁹ Kętō né mó né oo sun mó e kpa-o e gye feye aseñ pęe né o bo waa mo késaree-ro-o, bamō ńkemaa maa kan fo mo se, na n kyinji bamō pęe baa ńkpa-ro kake nsi né kaye mo e gye kęe-o. ⁴⁰ Kętō né n se e kpa-o e gye feye bamō ńkemaa né o deerē mo, Wuribware mó gyi-o, né o kōrē mo o gyi-o e nya ńkpa na kukyure né m moj de kęe-o, na n kyinji mó lę̄ lowi-ro kake nsi né kaye mo e gye kęe-o.”

⁴¹ Né Yudaa awuye abresé ne baa nu mó aseñ-o iduŋ a fwii, ne baa tée feye Yeesuu a tōwę feye, “Mo e gye ateese ne aa lee soso ba kaase-o.” ⁴² Né baa tōwę feye, “Onyare mo, n gye Yosef mó gyi ne ba tē mó e Yeesuu-o née bęe? Anę nyi mó se na mó nyi. Né emené se ne mbeyomō o ye oo lee soso ba nee?”

⁴³ Né Yeesuu a lee kana feye, “Mon’ yōwē ketee.” ⁴⁴ N ye eee oko maa taare a o ba mo ase, amo n se né oo sun mo bō kyonjwe-o a baa mó mo ase, na n kyinji mó a o ba ńkpa na kukyure-ro kake né kaye mo e gye kęe-o. ⁴⁵ Wuribware akyamēe bokō a kyorec bō waa abwareşen wōre-o-ro feye, ‘Wuribware e gye né o kaapo ńkemaa.’ * ńkemaa né o nu n se aseñ, né o suye a o lee mó aseñ-o e ba mo ase. ⁴⁶ Mone ma fa feye n ye oko a kyo ḥu n se, amaa mo né mo a lee n se ase ba sweere mo se-o wōre ya ḥu mó. ⁴⁷ Mo i gyi mone kasentij feye, ńkemaa né o kōrē mo o gyi-o e nya ńkpa na kukyure né a moj de kęe-o. ⁴⁸ Mo e gye ateese né a sa ńkpa-o. ⁴⁹ Mone nana-ana a gyi ateese né a lee soso ba kaasę saj nō bō te kimukee-ro-o, amaa a moj sa ne baa kyena nsu pęe. ⁵⁰ Amaa ateese kasentij né aa lę̄ soso ba kaase-o, anej a ateese-o, ńkemaa né o gyi amo-o maa wu. ⁵¹ Mo e gye ateese né aa lee soso ba kaase-o. ńkemaa né o gyi ateese mo-o kakyena na kukyure moj de kęe. Ateese né n de mo e sa mó-o e gye mo koyoworeggi. N de mo koyoworeggi mo e sa aseñ né bō te kaye mo-ro-o na bō nya ńkpa na kukyure né a moj de kęe-o.”

⁵² Né bamō né baa nu aseñ ne oo tōwę-o iduŋ a fwii, né bamō wōre wōre a gyiiri ikii feye, “Emené né onyare mo e waa a o taa mo koyoworeggi sa anę a anę gyi feye ateese?”

⁵³ Né Yeesuu a tōwę gywii bamō feye, “Mo i gyi mone kasentij feye mone e moj gyi mo, dimaadi mó gyi-o, koyoworeggi feye ateese-o, né mone e moj nuu mo mbogya, amo feraa mone maa nya ńkpa. ⁵⁴ ńkemaa né o gyi mo koyoworeggi feye ateese, né o nuu mo mbogya-o de ńkpa na kukyure né a moj de kęe-o, na n kyinji mó lę̄ lowi-ro kake né kaye mo e gye kęe-o. ⁵⁵ A lee feye mo koyoworeggi e gye ateese kasentij-o, né mo mbogya ma e gye nta kasentij-o. ⁵⁶ ńkemaa né o gyi mo koyoworeggi feye ateese, né o nuu mo mbogya-o e kyena mo kakpona-ro, na mo-o mo a kyena mó kakpona-ro. ⁵⁷ N se Wuribware ya sun mo bō kyonjwe. Né mó a ma wu pęe-e-o se-o, n̄ gbaa n de ńkpa amo né o de-o. Anej dęe né ńkemaa né o gyi mo koyoworeggi feye ateese-o e kyena, na o ma wu pęe. ⁵⁸ Amo-o e kaapo feye mo koyoworeggi né n de-o e gye ateese né aa lee soso ba kaase-o kasentij. A moj du née feye ateese amo né aa dęe lee soso ba kaasę kimukee amo-ro, né kake kemaa anę nana-ana a swii gyi-o, a lee feye saj ko bamō ńkemaa a bo wu. Amaa ńkemaa né o gyi ateese né n de mo e sa mó-o feraa e kyena nsu pęe.”

⁵⁹ Saŋ né Yeesuu a yō kēwarekōrēkyan né kę bō Kapaaniyum maŋ-no-o o kaapo kēmo-ro-o né oo tōwę amo-o.

Aseñkparegyi ne a sa ńkpa na kukyure ne a moj de kęe-o

⁶⁰ Aseñ biribiri né bō gya Yeesuu si-o bokō a nu amo-o, né bō ye, “Aseñ mo feraa bō len, oko maa taare amo-o a o gyi se.”

⁶¹ Yeesuu a ḥu feye baa tée aseñ amo se-o, né oo bise bamō feye, “Mo aseñ mo maa nya a a nu nee, bęe? ⁶² Feyle mone a ḥu mo, dimaadi mó gyi-o, a yō soso mfen né mo a lee ba-o nee, weetee emené né mone e waa? ⁶³ Mone moj tée nu kaasę feye aseñkparegyi né mo a deň

towé gywii mone-ɔ gye kekpare ne kemo kaase gye nkpna na kukyure ne a moj de kεe-ɔ. N gye sesə koyoworegyi aseñ ne mo e towé, amaa mo a kaapo mone aneñ ne Wuribware a kufwiijne timaa-o e taare a o sa mone aneñ a nkpna-ɔ nee.⁶⁴ Amo pεeε gbaa mone boko maa koore mo mone i gyi.” Keto se ne Yeesuu a towé aneñ-ɔ e gye feye o kyø o nyi bamø ne bo maa ba a bo bo koore mò gyi-o, na mò ne o ba a o bo gyi mò kidiburo-o.⁶⁵ Ne Yeesuu a kya se towé feye, “Mfaane se ne mo a towé gywii mone feye oko maa taare a o ba mo ase, amo n se a sa mò kpa feraa.”

⁶⁶ Amo-ɔ se-ɔ, ne asesec ne bo gya Yeesuu si-o bweeto a kine mò se kegya.

⁶⁷ Amose se-ɔ, ne oo bise mò agyasepo kudu anyo-ɔ feye, “Amo mone mo mone e kpa keleē mo ase aaa?”

⁶⁸ Ne Simoj Peetroo a lee kano feye, “Ane nyanyø, oko bee o bo-rø ne ane gya mò se aaa? Daabii! Oko moj bo-rø ne o towé aseñkparegyi ne a kaapo ane aneñ ne ane e nya nkpna na kukyure ne a moj de kεe-ɔ, amo fo wøre.⁶⁹ A lee feye ane san ane e koore fo ane i gyi, ne ane nyi feye fo e gye keyaafore timaa ne Wuribware a lee sun bo kyonywe-ɔ.”

⁷⁰ Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mo e gye ne mo a lee mone abee kudu anyo-ɔ feye mon’ gya mo se, bεeε? Amaa oko bo mone-rø ne o gye ḥōnsam mò gyi.”⁷¹ Yudas Kariyotinyi aseñ ne Yeesuu e towé-ɔ. Mò se mo e gye Simoj Kariyotinyi. Amaa a bo-rø feye Yudas gye Yeesuu agyasepo kudu anyo-ɔ oko, ne mò-ɔ mo i gyi mò kidiburo.

7

Yeesuu na mò tire-ana

¹ Amo-ɔ pεeε kamεe-ɔ, Galileya sweere se ne Yeesuu a kya se o naa o kaapo, a lee feye, mò ya naré Yudeya sweere se, mfeñ a abrese-ɔ i buwi a bo kpa mò a bo mò.² Ne san a to-rø feye Yudaa awuye gyi Abwii-ro kεkyena a kigybøe-ɔ.³ Ne Yeesuu mò tire-ana a towé gywii mò feye, “Lee mfeñ yo Yudeya na fo agyasepo ne bo bo mfeñ-ɔ mo nya lju akpenyeeto ne fo e waa-ɔ.⁴ Oko ne mò kenyare a dee-ɔ moj de kemo ne o waa-ɔ o kweero. Amose-ɔ fo e taare a fo waa ato dabe, sa a kaye-rø aseñ pεeε gyii fo.”⁵ Mò tire-ana fɔñfɔñ gbaa moj koore mò gyi.

⁶ Ne Yeesuu a towé gywii bamø feye, “Mo san moj tæe fo. Amaa mone feraa, mone e taare a mon’ yo ngyanjø-ɔ-ɔrø san kemaa ne mone e kpa-ɔ.⁷ Kaye-rø aseñ maa kisi mone, amaa m feraa, ba kisi mo, bo lee aneñ ne mo e towé ato ne baa waa ne a gye ebøye-ɔ mo i gywii bamø-ɔ se.⁸ Mone feraa, mon’ naré ya gyi Abwii-ro kεkyena a kigybøe-ɔ. M feraa, ma yo, a lee feye a moj tæe fo san ne mo e yo a ñ ya gyi kemo-ɔ.”⁹ Mò a towé amo-ɔ, ne o kyena Galileya sweere se lñke kafwee ko.

Anen ne Yeesuu a ya gyi Abwii-ro kεkyena a kigybøe-ɔ

¹⁰ Mò tire-ana a ya gyi Abwii-ro kεkyena a kigybøe-ɔ, ne Yeesuu mo a yo, amaa o moj gya lamanj se yo, oo ywi yo nee.¹¹ Ne Yudaa awuye abrese-ɔ i buwi ba kpa mò, ne baa bise ngyanjø-ɔ-ɔrø aseñ feye, “Nke mò?”

¹² Mò aseñ sooo ne ba lñwiini lamanj-ɔ-ɔrø. Bamø boko ye, “O gye sesə timaa.”

Boko mo ye, “Daabii! ḥnyare amo e penna aseñ nee.”¹³ Amaa oko moj taare towé mò kunu si aseñ bo lee kawu si, a lee feye bo seré Yudaa awuye abrese-ɔ.

¹⁴ Amo a fo nsena na bo lowe kigybøe-ɔ, ne Yeesuu a yo Wuribware sunjkpa-ɔ kabuno ya lee o kaapo aseñ abwaresen.¹⁵ Ne aa kperj Yudaa awuye abrese-ɔ eyee bweeto, ne baa towé feye, “Emene ne ḥnyare mo a waa o nyi ekaapo faaneε, na o moj nya kεkaapo lee ton kemaa?”

¹⁶ Ne Yeesuu a towé gywii bamø feye, “Ato mo ne mo e kaapo-ɔ moj lee mo fɔñfɔñ ase, amaa aa lee mò ne oo sun mo bo kyonywe-ɔ ase nee.¹⁷ Okemaa ne o sure si a o waa keto ne Wuribware e kpa-ɔ i pini feye keto ne mo e kaapo-ɔ a lee Wuribware ase nee, bεeε mo fɔñfɔñ keyaaleñ ne n de mo e waa.¹⁸ Okemaa ne o sa señsa mò fɔñfɔñ keyaaleñ se-ɔ i buwi o kpa kedabe na wuraa a o sa mò eyee nee. Amaa mò ne o kpa kedabe na wuraa a o sa mò ne oo sun mò-ɔ de kasentijn, o maa ba ayeba.¹⁹ Mone e kyørø Mosis ne o kyørø Wuribware a mbraa-ɔ bo sa mone-ɔ, amaa mone konko gbaa moj gya mbraa-ɔ se. Ne emene se ne mone e kpa a mon’ mo mo?”

²⁰ Ne lamanj-ɔ a towé gywii mò feye, “Ibrisi te fo se. Nse e gye ne o kpa a o mo fo?”

²¹ Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mo a kya oko kukyure kake nee, ne aa kperj mone pεeε eyee.²² To, Mosis a sa mone Wuribware mbraa ko ne mone adedaapø a kyo gya se-ɔ, feye bamø ya kowe kagiyanyañse, kake buruwasepo-ɔ bo ten mò kotweetu, na kake nsin amo e gye kukyure kake gbaa, bo ma kanj yøwø.²³ Amose se ne mone i de kpa feye kukyure kake gbaa mon’ teñ kagiyanyañse kotweetu, na mone ma nya kye Wuribware a mbraa ne Mosis a kyørø sa mone-ɔ, ne emene se ne mone idun a fwii mo se feye mo a kya sesə kayowore

mumwii kukyure kake? ²⁴ Mone ma kañ fa feye ketø ne øko e waa-ɔ gye ebøye, amaa mɔn' deere neeñee kœ pweε, ne mō e waa ebøye nee aaa, itimaa nee aaa, mone i nju."

Seset suyo ne aseset e fafeye Yeesuu gye-ɔ

²⁵ Aseset ne bo bo Yerosalem man-ña-ɔ boko a nu anej ne ø towe-ɔ, ne bo ye, "N gye onyare mo ne ane abreset e kpa a bo maa-ɔ ccɔ? ²⁶ Mɔn' deere mō a yere o sa sejsa laman-ña, na bo mɔn towe scye bo kye mō. Beεε aa waa feye baa nju anej ne o du-o, ne baa sure si feye o gye Kristoo kaseñtin aaa? ²⁷ Kristoo-o ya ba, øko maa pini mfeñ ne o lee a o ba-ɔ, amaa onyare mo feraa ane nyi mfeñ ne ø lee-ɔ."

²⁸ San ne Yeesuu bo Wuribware sunjkpa a kabuno-o o maa se o kaapo-ɔ, oo nu asen ne baa towe-ɔ, ne ø towe kenken feye, "Mone e fa feye mone nyi mo na mfeñ ne mo a lee-ɔ ccɔ? N gye mo foñfɔñ keyaaleñ se ne mo a ba. Mō ne oo sun mɔ-ɔ de kaseñtin, amaa mone mɔn nyi mō. ²⁹ Amaa m feraa, nyi mō, a lee feye mō ase ne mo a lee, ne mō-ɔ mo ya hee sun mo."

³⁰ Ne baa kpa a bo kra Yeesuu, amaa bo mɔn taare kra mō, a lee feye mō san mɔn tœ fo.

³¹ Amaa aseset-ɔ boko a kœre mō gyi, ne baa towe feye, "Kristoo-o ya ba, o waa ato ne a kpeñ eyee-ɔ a o kyon onyare mo amo-ɔ ne ø waa-ɔ ccɔ?"

Anej ne baa sun adeeresepo ko feye bo ya kra Yeesuu-o

³² San ne Farisii awuye boko a nu aseset-ɔ i njuwi Yeesuu kuju si asen mɔ-ɔ, ne baa sa ne Wuribware aløñjɔpo abreset-ɔ a sun Wuribware sunjkpa a adeeresepo ko bo kyonwe feye bo ya kra Yeesuu.

³³ Ne Yeesuu a towe gywii bamø feye, "Mo e kyena mone ase a n kyee kafwee pweε na n dœe kinjji yo mō ne oo sun mɔ-ɔ ase. ³⁴ Mone san mone e ba a mɔn' bo buwi kpa mo, na mone ma lee nju mo, a lee feye mfeñ ne mo e yo-ɔ, mone ma taare a mɔn' yo mfeñ."

³⁵ Ne Yudaa awuye abreset-ɔ wore wore i bise abee feye, "Ne mfeñ ne o kpa a yo, ne o ye ane maa lee nju mō-ɔ nee? Amo o yo Griiki awuye emaj se a o ya kaapo ane aseset ne baa yo ya kyena mfeñ-ɔ na Griiki awuye-o abwaresen nee eee? ³⁶ O ye ane i buwi a ane kpa mō, na ane ma nju mō, na ane ma taare a ane yo mfeñ ne o yo-ɔ. Amo kaase e gye emene?"

Nkyu ne n sa nkpa na kukyure ne a mɔn de kœ-ɔ

³⁷ Kigiybee-ɔ kake lalalowé ne ka gye kake dabe-ɔ, ne Yeesuu a kyuwi-ro, ne ø towe kenken feye, "Okemaa ne burufo de mō-ɔ, o ba mo ase bo nuu nkyu. ³⁸ Feje anej ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ɔ. Okemaa ne o kœre mo o gyl-o, nkyu ne n sa nkpa-ɔ e lee mō kakpono-ɔ feye boñ nkyu-o." ³⁹ Aseñ ne Yeesuu e towe mfee-ɔ gye Wuribware a kufwiijne timaa-o asen ne bamø ne ba kœre mō a bo gyl-o e nya-ɔ nee. Amaa san amo-ɔ bo mɔn tœ Wuribware a kufwiijne timaa-o, a lee feye Yeesuu mɔn tœ yo Wuribware ase.

Anej ne aseset a gyiiri Yeesuu si ikii-ɔ

⁴⁰ Laman-ɔ-ɔ aseset-ɔ boko a nu feye ø towe amo-ɔ, ne bo ye, "Kaseñtin si, onyare mo gye Wuribware kyaamæe ne Mosis a towe feye o ba-ɔ nee."

⁴¹ Ne bamø boko mo ye, "N gye anej nee. Mō e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyonwe-ɔ."

Amaa bamø boko mo ye, "N gye Galileya sweere se ne Kristoo-o e lee, ⁴² a lee feye baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ɔ feye Kristoo-o e lee Owure Deefid kœnana-ɔ, na Betelahem man ne baa kœwe Deefid mō-ɔ-ɔ-ɔ."

⁴³ Ne aseset-ɔ a ke-ro ntuj nyiø ba gyiiri Yeesuu si ikii.

⁴⁴ Ne bamø boko e kpa a bo kra mō, amaa kaseñtin si, bamø øko mɔn daborɔ mō.

⁴⁵ Adeeresepo-ɔ a kinjji yo Wuribware aløñjɔpo abreset-ɔ na Farisii awuye-o ase-ɔ, ne baa bise bamø feye, "Emene nee, ne mone mɔn kra mō baa?"

⁴⁶ Ne adeeresepo-ɔ a lee kano feye, "Okø mɔn tœ towe aseñ timaa feye anej a onyare mo."

⁴⁷ Ne Farisii awuye-o a bise adeeresepo-ɔ feye, "Amo o penna mone mo mone nee eee?

⁴⁸ Mone nyi Farisii awuye na man abreset ko na baa kœre mō gyi aaa? Mone e taare a mɔn' kyili bamø øko kenyare aaa? ⁴⁹ Aseñ langyan mo feraa ne baa kœre mō gyl-o mɔn nyi Wuribware a mbraa ne Mosis a kyoree bo bœya-ɔ, amoñ-ɔ bamø ne Wuribware a da yii. Mone ma beñjaa bamø."

⁵⁰ Ne Farisii awuye abreset ko ne ø dœe bo nju Yeesuu kanye ko-ɔ*, ne ba tœ mō e Nikodeemus-ɔ, a towe gywii mō kosobee-ana feye, ⁵¹ "Anej ne ane mbraa-ɔ i gyl-o, ane maa taare a ane bu nyiñkpare kœpø na ane mɔn nu mō kano-ɔ aseñ, beεε ane mɔn nju kœtø ne ø waa-ɔ."

⁵² Ne bo ye, "To, fo gbaa fo a lee Galileya sweere se nee eee? Fo ya suye abwaresen wore-ɔ, fo i nju feye Wuribware kyaamæe ko mɔn tœ lee Galileya."

8

Okyee waareepo ko ne baa kra mò kanyarekpa-rɔ-ɔ

[¹ Amo-ɔ pées kamɛe-ɔ, nè okemaa yii mò lɔŋ-nɔ, nè Yeesuu a yɔ Mfɔ-Ayii kɛbɛe-ɔ se. ² Kaye ŋke-o, nè Yeesuu a kinjñi yɔ Wuribware sunjkpa a kabuno-o. Nè asɛe nè bo bo mfɛn-ɔ pées a kpɔwé muruwaat mò, nè o kyena o kaapo bamg abwaresen. ³ Mò a bɔ mfɛn-ɔ, nè Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye boko a baa ɔkyee waareepo ko ne baa kra mò kanyarekpa-rɔ-ɔ Yeesuu ase. Nè baa sa nè o yere lamaŋ-ɔ nseña Yeesuu ase. ⁴ Nè bo ye, “ɔkaapopo, ane a kra ɔkyee mɔ kanyarekpa-rɔ nee. ⁵ To, anen nè mbraa ne Wuribware a bɔrɔ Mosis si sa ane-ɔ e kaapo-ɔ e gye feye ane daye ɔkemaa nè o waa anen a at-ɔ abu mo. Mbeyom emene ne ane e waa? Ane e kpa a ane nu bo lee fo ase.” ⁶ Baa tɔwé amo-ɔ née, a bo nya nya Yeesuu kɛbɔye, na bo nya porɔ mò.

Amaa ne oo bunjje o de kesareegyi o kyoree sweere. ⁷ Bamg a yere mfɛn-ɔ, nè bo maa se ba tɔwe ba gywii mò feye o lee kanɔ menaŋ sa bamg na bo kɛe. Nè oo kyuwi-ro, nè o towe gywii bamg feye, “Mone ɔkemaa nè o mon tɛe waa bɔye-ɔ gye ŋkpɛe twɛe kibu bo da ɔkyee mɔ a n kɛe.” ⁸ Nè o bɛe bunjje kyoree sweere.

⁹ ɔkyee a aporɔpo-ɔ a nu amo-ɔ, nè bamg pées a brawe-ɔ ako ako ako bo yii. Abresɛ-ɔ ya gye ŋkpɛe pwɛe. Nè bamg pées yii yɔwɛ Yeesuu na ɔkyee-ɔ wɔre, na o sanj o yere lamaŋ-ɔ akato-ɔ. ¹⁰ Nè Yeesuu a kyuwi-ro, nè oo bise ɔkyee-ɔ feye, “Nkee bamg? Okɔ mon lɛe sanj a o bu fo kɛpo aaaa?”

¹¹ Ne ɔkyee-ɔ a lee kanɔ feye, “Mɔ nyanyɛ, okɔ mon lɛe o bo-ɔ.”

Ne Yeesuu ye, “To, m feraa, ma bu fo kɛpo. Amose-ɔ narɛ, amaa lee ndɔo bo yo, fo ma lɛe ya waa ɛbɔye.”]

Yeesuu e gye kaye-ɔ asɛe kɛlanjñɔ

¹² Ne Yeesuu a bɛe sa senja gywii Farisii awuye ne bo bo mfɛn-ɔ feye, “N du nee feye kɛlanjñɔ nè ke e lanjñ-ɔ ke e sa kaye-ɔ asɛe-ɔ. Okemaa nè o gya mo se-ɔ maa narɛ kibugyii-ro. Anen a sɛe-ɔ de kɛlanjñ-ɔ nè ke e sa ŋkpɛe na kukuure ne a mon de kɛe-ɔ.”

¹³ Ne Farisii awuye-o a tɔwe gywii mò feye, “Mbeyom fo e tɔwe fo fɔnfɔn eyee se aseñ née. Amose se-ɔ ane maa taare a ane kɔrɛ fo gyi.”

¹⁴ Ne Yeesuu ye, “N gye anen née. Haree mo e tɔwe mo fɔnfɔn kunju si aseñ gbaa, ketɔ ne mo e tɔwe-ɔ gye kasentij née, a lee feye n yi niy miʃen ne mo a lee-ɔ, nè n yi miʃen ne mo e yɔ-ɔ. Amaa monɛ moj nyi miʃen ne mo a lee-ɔ, na miʃen ne mo e yɔ-ɔ. ¹⁵ Mone feraa, monɛ e deere kemo ne ki te akato se-ɔ née a mon' bo porɔ ako. Amaa m feraa n gye mo kusun nee feye n gyi okɔ aseñ. ¹⁶ Amaa mo a dɛe gyi okɔ aseñ née, weetee mo seŋgi-o gye kasentij, a lee feye n se n oo sun mo bg kyonjwɛ kaye mo-ɔ-ɔ bo mo ase, o kya mo-ɔ. ¹⁷ Amose-ɔ, abee anyo ya tɔwe aseñ na bamg okɔ kanɔ mon kwee mò kɔsobɛe lee si, amo feraa mon' kɔrɛ gyi feye bamg aseñ-ɔ gye kasentij. Mone monj nyi feye anen ne mbraa ne Wuribware a bɔrɔ Mosis si sa ane-ɔ e kaapo-ɔ née eee? ¹⁸ To, mo fɔnfɔn e tɔwe mo kunju si aseñ, nè n se n oo sun mo-ɔ mo e tɔwe mo kunju si aseñ o bo tii si. Ane abee anyo aseñ maa baare a sa monɛ aaaa?”

¹⁹ Ne baa bise mò feye, “Nkee fo se?” Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone monj nyi mo gbaa, sanbotɔ n se. Mone i nyi mo, amo feraa monj nyi n se.”

²⁰ Mfaanɛe a aseñ ne Yeesuu a tɔwe gywii asɛe-ɔ Wuribware sunjkpa a kabuno mfɛn ne bo de adakaa ne ba tweetwée atanne ba waa-ɔ-ɔ yere-ɔ née. Amaa okɔ mon kra mò, a lee feye mò sanj-ɔ mon tɛe fo.

Mfɛn ne Yeesuu ye o yɔ-ɔ

²¹ Ne Yeesuu a bɛe tɔwe gywii bamg feye, “Mo e lee mfee a n yo. Mone i buwi a mon' kpa mo kpone, na monɛ ma nju mo, na monɛ ɛbɔye sii monɛ se a mon' taa bo wu. Mone maa taare a mon' yo mfee ne mo e yɔ-ɔ.”

²² Amose-ɔ ne Yudaa awuye abresɛ-ɔ a tɔwe feye, “O ye, ane maa taare a ane yo mfɛn ne o yɔ-ɔ. Amo-ɔ e kaapo née feye o mao mò eyee aaa?”

²³ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone a lee kaye mo-ɔ née. Amaa m feraa, monj lee kaye mo-ɔ née. ²⁴ Amose se nè mo a tɔwe gywii monɛ feye monɛ ɛbɔye i sii monɛ se, na mon' taa bo wu. Mone e mon kɔrɛ gyi feye mo e gye n gye feraa, monɛ ɛbɔye i sii monɛ se, na mon' taa bo wu.”

²⁵ Ne baa bise mò feye, “Nsɛ ne fo e fa feye fo gye?” Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “N kyo mon tɔwe gywii monɛ aaa? ²⁶ N de aseñ bwetɔ na n tɔwe bo lee monɛ ɛbɔye se. Mò nè oo sun mo-ɔ e gye kasentij wuye, ne ketɔ ne mo a nu lee mò ase-ɔ wɔre ne mo e tɔwe mo i gywii kaye-ɔ asɛe.”

²⁷ Asɛe nè baa nu mò ase-ɔ monj nyi feye mò se Wuribware ne o de. ²⁸ Ne o tɔwe gywii bamg feye, “Mone ya yasɛ mo, dimaadi mò gyi-o, sosɔ, monɛ i nju feye mo e gye n gye.”

Mfetj-o, nē mōne i ḥu feyē ma waa kētō kemaa mo fōnfōn eyē se nē. Amaa mo e tōwē kētō ne n se a tōwē e n tōwē-o wōre nē. ²⁹ Mō nē oo suj mo-o bō mo ase, o mōn yōwe mo wōre, a lee feyē mo e waa mō kēpre saj kemaa.” ³⁰ Asēsē nē baa nu feyē Yeesuu a tōwē amo-o bwēetō a kōorē mō gyi.

Agyi na anya

³¹ Nē Yeesuu a tōwē gywii bamo nē baa kōorē mō gyi-o feyē, “Mōne i de kētō nē mo e tōwē-o-rō, nē mōne e mōn yōwe-rō feraa, mōne e gye mo agyasepo kāsēntiñ si nē.” ³² Na mōn’ gyii kāsēntiñ-o, na mo kāsēntiñ kēkaapo e sa a mōn’ nya mōne eyē.”

³³ Nē bamo bōko a lee kānō feyē, “Ane a lee Abraham kēnana-rō nē. Ane kyō ane mōn tēe kii bōko anya. Nē emēnē se nē fo e tōwē e ane e nya ane eyē?”

³⁴ Nē Yeesuu a tōwē gywii bamo feyē, “Kāsēntiñ ne mo i gyi mōne-o feyē ɔkēmaa ne o waa ebōye-o gye ebōye kēnya nē. ³⁵ Kēnya ya kyee mō nyānpe ayē kānō nkēmaa, o maa kii ogyi, amaa ogyi feraa gye ogyi nee bo yo na a mōn de kēe. ³⁶ Amōse se-o Wuribware mō gyl-o e gye ne mō ya lee mōne lee ebōye-rō feraa, kāsēntiñ si mōne e nya mōne eyē. ³⁷ N yi damenānje feyē mōne e tōwē kāsēntiñ feyē mōne a lee Abraham kēnana-rō nē. Amaa amo pēee gbaa, mōne e kpa feyē mōn’ mōo mo, a lee feyē mo aseñparegyi moj bo mōne nkōpono-rō. ³⁸ Mō e tōwē kētō ne n se a kaapo mō-o nē, amaa mōne e waa kētō nē mōne se a tōwē gywii mōne-o nē.”

³⁹ Nē baa lee kānō feyē, “Ane se e gye Abraham.”

Nē Yeesuu yē, “Mōne dēe mōne gye Abraham mō gyi-ana kāsēntiñ nē, weetee mōne e waa kētō ne o waa-o dēe. ⁴⁰ Kētō ne mo e waa-o e gye feyē n tōwē kāsēntiñ ne mo a nu lee Wuribware ase-o gywii mōne, amaa amo-o pēee gbaa, mōne e kpa feyē mōn’ mōo mo nē. Abraham mō moj waa anēn a atō mo. ⁴¹ Mōne e waa anēn nē mōne se a waa-o nē.”

Nē baa lee kānō feyē, “Wuribware wōre e gye ane se nē ane de-o, ane gye mō gyi-ana kāsēntiñ nē.”

⁴² Nē Yeesuu a tōwē gywii bamo feyē, “Wuribware dēe o gye mōne se kāsēntiñ si nē, weetee mōne e kpa mo aseñ, a lee feyē mo a lee Wuribware ase nē ba mfee. Moj ba mo fōnfōn kēyaalenj se nē, amaa mō ne oo suj mo-o kēyaalenj se ne mo a ba. ⁴³ Nē weetee nkēe ntētō se ne mōne maa nu kētō ne mo e tōwē-o kaase-o nē? A du feyē mōne maa taare a mon’ kōorē mo aseñ ne mo e tōwē-o gyi nē. ⁴⁴ Mōne gye mōne se Obōnsam mō gyl-ana nē, amōse-o ne mōne e kpa a mōn’ gya kētō ne ke e pre mōne se-o se. Lee atō kemaa kēleekāase-rō-o, mōne se gye omāojo nē, ne o moj tēe yērē kāsēntiñ a kēbegya-o pēee, a lee feyē kāsēntiñ moj bo mō ase. Mō ya ba ayeba, o waa anēn ne o kyō o du-o nē, a lee feyē o gye ɔyebapo, mō e gye nyēba pēee kunju. ⁴⁵ Amaa mō feraa, mo i gyi kāsēntiñ nē, amōse se ne mōne maa kōorē mo mōne i gyi. ⁴⁶ Mōne-rō nse e gye ne o taare a o kaapo mo-rō feyē mo a gyi kēpō bo lee ebōye kōwaa se? Mo ya tōwē kāsēntiñ gywii mōne, ntētō se ne mōne maa kōorē mo aseñ mōne i gyi? ⁴⁷ ɔkēmaa ne Wuribware e bo mō-o i nu mō aseñ. Mōne feraa, n gye Wuribware e bo mōne kpa kemaa se, amōse se ne mōne maa nu mō aseñ.”

Yeesuu na Abraham

⁴⁸ Nē baa bise Yeesuu feyē, “A mōn gye kāsēntiñ feyē fo gye Samariyanyi, nē ɔbrisī kō te fo se aaa?”

⁴⁹ Nē Yeesuu a lee kānō feyē, “Ibrisi kemaa moj te mo se. Aseñ ne mo e tōwē-o e kaapo nee feyē mo i bu n se nee. Amaa mōne feraa mōne e saare mo nē. ⁵⁰ Ma buwi mo e kpa ɔko feyē o bu mo kēdabē nee. Amaa n se e gye ne o kpa feyē o bonyaa mo. Mō e gye ne o gyi aseñ aseñ. ⁵¹ Mo i gyi mōne kāsēntiñ feyē ɔkēmaa ne o gya mo kēkaapo se-o maa wu daa.”

⁵² Nē baa tōwē gywii Yeesuu feyē, “Mbeyōmō ane nyi kāsēntiñ feyē ɔbrisī te fo se. Abraham a wu, ne Wuribware akyāamē a wu, amaa fo feraa, fo e tōwē nee feyē ɔkēmaa ne o gya fo kēkaapo-o se-o maa wu daa. ⁵³ Ane se Abraham a wu, amo fo e kpa a fo tōwē nee feyē fo kyō Abraham aaa? Nē Wuribware a akyāamē-o mo a wu. Nse ne fo e fa feyē fo gye?”

⁵⁴ Nē Yeesuu a lee kānō feyē, “N dēe nyi ye m bu mo eyē kēdabē nee, weetee mo kibu mo eyē-o moj de awaasē kemaa. ɔko ne o bonyaa mo-o e gye n se, mō dēe ne mōne ye o gye mōne se. ⁵⁵ Mōne moj nyi mō pēee, amaa m feraa, nyi nyi mō. Mo a dēe tōwē feyē moj nyi Wuribware nee, amo feraa mo i kii ɔyebapo feyē mōne-o. Amaa nyi nyi mō, ne o gya mo kānō se. ⁵⁶ Mōne se Abraham akatō a gyi feyē o bo ḥu mo kēba, ne oo ḥu feyē mo a ba, ne mō akatō a gyi.”

⁵⁷ Nē baa tōwē gywii mō feyē, “Fo moj tēe gyi feyē nsu adunuu, ne fo ye fo a ḥu Abraham aaa?”

⁵⁸ Nē Yeesuu a lee kānō feyē, “Mo i gyi mōne kāsēntiñ feyē mo e gye ne n kyō n gye pwēe ne baa dēe kōwē Abraham.” ⁵⁹ Nē baa taa abu a bo twēe bo da mō. Amaa Yeesuu a kwēerō bamo se sere lee Wuribware sunkpa a kabuno-o mfenj.

9

Anej ne Yeesuu a kya onyare ko ne baa kowé mò tenapo-o

¹ Yeesuu a naa o yaa, ne oo nu onyare ko ne baa kowé mò tenapo-o. ² Ne mò agyasepo-o a bise mò feye, “Okaapopø, nse ebøye ya sa ne baa kowé onyare mò tenapo? Aa leë mò foføføj ase nee, bëeë mò akowepo ebøye se aaa?”

³ Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mò akatø kibwee-o moj leë mò ebøye se bëeë mò akowepo ebøye se. Wuribware ya sa ne baa kowé mo tenapo, a leë feye o kpa a o borø tenapo mo se lee mò keyaaløn bo kaapo. ⁴ Kusun amg ne Wuribware a sun mo bo kyonywé feye ij waa-o nee. A san a gye mpase ne mo e waa n se kusun, amaa kibugyiy ba ya, oko maa leë taare a o sun kusun. ⁵ Mo a tæe m bo kaye mo-rø, mo e gye kaye-rø asesë kelanjnero.”

⁶ Yeesuu a towé amo-o lowe-o, ne oo tweë akyøng weé sweere, ne oo ba akyøng-o bo po ese kafwee, ne oo ba ese-o bo bure onyare amo akatø. ⁷ Ne oo towé gywii mò feye, “Nare yo Silowam kepare-rø ya fwéé fo akato-rø.” Kenyare Silowam-o kaasë e gye Baa-sunj-fo. Ne onyare amo a ya fwéé mò akato-rø, ne oo kinjji ba, na mò akatø a bunjji.

⁸ Ne tenapo-o akyenabëepø na asesë ne baa dëe nu mò pwëe ne amo-o a dëe waa-o a bise abëe feye, “N gye tenapo ne o dëe o te o kore ato-o nee eee?”

⁹ Bokö ye, “Mò nee.”

Ne bokö mo ye, “N gye mò nee. Oo leë mò nee.”

Ne onyare-o foføføj ye, “Mò nee.”

¹⁰ Ne baa bise mò feye, “Nteto nee ne mbeyømo feraa fo kée?”

¹¹ Ne oo lee kano feye, “Onyare ne ba tee mò e Yeesuu-o ya waa ese, ne oo bo bure mo akatø, ne oo towé gywii mo feye ij yo Silowam kepare-rø ya fwéé mo akato-rø. Ne mo a yo mo a den fwéé-o, ne mo a nu feye ij kée.”

¹² Ne baa bise mò feye, “Mfene ne o bo?”

Ne oo lee kano feye, “Mon nyi.”

Farisii awuye e deere-rø na bo nya nu anej ne Yeesuu a kya tenapo-o

¹³ Ne baa taa tenapo ne mbeyømo mò akatø a bunjji-o yaa Farisii awuye ase a bo deere mò aseñ-o-rø. ¹⁴ Kake ne Yeesuu a waa ese bo kya tenapo amo-o gye kukyure kake nee. ¹⁵ Ne Farisii awuye-o a bee bise onyare-o anej ne mò akatø a waa bunjji-o. Ne oo towé gywii bamø feye, “Oo taa ese nee bo bure mo akatø, ne mo a fwéé mo akato-rø, ne mbeyømo ij kée.”

¹⁶ Ne Farisii awuye-o bokö ye, “Onyare mo ne oo waa amo-o maa taare a o lee Wuribware ase, a leë feye o sun kusun kukyure kake-o.”

Ne bokö mo ye, “Emene ne onyare ne o gye ebøye owaapo-o e taare a o waa anej a akpenyeeto mo?” Ne bamø wøre wøre i gyiiri ikii.

¹⁷ Ne Farisii awuye-o a bee bise onyare-o feye, “Fo ye oo kya fo, ne fo akatø a bunjji, emene ne fo e fa mò aseñ?” Ne onyare-o a lee kano feye, “O gye Wuribware a akyamae-o oko nee.”

¹⁸ Yudaa awuye abrëse-o moj koo're onyare amo aseñ-o gyi feye o dëe o gye tenapo nee, ne mbeyømo mò akatø a bunjji, amo bamø a tee mò akowepo bise bamø-rø. ¹⁹ Mò akowepo-o a ba-o, ne baa bise bamø feye, “Mone gyi nee eee? Mone ye monë a kowé mò tenapo nee. To, emene ya waa ne lkee o kée?”

²⁰ Ne mò akowepo a lee kano feye, “Anë nyi feye anë gyi nee, ne anë nyi feye anë a kowé mò tenapo nee. ²¹ Amaa anë moj nyi anej ne aa waa ne lkee o kée-o, bëeë anë moj nyi mò ne oo kya mò, ne lkee o kée-o. Mon' bise mò. O moj gye keegyi nee, o taare a o lee kano sa mò eyee.” ²² Keto se ne onyare-o akowepo a towé amo-o e gye feye kufu de bamø Yudaa awuye abrëse-o se, a leë feye baa kyo towé feye okemaa ne o koo're o gyi feye Yeesuu e gye Kristoo-o, ba gya mò a bo leë bamø kebwarekorekyan-no. ²³ Amosé se ne onyare-o akowepo ye, “O gye keegyi, mon' bise mò foføføj.”

²⁴ Ne baa tee onyare ne baa kowé mò tenapo-o nyøsepo baa. Ne baa towé gywii mò feye o ja Wuribware keyaa feye o towé kasentjin. Ne bo ye, “Anë nyi feye onyare ne ba tee mò e Yeesuu-o gye ebøye owaapo nee.”

²⁵ Ne onyare-o a lee kana feye, “O gye ebøye owaapo nee ooo, o moj gye ooo, m feraa moj nyi. Keto ne ij nyi-o e gye feye n dëe n gye tenapo, amaa mbeyømo ij kée.”

²⁶ Ne baa bise mò feye, “Emene ne oo waa kya fo akato-o?”

²⁷ Ne oo lee kana feye, “Mo a kyo towé gywii monë, amaa monë maa nu. Emene se ne monë bee monë gbaa monë e kpa a mon' nu? Monë e kpa a mon' kii mò agyasepo nee eee?”

²⁸ Ne baa saare mò, ne baa towé gywii mò feye, “Fo-o fo gye sesë amo ogyasepo nee. Amaa anë feraa, anë gye Mosis agyasepo nee. ²⁹ Anë nyi feye Wuribware e gye ne oo sa senja gywii Mosis, amaa anej a sesë-o feraa, anë moj nyi mfeñ ne oo lee-o.”

³⁰ Ne onyare amo a beñjhaa feye, “Nteto aseñ mo nee? Monë ye monë moj nyi mfeñ ne oo leë ba-o, amaa oo bunjji mo akato. ³¹ Anë nyi feye Wuribware maa nu ebøye awaapo aseñ, amo bamø ne ba bu mò, ne ba waa anej ne o kpa feye bo waa-o. ³² Leë sanj ne Wuribware a

twee kaye-o, øko moj tee nju feye økg a bunji mò ne baa kowé mò tønapo-o akato. ³³ Onyare mo døe o moj lee Wuribware ase nee, weetee o maa taare a o waa anej a ato-o.”

³⁴ Ne baa lee kano feye, “Lee sañ ne fo bo fo nyi kame-ro-o fo gye ebøye øwaapo nee. Ne fo-o fo e kpa a fo kaapo ane ato aaa?” Ne baa gya mò lee bamø këbwarekorekyan-o-rø.

Anej ne Yeesuu a kaapo feye Farisii awuye du nee feye atenapo-o

³⁵ Yeesuu a nu feye baa gya onyare amo lee bamø këbwarekorekyan-o-rø, ne oo buwi kpa onyare-o. Mò a nju mò-o, ne oo bise mò feye, “Fo e koore dimaadi mò gyi-o fo i gyi aaa?”

³⁶ Ne onyare amo a lee kano feye, “Mo nyarpe, kaapo mo dimaadi mò gyi-o, na n nya koore mò gyi.”

³⁷ Ne Yeesuu a towé gywii mò feye, “Fo a kyø nju mò, mo e gye mò ne fo aa mò e sa señsa mbeýomø.”

³⁸ Ne oo lee kano feys, “Mo a koore fo gyi, mo nyarpe.” Ne oo kpuni anjurii sun Yeesuu.

³⁹ Ne Yeesuu ye, “Mo a ba kaye mo-rø nee na m bo gyi asese aseñ, bu kepø, na atenapo akato bunji, na bamø ne bo kee-o mo kii feye atenapo-o.”

⁴⁰ Farisii awuye ko ne bo bo mføn-o a nu anej ne o towé-o, ne baa bise mò feye, “Kee ε. Amo-o e kaapo nee feye ane mo ane moj kee nee εεε?”

⁴¹ Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mone døe mone moj kee nee-o, weetee mone moj gye ebøye awaapo, amaa mone a towé ε mone kee-o se-o, mone ebøye i sii mone se.”

10

Esanne ødeereceso a kekpare-o

¹ Ne Yeesuu ye, “Mo i gyi mone kasentij feye, mone nyi feye ane asese e pwæs aderjbee kuriikuriise nee, ne ba kpaamø esanne ba waa-ro kanye. Amose se-o økemaa ne o moj borø kiderjbee a kibunogyi-o-ro lweero esanne-o ase, ne o døe kiderjbee-o lweero-o gye oyu nee. ² Amaa øko ne o borø kibunogyi-o-ro a o lweero esanne-o ase-o e gye esanne-o ødeereceso. ³ Mò ne o kee kibunogyi-o si-o i bunji kpa a o sa mò. Na mò a maa se o tee esanne-o anyare øko øko-o, na bo pini mò bore, na o lee bamø kawu. ⁴ Mò ya lee bamø kawu-o, na o gye bamø ñkpø, na bo gya mò se, a lee feye bo nyi mò bore. ⁵ Amaa bo maa gya øko se, ba sere a bo yowé seße amo nee, a lee feye bo moj nyi mò bore.” ⁶ Amaa Yeesuu da a kekpare ma-o, bo moj nu kemø kaase.

⁷ Ne Yeesuu a bee kya se towé feye, “Mo i gyi mone kasentij feye m bee n du nee feye esanne a kibunogyi-o. ⁸ Bamø økemaa ne o daa mo ebø-a gye oyu nee, amaa esanne-o moj gya bamø kanø se. ⁹ N du nee feye kibunogyi-o. Økemaa ne o borø mo se a o lweero-o maa fo, o lweero a o lee na o nya gyirokpa timaa. ¹⁰ Ayu feraa i lweero nee a bo bo ywii, na bo moø, na bo nyera. Amaa m feraa, mo a ba nee a bo nya nya ñkpø na kakatøgi na ketø kemaa ne ki tiri bamø-o.

¹¹ Mo døe døe mo e gye esanne ødeereceso timaa, ne mo a waa mo eyee siraa feye mo e ba a m bo wu sa mo esanne-o. ¹² Osunjø ne o bo mføn, ne o moj gye esanne ødeereceso-ø ya nju feye øfaase e ba, amo o sere a o yowé esanne-o, a lee feye n gye mò e bo esanne-o. Amose-o na øfaase-o lwee esanne-o-rø, amo o kra bamø bøkø, na bamø ne ba sañ-o brawe-rø. ¹³ Keto se ne osunjø-o e sere a o lee mføn-o e gye feye baa taa mò nee a o deerø esanne-o se, anej se-o bamø aseñ moj tiri mò.

¹⁴⁻¹⁵ Mo e gye esanne ødeereceso timaa-o. Anej ne n se nyi mo-o, ne mo-o n nyi n se-o, anej døe ne n nyi mo esanne-o, ne bamø mo bo nyi mo. Ne mo a waa siraa feye mo i wu a n sa bamø. ¹⁶ Esanne ko mo bo-ro ne bo gyø mo lee, ne bo moj tii mføe a esanne-o se. Mo e baa bamø a m ba bo tii bømo-o se. Ba nu mo kano, na bo kii esanne kape kørø na ødeereceso konø lee. ¹⁷ N se e kpa mo aseñ, a lee feye mo a sure si feye mo i wu a m bo sa asese, na m bee bo kyinji lee lowi-ro. ¹⁸ Øko maa taare a o moø mo, amo mo a sa kpa feraa. Mo a lee mo eyee feye mo i wu a m bo sa asese. N de kpa feye n wu, ne m bee n de kpa feye n kyinji lee lowi-ro, anej ne n se a towé feye n waa-o.”

¹⁹ Aseñ se a nu amo-o, ne baa gyiiri ikii, ne baa ke-ro ntuj ñnyo. ²⁰ Ne bamø bweøto a towé feye, “Ntøtø nee ne mone i nu onyare mo aseñ? Ibrisí te mò se, ne o lo ebøn.”

²¹ Ne bamø bøkø mo a towé feye, “Øko ne ibrisí te mò se-o maa taare a o sa señsa mfaanee. Emene ne ibrisí e waa a ki bunji atenapo akato?”

Anej ne baa kine Yeesuu-o

²² Pweerepwéere-rø Yergosalem awuye de kasu kano ngyañje ko ne ba tee ε Wuribware sunkpa a kekpare iyiisi-o a ñke-o. ²³ Sañ amo ne Yeesuu naa Wuribware sunkpa a abrañdaye ne ba tee ε Solomøn a abrañdaye-o-rø. ²⁴ Ne asese a kpoøe muruwaø mo, ne baa bise mò feye, “Nke mfønø ne fo e kpa feye ane kyøna, na ane moj nyi anej ne fo du-o? Towé kasentij gywii ane. Fo e gye Kristoo-o ooo?”

²⁵ Né Yeesuu yε, "Mø a kyo tawé gywii mone, amaa mone monj kɔrø mo gyi. Atø n de n se keyaaleñ mo e waa-ɔ e towe mo aseñ. ²⁶ Amaa mone maa kɔrø mo a mon' gyi, a lee fey mone monj gye mo aseñ nee. ²⁷ Mø aseñ feraa i nu mo aseñ, ne n nyi bamø, né bo gya mo se. ²⁸ Mø e sa bamø n̄kpa na kukyure né a monj de kεε-ɔ, amose-ɔ bo maa lee gyi aworefø daa. Õko maa taare a o kɔrø bamø lee mo kesaree-ro. ²⁹ N se ya taa bamø sa mø. O kyo økemaa, amose-ɔ øko maa taare a o kɔrø bamø lee n se kesaree-ro. ³⁰ Mø aa n se gye kokonkø nee."

³¹ Né aseñ amo a bee taa abu na bo tweé bo da mò mao. ³² Né Yeesuu a towe gywii bamø feyε, "Mø a waa asun timaa bweetø mone akato-ro, amo ne n se a sa mo feyε n waa-ɔ. Mo asun mo-ro, kemo e gye ne ki kye mone, ne mone e kpa a mon' tweé abu bo da mo-ɔ nee?"

³³ Né baa lee kano feyε, "N gye asun timaa si ne ane e kpa a ane tweé abu bo da fo, amaa fo maa bu Wuribware bo lee aseñ ne fo e towe-ɔ se. Sese e gye fo, ne fo e kpa feyε fo waa fo eyee feyε Wuribware aaa?"

³⁴ Né Yeesuu a lee kano feyε, "Baa kyoree mone foñføn mbraa wore-ɔ-ro feyε Wuribware a tee aseñ kɔ feyø mò gyi-an. * ³⁵⁻³⁶ Ane nyi feyε aneñ ne abwaresen wore-ɔ a towe-ɔ gye kasenjtiñ, na øko ma taare a o towe aseñ bo kye wore amo. Wuribware a tee bamø mò gyi-an, ne øo taa mò aseñ sa bamø. To, n se Wuribware ya lee mo sun mo bo kyonjwe kaye-ro, ne emene se ne mone e towe feyø mo a towe feyø n gye Wuribware mò gyi-o si-o, mo e towe aseñ mo i kye Wuribware nee? ³⁷ Mø e monj waa keto ne n se e kpa feyε n waa-ɔ, mone ma kɔrø mo gyi. ³⁸ Amaa mo ya waa amo ne a pre n se-ɔ feraa, haree mone e maa kɔrø mo aseñ a mon' gyi gbaa, mon' kɔrø mo gyi lee atø ne mone a n̄u feyε mo a waa-ɔ se. Na mon' nya pini, na mon' kɔrø gyi feyε mo aa n se gye konkø nee."

³⁹ Né baa kpa a bo bee kra Yeesuu, ne øo sere lee bamø ase.

⁴⁰ Né Yeesuu a bee kinjji ya teñ Yodanø boñ-no yo mfen ne Yohanee a dee bø aseñ asuu-0, ne øo kyena mfen. ⁴¹ Né aseñ bweetø a ba mò ase. Né baa towe feyε, "Yohanee monj waa akpenyeeta, kemaa. Amaa keto ne Yohanee a towe bo lee Yeesuu si-o gye kasenjtiñ." ⁴² Né aseñ ne bo bo mfen-ɔ bweetø a kɔrø mò gyi.

11

Lasarus lowi

¹⁻² Né ønyare ko bo-ro ne ba tee mò ε Lasarus. Ne mò aa mò pekyee-aná ne ba tee bamø ε Mariya na Maataa-ɔ te Betaniya kamanjyii-ro. Mariya mo e gye mò ne ane e ba a bo n̄u feyε o twiiri lanpejttaa a o weé ane nyanyø Yeesuu ayaa se, na ø ba mò ipwii bo kpεε-ɔ. Né Lasarus e lo. ³ Né mò pekyee-aná a kra bo kyonjwe Yeesuu towe feyε, "Ané nyanyø, fo nyare timaa e lo."

⁴ Yeesuu a nu-o, ne ø yε, "Kølo mo maa baa Lasarus lowi, amaa kaa ba nee a aseñ nya n̄u feyε Wuribware e gye ne o kyo keto kemaa, na Wuribware mò gyi-o børo kemo se bo nya kedabø ne wuraa." ⁵ Yeesuu e kpa Maataa na Mariya na Lasarus aseñ. ⁶⁻⁷ Amaa amo pεee gbaa, mò a nya n̄kra feyε Lasarus e lo-ɔ, øo kyena mfen ne ø bo-ɔ n̄ke n̄nyø bo tii si, pwee ne øo dee towe gywii mò agyasepo-ɔ feyε, "Mon' sa a ane kinjji yo Yudeya sweere se mfen ne Lasarus bo-ɔ."

⁸ Né mò agyasepo-ɔ a bise mò feyε, "Okaapopo, Yudaa awuye a kpa a bo tweé abu bo daye fo mao-ɔ, a monj tee kyee, ne fo bee fo e yo mfen mbeyømo aaa?"

⁹ Né Yeesuu a towe gywii bamø feyε, "Kyowé e da edøñhweree kudu enyø, bεee n gyø anej nee eee? Amose-ɔ økemaa ne øaa mpase-ɔ maa da keyaa pεee, a lee feyε kyowé a sa ne ton kemaa kεe-ɔ. ¹⁰ Amaa mò ya narø kanye, ø da keyaa a lee feyε kelanjjerø monj bo-ro."

¹¹ Yeesuu a towe amo-ɔ, ne øo bee ba øko bo tii si feyε, "Ané nyare Lasarus a di idi, amaa mo e yo a n kyinjji mò."

¹² Né mò agyasepo-ɔ a lee kano feyε, "Ané nyanyø, mò ya di idi feraa, ø koso n̄kpa na alañfiya-ro." ¹³ Keto ne Yeesuu e kaapo-ɔ e gye feyε Lasarus a wu, amaa mò agyasepo-ɔ feraa n̄i feyε Yeesuu yε idi mo n̄e økemaa i di-o ne Lasarus a di.

¹⁴⁻¹⁵ Né Yeesuu a kaapo-ro gywii bamø feyε, "Lasarus a wu. Amaa mone se-ɔ, mo akato a gyi feyε mo a monj bo mò ase sañ amo. Amaa ane ya yo mbeyømo-ɔ, mone e kɔrø mo a mon' gyi kaseñtiñ. Amose se-ɔ mon' sa a ane yo mò ase."

¹⁶ Tomas, ne ø gyø keleñba-ɔ, a towe gywii mò beeñkø-aná agyasepo-ɔ feyε, "Mon' sa a ane aa økaapopo-ɔ a yo, ne amo e gye lowi nee na ane aa mò a wu."

Yeesuu e gyø ne o kyijji sese a o lee lowi-ro na ø sa mò n̄kpa

¹⁷ Yeesuu a kpa a ø fo Lasarus-ana ayε-ɔ, oo n̄u feyε baa kyo pure Lasarus, né n̄ke nna a kyon gbaa. ¹⁸ Betaniya na Yerosalem e waa emayere enyø. ¹⁹ Né Yudaa awuye bweetø a ba Maataa na Mariya ase a bo bo waa bamø daanekøna bo lee bamø penyarø a lowi-ɔ si.

20 Maataa a nu feyε Yeesuu e ba-ɔ, ne oo leq a o ya gyanjaa mò. Amaa Mariya feraa a sii ləŋ-nɔ.

21 Ne Maataa a tɔwε gywii Yeesuu feyε, "Mo nyanjpe, fo dεe fo bo mfee nee, weetee mo penyare moj wu. 22 Amaa haree mbeyɔmø gbaa n nyi feyε Wuribware e sa fo kεtø kemaa ne fo e kore-ɔ."

23 Ne Yeesuu a tɔwε gywii mò feyε, "Fo penyare i kyiŋni a o leq lowi-ro."

24 Ne oo lee kano feyε, "N nyi feyε kake ne ka gye kaye kεe-ɔ, o kyiŋni a o leq lowi-ro."

25 Ne Yeesuu a tɔwε gywii mò feyε, "Mo e gye ne mo i kyiŋni seše a n leq lowi-ro, na n sa mò nkpa na kuykure ne a moj de kεe-ɔ. Amose se-ɔ okemaa ne o kore mò o gyi-o, haree gbaa mò ya wu, o bee o kyiŋni a o bo kyena kyure. 26 Ne mò i de anej a nkpa-ɔ, ne mò ya kore mò gyi, o maa leq gyi aworefø pεeε. Fo e kore amo-ɔ fo i gyi aaa?"

27 Ne Maataa a lee kano feyε, "Mo e kore mò i gyi feyε fo e gye Kristoo, Wuribware mò gyi-o, ne Wuribware ye o sun a o bo kyonywε kaye-ɔ-ɔ."

Anej ne Yeesuu a su-ɔ

28 Maataa a tɔwε amo-ɔ, ne oo kinyi ya tεe mò tire Mariya keri si tɔwε gywii mò feyε, "Okaapopo-ɔ bo mfee, o tεe fo." 29 Mariya a nu amo-ɔ, ne oo koso leq menaŋ a o ya gyanjaa Yeesuu. 30 Yeesuu moj te fo manj-ɔ-ro, o saj o bo mfεn ne Maataa a gyanjaa mò-ɔ. 31 Ne asesε ne bo te Mariya ase ba waa mò daanekeña-ɔ a gya mò se. Saŋ ne baa nju feyε oo koso menaŋ leq-ɔ, bo nyi feyε o ya kegyeranta-ɔ ase a o ya su nee.

32 Ne Mariya a fo mfεn ne Yeesuu bo-ɔ, mò a deŋ nju Yeesuu-ɔ, ne oo kpuni anjurii mò akato-ro, ne o ye, "Mo nyanjpe, fo dεe fo bo mfee nee, weetee mo penyare moj wu."

33 Yeesuu a nju anej ne Mariya i su-o na asesε ne bo gya mò se-ɔ i su-o, ne mò bore-ɔ a dunjwi mò, ne aa waa mò ewee. 34 Ne oo bise bamø feyε, "Mfεn ne monε a pure mò?"

Ne bo ye, "Ane nyanjpe, bo kεe."

35 Ne Yeesuu a su.

36 Ne asesε-ɔ ye, "Mon' kεe kekpa demantε ne o kpa mò-ɔ."

37 Ne bamø boko ye, "Nee mò ya buŋni tεnapo a akato-ɔ, beeε? Ne ntεtø nee ne o moj taare kuŋ Lasarus na o ma wu?"

Anej ne Lasarus a kyiŋni leq lowi-ro-o

38 Yeesuu bore-ɔ a bee dunjwi mò, ne oo yo kegyeranta-ɔ ase. Baa seri kegyeranta amo kefore-ɔ nee feyε kekyan-ɔ, ne baa taa kefore bo kpuse kεmø kano feyε pone-ɔ. 39 Ne Yeesuu a tɔwε gywii bamø feyε, "Mon' taye kefore-ɔ leq-ro."

Ne Lasarus mò pekyε Maataa ye, "Mo nyanjpe, ane ya taye kefore-ɔ, ane i nu so boye. Bamø a pure mò-ɔ, ndø nkpa nna nee."

40 Ne Yeesuu a tɔwε gywii Maataa feyε, "N kyo moj tɔwε gywii fo feyε, fo ya kore mò gyi, fo i nju anej ne Wuribware a kedabe-ɔ du-oo?"

41 Ne baa taye kefore-ɔ lee kegyeranta-ɔ kano. Ne Yeesuu a deere sosø, ne o ye, "N se, mo e sa fo ajse feyε fo a nu mo kebwrekore. 42 N nyi feyε fo kyo fo i nu mo kebwrekore saj kemaa, amaa asesε ne bo bo mfεe-ɔ se ne mo a tɔwε amo-ɔ, na bo nya kore gyi feyε fo ya sun mo."

43 Mò a tɔwε amo-ɔ lɔwe-ɔ, ne oo tεe kenkeŋ bo kyonywε feyε, "Lasarus eee! Lee kegyeranta-ɔ-ɔ ba!" 44 Ne olowipo-ɔ a leq ba, oo leq na kyefuri njure mò asaree na mò ayaa se, na kaprakεe i njure mò akato se.

Ne Yeesuu a tɔwε gywii bamø feyε, "Mon' sanjpe mò a o nare."

Anej ne baa da Yeesuu kuju si kikpuni-o

(Matiyo 26.1-5; Maak 14.1-2; Lukas 22.1-2)

45 Asesε bweetø ne baa ba a bo waa Mariya daanekeña-ɔ a nju akpenyeεetø ne Yeesuu a waa-ɔ, ne baa kore mò gyi. 46 Amaa bamø boko a kinyi yɔ Farisii awuye ase ya tɔwε kεtø ne Yeesuu a waa-ɔ gywii bamø. 47 Amose se-ɔ ne Farisii awuye-o na Wuribware ələŋjøpo abresε-ɔ a tee manj abresε bo gyanjne.

Bamø a gyanjne-ɔ, ne bo ye, "Emenε ne ane e waa? Mon' kεe akpenyeεetø mo pεeε ne onyare mo e waa-ɔ. 48 Ane ya yɔwe mò, ne o kya se mfaancε, okemaa e kore mò o gyi. Na Roma awuye ba bo yere amo se, na bo bwee Wuribware sunjkpa mɔ, na bo kpuri ane manj-ɔ."

49 Ne bamø-ro øko ne ba tee mò ε Kayafas ne o gye Wuribware ələŋjøpo bresε kasu amo-ɔ-ɔ ye, "Mone moj nyi seye. 50 Mone moj nyi feyε mone ya sa ne nyiŋkpase konjø a wu sa asesε pεeε, a bo feyε mone a sa ne manj-ɔ pεeε a kpuri aaa?"

51 Kasentij si feraa, n gye mò fɔŋfɔŋ keyaalen se ne oo tɔwε amo-ɔ. Amaa anej ne o gye Wuribware ələŋjøpo bresε-ɔ kasu amo-ɔ-ɔ se, o tɔwε nee feyε Yeesuu e ba a o bo wu sa kade-ɔ. 52 Amaa n gye kade-ɔ wɔrε, amaa na bamø aa Wuribware asesε ne baa brawe-ɔ-ɔ tii abee se. 53 Lee sanj amo bo yo, ne baa da kikpuni feyε bo mɔ Yeesuu.

⁵⁴ Amose se-ɔ Yeesuu moj leę tu kpa Yudeya a eman-ɔ-ro anej ne asesę i ḥu mō-ɔ, amaa oo lee mfen yo toj ko ne a maa kimukee-o yo maŋ ko ne ba tęe ε Ifarim-o, mfen ne mō aa mō agyasepo-ɔ a kyena kafwēe.

⁵⁵ Yudaa awuye kigyihee ne ba tęe ε Wuribware-a-kya-ane-yowę-ɔ a tɔ-ro, ne asesę bweęt a lee bamö emaj se yo Yerusalem maŋ-na a bo gye ɻkpęe ya gyee, na bę fwęe bamö ats buŋse pwęe a bo deę taare ya gyi ateese-o. N gye anej, bamö iyisi e nyera bamö mbo ne baa baa bo ləŋŋo Wuribware-ɔ. ⁵⁶ Ne ba buwi ha kpa Yeesuu, ne baa gyanję Wuribware sunjpa-ɔ kabuno. Mfen ne baa bise abęc feye, “Ane e fa feye o ba kigyihee ma-ɔ, bęec o maa ba aaa?” ⁵⁷ Kętę se ne baa tōwę anej-ɔ e gye feye Wuribware aləŋŋopö-ɔ na Farisii awuye-o a sa kano feye okemaa ne o nyi mfen ne Yeesuu bo-ɔ, bo tōwę gywii bamö, na bo nya ya kra mō.

12

*Anej ne ɔkyęe ko a twiiri lanjpenjtaa węe Yeesuu ayaa se-ɔ
(Matiyo 26.6-13; Maak 14.3-9)*

¹ Nke nsiye a saŋ a bo gyanję gyi Wuribware-a-kya-ane-yowę a ateese-o, ne Yeesuu a yo Betaniya kamangyi, ne Yeesuu a kyiŋji Lasarus lee lowi-ro-o-ro. ² Ne baa waa ateese mfen sa mō. Lasarus mō pekyee, Maataa, e gye ne o waa kętę kemaa o sa bamö gyikpa. Lasarus tii bamö ne bamö aa Yeesuu te ba gyi ateese-o si. ³ Ne Lasarus mō pekyee nyosepo Mariya a taa lanjpenjtaa konekōnese ko pranjowa boro, ne mō yawo bo len bweęt-ɔ bo twiiri wee Yeesuu ayaa se, ne oo taa mō ipwii o de o kpęe. Ne lanjpenjtaa-ɔ so konekōnese a kőrre loŋ amo pęe-ɔ-ro.

⁴ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ ɔko ne ba tee ε Yudas Kariyotinyi-o, mō e gye ne o ba a o bo gyi Yeesuu kidiburo-o, a tōwę feye, ⁵ “Ntętę se ne ɔkyęe mō a nyera lanjpenjtaa mō ne ba taare a bo fe mō siidii ɻkpęn nna, na bo taa atanne-ɔ bo sa atiripo-ɔ nee?” ⁶ Mō a tōwę amo-ɔ, n gye sa ne atiripo aseŋ e gye ne a tiri mō, amaa bo lee anej ne o gye oyu-o si. Mō ase ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ atanne bo, amaa mō-ɔ ma i ywii amo ako o gyi.

⁷ Ne Yeesuu yę, “Mon' yowę ɔkyęe amo! Mon' sa a o waa kętę ne o waa-ɔ. A lee feye oo taa lanjpenjtaa mō bo beya sa mō, na kake nsi ne mō i wu-o, o taare a o ləŋŋo mō kayowęre, na bo pure mō. ⁸ Na atiripo feraa, monę aa bamö e bo-ɔ kake kemaa, amaa m feraa, mō aa monę maa kyena a bo yo.”

Kikpuni ne baa da Lasarus kuŋu si-ɔ

⁹ Ne asesę bweęt a nu feye Yeesuu bo Betaniya kamangyi-ro, amaa n gye Yeesuu wore se ne baa yo mfen, amaa baa ya a bo ya ḥu Lasarus ne Yeesuu a kyiŋji lee lowi-ro-o nee.

¹⁰ Amose-ɔ ne Wuribware aləŋŋopö abręę-ɔ a da Lasarus kuŋu si kikpuni feye bo mō mō gbaa mō. ¹¹ A lee feye anej mō ne Yeesuu a waa-ɔ se-ɔ, Yudaa awuye-o bweęt a lee ba kine bamö Wuribware aləŋŋopö-ɔ, ne ɻkkee ba kőrre Yeesuu ba gyi.

Anej ne Yeesuu a yo Yerusalem maŋ-nō-ɔ

(Matiyo 21.1-11; Maak 11.1-11; Lukas 19.28-40)

¹² Kaye ɻke-o, ne asesę ne baa ba Wuribware-a-kya-ane-yowę a ateese kigyihee-ɔ-ro-ɔ a nu feye Yeesuu e ba Yerusalem maŋ-nō. ¹³ Amose se-ɔ ne baa ɻjeri mbenj afęraa, ne baa ya gyanjaa mō. Na ba feę-ro feye,

“Mon' sa a ane da Wuribware kakyirele.

Wuribware yure mō ne o ba mō kenyare-ɔ-ɔ.*
Wuribware yure ane Isireelii sweere se owure.”

¹⁴ Ne Yeesuu a ḥu kakurumagyii ko yere, ne oo deę kyena se, feye anej ne abwaresen wore-ɔ a deę tōwę feye,

¹⁵ “Monę ɔkemaa ne o te Yerusalem maŋ-nō-ɔ!

Mon' sa a monę akatę gyi.

Mon' kęe monę owure a deę kakurumagyii o ba.”*

¹⁶ Saŋ ne oo waa amo-ɔ, mō agyasepo-ɔ moj nu kaase. Amaa saŋ ne Yeesuu a wu, ne oo kyiŋji o yü Wuribware se-ɔ, ne baa nyinjji si feye abwaresen wore-ɔ a kętę tōwę mō aseŋ amo, ne bo ye, “Anej ne ane a waa-ɔ nee.”

¹⁷ Ne asesę ne bo bo Yeesuu ase saŋ ne oo tee Lasarus lee kegyerajta-ɔ, ne oo kyiŋji mō lee lowi-ro-o, a lee tōwę kętę ne baa ḥu-o. ¹⁸ Amo ya sa ne asesę bweęt a yo ya gyanjaa Yeesuu kpa-ɔ-ɔ. Baa nu lee bočko-ɔ ase feye mō ya waa anej a akpęneyeęt mō. ¹⁹ Ne Farisii

* 12:13 Kiliŋ 118.25-26. * 12:15 Sakariya 9.9.

awuye-o e tōwē ba gywii abee feye, "Mōn' a lju aaa? Anē asej-ɔ maa kpa a a kra peee-ɔ. Mōn' kēe feye kāyē-ro asej-ɔ peee a gya mō se!"

Anē ne Grīki awuye kō a buwi kpa Yeesuu-o

²⁰ Amō Griiki awuye-o bōkō tii bamō nē baa yō Yergsalēm maŋ-nō ya suŋ Wuribware saŋ ne ba gyi Wuribware-a-kya-anē-yawē a ateese-o si. ²¹ Nē baa ba Filipo asej, nē bo ye, "Obreſe, anē e kpa a anē lju Yeesuu nee." (Filipo mo gye Yeesuu agyasepo-ɔ ɔko, ne oo leę Betesayeda maŋ-nō Galileya sweere se nee.) ²² Nē Filipo a ya tōwē gywii Andruu, nē bamō abee anyo a ya tōwē kētō ne asej-ɔ amo e kpa-ɔ gywii Yeesuu.

²³ Nē Yeesuu a tōwē feye, "Mo, dimaadi mō gyi-o, saŋ a fo feye bo sa mo kedabé na wuraa. ²⁴ Mo i gyi mone kaſen̄tīn feye keyaabraqayi ya sii ato-ro, kē maa waa seye, amaa kemo ya leę da eſe-ɔ feraa, kē e kwee, na kigyi dēdaa-ɔ wu na kēpopwē-ɔ dan kōwē ayaabraqayi bweet̄a. ²⁵ Anē dee ne ɔkemaa nē o kpa mō fōnfōj ɣkpā bweet̄-ɔ e paŋ mmo nee. ɔkemaa mo nē mō fōnfōj ɣkpā asej moŋ tiri mō bweet̄o kaye mo-ɔ-ɔ e nya ɣkpā na kulkure ne a moŋ de kēe-ɔ. ²⁶ ɔkemaa nē o kpa feye o suŋ sa mo-ɔ, amo feraa o gya mo se, na o nu mo kan̄a. Na mō nē o suŋ o sa mo-ɔ ba bo tii mo se, na o yo toŋ ɔkemaa nē mo e yo-ɔ. ɔkemaa ne o suŋ o sa mo-ɔ, nē Wuribware e bonyaa mō."

Anē ne Yeesuu a tōwē mō lowi asej-ɔ

²⁷ Nē Yeesuu a kya se tōwē feye, "Mbeyōmō mo kakpono-ɔ a nyera. Amō n tōwē gywii n se a o kūŋ asej mo nē a kpa a ba mo se-ɔ beee? Daabii! Amō se nē mo a ba. Mo a ba nee a m bo gyi faan̄e a aworefōo ma, na lju wu saŋ koŋko mo-ro." ²⁸ Nē oo kore kēbwarekore feye, "N se, sa a fo nya kēnyare dabé na wuraa."

Puri amo-ro, nē oo nu bore kō lee soso feye, "Mo a nya kēnyare dabé na wuraa, na m bee sa a lju nya."

²⁹ Asej-ɔ ne bo yere mfēj-ɔ a nu bore-ɔ, ne bamō bōkō ye baa nu nee feye bware a su-ro. Nē bōkō mo ye, "Wuribware kaboo ya sa seŋsa gywii mō."

³⁰ Amaa Yeesuu a tōwē gywii bamō nee feye, "N gye mo se ne bore mo nē mōne a nu mō lee soso-ɔ a sa seŋsa, amaa mōne se ne oo sa na mon' nya nu. ³¹ Mbeyōmō e gye saŋ ne Wuribware i gyi kaye-ro asej-ɔ asej, na o tu Obonsam ne bo fo mbeyōmō o de kaye-ro asej-ɔ mfērē se keyaalən̄-ɔ lee mō keyaalən̄-ɔ se. ³² Bamō ya yase mo soso, mo i gyiiri asej-ɔ peee a m baa mo ase." ³³ Mō a tōwē amo-ɔ, asej-ɔ e yere amo se a bo bo pini lowi suoŋ ne o ba a o bo wu-o.

³⁴ Nē asej-ɔ a lee kano feye, "A bo Wuribware mbraa a wōrē-ɔ-ɔ feye Kristoo-o e kyena nsu peee. Nē emen̄e se ne fo e tōwē feye a tiri feye bo yase dimaadi mō gyi-o soso? Nē ɣkee, nse e gye dimaadi mō gyi ne fo e tōwē mō asej-ɔ nee? Fo fōnfōj asej ne fo e tōwē, beee ɔko-ɔ aña?"

³⁵ Nē Yeesuu a tōwē gywii bamō feye, "N du feye kelanjero-ɔ. Kelanjero-ɔ e lanjē mōne-ɔ a ki kyee kafwē. Anē se-ɔ, mon' kya mōne kpa se narę nsaj ne kelanjero bo-ro-ɔ, na kibugyi ma nya da mōne kpa-ro. A lee feye ɔkemaa nē o naa kibugyi-ro-o moŋ nyi mfēj ne o yo-ɔ. ³⁶ Amose, mo a saŋ m bo mōne asej-ɔ, mon' kōrē mo gyi, na mon' nya kii asej-ɔ ne bo te kelanjero-ɔ-ɔ-ɔ."

Anē ne asej-ɔ kō a kine kōkōrē Yeesuu gyi-o

Yeesuu a tōwē amo-ɔ kamēe-ro, ne oo lee mfēj-ɔ ya kweero bamō se. ³⁷ Amaa oo waa akpeñyeete bweet̄o, ne bamō akato a lju, amo peee gbaa bo moŋ kōrē mō gyi. ³⁸ Anē ne Wuribware kyaamēe Isaya ne oo dee kyēna-ɔ a tōwē-ɔ a ba-ro kasen̄tīn feye,

"Wuribware, ɔko bo-ro nē oo kōrē asej-

nē anē a tōwē-ɔ gyl aaa?

Ne ɔko bo-ro ne fo a sa ne oo lju anē ne fo e kaapo

fo keyaalən̄-ɔ demant̄-ɔ cco?"*

³⁹ Isaya a tōwē kētō se ne bo moŋ taare kōrē gyi-o, o ye,

⁴⁰ "Wuribware a buŋ bamō akato se,
nē oo sa nē bamō aju-ro a waa leŋ,

Lee anē se-ɔ, bamō akato maa buŋji a bo lju ato,
nē bamō mfērē maa sa a bo nu asej kaase,

ne bo maa nu bamō eyee,

na o taa bamō ɭbōyē bo ke bamō."*

* **12:38** Isaya 53.1 (LXX). * **12:40** Isaya 6.10 (LXX).

⁴¹ Keto se ne Isaya a tawé amo-o e gyé feye oo nu Yeesuu keyaaleñ ne kó kyo-o, ne oo tawé mo aseñ.

⁴² Amo-o pëee gbaa Yudaa awuye abres-e-o bweeta a koore mó gyi, amaa Farisii awuye-o si-o kufu de bamó, amosé se-o bo moj lee amo kawu. Kufu de bamó feye bamó ya tawé amo aseñ kawu si, Farisii awuye-o maa lee sa bamó kpa a bo lwee bamó këbwarekórekyan-j-o-ro.

⁴³ Ba kpa aseñ nkyora bo kyon Wuribware nkyora.

Abwáresey nè Yeesuu yere se o de o bu kero-o

⁴⁴ Ne Yeesuu a yase mó boré tawé feye, “Okemaa ne a koore mó o gyi-o, n gyé mo wöré ne a koore o gyi, amaa a koore n se ne oo suñ mo-o gbaa o gyi.” ⁴⁵ Aneñ dee ne okemaa ne o nu mo-o i nu mó ne oo suñ mo-o. ⁴⁶ Mo a ba kaye-ro feye kelanjero-o nee, na okemaa ne a koore mo o gyi-o ma nya sii kibugyi-ro.

⁴⁷ Amaa okemaa ne o nu mo aseñ, ne a maa bu amo-o, n gyé mo e gyé ne mó i bu mó kero, a lee feye moj ba nee a m bo bu kaye-ro aseñ kepo. Mo a ba nee a m bo morawé bamó.

⁴⁸ To, señe ne o kine mó, ne a maa gya mó kano se-o de øko ne o bu mó kero-o. mó e gyé Wuribware ne mó a tawé mó aseñ-o. mó e gyé ne o bu mó kero. ⁴⁹ N gyé mó fönföñ keyaaleñ se ne mó a tawé, amaa n se ne oo suñ mo-o ya sa mó kano feye n tawé. ⁵⁰ Mbeyomá nyi feye okemaa ne mó ya nu n se kano-o e nya ikpa na kukyure ne a moj de kée-o. Amosé-o, keto ne mó e tawé-o e gyé anen ne n se a tawé gywii mó feye n tawé-o.”

13

Aneñ ne Yeesuu a fwéé mó agyasepo-o ayaa se-o

¹ Amo a san kake kónkó a bo gyi Wuribware-a-ky-a-ané-yawé a ateese-o, Yeesuu a nyi feye mó san-o a fo feye o lee kaye mó-ro yo mó se ase-o. Óo kpa mó agyasepo-o aseñ san kemaa, a lee feye bo gyé mó fönföñ aseñ kaye mó-ro. Ne mbeyomá o ba a o bo kaapo bamó anen ne a kpa bamó bwéet-o.

² Yeesuu mó aa mó agyasepo-o a te ba gyi keddeewéta a ateese-o, Obonsam a kya bo lwee bamó øko ne ba tee mó e Yudas, Simón Kariyotiny mó gyi-o, kakpono-ro feye o gyi Yeesuu kidiburo. ³ Yeesuu mó nyi feye mó se a mó keyaaleñ keto kemaa se, ne o nyi feye o lee Wuribware ase nee, ne a bee o yo mó ase. ⁴ Amo-o pëee gbaa Yeesuu a koso teeburi ase yere, ne oo bunji mó waagya na kaare ne o bunj-o, ne oo mare bródeebaa laare-ro. ⁵ Ne oo twiiri nkyu waa këbaa-ro, ne oo lee o fwéé mó agyasepo-o ayaa se, na o de bródeebaa ne oo mare laare-ro-o de o kpeé bamó ayaa se.

⁶ Ne oo waa anen-aaa bo fo Simón Peetroo si, ne Simón Peetroo a bise mó feye, “Fo gyé mó nyarje nee. Ne emene se ne fo e kpa a fo fwéé mó ne n gyé fo agyasepo-o ayaa se?”

⁷ Ne Yeesuu a lee kano feye, “Mbeyomá fo maa nu këto ne mó e waa-o kaase, amaa kamée-ro fo e ba a fo bo nu kaase.”

⁸ Ne Peetroo a tawé gywii Yeesuu feye, “Fo ma fwéé mó ayaa mó se daa!”

Ne Yeesuu ye, “Fo e moj sa a m fwéé fo ayaa se, amo fëraa fo maa lee tii mó agyasepo-o se.”

⁹ Ne Simón Peetroo a lee kano feye, “To, mó nyarje, amo fëraa n gyé mó ayaa se wöré ne fo e fwéé, fwéé mó asaree se na mó kunju-ro gbaa bo tii si!”

¹⁰ Ne Yeesuu ye, “Okemaa ne oo kyo gyee-o moj de iyisi pëee, amosé se-o, a moj lee a tiri feye o gyee, amo ayaa se këfwéé wöré. Mone pëee ñkpono-ro moj lee n de iyisi, amo mone-ro økonkó wöré.” ¹¹ Keto se ne Yeesuu a tawé feye, “Mone pëee ñkpono-ro moj lee n de iyisi, amo mone-ro økonkó wöré”-o e gyé feye o kyo o nyi mó ne a kpa a o gyi mó kidiburo-o.

¹² Yeesuu a fwéé bamó ayaa se lowe-o, ne oo taa mó kaare-o na mó waagya-o bee bunj, ne oo kinjji ya kyena mó kyénakpa teeburi ase. Ne oo bise mó agyasepo-o feye, “Aneñ mó ne mó a waa mone-o, mone a nu kaase aaa?” Ne bo moj taaré lee kano. ¹³ Ne Yeesuu a kya se tawé feye, “To, mone e tee mó e økaaporo na mone nyarje. A bware feye mone a tee mó anen, a lee feye n gyé anen kasentij-no nee.” ¹⁴ Feye anen ne mó ne n gyé mone nyarje na økaaporo-o a fwéé mone ayaa se-o, anen dee ne mone ne mone gyé mó agyasepo-o mó dëe fwéé abëe ayaa se. ¹⁵ Mo a waa amo-o bo kaapo mone nee a mone mó mon’ dëe waa anen ne mó a waa sa mone-o dee. ¹⁶ Mo i gyi mone kasentij feye keyaaföré kó moj bo-ro ne o kyo mó nyarje. Anen dee ne kaboo kó moj bo-ro ne o kyo mó ne oo suñ mó-o. ¹⁷ Mbeyomá fëraa, mone a nya kasentij-o si-o, mone ya gya kamo se, Wuribware i yure mone.

¹⁸ N gyé mone pëee aseñ ne mó a tawé. Mone-ro økonkó maa nya anen a nyure-o. Mo a lee mone pëee feye mon’ ba mo këbegya-o gbaa ooo, nyi anen ne mone okemaa kakpono-ro du-o. Ne nyi feye keto ne baa kyoree waa abwáresey wöré-o-ro bo lee mone-ro økonkó amo se-o tiri feye a baa kyoree nee feye,

‘Nyare ne ne mó aa mó kesaree da gyare kónkó-ro

anę i gyi-o a twęę keyaa bę kye mo, taa mo yaa fe.*

¹⁹ Mo e təwe amo-o mo i gywii mone pwęe na a dęe ba, na, amo ya ba-o, mone ma yowę kokoṛeggi feyę mo e gye ne n gyę. ²⁰ Mo i gyi mone kasęntiŋ feyę okemaa ne o kra mō ne mo a suj mō-o neenęe-o a kra mo-o mo neenęe nee, ne mō ne o kra mo neenęe-o a kra n se Wuribware neenęe nee, a lęe feyę mo ya suj mo.”

Anę ne Yeesuu a lee mō ne o gyi mō kidiburo-o kawu-o

(Matiyo 26.20–25; Maak 14.17–21; Lukas 22.21–23)

²¹ Yeesuu a təwe amo-o lōwę-o, ne mō kakpono-o a nyera, ne oo lee amo kawu təwe feyę, “Mo i gyi mone kasęntiŋ feyę mone-rę oko e ba a o bę gyi mo kidiburo.”

²² Ne agyasepo-o a deere abęe na bo nya nju mō ne o de-o. ²³ Ne agyasepo-o oko ne Yeesuu e kpa mō aseň bwęętę-o te o gya mō se. ²⁴ Ne Simoń a ba mō késaręe bę təwe aseň gywii mō ne o te o gya Yeesuu si-o feyę o bise mō feyę nse a aseň ne o təwę-o nee.

²⁵ Amose se-o ne anę a ḡyasepo-o a soń meraa Yeesuu, ne oo kuri bise feyę, “Mo nyanyę, nse ne fo de?”

²⁶ Ne Yeesuu a lee kano feyę, “Mo e pooro bodobodoo kabegyęe, na mō ne mo e taa a m bę sa mō-o e gye anę a se-sę-o.” Amose se-o ne oo ten bodobodoo kabegyęe, ne oo bę pooro, ne oo taa sa Yudas, Simoń Kariyotinyi mō gyi-o. ²⁷ Yudas a deň koore bodobodoo-o, ne ḡbonsam a lwee mō mfęerę-rę, ne Yeesuu a təwe gywii mō feyę, “Da eyęe se waa ketę ne fo e kpa a fo waa-ol” ²⁸ Bamo pęe ne bę te teeburi ase-o oko moj nu ketę ne Yeesuu e təwe o gywii mō-o kaase. ²⁹ Yudas a gye oko ne o deere bamö atanne koreę se-o se-o, agyasepo-o boko nyi feyę Yeesuu a təwe gywii mō nee feyę o ya səo ateese ne a tiri bamō-o nee, bęeę oo təwe gywii mō nee feyę o lee atanne-o aka sa atiripo nee. ³⁰ Yudas a koore bodobodoo-o, ne oo lęe kawu kaluwa koŋko o yii. Sanj amo-o kyowę a lōwę.

Mbraa popwęe-o

³¹ Yudas a leę-o kamęe, ne Yeesuu ye, “Mbęyomō Wuribware e kpa a o sa mo, dimaadi mō gyi-o, kedabe. Na mon' yere amo se bę nju Wuribware kedabe. ³² To, Wuribware e boro mo se a o bę kaapo mō fənfəj kedabe-o se-o, o boro mō eyęe se bę kaapo mo, dimaadi mō gyi-o, kedabe. O kpa a o waa amo-o mbęyomō.

³³ Mo gyi-ana, anę ne mo a təwe gywii Yudaa awuye abresę-o dęe ne mo e təwe mo i gywii mone-o feyę mo aa mone e kyena sanj katin ko nee, mone i buwi a mon' kpa mo, amaa mone maa taare a mon' yo mfen ne mo e yo-o.

³⁴ Mbęyomō mbraa popwęe ne o de mo e sa mone-o e gye feyę mon' dee kpa abęe aseň. Anę ne mo a kpa mone aseň-o, anę dęe ne mon' dee kpa abęe aseň. ³⁵ Mone e kpa abęe aseň, amaa aseň pęe i nju feyę mone gye mo agyasepo nee.”

Anę ne Yeesuu a təwe feyę Peetroo e swee feyę o moj nyi mō-o

(Matiyo 26.31–35; Maak 14.27–31; Lukas 22.31–34)

³⁶ Ne Simoń Peetroo a bise feyę, “Mo nyanyę, mfęen ne fo e yo?”

Ne Yeesuu a lee kano feyę, “Fo maa taare a fo gya mo se yo mfen ne mo e yo-o mbęyomō, amaa fo san fo e gya mo se kamęe-rę.”

³⁷ Ne Peetroo a bee bise feyę, “Mo nyanyę, ntęto nee ne ma taare a n gya fo se mbembęyomō? Mo a waa siraa feyę mo i wu a n sa fo.”

³⁸ Ne Yeesuu a beňjaa mō feyę, “Kasęntiŋ ne fo a waa siraa feyę fo i wu a fo sa mo aaa? Mo i gyi fo kasęntiŋ feyę, fo e swee iluwi esa feyę fo moj nyi mo pwęe na kyanare dęe fore.”

14

Yeesuu e gye kpa ne anę e boro se a anę bę yo mō se ase-o

¹ Ne Yeesuu a kya se təwe gywii mō agyasepo-o feyę, “Mone ma leę sa a mone idun tənje mone. Mon' dee koore Wuribware gyi, na mon' dee koore mo-o gyi. ² A leę feyę akyan bwęętę bę o se aye, amose se-o mo e gye nękres a n nya lənję ekyenakpa sa mone. Weetee a dęe a moj gye anę nee, ma təwe amo-o a n gywii mone. ³ Feję mo ya lənję ekyenakpa sa mone-o, mo i kinji a m ba bę taa mone yaa mo ase, na mon' nya kyena mfen ne n te-o. ⁴ Mone nyi anę ne mone e waa a mon' yo mfen ne mo e ya kyena-o.”

⁵ Ne Tomas a təwe gywii mō feyę, “Mo nyanyę, anę moj nyi mfen ne fo e yo-o. Ne emene ne anę e waa a anę nju kpa bę yo mfen?”

⁶ Ne Yeesuu a beňjaa mō feyę, “Mo-o mo e gye kpa amo. Mo e gye ne i kaapo oko kasęntiŋ a kpa ne o boro se, na o nya nya ikaapo na kukuře ne a moj de kęe-o. Anę se-o, oko maa taare a o yo n se ase, amaa o boro mo se pwęe. ⁷ Mone nyi mo nee, weetee mbęyomō mone nyi n se. Lęe mbęyomō bę yo, mone i gyiil mō, a lęe feyę mone a nju mō.”

* 13:18 Kiliń 41.9.

⁸ Ne Filipo a tōwē gywii mō feyē, “Mō nyanjpe, kaapo anē fo se-ɔ, kētō ne anē e kpa-ɔ pēeē nee.”

⁹ Ne Yeesuu a lee kānō feyē, “Filipo, lēe kēdēdaadēdaa ne mō aa mōne pēeē a kyēna-ɔ. Fo sanj fo mōn̄ nyi mō aaa? Ḫkēmaa ne oo lū mō-ɔ, oo lū n̄ se nee. Ne emēne se ne fo yē n̄ kaapo mōne n̄ se? ¹⁰ Fo e kōrē fo i ḡi feyē mō aa n̄ se ḡye kōkōn̄ko, bēe? Abwareseñ ne mō a tōwē gywii mōn̄-ɔ mōn̄ lēe mō ase nee. Aa lee n̄ se ne o bo mō ase-ɔ ase nee. N̄ se bo mō ase nee o waa mō fōnfōn̄ kusunj. ¹¹ Anēn̄ se-ɔ, mon̄' dēe kōrē ḡi feyē mō aa n̄ se ḡye kōkōn̄ko. Mōne e ma taare a mon̄' kōrē mō fōnfōn̄ aseñ ḡi, amo feraa, asuñ ne mō a waa-ɔ se, mon̄' kōrē mō aseñ ḡi. ¹² Mō i ḡi mōne kāsēntij feyē Ḫkēmaa ne o kōrē mō o ḡi-ɔ e waa asuñ ne mō e waa-ɔ. O waa ako na a kyō amo-ɔ, a lee feyē mō e yō n̄ se ase nee. ¹³ Mō ya yō n̄ se ase, kētō kēmaa ne mōne kēmaa ya kōrē mō kēnyare-ɔ-ɔ, mō e waa a n̄ sa mō, na n̄ se kēdabē nya bōrō mō se bō lee kawu. ¹⁴ Amōsē se-ɔ, mōne ya kōrē kētō kēmaa mō kēnyare-ɔ-ɔ, mō e waa a n̄ sa mōne.

Wuribware a kufwiijē timaa-o ne Yeesuu a tōwē feyē o de o kyōjwē anē-ɔ

¹⁵ Ne Yeesuu a kya se tōwē feyē, “Mōne e kpa mo aseñ feraa, mon̄' ḡya mō mbraa se. ¹⁶ Na n̄ yere-ɔ tōwē gywii n̄ se, na o ba ḫkyarspo bo kyōjwē mōne, na o yere mō ayaa-ɔ, na mōne aa mō kyēna. ¹⁷ Mō e ḡye Wuribware a kufwiijē-ɔ, kāsēntij wuye-ɔ. Kaye-ɔ asēsē maa taare a bo buññi bamo ḫkpōn-ɔ-ɔ sa mō, a lēe feyē bo mōn̄ kē mō, n̄ se bo māa taare a bo gyii mō. Amaa mōne feraa, mōne e taare a mon̄' gyii mō, a lēe feyē o sii mōne ase, na o kyēna mōne ḫkpōn-ɔ-ɔ. ¹⁸ Ma yōwē mōne feyē aŋjōngyi-ɔ, amaa mō e bee kiññi a m ba mōne ase. ¹⁹ A bo waa kafwee-ɔ, kaye-ɔ asēsē maa lēe lū mō, amaa mōne feraa mōne i lū mō. Bo lēe anēn̄ ne mō i kyinjji a m bēe nya ḫkpā-ɔ se-ɔ, mōne mō mōne e nya ḫkpā na kukyure ne a mōn̄ dēe-ɔ. ²⁰ Kake amo ya fo, mōne i lū feyē mō aa n̄ se ḡye kōkōn̄ko, n̄ se mō aa mōne mō ḡye kōkōn̄ko. ²¹ Ḫkēmaa ne o kōrē mō mbraa, ne o ḡya mmō se neenē-ɔ, a kaapo nee feyē e kpa mo aseñ. Ḫko ne o kpa mō aseñ-ɔ, n̄ se e kpa mō aseñ. Na o ḡbaa, n̄ kpa mō aseñ, na n̄ sa a o gyii mō.”

²² Ne Yudas (n̄ ḡye Yudas Kariyotinyi) yē, “Mō nyanjpe, emēne ya waa se ne fo māa sa a kaye-ɔ asēsē gyii fo, ne anē wōrē e ḡye ne anē i gyii fo?”

²³ Ne Yeesuu a bēññaa mō feyē, “ጀkēmaa ne o kpa mo aseñ-ɔ e ḡya mō kānō se. Na n̄ se kpa mō aseñ, na mō aa n̄ se ba mō ase bo kyēna. ²⁴ Ḫkēmaa mō ne o māa kpa mo aseñ-ɔ māa ḡya mō kānō se. Aseñ ne mōne a nu lēe mō ase-ɔ mō mōn̄ lēe mō fōnfōn̄ ase nee, amaa aa lēe n̄ se ne oo suj mō-ɔ ase nee.”

²⁵ Mō a sanj mō bō mōne ase-ɔ, ne mō a tōwē amo-ɔ gywii mōne. ²⁶ Amaa mōne ya tan mō aseñ-ɔ se, ḫkyarspo amo ne ba tēe mō e Wuribware a kufwiijē timaa-o ne n̄ se de mō o kyōjwē mō kēnyare-ɔ-ɔ e kaapo mōne kētō kēmaa, na o sa a mon̄' nyinjji kētō kēmaa ne mō a tōwē gywii mōn̄-ɔ se. ²⁷ Kētō ne kō kyō-ɔ e ḡye feyē mō e sa mōne kayeeyuri. Mō fōnfōn̄ kayeeyuri ne n̄ de mō e sa mōne, amaa n̄ ḡye anēn̄ ne kaye-ɔ asēsē de ba sa-ɔ ne n̄ de mō e sa mōne.

Mōne ma sa a mōne idun̄ tēnjē mōne na kūfū nya mōne. ²⁸ Mōne a nu feyē mō a tōwē gywii mōne feyē mō e yō nee, amaa mō i kiññi a m ba mōne ase, bēe? Mōne e kpa mo aseñ feraa, weetee mōne akātō i ḡi feyē mō a yō n̄ se ase, a lēe feyē o kyō mō kpa kēmaa se. ²⁹ Mō a tōwē amo-ɔ gywii mōne mbeyōmō pwee na a dēe ba, ne amo-ɔ ya ba-ɔ, na mon̄' nya kōrē kētō ne mō a tōwē-ɔ ḡi. ³⁰ Ma lēe taare a mō aa mōne a sa señsa kyēe, a lēe feyē ḫbōnsam ne o de kaye-ɔ asēsē mfērē se keyaalen-ɔ e ba, amaa o mōn̄ de keyaalen mō se. ³¹ Amaa amo-ɔ pēeē e ba na kaye-ɔ asēsē nya lū feyē kāsēntij si mō e kpa n̄ se aseñ, ne mō e waa kētō kēmaa ne n̄ se a tōwē gywii mō e lū waa-ɔ nee.”

To, mon̄' sa a anē lēe mfēe.”

15

Yeesuu e ḡye bobē kiyii timaa

¹ Bamo a māa se ba yō-ɔ, ne Yeesuu a kya se tōwē feyē, “N̄ du nee feyē bobē kiyii timaa. N̄ se mō e bo kēmo. ² Ḫkōn̄jē kayaagyii kēmaa ne ka māa swēe agyi-ɔ a o bo tweē, na o ḫnyaagyii kō ne n̄ swēe agyi-ɔ si, na lū nya pōwē swēe agyi bwēētō. ³ Mōne feraa, mō abwareseñ ne mō a tōwē gywii mōn̄-ɔ a kyō sa ne mōne a tēn̄ mōne ḫywōrē lēe ebōye-ɔ. ⁴ Kiyii-o yē, ḫnyaagyii, mon̄' kyēna mō se neenēe, na mō-ɔ lū nya kra mōne-ɔ kēn̄kēn̄. Kiyii kayaagyii māa taare a ka lēn̄ kāmō eyēe se swēe agyi, amo kayaagyii-o te kiyii-o si. N̄ du nee feyē kiyii-o, mōne mō mōne du feyē ḫnyaagyii-o. Anēn̄ dēe ne mōne māa taare a mon̄' swēe agyi, amo mōne te mō se.”

⁵ N̄ yē eeē, n̄ du nee feyē bobē kiyii-o, ne mōne mō mōne du feyē kēmo ḫnyaagyii-o. Ḫkēmaa ne o te mō se, ne mō-ɔ n̄ de mō-ɔ kēn̄kēn̄-o e swēe agyi bwēētō, a lēe feyē mōne e mōn̄ tii mō se, mōne wōrē māa taare a mon̄' waa seyē. ⁶ Amaa mō ne o mōn̄ te mō se-ɔ e lēe a o lēe da,

na bo taa mō tweē bo kyoñwe feyē kiyii kayaagyii-o, na ka di wōrē. Na bo taa kamō bo waa deekpa-rō kure. ⁷ Mone ya kyena mo se, ne mo-ɔ mō mo a kra mone-rō keñken, amo feraa mone e kore ketō kemaa ne mone e kpa-ɔ, mone e nya. ⁸ Mone ya swēe agyi bweeto, n se e nya kedabe, na a beē kaapo feyē mone a kii mo agyasepo-ɔ nee.

⁹ Mō e dee kpa mone aseñ feyē anej dee ne n se e kpa mo aseñ-ɔ. Mone feraa mon' dee kyena anej ne a sa a n dee kpa mone aseñ-ɔ. ¹⁰ Mone ya gya mo mbraa se, mo e dee kpa mone aseñ, feyē anej dee ne mo a gya n se mbraa se, ne o saj o kpa mo aseñ-ɔ. ¹¹ Mō a towē amo-ɔ gywii mone nee a mone akata nya gyi. Mone kakatogyi bweeto mo e lee mo ase nee. ¹² Mō e towē mo i gywii mone feyē mon' dee kpa abee aseñ feyē anej dee ne moj kine mone aseñ kekpa-ɔ. ¹³ Ketō ne nyinjkpassé ba a o bo kaapo feyē o kpa mō nyare-ana aseñ bweeto-ɔ e gye feyē mō a wu sa bamō. ¹⁴ Mone ya gya aseñ ne mo e towē mo i gywii mone-ɔ se, amo feraa a kaapo feyē mone gye mo nyare-ana nee. ¹⁵ Ma lee tēe mone feyē mo ayaafōre, a lee feyē keyaafōre moj nyi ketō ne mō nyarjpe e waa-ɔ. Amaa njkee, mo e tee mone feyē mo nyare-ana, a lee feyē mo a towē ketō kemaa ne mo a nu lee n se ase-ɔ gywii mone. ¹⁶ N gywii mone ya lee mo feyē n kii mone nyarjpe. Amaa mo ya tee mone feyē mon' bo kii mo agyasepo-ɔ, na n suj mone bo kyoñwe feyē mon' ya swēe agyi bweeto, agyi ne a maa gyo-o. Mone ya waa amo-ɔ, n se e sa mone ketō kemaa ne mone e kore mo kenyare-rō-ɔ. ¹⁷ Amo-ɔ mbraa ne n de mo e sa mone-ɔ e gye feyē mon' dee kpa abee aseñ."

Kikisi ne kaye-rō asesē i kisi mone-ɔ

¹⁸ Ne Yeesuu a kya se towē feyē, "To, mone ya nju feyē kaye-rō asesē i kisi mone, mon' nyinjnji si feyē anej dee ne baa kyo dee gye nkpē kisi mo. ¹⁹ Mone dee mone tii kaye-rō asesē se, ne mone aa bamō asuj gye akonjō nee-ɔ, weetee ba kpa mone aseñ feyē bamō eyee-ɔ. Amaa mo a tee mone lee kaye mo asesē-rō. Amo-ɔ se-ɔ mone moj lee mone bo kaye-rō asesē a kebegya-ɔ, anej se ne kaye-rō asesē i kisi mone-ɔ nee. ²⁰ Mon' nyinjnji ketō ne mo a towē gywii mone-ɔ se feyē keyaafōre kemaa moj bo-rō ne o kyo mō nyarjpe.* Amo-ɔ anej ne boko a gya mo kana se-ɔ dee ne ba gya mone lee si. Anej ne boko mo a waa mo aworefō-ɔ mo dee ne ba waa mone gbaa mone aworefō. ²¹ Anej ne mone bo mo kebegya-ɔ se-ɔ se ne ba waa mone amo-ɔ pree, a lee feyē bo moj nyi mō ne oo suj mo-ɔ. ²² N dee moj ba kaye mo-rō bo towē abwaresen gywii kamō-rō asesē nee, weetee n se maa bu bamō boye ne ba waa-ɔ kepo. Anej ne mo a ba-ɔ se-ɔ, bo moj lee bo de ketō ne ba yere se a bo bo waa boye-ɔ. ²³ Okemaa ne o kisi mo-ɔ, anej dee ne o kisi n se gbaa. ²⁴ N dee moj ba kaye mo-rō bo waa asuj ne øko moj tee waa amo-ɔ nee, weetee n se maa bu bamō boye ne ba waa-ɔ kepo. Anej ne a du-o, baa n̄u ketō ne mo a waa-ɔ, ne amo-ɔ pree gbaa bo saj ba kisi mo aa n se pree. ²⁵ Amo-ɔ kyo a ba anej, na ketō ne abwaresen wōrē-ɔ a towē-ɔ nya ba kaseñtij feyē, 'Kikisi ne baa kisi mo-ɔ moj de kaase.'* ²⁶ Okyarapō ne o lee n se ase-ɔ e ba. Mō e gye Wuribware a kufwiijie-ɔ, kaseñtij wuye-o. Mō ya ba, mō e gye ne o kya mone-ɔ. Mo e sa a o lee n se ase ba mone ase, na o towē mo aseñ gywii asesē. ²⁷ Na mone mo, mon' towē mo aseñ, a lee feyē mone kyo mone bo mo ase lee kegyenkpree-ɔ-ɔ.

16

¹ Ne Yeesuu a kya se towē feyē, "Mo a towē amo-ɔ gywii mone nee a mone ma nya kinjnji kamee. ² Ba gya mone a bo lee bamō kebwarekore akyan-nō. Sañ ko e ba a o bo ba, ne okemaa ne o mō mone-ɔ e fa feyē, mō a waa amo-ɔ, oo waa kotōko sa Wuribware nee. ³ Ketō se ne ba waa mone amo-ɔ e gye feyē bo moj nyi n se, anej dee ne bo moj nyi mo. ⁴ Amaa mo a towē amo-ɔ gywii mone nee a saj-ɔ ya fo feyē bo waa ato mo, na mon' nya nyinjnji si feyē mo a kyo towē gywii mone."

Asuj ne Wuribware a kufwiijie timaa-o e waa-ɔ

Ne Yeesuu a kya se towē feyē, "Mo a saj m bo mone ase-ɔ se, ne moj wuree towē aseñ mo gywii mone.

⁵ To, mbeyomo mo e yo mō ne oo suj mo-ɔ ase nee. Amaa mone ko gbaa moj taare bise mo feyē, 'Mfene ne fo e ya?' ⁶ Ne mbeyomo feraa ne mo a towē gywii mone-ɔ, aa koj waa mone ewee. ⁷ Mō i gyi mone kaseñtij feyē, mo ya yo, a baare a a sa mone, a lee feyē, mo e moj yo, økyarapō-ɔ maa ba mone ase. Amaa mo ya yo feraa, mo e ba mō a m bo kyoñwe mone. ⁸ Ne mō ya ba-ɔ, o kaapo asesē ne bo bo kaye mo-rō-ɔ feyē bo gye aboyewaapō. Ne o kaapo bamō feyē bo baa waa boye feyē baa pora mo feyē mo e gye aboyewaapō. Ne o bee o kaapo bamō øko ne Wuribware i bu kepo-ɔ, na øko mo ne o bu kebenj-ɔ. ⁹ O kaapo bamō feyē bamō mporo moj gye kaseñtij, a lee feyē mo ya lee mfene ne mone e moj lee n̄u mo, a kaapo nee feyē n se Wuribware ase nee mo a yo. ¹¹ Ne o bee o kaapo bamō feyē baa fo

kpa bo lee øko ne Wuribware i bu kepo-ɔ, a lee feyε ɔbɔnsam ne o saj o de bamø mfeerε se keyaalein-ɔ, ne Wuribware a kyo gyi mo aseñ bu mo kepo.

¹² N de aseñ bweeto a n tɔwε gywii mone, amaa mbeyømo amo kunu e waa mone ase kokyø. ¹³ Amaa Wuribware a kufwiijne-o feraa, mo a gye kasentij wuye-o si-o, mo ya ba, o gye mone lkpøe a mon' nu kεtø kemaa kaase. N gyε mo fɔnfɔn keyaalein se ne o tɔwε aseñ a o gywii mone. Amaa o tɔwε amo ne oo nu-o nee, na o tɔwε ato ne a ba a a bo ba-ɔ. ¹⁴ O sa mo kedabe, a lee feyε o nu mo aseñ ne n de-o, na o tɔwε amo gywii mone. ¹⁵ Aseñ ne n de-o amo dεe ne n se mo de. Amose se ne mo a tɔwε feyε Wuribware a kufwiijne-o i nu mo aseñ ne n de-o, na o tɔwε gywii mone.”

Ewεε na kakatogyi

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tɔwε feyε, “Amo ya waa kafwee, mone maa lee lju mo pεee. Amaa a bee bo waa kafwee-ɔ, na mon' bee lju mo, a lee feyε mo e kpa a n yø n se ase nee.”

¹⁷ Ne mo agyasepo-ɔ boko a bise bamø wore wore feyε, “Emene ne amo-ɔ kaase e kaapo-ɔ nee? O tɔwε o gywii ane feyε, amo ya waa kafwee, ane maa lee lju mo, amaa a bee bo waa kafwee-ɔ, ane e bee lju mo. Ne oo bee tɔwε feyε, ‘a lee feyε mo e kpa a n yø n se ase nee.’ ¹⁸ Emene ne ‘a bo waa kafwee’ mo kaase e kaapo-ɔ nee? Ane mon' nyi kεtø ne amo-ɔ e kaapo-ɔ?”

¹⁹ Yeesuu a pini feyε ba kpa a bo bise mo-ɔ se-ɔ, ne oo tɔwε gywii bamø feyε, “N ye εεε, ‘Amo ya waa kafwee, mone maa lee lju mo,’ ne m bee n ye εεε, ‘Amaa a bee bo waa kafwee-ɔ, na mon' bee lju mo.’ Amo-ɔ ne mone i bise abee aaa? ²⁰ Mo i gyi mone kasentij feyε mone i su akyukyu na imee, amaa kaye-ro aseñ feraa, a waa bamø kakatogyi. A waa mone ewεε, amaa mone ewεε-ɔ i kyurowi na i kii kakatogyi. ²¹ Okyeε e kpa a o kowε kayaagyi, amo mo aseñ a waa ewεε, a lee feyε mo aworeføo san a fo. Amaa mo ya kowε kayaagyi-o, amo o taj mo aworeføo se. Na mo akato gyi feyε oo kowε kayaagyi bo waa kaye-ɔ. ²² Anen dεe ne a du mone ase. Mbeyømo a maa waa mone køne, amaa m bee mo i nju mone, na mone akato gyi kyon se, kakatogyi ne øko maa taare a o køre lee mone ase-ɔ. ²³ Kake amo ya fo, mone maa bise mo seyε. Amaa mo i gyi mone kasentij feyε n se e gye ne o sa mone kεtø kemaa ne mone e kore mo mo kenyare-ɔ-ɔ. ²⁴ Haree lee saj-ɔ bo fo mbeyømo, mone mon' tεe kore kotoø mo kenyare-ɔ-ɔ. Lee ndao bo yo, mon' kore na mon' nya, na mone akato nya gyi bweeto.”

Yeesuu a kɔ gyi kaye-ɔ oyaaleñjø se

²⁵ Ne Yeesuu a kya se tɔwε feyε, “Mbeyømo feraa akpare-ɔ ne mo e kaapo mone ato mo. Amaa saj ko e ba, ne ma lee ba akpare a m bo kaapo mone. San amo feraa, mo e tɔwε n se aseñ a n kaapo-ɔ gywii mone. ²⁶ Kake amo ya fo feraa, n gyε mo e gye ne mo e kore n se mone kunu si kotoø. Mone fɔnfɔn e kore mo mo kenyare-ɔ, ²⁷ a lee feyε n se fɔnfɔn e kpa mone aseñ. Kεtø se ne n se Wuribware e kpa mone-ɔ e gye feyε mone e kpa mo aseñ, ne mone a køre gyi feyε mo a lee mo ase nee. ²⁸ Mo a lee n se ase nee, ne mo a ba kaye-ɔ. Ne mbeyømo mo e lee kaye-ɔ a n yø n se ase.”

²⁹ Ne mo agyasepo-ɔ a tɔwε gywii mo feyε, “Eheεεn, lκee feraa fo a sa sejسا, na fo mon' lee fo de akpare fo e waa-ɔ. ³⁰ Ane nyi mbeyømo feyε fo nyi kεtø kemaa. Fo nyi kεtø ne ke bo ane mfeerε-ɔ-ɔ. Amose, a mon' lee a tiri feyε øko bise fo sejbiise kemaa. Amo-ɔ e gye ne a sa a ane køre gyi feyε fo a lee Wuribware ase nee.”

³¹ Ne Yeesuu a lee kano feyε, “Mone e køre mo mone i gyi aaa? ³² San e ba, o kyo o fo mfeerε gbaa, saj ne mone pεee e brawe-ɔ-ɔ, na mon' sere yøwε mo wore kpeø bo sii mfeerε. Na mone økemaa sere yo mo aye. Amaa kasentij si, n gyε sa ne mo a saj mo wore, a lee feyε n se bo mo ase.

³³ Mo a tɔwε amo-ɔ gywii mone nee a mon' nya nya kayeeyuri ne ka lee mo ase-ɔ. Kaye-ro aseñ e sa a mon' kponø. Amaa mon' nya wore saj kemaa, a lee feyε mo a kɔ gyi ɔbɔnsam, kaye-ɔ a oyaaleñjø-ɔ, se.”

17

Anen ne Yeesuu a kore kebwarekore sa mo agyasepo-ɔ na Kristoo awuye pεee-ɔ

¹ Yeesuu a tɔwε amo-ɔ lowe-ɔ, ne oo deere Wuribware se, ne o ye, “N se, mo saj-ɔ a fo. Sa mo kedabe na wuraa, na n sa a aseñ lju fo kedabe na wuraa ne fo de-ɔ, ² a lee feyε fo ya sa mo keyaalein aseñ pεee se, na n nya taa lκpa na kukyure ne a moj de kee-ɔ bo sa bamø pεee ne fo a sa mo-ɔ. ³ Bamø a de lκpa na kukyure mo ne a moj de kee-ɔ se-ɔ, bo nyi fo, Wuribware, ne fo wore kpeø e gye nyāñjø-ɔ, ne bo nyi mo, Yeesuu Kristoo, ne fo a sun mo bo kyonye kaye mo-ɔ-ɔ. ⁴ Mo a lowe kusuj ne fo a sa mo feyε n waa-ɔ se-ɔ, mo a kaapo fo kedabe na wuraa kaye mo-ɔ. ⁵ N se, sa a n kyena fo ase mbeyømo, na n nya kedabe na wuraa ne mo aa fo dεe ane de pwεe ne ane a dεe tweεe kaye mo-ɔ.

⁶ Mo a sa ne mo agyasepo mo ne fo a lee lee kaye mo-ɔ sa mo-ɔ pεee a gyii fo. Bo gyε fo lee nee, ne fo a taa bamø sa mo. Ne baa nu fo kano. ⁷ Mbeyømo feraa, bo nyi feyε kεtø

kemaa ne fo a sa mo-o a lee fo ase nee.⁸ Asej ne fo a bo sa mo-o ne mo a towé gywii bamō, ne baa kōrē amo gyi. Bo nyi feyē kasentij si ne mo a lee fo ase ba. Ne baa kōrē gyi feyē fo ya sun mo.

⁹ Amose-o, mo e kōrē kēbwarekōrē mo e sa bamō nee. N gye kaye-ro asej pēe ne mo e kōrē mo e sa mbeyōmo, amaa mo agyasepo mo ne fo a sa mo-o ne mo e kōrē kēbwarekōrē mo e sa.¹⁰ Sese kemaa ne m bo mo-o gye fo sese nee, ne sese kemaa ne fo bo mo-o mo gye mo sese. Ne mo kēdabē a bōrō bamō se lee kawo.¹¹ Ne mbeyōmo mo e ba fo ase. Ma lee kyena kaye-ro. Amaa bamō feraa, bo te kaye mo-ro nee. N se kpeyaa, mo e kōrē fo feyē fo ba fo kenyare ne fo a bee sa mo-o keyaaleñ bo kuj bamō, na bo nya waa kokonjō, feyē anej ne mo aa fo e gye kokonjō-o.¹² Mo a bo bamō asej, ne mo a ba kenyare amo ne fo a sa mo-o keyaaleñ bo kuj bamō. Anej se-o, bamō okonjō moj fo, amā odiburopo ne fo a kya towē feyē fo-o, na anej ne baa kyonjē waa abwareseñ wōrē-o-ra-o nya waa kasentij.

¹³ Ne mbeyōmo mo e ba fo ase nee. Mo e towē asej mo kaye mo-ro nee na bo nya nya mo kakatogyi ne n de-o bamō ḥkpōn-o-rō bweeto.¹⁴ Mo a towē fo asej gywii bamō, ne kaye mo-ro asej a kisi bamō, bo lee anej ne bo moj tii kaye mo-ro a asej-o se-o, feyē anej dee ne n gbaa moj tii kaye mo-ro a asej-o se-o.¹⁵ Ma kōrē fo nee feyē fo lee bamō lee kaye mo-ro. Amaa ketō ne mo e kōrē fo bweeto-o e gye feyē fo kuj bamō na bo ma lwee ḥbōnsam kēsaree-o.¹⁶ Fejē anej ne moj tii kaye mo-ro a asej-o se-o, anej dee ne bamō gbaa bo moj tii kaye mo-ro a asej-o se.¹⁷ Amose-o, dee sa a bo gyii fo kasentij-o na bo nya yōwē kaye mo bō sii kamēe taa bamō eyee bo sa fo kasentij-no, a lee feyē fo asej ne fo e towē-o gye kasentij.¹⁸ Mo a sun bamō bo kyonjē kaye-ro nee feyē anej dee ne fo a sun mo bo kyonjē kaye-ro-o.¹⁹ Mo a kperī bamō se taa mo eyee bo sa fo, na bamō-o bo nya nya taa bamō eyee bo sa fo kasentij-no san kemaa.

²⁰ Ne mbeyōmo mo e kōrē kēbwarekōrē mo e sa bamō ne ba kōrē mo a bo gyi bo lee mo agyasepo mo abwareseñ kōtōwē-o se.²¹ Mo kēbwarekōrē e gye feyē bamō pēe waa kokonjō. Sa a mo aa bamō aa fo waa kokonjō. N se, sa a bo waa kokonjō feyē anej ne mo aa fo gye kokonjō-o, na kaye-ro asej nya kōrē gyi feyē fo ya sun mo.²² Mo a sa bamō kēdabē na wuraa konjō ne fo a sa mo-o dee, na bo nya waa kokonjō feyē anej ne mo aa fo gye kokonjō-o.²³ Na fo sa a mo aa bamō a tii fo se waa kokonjō kpenj, na kaye mo-ro a asej-o nya nju feyē fo ya sun mo, ne fo e kpa bamō asej feyē anej ne fo e kpa mo asej-o.

²⁴ N se, agyasepo ne fo a sa mo-o feraa, ne mo e kpa feyē bo ba mo ase mfej ne mo e yō-o, na bo nya nju mo kēdabē na wuraa, kēdabē na wuraa ne fo a sa mo-o, a lee feyē fo a kpa mo asej pwee ne anej a dee tweē kaye mo.

²⁵ N se timaa, kaye mo-ro a asej-o moj nyi fo, amaa n nyi fo. Ne mo agyasepo-o mo bo nyi feyē fo ya sun mo.²⁶ Mo a sa ne baa gyii fo. Amaa mo e kya se a n sa a bo gyii fo, na kēkpa ne fo de sa mo-o nya sii bamō ḥkpōn-o-rō, na mo aa bamō waa kokonjō.”

18

Anej ne baa kra Yeesuu-o

(Matyo 26.47–56; Maak 14.43–50; Lukas 22.47–53)

¹ Yeesuu a kōrē kēbwarekōrē mo lōwe-o, ne mō aa mō agyasepo-o a narē ya tēj Kidrōj Kemanjantj-no. Baa gyi banē bo muruwaa ayii kō mfej, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a yōweero.

² Yudas odiburopo-o mo nyi mfej ne banē-o bo-o, a lee feyē Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a gyanjē mfej iluwi bweeto.³ Amose-o ne Yudas a ba mfej. Mō aa Roma asoogyaawu ye kō na Wuribware sunkpa adeeresepo kō ne Wuribware ḥlōnjōpo abrēsē na Farisi awuye a sunj-o ya ba. Na bo de adorjō na ifetiri na epōrō.

⁴ Yeesuu nyi kētō kemaa ne kē e ba a kē bo waa mō-o. Amose se-o ne oo meraa se o yo bamō ase, ne oo bise bamō feyē, “Nse ne mōne i buwi mōne e kpa?”

⁵ Ne baa lee kana feyē, “Yeesuu Nasaretēnyi-o.” Ne o yē, “Mo e bo mfee-o.” Yudas odiburopo-o yēre bamō ne mō aa bamō a ba-o ase.⁶ Yeesuu a towē gywii bamō feyē, “Mo e bo mfee-o-o, ne baa lwi kamee ya lee dayē sweēre.”

⁷ Ne Yeesuu a bee bise bamō feyē, “Nse ne mōne i buwi mōne e kpa?”

Ne bo bee bo yē, “Yeesuu Nasaretēnyi-o.”

⁸ Ne Yeesuu a lee kana feyē, “Mo a kya towē gywii mōne feyē m bo mfej. Mōne i buwi mōne e kpa mo feraa, mo! sa a bōmō-o ne bo tii mo se-o narē.”⁹ O towē amo-o nee a kētō ne oo kya towē-o nya waa kasentij feyē, “N se, moj sa ne fo asej ne fo a sa mo-o okonjō gbaa a fo.”*

¹⁰ San amō-o Simōj Peetroo de kepar, ne oo gyiiri kēmo lee kēmo kegyafō-rō bo ḥe Wuribware ḥlōnjōpo brēsē a anya-o okō kigyisesebō tēj. Kēnya-o kēnyare e gye Malakus.

¹¹ Ne Yeesuu a tōwē gywii Peetroo feye, “Taa fo kepañ-ɔ waa kēmo kegyafo-rɔ! A lēe feye a tiri feye n gyi awrefeo mō, na n̄ wu lowi n̄ n̄ Wuribware a tōwē feye n̄ wu-o.”

Anenj ne Yeesuu a yere Hanaa akato-rɔ-ɔ

¹² Ne asoogyaa awuye-o na bamō bresē na Wuribware sunjkpa a adeerēsepo-ɔ a kra Yeesuu, ne baa ḥure mō. ¹³ Ne baa taa mō yaa Hanaa n̄ o gye Kayafas mō saa nyajse-ɔ aye. Hanaa dēe o gye Wuribware ələŋŋəpō bresē. Kayafas mō e gye Wuribware ələŋŋəpō bresē kasu amo. ¹⁴ Kayafas ya foře waa Yudaa awuye abrēsē-rɔ feye a bware feye sēsē konqo wu sa asēsē pēe.

Anenj ne Peetroo a swee feye o moj nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.58, 69–70; Maak 14.66–68; Lukas 22.54–57)

¹⁵ Simōn Peetroo na agyasepo-ɔ ɔkō a gya Yeesuu si. Anenj a ɔgyasepo-ɔ nyi Wuribware ələŋŋəpō bresē-ɔ damenanje, amosē se-ɔ n̄ mō aa Yeesuu a nare yo ələŋŋəpō bresē a lōj-ɔ kabuno. ¹⁶ Peetroo a sii o bō lōj-ɔ kibunogyi-ro-o si-o, mō kōsobee ɔgyasepo ne o nyi ələŋŋəpō bresē-ɔ damenanje-ɔ a kinjji yā kibunogyi-o-ro ya sa sejsa kō gywii kakyēsēsē n̄ o yere kibunogyi-o-ro-o, n̄ o sa n̄ Peetroo a lweero.

¹⁷ Kakyēsēsē ne o yere kibunogyi-o-ro-o a bise Peetroo feye, “Nee fo gye Yeesuu mō agyasepo-ɔ ɔkō nee ε?” Ne Peetroo a lee kanō feye, “Daabii! N gye bamō ɔkō e gye mo!”

¹⁸ Sañ amo-ɔ afwii bō-rɔ. Anenj se-ɔ n̄ ayaafre na adeerēsepo-ɔ a ba adunjuri bō kure deekpa, ne baa kya muruwaa ba wore, ne Peetroo a yo bamō ase mfēj a wore deekpa-ɔ.

Anenj ne Hanaa a bise Yeesuu asej-ɔ

¹⁹ Ne Hanaa a bise Yeesuu mō agyasepo-ɔ kūnū si asej na mō kēkaapo-ɔ asej.

²⁰ Ne Yeesuu a lee kanō feye, “Sañ kēmaa laman-ña n̄ mo e tōwē abwaresen na mo e kaapo ats kebwarekore akyan-ña na Wuribware sunjkpa mfēj n̄ Yudaa awuye e gyanje-ɔ. Moj tēe tōwē kōtōkō bō kweero. ²¹ Ne emene se n̄ fo i bise mo amenj a sejbise mo? Bise asēsē n̄ mo a kaapo bamō-ɔ. Bise bamō kētō n̄ mo a tōwē gywii bamō-ɔ. Bō nyi kētō n̄ mo a tōwē-ɔ.”

²² Yeesuu a tōwē amo-ɔ, ne adeerēsepo-ɔ ɔkō n̄ o yere mfēj-ɔ a da mō akato-rɔ kebaa tōwē feye, “Emene se n̄ fo e sa sejsa anenj fo i gywii Wuribware ələŋŋəpō bresē-ɔ?”

²³ Ne Yeesuu a beññaa mō feye, “Mo ya tōwē asej ne amo e moj bo dan, fo tōwē anenj a asej-ɔ na kēmaa nu. Ne kētō n̄ mo a tōwē-ɔ mo e gye kaseñtin, ne ntētō se n̄ ḥukee fo e da mo-ɔ nee ε?”

Anenj ne Yeesuu a yere Kayafas akato-rɔ-ɔ

(Matiyo 26.57; Maak 14.53; Lukas 22.66)

²⁴ Amo-ɔ kameſ-ɔ, ne Hanaa a sa n̄ baa yaa Yeesuu ya bō sa Kayafas, Wuribware ələŋŋəpō bresē-ɔ, na agbarabi sañ a ḥure mō.

Anenj ne Peetroo a bee swee feye o moj nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.71–75; Maak 14.69–72; Lukas 22.58–62)

²⁵ Peetroo sañ o yere ayaafre-ɔ na adeerēsepo-ɔ ase o wore deekpa. Ne bamō bōkō a bise mō feye, “Nee fo gye Yeesuu ma a agyasepo-ɔ ɔkō nee ε?” Amaa Peetroo a swee feye, “Daabii! N gye bamō ɔkō e gye mo!”

²⁶ Ne Wuribware ələŋŋəpō bresē a anya-ɔ ɔkō ne Peetroo a ba kepañ bo n̄ mo kēsebō teñ-ɔ mō nyipo kō a bise Peetroo feye, “Nee mo a ḥu fo bō mō ase banē-ɔ-rɔ ε?” ²⁷ Ne Peetroo a bee tōwē feye, “Daabii!” Puri amo-rɔ, ne kyanjare a fore.

Anenj ne Yeesuu a yere Pilat akato-rɔ-ɔ

(Matiyo 27.1–2, 11–14; Maak 15.1–5; Lukas 23.1–5)

²⁸ Ne baa lee Yeesuu lee Kayafas ase yaa Romanyi gomināa n̄ ba teē mō e Pilat-o lenju-ro. Sañ amo-ɔ gyegyayate kese-ro nee. Yudaa awuye abrēsē mon kpa kulwee Romanyi lenju-o-ro a lēe feye bō yē bamō ya waa anenj, iyisi e kyena bamō se, na bō ma taare nya kpa gyi Wuribware-a-kyaa-ane-yōwe a ateese-o. ²⁹ Amose se-ɔ n̄ Gomināa Pilat a lee yō bamō ase kawu ya bise bamō feye, “Ntētō boyē n̄ ḥonyare mo a waa n̄ mo n̄ a baa mō mfēe?”

³⁰ Ne baa lee kanō feye, “O dēe o moj waa boyē nee, weetee anē maa baa mō fo ase.”

³¹ Ne gomināa-o a tōwē gywii bamō feye, “To, moj' taa mō kinjji, na moj' ya ba mo n̄ fōñfōñ mbraa bō gyi mō asej-ɔ.” Ne baa lee kanō feye, “Mone Roma awuye moj sa ase kpa feye ane moa aboyewaapo.” ³² Amo-ɔ a ba n̄ee a kētō n̄ Yeesuu a tōwē-ɔ nya waa kaseñtin bō lee lowi suyo n̄ e ba a bō wu-o si.

³³ Ne gomināa-o a kinjji yō mō lenju-ro, ne o tee Yeesuu baa bo yera mō akato-rɔ. Ne o yē, “Baa poro fo feye fo a tōwē feye fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fo i lee kanō?”

³⁴ Ne Yeesuu a beññaa mō feye, “Sejbise mo a lēe fo ase nee, bēeē bōkō ya tōwē mo asej gywii fo aaa?”

³⁵ Né gominaa-o a beñjaa mò feye, “Nteto né fo e sa sejja fo i gywii mó feye mó a gye Yudaanyi-o? Fo fofojñ asesë na fo fofojñ Wuribware aləñjøpo abrëse ya taa fo bo waa mó kesaree-rø. Nteto né fo a waa?”

³⁶ Né Yeesuu a tøwë gywii mó feye, “Amo e gye kasentjin feye mó e gye owure-o, n gye kaye mó-rø né mó i gyi kuwure. N dæs mó i gyi kaye mó-rø kuwure nee, weetee mó kamëe-rø awuye a kø bo kuj mó na m ma lwee Yudaa awuye abrëse-ø kesaree-rø. Daabii, kuwure né mó i gyi-o moj bo kaye mó-rø mfee.”

³⁷ Né gominaa-a a bise mó feye, “To, nee fo gye owure nee, bëee?”

Né Yeesuu a lee kanø feye, “Mo kuwure moj du feye kuwure né fo i bise mó këmo aseñ-ø. Aseñ køjø mó së dæs né baa kowé mó waa kaye mó-rø na m bo tøwë kasentjin-o. Ùkëmaa né ó bo kasentjin a kebegya-ø se-ø e gya mó kanø se.”

³⁸ Né gominaa-a a bise mó feye, “Nteto e gye kasentjin?”

Anej né baa sure si feye bo mó Yeesuu-o

(Matiyo 27.15-31; Maak 15.6-20; Lukas 23.13-25)

Né Gominaa Pilat a kinjji yø kawu lamañ-ø ase, né ó tøwë gywii bamø feye, “M fëraa, ma taare a ñ nu ketø né mó e yere se na m bo bu ñyare mó kepø-ø.” ³⁹ To, ane de ananato ko ne ane e waa ane e sa móne Wuribware-a-kyä-anë-yøwë ateese kigybëe këmaa-rø-ø. Amo e gye feye ane lee asesë né ane a tii bamø tiikpa-ø øko bo sa móne. Amosë-ø mbeyømø, móne e kpa feye n lee móne Yudaa awuye owure bo sa móne aaa?”

⁴⁰ Né baa feë-rø feye, “Daabii! N gye mó né ane e kpa feye fo lee lee tiikpa-ø bo sa ane. Lee Bar-Abas bo sa ane!” Bar-Abas mó gye bamø né baa koso kø bo kye Roma abane man mó-rø-ø øko né baa kra mó tii-o nee.

19

¹ Né Gominaa Pilat a sa né mó asoogyaa awuye a da Yeesuu paara. ² Né asoogyaa awuye-o a ba iwü bo lq kuwurepa bo buñ mó, né baa ba waagya pipee bo buñ mó feye mó a gye owure-o. ³ Né ba ba mó ase ba tøwë feye, “Añsuma, nana, Yudaa awuye owure!” Né baa daye mó akato-rø abaa kpora-rø.

⁴ Né gominaa-a o bee lee ya tøwë gywii lamañ-ø feye, “Mon’ laatø a mon’ nu. Mo i lee mó a m baa móne ase kawu mfee, na mon’ nya nu feye ma taare a ñ nya ketø né mó e yere këmo së a m bo bu mó kepø-ø.” ⁵ Amosë se-ø né Yeesuu a lqe kawu na o buñ iwü kuwurepa-ø na waagya pipee-o. Né gominaa-a o tøwë gywii bamø feye, “Mon’ kee ñyare-ø nee!”

⁶ Sanj né Wuribware aləñjøpo abrëse-ø na Wuribware sunjkpa adegeresepo-ø a ñu mó-ø, ne baa feë-rø tøwë feye, “Da mó bo mera kiyii kpare-abëe-rø se! Da mó bo mera kiyii kpare-abëe-rø se!” Né gominaa-a o tøwë gywii bamø feye, “Amo fëraa móne fofojñ taa mó ya da mó bo mera kiyii kpare-abëe-rø se. M fëraa, ma taare a ñ nu ketø boye né ó waa, né mó e yere se a m bo bu mó kepø-ø.”

⁷ Né lamañ-ø a tøwë bo kyonye mó feye, “Ane de mbraa né ñ kaapo feye økëmaa né ó yë o gye Wuribware mó gyi-o, bware feye o wu. Ñyare mó yë o gye Wuribware mó gyi-o nee. Amosë se-ø a bware feye o wu.”

⁸ Gominaa-o a nu baa tøwë amo-ø, né kufu né o de-o a tii si. ⁹ Né oo kinjji yø lenbu-o-ro ya bise Yeesuu feye, “Mfeng ne fo a lee?” Amaa Yeesuu moj lee kanø. ¹⁰ Né gominaa-a a bee bise mó feye, “Fo maa beñjaa mo nee eee? Nyinjji si feye n de keyaaleñ feye ñ yøwë fo a fo ya kyure, né n de keyaaleñ feye n da fo bo mera kiyii kpare-abëe-rø se.”

¹¹ Né Yeesuu a lee kanø feye, “Fo de mo se keyaaleñ a lee feye Wuribware ya taa bo sa fo. Amosë se-ø, ñyare né ó taa mo bo sa fo-ø e gye né ó waa boye kyon fo.”

¹² Gominaa-o a nu amo-ø, né ó len eyee o kpa kpa né ó yere se a o bo yøwë Yeesuu-o. Amaa lamañ-ø a feë-rø bo kyonye mó feye, “Fo ya yøwë ñyare mó bo kyonye kwaa, amo fëraa fo mó gye fo owure dabë-ø mó nyare nee! Ùkëmaa né ó ba mó eyee a o bo kii owure-o gye owure dabë-ø dojn nee!”

¹³ Gominaa-o a nu amo-ø, né oo lee Yeesuu kawu, né ó kyena ñseñgyipø a kagya-ø-ø, mfeng né Heebrii sensa-ra ba tee e Gabataa-ø (kaase e kaapo feye Abrandaye). ¹⁴ Ifiyara amo, na kyowë a yase kafwee.

Né gominaa-a o tøwë gywii lamañ-ø feye, “Mon’ kee móne owure!”

¹⁵ Né baa feë-rø bo kyonye mó feye, “Taa mó nare ya da mó bo mera kiyii kpare-abëe-rø se!”

Né gominaa-a a bise bamø feye, “Mone e kpa feye n da móne owure bo mera kiyii kpare-abëe-rø se nee eee?”

Né Wuribware aləñjøpo abrëse-ø a lee kanø feye, “Owure né ane de-o e gye fo owure dabë né fo de-o.”

¹⁶ Ne ɻkee gominaa-o a ba Yeesuu bø sa mØ asoogyaa awuye feyε bø ya da mØ bø mera kiyii kpare-abee-ro se.

*Aneŋ ne baa da Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ
(Matiyo 27.32–44; Maak 15.21–32; Lukas 23.26–43)*

¹⁷ Amose se-ɔ ne baa taa Yeesuu nare, ne ɔɔ ya sorø mØ kiyii kpare-abee-ro baa mfen ne Heebrii seŋsa-ro ba tee ε Gologotaa-o (kaase e kaapø feyε Koləŋkɔrɔŋgi sweere). ¹⁸ Ne baa da mØ bø mera kiyii kpare-abee-ro se. Ne baa da anyare anyɔ ko mØ bø mera ayii kpare-abee-ro se, ɔkonko bø Yeesuu kigyiise si, ne ɔkonko ma bø mØ kebenä se.

¹⁹ Ne Gominaa Pilat a kyoree bø døŋŋø koworetaa ko se feyε, “Yeesuu Nasarætenyi, Yudaa awuye owure-o,” ne ɔɔ sa ne baa taa kemø bo mera kiyii kpare-abee-ro-ɔ se. ²⁰ Aneŋ a kaworetaa-ɔ, baa kyoree kemo se Heebrii na Roma na Griiki esensa-ro nee. Ne aseɛ bweeto a kare, a lee feyε mfen ne baa da Yeesuu bø mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ na man-nø monj bo efø. ²¹ Ne Wuribware aløŋŋøpo abres-ɔ a ya tøwø gywii gominaa-o feyε, “Fo ma kyoree feyε, ‘Yudaa awuye owure-o,’ amaa kyoree feyε, ‘Onyaré mo ye, Mo e gyε Yudaa awuye owure-o.’”

²² Ne gominaa a lee kanø feyε, “Keto ne mo a kyoree-ɔ, ma lee kyurowi.”

²³ Amø asoogyaa awuye-o a da Yeesuu bø mera kiyii kpare-abee-ro-ɔ se lowe-ɔ, ne baa taa mØ atobunjse, ne baa ke-ro ntunjkare nna, katun kemaa gye soogya a konko kemaa lee nee. Ne baa bee taa mØ kaare ne baa lo, ne bø monj baara-ɔ. ²⁴ Ne baa tøwø gywii abee feyε, “Monø ma sa a ane kyanjø kaare-ɔ-ɔ, mon' sa a ane waa mpini mpini na mØ ne o gyi si-o na ka kii mØ lee.” Aneŋ a aseŋ mo a ba nee na keto ne baa kyo kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ nya waa kasentij feyε,

“Ne baa waa mpini mpini

bø ke mo atobunjse-ro sa abee.”*

Aneŋ ne asoogyaa awuye-o a waa-ɔ nee.

²⁵ Yeesuu mØ nyi na mØ nyikaase na Mariya ne o gyε Kilopas mØ ka-ɔ na Mariya Magadalanyi yere bø meraa mfen ne baa da mØ bø mera kiyii kpare-abee-ro-ɔ se-ɔ.

²⁶ Yeesuu a lju mØ nyi-o na ɔgyasepø ne Yeesuu ɛ kpa mØ aseŋ bweet-ɔ yere mfen-ɔ, ne ɔɔ tøwø gywii mØ nyi-o feyε, “Kee, fo gyi-o nee.” ²⁷ Ne ɔɔ tøwø gywii mØ ɔgyasepø-ɔ feyε, “Kee, fo nyi-o nee.” Lee mfen-ɔ ne ɔgyasepø-ɔ a taa Yeesuu mØ nyi-o yaa bø kyena mØ aye.

Yeesuu lowi

(Matiyo 27.45–56; Maak 15.33–41; Lukas 23.44–49)

²⁸ Yeesuu a lju feyε mbeyømø fëraa keto kemaa a lowe-ɔ, na aseŋ ne baa kyo kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ nya waa kasentij-ɔ, ne ɔɔ tøwø feyε, “Burufo de mo.” ²⁹ Kalø na nta ko yere mfen, ne baa taa ikyikyee bø da-ɔ lee bø kyena kayii si, yase yaa mØ kanø ase.

³⁰ Yeesuu a kyokwyø nta-ɔ, ne ɔɔ tøwø feyε, “Aa lowe.” Ne ɔɔ gyaa kuŋu bø twœ-ɔ, ne oo kii Ebware lee.

Aneŋ ne baa yii Yeesuu kekpa keri-ro-ɔ

³¹ Ne Yudaa awuye abres-ɔ a bo kore Gominaa Pilat feyε o sa bamø kpa a bo ya gyε anyare ne baa da bamø bø mera ayii kpare-abee-ro se-ɔ aya, na bø mayø bamø afuniŋ-o lee ayii kpare-abee-ro-ɔ se. Keto se ne baa ya kore kpa-ɔ e gyε feyε kake nsi amo gyε Ifiyara, ne bø maa kpa feyε afuniŋ-o kyena ayii kpare-abee-ro-ɔ se Memeneda, a lee feyε Memeneda ne o ba-ɔ gyε Memeneda kukyure kake dabe. ³² Ne asoogyaa awuye a ya gyε onyaré gyenkepøse na onyøsepo ne baa da bamø a Ya Yeesuu bø mera ayii kpare-abee-ro-ɔ se-ɔ aya. ³³ Amaa bamø a ba Yeesuu ase-ɔ, baa lju feyε ɔɔ kyo wu, amo-ɔ bø monj lee gyε mØ aya. ³⁴ Amaa asoogyaa awuye-o økø a yii Yeesuu kekpa keri-ro. Puri amo-ro, ne mbogya na nkyu a lee. ³⁵ Sesø ne oo lju aseŋ mo a waa-ɔ e tøwø amo aseŋ o gywii monø ne monø e karø wore mØ-ɔ, na monø gbaa na mon' dee kore gyi. Keto ne ɔɔ tøwø-ɔ gyε kasentij nee. ³⁶ Amo-ɔ a waa nee na keto ne abwaresen wore-ɔ a tøwø-ɔ nya waa kasentij feyε,

“MØ kibowii konko gbaa maa gyaa-ro.”*

³⁷ Abwaresen wore-ɔ a bee tøwø ton ko feyε,

“Asesø e dëere mo ne baa yii kekpa-ɔ se.”*

* 19:24 Kiliŋ 22.18.

* 19:36 Kelée Igyipiti 12.46; Anyaré kékare 9.12; Kiliŋ 34.20.

* 19:37 Sakariya 12.10.

*Aneñ ne baa pure Yeesuu-o**(Matiyo 27.57–61; Maak 15.42–47; Lukas 23.50–56)*

³⁸ Amo-o pëee kamëe-o, ne ñonyare ko ne ba tee mò e Yosef ne oo lee Arimateya manj-nó-o a ya kore Gominaa Pilat feye o taa Yeesuu kifunij sa mò. Aneñ a Yosef mò gya Yeesuu si o kwéeró nee, a leè feye o seré Yudaa awuye abrése-o. Ne gominaa-o a sa mò kpa feye o ya taa Yeesuu kifunij-o nare. Amose se-o ne Yosef a ya taa kifunij-o o yii. ³⁹ Nikodeemus, ne oo dëe ya ñu Yeesuu kanye ko-o, * na Yosef ya yo ya pure kifunij-o. Bamø a yo-o, ne Nikodeemus a taa kakyanne na ndwii ko ne baa bo waa abee-ró-o. Mmo pëee a boro kyansé. ⁴⁰ Anyare anyó-o a taa Yeesuu kifunij-o, ne baa ba kyefuri bo miri mò, ne baa ba ndwii-o na kakyanne-o bo waa-ró, aneñ ne Yudaa awuye ananato-ró ba loñjø kifunij pwëe na bo dëe pure-o. ⁴¹ Baa gyi bane bo kuj ayii ko meraa mfëej ne baa mao Yeesuu-o. Bane amo-ró ne øko a ñeri kefore lee bo feye kekyan-o bo waa kegyeranta popwëe ne bo moj tee pure øko kemö-ró-o. ⁴² Amo a gye feye kibugyii ya da, na bamø ukuyure kake dabë fo-o, ne aneñ a kegyeranta-o maa mfëej-o së-o, ne baa pure Yeesuu mfëej.

20*Kegyeranta kprakraoj-o**(Matiyo 28.1–8; Maak 16.1–8; Lukas 24.1–12)*

¹ Kosiyara gyegyaye kese-ro-o, kaye a moj tee ke neenee-o, ne Mariya Magadalanyi a yo kegyeranta-o se. Mò a fo mfëej-o, ne oo ñu feye kefore ne baa kuron bo kpuse kegyeranta-o kano-o se feye pone-o, baa kyo kuron lee kegyeranta-o kano-o-ró. ² Aneñ se-o, ne oo kinji o seré o yo Simon Peetroo na ɔgyasépo ne Yeesuu a kpa mò aseñ hweeto-o ase, ne oo tòwë gywii bamø feye, “Baa taa ane nyantje lee kegyeranta-o-ró, ane mao ane moj nyi mfëej ne baa taa mó yaa bo beya-o.”

³ Amose ne Peetroo na ɔgyasépo ko amo-o a yo kegyeranta-o ase. ⁴ Agyasépo anyo mo sere nee, amaa økonkø-o seré kenken o kyon Peetroo. Aneñ se-o co fo kegyeranta-o ase pwëe ne Peetroo a dëe fo. ⁵ Mò a fo-o, ne oo buñje deere kegyeranta-o-ró këe, ne oo ñu kyefuri ne baa bo miri Yeesuu kifunij-o da mfëej, amaa o moj lwee kegyeranta-o-ró. ⁶ Ne Simon Peetroo mao a sii kamëe ba, ne oo lwee kegyeranta-o-ró, ne oo ñu kyefuri-o da mfëej, ⁷ na kaprakëe ne baa bo ñure Yeesuu kunju-o. Kaprakëe ne baa bo ñure Yeesuu kunju-o na kyefuri-o moj da toj konkjø nee. Kaprakëe-o a baa ka da kamo kókwéé. ⁸ Ne ɔgyasépo ne oo gye ñjkree fo kegyeranta-o ase-o mao a lweero, ne oo ñu ketó kemaa. Amose ne oo kóore keto ne Mariya a tòwë gywii bamø-o gyi. ⁹ Amo-o pëee gbaa bo moj tee nu aneñ ne abwaresenj wore-o a tòwë-o feye o kiyinji a o leè lowi-ro-o kaase. ¹⁰ Ne ɔgyasépo-o a kinji bo yii pe.

*Anen ne Yeesuu a lee mò eyee bo kaapo Mariya Magadalanyi-o**(Maak 16.9–11)*

¹¹ Mariya mo yere kegyeranta-o kawu si o su. Mò a saj o maa se o su-o, ne oo buñje deere kegyeranta-o-ró. ¹² Ne oo ñu Wuribware mbao ñuya ko ne bo buñ ato fufuri-o te mfëej ne baa pure Yeesuu-o, økonkø bo ayaa se, ne øko mao bo aju si. Amaa saj amo, Yeesuu kifunij-o moj lee o bo kegyeranta-o-ró.

¹³ Ne baa bise mò feye, “Opekyee, nteto nee ne fo i su?”

Ne oo lee kano feye, “Baa taa mo nyantje bo de bo yii, ne moj nyi mfëej ne baa taa mò yaa bo beya-o.” ¹⁴ Ne oo buruwaa, ne oo ñu Yeesuu a yere mfëej, amaa o moj nyi feye Yeesuu nee.

¹⁵ Ne Yeesuu a bise mò feye, “Opekyee, nteto nee ne fo i su? Nse ne fo i buwi fo e kpa?”

Ókyee-o e fa feye banë amo ɔdeeresepo nee, ne oo tòwë feye, “Brëse, mfëen ne fo a taa mò bo beya? Mò e kore fo tòwë mfëej ne fo a taa mò yaa bo beya-o, na ñ nya ya taa mò.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tee mò feye, “Mariya!”

Ne oo buruwaa mò eyee bo kore Yeesuu a kebegya-o se, ne oo ya kpuni anjurii kra mò ayaa-ró, ne oo tòwë Heebrii bamø señsa-ró feye, “Rabuni!” Amo kaase e gye “Mò økaapopo.” ¹⁷ Ne Yeesuu a tòwë gywii mò feye, “Fo ma kanj kra mo-ró, a leè feye moj tee yø soso n se ase. Amose se-o, nare mo kogobee-an ase ya tòwë gywii bamø feye moj i kinji mo e yø mò ne o gye n se na mo nyantje Wuribware-o ase. Na fo tòwë gywii bamø feye ñkee fëraa o gye bamø se na bamø nyantje Wuribware bo tii si.”

¹⁸ Puri amo-ró, ne Mariya Magadalanyi a yo ya tòwë gywii agyasépo-o feye, “Mò a ñu ane nyantje,” ne oo tòwë aneñ ne Yeesuu a tòwë gywii mò-o gywii bamø.

*Anen ne Yeesuu a lee mò eyee bo kaapo mò agyasépo-o**(Maak 16.14; Lukas 24.36–43)*

¹⁹ Kake nsi amo gyę Kosiyara. Amo kedeepweta-o, ne Yeesuu agyasepo-o a gyanje twę kekyan-nə bo bo-ro, a lee feye kufu de bamo bo lee Yudaa awuye abrese-o se. Ne Yeesuu a bo yerę bamo nseña-ro. Ne oo ka bamo kano feye, "Eyee yure mone." ²⁰ Mō a tōwę amo-o kyon-o, ne oo ba mō asaree na mō keri-ro bo kaapo bamo. Ne agyasepo-o akatō a gyi bwęeto bamo a lju Yeesuu.

²¹ Ne Yeesuu a bee tōwę gywii bamo feye, "Eyee yure mone. To, feye anej ne n se a sun mo bo kyonjwe-o, anej dęe ne mo i sun mone mo e kyonjwe." ²² Ne oo fwii ne waa bamo-ro tōwę feyc, "Mon' kooře Wuribware a kufwiijne timaa-o. ²³ Mone ya taa bokę ebaye bo ke bamo, amo feraa Wuribware gbaa e ba bamo ebaye a o bo ke bamo. Ne mone e moj ba bo ke bamo, amo feraa Wuribware gbaa maa ba a o bo ke bamo."

Anej ne Tomas a bo kooře gyi feye Yeesuu a kyiñji lee lowi-ro-o

²⁴ Agyasepo kudu anyo-o øko ne ba tee mō e Tomas ne o gye kelenja-o moj bo bamo ase nsan ne Yeesuu a ba-o. ²⁵ Amose se-o ne agyasepo ko-o a tōwę gywii mō feye, "Ané a lju ane nyanyje." Amaa Tomas a tōwę gywii bamo feye, "Amo mo a lju mfej ne baa da mō ndangyii asaree-ro na n taa mo asareegyi bo dabqo mfej, na n nej mo kesaree bo waa mō keri-ro pwęe na n dęe kooře gyi."

²⁶ Kadaawkywee bee bo fo-o, ne agyasepo-o a bee bo gyanje kekyan-na twę pone-ro. Nke feraa Tomas bo bamo ase. Ne Yeesuu a bee bo yere bamo nseña-ro ka bamo kano feye, "Eyee yure mone." ²⁷ Ne oo towe gywii Tomas feye, "Taa fo kesareegyi bo danjo se mfee, na fo deerę mo asaree-ro. Na fo nej fo kesaree bo waa mo keri-ro, na fo yowę fo kokoreggi ke-moj-de-o, na fo kooře gyi feye mo a kyiñji lee lowi-ro."

²⁸ Ne Tomas a lee kano feye, "Mō nyanyje na Wuribware e gye fo!"

²⁹ Ne Yeesuu a tōwę gywii mō feye, "Anej ne fo a lju mo-o se ne fo e kooře fo i gyi aaa? Bamo ne bo moj kee mo, ne baa kooře gyi feye mo a kyiñji lee lowi-ro-o de nyure."

Ketō se ne Yohanee a kyoree anej a wore mo-o

³⁰ Yeesuu a waa akpenyeeteet bwęeto ko mō agyasepo-o akatō-ro ne moj kyoree waa wore mo-ro-o. ³¹ Amaa mo a kyoree amo-o nee a mon' dee kooře gyi feye Yeesuu e gye Kristoo-o, Wuribware mō gyi-o, na bo lee mone kokoree mō gyi si na mō kenyare na keyaalen se, mon' dee nya ljkpa na kukyure ne a moj de kęe-o.

21

Anej ne Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo asunoo ko-o

¹ Amo-o kamęe-ro, ne Yeesuu a bee lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo-o boko Tibeeriyas kepare dabe-o kęe. Mfaanee ne aa waa. Ne agyasepo ko a gyanje mfej. ² Bamo ne baa gyanje mfej-o e gye Simaj Peetroo, na Tomas ne o gye kelenja-o, na Nataniyl ne oo lee Kana manj ne o bo Galileya sweerę se-o-ro-o, na Sibidii mō gyi-ana anyo-o, na Yeesuu agyasepo-o-ro anyo kęe. ³ Ne Simaj Peetroo a tōwę gywii bamo feye, "Mō e ya kra ljkngyi nee." Ne bo ye, "Ané aa fo e yo." Ne bamo pęee a kyena koree-ro yo. Ne kibugyii a da, ne baa twęe kisawu anej-aaa. Ne kaye a bo ke na bo moj kra seye.

⁴ San ne kyowę e lęe-o, ne Yeesuu yere kuykue, amaa agyasepo-o moj nyi feye mō nee.

⁵ Ne oo bise bamo feye, "Aayaafore, mone a kra kotočo aaa?"

Ne baa lee kano feye, "Ané moj kra kataapogyii konyko gbaa."

⁶ Ne oo tōwę gywii bamo feye, "Mone ya twęe mone kisawu-o yaa koree-o kigyise si a keri-o, mone e kra ljkngyi." Amose-o ne baa twęe kisawu-o bo waa-ro, ne bo moj lee taare gyiiri lee, a lee feye baa kra ljkngyi bwęeto.

⁷ Ne agyasepo ne Yeesuu e kpa mō asej bwęeto-o a tōwę gywii Peetroo feye, "Ané nyanyje nee!" Peetroo a nu feye bamo nyanyje nee-o, ne oo kpuriti waagya laare-ro, a lee feye oo kyo lee mō ato bunje lee mō kayowore se nee, ne oo fuwi lwee nkyu-o-ro lee o twęe o yido kidenje be si. ⁸ Ne agyasepo ne baa san-j a kyena koree-o-ro ba pare ba dan kidenje si, na ba gyiiri kisawu ne ljkngyi a boro-ro-o, a lee feye bamo aa kidenje si moj lee a bo efо, a san ayaa waa alafa asa na bo dan kidenje si. ⁹ Bamo a fo kidenje si-o, ne baa lju adundurii dęekpa na ljkngyi to-ro, na bodobodoo.

¹⁰ Ne Yeesuu a tōwę gywii bamo feye, "Mon' taa ljkngyi ne mone a deň kra-o ljkko baa."

¹¹ Ne Simaj Peetroo a lwee koree-o-ro, ne oo gyiiri kisawu-o yaa kidenje si, na ljkngyi adabe adabe a boro-ro. Mmo pęee gye kelafta na adunuu na nsa. Haree ljkngyi mo a kyo kano ljkmaa-o gbaa ooo, kisawu-o moj kyanje-ro. ¹² Ne Yeesuu a tōwę gywii bamo feye, "Mon' bo gyi." Amo-o pęee gbaa agyasepo-o øko moj bise mō feye, "Fo nse nee?", a lee feye bo nyi feye bamo nyanyje nee. ¹³ Ne Yeesuu a taa bodobodoo-o, ne oo bo sa bamo, anej dęe ne oo waa ljkngyi-o gbaa.

¹⁴ Mō a kyiñji lee lowi-ro-o kamęe-ro, kemo-o e gye sasepo feye Yeesuu a lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo-o.

Keto nə Yeesuu a təwə gywii Peetroo-a

¹⁵ Bamō a gyi lowe-o, nə Yeesuu a təwə gywii Simən Peetroo feye, “Yohanee mō gyi Simən, fo e kpa mo aseñ fo kyo anen ne fo bækə-ana mo e kpa mo aseñ-o ccō?”

Ne oo lee kano feye, “Mo nyanype, fo nyi feye mo e kpa fo aseñ ε.”

Ne Yeesuu a təwə gywii mō feye, “Deere mo nsannegyii-o si.”

¹⁶ Ne Yeesuu a təwə nyəsepo feye, “Yohanee mō gyi Simən, fo e kpa mo aseñ aaa?”

Ne Peetroo a bęe lee kano feye, “Mo nyanype, fo nyi feye mo e kpa fo aseñ ε.”

Ne Yeesuu a təwə gywii mō feye, “Deere mo esanne-o se.”

¹⁷ Ne Yeesuu a təwə sasepo feye, “Yohanee mō gyi Simən, kaseñtij ne fo e kpa mo aseñ aaa?”

A moj waa Peetroo kone feye Yeesuu a bęe bise mō sasepo. Anen se ne oo təwə gywii Yeesuu feye, “Mo nyanype, fo kyo fo nyi keto kemaa. Fo nyi feye mo e kpa fo aseñ.”

Ne Yeesuu a təwə gywii mō feye, “Deere mo esanne-o se.”¹⁸ Mo i gyi fo kaseñtij feye, san ne fo gye kayaaforegyii-o fo a nyaa fo ḥkpankaaree ba fe bo ten se yo ton kemaa ne fo e kpa-o. Amaa fo ya kii kenyənbresə, fo i teyi asaree-ro, na akə o gye ne a ba fe a a bo lture fo, na o yaa fo mfiej ne fo maa kpa-o.”¹⁹ Anen a aseñ mo ne oo təwə-o, Yeesuu e kpa a a kaapo anen ne Peetroo e ba a a bo wu, na a sa a Wuribware nya kedabə-o nee. Ne Yeesuu a təwə gywii mō feye, “Gya mo se.”

Keto ne Yeesuu a təwə feye ke e waa Yohanee-o

²⁰ Peetroo a kii deere kaməe, ne oo lju əgyasəpo ne Yeesuu e kpa mō aseñ bweətə-o, mō ne oo kyena meraa Yeesuu kake nsi ne baa kyena ba gyi, ne oo bise feye, “Mo nyanype, nse e gye ne o gyi fo kidiburo?”-o.²¹ Mō a lju feye əgyasəpo amo e gya bamō se-o, ne oo kuri bise Yeesuu feye, “Mo nyanype, ne ənyare mo mo, ntetə e gye ne a waa mō?”

²² Ne Yeesuu a beñjaa mō feye, “Mo e kpa feye a kyena bo fo saj ne mo i kinjji a m ba-gbaa, a moj gye fo aseñ. Fo feraa, gya mo se de.”²³ Amosə se-o, ne aseñ amo a sañje-ro yo Kristoo awuye ase feye əgyasəpo amo maa wu. Amaa Yeesuu moj təwə feye əgyasəpo-o maa wu. Əo təwə nee feye, “Mo e kpa feye a kyena bo fo saj ne mo i kinjji a m ba-o gbaa, a moj gye fo aseñ.”

²⁴ Əgyasəpo amo ne Yeesuu a təwə mō aseñ-o dəe e gye ne oo lju amo-o pəee ne oo kyoree bo beya-o. Ne ane nyi feye keto ne oo təwə-o gye kaseñtij.

Aseñ ne Yeesuu a waa bo gyə kəə-o

²⁵ Mbeyəmo, aseñ bweətə bo-ro ne Yeesuu a waa bo tii si. Baa dəe kyoree amo pəee bo beya akə akə nee-o, weetee mo e fa feye amo əwɔrə ne ba kyoree-o maa loo kaye mo-ro gbaa.

Ayaa-rə ayerepo-ɔ asun

Anej ne Yeesuu a ayaa-rə ayerepo-ɔ a yə təŋ kəmaa ya təwə asej timaa-o

¹ Bresə Tiyufilus, mo a kyo kyoree waa mo wore gyenjkreesee ne mo a kyoree fo-ɔ-rə ketə ne Yeesuu a waa, na asej ne ɔɔ kaapo-ɔ, lee haręe san ne ɔɔ lee mō asun kaasę bo fo njek nsi ne Wuribware a taa mō yaa soso-ɔ.

Yeesuu a kyinji lee lowi-ro-o kamee-rə a ketə ne ɔɔ waa-ɔ

²⁻³ Sanj ne Yeesuu a wu-o bo fo sanj ne Wuribware a taa mō yaa soso-ɔ gyę njek aduna. Sanj amo, ɔɔ ba Wuribware a kufwiiję timaa-o eleej nee bę kaapo mō asej kudu anyo ne oo lee, ne ɔɔ tee bamo ɔ mō ayaar-rə ayerepo-ɔ ketə ne ɔɔ kpa feye bo waa-ɔ. Ne oo lee mō eyee bę kaapo bamo, ne ɔɔ bee njaa, ne ɔɔ bee lee mō eyee bę kaapo bamo iluwi bwęetə na ekpa bwęetə se, na bę nju feye kasejtiŋ nee mō a wu-o, oo kyinji lee lowi-ro. Ne baa nju mō, ne bamo aa mō a təwə Wuribware a kuwure o-ro asej. ⁴ Sanj amo-rə ne mō aa bamo a bee ba gyi ateese sanj ko-ɔ, ne ɔɔ təwə gywii bamo feye, "Mone ma kan lee Yerusalem mfej ne mone bo-ɔ. Amaa mon' gywii Wuribware a kufwiiję timaa ne n se Wuribware a təwə bo feye feye o sa mone-ɔ. ⁵ Nkyu ne Yohanee Osuubopg-ɔ a bo bę asej asuu. Amaa njek mfejne mo-rə Wuribware e sa a mō kufwiiję timaa-o ywee mone se, na ɔ ba kufwiiję timaa amo ba gyee mone."

Anej ne Yeesuu yii soso-ɔ

⁶ Sanj ko, bamo aa Yeesuu a bee gyanjə-ɔ, ne baa bise mō feye, "Anę nyanyę, amo sanj mon teę fo feye fo kőrə kuwure lee Roma awuye ase kinjaa sa anę Isireelii awuye aaa?" ⁷ Ne Yeesuu a bejnjaa bamo feye, "Ketə kəmaa eleej bę n se kęsareę-ɔ rę. Amgę-ɔ, a mon gyę mone asej feye mon' pini nyanyę ko a ketə ne ke ę waa-ɔ. ⁸ Amaa ketə ne mon' pini-o e gyę feye Wuribware a kufwiiję timaa-o ya lwee mone-ɔ, o sa mone keyaalej na węre, na mon' narę təwə ato pęee ne mone a nju feye mo a waa, na asej ne mone a nu feye mo a təwə sanj ne m bę mone ase-ɔ, Yerusalem manj-nə mfej ne ase na anę Yudeya sweere se na Samariya sweere se na njkee kaye-ɔ pęee mo."

⁹ Yeesuu a deej təwə anej lowę-ɔ, ne ɔɔ lee o yii Wuribware se, na mō ayaa-rə ayerepo-ɔ yęre ba deere, ne kowęre ko a bę mwiire mō se, ne bę mon lee bo kęe mō. ¹⁰ Bamo a sanj bo yere ba deere soso-ɔ, na Yeesuu mo e yo, ne puri amo-rə anyare anyo ko ma ne bo buŋ ato fufuri-o a lee bamo se. ¹¹ Ne baa təwə gywii ayaa-rə ayerepo-ɔ feye, "Galileya sweere se awuye, ntętę nee ne mone yere mone e deere awore-ɔ? Yeesuu mo ne ɔɔ lee mone ase o yii Wuribware ase-ɔ e bee kinjji a o ba feye anej mo ne mone a nju mō na o yo Wuribware se-ɔ mo dee."

Okę ne oo teere Yudas ayaa-rə-ɔ

¹² Ne ayaa-rə ayerepo-ɔ a nare mayere kebegya lee Mfɔ-Ayii kebee-ɔ se kinjji yo Yerusalem manj-nə. ¹³ Bamo pęee, Peetroo, na Yohanee, na Yakubu, na Andruu, na Filipo, na Tomas, na Bar-Tolomiyu, na Matiyo, na Alafiyus mō gyi Yakubu, na Simon Selot, na Yakubu mō gyi Yudas, a fo manj-ɔ-ɔ, ne baa ya lwee bamo abajṣorqo-ɔ-ɔ. ¹⁴ Kekyan mo-rə mfej ne bamo aa akyee ne bo dee bo gya Yeesuu si-o na Yeesuu mō nyi Mariya na mō tire-ana e gyanyę san kəmaa ba kęre kebwarek.

¹⁵ Bę fo njek njęko-ɔ, ne bamo ne baa kőrə Yeesuu gyi-o a bę gyanyę. Ba waa asej kəlafəna adunyo. Ne Peetroo a koso yere, ne ɔɔ təwə gywii bamo feye, ¹⁶ "Mo kosobę-ana, mone a nyinji si feye Yudas Kariyotinyi-ɔ ya kaapo anej ne baa kra Yeesuu-ɔ. Ketə ne ɔɔ waa-ɔ, Wuribware a kufwiiję timaa-o a kyo kaapo anej ədədaapø Deefid anej ne ke ę ba a kę bo waa-ɔ. ¹⁷ Yudas dee o tii anę sę nęe, ne anę nyanyę a lee mō feye anę aa mō kii mō ayaa-rə ayerepo-ɔ."

¹⁸ (Fo ne fo e karę wore mo-ɔ, nyinji si feye Yudas a ba atanne ne oo gyi Yeesuu kidiburo-o nya-ɔ bo səo sweere sa mō eyee. Sweere amo sę dee ne ɔɔ lee da, ne mō ameroto pęee a lee. ¹⁹ Ne Yerusalem awuye a nu asej amo-ɔ, ne baa sa sweere amo mfej kenyare bamo aye-ro feye Akelđama, kaasę e kaapo feye Mbogya sweere.)

²⁰ To, ne Peetroo a kyo se təwə feye, "A bę Deefid ilin wore-ɔ-ɔ feye,

'Mon' sa a mō aye kii ketaakpanj, na sęsę ma kyęna mfej.'

Nę a bee a bo-ɔ feye,

'Mon' sa a əko yere mō ayaa-rə,
na sese-ɔ tii ane se waa ane nyarjpe kusun.'*

21-22 Amose-ɔ, mon' sa a ane lee əko na o bo tii ane se, na mō gbaa tɔwe anej ne Yeesuu a kyinjji leq lowi-ro-o asej. Sese amo waa əko ne o gya ane aa ane nyarjpe Yeesuu si sanj ne o naa o towé abwaresej kaye-rə, lee hareej sanj ne Yohanee Osuubəpo-ɔ a bo asej se asuu-o bo fq kake ne Yeesuu yii Wuribware se-ɔ."

23 Peetroo a sa sejsa lqwe-ɔ, ne baa lee abee anyo. Bamo e gye Yoscf ne ba tee mō ε Bar-Sabas (ne bo bee ba tee mō ε Yusutus-ɔ), na əko ne ba tee mō ε Matiyas-ɔ.

24-25 Ne baa kore kebwarekore feyε, "Ane nyarjpe, fo e gye ne fo nyi sese kemaa mfere-ro na kakpono-ɔ. Amose-ɔ fo e gye ne fq e kaapq ane abee anyo ma-ro mō ne fq a lee feyε o kii fq ayaa-rə ayerepo-ɔ əko na o teere Yudas ayaa-rə ne mbeyomma mō borokonq na ebøyε a yaa mō mfej ne o nya mō kakoka-ɔ."

26 Ne baa lee nyii na bo lee abee anyo amo əko. Mō ne baa lee-o e gye Matiyas. Ne oo tii ayaa-rə ayerepo kudu kakɔ-ɔ se.

2

Anej ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a ba-ɔ

1 Saŋ ko, ne kasu kano kake ne ba tee ε Pentikos-ot a fq-ɔ, ne bamø ne baa kore Yeesuu gyi-o a gyanjje ton konqo. 2 Mfej ne baa nu elawo ko a lee soso na i su feyε afwii dabe-ɔ, ne e ya bora lɔŋ ne baa gyanjje bq te mō-ro-ɔ-ɔ. 3 Ne baa nju ato ko feyε dækpa-ɔ a lee soso, ne oo ke-ro waa agyabrej bwetq bo ywee skemaa ne o te kekyaj amo-ro-ɔ kunju si. 4 Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a ywee əkemaa se. Ne o sa ne baa lee ba sa esenja banban ne e moj gye bamø aye-ro sejsa-ɔ.

5 Saŋ-ɔ mo, Yudaa awuye bwetq ko mo ne baa tu yo bo te kaye-ɔ sweere pree se-ɔ a bee ba bo gyanjje Yerusalem manj-no. 6 Bamø a nu elawo amo a lee Yeesuu a akɔɔregyipo a lɔŋ-ɔ-ɔ-ɔ, ne bamø-ro bwetq a bo gyanjje na bo nju ketɔ ne ki de bamø-ɔ. Ne aa kpej bamø eyee, a lee feyε bamø a nu bamø ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a ywee bamø se-ɔ, skemaa e sa bamø aye-ro sejsa. 7 Bo monj nu ketɔ ne kaa ba-ɔ kaase, ne bo ye, "Nee asej mo ne ba sa sejsa mfaanee-ɔ pree gye Galileya sweere se awuye nee ε? 8 Ne nteto ya waa se ne ane əkemaa ne o bo mfej-ɔ i nu bamø a sa ane əkemaa sweere se a sejsa-ɔ? 9 Ane boko a lee Paatiya sweere se, boko mo a lee Medeya, boko mo Ilam. Ne boko ma a lee Mesopotamiya, na Yudeya, na Kapadokiya, na Pontus, na Asiya esweere se. 10 Ne boko a lee Firigiya, boko mo Pamfiliya, boko mo Igyipiti, boko a lee Libiya sweere ne o maa Kireenee manj-no-ɔ, na Roma manj-no. 11 Ane pree gye Yudaa awuye bee asej langyanj ne ane gya Yudaa awuye kebwaresun a ekpa-ɔ se. Ne boko mo a lee Kriita kwii si na Arabiya esweere se. Amaa ane mo i nu bamø a de ane əkemaa sweere se a sejsa-ɔ ba towé ato dabe ne Wuribware a waa-ɔ!"

12 Ne eyee q kpej bamø, ne bamø mfejre a waa kɔkyo, ne baa bise abee feyε, "Amo-ɔ kaase e gye emene?"

13 Amaa boko feraa e mose bamø ne Wuribware a kufwiijne timaa-o te bamø se-ɔ nee, na ba towé feyε, "Asej mo pree a bwetq nee!"

Peetroo abwaresej koto-ɔ

14 Ne ayaa-rə ayerepo kudu anyo-ɔ a koso yere. Ne Peetroo a lee bamø ya bo yere akato-ɔ, ne o sa sejsa gywii asej ne baa gyanjje mfej-ɔ. Ne o yase mō bɔre-ɔ towé gywii bamø feyε, "M beekq-ana Yudaa awuye na əkemaa ne o te Yerusalem mfej-ɔ, mon' lɔŋ əsebø na mon' nu ketɔ ne amo-ɔ ne aa ba-ɔ e kaapo-ɔ. 15 Asej mo, n gye sa ne baa bwetq feyε anej ne mone e fa-ɔ. Mbeyomma sanj a gye gyegyaye nee, kyowé moj tee dan. 16 Na amo-ɔ ne Wuribware kyaamee Yowel a towé amo asej abwaresej wɔre-ɔ-ɔ nee. 17 O ye,

'Wuribware yε,

Mfaanee ne mo e waa ɣke lalalowε-ɔ-ɔ.

Mo e sa a mo kufwiijne-o bo ywee əkemaa se.

Monε gyi-ana, akyee na anyare pree, e towé

keto ne mo i lee a m bo kaapo bamø-ɔ,

na mone ayaafore nj mo ato idee-ro,

na mone anyanjbrese ku mo asej-ɔ idee.

18 N ye, ɣke lalalowε amo-ro ne mo e sa

a mo kufwiijne-o bo ywee anya gbaa se,

akyee na anyare pree, na bo towé keto kemaa

ne mo i lee a m bo kaapo bamø-ɔ.

* 1:20 Kiliŋ 109.8.

- ¹⁹ Mô e kaapo mō keyaaleñ awore-ro na sweere se.
Mone i nju mbogya na deekpa na ebōrēq bweetō.
²⁰ Kibugyii e da mpase, na kiferi pee feye mbogya-o,
pwēe na kake dabe dabe nē mō e ba-o dēe fq.
²¹ Na saj amo, m morowē ökemaa
nē o su a o tēe mo-o.* ”

²² Nē Peetroo a kya se tōwe feye, “Isireelii awuye, mone pēee a nu Yeesuu Nasaretenyi
asen, bēee? Mō e gye øko ne Wuribware a bōrō mō se waa akpenyeeto na atsā dabe dabe
bweetō mone ase mfee. Mone pēee nyi amo-o, a lee feye mone akato-ro nē o waa amo-o pēee.
Ne anen a atsā amo e kaapo feye Wuribware a lee mō sun bo kyōnjē mone. ²³ Nē Wuribware
a kyo kra bo yere kyee feye ba taa Yeesuu a bo sa mone, ne mone a sa ne aborokōnepo a da
mō bo mera kiyii kpare-abēe-ro se mō. ²⁴ Amaa Wuribware a kyiñji mō lee lowi-ro, nē o
kōrē mō eyee lee lowi a elen-o-ro, a lee feye Wuribware mōn sa lowi kpa feye o nya mō se
keyaaleñ. ²⁵ Bō lee feye anē ödedaapo Deefid a kyoree mō asen waa abwareseñ wore-o-ro
feye,

- ‘Mō nyarpe, mo a nju feye fo bo mo ase saj kemaa.
Aneñ nē fq bo mo kigyise si-o si, s̄ye maa törraa mo.
²⁶ Amose nē mo eyee a yuri mo,
nē mo akato a gyi mō e tōwe fo kuru si asen.
nē n de temaa, a lee feye n̄ nyi feye,
²⁷ mō a gye fo keyaafōre timaa-o si-o,
fo maa yōwē mo kra a o sii alowipo-ro,
fo maa sa a mō kayowōre gyo kegyeranja-ro.
²⁸ Fō a kaapo mō kpa nē o yaa mō l̄kpa-ro-o,
na, mo ya yo fq ase, mo akato gyi bweetō.*

²⁹ Mō kosobee-ana, mon' nu neenē feye Owure Deefid, anē ödedaapo dabe, mō dēe a wu,
nē baa pure mō-o, mō kegyeranja saj ke bo mfeet bo fq ndōo. Amose-o n gye mō eyee asen nē
o dēe o tōwe-o. ³⁰ Deefid amo dēe o gye Wuribware a akyaaamēe-o kyo nee, nē o nyi damenañse
feye Wuribware a waa etan feye o sa a mō ananagyi-o øko gyi kuwure feye anen ne mō fənfonj
a gyi-o dēe. ³¹ Kētō nē o kyo nju feye Wuribware e ba a o bo waa, nē o kyoree amo aseñ-o e gye
feye Wuribware i kyiñji Kristoo nē o tōwe bo beya feye o sun a o bo kyōnjē-o lee lowi-ro.
Kristoo amo ne Wuribware mōn sa a mō kra sii alowipo-ro. Nē o mōn sa a mō kayowōre
gyo kegyeranja-ro-o. ³² Anē pēee a nju Yeesuu amo nē mō e tōwe mō aseñ-o mō kikyinji lee
lowi-ro kamēe-ro. ³³ Mō a kyiñji lee lowi-ro-o, nē o yo soso ya kyēna Wuribware kigyise
si, na mō aa mō gyi kuwure. Ne Wuribware ne o gye mō se-o a sa mō mō kufwiijē timaa-o
ne Yeesuu ye o sa mō agyasepo-o. Amose-o kētō nē mone a nju, nē mone a nu ndōo-o e gye
Wuribware a kufwiijē timaa-o ne Yeesuu amo a sa nē o bo ywēe anē se-o.

³⁴⁻³⁵ Mō nē mbeyōmo o yiil soso, n gye Deefid ya yo soso. Amaa Deefid e gye nē o o kyoree
mō nē mbeyōmo o yiil soso-o kuru si asen waa abwareseñ wore-o-ro tōj kō feye,

‘Wuribware a tōwe gywii mō nyarpe nee ε,
Kyēna mō kigyise si mfee
na n sa a fo adoj pēee mō ba fo kaase.* ”

³⁶ Ne Peetroo a tōwe bo gye kēe feye, “Amose se-o, mone Isireelii awuye nu feye Yeesuu
mō ne baa da mō bo mera kiyii kpare-abēe-ro se-o e gye mō ne Wuribware a lee feye mō e
gye Kristoo, ne o kii ökemaa mō nyarpe-o.”

³⁷ Saj nē asesē pēee ne bo bo mfenj-o a nu asen mō nē Peetroo a tōwe-o lōwe-o, nē aa törraa
bamō l̄kpōnō-ro. Amose nē baa tōwe gywii Peetroo na ayaa-ro ayerepo nē bo tii si-o feye,
“Ane kosobee-ana, ne emene nē anē e waa?”

³⁸ Nē Peetroo a tōwe gywii bamō feye, “Mone ökemaa nu mō eyee na o kijni lee mō
ebōye-ro, na o bo asuu Yeesuu Kristoo kenyare-ro, na Wuribware taa mone ebōye bo ke
mone, na o ke mone mō kufwiijē timaa-o. ³⁹ A lee feye mone Isireelii awuye na mone
gyi-ana na bamō ne bo te kefō-o bo tii si, ne Wuribware ye o sa mone mō kufwiijē timaa-o.
Kasenjtin feraa, ökemaa nē anē nyarpe Wuribware e tēe a o baa mō ase-o nē Wuribware e
sa mō mō kufwiijē timaa-o.”

* 2:21 Yōwel 2.28-32 (LXX). * 2:28 Kilij 16.8-11 (LXX). * 2:34-35 Kilij 110.1.

⁴⁰ Ne Peetroo a tawé abwareseñ gywii bamō aneñ-aaa. Ne ḥkee o ye, "Mon' lee mone eyee bo lee kesebogyiiri ne ke e ba ndoo a kaye ma-ra a aborokoonepo-o-ɔ se-ɔ-ro."

⁴¹ Ne bamō bweeto a kōrē Peetroo aseñ-ɔ gyi, ne baa bō asuu mfenj. Ḫke nsi amo, waa aseñ ḥkpēn nsa ya tii bamō ne baa kōrē Yeesuu ba gyi-o si.

Kristoo akōregyipo kakyena-ro

⁴² Lee ḥke nsi amo, ne baa lee ba suye abwareseñ lee ayaa-ro ayerepo-o ase. Ne bamō p̄ee a waa kano kōjko tii abee se. Ne ḥkee ba gyanjē ba gyi ateese, na ba kore kebwarekōre sañ kemaa. ⁴³ Ne Wuribware a sa Yeesuu ayaa-ro ayerepo-o keyaaleñ ne baa bō waa akpeñyeeto bweeto-ɔ. Aneñ se-ɔ, ne kufu a nya ɔkemaa, ne bamō ɔkemaa a kyoro Wuribware a kedabē-ɔ. ⁴⁴ Ne akōregyipo amo p̄ee a kya se tii abee se, ne ḥkee bamō ɔkō ne mō i de kōt̄ko, mō b̄ek̄o e taare kra-ro. ⁴⁵ Sañ ko na bo fe bamō mpote p̄ee, na bō taa atanne-ɔ bo tii abee se. Na bo sa ɔkemaa keto ne ki tiri mō ne o kpa-ɔ. ⁴⁶ Na ba gyanjē Wuribware sunjka-ɔ kabuno kake kemaa, na ba gyanjē ba gyi abee aye kakatōgyi-ro na kakpōnyuri-ro. ⁴⁷ Na ba kyoro Wuribware. Ne manj-ɔ-ro aseñ p̄ee mō akato a gyi bamō se. Na Wuribware e sa ne kake kemaa ba nya aseñ ne Wuribware e morowē-ɔ ba tii bamō eyee se.

3

Aneñ ne Peetroo a kya kegyabao kq-ɔ

¹ Kake ḥko kyōwē kikpeerebē, ne kebwarekōre san a fo-ɔ, ne Peetroo na Yohanee e yo Wuribware sunjka kabuno na bo ya kore kebwarekōre. ² Sañ amo ɔnyare ko ne haree lee mō nyāagyi-ro oo kii kegyabao-ɔ mō te Wuribware sunjka kibunogyi ne ba tee kēmo ε "Kibunogyi damenanje"-ɔ kano. Kake kemaa bo so mō ba ba mfenj, na o te o kore bamō ne ba lwee sunjka kabuno a bo kore kebwarekōre-ɔ atanne. ³ Amose-ɔ, sañ ne oo oju Peetroo na Yohanee i lweero-o, ne oɔ kore bamō feye bo sa mō kōt̄ko. ⁴ Ne baa deere mō akato-ɔ, ne Peetroo a tawé gywii mō feye, "Deere ane!" ⁵ Amose-ɔ, ne oɔ deere bamō, na o fa feye o nya kōt̄ko a o leḡ bamō ase. ⁶ Amaa Peetroo a tawé gywii mō nee feye, "Mon de atanne, amaa mo e sa fo keto ne n de-o. Yeesuu Kristoo Nasaretenyi-o kenyare-ro, ḥ ye fo koso nare!" ⁷ Ne oɔ kra mō kigiyisesaree-ɔ kya mō-ɔ bo kyuwi-ro. Puri amo-ɔ-ro mfenj ne kegyabao amo ayaa a waa leñ. ⁸ Ne oo fuwi ywēe, ne oɔ yere mō ayaa se, ne oɔ lee o naa. Ne mō aa bamō a lwee Wuribware sunjka kabuno, na o naa na o fuwi o ywēe, na o kyoro Wuribware.

⁹ Aseñ ne bo bo mfenj-ɔ p̄ee a ḥju mō a naa na o kyoro Wuribware. ¹⁰ Sañ ne baa pini feye kegyabao ne o te Kubunogyi damenanje-ɔ kano o kore ato-ɔ, ne eyee a kpeñ bamō bo lee keto ne kaa waa-ɔ se.

Aneñ ne Peetroo a tawé abwareseñ Wuribware sunjka kabuno-0

¹¹ Amo kegyabao ne Peetroo a kya-ɔ maa lee kpa feye o maye Peetroo na Yohanee. Amose-ɔ, aseñ a ḥju feye ḥkee o kpaare, ne mō aa Peetroo na Yohanee bo Wuribware sunjka mfenj ne ba tee ε Solomōn abranjdaye-ɔ, ne eyee a kpeñ bamō, ne baa ḥweenaj yō bamō ase. ¹² Sañ ne Peetroo a ḥju aseñ amo-ɔ, ne oɔ tawé gywii bamō feye, "M b̄ek̄o-ana Isireelii awuye, ntētō se ne eyee a kpeñ mone, ne mone e deere ane aneñ? Mone e fa feye ane fōnfōj keyaaleñ bēe itimaa ne ane a bo sa ne kegyabao mō a koso nare bēe? Yeesuu keyaaleñ-ño ne ane a taare sa ne oɔ koso nare." ¹³ Wuribware ne ane i sur, ne ane adēdaapō Abraham na Ḫsak na Yakubu a sun-o dēe ya taa mō keyaaleñ bo sa Yeesuu. Yeesuu mō dēe ne mone a taa mō bo waa Gominaa Pilat kesaree-ro feye o mō-ɔ. Gominaa mō gbaa a kpa a o yōwē mō a o nare ya kyure. ¹⁴ N ye Yeesuu mō dēe ne Wuribware a lee sun bo kyonjwe ane Isireelii awuye ase. Mō dēe e gye Wuribware keyaafōrē ne baa kyoree waa abwareseñ wōrē-ɔ-ro feye o mon de ebeye, ne mō kakpono-ɔ a fwirri-o. Amaa mone mō mone yō gominaa-o sa a bo mō mō, na o yōwē ɔkō ne oɔ waa aseñ boye, ne oɔ mō aseñ, ne baa tii mō-ɔ bo kyonjwe-ɔ. ¹⁵ Ne mone a mō mō ne oɔ kaapo ane kpa ne ane e gya se, na ane nya ḥkpa na kukyure ne a mon de kē-ɔ. Amaa Wuribware a kyinji mō lee lowi-ro, ne ane p̄ee a ḥju. ¹⁶ Aneñ ne ane a kōrē Yeesuu gyi-o si, ne kegyabao mō ne mone kēe mbeyōmō-ɔ e taare a o nare. Yeesuu kenyare ne ane a bo kya mō. Yeesuu ne ane a kōrē mō gyi-o kenyare ne ane a bo kya mō feye aneñ ne mone a ḥju mō a kpaare lowe-ɔ.

¹⁷ Mō nyare-anā, mbeyōmō ḥ niyi feye mone aa mone agyenjkpeepo p̄ee mon yi ketō ne mone e waa-ɔ nee se ne mone a waa Yeesuu aneñ. ¹⁸ Kasentjin si, keto ne kaa ba-ɔ ne Wuribware a sa ne mō akyaa mē p̄ee a tawé haree lee dedaa-ɔ feye kē e waa. Amo e gye feye ɔkō ne ba tee mō ε Kristoo-o (kaase e kaapo feye Wuribware i sun mō a o bo kyonjwe-ɔ) e ba kaye mō-ɔ, amaa kaye mō-ɔ aseñ-ɔ e sa a o ḥju aseñ. Ne ḥkee Wuribware a sa ne keto kemaa ne baa tawé-ɔ a ba-ɔ kasentjin. ¹⁹ Amose-ɔ mon' nu mone eyee, na mon' kinjji lee mone eb̄oye-ɔ, na mon' ba Wuribware ase, na o nya taa mone eb̄oye bo ke mone. ²⁰ Mone ya waa amo-ɔ, ane nyānjē Wuribware e sa a mone ḥkpōnō yuri, na o bēe sun Kristoo ne oo

lee feye o ba mone ase-o bo kyonwe. Kristoo mo e gyey Yeesuu. ²¹ O sii soso mfenj ne o bo-o bo fo saj ne Wuribware e waa ketu kemaa neen, anej ne moh akyamee timaa ne baa dee kyena-o a tawé haree lee dedaa-o. ²² A lee feye ane odedaapo Mosis a kyoree feye,

‘Mone nyanye Wuribware i lee seses ko

a o lee mone akowebes-rø,
seses ne o du feye mo, Mosis-o,
feye o waa moh kyaamee sa mone,
A bware feye mon' nu moh asej tawes.
²³ Amaa Wuribware i lee ekemaa ne o maa nu
anej a kyaamee a kano-o a o lee moh asees-rø,
na o gya moh bo kyonwe.*

²⁴ Akyaamee-o pess bo tii Samuwel se na bamoo ne baa sii kamee ne baa tawé ketu ne Wuribware a tawé feye bo tawé-o gbaa a tawé ato ne mbeyomo a waa mo-o pess asej.

²⁵ Asej ne Wuribware a tawé bo boro moh akyamee-o se na amo ne oo tawé gywii ane odedaapo Abraham-o gye kokonko nee. Ketu ne oo tawé gywii Abraham-o e gyey feye,

‘Mo e boro fo ananagyi-o si a ij yure asees pess
ne bo bo kaye-ro-o.’*

Asej mo ne Wuribware a tawé bo beya-o pess gye mone ne mone te ndoo-o lee nee. ²⁶ Ne mbeyomo Wuribware keyaafore Yeesuu mo ne oo gye inkpees sun moh bo kyonwe mone Isireelii awuye ase, na o bo yure mone ekemaa, na mon' nya yowé borokoonne ne mone de-o.”

4

Anej ne baa kra Peetroo na Yohanee-o

1 Peetroo na Yohanee san bo yere ba tawé abwaresen ba gywii asees-o, ne Wuribware alonjopo na Wuribware sunjka adeereseopo-o obreses-o na Sadukii awuye ko a ba mfenj. ² Ne bamoo iduu j fwi, bo lee feye abee anyo-o e tawé abwaresen nee feye Yeesuu a kiyinji lee lowi-ro, ne ketu e kaapo feye saj ko e ba ne bamoo ne baa wu-o i kiyinji a bo lee lowi-ro. ³ Amose-o, ne baa kra bamoo ya tii, na kaye ya ke-o na bo nju anej ne ba waa bamoo-o, a lee feye saj ne baa kra bamoo-o, kyowé a kyo lowe. ⁴ Amaa bamoo ne baa nu Peetroo na Yohanee a ato kekaapo-o a kwore Yeesuu gyi. Ne mbeyomo bamoo ne baa kwore Kristoo gyi, ne bo gyey anyare-o kana a waa nkpej nnuu. Akyee na nyaagyibweeto gbaa a kwore gyi.

⁵ Kaye nkpe-o, Yudaa awuye agyenkperepo na abres na Wuribware mbraa akaapropo-o pess a gyanjye Yerosalem maj-no mfenj. ⁶ Bamoo aa Wuribware alonjopo bres ne ba tee e Hanaa, na moh akowebes Kayafas, na Yohanee na Alesanda na bamoo boko ne baa saj-o i tii bamoo ne baa gyanjye-o se. ⁷ Ne baa sa ne Peetroo na Yohanee a bo yere bamoo akato-ro, ne baa bise bamoo feye, “Emene ne mone a waa kya kegyaboo-o? Nteto elej ne mone de, bess nse elej ne mone a bo kya onyare amo-o nee?”

⁸ Wuribware a kufuijne timaa-o a sa Peetroo keyaalej bweeto-o se-o, ne oo benjaa bamoo feye, “Man agyenkperepo na abres, ⁹ ndoo feraa, mone i bise anej keto se ne ane a waa kegyaboo kedamenjse, na anej ne ane a waa kya moh-o bess. ¹⁰ To, mo e tawé mo i gywii mone Isireelii awuye feye Yeesuu Kristoo Nasaretenyi elej-no na kenyare-ro ne anej a bo kya onyare mo, ne mbeyomo oo kpaare pess, o yere mone akato-ro mfees-o. ¹¹ Ne eee, Yeesuu mo ne mone a da moh bo mera kiyii kpare-abee-ro se, ne Wuribware a kiyinji moh lee lowi-ro-o elej-no na kenyare-ro ne anej a bo kya onyare mo. ¹² Yeesuu amoo kuju si asej ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

‘Kefor serise ko ne apwepo de bo pwee
ne baa kine kemo bo twees-o,
ya koy bo kii kemo ne kaa lej lony-o pess bo yera-o.’*

¹² Okemaa moj bo kaye mo-ro ne Wuribware a sa elej a o taare morowé seses, amo Yeesuu wore kpenj. Mò wore e gye ane pess mo omorowepo.”

¹³ Ne eyee a koy kpenj agyenkperepo-o na abres-o feye Peetroo na Yohanee a nya kakpono benjaa bamoo anej, na bamoo mo bo moj suye wore akato-ro. Nkuee ne baa nyijji si feye abee anyo-o dee bo gya Yeesuu si nee. ¹⁴ Amaa bo moj lee taare bise bamoo seye, a lee feye baa nju Peetroo na Yohanee na onyare ne baa kya moh-o a yere mfenj. ¹⁵ Ne bo y Peetroo na Yohanee

* 3:23 Mbraa kebeesa 18.15, 18-19 (LXX).

* 3:25 Keleekaase 22.18; 26.4.

* 4:11 Kiliq 118.22.

na ḥonyare-ɔ lee seŋgyikpa a kekyan-ɔ-ɾo. Bamo a lee kawu-ɔ, ne agyenykpeepo-ɔ na abres-ɔ wore wore a lee ba tōwe feye,¹⁶ “Emene ne ane e waa asese mɔ-ɔ nee? Yerusalem awuye pɛɛɛ kyo bo nyi feye bamo a waa akpenyeetɔ mɔ, ne ane gbaa ane maa taare a ane gyiiri amo iki. ¹⁷ Amose-ɔ, mɔn' sa a ane yii bamo se feye bo ma lee tōwe asej Yeesuu kenyare-ɔ gywii oko. N gyen anej, ane maa taare a ane kuj okemaa kunu asej-ɔ.” ¹⁸ Ne baa tee bamo lweero, ne baa tōwe gywii bamo feye bo ma lee kaapo asese ato bɛɛɛ tōwe asej Yeesuu kenyare-ɔ nkɔ se.

¹⁹ Amaa Peetroo na Yohanee a beŋŋaa bamo nee feye, “To, mbeyomø mone fəñfəñ lee kemo ne ki bware Wuribware ase-ɔ, ane bu mone, bɛɛɛ ane bu Wuribware? ²⁰ A lee feye ane feraa, ane maa taare a ane yowē asej ne ane a nu, ne ane a nju-o kotoƿe.”

²¹ Ne agyenykpeepo-ɔ na abres-ɔ a bɛɛ yii bamo se kyoŋ kegyenkpɛ-ɔ, ne nk̄ee baa yowē bamo. Bamo gbaa baa nu feye bo maa taare a bo gyiiri Peetroo na Yohanee k̄esebø, a lee feye asej pɛɛɛ a kyoro Wuribware bo lee ketɔ ne kaa waa kegyabao-ɔ se. ²² Kegyabao ne baa kya mɔ mɔ-ɔ a gyi kyoŋ nsu aduna.

Anej ne Kristoo akɔɔregyipo-ɔ a kore kebwarekore na bɔ nya nya kakpono-ɔ

²³ San ne baa deŋ yowē bamo-ɔ, ne Peetroo na Yohanee a kinji yɔ bamo bɛɛkɔ-anā Yeesuu akɔɔregyipo ase ya tōwe gywii bamo ketɔ ne Wuribware alɔnjɔpɔ abres-ɔ na man abres-ɔ a tōwe-ɔ. ²⁴ Bamo kɔsobɛ-anā-ɔ a nu-ɔ, ne bamo pɛɛɛ a gyanjɛ kyoro Wuribware feye, “O Nyanyɛ Wuribware, fo ya tweesoso na kaase na ɔpoo-ɔ na ketɔ kemaa ne ke bo-ro pɛɛɛ-ɔ, ²⁵ ane nyi feye fo a bɔrɔ fo kufwiijne timaa-ɔ si bo sa ne ane ɔdēdaapɔ Owure Deefid, fo keyaafɔre, a tōwe ε.

‘Nteto se ne nde se awuye iduŋ a fwii,
ne ba da Wuribware na owure ne oo lee-o kuŋsi kikpuni,
na bamo mɔ bo maa taare a bo waa seye-ɔ nee?

²⁶ Kaye mɔ-ɔ awure na agyenykpeepo a kere kenaan,
na bo waa kano kɔ Wuribware na mɔ ne oo lee-o.
Amaa bamo mɔ, ba waa kwaan.*

²⁷ Ne amo-ɔ a ba kaseŋtiŋ anej, feye Owure Herod na Gominaa Pontiyus Pilat na Roma awuye na Yudaa awuye a gyanjɛ da fo keyaafɔre timaa Yeesuu kuŋsi kikpuni boye. Baa tii abee se, ne baa kra mɔ ne fo a sun bo kyoŋwe feye o bo morowē ane-ɔ. ²⁸ Baa gyanjɛ waa ketɔ kemaa ne fo elen-ɔ fo a kyo kra fo mfeere feye ke e waa-ɔ. ²⁹ Wuribware, mbeyomø, k̄ee anej ne ba funte ane-ɔ. Amose-ɔ, sa ane ne ane gye fo ayaafɔrɛ-ɔ kakpono, na ane taare bo tōwe fo asej timaa-ɔ na kufu moj de ane. ³⁰ Teyi fo kesaree bo kya alspo, na fo sa a ane waa atɔ ne a kpeŋ asese eyee-ɔ fo keyaafɔre timaa Yeesuu kenyare-ɔ.”

³¹ Bamo a kore kebwarekore lowe-ɔ, mfen ne baa gyanjɛ-ɔ pɛɛɛ a lenkpaŋ nee. Ne Wuribware a kufwiijne timaa-ɔ a ywɛɛ bamo se, ne baa nya nkpono ba tōwe abwaresen.

Anej ne Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ a ke bamo mpote-ɔ sa abee-ɔ

³² Ne Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ pɛɛɛ a waa koŋko. Bamo mfeere na nno pɛɛɛ a waa nkɔŋko. Oko maa tōwe feye ato ne o de-o gye mɔ wore mɔ lee nee. Amaa oko ne mɔ i de kɔtɔkɔ-ɔ, bamo pɛɛɛ mɔ i ke-ro nee. ³³ Ne ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ a nya Wuribware elen bo tōwe ane nyanyɛ Yeesuu kikyinji lee lowi-ro asej gywii asese, ne Wuribware a sa bamo pɛɛɛ nyure bwete. ³⁴ Kotoko moj tiri oko bamo-ɔ, a lee feye bamo ne bo de adaa bɛɛɛ elen-ɔ i fe na bo taa atanne ne baa fe nya-ɔ baa. ³⁵ Na bo taa sa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ na bamo-ɔ bo sa okemaa anej ne o nyi feye o kpa-ɔ. ³⁶ Bamo ne baa fe bamo mpote-ɔ na bamo adaa-ɔ oko kenyare e gye Yosef. Oo lee Lewii a kasu-o-ro, ne baa kowé mɔ Kiprus kwii si. Ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a sa mɔ kenasenye feye Bar-Nabas, kaase e kaapo feye Oko-ne-o-sa-wore-ɔ. ³⁷ Ne oo fe mɔ kodɔ ne o de-o, ne oo baa atanne ne oo nya-ɔ baa bo sa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feye bo ke-ro sa atiripo-ɔ.

5

Ananiyas na Safiraan kayeba keba kakɔka

¹ Amaa sanj kg, ne ḥonyare ko ne ba tee mɔ ε Ananiyas-o na mɔ ka Safiraan a fe bamo kodɔ-ɔ ko. ² Ne mɔ a mɔ ka a waa kano, ne oo ten atanne-ɔ kitin lee, ne oo taa amo ne aa sanj-ɔ yaa bo sa ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feye bo ke-ro sa atiripo-ɔ, ne baa waa feye atanne-ɔ gye amo ne baa fe bamo kodɔ-ɔ nya-ɔ pɛɛɛ nee.

³ Mfen ne Peetroo a bise mɔ feye, “Ananiyas, nteto se ne fo a sa ne ɔbɔnsam a nya fo haree oo sa ne fo a pɛnnna Wuribware a kufwiijne timaa-ɔ, bo lee feye fo a ten atanne ne fo a fe fo kodɔ-ɔ nya-ɔ kitin taa-ɔ nee? ⁴ Fo e bo kodɔ-ɔ pwɛɛ ne fo a deɛ fe, ne fo a bɛɛ fe-o atanne-ɔ fo

dæs fo e bo. Ne ntætø nee ne fo a waa anej a aseñ-o? N gye sesæ ne fo a pennæ-o, Wuribware ne fo a pennæ!"

⁵ Ananiyas a deñ nu anej ne Peetroo a tæwe-o lowe-o, puri amo-ro ne oo lee da wu. Ne kufu a nya økemaa ne oo nu aseñ mo-o. ⁶ Ne ayaaførø ko a lweero bo ba ato bo buñ mo se, ne baa taa mo yaa pure.

⁷ Bo fo døñhweree esa-o, ne mo ka Safiraa mo a bo lweero, na o moj nyi ketø ne kaa waa mo kuri-o. ⁸ Ne Peetroo a bise Safiraa feyæ, "Gyi kasenjin feyæ mone a fe mone kodo-o, amo atanne ne mone a nya pæse-o e gye amo-o aaa?" Ne oo beñjaa e, "Oon, amo pæse nee!" ⁹ Ne Peetroo a tæwe gywii mo feyæ, "Ntætø nee ne fo aa fo kuri a waa kano mone e kyo Wuribware a kufwiijeo-o-ro mone e kee? Asesæ ne baa ya pure fo kuri-o i kinnji ba ba bo bo-ro. Amaa bamø dæs bamø e gye ne ba soro fo a bo bee bo lee!"

¹⁰ Puri amo-ro mfen ne mo gbaa a lee da Peetroo ayaa-ro mfen wu. Ayaaførø amo a bo lweero-o, baa nu mo a wu o da, ne baa soro mo lee, ne baa ya pure mo meraa mo kuri. ¹¹ Ne kufu a nya asoree awuye na økemaa ne oo nu bamø ilowi-o si-o.

Anej ne ayaa-ro ayerepo-o a waa akpenyegeto

12-14 Ne akøregyipo-o pæse a gyanje Wuribware sunkpa mfen ne ba tee e Solomon abranchdaye-o. Haree asesæ pæse ya bu bamø gbaa ooo, økemaa ne o moj tii bamø se-o, kufu de mo kulwee bamø-ro gyanjekpa mfen. Amaa asesæ bweeto, akyee na anyare pæse ne baa koøre Yeesuu gyi-o tii akøregyipo-o se sajn kemaa. Ne ayaa-ro ayerepo-o a waa akpenyegeto bweeto bo kaapo asesæ man-o-ro. ¹⁵ Bo lee ketø ne ayaa-ro ayerepo-o e waa-o se-o, asesæ a soro bamø aløpo bweeto ya bo beya ekran na ekyaakya na ebære se man-o-ro mbore se, na Peetroo ya kyøn mfen a mo kuyayu døñjo bamø se a bo nya kpaare. ¹⁶ Ne asesæ bweeto a lee emaj ne e maa Yerosalem-o se soro aløpo na bamø ne ibrisi te bamø se-o baa ayaa-ro ayerepo-o asæ. Ne baa kya bamø pæse.

Ayaa-ro ayerepo-o aseñ kuyu

¹⁷ Amose-o, ne Wuribware ølonjøro bresæ-o na mo asesæ ne mo aam bamø mpepeyo a tii katun ne ba tee e Sadukku awuye-o de ayaa-ro ayerepo-o kækwee, ne bamø iduj a fwii bamø se. ¹⁸ Ne baa kra ayaa-ro ayerepo-o pæse yaa tii mfen ne baa tii aborokønepo-o. ¹⁹ Amaa kemo kanye ne Wuribware kabøo ko a lee soso bo tayé kekyan ne baa tii bamø kemo-ro-o a pone-o, ne oo lee ayaa-ro ayerepo-o, ne oo tæwe gywii bamø feyæ, ²⁰ "Mon' nare ya yere Wuribware sunkpa kabuno, na mon' tæwe njka na kukuure ne a moj de kee-o aseñ mfen." ²¹ Ayaa-ro ayerepo-o moj kine, ne baa fo Wuribware sunkpa kabuno gyegyayé kese-ro, ne baa lee abwareset-o keaka.

Wuribware ølonjøro bresæ-o na mo asesæ moj nyi feyæ ayaa-ro ayerepo-o a lee. Ne baa tee Yudaa awuye abresæ-o bo gyanje. Ne baa sun bo kyønje feyæ bo lee ayaa-ro ayerepo-o pæse baa sengyikpa mfen. ²² Amaa bamø a yo-o, bo moj nu bamø tiikpa-o se-o, ne baa kinnji bo tæwe gywii abresæ ne baa gyanje-o feyæ, ²³ "Sañ ne ane a yo mfen-o kekyan-o a tii haree baa tweë-ro, ne asoogyaa awuye yere ba kee se. Amaa ane a tayé lweero-o, ane moj nu øko kemo-ro!" ²⁴ Wuribware sunkpa adeeresepo obresæ-o na Wuribware ølonjøro abresæ-o a nu amo-o, ne aa waa bamø mfeære, ne kufu de bamø feyæ aseñ e ba.

²⁵ Ne onyare ko a lweero bamø ase mfen, ne o ye, "Mone i nu aaa, asesæ ne mone a tii tiikpa-o yere ba kaapo asesæ ato Wuribware sunkpa kabuno!" ²⁶ Ne Wuribware sunkpa adeeresepo ko na bamø obresæ a yo mfen ya baa ayaa-ro ayerepo-o. Amaa adeeresepo-o moj yere bamø, a lee feyæ kufu de bamø feyæ bamø ya yere bamø, asesæ ne bo yere ba nu ayaa-ro ayerepo amo aseñ mfen-o e tweë bamø abu.

²⁷ Ne baa baa ayaa-ro ayerepo-o baa bo yera maj agyenkpæopo-o na abresæ-o akato-ro. Ne Wuribware ølonjøro bresæ-o a tæwe gywii bamø feyæ, ²⁸ "Nee ane a sa mone mbraa feyæ mone ma lee kaapo asesæ ato Yeesuu kenyare-ro, amaa mon' deere anej ne mone a waa-o! Mone kekaapo-o a sanjee-ro lwee Yerosalem maj pæse-ro, ne njke mone e kpa a mon' taa Yeesuu lowi bo soro ane."

²⁹ Ne Peetroo na ayaa-ro ayerepo ne bo tii si-o pæse a beñjaa feyæ, "Wuribware ne ane i bu, n gye sesæ. ³⁰ Wuribware ne ane Isireelii awuye a sun haree lee ane adedaapø mbeø se-o e gye ne oo kyinji Yeesuu lee lowi-ro san ne mone a da mo bo mera kiyii kpæ-abæe-ro se mo-o kamæe-ro. ³¹ Wuribware a kyinji mo lee lowi-ro yaa mo ya bo kyøna mo kigyiise si feyæ mo e gye ane owure na ane omorøwepo, na Isireelii awuye nya nu bamø eyee, na o taa bamø ebøye bo ke bamø. ³² Amo aseñ ne ane a yere ayaa-ro ane e tæwe. Ne Wuribware a kufwiijeo timaa ne Wuribware i ke bamø ne ba gya mo kano se-o, e deñ o bee o yere aseñ amo ayaa-ro."

³³ Ayaa-ro ayerepo-o a tæwe anej-o, ne Wuribware ølonjøro bresæ-o na mo asesæ-o iduj a fwii bamø se, haree baa kpa feyæ bo mo bamø. ³⁴ Amaa bamø-ro Farisiiniy ko ne økemaa i bu, ne ba tee mo e Gamaliillio a koso yere nee, ne oo sa ne baa lee ayaa-ro ayerepo-o lee

ngyanjne-o-ro kafwhee. ³⁵ Ne oo sa sejsa gywii bamoo ne baa gyanjne-o feye, "M bee ko-ana Isireelii awuye, mon' sa keto ne mone e kpa a mon' bo waa asese mo-o se. ³⁶ Ne mone a nyinji si feye onyare ko ne ba tee mò e Tiyudas-o a dee ba sanj ko, ne o ye mò feraa gye seses dabe nee, ne waa asese alafa ana a gya mò se. Amaa Roma awuye asoogyaan koo a mao mò, ne bamoo ne bo gya mò se-o a brawe-ro, ne mò asen na keto kemaa a wu. ³⁷ Amo kamee-ro ne Yudas Galileyanyi-o a ba kasu ne baa kare asese kamo-ro-o, ne asese bweeto a gya mò se, ne baa ko Roma awuye-o, ne Roma awuye amo a mao mò gbaa mò, ne bamoo ne bo gya mò se-o pree a brawe-ro. ³⁸ Amose-o mbeyomo mo e towé mo i gywii mone feye mone ma waa asese mo seye. Mon' yowé bamoo! Ne keto ne baa waa mo-o e gye bamoo fonyo elegen ne baa bo waa, amo feraa a gye koo. ³⁹ Amaa ne amo ya lee Wuribware ase feraa, ane maa taare a ane tii bamoo kpa, a lee feye mone aa Wuribware e gye ne mone e ko."

Ne baa gya Gamalilii a asen-o se. ⁴⁰ Ne baa tee ayaa-ro ayerepo-o kinji baa ngyanjne-o-ro, ne baa sa ne baa dave bamo kokoykywee, ne baa bee yii bamoo se feye bo ma lee towé asen gywii asese Yeesuu kenyare-ro. Ne jknee baa yowé bamoo bo kyonjwe.

⁴¹ Ayaa-ro ayerepo-o a lee ngyanjne-o-ro na bamoo akato a gyi, a lee feye Wuribware a lee bamoo sa ne baa kperi Yeesuu si gyi ipree. ⁴² Ne jknee kake kemaa bo naa Wuribware sunkpa kabuno na asese elen-no ba kya se ba kaapo, na ba towé asen timaa feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonjwe-o asen ba gywii asese.

6

Akyaropq asunoo asen

¹ Sanj ko bo fo-o, asese ne bo dee bo gya Kristoo asen kekaapo se-o a waa kokyo bweeto. Ne ekoo a lwee Yudaa awuye ne baa kowé bamoo emanj ne ba sa Griiki sejsa emo-o-ro na Yudaa awuye ne baa kowé bamoo bamoo fonyo ay-e-o mbonyo-ro. Bamoo ne ba sa Griiki-ro-o ye akoregyipo-o i ke ateeese-ro kake kemaa, bamoo apkelenkyee-o moj nya. ² Amose-o ne ayaa-ro ayerepo kudu anyo-o a tee Kristoo asen kekaapo agyasepo-o pree bo gyanjne, ne baa towé gywii bamoo feye, "A moj bware feye ane a yowé abwareseñ kotswe, na ane i gyi ateeese na atanne asen. ³ Amose se-o, ane akosobee, mon' deeré mone-ro, na mon' lee abee asunoo ne mone niy feye bo de Wuribware a kufwiijne timaa-o na kanyiasen-o, na ane sa a bamoo e deñ bo deere asen-o-ro. ⁴ Na ane feraa ane kusun kii feye ane dee kya se kore kebwarekore, ne ane e towé abwaresen."

⁵ Ne bamoo pree akato a gyi mfeere timaa ne ayaa-ro ayerepo-o a baa-o se. Amose-o, ne baa lee Stifan ne mò kokoregyi-ro bo leñ-o, ne o de Wuribware a kufwiijne timaa-o bweeto-o na Filipo na Prokorus na Nikanoo na Timoj na Paamenas na Nikolas ne o moj gye Yudaanyi, ne oo lee Anteykeya manj-no, ne sanj ko oo ba o sunj Wuribware feye anej ne Yudaa awuye i sunj-o. ⁶ Ne akoregyipo-o a taa bamoo ya bo kaapo ayaa-ro ayerepo-o. Ne bamoo-o baa ba asaree bo doñjo bamoo arju si, ne baa kore kebwarekore sa bamoo.

⁷ Anej se-o, ne abwaresen-o a kya se yo ton kemaa. Ne akoregyipo ne bo bo Yerosalem manj-no-o a waa kokyo. Ne Wuribware alonjopo bwetoo a bo kooré Yeesuu gyi bo tii bamoo se.

Anej ne baa kra Stifan-o

⁸ Ne Stifan ne Wuribware a sa nyure na elen-o a kya alopo, ne oo waa ato dabe bweeto, ne asese ne baa nyu-o eyee a kpen bamoo. ⁹ Amo Yudaa awuye ko bo-ro ne bo dee bo gye anya, ne mbeyomo bo gye agyi. Ne bo de bamoo fonyo kebwarekorekyan ba sunj Wuribware kemoo-ro. Bamoo-o-ro boko moj sure si, ne baa gyiiri Stifan ikii. Bamoo boko gye Yudaa awuye ne baa lee Kireenee na Ale sandriya emanj-no na Kilikya na Asiya esweere se. ¹⁰ Amaa Wuribware a kufwiijne timaa-o a sa Stifan kanyiasen-o se-o, mò a sa sejsa-o, bo moj lee taare towé seye bo gyiiri mò ikii. ¹¹ Amose-o, ne baa sa asese ko atanne na bo towé feye, "Ane a nu mò a towé asen o kye Wuribware na ane mbraa ne Wuribware a boro Mosis si bo sa ane-o." ¹² Mfaaneec ne baa waa bo fwii asese na abrese na Wuribware mbraa akaapopo-o idun. Ne baa kra Stifan yaa manj agyenjkpepo-o na abrese-o akato-ro. ¹³ Ne baa ba asese ko ne baa bo ba ayeba bo doñjo mò se feye, "Sanj kemaa onyare mo e towé asen boye o kye Wuribware sunkpa-o na Wuribware mbraa ne ane a nya lee Mosis ase-o. ¹⁴ Ane a nu mò a towé feye Yeesuu Nasaretenyi-o i bwee Wuribware sunkpa, na o kyurowi mbraa ne Mosis a sa ane-o pree?" ¹⁵ Ne bamoo ne bo te senyikpa mfenj-o pree a kii bamoo akato bo yera Stifan si ba deere mò. Ne baa nyu feye mò akato-ro du feye Wuribware kaboo lee-o.

7

Seysa ne Stifan a sa sejgyikpa-o

¹ Ne Wuribware alonjopo bres-e-o a bise Stifan e, "Keto ne ba poro fo kemoo se-o gye kasenjinj aha?" ² Ne oo beñjhaa feye, "N se-ana na n daa-ana na n tire-ana, mon' nu mo ase!"

Pwee n̄ ane nana Abraham a d̄ee tu ya kyena Haran m̄aj-n̄-ɔ, Wuribware, owure dab̄-ɔ, a lee m̄o eyee bo kaapo m̄o Mesopotamiya sweere se* mfen̄ ne Kaladeya awuye te-o. ³ Ne oo t̄we gywii m̄o feyε.

'Lee sweere mo se na fo yowē fo akoweb̄ε
na fo yo swēere ne mo e kaapo fo-ɔ se.*'

⁴ Amose-ɔ, ne oo lee m̄o swēere-ɔ se ya kyena Haran. Abraham m̄o se lowi kamee, ne Wuribware a sa ne Abraham a b̄ee tu bo kyena swēere mo mfen̄ ne mḡne te m̄o se-ɔ. ⁵ San-ɔ, Wuribware moj t̄ee taa haree swēere-ɔ kabegyee gbaa sa Abraham, amaa oo t̄we bo beya feyε o sanj o taa a o bo sa m̄o aa m̄o ananagy. San ne Wuribware a t̄we asej m̄o-ɔ, na Abraham moj de agyi. ⁶ Keta ne Wuribware a t̄we gywii m̄o-ɔ e gye feyε.

'Fo ananagy i ba a bo bo kii af̄o swēere banjbañ ko se,
na bo waa mfen̄ awuye-o anya kusuj,
na bo waa bam̄o borokraa nsu alafa ana.

⁷ Amaa mo i gyiiri bam̄o anyanpe-ɔ kesebo,
na kemo kamee-ro na n lee bam̄o lee swēere amo se,*
na bo bo sunj mo mfen̄.'

⁸ Amo kamee-ro ne Wuribware a t̄we gywii Abraham feyε sanj kemaan ne m̄o aa m̄o ananagy ya kowē gyi nyans, ne m̄o ya gyi j̄ke mburuwa-o, bo t̄en m̄o kotweetu.* ⁹ Yε-o waa anen̄ a na kaapo feyε Wuribware a waa etan̄ sa m̄o aa m̄o ananagy. Amose-ɔ, Abraham a kowē m̄o gyi Isak, ne oo gyi j̄ke mburuwa-o, ne oo t̄en m̄o kotweetu, ne Isak mo a t̄en m̄o gyi Yakubu lee, ne Yakubu mo a t̄en m̄o agyi kudu anyo ne bo gye ane nana-ana-ɔ lee.

⁹ Yakubu m̄o gyi-an a bo waa ayaafōre-ɔ, ne baa kisi bam̄o tire Yosef, ne baa fe m̄o sa akpakyonjo ko, ne bam̄o-ɔ a fe m̄o sa Igyipiti awuye ko, ne bam̄o-ɔ baa ba m̄o bo kii keny. ¹⁰ Amaa Wuribware a gya m̄o kamee. ¹¹ Ne oo lee m̄o lee asej-n̄. Sanj ne baa t̄ee m̄o Igyipiti owure akato-ro-ɔ, Wuribware a sa ne owure-o akato a gyi m̄o se, ne oo sa ne owure-o a pini Yosef kanyiasen̄, ne oo waa Yosef m̄o l̄oj-n̄ ayaafōre-ɔ p̄ee b̄res na Igyipiti swēere p̄ee odikuroo.*

¹¹ Ne akon̄ a ba Igyipiti na Kanan esweere se, ne baa l̄u asej b̄weeto. Ne ane adedaapo-ɔ a kpa atees kpon̄. ¹² Sanj ne bam̄o se Yakubu a nu feyε abwaye bo Igyipiti-o, ne oo sunj m̄o gyi-an, ane adedaapo-ɔ, ne baa yo mfen̄ kegyenkp̄ee, ne baa ya nya abwaye. ¹³ Bam̄o a yo mfen̄ nyosopo-ɔ, ne bam̄o tire Yosef a lee m̄o eyee bo kaapo bam̄o feyε bam̄o tire e gye m̄o, ne Igyipiti owure mo a pini san amo feyε Yosef akoweb̄ee nee.* ¹⁴ Amose-ɔ ne Yosef a kra bo kyon̄we m̄o se Yakubu feyε o taa m̄o koweb̄ee-an a p̄ee, na bo ba Igyipiti m̄o ase mfen̄.* Bam̄o p̄ee bo asej adusunoo na anuu. ¹⁵ Ne Yakubu-an a ya kyena Igyipiti mfen̄ anen̄-aaa, ne bam̄o p̄ee a bo wu. ¹⁶ Amo-ɔ kamee-ro, ne baa taa bam̄o abowii yaa Yakubu aye S̄ikim mfen̄ ne o d̄ee o te-o, ne baa taa yaa bo pure p̄urekpa ne Abraham a s̄oo lee Hamoo m̄o gyi-an ase-ɔ. ¹⁷ Ane adedaapo a kyena Igyipiti swēere se mfen̄ anen̄-aaa, ne baa waa kokȳ b̄weeto. Ne j̄ke sanj a fo feyε Wuribware lee m̄o asej lee swēere amo se, feyε anen̄ ne oo kya t̄we gywii Abraham bo beya-ɔ. ¹⁸ Amo lalalowē-ɔ, ne m̄o ne o moj nyi Yosef asej-ɔ a bo gyi kuwure. ¹⁹ Ne oo sa ne baa kii m̄o anya. Ne oo penna bam̄o, ne oo waa bam̄o borokraa, ne oo lej̄ bam̄o feyε bam̄o okemaa ne m̄o ya kowē gyi nyans-ɔ, o taa m̄o yaaa bo tw̄ee na o wu, na bam̄o asej ma lee nya waa kokȳ.

²⁰ Sanj m̄o-ro, ne baa kowē Mosis, kayaagy popwε damenān̄. Aferi asa ne baa bera m̄o l̄oj-n̄. ²¹ Bam̄o a lee m̄o lee l̄oj-n̄ taa yaa bo kweero owure-o si-o, ne owure kagyikyeess̄ a ya l̄u m̄o taa m̄o yaa bera feyε m̄o fofn̄ m̄o gyi-o. ²² Ne baa kaapo m̄o bam̄o Igyipiti awuye kanyiasen̄, ne oo kii ses̄ dabe m̄o sej̄ na asun waase-ro.*

²³ Sanj ne Mosis a gyi nsu aduna-ɔ, ne oo waa m̄o mfene feyε o ya k̄ee anen̄ ne ba waa m̄o aye awuye, Isireelii awuye-o. ²⁴ Ne oo ya to feyε Igyipitinyi ko e waa Isireeliinyi ko borokraa. M̄o a ya mfen̄ a o ya kya m̄o ayepo-ro-ɔ, ne oo moa Igyipitinyi-o bo gyiiri m̄o kesebo. ²⁵ Oo fa nee feyε m̄o aye awuye-o i nu kaase feyε Wuribware e ba m̄o nee a o bo kōore bam̄o na bo nya bam̄o eyee, amaa bo moj nu kaase anen̄. ²⁶ Kemo kaye j̄ke-o, ne oo b̄ee ya l̄u feyε Isireelii awuye anyo w̄or̄e w̄or̄e e ko, ne oo ya t̄or̄we bam̄o a o l̄oj̄na bam̄o mboŋt̄o-ro.

* 7:2 Kaase e kaapo feyε Yufraatis na Tigris eb̄on mboŋt̄o-ro. * 7:3 Keleekaase 12.1-5. * 7:7 Keleekaase 15.13-14.

* 7:8 Keleekaase 17.3-8. * 7:9 Keleekaase 37. * 7:10 Keleekaase 41.41-57. * 7:13 Keleekaase 45. * 7:14

Keleekaase 46. * 7:19 Keleek Igyipiti 1.1-14. * 7:22 Keleek Igyipiti 2.1-10.

Mfəŋ ne o ye, ‘Emenē nee ne fo aa fo kowebes Heebriinyi e ko?’²⁷ Amaa mō ne o waa mō bækko borskraa-o a nen Mosis nee lee keri si, ne o ye, ‘Nsə ya ba fo bo waa ane ḥdeeresepo na ṣenjyipo?’²⁸ Fo e kpa feye fo mō mo feye ndee aneŋ ne fo a mō Igypitinyi-o nee eee?’²⁹ Mosis a dën nu aneŋ-o, ne o sere lee Igypiti sweere se ya kyena Midyan sweere se. Mfəŋ ne o kowebes agyi anyo.*

³⁰ Nsu aduna kamæe-ro, ne Wuribware kabao ko a lee mō eyee kiyii ko ne ke e kywee kimukee-ro-o-ro, meraa Sinaa kebee-o bo kaapo Mosis.³¹ Mosis a nū aneŋ-o, ne mō eyee a kpeŋ mō, ne o saŋ ts kiyii-o-ro, na o nya nū aneŋ ne ke e kywee-o neenee. Ne o nu Wuribware bɔrə a tɔwə feye,³² ‘Mo e gye Wuribware, nyanjé ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sunj-o.’ Ne kufu a nya Mosis, ne o yon, ḥkee o maa lee taare a o deere kiyii ne ke e kywee-o.³³ Ne Wuribware a tɔwə gywii mō feye, ‘Yere mfəŋ. Lee fo asebeta-o. Mfəŋ ne fo yere-o gye sweere kpeyaa nee.’³⁴ Kasentin, mō a nū aworefø ne mo aseſe-o i gyi Igypiti sweere se-o. Mo a nu bamō kusu bo lee aneŋ ne bamō anya adeereresepo-o e waa bamō-o se. Amose-o mo a ba a m bɔ kɔrə bamō lee Igypiti awuye kesaře-ro, Amose-o waa menaj, nare, mo i sunj fo a m bee bɔ kyonye Igypiti sweere se.*

³⁵ Amose-o Mosis mō na Isireelii awuye-o a kine, ne baa tɔwə gywii mō feye, ‘Nsə ya waa fo ane ḥgyenjkpepo na ṣenjyipo?’ ne Wuribware a lee feye mō e gye bamō ḥgyenjkpepo na ḥmorwepo-o. Ne Wuribware a sunj mō mbao-o ḥko ne o lee mō se kiyii ne ke e kywee-o se.³⁶ Mosis ma dœ ya waa afuto na akpenyeeto Igypiti sweere se, ne oo lee Isireelii awuye-o lee mfəŋ yaa kimukee-ro. Ne o bee waa afuto na akpenyeeto ḥpoo Pipee-o-ro na kimukee-ro mfəŋ nsu aduna.*³⁷ Mosis ma dœ ya tɔwə gywii Isireelii awuye feye, ‘Wuribware i lee sesə ko a o lee mōne akowebes-ro, sesə ne o du feye mo Mosis-o, feye o waa mō kyaamæe sa mōne.’³⁸ Mosis dœ na Isireelii awuye ya kowebes gyanjé kimukee-o-ro. Mosis wɔrə ne ane adedaapo a taare bɔrə se sa senja gywii Wuribware kabao ne o lee mō se Sinaa kebee-o se-o. Mosis ma dœ ne Wuribware a bee bɔrə se tɔwə aseŋ ne a sa ḥkpə-o gywii ane adedaapo na ane.

³⁹ Amaa ane adedaapo-o a kine, bo moŋ bu mō, ne baa lee mō keri si, ne baa yorwə feye bo kinjy yo Igypiti.⁴⁰ Saŋ ne Mosis a bee yø kebee-o soso-o, ne baa tɔwə gywii Mosis mō daa Aarən feye, ‘Koso, waa kisi sa ane na ke gye ane ḥkpə. Ḫnyare Mosis mō ne o taa ane bo lee Igypiti sweere se-o feraa, ane moŋ nyi kētə ne ke ya waa mō-o.’⁴¹ Saŋ amo ne baa pwəe bamō kisi ko feye kakpenyaree-o, ne baa mō mbo wee se, ne baa gyi ateese nuu ntā, ne baa kyaa bɔ gyi akato sa bamō kisi amo ne baa waa-o.⁴² Amo-o se-o ne Wuribware a yowə bamō aseŋ sa bamō. Ne baa sunj akyee-e-kpa-agyi na kiferi na kyowə kyonye Wuribware. Feye aneŋ ne Wuribware akyamæe-o ḥko a kyoree-o,

‘Isireelii awuye, saŋ ne mōne a kaa kimukee-o-ro nsu aduna-o,
n gye mo, Wuribware, ne mōne a mō mbo bo lonyo.

⁴³ Kisi Molök sunjka ne mōne a soro,
na kisi Rifaŋ ne ku du feye kekyee-e-kpa-agyi
ne mōne fɔnfɔŋ a ba mōne asaree bo waa-o,
ne mōne a sunj.

Amose-o mo e gya mōne a n yaa anya kusunj-no
sweere ne o bo Babilən maŋ kamæe kefo kefo-o se.*

⁴⁴ Wuribware ya kaapo Mosis aneŋ ne o waa Wuribware kyenakpa, mfəŋ ne etaj a kedakaa-o yere-ro-o. O ye o waa mō feye tanjœe kekyaj na bo taare soro mō toŋ kemaa na o gye bamō kegyenjkpe kimukee-o-ro-o.⁴⁵ Saŋ ne Mosis a wu-o, ḥgyenjkpepo ne o gya se ḥnyosepo-o, mō e gye Yosuwa. Yosuwa mō a gye bamō kegyenjkpe yaa bamō sweere popwəe se, ne Wuribware a kɔ gyi aseŋ ne bo kyo bɔ te mfəŋ-o se, mōbamō kpuri. Saŋ kemaa mō ne ane adedaapo naa-o, bo so tanjœe kekyaj amo. Ne kaa sii sweere amo se aneŋ-aaa bo fo Owure Deefid a mbeeyo se.⁴⁶ Wuribware a kpa Deefid aseŋ, ne oo yure mō. Ne Deefid a kɔrə mō feye o sa a o pwəe kyenakpa ne ba ba a bo bo tee mō e ‘Sunjka ne Yakubu nyanjé Wuribware te mō-ro-o.’⁴⁷ Amaa Wuribware moŋ sure si aneŋ. Amo Solomən, Deefid mō gyi-o, ya bo pwəe sunjka sa Wuribware.

⁴⁸ Amaa Nyinkpen-kyon-atɔ-pɛe-Bware moŋ te loŋ ne sesə a pwəe-o-ro. Feye aneŋ ne Wuribware a akyamæe-o ḥko a tɔwə-o,

⁴⁹ ‘Wuribware ye, Soso e gye mo kuwuregaya,

* 7:29 Keleę Igypiti 2.11-25. * 7:34 Keleę Igypiti 3. * 7:36 Keleę Igypiti 7.14 – 13.22. * 7:37 Mbria kebéesa 18.15. * 7:40 Keleę Igypiti 32.1. * 7:43 Amos 5.25 (LXX).

né sweeré se gye mo ayaa yéresekpa.
 Ne nteto lón ne mone e pwé a mon' sa mó-o né?
 Mfene e gye mo kyurekpa?
 50 N gye mo fñfñfñ ya twé ato mo pëee aaa?" **

⁵¹ Ne Stifan a tówe bo gye këe feye, "Késeboralet awuye, mone gye Yudaa awuye akato se né. Mone nkpono-ro feraa, mone moj gye Yudaa awuye. Mone deñ mone du néey feye mone adedaapo-o dce. Feye bamoo, mone a kine Wuribware a kufwiine timaa-o kanø. ⁵² Wuribware kyaamee kó bo-ro, né oo ba, né mone moj waa mó aworeføo aaa? Bo moj yowé kemaa bamo ne baa tówe feye Wuribware i sun mó keyaaføre timaa Kristoo-o gbaa. Ne mbeyomo mone a gyi mó né oo sunj mó-o kidiburo, né mone a moa mó. ⁵³ Mone mo a nya Wuribware a mbraa-o lee ané adedaapo asaree-ro, mbraa mo ne Wuribware a boro mó mbao-o se taa bo sa bamo-o. Haree a gye Wuribware a mbraa-o gbaa ooo, mone mo mone a kine kegya mmø se."

Anéy né baa da Stifan abu-o

⁵⁴ Amo bamo ne baa gyanje mfenj-o a nu ketó ne oo tówe-o lowe-o, ne bamo idun a fwii, ne baa dujwi bamo nno. ⁵⁵ Amaa Stifan de Wuribware a kufwiine timaa-o bwheet. Amose-o mó a deere soso-o, né oo nu Wuribware se a bunji-ro, né oo nu Wuribware a kedabé na wuraa-o, né oo nu feye Yeesuu a yere Wuribware kigyise si. ⁵⁶ Né oo ye, "Mon' deere! Nj kee soso a bunji-ro, né nj kee dimaadi mó gyi-o na oo yere Wuribware kigyise sil!"

⁵⁷ Ne bamo ne baa gyanje mfenj-o okemaa a ba mó asareegyi bo tii mó esébo, ne baa faa-ro kenkenj, ne bamo pëee a seré ya buj Stifan si. ⁵⁸ Ne baa lee mó lee manj-o-ro yaa mó nlanjbe, ne baa twé mó abu. Ne bamo ne baa twé Stifan abu-o a taa bamo awaagya sa keyaaføre kó ne ba tee mó e Sæol-o a o kra. ⁵⁹ Ne baa sanj meraa se ba twé Stifan abu na o kore kebwarekore o tee ané nyanye feye, "Mo nyanye Yeesuu, kore mo kra!" ⁶⁰ Ne oo kpuni anjuri, ne oo faa-ro kenkenj feye, "Mo nyanye, fo ma sa a asese mo a bøye mo sii bamo se!" Mó a tówe amo-o lowe-o, né oo wu mfenj.

8

Anéy né Sæol a sa ne asoree awuye-o a nu asej-o

¹ Né aa waa Sæol koné feye Stifan a wu.

Lee nké nsi ne Stifan a wu-o, ne baa lee ba waa Yerusalem manj-nó a asoree awuye-o aworeføo na boqökøne. Ne Kristoo akøregyipo né bo bo Yerusalem manj-nó-o pëee a brawe-ro yo Yudeya sweeré se na Samariya sweeré se sañ ayaar-o ayerepo kudu anyo-o wore. ² Asese timaa ko ya taa Stifan kifunin-o yaa pure. Ne baa su kale sa mó. ³ Amaa Sæol a pee kékato weé asoree awuye-o si kotooraa. Né nké oo naré bamo élön-nó a o bo gyanje se o gyiiri bamo, haree økyee bëee onyaré ooo, o tii.

Abwaresey ne Filipo a tówe Samariya sweeré se-o

⁴ Né asoree awuye ne baa brawe-ro-o a lweero yo tonj kemaa ba tówe abwaresey. ⁵ Ne Filipo a lee Yudeya sweeré se yo Samariya manj kó se o tówe feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyonjwe bamo-o o gywii bamo ne bo bo mfenj-o. ⁶ Né oo waa akpenyeeteet bo kaapo bamo. Amose se ne asese bwheet a gyanje a bo nu asej ne oo tówe-o, né baa lón esébo nu mó ase nee. ⁷ Né oo gya ibrisi bo koso asese bwheet se na e fee-ro. Né oo kya agyaboo na bamo ne bamo kesaree bëee keyaa a wu-o bwheet. ⁸ Amose-o né kakatogyi a ba manj-o-ro.

⁹ Sanj-o mo, onyaré kó mo dees o bo manj-o-ro mfenj, né ba tee mó e Simoj, na o de kisiben o waa ato ne a kpenj eyé-o o kaapo manj awuye amo. O ye o gye sesé dabé né. ¹⁰ Amose-o pwé ne Filipo a dees ba manj-o-ro, lee abrese pëee se ya bo fo nyaaagi pëee se manj awuye amo i nu Simoj amo asej nee. ¹¹ Oye, "Nyare mo moj de Wuribware a kedabé-e-có? N gye mó ne Wuribware e tee feye Mo-édabe-e?" ¹² Kéto se né baa nu mó asej nee-e-o e gye feye oo ba mó kisiben-o bo waa akpenyeeteet bo kaapo bamo manj-o-ro kyee. ¹³ Amaa bamo a nu Filipo a tówe Wuribware a kuwure-o-ro asej timaa na anéy né Yeesuu Kristoo kenyare de keyaalenj-o, né baa kore gyi, né bamo akyee na onyaré pëee a bo asuu. ¹⁴ Ne Simoj fñfñfñ-o gbaa a kore asej-o gyi. Né oo bo asuu, né nké oo naa o gya Filipo si, né akpenyeeteet né Filipo a waa-o a kpenj mó eyee.

¹⁴ Ayaa-ro ayerepo né bo bo Yerusalem manj-nó-o a nu feye Samariya awuye-o a kore Wuribware a asej-o gyi-o, né baa sunj Peetroo na Yohanee bo kyonjwe bamo ase. ¹⁵ Bamo a fo mfenj-o, né baa kore kebwarekore sa bamo, na Wuribware nya sa bamo mó kufwiine timaa-o. ¹⁶ A lee feye haree Filipo a bo bamo asuu Yeesuu kenyare-ro-o gbaa ooo,

* 7:50 Isaya 66.1-2.

Wuribware a kufwiijne timaa-o moj teeyewee bamo ako se daa. ¹⁷ Ne Peetroo na Yohanee a teyi bamo asaree bo dønøjø bamo se, ne baa nya Wuribware a kufwiijne timaa-o.

¹⁸ Simon a nu feye Peetroo na Yohanee a ba bamo asaree bo dønøjø akøøregyipo ne bo bo mfenj-ø se, ne baa nya Wuribware a kufwiijne timaa-o si-o, ne oo ke Peetroo na Yohanee atanne. ¹⁹ Ne o ye, “Mon! sa iñ gbaa mo anej a keyaaljen-ø na iñ gbaa, mo ya ba kesaree bo dønøjø ako se, na sesse-o nya Wuribware a kufwiijne timaa-o.”

²⁰ Amaa Peetroo a beñjhaa mò nee feye, “Wuribware sa a fo aa fo atanne lwee deekpa ne oo kure bo beya na o bo kywøe ebøye awaapo-o, a lee feye fo a fa feye fo e taare a fo saa Wuribware aket-o. ²¹ Fo moj tii ane se, ne fo-o fo bee fo maa taare a fo waa ane kusuj mo, bo lee feye ebøye ne e bo fo kakpono-ro kyo bweeto Wuribware ase. ²² Amose-o nu fo eyee bo lee fo aseñ boyøe mo ne fo a fa-o se, na fo kore Wuribware feye o taa fo aseñ boyøe mo bo ke fo. ²³ A lee feye mo a nu feye fo kokwøe ne fo de-o kyo bweeto, ne fo ebøye ne fo de-o mo kyo fo se.”

²⁴ Amo feraa, ne Simon a towé gywii Peetroo na Yohanee feye, “Mo e kore monë nee, mon! kore Wuribware sa mo, na ato mo ne fo a towé amo aseñ-ø bëee ma kaj waa mo.”

²⁵ Peetroo na Yohanee a towé keto ne Yeesuu a waa bamo føñføñ akato-ro na abwareseñ gywii asese-o lowe-ø, ne baa kinjji yo Yerosalem manj-no. Bamo a kinjji ba yo-ø, ne baa towé abwareseñ gywii Samariya emaj emaj-no awuye.

Filipo na Itiyopiya krakyee bresë ko aseñ

²⁶ Ne Wuribware kaboo ko a lee soso bo towé gywii Filipo feye, “Waa siraayo kyowë twëekpa kebenasaree se ya boroo kpa ne o lee Yerosalem manj-no o yo Gasa manj-no.” (Mbeyomo bo moj lee bo ba kpa amo, a lee feye ako moj lee o te ifuri amo se.) ²⁷ Ne Filipo a waa siraay, ne oo ywhee kpa-o se. Amo sweeree ko ne ba tee mò e Itiyopiya-o krakyee bresë ko ne o deere bamo wurekyee ne ba tee mò e Kandakee-o atanøe se-ø te mò kpanja tireelaa ko-ro. Mò a kore Wuribware gyi-o si-o ne oo yo Yerosalem manj a o ya sunj Wuribware mò sunjkpa-o mfenj. Ne mbeyomo o kinjji o yo pe. ²⁸ Mò a te-ro-o, na o kare Wuribware kyaamee Isaya a aseñ ne oo kyoree waa abwareseñ wore-ø-ro-ø kenken o yo. ²⁹ Mfenj ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a towé gywii Filipo feye, “Yo tireelaa ne o gye fo ñkpe-ø amo ase, na fo ya nare meraa mò.” ³⁰ Ne Filipo a yo mò ase ya nu feye onyarø amo e kare abwareseñ wore-ø-ro kebegyee ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree-ø. Ne oo bise mò feye, “Fo i nu kets ne fo e kare-ø kaase aaa?” ³¹ Ne Itiyopiya krakyee bresë amo a beñjhaa mò feye, “Emenø ne mo e waa a n nu kaase na øko moj kaapo mo?” Ne oo sa ne Filipo a deø lweero kyena mò ase, ne baa kya se ba yo. ³² Wore ne o kare-ø-ro, Isaya a kyoree nee e,

“Oo waa diñj feye kasannegyii ne bo de a bo ya mao-ø,

bëee ñjka sanne ne ba tenjje mò ifwii si,

na o maa su-o, o moj towé seye.

³³ Ne baa waa mò aworeføo na mò aseñ de kpa

ne bamo ma baa kine bo moj taa kaseñtiñ sa mò.

Øko maa taare a o kaapo mò ananagyi,

bo lee feye baa tenj mò ñkpa se, lee mò lee kaye mao-ro.”*

³⁴ To, ne oo bise Filipo feye, “Towé sesse ne kyaamee mo e towé mò aseñ-ø gywii mo, mò eyee ne o de bëee øko aaa?” ³⁵ Ne Filipo a kaapo onyarø-abwareseñ-ø-ro lee mfenj ne oo kare-ø towé Yeesuu kayoware se aseñ gywii mò.

³⁶ Bamo a yo, ne baa ya fo bonj ko ase-ø, ne krakyee amo ye, “Kee, nkyu ko e bo mfee-ø. Ne nteto se ne ma bo asuu-o nee?” ³⁷ Ne Filipo a towé gywii mò feye, “Fo ya kore gyi fo kakpono-ro feraa, fo e taare a fo ba asuu.” Ne oo beñjhaa feye, “Mo a kore gyi. Mo a kore gyi feye Wuribware mò gyi-o e gye Yeesuu Kristoo.” ³⁸ Amo feraa ne krakyee-ø a sa ne tireelaa ne bo te-ro-o a yere, ne mò aa Filipo a lee yo nkyu-o-ro, ne Filipo a ba mò asuu. ³⁹ Bamo kedenj lee nkyu-o-ro, ne Wuribware a kufwiijne-o a taa Filipo o de o yii. Amose-o krakyee-ø moj lee ñu mò. Ne oo kya mò kpa se yo pe na mò akato a gyi. ⁴⁰ Amaa Filipo bo sa se a bo Asedod manj-no, ne oo kya se yo Kayesareya manj-no. Ne oo towé aseñ timaa-o kpa-ro gywii manj kemaa se awuye.

9

Anej ne Sool a kyuroowi mò mfëerø boyøe-ø

¹⁻² Bo fo mbeyomo-o, Sool saaj o yere-ro kenken o kpa ekpa ne o nya na o bo mao bamo ne bo gya ane nyanyø Yeesuu a ekpa-o se-ø. Amose-o ne oo yo Wuribware elønjøpo bresë-ø ase ya kpa ewore ne ee sa mò kpa a o yo Damasikus manj-no ya lwee këbwarekore akyan-j-no

* 8:33 Isaya 53.7-8 (LXX).

mfenj-o. Sanj-o, mō ya lweero ya ḥnu akyeq bēee anyare nē bo gya Yeesuu a ekpa-o sē mfenj-o, o taare a o kra bamō yaa Yerusalem manj-no ya ti.

³ Sōol a yo a to Damasikus manj-no-o, kaluwa konko nē kelanjjerō ko feye eleeliee-o a lee awore-rō bo wee mō se. ⁴ Mfenj nē oō leq da swēere, nē oo nu bōre ko a tōwē o gywi mō feye, “Sōol, ntētō nēe nē fo e tōraa mo anej?”

⁵ Ne Sōol a bise feye, “Mo nyanype, fo nse nēe?” Ne bōre amo a bejjaa ε, “Mo e gye Yeesuu ne fo e tōraa mo-o.” ⁶ Amaa, koso yo manj-o-ro na øko kaapo fo kētō nē fo waa mfenj-o.”

⁷ Amaa, aseſe nē bamō aa mō naa kpa-o-ro moj bunjji kana, ne baa sii yere. Baa nu bōre-o, bamō mō bō moj ḥnu øko. ⁸ Ne Sōol a koso kyuwi-ro, amaa mō a bunjji akatō-o, o moj lee o kēe. Amose-o nē bamō nē mō aa bamō naa-o a kra mō kesaree-rō yaa bo lwee Damasikus manj-no. ⁹ Amo ḥnke nsa na o moj kēe, na o moj gyi, nē mō-o mō moj nuu.

¹⁰ San amo, bamō øko nē a gya Yeesuu a ekpa-o se-o mō bo Damasikus mfenj, nē ba tēe mō ε Ananiyas. Ne ane nyanype Yeesuu a tēe mō dee-ro-o feye, “Ananiyas!” Ne oō bejjaa ε “Kēe mō, mo nyanype.” ¹¹ Ne ane nyanype a tōwē gywi mō feye, “Waa siraan na fo yō kabōre ne ba tēe ε ‘Kabōre kyerarase’-o sē na fo lwee onyare ko ne ba tēe mō ε Yudas a lōj-o-ro bise onyare ko ne oō leq Taasus manj-no nē ba tēe mō ε Sōol-o se. O bo mfenj o kōrē kēbwarekore. ¹² Ne oo ḥnu dee-ro feye onyare ko nē ba tēe ε Ananiyas-o a lweero bo ba mō kesaree bo dōnjō mō se a mō akato nya bēe bunjji.”

¹³ Ne Ananiyas a bejjaa feye, “Mo nyanype, aseſe bweetō a tōwē onyare mō asej gywi mō, ne mo a nu aworefō ne oō bo waa fo aseſe ne bo bo Yerusalem manj-no-o asej. ¹⁴ Ne oō nya keyaaleen bo lee Wuribware alōnjōpo abresē ase feye o ba Damasikus mfeē bo kra aseſe pēee ne ba sunj fo-q.”

¹⁵ Ne ane nyanype Yeesuu a tōwē gywi mō feye, “Yo, a lee feye mo a lee mō feye o waa mo kusunj-o, na o tōwē asej ne n de-o na mō keyaaleen gywi ndē se awuye-o na bamō awure na Yudaa awuye-o pēee. ¹⁶ Na mō fōnjōn kaapo mō aworefō ne o kperi kusunj nē o waa a o sa mo-o se na o gyi-o.”

¹⁷ Amose se-o ne Ananiyas a yaa lwee lōj ne Sōol bo mō-rō-o, ne oō taa mō asaree bo dōnjō Sōol se, ne o yε, “Mo kosoøee Sōol, ane nyanype Yeesuu fōnjōn ne oo lee mō ε yeeε bo kaapo fo sanj ne fo bo kpa-rō fo e ba mfeē-o ya sunj mo fo ase. Oo sunj mo fo ase nēe o fo akato bēe nya bunjji feye sanj-o anej nē a du-o, na Wuribware a kufwiijne timaa-o ywee fo se.”

¹⁸ Puri amo-ro mfenj ne ato ko feye ḥnkiŋgi agyafo-o a lee Sōol akatgyi-ro lee da, ne mō akato a bunjji waa feye sanj-o anej nē a kēe-o, ne oō koso yere. Ne oō bo asuu. ¹⁹ Mō a gyi ateese-o kamee-rō, ne oō bēe waa keyaaleen.

Anej ne Sōol a tōwē abwaresej Damasikus manj-no-o

Ne Sōol a gyi ḥnke mfenj ko Kristoo akōregyipō nē bo bo Damasikus manj-no-o ase. ²⁰ Ne oō yo mfenj a kebwarekōrē akyan-j-o-ro ya lee a tōwē abwaresej feye Yeesuu gye Wuribware mō gyi-o nee. ²¹ Ne eyee a kpen bamō ne oō tōwē asej-o gywi mō se. Ne bo yε, “N gye onyare ne o bo Yerusalem manj-no o mō aseſe ne ba sunj Yeesuu-o nee eee? O moj ba mfeē nee feye o ba a bo kra Yeesuu asunjō ne bo bo mfeē-o na o kinjjaam bamō yaa Wuribware alōnjōpo abresē-o ase nee eee?” ²² Amaa kake kemaa mō na Sōol a kekaapo-o-ro e waa len ki tii si. Mō a kaapo-rō neenē kētō se ne Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sunj bo kyōnje kaye-rō a aseſe-o feye o morowē bamō-o, Yudaa awuye nē bo bo Damasikus mfenj-o moj taare lee kano ko.

²³ Amo a kyee, ne Yudaa awuye-o a gyajnej kra anej nē ba waa a bo mō Sōol-o. ²⁴ Amaa oo nu kētō ne Yudaa awuye-o a kra-o. Ne ḥnke mpase na kanye bo yere man kidenjhee a abunogyi-o-ro ba kpa Sōol a bo mō. ²⁵ Amaa ḥnke ḥnko kanye ne bamō ne bo gya Sōol se-o a taa mō yaa kebaŋsoroo kekyan̄ ko ne baa pwē bo meraa manj a kidenjhee-o soso, ne oō bōrō mfanjsree ko-rō ne baa taa mō waa kike dabe ko-rō, ne baa ba ife bo da-rō, ne baa kra ife-o-ro yōwē mō-rō bōyē baa bo ywee sweere. Ne oō sere lee mfen bēe yō Yerusalem manj-no.

Anej ne Sōol a kinjji yō Yerusalem manj-no-o

²⁶ Sōol a fo Yerusalem manj-no-o, ne o kpa a o tii bamō nē baa kōrē Yeesuu gyi-o si. Amaa bo moj kōrē mō gyi feye ḥnke o tii bamō se, ne kufu a nya bamō pēee. ²⁷ Ne Bar-Nabas* a ba bo yaa mō Yeesuu ayaa-ro ayerepo-o ase. Ne oō kaapo bamō-rō anej nē Sōol a ḥnu ane nyanype Yeesuu kpa-rō-o na anej ne Yeesuu a sa sejja gywi mō-o, na anej ne Sōol a nya kakponō kaapo abwaresej Yeesuu kenyare-rō Damasikus manj-no-o. ²⁸ Amose se-o ne Sōol a sii bamō ase, ne oō nya kakponō tōwē abwaresej Yeesuu kenyare-rō Yerusalem manj-no pēee. ²⁹ Ne oō bēe tōwē abwaresej gywi Yudaa awuye nē ba sa Griiki sejja-o, nē mō a bamō a gyiiri ikii bo lee abwaresej-o se. Amose-o nē ba buwi ba kpa ekpa a bo mō mō. ³⁰ Sanj ne Yeesuu akōregyipō-o a ḥnu anej-o, ne baa yaa Sōol Kayesareya manj-no, ne baa

* 9:27 Ayaa-ro ayerepo-o asuu 4.36.

ya ba mò bo kyonywé mò ayé Taasus ne o bo ef-o-o. ³¹ Nkee feraa, bo lee anej ne Sool a kii Kristoo okooregyipo ne o moj lee o toora Kristoo akoooregyipo, asoree awuye ne bo bo Yudeya sweere se na Galileya sweere se na Samariya sweere se-o pess e yee a yuri bamó. Ne Wuribware kufwiijé timaa-o a sa asoree awuye-o keyaalej na wore, ne asesé bwéetó a bo tii bamó se, bo lee anej ne baa bu ané nyarje Yeesuu-o si.

Anej ne Peetroo a yaa Lidaa na Yopaa emaj-n-o

³² Ne Peetroo a nare manj kemaa ne Yeesuu akoooregyipo-o bo-o se o laa bamó. Ne sanj ko oo yo bamó ne bo bo Lidaa manj-n-o asé a o ya laa bamó. ³³ Mfej ne oo yo lju onyare kó ne ba tee mò e Iniya, ne mò kayoware pess mo a wu, ne o maa taare a o koso lee kraaj se nsu mburuwa-o. ³⁴ Mfej ne Peetroo a tee mò kenyare e, "Iniya, Yeesuu Kristoo e gye ne o sa a fo kpaare. Koso bafo kran." Puri-ro mfej ne Iniya a koso kyuwi-ro. ³⁵ Ne asesé ne bo te Lidaa manj-n-o na Saran ifuri si-o pess a lju onyare amo a kpaare-o, ne baa kóore Yeesuu gyi, ne baa bo gya mò ekpa-o se.

³⁶ Amo ɔkyee kó mò bo Yopaa manj ne mò aa Lidaa moj bo ef-o bweeto-o-ro, ne oo kóore Yeesuu gyi bwéetó. Mò kenyare e gye Tabitaa. (Amaa Griiki-ro mò kenyare e gye Dookas, kaase e kaapo feye. Kyankporan.) ɔkyee mo feraa atiripo-ro kekya na kedamenanje wore doono ne o naa o waa. ³⁷ San amo mo, oo ls, ne oo wu. Ne baa gye mò taa mò kifuniñ-o bo beya kebansorogó kekyan ko-ro soso na ba su kale. ³⁸ Amose-o Yopaa awuye ne baa kóore Yeesuu gyi-o a nu Peetroo si feye o bo Lidaa manj-n-o, ne baa sunj abee anyo kó mò ase feye bo ya tówe gywii mò e, "Ane e kore fo, waa menaj ba ané ase."

³⁹ Ne Peetroo a waa siraa, ne mò aa abee anyo amo a yaa. Bamó a fo-o, ne baa yaa Peetroo kebansorogó kekyaj ne ɔkyee-o da kemo-ro-o. Ne akpenlekyee yere muruwaak kifuniñ-o na ba su. Ne baa ba ekaare ne ɔkyee-o a baara sa atiripo sanj ne o te-o bo kaapo Peetroo anej ne ɔkyee-o bware-o.

⁴⁰ Ne Peetroo a sa ne bamó pess a lee kekyan-o-ro, ne oo kpuni anjuri, ne oo kóre kebwarekore, ne oo kii ba kifuniñ-o asé, ne o ye, "Tabitaa, kyinji kyena." Mfej ne oo bunjji akat. Mò a lju Peetroo-o, ne oo kyinji kyena. ⁴¹ Ne Peetroo a to mò-ro, ne oo kra mò-ro kya mò-ro, ne oo koso yere. Ne Peetroo a tee bamó ne baa kóore Yeesuu gyi-o pess na akpenlekyee-o, ne oo ba ɔkyee-o bo kaapo bamó. ⁴² Okemaa ne o bo Yopaa manj-n-o a nu asen mo. Ne asesé bweeto a kóore Yeesuu gyi. ⁴³ Ne Peetroo a gyi lje kafwéet kó gbanjéeba ne ba tee e Simanj-o asé Yopaa mfej.

10

Peetroo na Kooniiliyus

¹ San amo mo, onyare kó mò bo Kayesareya manj-n-o, ne ba tee mò e Kooniiliyus. Mò e gye Roma awuye asoogyaa alafa asiyé ne ba tee bamó e Italiya asoogyaa-o-ro kelafa obresé. ² O gye sesi timaa nee fcc. Ne mò aa mò lñ-nó awuye pess mo a moj gye Yudaa awuye gbaa ooo, ne ba sunj Wuribware. Ne o bee o kya Yudaa awuye atiripo-ro, na o kóre kebwarekore sanj kemaa. ³ Kake lñko, kyawé kikpeerebèe, ne onyare mo a yaa kóre kebwarekore, ne oo lju kóteko feye dee-ro-o. Wuribware kaboo kó ne oo lju neenje-o na oo lweero mò ase tee mò feye "Kooniiliyus!"

⁴ Na kufu de mò, ne oo deere Wuribware kaboo-o, ne oo bise feye, "Nteto nee, mo nyarje?"

Ne Wuribware kaboo amo a benjaa mò e, "Wuribware akata a gyi fo kebwarekore na kedamenanje ne fo e waa atiripo-o se, ne o kpa a o benjaa fo. ⁵ Na mbeyomo sunj asesé bo kyonywé Yopaa manj-n-o, na bo ya tee onyare kó ne ba tee e Simanj Peetroo-o. ⁶ O gye gbanjéeba ne ba tee mò e Simanj, ne o te oprob koo-e oof nee."

⁷ Ne Wuribware kaboo-o a lee mfej o yii, ne Kooniiliyus a tee mò anya anyo na soogyaa konjko ne o waa kusun o sa mò mò lñ-nó, ne o sun Wuribware-o. ⁸ Ne oo tówe keto ne kaa waa-o gywii bamó, ne oo sun hamo bo kyonywé Yopaa manj-n-o.

⁹ Kemo kaye lñko-ne baa ya bo ts-ro Yopaa-o, ne Peetroo a dee bamó akyaj teesese amo koko mpase amo a o ya kore kebwarekore. ¹⁰ San-o akon de mò, o kpa ateeese a o gyi. Bamó a maa se ba waa ateeese-o, ne oo lju keto kó feye dee-ro-o. ¹¹ Oo lju nee feye awore-ro a bunjji-ro, ne waagya dabé kó a lee sosó o ba-ro feye bo kó a de mò anu ana-o-ro, ne oo bo lee da-ro mò asé. ¹² Mbo na awo na akeri na mbogyii eworese eworese ma bo waagya amo-ro. ¹³ Ne oo nu bore kó a lee sosó tówe gywii mò feye, "Peetroo, koso na fo moa wo!"

¹⁴ Amaa Peetroo a benjaa nee e, "Mo nyarje, ma gyi mmgo daa, a lee feye mo a koso-o, moj tee gyi ketó ne ane Yudaa awuye mbraa-o yaa gye iyisi ne ba kisi-o." ¹⁵ Ne bore-o a bee tówe nyosépo gywii mò feye, "Keto ne mbeyomo Wuribware yaa kíwé kigyi-o, fo-o fo ma kisi kigyl!"

¹⁶ Ne bore amo a tówe amo-o iluwi esa gywii mò, ne oo kine kigyi anej dee, ne ato-o pess a bee kinjji yo sosó.

¹⁷ Peetroo a sañ o fa kētō ne oo ḥu-o mfeere-o, na ḥkēe ne aseše ne Kooniiliyus a sun bamo-o a fo Simōn lōj ba bo yere mō kabuno. ¹⁸ Ne baa bise bo kyōne lōj-o-rō feye, “Ofo kō bo lōj mō-ro mfeē ne ba tee mō e Simōn Peetroo aaa?” ¹⁹ Peetroo a sañ o bo kekyan-o soso mferj o fa kētō ne oo ḥu-o mfeere-o, ne Wuribware a kufwiijne-o a tōwe gywii mō feye, “Nu! Aseše asa kō bo mfeē ha kpa fo. ²⁰ Amose-o waa siraa na fo kporowē yō lōj-nō, na fo aa bamo yō bamo aye, a lee feye mo ya sun bamo. Fo ma kine.” ²¹ Ne Peetroo a kporowē ya tōwe gywii aseše asa amo feye, “Mo ne mōne i buwi mōne e kpa nee. Mōne kpa se?”

²² Ne bo ye, “To, ane moj de boye kō. Roma soogya bresē Kooniiliyus ya sun ane fo ase. O gyē sese timaa, ne o sun Wuribware, ne Yudaa awuye mo pese i bu mō. Wuribware kaboo kō a ba mō ase bo tōwe gywii mō feye o tee fo mō aye, na o nu kētō ne fo de a fo tōwe-o.”

²³ Amo feraa, ne Peetroo a sa ne baa lwee lōj-nō, ne o popore bamo na bo di a kaye ke. Kaye a ke-o, ne o waa siraa, ne mō aa bamo na Yopaa awuye bamo ne baa kōrē Yeesuu gyi-o bokō a yo.

²⁴ Kemo kaye ḥke-o ne baa fo Kayesareya manj-nō kyō ya to feye Kooniiliyus na mō kowee-anāna na mō nyare-anāna ne o tee-o a waa siraa bo te bo gywii mō. ²⁵ Peetroo a den o lwee lōj-o-rō, ne Kooniiliyus a leq̄ bo gyanjaa mō bunjje kpuni anjurii mō akato-rō sun mō. ²⁶ Ne Peetroo a tōwe gywii mō e, “O daabii, kōsō yere, mo fōnfōn gyē sese nee feye fo-o dēe.”

²⁷ Bamo a lwee lōj-o-rō na o sa sejnsa Kooniiliyus ase, ne o ya to feye aseše bweeto a gyanjē mferj. ²⁸ Ne o tōwe gywii bamo feye, “Mōne fōnfōn nyi feye ane Yudaa awuye a mbraa-o moj sa kpa feye Yudaanyi na okō ne o moj gye Yudaanyi narē bēe o lwee mō lōj-nō. Amaa mbeyōmo Wuribware a kaapo mo feye m ma lee tenji-ro na m ma lee tōwe feye okō de iyisi na n̄ kperi anej se na mo aa mō ma nare. ²⁹ Amose se ne mōne a sun tee mo-o, ne moj kine, ne moj a ba-o nee. To, mo i bise mōne feye kēmō se ne mōne a tee mo.”

³⁰ Ne Kooniiliyus ye, “To, moj de boye kō. Ndōo ḥke nna nee feye mo a yo a n̄ ya kōrē kēbwarekore mo lōj-nō mpase, ne mo a ḥu ḥnyare kō feye dee-ro-o na o yere mo akato-rō o bun kaare toresesē. ³¹ Ne o ye, ‘Kooniiliyus, Wuribware a nu fo kebwarekore, ne oo ḥu kēdamenajse ne fo e waa atiripo-o pese.’ ³² Ne o ye, ‘Mbeyōmo sun okō Yopaa manj-nō na o ya tee ḥnyare ne ba tee e Simōn Peetroo-o. O gyē ofō a bo ḥnyare kō ne ba tee mō e Simōn Gbanseba ne o te oroo kēe-o aye!’ ³³ Amose ne mo a sun tee fo. Fo a ba-o, aa waa mo kōne bweeto. Mbeyōmo ane pese a gyanjē ane nyanjē Wuribware akato-rō ane e kpa a ane nu kētō ne o ye fo tōwe gywii ane-o nee.”

Kētō ne Peetroo a tōwe gywii Kooniiliyus-ana-o

³⁴ Ne Peetroo a lee o tōwe kētō ne o de a o tōwe-o. O ye, “Mbeyōmo feraa, Wuribware a kaapo mo feye bo fo ndōo, mo a waa boye feye mo a tenji aseše-rō-o. Amaa Wuribware ase feraa, okō moj kwēe, ne o maa bu okō e kyōn̄ okō. ³⁵ Na Wuribware feraa, kasuro kēmaa ne fo a leḡ kamo-rō-o, ne fo e tee fo i sun mō, ne fo e waa kētō ne o kpa-o, o kpa fo asej. ³⁶ Amo-o pese gbaa Isireelii awuye ne Wuribware a taa mō asej amo bo sa. Ne o bōrō Yeesuu Kristoo si tōwe abwaresej feye Wuribware e kpa a o yuri ane ḥkpōn̄. Amaa kaseñtiñ feraa Yeesuu moj gyē ane Yudaa awuye wōrē nyanjē nee. O gyē ton̄ kēmaa awuye nyanjē nee. ³⁷⁻³⁸ Mo e kōrē a n̄ gyi feye mōne a nu asej ne aa ba ane aye ḥke mfenē mō-ro-o. Sañ ne Yohanee Ossuub-pō-o e tōwe abwaresej feye aseše nu bamo eyee, na bo lee bamo eboye-rō, na o bō bamo asuu-o, ne Wuribware a sa Yeesuu Nasaretēnyi-o mō keyalaen na mō kufwiijne timaa-o. M̄ bēe mo e kōrē a n̄ gyi feye mōne a nu anej ne Yeesuu a gyē ḥkpēe waa mō kusun Galileya sweere se, ne oo muruwi ane sweere se pese-o. Wuribware a gya mō kamēe-o sē-o, o waa itimaa ton̄ kēmaa ne o yō-o, ne o kya alōpo na bamo ne ḥbōnsam te bamo sē-o. ³⁹ Ne ane pese a ḥu kētō kēmaa ne o waa Yudeya sweere pese se na Yerusalēm manj-nō-o. Ne baa ba ndangylii bo da mō bo mera kiyii kpare-abēe-rō se mō. ⁴⁰ Ne kēmō kake sasepo-o ne Wuribware a kyinjii mō lee lowi-ro, ne oo lee mō eyee ifuri. ⁴¹ Amaa n̄ gyē ḥkēmaa ya ḥu mō. Anē ne ane gyē bamo ne o kyō lee-o ya ḥu mō, anē ne ane a ḥu kētō kēmaa ne Yeesuu a waa-o, ne anē a mō a gyi ateese, ne anē a nuu nta sañ ne oo kyinjii lee lowi-ro-o kamēe-rō. ⁴² Ne o tōwe gywii ane feye ane tōwe mō asej gywi aseše bo kaapo bamo feye mō ne Wuribware a lee feye o waa bamo ne bo moj tee wu-o na bamo ne baa wu-o pese ḥsēngyipo. ⁴³ Ne Wuribware a akyaamēe-o pese ne baa dēe kyēna-o a tōwe mō asej feye Wuribware e taa ḥkēmaa mo ne o kōrē mō gyi-o eboye a o bo ke mō. Wuribware e bōrō Yeesuu si na o taa ḥkēmaa ne o kōrē mō a o gyi-o eboye bo ke seše-o.”

⁴⁴ Na Peetroo sañ o sa sejnsa, ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a bo ywē ḥkēmaa ne o bo mfenj o nu mō asej-o se. ⁴⁵ Ne eyee a kpej̄ Yudaa awuye ne baa kōrē Yeesuu gyi, ne bamo aa Peetroo pese a lee Yopaa, ne bo yere mfenj-o, bo lee anej ne Wuribware a sa ne mō kufwiijne timaa-o a ywē bamo ne bo moj gye Yudaa awuye-o gbaa se-o. ⁴⁶ A lee feye baa nu bamo a sa sejnsa kō ne bamo aa aseše-o fōnfōn gbaa maa nu emō-ro-o, na ba kyōrō Wuribware a kēdabe-o. ⁴⁷ Ne Peetroo ye, “Aseše mo a nya Wuribware a kufwiijne timaa-o

nee feye ane-ɔ dee. Amose-ɔ ɔko e taare a o kuŋ bamø feye ane ma ba nkyu bo bø bamø asuu aaa?"⁴⁸ Amose se-ɔ ne oo sa ne baa bø bamø asuu Yeesuu Kristoo kenyare-ro. Ne bo ye Peetroo kyena bamø asëe lñke lñnyo ko.

11

Peetroo kumuruwi-ro a ketə ne oo bo tøwe gywii Yerosalem asoree awuye-o

¹ Ne Yeesuu ayaa-ro ayerəpo-o na Yudeya sweere se a bamø ne baa kooré Yeesuu gyi-o pëee a nu feye bamø ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o gbaa a nu abwareseñ-ɔ, ne baa kooré amo gyi.² Amose-ɔ saj ne Peetroo a yø Yerosalem manj-nø, ne bamø ne bo yere-ro feye bo tenjø bamø ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o atweetu-o pwëe na bamø aa bamø dee taare nare na bo gyi abee asëe a poro mò feye,³ "Fo a waa ofa ya sowë bamø ne bo moŋ tenjø atweetu-o aye."

⁴ Amose-ɔ ne Peetroo a tøwe ketə ne kaa waa-ɔ pëee kegyase kegyase gywii bamø.⁵ Oo tøwe nee ε, "San ne m bo Yopaa manj-nø mo e kore këbwarékore-ɔ, ne mo a lñu ato kó feye dee-ro-o a lee soso a ba feye bamø a kra waagya anjana-ro, ne ba yowë-ro ba lee soso ba-ro-ɔ. Ne oo bo lee da mo akato-ro.⁶ Mo a deere waagya-ɔ-ro-ɔ, ne mo a lñu mbo na awø na akeri na mbogyii.⁷ Ne mo a nu bore ko a lee soso tøwe gywii mo feye, 'Peetroo, koso yere na fo moa wø.'⁸ Amaa mo a benjaa mò nee feye, 'Mo nyarpe, ma gyi immo daa, a lee feye mo a koso-ɔ, moŋ tec gyi ketə ne ane Yudaa awuye mbraa-ɔ ye a gye iyisi ne ba kisi-o.'⁹ Ne bore amo a bee tøwe ε, 'Ketə ne mbeyomo Wuribware ye ki bware kigyi-o, fo-ɔ fo ma kisi kigyi.'¹⁰ Amo-ɔ a waa iluwi esa, ne lñkee amo pëee a bee kinjji yo soso.¹¹ Mfëñ ne abee asa ko ne baa sun bamø lee Kayesareya manj-nø-ɔ a fo lñj ne n te mò-ro-ɔ.¹² Ne Wuribware a kufwiijne-o a tøwe gywii mo feye mo aa bamø a yø na m ma kine. Abee asiye mo ne baa lee Yopaa manj-nø, ne baa kooré Yeesuu gyi-o ya yaa mo Kayesareya mfen, ne ane pëee a lwee onyare ne oo sun tøe mo-ɔ a lñj-ɔ-ro.¹³ Ne oo tøwe gywii ane anen ne oo lñu Wuribware kabøo ko a bo yere mò lñj-ɔ-ro-ɔ. Na anen ne Wuribware kabøo amo a tøwe gywii mò ε, 'Sun ɔko Yopaa manj-nø bo kyonye onyare ko ne ba tee mò ε Simon Peetroo-o ase.¹⁴ Mò-ɔ mo e tøwe anen ne Wuribware e morowé fo aa fo lñj-nø awuye-o a o gywii fo.'¹⁵ Amo e gye feye mo a lee mo e tøwe aseñ mo i gywii bamø-ɔ, a moŋ kyee ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a bo ywee bamø se feye kegyenkpe-ɔ anen ne oo ywee ane se-ɔ dee.¹⁶ Ne mo a nyinji keta ne ane nyarpe Yeesuu a tøwe-ɔ se feye, 'Yohanee Osuuubropo-ɔ de nkyu a bo aseñ asuu, amaa moŋ feraa Wuribware a kufwiijne timaa-o e ywee moŋ se. Na Wuribware ba mò kufwiijne timaa amo bo gye moŋ.¹⁷ A bo-ro anen feye Wuribware a sa bamø ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o mò kufwiijne timaa-o nee feye anen ne oo sa ane ne ane a kooré ane nyarpe Yeesuu Kristoo gyi-o dee. Amose-ɔ nsë e gye mo-ɔ mo ne mo e taare a n tii Wuribware kusun kpa?"

¹⁸ Bamø a nu aseñ mo pëee-ɔ, ne baa yowë Peetroo kepørø, ne baa kyørø Wuribware. Ne bo ye, "Amo feraa Wuribware a sa bamø ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o gbaa kpa feye bo nu bamø eyee, na bo lee bamø ebøye-ro, na bo nya lñkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ."

Asoree ne a bo Anteyøkeya manj-nø-ɔ

¹⁹ Saj ne Yudaa awuye-o a moŋ Stifan-o, bamø bëekø-ana Yudaa awuye ne baa kooré Yeesuu gyi-o a brawe-ro, a lee feye baa lee ba waa bamø aworeføo bwëeto. Bamø boko a yø harëe Fonikiya sweere se na Kiprus kwii si na Anteyøkeya manj-nø ba tøwe aseñ timaa-o ba gywii Yudaa awuye-o wore.²⁰ Amaa bamø boko ne baa kowë bamø Kiprus kwii si na Kireenee manj-nø-ɔ a yø Anteyøkeya, ne baa tøwe aseñ timaa bo lee ane nyarpe Yeesuu kuñsi gywii bamø ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o.²¹ Bamø a de ane nyarpe a keyaaleñ-ɔ se-ɔ, bamø ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o bwëeto a kooré aseñ timaa-o gyi, ne baa gya Yeesuu a kebwaresun-ɔ si.

²² Ne asoree awuye ne bo bo Yerosalem manj-nø-ɔ a nu amo aseñ-ɔ, ne baa sun Bar-Nabas bo kyonye Anteyøkeya mfen.²³⁻²⁴ Mò a fo, ne oo lñu anen ne Wuribware a yure aseñ-ɔ se-ɔ, ne mò akato a gyi. Mò a gye se-ɔ timaa, ne o bee o de Wuribware a kufwiijne timaa-o bwëeto, ne oo kooré Yeesuu gyi bwëeto-ɔ se-ɔ, ne oo waa aseñ-ɔ wore, ne oo yere bamø se kokore feye bo kya se gya ane nyarpe Yeesuu si kasentjin-no, na bo ma kinjji kamæ. O saj o bo mfen, ne aseñ bwëeto a bo kooré Yeesuu gyi, ne baa bo tii akoregypø ne bo kyo bo mfen-ɔ se.

²⁵ Ne Bar-Nabas a kya se yø Taasus manj-nø a o ya buwi kpa Søøl. ²⁶ Mò a ya kpa Søøl lñu-ɔ, ne oo yaa mò Anteyøkeya. Abee anyo amo a gyi kasu mfen, na bamø aa mfen a asoree awuye-o e gyanje, ne baa kaapo aseñ biribiri abwareseñ. Anteyøkeya mfen ne baa gye lñkpeee tee bamø ne baa kooré Yeesuu gyi-o kenyare feye Kristoo awuye.

²⁷ Amo saj amo Wuribware akyamæs ko mo a lee Yerosalem yø Anteyøkeya mfen.²⁸ Ne Wuribware a kufwiijne-o a sa ne bamø-ro ɔko ne ba tee mò ε Agabus-o a koso yere, ne oo tøwe feye akon dabe ko e kpa a a ba sweere pëee se. (Ne aa ba kasentjin saj ne Roma awuye a owure dabe ne ba tee mò ε Kilawudiyus-o a gyi kuwure-o.)²⁹ Ne Kristoo awuye ne bo te

Anteyokeya-o a kra feye bamø økemaa e kyojwe bamø bøekø-ana ne baa køore Yeesuu gyi, ne bo bo Yudeya sweere se-o ketø ne baa taare-o.³⁰ Kasentin mø, ne baa kpa atanne bø sun Bar-Nabas na Søol, ne baa taa yaa bo sa mfeñ a asoree abrese-o.

12

Anej ne Owure Herød a tii Peetroo tiikpa, ne Wuribware a køore mø lee mø kesaree-rø-o

¹ Ama saj mø Owure Herød^{*} a lee o waa asoree awuye ne bo bo Yerosalem man-nø-o bøko børkraa. ² Ne øo sa ne mø asoogyaa awuye a ba keparø bo mø Yohanee mø daa Yakubu. ³ Mø a ñu feye Yakubu kemo-o a waa Yudaa awuye kone-o, ne øo heç kra Peetroo. ño waa amo ñke ne Yudaa awuye e waa kasu kano ngyanje ko ne ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-moñ-te-ro-o. ⁴ Bamø a kra mø-o, ne baa tii mø tiikpa, ne baa sa ne asoogyaa awuye ana anej ntuj nna a deere mø se. Ne Owure Herød a waa mø mfœre feye o sa a bo gyanje gyi mø asen saj ne kasu kano ngyanje ko ne ba gyi Wuribware-a-ky-a-an-g-yøwø a ateese-o a lgwø-o. ⁵ Amose-o ne baa tii mø. Amaa asoree awuye-o a yere këbwarekore se kake kemaa feye Wuribware lee mø lee owure-o kesaree-rø. ⁶ Feje nyane ne Owure Herød ye o gyanje asesø na o gyi Peetroo asen-o, kemo ndøo kanye na Peetroo da asoogyaa awuye anyø mboñtø-ro, na baa ñure mø agbarabi anyø, na asoogyaa awuye kø mø yere kekyan ne baa tii Peetroo kemo-rø-o kibunogyi-ro.

⁷ Mfeñ ne Wuribware kabøo kø a bo yere Peetroo ase kekyan ne o bo kemo-rø-o. Amø a gyø kanye gbaa ooo, ne kekyan-o-rø a lanje-o. Ne Wuribware kabøo amø a lènkpø Peetroo kebaakpa, ne oo kyinji. Ne kabøo-o ye, “Waa menaq kqøs!” Puri amo-rø ne agbarabi ne baa bo da mø asaree-rø-o a sanje lee da. ⁸ Ne Wuribware kabøo-o ye, “Kere se na fo waa-ro fo asebeta na fo bun fø waagya.” Ne Peetroo a waa anej. ⁹ Ne Peetroo a gya mø se lee kekyan-o-rø, na o moñ nyi kete ne Wuribware kabøo-o e waa-o, a lee feye aa waa mø feye mø a ku dee-o nee. ¹⁰ Ne baa kyon asoogyaa awuye katun gyenkpøse-o na kanyøsepo-o se. Ne ñkee lalaløwø-o, ne baa bo fø pøne dabe ne baa ba kegyerø bo waa, ne o tii kabøre ne ka lwee manj-nø-o. Mfeñ ne pøne amo føñføn a buñji, ne baa kyon lee, ne baa børo kabøre kø, ne puri-ro mfeñ Wuribware kabøo amø a ñaa yøwø Peetroo.

¹¹ Nkee feraa, ne Peetroo a pini ketø ne kaa waa-o, ne øo ye, “Mbeyømø feraa, mo a ñu feye a gyø kaseintin. Wuribware ya sun mø kabøo-o feye o bo lee mo lee Owure Herød kesaree-rø, na o lee mo lee ketø kemaa ne Yudaa awuye e kpa feye kø waa mø-o-rø.”

¹² Mø føñføn a ñu anej ne a du bo sa mø-o se-o, ne øo yo Yohanee Maak mø nyi Mariya aye, na asesø bwøetø a gyanje mfeñ kanye amo ba kqø këbwarekore ba sa Peetroo. ¹³ Ne Peetroo a daløn a kano a pøne-o se, ne bamø kabre kø ne ba tee mø-e Rosa-o a lee ya khee. ¹⁴ Ne oo pini Peetroo bore, ne mø akato a gyi bwøetø harøe o tan se a o buñji pøne-o sa Peetroo, ne oo kiñji lweero ya tøwe gywii bamø feye Peetroo yere kawu. ¹⁵ Ne baa tøwe gywii mø feye, “Fo e lo ebon nee eee?” Ne øo yere-ro feye, “A gyø kaseintin.” Amose-o ne baa benjaø mø feye, “Wuribware a kabøo ne Peetroo de, ne ka kuñ mø-o nee.” ¹⁶ Sañ mø pøee na Peetroo sañ o da pøne-o se. Ne ñkee feraa baa bo buñji, ne bamø a ñu mø-o, ne aa kpeñ bamø eyee. ¹⁷ Ne øo ya mø kesaree bo tøwe gywii bamø feye bo laato, ne øo tøwe anej ne Wuribware a lee mø lee tiikpa-o pøee gywii bamø. Ne øo ye, “Mon’ ya tøwe amo gywii Yakubu na Kristoo awuye ne baa sanj-o pøee.” Ne øo lee bamø ase mfeñ bee yø ton kø.

¹⁸ Kaye a ke-o, ne aseñ a to asoogyaa awuye ne ba deere tiikpa-o se-o. Ntetø ya waa Peetroo? ¹⁹ Ne Owure Herød ye bo buwi kpa mø. Amaa baa kpa mø kponø. Amose se-o ne oo bise asoogyaa awuye-o amo aseñ, ne øo sa kano feye bo møø bamø.

Amø kamæe-ro ne owure-o a lee Yudeya sweere se ya kyena Kayesareya man-nø kafwee.

Anej ne Herød a wu-o

²⁰ Ne Owure Herød dun a fwii Tiro na Sidøj emar awuye si. Amose-o ne baa kpøwe abee yø a bo ya ñu mø, bo lee feye bamø ateese gyise pøee a lee owure a swøere-o se nee. Pwøe ne baa ya-o, baa tøwe gywii ñyare ne o deere owure a løñ-o-rø a ayaaføre-o se ne ba tee mø-e Balasitus-o nee, ne oo sure si feye a kya bamø-ro. Ne baa yø owure-o ase ya tøwe gywii mø feye o sa a mø dun yuri.

²¹ Ne owure-o a sa kake, ne øo tee aseñ-o pøee baa mø akato-rø. Ne oo buñ mø awureto, ne øo kyøna mø kawuregya se, ne øo sa señsa gywii aseñ-o. ²² Ne aseñ-o a kyøro mø señsa sase fee-ro feye, “N gyø sesø e gyø ne o sa señsa-o, kisi kø nee.” ²³ Ne Wuribware kabøo kø a ba kame-ro kølo bo da mø, ne asonjsoo a gyi mø ekyorøwø, ne oo wu, a lee feye o moñ kyøro Wuribware feye mø a sa mø kuwure na kedabø.

* **12:1** Mø e gyø Herød Agripa gyenkpøse-o nee.

²⁴ Saŋ amo asesə bwəetə maa sə ba nu abwareseŋ, na ba kɔore ba gyi. ²⁵ Né Bar-Nabas na Sool a lowe ketə ne baa yo kemo se-o, ne baa taa Yohanee Maak, ne bamə aa mō a kinjŋi yo Anteyəkeya manj-nə.

13

Aneŋ ne baa lee Bar-Nabas na Sool sun-j-o

¹ Saŋ amo Anteyəkeya asəree awuye-o boko gyę Wuribware akyaaamee na abwareseŋ akaapopo. Bamə anyare e gyę Bar-Nabas, na Simeyoŋ (ne ba təe e Ogyigiyii-o) na Lukiyus (ne oo lee Kireenee manj-nə-o) na Manayer (ne baa bera mō aa Owure Hərəd-o) na Sool. ² Saŋ kq, ne ba sun Wuribware na ba kra akon, ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a təwə gywii bamə feye, “Mon’ lee Bar-Nabas na Sool sa mo, na bo ya sun mo kusun ne mo a təe bamə kemo se-o.” ³ Ne baa meraa se ba kra akon na ba kore kebwarekore, ne baa ba asaree bo dənjəo bamə anju si yure bamə, ne baa sun bamə bo kyoŋjwe.

Aneŋ ne Sool a yo kpa gyenjkpees-e-o na oya təwə abwareseŋ-j-o

⁴ Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a kaapo Bar-Nabas na Sool, ne baa yo Silukiya manj-nə, ne baa borə nkyu si yo Kiprus kwii si.* ⁵ Bamə a fo Salamis manj-nə-o, ne baa təwə abwareseŋ Yudaa awuye ne bo bo mfən a kebwarekore akyan-j-o-rə gywii asesə. Amo Yohanee Maak gbaa tii bamə se o kya bamə-rə. ⁶ Ne baa ya fo haree mfən ne baa təe e Pafos manj-nə-o. Ne baa to kisiben wuye ko ne ba tee mō e Bar-Yeesuu-o mfən. Griiki seŋsa-rə mō kenyare e gye Ilimas. ⁷ Gye Yudaanyi nee, ne o ye mō feraa gye Wuribware kyaamee nee. ⁸ Kisiben wuye amo mō nyare e gye kwii amo se gominaa ne oo yere Roma owure dabə-o ayaa-rə, ne ba təe mō e Serəgijus Pooł. Ne gominaa-o de kanyiasen, ne oo təe Bar-Nabas na Sool bo lee feye o kpa a o nu abwareseŋ. ⁹ Amaa kisiben wuye-o monj sure si sa bamə, a lee feye o maa kpa feye gominaa-o koore abwareseŋ-j-o gyi. ¹⁰ Ne Sool (ne mbeyəmo ba təe mō e Pooł-o) a deere kisiben wuye amo, na Wuribware a kufwiijne timaa-o keyaaleŋ bo mō ase. ¹¹ Ne o ye, “Fo, ɬbənsam mō gyi! Fo feraa, ketə kemaa ne ki bware-o gye fo dəjən nee. Fo e penna asesə nee san kemaa, ne nkəe fo i kyurowi Wuribware a kaseŋtin-o fo i kii kayeba san kemaa!” ¹² Wuribware i gyiiri fo kesebə. Fo akato i bwhee na fo ma lee nju ato bo fo san ko pwəe.” Puri-ro mfən ne aa waa Ilimas feye kibugyii a da mō akato se-o, ne mō akato a bwhee. Ne oo lee teyi asaree o buwi o kpa ɬkə ne o kra mō kesaree-rə na o kaapo mō kpa-o. ¹³ Gominaa amo a nju ketə ne kaa waa-o, ne oo koore ane nyanyaŋe Yeesuu gyi, bo lee feye Pooł a abwareseŋ kəkaapo-o a tooraan mō kakpono-rə.

Pooł koyə Anteyəkeya ne a bo Pisidiya sweere se-o

¹⁴ Ne Pooł mō aa mō anarebəepo a boro ḥpoq se lee Pafos yo Peęga manj ne o bo Pamfiliya sweere se-o-rə. Mfən ne Yohanee Maak a yowē bamə kinjŋi yo Yerusalem manj-nə. ¹⁵ Ne baa kya se lee Peęga mfən ya fo Anteyəkeya ne o bo Pisidiya sweere se-o. Kukyure kake a fo-o, ne baa yo Yudaa awuye ne bo bo mfən a kebwarekorekyan-j-o-rə ya kyena. ¹⁶ Feye aneŋ ne bo kyo baa waa-o, ne bamə ne bo gye kebwaresunj-o agyenjkpees-o a karə abwareseŋ-j-o. Mosis a mbraa a wqre-o-rə ne baa gye ɬkpəs karə, ne baa karə akyaaamee-o ɬkə a wqre-o-rə bo gya se. Saŋ ne baa karə lowe-o, ne kebwarekorekyan abres-e-o a sa ne baa təwə gywii Pooł-anā feye, “Anę kosobęe-anā, mone i de Wuribware aseň ko ne a kaapo ane ato-o, ane e kpa feye mon’ təwə gywii asesə mo pree na bo nu.”

¹⁷ Ne Pooł a koso yere, ne oo ya ases-e-o kesaree feye bamə ɬkemaa laatə, ne oo meraa mō seŋsa se feye, “Mo bækə-anā Isireelii awuye na ɬkemaa ne o monj gye Isireelliinyi, ne o bo mfee, ne o sun Wuribware-o, nu mo ase!” ¹⁸ Wuribware ne Isireelii awuye i sun-o a lee ane nana-anā, ne oo sa ne baa waa ɬkoyə saŋ ne bo gye anya, ne bo bo Igyipiti sweere se-o. Ne Wuribware a ba mō keyaaleŋ bo lee bamə lee Igyipiti awuye a asaree-o-rə. ¹⁹ Ne oo gye bamə kegyenjkpees yaa Kanaj sweere se, ne oo kpuri nsuro nsunoo asesə ne bo te mfən-j-o, ne oo taa bamə sweere bo kii ane adedaapo-o lee. ²⁰ Nsu alafa ana na adunuu ne oo bo waa amo-o pree lee saŋ ne baa gye ɬkpəs yo Igyipiti sweere se-o.

Amo-o kaməe-rə-o, saŋ kemaa ne aseň e to bamə, bęe adoj i tii bamə-o, amo Wuribware a lee bamə ne ba waa agyenjkpees-o na bo lee bamə lee aseň amo-rə aneŋ-aaa bo fo mō kyaamee Samuwel a mbeęe-o se. ²¹ Saŋ ne bo ye baa kpa owure-o, ne Wuribware a lee ɔnyare ko ne ba təe e Kis mō gyi Sool lee Benyamin a kasuro-o-ro feye o kii bamə owure.* Mō a gyi kuwure nsu aduna-o kaməe, ²² ne Wuribware a lee Sool lee kuwure-o si, ne oo taa Deefid bo kyena se. Mfaanee ne Wuribware a təwə Deefid aseň, ‘Mo a nju feye Yesee mō gyi Deefid e gye sesə ne o pre mo-o, a lee feye o waa ketə kemaa ne mo e kpa feye o waa-o.’* ²³ Deefid a

* **13:4** Deere ifotoo ne e bo Abwareseŋ wqre-o kęe-e-o. * **13:21** 1 Samuwel 9-10. * **13:22** 1 Samuwel 13.14.

kənana-o-ro nə Wuribware a lee ənyare ko feye o kii Isireelii əmorəwepo, feye anej nə oo kyo towe bo beya feye o waa a ə sa bamo-o. Əmorəwepo amo e gye Yeesuu.²⁴ Pwəe nə Yeesuu a lee mə kusunj-o kaase, Yohanee Osuubopo-o a təwe abwaresen gywii Isireelii awuye pəee feye bo nu bamo eyee na bo kinjji ləe bamo ebəyə-ro na bo bə asuu. ²⁵ Na saj ne Yohanee Osuubopo-o ə kpa a ə lowə mə kusunj-o, nə əə towe gywii asesə-o feye, 'Mone ya fa feye mo-o mo e gye əmorəwepo ne Wuribware ye o sun a ə bo kyonwə mone-o, mone e fo kpa. N gye mo e gye ənyare amo. Amaa mon' nu feye o bo kamee a ba na mon fo feye m bunjje lee mə asebeta na m fwəe mə moaya se gbaa.'

²⁶ Mo kosobee-an Isireelii awuye, Abraham ananagyi, na mone ne mone monj gye Isireelii awuye-o pəee, ne mone i sun Wuribware-o, anej ne Wuribware a sun bo towe əmorəwepo-o kujju si asej gywii! ²⁷ Bo lee feye asesə nə bo bo Yerusalem maŋ-no-o na bamo agyeykpepo-o moj pini feye Yeesuu amo e gye əmorəwepo mo. Nə bo bəe bo monj nu Wuribware akyaməe a asej ne ba kare amo kukyure kake kemaa bamo kebwarekore akyan-j-no-o feye ba waa Yeesuu borokraa na bo məo mə-o kaase. Nə bamo mo baa bu Yeesuu kəpo, ne baa məo mə, na bo monj nyi feye bamo a waa anej-o, baa sa ne Wuribware a akyaməe a asej ne baa towe bo lee Yeesuu kujju si-o a waa kasentij nee. ²⁸ Haree gbaa bamo a mon nya ketə ne ba yere se a bo bo da mə bo mera kiyii kpare-abəe-ro se məo-o, baa towe gywii Pilat ne o gye gominaa saj amo-o feye o sa bamo kpa a bo məo mə. ²⁹ Bamo a waa mə ketə kemaa ne abwaresen wəre-o ye ba waa mə-o lowe-o, ne baa lee mə lee kiyii kpare-abəe-ro-o se, ne baa pure mə kegyeranta-ro. ³⁰ Amaa Wuribware a kiyinji mə lee lowi-ro. ³¹ Ne oo lee mə eyee, ne əə nja, ne əə bee lee mə eyee əke bweets bo kaapo bamo ne bamo aa mə a lee Galileya sweere se yo Yerusalem maŋ-no-o. Bamo e gye ne mbeyəmo ba towe mə awaase na asej ba gywii ane Isireelii awuye ne bo saj bo bo bamo aye-o.

³²⁻³³ Anē mo anē a ba mfee nee feye anē bo towe asej timaa-o gywii mone. Ketə ne Wuribware a towe gywii ane adədaapo feye o waa-o, ne əə waa sa anē ne anē gye bamo ananagyi-o. Asej timaa mo e gye feye oo kiyinji Yeesuu lee lowi-ro, feye anej ne baa kyoree waa abwaresen wəre-o-ro Deefid a kiliŋ nyəsepə-o-ro,

'Ndəo mo a lee fo bo kaapo kaye feye mo gyi e gye fo,
nə mo-o, fo se e gye mo.*'

³⁴ Nə Wuribware a kaapo ketə kemaa-ro feye o kiyinji mə a ə lee lowi-ro, na ə ma lee sa a o wu na o gyo kegyeranta-ro saj ne əə towe bo boro mə kyaaməe ko se waa abwaresen wəre-o-ro feye,

'Mo, Wuribware, e sa mone nyure kpeyaa
nə m maa lowe-o, nə mo a towe bo beya feye
n de bo sa mone adədaapo Owure Deefid-o.*'

³⁵ Feys anej ne a bəe a bo Deefid a ilinj-o-ro toŋ ko ε,

'Mo a gye fo keyaafərə timaa-o si-o,
fo ma sa a məgə kayowəre gyo kegyeranta-ro.*'

³⁶ Deefid a mbəe-o se, əə waa ketə ne Wuribware e kpa-o nee, nə əke əə bo wu, nə baa pure mə adədaapo-o asej, ne oo gyo kegyeranta-ro. ³⁷ Amaa amo-o moj waa Yeesuu ne Wuribware a kiyinji mə lee lowi-ro-o.

³⁸⁻³⁹ Mo kosobee-an, mo e kpa feye mone əkemaa ənu feye ketə ne Wuribware e kaapo-o e gye feye Yeesuu mo se dəe nə a boro a ə bo taa asej ebəyə bo ke bamo. Mbraa nə Wuribware a boro Mosis si taa sa anej-o maa taare a n lee anē eyee lee ebəyə-ro, bəe n sa a anē əkpono fwiiri. Amaa mbeyəmo, bo lee ketə ne Yeesuu mo a waa-o se-o, əkemaa ne ə kooře mə a gyi-o, Wuribware e taa mə ebəyə pəee a ə bo ke mə, na ə təe mə feye səsə timaa.

⁴⁰ Amose-o moj' sa se, na ketə ne Wuribware a akyaməe ne baa dəe kyena-o a towe-o maa nya ba mone se. ⁴¹ Bo ye Wuribware a towe feye,

'Mone ne mone e məsə mo mbeyəmo-o,
monj' ənu ats nə a kpej mone eyee-o, na monj' wu.
Bo lee feye ketə ne mo e waa ndəo-o
gye ketə ne mone maa kooře a monj' gyi-o,
haree əko ya kaapo mone-ro gbaa.'"

* 13:32-33 Kiliŋ 2.7. * 13:34 Isaya 55.3 (LXX). * 13:35 Kiliŋ 16.10. * 13:41 Habakok 1.5 (LXX).

Né Poöl a sa seŋsa-o bo gye kęc.

⁴² Amo saj né Poöl na Bar-Nabas e lee kebwarekorekyan-ɔ-ro-o, aseſe-o a tōwé gywii bamo nee feyé kukuře kake né ka ba-o, bo bee bo tōwé kętö né baa tōwé-o aseſe bee gywii bamo. ⁴³ Aseſe amo a lee ngyanjé-ɔ-ro-o kamęe-rö, né Yudaa awuye bweętö na bamo né bo moŋ gyé Yudaa awuye, né mbeyomö ba sun Wuribware-ɔ, bweętö a yo bo naa bo gya Poöl na Bar-Nabas se. Né Poöl na Bar-Nabas a tōwé gywii bamo feyé bo kya se gya Wuribware se na bo ma kine njure né Wuribware a sa bamo-ɔ.

⁴⁴ Kukyure kake ne kaa gya se-o, aseſe kafweę ko ya sanj, weetee maŋ-ɔ-ro aseſe pęeſe a yo kebwarekorekyan-ɔ-ro ya nu abwareſen. ⁴⁵ Yudaa awuye-o a nu feyé aseſe bweętö bweętö a ba bamo kebwarekorekyan-ɔ-ro-o, ne aa waa bamo gya bweętö, ne aa sa ne bo moŋ sure kętö né Poöl e tōwé-o se, né baa saare mó, né bo ye o ba ayeba nee. ⁴⁶ Amaa nkée gbaa né Poöl na Bar-Nabas a nya nkpngö ba tōwé abwareſen-ɔ nee. Né Poöl ye, “Weetee a tiri feyé moŋ Yudaa awuye ne ane a gye nkpcé tōwé abwareſen-ɔ gywii. Amaa moŋ a tée kine aseſe mó-o feraa, moŋ fənfən a kaapo nee feyé moŋ fo feyé moŋ a nya nkpa na kukuře ne a moŋ de kęe-o. Amoſe-o ane e yowé moŋ na ane yo nde se awuye-o ase. ⁴⁷ Bo lee feyé kętö né Wuribware a tōwé waa abwareſen wore-ɔ-ro feyé ane waa-o nee-o ye,

‘Mo e sa a fo laŋŋe-ɔ feyé fetiri bo sa nde se awuye,
na fo nya morowé bamo.’* ”

⁴⁸ Amo feraa, bamo ne bo moŋ gyé Yudaa awuye-o a nu anejo-o, né baa kyörö kętö né Wuribware a tōwé-o. Né bamo né Wuribware a kyo lee feyé bo nya nkpa na kukuře ne a moŋ de kęe-o a kii Yeesuu akɔɔregyipo.

⁴⁹ Né Yeesuu aseſe a saŋŋe-ɔ swęere amo pęeſe se. ⁵⁰ Né Yudaa awuye-o a sa ne akyee abręsę ne ba sun Wuribware-ɔ na maŋ-ɔ abręsę idunj a fwii Poöl na Bar-Nabas se, né baa lee ba tōraa bamo, ne baa gya bamo lee swęere amo se. ⁵¹ San né Poöl na Bar-Nabas e lee maŋ amo-ro-o, né baa kpnkpan bamo asebęta-ɔ ręsę bo sii mfen bo kaapo feyé baa yowé maŋ amo-ro aseſe aseſe sa bamo. Né baa kyón yø Ikoniyum maŋ-no. ⁵² Amaa bamo né baa kōrë Yeesuu gyi, né bo bo Anteyókeya-ɔ feraa akato a gyi aseſe timaa-o si, né Wuribware a kufwiinje timaa-o a kyena bamo nkpono-ro.

14

Kętö né Poöl na Bar-Nabas a waa Ikoniyum-o

¹ Anej dęs ya waa Ikoniyum maŋ-no. Poöl na Bar-Nabas a yo Yudaa awuye kebwarekorekyan-ɔ-ro mfen ya tōwé abwareſen. Bo lee anej né baa sa seŋsa-o se-o, né Yudaa awuye na bamo ne bo moŋ gyé Yudaa awuye-o bweętö a kii Yeesuu akɔɔregyipo. ² Amaa Yudaa awuye né bo moŋ kōrë aseſe timaa-o gyi-o a sa ne maŋ awuye amo a kisi bamo né baa kii Yeesuu akɔɔregyipo-ɔ. ³ Amaa hareę amo-ɔ pęeſe ooo, Poöl na Bar-Nabas a kyena mfen kyee, né baa waa nkpono ba tōwé ane nyanyę Yeesuu aseſe. Né ane nyanyę a sa bamo eļen né baa bo waa akpenyeętö bo kaapo feyé anej né baa tōwé e Yeesuu e kpa feyé o mgorowé aseſe-o gyé kasęntiń. ⁴ Né maŋ-ɔ a ke-ro. Boko gya Yudaa awuye né bo moŋ kōrë Yeesuu gyi-o si, ne boko mä gya Poöl na Bar-Nabas se. ⁵ Né bamo né bo moŋ gyé Yudaa awuye-o boko na Yudaa awuye-o boko na bamo agyenkpęeरö a waa bamo mfen feyé bo waa Poöl na Bar-Nabas borkraa, na bo twęe bamo abu. ⁶ Poöl na Bar-Nabas a nu amo aseſe-o, ne baa sere lee mfen yo Lisitra na Derebee emaj ne e bo Likoniya swęere se-o na emaj ne i muruwaa mfen-ɔ se. ⁷ Né baa tōwé aseſe timaa-o mfen pęeſe.

Kętö né Poöl na Bar-Nabas a waa Lisitra na Derebee-ɔ

⁸ Saj amo, onyare ko mä bo Lisitra mfen, né baa kowé mó kegyaboo. Amoſe-o o moŋ nare mó ayaa se nké nkó se. ⁹ Né oo kyena swęere mfen nu aseſe né Poöl a tōwé-o pęeſe. Né Poöl a nu feyé oo kōrë aseſe-o gyi, né oo kōrë o gyi feyé Wuribware e taare a o kya mó. Amoſe-o né oo deere kegyaboo-o akato-rö dinj. ¹⁰ Né oo tōwé kenkeň feyé, “Koso yere fo ayaa se.” Mfen ne kegyaboo amo a koso fuwi ywiee, né oo nare mó ayaa se o kaa.

¹¹ Amo feraa aseſe bweętö a nu kętö né Poöl a waa-o, né baa lee ba feę-ro bamo Likoniya seŋsa-ɔ feyé, “Ane ikisi-o a buruiwi aseſe ba ane ase!” ¹² Né bo ye Bar-Nabas e gye kisi bresę ne ba tee kemo e Siyus, ne bo ye Poöl mä e gye bamo kisi ne ba tee kemo e Hęemęs, Siyus kyaamęe, bo lee feyé mó e gye aseſe-o otawępo obresę. ¹³ Né Siyus okisipo ne mó kisi kękyan yere maŋ-ɔ nlanjęe-ɔ a ya kpa mó akpenyare na aferaagyinę a de atotog damenajse-o baa maŋ-ɔ kibunogyi-ro feyé mó aa mó aseſe e kpa a bo ba a bo lonyo Poöl na Bar-Nabas nee feyé bamo ikisi-o. ¹⁴ Bar-Nabas na Poöl a nu kętö né aseſe amo e kpa a bo waa-o, né baa kyanjęe bamo ato burjęe-ɔ bo kaapo feyé bo maa kpa kętö né aseſe e kpa a bo waa-o, né baa

* 13:47 Isaya 49:6.

ηwεenən ya yere asese-o nseña ba fee-ro feye,¹⁵ “Nteto nee ne mone e waa anej? Ané mon gye ikisi nee. Ané gbaa ane gye asese nee feye mone-o dēe. Ané a ba mfee nee feye ane bo tōwē aseñ timaa bo lee Wuribware kūnju si gywii mone. Bo lee feye Wuribware mō wore dooo i de እkpa-o. Mō ya twēs soso na kaase na ሽቦ na kētō kēmaa ne kē bo emō-ro. Ne ikisi feraa monj gye seye, e maa taare a e kya mone-ro. Ne mbeyom Wuribware ye monj yowē mone ikisi ma kusunj, na monj sun mō wore kpej.¹⁶ Dedaa-o, Wuribware a yowē asese pēee ne baa bōrō ekpa kēmaa ne ba kpa-o se.¹⁷ Amaa sanj kēmaa mo-o, mō e deej o kaapo feye o bo-ro. Monj keej anej ne o bwāre-o, a lee feye mō e gye ne o sa mone bwāre o lee soso, ne o sa ne mone adoo-teese i baare a daaj a waa koky, ne mone akato i gyi.”¹⁸ Haree Poöl na Bar-Nabas aseñ demanté mo ne baa tōwē-o, aa waa lej pwēe ne baa dēe taare kūn asese-o feye bo ma mō akpenjnyare-o bo lōnjo bamō.

¹⁹ Ne Yudaa awuye bōkō a lee Anteyōkeya na Ikoniyum ba Lisitra mfenj bo sa ne asese-o a kine Poöl na Bar-Nabas aseñ ne baa gya bamō lee-o si. Ne bamō aa asese-o pēee a daye Poöl abu, ne baa gyiiri mō yaa bo beya manj-o kawu si. Ba fa feye oo wu nee, ne baa yowē mō.²⁰ Amaa sanj ne bamō ne baa bo kii Yeesuu akōoregyipo manj amo-ro-o a ya yere muruwaam mō-o, ne oo koso bēe kiŋni yo manj-o-ro. Kēmo kaye እke-o, ne mō aa Bar-Nabas a yo Derebēe manj-no.

Anej ne Poöl na Bar-Nabas a kiŋni yo bamō ayę asoręe awuye ase-o

²¹ Ne Poöl na Bar-Nabas a tōwē aseñ timaa bo lee Yeesuu kūnju si Derebēe manj-no, ne baa nya agyasepo bweeto mfenj. Ne baa kiŋni yo Lisitra na Ikoniyum na Anteyōkeya ne o bo Pisidiya-o.²² Ne baa sa ne Yeesuu akōoregyipo-o a nya bamō kēbwareṣun-o keyaalej, ne baa sa bamō wōrē feye bo kra bamō kōkōregyi a kasentij-o-ro kenkenj. Ne baa tōwē feye, “A tiri feye anej nju aseñ bweeto pwee na anej nju soso mfenj ne Wuribware i gyi kuwure-o.”²³ Ne baa kra akonj, ne baa kore kēbwarekore. Ne baa taa asoręe awuye-o bo waa ane nyante Wuribware kesaree-ro feye o deere bamō se. A lee feye Wuribware ne baa ba bamō eyee bo dōnja se.²⁴ Bamō a muruwi Pisidiya sweere se-o kamēe-ro, ne baa yo Pamfiliya sweere se.²⁵ Ne baa tōwē abwaresen Peęga manj-na bo fo Ataliya manj-no.²⁶ Lee mfen ne baa kiŋni bōrō nkyu si yo Anteyōkeya ne a bo Siriya sweere se-o mfenj ne asoręe abres-e-o a dēe kore kēbwarekore taa bamō bo waa Wuribware kesaree-ro feye o deere bamō se, na o yure bamō, na bo waa mō kusunj ne mbeyom baa waa lowe-o.²⁷ Saŋ ne baa fo Anteyōkeya mfenj, ne baa gyanje asoręe awuye-o pēee-o, ne baa tōwē kētō ne Wuribware a bōrō bamō se waa-o na anej ne oo buŋni kpa sa ndē se awuye-o na bo kōrē mō gyi-o gywii bamō.²⁸ Ne baa kyēna mfenj a Yeesuu akōoregyipo-o ase kyee.

15

Yerusalem a ngyaŋŋe-o

¹ Ne asese ko a lee Yudeya sweere se ba Anteyōkeya manj-no, na ba kaapo bamō ne baa kōrē Yeesuu gyi mfenj-o feye, “Mone e monj tenjē mone atwēetu feye anej ne mbraa ne ane ዕdedaapo Mosis a bo sa ane Yudaa awuye-o e kaapo-o, na monj kii feye ane Yudaa awuye-o pwee na monj deej kii Kristoo awuye, Wuribware maa morōwē mone.”² Ne bamō aa Poöl na Bar-Nabas a nya amo ikii na a bo lej. Amose-o ne baa waa kēmo feye Poöl na Bar-Nabas na Yeesuu akōoregyipo ko ne bo fo Anteyōkeya-o yo Yerusalem manj-no na bo ya nju Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o na asoręe abres-e ne bo bo mfenj-o amo aseñ.³ Ne asoręe awuye-o a sun bamō bo kyoŋwe.

Bamō a yo bo bo kpa-ro-o, ne baa tōwē anej ne ndē se awuye bweeto a ba bo gya Yeesuu a ekpa-o se-o gywii Fonikiya na Samariya esweere se awuye. Ne aa baa Kristoo akōoregyipo ne bo bo mfenj-o kakatsgyi.

⁴ Bamō a fo Yerusalem manj-no-o, ne asoręe awuye na ayaa-ro ayerepo-o na asoręe abres-e-o a kra bamō neenę. Ne Poöl na Bar-Nabas a tōwē asun dabe ne Wuribware a bōrō bamō se waa bo kaapo bamō ne bo monj gye Yudaa awuye-o gywii bamō.⁵ Amaa bamō ne baa kōrē Yeesuu gyi-o bōkō ne bo gya Farisi awuye a ekpa-o se-o a koso yere, ne bo ye, “Bamō ne bo monj gye Yudaa awuye-o, ne bamō e kpa a bo gya Yeesuu a ekpa-o se, monj sa a ane kaapo bamō feye bo tenjē bamō atwētu, na bo gya mbraa ne ane ዕdedaapo Mosis a sa ane Yudaa awuye-o si, pwee na ane sure si feye anej e kra bamō feye bamō a bo kii Kristoo awuye-o.”⁶ Ne እkkee ayaa-ro ayerepo-o na asoręe abres-e-o a gyanje na bo fa aseñ amo mfeere.⁷ Ne baa gyiiri aseñ-o ikii kyee. Ne እkkee Peetoro a koso yere tōwē feye “Mo kosoße-anā, monj nyinji si feye saŋ-j Wuribware a lee mo lee mone-ro feye mo ya gyē mone እkpej ya tōwē aseñ timaa bo lee Yeesuu kūnju si gywii asese ko ne bo monj gye Yudaa awuye-o, ne baa bo kii Yeesuu akōoregyipo.⁸ Ne Wuribware ne o nyi ዕkēmaa mfeere-o a sa bamō mō kufwiijē timaa-o feye anej ne oo sa ane-o dēe bo kaapo feye o kpa bamō aseñ.⁹ Wuribware monj tōwē feye bo kwēe, ne ane mo ane kwēe. Ne oo taa bamō ዕbøyē bo ke bamō, bo lee feye bamō a

kaore Yeesuu gyi-o si. Ne bo moj teejne bamo atweetu, ne bo moj gya ane Yudaa awuye a mbraa-o se pwee ne Wuribware a dee kaore bamo. ¹⁰ Ne qkee nteto se ne mone e kpa a mon' kyo Wuribware-r-o khee, bo lee feye mone de tsoro ne ane adedaapo na ane fofofon mone taare sor-o mone e gya bamo ne bo moj gye Yudaa awuye, ne baa kaore Yeesuu gyi-o anu si? ¹¹ Daabii, a moj bware feye ane sa bamo ane a mbraa-o. Bo lee feye a gye ane ne ane a bo kaore Yeesuu gyi-o wore se ne Wuribware a morowe ane Yudaa awuye. N gye ane ne ane a gya mo' mbraa-o se-o se. Anen dee ne oo morowé bamo."

¹² Ne nyanya-e-ro pess a waa dijn ba nu anen ne Bar-Nabas na Pooł e towé ane ne Wuribware a ba bamo bo waa akpeyeyeet bo kaapo bamo ne bo moj gye Yudaa awuye-o. ¹³ Bamo a sa bamo sejja lowe-o, ne Yakubu mo ye, "Mo kosobee-an, mon' nu mo ase! ¹⁴ Mbeyomo ne Siman Peetroo a kaapo-r-o ane ne sanj-o Wuribware a lee bamo ne bo moj gye Yudaa awuye-o boqo feye bo kii mo' asese-o. Mfaanee ne oo kaapo feye o deere bamo ne bo moj gye Yudaa awuye-o si feye ane ne o deere ane se-o. ¹⁵ Wuribware a akyamee-o dree asej ne baa towé-o a waa kokonko feye ane ne baa kyoree waa abwaresej wore-o-ro.

¹⁶ *Wuribware ye,

Amo-o kamee-e-ro mo i kinji a m ba

na m bo lonyo Deefid a kuwure ne kaa ke-ro-o,

na m bee pwee mo' manj mfey ne oo bwee kii ketaakpanj-o
bo yera feye ane ne o dee o du-o,

¹⁷ na sesse dimaadi pess ne baa sanj-o

na nde se awuye ne mo a tee bamo

feye bo kii mo' asese-o pess nya buwi kpa mo.*

¹⁸ Mo, Wuribware, e gye ne mo e waa ato mo

ne mo a towé amo dedaa-o pess. Mo ya towé.'

¹⁹ Ne Yakubu a kya se feye, "Mo e fa nee feye ane ma lee tooraas ase mo ne bo moj gye Yudaa awuye, ne ba ba Wuribware ase-o. ²⁰ Keto ne ki tiri-o e gye feye ane kyoree wore towé gywii bamo feye bo ma gyi ateese beee wo kiyee ne ikisi asupro a bo lonyo bamo ikisi-o, a lee feye ane a ateese na kiyee-o a waa iyisi. Na bo ma waa kakyeekpa na kanyarekpa. Na bo ma wo kabø ne bo moj tejen kamo kebo-ro-o, na bo ma gyi mbogya. ²¹ A lee feye haree dedaa-o sweere pess se kebwarekore akyan bo-ro ne ane kosobee-an Yudaa awuye i sun Wuribware, ne ba kaapo mbraa ne Mosis a sa ane-o kukyure kake kemaa amo-r-o. Ne bamo ne bo moj gye Yudaa awuye-o a nu bamo a kaapo ane a mbraa-o."

²² Ne ayaa-ro ayerero-o na asoree abrese-o na asoree awuye-o pess a sure si, ne baa lee bamo-r-o anyare ko ne asoree awuye-o i bu-o bo tii Pooł na Bar-Nabas se a bo nya sun bamo bo kyoywe Anteyokeya. Bamo anyare e gye Yudas ne bo bee ba tee mo' e Bar-Sabas-o na Silas. ²³ Ne baa kyoree wore bo sun bamo feye,

"Ane ne ane gye ayaa-ro ayerero na asoree abrese mfee-o e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyoywe mone ne mone a kaore Yeesuu gyi, ne mone moj gye Yudaa awuye, ne mone te Anteyokeya manj-na na Siriya na Kilikiya esweere se-o. Mone gye ane beek-ana Kristoo awuye, ne ane e ka mone pess kano damenans. ²⁴ To, ane a nu feye ane aseko ne baa lee ane ase mfee-o a ba mone ase a bo ba aseko bo nyera mone mfee're bo tooraas mone. Amaa n gye ane aa bamo kano. ²⁵⁻²⁶ Amose ne ane a gyanje, ne ane pess a sure si lee mbaa mo sun mone ase. Bamo aa ane anyare timaa Bar-Nabas na Pooł ne baa kperi ane nyanya Yeesuu Kristoo si gyanja lowi kake kemaa-o e gye ne ba ba. ²⁷ Yudas na Silas ne bo tii si-o e towé keto ne ane a kyoree waa wore ma-r-o kan-r-o a bo bee gywii mone. ²⁸ Ane aa Wuribware a kufwiije timaa-o a sure si feye ane ma lee baa asej tooraas ko a ane bo daajjo mone se, amo mbraa mo wore kpen. ²⁹ Mone ma kaj gyi ateese beee wo kabø ne baa moa weej ikisi si-o, mone ma kaj gyi mbogya, mone ma kaj wo kabø ne bo moj tejen kamo kebo-ro-o. Na mone ma waa kakyeekpa na kanyarekpa. Mone ya taare gyra mbraa mo se feraa, mone a waa ato. Wuribware yere mone kamee."

³⁰ Ne baa sun mbaa-o bo yo Anteyokeya. Bamo a fo mfenj-o ne baa gyanje Kristoo awuye-o pess, ne baa taa wore-o sa bamo. ³¹ Kristoo awuye-o a kare wore-o, ne bamo akato a gyi bo lee asej-o se. ³² Ne Yudas na Silas ne bo bee bo gye Wuribware akyamee-o a sa sejja ne o sa kakpono na wore bo lee kebwareesun si-o bamo ase kyee. ³³ Bamo a kyena bamo ase mfenj bo fo sanj ko-o, ne asoree awuye a sa bamo kpa feye bo yo pe. Ne Yudas a kinji yo bamo ne baa sun bamo-o ase. [³⁴ Ne Silas mo a waa mfee're feye o sii Anteyokeya mfenj.] ³⁵ Ne Pooł na

* ^{15:17} Amos 9.11-12 (LXX).

Bar-Nabas a kyena Anteyɔkeya kafwęę, nę bamo aa asesę-ɔ bweęętə a nare tawę asej timaa bo lee anę nyanyę Yeesuu Kristoo si.

Anęę ne Pool na Bar-Nabas a brawę abęę se-ɔ

³⁶ Amo bo fo saj ko-ɔ, nę Pool a tawę gywii Bar-Nabas feyę, “Sa a anę kinjji ya ka anę akosobęę nę anę a tawę anę nyanyę Yeesuu Kristoo asej gywii bamo-ɔ kano, na anę nya ńu anę nę bo te bo du-o.” ³⁷ Nę Bar-Nabas ye, “Yooo,” nę o yę o yorowę feyę bamo aa Yohanee Maak yo. ³⁸ Amaa Pool moj fa feyę a de kpa anę, bo lee feyę o moj kyena bamo asę bo fo bamo kusun-ɔ kęe, nę oo kinjji yowę bamo bo sii Pamfiliya swęęre se. ³⁹ Nę baa gyiiri ikii, nę baa brawę abęę se, ne Bar-Nabas a sa nę mō aa Maak a taa koree kyena-ro yo Kiprus kwii si. ⁴⁰ Nę Pool a lee Silas, nę mō aa mō a yo. Ne Kristoo awuye-o a kore kebwarekore na Wuribware gya bamo kamęę yaa bamo. ⁴¹ Nę baa yo Siriya na Kılıkiya * esweere se a asoree awuye-o ase ya tawę abwareşen bo sa bamo a bo kra bamo kebwareşen-ɔ-ro kenjen.

16

Anęę ne Pool a yo mō kpa nyasęro-ɔ na o ya tawę abwareşen-ɔ

¹ Nę Pool a yo Derebęe man-ño kyoj yo Lisitra man-ña, mfej ne Kristoonyi ko nę ba tee mō ε Timotii-ɔ bo-ɔ. Mō nyi gbaa gye Kristoonyi nee, nę o bee o gye Yudaanyi. Amaa Timotii mō se feraa gye Griikinyi nee. ² Timotii bware Kristoo akɔɔregyipo nę bo bo Lisitra na Ikoniyum-ɔ pęee ase. ³ Pool a kpa feyę mō aa Timotii yo-ɔ se-ɔ, nę o tej Timotii kɔtweęęt. Ketə se nę o waa anę-ɔ e gye feyę Yudaa awuye ne bo te mfej-ɔ nyi feyę Timotii mō se gye Griikinyi. Amose-ɔ bamo ase Timotii gbaa gye Griikinyi nee.

⁴ Bamo a naa emaj amo se-ɔ na ba kaapø Kristoo awuye-o mbraa nę ayaa-ro ayerero-ɔ na asoree abresę nę bo bo Yerosalém man-ño-ɔ a kyoree sa bamo-ɔ. Nę baa tawę gywii bamo feyę bo gya anę a mbraa-ɔ se. ⁵ Amose-ɔ nę asoree awuye-o pęee kɔkɔɔregyi a waa kokyę, nę asesę bweęętə a bo tii bamo se.

Anęę ne Wuribware a kaapø Pool dee-ro anęę ne o yo Makedoniya swęęre se-ɔ

⁶ Nę baa bɔrɔ kyon Firigiya na Galatiya esweere se, a lee feyę Wuribware a kufwiijne timaa-o moj sa bamo kpa feyę bo tawę abwareşen sweere amo pęee nę ba tee ε Asiya-o si. ⁷ San nę baa fo Misija swęęre se-ɔ, nę baa kpa feyę bo kii bɔrɔ kigiyise si yo Bitiniya swęęre se, amaa Yeesuu a kufwiijne-o moj sa bamo kpa. ⁸ Amose se-ɔ nę baa kya se bɔrɔ Misija swęęre se anę-aaa, nę baa bo fo ɔpoo kęe Trowas man-ño. ⁹ Kemo kanye, nę Pool a ku dee feyę o deere bo kyonje Makedoniya swęęre se nę o bo ɔpoo nnoj a bonjbe-ɔ se, na onyare ko yere o tee mō feyę, “Ane e kore fo, ba mfej bo kya anę-ro.” ¹⁰ Pool a deej ku dee amo-ɔ, nę anę a waa siraa na anę yo Makedoniya, a lee feyę anę a fa mfej feyę Wuribware e gye nę o tee anę feyę anę yo mfej ya tawę asej timaa bo lee Yeesuu kuŋu si gywii asesę nę bo bo mfej-ɔ.

Anęę ne Lidiya a kii Kristoonyi Filipii-ɔ

¹¹ Ne anę a taa koree lee Trowas yo Samotrakee kwii si. Kemo kaye ńke-o, ne anę a yo Niyapolis man-ña. ¹² Mfej ne anę a lee koree-ɔ-ɔ nę anę a nare ayaa-ro yo Filipii ne o gye Makedoniya swęęre se man dabę-ɔ se. Roma awuye ya pwęe man amo. Ne bamo pęee gya Roma mbraa se. Anę a gyi ńke kafwęę kę mfej.

¹³ Ane a fo mfej-ɔ, kukyure kake nę ke gya se-ɔ, nę anę a yo boj kęe ya buwi kpa Yudaa awuye ne bo te maj-ɔ-ɔ a mfej ne ba gyanjja ba sun Wuribware-ɔ. Ne anę a tąo bamo a kore kebwarekore boj kęe. Akyęe dooo e bo mfej. Ne anę a kyena, nę anę aa akyęe-ɔ a sa sejša. ¹⁴ Akyęe amo ne anę a sa sejša gywii-ɔ ńko kenyare e gye Lidiya. ɔ gye awaagya timaa ofepo nee, nę o lee Tiyatira manj nę o bo Asiya swęęre se-ɔ. ɔkyęe amo i sunj Wuribware nęeńe. Ne Wuribware a buŋni mō mfejre na o kɔrɔ asej nę Pool a tawę-ɔ gyi. ¹⁵ Amose-ɔ nę Lidiya na mō lən-ño awuye pęee a bo asuu. Amo kamęę-ro, nę o tawę gywii anę feyę, “Mone ya fa feyę mo a kɔrɔ Yeesuu gyi kasęntj feraa, mon' bo sowe mo lən-ño.” Nę o popore anę, nę anę a yo.

Anęę ne baa tii Pool na Silas tiikpa Filipii-ɔ

¹⁶ ńke ńko anę a yo kebwarekorekpa-ɔ, nę kenya kakyeęsę ko ne kagyaa te mō se-ɔ, ne amose-ɔ a taare o tawę ketə nę ke e waa nyanyę-ɔ a gyanjjaan anę. ɔo nya atanne bweęętə bo lee mō ńkperi amo-ɔ sa mō anyanyę. ¹⁷ Nę o o gya anę aa Pool se o fee-ɔ o gya se feyę, “Asesę mō gye Nyiňkpenj-kyon-ato-pęee-Bware mō ayaafore nee! Ba tawę anę nę o taare a o mɔrɔwę mone-ɔ ba gywii mone!” ¹⁸ ɔo waa anę bo gya anę se kyee. Ne ńkkee Pool a nyite kpone, nę oo buruwaa tawę gywii kagyaa nę ka te kakyeęsę amo se-ɔ feyę, “Yeesuu Kristoo kenyare-ɔ,

* **15:41** Deere ifotoo ne e bo Abwareşen wore-ɔ kęe-ɔ.

η yé fo koso lée kakyeesee amo se!" Puri amo-ro mfeñ ne kagyaa amo a koso lée kakyeesee amo se.

¹⁹ Amo kakyeesee-o mó anyarpe a lju feye kpa ne bo yere se ba nya atanne-o a lowe-o, ne baa kra Poöl na Silas, ne baa gyiiri bamó yaa iwurekpa. ²⁰ Ne baa yaa bamó Roma awuye asenjyipo-o akato-ro, ne bo yé, "Asese mo gye Yudaa awuye nee, ne ba waa aseñ boyé ane manj-o-ro. ²¹ Ekpá ne i kye ane mbraa-o ne ba kaapo. Ané mo, ane maa taare a ane gya bamó ekpa-o se, na ane waa kétó ne bamó ekpa-o e kaapo-o a lee feye ane gye Roma awuye nee."

²² Amo feraa ne asese ne bo yere mfeñ-o pées a tii bamó bëeko-ana se, ne baa waa Poöl na Silas aworefø. Ne asenjyipo-o a lee Poöl na Silas awaagya na ekaare, ne baa sa kpa feye bo da bamó kokyokywee. ²³ Bamó a da bamó kokyokywee bweeto lowe-o, ne baa taa bamó yaa tii, ne bo yé mó ne o dëere tiikpa amo se-o twé kekyan-j-o-ro neenee. ²⁴ Bamó a sa mó kanó anen-j-o se-o, ne oo taa Poöl na Silas waa kekyan amo kemo ne ké bo dodo-ro-o-ro, ne oo da bamó pañ na ekpee mfeñ. Ne jkée oo twé-ro neenee.

²⁵ Amo waa kaye nsena-o, ne Poöl na Silas a kyo lee ba kore këbwarekore na ba waa asoree ilin ba sa Wuribware. Na asese ne bamó gbaa baa tii bamó-o i nu bamó ase. ²⁶ Puri amo-ro mfeñ ne sweere a lenjkpan kenken, ne aa lenjkpan akyan ne baa tii bamó amo-ro-o pées mo lee amo soso yaa bo fo kaase. Mfeñ ne akyan amo a epone-o pées a taye, ne agbarabi ne baa bo lñure asese ne baa tii-o bo kya kekyan-o a sanjé lee kekyan-j-o se. ²⁷ Ne ñdeeresepo-o a kyinji, ne oo lju feye akyan a epone-o a taye-o. Ne o fa nee feye asese-o pées a sere lee nee. Amose se-o ne oo gyiiri mó kepañ lee a o bo mo mó eyee. ²⁸ Amaa Poöl a faa-ro kenken nee feye, "Fo ma mó fo eyee! Ané pées bo mfeñ!" ²⁹ Ne ñdeeresepo amo a sa ne baa baa mó fetiri, ne oo waa menan lwee kekyan-j-o-ro ya kpuni ajuri Poöl na Silas akato-ro na o yonj. ³⁰ Ne oo lee bamó baa kawu, ne oo bise bamó feye, "Abrese, emené ne mó e waa a Wuribware morowe mo-o nee?" ³¹ Ne baa beñjaa mó feye, "Fo aa fo lñj-no awuye ya kóore ane nyanyé Yeesuu Kristoo gyi, Wuribware e morowé mone." ³² Ne baa tówe abwareseñ gywii mó aa mó lñj-no awuye pées. ³³ Kemo kanye amo dee ne ñdeeresepo amo a ya ba nkyu bo kpeé bamó elo ne baa nya bo lee anen ne manj asenjyipo-o a da bamó kokyokywee-o se. Ne baa bo mó aa mó lñj-no awuye asuu puri amo-ro. ³⁴ Ne oo yaa Poöl na Silas mó lñj-no ya sa bamó ateese, ne baa gyi. Ne mó aa mó lñj-no awuye akato a gyi, a lee feye jkée feraa baa kóore Wuribware gyi.

³⁵ Kemo kaye jké-o, ne Roma awuye asenjyipo-o a sun purisii awuye ya tówe gywii ñdeeresepo-o e, "Sa a anyaré amo kpa a bo naré." ³⁶ Amose se-o, ne ñdeeresepo amo a tówe gywii Poöl feye, "Aseñyipo-o a sun bo kyonwe feye n taye mone. Amose-o mon' naré, Wuribware yaa mone damenansé." ³⁷ Ne Poöl a tówe gywii purisii awuye-o feye, "Ane moj waa kesen boyé ko haree baa bu ane kero, amaa bamó mó baa da ane kokyokywee lamanj-no, na ane mo ane gbaa ane gye Roma manj agyi nee. Ne baa tii ane tiikpa. Ne mbeyomá ba kpa a bo kwéero taye ane. Ané mama sure! Roma awuye asenjyipo-o foñjón ba mfeñ na bo bo lee ane." ³⁸ Ne purisii awuye-o a ya tówe gywii Roma awuye asenjyipo-o. Bamó a nu feye Poöl na Silas gye Roma manj agyi nee-o,† ne kufu a nya bamó, a lee feye baa waa bamó børkraa. ³⁹ Amose se-o, ne baa ya waa bamó kisiri, ne baa tayé bamó, ne baa kore bamó feye bo lee manj-o-ro. ⁴⁰ Ne Poöl na Silas a lee tiikpa-o yo Lidiya lñj-no. Mfeñ ne bamó aa bamó ne baa kóore Yeesuu gyi-o a gyajñe, ne baa tówe aseñ ne a sa wore-o gywii bamó, ne baa naré bo yii.

17

Ketó ne Poöl na Silas a waa Tisalonikaa manj-nó-o

¹ Ne Poöl na Silas a boro Amfipolis na Apoloniya eman-j-no, ne baa ba Tisalonikaa manj-nó. ² Feje anen ne Poöl kyo o waa san kemaa-o, oo yo këbwarekorekyan ne Yudaa awuye ne bo te mfeñ-o de-o-ro. Ne oo kaapo bamó abwareseñ, na o popore bamó feye bo kóore mó aseñ-o gyi. Ne baa sa mó kpa nkyureke nsa bo gya abee se. ³ Ne oo kaapo bamó feye baa kyoree waa abwareseñ wore-o-ro feye øko ne ba tee mó e Kristoo ne Wuribware ye o sunj Yudaa awuye ase-o tiri feye o gyi aworefø, na o wu, na o kyinji lee lowi-ro. Ne oo tówe Yeesuu aseñ gywii bamó. Ne jkée oo tówe gywii bamó feye, "Yeesuu mo e gye Kristoo amo ne Wuribware a sunj ane ase-o."

⁴ Ne Yudaa awuye boþo a kóore gyi, ne baa tii Poöl na Silas si. Anen dee ne akyee agyenjkpepo boþo na Griiki awuye ne ba sunj Wuribware-o bweeto a tii Poöl na Silas si. ⁵ Ne Yudaa awuye-o boþo mó a lee ba ka Poöl na Silas kokwee, ne baa kpøwe asese ne bo naa mbore se, ne bo moj bo kokoró-o bo gyanjne. Ne baa lee ba waa elawo na kusun bøye manj-o-ro. Bamó a nyi feye Poöl na Silas a bo sòwe ñnyaré ko ne ba tee mó e Yasøn a lñj-o-ro-o se-o, ne baa tii lñj amo ba kpa bamó, na bo lee bamó baa lamanj-o-ro. ⁶ Amaa bamó a moj

nu bamq loj-ro, ne baa gyiiri Yasoñ na bamq ne baa kooře Yeesuu gyi-o boko yaa mañ-o abres akato-ro, na ba fe-ro feye, "Anyare ko a ba ane mañ-mo-ro, ne baa waa aseñ boye ton kemaa ne baa boro-.⁷ Ne Yasoñ a kooře bamq bo waa mo loj-no. Ba nyera ane mbraa ne Roma owure dabe-o a sa ane-o nee, a lee feye bo ye owure ko bee o bo-ro ne ba tee mo e Yeesuu."⁸ Bamq a towé faane-o, ne aa tooraas aseñ pese ne baa gyannej a bo nu aseñ-o na mañ-o abres-e-o, ne baa lee ba waa elawo.⁹ Ne njkee mañ-o abres-e-o a sa ne Yasoñ na mo bee-koo-an a taa atanne ko bo beya bamq ase na keta kaapo feye aseñ ya bee ba, bo ma lee nya bamq attane-o. Ne baa yowé bamq bo kyonje.

Poöl na Silas koya Beroya-o

¹⁰ Kanyo a deñ fo-o, ne bamo ne baa kooře Yeesuu gyi-o a ba Poöl na Silas bo kyonje Beroya mañ-no. Bamq a fo-o, ne baa yo Yudaa awuye a kebwarekorekyan-o-ro. ¹¹ Mfeñ a aseñ-o gye aseñ timaa bo kyo bamq ne bo bo Tisalonika mañ-no-o. Bamq a nu abwaresen bo lee Yeesuu kuju si-o, ne baa kpa ane aseñ bweeto, ne baa pee akata suye abwaresen wore-o-ro aseñ kake kemaa na bo kooře feye aseñ ne Poöl e towé-gye kasentij aaa! ¹² Ne Yudaa awuye bweeto na Griiki akyee agyenykpepo ko na Griiki anyare bweeto a kooře aseñ-o gyi.

¹³ Amaa sanj ne Yudaa awuye ne bo bo Tisalonika-a-o a nu feye Poöl a kaapo abwaresen-o Beroya gbaa-o, ne baa sa ne aseñ ne bo moj bo kokro-o a baa aseñ mañ-o-ro bo kye Poöl. ¹⁴ Puri amo-ro, ne bamo ne baa kooře Yeesuu gyi-o a yaa Poöl owo kooře a yaa mo ya bo fo haree Atenis mañ-no,[†] ne baa kijnji ba Beroya, ne baa taa njka lee Poöl ase baa Silas na Timotii feye bo waa menaŋ ba mo ase mfeñ ne o bo-o.

Keto ne Poöl a waa Atenis-o

¹⁵ Poöl sanj o gywii Silas na Timotii Atenis mañ-no-o, mo kakpono-ro a nyera bo lee anej ne oo nu ikisi bweeto mañ amo-ro-o se. ¹⁶ Amose se-o ne mo aa Yudaa awuye na bamq ne bo moj gye Yudaa awuye, ne bo bo mfeñ, ne ba sun Wuribware-o e gyannej bamq kebwarekorekyan-o-ro, ne Poöl e kaapo bamq abwaresen o popore bamq na bo kooře mo aseñ-o gyi. Ne njkee kake kemaa o naa kolonje ne kooře maa kegya-ro-o o towé abwaresen o gywii bamq ne o to mfeñ-o. ¹⁷ To, akaapopo ko mo bo mfeñ. Bamq boko gye Ipikurus-o awuye (ne bo gya keto ne Ipikurus-o, onyare ko ne oo dees kyena-o, a kaapo-o se-o). Boko mo gye Stowaa awuye (ne bo gya keto ne Senoo ne mo gbaa a dees kyena Ipikurus a mbeet-o se-o a kaapo-o se). Ne baa lee ba gyiiri Poöl ikii, ne boko ye, "Nteto ne adabedabeseñ wuye mo e towé nee?" Ne boko mo ye, "A waa ton ko ikisi popwee ko aseñ ne o towé-o." Keto se ne baa towé anej-o e gye feye Poöl e kaapo Yeesuu aseñ, na o kaapo feye aseñ i kyinjji a bo lee lowi-ro. ¹⁸ Amose-o ne baa yaa Poöl bamq senyikpa ko ne ba tee mo e Ariyopagus-o. Ne bo ye, "Ane e kpa feye fo kaapo ane-ro kekaapo popwee mo ne fo e kaapo-o." ¹⁹ Aseñ amo akoo ne anej i nu feye fo e towé-gye aseñ popwee ane ase. Ane mo ane e kpa feye ane nu amo kaase.

²⁰ Mbeyomo Atenis mañ agyi-o na afó ne bo te mfeñ-o, a moj tiri bamq feye bo ba bamq sanj pese ba towé aseñ, na ba nu aseñ popwee ne aa ba-o.

²¹ Ne Poöl a koso yere senyikpa-o mfeñ, ne o ye, "Abres, mo a nu feye kpa kemaa se mone Atenis awuye mone akato i gyo ikisi bweeto kusuñ si. ²² Bo lee feye mo a naré mone mañ-o-ro, ne mo a deere mfeñ ne mone i sun mone ikisi-o. Ne mo a nu feye bo lee anej ne mone maa kpa feye mon' pan kisi ko kusuñ-o si-o, mone a pwes lojnjokpa ko bo yera. Ne mone a kyoree bo danjo afore ne mone a bo pwes mo bo yera-o se feye, 'Lojnjokpa mo gye akoo ne anej i sun, ne anej moj nyi mo kenyare-o lee-o.' To, mo ne mone i sun mo, na mone moj nyi mo-o, ne mbeyomo mo e towé mo aseñ a n gywii mone-o. ²³ Mo kenyare e gye Wuribware. Mo e gye ne oo tweee kaye na keta kemaa ne ke bo kamo-ro-o. Mo e gye keto kemaa nyanjie, soso na kaase. Amose-o o moj te isunjka akyan ne aseñ a pwes-o-ro. ²⁴ Mo-o mo maa kpa kotoko bo lee anej kusuñ ne anej a waa-o-ro, a lee feye mo e gye ne o sa okemaa mo njka na jne na keto kemaa. ²⁵ Ne oo tweee sesse dimaadi, ne oo boro sesse konyko amo se bo waa nsuro aseñ pese, ne oo sa ne baa kyena kaye-ro pese. Na pwes ne oo dees tweee sesse-o, oo kyo towé sanj na mfeñ ne okemaa e kyena-o. ²⁶ Wuribware a waa faanee nee a bo nya buwi kpa mo, na sanjse bo nu mo sanj ne ba buwi ba kpa mo-o. Kasentij mo a okemaa ase moj bo efø. ²⁷ Feye anej ne mone alijwaapo-o akoo a kyoree-o,

'Mo ya sa ne anej te, ne anej naa,
ne oo waa anej keto ne anej gye-o.'

Ne mone alijwaapo-o boko mo a kyoree feye,

'Anej gbaa anej gye mo gyi-ana-o nee.'

²⁹ Ane a təe ane gye Wuribware mō gyi-ana-ɔ feraa, ane ma fa feyə mō kudugyi du née feyə kisi ne nyiŋkpare nē o nyi-ro-o a ba atanne pipee bəee afufuri bəee kefore bo waa-ɔ. ³⁰ Wuribware a nyite kets nē baa waa sanj ne bo moj nyi Wuribware na mō ekpa-ɔ. Amaa mbeyəmō sanj a fo feyə o sa tən kemaa aseşə kanə feyə bo nu bamō eyee, na bo kinjji lee bamō ebaŋye-ro. ³¹ A lee feyə o sa kake na ḥnyare kō nē oo lee-o bo gyi kaye-ro aseşə pəee asej nəeŋe-ɔ. O ba ḥnyare amo a kikyinji lee lowi-ro-o bo kaapo əkemaa amo-ɔ."

³² Sanj ne baa nu Pooł a təwə kikyinji lee lowi-ro asej-ɔ, ne bamō boko a mōse mō, ne bamō boko mō ye, "Ane e kpa feyə fo bee təwə amo gywii ane sanj kō." ³³ Nē Pooł a lee ngyanje amo-ɔ mfeñ. ³⁴ Nē bamō boko a bo tii Pooł si, nē baa kōrə Wuribware gyi. Bamō-ro boko e gye Diyonisius ne o gye Ariyopagus aseŋgyipo-ɔ əko, ne oo nu Pooł asej-ɔ, na əkyee kō ne ba təe mō e Damaris-ɔ, na aseşə kō bee.

18

Keto nē Pooł a waa Korintoo may-nə-ɔ

¹ Amo-ɔ kaməe-ɔ-ɔ, ne Pooł a lee Atenis yō Korintoo manj-nə. ² Nē Yudaanyi kō bo-ro ne ba təe mō e Akwila, ne baa kōwə mō Pontus sweere se-ɔ. Mō aa mō ka nē ba təe mō e Prisikila-o a tu yō Italiya sweere ya kyena mfeñ a manj dabə nē ba təe e Roma-o. Amaa Roma owure dabə Kilawudiyus a sa mbraa feyə Yudaa awuye pəee nē bo Roma manj-nə-ɔ lee Roma mfeñ. Amose-ɔ Akwila na Prisikila a tu yō Korintoo manj-nə. Keto moj kyee, ne Pooł a ba bo to bamō mfeñ. Nē o yō ya ka bamō kanj. ³ Nē o kyena bamō asej, ne mō aa bamō a waa kusun, bo lee feyə mō aa bamō e waa kusun konjko nē. Tanjte akyaj kusun ne ba waa, amo ne Pooł gbaa e waa nē o nya atanne o de o səo ateese a o gyi. ⁴ Nkee kukuure kake kemaa, o yō Yudaa awuye a kəbwərekorekyan-ɔ-ɔ na o ya təwə abwareşen gywii Yudaa awuye na bamō nē bo moj gye Yudaa awuye, ne ba gyanje mfeñ-ɔ o de o poporə bamō na bo kōrə Kristoo gyi.

⁵ Sanj ne Silas na Timotii a lee Makedoniya sweere se bo to Pooł-ɔ, ne ɻkees o yowə keto kemaa, ne o naa o təwə abwareşen kake kemaa o gywii Yudaa awuye-o o kaapo feyə Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware yē o sunj a o bo kyōjwe-ɔ. ⁶ Amaa bo fo sanj kō-ɔ, amo baa kine Pooł asej-ɔ kuna, na ba təwə asej ba kye mō kəkaapo-ɔ, na ba saarə mō. Amo mō-ɔ mō a kponkpaj mō waagya se ese bo sii mfeñ bo kaapo bamō feyə o yowə bamō asej sa bamō, na o təwə gywii bamō feyə, "Wuribware ya gyiri mōne kesebo, amo feraa keto a lee anej ne mōne a kine mo asej-ɔ se! Mbeyəmo a moj lee a gye mo asej feyə n təwə gywii mōne. Lee mbeyəmo bo yo, mo e təwə asej timaa bo lee Yeesuu kūnu si a n gywii ndē se awuye-o nēe." ⁷ Amose se-ɔ ne o yō ya kyena ḥnyare kō nē o moj gye Yudaanyi ne ba təe mō e Tiitüs Yusutus, ne o sun Wuribware-ɔ a lōj-ɔ-ɔ. Mō lōj-ɔ gye ne o maa kəbwərekorekyan-ɔ nēe. ⁸ Amaa aseşə kō bo-ro ne baa kōrə ane ḥnyare Yeesuu gyi. Bamō əko e gye Krisipus, ne sanj amo o dees o gye kəbwərekorekyan-ɔ əgyenkpreepo-ɔ, na mō lōj-nə awuye-o. Anej dees ne Korintoo awuye bweetə ne baa nu Pooł asej-ɔ a kōrə gyi, ne baa bo asuu.

⁹ Nke ɻkō kanye, ne ane ḥnyare Yeesuu a təwə dee-ro gywii Pooł feyə, "Fo ma sere kufu, amaa kya se təwə abwareşen-ɔ, na fo ma yowə. ¹⁰ A lee feyə n gya fo kaməe. ɻkō maa taarə a o waa fo kebaya kemaa, bo lee feyə manj ma-ro aseşə bweetə gye mo aseşə nēe." ¹¹ Amose-ɔ ne Pooł a kyena mfeñ kaapo aseşə-ɔ abwareşen kasu na kebegya.

¹² Sanj ne Galiyo a gyi Akaya sweere se mfeñ a Roma kigominaa-o, ne Yudaa awuye-o pəee a gyanje, ne baa kra Pooł, ne baa yaa mō iwurekpa. ¹³ Nē bo ye, "Ḥnyare mō e kpa a o poporə aseşə nēe a bo sun Wuribware anej ne a kye ane mbraa-ɔ nēe!"

¹⁴ Mfeñ, ne Pooł e kpa a o lee kanj, ne Gominaa Galiyo a təwə gywii Yudaa awuye-o feyə, "Amo-ɔ dees a gye kusun bəyə bəyə asej bəyə kō nē o waa nē, weetee mo i gyi kanyite na n nu mōne ase. ¹⁵ Amaa amo a gye aseŋkparegyi kō na ḥnyare kō kaase na mōne fənfən kəbwəresun mbraa-ɔ feraa, mōne fənfən e gye nē mon' lōjjo amo. Ma waa anej a asej-ɔ əsgyipo!" ¹⁶ Nē o gya bamō bo lee iwurekpa mfeñ. ¹⁷ Nē bamō pəee a kra Sostenes ne mbeyəmo a gye kəbwərekorekyan-ɔ əgyenkpreepo-ɔ, ne baa da mō əsgyikpa akato-ɔ mfeñ. Amaa a moj tərraa Galiyo kafonfwęe gbaa.

Anej ne Pooł a kinjji yō asareq awuye ase Anteyəkeya-ɔ

¹⁸ Ne Pooł a kyena Korintoo awuye ne baa kōrə Yeesuu gyi-o ase ɻke bweetə. Ne o lee mfeñ, ne mō aa Prisikila na Akwila a boro nkuy si ba yō mō aye Siriya sweere se. Pwəee ne baa dees lee Kəjreya manj-nə lwee koree-ɔ-ɔ, o kpees mō kūnu bo lee etaj kō nē o waa-ɔ se.

¹⁹ Ne baa tenj əpoo-ɔ, ne baa fo Ifisus manj-nə. Ne o yō Yudaa awuye kəbwərekorekyan-ɔ, ne o yō kaapo bamō abwareşen na o poporə bamō feyə bo kōrə mō asej-ɔ gyi. ²⁰ Nē aseşə amo a təwə gywii mō feyə o kyena bamō asej kyee, amaa o moj sure si sa bamō. ²¹ Amose-ɔ sanj ne o yo-ɔ, ne o təwə gywii bamō feyə, "Wuribware ya sure, m bęe mo i kinjji a m ba

mone ase.” Né oo leę Ifisus mfeň boro nkyu si o yii. Amaa Prisikila na Akwila a sii Ifisus manj-no.

²² Sanj ne oo fo Kayesareya manj-no-o, né oo yo Yerosalem manj-no ya ka asoree awuye-o kan. Né oo yo Anteyokeya.

Anen ne Pool a yo mò kpa sasepo-o na o towé abwareseň-o

²³ Mò a kyee Anteyokeya manj-no kafwée-o, né oo leę mfeň boro Galatiya na Firigiya* esweere se yo o sa mfeň a Kristoo awuye-o wore.

Anen ne Prisikila na Akwila a kaapo Apolos Wuribware a ekpa-o-ro-o

²⁴ Sanj amo Yudaanyi ko ne ba tee mò e Apolos, né baa kowé mò Aleksandriya manj-no-o a ba Ifisus mfeň. O taare o sa sejşa neenee, né o nyi abwareseň neenee. ²⁵ Oo suye ane nyantje Yeesuu a aseň-o ekpa-ro damenanje, né oo leę mò eyee kejken o towé abwareseň-o, na o kaapo Yeesuu aseň kyeekye. Amaa aseň-o mfeň ne oo nyi-o e gyee asuu suyo né Yohanee a bo-o. ²⁶ Né oo waa kakpono towé abwareseň kebwarekorekyan-o-ro mfeň. Sanj ne Prisikila na Akwila a nu mò aseň ne o towé-o, né baa yaa mò bamó lón-no ya kaapo mò Wuribware a ekpa-o-ro kyeekye.

²⁷ Ne Apolos a waa mò mfeere feye o yo Akaya sweere se. Amose-o ne bamó ne baa kooře Yeesuu gyi, né bo bo Ifisus-o a sure mò koyoo se, né baa kyoree bo kyonjwe bamó ne baa kooře Yeesuu gyi, né bo bo Akaya-o feye, mò ya ba, bo kra mò neenee. Sanj ne oo yo mfeň-o, oo kya bamó ne Wuribware a nu bamó ewee-o ne aseň se-o baa bo kooře Yeesuu gyi-o-ro bweeto. ²⁸ Bo lee feye oo ba ikií lenjeljse bo gyi Yudaa awuye a emo-o se lamaň-no, né oo ba abwareseň wore-o bo kaapo feye Kristoo ne baa kyoree mò aseň-o e gyee Yeesuu.

19

Anen ne Pool a leę o waa mò kusun-o Ifisus

¹ Sanj ne Apolos a lee Ifisus manj-no, né oo yo Akaya sweere se, o bo Korintoo manj-no-o, ne Pool a kya se boro Asiya sweere se ya fo Ifisus. Né oo ya lju Yeesuu aseň agyasepo boko.

² Né oo bise bamó feye, “Sanj ne mone a kooře Yeesuu gyi-o, Wuribware a kufwiijne timaa-o a ywee mone se aaa?”

Ne baa beñjaan mò feye, “Ane moj tee nu gbaa feye Wuribware a kufwiijne timaa-o bo-ro.”

³ Ne Pool a bee bise feye, “To, né njkee ntetj asuu kebo ne mone a bo-o nee.” Né bo ye, “Asuu suo yohanee a bo-o.”

⁴ Ne Pool ye, “Yohanee Osuubopo-o a towé gywi aseň feye bo bo asuu bo kaapo feye baa nu bamó eyee, né baa kinjji lee bamó ebjye-ro. Né oo towé gywi Yudaa awuye-o feye bo kooře mò né o ba kamee-ro-o gyi. Mò e gyee Yeesuu-o.” ⁵ Sanj ne baa nu amo-o, né baa bo asuu ane nyantje Yeesuu kenyare-ro. ⁶ Ne Pool a ba mò asaree bo dajnjoo bamó se, né Wuribware a kufwiijne timaa-o a ywee bamó se, né baa sa esensa ne bamó fofnjan maa nu emo-ro-o, né baa towé aseň ne Wuribware a lee bo kaapo bamó-o. ⁷ Anyare amo e waa feye kudu anyo.

⁸ Kukurye kake kemaa, né Pool a yo kebwarekorekyan-o-ro, na waa aferi asa na o kaapo abwareseň o gywi aseň-o, ne baa gyanjue mfeň-o, na kufu moj de mò. Né oo leę eyee o popore bamó feye bo kooře keto ne oo towé bo lee Wuribware a kuwure-o si-o gyl. ⁹ Amaa bamó boko a waa keseborolen, né bo moj sure si na bo kooře aseň-o gyi, né baa yere ngyanje amo-ro mfeň towé aseň boye bo kye ane nyantje Yeesuu a ekpa-o. Amose se-o ne Pool a lee mfeň taa bamó ne baa kooře Yeesuu gyi-o yaa mò aseň. Na kake kemaa mò aa bamó e gyanjue anyare ko ne ba tee mò e Tiranus-o sukuu-ro, né o kaapo abwareseň-o-ro, né o popore aseň feye bo kooře mò aseň-o gyi. ¹⁰ Oo meraa se waa mfaanee nsu lnyo, amose-o aseň pese ne bo Asiya sweere se-o, hareq Yudaa awuye na Griiki awuye pese mo a nu aseň timaa bo lee ane nyantje Yeesuu si.

Anen ne asiben awuye bweeto a bo kooře Yeesuu gyi-o

¹¹ Na Wuribware bo Pool se o waa akpenyeeto dabe. ¹² Hareq mò aŋketee na mprakce ne o de-o gbaa, baa taa mmo yaa bamó ne ba lo-o aseň, né bamó ala a lowe. Né ibrisi a koso bamó ne i te bamó se-o se.

¹³⁻¹⁴ Amo Yudaa awuye ko bo-ro ne bamó kusun e gyee feye bo nare dee gya ibrisi bo koso aseň se. To, aseň asunoo ko bo-ro ne bo gyee Wuribware alobnjopo bresse ko ne ba tee mò e Sikeeba-o mò gyi-ana, né ba waa aseň a kusun-o. Bamó a lju Pool e gya ibrisi o koso aseň se-o, né baa leę eyee feye bo ba ane nyantje Yeesuu kenyare bo waa aseň ne Pool e waa-o. Ne baa towé gywi ibrisi ne i te anyare ko se-o nee feye, “Mo a sa fo kano Yeesuu ne Pool e towé mò aseň-o kenyare-ro, koso anyare mò se.” ¹⁵ Amaa ibrisi-o a towé gywi bamó nee feye, “N yi Yeesuu, né n yi Pool aseň, né mone nse-ana e gyee mone?” ¹⁶ Né anyare ne ibrisi

* ^{18:23} Deree ifotoo ne e bo Abwareseň wore-o kee-o.

te mō se-o a lwee bamō-ro, nē oo da bamō kejken kyanjne bamō atō buñse-ro. Nē baa sere lee mō lōn-o-ro mfen, na bamō nyowore se a swēe swēe na n lee mbogya na boko mō a lee ketebənburon.

¹⁷ Nē asesē ne bo bo Ifisus manj-no-o a nu amo-o, nē kufu a nya bamō pēee, nē baa bu ane nyanyepē Yeesuu kenyare bweeto. ¹⁸ Nē bamō ne baa kōrē Yeesuu gyo-o bweeto a ba lamanj-no bo tōwē ebōye nē baa waa bo fo kake amo-o. ¹⁹ Bamō ne bo de asibēn nē bo de ba lee atō ba kaapo asesē bweeto-o a swii bamō ewore ne baa kyoree asibēnjer waa-ro, nē bo de ba kya asesē-o. Nē baa baa emō, nē baa kywee emō lamanj-no. Bamō a taa ewore-o yawo bo tii abee se-o a gye siidii nkpen alafaa anuu (GHC 500,000). ²⁰ Bo lee mfaanee a atō dabē mō se-o, ane nyanyepē Yeesuu asen a yere kejken, nē aa sanjne-ro yo tonj kēmaa.

Asej ne aa ba Ifisus manj-no-o

²¹ Amo-o pēee kamēe-ro-o, ne Pōol a waa mō mfaanee feye o bora Makedoniya na Akaya esweere se, na o kyon yo Yerosalem manj-no. Nē o ye, “Mo ya yo mfen, kēmo kamēe-ro na n̄ yo Roma manj-no.” ²² Amose-o nē oo suj mō akyarəpo any Timotii na Irasitus bo kyonwe Makedoniya, ne mō-o mō a sii Asiya sweere-o se kafwee.

²³ San mō dēe ne asen dabē a ba Ifisus bo lee Yeesuu a ekpa-o se-o se. ²⁴ To, manj amo-ro mō sunjka dabē ko bo-ro, nē ba suj kisikyee ko ne ba tee kēmo e Aatimis. Nē onyare ko bo-ro ne baa tee e Demeetriyus. O gye bwayepo nee. Nē mō kusuj e gye feye o dēre kisikyee a sunjka-o se o de atanne fufuri a waa kisi akyan ngyingyi o fe. Kusuj amo a sa mō a mō bēekō-anā abwayepo tonj bweeto. ²⁵ Amose se-o nē oo tee mō bēekō-anā abwayepo na bamō ne bamō kusuj du feye mō lee-o bo gyanjne, ne oo tōwē gywii bamō feye, “Mo bēekō-anā, mōne nyi feye ane kibaare a lee kusuj mō-ro nee. ²⁶ Mbeyomo, mōne fonfōn a nū, ne mōne a nu kētō ne Pōol amo e waa-o. O ye ikisi ne sesē fonfōn a waa-o moj de keyaalen pēee. Nē oo taare kyurowi asesē bweeto mfeere Ifisus manj-no mfeee na Asiya sweere se pēee. ²⁷ Amose-o kufu bo-ro feye ane kusuj mō e nya kenyare boye. N gye ane wōre, kufu bēe ko bo-ro feye ane kisi dabē Aatimis a sunjka dabē-o maa leē ba a o bo kii seye, na ane kisi dabē mō ne okemaa nē o bo Asiya sweere se na kaye-ro pēee i suj-o ma leē nya kenyare!”

²⁸ Asesē amo a nu asemkparegyi mō-o, ne bamō iduj a fwii, ne baa lee ba fe-e-ro feye, “Ane Ifisus kisi Aatimis gye kisi dabē.” ²⁹ Nē elawō amo a kōrē se manj amo pēee-ro. Nē bamō ne bo naa ba waa asen amo-o a gyiiri Makedoniya awuye anyo ko ne ba tee bamō e Gayus na Aristaakus, ne bamō aa Pōol naa-o, ne baa yaa bamō mfen ne manj-o-ro asesē pēee e gyanjne-o. ³⁰ Nē Pōol fonfōn e kpa feye o yo lamanj amo akato-ro mfen ya sa sensa gywii asesē-o, amaa bamō ne ba kōrē Yeesuu ba gyo-o moj sure. ³¹ Nē sweere amo se a ayaalenpo-o boko ne bo gye mō nyare-anā-o a ba nkra bo kyonjwe mō, kōrē mō feye o ma kaij yo lamanj egyanjnekpa amo mfen, a lee feye kufu de bamō feye boko e mō mō.

³² Na ngyanjne-o-ro pēee de elawō bweeto. Bamō boko e fe-e-ro ba tōwē asen ko, ne boko mō e fe-e-ro ba tōwē bamō lee, a lee feye bamō boko gbaa moj nyi kētō se ne baa gyanjne-o. ³³ Yudaa awuye ne bo te manj amo-ro-o a lee bamō-ro oko ne ba tee e Aleksanda-o feye o yere asesē-o akato-ro sa sensa. Asesē amo boko a tee mō feye o ba-o, ne oo ya bamō kēsaree feye a bamō pēee laatō. Nē oo lee o sa sensa o gywii lamanj-o na bo nya nū feye mō aa mō bēekō-anā Yudaa awuye moj gyo boye. ³⁴ Amaa bamō a pini feye o gye Yudaanyi-o, ne bamō pēee mō a kpura faa-ro tōwē asen konjko dōnjherē enyo feye, “Ane Ifisus kisi Aatimis gye kisi dabē!”

³⁵ Nē nkēe manj-o krakye bresē a bo yuri lamanj-o. Nē o ye, “Mo kosgbēe-anā Ifisus awuye, okemaa nyi feye ane man mō e gye kisi dabē Aatimis na mō sunjka dabē a dēresepō-o, mō aa mō kefore ne kaa lee soso lee da-o-ro-o. ³⁶ Okemaa maa taare a o gyiiri amo-o iki. Amose se-o mon' yuri eyee, na mōne ma waa kebōye ko. ³⁷ Mōne a baa anyare mō mfeee, a moj gye feye baa ywii lee ane sunjka dabē-o-ro nee bēe baa tōwē asen boye ko bo kye ane kisi-o nee. ³⁸ Amo e gye feye Demeetriyus na mō bēekō-anā abwayepo i de oko asen, ane de igominaa na nkēe ne ane de bo gyo asen-o, amose-o asen kemaa ne bo de-o, bo taa baa mfen. ³⁹ Amaa kētō ko e bo-ro na ko kyō ne mōne e kpa feraa, amo mon' lōnjō mfen ne manj agyi e gyanjne ba waa mbraa ba sa manj-o. ⁴⁰ Bo lee kētō ne kaa waa ndoo-o se-o, kufu bo-ro feye ba tōwē feye ane a baa asen manj-no. Na ane moj de kpa feye ane a waa ane asen-o, na ane mō ane maa taare a ane tōwē kētō se ne ane a waa ane asen-o na ane bo kun ane eyee.” ⁴¹ Mō a tōwē amo-o lōwe-o, ne oo sa ne asesē-o pēee mō a brawē-ro.

20

Anej ne Pōol a lee Ifisus manj-no yo Makedoniya na Akaya esweere se nyōsepo-o

¹ To, elawō amo a yōwe-o kamēe-ro, ne Pōol a tee bamō ne baa kōrē Yeesuu gyo-o pēee bo gyanjne, ne oo tōwē asen bo sa bamō wōre, ne oo kra bamō feye o yo nee. Nē oo lee mfen yo Makedoniya sweere se.

² Ne oo nare sweere amo se emaj se waa bamo wore bo lee abwaresen-ɔ se. Ne oo fo Akaya sweere se. ³ Ne oo kyena mfen aferi asa. Jo waa siraa feye ɔ taa koree na o kinji yo Siriya sweere se, ne oo nyu feye Yudaa awuye-o e kpa a bo baa mō asen, amose-ɔ ne oo waa mō mfen-ɔ feye o kinji a o boro Makedoniya bee. ⁴ Mō a Pirus mō gyi Sopata ne oo lee Beroya manj-no-ɔ, na Aristaakus na Sikundus ne baa lee Tisalonikaa manj-no-ɔ, na Gayus ne oo lee Derebee manj-no-ɔ, na Tikitkus na Trofimus ne baa lee Asiya sweere se-ɔ, na Timotii ya yo. ⁵ Ne baa gyey ane nkpae ɔroo se ya gywii ane Trowas manj-no. ⁶ Wuribware-a-kya-aney-ɔwé a ateeese-o kigyi a kyon-ɔ, ne ane a lee Filippi manj-no boro nkyu si. Bo fo nke nnuu-o, ne ane a to bamo Trowas, ne ane a gyi kadaawokywee konjko mfen.

Anej ne Pool a ya Trowas lalalowe-ɔ

⁷ To, Memeneda amo kedeeprwta-ɔ, ne ane aa bamo ne ba koree Yeesuu ba gyi mfen-ɔ a gyanje a ane gyi ane nyanje Yeesuu a ateeese-o. Ne Pool a tewe abwaresen gywii bamo. Ne oo sa senja gywii bamo anej-aaa bo fo kaye nseña, a lee feye kemo kaye nke-o, o yo a o yowe bamo. ⁸ Na ifetiri bweeto e lanje kebanjsoro kekyan ne ane te kemo-ro-ɔ. ⁹ Ne keyaafore ko ne ba tee mō e Yutikus-o te mfanseree se sanj ne Pool e sa senja-ɔ, na idi de mō kafwee, ne lalalowe-ɔ oo bo di idi. Ne oo lee akyan asa kebanjsoro lalalowe a kekyan ne ane te kemo-ro-ɔ a mfanseree-ɔ se lee da-ro sweere. Bamoo a ya yase mō-ɔ, oo kyō wu. ¹⁰ Amaa Pool a ya sweere mfen, ne oo ya di keyaafore amo se, ne oo powi mō, ne o ye, "Mone ma sa a tiri mone na o kee!"

¹¹ Ne Pool a kinji yo soso a kekyan ne ane te kemo-ro-ɔ bee ya gyi bodobodoo. Pool a sa senja gywii bamo kyee bo fo kyowé keleebbee-ɔ, ne oo yowé bamoo o yii. ¹² Ne baa taa keyaafore amo yaa pe na o kee, ne bamoo nkpomo-ro a yuri bamoo bweeto.

Anej ne Pool a lee Trowas yo Mileetus-o

¹³ Ne ane a yo akato-ro ya taa koree boro nkyu si yo Asos manj-no, mfen ne Pool e ya lwee ane koree-ɔ-ro-ɔ. Mō ya tewe feye ane waa anej, bo lee feye mō feraa naa sweere nee. ¹⁴ Sanj ne ane a fo Asos-o, ne ane a taa Pool ane koree-ɔ-ro, ne ane a yo Mitileenee manj-no. ¹⁵ Kemo kaye nke-o, ne ane a bee boro nkyu si lee mfen ya kyon Kiyos kwii si, ne ane a bee boro nkyu si, ne ane a ya fo Samus kwii si. Ne ane a bo fo Mileetus manj-no. ¹⁶ Ne Pool a waā mō mfeere feye o boro nkyu si na o kyon Ifisus si anej ne o maa nya a o nyera sanj Asiya sweere se-ɔ. Oo kpa menaj a o fo Yerosalem, mō e taare de, na o fo Yerosalem pwee na Pentikos kake-o dee fo.

Asej ne Pool a tewe bo kra Ifisus asoree abres-ɔ

¹⁷ Ne Pool a sa nkyra lee Mileetus bo kyonjwe Ifisus asoree abres-ɔ feye bo ba a bo gyanjaa mō. ¹⁸ Sanj ne baa fo Mileetus-o, ne oo tewe gywii bamoo feye, "Mone nyi keto kemaa ne mo a waa kemo saj ne m bo mone ase-ɔ, haree lee mo kake gyejkpees ne mo a ba Asiya sweere mo se-ɔ. ¹⁹ Mone nyi feye haree Yudaa awuye a yere bo kye mo, ne baa sa ne mo a gyi awrefeo, ne mo a ba akyukyu bo kore kebwarekore sa bamoo ooo, moj waa mo eyee feye sesé dabe-ɔ mone ase. Amaa mo a sun kusun nee feye kenyaj-ɔ sa ane nyanje Yeesuu. ²⁰ Mone nyi feye moj ba keto kemaa ne ke e kya mone-ro bo kweero mone se saj ne mo e tewe na mo e kaapo abwaresen lamanj-no na mone elanj-no-ɔ. ²¹ Mo a yii Yudaa awuye na bamoo ne bo moj gye Yudaa awuye-o pese se saj kemaa feye bo nu bamoo eyee, na bo kinji lee bamoo ebeye-ro, na bo ba Wuribware ase, na bo kore ane nyanje Yeesuu gyi. ²² Amaa mbeyomo, Wuribware a kufwiije timaa-o e tewe o gywii mo feye ij yo Yerosalem, amaa moj nyi keto ne ke e ya waa mo mfen-ɔ. ²³ Keto ne ij nyi-o e gye feye tonj kemaa ne mo e yo-ɔ Wuribware a kufwiije timaa-o a yii mo se saj kemaa feye ba tii mo Yerosalem, na bo sa a n gyi awrefeo. ²⁴ Amaa nkpae bese lowi-o, keto ne mo e kpa-ɔ e gye feye mo e lowe mo kusun ne ane nyanje Yeesuu a sa mo feye n tewe asej timaa-o bo lee anej ne Wuribware a nju ane ewee se-ɔ. ²⁵ Mo a nare laa mone pese mo, na mo e tewe Wuribware a kuwure-o-ro asej mo i gywii mone. Na mbeyomo ij nyi feye mone oko maa lee nyu mo. ²⁶ Amose-ɔ mo e tewe mo i gywii mone kakatspee-ro feye ndoo a kake ma mone-ro oko bo-ro ne mō e moj nya nkpae na kukyure ne a moj de kee-ɔ, a moj lee mo ase. ²⁷ Bo lee feye moj ba keto ne Wuribware a tewe feye oo waa-ɔ bo kweero mone se. ²⁸ Amose-ɔ mon' deere mone eyee se na asej ne Wuribware a kufwiije timaa-o a taa bo waa mone kesaree-ro se neenee. Na mon' deere ane nyanje Yeesuu asoree asej se, feye anej ne esanne odeeresepeo e deere mō esanne se neenee-ɔ. A lee feye Yeesuu a ba mo fanjōn lowi bo lee bamoo lee Ḫōnsam kesaree-ro sa ne baa kii mō fanjōn asej. ²⁹ N nyi feye mo a yowé mone mo-ɔ, asej e lwee mone-ro feye anej ne kwaare i lwee esanne-ro, ne mō ya nya bamoo, ne o moa a o wo-ɔ. ³⁰ Sanj ko e ba na mone-ro bojoo ba ayeba na a sa a bamoo beekoo-ana ne baa koree Yeesuu gyi-o kii bo gya bamoo se. ³¹ Amose-ɔ mon' sa se na mon' nyijni si anej ne mo a kyena mone ase nsu nsa-ɔ. Na mon' nyijni si feye kanye na mpase, mo a ba akyukyu bo nyijni mone Wuribware a

ekpa-o se. ³² Na mbeyəmə, n de mone mo e waa Wuribware kesaree-ro. Né mone ya kya se gya Wuribware aseñ-o se, aseñ amo ne a kaapo mone anej ne o kpa mone bweetə-o e taare a a morowē mone. Na a sa a mon' nya keyaalej na Wuribware a nyure ne oo tōwē bo beya feyə o sa mō asəse-ɔ. ³³ Sañ ne m bo mone ase-ɔ, moñ yorowē kōtəko, haree atanne pipee bəee afufuri bəee awaagya. ³⁴ Mone fəñfəñ nyi feyə asaree mo ne mo a bo waa kusuj bo nya ketə kemaa ne mo aa mo anarebəepo e kpa-ɔ. ³⁵ Mo a waa kusuj mo keñken bo kaapo mone nee feyə a tiri feyə ane kya bamō ne bo moñ bo leñ-ɔ-ro, na ane nyinji aseñ ne ane nyanye Yeesuu fəñfəñ a tōwē-ɔ se, o ye, ‘Óko ne o ke at-ɔ de nyure o kyo øko ne ba ke mō-ɔ.’”

³⁶ Pooł a sa señsa gywii bamō lōwe-ɔ, ne mō aa bamō a kpuni anjurii, ne baa kore kebwarekore. ³⁷ Né bamō økemaa i su, na o powi mō, na økemaa e kyokywee mō kedaaboj o de o waa mō nare damenānse. ³⁸ Ketə se ne a moñ waa bamō kōne pəee-ɔ e gyē feyə mō a tōwē feyə bo maa lee lju mō-ɔ. Né baa yaa mō ya bo fo mō koree ase.

21

Anej ne Pooł a yo Yerusalem-ɔ

¹ Né ñkee ane aa bamō a gyi ñkra, na ane i su akyukyu preeprees. Né ane a lwee koree ko-ro tēñ opoo-ro ya Kos manj ne o bo kwii kō se-ɔ. Lee mfenj ne ane a bee ye ya fo Rodos manj ne o bo kwii kō se-ɔ. Ne ane a lee mfenj ya Patara manj ne o bo Likiya sweere se-ɔ-ro. ² Mfenj ne ane a nya koree ne o yo Fonikiya sweere se (ne o bo Siriya sweere se-ɔ), ne ane a lwee mō-ɔ. ³ Né ane a fo mfenj ne ane kee Kiprus kwii-ɔ, ne ane a bōrō kigiyise si yo Siriya sweere se. Né ane a ya dan Tiro manj-ɔ, a lee feyə mfenj ne koree amo i lee mō tsorə. ⁴ Né ane a lju bamō ne baa koree Yeesuu gyi-o boko mfenj, ne ane a kyena bamō ase kadaawakywē konjko. Né Wuribware a kufwiijne timaa-o a lee bo kaapo bamō boko feyə Pooł ya yo Yerusalem manj-ɔ, o nya aseñ. Amose-ɔ ne baa kore mō feyə o ma yo mfenj. ⁵ Amaa ane sañ ne ane i gyi bamō asə-ɔ a fo-ɔ, ne ane a bee meraa ane kpa se. Né bamō aa bamō aka na bamō gyi-ana pəee mo a yaa ane kpa-ɔ ya bo fo nkyu-o kanj, ne ane pəee mo a kpuni anjurii mfenj, ne ane a kore kebwarekore. ⁶ Né ane aa bamō a gyi ñkra, ne ane a bee ya lwee koree-ɔ-ro, ne bamō mo baa kinjji yo pe.

⁷ Né ane a bee kya ane kpa-ɔ se bōrō nkyu si lee Tiro ya fo Tolomayis manj-ɔ. Né ane a kabamō ne baa koree Yeesuu gyi mfenj-ɔ kanj, ne ane a kyena bamō ase kake konjko.

⁸ Né ñkee lalalowē-ɔ, ane a bee lwee koree-ɔ-ro lee mfenj, ne ane a ya dan Kayesareya manj-ɔ, Samariya sweere se. Né ane a kyena Yeesuu aseñ timaa-o otowepo Filipo ase mfenj. Filipo gyē akyarəpo asunoo-ɔ øko ne sañ-ɔ baa lee bamō Yerusalem feyə bo deere ateese na atanne kike-ro si-ɔ. ⁹ O de mō gyi-ana mbregyii ana ne Wuribware a lee feyə bo kii mō akyamæe bokj, na bo dee tōwē aseñ ne o lee o kaapo bamō-ɔ gywii asəse-ɔ.

¹⁰ Ane a gyi mfenj ñke bweetə-ɔ, ne Wuribware kyaamæe ko ne ba tee mō e Agabus-o a lee Yudeya sweere se ba. ¹¹ Né oo ba ane ase, ne oo taa Pooł a laare-ɔ-ro kereses-ɔ bo nyure mō fəñfəñ ayaa na asaree bo kya abee, ne o ye, “Ketə ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a tōwē-ɔ e gyē feyə mfaanee dəe ne Yudaa awuye i nyure kereses-ɔ mo wuye Yerusalem manj-ɔ, na bo taa mō bo waa Roma awuyee-o késaree-ɔ.”

¹² Sañ ne ane a nu amo-ɔ, ne ane aa bamō ne bo bo mfenj-ɔ a kore Pooł feyə o ma yo mfenj. ¹³ Amaa oo beñjaa ane nee feyə, “Ntētə ne mone e waa-ɔ nee, mone i su mfaanee na mone e nyera mo kakpono-ɔ nee eee? N gyē bamō kunjure mo wōrē siraan ne mo a waa a ñ yo Yerusalem, amo a lowi, na ñ kperi ane nyanye Yeesuu si, na ñ wu mfenj.” ¹⁴ Ane moñ taare tōwē a sure si feyə o ma yo Yerusalem. Amose-ɔ ne ane a yōwē mō, ne ane ye, “Ane nyanye a keprə-ɔ waa.”

¹⁵ Ane a kyena mfenj bo fo sañ ko-ɔ, ne ane a sora ane etosor, ne ane a kya ane kpa se yo Yerusalem. ¹⁶ Ané aa bamō ne baa koree Yeesuu gyi, ne baa lee Kayesareya mfenj-ɔ boko ya yo, ne baa yaa ane önyare ne ane e ya sōwē mo lōj-ɔ-ɔ aye. Ba tee mō e Menasən. Ó lee Kiprus kwii si nee, ne o gyē bamō ne baa wuree koree Yeesuu gyi-o øko.

Anej ne Pooł a ka Yerusalem asaree awuye kan-ɔ

¹⁷ Sañ ne ane a fo Yerusalem manj-ɔ-ɔ, bamō ne baa koree Yeesuu gyi-o a sa ane aseñ damenānse. ¹⁸ Kēmo kaye ñke-ɔ, ne ane aa Pooł a yo a o ya ka Yakubu kanj. Mō a yo-ɔ, asaree abrəse-ɔ bo mfenj. ¹⁹ Né Pooł a ka bamō kanj, ne oo tōwē ketə kemaa ne Wuribware a bōrō mō se waa sa nde se awuye bweetə-ɔ gywii bamō.

²⁰ Bamō a nu mō ase lowē-ɔ, ne baa kyorə Wuribware. Né bo ye, “Ane kosoþee Pooł, fo a lju ane ne ane Yudaa awuye ñkperə mfenj a koree Yeesuu gyi-o, na ane ne baa leñ bamō eyee bo gya ane mbraa ne ane ədedaapø Mosis a sa ane-ɔ se neeñee-ɔ cɔɔ? ²¹ Baa nu feyə fo e kaapo Yudaa awuye ne bo te nde se awuye-ɔ-ro nee feyə bo yōwē mbraa ne Mosis a sa ane-ɔ dəe kegya se, na fo e tōwē fo i gywii bamō feyə bo ma lee tēñje bamō gyi-ana atwēetu, na bo ma lee gya ane adedaaseñ se. ²² A waa dəe ba nu feyə fo a ba. Né emene ne ane e waa a ane

bo kaapo feye ketó ne baa tówe bo lee fo kuru si-o gye ayeba-o nee? ²³⁻²⁴ Ketó ne ane e kpa feye fo waa-o e gye feye fo kya anyare ana ko ne bo bo mfee-o-ro, ne baa waa Wuribware etan feye bo maa see bamó ipwii-o. Amaa baa kón waa ato ko ne a de iyisi-o. Amose-o a tiri feye bo kpeé bamó iyisi-o na bo see bamó, na bo lónjó Wuribware, na bo dée taaré lwee mó sunjkpa-o-ro. To, fo aa bamó ya a fo ka atanné ne Wuribware alónjópo e kóoré a o dée kpeé bamó iyisi-o sa bamó-o. Amo-o e gye ne a sa na ókemaa lju feye asej ne baa tówe gywii bamó feye fo a tówe-o moj gye kaseñtij, na fo fónfón gbaa gya Mosis a mbraa-o se. ²⁵ Amaa bamó ne bo moj gye Yudaa awuye, ne baa kóoré Yeesuu gyo-o feraa, ane a kyo kyorec bo kyolwé bamó-o feye bo ma kanj gyi ateeesé bée wo kabó ne baa mao wéé ikisi si-o, na bo ma kanj gyi mbogya, na bo ma kanj wo kabó ne bo moj ten kamo kébo-ro, na bo ma waa kakyeekpa na kanyarekpa. Anen a mbraa mo baare sa bamó.”

²⁶ Amose-o kaye lke-o, ne Pooł a yaa anyare-o Wuribware alónjópo ase, ne bamó aa Pooł a ya kpeé bamó iyisi, na bo nya fo Wuribware sunjkpa kulweero. Ne oo yo Wuribware sunjkpa na tówe lke ne etan i gyi-o, na sanj ne ba ba a bo lónjó Wuribware-o.

Anen ne baa kra Pooł Wuribware sunjkpa-o

²⁷ Amaa lke nsunoo amo a kpa a m fo-o, ne Yudaa awuye ko ne baa lee Asiya sweere se-o a ju Pooł Wuribware sunjkpa kabuno Yerusalem mfej. Ne baa wure asej ne bo bo mfej-o-ro, ne baa kra Pooł. ²⁸ Ne baa faa-ro feye, “Isireelii awuye, mon' kya ane-ro! Onyare mo e gye ne o naa toj kemaa o kaapo asej o kye ane Isireelii awuye na ane mbraa-o, na o tówe asej bøyé bo lee Wuribware sunjkpa mo se. Ne mbeyomá oo baa bamó ne bo moj gye Yudaa awuye-o baa Wuribware sunjkpa-o-ro mfee baa bo waa mó iyisi!” ²⁹ Baa tówe anen bo lee feye baa ju Trofimus ne oo lee Ifisus manj-no-o na Pooł a naré manj-no, ne baa fa feye Pooł a yaa mó Wuribware sunjkpa mo-ro nee.

³⁰ Ne asej dabe a ba manj-o-ro, ne asej bweeto a lweenaj lee toj kemaa bo gyanjje, ne baa ya kra Pooł, ne baa gyiri mó lee Wuribware sunjkpa a kabuno-o. Puri amo-ro, ne Wuribware sunjkpa adeeresépo-o a tii epone-o na asej-o ma bee taa asej-o lweero mfej. ³¹ Asej-o a kpa a bo mao Pooł-o, ne óko a ya tówe gywii Roma asoogyaa ogyeñkpeepo-o feye Yerusalem awuye péesé a baa asej dabe manj-no. ³² Puri amo-ro mfej ne ogyeñkpeepo amo a taa asoogyaa awuye ko na bamó abrese, ne baa waa menaj yo asej kukwii-o amo ase. Sanj ne baa lju asoogyaa ogyeñkpeepo-o na asoogyaa awuye-o, ne baa yówe Pooł keda. ³³ Ne asoogyaa bresé-o a ya kra Pooł, ne oo sa kano feye bo ba agbarabai anyo bo lture mó. Ne lkee oo bise feye, “Nse e gye onyare mo, ne ntetó ne oo waat?” ³⁴ Ne asej-o bokö a faa-ro ba beñjaa asej ko, na bokö mo e beñjaa ako, na a kwéé. Mfaanæ se-o, asoogyaa ogyeñkpeepo-o moj taare lju ketó ne kaa baa asej-o. Amose-o, ne oo sa kano feye bo taa Pooł dee yaa bo beya asoogyaa awuye kwatase-ro. ³⁵ Ne lamanj-o a gya asoogyaa awuye-o si ya fo abenberee ne ba kyikye si baa lwee asoogyaa awuye kwatase-o-ro ase, ne asoogyaa awuye-o a yasé Pooł soro soso, a lee feye asej-o iduñ a fwii mó se bweeto. ³⁶ Sanj ne bo gya se-o, na ba fee-ro feye, “Mon' mao mó.”

Anen ne Pooł a tówe asej na o bo lee mó eyee-o

³⁷ Sanj ne asoogyaa awuye-o e kpa a bo taa Pooł waa kwatase-o-ro, ne oo bise asoogyaa ogyeñkpeepo-o Griiki-ro feye, “Obrese, mo e taare a n sa sejja gywii fo aaa?”

Ne asoogyaa ogyeñkpeepo amo ye, “Fo kyo fo i nu Griiki-ro aaa? ³⁸ Amo feraa n gye fo e gye Igyipitini ne sanj ko oo dée baa asej manj-no, ne oo gye anaapo ljkpen nna kegyenkpée yo kimukee-ro-o bée?”

³⁹ Ne Pooł a beñjaa feye, “N gye Yudaanyi nee. Baa kowé mo Taasus manj ne o bo Kilikiye sweere se-o-ro nee, n gye manj dabe kigyi nee. Mo e kore fo nee a fo sa a n sa sejja gywii asej-o.”

⁴⁰ Ne asoogyaa ogyeñkpeepo-o a sa mó kpa. Ne Pooł a yere mfej ne ba kyikye ba lwee kwatase-o-ro-o se, ne oo ya mó kesaree bo kaapo feye asej-o laato. Sanj ne baa laato-o, ne Pooł a sa bamó aye-ro Heebrii sejja gywii bamó.

22

¹ Oo tówe nee feye, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana na m pekyee-ana, mon' nu mo ase feye mo a yere mone akat-ro mfej mo e tówe asej mo i lee mo eyee-o.”

² Bamó a nu feye o sa bamó Heebrii sejja-ro bamó ase-o, ne baa waa dinj dinj, ne Pooł a kya se feye, ³ “Yudaanyi e gye mo. Taasus manj-no Kilikiye sweere se ne baa kowé mo. Amaa Yerusalem mfej ne baa bera mo, ne mo a kyena ane ókaapopo dabe ne ba teé mó e Gamaliilii-o ayya-ro, ne oo kaapo mo anen ne n gya ane adedaaop a mbraa-o se neenee-o. Ne mo a lej mo eyee sun Wuribware feye anen ne mone ne mone bo mfej ndoo-o i sunj-o. ⁴ N gye amo wore, mo a bee waa bamó ne bo gya Yeesuu a ekpa-o se-o aworefbaa, ne mo a sa ne baa mao bamó bokö. Na mo e kra anyare na akyee, ne mo a sa ne baa tii bamó. ⁵ Wuribware

oləŋŋəpo bresə-č na anę abrəse-č pęee e taare a bo kaapo feye aseň mo ne mo e təwə-č gye kasentinj nee. Baa kyore e woren sa mo feye n taa sa anę bęčko-ana Yudaa awuye ne bo bo Damasikus manj-no-č. Amose-č ne mo a yo mfej na n nya kra aseše mo ne bo gya Yeesuu a ekpa-č se-č ljure bamō agbarabi, na n kinjjaa bamō baa Yerusalēm mfee, na bo gyiiri bamō kesebo.”

Anej ne Poɔl a təwə anej ne oo kii Kristoonyi-ō

⁶ Ne Poɔl a kya se təwə feye, “Nke nkø mpase, mo a yo mo e kpa a m fo Damasikus-o, ne kelanjnero dabe kó ne ku du feye eleclę-č a lee soso kaluwa konkó bo muruwaaw wee mo se. ⁷ Ne mo a lee da sweere, ne mo a nu bore kó a təwə feye, ‘Sooł, Soł! Nteto nee, ne fo e təraa mo anej?’ ⁸ Ne mo a bise feye, ‘Mo nyarpe, fo nse nee?’ Ne oo təwə gywii mo feye, ‘Mo, Yeesuu Nasaretenyi-o ne fo e təraa-č nee.’ ⁹ Aseše ne mo a baamo naa-č a nju kelanjnero-č, amaa bo moj nu bore ne oo sa sensa mo ase-č. ¹⁰ Ne mo a bise mō feye, ‘Mo nyarpe, nteto ne fo e kpa feye n waa?’ Ne anę nyarpe a təwə gywii mo feye, ‘Koso na fo yo Damasikus. Óko e təwə keta kemaa ne mo e kpa feye fo waa-č a o gywii fo mfej.’

¹¹ Ne kelanjero amo a sa ne mo akato a bwee, amose-č ne mo anarebəepo-č a kra mo kesaree-č yaa Damasikus manj-no.

¹² Amo anę bęčko Yudaanyi kó mo bo manj-č-č ne ba tee mō e Ananiyas. Ḍ gye ses̄ timaa, ne o gya anę mbraa-č se nes̄ee, ne Yudaa awuye ne bo bo mfej-č i bu mō bwęet. ¹³ Ne oo ba mo ase, ne oo yere meraa mo, ne o ye, ‘Mo kosobee Soł, bee lju at.’ Puri amo-ro ne mo akato a burjni, ne mo a deere mō. ¹⁴ Ne o ye, ‘Wuribware ne anę a sun lee ane adedaapo a mbeę-č se-č a lee fo nee feye fo pini mō kępre, na fo gyi mō ne Wuribware e tee mō e mō keyaafre timaa, na fo nu mō bore. ¹⁵ A lee feye kęto ne fo waa-č e gye feye fo təwə keto ne fo a lju-o na aseň ne fo a nu-o gywii okemaa. ¹⁶ Ne nteto se ne fo bee fo gywii? Koso na fo bo asuu, na fo kore Wuribware feye Yeesuu kenyare-č o bo kpee fo ebaoye bo twęe.’

¹⁷ Ne mo a kinjji ba Yerusalēm mfee. San ne mo e kore kębwarekore Wuribware sunjkpa-č, ne aa waa feye mo a ku dee-o. ¹⁸ Dee amo-ro mo a lju anę nyarpe, ne oo təwə gywii mo feye, ‘Waa menaj lee Yerusalēm mfee, a lee feye mfee a aseše-č maa sure aseň ne fo e təwə a fo gywii bamō bo lee mo kuru si-o si.’ ¹⁹ Ne mo a bęnjaa mō feye, ‘Mo nyarpe, bo nyi damenajse feye mo a deę narę kębwarekore akyan-no kra aseše ne baa kɔrę fo gyi-o. Ne mo a tii bamō tiikpa, ne mo a da bamō. ²⁰ Na san ne baa mō Stifan ne kufu moj de mō feye o təwə lamarj-no feye o gya fo ekpa-č se-č, na m bo mfej, ne mo a sure si feye bo mō, ne mo a bee deere bamō ne baa ya mō mō-č awaagya se sa bamō.’ ²¹ Ne anę nyarpe ye, ‘Nare, a lee feye mo i suj fo kęf, a m bo kyoŋwe nde se awuye-o ase.’”

Anej ne Poɔl a lee bo kaapo bamō feye o gye Roma man kigyi-ō

²² San ne Poɔl e sa sensa-č, ba laato ba nu, amaa bamō a nu feye Poɔl ye anę nyarpe ye o yo bamō ne bo moj gye Yudaa awuye-o ase-č, ne baa bee lee ba feę-č kenken feye, ‘Mon’ taa mō nare. Mon’ mō mō! A moj bware feye mō a bee lee kyena sweere mo se.’ ²³ Na ba feę-č, na ba lenkpan bamō awaagya-č, na ba twees eba kyonje soso bo kaapo feye bamō iduń a fwii Poɔl se bwęet. ²⁴ Ne Roma soogya agyenjkpeepo-č a sa kans feye asoogyaa awuye-o taa Poɔl yaa bamō kwatasę-č-č, ne oo təwə gywii bamō feye bo da mō kokyokywee, na bo nya lju kęto se ne Yudaa awuye-o e feę-č ba kye mō-č. ²⁵ Amaa bamō a ljure mō bo beya sweere, na bo da mō-č, ne Poɔl a təwə gywii soogya bresę ne o yere mfej-č feye, ‘N gye Roma man kigyi nee. Ne bo moj tee gyi mo aseň feye mo a waa bęy kó. A moj da mojne mbraa-č feye a gye bęy feye monę e kpa a mon’ da mo kokyokywee aaa?’

²⁶ Soogya bresę amo a nu anen-č, ne oo yo asoogyaa agyenjkpeepo-č ase ya bise mō feye, ‘Keto ne fo e kpa a fo waa ɔnyare amo-č bware aaa? A lee feye o gye Roma man kigyi nee!’

²⁷ Amose-č ne soogya agyenjkpeepo amo a yo Poɔl ase ya bise mō feye, ‘Təwə gywii mo, a gye kasentinj feye Roma man kigyi e gye fo aaa?’

Ne Poɔl ye, ‘Oonj.’

²⁸ Ne soogya agyenjkpeepo-č ye, ‘Mo a ka atanne dabe pwęe ne mo a deę kii Roma man kigyi.’

Ne Poɔl a bęnjaa feye, ‘Amaa m feraa Roma man agyi a deę kowę mo-č se-č, n gye Roma man kigyi nee.’

²⁹ Puri amo-ro, ne bamō ne ba kpa kibise mō aseň-č pęee a lwii kamęe lee Poɔl ase. San ne soogya agyenjkpeepo-č a pini feye Roma man kigyi ne oo ljure agbarabi-o, ne kufu a nya mō.

Anej ne baa yaa Poɔl man abrəse akato-č-č

³⁰ Amaa soogya agyenjkpeepo-č e kpa feye o lju kęto se ne Yudaa awuye-o e poro Poɔl-č. Amose kęmo kayę nkę-č, ne oo sa ne baa sanjne agbarabi ne baa bo ljure Poɔl-č. Ne oo tee

Wuribware ałoñjoporo-o na manj abres-e-o pëee feye bo gyanje. Né oo baa Pool baa bo yera bamó akato-ro.

23

¹ Ne Pool a deeré manj abres-e-o akato-ro, ne o ye, “Mo bækko-ana Isireelii awuye! Wuribware ase feraa, nyi mo kakpono-ró feye moñ de kebøyé bo lee mo kakyena-ro hareqé bo fo ndoo!”

² Ne Wuribware ałoñjoporo bres-e ne ba tee mó e Ananiyas-o a sa bamó né bo yere bo meraa Pool-o kano feye bo daye mó kano sé abaa.

³ Ne Pool a tawé gywii mó feye, “A waa dëe Wuribware mo e da fo, nno nyoo nyoo wuye. Fo te mfen fo ye fo de mbraa-o, ne fo i gyi mo aseñ, na fo-o fo bee fo e waa ketó né ki kye mbraa-o, a lee feye fo ye bo da mo!”

⁴ Ne bamó né bo yere meraa Pool-o a tawé gywii mó feye, “Fo e saare Wuribware ałoñjoporo bres-e-o nee!”

⁵ Ne Pool a beñjaa feye, “Mo bækko-ana Isireelii awuye, moñ nyi feye o gyé Wuribware ałoñjoporo bres-e-o nee. A gyé kasentij feye abwareşen wore-o ye, ‘Fo ma tawé aseñ boyé bo kye fo aseñ-e-o ɔgyenjkreepo.’”

⁶ San ne Pool a nyi feye bamó né bo bo ngyanje-o-ro-o boqo gyé Sadukii awuye, né boqo mo gyé Farisii awuye-o, ne oo tawé gywii bamó feye, “Mo bækko-ana Isireelii awuye! N gyé Farisiinyi nee, n ne se na n na gyé Farisii awuye nee. Aneñ ne mo a kóre gyi feye bamó né baa wu-o i kyinji a bo lee lowi-ro-o si ne ba gyi mo aseñ mfeé-o!” ⁷ Mo keden tawé anej-o, ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o a lee ba kó, ne baa ke-ro, ⁸ a lee feye Sadukii awuye-o ye aseñ maa kyinji a bo lee lowi-ro. Né bo bee bo ye Wuribware mbao moñ bo-ro, né seße ya wu, mó kayowore na mó kra i wu pëee. Amaa ne Farisii awuye-o mo e kóre amo asa pëee ba gyi. ⁹ Ne elawo-o a bee tii si, ne Wuribware mbraa akaapopo-o boqo né bo bo Farisii awuye a kebegya-o a koso yere-ro keñken feye bo moñ nyi Pool kebøyé kó. Né bo ye, “Ané moñ nyi onyare mo kebøyé kó! Nsañse a gyé kasentij nee feye kyeñjanpo bëee Wuribware kaboo a sa sejşa gywii mó!”

¹⁰ Aneñ ne ikii-o-ro a waa lejn bwëet-o-sé-o, ne kufu a nya soogyaa ɔgyenjkreepo-o feye baa kyayé Pool-o-ro. Amoş-e-o né oo sa kano feye soogyaa awuye-o yo aseñ-e-o-ro ya lee Pool lee bamó ase, na bo bee taa mó yaa tii bamó kwatase-o-ro.

¹¹ Kanye amo-o, ne ane nyanyé Yeesuu a lee mó eyee bo kaapo Pool dee-ro, ne oo tawé gywii mó feye, “Fo ma sa a kufu nya fo! Fo a yere bo sa mo Yérosalem manj-no. Aneñ dëe né fo e yere a fo bo sa mo Roma manj-no.”

Anej ne baa da Pool kuju si kikpuni-o

¹² Ne kemó kaye nké-o gyegyaye, Yudaa awuye boqo a gyanje kra anej né ba waa-o. Né baa waa etan feye bamó e moñ moa Pool, bo maa gyi ateeše, anej dëe mo né bo maa nuu nkyu. ¹³ Bamó ne baa kra aseñ mo-o kyo aseñ aduna. ¹⁴ Ne baa yo Wuribware ałoñjoporo-o na manj abres-e-o ase ya tawé feye, “Ane a gyanje waa etan feye ane e moñ moa Pool, ane maa gyi ateeše. ¹⁵ Na mbeyomó moñ sun a bo ya kore Roma soogyaa ɔgyenjkreepo-o feye o bee baa Pool moñ akato-ro, na moñ! waa feye moñ a kpa feye moñ! bee nu aseñ bo lee mó kuju si neenee-o. Amaa ane e waa sira, na ane moa mó pwëe na o dëe fo mfeé.”

¹⁶ Amaa Pool mó pekyee mó gyi keyaaföré kó a nu bamó aseñ né ba kpa a bo waa-o. Amoş-e-o né oo kore kpa yo mfen ne baa tii Pool-o, ne oo ya tawé ketó ne oo nu-o gywii Pool.

¹⁷ Ne Pool a tee soogyaa obres-e kó, ne oo tawé gywii mó feye, “Yaa keyaaföré mo soogyaa ɔgyenjkreepo-o ase. O de aseñ kó a tawé gywii mó.” ¹⁸ Ne soogyaa bres-e-o a gyé mó kegyenjkreep yaa mó soogyaa ɔgyenjkreepo-o ase ya tawé feye, “Pool né baa tii-o ya tee mo tawé gywii mó feye mo baa keyaaföré mo fo ase, a lee feye o de aseñ kó a o tawé gywii fo.”

¹⁹ Ne soogyaa ɔgyenjkreepo-o a kra keyaaföré-o kesareş-ro taa mó yaa keri si ya bise mó feye, “Nteto né fo de a fo tawé gywii mó?”

²⁰ Ne o ye, “Yudaa awuye manj abres-e-o a waa kano feye ba tawé a bo gywii fo nyanyé feye fo baa Pool bamó akato-ro, na bo waa feye bamó a kpa a bo nu aseñ neenee bee bo lee Pool kuju si-o. ²¹ Amaa fo ma kóre bamó gyi, a lee feye bo kyo aseñ aduna, né ba kweero a bo gywii Pool. Baa waa etan feye bo maa gyi, né bo maa nuu, amaa baa moa Pool pwëe. Baa waa sira, lowe pëee, na bo gywii anej né fo-o fo e tawé-o nee.”

²² Ne soogyaa ɔgyenjkreepo-o ye, “Mo a nu. Mbeyomó fo de kpa feye fo naré, amaa fo ma kanj tawé gywii óko feye fo a tawé aseñ-o gywii mó.”

Anej ne baa yaa Pool Gominaa Feelis ase-o

²³ Keyaaföré amo a yii-o, ne soogyaa ɔgyenjkreepo-o a tee mó abres-e anyo, ne o ye, “Moñ taa soogyaa awuye alafa anyo, na ekpanja adeepo adusunoo na akpa awuye alafa anyo, na

* 23:5 Kelée Igypiti 22.28.

mone aa bamq waa siraa lee mfees ndoo kanye saaj ne ases e kpa a bo di-o yo Kayesareya maaj-no. ²⁴ Mon' kpa kpaaja ko sa Pool a o dee, na mon' kuj mō neenē yaa bo fo Gominaa Feelis ase."

²⁵ Ne soogyaas ogyenkpreepo-o a kyoree wore sa bamq a bo yaa fey,

²⁶ "Mo, Kilawudiyus Lisiyas, e gye ne n de wore mo mo e kyonjwe Bres Gominaa Feelis. Mo e ka fo kano. ²⁷ Yudaa awuye ya kra onyaré mo ne n de mo e kyonjwe fo ase-o fey ba kpa a bo mo mō. Ne mo a nu fey e gye Roma maaj kigyi nee, amose ne mo aa mo asoogyaa awuye a ya koore mō. ²⁸ Mo a kpa fey n nu keta se ne ba poro mō-o se-o, ne mo a taa mō yaa bamq maaj abress-o ase. ²⁹ Amaa mo a nu fey e moj waa keta ne ke e kaapo fey bo mo mō bese bti mō-o. Bamq fofoj mbraa-o asej ne bo de ba poro mō. ³⁰ Ne mo a nu fey baa da mō kunu si kikpuni. Amose-o ne puri amo-ro ne mo a fa mfeere fey mo e baa mō a m bo kyonjwe fo ase. Mo a towé gywii bamq ne ba poro mō-o fey bo baa mō asej ne bo de-o fo ase."

³¹ Ne asoogyaa awuye-o a waa keta ne bamq ogyenkpreepo-o a towé-o. Ne baa meraa se kanye amo, ne baa taa Pool yaa fo haret Antipatris maaj-no. ³² Kemo kaye jke-o ne asoogyaa awuye ne bo naa sweere-o a kinjji yo Yerusalem yowé bamq ne ba dee ekpaaja-o fey bamq aa Pool a yo. ³³ Ne baa taa anej-aaa ya lweero Kayesareya, ne baa taa wore-o sa gominaa-o, ne baa taa Pool bo waa mo késaree-ro.

³⁴⁻³⁵ Ne gominaa-o a karé wore-o, ne oo bise Pool swere kebegya ne oo lee kemq se-o. Mo a nu fey ee lee Kilikiya swere se-o, ne o ye, "Bamq ne fo aa bamq de asej-o ya ba, mo i nu fo ase." Ne oo sa kano fey asoogyaa awuye taa Pool yaa gominaa a kōloj dabe ne Owure Herod ko ne oo dees kyena-o a pwee-o-ro ya yere deeré mō se.

24

Anej ne Yudaa awuye-o a poro Pool gominaa-o akato-ro-o

¹ To, kemq jke nnuu kamee, ne Wuribware olənjəro bres Ananiyas na maaj abress kq na laoyaa ko ne ba teq mō e Teretus-o a lee Yerusalem ba Kayesareya mfen. Ne baa yo gominaa-o akato-ro ya towé bamq kano se asej ne bo de bo kye Pool-o. ² Ne gominaa-o a tee Pool mo baa, ne Teretus a lee asej ne bamq aao Pool de-o kotowé kaase towé fey, "Bres Feelis, fo kanyiasej ne fo de fo e deeré ane se-o se, ane a nya kayeeyuri kyee, ne ato bwēeto i kyurowi a baa ato timaa ane swere mo se. ³ Ane a sure nkyurowi amo se toj kemaa na saj kemaa, ne aa waa ane kōne bweeto bweeto. ⁴ To, ma kpa a nu kra mone bo kyena mfeey kyee, amaa mo e kore mone nee fey mon' nu ane asej katij mo. ⁵ Ane a nu nee fey e onyaré mo gye sesse boye, ne oo sa ne aa fii ane-o. ⁶ O naa o baa Yudaa awuye wore wore ne bo bo kaye mo-ro-o pese asej. Ne o bee a gye bamq ne bo gya Yeesuu Nasarətenyi a ekpa-o se-o agyenkpreepo-o oko. ⁶ Ne oo waa Wuribware sunkpa ne o bo Yerusalem maaj-no-o iyisi, [ne ane a kra mō, ne ane a kra fey ane e baa ane mbraa-o a ane bo gyi mō asej. ⁷ Amaa, ne Lisiyas, soogyaas ogyenkpreepo-o, a ba, ne oo bo taa mō elen se lee ane ase. Ne Lisiyas a sa kano fey bamq ne mō aa bamq de asej-o ba fo ase.] ⁸ Fo ya bise onyaré mo, fo fofoj i nu a fo bo lee mō asej keta se ne ane aa mō de asej ne ane e poro mō-o." ⁹ Ne Yudaa awuye ne bamq aa Teretus a ba-o a ba bamq nno bo waa-ro fey mporo-o pese gye kasentin nee.

Anej ne Pool a kya kan gominaa-o akato-ro-o

¹⁰ Ne jke gominaa-o a sa Pool kpa fey e towé mō asej. Ne Pool ye, "Obres, ij nyi fey fo a gye asej swere mo se kyee. Amose-o mo akato a gyi fey mo a yere fo akato-ro mfees mo e kya kano. ¹¹ Feys anej ne fo fofoj a nu-o, a moj kyo jke kudu jnyo nee fey mo a yo Yerusalem a ij ya sun Wuribware mo sunkpa mfen. ¹² Amaa mo aporopo-o moj nu mo mfen na mo aa oko i gyiiri iki, ne bo moj jnyo mo a sa ne asej a baa asej ko kebwarekore akyan-j-o bese manj-j-o toj ko. ¹³ Ne bamq mo bo maa taare a bo kaapo fey asej ne bo ye mo a waa-o gye kasentin. ¹⁴ Amaa mo a sure si fo akato-ro mfees fey bamq ne bo gya Yeesuu Nasarətenyi a ekpa-o se-o oko e gye mo. Haree gbaa bamq a towé fey anej a ekpa-o gye kayeba nee ooo, mo-o mo, ekpa amo dees se ne m bo mo i sun Wuribware ne ane Yudaa awuye a sun haree lee dedaa-o. Amaa ij gbaa mo e kōre mbraa ne ane odedaapo Mosis a kyoree na keta kemaa ne Wuribware akyaaam-e-o a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o mo i gyi. ¹⁵ Keta ne mo a kōre Wuribware gyi, ne o gywii kemq-o, ne bomo-o gbaa bo gywii. Amo e gye fey asej pese, atimaa na abyee-o, i kyinji a bo lee lowi-ro. ¹⁶ Amose-o saj kemaa ij nyi mo kakpono-ro fey moj waa boye ko bo gya Wuribware bese ses.

¹⁷ To, mo a lee Yerusalem-o nsu kano jko nee, ne mo a kinjji yo mfen a ij ya taa atanne sa mo asej ne ba wu kitiri-o, na i lənjəo Wuribware mo sunkpa mfen. ¹⁸ Bamq a nu mo Wuribware sunkpa-o mfen-o, moj lee n de iyisi, a lee fey saj amo mo a kyo sa ne

a Wuribware aləŋŋəpo-o na maŋ abrəse-o a baa mō aseŋ mo ase, ne bo ye m bu mō kepo. 16 Amaa mo a towé gywii bamō feye ane Roma awuye feraa ane moŋ de sesé ne baa baa mō aseŋ-o ane e sa boko pwee na bamō ne mō aa bamō de aseŋ-o dēe gyanjne na o kya kanɔ. 17 Saŋ ne baa ba mfēe-o, moŋ lee gywii, amaa kēmo kaye nkē-o, ne mo a kyena mo seŋyikpa, ne mo a sa kana feye bo baa ḥnyare-o. 18 Ne bamō ne mō aa bamō de aseŋ-o a koso yere, amaa bo moŋ towe feye oo waa aseŋ bøye ne weetee mo a fa feye ba towé-o. 19 Ketɔ ne bamo aa mō de-o pree e gyø iki kɔ bo lee aseŋ ne bamō fɔŋfɔŋ i sun Wuribware-o se, na bo lee ḥnyare kɔ ne oo wu, ne ba tøe mō e Yeesuu-o si, amaa Pooł feraa ase, o ye o saŋ o te. 20 N deŋ moŋ nyi aseŋ ne mo e waa, na n̄ nya aseŋ amo-ro nu-o. Amose-o ne mo a bise Pooł feye o kpa a o yɔ Yerosalem, na bo ya gyi aseŋ aaaa. 21 Amaa Pooł moŋ sure. O ye mō a gyø Roma maŋ kigyi-o si-o, o de kpa feye o towé gywii mo feye n̄ yaa mō aseŋ owure dabe-o ase, na o ya gyi mō aseŋ. Amose-o ne mo a sa kana feye bo deere mō se bo fo saŋ ne mo e nya a n̄ yaa mō aseŋ owure dabe-o ase-o.”

22 Ne Agripa a towé gywii gominaa-o feye, “Mo e kpa feye mo fɔŋfɔŋ nu ḥnyare amo kano-ro aseŋ.” Ne gominaa-o a beŋŋaa feye, “Nyanjé fi i nu mō kano-ro aseŋ.”

23 Kēmo kaye nkē-o, ne gominaa-o na Owure Agripa na mō pekyee-o na bamō ne ba da nkyirele bo gya bamō se-o na asoogyaa agyenkpreepo na maŋ agyenkpreepo a bo lwee lamaŋ a kekyan dabe ne ba gyanjne kēmo-ro-o-ro. Ne gominaa-o a sa kana, ne soogyaa awuye a baa Pooł mfenej. 24 Ne gominaa-o ye, “Nana Agripa na bamō ne bo bo mfēe-o, moŋ e n̄ya ḥnyare ne Yudaa awuye yø bamo aa mō de aseŋ, ne baa baa mō aseŋ mo ase-o. Mfēe na Yerosalem ne baa kore mo feye n̄ deere bamō aseŋ-n̄, na ba fe-e-ro feye m mao mō. 25 Amaa moŋ taare n̄u ketɔ ne oo waa ne ke e kaapo feye n̄ sa a bo mao mō-o. Ne mō a towé feye o de kpa feye o towé gywii mo feye n̄ yaa mō aseŋ owure dabe-o ase, na o gyi mō aseŋ-o se-o, mo a fa feye mo e yaa mō mō ase. 26 Amaa moŋ de kesen konjko ne mo e yere se a m bo kyoree mō aseŋ yaa aŋe owure dabe-o. Amose ne mo a baa mō mone ase, fo fɔŋfɔŋ Nana Agripa ase, na aŋe ya bise mō aseŋ-o-ro lowe-o, na n̄ nya nya kɔtɔkɔ kyoree. 27 A lee feye mo ase, a moŋ bware feye fo a taa sese ne fo a tii mō-o bo kyoŋwø ane owure dabe-o ase, na fo moŋ taare kaapo ketɔ suyo bœe bøye suyo ne bo ye oo waa-o.”

26

Aneŋ ne Pooł a kya kanɔ Agripa akatɔ-rɔ-o

1 Ne Owure Agripa a towé gywii Pooł feye, “Mbeyomø feraa, ane a sa fo kpa, towé fo aseŋ.” Ne Pooł a teyi késaré, ne o ye, 2 “Nana Agripa, mo kuru bo daŋ feye ndao mo a yere fo akato-ro mo e kya kanɔ bo lee aseŋ pree ne Yudaa awuye ye mo a waa-o se. 3 Bo lee feye fo nyi Yudaa awuye adedaasen-o na bamō ikii-ro damenaŋse. Amose-o mo e kore fo nee feye fo gyi kanyite, na fo nu mo ase. 4 To, Yudaa awuye pree nyi mo kakycena-ro hargee lee mo ḥnyagyi-ro. Bo nyi aseŋ ne mo fɔŋfɔŋ aye mo a kyena bɔrɔ-o, na aseŋ ne mo a bee bo kyena Yerosalem boro-o. 5 Bamō e kaa bo gyi kaseňtin feraa de, bo nyi hargee lee saŋ-o feye mo a gyø seſe ne n̄ dees n̄ tii Farisii awuye-o si. Ne mone nyi feye Farisii awuye-o gyø aseſe ne bo gyø aŋe mbraa-o na aŋe ananatø kemaa se-o nee. 6 Ne mbeyomø n̄ gyø sa ne mo a waa bøye ne n̄ yere fo akato-ro mo e kya kanɔ. Amaa ketɔ se ne n̄ yere mfēe-o e gyø feye mo a kore mo i gyi feye Wuribware a sun ḥmɔrøwepo ne oo towé bo beya gywii ane adedaapo feye o sun bo kyoŋwø bamō-o. 7 Ketɔ konjko ne aŋe aseſe a nsuro kudu ḥnyo-o a kore gyi feye aŋe e nya ne a kperi amo se ane i sun Wuribware mpase na kanye-o. Na bo lee mo kokɔregyi mo se ne Yudaa awuye e poro mo-o. 8 Nteto se nee, ne mone Yudaa awuye ne mone bo mfēe-o maa taare a mon' kore gyi feye Wuribware i kyinji alowipo a o lee lowi-ro-o nee? 9 N gbaa, mo fɔŋfɔŋ a dees fa feye mo e gyø ekpa kemaa ne mo e taare-o se, na n̄ waa aseŋ bo nyera Yeesuu Nasarætenyi a kenyare-o. 10 Aneŋ ne mo a waa Yerosalem-o nee. Mo a nya keyaaleen bo lee Wuribware aləŋŋəpo-o ase, ne mo a tii Wuribware aseſe bweetɔ, na saŋ ne baa bu bamō kēpo-o, mo a sure si feye bo mao bamō. 11 Iluwi bweetɔ mo a narę kebwarekore akyan-n̄ gyanjne se mo e sa ne amo abrəse-o i gyiiri bamō ne bo gya Yeesuu a ekpa-o se kesebo. Ne mo a leŋ bamō, na bo taa Yeesuu kenyare bo da yii. Mo dun a fwii bamō se, haree gbaa mo a yɔ kɛfɔ kɛfɔ emaj kɔ se ya waa bamō aworefɔo.”

Aneŋ ne Pooł a towé aneŋ ne oo kii Kristoonyi-o

12 Ne Pooł a kya se towé feye, “Emanj amo oko e gyø Damasikus. Ne mo a nya keyaaleen lee Wuribware aləŋŋəpo abrəse-o ase yo mfēe-o. Kaseňtin, bamō fɔŋfɔŋ ya sa mo kana feye m baa Yeesuu a kɔregyipo-o Yerosalem, na bo gyiiri bamō kesebo. 13 Nana, mpase kɔ ne mo a n̄u kelanjnero kɔ ne ko kyo kyøwe kelanjnero a lee awore-ro bo wee muruwaa mo aa aseſe ne mo aa bamō naa-o se. 14 Ne ane pree a lee da sweere, ne mo a nu børe kɔ ane Heebrii seŋsa-ro feye, ‘Sooł, Soał! Nteto nee ne fo e tɔora aseŋ? Kayaagyi ne o ye o maa nu mō se aseŋ-o moŋ nyi feye o waa mō eyee nee.’ 15 Ne mo a bise feye, ‘Mo nyanjpe, fo nse nee?’ Ne

oo beññaa feye, ‘Mo e gye Yeesuu ne fo e toorraa-o. ¹⁶ Mbeyom o koso yere, a lee feye mo a lee fo se nee a n lee fo a fo sun kusun sa mo. Na fo ya towé anej ne fo a nu mo ndoo-o aseñ na keta ne mo e ba a m bo kaapo fo nyane na kraye-o gywii aseñ pree. ¹⁷⁻¹⁸ Mone ayé awuye beee boño ya sa ne aseñ a fo fo, mo i lee fo a n lee aseñ-o-ro. Mbeyom o nde se awuye-o ase ne mo i sun fo. Na fo nya sa a bamó akato bunji, na bo nya nu mo aseñ-o kaasé, na bo nya lee Òbonsam a kuwure ne ku du feye kibugyi-o-ro, na bo bo tii Wuribware a kemo ne kaa lanje-r-o se. Na bamó ya kooré mo Yeesuu gyi, Wuribware taa bamó eböye bo ke bamó. Na bamó gbaa bo nya tii bamó ne bo lee anej ne baa kooré mo gyi-o si-o, Wuribware a lee bamó feye bo kii mò fönföñ aseñ-o se.’”

Anej ne Pool a towé mó kusun aseñ-o

¹⁹ Ne Pool a kya se towé feye, “Nana Agripa, mo a gya mó ne oo lee soso, ne oo lee mó eyee bo kaapo mo-o kano se. ²⁰ Ne mo a gye ijkree yo Damasikus, ne mo a yo Ýerosalém man-no na Yudeya sweere pree, na jkree nde se awuye-o ase. Ne mo a towé gywii bamó feye bamó okemaa nu mó eyee, na bo kinjji lee bamó eböye-r-o, na bo ba Wuribware ase, na bo waa kedadmenajse ne ke e kaapo feye baa nu bamó eyee, ne baa kinjji lee eböye-r-o.

²¹ Mo abwaresen kotwo gywii bamó ne bo mon gye Yudaa awuye-o si, ne Yudaa awuye a kra mo saj ne m bo Wuribware sunjka kabuno Ýerosalém-o, ne ba kpa a bo mao mo. ²² Amaa Wuribware a kya mo-r-o, ne mo a yere kekenj bo fo ndoo mo e towé abwaresen mo i gywii aseñ pree hargee awure na aseñ langyan. Keta ne mo e towé feye ke e ba a ke bo waa-o dëe ne Wuribware akyaamee ne baa dëe kyena-o na ane mbraa ñsapo Mosis a towé feye ke e waa-o. ²³ Bo ye, Kristoo ne Wuribware ye o sun-o e ba na mo aseñ sa a o gyi aworeføo, na bo mao mó, na mó e gye ne o gye ijkree a o kyinjji lee lowi-ro. Na mó-o ma towé aseñ timaa a kelanjero mo gywii mó fönföñ aseñ Yudaa awuye na nde se awuye-o.”

²⁴ Pool a maa se o kya kano mfaanee-o, ne gominaa-o a faa mó se feye, “Pool, fo e lo eböñ nee. Fo ato ne fo nyi bwëet-o a waa fo eböñ!”

²⁵ Ne Pool a beññaa feye, “Obress! Ma lo eböñ nee. Keta ne mo e towé-o gye kasentij nee.

²⁶ Nana Agripa, mo e taare a n sa sensa fo ase, na kufu moj de mo, a lee feye fo nyi amo-o pree aseñ. Mo e kooré a n gyi feye fo nyi keta ne ke e yo se ane man-j-o-ro-o damenajse, a lee feye okemaa a nu aseñ mo pree ne aa ba-o. ²⁷ Nana, fo a kooré Wuribware akyaamee ne baa dëe kyena-o gyi bee? N nyi feye fo a kooré bamó gyi!”

²⁸ Ne Agripa a towé gywii Pool feye, “Fo e fa feye sanj kafwee mo ne ane a gyi mfee-o-ro, fo e taare a fo sa a n kii Kristoonyi aaa?”

Ne Pool a beññaa feye, ²⁹ “Haree ket a kyee, beee ket a moj kyee ooo, mo e kore kebwarekore nee feye fo aa bamó ne mone i nu mo ase ndoo-o kii ket a ne n gye-o, amo ekpee mo ne baa da mo-o.”

³⁰ Ne owure-o na gominaa-o na owure mó pekyee-o na bamó ne baa sanj-o pree a koso lee kekyan-j-o-ro. ³¹ Bamó a lee mfen-o, ne baa towé gywii abee feye, “Ónyare mo moj waa ket a kemaa ne ke e kaapo feye bo mao mó beee bo tii mó-o.” ³² Ne owure-o a towé gywii gominaa-o feye, “Ónyare mo dëe a moj towé feye o kpa feye owure dabe-o gyi mó aseñ nee, weetee ane dee a ane ýowé mó a o nare.”

27

Anej ne Pool a lee o yo Roma man-n-o

¹ San ne baa fa mferre feye ane taa koree boro nkyu si yo Italiya sweere se-o, ne baa baa Pool na aseñ ko ne bamó gbaa baa tii-o bo waa soogyaar bresë ko ne ba tee mó e Yuliyus ne o bo asoogyaa katuj ko ne ba tee e “owure asoogyaa katuj”-o kesaree-r-o. ² Ne ane a lwee koree ko ne oo lee Adramityon man-n-o, ne oo waa siraa o yo edanjkpa ne e bo Asiya sweere se-o. Ne ane a meraa se ane e yo koree-o-ro-o, onyare ko ne oo lee Tisalonika man-n-o ne o bo Makedoniya sweere se-o, ne ba tee mó e Aristaakus tii ane se. ³ Kaye jke-o, ne ane koree-o a ya dan Sidon man se. Yuliyus a bware-o si-o, ne oo sa Pool kpa mfen feye o lee koree-o-ro ya nu mó nyare-ana, na bo sa mó ket a ki tiri mó-o.

⁴ Ne ane a bee kya se lee mfen. Bo lee feye ane koree-o e gyanjjaafawii se-o, ne ane koree-o a kwaye boro Kiprus kwii a keri-o, na awfii maa nya da gyanjjaafawii, ne jkree Kilikiya na Pamfiliya esweere bo ane kigyise si a keri-o anej-aaa bo fo Mira manj ne o bo Likiya sweere se-o. ⁵ An e koree-o a fo mfen ne o yo-o se-o, ne soogyaar bresë-o a taa ane waa koree banbanj-n-o. Koree amo a lee Alesandriya man-n-o nee, ne oo waa siraa o kpa a yo Italiya sweere se. ⁷ Ne ane koree-o a nare boye jke bweeto, ne ane a ba kekpone bo fo Kanidus manj se. Ne ane koree-o e kpa a o yo kyowé twækpa a keri-o. Amaa awfii a gyanjjaafawii se-o, ne ane a kii boro kebenaa se a keri-o, ne ane a tenj oposo-ro yo ya fo Kriita kwii. Ne ane a kyon Salamonee manj mfen ne ane e yo kyowé twækpa a keri-o na sweere bo ane kigyise si, na awfii-o ma

nya da ane bweeto. ⁸ Amo-o pree gbaa ooo, ane a naré boye, ne aa waa lej sa ane pwee ne jknee ane dee ya dan dankpa ne ba tee e "Mfen a ekoree dankpa timaa-o" ne o maa manj ko ne ba tee e Laseya-o.

⁹ Bo fo mbeyomo, ane a kyo nyera saaj bweeto kpa-ro se-o, keta a yuri-ro, ne afwii kebeet a fo. Baa a kyo kyon ne ane a lwee Kaboogyii-ro. Anej se-o kufu de ane feye anej a afwii-o e sa a koree buj. Amose-o ne Pool a tewe asej kpeyaa ma gyvii bamog feye, ¹⁰ "Mo nyare-an, mo a nju feye mbeyomo ane ya kya aene kpa-o se, asej boye e ba. Koree-o i bun na etosoro ne e bo-ro-o fo, na asej bee wu amo se." ¹¹ Amaa oko ne e deere koree-o se-o na koree wuye ye bo kya bamog kpa-o se. Amose-o ne soogyaar bres-e-o a nu keta ne baa tewe-o yowé Pool lee-o. ¹² Dankpa amo mfen mon bo dan feye bo kyena, a lee feye saaj amo afwii e da mfen bweeto. Amose-o ases-e-o bweeto, a bware bamog ase feye bo kya bamog kpa-o se nkyu-o si, na bamog e taare a bo fo dankpa ko ne ba tee e Fonikii ne o bo dan sa bamog a bo kyena aferi asa bee ana ne afwii e da bweeto. Fonikii gye ekoree dankpa Kriita kwii si nee, ne a bo kyowé twækpa kigiyise si a keri-o na kyowé twækpa kebeena se a keri-o.

Anej ne afwii a to ane opoo-o se-o

¹³ Ne afwii kafwhee ko a lee kyowé leekpa kigiyise si a keri-o ba a kyaare, ne asej se-o a fa feye ba taare a bo waa anej ne baa kra-o. Amose-o ne baa sanje koree-o bee bo djenjaa opoo se, ne baa kya se ba yo kyowé twækpa a keri-o, ne Kriita kidenje si bo bamog kigiyise si feye anej ne bo kyo bo naa-o.

¹⁴ Amaa keta mon kyee, ne afwii dabe ko ne aa lee kyowé leekpa kebeena-o se-o a da lee kidenje si. ¹⁵ Ne aa bo da koree-o. Bamog a ma taare a bo ba koree bo gyanjaa afwii-o na bo yo akato-ro, amose-o ne baa kii koree-o, na afwii-o nya da lee bamog kamoe na a nen koree-o, ne a nen mo lee kidenje ase ya keso keso, ne baa yowé keto kemaa, ne afwii amo de koree-o o yo. ¹⁶ Ne ane a boro Kawuda kwii kamoe, ne nteterre a yase kakoreegyii ne ba gyiiri saaj kemaa-o lee nkyu-ro bo waa koree-o-ro a lee feye alankpare-o e da kamo bweeto. Baa kpone pwee ne baa dee waa amo. ¹⁷ Ne baa ba ife dabe soswee bo ljure muruwaa koree-o fnsfaj na o ma nya bwee-ro. Nete kufu de bamog feye ba lwee aporo ko ne a bo nkyu-o kaase-o-ro, na bamog koree sii-ro. Aporo mo maa Libiya sweger se a kidenje-o nee. Amose-o ne baa lee waagya ne o kya koree soso ne mo afwii-o a sa ne koree naa-o, na afwii-o nya taa koree-o yaa ton ko. ¹⁸ Afwii dabe amo mon yowé, amose-o kemo kaye jke-o, ne baa lee ba lee etosoro ne e bo koree-o-ro-o eko bo tweee nkyu-o-ro. ¹⁹ Ne kake ne ka bee ka gya se-o, baa lee koree-ro atetomonta-o ako bo tweee. ²⁰ Nkee, waa jke kano jko na ane maa nju kyowé bee kekyee-e-kpa-agyi, na afwii maa se a kya bweeto. Nkee feraa, ne ane abaa-ro a yore. Ane mon lee koree gyi feye seye e lee taare a bo morowé ane.

²¹ Keta a kyee na oko mon tee taare gyi ateese, ne Pool a koso yere, ne o ye, "Mo nyare-an, monje a dee nu mo asej nee, ne monje monj baa koree-o lee Kriita kwii nee, weetee asej dabe na kenyera mo bee a monj to ane. ²² Amaa mbeyomo feraa mo e kore mone nee feye mon' waa kakpono! Monje oko maa wu daa, amo koree wore e gye ne o fo. ²³ A lee feye ndee kanye Wuribware, nyanjee ne mo i sun-o, a sun mo kabao ko mo ase. ²⁴ Ne oo bo tewe feye, 'Pool! Fo ma sa a kufu nya fo.' Kano jkemaa, fo e fo Roma awuye owure dabe-o akato-ro. Wuribware bware, ne o kpa fo asej, ne oo nu fo kebwarekoree-o. Amose-o bamog ne fo aa bamog bo koree-o-ro oko maa wu." ²⁵ Amose-o, mo nyare-an, mon' waa kakpono! A lee feye mo a koree Wuribware gyi feye o waa anej mo ne oo tewe gyvii mo-o. ²⁶ Amaa ane e dan kwii si pwee."

²⁷ Kemo jke kudu nna-o kanye, ne afwii a nen ane koree-o yaa kyowé twækpa a keri-o bo tejj Opo Dabe-o-ro. Kake kudu nnasepo-o bo fo kaye nsena-o, ne aa waa nteterre-o feye ane e to-ro kidenje si-o. ²⁸ Amose-o, ne baa waa kidebu, ne baa ba fe soswee bo kya kemo, ne baa yowé-ro waa nkyu-o kaase, na bo de fe-o-ro. Ne baa lju feye amo a nkyu-o kaase gye ayaa kelafa na adunyo ken. Amo a bee waa kafwee-o, ne baa bee waa anej dee, ne baa lju feye jke feraa a bo ken ayaa adukpanoo. ²⁹ Ne kufu de bamog feye koree-o e naré aforé se na o bwee-ro, amose-o ne baa ba koree amo kamoe adebu dabe ana ne baa ba agyereto bo waa, ne a sa ne o yere-o bo waa mo kaase, na o nya yere. Ne baa kore bamog ikisi feye kaye ke menaj. ³⁰ Ne nteterre-o e kpa feye bo seré lee koree-o-ro. Amose-o ne baa ba ife bo kya kakoreegyii-o, ne baa yowé-ro bo djenjaa nkyu si, ne baa waa feye bamog a kpa a bo lweero ya waa akato-ro a adebu dabe ne a sa ne koree-o e yere-o. ³¹ Amaa Pool a tewe gyvii asoogyaa bres-e na asoogyaa-o nee feye, "Nteterre-o mo e mon sii kyena koree mo-ro feraa, ane pree iwu." ³² Amose-o ne asoogyaa-o a tenje ife ne kakoreegyii de-ro-o, ne kakoreegyii-o a seré ka yii.

³³ Bo fo gyeggyaye kese-ro-o, ne Pool a kore bamog okemaa feye bo gyi ateese. O ye, "Monje a gyvii afwii na alankpare-o na a yuri-o, monje monj gyi seye. ³⁴ Amose-o mo e kore monje nee feye mon' gyi ateese. N gye anej, monje i wu. Monje oko kipwiigyi gbaa maa fo, sanboto lowi

ne mone iwu.”³⁵ Pool a tawé anej lowe-o, ne oo taa bodobodoo, ne oo sa Wuribware aŋse bamo akato-ro mfen wee se, ne oo teŋne-ro, ne oo lee o gyi.³⁶ Ne bamo pese a waa kakpono, ne bamo okemaa gbaa a gyi ateese.³⁷ Ané ne ane bo koree-o-ro-o bo aseſe alafa anyo na adusunoo na asiye.³⁸ Okemaa mo a gyi kpone-o ne baa lee etosoro na ayu ne a bo koree-o-ro-o pese bo tweę nkyu-o-ro na koree-o ma lee nya waa dwii bweeto.

Anen ne koree-o a bwee-ro, ne oo mwiiro-o

³⁹ Kaye njke-o, ntseeret-o a pini feye sweere moŋ bo efə, amaa bo moŋ taare pini mo kenyare. Baa lju feye o po'o ekekeq se kisipu bo mfen bweeto, amose-o ne baa fa feye bamo e taare ba ya dan mfen.⁴⁰ Amose-o, ne baa ten ife ne ii njure adebu dabe ne a sa ne koree-o e yere-o, ne aa lwee nkyu-o kaase, ne baa sanje ife ne ii njure abaj dabe ne bo de bo lej koree-o. Ne baa yase waagya kagyingii ne o bo koree-o akato-ro-o na afwii-o nya nej ane yaa akato-ro. Ne ane a waa feye ane e dan kidenbe si.⁴¹ Ne koree-o a ya dan ese kipireن ko ne ke bo nkyu-o-ro-o si, ne koree-o akato-ro a sii ese-o-ro, ne njkee koree-o maa lee yo akato-ro. Ne alanjpare dabe a da koree-o kamee anen-aaa, ne oo bo bwii-ro kyikpuri kyikpuri.

⁴² Ne asoogyaaw awuye-o a fa feye ba moŋ bamo ne baa tii bamo ba yaa bamoo owure dabe-o ase-o, na bo ma nya tweę ya lee kidenbe si na bo sere.⁴³ Amaa soogyaab rese-o e kpa feye o morowē Pool. Amose-o ne sbres-e-o ye bo yowē anej kowaa. Ne o ye bamo ne bo nyi etwes-e gy'e njkpe fuwi ywee nkyu-o-ro, na bo tweę yo kidenbe si.⁴⁴ Na bamo ne baa sanj-o mo kra iyii banjese na koree-o abwees-e-o-ro, na e nya taa bamo yaa kidenbe si. Mfaanee ne ane pese a bo morowē ane eyee ya fo kidenbe si.

28

Bamo a fo Melita kwii-o, ketə ne baa waa-wa-

¹ San ne ane a fo kidenbe si njka na alanjfiya-o, ne ane a deε nu feye kwii ne ane bo mo se-o, ne ba tee ε Melita.² Mfen a aseſe-o gy'e aseſe timaa, ne baa waa ane kedamenajse bweeto. Bware a lee keba-o, ne afwii a kra ane, amose-o ne baa kure deekpa, ne bo ye ane bo wore.³ Ne Pool a kpa gyakee, ne oo lee ngya-o njko ako o waa deekpa-o-ro. Mo a de o waa-ro-o, ne deekpa-o kipenej a lee kowə kagyosan-j kako-ro, ne kaa ba kemo eyee bo keete Pool kesaree dunj.⁴ Kwii amo se a aseſe-o a lju kowə amo Pool kesaree se-o, ne baa lee ba towé ba gywii abee feye, “Onyare mo a mo aseſe. Haree mo a moŋ wu nkyu-o-ro gbaa ooo, mo ebɔye ne oo waa-o e moŋ mo a e bo ka koko.”⁵ Amaa Pool a kpkpaa kemo nee bo waa deekpa-o-ro, na ke moŋ waa mo seye.⁶ Njkee bo gywii nee a Pool puŋje beee o teŋ leej da wu. Amaa baa gywii kpone bo moŋ lju seye mo eyee se, ne baa kyurowi bamo mferere, ne bo ye, “O gy'e kisi nee!”⁷

⁷ Amo kwii amo se owure ne ba tee mo Pubiliyus-o de mo sweere ko meraa mfen ne ane e wore deekpa-o. Ne oo yaa ane mo lɔŋ-no. Njke nsa ne ane a gyi mo ayé mfen-o, oo kra ane damenajse.⁸ San amo Pubiliyus mo se e la fekyu, na o koo mo kame-ro. Ne Pool a yo ɔnyare amo ase mo kekyan-j, ne oo kore kebwarekore, ne oo ba mo asaree bo dɔŋŋo mo se, ne oo kpaare.⁹ Amo-o se-o, ne alɔŋo ne bo bo mfen-o pese a ba mo ase, ne oo kya bamo.¹⁰⁻¹¹ Amose-o baa bu ane bweeto baa ke ane ato bweeto mfen.

Anen ne Pool a bo fo Roma manj-no-o

Ne ane a gyi aferi asa kwii amo se. San a fo ne ane e kpa a ane kya ane kpa se-o, ne ane a nya koree banjan ko. Ne Melita awuye-o a taa ato bweeto ne a tiri ane kpa-o se-o bo waa ane koree-o-ro. Koree amo ne ba tee ε “Bwaye na Ata”-o a lee Alesandriya manj-no. Ne oo bo yere kwii amo se kebee ne afwii bo-ro, ne a maa nya a t u kpa nkyu si-o.¹² Ne ane a meraa ane kpa se. Ne ane a dan Siirakus manj se, Sikiliya kwii si. Ne ane a gyi njke nsa mfen.¹³ Ané a lee mfen-o, ne ane a ya dan Regiyum manj se, Italiya sweere se. Kemo kaye njke-o, ne afwii ko a lee kyowē leekpa a keri-o kigyise si ba a kyaare, ne ane a yo se. Kemo kaye njke-o, ne ane a dan Putiyoli manj se.¹⁴ Ne mfen a aseſe ne baa koore Yeesuu gyi-o ye ane kyena bamo ase kadaawɔkywē konjko. Lee mfen ne ane a kya ane kpa-o se bora ayaa-ro yo Roma a keri-o.

¹⁵ Ne Kristoo awuye ne bo bo Roma manj-no-o a nu feye ane e ba-o, ne bamo boko a gyanjaa ane manj ko ne ba tee ε Apiyus kegya-ro-o, ne boko mo a gyanjaa ane manj ko ne ba tee ε Af-esokekpa-esa se. San ne Pool a lju bamo-o, ne oo sa Wuribware aŋse, ne njkee wore a nya mo.

Ketə ne Pool a waa Roma manj-no-o

¹⁶ San ne ane a fo Roma manj-no-o, ne baa sa Pool kpa feye o ya kyena mfen ne o kpa-o, amaa baa lee soogyaanyi ko ne o deere mo se, na o ma nya sere-o.¹⁷ Amo njke nsa kamee, ne Pool a gyanjaa Yudaa awuye abreſe ne bo bo Roma-o, na o nya tawé ketə se ne oo ba-o gywii bamo. Ne o ye, “Mo bɛsko-ana Isireelii awuye, mone a nu anen ne baa taa mo lee Yerosalem bo baa mfeɛ, na bo gyi mo asen-o. Mfen a awuye-o a poro mo feye mo a waa boye bo kye

ane Isireelii awuye na ekpa ne ane adedaapo a kaapo ane-o. Né baa tii mo, né baa taa mo sa Roma agyenjkpepo né bo bo Yerosalem mfen-o. Amaa moŋ waa bɔyé kɔ daa.¹⁸ Bam a bise mo aseŋ lowe-o, né ba kpa a bo yɔwé mo, a lee feye bo moŋ ḥu bɔyé kɔ né mo a waa, né a kaapo feye bo mao mo-o. Amaa Yudaa awuye moŋ sure feye bo yɔwé mo a n nare.¹⁹ Nkée kpa kemaa moŋ lee o bo-ro né mo e gya se, amo mo kɔtɔwé gywii bamfeyé bo yaa mo Roma owure dabe-o ase, na o ya nu mo aseŋ. Anen se né baa baa mo mfee. Moŋ ba mfee a m bo tɔwé keseñ kɔ bo kye ane aye awuye nee.²⁰ Amose né ḥ y e ḥu mone, na mo aa moŋne a tɔwé kemo aseŋ. Kasenjin si feraa, kɛtɔ se né baa da mo ekpee-o e gye feye mo a kɔrɛ Kristoo ne ane Isireelii awuye de mò temaa feye Wuribware i sunj na o bo morɔwé ane-o gyi nee.”

²¹ Né baa beňňaa mò feye, “To, ane moŋ nya ewore ko bo lee Yudeya sweere se bo lee fo kuju si, ne ane sesé ko mo moŋ lee mfen bo tɔwé fo kuju si aseŋ beeë aseŋ bɔyé kɔ gywii ane.²² Amaa ane e kpa a ane ḥu fo mfeeré, a lee feye ane nyi feye tonj kemaa ane aseše e tɔwé aseň ba kye Yeesuu a ekpa mo né fo gya se-o.”

²³ Amose-o né bamo aao Pœl a sa kake. Kake amo a fo-o, né aseše bwęetɔ a ba mfen ne Pœl bo-o. Né oo kaapo bamo Wuribware a kuwure-o si aseŋ lee gyegyaye ya bo fo kanye. Né oo karé abwareseň wɔrɛ-o-ro tonj kɔ gywii bamo bo kaapo anen ne Mosis mbraa ḥsapo-o na Wuribware akyamæe né baa dee kyena-a a tɔwé Kristoo, ḥmorɔwepo né o ba-o, aseŋ-o. Né oo kaapo bamo-ro, na bo nya nu kaase feye Yeesuu amo dee e gye Kristoo-o.²⁴ O taare kyurowi bamo bokø mfeeré, amaa bamo bokø mo moŋ kɔrɛ aseŋ-o gyl.²⁵ Amaa san ne baa brawe-ro ba yo, na bamo wore wore i gyiiri aseň ne baa nu-o ikii-o, né Pœl a tɔwé gywii bamo feye, “Kasenjin ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa ne Wuribware kyaamæe Isaya a tɔwé gywii mone adedaapo-o.”²⁶ O ye,

‘Yø ya tɔwé gywii aseše amo feye,
Mone ya nu mo aseŋ kpɔra-ro iluwi bwęetɔ gbaa,
mone maa nu amo kaase.
Mone bee mone e deere aseŋ-o-ro
na mon' fa amo mfeeré kpone,
mone maa nu kaase.’*

²⁷ Né Isaya a kya se tɔwé feye Wuribware ye amo-o a waa anen,
‘A lee feye bamo anju-ro bo lej,
né baa tii bamo ɛsebo,
né baa buŋ bamo akato se.
N gye anen, bamo akato i bunji a bo ḥu ato,
na bamo ɛsebo mo tayé a bo nu aseň,
na bo nu amo kaase, na bo nu bamo eyee,
na ḥkee mo, Wuribware, nya taa bamo ebɔyé bo ke bamo.’* ”

²⁸ Né Pœl a tɔwé bo gye kɛc feye, “Amose-o, mo e kpa a mon! ḥu feye anen ne Yudaa awuye-o moŋ nu-o si, Wuribware ye ane tɔwé aseň timaa bo lee Yeesuu kuju si gywii nde se awuye-o bo lee anen né o morɔwé bamo-o se. Mo e kɔrɛ a n gyi feye amo kunu e waa bamo kɔnɛ.”

[²⁹ Mò a sa seňsa lowe-o, né Yudaa awuye-o a brawe-ro, na bamo wɔrɛ wɔrɛ i gyiiri aseň ne baa nu-o ikii, né aa waa lej.]

³⁰ Né Pœl a kpa kekyan mfen kyena-ro nsu ḥnyo, na o ka kemo kokø. Né aseše bwęetɔ naa mò ase ba ka mò kanø mfen, ne mò akato a gyi bamo se.³¹ Né oo tɔwé abwareseň bo lee Wuribware a kuwure-o si, na o kaapo ane nyanyé Yeesuu Kristoo aseň. Né oo nya mò eyee tɔwé abwareseň anen né o kpa-o gywii ḥkemaa, na kufu moŋ de mò, a lee feye ḥko moŋ kun mò feye o ma tɔwé.

Roma awuye

Wore ne Paol a kyoree bo kyonwe Roma man-nə Kristoo awuye-o

1 Mo, Paol, ne n gye Kristoo keyaafore ne Wuribware a tee mo feye m bo kii mo ayaa-ro ayerepo-o oko na i nya tawé mo aseñ timaa-o e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwe mone ne mone gye Wuribware asesë ne mone te Roma man-nə-o.

2-3 To, aseñ amo ne baa kyoree-o ye ane nyajpe Yeesuu Kristoo gye sesë dimaadi nee, ne oo bee lee Wuribware se ba. Keta ne ane a bo iu feye o gye sesë dimaadi-o e gye feye bamø a kowe mo lee Owure Deefid a kenana-o-ro. **4** Amaa kpa ko mo se-o, keta ne ke e kaapo feye o gye Wuribware mo gyi-o e gye feye Wuribware a kufwiine timaa-o a ba Wuribware keyaaleen bo kyinji mo lee lowi-ro. **5** Kristoo mo dee ne mo a moj fo feye Wuribware e tee mo gbaa ooo, ne oo sa ne Kristoo a tee mo feye m bo kii mo ayaa-ro ayerepo-o oko. Oo lee mo nee feye Kristoo kenyare-ro m bo tee asesë lee nde se awuye-o ase, na bo bo koore mo gyi gya mo kano-ro aseñ se. **6** Mone ne mone te Roma man-nə mfen-o gbaa tii bamø ne Wuribware a tee feye bo bo kii Yeesuu Kristoo asesë-o se.

7 Wuribware e kpa mone aseñ, ne oo tee mone na mon' nya kii mo fɔnfɔn asesë. Mo e kore kebwarekore nee feye ane se Wuribware na ane nyajpe Yeesuu Kristoo yure mone na bo sa mone kayeyuri.

Anen ne Paol a kore kebwarekore feye Wuribware sa mo kpa na o ya Roma nyaya tawé aseñ timaa-o

8 Keto ne ke gye nkpee-o e gye feye, mone Roma awuye si, mo e sa Wuribware ajse Yeesuu Kristoo kenyare-ro, a lee feye kaye-ro aseñ peee e tawé anen ne mone a koore Kristoo gyi-o aseñ. **9** N de mo kakpono peee mo i sun mo e sa Wuribware, na mo e tawé Wuribware mo gyi-o kunu si aseñ timaa. Wuribware gbaa nyi feye a gye kasentij feye sanj kemaa ne mo e kore kebwarekore-o, mo i nyinji mone se. **10** Mo e kore Wuribware nee feye mo ya sur si, nkkee feraa o sa mo kpa a i nya taare bo ka mone kano. **11** Bo lee feye mo e yorowé keboju mone, na i nya sa a mon' nya nyure ne i ya lee Wuribware a kufwiine timaa-o ase-o nk. Na a nya sa a mon' nya keyaaleen mone kokoreggyi-o-ro. **12** Keta ne mo e tawé-o e gye feye mo kokoreggyi-o e waa mone wore, na mone ma mone kemo-o mo waa mo wore anen dee.

13 Mo kosobee-ana, mo e kpa a mon' iu feye mo a kra keboka mone kano kyee. Amaa bo fo haree mbeyomo gbaa kotooko sanj ki tii mo kpa. Mo e kpa nee feye n sa a mone boko gbaa kii Kristoo awuye kasentij feye anen ne mo a sa ne aseñ ne bo moj gye Yudaa awuye feye mone-o boko gbaa a kii-o. **14** A lee feye Wuribware a taa bo dɔnjø mo se feye n tawé aseñ timaa-o gywii aseñ peee. Haree bamø ne ba sa mone aye-ro-o, beeë ba sa senja banban ooo, beeë bo nyi wore, beeë bo moj nyi ooo, a tiri feye n tawé gywii bamø. **15** M feraa mo e yorowé bweeto feye m bo tawé aseñ timaa-o gywii mone ne mone te Roma man-nə-o.

16 A moj de mo ipeere feye i yere tawé aseñ timaa bo lee Kristoo kunu si, a lee feye, mo ya tawé, ne aseñ ya koore Kristoo gyi, Wuribware e morowé bamø. Yudaa awuye-o ya gye nkpee nu amo. Ne bamø ne bo moj gye Yudaa awuye-o a gya se. **17** Aseñ timaa mo e kaapo anen ne Wuribware e sa a aseñ kii aseñ timaa mo ase-o nee. O tee bamø aseñ timaa mo akato-ro sanj ne ba gye nkpee a bo kii Kristoo awuye-o. Na bamø a maa se ba koore mo ba gyi-o, o tee bamø aseñ timaa bo fo bamø nkpa kee. Feje anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o,

“Okø ne oo koore Wuribware gyi-o e nya nkpa,
a lee feye Wuribware e tee mo feye sesë timaa.”*

Aseñ peee a waa boye

18 Abwaresen-o dee bee a kaapo anen ne Wuribware, mo ne a bo soso-o, dun a fwii ebøye awaapo peee na aborokonopero peee ne bo de ekpa boye ba tii boko keboju kasentij-o kpa-o se. **19** A moj gye feye bo moj nyi Wuribware a kasentij-o nee. A lee feye Wuribware a kyo lee kamø bo kaapo bamø. **20** Ne bo bee a bo moj de keto ne ba yere se na bo bo tawé feye bo moj nyi anen ne o du-o. A lee feye, bamø a moj taare iu Wuribware fɔnfɔn gbaa ooo, haree lee sanj ne Wuribware a twee kaye-o, baa iu ato peee ne oo waa, ne a kaapo anen ne o du-o, na mo keyaaleen dabe ne ke bo-ro bo yo nsu peee-o.

21 Lee sanj-o, bamø a nyi Wuribware-o gbaa ooo, bo maa bu mo kedabø. Ne bo bee bo maa sa mo ajsæ. Ne nkkee bamø mfeerø moj lee waa kyekyee, ne bo moj lee ba taare nu kasentij-o kaase. **22** Bo ye bo nyi aseñ nee, amaa bamø mo bo moj lee bo de mfeerø nee. **23** Ne baa yøwe

* 1:17 Habakok 2.4.

kusuj Wuribware ne o bo-ro nsu peee-o na mo kedabé. Ne jkkee ba sun atetomonta ne bamó fofonj a waa, ne a du feye sesé beee kabogiyi beee kaboo. Amo-o peee gyé ato wuse nee.

²⁴ Bamó a du anej-o se-o, Wuribware a yowé bamó aseñ sa bamó. Amose-o mbeýomo bo gya bamó fofonj nyorowé bøyé se nee, ne ba waa abee apeeresen. ²⁵ Ne baa yowé kusuj Wuribware ne o gyé kasentjin wuye-o, ne baa koore kayeba gyi. Kayeba amo e gyé feye bo sun ato ne Wuribware a twee-o yowé Wuribware ne o twee amo-o. Weetee a tiri feye tweepo-o nya nkyoró ndoo na nsu peee. Ameye.

²⁶⁻²⁷ M bee mo e towé-ro feye, bamó a waa anej-o se-o, Wuribware a yowé bamó aseñ sa bamó. Amose-o mbeýomo nyorowé ne n de ipeere-o dooo si ne bo gya. A de kpa feye anyare kpa akyee, na akyee mo kpa anyare. Amaa aseñ mo feraa, ba waa apeeresen. Bamó akyee-o e yorowé abee bwéet, ne anyare-o mo du anej dæ, harée gbaa onyare na mo kosoobe onyare i di feye akyee na onyare-o. Wuribware i gyiiri bamó kesebo bo lee anej a ebøyé amo se.

²⁸ M bee mo e towé-ro a n gywii monje feye bo lee anej ne ba kine kusure si feye a bware feye bo nya Wuribware a kasentjin-o si-o, Wuribware a yowé bamó aseñ sa bamó. Ne bo lee anej se-o, bo moj de mfere timaa, ne ba waa ato ne a moj bo dan-j-o. ²⁹ Ne ba waa borgkooñe na ebøyé eworese eworese, ne bo de nyasepee. Ne ba ka abee kokwee. Ne ba moa abee. Ne ba kpa ekó. Ne bo de ayeba na kikisi. ³⁰ Ne bo de kasentji na ba towé bamó bee-kó-anu kunju si aseñ bøyé, ne harée gbaa ba kisi Wuribware aseñ. Ne ba feera bamó bee-kó-anu, ne ba kaapo bamó eyee, ne ba kyoró bamó eyee. Na ba fa mfere san kemaa na bo kee ebøyé ne ba nya a bo waa bo tii ededaa se-o. Ne bo bee bo maa bu bamó akowepo. ³¹ Bo moj lee bo nyi ketó ne ki bware-o. Bamó ya towé aseñ, amo ba bee lanje kan. Bo maa kpa oko aseñ, ne ba kine kenyare kigyi, ne bo maa su okemaa se. ³² Haree bamó a nyi feye Wuribware a mbraa-o ye bamó ne ba waa anej-o bware feye bo moa bamó-o gbaa ooo, bo san bo maa se ba waa ebøyé amo, na bo yere boko ne bamó gbaa ba waa anej-o-ro.

2

Wuribware i gyi aseñ aseñ neenee

¹ Amo a gyé anej-o se-o, emené se ne fo i bu fo bee-kó kepo? Fo ne fo a ba fo eyee bo waa oseñgyip fo i bu fo bee-kó kepo-o gbaa a gyi kepo, a lee feye ato ne fo bee-kó-o e waa-o dæ ne fo gbaa fo e waa. ² Ané nyi feye Wuribware feraa, kasentjin a ekpa-o se ne o gyá bamó ne ba waa anej a ato-o aseñ neenee. ³ Amaa fo sesé dimaadi wore ya gyi aseñ ne ba waa anej a ato-o aseñ, na fo fofonj mo e waa anej a ato-o, amo fo e fa feye Wuribware maa gyi fo aseñ aaa? ⁴ Beee jkó fo e fa feye Wuribware a kedamenanje-o moj gyé seye nee eee? Amo fo maa bu anej ne Wuribware a nyite fo-o nee eee? Ketó se ne Wuribware e waa kedamenanje-o e gyé feye a kpa a fo nu fo eyee nee, na fo lee fo ebøyé-ro.

⁵ Amaa fo i de keseborale, ne fo e moj kyurowi fo mfere, amo feraa fo nyi feye fo a waa fo eyee sira afo gywii kake ne mo kadunfwii-o e lee kawu, na o bo gyi aseñ aseñ kasentjin si, na o gyiiri bamó kesebo-o nee.

⁶ Kake nsi amo-o, “Ketó ne okemaa e waa-o, kemo ne Wuribware e ba a o bo ka mo koko.”*

⁷ Boko ne ba gyi kanyite, ne bo maa se ba waa itimaa, ba deere Wuribware feye mo e gyé ne o sa bamó kedabé na kenyare-o e nya jkpa na kukyure ne a moj de kee-o a bo lee mo ase. Anej a aseñ mo ne Wuribware e sa anej a jkpa na kukyure-o. ⁸ Amaa boko feraa de nyasepee, ne ba kine kowaa ketó ne ki bware-o, ne ba waa ebøyé. Wuribware dun i fwii bamó se. ⁹ O baa bamó ne ba waa ebøyé-o aseñ na bamó jkpono-ro nyera bamó. Moj fofonj aseñ Yudaa awuye-o ne o gyiiri kesebo pwæ na o dæ gyiiri bamó ne bo moj gyé Yudaa awuye-o lee. ¹⁰ Amaa o sa okemaa ne o waa itimaa-o kedabé na kenyare na kayegyuri. Yudaa awuye-o ne o sa pwæ na o dæ sa bamó ne bo moj gyé Yudaa awuye-o. ¹¹ A lee feye Wuribware feraa, o maa gyi aseñ kekpa se.

¹² Bamó ne Wuribware moj sa bamó mo mbraa-o, ne ba waa ebøyé-o, Wuribware i lee bamó a o lee mo ase. Amaa n gyé mbraa amo ne Wuribware e ba a o bo gyi bamó aseñ na o bu bamó kepo. Amaa Yudaa awuye ne Wuribware a sa bamó mo mbraa-o mo, ne ba waa bøyé-o feraa, mbraa amo ne o ba a o bo gyi bamó aseñ na o bu bamó kepo. ¹³ N gyé bamó ne ba ba ezebo kpankjpanj a bo bo nu mo mbraa-o aseñ-o ne Wuribware e tee feye aseñ timaa. Amaa bamó ne bo gyi mbraa-o se-o ne o tee feye bo gyé aseñ timaa. ¹⁴ Ndë se awuye-o moj de Yudaa awuye a mbraa-o. Amaa ne bamó mfere ya sa bamó feye bo waa ketó ne Yudaa awuye a mbraa-o ye a bware-o, amo feraa, haree bamó a moj nyi Yudaa awuye a mbraa-o gbaa ooo, ketó e kaapo nee feye mbraa amo aseñ bo bamó anju-ro. ¹⁵ Anej a aseñ-o

* 2:6 Kilij 62.12; Ajase na akpare 24.12.

kakyena-*rō* e kaapo nee feye Wuribware a kyoree keta ne Yudaa awuye a mbraa-*o* a tōwē feye bo waa-*o* bo waa bamo anju-ro. Ne a sa ne sañ ko bamo mfeere-re-ro a du bamo feye, "Mone a waa neenee." Sañ ko mo ne i kaapo bamo feye, "Mone a waa eböye." ¹⁶ Amose-*o*, anej dee nē asej timaa ne mo e tōwe-*o* e kaapo feye keta e waa kake nsi ne Wuribware e bɔrɔ Yeesuu Kristoo si na o bo gyi keta ne kę bo asej pree mfeere-re-ro-o asej nee.

*Anej ne Yudaa awuye-o e fo bamo fɔñfɔñ mbraa-*o**

¹⁷ Amaa fo ne fo e tee fo eyee feye Yudaanyi kaseñtij-o feraa nyi feye fo ya gya Wuribware a mbraa-*o* se, o tee fo feye sese timaa. Na fo e kaapo fo eyee feye fo gyę Wuribware sese nee. ¹⁸ Fo nyi keta ne ke e pre Wuribware-*o*, ne mó mbraa-*o* e kaapo fo ne fo i lee keta ne ki bware-*o*. ¹⁹ Fo ye fo gye tenapo kayii-ro krapo nee, ne fo gyę bamo ne bo te kibugyi-ro-o fetiri. ²⁰ Ne fo ye fo gyę bamo ne bo moj nyi seye-*o* ḡyenykpeepo, ne fo gyę nyaagyı ḡkaapopo, ne fo ye kanyiasen na kaseñtij bo mone mbraa ne moj a nya lee Wuribware ase-*o*-ro. ²¹ To, fo a ye fo nyi kemo ne ki bware, ne fo gyę boko ḡyenykpeepo na ḡkaapopo-*o*, ntó se ne fo maa kaapo fo eyee ato timaa? Fo a ye boko ma kaj ywii-*o*, fo fɔñfɔñ-*o* feraa maa ywii aaa? ²² Fo a ye ḡnyare ma waa kakyeekpaa, amaa fo fɔñfɔñ-*o* feraa maa waa kakyeekpaa aaa? Fo i kisi ikisi kusun, amaa fo fɔñfɔñ moj naa fo i ywii fo e lee ikisi-ro aaa? ²³ Fo e kaapo fo eyee feye mbraa-*o* gyę fo lee nee. Amaa fo moj nyi feye fo ya fo mbraa-*o*, a kaapo nee feye fo maa bu Wuribware nee ee? ²⁴ Amose se ne baa kyoree waa abwareseñ wore-*o*-ro feye,

"Bo lee anej ne mone moj gya Wuribware a mbraa-*o* se-*o*,
ndé se awuye e tōwe abuseñsen ba kye mo kenyare-*o*."^{*}

²⁵ Fo gye Yudaanyi, fo ya gya Wuribware a mbraa-*o* se, fo kotweetu ketej de fo tono. Amaa bamo ya ten fo kotweetu, ne fo ya fo mbraa-*o*, amo feraa fo kotweetu ketej-*o* moj de tono bo sa fo. ²⁶ Amaa ne bamo ne bo moj tenje bamo atweetu-*o* ya gya Wuribware a mbraa-*o* se, Wuribware e tōwe feye bo du nee feye bamo ne baa tenje atweetu, ne bo gya mó mbraa-*o* se-*o*. ²⁷ Na bamo ne bo moj tenje bamo atweetu, ne bo gya mó mbraa-*o* se-*o* taare koso yere na bo poro fo Yudaanyi ne Wuribware a sa mó mbraa-*o*, ne baa ten fo kotweetu-*o* ne fo moj gya mbraa-*o* se-*o*.

²⁸⁻²⁹ N gye øko ne o waa akato se feye e gye Yudaanyi-*o* e gye Yudaanyi kaseñtij. Yudaanyi kaseñtij e gyę øko ne oo lee eböye lee mó kakpono-*o*-ro. Wuribware ase feraa, n gye kotweetu ketej fɔñfɔñ e gyę kotweetu ketej-*o*. Amaa kemo ketej kaseñtij-o e gyę eböye kilee lee kakpono-*o*. Nteto e gyę ne aa sa ne amo-*o* e ba anej? N gye Wuribware a mbraa-*o* se kegya e gyę ne a sa ne amo-*o* e waa anej. Amose-*o* Wuribware a kufwiine timaa-*o* ya waa øko mfaanee, amo sese-*o* e nya nkyyor a o lee Wuribware ase. N gye sese dimaadi ase.

3

Eböye ne ane e waa na Wuribware waa ane damenanjse aaa?

¹ Amo e gyę anej feraa, nteto keta timaa ne Yudaa awuye de bo kyon asej langyan? Bamo atweetu ketej-*o* de bamo tono aaa? ² Kaseñtij, Yudaa awuye-*o* a nya nyure kyon sese kemaa. Keta gyenkeesee ne baa nya-*o* e gyę feye Wuribware a sa ne baa nu mó mfeere. ³ Amose-*o*, amo Yudaa awuye-*o* boko moj bo-*o* ne bo moj gya mó kan-*o* se aaa? Kaseñtij feraa, boko bo-*o*. Anej se-*o*, amo-*o* a kaapo nee feye Wuribware maa le-*o* waa keta timaa ne o tōwe bo beya feye o waa a o sa bamo-*o* oo? ⁴ Daabii daa! Haree sese kemaa e gyę ḡyebapo gbaa, Wuribware feraa de kaseñtij sañ kemaa. Feyę anej ne Deefid a kyoree Wuribware kuju si asej waa abwareseñ wore-*o*-ro-*o*,

"Amose-*o* fo ya tōwe feye mo a waa bɔye, fo de kaseñtij.

Ne fo ya tōwe feye mo a gyi kepo, mo a nu kaase."^{*}

⁵ Mbeyomø, nsanje øko i gyiiri Wuribware ikii feye ane dimaadi bɔrøkøne e kaapo damenanjse feye Wuribware kpen e gyę otimaa, ne asej pree gyę eböye awaapo Wuribware ase. Amo feraa, o ye, Wuribware ya kperi bamo eböye se gyiiri bamg kesebo, o moj waa neenee. ⁶ Amaa sese maa taare a o tōwe anej. Ne Wuribware e moj gyę otimaa nee, weetee emene se ne o taare a o waa na o gyi kaye mo-ro asej asej neenee-*o* nee? ⁷ Anej a sese-*o* bee a tōwe feye, "Amo e gyę feye mo kayeba ne n de-*o* e sa ne ba nu feye Wuribware wore dooo e gyę kaseñtij wuye, ne ka sa ne o nya kedabe na wuraa, ne emene se ne Wuribware bee o bu mo kepo feye n gyę ḡbɔyewaaapo? ⁸ Amose-*o* ne emene se ne m ma waa bɔye, na asej nya nu feye Wuribware gyę otimaa?" Asej ko bo-*o* ne baa saare mo poro mo feye mo a

* 2:24 Isaya 52.5 (LXX); Isikiyel 36.22.

* 3:4 Kilij 51.4 (LXX).

towē anēj a aseñ mō. Ba ba ayēba nē. A bware feyē Wuribware gyiiri anēj a asesē amo kēsēbo.

Sesē kemaa moj gye otimaa

⁹ To, amo ḥ yē Yudaa awuye-o aseñ bō bōkō lee nē bēee? Daabii! N gye anēj nē, a lee feyē mō a kyō kaapō moj anēj nē ebōyē de Yudaa awuye-o fōnfōn na bamō nē bō moj gye Yudaa awuye-o si keyaaleñ-o. ¹⁰ Feyē anēj nē baa kyōrē waa abwareṣen wōrē-o-rō-o,

“Okō moj bo-rō nē o waa ekpeyaa,
sesē konjō gbaa moj bo-rō.

11 Okō moj bo-rō nē o nu aseñ kaase.

Okō moj bo-rō nē o buwi o kpa Wuribware.

12 Bamō pēe moj de kaseñtiñ.

bōrōkōonē na aseñ bōyē dooo nē bō gya se.

Okō moj bo-rō nē o waa ekpeyaa,

sesē konjō gbaa moj bo-rō.”*

13 “Bamō aseñ tōwēse kemaa gye kanōteñ nē ka mōo-o.

Bamō nnō-rō aseñ nē bō de ba pēnna bōkō.”*

“Bamō nnō bō ya nēe fēe, n du nēe feyē kōwō abwanō-o,
nē mmo aseñ tōwēse e mōo, feyē kōwō kēbwēe-o.”*

14 “Bamō nnō e loj asesē,

nē bō maa sa señsa kpeyaa, amo ebōyē.”*

15 “Bō bō saa na asesē nē baa gyi kēbēñ-o kēmōo.

16 Bamō enarekpa pēe-rō tonyera dooo nē.

17 Bō moj nyi kayēeyuri a ekpa-o.”*

18 “Bō moj lee bō de Wuribware bō tee seye,

nē bō moj sere mō anyo se.”*

¹⁹ Mbēyōmō, anē a ḥu aseñ nē Wuribware a mbraa-o a tōwe-o. M porō bamō nē bō ye bō gya mmo se-o feyē baa waa ebōyē, nē bō moj de kānō yayesē. Kaseñtiñ si, kayē-rō pēe e okō maa taare a o lee Wuribware kānō feyē o gya mō mbraa-o se nēnēe. ²⁰ Okō ya tōwe feyē, anēj nē o gya Wuribware a mbraa-o se-o o gye sesē timaa, amo a ba ayēba nē. A lee feyē mbraa-o e gye nē n sa nē sesē dimaadi i ḥu feyē o waa bōyē saj kemaa.

Keto ne ke e sa a Wuribware tee anē feyē asesē timaa-o

²¹ Amaa ḥkee fēraa Wuribware a lee anēj nē o waa asesē na bō kii asesē timaa mō ase-o bo kaapō anē. Hareē abwareṣen a wōrē-o-rō, mō mbraa-o na akyāamee nē baa dēe kyēna-o a tōwe amo aseñ-o gbaa ooo, n gye mō mbraa-o nē o de o waa amo-o. ²²⁻²⁴ To, keto ne Wuribware a tōwe-o e gye feyē asesē bōkō moj kwee bōkō-rō. Bamō pēe gye kokonjō nē, a lee feyē asesē pēe a waa bōyē, nē bō moj fo feyē Wuribware kyōra bamō. Anēj dēe ne Wuribware bēe o yē sesē ko moj kwee, nē okō kwee, a lee feyē o tee okēmaa nē o kōrē Yeesuu Kristoo a o gyi-o feyē sesē timaa. N gye atannē nē o o kōrē bō lee anē ase pēe nē o dēe waa amo-o. Amaa anēj nē oo ḥu anē ewēe-o se nē o o sa nē Yeesuu Kristoo fōnfōn a kii okō nē o mōrōwē anē nē o o sa nē anē a nya anē eyēe lee ebōyē-rō-o. ²⁵⁻²⁶ Kristoo Yeesuu mō dēe ne Wuribware a lee sa anē, nē Kristoo a ba mō fōnfōn mbogya bō lōnjō sesē na Wuribware kebonjō-rō. Sesē ya kōrē amo-o gyi, a waa kusunj timaa a a bō sa mō. Wuribware a waa amo-o nē bō kaapō feyē o gyi aseñ kpa se nē. Dedaa dedaa-o nē sesē a lee ebōyē kowaa, nē oo nyite mō, ne mbēyōmō fēraa o yē bamō nē ba kōrē Yeesuu ba gyi-o gye asesē timaa-o.

²⁷⁻²⁸ Amo a gye anēj-o se-o, anē de keto ne anē e kaapō eyēe kēmo se-o ooo? Daabii! Amaa anē a gya Wuribware a mbraa-o pēe se nēnēe nēj-o, weetee anē de keto ko a anē kaapō eyēe kēmo se. Amaa keto ne Wuribware e tōwe mbēyōmō-o e gye feyē anē kōrē Kristoo gyi. A lee feyē o maa tee anē feyē asesē timaa bō lee anēj nē anē gya mō mbraa-o se-o se. Amaa o tee anē feyē asesē timaa bō lee anēj nē anē e kōrē Kristoo anē i gyi-o si nē.

²⁹⁻³⁰ Amo Yudaa awuye wōrē aseñ i tiri mō aaa? Nde se awuye-o aseñ moj tiri mō aaa? Kaseñtiñ si fēraa, Wuribware konjō e bō-rō, nē o bō-rō sa asesē pēe, hareē bamō a gye Yudaa awuye, asesē nē ba tenjē bamō atweetu-o, bēee ndē se awuye, asesē nē bō maa tenjē-o ooo. Okēmaa mō aseñ tee a tiri Wuribware-o se-o, o yē okēmaa mō nē o tee o kōrē Kristoo o gyi-o gye sesē timaa nē.

* ^{3:12} Kiliñ 14.1-3; Kiliñ 53.1-3 (LXX).

* ^{3:13} Kiliñ 5.9 (LXX).

* ^{3:13} Kiliñ 140.3.

* ^{3:14} Kiliñ 10.7 (LXX).

* ^{3:17} Isaya 59. 8; Anjasē na akparē 1.16.

* ^{3:18} Kiliñ 36.1.

³¹ Amo Yeesuu kokoreggi mō yē anē ma lēe gya Wuribware a mbraa-ō sē nē eē? Daabii! Anē sanē anē e tōwe feyē mō mbraa-ō bware.

4

Abraham a kōrē Wuribware gyi-o, o tēe mō feyē sēsē timaa

¹ To, mon' sa a anē deerē Abraham ne o gye Yudaa awuye kēnana-rō əbress-ō kuju si asej. ² Amo e gye kasentij feyē sēsē taare a o kaapo mō eyee bo lee mō asun timaa si, amo feraa Abraham a dēe nya kōtōkō ne o yere sē na o bō kaapo mō eyee-ō. Amaa Abraham mon nya anē Wuribware akato-rō. ³ Mone ya deerē abwārēsēn wōrē-ō-rō, mone i lju baa kyōrēe waa mō-rō feyē,

"Abram a kōrē Wuribware a asej-ō gyi-o si-o,
Wuribware a kōrē mō waa-rō feyē o gye sēsē timaa."*

⁴ Mbeyōmō, sēsē ya waa kusunj, ne mō ya nya atanne, a moj gye feyē baa ke mō nēe. A gye mō kusunj-o kakaka nēe. ⁵ Amaa Wuribware e taarē a o sa abyewaapo kēbēj. Amōsē-ō əkēmaa ne mō e moj taa mō eyee bo dōnjō mō asun timaa-o si, ne mō ya taa mō eyee bo dōnjō mō, Wuribware, kokoreggi-o si feraa, Wuribware e tōwe feyē anē ne o kōrē mō gyi-o si-o, o gye sēsē timaa. ⁶ Anē dēe ne anē ədēdaapo Owure Deefid gbaa a kyōrēe feyē əkēmaa ne mō ya kōrē Wuribware gyi. Wuribware e tēe mō feyē sēsē timaa na O-de-nyure, na sēsē-ō moj taare kaapo feyē o waa kusunj timaa kēmaa bo nya anē a kenyare-ō. O ye,

⁷ "Okō ne Wuribware a yōwe mō ebōye
bo ke mō-ō akato i gyi fēe.

Okō ne mō nyānje i buj mō bōrōkōone
ne o waa-ō sē-ō de nyure.

⁸ A waa kōnē a bō sa sēsē
ne Wuribware maa bise mō ebōye se nyānje kō-ō."*

⁹ Mbeyōmō, amo bamō ne baa tēnjē bamō atweetu-o, a kaapo feyē anē Yudaa awuye-o wōrē e gye ne ba nya anē a nyure-ō? Daabii! Bamō ne bō moj tēnjē-ō pēeē tii si. A lēe feyē mo a kyo tōwe feyē, bo lee anē ne Abraham a kōrē Wuribware gyi-o si ne Wuribware a kōrē mō waa-rō tēe mō feyē sēsē timaa. ¹⁰ Abraham a tēj mō kōtweētu-o kamēs, ne Wuribware yē o gye sēsē timaa, bēeē mō a moj tēe tēj-ō nēe eē? Mō a moj tēe tēj-ō nee. Wuribware yē o gye sēsē timaa pweē. ¹¹ Ne Wuribware a tōwe gywii mō feyē o tēj mō kōtweētu bo kaapo feyē o kyo kōrē Wuribware gyi. Wuribware a waa amo-ō nēe na Abraham nya kii bamō ne bō moj tēnjē atweetu-o gbaa bamō ogyenkpēepō. Hareē bamō a moj tēnjē bamō atweetu-o gbaa ooo, ba kōrē Wuribware ba gyi, amōsē-ō ne Wuribware e tēe bamō e asēsē timaa. ¹² Anē dēe ne o gye boko ne baa tēnjē bamō atweetu-o ogyenkpēepō. Bamō ne ba kōtē anē ne Abraham a gya Wuribware se, ne o kōrē gyi pweē ne o dēe tēj mō kōtweētu o gbaa e taarē a bō tēe Abraham feyē bamō ogyenkpēepō.

¹³ N gye Wuribware a mbraa-ō ne Abraham a gya sē-ō se ne Wuribware a tōwe bo beya feyē o taa kayē pēeē a o bo sa mō aa mō ananagyī. Amaa aa lēe anē ne o kōrē Wuribware gyi-o si. Mfaaneē se ne Wuribware a tōwe feyē o gye sēsē timaa. ¹⁴ Amo e gye kasentij feyē bamō ne bō gya mō mbraa-ō sē-ō ne Wuribware e taa kayē a o sa, amo feraa anē kōkōrē Wuribware gyi-o moj de seye bo sa anē. Ne a bēe a kaapo feyē Wuribware a kyuuwōi kētō ne o ye o sa Abraham-ō. ¹⁵ Bō lēe feyē kētō kōnjō ne Wuribware a mbraa-ō a tōwe bo beya-ō e gye feyē Wuribware i gyiiri ebōye awaapo kēsēbō. Amaa mbraa e moj bō-rō, a kaapo feyē okō moj gye mbraa okyēpō.

¹⁶ Kētō ne mo e tōwe-ō e gye feyē Wuribware a tōwe bo beya feyē o tēe asēsē feyē asēsē timaa feyē anē ne okō i lju okō əwēe ke mō kōtōkō-ō. Amaa a tīrī feyē asēsē kōrē Wuribware gyi pweē na o dēe tēe bamō feyē asēsē timaa. Asēsē mo asej ne mo e tōwe-ō nēe? Bamō ne ba kase Abraham-rō-ō ne n de. Yudaa awuye ne bō de mbraa ne Wuribware a sa bamō-ō na bamō ne ba kōrē Wuribware ba gyi feyē anē ne Abraham a kōrē gyi-o ne n de. A lēe feyē Abraham e gye bamō pēeē ogyenkpēepō. Kasentij, a du nēe feyē mō a gye bamō pēeē bamō sē-ō. ¹⁷ Fejē anē ne baa kyōrēe waa abwārēsēn wōrē-ō-rō-ō,

"Wuribware yē,

Mo e sa na fo kii əswērērē bweētō se awuye bamō se."*

* 4:3 Keleēkaasē 15.6.

* 4:8 Kilin 32.2.

* 4:17 Keleēkaasē 17.5.

Wuribware ase feraa, Abraham e gye ane se, a lee feye oo koore Wuribware gyi, Wuribware ne o sa bamoo ne ba wu-o nkpaa-o, ne o towé ato ne a kaa a waa-o feye amo a kyo waa-o.

¹⁸ Haree temaa feye o kowé kayaagyi a lowe-o gbaa ooo, Abraham moj yowé eyee-ro feye o maa kowé gyi. Ne bo lee anej se-o, ne oo kii eswéere bweeto se awuye bamoo se, feye anej dee ne Wuribware a kyo towé bo beya feye,

“Deere sosó na fo karé akyee-e-kpa-agyi-o.

Anej ne fo ananaygi e waa kokyo-o nee.”*

¹⁹ Abraham a lju feye oo gyi waa nsu kelafa, ne oo bëe lju saj amo feye moj ka Sara mo a waa kekyeebres na o moj tec kowé. Amaa amo pëee gbaa ooo o moj yowé moj kokoaregyi-o-ro. ²⁰ Oo yere keyaa konko koore gyi feye Wuribware e waa ketoo ne oo towé bo beya feye o waa a o sa mo-o. San amo gbaa ne moj kokoaregyi-o a tii si-o nee. Moj kokoaregyi-o a waa lejn-o se-o, ne oo meraa se kyoro Wuribware na moj kedabé-o. ²¹ Oo koore gyi lowe pëee feye Wuribware de elen ne o taare a o waa ketoo ne oo towé bo beya feye o waa-o. ²² Mfaanee se ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye, “Wuribware a koore moj waa-ro feye o gye sesé timaa.”

²³⁻²⁴ To, mbeyomo, n gyé Abraham wore ne baa kyoree asej amo bo sa. Amaa baa kyoree bo beya sa ane gbaa ane nee. A lee feye ane gbaa ane ya koore Wuribware na anej ne oo kyiinji ane nyanyep Yeesuu Kristoo lee lowi-ro-o gyi, o towé feye ane gbaa ane gye asees timaa. ²⁵ Wuribware a sa kpa feye bo moa mo na o kpëe ane ebøyé bo twé. Ne oo kyiinji moj lee lowi-ro na o nya tee ane feye asees timaa.

5

Wuribware a tee ane feye asees timaa-o si-o, kayeyuri bo ane aa moj kebonjto-ro

¹ Anej ne ane e koore ane nyanyep Kristoo ane i gyi-o si ne Wuribware a tee ane feye asees timaa. Amose se-o ne ane nyanyep a baa kayeyuri ane aa Wuribware kebonjto-ro. ² Anej ne ane a koore Yeesuu Kristoo gyi-o si, ne ane a bo lju nyure mo ne oo sa ane-o. Ne mbeyomo ane akato a gyi ane e deere akato-ro ane gywiij saj ne ane e nya kedabé na wuraa moj ase-o. ³ Ané a lju asej mbeyomo bo lee anej ne ane a koore Kristoo gyi-o gbaa ooo, moj' sa a ane akato gyi. A lee feye ane nyi feye aworefso ne ane i gyi-o e gye ne a sa ne ane e nya kanyite. ⁴ Ne ane i de kanyite, amo a kaapo nee feye ane de daa timaa. Ne ane i de daa timaa, amo ane e nya temaa feye ane e nya kedabé moj ase. ⁵ Ané i de temaa feraa, ipeere maa gyi ane feye ane a koore moj gyi. A lee feye Wuribware a kufwiijne timaa ne oo sa ane-o a sa ne ane a lju kekpa demanté ne o kpa ane-o.

⁶ To, mojne a lju aaa? Wuribware a kpa ane hargee saj ne ane moj taare yowé ebøyé kowaa-o. Amaa moj a fa feye saj a fo-o, ne oo sunj Kristoo feye o bo wu sa abyewaaopo. ⁷ Oku kuwu sa sesé timaa bo lejn feee. Amaa nsanjee øko feraa e taare a o wu sa anej a sesé-o. ⁸ Amaa Wuribware a kaapo anej ne o kpa ane asej bweeto-o, a lee feye oo sa ne Yeesuu a bo wu sa ane saj ne ane gye abyewaaopo-o.

⁹ Yeesuu a wu, ne moj mbogya a wee sweere-o se-o, ne Wuribware a tee ane feye asees timaa. Yeesuu a waa amo-o se-o, amo kukun feraa ne o maa taare a o kun ane na Wuribware duñ maa fwii ane se aaa? ¹⁰ Saj-o ane aa Wuribware kebonjto-ro a teñ-nø. Amaa Wuribware fñfñfñ a sa ne moj gyi Kristoo lowi ne oo wu-o a lññø ane aa Wuribware kebonjto-ro. Mbeyomo ane aa Wuribware a bee waa kanjo se-o, Kristoo kakyena ne o te-o e sa ne Wuribware e morowé ane o lowe. ¹¹ Ketoo ne ke bëe ki tii si-o e gye feye ane nyanyep Yeesuu Kristoo a sa ne ane akato a gyi Wuribware ase, bo lee anej ne oo lññø ane aa Wuribware kebonjto-ro-o se.

Anej ne Adam kwé, ne Yeesuu Kristoo mo kwé-o

¹² To, sesé konkjø ne ba tee moj e Adam-o se ne boye a yere bo ba kaye-ro. Anej se-o lowi mo a bee ba. Bo lee anej ne Adam a waa boye-o se, sesé dimaadi e waa boye. Ne bo lee amo se-o, økemaa i wu. ¹³ Asees e waa ebøyé kaye mo-ro pwëe ne Wuribware a dee sa Yudaa awuye moj mbraa-o. Amaa pwëe ne baa dee nya mbraa amo-o, øko maa taare a o towé saj amo feye øko feraa gye mbraa okyepo.

¹⁴ Amo-o pëee gbaa, lowi de asees se keyaaleñ lee Adam mbeey se bo fo saj ne Mosis a nya Wuribware a mbraa-o sa Yudaa awuye-o. Adam a fo mbraa konkjø ne Wuribware a sa mo-o. Asees ne baa ba kamœe-ro-o moj nya mbraa ko lee Wuribware fñfñfñ ase. Amo-o pëee gbaa baa waa boye, ne anej se-o lowi de bamoo se keyaaleñ. Ekipa ko se-o Adam kwé, ne ekipa ko se mo-o, o du nee feye moj ne o ba-o. Moj ne o ba-o mo e gye Kristoo.

* **4:18** Keleekaase 15.5.

¹⁵ Mbeyomo, Wuribware keteen ane feye aseset timaa-o e waa ato dabet a kyo keto ne Adam a boyeo-a sa ne kaa ba-o. Anej ne seset konko a waa boyeo-se-o, aseset bweeto a wu. Amaa anej ne seset konko, Yeesuu Kristoo, a wu-o si-o, aseset bweeto a nya nyure. Wuribware a nju aseset bweeto ewee, ne oo tee bambo feye aseset timaa. ¹⁶ Mon' bee nju feye keta ne Adam a waa-o na keta ne Kristoo a waa-o kwree. Seset konko a waa boyeo luwi konko, ne Wuribware a bu mo kepo. Amaa mbeyomo feraa, harea aseset bweeto a waa boyeo bweeto gbaa ooo, Wuribware a sa bambo keben. ¹⁷ Bo lee Adam a boyeo konko mo se bee, lowi a nya seset se keyaaljen. Amaa bo lee lowi ne seset konko amo Kristoo a wu-o si, bambo ne Wuribware a nju bambo ewee bweeto, ne o ye bo gye aseset timaa-o, pree i gyi kuwure kebanje bambo kakyena popwhee-ro.

¹⁸ Katin-o e gye feye, bo lee seset konko boyeo konko ne oo waa-o se-o, Wuribware a bu aseset pree kepo. Amaa bo lee Yeesuu Kristoo feraa keta timaa konko dabet ne oo waa-o se-o, mo kuwu sa ane-o ne mo e kaapo, okemaa a nya kpa feye Wuribware sa mo nkpaa na kukyure ne a moj de kee-o na o tee mo feye seset timaa. ¹⁹ Seset konko ke-moj-bu Wuribware a sa ne aseset bweeto a kii aboyewaapo-o, amaa seset konko mo kibu Wuribware a sa aseset bweeto a kii aseset timaa Wuribware aset.

²⁰ Keta se ne Wuribware a sa mo aseset mo mbraa-o e gye feye o kpa nee feye bo nya nju anej ne bambo ebeye kyo-o. Amaa bambo ne baa nju anej ne bambo ebeye kya bweeto, ne baa nu bambo eyee-o, Wuribware i nju bambo ewee bweeto. ²¹ To, njkee feraa ane a nju feye ebeye a nya keyaaljen aseset se-o se ne ba wu. Amaa bo lee anej ne Wuribware a nju aseset ewee-o se mo-o, o tee bambo feye aseset timaa. Ne o bo ane nyanye Yeesuu Kristoo si o sa ane nkpaa na kukyure ne a moj de kee-o.

6

Boyeo mon' lee o de ane se keyaaljen

¹ To, amo n ye ane bee kya se waa boyeo nee, na Wuribware dee nju ane ewee anej bo yo aaa? ² Daabii! A moj gye anej! Boyeo a tee o moj lee o de ane se keyaaljen-o, aa waa nee feye boyeo a wu-o, ne njkee emene se ne ane e taare a ane bee kya se dee waa ebeye ane kakyena-ro? ³ Mon' mon' nyi feye bambo ya bo ane asuu, ne ane ya tii Kristoo a kokowebbe-o se, amo ane aa mo a kii aseset konko nee eeee? ⁴ Bambo ya bo ane asuu, a du nee feye ane a wu, ne baa pure ane-o, feye anej ne Kristoo a wu, ne baa pure mo-o. Ne a bee a du nee feye ane a kyinji lee lowi-ro, ne ane te kakyena popwhee-o, feye anej ne ane se Wuribware a ba mo keyaaljen na kedadbe bo kyinji Kristoo lee lowi-ro-o.

⁵ Ano aa mo a tee kii aseset konko mo lowi-ro-o si-o, ane aa mo i kii aseset konko mo kuwu kyinji lee lowi-ro-o-ro. ⁶ Ano bee ane nyi feye a du nee feye bambo a da ane bo mera Kristoo a kiyii kpare-abee-ro se-o na bo nya kpce ane kunju si ebeye bo tweee, na ane nya lee ane eyee lee ebeye-ro. ⁷ Boyeo du nee feye anej ne nyanye de mo kanya keyaaljen-o. Amaa lowi i lee kanya-o, mo nyanye mon' lee o de mo se keyaaljen.

⁸ Amo a tee a du feye ane a wu lowi konko ne Kristoo a wu-o si-o, ane e koore ane i gyi feye ane aa mo dee e gye ne ane e kyena. ⁹ Ano nyi feye Wuribware a tee kyinji Kristoo lee lowi-ro-o si-o, Kristoo maa lee wu. Lowi mon' lee o de mo se keyaaljen. ¹⁰ Amose-o, Kristoo a wu-o si-o, oo ko boyeo gyi si lowe. Amaa mbeyomo mo a kyinji lee lowi-ro-o, oo nya mo eyee na o sun sa Wuribware soso.

¹¹ Anej dee ne mone gbaa mon' nju feye mone a ko gyi boyeo se lowe, ne oo kii keta wuse. Ne mbeyomo feraa mone bo Kristoo Yeesuu si mone i sun mone e sa Wuribware. Amaa Wuribware se kegya feraa, mon' fa kemo feye ke gye keta ne ke moj wu, ne ke gye keta timaa-o, bo lee feye mone gye Kristoo kokowebbe-ro aseset nee. ¹² Mone ma sa a ebeye koore mone anju, na a sa a mon' gya ato boyeo ne mone e kpa-o se. ¹³ Mone ma ba mone nyowore tonj kemaab bo waa ebeye. Mone a tee mone du feye aseset ne Wuribware a kyinji lee lowi-ro ba nkpa-ro-o se-o, mon' taa mone eyee sa Wuribware, na mon' ba mone eyee bo sun asuu timaa sa mo. ¹⁴ Boyeo mon' lee o gye mone nyanye, mbraa-o mo mon' de mone elej. Amo Wuribware a nyure-o e gye ne n de mone se keyaaljen.

Mbeyomo ane gye Wuribware anya nee

¹⁵ To, amo mone e fa feye n ye ane de kpa feye ane waa ebeye, bo lee anej ne Wuribware a mbraa-o moj de ane se keyaaljen, ne Wuribware a nyure-o e gye ne n de ane se keyaaljen-o ooo? Daabii daa! ¹⁶ Mo e koore a n gyi feye mone nyi feye seset ya fe mo eyee sa oko, amo oko amo a kii seset mo nyanye, ne a tiri feye o gya mo nyanye-o kano se. Mone ya gya boyeo se, Wuribware e gya mone a o lee mo ase insu pree. Amaa mone ya gya Wuribware kano se feraa, o sa a mon' kii aseset timaa. ¹⁷ Amaa mon' sa a ane sa Wuribware anje feye, harea san ko mone a dees mone du feye boyeo anya a gye mone-o, ne mone a sun sa boyeo feye mone nyanye-o gbaa ooo, mbeyomo feraa mone a nu abwaresen-o lee boko ase, ne mone a lee

mone mme-ro gya amo se. ¹⁸ Amose se-ɔ, mone a koɔre mone eyee lee ebɔyε ase. Nε ɻkee feraa mone e waa itimaa, ba emo bo kii mone nyanye popwεε.

¹⁹ Anε kake kemaa kakyena-ɔ nε mo e deere n de mo e tɔwε amo-ɔ, bo lee feye, mo ya tɔwε amo abresε-ɔ, mone maa taare a mon' nu kaase. San-ɔ mone a ba mone eyee bo waa atɔ nε aa sa nε mone ɻkpɔno-ɔ a waa iyisi-ɔ, nε mone bɔrgɔaŋε a waa kɔkyɔ. Amaa ɻkee feraa mon' dee waa itimaa na mone ɻkpɔno-ɔ nya fwiri waa parepare.

²⁰ San ne bɔye gye mone nyanye-ɔ, mone moj gya ekpa timaa si. ²¹ Ntεtɔ tonɔ nε mone a nya lee anej a atɔ amo, nε ɻkee feraa amo kowaa de mone ipere-o nee? Weetee anej a atɔ mo e sa a Wuribware gya mone lee mɔ ase nsu pεε, na mon' yo lowi-ro. ²² Amaa mbeyɔmɔ mone a tεe koɔre mone eyee lee bɔye ase, ne mone a kii Wuribware anya-ɔ feraa, kεtɔ nε mone e nya-ɔ e gye feye Wuribware e sa a mone ɻkpɔno-ɔ fwiri na mon' nya ɻkpa na kukyure nε a moj de kεe-ɔ. ²³ Amose se-ɔ mone ya waa bɔye, mone kakɔka e gye feye Wuribware e gya mone a ɔ lee mɔ ase nsu pεε. Amaa Wuribware ba anε nyanye Kristoo Yesuu si nee o ke anε ɻkpa na kukyure nε a moj de kεe-ɔ.

7

Mbraa maa taare a n yure sesε ne oo wu-o

¹ Mo ɻkosobεε-ana, nε mone nyi mbraa-ɔ, mone i nyinji si feye sesε e san o te ɻkpa-ɔ wore ne mbraa-ɔ de mɔ se keyaalen aaa? ² Mon' sa a ane taa okyee waareepo bo kaapo asen mɔ-ɔ. Mbraa-ɔ ye ɔkyee mɔ kuri e tεe a bo-ɔ feraa, mɔ kuri kεsaree dɔj mɔ se. Amaa ɔkyee mɔ kuri ya wu feraa, awaareye mbraa moj lee n dɔj mɔ se. ³ Amaa mɔ kuri e san o te, nε mɔ ya kine mɔ ya waaree ɔnyare banjan, amo feraa oo waa kanyarekpa nee. Amaa mɔ kuri ya wu feraa, o de kpa feye ɔ ya waaree ɔnyare banjan, o moj waa kanyarekpa.

⁴ Amose-ɔ, mo ɻkosobεε-ana, feye anej ne ɔnyare ne oo wu-o moj lee o de mɔ ka se keyaalen-ɔ, anej dεe nε mbraa-ɔ moj lee n de mone se keyaalen. Amose-ɔ nε mbeyɔmɔ mone de kuri popwεε, oko ne Wuribware a kyinji mɔ lee lowi-ro-o. Mone bo Kristoo keyaalen-ɔ kaase-ɔ nee na mon' dεe waa atɔ timaa bo sa Wuribware. ⁵ San-ɔ ebɔyε kemaa ne anε fɔnfɔn e kpa-ɔ nε anε a waa. Mbraa-ɔ ya tɔwε feye kεmo-ɔ na kεmo-ɔ moj bware, amo kemo dεe kemo ne ane ɻkpɔno mo e kpa kowaa. Amose-ɔ ane dεe ane e waa ebɔyε bweetɔ, ne e ya sa ne ane e yo lowi ne o moj de kεe-ɔ-ɔ. ⁶ Mbeyɔmɔ ane te kakyena lee mbraa amo se. M moj lee n de ane-ɔ, a lee feye ane kεbɔrgɔyi dedaa-ɔ a gye kεe. Anε moj lee anε gya dedaa a mbraa ne baa kygɔrε waa wɔre-ɔ-ɔ se. Mbeyɔmɔ ane te kakyena popwεε-ɔ anε gya Wuribware a kufwiijne timaa a ekpa-ɔ se.

Anε nyi mbraa-ɔ, ɻkee ne anε i nyi feye ane e waa ebɔyε bweetɔ

⁷ Amo mo a tɔwε anej-ɔ, nε ye Wuribware a mbraa-ɔ fɔnfɔn moj bo dan nee eee? Daabii daa! Amaa kεtɔ nε mo e tɔwε-ɔ e gye feye mbraa-ɔ e gye ne nε ya kaapo mo kεtɔ nε ebɔyε gye-ɔ. Mbraa-ɔ dεe m moj tɔwε feye, "Fo ma sa a fo akato pee fo bεεko atɔ se,"* nee weetee moj nyi feye anej a tɔyɔrɔwε-ɔ gye bɔye. ⁸ Amaa mo a nyi feye nyasepee gye bɔye-ɔ se-ɔ, bɔye ne ɔ bo mo kakpono-ɔ-ɔ a sa nε mo tɔyɔrɔwε a tii si. Amaa anej a mbraa-ɔ dεe m moj bo-ɔ nee weetee bɔye du nee feye atɔ ne aaw wu, nε a moj lee a de keyaalen-ɔ. ⁹⁻¹⁰ San ne moj nyi mbraa-ɔ, nε nyi feye mo kakyena-ɔ bware nee. Amaa mo a bo gyii mbraa-ɔ, nε mo a pini feye mo a dεe waa ebɔyε mo kakpono-ɔ-ɔ, ne ma taare a nε kii sesε timaa. A dεe a du nee feye mbraa-ɔ e gye ne nε ya baa mo lowi-o. Mbraa-ɔ bo-ɔ a nyi kaapo asesε anej ne ba kyena nsu pεε-ɔ nee. Amaa m feraa, mo a nyi feye mbraa-ɔ a kaapo mo nee feye a bware feye Wuribware lee mo lee mɔ ase nsu pεε. ¹¹ Aa waa nee feye nyɔrɔwε bɔye-ɔ a ba Wuribware a mbraa-ɔ bo penna mo mo-ɔ. ¹² Mbeyɔmɔ mbraa-ɔ tonj kemaa gye kaseñtij ne m bware kpa kemaa se. ¹³ Amaa kεtɔ a waa nee feye atɔ timaa amo a sa mo lowi-o. Amaa kaseñtij feraa, a moj du anej. Mo nyɔrɔwε bɔye ne m bo mo kakpono-ɔ-ɔ ya sa mo lowi-o. Kεtɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feye mbraa-ɔ a kaapo mo feye kaseñtij si bɔye moj bo dan pεε-ɔ, ne mo fɔnfɔn moj bware. Amose se-ɔ, nε mo temaa ne n de feye mo kakyena-ɔ i gyi Wuribware akato-ɔ a lowe.

¹⁴ Mbeyɔmɔ ane nyi feye Wuribware a kufwiijne-o ya sa Wuribware a mbraa-ɔ. Amaa m feraa, mo a gye sesε dimaadi-o si-ɔ, nε bɔye a waa mo mɔ keny. ¹⁵ Mo fɔnfɔn maa nu kεtɔ ne ki de mo-ɔ kaase. Mo e kpa feye nε waa kεtɔ ne ki bware-ɔ, mo-ɔ maa taare a nε waa. ɻkee kεtɔ ne mo i kisi-o gbaa ne mo e waa. ¹⁶ Mo a waa kεtɔ ne mo i kisi-o si-ɔ, a kaapo nee feye mo a sure si feye Wuribware a mbraa-ɔ bware. ¹⁷ N gye mo kεpre se ne mo e waa bɔye. Amaa bɔye ne ɔ bo mo kakpono-ɔ-ɔ e gye ne ɔ sa ne mo e waa bɔye. ¹⁸ N nyi feye kεtɔ timaa ko moj bo mo kakpono-ɔ-ɔ, a lee feye sesε dimaadi e gye mo. Haree mo kakpono-ɔ mo e kpa feye nε waa itimaa gbaa ooo, ma taare a nε waa. ¹⁹ Ma taare a nε waa kεtɔ timaa ne mo e kpa

* 7:7 Keleē Igypiti 20.17; Mbraa kεbεesa 5.21.

kowaa-ɔ. Amaa bɔyε nε ma kpa-ɔ feraa nε mo ɛ waa. ²⁰ Amo a tεe a gye feyε mo ɛ waa ketɔ ne weetee moŋ lεe mo ɛ kpa feyε nε waa-ɔ, amo feraa amo-ɔ a kaapo nee feyε nε gye mo ɛ gye nε n lεe mo ɛ waa amo. Amaa bɔyε nε o bo mo kakpono-ɔ-ɔ ɛ gye ne o sa ne mo ɛ waa bɔyε.

²¹ To, ketɔ ne mo ɔ iŋu-o ɛ gye feyε saŋ kemaa ne mo ɛ kpa a n waa itimaa-o, amo eboye i lwii mo kamε. ²² A bo mo kakpono-ɔ-ɔ kɔne feyε n nu Wuribware a mbraa-ɔ. ²³ Amaa mo a bee nju feyε mbraa ko bee nε waa kusun mo mfεere-ra ne n kye mbraa ne mo kakpono-ɔ nε nyi feyε m bware-o. Mo nyorowε bɔyε-ɔ ɛ ko n gyi mo nyorowε timaa-o si. Ne nε tii mo waa-ɔ. ²⁴⁻²⁵ Amose-ɔ mo a fa mfεere nju feyε n gya Wuribware a mbraa-ɔ se, amaa mo nyorowε bɔyε-ɔ ɛ sa ne mo ɛ gya ekpa bɔyε se. O, sesε bɔyε feyε mo a du mo-ɔ! Mo nyorowε bɔyε ɛ sa ne mo aa Wuribware kebonjo-ɔ e ten-no nsu pεε. Nse ɛ gye ne o morowε mo-ɔ nee? Mo ɛ sa Wuribware anjε feyε mo a bo anε nyanjε Yeesuu Kristoo si ne o taare o morowε mo.

8

Mon' sa a Wuribware a kufwiijε timaa-o nya keyaaleŋ moneŋ ɲkpono-ɔ

¹ Kasenjtin, Wuribware maa porɔ bamq nε bo bɔ Kristoo Yeesuu a kokowebε-ɔ-ɔ-ɔ. ² Ketɔ se ne o maa waa anen-ɔ ɛ gye feyε mbraa amo ne n ya lee Wuribware a kufwiijε timaa-o ase-ɔ ɛ sa ne ane ɛ nya nkpa popwε Kristoo a kokowebε-ɔ-ɔ-ɔ. Ne nε ya sa ne mo ɛ kojre mo eyε mo ɛ lee mbraa ne n sa ne mo ɛ waa eboye ne, bo lee anε se-ɔ, Wuribware gya mo lee mo ase a o yaa mo bo waa lowi-ro nsu pεε. ³ Bo lee anε nyorowε bɔyε se-ɔ, Wuribware a mbraa-ɔ maa taare a n sa ne ane i kii asesε timaa. Amaa Wuribware feraa ɛ taare. Oo sun mɔ fɔnfɔn mɔ gyi-o, ne o bo kyena feyε anε sesε dimaadi-o dεe. Hareε Kristoo a moŋ waa bɔyε-ɔ gbaa ooo, o taa mɔ eyε bo lɔnjɔ Wuribware bo lee anε eboye se, na Wuribware nya bu dimaadi mɔ a mɔ eboye pεε kεp. ⁴ Wuribware a waa anen nee, na ane ne ane gya Wuribware a kufwiijε a ekpa-ɔ se-ɔ, ne ane moŋ lεe anε gya nyorowε bɔyε se-ɔ, nya gya ato pεε ne mɔ mbraa-ɔ ye a bware-o si.

⁵ Bamq nε bo gya bamq nyorowε bɔyε se-ɔ, de bamq mfεere bo dɔnjɔ bamq ayorowεtε bɔyε amo se nee. Amaa bamq ne bo gya Wuribware a kufwiijε a ekpa-ɔ se-ɔ feraa mfεere dɔnj ato ne Wuribware a kufwiijε-0 ɛ kpa feyε bo waa-ɔ se nee. ⁶ ɔko ne o de mɔ mfεere bo dɔnjɔ mɔ ayorowεtε bɔyε se-ɔ, Wuribware e gya mɔ lee mɔ ase yaa mɔ bo waa lowi-ro nsu pεε. Amaa ɔko ne o de mɔ mfεere bo dɔnjɔ Wuribware a kufwiijε-0 na mɔ ekpa-ɔ se-ɔ e nya nkpa na kayeeyε. ⁷ ɔko ne o taa mɔ mfεere bo dɔnjɔ ayorowεtε bɔyε se-ɔ yere bo kye Wuribware nee. Sesε-ɔ maa bu Wuribware a mbraa-ɔ. Kasenjtin, o maa taare. ⁸ Bamq nε ba sa ne bamq nyorowε bɔyε de bamq se keyaaleŋ-ɔ maa taare a bo waa Wuribware kεpε.

⁹ Amose-ɔ Wuribware a kufwiijε-0 ɛ bo sesε kakpono-ɔ, sesε-ɔ moŋ gya mɔ fɔnfɔn nyorowε bɔyε se. O gya Wuribware a kufwiijε a ekpa-ɔ se nee. Amaa Kristoo a kufwiijε-0 ɛ moŋ bo sesε kakpono-ɔ, sesε-ɔ moŋ gye Wuribware sesε nee. ¹⁰ Kristoo ɛ bo mone ɲkpono-ɔ feraa, hareε, bo lee mone eboye se, amo i bware feyε Wuribware gya mone lee mɔ ase yaa mone bo waa lowi-ro nsu pεε gbaa ooo, mone a kyo nya nkpa na kukyure ne a moŋ de kεe-ɔ, a lee feyε Wuribware a tεe mone feyε asesε timaa. ¹¹ Ketɔ ne ko kya-ɔ ɛ gye feyε amo a gye feyε Wuribware ya kyinji Kristoo lee lowi-ro, nε Wuribware a kufwiijε-0 te mone ɲkpono-ɔ-ɔ se-ɔ, a kaapo nee feyε Wuribware a kufwiijε amo dεe i kyinji mone nyowowεrε a o lee lowi-ro.

¹² Anen se-ɔ, mo kɔsobεe-ana, a tiri feyε anε waa kɔtɔkɔ. Amaa n gye kεmo ɛ gye feyε anε gya anε nyorowε bɔyε se. ¹³ M bεe mo ɛ towε-ɔ feyε, mone ya kyena gya mone nyorowε bɔyε ne mone ɛ kpa-ɔ se, Wuribware e gya mone a o lee mɔ ase yaa mone bo waa lowi-ro nsu pεε. Amaa mone ya sa ne Wuribware a kufwiijε-0 a mɔ nyorowε bɔyε ne mone de-0, amo feraa mone ɛ nya nkpa na kukyure ne a moŋ de kεe-ɔ. ¹⁴ Bamq ne Wuribware a kufwiijε-0 ɛ gye bamq ɲkpe-ɔ pεε gye Wuribware mɔ gyi-ana nee. ¹⁵ Mbeyom-, hareε Wuribware a kufwiijε-0 a bo mone-ɔ gbaa ooo, o maa sa ne mone sere mɔ, feyε anen ne kenya sere kεmo nyanjε-ɔ. Amaa Wuribware a kufwiijε-0 a sa ne mone a kii Wuribware mɔ gyi-ana. Amose-ɔ aa lee mɔ se ne ane ɛ tεe Wuribware feyε "Ane se." ¹⁶ Wuribware a kufwiijε-0 na anε ɲkpono a waa kano nee sure si feyε anε gye Wuribware mɔ gyi-ana. ¹⁷ Ane a tεe anε gye mɔ gyi-ana-ɔ se-ɔ, anε kano tii kapotε ne oo lee bo yera keri si soso-ɔ se, kapotε amo dεe ne Kristoo i gyi kamo kone-ɔ. Amaa pweε na anε kano dεe tii si-ɔ, a tiri feyε anε kano gbaa tii Kristoo a aworefε ne oo gyi amo-ɔ se. Na anε nya nya mɔ kεdabε na wuraa ne a bo soso-ɔ ako.

Anen ne Wuribware a kufwiijε-0 ɛ kya ane-ɔ-ɔ

¹⁸ Aworefε mo nε ane i gyi bo lee anen ne ane gya Kristoo a ekpa-ɔ se mbeyom-ɔ feraa, fo ya deere kedabε na wuraa ne Wuribware ɛ ba a o bo sa ane-ɔ, aworefε amo gye kaftwε nee. ¹⁹ Ketɔ kemaa ne Wuribware a tweε-ɔ ɛ kokɔse kε ɛ kpa a ku nju bamq nε Wuribware i lee feyε bo gye mɔ gyi-ana-ɔ nee. ²⁰ Lee hareε saŋ-ɔ, ketɔ kemaa ne Wuribware a tweε-ɔ

ŋkra e gye feye ke kyena saŋ kafwee na ke nyera. A moŋ gye feye ketɔ kemaa ya da kemoo eyee se feye ke e waa anej. Amaa aa lee Wuribware ase nee. Temaa mɔ bo-ṛɔ saŋ kemaa. ²¹ A lee feye saŋ ko e ba na Wuribware sa a swere na soso na ketɔ kemaa ne oo twe-ɔ ma leɛ nyera. Amaa o sa a ketɔ kemaa kyurowi waa kepoppwe, na ke taare kyena nya kemoo eyee nsu pɛɛɛ, feye anej ne Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ e nya kēdabé na kukyure nsu pɛɛɛ-ɔ.

²² Mbeyom aane a nju feye ketɔ kemaa ne Wuribware a twe-ɔ eyee moŋ twe-ɔ kemoo, ne ki i kenji feye ɔkyee a koo a kpa a o kow-ɔ. ²³ N gye ato amo wɔre e gye ne a kenji. Amaa ane ne ane a nya Wuribware a kufwiije-o, ne a kaapø feye Wuribware e sa ane ketɔ dabe ko kame-ɔ-ɔ, ane gbaa ane i gyi awrefɔ aane gywii saŋ ne Wuribware e ba na o bo kooře ane lee kaye mɔ-ṛɔ taa ane yaa mɔ ase, na ane kii mɔ gyi-ana kaseñtin-ɔ nee. ²⁴ Amaa ane saŋ ane gywii kake ne Wuribware e morowé ane a o lowe-ɔ. Temaa mɔ ne ane de bweetɔ. Ketɔ ne fo a nya-ɔ fɔ moŋ de temaa fo lee fo gywii kemoo. Emene se ne fo bee fɔ de temaa fo gywii ketɔ ne fo a kyo nya-ɔ. ²⁵ Amaa amo a gye feye ane saŋ ane gywii kake amo-ɔ se-ɔ, Wuribware e deŋ o kaapo ane kanyite kigyi na ane temaa nya waa kokyo.

²⁶ Ketɔ ne Wuribware a kufwiije-o bee o waa o sa ane-ɔ e gye feye o kya ane-ɔ kebwarekore-ṛɔ bo lee anej ne ane moŋ bo len-ɔ se. Ané a moŋ nyi anej ne weetee ane kore kebwarekore-ɔ se-ɔ, Wuribware a kufwiije-o e kore Wuribware o sa ane. O de asenkparyi ne ane maa taare a ane tɔw-ɔ nee o de o su o kore Wuribware o sa ane. ²⁷ Ne Wuribware ne o kee ane ɣkpon-ɔ-ɔ nyi mɔ kufwiije-o mfere. A lee feye mɔ kufwiije-o e kore kebwarekore nee feye Wuribware sa mɔ aseset ketɔ ne mɔ Wuribware fɔnfɔn e kpa feye bo nya-ɔ.

²⁸ Amose se-ɔ, ane nyi feye ketɔ kemaa-ɔ Wuribware gya mɔ aseset kame-ɔ, ne o sa ne ketɔ kemaa i buruwi kitimaa ke e sa bamoo ne ba kpa mɔ asen-ɔ. Bamoo ne Wuribware a lee feye bo waa ketɔ ne oo kra feye bo waa-ɔ ne n de. ²⁹ Bamoo deɛ bamoo ne Wuribware a kyo o nyi feye ba kii mɔ fɔnfɔn aseset-ɔ se-ɔ, o sa ne bamoo kakra e gye feye bo kii mɔ gyi-ana, na bo kii feye mɔ gyi Yeesuu-ɔ, na mɔ-ɔ mɔ nya kii bamoo daa bres. ³⁰ Mɔ a sa ne baa kra anen-ɔ se-ɔ, ne oo bo tee bamoo feye bo gya mɔ se kaye mɔ-ṛɔ. Mɔ a tee bamoo, ne baa gya mɔ se-ɔ, ne oo bee tee bamoo feye aseset timaa. Ne ɣkee, mɔ a tee bamoo feye aseset timaa-o si-ɔ, ne oo kyo sa bamoo mɔ kedabé-ɔ kokyo. ³¹ Amo e gye anen feraa, Wuribware a tee o gya ane kame-ɔ se-ɔ, nse e gye ne o taare a o waa kɔtɔkɔ bo kye ane? ³² Wuribware gbaa maa taare a o waa kɔtɔkɔ bo kye ane, a lee feye o moŋ kine kesa ane mɔ gyi-o fɔnfɔn gbaa. Mɔ a tee lee mɔ gyi-o feye o yere ane pɛɛɛ ayaa-ɔ na o wu sa ane-ɔ, ne nteto se ne o maa sa ane ɣjure ne n tiri ane-ɔ pɛɛɛ a o bo tii si? ³³⁻³⁴ Nse e bo-ṛɔ ne o taare a o porɔ aseset ne Wuribware a lee feye bo gye mɔ aseset-ɔ? Wuribware ya tee bamoo feye aseset timaa, nse e gye ne o taare a o tɔw-ɔ feye baa waa boye? Ʉko moŋ bo-ṛɔ, a lee feye Kristoo Yeesuu ne oo wu, ne Wuribware a kyinji mɔ lee lowi-ro ne mbeyom o te Wuribware kigyise si-o e gye ne o lɔnjo ane aa Wuribware kebontɔ-ṛɔ o sa ane. ³⁵ Lalalow-ɔ e gye feye, kɔtɔkɔ bo-ṛɔ ne ke e taare a ke nyera kekpa ne Kristoo e kpa ane-ɔ ɣɔ? Awrefɔ e gye ne a taare aaa, bɛɛɛ kaseñjin, bɛɛɛ tɔraa, bɛɛɛ akɔŋ, bɛɛɛ keteboŋburon kənare, bɛɛɛ asen boye ya to ane, bɛɛɛ ɣkɔ lowi? Seye moŋ bo-ṛɔ daa. ³⁶ Feye anej ne baa kyoree waa abwareseŋ wɔre-ɔ-ṛɔ-ɔ feye Ʉko e sa seŋsa o gywii Wuribware o ye,

“Bo lee anej ne ane gya fo se-ɔ se,
ba kpa a bo mao ane saŋ kemaa.
Ba waa ane feye esanne ne ba mao ba wo-ɔ.”*

³⁷ Amose-ɔ ij ye asen mɔ ko ya to ane, Kristoo ne mɔ a kpa ane asen-ɔ se ne oo wu sa ane-ɔ e sa a ane lee amo-ṛɔ, na seye moŋ waa ane. ³⁸⁻³⁹ M bee ij ye eɛɛ mo e kɔrɛ a n gyi feye seye maa taare na a tɛŋ kekpa ne, bo lee Kristoo Yeesuu si, ke bo ane aa Wuribware kebontɔ-ṛɔ-ɔ-ṛɔ. Seye moŋ bo-ṛɔ! Mo ya tɔw-ɔ! Haree lowi bɛɛɛ ane kakyna-ɔ ajuŋe gbaa, haree Wuribware mboɔ bɛɛɛ ɣbɔnsam kame-ɔ awuye, haree keto kemaa ne ke e waa ane mbeyom, bɛɛɛ ke e ba a ke bo waa ane-ɔ, haree akyee-e-kpa-agyi ne bo-ɔ yea a de keyaaleŋ soso-ɔ, bɛɛɛ bamoo ne bo de keyaaleŋ kaase-ɔ gbaa ooo, bamoo ko maa taare a bo tɛŋ kekpa ne ane nyantɔ Kristoo Yeesuu a baa ane aa Wuribware kebontɔ-ṛɔ-ɔ-ṛɔ.

9

Wuribware ya waa ketɔ ne o kpa-ɔ, kemoo ne ane de a ane tɔw-ɔ?

¹⁻² To, mo fɔnfɔn aseset, Yudaa awuye, ne bamoo asen tiri mo-ɔ asen ne mo e kpa a m bo tɔw-ɔ. Kaseñtin ne mo e tɔw-ɔ. Gye Kristoonyi, ne ma ba ayeba. Ne Wuribware a kufwiije timaa-o ne o nyi mo mfere-ɔ gbaa yere mo-ṛɔ feye mo fɔnfɔn aseset, Yudaa awuye-o, mo i su

mo e kore Wuribware mo e sa bamø feye o sa a bo kii Kristoo awuye. Bamø kikine Kristoo si, mo kame-ro a nyera mo san kemaa.³ Kasentij, a dee a taare na a waa nee weetee bamø se Wuribware da mo yii na o lee mo lee Kristoo a kokowebëe-o-ro nsu pëee, na o nya bo morowë bamø. ⁴ Wuribware asëse e gye bamø. Bamø ne Wuribware a ba bo waa mò agyi-o nee. Bamø ne dedaa-o Wuribware a lee mò kedadab-e ifuri bo kaapo bamø kimukee-ro. Bamø ne Wuribware a pini feye mo asëse, ne bamø maa baa pini mò feye bamø nyarpe. Bamø dee bamø ne Wuribware a taa mò mbraa-o bo sa na bo gya mmø se. Bamø dee ne Wuribware a kaapo bamø anej ne ba waa tanjeé kekyan ne ba taare a bo bo sunj mò kemo-ro-o, na atetomonta ne ba ba a bo bo sunj mò-o na mbo ne ba ba a bo bo lõnnja mò-o. Bamø dee bamø bee ne Wuribware a towë bo beya feye o sa bamø bamø fõnfoj sweere.⁵ Bamø adedaapo Abraham na Isak na Isireelii dee bo gye asëse dabe nee. Bamø kasuro amo dee ne baa kowë Kristoo. Wuribware, owure dabe-o, nya kedadabé na nkygrø nsu pëee. Ameye.

⁶ Mbeyomo, Isireelii awuye a kine Kristoo-o si-o, ñ ye a kaapo nee feye keto ne Wuribware a towë bo beya feye o sa bamø-o o maa lee sa bamø aaa? Daabii! Keto ne mo e towë-o e gye feye o maa sa bamø ne bo moj gye Isireelii awuye kasentij mò ase-o keto-o.⁷ N gye Abraham a kenana-o-ro agyi-o pëee e gye Abraham mò gyi-ana kasentij. Anë e kare abwaresen wore-o-ro feye Wuribware a towë gywii Abraham feye,

“Fo gyi Isak si ne fo e boro a fo nya ananagyí.”*

⁸ Amo-o e kaapo nee feye n gye bamø ne baa kowë bamø feye anej ne ba kowë dimaadi pëee-o e gye Wuribware mò gyi-ana. Ananagyí ne Wuribware a towë bo beya feye o sa Abraham-o e gye ne bo gye Abraham ananagyí kasentij-o.⁹ Keto ne Wuribware a towë bo beya gywii Abraham-o e gye feye,

“Su-a-ba saj mo se mo i kinjji a m ba fo ase,
na fo ka Sara kowë onyare.”*

¹⁰ Anej dee ne Wuribware bo-ro o waa mò kusun ne Sara mò gyi amo ne ba tee mò e Isak-o a dan, ne oo waaree økyee ko ne ba tee e Rebëeka-o, ne baa kowë aleñba anyare. Øbresë-o ne ba tee e Isawu, ne ba tee kagyingyii-o feye Yakubu.¹¹⁻¹³ Pwëe ne baa dee kowë bamø-o, na pwëe ne nyaagi amo a dee waa ebøyë beee itimaa-o, Wuribware a towë gywii Rebëeka feye,

“Bamø-ro øbresë e ba a o bo sunj kagyingyii-o.”*

Né abwaresen wore-o-ro mo Wuribware a towë nyaagi amo asen feye,

“Mo a lee Yakubu kpa mò aa mò kenana-ro asen,
ne mo a kisi Isawu na mò kenana-ro.”*

Amo-o pëee e kaapo nee feye n gye kedamenanjse ne sesë e waa-o e gye ne ki tiri. Amaa keto ne amo-o e kaapo-o e gye feye Wuribware ya lee øko feye o ba mò ase, ne mò ya kine øko mo, anej moj de amo koko a anej towë.

¹⁴ Amo-o e kaapo feye keto ne Wuribware e waa-o moj bware nee eee? Daabii daa!¹⁵ A lee feye Wuribware a towë gywii anej odedaapo Mosis feye,

“Mo i su økemaa ne mo e kpa-o se, na ñ ñu mò ewee.”*

¹⁶ Amose se-o, Wuribware ya sa sesë nyaure, a moj gye feye sesë-o a kpa mmø-o se ne oo nya, beee oo waa kusun ko pwëe ne oo dee nya. Wuribware a ñu sesë-o ewee nee se ne oo sa mò.¹⁷ Abwaresen wore-o-ro baa bee kyoree feye Wuribware a towë gywii Igyipiti owure feye,

“Keto se ne mo a sa ne fo a kii owure-o e gye feye
mo e kpa feye ñ kaapo mo keyaaleñ nee
na kë sa mo kenyare dabe kaye pëee-ro.”*

¹⁸ Amose-o amo-o e kaapo nee feye Wuribware i ñu økemaa ne o kpa-o ewee, ne o waa bamø ne o maa kpa-o kuñjuroleñ.

* 9:7 Keleekaaqe 21.12. * 9:9 Keleekaaqe 18.10. * 9:11-13 Keleekaaqe 25.23. Heebrii awuye ananato e kaapo feye aleñba-ro øko ne oo gye økpëe lee mò nyi kame-ro-o, mò e gye øbresë. * 9:11-13 Malakii 1.2-3. * 9:15 Keleekaaqe 33.19. * 9:17 Keleekaaqe 9.16 (LXX).

Wuribware de kpa feye o ḥu ḥko ne o kpa-ɔ ewsə

¹⁹ Ama mone ḥko e tōwē feye, “Amo e gye feye ḥko maa taare a o kyurowi ketō ne Wuribware a kra feye o waa-ɔ, amo feraa, ne emenē se ne Wuribware e poro ḥko?” ²⁰ Amaa, mo nyare, nse e gye fo-ɔ fo ne fo e beŋŋaa Wuribware aneŋ? Emenē ne gyare e taare a o tōwē gywi ɔpwɛepo feye, “Emenē se ne fo a pwɛe mg aneŋ?”* ²¹ ɔpwɛepo de kpa a o waa kabori aneŋ ne o kpa-ɔ. O taare a o ba kabori koŋko-ɔ bo pwɛe tanja bɛɛ gyare.

²² Amose se-o Wuribware e kpa feye o kaapo mō kadunfwii, bɛɛ o ḥu sesɛ ewɛe, kemo ne ane de a aane tswe? Mo ya kra mō dun, ne mō e moj kaapo mō keyaaleŋ, ne o nyite bamog ne ba fwi ɔmō dun, ne bo bware kɛmɔ-ɔ, ane moj de amo kokö a ane tōwē. ²³ Oo nyite bamog bo lee aneŋ ne o kpa feye o ḥu aseše kq ewsə-ɔ se. Aneŋ a aseše amo ne oo lee kyee feye o kaapo bamog mō kedabé-ɔ. ²⁴ Aseše amo e gye ane foŋfɔŋ ane eyee. Haree ane a gye Yudaa awuye bɛɛ ane moj gye ooo, ane ne oo lee feye ane ba mō ase.

²⁵ Feye aneŋ ne Wuribware a bɔrɔ mō kyaame Hoseya si tōwē-ɔ,

“Mone ne mg a dɛɛ tɛɛ e ‘Mone-moŋ-gye-mo-asɛɛ’-ɔ,
mo e tōwē mo i gywi mone feye ‘Mone-e-gye-mo-asɛɛ.’

Mo i lee mo kɛkpa a m bo kaapo mone
ne mo a dɛɛ tɛɛ e ‘Ma-lee-kpa-mone-asen’-ɔ.”*

²⁶ “Toŋ kɛmaa ne baa dɛɛ tōwē gywi bamog
feye bo moj gye Wuribware asɛɛ-ɔ,
san kq e ba na ba tɛɛ mfɛŋ a asɛɛ-ɔ
feye Wuribware ne mō wɔrɛ dooo i de ɻkpɑ-ɔ mō gyi-ana.”*

²⁷ Ne Wuribware kyaame Isaya gbaa a kyoree Yudaa awuye-o asen feye,

²⁸ “A gye kaseŋtij feye Isireelii awuye kyo
feye ɔpɔq kɛɛ kɛsep̄-o mbeyom̄,
amaa aseše kafwɛe i kinji a bo ba mō ase,
a lee feye o gyi kaseŋtij a o bu bamog kɛp̄ menan,
na o sa kano feye ba kpuri.”*

²⁹ Ne Isaya a bee kyoree toŋ kq feye,

“N gye feye Bo-eleŋ-ɔ-kyon-ɔkemaa-Bware
a morɔwɛ asɛɛ-ɔ bokɔ se sa ane,
weetee Yerusalem manj pɛɛ i kpuri,
feye aneŋ ne Sodom na Gomora eman a kpuri-o.”*

³⁰ Amose-ɔ ketō ne kaa ba-ɔ e gye feye nde se awuye-o a nya ketō ne bo moj buwi kpa-ɔ, amaa Yudaa awuye-o feraa moj nya ketō ne baa buwi kpa-ɔ. Nde se awuye-o ne Wuribware a tee feye aseše timaa, a lee feye baa kɔrɛ Yeesuu Kristoo gyi. ³¹ Amaa Yudaa awuye-o feraa, Wuribware moj moŋ feye aseše timaa, a lee feye bamog akato a pee mō mbraa-ɔ kegyasɛ se, na bo nya waa bamog eyee aseše timaa. ³² Nteto se ne bo moj taare pre Wuribware? A lee feye baa kpa nee feye bo ba mō mbraa-ɔ kegyasɛ kyeɛkyee bo waa bamog eyee aseše timaa mō ase. Kefore kq a di bamog kpa-ɔ-ɔ, ne baa daye ayaa kemo se lee da. Kemo e gye feye bo moj kɔrɛ Yeesuu Kristoo gyi. ³³ Feye aneŋ ne Wuribware a tōwē mō abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-ɔ toŋ kq-ɔ,

“Mon! kq, n de kefore mo e beya Yerusalem manj-no,”*

na aseše daye ayaa kemo se na bo lee da.*

Okemaa mo ne o kɔrɛ kemo a o gyi-o
ipeere maa gyi mō, daa.”*

10

Anen ne Yudaa awuye-o a fo Wuribware se a kpa-ɔ

¹ Mo kosobɛe-anu, mo e kpa feye mon' ḥu feye mo kone se na mo kebwarekore e gye feye Wuribware morɔwɛ mo aseše Yudaa awuye-o. ² Mo e taare a n yere bo sa bamog feye ba suŋ Wuribware keŋŋen. Amaa bo moj nyi kpa ne o gye kaseŋtij, ne bo bɔrɔ se bo suŋ

* 9:20 Isaya 45:9. * 9:25 Hoseya 2:23. * 9:26 Hoseya 1:10. * 9:28 Isaya 10:22-23 (LXX). * 9:29 Isaya 1:9 (LXX). * 9:33 Isaya 28:16 (LXX). * 9:33 Isaya 8:14. * 9:33 Isaya 28:16.

mō-ɔ. ³ Baa kine kuju aneŋ n̄e Wuribware e waa n̄e o sa n̄e nyinjkpasé i kii s̄es̄e timaa-o. Bo moŋ sure feȳe ba gya Wuribware a kpa n̄e o ba a o bo t̄ee bamō aseſe timaa-o si. ⁴ N̄e ḥk̄ee Wuribware a bōr̄o Kristoo si kaapo feȳe mō mbraa-ɔ a fo mmō k̄ee, n̄e m moŋ l̄e e de ane se keyaalən, na ḥk̄emaa n̄e mō ya k̄oore Kristoo gyi, Wuribware e t̄ee mō feȳe s̄es̄e timaa.

⁵ Mbeȳom̄o, ane Wuribware a mbraa-ɔ kegyas̄e na ane nya kii aseſe timaa-o aseŋ, ane mbraa ḥsapo Mosis a kyoree feȳe,

“S̄es̄e kemaa n̄e o gya Wuribware mbraa-ɔ se-ɔ
e nya ḥkp̄a, o maa wu.”*

⁶ Amaa fo e kpa feȳe Wuribware t̄ee fo feȳe s̄es̄e timaa, n̄ gye ato n̄e a bo l̄eŋ-ɔ n̄e fo e waa pwee na o d̄ee t̄ee fo aneŋ a seſe-ɔ. N̄ gye feȳe fo ke-moŋ-t̄ow̄e feȳe, “N̄e n̄e ane e nya a o yo s̄os̄o?”* feȳe aneŋ n̄e baa kyoree waa abwareſen w̄ore-ɔ-ɔ r̄on̄ k̄o-ɔ, na fo fa feȳe fo feraa fo e ya baa Kristoo kaase. ⁷ N̄ gye fo kebeē t̄ow̄e feȳe, “N̄e e gye n̄e o l̄wee sweere-ɔ?” feȳe aneŋ n̄e abwareſen w̄ore-ɔ-ɔ r̄on̄ k̄o n̄e baa kyoree-ɔ, na fo fa feȳe fo feraa fo e ya kyinj̄i Kristoo l̄eŋ lowi-ro-o. ⁸ Daabii! K̄et̄o n̄e abwareſen w̄ore-ɔ a t̄ow̄e-ɔ e gye feȳe,

“Wuribware aseŋ d̄on̄ mōne nn̄o se mōne e t̄ow̄e,
n̄e a bo mōne mfeſe-ɔ-ɔ.”*

Abwareſen amo ne ane e t̄ow̄e amo aseŋ saŋ kemaa feȳe mon̄' k̄oore gyi-o. ⁹ Amo katinj̄-o e gye feȳe abwareſen w̄ore-ɔ ye, fo ya lee fo kano-ɔ r̄on̄ t̄ow̄e laman-ŋo feȳe, “Kristoo gye mo nyānje,” n̄e fo a k̄oore gyi fo kakpono-ɔ r̄on̄ feȳe Wuribware a kyinj̄i Kristoo l̄eŋ lowi-ro, amo feraa Wuribware e mōr̄ow̄e fo. ¹⁰ Amose-ɔ fo ya k̄oore amo gyi, Wuribware e t̄ee fo feȳe s̄es̄e timaa. Fo ya lee amo t̄ow̄e k̄et̄o n̄e fo e k̄oore fo i gyi-o laman-ŋo, Wuribware e mōr̄ow̄e fo. ¹¹ Feye aneŋ n̄e baa kyoree waa abwareſen w̄ore-ɔ-ɔ-ɔ,

“ᬁk̄emaa mō n̄e o k̄oore mō a o gyi-o
ipeere maa gyi mō, daa.”*

Kasenj̄inj̄ ḥk̄emaa kemaa. ¹² A lee feȳe mbeȳom̄o Yudaa awuye-o moŋ l̄eŋ bo kw̄ee, n̄e bamō n̄e bo moŋ gye Yudaa awuye-o mo k̄w̄ee, Wuribware e gye bamō ḥk̄emaa mō nyānje, n̄e o yure ḥk̄emaa n̄e o su a o t̄ee mō-ɔ. ¹³ Feye aneŋ n̄e baa b̄eŋ kyoree waa abwareſen w̄ore-ɔ-ɔ-ɔ,

“Wuribware e mōr̄ow̄e ḥk̄emaa n̄e o su a o t̄ee mō-ɔ.”*

¹⁴ Ne mbeȳom̄o, emene ne ḥko e waa a o t̄ee Wuribware feȳe o mōr̄ow̄e mō, amo o o k̄oore mō gyi pwee? Ne emene ne o waa a o k̄oore mō gyi, amo oo nu abwareſen pwee? Ne emene ne o waa a o nu abwareſen-ɔ, amo abwareſen ḥkaapopo a yo mō ase pwee? ¹⁵ Ne emene ne abwareſen ḥkaapopo-ɔ e waa a o yo mō ase, amo baa sun̄ mō bo kyonj̄we pwee? Feye aneŋ n̄e baa kyoree waa abwareſen w̄ore-ɔ-ɔ-ɔ,

“Mon̄' k̄eŋ bamō n̄e bo de aseŋ timaa ba baa-ɔ,
na mon̄' sa a mōne akat̄o gyi.”*

¹⁶ Amaa n̄ gye ḥk̄emaa ya k̄oore aseŋ timaa-o kra-ɔ. Feye aneŋ n̄e Wuribware k̄yaam̄ee Isaya a kyoree-ɔ. O ye,

“Wuribware, ḥko bo-ɔ n̄e o o k̄oore aseŋ
n̄e ane a t̄ow̄e-ɔ gyi aaa?”*

¹⁷ Amose-ɔ, amo katinj̄ e gye feȳe, ses̄e ya nu abwareſen-ɔ, o taare a o k̄oore gyi. Ne ḥko mo e moŋ t̄ow̄e Kristoo aseŋ, ḥko maa nu haree gbaa o k̄oore a o gyi.

¹⁸ Amo aseſe i gyirri ikii feȳe bo moŋ t̄ee nu aseŋ timaa-o ooo? Daabii! Baa nu. Feye aneŋ n̄e baa kyoree waa abwareſen w̄ore-ɔ-ɔ-ɔ,

“Eſe kemaa se awuye a nu amo b̄ore,
n̄e amo aseŋ a fo kaye-ɔ r̄on̄ kemaa.”*

* **10:5** Koləŋŋo mbraa 18.5. * **10:6** Mbraa kebeesa 30.13. * **10:8** Mbraa kebeesa 30.14. * **10:11** Isaya 28.16 (LXX). * **10:13** Yowl 2.32. * **10:15** Isaya 52.7. * **10:16** Isaya 53.1 (LXX). * **10:18** Kiliŋ 19.4 (LXX).

19 Amo Yudaa awuye-o e taare a bo gyiiri iki feye bamō feraa bo moj nu kētō nē Wuribware a tōwē-ō kaase aaa? Daabii! A lee feye dēdaa-ō bamō mbraa ḥsapo Mosis a waa kiliñ feye bamō kēsēbōrōlēj se ne Wuribware yē,

“Amose-ō mo e ba kasuro ko nē ka moj bo kōkōrō-ō
a m bo sa a bo ka kōkkwēe.

Mo e ba kasuro awuye nē bo moj nyi aseñ-ō
a m bo fwii bamō dun.”*

20 Nē Isaya a bēe kyoree kaapo-ō feye Wuribware yē,
“Mo a lee mo eyee bo kaapo

bamō nē bo kyō bo māa bise mo se-ō.

Kadē nē kamo se awuye kyō bo maa su ba tēe mo-ō
nē mo a tōwē gywii feye,
‘Mon’ kēe mo, mo e bo mfēe-ō.’”*

21 Amaa Yudaa awuye-o aseñ-ō Isaya a kya se tōwē feye Wuribware yē,

“Mo fōnjōn asēsē feraa, mo a teyi asareē saj kemaa
bo tēe bamō feye bo ba mo asē a n̄ kōrē bamō.

Amaa bamō esēbō-ō a waa lej,
nē bo de kat̄maabu.”*

11

Yudaa awuye nē Wuribware a lee bo kii mō fōnjōn asēsē-ō aseñ

1 Anēj se-ō, amo kētō nē mo e tōwē-ō e kaapo feye Wuribware a kine mō fōnjōn asēsē Yudaa awuye-o nēe eee? A moj gye anēj pēe. Kēe ε, η gbaa, Yudaanyi e gye mo. Mo nana e gye Abraham, ne mo a lee Benyamīn a kasuro-o-ro-o.² Daabii, Wuribware moj kine mō fōnjōn asēsē Yudaa awuye-o, bamō nē oo lee bamō bo kii mō fōnjōn asēsē lee harēe dēdaa-ō. Mon' nu anēj ne baa kyoree Wuribware kyaamee Iliya aseñ waa abwaresēj wōrē-ō-ō-ō. Iliya e poro mō fōnjōn asēsē Yudaa awuye-o o gywii Wuribware nēe feye,

3 “O Wuribware, fo asēsē Isireelii awuye a ba apan
bo moa fo akyāamē-ō, nē baa bwēe fo ēlōnjōkpa-ō.

Mo wōrē ya saj nē n gye fo kyaamē,
nē mbeyōmo baa yēre eyee ba kpa a bo moa η gbaa mo.”*

4 Amaa moj' nu anēj nē Wuribware a bēnjāa-ō. O yē,

“Mo a lee Isireelii awuye ḥkpēn nsunoo keri si sa mo eyee
nē bo moj kpuni ajuuri kisi Baal akatō-ō.”*

5 Anēj dēe nē mbeyōmo Wuribware asēsē ko a saj, nē oo ḥnu bamō ewēe, nē oo lee bamō sa mō eyee.⁶ Oo su bamō se nēe se nē oo lee bamō. N gye feye baa waa asunj timaa ko nēe. A dēe a gye bamō asunj timaa si nēe, weetee mō kusu bamō se-ō moj de kaase.

7 Kētō nē kaa waa-ō e gye feye Yudaa awuye-o a dēerē dēerē kpa anēj nē ba bōrō se na bo waa Wuribware kepre-ō kpone. Amaa bomo-ōrō bamō nē Wuribware a lee sa mō eyee-ō wōrē ya pre mō. Ne bamō nē baa saj-ō feraa a kii kēsēbōrōlēj awuye.⁸ Feys anēj nē baa kyoree waa abwaresēj wōrē-ō-ō-ō,

“Amaa, bo fo ndōo, anēj a atō mo nē oo waa nē baa ḥnu-o,
o moj sa a bo nu amo kaase
a bo taa bo waa bamō mfēere-ō.”*

9 Feys anēj nē Owure Deefid a kyoree waa mō ilin a wōrē-ō-ō-ō,

“O Wuribware, mo adōj-ō ya gyanjē
a bo gyi kasu kanō ateese,
na fo sa a a kpare bamō ebōrē-ō.
na a da bamō kigyi feye katee a da kabō-ō.

* 10:19 Mbraa kebeesa 32.21. * 10:20 Isaya 65.1 (LXX). * 10:21 Isaya 65.2 (LXX). * 11:3 1 Awure 19.10,
14. * 11:4 1 Awure 19.18. * 11:8 Mbraa Kebeesa 29.4.

¹⁰ Buŋ bamō akatō se na bo ma nya taare ḥju,
na fo sa a bamō ḥlaare nya bamō gya,
na bo ma taare koso nare ntintinj.”*

¹¹ Amō kētō e kaapo feye bamō a lee da-ɔ, bo maa lee taare a bo koso nee eee? Daabii daa! Bamō a waa ḥbɔye-ɔ se-ɔ, Wuribware a kyōn bamō se, ne oo ya sa nde se awuye-o kpa na bo boro se ba mō ase na o morowē bamō. Mfaanee ne oo waa ne Yudaa awuye-o kōkwee a koso. ¹² To mbeyom-ɔ, Yudaa awuye a bɔye-ɔ a sa ne Wuribware a yure nde se awuye bwetq. Kētō ne kaa fo Yudaa awuye-o si-o a kii kētō timaa ne ki de tōn-ɔ bo sa nde se awuye-o. Amose se-ɔ, Wuribware kikine Yudaa awuye-o gbaa ya baa kaye mo-ro asesē nyure-o, sanjboto bamō kikinji ba Wuribware ase-ɔ e gye ne ke maa baa anę p̄ee nyure aaa?

Anę ne Yudaa awuye katmaabu a sa ne Wuribware ayure nde se awuye-o

¹³⁻¹⁴ Monē ne monē moj gye Yudaa awuye-o mo, mon' loj eṣebō na mon' nu kētō ne mo e kaapo mbeyom-ɔ neenee. Monē se ne Wuribware a taa kusunj mō sa mo feye ḥ yere mō ayaa-ro waa. Bo lee anę a kusunj mō ne oo taa sa mo-ɔ se, ne mo e kaapo mo eyee, na a nya waa mo fɔñfɔñ asesē Yudaa awuye gya, na bo buwi kpa kētō ne nde se awuye-o a nya-ɔ, na Wuribware nya morowē bamō boko. ¹⁵ Wuribware kikine Yudaa awuye-o a sa ne mō aa kaye-ro asesē ne baa san-ɔ a waa kano. Anę se-ɔ, Wuribware ya bęe kōrē Yudaa awuye-o, a waa nee feye bamō a kiyinji lee lowi-ro-o.

¹⁶ Mon' sa a anę taa feye sesē ya taa bodobodoo kēbegya sa Wuribware, amo kēbegya ne kaa san-ɔ san kęg yye Wuribware lee nee. Anę dęe ne kiyii ilen e gye Wuribware lee, ne kemo ḥyaagyii gbaa gye Wuribware lee. ¹⁷ Mbeyom, Yudaa awuye-o du nee feye kodoo-ro kiyii ne Wuribware a ḥjeri kemo ḥyaagyii-o ḥnkō bo tweę, bo lee anę ne ḥ ya wu-o si-o. Monē ne monē moj gye Yudaa awuye-o mō du nee feye kiyii suyo amo dęe ne kemo feraa kę yere efa-ro-ɔ, ne Wuribware a ne kemo ḥyaagyii kakqŋk yaa bo kyena kemo ne kę yere kodoo-ro-ɔ se, ne kaa kiyinji dan-ɔ. Amose-ɔ mbeyom monē e nya monē ateesē monē e lee kodoo-ro a kiyii a ilen amo ase nee. ¹⁸ Amo-ɔ se-ɔ, monē ma kaapo monē eyee. Mon' nyinji si feye n gye monē ne monē gye ḥyaagyii-o e gye ne monē de kiyili-o ilen-no bo yera. Amaa ilen-o e gye ne i de mone-ro bo yera.

¹⁹ Arnaa monē əko e tewe feye, “Wuribware a ḥjeri ḥyaagyii-o nee na o nya taa mo bo kyena se.” ²⁰⁻²¹ Kasentin nee! Anę ne bo moj kōrē gyi-o si, ne Wuribware a ḥjeri bamō bo tweę. Fo feraa, anę ne fo a kōrē gyi-o si, ne fo te kiyii-o si. Amose-ɔ, fo maa kaapo fo eyee feye fo monē gye Yudaanyi. Fo ma trasii Yudaa awuye. Amaa sa se, a lee feye anę ne Wuribware monē yowē ḥyaagyii gyenkp̄es-ɔ, anę dęe ne o maa yowē mmō ne oo ne lee efa-ro a kiyii-o si baa bo kyena kodoo-ro a kemo-ɔ se-ɔ. Mō a moj yowē Yudaa awuye-o, ne ntetō se ne o yowē fo ne fo moj gye Yudaanyi-o?

²² Deere neenee na fo ḥju anę ne Wuribware a ḥju fo ewee-ɔ, na anę ne mō akatō a pee-o. Mō akatō a pee wee bamō ne baa lee da-ɔ se. Amaa fo feraa, oo ḥju fo ewee. Fo ya kya se sure si feye o ḥju fo ewee fo kakyena-ro, Wuribware maa ne fo a o bo tweę. ²³ Anę dęe ne Yudaa awuye-o ya kōrē gyi, ne Wuribware bee a taa bamō a o bo kyena mō kiyili-o si. A lee feye o de keyaaleṇ a o waa anę. ²⁴ Wuribware a taa fo lee efa-ro a kiyii-o si baa bo kyena ndoo-ro a kiyii-o si. Ne kodoo-ro a kiyii-o ḥyaagyii feraa ne o maa taare a o taa bo kyena kodoo-ro a kiyii-o si aaa?

Say ne Wuribware e morowē Yudaa awuye-o asej

²⁵ Mo kosobee-ana, mo e kpa feye mon' nu asej tirise mo kaase, na monē ma nya kaapo monē eyee. Amo e gye feye Yudaa awuye-o anju-ro e waa lej nee, na a bo fo san ne nde se awuye, ne Wuribware nee feye ba ba a bo kii Kristoo awuye-o p̄ee a fo kano. ²⁶ Amo kamee-ro na Wuribware morowē Yudaa awuye-o p̄ee. Feye anę ne baa kyoree waa abwaresenj wore-ɔ-ro-ɔ,

“Omorowepo e lee Siyōn mar-ɔ a ba,
na o bo lee borokoone p̄ee lee Yakubu a ananagyi-o-ro.

²⁷ Mo ya lee bamō ḥbɔye-ɔ, amo-ɔ e gye
etanj ne mo aa bamō e waa-ɔ nee.”*

²⁸ Mbeyom, ane ya bee deere, ane i ḥju feye bamō kikine asej timaa-o kokoregyi a sa ne baa kii Wuribware adonj, ne kaa baa monē kitimaa. Amaa kpa ko se mō-ɔ, Wuribware san o kpa bamō asej, a lee feye mō ya lee bamō feye bo kii mō asesē, ne oo tewe bo bęya feye o

* **11:10** Kilin 69.22-23 (LXX). * **11:27** Isaya 59.20-21 (LXX); Isaya 27.9; Yeremeya 31.33-34.

sa bamō adedaapo ato dabe. ²⁹ Wuribware ya sa kotaiko, o bęę o maa kaaře kemo. Anej deę ne mō e kpa a o tee øko feye o ba mō ase, o maa kyurowi mō mfecere feye o tee sese-o.

³⁰ San kō weetee mone deę mone maa bu Wuribware. Amaa bo lee anej ne Yudaa awuye-o gbaa mōj bu Wuribware-o se-o se, ne oo nju mone ne mone mōj gyę Yudaa awuye-o ewee, ne oo taa mone ebɔyę bo ke mone. ³¹ Yudaa awuye a kii katmaabu awuye-o si-o, Wuribware a yowę bamō asej sa bamō, na bamō ya nu bamō eyee, na o nya nju bamō ewee taa bamō ebɔyę bo ke bamō, feye anej ne oo nju mone ewee-o deę. ³² A lee feye Wuribware a tōwę feye asej pęee gyę ebɔyę awaapo nee, na o nya nju asej pęee ewee.

³³ Oo! Wuribware nyi ato, ne o nyi asej fee!

Nse e gyę ne o taare a o nju mō mfecere?

Nse e gyę ne o taare a o nju mō ekpa-ro?

³⁴ Feje anej ne baa kyoree waa abwaresenj wore-o-ro-o,

Nse gbaa i nyi Wuribware mfecere?

Ose mo ya deę ka mō asej?"*

³⁵ Nse e gyę ne o taare a o ke mō ato,
na mō-o mō ke sese-o ketę bo teere?"*

³⁶ Ketę kemaa a leę Wuribware ase nee.

Mō se ne ketę kemaa bo-ro.

Na lalalowę-o ketę kemaa bee kinji yę mō ase.

Amosej se-o Wuribware nya kedabę na wuraa nsu pęee. Ameyę.

12

Kristoo awuye kęboręgyi ne ki bware sa bamō-o

¹ Mo kosobee-an, mbejomo mone a nju anej ne Wuribware a nju mone ewee bweeto, ne oo morowe mone-o. Anej-o se-o, mo e kore mone nee feye mon' taa mone eyee pęee bo sa Wuribware. N gyę mone lowi ne o kpa, amaa o kpa nee feye mon' kyena kakyena timaa ne ka pre mō-o. Na mon' lee mone mme-ro sun mō. ² Mone ma lee kase kakyena ne kayę mo-ro asej te-o-ro. Amaa mon' yowę mone eyee bo sa Wuribware a o kyurowi mone na mone mfecere, na mon' nya kii feye mō-o. Anej ne mone e boro se na mon' taare bo nju ketę ne ki bware-o, na ketę ne ke e pre Wuribware-o, na kpa ne o bware ekpa pęee-ro-o. Amo-o pęee gyę ketę ne Wuribware e kpa-o.

³ N de Wuribware ne oo nju mo ewee-o, ne oo tee mo feye m bo sun mō-o, mo e tōwę mo i gywi mone pęee feye mone øko ma kaj fa feye o kya ketę ne o gyę-o. Amaa kemo ne ki tiri-o e gyę feye, mon' sa a mone økemaa nju feye mō kokořegyi na keyaalej ne Wuribware a sa mō-o e gyę mō lee. ⁴ Anę nyowore de abegya bweeto, amaa kębegya kemaa na kemo kusun waase. ⁵ Anej deę ne ane asaree awuye gyę Kristoo a kayloręre-o kębegya nee. ⁶ Ne ane økemaa keyaalen kwee mō beekę lee-ro. A lee feye økemaa na mō ketę ne Wuribware a sa mō-o. Amosej mon' sa a anę økemaa ba mō keyaalen-o bo waa kusun feye anej ne Wuribware a sa mō-o. Øko ne o tōwę ketę ne Wuribware a lee bo kaapo mō-o, mon' sa a ba mō kokořegyi ne o de-o bo tōwę amo. ⁷ Øko ne o taare a o kya boko-ro-o, mon' sa a ba mō keyaalen ne o de-o bo kya bamō-ro. Anej deę ne øko ne o kaapo abwaresenj-o waa, na o ma waa wöręgya. ⁸ Na øko ne mō gbaa e waa asesj ware-o waa anej deę. Øko ne o taare na mō aa mō beekę-ana ke ato timaa ne o de-o-ro-o waa anej, na o ma kpa kemo kakęka. Øko ne o gyę asaree a agyęnkęepo-o øko-o ba mō elęj pęee bo waa kusun kenjen. Øko ne mō e taare a o kya mō beekę-ana ne asej a tōwę mō o kya-ro na o ma tōwę.

⁹ Mon' lee mone mme-ro kpa abee asej. Mon' kine ketę kemaa ne ke gyę bęę-o. Na mon' kra keta kemaa ne ki bware-o-ro kenjen. ¹⁰ Mon' kpa abee feye anej ne akowębęe e kpa abee-o. Økemaa bu mō beekę kędabę kyon mō eyee. ¹¹ Mone ma waa wöręgya. Mon' leę eyee waa kusun ne mone e waa mone e sa anę nyajpe-o. ¹² Mon' sa a temaa ne mone de feye mone e yę soso-o sa mone kakatęgi. Asej ya to mone, na mon' waa kanyite. Mone ma yowę sanj kemaa kębwarekore. ¹³ Asoree agyi-o øko i wu kitiri, mon' kya mō-ro. Na mon' kra afš damenajse mone elęj-no.

¹⁴ Øko ya waa mone aworefao, mon' tōwę gywi sese-o feye, "Wuribware yure fo." Mone ma kaj da mō yii. ¹⁵ Øko ne mō akato ya gyi, mon' sa a a waa mone gbaa mone kone. Ne øko mo ne mō kakpono-ro ya nyera, mon' sa mō kakpono-kya. ¹⁶ Mon' kyena kayęeyuri-ro, na

mon' waa kano kɔŋko. Mone ma dɛɛ bu mone eyee aseɛ dabɛ. Amaa mon' baa mone eyee kaase, na mone aa aworsoa dee nare. Mone ma kaapo mone eyee.

¹⁷ ɔko ya waa mone bɔye, mone ma ba bɔye bo ka mɔ koko. Mon' dee waa ketɔ ne ɔkemaa kɛɛ feyɛ ki bware-o. ¹⁸ Mone e taare de, mon' waa ketɔ kɛmaa ne kɛ e sa a mon' taare kyɛna abɛɛ ase kayeeyuri-ro-o. ¹⁹ Mo kɔsobɛɛ-an, mone ma ba donjaa bɔ kɔ ɔkɔ. Amaa mon' yɔwɛ mɔ bo sa Wuribware. Mɔ e gye ne o gyiri ebɔye awaapo kesebo. Feyɛ anɛn ne baa kyoreɛ waa abwareseñ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

"Wuribware ye,

Mɔ e gye ne mo e ba donjaa na m bo kɔ sa mone.

Mɔ e gye ne mo e ka mone adon koko a n sa mone.*

²⁰ Amaa ketɔ ne mon' waa-ɔ e gye ketɔ ne baa bɛɛ kyoreɛ waa abwareseñ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ feyɛ,

"Akon i de fo don, sa mɔ ateese a o gyi.

Burufo i de mɔ, sa mɔ nkyu a o nuu.

Fo ya waa mɔ anɛn,

fo e ba ipeere a fo bo mɔɔ mɔ."*

²¹ Amose se-ɔ, mone ma sa a ebɔye nya mone se keyaaleñ. Amaa mon' ba kɛdamenajse bo gyi ebɔye se.

13

Anɛn ne ane bu bamɔ ne bo de ane se keyaaleñ kaye mɔ-rɔ-ɔ

¹ Mone ɔkemaa bu bamɔ ne bo de mone se keyaaleñ-ɔ. A lee feyɛ keyaaleñ kɛmaa ne sɛsɛ de o deere manj se-ɔ a lee Wuribware ase nee. Wuribware e gye ne o sa manj ayaaleñpo-ɔ keyaaleñ ne bo de-o. ² Amose se-ɔ, ɔko ne o waa kɔtɔkɔ o kye bamɔ ne bo de manj keyaaleñ-ɔ i kye ketɔ ne Wuribware a kra bo yera-ɔ nee. Ne a kaapo feyɛ sɛsɛ-ɔ e kpa mɔ eyee kesebogyiiri nee. ³ ɔkemaa ne o waa itimaa-o monj sere bamɔ ne ba deere mɔ se-ɔ. Amaa bamɔ ne ba waa ebɔye-ɔ e gye ne bo sere bamɔ. Nteto ne fo e waa na fo ma nya sere bamɔ? Waa ketɔ ne ki bware-o, na bo kyora fo, a lee feyɛ ba kperi mone se bo gye Wuribware ayaafɔrɛ ba waa kusunj ba kpa mone itimaa. Amaa mone ya waa boye, amo feraa mon' sere bamɔ, a lee feyɛ n gye kwaa se ne keyaaleñ-ɔ bo bamɔ kesaree-ɔ. ⁴ Bo gye Wuribware ayaafɔrɛ nee, ne bo yere mɔ ayaa-ɔ ba gyiri ebɔye awaapo kesebo. ⁵ Amose se-ɔ mon' dee bu bamɔ ne bo de manj keyaaleñ-ɔ. Mone ma bu bamɔ bo lee anɛn ne Wuribware dunj i fwii mone se-ɔ se wɔre. Amaa mon' bee bu bamɔ bo lee anɛn ne mone nyi mone mfeɛrɛ-ɔ feyɛ anɛn i bware feyɛ mon' waa-ɔ se.

⁶ Amose se ne a bɛɛ a bware feyɛ mon' dee ka etweetwɛe na ilenpoo. A lee feyɛ bamɔ ne bo de manj keyaaleñ-ɔ akata a pée bamɔ kusunj-o si. Kusunj amo ne ba waa-ɔ gye Wuribware lee nee. ⁷ Amose-ɔ mon' ka keta ne ki bware-o bo sa bamɔ ne bo de mone se keyaaleñ-ɔ. Mon' ka etweetwɛe ewɔrese ewɔrese ne ba koɔrɛ-ɔ pɛɛɛ, na mon' bu bamɔ kɛdabɛ ne baa sa bamɔ-ɔ.

Anɛn ne mon' bu abɛɛ-ɔ

⁸ Mone ma kai kra ɔko kɔkɔ na ki di mone mboŋtɔ-rɔ. Ketɔ ne ki di mone mboŋtɔ-rɔ-ɔ e gye kekpa. A bware feyɛ mon' dee kpa abɛɛ aseñ. A lee feyɛ ɔko ne o kpa mɔ kɔsobɛɛ aseñ-ɔ a gya Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛɛ se nee. ⁹ Mon' nyinji si feyɛ mbraa-ɔ ye,

"Fo ma kai waa kakyeekpa bɛɛɛ kanyarekpa a fo nyɛra awaareyɛ,
fo ma kai mɔɔ sɛsɛ,

fo ma kai ywii,

fo maa kai sa a fo akato pee ɔko ato se."*

Mbraa mɔ na mmɔ ne ɔ ya sanj-ɔ pɛɛɛ katiŋ e gye feyɛ,

"Kpa fo bɛɛko aseñ feyɛ anɛn ne fo e kpa fo eyee-ɔ."*

¹⁰ Mone i de kekpa mone nkponɔ-rɔ, mone maa waa mone bɛɛko-ana boye. Amose se-ɔ mone e kpa mone bɛɛko-ana, a kaapo nee feyɛ mone gya Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛɛ se.

* ^{12:19} Mbria kebɛesa 32.35. * ^{12:20} Arjasɛ na akpare 25.21-22 (LXX). * ^{13:9} Keleɛ Igyipiti 20.13-15, 17; Mbria kebɛesa 5.17-19, 21. * ^{13:9} Kołŋŋɔ mbria 19.18.

¹¹ Ketə se ne mō e towe amo-ɔ pεee-ɔ e gye feyε mo e kpa a mōn' pini nee feyε san a fo feyε mon' kyijŋji lee idi-ro. A lee feyε kake ne Kristoo e ba na o bo morowε ane-ɔ a tɔ-ro kyoŋ san ne ane a lee bo kɔɔre mō gyi-o. ¹² Kanyε kebεe a kyoŋ, kayε kike a tɔ-ro. Amose se-ɔ mon' sa a ane yowε ato ne asesε ne bo te kibugyi-ro-o e waa-ɔ kowwa. Mon' sa a ane taa keyaaleŋ ne Wuribware a sa ane feyε ane bo kyena kakyenα timaa na ane bo kɔ ebɔye. Amose-ɔ, mon' sa a ane kyena feyε anen ne a bware sa bamō ne bo te kelanjero-ɔ-ro-ɔ. ¹³ Amose-ɔ ane ma dee gyi ateese bweetɔ bweetɔ bεee ane bwεe. Anen ma waa kakyekpa na kanyarekpa bεee kipurima. Anen ma kpa ekɔ bεee ane ka ane bεekɔ-anα kɔkwεe. ¹⁴ Ketə ne mon' waa-ɔ e gye feyε mon' sa a Kristoo nya mōne se keyaaleŋ, na mōne ma lee nya fa anen ne mōne e waa a mon' nya ato bɔye ne mōne e kpa-ɔ mfεere.

14

Wuribware wore e gye ne o de kpa feyε o poro fo kosobεe

¹ Mbejɔmo, mōne kosobεe ne mō kɔkɔregyi mon' bo leŋ-ɔ asen, anen a sesε-ɔ, mon' kra mō neenε, na mōne aa mō ma kanj gyiiři ketə ne mō kɔkɔregyi mon' bo leŋ kemo-ro-ɔ asen ikii. ² Oko e towε feyε o de kpa feyε o gyi kεtε kemaa. Oko ne mō kɔkɔregyi mon' bo leŋ-ɔ i kisi kiyee kemaa. ³ Oko ne o gyi kεtε kemaa-ɔ ma kanj trasii oko ne oo kine kiyee kemaa kow-ɔ. Oko ne oo kine kiyee kemaa kow-ɔ mō ma kanj trasii oko ne o wo-ɔ mo, a lee feyε Wuribware a kɔɔre anen a sesε-ɔ. ⁴ Oko de kpa feyε o poro oko keyaafore aaa? Daabii! Keyaafore-ɔ mō nyānjε dooo e gye ne o taare a o towε feyε o waa ato bεee o mon' waa ato. Kasenjtin si o nya nkypora, a lee feyε ane nyānjε e gye ne o de kpa feyε o towε feyε o waa ato.

⁵ Sesε kε e fa feyε kake kɔ gye kake dabe ka kyo kako. Ne oko mo e fa feyε nke-ɔ pεee ta abεee se. Mon' sa a bamō okemaa taa kemo ne mō mfεere a sa mō feyε kε gye-ɔ. ⁶ Okemaa ne o bu kake kɔ a kyon koko-ɔ e waa anen nee na o nya bu ane nyānjε Yeesuu. Okemaa mo ne o gyi kεtε kemaa-ɔ e waa anen nee na o nya bo bu ane nyānjε, a lee feyε sesε-ɔ e kore kebwarekore o wee mō ateese si pwee ne o dεe gyi. Okemaa ne o kine kiyee kow-ɔ mo i kine nee na o nya bo bu ane nyānjε, a lee feyε mō gbaa e kore kebwarekore o wee se pwεe ne o dεe gyi mō ateese. ⁷ N gye ane wore eyεe ne ane te bo sa. Anen dεe ne ane lowi mon' gye ane wore lee. ⁸ Ane i te, ane te bo sa ane nyānjε Yeesuu nee. Ne ane ya wu mo, ane a wu bo sa ane nyānjε nee. Anen se-ɔ haree ane te bεee ane a wu ooo, ane nyānjε e bo ane.

⁹ Anen se ne Kristoo a wu. Oo wu nee, ne oo beeyiŋji lee lowi-ro, na o nya kii bamō ne baa wu-o na bamō ne bo sanj bo te-o bamō nyānjε. ¹⁰ Amose-ɔ, ne nkeet ne fo e poro bεee fo i trasii fo kosobεe-ɔ nee? Nju feyε ane pεee e yere Wuribware akato-ro mō sεŋyikpa-ɔ. ¹¹ Kee e, baa kyoree waa abwareseŋ wore-ɔ-ro feyε,

"Wuribware ye, Mo a bo-ro-ɔ se-ɔ, n ye,
okemaa i kpuni ajuri i mō ayaa-ro
na o sure si feyε mo e gye nyānjε."*

¹² Amo-ɔ e kaapo nee feyε Wuribware i bise ane okemaa asen, na okemaa lee kano sa mō eyεe gywiil Wuribware.

Mon' dεe nyite abεe

¹³ Amose-ɔ mon' sa a ane dεe yowε abεe keporo. Mon' sa a ane ma lee waa ane kosobεe Kristoonyi ketə ne kε e sa a o waa bɔye-ɔ. ¹⁴ Mo a gye ane nyānjε Yeesuu a asesε-ɔ oko-ɔ, mo e kɔɔre a n gye feyε kɔtɔko mon' bo-ro ne ke gye iyisi kemo eyεe se. Amaa ne oko e fa feyε kɔtɔko gye iyisi ato feraa, ke gye bo sa sesε amo fɔnfɔn nee. ¹⁵ Amose-ɔ, ketə ne fo i gyi-ɔ e sa ne fo kosobεe duu i fwii fo se feraa, amo feraa a kaapo nee feyε fo mon' lee fo e kpa mō asen. Fo ma sa a ketə ne fo i gyi-ɔ nyera oko ne Kristoo a kperimō se wu-ɔ. ¹⁶ Amose ne n ye, haree fo e fa feyε ateese kɔ bware kigyi gbaa ooo, amo kigyi ya sa ne bokɔ e poro fo feyε fo e waa ebɔye, amo feraa yowε amo kigyi. ¹⁷ A lee feyε ane e towε ane kitii Wuribware a kuwure-o si asen, ketə ne ane i gyi bεee ane i nuu-o asen mon' tiri. Ketə ne ki tiri-o e gye feyε ane a de kedamenjanse na kayeeyuri na kakaṭoyi ne amo pεee a lee Wuribware a kufwiijne timaa-o asen. ¹⁸ Oko ne o sunj Yeesuu kpa mo se-ɔ asen e pre Wuribware, na asesε gbaa kyoro mō.

¹⁹ Anen se-ɔ mon' sa a ane leŋ eyεe waa ketə ne kε e baa kayeeyuri asesε kakyenα-ro-ɔ na ketə kemaa ne kε e sa ne asesε e kya abεe-ro-ɔ. ²⁰ Mone ma sa a Wuribware kusun nyera bo lee ateese kɔ se. A gye kasenjtin feyε ateese pεee mo bware. Amaa a mon' bware feyε mon' gyi ateese kɔ ne a sa a mōne kosobεe Kristoonyi lwee ebɔye-ro-ɔ. ²¹ A mon' bware feyε mon' wo kiyee kemaa bεee mon' nuu ntā kemaa ne n sa a mōne kosobεe lwee ebɔye-ro-ɔ.

²² Anen ne mōne e kɔɔre amo-ɔ asen mōne i gyi-ɔ gye mōne aa Wuribware wore kpen mbɔŋto-ro asen nee. Oko ne o gyi kɔtɔko ne kε maa waa mō mfεere-ro feyε kε mon' bware-o

* 14:11 Isaya 45.23 (LXX).

de nyure. ²³ Amaa kētō nē fō i gyi-o, ne fō e mōn̄ nyi feȳe ki bware bēēē kē mōn̄ bware, amo feraa Wuribware i bu fō kepo, a lee feȳe n̄ gye fō kokōregyi-o e gye ne kaa sa nē fō i gyi. Amōsē se-ō sesē e ma kōrē a o gyi feȳe kētō nē o waa-ō bware, amō feraa o waa bōyē nee.

15

¹ Amōsē-ō, anē ne anē e kōrē Kristoo anē i gyi kenkenj-o dēē nyite bamō nē bamō kokōregyi mōn̄ kyō bo lēē anēn̄ nē ba kisi kōtōkō sē. Na anē dēē waa kētō nē ki i gyi bamō akato-ō. Anē ma waa kētō nē ki i gyi anē wōrē akato-ō. ² Anē əkemaa dēē waa kētō nē ki i gyi mō kosobēe Kristoonyi akato-ō, na kē nya waa mō dan, na o kya mō-ro, anēn̄ nē mō kokōregyi e nya a kō waa kokyō-ō. ³ Nju feȳe Kristoo gbaa, n̄ gye kētō nē kē e pre mō fōñfōñ-ō nē o waa. Oo waa feȳe əkō nē o kyōrēe Wuribware kuju si aseñ waa abwaresen̄ wōrē-ō-ro-ō,

“Asaagyi nē baa tu weē Wuribware se-ō
a lanjne a gya mō sē mbeyōmo.”*

⁴ Mbeyōmo kētō kēmaa nē kē bō abwaresen̄ wōrē-ō-ro lēē hareē dedaa-ō, baa kyōrēe bo kaapo anē nēe, na anē nya nju anēn̄ nē Wuribware a kya bamō nē baa taare gyi awōrefbō-ro kanyite-o-ro-o. Anēn̄ a ato kēkare-ō e sa anē wōrē na temaa. ⁵ Amō a tēē a gye feȳe Wuribware e gye nē o sa mōn̄ kanyite na wōrē-ō, amo feraa anē e kōrē mō nēe feȳe o sa a mōn̄ nyite abēe, feȳe anēn̄ nē Kristoo Yeesuu a nyite bōkō-ō. ⁶ Anēn̄-z na mōn̄ nna nya twēe abēe se, na mōn̄ waa kān̄a kyōrō Wuribware nē o gye anē nyānpe Yeesuu Kristoo mō se-ō. ⁷ Anēn̄ se-ō, mōn̄ ma kine abēe, feȳe anēn̄ dēē nē Kristoo gbaa mōn̄ kine mōn̄-ō. Na Wuribware nya nkōyōrō na wuraa.

Anēn̄ nē abwaresen̄ wōrē-ō a tōwē feȳe ndē sē awuye e kyōrō Wuribware-ō
⁸ Kētō nē mō e kaapo-ō e gye feȳe Kristoo a ba feȳe o bō waa kusuj bo sa Yudaa awuye-o nē, na kētō nē Wuribware a tōwē bō bōya feȳe o waa a o sa bamō adēdaapo-ō nya waa kāsēntin. ⁹ Mfaanees se-ō, na ndē se awuye taare kyōrō Wuribware bo lee anēn̄ nē mbeyōmo o o nju bamō ewēe-ō se. Feysē anēn̄ nē baa kyōrō Wuribware mō abwaresen̄ wōrē-ō-ro-ō,

“Amōsē-ō, mō e kyōrō fō a o gywii ndē se awuye,
na o waa ilin̄ bō daa fō bamō akato-ō-ro.”*

¹⁰ Ne baa bēē kyōrēe feȳe, “Nde sē awuye,
mōn̄ bō tii Wuribware asesē-ō se kyōrō mō.”*

¹¹ Ne baa bēē kyōrēe feȳe,
“Ndē sē awuye eee, mōn̄ ba a anē kyōrō Wuribware.
Asesē pēēe mō, mōn̄ waa ilin̄ bō daa mō.”*

¹² Mōn̄ bēē kētō nē Isaya a kyōrē-ō,

“Yēsēe mō kēnanagy i əkō e ba a o bō ba.
Mō e gye nē o kōsō na o deere
ndē sē awuye pēēe se
na bō bō kōrē mō gyi.”*

¹³ Mō e kōrē kebwarekore nēe feȳe anēn̄ nē mōn̄ e kōrē Wuribware mōn̄ i gyi-o si-o, Wuribware nē o sa nē mōn̄ e kōrē mōn̄ i gyi feȳe mōn̄ e yō sōsō-ō sa mōn̄ kakatōgyi bweētō na kāyēyuri, na Wuribware a kufwiijē timaa a kēyāaleñ-ō nya sa a mōn̄ temaa-ō dēē tii si bweētō.

¹⁴ Mō kōsobēe-ana, a mōn̄ gye feȳe ma kōrē mōn̄ mō i gyi nēe sē nē mō e kyōrēe aseñ mō mō e kyōrē mōn̄. Amaa mō a kōrē gyi nēe feȳe mōn̄ e waa abēe kēdamēnajē san kemaa, ne mōn̄ de kānyiasēn̄ ne mōn̄ e taare mōn̄ de kāmo mōn̄ e kaapo abēe atō. ¹⁵⁻¹⁶ Amaa mō a kyōrēe aseñ mō bō kyōrē mōn̄ leñlēn̄ nēe na a nya nyinjji mōn̄ kētō nē mōn̄ kyōrē mōn̄ nyi-o si. Mō e taare a o waa anēn̄, a lēē feȳe Wuribware ya sa mō kpa feȳe o kii Yeesuu Kristoo keyaafōre, na o waa kusuj sa mōn̄ nē mōn̄ mōn̄ gye Yudaa awuye-o. Feysē anēn̄ nē Wuribware əlōñjōpō kusuj e gye feȳe o ba kabō a o bō lōñjō Wuribware-ō, mōn̄ kusuj e gye feȳe n̄ tōwē abwaresen̄ gywii mōn̄ nē mōn̄ mōn̄ gye Yudaa awuye-o. Na

* 15:3 Kiliñ 69.9. * 15:9 2 Samuwel 22.50; Kiliñ 18.49. * 15:10 Mbraa kebēesa 32.43. * 15:11 Kiliñ 117.1.

* 15:12 Isaya 11.10 (LXX).

ŋkee n taare taa mone bo sa Wuribware. Mō akato i gyi na o kore ketə ne n de bo sa mō-ɔ, a lee feyə Wuribware a kufwiijne timaa-o e gye ne oo kpəe iyisi ne i te mone se-ɔ, na mon' nya waa asesə ne bo bware Wuribware ase-ɔ.

¹⁷ Amose-ɔ n de kpa feyə, mo a gye Kristoo sesə-ɔ se-ɔ, ŋ kaapo mo eyee bo lee ketə ne mo a waa sa Wuribware-ɔ se. ¹⁸⁻¹⁹ Amaa mo e daŋ duŋ nee na n towə kəmo ne Kristoo a yere mo se waa sa ne nde se awuye-o a bo bu Wuribware-ɔ, na mo asej towesə, na mo awaasə, na akpeñyeetə ne mo a waa-ɔ, na Wuribware a kufwiijne timaa a keyaaleŋ-ɔ, na anej ne Kristoo a bo waa amo pwee-ɔ. Amose-ɔ mo kənare kaa lee Yerosalem ya bo fo Ilirikum sweerə se-ɔ, mo a towə asej timaa amo ne a gye Kristoo kuŋu si asej-ɔ gywii mfen ton kemaa awuye-o lowe. ²⁰ Mō a kpa nee feyə sanj kemaa n towə asej timaa-o ton ko ne bo monj təe nu Kristoo kenyare se-ɔ. Mo ya waa anej, sanj-ɔ a moj gye feyə ɔko a talii ne oo da-ɔ se ne mo e pwee mo e gya se. ²¹ Mō e waa amo-ɔ nee, feyə anej ne baa kyoree waa abwaresenj wore-ɔ-ri-ɔ,

"Na bamō ne bo moj təe ya towə mō asej-ɔ
gywii bamō-ɔ nya ŋu mō,
na bamō ne bo moj təe nu-o mo
nu amo kaase.*"

Mfen ne Pool a kra feyə o bee o yo-ɔ

²² Bo lee anej ne mo a tu kpa bweetə ya towə abwaresenj-ɔ gywii asesə bweetə-ɔ se, ne bo fo mbeyəmō, moj təe taare nya kpa bo ka mone kano. ²³⁻²⁴ Amaa mbeyəmō feraa, moj lee n de kusuj esweere amo se a ŋ waa. Amose-ɔ amo a gye nsu kano ŋko nee feyə mo a kpa kebonj mone ne moj təe taare-ɔ se-ɔ, mo e kyoŋ mo e yo Spaniya sweere se mo e boro mone aye, na ŋ ka mone kano. Na mo ya bo gyi akato mone ase kafwee, na mon' nya taare kya mo-ɔ, na n kya mo kpa-ɔ se. ²⁵ Amaa mbeyəmō feraa mo e kpa feyə ŋ yo Yerosalem manj-nə ya kya Wuribware asej-ɔ ne bo bo mfen-ɔ-ri. ²⁶ Keto se ne mo e yo mfen-ɔ e gye feyə asoree asesə ne bo bo Makedoniya na Akaya esweere se-ɔ a da bamō eyee se feyə ba kyoŋwe Kristoo awuye ne ba wu kitiri, ne bo bo Yerosalem manj-nə-ɔ atanne. ²⁷ Bamō fənjən ya da bamō ŋkpənə se kra anej a asej-ɔ. Amaa kaseñtiñ feraa, a kya a tiri feyə bo sa Yudaa awuye atiripo amo kotoko. A lee feyə nde se awuye-o a boro Yudaa awuye si nya nyure ne ŋ ya lee soso-ɔ. Amose-ɔ nerfo a bware feyə bo bee sa bamō kaye mo-ɔ ats ne Wuribware a bo yure bamō-ɔ ɔko. ²⁸ Mo ya ŋu feyə atanne-ɔ a lwee bamō kesaree-ri, na ŋkee, n kya se yo Spaniya sweere se. Amaa mo e yo, mo e boro a ŋ ka mone kano. ²⁹ ŋ nyi feyə mo ya bo ka mone kano, a waa dəe n de Kristoo nyure pwee a m baa mone.

³⁰ Mō kosoße-anə, mone a gya ane nyajpe Yeesuu Kristoo ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a sa ne mone e kpa mo asej-ɔ se-ɔ se-ɔ, mo e kore mone nee feyə mon' dəe kya mo-ɔ kore kebwarekore keŋken sa mo. ³¹ Mon' gye ŋkpəe kore kebwarekore feyə Wuribware lee mo lee bamō ne bo bo Yudeya sweere se, ne bo ma a kore Kristoo ba gyi-o kesaree-ri. Na mon' kore nyajpe feyə Yerosalem asoree asesə-ɔ kore atanne ne n de mo e yaa bamō-ɔ. ³² Mō ya waa amo-ɔ pwee lowe, mo mferə i di mo. Na Wuribware ya sure, m ba mone ase bo ka mone kano kyeekye, na ane waa abee wore.

³³ Mbeyəmō, mo e kore kayeeyuri sapo-ɔ Wuribware nee feyə o gya mone pwee kaməe. Ameye.

16

Kanaka

¹ Mo e kore mone nee feyə ane pekyee Fiibii ya ba mone ase, mon' kra mō nəeñee. O gye akyarəpə-ɔ ɔko nee, ne o waa kusuj o sa asoree awuye ne bo bo Keñkreya manj-nə-ɔ. ² Mon' kra mō nəeñee ane nyajpe kenyare-ri, feyə anej ne a bware bo sa Wuribware asesə feyə bo waa-ɔ. Na, mō e kpa ketə kemaa bo lee mone ase, mon' kya mo-ɔ na o nya kəmo, a lee feyə o gye nyare timaa asesə bweetə ase na mo ase.

³ Mō e ka Prisikila na Akwila ne bo gye mo bəekə-anə, ne anej e waa Kristoo Yeesuu kusunj-o kano. ⁴ Baa kperi mo se bo dee a bo moa bamō. N gye mo wore e gye ne mo e sa bamō anje. Ndē se awuye-o-ro asoree awuye pwee ne mo i sun mo e sa-ɔ gbaa e sa bamō anje na kowwa.

⁵ Mō e ka asesə ne ba gyajnej ba waa asoree bamō ləŋ-nə-ɔ kano.

Mo e ka mo nyare timaa Ipeenitus kano. Mō ya gye ŋkpəe kii Kristoonyi Asiya sweere pwee se.

⁶ Mō e ka Mariya ne oo sun keŋken sa mone-ɔ kano.

⁷ Mq e ka mq kowebbe-an-a Andrunikus na okyee Yuniya kano. Mq aa bamo ne baa dee tii saj ko-o. Bo gyé Kristoo ayaa-ro ayerepo-o boko, ne bo de kenyare timaa. Baa daa mq gbaa ikii Kristoo awuye.

⁸ Mq e ka Ampriyas kano. O gyé mq kosobee Kristoonyi, ne mq e kpa mò asej bwéet.

⁹ Mq e ka Orabanus, mq bee-kó ne mq aa mò mpepeyo a waa Kristoo kusun-o kano.

Mq e ka mq nyare timaa Staakis kano.

¹⁰ M bee mq e ka Apilees kano. Oo gyi aworefso bo lee anej ne o gya Kristoo a ekpa-o se-o se, ne oo lee amo-ro feye Kristoonyi kasejtin-o.

Mq e ka Aristobulus lój-no awuye kano damenaanjse.

¹¹ Mq e ka mo kowebbe Herodeyøn kano.

Mq e ka Naakitus lój-no awuye ne bo gyé ane nyantje Yeesuu Kristoo asej-o kano.

¹² Akyee anyo m, Trifilinaa na Trifoosa i sun kejenken ba sa ane nyantje. Mq e ka bamo anyo amo kano neenae.

M bee mq e ka ane nyare timaa Peësis kano. Mq gbaa bee o gyé okyee ko ne oo waa kusun kejenken sa ane nyantje-o.

¹³ Mq e ka Rufus kano damenaanjse. Ané nyantje a lee mò kpa mò asej bwéet. Mq e ka mò niy gbaa kano. Ó kra mq feye anej ne n na e kra mq-o.

¹⁴ Mq e ka asej m kano, Asinkritus na Feleegøn na Hæemes na Patrobas na Hæemas na ane kosobee-an-a pëee ne bo bo bamo asej-o.

¹⁵ M bee mq e ka asej m gbaa kano, Filologus na Yuliya na Niriyus na mò pekyee na Olimpas na Wuribware asej pëee ne bo bo bamo asej-o.

¹⁶ Nkee, mon' ka abee kano damenaanjse sa mq. Kristoo asoree asej pëee e ka mone kano.

Poöl a asej-o lalalowe

¹⁷ Mq kosobee-an-a, mq e kore mone nee feye mon' sa asej awuye-o si. Mon' dëe kwaye bamo ne ba nyera asej mbontor, ne ba sa a mon' turi ketó ne mone e kore mone i gyi-o-ro-o, na bamo ne ba kaapo ato ne a kye amo ne mone a kyo suye-o. ¹⁸ Ngye ane nyantje ne anej a asej-o i sun. Bo gyá ketó ne bamo fññfñ e kpa-o se nee. Bo de bamo nnorokoné-o ba penna asej ne bamo mfeeré maa kree ikyurowi-o nee. ¹⁹ Mbeyomo a bo mq kore feye okemaa a kyo nu anej ne mone feraa mone yere-ro kejenken, ne mone gya abwaresen-o se-o. Amaa mq e kpa feye mone kanyiasen ne mone de-o sa a mon' gya ketó ne ke gyé kitimaa-o si, na mon' kwaye kowaa ketó ne ke gyé høy-e-o. ²⁰ A san kafwee, kayeyyuri sapo-o Wuribware e sa a mon' kyikye ñbansam se. Mq e kore kebwarekore feye ane nyantje Yeesuu yure mone.

²¹ M bee-kó Timotii ne mq aa mò mpepeyo e waa Kristoo kusun-o e ka mone kano. Mq kowebbe-an-a Lukiyus na Yasøn na Sosipata gbaa e ka mone kano.

²² Mq, Teretiyus, ne mq a kyore wøre m a Poöl-o e ka mone kano ane nyantje kenyare-ro.

²³ Gayus ne mq, Poöl, n te mó lój-no-o e ka mone kano. Kristoo awuye ne bo bo mfeé-o pëee e gyanje mó aye nee ba waa asoree.

Irasitus ne o gyé man kusun aðdeeresepo mfeé-o na ane kosobee Kwaatus e ka mone kano. [²⁴ Mq e kore kebwarekore feye ane nyantje Yeesuu Kristoo yure mone.]

²⁵ Nkee mon' sa a ane kyora Wuribware, a lee feye mó e gyé ne o taare na o sa mone keyaalen na mon' bo kya se kore asej timaa bo lee Yeesuu Kristoo kuju si ne mq e twé-o gyi. Asej timaa m, Wuribware a taa amo bo kweerø haree pwée ne oo dee twéé kaye.

²⁶ Amaa mbeyomo Wuribware, mó ne o te nsu pëee-o, a sa kana feye asej timaa m ne mó akyaamée ne baa dee kyena-o a bee kyore amo asej waa abwaresen wøre-o-ro-o lee ifuri, na kaye-ro asej pëee nya nu amo asej, na bo kore gyi, na bo gyá amo se.

²⁷ Wuribware gyé økoñkó nee kperj. Mq dooo e gyé Kanyiasen-pëee-kunu-Bware. Mon' sa a ane boro Yeesuu Kristoo si bu Wuribware kedabé nsu pëee. Ameye.

1 Korintoo awuye

Wore gyenkpessé nē Pooł a kyor e b o kyonjw e Korintoo man-n o Kristoo awuye-o

¹⁻² Mo, Pooł, n e Wuribware a lee feye  n kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo- o  ok  na an  koso ee Sastenes e gy e n e an  e kyor e wore m o an  e kyonjw e Wuribware as ree awuye n e b o b o Korintoo man-n -o. Kasejt n, Wuribware a t ee mone feye mon' kyena kakyena timaa, na mgn' b o kii m d ase e Yeesuu Kristoo k okow be -o-ro, feye an e n e oo lee ase e boko n e b o te t on kemaa- sa m o ey e b o lee feye ba t ee Yeesuu Kristoo feye bam o nyany -o. M o e gye bam o nyany e feye an e n e o gye an e lee-o. ³ Ane e kore kebwarekore feye an e se Wuribware na an  nyany e Yeesuu Kristoo yure mone, na b o sa mone kaye yuri.

Nyure n e Korintoo awuye a ky o nya- 

⁴ Mone Korintoo awuye si, mo e sa Wuribware an e saj kemaa, a lee feye Wuribware a b o  Kristoo Yeesuu si b o yure mone b weet . ⁵⁻⁶ Mo a ba b o t ow e ase n timaa b o lee Kristoo kuju si gyw i mone- , kam ee-ro mone a y ere ase n amo-ro kenken, n e Wuribware a sa n e mone a nu m o ase n ka se n e n e , n e o s a mone keya al n feye mon' ka apo m o ase n gyw i boko. ⁷ Kasejt n mone monj kine k ok ore ak et  n e aa lee Wuribware a kufwiij e timaa-o ase -o  ok . An e s -o mbey mo mone gyw i wore s e saj n e an  nyany e Yeesuu Kristoo bee o ba- . ⁸ An e nyany e Yeesuu Kristoo e gy e n e o sa mone keya al n a o ya b o f o ke , na kake nsi n e o bee o ba-  na  ok  ma taare por o mone eb oy e kowaa s e. ⁹ To, Wuribware a de n tee mone waa m o g i, an e nyany e Yeesuu Kristoo, a k okow be -o-ro- , an e e taare a an  ko re m o g i feye o maa y ow  mone a o nare.

An e n e as ree agyi a keke-ro-o

¹⁰ To, mo koso ee-an , n e an  nyany e Yeesuu Kristoo kenyare mo e kore mone feye mone maa keke-ro, am aa mon' waa k ok onko, na mon' waa k an o k on ko mone mf er  na ase n kemaa n e mone e fa amo ase n- -o. ¹¹ Keto se n e mo e t ow e amo-  e gy e feye ak y e ko ne ba t ee m o e Kilowi a ak ow be -o a b o t ow e gyw i m o feye mone wore wore e ko. ¹² Keto ne mo e ka apo-  e gy e feye mone ak emaa k et  n e a t ow e-  k we  m o b ez o as ree k ig i lee si. Mone- -o  ok  ye, "N g a Poo l se ne ."  Ok  mo ye, "M f eraa, n g a Apolos si ne ."* ¹³  Ok  mo ye "M f eraa, n g a Peetroo si ne ." N e  ok  mo ye, "M f eraa, n g a Kristoo si ne ."

¹³ Ab a! Emene n e ba waa a b o ke Kristoo-ro kyikpuri kyikpuri? Mo, Poo l, n e b aa da b o mera kiyii k pare-ab ee-ro se sa mone aaa? Be es mo, Poo l, kenyare- -o n e b aa b o mone asuu aaa? Daab il! ¹⁴ Mo e sa Wuribware an e feye mo f on f on a mo j b o mone- -o  ok  asuu, amo Krisipus na Gayus. ¹⁵ Fe y e mo a de e b o mone b weet  asuu ne , weet ee mone b weet  de e t ow e feye mo f on f on kenyare ne mo a b o b o mone asuu. ¹⁶ O, mo a nyin ni si feye mo a b o Stif an na m o l on -o awuye asuu, am aa ma taare a n j nyin ni si feye mo a b o b ok  mo asuu be es monj b o. ¹⁷ Kusun ne Kristoo a sun mo feye n e waa-  e gy e feye n e t ow e ase n timaa-o gyw i ase e. An e a abw ares n k ot ow e- -o t iri a ky o feye mo a b o ase e asuu- . N e mo abw ares n k ot ow e- -o, o mo j sun mo ne  feye n e t ow e anyias en  ne . A de e a gy e an e ne  weet ee n e g y e an e ne  Kristoo a w u kiyii k pare-ab ee-ro s -o ya sa n e mone a g ya mo se, am aa mo kanyias en se.

An e n e k ay e-ro ase e e fa feye Wuribware ase n maa sa kanyias en- 

¹⁸ Kasejt n, mbey mo k et  n e an  e ka apo b o lee Kristoo kuwu kiyii k pare-ab ee-ro s -o du ne  feye kanyias en a mo j b o amo- -o sa b ok  n e b o maa nya l k pa na k uk yure n e a mo j de ke -o. Am aa bam o ne Wuribware de e o mor ow e- -o ase  f eraa k pa amo se ne Wuribware b o o de mo j keya al n-  o sun m o kusun- -o ne . ¹⁹ Fe y e an e ne  b aa kyor e waa abw ares n wore- -o,

Wuribware ye, "Mo e ny era kanyias en ne  anyias enpo-  de- ,
mo e sa a bam o at o kiny  p ee  wa a k wa a."*

²⁰ Am o a gy e an - , k ay e mo- -o a anyias enpo-  na ik i agyiiripo timaa-o na m braa akaap opo- -o a k ii feye bam o a mo j ny i ase - . ²¹ Aa pre Wuribware n e o ny i ase  o ky o bam o p ee -  feye k ay e mo- -o ase - -o ma ba bam o kanyias en a b o b o gy i m o. Am aa f eraa aa g y i Wuribware ak ato feye mo a ba abw ares n ne  an  a t ow e- -o ne  anyias enpo-  ye a mo j de ka ase- -o b o mor ow e bam o n e b aa b o ko re Kristoo gy i-o. ²² Mo f on f on ase e Yud aa awuye-o

* 1:12 Ayaa-ro ayerepo-  asuu 18.24. * 1:19 Isaya 29.14 (LXX).

ye, "Waa akpeñyeeto ko bo kaapo pwee na ane dee koore gyi feye Yeesuu e gye Kristoo." Mone fofafj asese Griiki awuye-o mo ye, "Ba kanyiasen bo kaapo fo aseño kaase."²³ Amaa ane feraa, ane e towee anej ne Wuribware a sun Kristoo, ne oo wu kiyii kpare-abee-ro seo. Yudaa awuye feraa maa taare a bo koore gyi feye Wuribware a waa anej a atoo. A du nee feye kofore ne ba da keyaa komo se ba lqe ba da-o. Griiki awuye feraa ase, ane abwaresenj kotowe-o du nee feye amo a moj de kaase-o. Bo maa taare a bo nu koto se ne a bware feye oko wu kiyii kpare-abee-ro seo kaase.²⁴ Amaa bamo ne Wuribware a tee feye bo ba mo ase-o feraa, bo gye Yudaa awuye bees bo gye Griiki awuye nee ooo, abwaresenj ne ane e towe-o e gye feye bo boro Kristoo si bo nu Wuribware keyaalejn na kanyiasen.²⁵ Amose se-o, oko ya fa feye Wuribware mon nyi aseñ ooo, mo-o mo kanyiasen kyo nyinjkpase lee-o. Ne oko ya fa feye Wuribware mon bo lej ooo, mo-o mo keyaalejn kyo nyinjkpase lee.

²⁶ Mbeyomo, mo kosobec-an, mon' nyinji anej ne mone dee mone du san ne Wuribware a tee mone feye mon' bo kii mo aseñ-o se. Mone-ro kafwee ko ne aseñ e tee feye anyiasenjo. Mone-ro kafwee ko ne baa sa keyaalejn manj-o-ro. Mone-ro kafwee ko e gye awure akowebes. ²⁷ Amaa Wuribware a ba ato ne a bo kaye mo-ro, ne aseñ e fa amo feye a moj de kaase-o bo sa ne ipeere a nya anyiasenjo-o. Ne oo bee ba ato ne a bo kaye mo-ro, ne aseñ ye a moj de eleñ-o bo sa ne ipeere a nya ayaaleñjo-o. ²⁸ Anej dee ne Wuribware a ba kaye mo-ro a ato ne aseñ maa bu feye a gye kotoko-o bo gya ato ne ba fa feye a gye adabe-o bo twee. Ne oo bee ba ato ne kaye-ro a aseñ-o e tee feye a moj gye sey-e-o bo gya ato ne bo ye a gye adabedabe-o bo twee. ²⁹ Amose-o oko maa taare a o kaapo mo eyee Wuribware akato-ro. ³⁰ Wuribware e gye ne oo sa ne mone a tii Kristoo kokowebes se. Amose ne ane Kristoo awuye ase, koto ne Kristoo a waa sa ane-o e kaapo anej ne Wuribware a kanyiasen-o mo du-o. Bo lej feye oo waa ane aseñ timaa, ne oo lee ane sa mo eyee, ne oo koore ane, ne ane a nya ane eyee. ³¹ Amose se-o, feye anej ne baa kyoree waa abwaresenj wore-o-ro-o,

"Sa a oko ne o kaapo mo eyee-o
kaapo eyee feye o nyi mo, Wuribware."^{*}

2

Kanyiasen kaseñtij ne ka lej Wuribware a kufwiij-o ase-o

¹ Mo kosobec-an, mo feraa, mo a bo towee abwaresenj gywii mone-o, mon ba aseñkparegyi dabe dabe na kanyiasen ne mo a bo towe. ² Amaa mo a fa mfecere feye mo a bo mone ase-o, mo e ba mo mfecere a m bo dñnjø Yeesuu Kristoo dooo si na koto se ne oo wu kiyii kpare-abee-ro se-o se. ³ Mo a ba mone ase-o na mo kayowore-ro du mo yoreyore, na mo e fa mfecere kufu si. ⁴ Mo a kaapo abwaresenj-o, mon ba nyinjkpase kanyiasen na aseñkparegyi ne a popare-o nee bo kaapo mone. Amaa mo sejja sase-ro ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a lee mo keyaaleñ-j-o bo popore mone. ⁵ Amose-o, mone a bo koore Kristoo gyl-o, mone kokoreggyi-o mon yere nyinjkpase kanyiasen se nee, amaa Wuribware keyaalejn se ne ke yere.

⁶ Amo-o peee gbaa ooo, aseñ ne ane e towe ane i gywii bamo ne bo gye akoreggyipo kaseñtij-o gye kanyiasenj kaseñtij. Amaa a mon gye kanyiasen ne ka gye ndao a kaye mo lee-o nee, bees aseñ ne bo gye agyeñkpeep ngdño-o lee-o nee. Anej a kanyiasen ne ka du feye bamo lee amo-o maa lñnjø seye. ⁷ Amaa koto ne ane e towe kemo aseñ-o e gye Wuribware a kanyiasen ne kaa kweero haree lej san ne oo twee kaye-o, ne mbeyomo kaa lej ifuri-o. Amo e gye feye oo kaa mfecere feye ane Kristoo akoreggyipo-o e nya kedabé na wuraa. ⁸ Ndao a kaye mo-ro a ayaaleñjo-o okoñko gbaa mon nyi anej a kanyiasen-o. Bo dee bo nyi Wuribware a kanyiasen amo nee-o, weetee ba pini Yeesuu feye mo e gye kaye-ro a aseñ-o nyanjre dabe, ne bo maa da mo a bo mera kiyii kpare-abee-ro se. ⁹ Feje anej ne Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwaresenj wore-o-ro-o,

"Oko mon te*e* nu, oko mon te*e* nu, oko mon te*e* pini
koto ne Wuribware a waa siraa
sa bamo ne ba kpa mo aseñ-o."^{*}

¹⁰ Anej a ato-o ne Wuribware a boro mo kufwiijne timaa-o si lee amo bo kaapo ane. Wuribware a kufwiijne-o e deere keta kemaa-ro. Wuribware mfecere ne nu kweero-o gbaa, mo kufwiijne-o e deere-ro. ¹¹ Nse i nyi nyinjkpase mfecere, amo sese amo kufwiijne. Anej dee ne Wuribware a kufwiijne-o wore e gye ne o taare a o pini Wuribware mfecere. ¹² Mbeyomo n gye kaye mo-ro a kanyiasen-o ne ane de ane nukpono-ro, amaa Wuribware a kufwiijne timaa ne oo bo kyoree ane feye ane taare nu ato ne Wuribware a sa ane mo kepe se-o. ¹³ Amose

* 1:31 Yeremeya 9.24. * 2:9 Isaya 64.4.

še-ɔ ane e sa seŋsa, ane moŋ de aseŋkparegyi n e ane a suye lee anyiasenpo ase-ɔ ane e waa-ro, amaa amo ne aa lee Wuribware a kufwiijie-o ase ne ane de ane e waa-ro. Ane e kaapo ato ne aa lee Wuribware na mō kufwiijie-o ase-ɔ kaase ane i gywii bamo ne baa nya mō kufwiijie-o bamo ɳkpono-ro-ɔ nee.

¹⁴ Nyiŋkpase ne o gya kaye mō-ro aseŋ ſe-ɔ maa taare a o sure ato ne ane e tōwe bo lee Wuribware a kufwiijie-o si-o si. O fa fey e aneŋ a ato mō moŋ de kaase. Kasentij si o maa taare a o kōore aneŋ a ato-ɔ gyi, a lee fey e Wuribware a kufwiijie-o si dooo ne o boro na o taare nu amo kaase. ¹⁵ Sese ne Wuribware a kufwiijie-o te mō kakpono-ro-ɔ e taare a o nu ato mō pree kaase, amaa ɔko ne mō kufwiijie-o moŋ te mō-ro-ɔ maa taare a o ɲu kētō ne ke bo aneŋ a sese-ɔ kakpono-ro-ɔ. ¹⁶ Baa kyoree abwareſen wore-ɔ-ro fey e,

“Nse i nyi Wuribware mfeere,
na o taare a o ka mō aseŋ?”*

Amaa ane ne Wuribware a kufwiijie-o te ane-ɔ-ro-ɔ feraa, ane e taare a ane ɲu Kristoo mfeere.

3

Mone ma nyera Wuribware sunjpa-ɔ

¹ Mo kosohee-an, mo a gye ɳkpe ba mone ase mo e tōwe abwareſen-ɔ, moŋ taare sa seŋsa gywii mone fey e aneŋ ne mo e sa seŋsa mo i gywii ase-ɔ ne Wuribware a kufwiijie-o bo bamo ɳkpono-ro-ɔ. Mo a sa seŋsa gywii mone nee fey e mone a gye kaye mō-ro ase-ɔ ne baa deŋ kōwe bamo waa Kristoo kokoweb-ɔ-ro-ɔ. ² Saŋ amo mone moŋ taare nu abres-ɔ-ro kēkaapo kaase, fey e aneŋ ne keegyi kagyingyii maa taare a o gyi ateese-o. Amaa mone a taare nu ato ne a moŋ bo leŋ-ɔ kaase, aneŋ ne keegyi kagyingyii e taare a o nyapo-ɔ. Haree mbeyomo gbaa mone maa taare a mon' nu abres-ɔ-ro kēkaapo kaase. ³ A lee fey e mone saŋ mone gya ato ne bamo ne bo moŋ gye Kristoo awuye-o e waa-ɔ se. Kētō ne mo e tōwe-ɔ e gye fey e kokwēe na eko bo mone mboŋt-ɔ-ro. Amo-ɔ maa kaapo nee fey e mone saŋ mone bo kaye mō kaase, ne mone gya kamo aseŋ se aaa? ⁴ Mone-ro ɔko ya koso o ye, “N gya Pooł se nee,” na mō bēekō asoree kigyi mō tōwe fey e, “M feraa n gya Apolos si nee.” Amo-ɔ maa kaapo nee fey e mone gya ato ne bamo ne bo moŋ gye Kristoo awuye-o gya se-ɔ se aaa?

⁵ Mgn' kēe e, nse e gye mo, Pooł? Ne nse e bēe o gye Apolos? Ane moŋ gye ayaaf-ɔ re ne mone a boro ane se bo kōore ane nyantje Kristoo gyi-o nee eee? Wuribware e gye ne o sa ɔkemaa na mō kusun ne o waa o sa mō-ɔ. ⁶ ɔko i dwii atadwii, ne ɔko mō e wee se nkyu. Amose ſe-ɔ Wuribware ya bo yera fey e mo, Pooł, e gye ne mo a gye ɳkpe tōwe abwareſen gywii mone, ne amo kamee-ɔr Apolos a ba, ne oo bo kaapo mone Wuribware a aseŋkparegyi-o bwēeto. Amaa Wuribware e gye ne o sa ne atadwii-o e kwee danj. Wuribware e gye ne o sa ne mō aseŋkparegyi-o i tii si mone ɳkpono-ro-ɔ. ⁷ Amose ſe-ɔ, mō ne o dwii-o na mō ne o wee se nkyu-o moŋ de kēdabé bwēeto. Amaa mō ne o sa ne ato dwii-ɔ amo e kwēe, ne a dan-ɔ e gye ne o de kedabe bwēeto o kya bamo pree. Aneŋ a sese-ɔ e gye Wuribware. ⁸ Mō ne o dwii-o na mō ne o wee se nkyu-o de kanj konjko bamo asun-ño nee. Bamo ɔkemaa e nya mō kakoka aneŋ ne o suŋ boro-ɔ se nee. ⁹ Ane gye Wuribware asunpo, ne ane pree i suŋ mō kōdoo-ro. Mone du nee fey e Wuribware kōdoo-ɔ.

¹⁰⁻¹¹ M bee taa fey e mone Kristoo awuye du nee fey e Wuribware lōŋ-ɔ. Wuribware a sa mo kanyiasen fey e ɲi kii ɔpwēepo bres-ɛ, ne mo a ba kanyiasen amo bo da Wuribware lōŋ talii. Ne ɔko mō a bo pwee bo gya talii-o si, Yeesuu Kristoo e gye talii-o. ɔko moŋ de kpa fey e o pwee Wuribware a lōŋ-ɔ bo gya talii baŋbaŋ se. Amaa ɔkemaa sa se aneŋ ne o suŋ a o sa Wuribware-ɔ, fey e aneŋ dee ne ses-ɛ sa se ba ato ne a maa kywēe-ɔ bo pwee lōŋ bo yera talii-o si. ¹² Aneŋ a ato mō ne a maa kywēe-ɔ gye atanne pipee bēe afufuri bēe abu yawo leŋse. Amaa ayii na tenjeren na kēfaap a taare a kywēe. ¹³ Saŋ kō e ba a o bo ba ne ane pree i ɲu atetomonta ne ase-ɔ a bo pwee-ɔ. San amo e gye kake nsi ne Kristoo i kinji a o ba-ɔ. Kake nsi amo o ba deekpa nee o bo kyo nyiŋkpase ɔkemaa kusun-ño kēe. ¹⁴ Kētō ne nyiŋkpase a pwee-ɔ e saŋ kē gya talii-o si, na kē moŋ kywēe, amo feraa o nya mō kakoka. ¹⁵ Amaa ne deekpa-ɔ ya kywēe kētō ne oo pwee-ɔ, amo feraa oo suŋ kwaan nee. Amaa mō fofan feraa, Wuribware i lee mō. O du nee fey e ɔnyare ne mō lōŋ pree a kywēe, ne oo sere lee lōŋ-ɔ-ro o kpa mō kunu ɳkpa-ɔ.

¹⁶ Mon'sa a m bee taa fey e mone Kristoo awuye pree du nee fey e Wuribware sunjpa ne mō kufwiijie timaa-o te-ro-ɔ. ¹⁷ Amose ſe-ɔ, ɔkemaa ne o kpa fey e nyera Wuribware sunjpa-ɔ, Wuribware e nyera mō. A lee fey e Wuribware sunjpa-ɔ moŋ de iyisi. M bee mo e tōwe fey e mone du nee fey e Wuribware sunjpa-ɔ.

* 2:16 Isaya 40.13 (LXX).

¹⁸ Amose se-ɔ, mone ma sa a øko penna mò eyee. Øko e bo mone-rø ne o fa feye o nyi aseñ kaye mo-rø, amo feraa, ses-ɔ yuri eyee, na o kii feye kayaagyi-o, na o nya kii onyiasenpo kasentij si. ¹⁹ A lee feye ketø ne kaye mo-rø aseñ yø ke gye kanyiasen-ɔ, Wuribware feraa maa tøe kemø e kanyiasen.

Feye anen ne baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-ro,

"Ne o kra boko ne bo yø bamø akato a tøn-ɔ mò katæe-rø."*

²⁰ Baa bee kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-ro feye,

"Wuribware nyi anyiasenpo mfëere,
ne o nyi feye m maa waa kotoko."*

²¹ Emene se ne mone e kaapo mone eyee sese dimaadi si? Ale feye ketø kemaa gye mone lee nee. ²² Mo, Pøol, na Apolos, na Peetroo, ane pëee i kperi mone se nee ane e waa Wuribware kusunj. Amose-ɔ kaye mo pëee bo-rø bo sa mone nee. Haree mone te bëee mone i wu ooo, haree mbeyømo bëee kamæe-rø ooo, ketø kemaa ne ki te-o te bo sa mone. ²³ Ketø se ne a du anen-ɔ e gye feye Kristoo e bo mone, ne Wuribware mo e bo Kristoo.

4

Anen ne Kristoo si Wuribware ayaa-rø ayerepo a kii feye bo mon nyi aseñ-ɔ

¹ Amose se-ɔ, ane Kristoo akaøregyipo pëee a bo Kristoo kaase-ɔ se-ɔ, mo e kpa a mon' fa mo, Pøol, na Apolos mfëere feye ane e gye Kristoo ayaafare ne Wuribware a lee mò akweerøtø bo kaapo-ɔ. ² Ketø ne ko kyo, ne ki tii si-o e gye feye anen a ayaafare-ɔ kaapo feye Wuribware e taare a ø kørø bamø gyi. ³ Amaa m feraa, kanø ñkemaa ne mone bëee boko e towø mo kuuju si aseñ-ɔ a mon tiri mo bwëetø. Kasentij si ma gyi mo fönföñ aseñ. ⁴ Mon nyi ketø ne ba taare a bo pora mo kemø se-ɔ. Amaa amo-ɔ maa kaapo nee feye kasentij ne mo a towø-ɔ, a lee feye øko ne o gyi mo aseñ-ɔ e gye ane nyanjø Kristoo. ⁵ Amose se-ɔ, mone ma gyi ane bëee øko aseñ bu mò këpa, na kake ne Wuribware i gyi økemaa aseñ-ɔ mon tøe fo. Kake nsinj amo e gye san ne ane nyanjø i kinji a ø bo ba-ɔ. Mò e gye ne o lee ketø ne ko kweerø kibugy়ii-ro-o kawu a ø bo kaapo. Mò e gye ne o lee aseñ mfëere kawu. Ne øko ne mò ya waa ato, Wuribware e gye ne ø kyoro mò.

⁶ Mbeyømo, mo kosobee-anø, mo aa Apolos kenyare ne mo a bo towø aseñ bo kaapo mone, na mon' nya nju feye mone ma waa ketø ne baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-ro-ɔ kyoro se. Mfaanee ne mone øko maa kaapo mò eyee mò kosobee ko se, na o bu øko mo tosoo. ⁷ Ne nteto gbaa e gye ne a sa ne mone boko ye mone kyo boko? N gye Wuribware ase ne mone a nya ketø kemaa ne mone de-o lee aaa? Cønj. Mò ase ne mone a nya ketø kemaa ne mone de-o. Ne emene se ne mone e kaapo mone eyee?

⁸ O, mo a nju feye mo aa Apolos aseñ mon tiri mone. Ne ane e bo-rø ooo, ane mon bo-rø ooo, mone de ketø kemaa ne mone e kpa-ɔ. Mone a kyo kii ato awuye, mone a kii awure Wuribware a kuwure-o-ro, amaa ane mon tii mone se. Amo-ɔ dëe a gye kasentij nee, weetee mo e kpa, na ane aa mone nya tii abee se gyi kuwure. ⁹ A du nee feye mone a kii agyenjkpeepo, ne Wuribware a sa ne ane ne ane gye mò ayaa-rø ayerepo-ɔ a sii kamæe-ɔ, feye anen ne Roma awuye de isoori ngyanje kq, ne bamø ne ba lwee bojn-nø a bo soori isoori-o-ro, bamø ne ba sa ne ba kø abee a bo mo-ɔ a sii kamæe-ɔ. Ne a du feye kaye-rø aseñ pëee na Wuribware a mbøø ne bo bo sosø-ɔ te soorikpa mfëen ba deere ane, na bo nju anen ne ane e waa-ɔ.

¹⁰ A bee a du nee feye mone ye anen ne ane e towø Kristoo kuuju si aseñ timaa-o, a kaapo nee feye ane mon nyi aseñ, amaa mone feraa mone nyi aseñ, ne mone nyi ketø kemaa ne ke gye Kristoo ato-ɔ wee! Anen a pøo, amaa mone feraa mone bo lej wee! Aseñ maa bu ane, amaa mone feraa ba bu mone wee! ¹¹ Bo fo ndøø a kake mo, ane i wu akon na burufo nee. Aprakæe ne ane i bun. Aseñ e da ane. Anen mon de ane fönföñ eloñ. ¹² Anen fönföñ asaree ne ane de ane i sun ane e kpa atanñe ane i gyi. Aseñ ya saare ane, amo ane e kore Wuribware feye o yure bamø. Bamø e waa ane aworefø, amo ane e waa kanyite. ¹³ Aseñ ya sa señsa bo kye ane, amo ane e baa ane eyee kaase ane i lee kanø. Anen a kii akpafæe aseñ aseñ bo fo ndøø a kake-o.

¹⁴ Moj kyoree ato mo bo waa mone ipere nee. Amaa mo a waa nee a m bo yii mone se feye mo gyi-anø ne mo e kpa bamø aseñ bwëetø-ɔ. ¹⁵ N nyi damenanje feye akaapopo bo mone-rø, na bo nyi aseñ bwëetø. Amaa haree mone i de akaapopo ñkpen ñkpen ne ba kaapo mone Kristoo aseñ-ɔ gbaa, mone mon de aseñ bwëetø. Kasentij si mo ya kii mone se Kristoo

* 3:19 Yobu 5.13. * 3:20 Kiliñ 94.11.

kokowebes-rō nsan ne mo a bo tōwē abwaresen gywii mone-ō. ¹⁶ Amose se-ō, mo e kore mone nee feye mon' kase mo kakyena-ō-rō. ¹⁷ Amose se-ō, mo i sun Timotii mo e kyojwe mone. A du nee feye mō a gye mo gyi ne mo e kpa mo asej-ō Kristoo kowebes-rō-ō, ne mo e kōrē mō mo i gyi. Mō e gye ne o nyinji mone se anej ne n te Kristoo kakyena-ō-ō. Mo kakyena amg na kamō ne mo e kaapo asoree asoree-rō toj kemaa-ō gye kakonjō nee.

¹⁸ Mone boko e fa feye ma lēe kinjji a m ba mone asej-ō se-ō. Amose-ō mone a waa akatōlen. ¹⁹ Amaa ane nyanjpe ya sure si, a maa kyee mo e ba mone ase. Mfēj-ō ne mo i ḥu akatōlen awuye ma feye hamo asun waase kyo hamo aseŋparegyi aaa. ²⁰ Mone e kpa a mon' kaapo feye mone tii Wuribware a kuwure-ō si, n gye seŋsa kesa wore e gye ne a kaapo amo, amo mone de Wuribware keyaalej mone kakyena-ō. ²¹ Amose se-ō, kemo ne mone e kpa? N taa kokyokwee ba bo da mone bese i kpa mone asej na n yuri eyee ba mone ase aaa?

5

Mon' gya ebøyę ḥwaapo ko lee mone asoree-ō-ō

¹ Mbeyomo asej kō beej a bo-ō. Mo a nu feye mone asoree agyi-o-ro əko a waa abusenjō kō ne hamo ne bo maa sun Wuribware-ō gbaa maa waa anej a ato-ō. Kētō ne mo e kaapo-ō e gye feye əko kpa mō sekā. ² Amo e gye anej feraa, emene ne mone e waa a mon' kaapo mone eyee? Kētō ne mon' waa-ō e gye feye mon' sa a ipeere nya mone, na mon' su. Mon' gya anej a sesē ne oo waa anej a ato-ō lee mone asoree-ō-ō. ³⁻⁵ Haree mo fənfən a mon' bo mone ase-ō gbaa ooo, mone asej bo mo kakpono-ō fee. N dēe m bo mone ase nee, weetee ane nyanjpe Yeesuu kenyare-ō mo a kyo bu mō ne oo waa anej a ato-ō kēpā. Mon' gyanjpe, na mon' ta a feye m bo mone ase. Mone ya gyanjpe, mon' ba ane nyanjpe Yeesuu Kristoo keyaalej ne mone de-o bo tōwē feye mone e ba anej a ɔnyare-ō a mon' bo waa ḥbōnsam kesaree-ō. Mfēj-ō ne o gyi aworefōo, na kake nsi ne ane nyanjpe i kinjji a ə ba-ō, na ɔ nya morōwe mō kra.

⁶ Atō mo a gye anej-ō se-ō, a mon bware feye mon' kaapo mone eyee. Abresē ya tōwē feye, "Yiisi kafonjfwēe e gye ne ɔ sa a bodobodoo pēeē tin." ⁷ Kaasē e kaapo feye əko ebøyę e taare a i tii si, na ḥkēe asej bweēta waa ebøyę. Amose se-ō, mon' gya ebøyę ḥwaapo ne ɔ bo mone-ō-ō lee mone-ō-ō, na mon' beej nya kyēna, na bojyę kō ma sa a mone pēeē waa iyisi. A du nee feye saj ne Yudaa awuye i gyi Wuribware-a-kya-anē-yōwē a ateese-ō, * ba gye ḥkēe lee yiisi pēeē ne ɔ bo hamo elōj-ō-ō bo twēe. Na bo bo mōo kasannegyi-o wo. Kristoo du nee feye kasannegyi amo, ne oo yōwē mō eyee sa ane, ne baa mōo mō. ⁸ Amose se-ō, anej dēe ne Yudaa awuye i lee yiisi a bo lee hamo elōj-ō-ō, ne ba wo Bodobodoo-ne-yiisi-monj-te-ro-o, anej dēe ne ane lee kikisi na ebøyę ne e ya saj e bo ane ḥkpono-ō lee haree dēdaa-ō bo twēe, na ane waa itimaa, na ane gyi kasejtin.

⁹ Wōrē kō ne mo a kyo kyoree bo kyonjwe mone-ō-ō, mo a tōwē nee feye mone aa bamō ne bo de kakyekpa bese kanyarekpa bese kipurima-o ma nare. ¹⁰ Mo a tōwē anej-ō, n gye kaye mo-rō asej ne bo de kakyekpa bese kanyarekpa-ō, bese ba puri-o, bese bamō ne bo akatō a pee atannej se-ō, bese bamō ne bo de apoo-o, bese ba sun ikisi-o ne n de. Feye anej a asej-ō ne n dēe n de-ō, amo feraa a tiri feye mon' lee kaye mo-rō. ¹¹ Kētō ne mo e kpa a n tōwē-ō e gye feye mone aa mō ne ɔ tee mō eyee feye Kristoonyi-o, ne o de kakyekpa-ō, bese o puri-o, bese mō akatō a pee atannej se-ō, bese ɔ saare asej-ō, bese o gye stabweepo-ō, bese apoo wuye-o bese o sun ikisi-o, ma kaj nare. Mone aa anej a sesē-ō ma kaj kyēna gyi gyare konjō-ō gbaa. ¹² Amaa asej ne bo mon' tii asoree-ō se-ō feraa, a mon' gye ane asoree awuye kusunj nee feye ane gyi hamo asej. Amaa hamo ne bo bo asoree-ō-ō-ō feraa, a gye mone kusunj kyēkyē feye mon' gyi hamo asej. ¹³ Wuribware e gye ne o gyi hamo ne bo mon' tii asoree awuye-o si-o asej. Amose se-ō, feye anej ne baa kyoree waa abwaresen wōrē-ō-ō-ō,

"Mon' lee anej a sesē-ō lee mone-ō-ō,
na bojyę-ō tēj tēbo mone mbonjō-ō-ō."*

6

Kristoo awuye ma kaj taa abee yō seŋgyikpa

¹ Asej kō beej a bo-ō. Amo e gye feye mone-ō-ō əko na mō bese Kristoonyi ya nya asej, amo mone e taa asej-ō a mon' yaa seŋgyipo ne o maa sun Wuribware-ō ase, na o gyi asej-ō sa mone. Amo ipeere mon de mone feye mone a waa anej aaa? Emene se ne mone maa sa a mone asoree awuye bōkō deere asej-ō-ō-ō? ² Mone mon' yyi feye saj kō e ba a ɔ bo ba, na Wuribware sa mone ne mone gye mō asej-ō kpa feye mon' bo gyi kaye mo-rō asej asej aaa? Anej se-ō, amo mone fənfən maa taare a mon' gyi nsenjyii ne m bo mone mbonjō-ō-ō-ō

* 5:7 Keleē Igyipiti 12.1-20. * 5:13 Mbraa kebēesa 22.22 (LXX).

ccc? ³ Mone moj nyi feye ane Kristoo awuye i gyi Wuribware mba asej aaa? Sañboto asej ne a bo ane kakyena-rɔ sweere mo se-ɔ ne ane maa taare a ane gyi aaa? ⁴ Mone ya nya anen a nseŋgyi amo, emene se ne mone de mone e tweę bamoo ne bo moj tii asoree se-ɔ akato-rɔ? ⁵ Ipeere moj de mone aaa? Mone moj de onyiasenpo konyko mone-rɔ ne o taare a o loŋŋo nsenŋgyi ne m bo mō bɛɛkɔ-anə Kristoo awuye mboŋtɔ-rɔ-ɔ ccc? ⁶ Ne mone e sa ne Kristoonyi e taa mō kosobee Kristoonyi o yaa seŋgyikpa, bamoo ne bo moj gye Kristoo awuye-o ase feye bo gyi bamoo asej! Abaa!

⁷ Mon' sa a m bise mone feye mone a teε mone de abee mone naa seŋgyikpa-ɔ, a maa kaapo nee feye ḥbansam a ko gyi mone se aaa? Fo kosobee Kristoonyi ya waa fɔ boye, bɛɛ oo ywii fɔ ato, fo ya nyite mō, a bo feye fo a yaa mō seŋgyikpa. ⁸ A moj bware feye mone a waa boko boye. A moj bware feye mone Kristoo awuye wɔrɛ wɔrɛ gbaa a waa abee boye, na mone i ywii abee ato.

⁹⁻¹⁰ Mone moj nyi feye abyewaapo maa taare a bo tii Wuribware a kuwure-o si aaa? Mone ma kan sa a øko pennna mone asej mo se. Asesə suoj ne bo maa taare a bo tii Wuribware a kuwure-o si-o e gye bamoo ne ba sun ikisi-o na bamoo ne ba waa kanyarekpa na kakyekpa-ɔ, na bamoo ne ba puri-o, na ɔnyare na mō kosobee ɔnyare ne ba di feye økyee na ɔnyare-ɔ, na bamoo ne ba ywii-o, na bamoo ne bo de nyaspee-o, na bamoo ne bo gye atabwepo-ɔ, na bamoo ne ba saare asej-ɔ, na apoo wuye-o. ¹¹ Nsan-ɔ anej dee ne mone boko dee mone du. Amaa ane nyarje Yeesuu Kristoo kenyare-rɔ, Wuribware a kufwiinje-o a kpeɛ mone ebɔye bo tweę, ne oo taa mone bo sa Wuribware, ne oo lee mone lee mporo-rɔ.

Mone nyowore du nee feye Wuribware sunjkpa-ɔ

¹² Mone boko e towé feye, "Ane de kpa feye ane waa ketó kemaa ne ane e kpa-ɔ."

To, amaa feraa n gye ketó kemaa ne mone de kpa feye mon' waa-ɔ e gye ne ke e kya mone-rɔ bɛɛe mone bɛɛkɔ-anə-rɔ. N ye εεε, fɔ i de kpa feye fo waa kɔtɔkɔ, ne kemø i de fo se keyaalen, amo feraa yowé kemø kowaa. ¹³ Mone dee mone e towé feye, "Ateese bɔ-rɔ bo sa kame nee, ne kame mo bo-ra bo sa ateese." To, amaa sañ ko e ba a o bo ba, ne Wuribware e nyera ateese-o na kame-o mpepeyo. Kebegya ko mo se bee, kayowore-ɔ moj te bo sa kakyekpa na kanyarekpa na kipurima nee, amaa mon' sa a ane taa ane nyowore bo sun ane nyarje, na mō-ɔ mō deere ane nyowore se bo teere. ¹⁴ Wuribware a ba mō keyaalen bo kyninji ane nyarje lee lowi-ro. Anej se-ɔ, anej dee ne o kyninji ane a lee lowi-ro. ¹⁵ Mbeyɔmɔ, mone nyi feye mone gye Kristoo kɔkɔwɛbɛ-rɔ asej nee. A du nee feye mone nyowore a kii Kristoo kayowore-ɔ kebegya dee-ɔ. Anej se-ɔ, amo a bware feye m ba mo kayowore ne ka gye Kristoo a kayowore a kebegya-ɔ dee-ɔ bo di opurimakyee ase aaa? Daabii daa! A ma ba anej daa! ¹⁶ Mone moj nyi feye øko ne mō aa opurimakyee ya di, amo mō aa mō nyowore a kii kɔkɔnko nee εεε? Anej ne baa kyoree waa abwaresen wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ feye,

"ɔnyare e waaree økyee,

na mō aa mō ka a waa kano kyena kii kɔkɔnko."*

¹⁷ Amaa øko ne o tii Kristoo si-o, Kristoo na sese amo e bɔrɔ Wuribware a kufwiinje-o si na bo bo waa kano konyko.

¹⁸ Amose se-ɔ, mone ma waa kakyekpa na kanyarekpa na kipurima. Ebɔye ne e konj i tii si ne sese e waa-ɔ maa waa kayowore-ɔ iyisi. Amaa mō ne o waa kakyekpa na kanyarekpa-ɔ e sa ne mō fɔnfɔn kayoware e waa iyisi Wuribware ase. ¹⁹ Mone moj nyi feye mone nyowore du nee feye Wuribware sunjkpa ne Wuribware a kufwiinje timaa-o te-ro-o ooo? O te mone nkpono-rɔ a lee feye Wuribware ase ne mone a nya mō lee. Kasentin si, n gye mone e bo mone nyowore, amaa Wuribware e bo. ²⁰ A lee feye oo sɔɔ mone yawo lejse. Anej se-ɔ, mon' ba mone nyowore bo waa anej ne asej e nya a bo lju anej ne mone te-o, na bo kyɔrɔ Wuribware.

7

Awaareye asej

¹ Mbeyɔmɔ mo e kpa a n lee seŋbise ne mone a bise mo mone wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ kano. Kemø ne ke gye nkpe-ɔ bo lee awaareye asej se. Mo e fa feye ɔnyare e moj waaree, oo waa ato.

² Amaa a bware feye ɔnyare kemaa nya mō ka, na økyee kemaa mo nya mō kuri, na bo ma kyo mone-rɔ kɛe a mon' waa kakyekpa na kanyarekpa na kipurima. ³ ɔnyare ma kine feye mō aa mō ka maa di, anej dee ne mō ka mo ma kine feye mō aa mō kuri maa di. ⁴ ɔnyare kayowore moj gye mō fɔnfɔn lee nee, mō ka e bo kamo. Anej dee ne økyee kayowore moj gye mō fɔnfɔn lee, mō kuri e bo kamo. ⁵ Amose se-ɔ mone ma kan kine kidi kekyee na

* **6:16** Keleekaase 2.24.

kenyare kpa mō se, amā mōne a kyo gye nkpe waa kanō sure si feyē mōne ma di, na mōn' nya saj kafwee a mōn' bo tii mōne kebwarekore se feraa. Amō kamēe-ro na mōne aa mōne ka-ana bēe di. Mōne ya kyee kēbēe ya di mōne ka-ana ase, ḥōnsam e kyō mōne-ro a mōn' nya waa bōye, a lēe feyē mōne maa taarē a mōn' kra mōne eyee. ⁶ Anej a atō mō ne mō e tōwē mō i gywii mōne-ō mōn' gye mbraa ne n̄ ya lēe Wuribware ase-ō, amaa a gye atō ko ne mō e sa mōne kpa feyē, amo e pre mōne, mōn' waa. ⁷ Kasenṭij si, weetee mō e kpa feyē ase-ō pēe kyena bo yo na bo mōn' waaree, feyē anej ne mō-ō mōn' waaree pēe-ō. Amaa a maa taarē a baare sa okemaa. Wuribware a sa anē okemaa na kētō ne o nyi ewaa bwēetō, ne kō kwēe mō bēe-ko lee-ro-o.

⁸ Amōse se-ō, n̄ ye bamō ne bo mōn' waaree-ō na akyee ne bo gye akpenleyee-ō a bware feyē bo ma lēe waaree. ⁹ Amaa bamō e ma taarē a bo kra bamō eyee, amo feraa bo waaree. Mōne ya waaree, a bware a kyonj feyē mōne a te, na mōne mōn' waaree, na mōne saj mōne gywii feyē mōn' waaree. ¹⁰ Awaareepo-ō mō, n̄ de mbraa ko a m̄ bo sa mōne, n̄ gye mo ase ne n̄ ya lēe, amaa anē nyānpe Kristoo ase ne n̄ ya lēe. Mbraa-ō e gye feyē akyee ma kine mō kuri. ¹¹ Amaa mō ya kan kine mō kuri, o ma kan kpa anyare, amaa o sa a mō aa mō kuri a bee lōn̄jō bamō mbōjto-ro. Anej dēe ne ḥonyare mō ma kine mō ka.

¹² Mo-ō, n̄ de asej a n̄ tōwē gywii awaareepo-ō, a mōn' gye mbraa ne n̄ ya lēe anē nyānpe ase-ō nee. Amō e gye feyē, ḥonyare ya kii Kristoonyi, ne mō ka mōn' tee kii Kristoonyi, ne akyee-ō ya sure si feyē mō aa mō kyena a bo bo yo, o ma kan kine akyee-ō. ¹³ Anej dēe ne akyee ya kii Kristoonyi ne mō kuri mōn' tee kii Kristoonyi, ne mō ya sure si feyē mō aa mō kyena a bo bo yo, amo feraa o ma kan kine mō kuri-o. ¹⁴ Keto se ne amo-ō gye anej-ō e gye feyē Kristoonyi akyee-ō a sa ne mō kuri ne o mōn' gye Kristoonyi-o mōn' lēe o de iyisi Wuribware ase. Anej dēe ne Kristoonyi ḥonyare-ō a sa ne mō ka ne o mōn' gye Kristoonyi-o mōn' lēe o de iyisi Wuribware ase. N̄ gye anej, bamō gyi-ana de iyisi. Amaa amo-ō se-ō, bamō gyi-ana mōn' de iyisi Wuribware ase.

¹⁵ Amaa feyē ḥonyare-ō bēe-ō akyee-ō ne o mōn' gye Kristoonyi-o, ne mō e kpa a o yo, o sa a o nāre. Anej a asej mō ne mō e tōwē mbeyōmo-ō maa ḥonyare-ō ne oo sii o te mō wōrē-ō nee. A lēe feyē Wuribware a tee anē nee feyē anē bo kyena kayeeyuri-ro. ¹⁶ Fo, akyee, fo aa fo kuri e saj mōne te abēe ase, fo e taarē a fo tōwē feyē o kperi fo se a o kii Kristoonyi aaa? Bees fo, ḥonyare, fo aa fo ka e mōn' brawē abēe se, fo e taarē a fo kaapo feyē o kperi fo se a o kii Kristoonyi aaa?

Mon' kyena anej ne mōne te, ne Wuribware a tee mōne feyē mōn' bo gya mō se-ō

¹⁷ Amōse se-ō, n̄ ye sesē kyena anej ne Wuribware a sa mō feyē o kyena-ō. O kyena feyē anej ne o kyo o te, ne Wuribware a tee mō feyē o bo gya mō se-ō. Mbraa mō ne mō e kaapo asōree-ō pēe. ¹⁸ Okemaa ne baa teñ mō kotweetu pwēe ne Wuribware a dēe tee mō-ō ma leñ eyee feyē o buñ mō kotweetu alōpanē-ō se. Okemaa mō ne bo mōn' teñ mō kotweetu pwēe ne Wuribware a dēe tee mō-ō bēe o ma buwi kpa feyē bo teñ mō kotweetu. ¹⁹ Haree ba teñ fo kotweetu bēe bo mōn' teñ ooo, a mōn' gye atō ne a tiri-o e gye feyē fo gya Wuribware a mbraa-ō se. ²⁰ M̄ bee mō e tōwē anej ne mō a tōwē-ō dēe feyē okemaa kyena anej ne o dēe o te, ne Wuribware a tee mō-ō. ²¹ Fo e dēe fo gye kenya nsan̄ amo, fo ma sa a anej a atō-ō taoraa fo. Amaa fo e nyā kpa feyē fo e kōrē fo eyee, fo waa anej. ²² ḥōkō ne o dēe o gye sesē kenya-ō saj ne o bo kii Kristoonyi-o, a du nee feyē mō a bo kii anē nyānpe Kristoo ogyi-o, a lēe feyē o nya mō eyee lee ebōyē-ro. Anej dēe ne mō ne o gye kaye mō-ro ogyi-o saj ne o bo kii Kristoonyi-o ma lēe tōwē feyē o gye ogyi, a lēe feyē anē nyānpe a tee mō feyē o bo kii mō kenya. ²³ A lēe feyē Kristoo a sōo mōne pēe yawo lenjlejse, ne mōne a kii mō anya. Amōse-ō mōne ma lēe kii sesē dimaadi anya. ²⁴ Amōse se-ō, mō kosobēe-anā, mon' sa a okemaa kyena anej ne o kyo a dēe o te, ne Wuribware a tee mō-ō.

Awaareye asej nkayase

²⁵ Mbeyōmo mō i lēe mōne sejbiše bo lēe mbregiyii si kanō. Mōn' de mbraa bo lēe anej a asej mō se bo lēe anē nyānpe Kristoo ase, amaa mō e tōwē amo se asej timaa a n̄ gywii mōne. Mo a gye ḥōkō ne anē nyānpe a yure-o si-o, mōne e taarē a mōn' kōrē mo gyl, ma penna ḥōkō. ²⁶ Mō e kōrē mō i gyl feyē a bware sa sesē feyē o kyena anej na o ma waaree, a lēe feyē mbeyōmo anē i ḥōj asej bwēetō kaye mō-ro. ²⁷ ḥonyare i de ka, o ma kan kine mō, amaa ḥonyare e mōn' tee waaree, o ma lēe buwi kpa ka. ²⁸ ḥonyare ya waaree, o mōn' waa bōye nee. Kabregiyii mō ya waaree, o mōn' waa bōye. Amaa mō e kpa nee feyē asej ne bamō ne ba waaree-ō i ḥōj-o, mōne ma ḥōj amo.

²⁹ Mō kosobēe-anā, kētō ne mō e kaapo-ō e gye feyē saj mōn' lēe o kyo na kaye gye kēe. Lēe mbeyōmo bo yo, anyare waareepo kyena feyē bamō a mōn' de aka-ō. ³⁰ Sunle-anā kyena feyē bamō akato a gyl-o kyena feyē bamō kakyēna-ro a mōn' bo kōnē-ō. Bamō ne bamō atētōmōnta-ō kyena feyē n̄ gye bamō e bo atētōmōnta ne baa sōo-ō. ³¹ Bamō ne bo gye ayawogiyip-ō kyena feyē bamō atētōmōnta a mōn' tiri-o. Keto se ne

mo a tōwe amo-ɔ p̄eeɛ-ɔ e gye feyε aŋen n̄e kaye mo du mbeyom̄o-ɔ ka kyon ka yo nee.³² Mo e kpa feyε mon' lee mone eyee lee aseŋ-no. Mbeyom̄o ɔnyare ne o moŋ teε waaree-ɔ, aŋe nyarpe a asuŋ-o tiri m̄o, ne o len eyee feyε o waa kēt̄o ne ki i gyi aŋe nyarpe akato-ɔ.³³ Amaa ɔnyare ne o waaree-ɔ de m̄o eyee o biri kaye m̄o-ɔ atet̄om̄onta nee, ne o len eyee o waa m̄o ka na m̄o akato gyi.³⁴ Amos̄ se-ɔ, o kpa a o ba akato aŋyo bo deere prant̄owa-ɔ. Okyε ne o moŋ waaree-ɔ b̄eeɛ kabregyli ne o moŋ waaree-ɔ, aŋe nyarpe aseŋ tiri m̄o, ne o taa m̄o kakpono p̄eeɛ na m̄o kayow̄re p̄eeɛ sa aŋe nyarpe. Amaa ɔkyee waareep̄o feraa, kaye m̄o-ɔ atet̄om̄onta aseŋ tiri m̄o, ne o len eyee a o waa m̄o kuri na m̄o akato gyi.

³⁵ N̄gye sa ne mo e tōwe amo-ɔ na mone kakyena-ɔ waa len sa mone. Amaa mo e kpa mone k̄edamenanje nee. Kēt̄o ne mo e kpa-ɔ p̄eeɛ e gye feyε mon' waa ato ne a bware-o, na mon' taa mone nkpono p̄eeɛ bo sun aŋe nyarpe.

³⁶ Feyε ɔnyare ne baa kere ɔkyee sa m̄o-ɔ feraa, m̄o e ma taare a o kra m̄o eyee, ne ɔkyee-ɔ e kpa a o daj kyon awaareyε se feraa, amo feraa, ɔnyare-ɔ waaree ɔkyee-ɔ. Amo-ɔ moŋ gye b̄oyε.³⁷ N̄kee feraa bam̄o ya kere ɔkyee sa ɔnyare, ne ɔnyare-ɔ ya waa m̄o mfεerε feyε o maa waaree ɔkyee-ɔ, oko e ma yere m̄o feyε o taa ɔkyee-ɔ, ne m̄o e taare a o kra m̄o eyee, ne m̄o ya tōwe feyε o maa waaree, amo feraa o waa ato.³⁸ Amos̄ se-ɔ, ɔkemaa ne o waaree-ɔ a waa ato. Amaa oko ne o moŋ waaree-ɔ a waa ato kyon oko ne o waaree-ɔ.

³⁹ Mbeyom̄o ɔkyee ne o waaree-ɔ moŋ bo m̄o eyee na m̄o kuri saj o te. Amaa m̄o kuri ya wu feraa, o de kpa feyε o b̄eeɛ waaree oko ne o kpa-ɔ. Amaa a tiri feyε Kristoonyi ne o waaree.⁴⁰ Amaa mo e k̄ore a n̄gi feyε m̄o ya kyena na o moŋ leε waaree p̄eeɛ, ne m̄o akato i gyi b̄weeto. Aŋen ne m̄ feraa mo e fa-ɔ nee. Ne n̄ yi feyε Wuribware a kufwiiŋe-o e gye ne o sa mo aŋen a mfεerε-ɔ.

8

B̄o lee ateese b̄eeɛ mbo ne ba mao ba sa ikisi-o

¹ Mbeyom̄o mo i lee mone seŋbise ne mone a bise bo lee ateese b̄eeɛ mbo ne ba mao ba sa ikisi-o kano. Mone e tōwe feyε mone nyi aseŋ, ne mone p̄eeɛ nyi feyε kisi moŋ gye seye. Mbeyom̄o, fo i de kanyiasen wore, a moŋ kyo, a len feyε kanyiasen e sa ne sesɛ e kaapo m̄o eyee. Amaa fo e kpa fo b̄eek̄o Kristoonyi aseŋ feraa, fo e kya m̄o-ɔ na o waa len m̄o kokɔoregyl̄i-ro.² Amos̄ se-ɔ, oko e fa feyε o nyi kɔt̄oko, amo feraa kēt̄o ne o nyi-o wore moŋ kyo.³ Amaa sesɛ e kpa Wuribware aseŋ, Wuribware e taa m̄o feyε o gye m̄o sesɛ nee.

⁴ To, bo lee mbo ne ba mao ba sa ikisi-o aseŋ. Aŋen p̄eeɛ nyi feyε kēt̄o ne ba teε feyε ikisi-o moŋ de keyaalen kaye m̄o-ɔ, a len feyε bo moŋ kee, ne aŋen nyi feyε Wuribware feraa o gye ɔkonj̄o kpen nee.⁵ A gye kaseŋtiŋ feyε ato b̄weeto bo-ro ne aseɛ e tee feyε ikisi, ne ba tee aŋen a ato-ɔ feyε bam̄o nyarpe, ne ba sun em̄o feyε em̄o a gye Wuribware fɔŋfɔŋ-ɔ. Aŋen a ikisi m̄o, bo ye amo ako bo sweerε mo se, ne ako mo bo soso.⁶ Amaa an̄g Kristoo awuye feraa, ane ase, ane se Wuribware gye ɔkonj̄o kpen nee, m̄o wore ne ane i sun, ane maa sun ikisi. Wuribware e gye ne o tw̄ee kēt̄o kēmāa, ne ane bo-ro sa m̄o. Ne ane de nyarpe kɔnjk̄o, m̄o e gye Yesuu Kristoo. M̄o se ne Wuribware a bōr̄o bo tw̄ee kēt̄o kēmāa, ne ane nkpa a len m̄o ase.

⁷ Amaa n̄ gye ɔkemaa e gye ne o nyi amo-ɔ p̄eeɛ. Aseɛ ko a sun ikisi kyee, ne mbeyom̄o dees ne baa yowε em̄o kusun. Aŋen a aseɛ-ɔ ya gyi ikisi si ateese, bo saj ba fa amo mfεerε nee feyε ikisi si ateese nee. Amos̄ se-ɔ, amo bam̄o idun e tenj̄e bam̄o, na bam̄o nkpono-ɔ waa iyisi.⁸ Mbembeyom̄o Wuribware moŋ tōwe feyε ane gyi ateese ko na a nya gyi m̄o akato. Ane e moŋ gyi, ane seye moŋ fo, ne ane ya gyi mo n̄ee aaa, ane maa nya seye Wuribware akato-ɔ.⁹ Amaa kēt̄o ne mo e tōwe-ɔ e gye feyε, harea gbaa mone ya tōwe feyε mone de kpa feyε moŋ gyi ikisi si ateese a len feyε ikisi moŋ gye seye, moŋ deere neeɛn, a len feyε mone ya gyi, a taare a sa a oko ne m̄o kokɔoregyl̄i moŋ kyo-ɔ gyi, na o len o waa eb̄oyε.¹⁰ Feyle oko ne m̄o mfεerε maa k̄ree ikyurowi-o ya n̄u feyε fo ne fo ye fo de kanyiasen-ɔ te kisi ase fo i gyi ateese, amo fo moŋ nyi feyε a waa m̄o wore a o tii fo se a moŋ deee gyi ikisi si ateese aaa?¹¹ Mfaanɛ a kanyiasen mo ne fo ye fo de-o e sa a fo b̄eek̄o ne m̄o kokɔore Kristoo gyi-o moŋ bo len-ɔ yowε m̄o kokɔore Kristoo gyi b̄eeɛ ya sun ikisi. Fo moŋ nyi feyε Kristoo a kperi fo aa m̄o p̄eeɛ se wu, ne bo lee anen ne fo e waa-ɔ se, fo e kpa feyε fo b̄eek̄o lwee aworefo deekpa-ɔ aaa?¹² Mone e waa aŋen, amo-ɔ a kaapo nee feyε mone e waa mone b̄eek̄o-anā Kristoo awuye eb̄oyε nee. Ne mone b̄eeɛ mone e sa ne bam̄o ne bam̄o kokɔoregyl̄i moŋ kyo-ɔ a kokɔoregyl̄i ten se. Mone ya waa mone kosobɛ-ana eb̄oyε aŋen-ɔ, kēt̄o e kaapo nee feyε mone e waa Kristoo gbaa eb̄oyε nee.¹³ Amos̄ se-ɔ, kēt̄o ne mo e tōwe-ɔ e gye feyε kēt̄o ne mo i gyi-o e sa a mo b̄eek̄o Kristoonyi waa eb̄oyε, amo feraa, ma leε wo kiyee p̄eeɛ. Mo ya waa amo-ɔ, mo e sa a mo b̄eek̄o Kristoonyi waa bōyε.

9

Kristoo ayaa-ro ayerepo de kpa feye bo kɔɔrɛ ateese

¹⁻³ To, bo lęe ateese asej se bee. Mone-ra boko maa bu mo feye n gye Yeesuu ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko, ne bo ye a moŋ bware feye mo a nya ateese na nkyu bo lęe anej a kusun-o si-o. Mo i bise mone feye moj de kpa feye ij waa keto kemaa aaa? A gye kayeba feye n gye ane nyantę Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko aaa? Daabii! Keta ne ke e kaapo feye n gye-ɔ e gye feye mo a ba mo fɔnfɔn akatɔ anyo bo lju mò. Ne keto ne kɔ kyo-ɔ e gye feye mo fɔnfɔn a ba mone ase bo kaapo mone abwaresen, ne mone a kɔɔrɛ amo gyi. Amose-ɔ, haree boko e ma kɔɔrɛ a bo gyi feye n gye Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko, mone bweetə feraa, mone e kɔɔrɛ mo a mon' gyi, bee? Amose se-ɔ, ɔko ya gyiiri mo asej mo ikii, anej ne mo e benjaa mò. ⁴ Ne m bee mo e benjaa anej a asej-ɔ feye ane ya waa ayaa-ro ayerepo a kusun amo, mo aa mo narebeepo Bar-Nabas de kpa feye ane nya ateese na nkyu lęe ane kusun amo ne ane i sun-o si. ⁵ Ne ane bee ane de kpa feye ane akemaa waaree ɔkyee ne o gye Kristoonyi-o, na mò e yo kpa na mò aa mò ka yo, feye anej ne ane nyantę Yeesuu a ayaa-ro ayerepo ne baa san-ɔ boko na Yeesuu mò tire-ana na Peetroo e waa-ɔ. ⁶ Bee mone e kaapo nee feye mo aa Bar-Nabas wɔrɛ feraa e gye ne ane waa kusun bo soa ane ateese aaa?

⁷ Ntaa soogaanyi asej bo kaapo mone ε. Soogaanyi e gye ne o ka mò fɔnfɔn ateese kɔko aaa? Beeε n gye anej dee ne ɔdəapɔ i gyi ateese ne o nya a o lee mò ndɔɔ-rɔ-ɔ akɔ aaa? Beeε n gye anej ne enaate ɔdəeresepo i niu kenyapɔ ne o nya a o lee mò enaate-ɔ ase-ɔ kɔko aaa?

⁸ Kaye-ɔ ato ne mo a tɔwɛ bo kaapo mone-ɔ nee. Amaa Wuribware a mbraa-ɔ gbaa a tɔwɛ anej dee. ⁹ Feje anej ne Wuribware a tɔwɛ gywii ane ɔdedaapo Mosis feye o kaapo ane-ɔ, o ye,

“Fo i de naatę fo i kyikye yaabrraa se fo i lee ayaabrraagyi-o,
fo ma kaj ḥure mò kano se, na o ma nya amo akɔ wo.”*

Amo enaate asej dooo ne Wuribware e tɔwɛ-ɔ ɔɔ? ¹⁰ Mo a tɔwɛ amo-ɔ, n gye ane ne o de aaa? Kasenjin si ane dimaadi ne o kyorɛ amo-ɔ sa, feye ɔko ne o banjɛ iferi-o na ɔko mo ne o forwɛ abwaye-o pɛee i sunj ba kpa bamɔ ateese leę kɔdɔ amo-ɔ a bo gyi nee. ¹¹ Ane asuj e gye feye ane dwii atɔdwii waa mone-ɔ, abwaresen kotɔwɛ-ɔ asej ne n de-o. Feje anej ne ɔdəapɔ i gyi mò koda-ɔ ateese ne o nya-ɔ akɔ-ɔ, ane ya kaapɔ mone abwaresen, ne ane ya kɔrɛ ateese na ane gyi, amo-ɔ e kaapo nee feye keto ne ane e kɔrɛ-ɔ kyo bweetə aaa?

¹² Boko i de kpa feye bo kɔɔrɛ anej a atɔ-ɔ leę mone ase, amo feraa, ane ne ane gye Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ de kpa bweetə ane kyon bamɔ. Amaa ane moŋ gya amo se. Keto ne ane e kpa-ɔ e gye feye a bware sa ane feye ane gyi aworefɔo, na kɔtɔkɔ ma nya taare kun Kristoo kuŋsi si asej timaa-o kotowɛ, na a nya yo akatɔ-ɔ. ¹³ M bee taa Wuribware kusun asej bo kaapo mone. Wuribware alɔŋŋapɔ e waa bamɔ kusun lɔŋŋɔkpa ne o bo Wuribware sunjkpa-ɔ. Ne bo lęe anej se-ɔ, asej ya baa mbo beeε ateese a bo bo lɔŋŋɔ Wuribware, alɔŋŋapɔ amo e nya ayee na ateese amo akɔ a bo gyi. ¹⁴ Anej dee ne ane nyantę a sa mbraa feye bamɔ ne baa tɔwɛ Yeesuu Kristoo kuŋsi si asej timaa-o nya bamɔ ateese gyise leę anej a kusun-o-ro.

¹⁵ Amaa m bee mo e tɔwɛ-ɔ, m feraa mo a ba mone ase-ɔ, moŋ nya mo ateese na nkyu ne weetee n de kpa feye ij nya-ɔ leę mone ase. Amaa mone ma fa feye mo a kyorɛ amo-ɔ nee na ḥkee ij nya kɔɔrɛ kɔtɔkɔ mone ase. Mo ya wu, a bo feye mo a waa anej. Mo ya waa anej, amo feraa ma leę taare a ij kaapɔ mo eyee feye mo i sunj mo e sa mone na m ma kɔɔrɛ syye. ¹⁶ Mo asej timaa-o kotowɛ-ɔ maa kaapo mo nee feye ij kaapo mo eyee, a lee feye Kristoo e gye ne o yere mo feye n tɔwɛ asej timaa-o. Mo ya yowɛ, o gyiiri mo kesebo. ¹⁷ Mo ya waa anej a kusun-o, na ɔko moŋ yere mo feye ij waa, amo feraa mo e nya kakka. Amaa Wuribware ya taa kusun mo waa mo asaree-ɔ, amo feraa mo e waa kusun amo ne o sa mo feye ij waa-ɔ dooo nee. ¹⁸ Amose se-ɔ, nteto e gye mo kakka kaye mo-ɔ mfee? Mo kakka e gye feye n de kpa feye n de asej timaa-o mo e sa ɔkemaa na ma kɔɔrɛ bamɔ syye. Amaa haree mo a de kpa feye ij kɔɔrɛ ateese leę ɔko ase gbaa ooo, mo-ɔ ma kɔɔrɛ.

¹⁹ Ne m bee n de kpa feye ij kine boko nnɔ kegyase, amaa mo e waa mo eyee feye mo a gye ɔkemaa kenya-ɔ, na ij nya taare sa a asej bweetə kii Kristoo awuye. ²⁰ Mo ya yo Yudaa awuye ase, n te feye Yudaanyi-o na ij nya nya Yudaa awuye. Amaa feraa haree mo ne n gye Yudaanyi-o, mo a moŋ leę n gya bamɔ mbraa ne bo gya se-ɔ se, ne haree mo a kii Kristoonyi gbaa ooo, mo ya yo bamɔ ase, mo e taa mo eyee bo waa mbraa amo kaase nee a ij nya nya bamɔ. ²¹ Anej dee ne mo e kpa a ij nya bamɔ ne bo moŋ gye Yudaa awuye-o, amo, mo ya

* 9:9 Mbrra kebeesa 25.4. * 9:13 Kɔlɔŋŋɔ mbrra 6.16, 26; Mbrra kebeesa 18.1.

yø bamo ase, mo e kyena nee feye bamø-o, na ma gya Yudaa awuye mbraa-o se. Amo-o e kaapo nee feye mo a kye Wuribware a mbraa-o oo? Daabii, n gye anej nee. N gya Kristoo mbraa se nee.²² Feys asees kq ya koore Kristoo gyi, ne bo lee bamo kokworegyi-o a mon kyø-o se-o, ne ba kisi kigyi ateese kq, m frraa, mo ya ø bamo ase, ma gyi ateese kemaa ne ba kisi kigyi-o. Amo katir e gyø feye asees kemaa ne mo e to-o, amo mo i kii nee feye bamo, na n nya ba ekpa eworese eworese bo sa a Wuribware morøwe bamo boko.²³ Mfaanee ne mo e waa, ne mo e nya mo e towé aseñ timaa-o, na mo-o mo e nya amo se nyure.

²⁴ M bee taay kaye mo-ro ato bo kaapo mone. Asees bweeta e sere enaj, amaa økonjø wore e gyø ne o gyi si. Amosé se-o, mo e towé mo i gywiimone feye mon' ñwænañ anej ne mone e nya a mon' gyi si nya ketannebu-o.²⁵ Okemaa ne o ñwænañ-o e kya se o ñwænañ kake kemaa nee, na o taare kra mò eyee kqto kemaa-ro. Ketannebu ne øko ne o ñwænañ a o gyi si-o e nya-o e gyø ato ko ne bo de afëraa ba lo ba boø kuriikurii feye kuwurepa-o bo de ba kyena mò kuju si-o. Amaa mone frraa mone sere mone e kpa kuwurepa ne ke bo Wuribware se, ne ke maa nyera-o nee.²⁶⁻²⁷ Amosé se-o, n gye sa ne n sere kwaas. M bee taay feye n du nee feye øko ne o da akuntin-o, amaa n gye awfii ne mo e da. Mo e da mo fñfññ kayowore nee, na n taare tju kqto ne ke bo mo kakpøn-o-ro-o. N gye anej, mo ne mo e towé aseñ timaa-o mo i gywiiboko-o moj fo feye n nya ketannebu Wuribware se.

10

Keto se ne anej yøwe ikisi kusun-o

¹ Mø kosobee-an, mo e kpa a mon' nyinji kqto ne kaa waa Yudaa awuye adedaapo-o saaj ne bo gya Mosis si-o, na anej ne Wuribware a kuñ bamo-o, na anej ne oo gyiri bamo kesebo bo lee bamo ebøye se-o se. Wuribware kowore a ba kaasø bo kuñ bamo, ne kaa gyø bamo ñkpees kimukee-ro mfen san kemaa. Ne kaa bee gyø bamo ñkpees, ne baa taare teñ Øpoø Pipee-o-ro sweeress se.^{*} ² Keto ne kaa waa bamo kowore-o kaase na øpoø-o-ro du nee feye bamo a bo bamo asuu-o, ne asuu kqbo mo e kaapo feye bo gya Mosis si.³ Bamo pëes a gyi ateese ne aa lee Wuribware se ba-rø-o.^{*} ⁴ Bamo pëes a nuu nkyu ne n ya lee kefore-ro ton kemaa ne baa yø-o. Kasentin si, n gye kefore-o ya sa bamo nkyu, amaa Kristoo fñfññ.^{*} ⁵ Amaa amo-o pëes gbaa, Wuribware akato moj gyi bamo bweet se, amosé se-o ne bamo økemaa a wu kpa-ro lee kimukee kuju mo ya kya nnøj a kuju-o si.⁶ Mbeyømø kqto ne kaa waa bamo-o i yii ane se feye anej ma kpa ato ne a moj bo dan-o,⁷ na anej ma sun ikisi feye bamo-o. Kake nqo ne baa seri kisi ato kq ne a du feye kakpenñnyaree-o, ne baa sun amo. Feys anej ne baa kyoree abwaræsen wøre-o-ro-o.

"Nø baa kyena gyi, ne baa nuu,
ne ñkee baa koso ba kyaa ba sa kisi-o,
na ba soori ba gyi bamo akato."^{*}

⁸ Bee, anej ma waa kakyeekpa na kanyarekpa feye anej ne Isireelii awuye amo a waa-o. Bamo a waa anej a ato-o se-o, bamo ñkperø adunyo na nsa a wu kake konjø.^{*} ⁹ Anej ma towé feye Wuribware moj bware, feye anej ne bamo boko a waa, ne Wuribware a sun awo bo dunji dunji bamo mao-o.^{*} ¹⁰ Anej bee anej ma kaj tœ feye anej ne bamo boko a waa ne Wuribware a sun mò mbaa-o øko feye ø bo mao bamo-o.

¹¹ Amo pëes ne aa waa bamo-o ne Mosis a kyoree waa abwaresen wøre-o-ro na anej ne ane te mbeyømø ma leø waa anej a ebøye-o. Bo lee feye anej te mbeyømø a kaye mo ne ka kpa a ka gyø kœe-o-ro.¹² Amosé se-o, mò ne o fa feye a yere kenken-o, na o maa waa boøye-o, sa se na o ma nya lwee kowaa ebøye-ro.¹³ San kemaa ne ñbonsam e kyo mone-ro a o kœe-o bëes aseñ ya to mone, mon' nyinji si feye anej a ato-o e to sesa san kemaa. Amaa Wuribware maa lanjje mò kanø. O maa sure aseñ ne a kyo mone, ne mone maa taare a mon' lee amo-rø-o to mone. Wuribware e kaapo mone kpa ne mone e borø se a mon' bo lee amo-rø-o. Mfaanee ne mone e taare a mon' nya kanyite aworefø-ro.

¹⁴ Amosé se-o, mo akosobee timaa, mon' yøwe ikisi kusun.¹⁵ N nyi feye mone nyi aseñ, amosé se-o mon' deere kqto ne mo a towé-o-ro sa mone eyee.¹⁶ Anej Kristoo awuye ya gyanjje feye anej gyi ateese ne ba gyi ba nyinji anej nyanjje na mò lowi-o, anej e taa kotorøkyu na nta nee, ne anej e sa Wuribware anej anej e wee se. Ne anej ya nuu kemo-ro, aa waa nee feye anej pëes i nuu Kristoo mbogya-o. Anej dëe ne anej ya ke bodobodoo-ro anej i gyi, ne a du feye anej pëes i gyi Kristoo koyoworegysi-o.¹⁷ A lee feye bodobodoo konjø kperø e bo-ro ne anej pëes

* **10:1** Keleø Igypiti 14.21-22. * **10:3** Keleø Igypiti 16.13-35. * **10:4** Keleø Igypiti 17.1-7; Anyarë kekare 20.1-13.
* **10:7** Keleø Igypiti 32.6. * **10:8** Anyarë kekare 25.1-9. * **10:9** Anyarë kekare 21.5-6.

i ke-ro ngingyii ngingyii ane e wo. Amo-o e kaapo nee feye, harqe ane e kyo bwecto nee ooo, ane mo ane de kano konko.

¹⁸ Mon' sa a a taa Isireelii awuye bo tawé asej. Bamø ya mao kabø bo lonyø Wuribware, ne baa wo kiyee-o, a kaapo nee feye bamø pess e waa kano ba sunj Wuribware. Anej-o e kaapo nee feye bamø aa bamø kosobee-an na Wuribware de kano konko nee. ¹⁹ Mbeyomo, moné Kristoo awuye ya wo kiyee ne baa mao sa kisi-o, a moj bware. Moj kotoe anej-o e kaapo feye ateese beee mbo ne ba mao sa kisi-o de tono aaa? Ne m beej mo e kaapo feye kisi de keyaalej beee ke kene aaa? ²⁰ Daabif! Kete ne mo e kaapo-o e gye feye n gye Wuribware beee ikisi ne ikisi asunpo e mao anej a mbo-o ba sa. Ba fa feye ba sunj ikisi kasentij si nee. Amaa Obonsam na mo kamee-ro awuye ne ba sunj. Mbeyomo ma kpa feye mon' kii Obonsam asunpo. ²¹ Moné maa taare a mon' nuu ane nyanyep Yeessuu a nta-o na mon' beej nuu Obonsam a nta-o. Moné maa taare a mon' gyi ane nyanyep a ateese-o na mon' beej gyi Obonsam lee-o. ²² Mone ya waa anej, moné e sa a ane nyanyep duu fwii mone se. Mone bo lej mone kyo mo aaaa?

²³ Amaa mone boko e tawé feye, "Ane de kpa feye ane gyi ateese kemaa." To, a gye kasentij, amaa n gye ateese kemaa kigyi e bo dan, n gye ateese kemaa kigyi mo e gye ne ke e kya bokg-ro. ²⁴ Oko ma kaj waa kete ne ke bo dan sa mo wore-o. Okemaa lej eyee waa kete ne ke e kya mo bækro-ro-o. ²⁵ To, mone de kpa feye mon' soa kiyee ne ba fe kegya-ro-o. Harqe ato mo asej e tooraan mone gbaa ooo, mone ma kaj bise mfen ne kiyee amo a lee ba-o. ²⁶ A lee feye baa kyore abwaresen wore-o-ro feye,

"Sweere mo ne o da-o, na mo kete kemaa mo,
Wuribware e bo."*

²⁷ Feye sesé ne o moj gye Kristoonyi-o ya nyinji fo ateese, ne fo e kpa a fo ya gyi, amo feraa gyi keto kemaa ne oo nyinji fo a fo bo gyi-o. Harqe mfen ne ateese amo a lee-o asej e toora fo gbaa ooo, fo ma kaj bise mfen ne ateese amo a lee-o. ²⁸ Amaa oko ya tawé gywii fo feye, "Kisi si ateese nee," amo feraa fo ma kaj gyi amo. ²⁹ N gye mone kunju si ne mo e tawé amo-o. Amaa sesé ne oo tawé gywii mone feye kisi si ateese nee-o se ne mo e tawé anej. Fo ya gyi, fo e taare a fo sa a o lwee ebeye-ro. Moné oko e tawé feye, "Mo i de kpa feye n gyi keto kemaa, ne njkee nteto se ne oko e tawé amo asej ne a tiri mo?" ³⁰ Oko beej o tawé feye, "Mo ya sa Wuribware anje wee ateese ne mo i gyi-o si, ne njkee emené se ne oko ya poro mo amo kigyi si, ne a tiri mo?"

³¹ Mo i lee amo-o kano feye keto kemaa ne fo e waa-o, harqe fo i gyi nee beee fo i nuu nee beee keto kemaa nee ooo, waa na asej nya kyoro Wuribware. ³² Amaa fo ma kaj waa keto ne e sa a Yudaa awuye beee bamø ne bo moj gye-o beee Wuribware asaree awuye idun fwii fo se-o. ³³ Mon' kase mo kakyena-ro-o. Ma kpa keto ne ke e kya mo wore-ro-o, amaa mo e lej eyee mo e kpa a asej akato gyi keto kemaa ne mo e waa-o se nee, na Wuribware morowé bamø.

11

¹ Amose se-o mon' kase mo-ro feye anej dee ne mo e kase Kristoo-ro-o.

Anej ne akyee waa saj ne ba waa asoree-o

² Moné a waa ato feye mone a nyinji anej ne mo kakyena-ro du-o si, ne mone a gya abwaresen kekaapo ne mo a kaapo mone-o se. ³ To, mbeyomo bo lee akyee kunju si asej ne mo e kpa a mon' nu kaase feye, akyee kunju e gye onyare, ne onyare kemaa kunju gye Kristoo, ne Kristoo kunju gye Wuribware. ⁴ Amose-o onyare kemaa ne o kore kebwarekore beee o tawé keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o, ne o de ato o buñ mo foñføj kunju si-o de ipeere o mao mo eyee nee. ⁵ Ne akyee kemaa mo ne o kore kebwarekore beee o tawé keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o, ne seye moj buñ mo kunju si-o de ipeere o mao mo eyee nee. Mò ya waa amo-o, a kaapo nee feye akyee ne oo see mo ipwii pess bo tweee-o bo mo. ⁶ Mò e ma buñ mo kunju si, mon' sa a bo see mo ipwii. Amaa amo a gye apeeresen sa akyee feye o see mo ipwii-o si-o, mon' sa a o buñ mo kunju si.

⁷ Keto se ne onyare ma buñ mo kunju si-o e gye feye Wuribware a tweee mo nee feye anej ne mo foñføj du-o dee, na bo borø mo se bo ju Wuribware a kedabe-o. Amaa akyee ne ba borø se a bo ju onyare-o kedabe. ⁸ A moj gye feye akyee ne Wuribware a bo tweee onyare, amaa onyare gyenjkrees-e-o kibowii ne Wuribware a bo tweee akyee gyenjkrees-e-o. ⁹ A beej a moj gye feye akyee se ne Wuribware a tweee onyare. Amaa onyare se ne oo tweee akyee. ¹⁰ Amo katin e gye feye akyee buñ mo kunju si, na a kaapo feye mo kuri de mo se keyaalej, na a kaapo feye o bonyaa Wuribware mbo. ¹¹ Amaa a moj gye ane nyanyep kepre nee feye

onyare te na ɔkyee moŋ bo mò ase. Anen dëe a moŋ gyé mò kepré neē feyé ɔkyee i te na onyare moŋ bo mò ase. Amo-ɔ dëe a du mfaanee neē, weetee kenana i muri.¹² Keto ne mo e tōwē-ɔ e gye feyé ɔkyee a lee onyare kayowore-ɔ neē, amaa ɔkyee e gye ne o kowé onyare. Ne Wuribware e sa bamø pëeη ḥkpa.

¹³ Mone fɔñfɔñ a deere-ɔ, a bware feyé ɔkyee kore kebwarekore, na o moŋ taa seyé bo boŋ mò kuŋ si aaa?¹⁴⁻¹⁵ A moŋ gye kaseñtin feyé asesé ne bo bo ton kemaa-ɔ e tōwē feyé a gye ipeere bo sa onyare feyé mo a de ipwii soswéeee? Amaa ɔkyee i de ipwii soswéeee, a sa ne o waa dan, n gyé anen neē eeee? Wuribware a sa ɔkyee ipwii neē feyé i kii mò kyiimu.¹⁶ Amaa ɔko e kpa a o gyiiri amo-ɔ ikii feraa, mo e beñjaa sese-ɔ feyé ɔkyee kibuŋ anu si-o gye ane ananato neē, ne Wuribware asoree awuye gya se.

*Ane nyanyøe a ateese ne ba gyanjøe ba gyi ba nyinji amo-ɔ aseñ
(Matayo 26.26-28; Maak 14.22-24; Lukas 22.17-20)*

¹⁷ Mbeyømo aseñ ko bee a bo-ɔ, ne n de a n tōwē gyiwii mone, a lee feyé anen ne mone e gyanjøe asoree-ɔ-ɔ maa sa ne mo e kyora mone. Kaseñtin, mone e waa ato boyé mone kyon kitimaa.¹⁸ Kemo ne ke gye ɣkpree-ɔ e gye feyé mo a nu feyé mone ya yo asoree, mone i ke-ro ntuj si ntuj si mone wore wore neē. A du feyé amo-ɔ gye kaseñtin.¹⁹ Mo e koore mo i gyi feyé a tiri feyé ikii ba moŋ mbontɔ-ɔ, na e taaré sa a okemaa ḥu bamø ne bamø lee gye kaseñtin, na bamø ne bamø lee moŋ gye kaseñtin-ɔ.²⁰ To, mone ya gyanjøe mone i gyi ane nyanyøe a ateese-ɔ, mon' nyinji mò ne mone i gyi mò ateese-ɔ.²¹ Amaa mone feraa mone ya gyanjøe, mone okemaa i gyi mò wore neē. Na moŋ boko mo e bwéee, na moŋ boko mo te na akon de bamø.²² Abaa! Mone moŋ de moŋ fɔñfɔñ eloŋ ne mone e kyena-ɔ, na moŋ' gyi, na moŋ' nuu pwéee na moŋ' dëe yo asoree-ɔ-ɔ-ɔ. Mfaanee-ɔ a kaapo neē feyé mone a maa bu Wuribware asoree agyi ne bo gye atiripo-ɔ se-ɔ, mone maa bu Wuribware asoree. Emene ne mo e tōwē amo-ɔ aseñ a n gyiwii mone-ɔ neē? N kyora mone aaa? Ma kyora mone, daa!

²³ To, ane nyanyøe Yeesuu fɔñfɔñ ase ne mo a nya abwaresen këkaapo mo lee, ne mo a kyo tōwē amo aseñ gyiwii mone feyé ane nyanyøe Yeesus a gyi bodobodoo kanye ko ne Judas Kariyotinyi a gyi mò kidiburo-ɔ.²⁴ Ne oo sa Wuribware aseñ, ne oo teñjøe bodobodoo-o-ro tōwē feyé, "Mo koyoworegyi ne n de mo e sa mone-ɔ neē, na moŋ' dëe bo nyinji mo."²⁵ Anen dëe ne, bamø a gyi lowe-ɔ, ne oo taa nta kotorenkyu børo, ne oo tōwē feyé, "Kotorenkyu na nta mo yere bo sa etan popwéee ne Wuribware e ba mo mbogya a o bo tii emo kan-ɔ neē. Sanj kemaa ne mone ya gyanjøe mone e kpa a moŋ' nuu mmø, moŋ' waa anen ne mo e waa mbeyømo-ɔ, na moŋ' bo nyinji mo."²⁶ Amosé se-ɔ, sanj kemaa ne mone ya gyanjøe a moŋ' gyi bodobodoo mo, na moŋ' nuu nta mo, mone e tōwē mone gyiwii abee ketø se ne ane nyanyøe a wu-o neē. Na moŋ' dëe waa anen bo fo san ne o bee o kinjø a o ba-ɔ.

²⁷ Amo-ɔ se-ɔ foko ne fo ya gyi ane nyanyøe bodobodoo nuu mò nta-ɔ katomaabu-ro, amo feraa o waa bøye o bo kye ane nyanyøe koyoworegyi na mò mbogya-ɔ neē.²⁸ Pwéee na øko bo gyi anen a bodobodoo amo, na o nuu nta amo-ɔ, amo-ɔ o gye ɣkpree deere mò fɔñfɔñ kakpon-ɔ-ɔ kkee.²⁹ Øko ya wo anen a bodobodoo-o, ne oo nuu anen a nta-ɔ, ne o moŋ nu kaase feyé a yere bo sa Kristoo koyoworegyi neē, amo feraa o sa ne Wuribware i bu mò këpo.³⁰ Amosé se-ɔ ne mone-ɔ bwéetø moŋ bo len, ne ba lø, ne bamø boko gbaa a wu.³¹ Amaa ane ya ḥu ane anju-ro na ɣkpone-ɔ pwéee ne ane e dëe yo ane nyanyøe a ateese kigyi-o-ro, amo feraa Wuribware moŋ de kpa ne o yere se a o bo bu ane këpo-ɔ.³² Amaa amo e gye feyé Wuribware e gye ne o bu ane këpo, na o gyiiri ane kesebo mbeyømo, a du neē feyé o bera ane, na ane ma tii kibu na kesebøgyliri ne o sa a kaye-ɔ aseñ eboye awaapo i ḥu-o si, sanj ne o ba a o bo gyi aseñ pëeη aseñ-ɔ.

³³ Amosé se-ɔ, mo kosobee-ana, mone ya bo gyanjøe a moŋ' gyi ane nyanyøe a ateese-ɔ, mon' dëe kpa abee ḥu pwéee na moŋ' dëe gyi ateese-ɔ.³⁴ Akon i de øko, moŋ' sa a o gye ɣkpree gyi mò loŋ-no pwéee. N gyé anen, Wuribware i bu mone këpo.

Bo lee aseñ ne a sanj, ne mone a bise mo amo-ɔ-ɔ, mo ya ba mo e sa mone amo se mbraa.

12

Aketo ne Wuribware a kufwiijøe timaa-ɔ i ke-o aseñ

¹ Mbeyømo, mo kosobee-ana, n de aseñ ko a n tōwē gyiwii mone bo lee aketo ne Wuribware a kufwiijøe timaa-ɔ i ke-o kuŋ si.² Mo e kpa a moŋ' nu feyé pwéee ne mone a bo kii Kristoo awuye-o, ato ko e yaa mone ikisi ase sanj kemaa, ne mone i suŋ emo. Amaa mone moŋ nu aseñ kemaa lee emo ase.³ M beę mo e kpa a o kaapo mone anen ne, øko ya tōwē Kristoo kuŋ si aseñ, mone e taare a moŋ' nu mfjen ne mò aseñ-ɔ e lee-ɔ. Sese ya da Yeesuu yii, n gyé Wuribware a kufwiijøe timaa-ɔ ya sa ne oo sa señjsa. Amaa sese-ɔ ya tōwē ε, "Yeesuu gye mo nyanyøe neē" feraa, a kaapo neē feyé Wuribware a kufwiijøe timaa-ɔ ya sa ne oo sa mfaanee a señjsa-ɔ.

⁴ Mbeyomo aketo ne Wuribware a kufwiijie timaa-o i ke-o bo-ro eworese eworese, amaa amo pess mo a lee Wuribware a kufwiijie-o dce ase nee. ⁵ Asuj eworese eworese bo asoree-ro ne Kristoo awuye e waa, amaa nyantko ne ba sun ba sa. Mo e gye Kristoo. ⁶ Okemaa naa kpa eworese eworese se o de aketo ne Wuribware a kufwiijie timaa-o a ke mō-o de o sun o sa Wuribware. Amaa Wuribware konko-o dce ya sa bamō okemaa na ato ne o nyl ewaa-o. ⁷ Mbeyomo ketu ne Wuribware a kufwiijie-o a sa mmo-o bess mmo-o, a bware ba sa ane pess. ⁸ Wuribware a kufwiijie-o e sa sejsa ko keyaalej ne taare a o nu ato ne Wuribware a bo kweera boko se-o kaase, na o kaapo amo-ro. Oko mo, o sa mō keyaalej feyc o nju kasentij-o, na o kaapo kamō-ro. ⁹ Wuribware a kufwiijie-o dce e gye ne o sa ne boko e koore ba gyi kebanje, ne boko mo, o sa keyaalej feyc bo bo kya alpo. ¹⁰ Boko mo, Wuribware a kufwiijie-o e sa bamō keyaalej ne bo de ba waa akpenyeet. Boko mo, o sa keyaalej ne bo de ba tōwe ketu ne Wuribware a lee bo kaapo bamō-o. Boko mo, Wuribware e sa bamō mō kufwiijie feyc bo bo pini feyc Wuribware a kufwiijie-o bess kagyaa e gye ne ka te oko se. Boko mo, o sa bamō keyaalej feyc bo sa sejsa ko ne bamō fonfōn maa nu mō-rō-o. Boko mo, o sa bamō keyaalej feyc bo bo kaapo anej a sejsa-o kaase. ¹¹ Wuribware a kufwiijie-o dce e gye ne o de bamō o sun asuj, ne o ke okemaa mō aketo ne o bo waa asuj sa Wuribware-o.

Kayowore a ke-ro ke-ro bweeto

¹² N taa feyc nyinkpas kayowore a ke-ro ke-ro bweeto, amaa kamo pess mo gye kayowore konko-o dce nee. Anej dce ne Kristoo asoree-o a ke-ro ke-ro bweeto, amaa amo pess mo gye akonko nee. ¹³ An Kristoo awuye dce ne san ne baa ba ane asuu-o, baa ba ane bo waa kayowore konko-ro. A moj tiri feyc ane gye Yudaa awuye bess ane moj gye Yudaa awuye, anya bess agyi, ane a koore Wuribware a kufwiijie konko-o dce nee waa ane lkpōn-o-ro.

¹⁴ Nyinkpas kayowore moj gye kokonko, kaa ke-ro ke-ro nee. ¹⁵ Feyc keyaapapaa ya tōwe feyc, "Mo a moj gye kesaree-o se-o, moj tii kayowore-o se," emene ne mō kōtōwe anej-o e sa a a waa kasentij? ¹⁶ Bess kesebo ya tōwe feyc, "Mo a moj gye kekato-o se-o, moj tii kayowore-o se," emene ne mō kōtōwe anej-o e sa a a waa kasentij? ¹⁷ Feyc kayowore-o pess gye kekata nee-o, weetee emene ne ka waa a ka nu ketu kemaa? Ne kayowore-o pess gye kesebo nee, weetee emene ne ka waa a ka nu so? ¹⁸ Amaa kasentij si Wuribware ya ba kayowore-o kebegya kemaa bo kyena kamō kyenakpa mō kepree se. ¹⁹⁻²⁰ Kayowore ne ka de kebegya konko wore-o moj gye kayowore nee, amaa abegya abegya e gye ne a tii abes se, ne a waa kayowore mumwii. ²¹ Amose se-o, kekato maa taare a ke tōwe gywii kesaree feyc, "Fo asej moj tiri mo." Ne kurju maa taare a ke tōwe gywii ayaapapaa feyc, "Mo ne asej moj tiri mo."

²² Amose-o fo ya deere, fo i nju feyc ane maa taare a ane kyena, na ane kayowore abegya abegya ne a moj bo len-o moj te ane se. ²³ Kasentij si kayowore abegya abegya amo ne ane deere se nee. An kayowore mfen ne ipiere si a moj da kawu-o ne ane i bu bweeto. ²⁴ Amaa ane kayowore mfen ne a bo dan kēdere-o asej moj tiri ane bweeto. Wuribware a ba kayowore abegya abegya bo kya abes se kpa ko se nee feyc ane bu kayowore abegya ko ne a moj bo len-o bweeto. ²⁵ Oo waa amo-o nee a kayowore nya waa kanō konko, na kayowore kebegya kemaa nya deere kamō bese kō se. ²⁶ Kayowore kebegya kō i nju asej, amo abegya ne a sanj-o pess i nju asej nee. Feyc bamō ya kyoro kayowore-o kebegya kō, amo abegya ne a sanj-o pess akato a gyi.

²⁷ Anej dce ne mone du-o nee. Mone pess a tii abes se mone gye Kristoo kayowore nee, ne okemaa gye kamō kebegya kō. Anej a kayowore-o e gye asoree-o. ²⁸ Asoree-ro Wuribware a lee asees bo gya abes se nee nee. Bamō ne bo gye lkpess-o e gye mō ayaa-ro ayerepo, bamō ne bo gya se nyosepo-o e gye akaapopo, asasepo-o e gye akaapopo, boko mo e gye bamō ne ba waa akpenyeet-o, boko mo e gye bamō ne ba kya alpo-o, boko mo e gye bamō ne ba kya boko-ro-o, boko mo e gye bamō ne ba deere asej ne a bo asoree-ro se kake kemaa-o, boko mo e gye bamō ne bo de keyaalej a bo sa sejsa ko ne bamō fonfōn maa nu mō-rō-o. ²⁹⁻³⁰ N gye okemaa e gye mō ayaa-ro ayerepo bess mō kyaamee bess mō okaapopo. N gye okemaa e gye ne o taare a o waa akpenyeet, bess o kya alpo, bess o sa sejsa ko ne mō fonfōn maa nu mō-rō-o. N gye okemaa e gye ne o taare a o kaapo anej a sejsa-o kaase. ³¹ Amo e gye anej gbaa ooo, a bware feyc okemaa kore Wuribware a kufwiijie-o feyc o sa mō aketo mo-ro kemō ne ki tiri bweeto-o.

Mbeyomo mo e kpa a n̄ kaapo mone ketu ne ke bo dan kō kyo amo pess-o.

13

Anej ne ane kpa abes-o

¹ Haree mo i de keyaalej esensa kesa-ro ne a gye asees lee, bess Wuribware mbao ne bo bo soso-o lee nee ooo, ne mo e ma kpa mo bese kō asej,

n du nee feye aŋkore kpaŋkpaŋ n e o de elawo-ɔ.
² M o i de keyaaļen a m b o t o w e
 ket o ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ,
 n e mo i nu ato ne Wuribware a taa
 b o kw e e r o bok o se-ɔ kaase,
 n e mo k o k o o r e g y i k y o , haree gbaa
 mo e taar e a n sa a keb ee
 koso lee mfen ne k e d e e k e y e r e -ɔ,
 n e mo e ma kpa mo b e e k o ase n ,
 amo feraa moj gy e s y e .
³ Haree gbaa mo ya swii mo atetomonta
 peee b o ke atiripo,
 b e e e mo a sa n e baa kywee mo deekpa-ro m o o ,
 amo feraa moj nya s y e .
⁴ Okemaa ne o kpa mo b e e k o ase n -ɔ
 de kanyite, n e o b e e o b ware.
⁵ O maa ka kokw ee ,
 n e o b e e o maa kaapo mo ey ee .
⁶ O moj de akatol en ,
 n e o b e e o maa saare boko.
⁷ O maa yere boko feye b o waa ket o ne o kpa-ɔ.
 M o duj maa fwii, n e o moj de o k o doŋdaa.
⁸ A moj b o m o kone feye sese a waa b o y e -ɔ ,
 amaa sese ya waa itimaa feraa, a b o m o kone .
⁹ Okemaa ne o kpa mo b e e k o ase n -ɔ
 i nyite mo ket o kemaa-ro .
 O koore mo b e e k o o gyi ato kemaa-ro .
¹⁰ O de mo temaa-ro feye mo b e e k o ma waa
 ket o ne ke moj bo dan-ɔ ,
 n e mo kanyite-o moj de k ee .
¹¹ Kekpa maa low e , kekpa moj de k ee .
 Amaa keyaaļen ne b o de ba t o w e
 ket o ne Wuribware a lee b o kaapo bam o -ɔ ,
 na keyaaļen ne b o de ba sa se nsa ko
 ne bam o foŋfoŋ maa nu mo -ro -ɔ e gy e k ee .
 An e kanyiasen peee e ky o n .
¹² An e maa taare a an e gyii ket o kemaa mbey omo .
 An e maa taare a an e t o w e ket o ne k e ba -ɔ peee .
¹³ Amaa kake nsin ne an e i n u mo
 n e o b o daŋ o ky o n ket o kemaa -ɔ keba -ɔ ,
 kake nsin amo ket o kemaa
 n e k e moj bo daŋ ky e e k y e e -ɔ e low e .
¹⁴ M o a gy e keegyi-o, mo se nsa na mo mf e e re
 na an e n e mo e fa m b o ato se -ɔ
 gy e keegyi lee nee ,
 amaa mo a b o k ii keyaaf ore -ɔ ,
 mo a y o w e ayaagyisen -ɔ .
¹⁵ Kaye mo -ro ato du nee feye mboreŋ -ɔ .
 A du nee feye an e a d e e r e d i k i
 n e o moj kee -ro neen ee -ɔ .
 Amaa kake nsin ne Yeesuu e ba -ɔ ,
 an e i n u mo akat -ro .
 Ket o ne n yi mbey omo -ɔ gy e kafwee k o nee .
 Amaa kake nsi amo -ɔ mo i gyii ket o kemaa ,
 feye an e n e Wuribware nyi mo mbey omo -ɔ .
¹⁶ Aketo peee e ky o n , amo aketo asa k pen ,
 amo e gy e kok o o r e g y i na temaa na kekpa .
 Amaa amo asa -ro ,
 kemo ne k e gy e br e s e -ɔ e gy e kekpa .

14

Eseŋsa ne ɔko maa nu kaase-ɔ

¹ Amose se-ɔ, mo e kpa feye mon' len eyee kenjen, na mon' nya kekpa mone nkpono-ɔ. Amaa ketɔ ne ki tii si, ne mon' buwi kpa-ɔ e gye aketo ne a lee Wuribware a kufwiijie-o ase-ɔ. Keyaalej ne mon' buwi kpa aketo-ɔ pree e gye aketo ne bo de ba tɔwe keto ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo asese-ɔ. ² ɔko ne o sa seŋsa ko ne o maa nu mɔ-ɔ-ɔ maa sa o gywii asese nee. ɔ sa o gywii Wuribware nee. ɔko maa nu keto ne o tɔwe-ɔ kaase. ³ Tɔwe aseŋ kweerɔse ne aa lee Wuribware a kufwiijie-o ase-ɔ nee, amaa o maa nu amo kaase. ³ Amaa ɔko ne o tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mɔ-ɔ e tɔwe keto ne oo nju-o o gywii asese nee. Ne a kya bamɔ-ɔ, ne ba kɔre ba gyi bweetɔ, ne a sa bamɔ nkpono-kyka. ⁴ ɔko ne o sa seŋsa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ e kya mɔ wore eyee-ɔ nee. Amaa ɔko ne o tɔwe abwareseŋ-ɔ e kya mɔ bɛekɔ-an-a asoree agyi-ro nee. ⁵ Mo e yorɔwe feye mone ɔkemaa taare sa seŋsa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ. Amaa a bware feye mone de keyaalej ne bo de ba tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamɔ-ɔ. ɔko ne o tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mɔ-ɔ kya ɔko ne o sa seŋsa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ, amo Wuribware a bɛe sa mɔ keyaalej feye o bo kaapo keto ne mɔ fɔnfɔn e tɔwe-ɔ-ɔ gywii asese. Mɔ e taare a o waa amo feraa, o kya mɔ bɛekɔ-an-a asoree agyi-o-ro.

⁶ Mbeyɔmo, mo kosobee-an-a, mo ya ba mone ase, ne mo e sa seŋsa ko ne mo fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ mo i gywii mone, ntɔno gbaa ne mone e nya a mon' lee mo ase? A maa taare a a sa mone seye pree, amo mo a tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mɔ-ɔ, bɛe mo a ba kanyiasen ne o sa mo-ɔ bo kaapo mone abwareseŋ-ɔ. ⁷ Mon' sa a ane taa feye atetɔmonja ne a mon de nkpa-ɔ feye kokoyetiŋ bɛe kabere mfaanee. Bamɔ e mon da kokoyetiŋ-o si neenee, nse e gye ne o taare a o pini feye kiliŋ mo ne bo de kemø ba waa-ɔ nee? ⁸ Aneŋ dɛe ne ɔko ne o fore kenaar-a kabere-ɔ e mon fore kamø neenee, emene ne ɔko mo e waa na o nu kaase waa siraa na o yo kenaar-a-ɔ-ɔ nee? ⁹ Aneŋ dɛe ne mone gbaa mone du. Mone ya sa seŋsa ko ne mone fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ, emene ne ba waa a bo nu aseŋ ne mone e tɔwe-ɔ kaase? Mone gye ne mone e sa seŋsa mone i gywii awfii nee. ¹⁰ Mo e kɔre a n gyi feye esensa bweetɔ bo kaye mɔ-ɔ, ne emo pree de kaase. ¹¹ Amaa mo e ma nu ɔko seŋsa, mo aa mɔ a kii afɔ abee ase nee. ¹² Aneŋ dɛe ne a du mone gbaa mone ase. Mone a de wore feye mone e nya aketo eworese eworese a mon' lee Wuribware a kufwiijie-o ase-ɔ, mon' buwi kpa amo ne a kya asoree agyi-o-ro, na bo nya kokɔregy i bweetɔ-ɔ. ¹³ Amose se-ɔ, ɔko ne o sa seŋsa ko ne mɔ fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ kɔre Wuribware feye o sa mɔ keyaalej, na o bo kaapo keto ne o tɔwe-ɔ kaase. ¹⁴ Mo ya ba seŋsa ne ma nu mɔ-ɔ-ɔ bo kɔre kebwarekɔre, mo e kɔre kebwarekɔre mo kakpono-ɔ wore nee. Amaa mo mfere-ɔ feraa seye mon te-ro. ¹⁵ Nteto ne n waa? Mo e ba mo kakpono na mo mfere a m bo kɔre kebwarekɔre, na m ba mo kakpono na mo mfere bo waa ilij. ¹⁶ Fo ya kɔre kebwarekɔre seŋsa ko ne mone maa nu mɔ-ɔ-ɔ, ne fo ya sa Wuribware anje, emene ne fo bɛekɔ-an-a asoree agyi ne fo a bamɔ i sun-o e waa a bo nju tɔwe feye "Ameye" wee aseñ ne fo a tɔwe-ɔ se? Kpa ko mon bo-ɔ ne ba taare a bo yere mɔ se gyii kemø ne fo e tɔwe amo-ɔ. ¹⁷ Haree gbaa fo ya kɔre kebwarekɔre, ne fo a sa anje neenee, fo seŋsa-ɔ mon kya fo bɛekɔ-an-a asoree agyi-o-ro.

¹⁸ Mo e sa Wuribware anje feye mo e sa seŋsa ko ne mo fɔnfɔn maa nu mɔ-ɔ-ɔ iluwi bwetɔ n kya mone ɔkemaa. ¹⁹ Amaa mo ya ba asoree-ɔ bo tɔwe aseŋkparegyi anuu lee mo mfere-ɔ bo kaapo mone ato, a bo feye mo a sa aseŋkparegyi nkpeŋ kano nkø ne mo aa mone maa nu mɔ-ɔ-ɔ. ²⁰ Amose se-ɔ mo kosobee-an-a, mone ma lee fa aseŋ amo mfere feye mone a gye nyaagyi-o, amaa mon' sa a mone kanyiasen waa feye abres feye nyaagyi ngyingyii lee-o. Amo-ɔ pree gbaa ooo, mon' sa a mone kefa mfere boye waa kafwue feye nyaagyi ngyingyii lee-o. ²¹ Abwareseŋ wore-ɔ-ɔ, baa kyore feye,

"Wuribware ye, 'Mo e sa a afɔ ne ba lee kefɔ-ɔ
ba bamɔ fɔnfɔn seŋsa bo tɔwe mo aseŋ gywii mo asese.
Amo-ɔ pree gbaa ooo, bo maa nu mo aseñ.' ”*

²² Amo-ɔ e kaapo nee feye Wuribware de bamɔ ne ba sa seŋsa ne ɔko maa nu kaase-ɔ o yii bamɔ ne baa kine kunu Wuribware aseñ-ɔ se. Amaa Wuribware de bamɔ ne ba tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamɔ-ɔ o kya bamɔ ne ba kɔre ba gyi-o-ro. ²³ Amaa mone asoree agyi ya gyanje mone e waa asoree, ne mone pree e sa esensa ne mone ɔko maa nu emo-ɔ-ɔ, ne ɔko ne o moj gye asoree kigyi-o ya bo lweero, ne o nu anje ne mone e sa esensa ne mone maa nu emo-ɔ-ɔ, o maa fa feye mone pree e lo ebøn nee eee? ²⁴ Amaa ne mone ɔkemaa e tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mone-ɔ, ne ɔko ne o moj gye asoree kigyi-o ya lweero, ne o nu keto ne mone e tɔwe-ɔ kaase, mone aseŋkparegyi e kaapo mɔ feyc

* 14:21 Isaya 28.11-12.

o gyę ebøyę ḥwaapo nee. Na ketc ne ḥkemaa e tōwę-č sa a o nu mō eyee, na o ḥnu mō boyę ne oo waa-č. ²⁵ Na mō mfere ne ḥj kweer-č lee mmo eyee kawu. Na o kpuni aŋurii sun Wuribware, ḥkee o lee kan-č a ḥtōwę feyę, “Kasentij si Wuribware bo mone ase mfee.”

²⁶ Amose se-č mo ḥkosobee-an, emene ne n tōwę? Mone ya gyanje a mon' waa asoree, mon' waa ketc kemaa ne ke e sa a mone pęee nya kya abee-č, na mone kokoregij nya waa koky-č. Nyinkpas ko de kilin, ne ḥko mo de kotoko a ḥkaapo. ḥko mo, Wuribware a lee mō mfere bo kaapo mō feyę a tōwę gywi asees. ḥko mo, oo waa siraar feyę o sa sejja ko ne mō fonyföñ maa nu mō-č. ḥko mo, oo waa siraar feyę o kaapo anej a sejja-č-č. ²⁷ Feyę asees ko e kpa a bo sa sejja ne bamö ḥko maa nu mō-č, mon' sa a asees anya bęee bo ma kyon asa, na bo sa sejja. Amaa bamö pęee ma kanj kpora sa sejja. ²⁸ Na mon' sa a ḥbęee koŋko kaapo anej a sejja-č-č. Amaa ne ḥko e moj bo-č a ḥkaapo esenja-č kaase, amo feraa bamö ne ba kpa a bo sa anej a esenja-č waa dijn, na bo sa sejja bamö ḥkpono-č gywi Wuribware.

²⁹ Bamö ne Wuribware a lee mō mfere bo kaapo-č feraa, mon' sa a abee anya bęee asa wore sa sejja, na mon' sa a bamö ne baa san-č deere bamö aseŋkparegij-č neenee. ³⁰ Ne san amo Wuribware ya lee kotoko bo kaapo ḥko ne o te o nu asej-č, mon' sa a mō ne o sa sejja-č laato, pwee na mō ne o te-o ḥko sa sejja. ³¹ Mone pęee de kpa feyę mon' deę tōwę keto ne Wuribware a lee bo kaapo mone ḥkemaa-č, na mon' kaapo abee Wuribware asej, na mon' waa abee wore, amaa mon' waa amo-č kegyase kegyase. ³² Bamö ne ba tōwę keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamö-č de keyaalej feyę bo yowę bamö fonyföñ esenja. ³³ A lee feyę Wuribware maa kpa asej, ama kayeyuri.

³⁴ Akyee waa dijn asoree-č. Mfaanee ne a kyo a du asoree-č pęee-č mfen ne Wuribware asees e gyanje-č. Feyę anej ne Yudaa awuye a mbraa-č e tōwę-č, bo moj de kpa feyę bo sa sejja asoree-č. Akyee bo asoree-č kaase nee. ³⁵ Amaa kotoko e bo-č ne ḥkyee e kpa a o bise, mon' sa a o gywi, na bamö ya yo pę, na o bise mō kuri. A de ipeere feyę ḥkyee a sa sejja asoree-č.

³⁶ Emene aaa? Mone Korintoo awuye ye abwaresen a lee mone ase nee eee? Mone wore ne Wuribware a taa mō asej-č bo sa aaa? ³⁷ ḥko ne o tōwę feyę o de keyaalej a o tōwę keto ne Wuribware a lee bo kaapo mō-č, bęee o ye Wuribware a kufwiiję-č gya mō kamęe-č, mon' sa a o sure si feyę keto ne mo e kyoree mo e kyonje mone-č gye mbraa ne ḥj ya lee ane nyanjep ase-č nee. ³⁸ Amaa ne ḥko e ma sure asej ne mo a tōwę-č se, amo feraa mon' yowę mō asej sa mō.

³⁹ Amose se-č, mo ḥkosobee-an, katin e gye feyę mon' kokore nya keyaalej bo tōwę keto ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo-č. Amaa mone maa tii ḥko kpa feyę o ma sa sejja ko ne mō fonyföñ maa nu mō-č. ⁴⁰ Amaa mon' waa ketc kemaa neenee na kpa timaa si.

15

Kristoo kikyinji lee lowi-ro asej

¹ Mbeyom mo ḥkosobee-an, mo e kpa a ḥnyinji mone Yeesuu Kristoo kuju si asej timaa ne mo a bo tōwę gywi mone-č se, anej a asej timaa ne mone a koyre gyi, ne mone a sure amo se, ne mone a kra amo-č. ² Mone ya deę kra asej timaa mo deę-č, Wuribware e deę morowę mone, amo mone kokore amo gyi moj waa seyę mone ḥkpono-č feraa.

³ Ata ne boko a kaapo mo-č dęe ne mo-č mo a kaapo mone-č. Ata kekaapo ne a tiri bwęet-č e gye feyę Kristoo a wu nee a ḥtaare kpeえ anej ebøyę bo twęe, feyę anej dęe ne baa tōwę abwaresen wore-č-č. ⁴ Kemo ne ke gye kenyosepo-č e gye feyę baa pure mō, ne kake sasepo-č ne Wuribware a kiyinji mō lee lowi-ro, feyę anej dęe ne baa tōwę abwaresen wore-č-č. ⁵ Amo kamęe-č ne Kristoo a lee mō eyee bo kaapo Peetroo, ne oo bęee lee mō eyee bo kaapo mō ayaa-č ayerepo kudu anyo-č. ⁶ Ne oo lee mō eyee bo kaapo mō agyasepo alafa anuu san koŋko. Asees mo-č kafwee a wu, amaa bamö-č boko mo saj bo bo-č mbeyom. ⁷ Ne oo lee mō eyee bo kaapo Yakubu, ne amo kamęe-č ne oo lee mō eyee bo kaapo mō ayaa-č ayerepo-č pęee. ⁸ Ne lalalowe-č, oo lee mō eyee bo kaapo mo, mo ne n du feyę kayaagyi popwee ne baa koyre mō, na mō kokowebbee a kyo kyon pwee ne ba dęe koyre mō-č. ⁹ Mo e gye ayaa-č ayerepo-č-č pęee keegyi. Kasentij si, moj fo feyę ḥj kii ayaa-č ayerepo, a lee feyę mo a dęe waa Wuribware asoree awuye awgrefoo. ¹⁰ Amaa Wuribware a ḥnu mo ewęe, ne oo sa ne mo a kii ketc ne n gye mbeyom-č. O moj ḥnu mo ewęe kwaa nee, a lee feyę mo a sun kenken sa mō kyon mo ayaa-č ayerepo-č ḥkemaa. Amo-č pęee gbaa n gye mo fonyföñ keyaalej nee, Wuribware keyaalej ne mo a bo waa. ¹¹ Amose se-č, haree mone a nu asej timaa-č lee mo ase nee ooo, bęee bamö ase nee ooo, amo pęee gye akoŋko nee. A gye keto ne ase pęee e tōwę-č nee. Ne a gye ato koŋko ne mone e koyre mone i gyo-č nee.

¹² To, Wuribware kikyinji Kristoo lee lowi-ro ne anej ayaa-č ayerepo pęee e tōwę anej i gywi asees-č. Amo e gye anej feraa, ne emene se ne mone boko e tōwę feyę bamö ne baa kyo wu-č maa lee kiyinji a bo lee lowi-ro? ¹³ Keto ne mone e tōwę-č dęe ke gye kasentij

nee, weetee a kaapo nee feye Wuribware moj kyiinji Kristoo lee lowi-ro. ¹⁴ Ne amo e gye kasentij feye Wuribware moj kyiinji Kristoo lee lowi-ro feraa, abwareseñ ne ane e tōwe-ɔ gye kwaa nee, ne mone mo mone a kōrē gyi kwaa. ¹⁵ Kētō ne kō kyō, ne amo-ɔ bee a kaapo-ɔ e gye feye ane abwareseñ kōtōwē feye Wuribware a kyiinji Kristoo-o gye kayeba nee. ¹⁶ A lee feye, bamō ne baa wu-o e ma lee kyiinji a bo lee lowi-ro feraa, a kaapo nee feye Wuribware moj kyiinji Kristoo lee lowi-ro, amo se-ɔ ne ane gye ayebapō nee. ¹⁷ Ne amo e gye kasentij feye Wuribware moj kyiinji Kristoo lee lowi-ro, amo feraa mone kokōregyī-o maa sa mone seye, ne mone bee mone saj mone te mone ebōye-ro. ¹⁸ Ne a dēe a gye kasentij nee ooo, amo feraa a kaapo feye bamō ne baa kōrē Kristoo gyi, ne baa wu-o a wu pēe nee, na bo ma lee kyiinji lee lowi-ro. ¹⁹ Ne amo e gye feye kaye mo-ɔ dooo ne ane i de temaa Kristoo si, amo feraa ane aseñ e waa ewee a kyon okemaa kaye mo-ɔ.

²⁰ Amaa kasentij-o e gye feye Wuribware a kyiinji Kristoo lee lowi-ro. Wuribware a kyiinji Kristoo lee lowi-ro, ne mō a ma lee wu-o si-o, a kaapo nee feye saj e fo feye a bee o kyiinji bamō ne baa kōrē Kristoo gyi, ne baa wu-o a lee lowi-ro aneñ dēe. ²¹ Mone nyi feye sese gyenkpēe, Adam, ne Wuribware a tweeg-ɔ a waa boyē. Amosé ne sese konjō se, mō e gye Adam, ne lowi a ba kaye mo-ɔ, na sese dimaadi ma lee taare kyena nsu pēe. Aneñ dēe ne sese konjō se, mō e gye Kristoo, ne bamō ne baa wu-o e bee kyiinji a bo lee lowi-ro. ²² Anē a gye aseñ feye Adam-ɔ se-ɔ, ane i wu. Amaa anē a bo kii Kristoo lee-o si-o, anē ya wu, anē bee anē i kyiinji a anē kyena mō ase nsu pēe. ²³ Amaa n gye feye bamō pēe i kyiinji luwi konjō nee. Ane i kyiinji kegyase kegyase. Wuribware a kya gye nkpe kyinji Kristoo bo kaapo feye bamō ne bo gya se, ne o kyiinji-o e gye Kristoo awuye, Kristoo kēbō ba nyōsepō-ɔ. ²⁴⁻²⁵ Na kaye gye kēc. Keyaaleñ kemaa ne okemaa de-o, Kristoo e kōrē a lee mō ase. A tiri feye Kristoo kyena kuwure si bo fo saj ne o kō a o gyi mō adon se, na o faa bamō bo waa mō kuwure-o kaase-ɔ. ²⁶ Na nkēe o kinjaa mō kuwure-o bo sa mō se Wuribware. Ódon lalalowē ne o kō na o gyi mō se, na əkō ma lee wu daa-ɔ e gye lowi fōnfōn. ²⁷ Mbeyōmō, mfēn ne ane a karē abwareseñ wōrē-ɔ-ro feye,

“Fo a sa ne atō pēe bo mō kuwure kaase.”*

Wuribware moj tii kētō ne ke bo mō kesaree-ɔ se, a lee feye Wuribware ya sa ne kētō kemaa a lwee Kristoo kesaree-ɔ. ²⁸ Amaa saj ne Wuribware mō gyi Kristoo a nya kētō kemaa se keyaaleñ-ɔ, o taa mō eyee a bo waa mō se Wuribware kesaree-ɔ, na Wuribware deere kētō kemaa se.

²⁹ To, bo lee kiyinji lee lowi-ro bee-ɔ, aseñ kō bo-ɔ ne ba kōrē ba gyi feye a bware feye bo bo bamō asuu bo yera bamō anyipo ne baa kyō wu-o ayaas-ɔ. Kemō e gye bamō temaa-ɔ nee? Amo e gye kasentij feye bamō ne baa wu-o maa lee kyiinji a bo lee lowi-ro, ne ntētō se ne nkēe aneñ a aseñ-ɔ, ba bo bamō asuu a bo bo yera bamō ne baa wu-o ayaas-ɔ? ³⁰ Beesé kuwu kyiinji-o dēe ke gye kayeba nee, amo feraa anē ne anē e tōwe aseñ timaa-ɔ anē i gywii aseñ-ɔ du nee feye anē a moj nyi aseñ-ɔ. Anē ya kperi kayeba se gyi aworefōo kake kemaa, kakakaa timaa mo ne anē e nya? ³¹ Kasentij si mo e gyanjaa lowi kake kemaa. Ma ba ayeba. Aneñ dēe ne mo e kaapo mo eyee mone se, a lee feye mbeyōmō moj tii anē nyānjē Yeesuu Kristoo kokōbēe se nee. ³² San kō mo e len̄ mo eyee mo i lee kadunjfii awuye ne bo du feye mbo kpenjē-ɔ kana Ifisus manj-n mfeē, ne mo a gyi aworefōo bamō kesaree-ɔ. Mo ya gyi aworefōo, ne mo e moj kōrē gyi feye Kristoo a kyiinji lee lowi-ro, ntētō ne mo a nya? Amaa a dēe a gye kasentij nee feye bamō ne baa wu-o maa lee kyiinji a bo lee lowi-ro nee-ɔ, amo feraa moj' sa a anē gya aseñ ne boķo a tōwe bo beya-ɔ se feye,

“Mon' sa a anē gyi, na anē nuu,
a lee feye, nyānjē kō, anē i wu.”*

³³ Mone ma kaj sa a əkō penna mone. Abreşē yē, “Ananjō boyē e gye ne ba nyēra bamō kōsobēe-anā mfeērē timaa.” ³⁴ Mon' nu mone eyee, na mon' kinyi lee mone ebōye-ɔ. A gye ipiere sa mone feye mo a tōwe feye mone boķo saj mone moj nyi Wuribware-ɔ.

Anē ne Wuribware ya kyiinji sese lee lowi-ro, ne mō kayowore i kii-ɔ

³⁵ Mone-ɔ əkō i bise mo feye, “To, emēne ne bamō ne baa wu-o e bee waa a bo kyiinji ba nkpa-ɔ? Ntētō kayowore ne ba nya?” ³⁶ Fo moj nyi seye. Fo ya dwii atō dwiisē bo waa sweere-ɔ, a maa kwēe, amo atō dwiisē ne fo a dwii waa sweere-ɔ-ɔ a wu pwee na kēpopwē dēe kwēe. ³⁷ N gye kiyii ne kaa dan lowe-ɔ ne fo i dwii. Kemō kigyi konjō ne fo i dwii feye abwaye bee kētō kemaa. ³⁸ Amaa Wuribware e gye ne oo sa ne atō dwiisē ko kwee koko-ɔ. ³⁹ Nyinjkpase kayowore kwēe mbo lee-ro. Mbogyii lee kwēe. Ne nkīngyi lee mō bee ḥ kwēe.

⁴⁰ Keto kemaa mo ne ke bo sweere mo se-o kwee kemo kosobee-ro. Anej dee ne akyee-e-kpa-agyi ne a bo soso-o kwee sweere mo se ato-ro. Ne kekyee-e-kpa-agyi kemaa kwee kemo kosobee-ro ne ki de kemo fonyon dan. Ne kaye mo-ro ato mo de amo fonyon dan. ⁴¹ Kyowé de mo fonyon dan, ne kiferi de kemo fonyon dan, ne kekyee-e-kpa-agyi kemaa de kemo fonyon dan ne o kwee-o.

⁴² Mfaanee dee ne a waa san ne bamo ne baa wu-o i kyiinji a bo ba nkpa-ro. Bamo ya pure sesse ne oo wu-o, mo kayowore a kii kifunij, na ku gyo sweere-ro. Wuribware ya kyiinji kifunij ba nkpa-ro, o maa lee wu daa. ⁴³ Bamo ya pure sesse, mo elegen a lowe, ne mo kifunij bee ke moj bo dan. Ne mo ya bee kyiinji ba nkpa-ro, amo feraa amo mo kayowore popwae ne o de-o bo dan, ne ka bee ka bo len.

⁴⁴ Bamo ya pure sesse, kifunij ne ki de ayeegyi na abowii ne baa pure, ne mo ya bee kyiinji lee lowi-ro, amo sesse-o e nya kayowore popwae, na mo kra bee bo kyena kamor-ro. ⁴⁵ Baa kyoree abwaresen wore-o-ro feye,

“Wuribware a tweé sesse gyenkpese Adam,
ne oo kii nyinkpase, ne oo kyena.”*

Amaa Kristoo, ne ba tee mo feye Adam lalaloweo, a yo soso ya kii oko ne o sa nkpa-o. ⁴⁶ A lee feye amo nyinkpase de mo kayowore ne ka de ayeegyi na abowii-o pwee na o dee taare nya mo kayowore popwae. ⁴⁷ Adam ne o gye nkpeo-o, ese ne Wuribware a bo pwee mo, ese-ro ne oo lee ba. Amaa Adam nyosepo ne mo e gye Kristoo-o feraa a lee Wuribware se nee. ⁴⁸ Ane sesse dimaadi, ane a gye kaye-ro asese-o se-o, ane du nee feye mo ne oo lee ese-ro ba-o. Bamo ne bo gye Wuribware se asese-o du nee feye mo ne oo lee Wuribware se-o. ⁴⁹ Bo fo mbeyomo, ane sesse dimaadi de kayowore ne ka du feye sesse ne oo lee ese-ro-o lee-o. Amaa kake nsi ne ane i kyiinji a ane lee lowi-ro-o, ane ne ane e koore Kristoo ane i gyo-o e nya kayowore ne ka du feye mo ne oo lee Wuribware se-o lee-o.

⁵⁰ Mo kosobee-ana, kemo ne mo e kaapo-o e gye feye sesse dimaadi e san o te mo kayowore ne ka de ayeegyi na abowii-o-ro, o maa taare a tii Wuribware a kuwure ne ke bo soso-o se, a lee feye keto ne ki i wu-o maa taare a ki ti ato ne a maa wu daa-o se.

⁵¹⁻⁵² Mon'nu asen kweerose mo neenee, n gye ane peee e gye ne ane i wu. Amaa Wuribware kabere ya su kake ne kaye e gye kese-o, feye mo a towé asen mo-o, ane peee i kyurowi puri-ro puri-ro. Sanj ne anej a kabere-o i su-o, Wuribware i kyiinji bamoo ne baa wu-o, na bo ma lee wu daa. Na ane peee kyurowi. ⁵³ Keto ne kaa gyo-o i kyiinji a ke ba nkpa-ro, na ke ma lee gyo peee. Na keto ne kaa wu-o kyena, na ke ma lee wu daa. ⁵⁴ Amo-o ya ba, keto ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o e ba kaseentjin feye,

“Mfeng ne Nyanje Wuribware e nyera lowi.”*

⁵⁵ Amose se-o, feye anej ne ane mo ane a bee karé abwaresen wore-o-ro-o,

“Lowi, fo e taare a fo nya dimaadi si keyaalej aaa?

Lowi, fo de kpa feye fo dujwi sesse mo-o aaa?”*

⁵⁶ Kaye mo-ro, lowi san o de keyaalej a o mo-o asesee. Wuribware a mbraa-o e kaapo ane feye ane gye aboyewaapo nee-o se-o, a bware feye Wuribware gyiiri ane kesebo, na o mo-o ane.

⁵⁷ Amaa mon'sa a ane sa Wuribware anje, a lee feye mo e gye ne oo boró ane nyanje Yeesuu Kristoo si, ne oo sa ne ane a nya lowi na ebeye se keyaalej.

⁵⁸ Amose se-o, mo kosobee-ana, mon' yere kejenken mone kokoregyi-ro. Na mon' waa wore mone kusunj ne mone i sun mone e sa ane nyanje-o-ro sanj kemaa, a lee feye asunj ko mon bo-ro ne mone i kperi ane nyanje se a mon' waa, na mon' waa amo kwaa.

16

Bø lee tweetwee ne baa tweé sa bamo bee-ko-ana Kristoo awuye-o

¹ Keto ne mone a kyoree bo kyonwe mo bo lee atanne ne mon' tweetwee bo kya ane bee-ko-ana Kristoo awuye ne bo bo Yerosalem man-nu na Yudeya sweere se-o-ro asen. Mon' waa anej ne ane a towé gyiwiw asoree asoree awuye ne bo bo Galatiya sweere se-o feye bo waa-o sa bamo. ² Kosiyara kemaa mone okemaa kemaa, atanne ne oo nya-o, o lee amo-ro ako bo kweero. Mo ya nya bweet, o lee na a kya, ne mo ya nya kafwee, o lee kafwee. Mone ya waa mfaanee a ato-o, mo ya ba, a moj lee a tiri feye n nare mone se koore atanne, a lee feye a kyo a da tonj konjko sa mo. ³ Mo ya ba-o, asesee kemaa ne mone a gyanje lee feye bamo

* 15:45 Keleekaase 2.7.

* 15:54 Isaya 25.8.

* 15:55 Hoseya 13.14 (LXX).

ne mone i suŋ a mon' bo kyonwé mfenj-ɔ, mo e sa bamø ewore ne ee sa bamø kpa feye bo taa atanne ne mone a tweetwee nya-ɔ yaa Yersalem manj-no. ⁴ Ne amo i bware feye ɳ yo, amo feraa mo aa bamø e taare a ane yo.

Keto ne Pool a kra kowaa-ɔ

⁵ Mo e boro Makedoniya sweere se, na m bo ba mone ase, a lee feye a tiri feye m boro mfenj pwee. ⁶ Nsanje mo ya ba, mo i kyee mone ase kafwee. Sanje mo e kyena mone ase afwii kебee mo peee, na mon' taare kya mo-ro a n kya mo kpa-ɔ se yo toŋ kɔ baŋban ne mo e lee mone ase a ɳ yo-ɔ. ⁷ Mo e kpa kuŋ mone. N gye feye ɳ nu mone na n kyon. Ane nyantje ya sure, n de temaa feye mo i gyi ɳke bweeto mone ase. ⁸ Mo e kyena Ifisus manj-no mfee a Pentikos kake-o bo fo. ⁹ Haree adon bweeto a bo mfee gbaa ooo, kpa da sa mo mfee feye ɳ waa asun dabé ne amo aseñ tiri kowaa-ɔ.

¹⁰ Timotii ya ba mone ase, mon' sa a mò akato gyi mone ase, a lee feye o suŋ o sa ane nyantje nee feye mo-ɔ dεe. ¹¹ Oko ma kan trassii mò, amaa mon' kya mò-ro a o kya mò kpa se ɳkpa na alanjfiya-ro, na o taaré kinjji ba mo ase, a lee feye mò aa ane kɔsobee-an a ne mo e deere kpa.

¹² Mbeyom a nee kɔsobee Apolos aseñ. Sanj kemaa mo e waa mò wore feye mò aa ane kɔsobee-an a amo ba bo ka mone kano, amaa o mone sure si feye o ba san mo se. Amaa mò ya kanj bo nya kpa, o ba mone ase.

Kanaka ne ka gye kεε-ɔ

¹³ Mon' sa se, mon' yere mone kokɔɔregyi-o-ro kejkenj, mon' waa ɳkpono, na mon' waa eleñ ma. ¹⁴ Mon' ba kækpa bo suŋ mone asun peee.

¹⁵ Mo kɔsobee-an a, mone nyi Stifaj * na mò ka-an a na mò gyi-an aseñ. Bamø e gye ne baa gye ɳkpe kii Kristoo awuye Akaya sweere se. Ne baa lee bamø eyee feye bo dee sun bo kya mfenj a Wuribware ases-ɔ-ro. ¹⁶ Mo e kɔre mone nee feye mon' gya aneñ a ases-ɔ kana se. Na mon' bu okemaa ne o tii bamø se bamø kusunj-no-o aneñ dεe. ¹⁷⁻¹⁸ Mo akato a gyi Stifaj na Footunaatus na Akayikus keba se. Mone a mone bo mo ase-ɔ, bamø e gye ne bo yere mone ayaa-ro, ne baa gyi mo akato feye aneñ ne baa gyi mone akato-ɔ. Mfaane a ases-ɔ bware sa kebonyaa.

¹⁹ Asoree asoree ne a bo Asiya sweere se-ɔ awuye e ka mone kano. Akwila na Prisikila na asoree agyi ne ba gyanje bamø aye ba waa asoree-ɔ de ane nyantje ba ka mone kano. ²⁰ Ané kɔsobee-an a peee ne bo bo mfee-ɔ e ka mone kano. Mon' gywaa abee.

²¹ Mo fɔŋfɔŋ kɛsaree ne mo a bo kyonwé kana kpa mo, "Mo, Pool, e ka mone kano."

²² Okemaa ne o maa kpa ane nyantje Yeesuu Kristoo aseñ-ɔ, Wuribware da mò yii. N ye, "Maranata!" Kaase e kaapo feye, "O ane nyantje, ba!"

²³ Mo e kɔre kɛbwarekɔre feye ane nyantje Yeesuu Kristoo yure mone.

²⁴ Mo kækpa sii mone peee ase Kristoo Yeesuu kenyare-ro.

2 Korintoo awuye

Wore nyəsepo ne Pəəl a kyorəe bə kyoŋwə Korintoo maŋ-no Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pəəl, ne Wuribware a lee feyə n̄ kii Kristoo Yeesuu ayaa-ro ayerepo-ɔ oko na ane kosoobee Timotii e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyoŋwə mone ne mone gye Wuribware asəse asəse ne bə bə Korintoo maŋ-no-ɔ na Wuribware asəse pəee ne bə bə Akaya sweere se-ɔ.

² Anē e kore kebwarekore feyə ane se Wuribware na ane nyānpe Yeesuu Kristoo i yure mone, na bə sa mone kayeyuri.

Aseŋ ya to ane, Wuribware e kya ane-rə

³ Mon' sa a ane kyorə Wuribware, ane nyānpe Yeesuu Kristoo mō se, a lee feyə o gye eweεŋjupo ne o sa ane kakponɔkyə-ɔ. ⁴ Aseŋ ya to ane, mō e gye ne o sa ane kakponɔkyə. Ne ane mo ane de kakponɔkyə dəe ne ane a nya lee mō ase-ɔ ane e kya boko ne hamo gbaa, aseŋ a to hamo-ɔ ɣkpən. ⁵ Haree gbaa aworefə suo ne Kristoo a gyi-o a to ane bweeto ooo, kakponɔkyə ne ane a nya lee mō ase-ɔ gbaa kyo bweeto. ⁶ Anej a aworefə amo a to ane, a lee feyə ane kusunj e gye feyə ane kaapo mone anej ne Kristoo e kpa a o yuri mone ɣkpən-ɔ, na o morɔwe mone-ɔ. Amose se-ɔ, Kristoo ya kya ane ɣkpən, ne ane e taare na ane mo ane kya mone ɣkpən, na mon' nyite gyi aworefə kɔŋkə dəe ne ane i gyi-ɔ. ⁷ Kasenjtin si, ane e kɔrə ane i gyi feyə mone ya gyi aworefə bo lee anej ne mone gya Kristoo a ɛkpə-ɔ se-ɔ se, o sa mone kakponɔkyə dəe n̄ o sa ane-ɔ.

⁸ Anē kosoobee-ana, ane e kpa feyə mon' lju aworefə demantę ne ane a gyi Asiya sweere se-ɔ. Sanj ko, aseŋ dabe ne aa to ane-ɔ a waa ɣkɔyə bweeto, haree gbaa ane mon lee ane nyi anej ne ane e waa amo-ɔ, ne aa sa ne kite ne ane te-o mon lee ki de ane wore. ⁹ Anē a fa feyə ane e kpa a ane wu-o, ɣkpən kemaa mon lee m bɔ-ɔ. Amaa amo-ɔ a waa nee a ane ma taa ane eyee bo dəŋŋə ane fɔnfɔŋ eyee se, amaa na ane taa eyee bo dəŋŋə Wuribware se, a lee feyə o taare a o kyinji hamo ne baa wu-o ba ɣkpən-ɔ. ¹⁰ Anē i dee a ane wu, amaa oo lee ane lee lowi-ɔ, ne o bee o lee ane. Ne mone ya kore kebwarekore bo tii ane lee si, amo feraa ane de temaa bweeto feyə Wuribware dee lee ane. ¹¹ Mone ya dee kore Wuribware feyə o kya ane-ɔ, ne mō ya nu mone kebwarekore-ɔ, ne oo yure ane, amo feraa mone e taare a mon' sa mō anje na kusunj. Ne mone bweeto ya kore anej a kebwarekore-ɔ, mone bweeto dəe e taare a mon' sa mō anje.

Mo ya sure si, mo a sure si nee

¹² To, boko bo-ɔ ne baa lwee mone-ɔ, ne baa tōwē feyə kakyena ne ane a bō kyena mone ase-ɔ na anej ne ane a kaapo mone abwareseŋ-ɔ a kaapo nee feyə ane gye nno ɣnyo ɣnyo awuye. Mo i lee hamo kanɔ feyə ane e taare a ane kaapo eyee feyə anej ne ane a waa boko na mone-ɔ gye kpa se. Anē mon ba kanyiasen bo pennia mone. Aseŋ pəee ne ane a tōwē gywiil mone-ɔ a kaapo nee feyə ane i bu Wuribware, ne ane gye kaseŋtin awuye ne Wuribware dooo ya sa ane keyaaleŋ feyə ane a waa kətə ne ane a waa-ɔ. ¹³⁻¹⁴ Beeε ayebapø amo a tōwē feyə ane ya kyoree ɛwore bo kyoŋwə mone-ɔ, ane a kyoree ato ne mone maa taare a mon' nu kaase-ɔ waa-ɔ aaa? A mon gye kaseŋtin. Mbeyoma feraa mone i nu ane kaase kafwee kafwee nee, amaa mone san mone e ba a mon' bō nu ane kaase lōwē, na kake ne ane nyānpe Yeesuu Kristoo e ba-ɔ, mone e taare a mon' kaapo mone eyee ane se, feyə anej ne ane e kaapo ane eyee mone se-ɔ dəe.

¹⁵ Amose se-ɔ, bo lee anej ne mo a kɔrə gyi feyə mone akatə a gyi ane se-ɔ se, ne mo a gye nkpc̄ kra sira feyə m bə ka mone kanɔ iluwi enyo. ¹⁶ Kətə ne mo e kra-ɔ e gye feyə weetee mo a kra sira feyə mo e yə Makedoniya sweere se, ne mo e boro a m bə ka mone kanɔ, na mo ya bee lee Makedoniya, na m bee boro ka mone kanɔ, na mon' taare kya mo-ɔ, na n̄ yo Yudeya sweere se. Amo-ɔ pəee gbaa ne mo a tōwē-ɔ, mo-ɔ mon ba. ¹⁷ Mo a kra sira feyə mo e ba, ne mon ba-ɔ. A kaapo nee feyə n gye səsə ne o maa waa kətə ne o tōwē-ɔ nee eee? Amo mone e fa feyə mo ya tōwē feyə mo e waa kɔtɔkɔ, n du nee feyə anej ne kaye mo-ɔ asəse ne bamo ya tōwē ε, “Oŋ, mo a nu,” ne amo-ɔ a kaapo nee feyə bo monj sure si-o nee eee?

¹⁸ Wuribware a de kasenjtin-ɔ si-o, kətə ne ane e tōwē ane i gywiil mone-ɔ mon gye ɔɔŋ na daabii kanəlee san kɔŋkə nee. ¹⁹ Sanj ne mo aa Silobaanus na Timotii a ba bō tōwē Yeesuu Kristoo, Wuribware mō gyi-o, aseŋ gywiil mone-ɔ, ane mon kaapo feyə o gye səsə ko ne, mō ya tōwē aseŋ, ne o bee o kyurowi kanɔ-ɔ. ²⁰ Amaa feraa ato bweeto ne Wuribware a tōwē bo bəya feyə o waa-ɔ, Kristoo e gye ne o waa anej a ato-ɔ. Amose se ne mō kenyare-ɔ ane e kɔrə se feyə Ameyə-ɔ (kaase e kaapo feyə “Oŋ, Wuribware, sa a a waa anej”), na

Wuribware nya kedabé na wuraa. ²¹⁻²² Bo lee feye Wuribware ya tōwē bo beya feye o sa ane aa mone keyaalej, na ane taare kōrē Kristoo gyi kejken. Mō ya bee kyannej ane nkyanee, na kētō nya kaapo feye mō e bo ane. Kētō ne mō e kaapo-o e gye feye o sa ne mō kufwiijne timaa-o a lwee ane nkpono-ro, na ane nya nju feye kaseñtij si sanj e fo feye o ba, na o yaa ane mō ase. A bee a du neē feye okō a taa atanne bō beya kaase sa okō mo, na kētō ne sēsē amo e kpa a o fe-o, o yowē kife bo fo sanj ne mō ne o ba atanne bō beya kaase-o e baa atanne ne aa sanj-o, na o dēs kōrē kētō ne o sōs sēsē amo ase-o.

²³ To, moj tēs tōwē kētō se ne moj ba mone ase-o. A du feye mo a nu baa tōwē feye mone a waa bōyē kō neē weetee mo i gyiiri mone kesebo mō se. Ma ba ayeba neē. Wuribware deñ o nyi feye mo a waa mfēere feye ma ba, na m ma faa mone se. ²⁴ Bo lee feye mone moj gye ane anya bēee ayaafore ne ane leñ mone feye mon' kōrē Kristoo gyi. Nyi feye mone kokōregyi kyō kē bo leñ. Amaa amo a gye feye ane aa mone i sunj kusunj ane e sa Kristoo-o si-o, ane e kpa kētō ne ke e waa mone kōne-o dooo neē.

2

¹ Amose se-o, mo a waa mo mfēere feye ma ba mone ase san amo, a lee feye a sa a mone akato ma gyi. ² Mō ya sa ne mone akato moj gyi, ne nknee nsē e gye ne o sa a mo-o mo akato gyi? Amo mone ne mo a sa ne mone akato moj gyi-o dooo. ³ Amose se ne mo a kyoree wōrē kō bo kyonjwē mone tōwē kētō se ne moj ba-z gywii mone. Ne mo a bee tōwē aseñ ne mo aa mone de-o na, m bo ba-z, mone a kyō lēnja kēto kemaa. Mo a nyi aneñ ne mone du-o si-o, ne mo a kōrē gyi feye, mo akato ya gyi, mone fōñfōñ akato mo i gyi dēe. ⁴ Mo a kyoree mone wōrē amo-o, aa tōraa mo, ne mo kakpono-ro a nyera. Mo a kyoree wōrē amo-o na akyukyu e gyaa. N gye sa ne moj kpa feye mone akato gyi. Amaa mo a kpa neē feye mon' gyii aneñ ne mo e kpa mone pēee mo aseñ-o neē.*

Mon' taa okō ne o waa bōyē, ne oo nu mō eyē-o bōyē bō ke mō

⁵ Wōrē amo-ro ne mo a kyoree mone okō ne o waa bōyē-a señ. Anen a bōyē ne o waa-o a sa ne mo akyukyu a gyaa. Amaa n gye mo fōñfōñ ne o waa bōyē bō kye. Mo e fa feye mone asoree awuye ne o sa ne ipeere a mo, ne aneñ se-o, mone nkpono-ro a nyera. Amaa mbeyomo ma kpa feye mon' pee akato wēe mō se, na a moj de kēe. ⁶ Bo lee feye mone bwēetō a fa mfēere feye mon' gyiiri mō kesebo, ne mone a gya mō leq mone asoree-o-ro. Ne mbeyomo mo a nju feye mō kesebo-gyiiri ne mone a gyiiri mo-o a baare. ⁷ Amose-o, sanj a fo feye mon' taa bo ke mō, na mon' yuri mō kakpono. N gye aneñ, mō aseñ e waa ewee, na mo temaa pēee lowe. ⁸ Amose se-o, mo e kōrē mone neē feye mon' kaapo mō feye mone e kpa mō bwēetō. ⁹ Kētō se ne mo a kyoree wōrē amo-o e gye feye mo e kyō mone-ro mo e kēe neē feye mone i bu mo kēto kemaa-ro, bēee mone maa bu mo. ¹⁰ Mone ya taa okō ebōyē bō ke mō, amo feraa mo-o mo e taa mō ebōyē a m bō ke mō. Ne kōtōkō e bō-ro ne a tiri feye mo fōñfōñ taa bō ke, mone se-o mo a taa bō ke mō Kristoo akato-ro, ¹¹ na a taare kuj Œbōnsam, na o ma taare nya ane se keyaalej. Anen nyi neēne aneñ ne Œbōnsam e kpa a o penna ane-o.

Aneñ ne Pōol moj nya kayeyyuri Trowas may-nō-o

¹² Sañ ne mo a yō Trowas may-nō feye mo e ya tōwē Kristoo kuju si aseñ timaa-o, mo a nyi feye ane nyanyē Yeesuu a bunji kpa sa mo feye nju waa mō kusunj. ¹³ Amaa na mo mfēere moj da, a lee feye moj nju ane kosobee Tiitius. Amose-o, ne mo a kra aseñ ne bō bo mfēñ-o, ne mo a meraa se yō Makedoniya sweere se.

Ane gye Kristoo kamee-ro awuye na mo ayaa-ro ayerepo

¹⁴ Mon' sa a ane sa Wuribware anej, a lee feye o naa o kaa o kaapo feye Kristoo a kō gyi Œbōnsam se. Mō e gye ogyenkpeepo, ne ane gye mō kamee-ro awuye. O de ane o tōwē mō kuju si aseñ toj kemaa. Mō kuju si aseñ mo du neē feye so kōnekōnēse-o. ¹⁵⁻¹⁶ Anen du neē feye nyonyku ne Kristoo e kywee o sa Wuribware-o. Mō so e gya kōne kōne sa bamō ne Wuribware e sa nkpa na kukyure ne a moj de kēe-o. Amaa mō so gye kēbwēe sa bamō ne bō maa nya nkpa amo-o. Nsē e gye ne o fo feye o yēre mfaanee a yērekpa-o? Okō moj bo-ro. ¹⁷ Amaa ane ne Wuribware a ba anej a kusunj-o bo bo-ro, a lee feye ane gye kaseñtij awuye. Aseñ ko bo-ro ne baa ba mone-ro, ne ba fe Wuribware aseñ feye bamō a gye ayawogyipo-o. Anen mo ane moj du anej. Anen a tēs ane yēre Wuribware ayaa-ro-o se-o, Kristoo kenyare-ro, ane e tōwē mō aseñ kaseñtij-no neē, na anen nyi feye o kēe kētō ne ane e waa-o, ne o nu kētō ne ane e tōwē-o.

3

Aneñ ne etaj popwēe-o kyō edēdaa-o

* ^{2:4} Wōrē ne Pōol de-o moj gye 1 Korintoo awuye wōrē-o, amaa okō ne o fo-o.

¹ Mq e koore a n gyi feye mone boko e poro mo feye asej ne mo a dejen tewe-o e kaapo feye ane e kaapo ane eyee. Daabil! Ane moj lec ane e kpa feye oko kyoree wore ko ne o kaapo feye ane a waa ato timaa-o, feye ane ne boko e kpa-o. A moj tiri feye ane kyoree ane eyee gbaa. A bee a moj tiri feye mone gbaa moj' kyoree ane. ² A lee feye ane ne mone fofofon kyoo mone du-o e kaapo okemaa ane ne ane fofofon du-o. Mone a bo koore Kristoo gyi-o, a du nee feye mo a kyoree mo mbraa bo dognjo mone nkpono se-o. Ne okemaa e taare deere mone akato se nju ane ne mone nkpono-ro du-o. ³ Ne ane ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o e kaapo nee feye ane ne abwaresej-o kekaapo bo dan. N gye peen ne Kristoo a bo kyoree mone nkpono se-o. N gye sekaj ne oo bo kyanje aforo se kyoree-o. Amaa Wuribware ne mo wore kpen te-o kufwiijie-o ya ba mo fofofon kesaree bo kyoree bo dognjo mone nkpono se.

⁴ Ane e taare a ane tewe ane asej-o bo lee ane kuju si, a lee feye kusun ne ane e waa-o-ro, Wuribware dooo si ne ane ba Kristoo si ane de ane eyee ane e dognjo. ⁵ Seye moj bo anato ne ane e yere amo se ane e tewe feye amo-o e gye ne a sa ne ane e taare ane e waa kusun mo. Ane kanyiasen ne ane de-o a lee Wuribware asen nee. ⁶ Mo e gye ne oo sa ne ane a kii etaj popwee asafowaa. Etaj dedaa-o na mo mbraa-o ne Wuribware a sa Mosis feye o kyoree bo beya sa Isireelii awuye-o. Mbraa-o i bu ane okemaa kepo, na a bware feye aene wu, amaa Wuribware a kufwiijie timaa-o e sa ane nkpa na kukyure ne a moj de kce-o.

⁷ Moj' sa a ane fa ane ne kusun ne Wuribware a kufwiijie-o i sun-o kyoo Wuribware a mbraa-o lee-o kedabé na mo kelanjero. Wuribware ya kyoree mo mbraa bo dognjo aforo serise paripesanjan anyo se kebee ko se, ne oo lee mo kababe na mo kelanjero kawu sanj amo bo kaapo Mosis. Sanj ne Mosis a kporowee lee kebee-o se-o, ne mo akato-ro e tore se bweeto, ne Isireelii awuye moj taare deere mo. Amaa kamee-r-o, kotorese amo a yowé.* ⁸⁻⁹ Anen ne Mosis akato-ro a tore se sanj ne mo aa Wuribware e sa sejasa-o, a kaapo nee feye kusun ne Mosis a waa-o kyoo kedabé. Amo-o pese gbaa Mosis kusun e gye feye oo kaapo bamoo Wuribware a mbraa-o. Ne mbraa amo i bu asesee pese kepo. Amo e gye feye anen a kusun amo gye kedabé, sanbjoto kusun ne Wuribware a kufwiijie-o a bo baa-ro ane-o e gye ne a moj kyoo kedabé aaa? A lee feye ane kusun e gye feye ane kaapo asesee anen ne Wuribware e sa asesee keben-o. ¹⁰ Kasentjin si, fo ya deere anen ne Mosis a kusun-o gye kedabé-o, ne fo ya bee deere anen ne ane kusun-o gye kedabé-o, a du feye Mosis a kusun-o moj lec ke gye kedabé-o. ¹¹ Kedabé ne kaa kyon-j dæe e ke gye kedabé nee, ne kemoo ne ke maa kyon pese-o mo e?

¹² Amo a tee a waa ane wore demantje mo-o, kufu moj de ane. ¹³ Amose-o, a moj tiri feye ane a taa kotoqo bo buj ane akato se, na ane tewe abwaresej gywii mone. Amaa Mosis akato-ro a tore se-o se, ne oo taa kaprakee bo buj mo akato se, na Isireelii awuye ma nya nju sanj ne mo akato-ro a tore se, ne a yowé-o. ¹⁴ To, bo fo ndoo a kake mo, Isireelii awuye du nee feye oko a taa kaprakee bo buj mo akato se, na o ma nya nju seye-o. Sanj kemaa ne ba gyanje bamoo kebwarekore akyan-j-nu ba nu oko e karé o lee Mosis mbraa a wore-o-ro gywii bamoo-o, a du nee feye mprik-e-o a sii bamoo akato se-o, ne bo maa nju seye, ne bo maa nu seye. Kristoo dooo si ne bamoo ya boro, ne mprik-e-o e lee bamoo akato se. ¹⁵ Haree bo fo ndoo a kake mo, oko ya karé Mosis a wore-o-ro gywii bamoo, amo-o a du nee feye mprik-e-o a buj bamoo akato se-o. ¹⁶ Amaa bamoo oko ya kii bo gya ane nyanyope Yeesuu si, amo Wuribware i lee kaprakee-o a o lee mo akato se. ¹⁷ Mbeyomo, ane nyanyope e gye Wuribware a kufwiijie-o, ne mfen ne ane nyanyope a kufwiijie-o bo-o, mfen ne ane a nya ane eyee lee mbraa dedaa-o se. ¹⁸ Anen feraa, ane moj taa mprik-e koo bo buj ane akato se. Amose-o, a du nee feye ane a yere Wuribware akato-ro, ne mo kelanjero demantje-o a wee ane se, ne ane akato-ro e tore se mo kelanjero-ro feye diki-o. Kekpare mo e kaapo nee feye ane nyanyope, ne o gye Wuribware a kufwiijie-o, maa se o sa ne ane mfere na nkpono-ro e waa feye mo lee-o kake kemaa.

4

Mone a sa ne ane i gyi aworeføo kanyite-ro

¹ Anen feraa, haree ane a moj fo feye ane waa asafowaa kusun mo gbaa ooo, Wuribware a taa bo waa ane kesaree-ro. Amose-o, ane maa yowé eyee-ro. ² Asesee koo bo mone-ro ne bamoo ya poro ane feye ane bo ekpa bøyee se ane de bo waa ane asafowaa kusun, mo i lee bamoo kanoo feye ane a kine ekpa bøyee keboraa se bo waa ane kusun. Anen maa pennaa asesee, ne ane bee ane maa kyurowi Wuribware asej-o. Kpa ne ane bo se, ne ane e kpa feye okemaa sure si mo mfere-ro feye ane e waa neen ee-o e gye feye ane e tewe kasentjin-o laman-j-nu, ne ane nyi feye Wuribware koo keto ne ane e waa-o, ne o nu asej ne ane e tewe-o. ³ Mone-ro boko ya tewe feye abwaresej ne ane e tewe-o e kweero, mo i lee kanoo feye aa kweero bamoo ne bo maa nya nkpa na kukyure ne a moj de kce-o se dooo nee. ⁴ Bo maa nya nkpa amo, a lee feye bo maa koore Kristoo ba gyi. Bo maa koore mo ba gyi, a lee feye a du feye Obonsam, ne o

* 3:7 Kelee Igyipiti 24:12; 34:1-4, 29, 33.

de kaye mō-rō asesē mfērē se keyaalen-jō, a sa ne baa kii atenapo, na bo ma taare a bo nu abwaresen-jō kaase-jō. Bamo ya nu kaase, ba njū feye aseñ timaa ne anē e tōwe-jō e kaapo anē ne Kristoo de kedabe na wuraa-o. Bo lee feye bamō ya deere Kristoo, ba njū feye o gye okō ne oo lee Wuribware kpa kemaa se.⁵ Anē maa tōwe anē fōnfōj eyee aseñ nee, amaa anē e tōwe Yeesuu Kristoo aseñ nee, feye o gye mōne okemaa na anē okemaa nyanjpe, n gye anē e gye mōne anyanjpe. Amo e gye feye anē a kperi Yeesuu si baa anē eyee kaase waa feye anē a gye mōne ayaafōrē-jō.⁶ Feys anē ne Wuribware tōwe ketō kemaa-jō, ne oo tōwe feye, "Kelanjeris lanje kibugyii-ro,"⁷ anē dēe ne oo bunji anē akata, ne anē a njū feye mō akato-rō e tōre se, ne anē a bo gyi feye o de Wuribware a kedabe-jō.

⁷ To, a du nee feye Wuribware a ba mō kapote-jō bo waa nlō-rō. Ketō ne mo e kaapo-jō e gye feye anē nyowore du nee feye nlō ne m moj bo lej-jō, amaa Wuribware keyaalen bo mmo-rō, na okemaa nya njū feye anē keyaalen demantē-jō moj lee anē fōnfōj ase nee, kaa lee Wuribware ase nee. ⁸ Amose-jō asesē kō ya waa anē bōrkraa bo lee anē ne anē e tōwe abwaresen-jō se, bo maa taare a bo sa a anē yōwe anē kusunj. Ba tōraā anē, amaa anē maa yōwe eyee-rō.⁹ Anē i gyi aworefō, amaa Wuribware maa sere a o yōwe anē. Ba daye anē ba da swērē, amaa bo maa taare a bo mō anē.¹⁰ Anē a naa emaj se emaj se-jō, anē i njū aseñ ne Kristoo a njū pwee ne baa dēe mō mō-jō dēe. Aseñ mo pēe a waa anē nee na aseñ nya njū feye saj ne anē e kpa a anē kperi Yeesuu si wu-o, mō nkpa na keyaalen saj a bo anē nyowore-rō.¹¹ Anē i kperi Yeesuu si anē e gyanjaa lowi kake kemaa, na o taare kaapo feye o te, ne mō e dej o sa anē keyaalen.¹² Amo katin e gye feye anē lowi kegyanjaa kake kemaa-jō a sa mōne a nya nkpa na kukyure ne a moj de kēe-jō.

¹³ Amo-j pēe gbaa, anē moj yōwe anē Kristoo kokogregi, ne anē se-jō anē maa se anē e tōwe Wuribware aseñ, feye anē ne Deefid a kyōrē waa abwaresen wōrē-jō-rō, "Saj ne mo a tōwe bōrē-rō feye eyee-rō bo mo gya kebanjē-jō gbaa, mo a kōrē Wuribware gyi."¹⁴ Ketō ne anē ni, ne anē e tōwe kēmō aseñ-jō e gye feye Wuribware a kyinji anē nyanjpe Yeesuu baa nkpa-rō, ne anē se-jō kaye ya gye kēe, o kyinji anē aa mōne a o yaa soso feye Yeesuu-o, na o baa anē aa mōne mō akato-rō.¹⁵ Mōne se ne ketō kemaa e waa anē, na, Wuribware a maa se o morowē asesē bwētō bweetō, na bo sa Wuribware anjē, na bo kyōrō mō kēdabe ne o de-o.

Kaye mō-rō moj gye anē aye nee

¹⁶ Amose-jō, hareē anē nyowore a moj bo lej, ne anē e kpa a anē wu gbaa ooo, anē abaa-rō moj yōrē. Ketō ne kō kyōrō e gye feye Wuribware e gye ne o sa anē wōrē na keyaalen popwēe kake kemaa.¹⁷ Aseñ ne a to anē-jō moj kyōrō, ne a maa kyee, amaa a sa a anē nya wuraa na kedabe ne a moj de kēe-jō pēe Wuribware aseñ, na a kyōrō aseñ ne anē i njū mbeyōmō-jō bweetō.¹⁸ Amose se-jō, anē akato dōj ato ne a bo akato-rō-jō se nee. N gye ato ne bo kēe-jō se ne anē akato dōj, amo ato ne bo moj kēe, ne a bo Wuribware se-jō se ne anē akato dōj. A lee feye ato ne bo kēe amo-jō maa kyee. Amaa amo ne bo moj kēe-jō e gye ne a taare a a gyi nsu pēe.

5

¹ A lee feye anē ya wu, anē e nya kyenakpa Wuribware ase soso. Anē kayowore du nee feye tanjēe kekyan ne baa ba waagya bo waa-jō nee, ne waagya-jō ya kyanjpe-rō, ne tanjēe kekyan amo a lee da-jō, amo anē okemaa e nya soso a kekyan ne anē e ya kyena-rō-jō. N gye aseñ ya waa kekyan amo, amaa Wuribware ya waa bo yera sa anē.² Pwee na anē dēe fo mfēn-jō, anē i su anē e kpa kulwee anē ope popwēe amo ne o bo soso-jō.³ Ketō ne mo e kaapo-jō e gye feye kekyan ne anē okemaa e nya soso-jō gye kayowore popwē ne anē kra e ya kyena-rō-jō.⁴ Anē a saj anē de kaye mō-rō a koyoworeggi-o, anē kakyena-rō e tōraā anē. Amaa n gye sa ne anē e kpa feye anē wu, na anē pañ nkpa pēe. Ketō ne anē e kpa-jō e gye feye kakyena ne anē te mbeyōmō-jō i kyurowi a ka kii kakyena ne ka moj de kēe-jō. Na anē kaye mō-rō a nyowore-jō kyurowi kii nyowore ne n kyena nsu pēe-jō.⁵ Kasenjij, ketō se ne Wuribware a tōwe anē-jō e gye feye kakyena ne anē te kaye mō-rō-jō ya kyōrō, ne anē e ya kyena Wuribware ase nsu pēe. Ne oo sa ne Wuribware a kufwiijē timaa-o a bo kyena anē nkpono-rō, na anē njū feye kasenjij anē ya wu, o yaa anē mō ase.

⁶ Wuribware a kufwiijē-o a bo anē ase-jō se, anē de temaa saj kemaa feye anē e yo Wuribware se. Anē a te kaye mō-rō, a kaapo nee feye anē moj tēe fo anē aye soso mfēn ne anē nyanjpe Yeesuu te-o.⁷ Anē a naa-jō, anē moj kēe mfēn ne anē e yo-jō. Amaa anē e kōrē anē i gyi feye Wuribware e gye ne o gye anē nkpe.⁸ Anē Kristoo ayaafō ayerēpō feraa, m bee mo e tōwe feye anē de temaa bwētō, ne anē e yorowē bwētō feye anē yōwe anē nyowore bo sii sweere ma se, na anē yo pē anē nyanjpe Yeesuu ase.⁹ Amose se-jō, anē e len eyee nee, na mō akato nya gyi, hareē anē te kaye mō-rō bēe anē yii pē ooo.¹⁰ A lee feye mfēn-jō ne anē

p̄eē e yere Kristoo a seŋyikpa-ɔ. Na ane ɔkemaa nya k̄eto n̄e m̄o a kyena kaye mo-r̄o n̄e oo waa-ɔ kakɔka, haree ke gye kitimaa b̄eē keb̄oye ooo.

Ane kusun e gye feye ane towē aneŋ ne Wuribware b̄o Kristoo si o lɔŋŋɔ m̄o fɔŋfɔŋ na nyiŋkpase mbɔŋtɔ-rɔ-ɔ

¹¹ A lee aneŋ ne ane Kristoo ayaa-r̄o ayerepo sere Wuribware se, ne ane a lej eyee ane e popore ases̄e feye bo gya m̄o se. Wuribware e gye ne o nyi ane ɔkp̄ona-r̄o neen̄e, ne n de temaa feye mone ɔkemaa gbaa nyi ane mone ɔkp̄ona-r̄o aneŋ dee. ¹² Mone ma kaŋ fa feye ane bee ane lej eyee ane de ane e popore mone nee, na mon' nya nu aneŋ ne ane bware-o. Daabil, ane e kpa a mon' nya k̄eto ne mone e yere kemo se a mon' bo kaapo mone eyee ane se-ɔ nee. Mfej-ɔ na mon' taare beŋjaa bam̄o ne ba porɔ ane, ne ba kaapo bam̄o eyee-ɔ, feye k̄eto ne k̄e bo ses̄e akata se-ɔ dooo ne ba deere, ne bo ma a deere k̄eto ne k̄e bo ses̄e kakpona-r̄o-ɔ. ¹³ Ane aporopo-ɔ ya popore ane feye aneŋ ne ane e t̄owe-ɔ, ane e l̄o ebon, amo feraa mon' taa feye Wuribware se ne ane a kperi ane e l̄o ebon-ɔ. Amaa amo a gye feye ane maa l̄o ebon-ɔ se-ɔ, amo feraa bo lee mone se-ɔ ne ane du mfaanee. ¹⁴ A lee feye Kristoo k̄ekpa ne o kpa ane-ɔ e gye ne ke e yere ane ne ane e towē kemo asen. K̄eto ne ane e t̄owe, ne ane a koore kemo gyi kenjen-ɔ o gye feye Kristoo a wu bo sa ases̄e p̄eē-ɔ, bam̄o ya koore Kristoo gyi, a du nee feye bam̄o kakyena dedaa a lowe-ɔ. ¹⁵ K̄eto se ne Kristoo a wu sa ases̄e p̄eē, ne Wuribware a kyinji m̄o lee lowi-ro baa ɔkp̄a-r̄o e gye feye, bam̄o a san bo te ɔkp̄a-r̄o-ɔ, bo ma lēe kyena bam̄o eyee se, amaa bo kyena sa Kristoo.

¹⁶ Amose se-ɔ, ane Kristoo ayaa-r̄o ayerepo maa lee deere ses̄e akato-r̄o dooo pw̄ee na ane dee nu aneŋ ne o du-o. Sanj k̄o ane a deere Kristoo aneŋ dee nee, pw̄ee ne ane a dee koore m̄o gyi, amaa ane moj lee ane e waa aneŋ. ¹⁷ ɔkemaa ne o bo Kristoo a kebegya-ɔ se-ɔ a kii ses̄e popw̄ee nee. M̄o kakyena dedaa-ɔ a gye k̄ee, ne oo lee o te kakyena popw̄ee. ¹⁸ Wuribware ya waa amo-ɔ p̄eē, oo borɔ Kristoo si bo lɔŋŋɔ ane aa m̄o mbɔŋtɔ-r̄o, ne ane gye m̄o akyaropo asen m̄o kɔtɔwe-r̄o. ¹⁹ Ane asuu e gye feye ane towē feye, Wuribware a borɔ Kristoo si bo lɔŋŋɔ m̄o aa kaye m̄a-r̄o ases̄e mbɔŋtɔ-r̄o, na o ma nya ba bam̄o ebye bo ka bam̄o koko. Ne oo taa mbɔŋtɔ-r̄o kolɔŋŋɔ m̄o asen kɔtɔwe bo waa ane kesaree-ɔ.

²⁰ Amose se-ɔ ane yere Kristoo ayaa-r̄o nee. A du nee feye Wuribware a bo ane se o kore mone-ɔ. Amose se-ɔ, ane yere Kristoo ayaa-r̄o ane e kore mone feye mone ne Wuribware waa kano. ²¹ Kristoo dee o moj de bɔye. Amaa Wuribware a sa ne baa maa m̄o feye m̄o a gye obɔyewaapo-ɔ, ne oo nu kesebagyiiri ne ane yere bo sa-ɔ, na ane borɔ m̄o lowi-o si nya ane eyee, na Wuribware waa ane feye ane a gye ases̄e timaa-o.

6

¹ Amose-ɔ, ane ne ane i sun ane e sa Wuribware-ɔ, ane e kore mone nee feye ato dabe ne oo waa sa mone-ɔ ma tw̄e kwa. ² Mon' nu k̄eto ne Wuribware a towē m̄o abwaresen wɔr̄e-ɔ-r̄o feye,

"Amo a fo sanj feye n̄u mone ewee-ɔ,
mo a nu mone kano.

Kake nsij ne mo a waa mfere feye m morowē mone-ɔ,
ne mo a kya mone-ɔ."*

Mo e towē mo i gywii mone feye ndoo a kake mo e gye sanj ne Wuribware i n̄u mone ewee, na o morowē mone-ɔ.

Aworefɔo ne Pool na m̄o beekɔ-anā Yeesuu a ayaa-r̄o ayerepo-ɔ a gyi-o

³ M̄o b̄ē mo i lee bam̄o ne ba porɔ ane keb̄oye k̄o se-ɔ kano feye bo nu aneŋ ne ane i sun abwaresen kɔtɔwe kusun-ɔ. Ane moj waa kɔtɔko ne kaa sa ne ases̄e a lwee ebɔye-r̄o-ɔ, a lee feye ane maa kpa feye ok̄o nu kusun-ɔ-ro keb̄oye k̄o.

⁴ Ane a kaapo feye ane gye Wuribware ayaafɔre, bo lee feye kanyite-ro ne ane a gyi aworefɔo nu aseŋ na toora k̄eto kemaa ne kaa waa ane-ɔ-r̄o.

⁵ Baa da ane, ne baa tii ane,
ne ases̄e akwii akwii a wɔr̄e ane.

Sanj k̄o ane a sun kpone bweeto,
ne ane moj nya sanj di idi,
ne ane a naré akon.

⁶ Aworefɔo demante m̄o ne ane a gyi-o gbaa ooo,
ane a ba itimaa na kanyiasen na kanyite
na k̄edamenanje bo ka ane adoj koko.

* 6:2 Isaya 49:8.

Ases e lju Wuribware a kufwiije timaa-o
 a suj kusun ane kakyaena-ro, ne baa lju feye
 kekpa ne ane e kpa boko asej-o gy e kasentij.
 7 Baa nu ane a gyi kasentij,
 ne baa lju Wuribware keyaalej ne o de-o.
 Kasentij kigyi ne ane a bo waa ane adonjo
 ne ane de ane e ko bam o ne ba ko ane-o,
 ne ane de ane e ko ane e koore ane eyee.
 8 Boko i bu ane, boko mo maa bu ane p e e -o.
 Boko e kyoro ane, boko mo e poro ane
 feye ane e waa eb oye.
 An e i gyi kasentij, amaa boko e poro ane
 feye ane gy e apennapo nee.
 9 Bo moj de ane ba tee seye,
 amaa ane kenyare a yo toj kemaa.
 Ba fa feye ane e kpa a ane wu nee,
 amaa ane saj ane te.
 Ba gyiri ane kesebo,
 amaa bo moj taare mo ane.
 10 Ba lju feye ane i gyi aworef o bw eet o,
 amaa ane akato a gyi saj kemaa.
 Bo kee kitiri ne ane i wu-o,
 amaa ane e sa ne boko e nya nyure.
 Ba fa feye ane moj de seye,
 amaa ane de keto kemaa.

11 Korintoo awuye, ane i gyi mon e kasentij feye ane moj taa seye bo kw eero mon e se.
 12 N gy e ane e gye ne ane moj bunji ane l kpono-ro kpa mon e, amaa mon e gye ne mon e
 moj bunji mon e lee-ro kpa ane. 13 Mo e sa sej sa mo i gywiil mon e nee feye mon e a gy e mo
 gyi-ana-o. An e a tee bunji ane l kpono-ro kpa mon e-o, mon e mo, mon' bunji mon e l kpono-ro
 kpa ane.

Mon e ka j sa a mon e aa bam o ne bo moj de koko regyi-o waa konyko

14 Mon e ma ka j sa a mon e aa bam o ne bo moj koore Kristoo gyi-o waa konyko. A le feye
 kedamenanje na daa bo yekpaa ntosen? Kelanjero na kibugiy e taare a a kyena saj konyko
 aaa? 15 Kristoo na Obensam e taare a bo waa kano aaa? Okooregypio na jko ne o moj koore
 gyi-o kpa a ntosen? 16 Wuribware ay e na ikisi ay e taare a a ti abee se waa koko jko aaa?
 Daabii p eee! An e Kristoo awuye l kpono-ro ne Wuribware ne mo w ore dooo i de l kpa-o a
 tow e feye o kyena. Fe ye ane ne Wuribware a tow e mo abwaresej w ore-o-ro-o,

“Mo e kyena bam o-ro, na mo aa bam o nar e saj kemaa mo.

Mo i kii bam o nyanye, na bam o mo bo kii mo ases.”*

17 Amos e se-o, Wuribware a tow e mo w ore-o kebegya ko-r o feye,

“Mo ases, mon d aree le feye bam o-ro mfej,

na mon' kyena kqkw ee!

Mone e ma daboro keto kemaa ne ki de iyisi-o,

amo feraa mo e koore mon e.”*

18 Ne baa be e kyoree waa abwaresej w ore-o-ro feye,

“Bo-elej-o-kyoy-o-kemaa-Bware ye, ‘Mon e tee mo feye mon e se,

na mo-o mo n tee mon e feye mo agyi nyanye na akyees.’ ”*

7

1 Mo kosobee-an, Wuribware a tee tow e bo beya feye o waa ato mfaanee-o, mon' sa a ane
 lee ane eyee le e keto kemaa ne k e e waa ane nyowre na l kpono iyisi-o-ro, na mon' sa a ane
 nya l kponofwiri, na ane bu Wuribware, na ane sere mo.

An e ne keto ne Tiitus a tow e gywiil P ool-o a waa mo w ore-o

* 6:16 K ola j j o mbraa 26.12; Yeremeya 32.38; Isikiyel 37.27.

* 6:17 Isaya 52.11.

* 6:18 2 Samuwel 7.14.

² M bee mo e towe feye mon' bunji mone nkpomo-ro kpa ane. An e mone waa oko bɔye, ne ane mone nyera oko mo, ane mone sisii oko. ³ Ma towe amo-o a m bo poro mone nee. Feye ane ne mo a dee towe-o, ane a kpa mone asej bweeto-o se-o, ane a waa sira feye ane aa mone kyena, bee ane aa mone wu. ⁴ Mo e kɔore mone mo i gyi. Mone se, mo e kaapo mo eyee. Mone se, n de wɔre bweeto. Haree asej a to ane-o gbaa ooo, mo akato a gyi.

⁵ Haree gbaa ane a yo Makedoniya sweere se-o, ane mone nya kayeyuri. Kaseintij si, asej bweeto a to ane ton kemaa ne ane a yo-o. Ane a gyi aworefao, ne kufu a nya ane, ne ane nkpomo-ro a nyera. ⁶ Amaa Wuribware e gye oko ne o sa seje ne mò abaa-ro a yore-o wore-o. Ne oo sa ne Tiitus a waa ane wɔre. ⁷ A lee feye, mò a lee mone ase ba ane ase-o, ne ane a nu mò kano-ro asej feye mone a waa mò wɔre. ⁸ To we gywii ane feye mone akato a pee mone e kpa a mon' nju mo. Ne oo bee towe gywii ane feye keta ne mo a kyoree bo lee obɔyewaapo ne o bo mone-ro-o se-o a sa ne mone nkpomo a nyera. Ne o ye amo-o pree gbaa ooo, mone san mone bo mo kebegya-o. Amose se-o, mo akato a bee gyi mbeyomo kyon san-j.

⁸ Haree gbaa mo wɔre a sa ne a mone waa mone kone ooo, mone nu mo eyee feye mo a kyoree mò. Kegyenkepce-o mo a nu mo eyee, a lee feye mo a nju feye wɔre-o-ro asej a nya mone gya. Amaa na nya mone gya saj katij ko nee. ⁹ A waa mo kone mbeyomo. N gye feye ane ne mone akato mone gyi-o si ne aa waa mo kone. Amaa keta se ne aa waa mo kone-o e gye feye mone kusu a sa ne mone a kyurowi lee mone ebɔye-ro. Wuribware a ba mone kusu-o bo waa kitimaa sa mone. Anej se-o, keta ne ane a waa-o mone waa mone taoraa. ¹⁰ Kusu ne Wuribware de o sa ne oko kakpomo-ro i kyurowi-o dee e gye ne ke e sa a o nya nkpomo na kukuure ne a mone de koo-o. Anej a kusu-o bware. Amaa kusu ne asese ne bo bo kaye mo-ro-o i su-o e sa a asese na Wuribware mbonto-ro nyera nsu pree. ¹¹ Mon' deere keta ne Wuribware a ba mone kusu-o bo waa-o, mone k'ee ane ne nk'ee feraa mone akato a pee-o. Mone a kokose mone e kpa a mon' kya kano. Mone iduj a fwii obɔyewaapo-o se. Ne kufu a nya mone feye mò bɔye ne oo waa-o a kyanjaa mone. Mone awaase a kaapo ane ne mone e kpa mo asej-o. Ne mone a kaapo ane ne wɔre de mone kowaa keta ne ki bware-o, na mon' gyiiri obɔyewaapo-o kesebo-o. Kpa kemaa se mone a lee mone eyee lee keporo ne mo a poro mone asej mo se-o-ro. ¹² Emene se ne mo a kyoree wɔre amo? Kasentij si mone-ro oko a waa oko mo bɔye. Amaa n gye bamø se ne mo a kyoree wɔre amo. Mo a kyoree wɔre-o nee a mon' nya deere mone nkpomo-ro, na mon' towe gywii Wuribware feye kaseintij si mone saj mone e kpa mo asej.

¹³ Amose se-o, amo-o pree ne aa ba-o a sa ane wɔre mfee. Keta ne ki tii si, ne a sa ne ane akato a gyi-o e gye feye mone a waa Tiitus wɔre, ne mone a sa ne mò akato a gyi. ¹⁴ Pwee ne oo dee ba mone ase-o, mo a kyo kaapo mo eyee mone se, ne mone mone sa a ipeere nya mo mò ase. Anej ne keta kemaa ne mo a towe gywii mone-o gye kaseintij, anej dee ne eyee ne mo a kaapo mone se gywii Tiitus-o mo a waa kaseintij. ¹⁵ San ne Tiitus a ba mone ase-o, kufu a nya mone, ne mone a kokose kra mò neenee, ne mone a waa sira waa keta kemaa ne oo towe gywii mone feye mon' waa-o. Mò ya nyinji amo-o se, amo kekpa ne o kpa mone asej-o a tii si. ¹⁶ M feraa, aa waa mo kone bweeto feye mo e taare a n kɔore mone gyi keta kemaa-ro.

8

Bɔ lee kɔɔrɛ atanne tweetwee bɔ sa atiripo ne bo bɔ Yudeya sweere se-o

¹ Amose-o mbeyomo, mo kosobee-an, ane e kpa feye mon' nju ane ne Wuribware kekpa a sun kusun asoree awuye ne bo bɔ Makedoniya sweere se-o nkpomo-ro-o. ² Haree asej bweeto e taare a to bamø, ne bo dee bo gye atiripo gbaa ooo, kone ne aa waa bamø kone-o a sa ne ba da bamø nkpomo se ba ke boko atanne. ³⁻⁴ Mo e towe mo i gywii mone feye baa den sa ane atanne bweeto feye ane ne baa taare-o. Kaseintij si, baa sa ane atanne bweeto kyon ane ne baa taare-o. Bamø fanfon kerep se, baa kore ane feye ane yowé hamo a bo nya nya kpa a bo kya Wuribware asese ne bo bɔ Yudeya sweere se-o-ro. ⁵ Keta ne baa waa-o, ane mone fa feye ba waa ane. Kaseintij si, baa waa ane ne Wuribware e kpa feye bo waa-o, amo e gye feye baa gye nkppee taa bamø eyee bo sa ane nyinji Yeesuu, ne baa taa sa ane mo ane.

⁶ Bo lee ane ne Makedoniya asoree awuye-o a kokose kɔore tweetwee, na bo bo ke atiripo-o se, ne mo a nyinji si feye sunjo mone Korintoo asoree awuye gbaa a gye bamø nkppee kpa feye mon' kɔore tweetwee sa atiripo-o, amaa bo fo ndo, mone mone te'e kɔore lowe. Amose-o, mo a kore Tiitus feye o ba mone ase, na o nya se kya se kɔore tweetwee amo lowe, a lee feye mò ya gye nkppee kore mone feye mon' kɔore tweetwee-o. ⁷ Mone kyo mone gye ato awuye ekpa bweeto se. Mone kokoregyi, mone kanyiasen kebo sa senja neenee, mone kanyiasen pree kyo. N yi ane ne mone akato i pee mone i sun Wuribware-o, na ane ne mone e kpa mo asej-o. Amose se-o, mo e kpa a mon' kaapo ane ne mone e kpa atiripo-o.

⁸ Ma yere mone nee feye mon' waa amo-o, amaa mo a kaapo mone anej ne Makedoniya asoree awuye-o akato a pee a bo bo kya atiripo-ro-o nee, na ij yere amo se nju anej ne mone kekpa-o denj ke gye kasentij-o nee. ⁹ Mone kyo mone nyi kekpa suyo ne ane nyanje Yeesuu Kristoo e kpa mone-o, na anej ne oo nju mone ewee-o. Haree mò a de ketò kemaa soso gbaa ooo, ne mone se, oo yawe mò ketò kemaa bo sii mfenj, ne oo ba sweater mò se mfene, ne oo kii otiripo, na o yere mò kitiri amo se bo sa a mon' nya njure bweete.

¹⁰ Amose se-o, ketò ne mo e ka mone asej kemo se-o nee. Sunjo mone ya gye nkpees towé feye mone e kpa a mon' sa atanee. Kasentij si mo ne mone a gye nkpees esa. ¹¹ Amose se-o, mo e kore mone feye mon' lowe amo kowaa, na kepree ne kaa pre mone, ne mone a bo lee kaase-o nya waa kyeekyee. Ketò ne mone de-o e gye ne ke e kaapo anej ne mon' waa-o. ¹² Mone ya da mone nkpono se ke atannee, Wuribware e kore mone ketò ne mone i ke-o si. Mò e denj o nya ketò ne mone de-o na anej ne mone e taare a mon' ke, na a waa mò kone-o.

¹³ Ané maa kpa a kitiri kra mone, na a taare kya boko mò-ro, amaa ane e kpa feye okemaa nya mò kebegya-o nee. ¹⁴ Mbeyomo a saj mo feraa, mone a de bweeto-o se-o, mon' baa kanò nkemaa ne mone de-o bo kya bamò ne bo de kafwee-o-ro, ne bamò ya bo nya bweeto, ne mone ma mone i de kafwee, na bo taare kya mone-ro. Mfaanee ne mone ya waa ne keto kemaa e waa kyeekyee. ¹⁵ A waa feye anej ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro bo lee ateeese ne Wuribware a sa Isireelii awuye kimukee-ro si-o feye,

"Boko a swii bweeto, boko mò kafwee.

Bamò a ba kyuuputin bo krawe-o,
mò ne oo swii bweeto-o na mò ne oo swii kafwee-o preee mo
a nya anej ne aa fo mò-o."*

¹⁶ Mo e sa Wuribware ajsé feye oo sa ne Tiitus e kpa mone kekpa koñko amo dee ne mo e kpa mone-o. ¹⁷ Tiitus a sure kowaa ketò ne mo e kpa feye o waa-o se. Ne o bee o kokase mò fajfaj krepè se o kpa a o kya-ro, ne oo waa mferè feye o ba mone ase. ¹⁸ Mò aa ane kosobee ko ne asoree-preee asese e kyoro bo lee anej ne o sunj o towé asej timaa bo lee Yeesuu kuju si-o e gye ne ba ba. ¹⁹ Kasentij si asoree asoree amo dee asej ya lee mò feye o kii ane kosobee ane kpa mò ne ane e yo mò-o-ro. Ané de atannee mò ane e yaa asese ne ba wu kitiri-o, na bo nya kyoro Wuribware, na a kaapo anej ne anej e kpa a anej kya bamò-ro-o. ²⁰ Ané e kpa feye ane aa asese amo taa atannee yaa atiripo-o nee, na øko ma nya poro anej bo lee anej ne ane e deere atannee dabe mo se anej bo-o. ²¹ Ané e sa ketò ne ki bware-o si bweeto, n gye Wuribware a kebegya-o se wore, amaa na asese a kebegya-o se.

²² Ané bee ane de ane kosobee ko, ne oo le mò eyee bo kaapo anej iluwi bweeto na ekpa bweeto se feye o sunj Wuribware wore se nee. Mbeyomo o de wore asej mo se bweeto, a lee feye o de mone temaa bweeto. ²³ Tiitus feraa, mò e gye ne o tii mo se, ne ane i sunj kusunj mone kuju si, amose se-o o yere mo ayaa-ro. Asese anyo ne bamò aa Tiitus e yo-o feraa, bo yere asoree asoree ne a bo Makedoniya sweater se-o ayaa-ro nee. Bo gyè asese timaa, ne bamò keborogyi timaa e sa ne asese e kyoro Kristoo. ²⁴ Amose se-o, mon' lee mone kekpa bo kaapo asese mo. Mfaanee ne ane aa asoree asese-o i nju feye ane de kpa feye ane eyee kekaapo feye mone e kokose mone e kpa a mon' ke atiripo-o atannee-mò mon gye kayeba nee.

9

Pool e kya se o towé tweetwee ne ba kore a bo bo sa atiripo-o asej

¹ Kasentij si, a mon' tiri feye n kyoree mone tweetwee mo ne mone de mone e sa Wuribware asese ne bo bo Yudeya sweater se-o asej. ² Alee feye ij nyi feye mone e kpa kekya bamò-ro nee. Ne n denj mo e kaapo mo eyee mone se mo e kaapo Makedoniya awuye-o mo e towé mo i gwyii bamò feye lee sunjo mone ne mone bo Akaya sweater se-o a waa siraa feye mone e sa atannee, amose-o mone wore a sa ne bamò bweeto a waa kotojko bo lee tweetwee amo se. ³ Amaa mo i sunj mo kosobee-an a mo e kyojwé mone ase, na ane eyee kekaapo-o ma buruwi asejpkaregyi kwa, amaa mon' waa siraa waa anej ne mone a towé feye mone e waa-o. ⁴ N gye anej, Makedoniya asoree awuye ne mo aa bamò e yo-o Yudeya sweater se-o ya ba mone ase, ne baa nju feye mone moj waa siraa, amo feraa anej aa mone preee, ipeere e nya anej, na a kaapo feye anej a kore mone gyi kwa. ⁵ Amose se ne mo a fa feye a tiri feye ij kore mo kosobee-an a mo feye bo gye mo nkpees ba bo ka mone kanò, na bo kore atannee ne mone a towé bo beya feye mone e sa-o bo beya, na aa lee mone kekpa se ne mone a sa, amaa n gye sa ne anej e lej mone nee.

⁶ Abres ya da kekpares feye, "Øko ne o dwii ato dwiise kafwee-o, amo ya fo kekpabee, o nya amo kafwee nee. Ne øko ne o dwii amo bweeto-o e nya amo bweeto nee." ⁷ Mone økemaa

* ^{8:15} Keleë Igypiti 16.18.

sa anej ne o fa mò mfecere-ro feye o sa-o. Mon' sa a a lee mò fofofon kakpono-ro, na a ma ba feye baa lenj mone. A lee feye Wuribware e kpa mò ne o ke øko kotoko na a mone bo mò gya kakpono-ro-o. ⁸Wuribware e taare a o sa mone nyure bweeto, na mon' nya nya ketó ne ki tiri mone-o kpa kemaa se, na njko sanj na mon' bo waa kedamenanje eworese eworese sa bokø. ⁹Feyé anej ne baa kyoree waa abwareseñ woren-ro-o,

“O da kakpono se o ke atiripo ato, na a mone bo mò gya.

o maa yowé kedamenanje kowaa pese.”*

¹⁰ Wuribware e deñ o sa oðoðo ato dwiis na ateese gyise. Amose-o mone ya waa bokø kedamenanje, Wuribware e sa mone ateese gyise ne a tiri mone-o, na o sa a mone adøorøtø tii si, na mon' taare ba amo bo kya se waa kedamenanje bweeto. ¹¹O sa a mon' kii ato awuye kpa kemaa se, na mon' taare deñ ke sanj kemaa, na a mone bo mone gya njpono-ro. Na Yudeya sweere se a asoree a atiripo-o sa Wuribware ajse bo lee atanne ne mone a bo boøo ane se bo ke bambo-o.

¹² Atanne mò ne mone i ke-o, a maa kya Wuribware asesè woren-ro nee, amaa a baa Wuribware ajse kesa bweeto bo tii si. ¹³Keto ne ko kyo-o e gyé feye mone ya ke atanne-o, a kaapo feye mone e koyre Kristoo kuju si aseñ timaa-o mone i gyi bweeto, na bo lju feye mone e waa keto ne mone ye mone e koyre mone i gyi-o neenee. Na bo lee anej se na anej ne mone e kpa kike bambo na okemaa bo tii si-o, na a mone bo mone gya kakpono-ro-o se-o, bo sa Wuribware ajse. ¹⁴Amose-o, bambo ya koyre kebwarekorø sa mone, ba kpa mone bweeto bo lee nyure demantje ne Wuribware a yure mone-o se. ¹⁵Mon' sa a ane sa Wuribware ajse bo lee nyure demantje amo ne oo sa mone-o se. Ané maa taare a ane towé nyure amo bo fo kce.

10

Anej ne Pøol a lee o lee mò apor-ro kan-o

¹⁻² To, mo, Pøol, e kpa a ø koyre mone aseñ ko se. Mone bokø ye mo e bo mone ase, n de kufu, amaa mo i yii, ne mo ya kyoree woren-ro bo kyonywe mone, amo mo i pee akato mo e wee mone se. Amose se-o mo e koyre mone feye mon' nyinji anej ne Kristoo a yuri mò eyee, ne o bware-o si, na, mo ya ba mone ase, mone maa lee waa keto ne ke e sa a m pee akato wee mone se-o. N gye anej, mo ya ba, kufu maa nya mo feye m pee akato wee mone bokø ne ba porø ane ba towé feye ane te feye anej ne kaye mo-ro aseñ te-o. ³A bo-ro feye ane te kaye mo-ro feraa, amaa ane mo amfere moj du feye kaye mo-ro aseñ lee-o. Ané kakyena-ro du nee feye ane a ko kenaa-o. ⁴Amaa adontjo ne ane de ane e ko kenaa amo-o moj gye kaye mo-ro a amo-o. Anej a adontjo ne ane de ane e ko-o bo lenj, ne a taare a a ko kaye mo-ro a borøkooñe-o gyi si, a lee feye Wuribware ya bo sa ane. ⁵Ané ikpuri ayeba kekaapo. Na ane sa a okemaa ne o kaapo eyee, ne o sa sejisa o kye Wuribware a kanyiasen-o pøo. Ne ane i kyurowi aseñ mfeere, ne ane e sa ne ba bu Wuribware. ⁶Amose se-o ane ya ba mone ase, ne mone bweeto a bu ane keto kemaa-ro, amo feraa ane e taare a ane gyiiri bambo ne baa sanj, ne bo maa bu ane-o kesebo.

⁷A gyé feye akato se woren-ro nee mone e deere mone i gyi øko aseñ-o se-o, mon' sa a øko ne o towé feye Kristoo e bo mò-o lju feye ane mo Kristoo e bo ane feye mò a bo señe amo-o. ⁸Kasentjin ne mone e towé feye mo e kaapo mo eyee bweeto keyaalen ne ane de mone se-o se. Amaa ane nyanje moj sa ane anej a keyaalen-o nee feye ane bo lee mone kokoregyi si, amaa oo sa ane nee a ane taare sa a mone kokoregyi tii si. Amose se-o, ipeere moj de mo keyaalen-o se. ⁹Mo e towé anej nee na mon' nya lju feye moj de mo ewore mo i funte mone nee. ¹⁰Mone bokø e towé nee feye mo ewore ne mo a bo kyonywe mone-o emo-ro bo lenjen, amaa mo fofofon e bo mone ase, moj bo lenj, ne mo sejisa maa kaapo seye. ¹¹Mo i yii anej a aseñ ne ba tote anej-o se feye keto ne mo e towé mo ewore-ro mo e kyonywe mone na moj bo mone ase-o, mo ya ba, anej deñ ne mo e waa.

¹²Kasentjin nee feye kufu de ane, feye ane taa ane eyee bo biri bambo ne ba fa feye bo gye aseñ dabe-o. Ba bu bambo eyee na abee, amaa bo maa bise a bo koyre feye keto ne ba waa-o i gyi Wuribware akato. Amo-o gye aseñ ke-moj-nyi nee. ¹³⁻¹⁴Wuribware a sa ane kpa ne ane a ba mone ase bo towé Kristoo kuju si aseñ timaa-o gywii mone. Amose-o, ane de kpa feye ane kaapo ane eyee feye ane abwareseñ kotoøe a sa ne mone a bo koyre Yeesuu gyi. Ané a moj ba mone ase-o, amo feraa a moj bware feye ane kaapo eyee mone kunju si. ¹⁵Amose se-o, ane maa kaapo ane eyee keto ne bokø a waa-o se, na ane nyaye keto ne ki bware-o si. Temaa ne ane de-o e gye feye mone kokoregyi a maa se ke e dan-o, ane e taare a ane waa asun mone-ro kyony anej ne ane a kyo waa-o. ¹⁶Na ane nya towé aseñ timaa-o emanj ne e bo

* 9:9 Kiliñ 112.9.

mone ayé kaméé-ró-o. Mfaanee né ané maa nya a ané kaapo ané eyee kótóko né ókó a waa, ne ke gyé mó wóre lee-o si.¹⁷ Feyé ané né baa kyóree waa abwáreesen wóre-o-ro-o,

“Sa a ókó né o kaapo mó eyee-o
kaapo eyee feyé o nyi mo, Wuribware.”*

18 Sésé e kaapo mó eyee mó awaase se, amaa ané nyáanje Wuribware dooo é deej o nyi feyé oo waa ato, beeé o moj waa.

11

Poöl e kaapo ané ne boóko né bo yé bo gyé Kristoo ayaa-ró ayerepo-o e ba ayéba-o

¹ Mone ya kóore bamó ne ba popóre mone ba tówe feyé moj nyi asej-o gyi, mo e kóre mone néé feye moj' nyite mo kafwéé bo lee mo ké-moj-nyi-asej-o se, na moj' nu mo asej bo fo kée. ² Mo a kpa mone asej feyé ané ne Wuribware e kpa mone asej-o se-o, ma lee kpa feyé moj' kpa óko asej, amo Kristoo wóre kpen. Mone du néé feyé kabregiyii né o moj tée nyu nyáanje, né mo a kpa mó bo yera nyáanje kónkó kpen, né mó e gyé Kristoo fónfón-o.³ Kufu de mo feyé boko i kyurowi mone mféere, na moj' kine Kristoo kegya se. Ma kpa feyé boko e penna mone, feyé ané ne Óbónsam a buruwi kówo, ne oo waa kanorókóne bo penna ókyéé gyenjkpéesé Hawa ne Wuribware a twee-o, feyé o ma lee gya Wuribware kano se-o.⁴ Kéto ne mo e kaapo-o e gyé feyé boko a ba mone-ró, né bo yé bo gyé Kristoo ayaa-ró ayerepo. Ne mone a kra bamó neenéé, amaa m feraa, mone moj lee mone de mo mone e tee seye. Bamó ato kékáapo bo lee Yeesuu kunu si kwee ato kékáapo ne ané a bo kaapo móne-o-ró. Ané dée ne ato ne ba kaapo bo lee Wuribware a kufwiijne timaa-o na asej timaa-o si kwee amo ne ané a kaapo móne-o-ró. Ne mone a kóore bamó ato kékáapo gyi yówe ané ato kékáapo-o bo twee.⁵⁻⁶ Ne mone i biri mo aa ané a asej-e-o sejasa sase, né mone a bee tówe feyé baa suye esenja neenéé, amaa m feraa, mo sejasa sase maa lónjho seye. Amaa mo e kóore a n gyi feyé ané a asej-e né mone i bu bamó feyé bamó a gyé Yeesuu ayaa-ró ayerepo timaa-o moj kyo mo kpa kemaa se. Kéto ne ko kyo-o e gyé feyé n de Kristoo asej kanyiasen n kyo bamó. Bo fo ndoo, né mo a kaapo móne amo-o-ró saj kemaa na kpa kemaa se.

⁷ Asej kó bo-ró ne mone e poro mo amo se. Amo e gyé feyé mo a tówe abwáreesen gywii mone-o, moj kóore ateese na mo dikpa atané mone ase bee kótóko lee mone ase, ne mone e tówe feyé a kaapo néé feye moj gyé Yeesuu ayaa-ró ayerepo kasentij. A gyé kasentij feyé mo a baa mo eyee kaase, amaa mo a waa ané néé a Wuribware nya yasé mone. Mo a waa báyé néé ee?⁸ Mo a bo móne ase mo i sun-o, mo a nya atané lee emaj emaj asoreé kó asej ase nee. A du nee feyé mo a kóore bamó tweetweé mo i sun mo e kya móne-o-ró.⁹ Mo a bo móne ase-o, né mo e kpa atané, moj deej mone akato-ró. Mo kosobec-a na baa lee Makedoniya asoreé asoreé-ró-o a baa mo kétó kemaa mo né mo e kpa-o. Moj ba mo eyee bo dónjho mone se, na a waa móne tóora kpa kemaa se. Ané ne mo a dée waa nsan-o dée ne m bee mo e waa mbeyomo.¹⁰ Mo i gyi Kristoo a kasentij-o néé feyé mo ya tówe feyé óko moj bo móne Akaya emaj-o-ró mféen né o kuij mo kpa feyé m ma kaapo mó eyee ané a kasentij-o si.¹¹ Mo a tówe amo-o, a kaapo néé feyé ma kpa móne asej aaa? Daabíi! Wuribware nyi feyé mo e kpa móne asej.

¹² Mo e deej kine kókóré atané kemaa lee móne ase bo sa mo eyee, na bamó ne móne e tee e ayaa-ró ayerepo-o ma nya seye a bo yere se bo kaapo bamó eyee feyé ané aa bamó ta nee.¹³ Ané a asej-e-o moj gyé ayaa-ró ayerepo kasentij. Bo moj gyé asuñpo kasentij. Ba waa akato se néé feyé bo gyé Kristoo ayaa-ró ayerepo-o.¹⁴ Amo-o moj gyé ato né a kpen eyee-o. Óbónsam fónfón gbaa e taare a o waa mó eyee feyé Wuribware kaboo e gyé né o sa sejasa o gywii asej-e.¹⁵ Amosé se-o, né Óbónsam ayaafére ya waa bamó akato se feyé bo gyé Wuribware ayaafore, a moj gyé ato dabe kó nee. Bamó lalalowé e gyé feyé Wuribware i gyiiri bamó késébo bo lee kétó ne baa waa-o se.

Poöl e kaapo mó eyee bo lee awrefeo ne oo gyi-o si

¹⁶ M bee mo e tówe mo i gywii mone feyé óko ma kaj fa feyé n gyé sésé ne o moj nyi asej-o néé. Amaa móne e kpa a moj' fa mo kunu si feyé moj nyi asej feraa, moj' kóore gyi ané de, na n taare kaapo mó eyee kafwéé.¹⁷ Kasentij si feraa, n gyé ané né ané nyáanje Yeesuu e kpa feyé n tówe-o ne mo e tówe mbeyomo. Eyee kékáapo asej mó-ró-o n deej mo e sa sejasa néé feyé óko né o moj nyi asej-o.¹⁸ Asej bweeto a tee bo móne-ró, né ba kaapo bamó eyee feyé ané né kayé mó-ró asej e kaapo bamó eyee-o se-o, n gbaa mo e kaapo mó eyee.¹⁹ Mone a tee móne nyi asej bweeto-o, mo e fa feyé móne i nyite mo ne moj nyi asej-o bweeto.²⁰ Kasentij si, bamó ne móne i bu bamó kédabé feyé bamó a gyé Yeesuu ayaa-ró ayerepo-o ya waa móne borokraa feyé móne a gyé anya-o, móne i nyite bamó. Bamó óko

* 10:17 Yeremeya 9.24.

ya koore mone atanne pess, bess o gyi mone, bess o waa mo eyee kedabé mone-ro, bess o da mone esebro-ro abaa, mone maa towé seye.²¹ Ne mone ye anej a borokraa ne ba waa mone-o e kaapo nee feye bo gye ayaalenpo, amaa ane feraa, ane moj bo lej. Ipeere de mo mbeyomo feye ane a moj ba anej a daa bøy-e-o bo kaapo feye ane de mone se keyaalen.

Mbeyomo feraa mo e dëe sa sejسا feye mo a moj nyi asej-o. Feye kufu e moj de asej amo øko kekaapo mo eyee kotoøko se feraa, ñ gbaa kufu moj de mo kekaapo mo eyee keto konjko amo se dëe.²² Asej amo ne bo ye bo gye Yeesuu ayaa-ro ayerepo-o e kaapo bamò eyee feye bo gye Heebrii awuye kasentjin. Amo-o maa kaapo seye, a lee feye anej dëe ne mo-o n gye Heebriiinyi. Bo bee bo ye bo gye Isireelii awuye. Anej dëe ne mo-o n gye Isireeliinyi.²³ Bo bee bo ye bo gye ane odedaapo Abraham ananagy. Amo-o maa kaapo seye, a lee feye anej dëe ne mo-o n gye Abraham kenanagy. Bo bee bo ye bo gye Kristoo ayaafore. Ma koore a n gyi anej. Amaa bamò e gye Kristoo ayaafore feraa, ñ gbaa n gye mo keyaafore n kyo bamò. M bee mo e kore mone feye mon' nyite mo feye mo a leebøj-o, a lee feye m bee mo e kpa a ñ kaapo mo eyee kafwhee. Bo ye baa sunj Kristoo kusunj kerken. M feraa mo a sunj Kristoo kusunj kerken kyon bamò. Ne mo a gyi aworefø bo lee anej a kusunj-o si kyon bamò. Mon' nu asej ne mo e towé-o. Baa tii mo iluwi bweetø kyon bamò. Baa da mo akyokywee na paara iluwi bweetø, ne ma taare a n towé amo kano gywi mone. Ne lowi asej a to mo iluwi bweetø.²⁴ Yudaa awuye a kra mo iluwi inuu daye mo paara iluwi adusa na akpanjo.²⁵ Roma awuye a kra mo iluwi esa ba akyokywee bo daye mo. Kake øko boøko a tweee abu bo da mo. Iluwi esa ne koree ne n te-ro mo i tu kpa apoo se-o a nyera, ne oo buñ mo. Ne amo-ro kokonjko feraa gbaa mpasé na kanye pess na m bo nkyu-o-ro pwes ne baa dëe bo lee mo.²⁶ Mo ekpa kutu bweetø-ro, mo a lwee asej-no bo lee nkuy nkuy si, bo lee ayu si, bo lee mo foñføn asej. Yudaa awuye na asej ko mo se. Asej a to mo emaj se na mbore se na apoo se. Mo a nya asej lee asej se ne bo ye bo gye Kristoo awuye, amaa ne ba ba ayeba nee-o.²⁷ Mo a sunj Kristoo kerken, ne iluwi bweetø gbaa, moj taare nya kpa di idi. Akon na burufo a nya mo. Mo a pañ ateese na ato bunje iluwi bweetø, ne akon na afwii a nya mo bweetø.²⁸ Keto ne ki tii amo-o pess se-o e gye feye kake kemaa keto ne mo e kpa na mo mfere doñ se-o e gye asoree-o pess kedeere se, na asej ne a bo asoree-o pess-ro ne a toora mo-o.²⁹ Amo ya ba feye asoree a awuye-o øko kokoregvi e moj bo lej, amo mo-o mo i su mo e sa mo. Bamò øko ya lwee ebøye-ro, amo mo kakpono-ro a nyera.

³⁰ Amo i tiri feye ñ kaapo mo eyee, amo feraa mo e kaapo mo eyee ato amo ne a kaapo feye moj bo lej-o, na mon' nya mæse mo.³¹ Ané nyantje Yeesuu Kristoo mo se Wuribware, mo ne ane e kyoro nsu pess-e-o, nyi feye ma ba ayeba bo lee asej mo ne mo a towé, ne mo e ba a m bo towé-o pess se nee.³² San ne mo a yo Damasikus manj-no-o, gominaa ne o bo owure Areetas kaase mfenj-o a ba akyonyøpo bo yera yera manj amo mbunogyl-o pess-ro feye weetee bo kra mo.³³ Amaa mo a bora abansorgo kekyan ko ne baa pwes kideñbee-o soso-o mfanserø-ro, ne mo nyare-ana ko a taa mo waa kike dabe ko-ro, ne baa ba ife bo da-ro, ne baa kra ife-o-ro yøwe mo-ro baa bo yera sweere. Ne mo a nya kpa sere gominaa-o kesaree-ro ñ yii.*

12

Aleebokaapoto ko ne Wuribware a lee bo kaapo Pøol-2

¹ Mo e dëe kaapo mo eyee, amaa maa sa mo tono ko. Nkee feraa mo e towé aleebokaapoto ko ne ane nyantje Yeesuu a lee bo kaapo mo-o asej a n gywi mone.² Nsu kudu nna ne ñ ya kyon-o, ne Wuribware a taa mo yaa soso soso mo ase. Mo a yø-o, mo kayowøre ne n de-o ne mo a bo yø ooo, bess mo kra a lee mo kayowøre-ro pwes ne mo a dëe yø ooo, moj nyi, amo Wuribware dooo e deñ o nyi.³⁻⁴ M bee mo e towé feye ñ nyi nee feye ñ yii Wuribware se soso soso. M bee mo e towé feye mo a yø-o, mo kayowøre bess o gye mo kayowøre ne mo a bo yø ooo, amo Wuribware dooo e deñ o nyi. Mo a ya nu asej konekñnes se aseñkparegyi maa nya a kaapo-ro-o, ato ne sesa dimaadi moj de kpa feye o towé amo asej-o.⁵ Mo e kaapo mo eyee bo lee keto ne kaa waa mo san amo-o se, amaa m bee ma lee kaapo mo eyee, amo bo lee anej ne moj bo lej-o se nee.⁶ N dëe mo e kpa a ñ kaapo mo eyee nee-o, weetee moj kii øko ne o moj nyi asej-o, a lee feye a gye kaseñtin nee, weetee mo e towé. Amaa ma lee kaapo mo eyee bo lee aleebokaapoto amo se, a lee feye a moj bware feye øko kyoro mo bo lee ato ne o moj nyi feye mo a waa-o, bess asej ne o moj nu lee mo ase-o se.⁷ Amaa Wuribware a sa ñbønsam kabøø ko kpa feye o taa kotoøko ne ku du feye wu-o bo yii mo kayowøre, na ka nya mo gya, na m ma nya bu mo eyee kedabé bo lee ato timaa ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o se.⁸ Iluwi esa ne mo a kore ane nyantje feye o kyuwi wu mo lee mo se.⁹ Amaa oo lee kano nee feye, "Kekya ne mo e kya fo-ro-o a baare. A lee feye saj ne fo moj lee fo bo lej-o ne mo e kaapo mo keyaalen-o bweetø fo ase." Amose se-o, a bo mo kñne a kyo këto kemaa

* 11:33 Ayaa-ro ayerepo-o asun 9.25.

feyē mo a kaapo mo eyee anej nē moj bo lej-ɔ se, na Kristoo keyaalēn nya sii mo se.¹⁰ Mo e moj bo lej, bēe bamo ya saare mo, bēe bamo ya poro mo, bēe mo ya gyi aworefō, bēe asen̄ kemaa ya to mo, a bo mo kōne, a lee feyē Kristoo si nē mo i nū asen̄ amo pēe. A waa mo kōne, a lee feyē mo e moj bo lej, Wuribware e gye nē o sa mo keyaalēn.

Kekpa demanjte ne Pœl e kpa Kristoo awuye ne bo te Korintoo may-n-ɔ

¹¹ Mo a waa mo eyee feyē mo a moj nyi asen̄-ɔ, amaa mone ya sa nē mo e waa anej. Mone e gye ne mon' deē kyoro mo, a lee feyē harēe gbaa mo a moj gye seye mone ase-ɔ, bamo ne mone i bu feyē bamō a gye Yeesuu ayaya-rō ayerepo timaa-o moj fo mo. ¹² Saŋ ne mo aa mone te-o, ne mo a waa akpenyeetō bweeto-ɔ, mo a nyite aworefō bweeto kigyi-ro-o. Atō mo e kaapo nēe feyē n gye Yeesuu ayaya-rō oyerepo. ¹³ Mo a yō emaj emaj se ya tōwē abwareşen̄, ne baa bo kii Kristoo akɔoregyipo, ne baa lee ba waa asorē-ɔ, ntētō nyure e bo-ra ne baa nya ne mone feraa mone moj nya? Kemo e gye feyē mone moj nya kpa ka mo ateese na dikpa koko. Mone e fa feyē, mo a moj sa a mōn' ka amo koko-ɔ, a moj bware, amo feraa mo e kōre mone nēe feyē mon' taa mo ɛbɔye bo ke mo.

¹⁴ Mbeyōmo mo a waa siraa feyē mo e ba a m bo ka mone kano sasepo. Mone ma sa a a tōraa mone. N gye mone ateese na mone atanne ne mo e kpa, amaa mone fɔñfɔñ ne mo e kpa. N gye nyagyi ngyingyi e gye ne ba deere bamo akowepo se, amaa akowepo e gye ne ba deere bamo nyagyi si. N gye anej nēe eee? Mone ɔkowepo e gye mo. ¹⁵ Mo ya kpone mone se, ne mo a nyera keta kemaa ne n de-o na n taare kya mone-ro, weetee a waa mo kōne. Mo a kpa mone bweeto-ɔ se-ɔ, mone e kpa mo kafwee aaa? ¹⁶ Amaa mone boko e tōwē feyē, "To, Pœl fɔñfɔñ moj lej ane, ne ane a sa mō koto, amaa oo ba mō kanyiasen̄ bo pennā ane, na o kōre atanne lee ane ase." ¹⁷ Mone e tōwē nēe feyē mo a boro mbōo ne mo a sun̄ mone ase-ɔ ɔko se gyi mone kpa ko se aaa? ¹⁸ Mone e kaapo nēe feyē Tiitus ya bo gyi mone se aaa? Kasen̄tin nēe feyē mo ya kōre Tiitus feyē o bo ka mone kano. Ne mo a bee sun̄ ane kosobee-an-a-ɔ oko feyē mo aa Tiitus ba mone ase. Amaa a maa taare a a waa nēe feyē Tiitus a bo gyi mone se, a lee feyē mo aa mō de kano konjō, ne ane okemaa e waa keta ne mō kosobee e waa-ɔ.

¹⁹ To, mo e kōre a n gyi feyē mone e fa nēe feyē wōrē mo nē ane a kyoree bo kyōjwē mone-ɔ pēe-ɔ, ane e kpa a ane kya kano mone akato-ɔ. N gye anej nēe. Anē a kyoree wōrē mo-ɔ, ane i nyinji si feyē Wuribware i nu ane asen̄ tōwēs kemaa, na ane nyi feyē Kristoo e deñ o bo ane. Mo anyare timaa, keta kemaa ne ane a kyoree-ɔ, ane a kyoree na mone Kristoo kokoaregyi nya waa lej nēe. ²⁰ Amaa kufu de mo feyē, mo ya ba mone ase, nsan̄se ma nū mone e waa keta ne ki i gyi mo akato-ɔ, na amose-ɔ mone ma nū mo e waa keta ne ki i gyi mone akato-ɔ. Kufu de mo feyē mo e ba a m bo nū ekō na kōkwē keka mone mbojto-ɔ, ne mone iduñ a fwii abee se, ne mone a keke-ro ntuj ntuj si, na mone e sa esen̄sa mone kye abee, na mone i kiyi abee, na mone e waa akatōlēn na katōmaabu. ²¹ Kufu de mo feyē mo ya bee ba mone ase, Wuribware e kaapo mo feyē mo eyee kekaapo mone se gye kayeba, na ipere nya mo mone ɛbɔye se. Ne kufu de mo feyē mo e to ases̄ bweeto ne baa dee waa ɛbɔye, ne bo moj nu bamo eyee lee ɛbɔye amq-ro-ɔ. Ne a maa waa mo kōne feyē mo a nū anej a at-ɔ. Ebɔye ne mo e kaapo-ɔ e gye kakyeekpa na kanyarekpa na atō bɔye kemaa ne a tii si-o.

13

Pœl i yii bamō se o gye kēe

¹ Kemo-ɔ e gye mo sasepo feyē mo e ba a m bo ka mone kano. Mo i yii mone se feyē ɔko ya waa bɔye, mo i gyi mō asen̄. Amaa ma bu ɔko kep̄o gyegaa gyegaa. Feyē anej nē abwareşen̄ wōrē-ɔ e kaapo-ɔ,

"Abres̄ ma bu ɔko kep̄o, amo abee anyo bēe asa a yere-ɔ
tōwē feyē baa nū kasen̄tin si feyē sēsē amo a waa ɛbɔye."*

² Mo a ba mone ase lalalowē mo-ɔ, mo a yii mone se, ne mbeyōmo m bee mo i yii mone se, na moj bo mone ase mo, feyē mo ya ba, ma su bamo ne baa waa ɛbɔye kyee-o na ɔkemaa ne o bee o tii si, ne oo waa ɛbɔye-ɔ se. ³ Amo-ɔ e kaapo mone nēen̄ feyē Kristoo e gye ne o bo mo se o sa sen̄sa. Kristoo ya deere ane asen̄-nō, kufu moj de mo feyē o gyiiri ɔko ne oo waa bɔye-ɔ kēsēbō. ⁴ Mone boko i gyiiri ikii feyē, saŋ ne Kristoo a kyena feyē sēsē dimaadi kaye mo-ɔ mfee-ɔ, o moj kwaye kuwu kiyii kpare-abee-ɔ se. Kasen̄tin, amaa Wuribware a kiyinji mō lee lowi-ro, ne bo lee anej se-ɔ, o te o Wuribware a keyaalēn-ɔ o sun̄ kusun̄ mone-ɔ. Anej dee ne ane e sa kpa feyē ases̄ waa ane anej a borokraa-ɔ. Amo-ɔ pēe gbaa ane de keyaalēn ne Kristoo a sa ane-ɔ ane e deere mone se. ⁵ Mon' gyi mone fɔñfɔñ asen̄

* 13:1 Mbraa kēbēesa 19.15.

mon' deere kee feye mone san mone gya Kristoo si nee, beee mone mon' gya mo se. Mone mon' nyi feye Kristoo bo mone ase aaa? Mo e mon' bo mone ase, a kaapo nee feye mone mon' gye Kristoo awuye kasejtinj. ⁶ Mo e koore mo i gyi feye mone i nju feye ane feraa ane gy'e Kristoo awuye kasejtinj. ⁷ Mbeyomo, ane e kore kebwarekore nee feye mone ma lees waa ats boye. Mo a tawee anej-o, n gye feye ane e kpa a ane kaapo feye ane kakyena timaa e kaapo nee feye ane a waa at. Keta wore ne ane e kpa-o e gye feye, haree ako e ma kyoro ane gbaa ooo, mone feraa, mone ya waa ketso ni bware-o, a bo ane kone. ⁸ A lee feye ketso kemaa ne kasejtinj e kaapo-o, ane maa taare a ane tawee anej boye bo kye kamo. Ane bo kasejtinj a kebegya-o se nee san kemaa. ⁹ Mone e bo len, ne ane feraa ane ya po, ketso bo ane kone. Ketso ne ane e kore kebwarekore kemo se-o e gye feye mon' lonyo ketso kemaa ne ke mon' bware-o. ¹⁰ Kefo ne m bo mo e kyoree amo-o peee mo e kyonye mone, na, mo ya ba, a mon' lees a tiri feye m ba mo keyaalaj bo pee akato wee mone se. Keyaalaj mo ne Kristoo a sa mo-o mon' gye nee feye n taa bo lee mone kokoregyi si, amaa n taare sa a mon' nya kokoregyi bweeto.

Kanaka

¹¹ Mo kosobee-an, ketso ne n de mo e gye kce-o e gye feye mon' kyena kone kone. Mon' len eyee lonyo ketso kemaa ne ke mon' bware-o. Mon' kya abee-ro. Mon' waa kano konko. Mon' kyena kayeeyuri-ro. Na Wuribware ne o kpa ane asej, ne o sa kayeeyuri-o gya mone kamee. ¹² Mon' ka abee kano. ¹³ Wuribware asese peee ne bo bo mfee-o e ka mone kano. ¹⁴ Mo e kore kebwarekore feye ane nyantse Yeesuu Kristoo yuri mone, na Wuribware kpa mone asej, na moh kufwiijen timaa-o kyena mone nkpono-ro.

Galatiya awuye

Wore ne Pool a kyoree bo kyonwe Kristoo awuye ne bo bo Galatiya sweere se-ɔ

¹⁻² Mo, Pool, ne Wuribware kekpa se, n gye Yeesuu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko-ɔ na mo kosobee-anan pree ne mo aa bamg bɔ mfee-ɔ e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyonwe mone asoree awuye ne mone bo Galatiya sweere se-ɔ. Mo e kpa feye mon' nu feye n gye nyinkpase ya sa ne mo a kii Yeesuu ayaa-ro ayerepo. N gye nyinkpase mo ne baa sun bo kyonwe mo ase, ne ɔo bɔ sa sejna gywii mo, ne ɔo sa ne mo a kii Yeesuu ayaa-ro ayerepo. Mo keyaaleq a lee Yeesuu Kristoo na mo se Wuribware ne oo kyiñji mo lee lowi-ro-o ase nee.

³ Ané se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone, na bɔ sa mone kayeeyuri. ⁴ Yeesuu Kristoo e gye ne oo wu sa ane, ne oo lee ane lee ane ebɔye-ro, ne ɔo kɔore ane lee kaye mo-ro a ebɔye-ɔ-ro. Ané se Wuribware ya sa ne ɔo waa amo-ɔ. ⁵ Wuribware nya kedabe na wuraa nsu pree. Ameye.

Aseñ timaa-o maa kyurowi daa

⁶ N de mone aseñ ko a n tɔwe bo lee mone kuju si. A kpeñ mo eyee feye mone a kyo kine Kristoo, amaa mó a kpa mone aseñ-ɔ se, ɔo t̄ee mone feye mon' gya mó se. Ne mone a bee yó mone gya ato kekaapo ko e tee feye aseñ timaa-o si. ⁷ Kasentjin si, aseñ timaa kó moñ lee a bɔ-ro bɔ tii amo-ɔ ne ane a kaapo bo lee Kristoo kuju si-o. Amaa aseñ ko a lwee mone-ro, ne ba tɔraa mone ba kpa feye bo nyera aseñ timaa amo. ⁸ Amaa mó e tɔwe mó i gywii mone feye ɔko nee ooo, ane nee ooo, b̄ee Wuribware kabɔo ko nee ooo, ne mó ya bo tɔwe aseñ ko ne ɔo t̄ee feye Kristoo kuju si aseñ timaa-o gywii mone, ne amo e kwee amo ne ane a tɔwe gywii mone-ɔ-ro, amo feraa Wuribware gyiiri mó kesebo. ⁹ Keto ne ane a kyo tɔwe gywii mone-ɔ, ne m bee mó e tɔwe mó i gywii mone-ɔ e gye feye ɔko e gye ne mó ya tɔwe aseñ ko ne ɔo t̄ee feye Kristoo kuju si aseñ timaa-o gywii mone, na a kwee amo ne mone a gye ɔkpe nu, ne mone a kɔore gyi-o-ro-o, amo feraa Wuribware gyiiri mó kesebo.

¹⁰ Óko bɔ-ro ne mó ya tɔwe feye mó e gye ne n de kanɔrɔkone mó e penna asoree awuye, o penna mó eyee nee. Aseñ ne mó a tɔwe-ɔ a sa ne mone akato a gyi aaa? Wuribware ne mó e kpa a mó akato gyi mó se. Mo e kpa feye mó aseñ gyi sese akato nee-ɔ, weetee ma lee taare a n kii Kristoo keyaafore.

Anen ne Wuribware a t̄ee Pool feye o bo gya mó se-ɔ

¹¹ Mo kosobee-anan, mó i gyi mone kasentjin feye aseñ timaa bo lee Kristoo kuju si ne mó a tɔwe gywii mone-ɔ moñ lee nyinkpase kuju-ro nee. ¹² Moñ kɔore amo lee nyinkpase ko ase nee, b̄ee n gye sese ko mó ya tɔwe amo gywii mó. Amaa Yeesuu Kristoo fɔñfɔn ya lee amo bo kaapo mó. ¹³ To, mone a kyo na anen ne weetee n d̄ee n te nsan ne n gya Yudaa awuye a mbraa-ɔ se-ɔ. Né mó a waa Wuribware asaree awuye aworefɔa bwetef, ne mó a kya se kpuri bamgo. ¹⁴ Né mone a nu anen ne n yere-ro n gye mó kosobee-anan Yudaa awuye a kəbwaresun-ɔ-ro ɔkpe-ɔ, ne mó akato a pee kegya mó nana-ana ananato se-ɔ.

¹⁵ Amaa pwee ne baa kowé mó-ɔ, a kyo a bɔ Wuribware kōne feye o nju mó ewee, na o lee mó sa mó eyee. ¹⁶ Ne oo lee mó gyi-o bɔ kaapo mó feye n taare tɔwe mó aseñ timaa-o gywii bamgo ne bo moñ gye Yudaa awuye-ɔ. Mó a tee mó-ɔ, moñ yó sese ko ase a o kaapo mó abwareşen-ɔ. ¹⁷ B̄ee n gye Yerosalem manj-nó ne mó a yó ya ka bamgo ne Wuribware a lee feye bo kii mó ayaa-ro ayerepo ne baa gye mó ɔkpe eba-ɔ kano. Amaa mó a deñ t̄ee mó-ɔ, puri amo-ro ne mó a yó Arabiya sweere se, ne amo kamee, mó a kinji ba Damasikus manj-nó. ¹⁸ Nsu nsa kamee, ne mó a yó Yerosalem na mó aa Peetroo sa sejna, ne mó a kyena mó ase ɔkpe kudu nnuu. ¹⁹ Amaa mó a bɔ mfen-ɔ, moñ nju Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko bɔ tii Peetroo si, amo Yakubu ne o gye ane nyanpe mó tire-ɔ. ²⁰ Wuribware ne o bo soso-ɔ nyi feye keto ne mó a kyoree mó-ɔ gye kasentjin nee.

²¹ Amo kamee-ɔ-mó a yó Siriya na Kilikiya esweere se. ²² San amo-ɔ asoree agyi ne bɔ bo Yudeya sweere se-ɔ mó nyi sese suyo ne n gye-ɔ. ²³ Amaa baa nu nee feye ɔko ne ɔo d̄ee sa ne baa gyi aworefɔa-ɔ e tɔwe aseñ timaa amo d̄ee ne san-ɔ weetee o tii amo kpa-ɔ. ²⁴ Bamgo a nu anen a aseñ-ɔ, ne baa kyore Wuribware bo lee keto ne kaa waa mó-ɔ se.

2

Keto ne kaa ba nsaj ne Pool na Bar-Nabas a yó Yerosalem manj-nó-ɔ

¹ Nsu kudu nna kamee, mó a kinji yó Yerosalem-ɔ, mó aa Bar-Nabas na Tiitus ya yó. ² Keto se ne mó a yó-ɔ e gye feye Wuribware ya kaapo mó feye n yó mfen. Mó a bɔ mfen-ɔ, ne mó

a tēe asōree abrēsē-ō pēee bo gyanjē keri si, nē mo a kaapo bamō aseñ timaa ne mo e tōwē mo i gywii bamō ne bo moñ gye Yudaa awuye-o. Kētō se nē mo a waa amo-ō e gye feyē moñ kpa feyē n̄ lju feyē kusuj nē mo a waa lee kegyenkpēs-ō bō fo ndōo a kake mō-ō twē. ³ Mo kosoobēe Tiitus nē mo aa mō naa-ō gye Griikinyi nee, amaa bamō mō bo moñ leñ mō feyē bō tēn mō kōtweetu, feyē anej nē anē Yudaa awuye e waa-ō. ⁴ Aseñ kō bo-ro nē ba tōwē feyē a tiri feyē bo waa mō anej a ats-ō. Anej a asesē-ō ye bo gye Kristoo awuye nee, amaa bamō mō bo gye ayebapō nee. Ba kyōnjo anē ba kēg nēe a bō nya lju anej nē Kristoo a kya anē yowē-ō, na bō nya bēe sa a anē kii anya. ⁵ Amaa anē moñ sure sa bamō kpa kemaa se, na kaseñtin nē ka bō aseñ timaa-o-ro-o ma nya nyera sa mōne nē mōne moñ gye Yudaa awuye-o.

⁶ Bamō gbaa ne mfen a asōree awuye-o nya feyē bo gye bamō agyenkpēs-ō moñ taa kōtōkō bō tii moñ abwaresen nē mo a kaapo-ō se. Kaseñtin si haree bo gye agyenkpēs-ō bēee bo moñ gyē nee ooo, a moñ tiri mo, a lee feyē Wuribware feraa, o maa dēere sese akato se. ⁷ Amaa baa lju feyē Wuribware ya lee moñ feyē n̄ tōwē aseñ timaa bo lee Kristoo kūnu si gywii bamō ne bo moñ gye Yudaa awuye-o, feyē anej nē oō kyo lee Peetroo feyē a tōwē aseñ timaa-o gywii Yudaa awuye-o. ⁸ Kaseñtin si, Wuribware nē oō sa nē Peetroo a kii mō ayaa-ra ḥyerepo sa Yudaa awuye, nē oō ba mō bo waa asun dabe dabe sa bamō-ō dēe ya ba mo bo kii mō ayaa-ra ḥyerepo sa bamō ne bo moñ gye Yudaa awuye-o, nē oō ba mo bo waa asun dabe dabe sa bamō. ⁹ Nē Yakubu na Peetroo na Yohanee nē mfen a asōree awuye-o ye bo gye bamō agyenkpēs-ō a lju feyē Wuribware ya ba anej a kusuj mumwii mō bo bōrō mo. Anej se-ō ne baa gywaa mo aa Bar-Nabas, na a taare kaapo feyē ane aa bamō pēee gya kpa kyrkō se nee. Nē baa sure si feyē mo aa Bar-Nabas ya tōwē aseñ timaa-o gywii bamō ne bo moñ gye Yudaa awuye-o, na bamō mo bō sii mfen ya tōwē amo gywii Yudaa awuye-o. ¹⁰ Kētō kōnko kopen nē baa tōwē gywii anē-ō e gye feyē anē nyinjī atiripo nē bo bō bamō-ō se. Amo-ō mo dēe ne saj kemaa mo e leñ eyee feyē n̄ waa.

Anej ne Powl a tōwē feyē Peetroo a waa bōyē-ō

¹¹ Amaa kamēe-ro-ō nē Peetroo a ba Anteyōkeya man-ō mfen nē oō waa kētō ne ke moñ bō dan-ō, amose-ō nē mo a yii mō se. ¹² Kētō nē kaa ba-ō e gye feyē saj nē Peetroo a yō mfen-ō, nē oo tii bamō ne bō moñ gye Yudaa awuye-o si o gyi ateesē. Amaa aseñ kō nē Yakubu a sun saj kō-ō a ba. Peetroo a lju bamō-ō, nē oō yōwē mō aa bamō ne bo moñ gye Yudaa awuye-o ateesē kigyi, a lee feyē kufu de mō kētō nē Yudaa awuye ne bō gya bamō mbraa-ō se kyēekyē-ō e ba a bō bo tōwē bo lee mō kūnu si-o. ¹³ Mfen-ō nē Kristoo awuye nē bo gye Yudaa awuye-o a kii nno lnyo lnyo awuye feyē anej nē Peetroo a waa-ō dēe. Anej se-ō kufu a nya Bar-Nabas ne mō gbaa a tii bamō se waa feyē bamō-ō. ¹⁴ Amaa m feraa, mo a lju feyē baa fo kpa, nē baa kine kaseñtin a kēkaapo-ō, nē mo a koso kyuwi-ro bamō akato-ro sa sejasa gywii Peetroo feyē, “Fō gye Yudaanyi, amaa fo te anej nē bamō ne bo moñ gye Yudaa awuye-o te-o. Ne emene se ne fo e kpa feyē Kristoo awuye ne bo moñ gye Yudaa awuye-o kyena feyē Yudaa awuye-o nee?

¹⁵ Kaseñtin si, anē akowepō dēe bo gye Yudaa awuye nee, amose se-ō anē gbaa anē gye Yudaa awuye nee, anē moñ gye aseñ nē anē Yudaa awuye e tēe bamō e ebōyē awaapo-ō. ¹⁶ Amaa anē nya feyē ḥkō maa taarē a o tōwē feyē anej nē o gya Wuribware a mbraa-ō se-ō se-ō se-ō, Wuribware e tōwē feyē o gye sese timaa nee. Amaa anē ya kōrē Kristoo Yeesuu wore gyi feraa, Wuribware e tōwē feyē anē gye aseñ timaa. A tiri feyē anē Yudaa awuye gbaa a kōrē Kristoo gyi na, anē kōkōregyi si, Wuribware tōwē feyē anē gye aseñ timaa. Amaa ḥkō moñ bō-rō nē o taarē a o tōwē feyē anej nē o gya Wuribware a mbraa-ō se-ō se-ō, o gye sese timaa nee. ¹⁷ Kētō ne fo a waa-ō e kaapo feyē anē Yudaa awuye ne, bo lee anē Kristoo kōkōregyi dooo si, anē e kpa feyē Wuribware e tee anē feyē aseñ timaa-o e waa bōyē. Amose-ō fo e kaapo feyē Kristoo a kaapo anē ḥkō bōyē. Amaa anē moñ gye kaseñtin pēee. ¹⁸ Mbeyōmō mo ya kaapo saj kō feyē Wuribware a mbraa-ō kegyasē moñ de tōnō, ne amo kamēe mo a nu mo eyee tōwē feyē a bware feyē n̄ gya mbraa-ō se, amo feraa mo e kaapo feyē mo mbraa-ō kikine kegyasē gye bōyē.

¹⁹ Wuribware a mbraa-ō feraa, n̄ ya kaapo mo nēe feyē a bware feyē n̄ wu. Amose se-ō mo a taa mō mbraa-ō nēe feyē n̄ ya mō mo nēe, na n̄ kyena bo sa Wuribware. ²⁰ A du nēe feyē bamō a da mo bo mera kiyii kpāre-abēs-ō se mfen ne Yeesuu Kristoo a wu-o. Ne kētō a kii feyē m feraa, moñ lce n̄ de ljkpa, amaa Kristoo e gye n̄ o te mo kākponō-ro-ō. A gye kaseñtin feyē mo kayowore saj ka te, amaa mbeyōmō n̄ te kakyena popwē mo e kōrē Wuribware mō gyi-o mo i gyi, a lee feyē mō e gye nē oō kpa mo aseñ, ne oo wu sa mo. ²¹ Anej se-ō, moñ sure si feyē Wuribware a dēe lju anē ewēs bo tōwē nee. Amaa sese e taare a o kaapo feyē Wuribware e tēe mō sese timaa bo lee anej nē o gya Wuribware a mbraa-ō se-ō, amo feraa a kaapo nēe feyē Kristoo a wu nēe bo tōwē. Mo aseñ a lōwē,”

3

Kokōrē Yeesuu gyi na mbraa kegyase aseñ

¹ Mone Galatiya awuye moñ nyi aseñ. Beee oko e gye ne oo kyo mone aaa? Mone moñ nyinjji si feyc ane a kaapo mone-ro neenee anej ne baa da Yeesuu Kristoo bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ ccɔ? ² To, mon' sa a m bise mone sejbise mo. Kpa mo se ne mone a nya Wuribware a kufwiijne-o? Bo lee anej ne mone a gya mò mbraa-ɔ se-ɔ se aaa, beee mone a nu aseñ timaa bo lee Kristoo kunu si ne mone a koore amo gyi-o si aaa? ³ Mone moñ nyi aseñ. Kegyenkpre-ɔ mone a taa mone eyee bo dɔnjɔ Wuribware a kufwiijne-o si, amaa mbeylema feraa mone e fa feyc a tiri feyc mon' ba mone fɔnfɔn keyalaen bo waa, na mone ḥkpono-ro nya fwiri. ⁴ Wuribware a yure mone bweeto bo tweel nee beee? Daabii, moñ koore gyi feyc oo yure mone bo tweel nee. ⁵ Nto se ne Wuribware a sa mone mò kufwiijne-o anej ne oo ba o waa akpenyeetø mone-ro-ɔ nee? Anej ne mone gya kemø ne mò mbraa-ɔ e kaapo-ɔ se nee eee? Beee ḥko anej ne mone a nu abwaresen-ɔ, ne mone a koore amo gyi-o si nee eee?

⁶ Mon' nyinjji ane ḥdedaapo Abraham se. Baa kyoree abwaresen wore-ɔ-ro feyc,

“Abraham a koore Wuribware a aseñ-ɔ gyi, ne anej se-ɔ

Wuribware a koore mò waa-ro feyc o gye sesè timaa.”*

⁷ Amo-ɔ e kaapo nee feyc Abraham mò gyi-ana kaseñtin e gye bamø ne ba koore Wuribware ba gyi-o. ⁸ Abwaresen wore-ɔ-ro ane bœe ane e karé feyc Wuribware a fa mò mfœrø feyc saj ko e ba, ne bamø ne bo moñ gye Yudaa awuye-o ya koore mò gyi, o tee bamø feyc aseñ timaa. Aseñ timaa mo ne Wuribware a tɔwø gywii Abraham-ɔ feyc,

“Na fo se-ɔ ne mo i yure kaye-ro aseñ pœee.”*

⁹ Abraham a koore ketø ne Wuribware a tɔwø gywii mò-ɔ gyi, anej se-ɔ ne Wuribware a yure mò. Anej dee ne Wuribware i yure ḥkemaa ne o koore mò a o gyi-o.

¹⁰ Amaa bamø ne ba koore ba gyi feyc bamø ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tee bamø feyc aseñ timaa-o, kaseñtin si, Wuribware a kyo da bamø yii, a lee feyc baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feyc,

“ጀkemaa ne o kine kibu mbraa-ɔ aseñkparegyi-o,
ne o maa gya mmo ekpa se-ɔ, Wuribware e loŋ mò.” *

¹¹ Ketø ne ane nyi-o dooo e gye feyc oko maa taare a o yere Wuribware akato-ro tɔwø feyc mò feraa mò a gya mò mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, o gye sesè timaa nee. A lee feyc baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feyc,

“ጀko ne oo koore Wuribware gyi-o e nya ḥkpa
a lee feyc Wuribware e tee mò feyc sesè timaa.” *

¹² Amaa n gye kokōrē Wuribware gyi si ne mò mbraa-ɔ e kaapo feyc ane gya mò mbraa-ɔ se. A gyø asun si. A lee feyc baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feyc,

“Sesè kemaa ne o gya mo aseñ-ɔ se,
ne o bu mo mbraa-ɔ e nya ḥkpa, o maa wu.” *

¹³ Ne baa bœe kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feyc,

“Sesè kemaa ne baa moa mò taa mò kifunij bo sɔwø kiyii si-o,
a kaapo nee feyc Wuribware a loŋ mò nee” *

Anej dee ne Wuribware a mbraa-ɔ e loŋ bamø ne ba kine kegya mmo se-ɔ. Amaa Kristoo a taa mò fɔnfɔn kayowore bo sa lowi, ne oo bo koore ane lee kolon ne kaa dɔnjɔ anej se bo lee anej ne ane maa taare a ane gya Wuribware a mbraa-ɔ se. Ne oo taa kolon amo bo dɔnjɔ mò fɔnfɔn kayowore se. ¹⁴ Ḍo koore ane nee, na mò se-ɔ bamø ne bo mon gye Yudaa awuye-o nya ḥyure ne Wuribware a tɔwø bo beya feyc o de o sa Abraham-ɔ, na ane ya koore Yeesuu Kristoo gyi, ane nya nya mò kufwiijne timaa ne oo tɔwø bo beya feyc o sa ane-ɔ.

* 3:6 Keleekaasę 15.6. * 3:8 Keleekaasę 12.3; 18.18; 22.18. * 3:10 Mbrraa kebëesa 27.26 (LXX). * 3:11

Habakok 2.4. * 3:12 Kolənjɔ mbraa 18.5. * 3:13 Mbrraa kebëesa 21.23.

¹⁵ Mô kosobee-anâ, mon' sa a m ba aseñ mô ne a kya se mô-ô bo kaapo mô aseñ-ô kaase. Amo e gye feye, abee anyo kô e gye ne bamô ya nu abee kaase kra bamô kikpuni kô bo beya, moj kôore gyi feye sesê popwee kô e taare a o nyera kemo, ne o maa taare a o ba ako bo tii si mô. A lee feye bamô anyo amo kpej e gye bamô aseñ. ¹⁶ Mbeyomô, Wuribware maa se o tawé o gywii Abraham feye o sa mô aa mô kenanagyi kôtoko. * Mô a tawé feye ananagyi-o, mô kenanagyi konjko ne o de. Kemo e gye Kristoo. ¹⁷ Wuribware a tawé bo beya feye o waa kôtoko a o sa Abraham nsu alafa ana na adusa pwee ne oo dee ba mô mbraa-ô bo sa mô aseñ. Amose-ô mô mbraa-ô ne ej ya ba kamee-rô-ô maa taare a n sanje aseñ ne baa kyo da amo kikpuni-o-ro, na n teñ aseñ ne baa tawé bo beya-ô-ro. ¹⁸ Amaa amo i tiri feye ane gya Wuribware a mbraa-ô se na ane nya nya ijure ne oo tawé bo beya feye o sa Abraham-ô, amo feraa a kaapo nee feye n lee gye ketô ne Wuribware a tawé bo beya-ô se, ne ane e nya ijure amo. Amaa aneñ ne Wuribware a kyo tawé bo beya feye o yure Abraham-ô se ne Abraham a nya ijure amo.

¹⁹ To, amo e gye aneñ feraa, ne nteto nee ne Wuribware a taa mô mbraa-ô bo sa mô aseñ-ô? Oo sa mô mbraa-ô nee na aseñ nya gyii ato ne a mon bware feye bo waa-ô. Mô mbraa mô bo-rô nee bo fo sanj ne Abraham kenanagyi Kristoo e ba-ô, aneñ a sesê-ô mo dee ne Wuribware a tawé feye o yure mô. Wuribware a taa mô mbraa-ô bo sa mô mbraa feye bo taa bo waa sesê kesaree-rô, Mosis ne mo e kaapo-ô, mô ya lênnja Wuribware na mô aseñ-ô mbojto-rô. ²⁰ Mbeyomô, oko ne Wuribware a boro mô se sa mô aseñ mô mbraa-ô yere mô aa bamô mbojto-rô. Amaa Wuribware ya tawé gywii oko bo beya feye o waa kôtoko a o sa mô, a mon tiri feye o nya mbojto-rô oyerepo, a lee feye Wuribware gye mô wore kpej nee.

²¹ To, amo mo e tawé nee feye Wuribware a mbraa-ô i kye aseñ ne oo tawé bo beya-ô oo? Daabii! N gye aneñ nee pree. Mbraa ne Wuribware a sa mô aseñ-ô feye bo gya se-ô e sa ne baa nya lêkpa nee-ô, weetee bamô mbraa a kagyess-ô e sa a Wuribware tee bamô feye aseñ timaa. ²² Amaa ane e kare abwaresen wore-ô-ro feye ebayé a kôore kaye-rô aseñ pree anu. Amo a gye aneñ-ô se-ô, amo aseñ wore ne ba kôore Yeesuu Kristoo ba gyi-o, bamô kokoreggi-o si-o, ba nya kêtô ne Wuribware a tawé feye o sa Abraham-ô.

²³ Amaa pwee ne aa dee fo sanj ne Wuribware a lee aneñ ne ane kôore Kristoo gyi-o bo kaapo ane-ô, ane dee ane du nee feye aseñ ne ba tii bamô-ô. ²⁴ Bee Wuribware a mbraa-ô du nee feye odeereresepo ne baa lee mô feye o deere ane se bo fo sanj ne Kristoo e ba-ô. Mô ya ba-ô, o têe ane feye aseñ timaa, a lee feye ane e ba a ane bo kôore mô gyi. ²⁵ Kasenjtin si, san amo a kyo ba, amose se-ô Wuribware a mbraa-ô monj lee n de ane se keyaalen.

Mone pree gye Wuribware mô gyi-ana nee

²⁶ A lee feye mone ya kôore Kristoo Yeesuu gyi, amo feraa mone pree gye Wuribware mô gyi-ana nee. ²⁷ Mone ôkemaa ne baa bo mô asuu-o, ne aneñ se-ô, oo tii Kristoo kôkoweb   se-ô a kii nee feye Kristoo-o. A du nee feye mone a bunj awaagya popwee-ô. ²⁸ Amo-ô a tee a gye aneñ-ô se-ô, mone maa lee taare a mon' tawé feye mone boko gye Yudaa awuye nee, ne boko mô monj gye Yudaa awuye. Mone maa lee taare a mon' tawé feye mone boko gye agyi, ne boko mô gye anya nee. Mone maa lee taare a mon' tawé feye mone boko gye anyare, ne boko feraa gye akyee. Kristoo Yeesuu kôkoweb  -r   feraa, mone gye aseñ konjko kpej nee. ²⁹ Kêtô ne kô kyo ki tii si-o e gye feye mone a tii Kristoo kôkoweb   se-ô, mone gye Abraham ananagyi nee, amose se-ô mone e nya kêtô ne Wuribware a tawé feye o sa Abraham-ô.

4

¹ To, mo e kya se a ej yere aseñ konjko mô se dees bo tawé aseñ. Sesê ya wu, mô gyi e gye ne o gyi mô kapotee. Amaa kayaagyi amo e saj o gye kagyingyi, ne har  e mô i kii nyanj  e kamee-rô gbaa ooo, a monj kyo kenya ne kii sunj mô-ô. ² Mô a saj o gye kayaagyi-o, anya e gye ne ba deere mô se pwee na o dees bo fo sanj ne mô se a bo yera sa mô feye o ba bo gyi mô kapotee-ô. ³ Anen dees ne saj kô ane dees ane du feye nyaagyi-o, a lee feye kêtô ne kaye-rô aseñ e kaapo-ô a nya ane se keyaalen. ⁴ Amaa saj ne Wuribware a ba bo yera-ô a fo-ô, ne oo sunj mô gyi Yeesuu bo kyonywe kaye mo-ro, ne oo sa ne oky  e a kow  e mô. Yudaanyi a kow  e mô-ô se-ô, ne oo baa mbraa ne Wuribware a sa Yudaa awuye-o kaase. Mô a gye sesê-ô se-ô, ne oo gya mbraa amo se. ⁵ Wuribware a sa ne aa waa aneñ nee, na mô gyi-o nya taa mô eyee bo kôore ane lee keyaalen ne mbraa amo de ane se-ô-ro, na o kaapo feye ane pree gye Wuribware mô gyi-ana kasenjtin nee.

⁶ Kêtô ne oo waa bo tii si, na a kaapo feye mone gye mô gyi-ana-ô e gye feye oo sunj mô gyi a kufwiijne-o bo kyonywe feye o bo kyena ane lêkponz-r  . Mfej-ô ne o te o tee feye, "N se, n se."

⁷ Amose se-ô mone ôkemaa monj lee o gye kenya, amaa o gye ogyi nee. Ne fo kemaa mô a gye ogyi-o si-o, Wuribware e sa a fo gyi mô kapotee.

* 3:16 Keleekaase 12:7; 24:7.

Poɔlye saŋ-ɔ bamɔ akatɔ a gyi feyɛ mɔ a bo bamɔ ase

⁸ Saŋ-ɔ mone mon yi Wuribware. Ikisiṣen na ato ne a moj gye Wuribware lee-o dooo ya kɔore mone anju. ⁹ Amaa mbeyom̄ feraa mone a bo gyii Wuribware. Beεε n tɔwɛ feyɛ Wuribware nyi mone, ne oo pini mone feyɛ mɔ gyi-an. To, mbeyom̄ feraa, ne emene nee ne mone e kpa a moŋ' kiŋŋi ya gya at a kɛkaapɔ ne a maa taarɛ a a sun asun kemaa, ne a moj de keyaalen a a kya mone-ro-o se? Emene se ne mone bee mone e kpa feyɛ a nya mone se keyaalen? ¹⁰ Mo a nu feyɛ mone gya Yudaa awuye a mbraa ne n yɛ mon' waa nkɛ ko na aferi kɔ na sanj kɔ na nsu kɔ ntimaa-o si. ¹¹ Mone aseŋ bo mo gya. Amo-ɔ a kaapo feyɛ keto ne mo a deŋ kponɛ kaapo mone-ɔ, mo a waa bo tƿee nee eee?

¹² Mo kosobee-an, mo e kore mone nee feyɛ mon' deere mo se, kyena anen ne n te-o, feyɛ anen mo ne mo a deere anen ne mone te-o si kyena-ɔ. N gye sa ne mone a waa mo bɔyɛ ko peεε, ne emene se ne mone a taa anen a daa-ɔ? ¹³ Mone nyi feyɛ keto se ne mo a gye nkpeɛ bo tɔwɛ abwareseŋ gywii mone-ɔ e gye feyɛ saŋ amo-ɔ mo e lo nee. ¹⁴ Amaa mo kɔl̄ amo a tɔraa mone feɛ, amo mo mone moŋ kporaj mo se. Kasentin si, mone a kra mo neenɛ feyɛ mo a gye Wuribware a mbɔɔ-ɔ oko-ɔ, beεε mo a gye Kristoo Yeesuu fɔŋfɔŋ-ɔ. ¹⁵ Saŋ amo feraa mone akato a gyi feyɛ mo a bo mone ase. Amaa mbeyom̄ feraa ntet̄ ya ba se ne mone a kyurowi mone mfɛere lee mo se? N nyi feyɛ saŋ amo mone e taare nee-ɔ, weetee mone e waa keto kemaa a mon' sa mo. Weetee gbaa mone i lee mone fɔŋfɔŋ akatɔgyi gbaa a mon' sa mo. ¹⁶ Anen ne mo a gyi kasentin gywii mone-ɔ se ne mo a kii mone doŋ aaa?

¹⁷ Ases̄ ne ba tɔraa mone ba kaapo ayeba aseŋ mone-ro-ɔ de temaa feyɛ ba nya mone a bo baa bamɔ kebegya-ɔ se. Amaa keto ne bo yere kemō se ba waa amo-ɔ moŋ bo dan. Keto ne ba kpa a a bo waa-ɔ e gye feyɛ ba kpa ane a mone a brawe abee se nee, na mon' nya gya bamɔ se. ¹⁸ Mbeyom̄ amo e gye at timaa ne ɔko e kaapo, amo feraa a de kpa feyɛ mon' waa wɔrɛ gya mɔ se. Mo e bo mone ase gbaa na moŋ bo-ro ooo, a de kpa feyɛ mon' waa anen. ¹⁹ Amaa mo gyi-an ne mo e kpa bamɔ aseŋ bwet̄-ɔ, n du nee feyɛ ɔkyeɛ ne e kpa a ɔ kowɛ, ne o dunjwi, ne a bo mɔ gya bwet̄-ɔ. Mo i gyi aworefɔ aseŋ-aaa n ya bo fo saŋ ne mone mfɛere i kyurowi a ij kii feyɛ Kristoo lee-o. ²⁰ Mo e kpa feyɛ weetee m bo mone ase mbeyom̄, na m beę kyurowi mo aseŋkparegyi ne mo e tɔwɛ a n gywii mone-ɔ. Anen ne a du mbeyom̄-ɔ mo mfɛere moŋ da a ij nju anen ne mo e sa sensa a n gywii mone bo lee anen a aseŋ mo se-ɔ.

Hagaa na Sara

²¹ To, mone aseŋ ne mone ye mone e kpa a mon' gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ, mon' laato a mon' nu anen ne mbraa amo dee a tɔwɛ-ɔ. ²² Baa kyoree Wuribware a mbraa wɔrɛ-ɔ-ro feyɛ Abraham de agyi nyansɛ anyo, bamɔ-ro oko mɔ nyi gye kenya nee, ne ɔkonjɔ ne o saŋ-ɔ mɔ nyi gye ogyi nee. ²³ ɔkyeɛ ne o gye kenya-ɔ a nya kame, ne o kowɛ anen ne ba kowɛ sesɛ kemaa-ɔ dee. Amaa ɔkyeɛ ne o gye ogyi-o feraa, mo a moŋ taarɛ kowɛ-ɔ se-ɔ, o nya kame kowɛ keegyi, a lee feyɛ Wuribware ya tɔwɛ bo beya feyɛ a waa anen. ²⁴⁻²⁵ Aseŋ mo du nee feyɛ kekpare-ɔ. Akyeɛ anyo mo, Hagaa, ɔkyeɛ ne o gye kenya-ɔ, na Sara, ɔkyeɛ ne o gye ogyi-o, yere bo sa etan enyo ne Wuribware a waa bo beya mɔ aa mɔ aseŋ mbɔŋtɔ-ro-ɔ. Hagaa yere bo sa Sinaa kebee-ɔ Arabia sweere se mfen ne Mosis na Isireelii awuye a sure si feyɛ ba gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ. Anen a ɔkyeɛ mo ne ba tee ε Hagaa-ɔ agyi ne o kowɛ-ɔ, bo gye anya nee feyɛ mɔ-ɔ. Mbeyom̄ Yerosalem maj na Yudaa awuye-o du nee feyɛ Sinaa kebee a aseŋ-ɔ. Bamɔ peee du nee feyɛ anya-ɔ, a lee feyɛ bo saŋ bo gya anen a mbraa-ɔ se. ²⁶ Amaa maj ne bo beę ba tee ε Yerosalem ne o bo soso-ɔ feraa, aseŋ kwee. A lee feyɛ maj amo aseŋ moŋ gye anya nee. Ane Kristoo awuye gye maj amo aseŋ nee. Ne anen a maj amo du nee feyɛ ane nyi-o. ²⁷ Baa kyoree waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-ro feyɛ,

*“Jleŋmaŋpo, fo ne fo moŋ kowɛ daa-ɔ,
ba kakatɔgyi bo faa-ro kenjen,
fo ne fo moŋ tee dunjwi daa-ɔ,
a lee feyɛ fo ne fo kuri a sere yɔwɛ fo-ɔ
e nya njaagyia fɔ kyon
mɔ ne o saŋ o te mɔ kuri aye-ɔ.” **

²⁸ Mbeyom̄ mo kosobee-an, Wuribware a tɔwɛ anen a aseŋ amo bo beya sa Abraham-ɔ se-ɔ, mone gye Abraham mɔ gyi-an feyɛ anen dee ne Sara mɔ gyi Isak gye Abraham mɔ gyi-o nee. ²⁹ Saŋ amo-ɔ mɔ gyi ne baa kowɛ mɔ feyɛ anen ne ba kowɛ sesɛ kemaa-ɔ a waa mɔ ne Wuribware a kufwiijne-o a sa ne baa kowɛ mɔ-ɔ aworefɔ. Anen a aworefɔ ne ane i gyi ndeo-ɔ. ³⁰ Ntet̄ ne baa kyoree waa abwareseŋ wɔrɛ-ɔ-ro feyɛ Abraham waa-ɔ nee? Bo ye,

“Gya ɔkyee ne o gye kenya-o na mò gyi-o bo kyoŋwe.
A moj de kpa feye ɔkyee ne o gye kenya-o mò gyi nyansse-o
 i gyi mò se kapotee, haree kamò kebegya gbaa.
ɔkyee ne o gye ogyi-o mò gyi nyansse-o
 e gye ne o gyi kapotee-o pese.” *

³¹ Amose se-o mo kosoobee-an, ane moj gye ɔkyee ne o gye kenya-o mò gyi-an, amaa ane gye ɔkyee ne o gye ogyi-o mò gyi-an nee.

5

Yeesuu Kristoo a morowé mone nee na mon' nya mone eyee

¹ Kristoo a morowé ane nee a kasentij si ane nya ane eyee. Anej se-o mon' lej eyee, na mone ma lee sa a ɔko sa a mon' kii mbraa ne Wuribware a sa Yudaa awuye-o anya bee. ² Mon' nu, mo Pooł, mo i gyi mone kasentij feye mone ya sa bamò kpa feye bo teŋŋe mone atweetü, a kaapo nee feye keto ne Kristoo a waa-o maa lee kya mone-ro. ³ M bee mo i yii mone se feye mone ɔkemaa ya gya ayeba amo se, ne ɔsa ne baa ten mò kɔtweetu, amo feraa a kaapo nee feye oo kii Yudaanyi nee, ne a tiri feye o gya Yudaa awuye a mbraa ne n ya san-j pese se kyeekyee. ⁴ ɔkemaa ne o towé feye mò ya gya Wuribware a mbraa-o se, Wuribware e tee mò e sesi timaa-o a ten mò eyee lee Kristoo ase, ne oo kine nyure ne Wuribware e kpa a o yure mò-o. ⁵ Anè feraa, Wuribware a kufwiijë timaa-o e gye ne o kya ane-ro, na ane kɔore gyi feye ane de temaa ane gywii sanj ne Wuribware e tee ane lamañ-nò feye asesi timaa-o. ⁶ A lee feye ane a tee tii Kristoo Yeesuu a kokoobee-o se-o, haree baa teŋŋe ane atweetü bëe bø moj teŋŋe ooo, a moj gye ato n a tiri pese-o. Keto ne ki tiri-o e gye feye ane kɔore Kristoo gyi, na ane kækpa ne e kpa ane kosoobee-an-a kaapo feye ane kokoaregyi-o bo lej.

⁷ Weetee san kq-ro mone Galatiya awuye dee mone e waa ato neenæ. Ne nse ya foree waa mone-ro feye mon' yowé kasentij-o kegyase? ⁸ N nyi feye n gye Wuribware ne o tee mone feye mon' bo gya mò se-o ya waa anej. ⁹ Abresë ya towé feye, “Yisi kafonfwee e gye ne o sa a bodobodoo pese tin.”

¹⁰ To, ane nyanjre e sa ne mo e kɔore mo i gyi feye mone i sure asej ne mo a towé-o se, na keto ne ki tii si-o e gye feye Wuribware i gyiiri ɔko ne o tooraan mone-o kesebo.

¹¹ Ama maa se mo e towé abwareseñ-o nee feye atweetü ketenjë tiri nee-o, weetee ntò se ne Yudaa awuye-o san ba waa mo aworefso-o nee? Ne anej a kekaapo-o e bo danj, amo feraa weetee mo ya towé feye Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ro-o se sa asej pese, bamò iduñ maa fwii mo se. ¹² Mo e kpa feye bamò pese ne ba tooraan mone-o, bo lee bamò awee bo tii bamò atweetü ketenjë-o se. ¹³ Mo kosoobee-an, mone feraa, Wuribware a tee mone feye mon' nya mone eyee lee anej a mbraa-o se. Amaa mone ma kan towé feye, “To, nkée feraa ne Wuribware a mbraa-o a moj lee n de ane se keyaalen-j se-o, ane e taare a ane waa keto kemaa ne ane e kpa-o.” Keto ne mon' waa-o e gye feye mon' ba mone eyee sunj abee, na mon' kpa abee asej, na mon' kya abee-ro. ¹⁴ Wuribware a mbraa-o pese kunju e gye mbraa ne n ye, “Kpa fo bëekø asej feye anej ne fo e kpa fo eyee-o.” * ¹⁵ Amaa mone daa i du feye mbo kpeñse ne ba kra bamò kosoobee-an mbo ne ba dunjwi bamò nyowore ba kyaye-ro-o lee-o feraa, mone i kpuri abee. Amose se-o mon' sa se.

Wuribware a kufwiijë timaa-o na kiryijkpasegyi-o

¹⁶ Amose se-o mo e towé mo i gywii mone feye mon' sa a Wuribware a kufwiijë timaa-o deere mone se, na mone ma lee nya waa ato boye kemaa ne mone fɔŋfɔŋ nykpono e kpa-o. ¹⁷ Keto ne ane nkpono e kpa feye ane waa-o kwee keto ne mò kufwiijë-o e kpa feye ane waa-o-ro. Ato anyo mo gye adoj nee, amose se-o mone moj de kpa feye mone e waa keto kemaa ne mone e kpa-o. ¹⁸ To, Wuribware a kufwiijë-o e deere mone se, n lee gye mò mbraa-o e gye ne dëere mone se.

¹⁹ Mbeyomo keto ne ane nkpono e sa ne ane e waa-o, ɔkemaa e taare a o lju feye a moj bo danj. Keto ne mo e towé kemo asej-o e gye kanyarekpa na kakyekpa na kayu na kipurima na asej boye kemaa ne a tii si-o. ²⁰ A moj bware feye mon' sunj ikisi, na mon' ba asiben bo kyo asej bëe bo waa keto kemaa. Ne a bee a moj de kpa feye mon' kisi abee, na mon' ko, na mon' ka kokoobee, na mon' waa kadunjwii na gyikore. A moj de kpa feye mon' ko, na mon' teŋŋe-ro, na mon' ke abee-ro ntuj si mone e sa senza mone i kye abee. ²¹ A moj de kpa feye mone de mone kosoobee-an kikisi. A moj bware feye mon' bwëe, na mon' gya a mon' nnu nta bweetü, bëe mon' waa keto kemaa ne k du anej-o. Mo a kyo gye nkpeñ yili mone se, ne m bee mo e towé feye bamò ne bo te anej a kakyena boye-o-ro-o maa nya kpa a bo tii Wuribware a kuwure-o si.

* **4:30** Keleekaase 21.10. * **5:14** Kolonjø mbraa 19.18.

²² Amaa Wuribware a kufwiij-e-o e gyee asese nkpree ketu kemaa-ro, amo feraa ba kpa bamo kosobee-an asej, na bamo akato gyi, na bamo iduun yuri. Bo de kanyite sa bamo kosobee-an, ne ba waa bamo kosobee-an itimaa na kedamenanje, ne bo de kasentinj sa bamo kosobee-an. ²³ Ba baa bamo eyee kaase, ne ba deeret bamo eyee se neenue. Anen a daa-o bo danj. Mbraa kq moj bo-ro ne n towé feye anen a ato-o moj bo danj. ²⁴ Bamo ne bo gya Kristoo Yeesuu si-o a kine bamo daa boye-o na mferet boye kefa ne n nya lee bamo nkpona-ro-o. A du nee feye bamo a da bamo eyee bo mera kiyii kpare-abee-ro se-o, ne baa taa bamo mferet boye bo wu-o. ²⁵ Wuribware a kufwiij-e-o a gyee mo ne o sa ane kakyena popwee-o se-o, ane sa a o deeret ane se. ²⁶ Anen ma waa akatlej. Anen ma fwii ane kosobee-an iduun, ne nkee anen ma waa ketu ne ke e mao ane kosobee-an njobore-o.

6

Mon' deej waa itimaa

¹ Mo kosobee-an ne mone gya Wuribware a kufwiij-e timaa-o si neenue-o, mone ya nju oko e waa boye, mon' kaapo mo kpa timaa-o. Amaa mone e kpa a mon' waa amo-o, mon' baa mone eyee kaase sesse amo ase. N gyee anen, mone e sa a Obonsam kyo mone-ro kee ba mone bo waa ebeye-ro. ² Okemaa kya mo kosobee-ro ketu kemaa-ro. Mone ya waa amo-o, amo feraa mone e waa ketu ne Kristoo a towé gywii mone feye mon' waa-o nee. ³ Okemaa ne o fa feye o gyee sesse dabe-o, na mo-o moj gyeyee-o e penna mo eyee nee. ⁴ Mon' sa a mone okemaa deeret mo fonyon kakyena-ro kee anen ne ka du-o. Ne mo ya ba mo mferet bo deeret mo fonyon kakyena-ro, ne o moj bo deeret boko lee feraa, mo i de kotako ne o yere kemoo se a o bo kaapo eyee-o, o nju. ⁵ A lee feye ketu ne sesse kemaa e waa-o, kemoo kakoka dees ne o nya. ⁶ Amaa a bware feye bamo ne ba suye abwaresej-o sa bamo akaapopo-o ato timaa kemaa mo ne bo de-o ako.

⁷ Oko ne o fa feye o taare a o penna Wuribware-o e penna mo eyee nee. Ketu kemaa ne sesse i dwii-o, kemoo dees kemoo ne o nya. ⁸ Mo ne o dwii ato boye-o e nya aboye nee. Amaa mo ne o dwii ato timaa-o e nya atimaa. Anen dees ne mo ne o gya ketu ne mo kakpono e kpa-o se-o e fo pree. Amaa mo ne o gya Wuribware a kufwiij-e timaa-o si-o e nya nkpaa na kukyure ne a moj de kce-o lee Wuribware a kufwiij-e-o ase. ⁹ Amose se-o mone ma sa a ane kpone itimaa kowwa se. Anen e moj kinjji kamoe feraa, sanj ko e ba ne anen e nya ane itimaa kakoka. ¹⁰ Amose se-o san kemaa ne anen e nya kpa-o, a bware feye ane waa okemaa itimaa. Amaa ane gyee nkpree waa ane kosobee-an Kristoo awuye itimaa pwee.

Mo asej lalalowe

¹¹ Mbeyomo feraa, mo fonyon asaree ne n de mo e kyoree wore mo mo e gyee kee. Mon' kee akyorreegyi dabe ne mo e kyoree-o. ¹² Nteto asese e gyee bamo ne bo maa se ba towé feye bo tejjne mone atweetu-o? Ba kpa feye boko kyoro bamo nee. Amaa bo maa kpa feye ekoo waa bamo aworefao bo leej ketu ne anen e kaapo bo leej Kristoo kuwu kiyii kpare-abee-ro se-o se-o nee. ¹³ Amo pree gbaa, anen a asese mo dees ne baa tejjne bamo atweetu-o moj gya mbraa ne Wuribware a sa Yudaa awuye-o pree se. Amaa bo deej ba kpa a mon' tejjne mone atweetu, na bo nya taare kaapo bamo eyee feye baa sa ne mone a waa mone nyowore mfaanee a ato-o nee.

¹⁴ M feraa, ma kaapo mo eyee ketu kemaa se, amo bo lee anen ne anen nyanje Yeesuu Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ro se-o se-o wore. Mo a wu anen a lowi-o si-o, kaye mo-ro nyorowee boye moj leej m bo mo kone. N du nee feye n ya wu-o. ¹⁵ A lee feye hareej baa tejjne anen atweetu, beee bo moj tejjne ooo, a moj gyeyee ato ne a tiri-o. Ketu ne ki tiri-o e gyee feye Kristoo a waa anen aseee popwee. ¹⁶ Bamo ne bamo feraa bo te anen a kakyena popwee mo-ro-o, mo e kore kewbarekore feye Wuribware e sa bamo kayeeyuri, na o yure bamo. Bamo ne bo gyee Wuribware asese kasentinj-o no mo e kore mo e sa-o.

¹⁷ Amo ne a gyee kee-o e gyee feye mone ma leej sa a oko bee toora mo, a lee feye mo e taare a n kaapo mone alopanq ne a te mo kayowore se ne a kaapo feye Yeesuu e bo mo-o. ¹⁸ Mo kosobee-an, mo e kore kewbarekore feye anen nyanje Yeesuu Kristoo yure mone. Ameyo.

Ifisus awuye

Wore ne Pooł a kyoree bo kyonwé Ifisus man-nó Kristoo awuye-o

¹ Mq, Pooł, ne Wuribware a lee feye n̄ kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o əkō Yeesuu kujnu si asej timaa-o kɔtɔwē-rɔ-o e gyę ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwé mone ne mone gyę Wuribware asesę ne mone te Ifisus man-nó, ne mone e kɔrē Kristoo Yeesuu mone i gyi, ne mone gya mò se-o. ² Mo e kore kebwarekore nee feye ane se Wuribware na ane nyajpe Yeesuu Kristoo yure mone, na o sa mone kayeyuri.

Nyure ne Wuribware na Kristoo a sa ane-o

³ Mon' sa a ane kyoro ane nyajpe Yeesuu Kristoo mò se Wuribware, a lee feye oo boro mò kufwiijne timaa-o si sa ane ne ane gyę Kristoo asesę-o nyure ne n̄ ya lee soso-o, ne ane eyee a yuri ane. ⁴⁻⁵ Kasejtin pwee ne Wuribware a dee tweę kaye-o, oo kyo lee ane feye ane boro Kristoo si bo kii mò asesę. Wuribware a kpa ane asej bweetę-o se-o, mò akato a gyi ane se, ne oo fa mò mfeerre feye o boro Yeesuu Kristoo si a o sa a ane kii mò gyi-ana tii mò kokowebęe-o se. Ne oo bee lee ane feye ane nkpono fwiiri na, ane ya yere mò akato-rø, na əkō ma nya poro ane feye ane a waa kebøyę ko.

⁶ Nyure amo preee ne oo boro mò gyi Yeesuu ne o kpa mò asej bweetę-o se ke ane, na ane nya kyoro mò kedamenanse na mò kedabé. ⁷ Kristoo a wu-o si, ne Wuribware a taare ba Kristoo mbogya bo kɔrē ane lee Əbənsam kesarę-rø, ne ane a nya ane ęyee. Mfaanee a kpa-o se ne oo boro taa ane ebøyę bo ke ane. Amo-o preee e kaapo ane n̄ mò nyure ne oo sa ane-o kya bweetę-o nee. ⁸⁻⁹ Nyure-o ńko e gyę feye oo sa ane kanyiasen preee na ane bo n̄u keto ne oo fa haree lee san-j feye o waa-o. ¹⁰ Keto ne oo fa, ne mò akato a gyi feye o waa-o e gyę feye san ja fo, a bware feye o sa a keto kemaa ne kę bo soso na kaasę-o preee bo tii abee se, na Kristoo gyi amo se preee kuwure. ¹¹⁻¹² Katin e gyę feye Kristoo si ne Wuribware a boro lee ane feye ane kii mò asesę. Ne Wuribware e gyę ne oo kra mò mfeerre ane n̄ keto kemaa e waa-o se-o, mò e gyę ne haree lee dedaa-o oo lee ane feye ane kakyena-rø sa a o nya nkypor na kedadé na wuraa. A lee feye ane ya gyę nkypor kɔrē Kristoo gyi.

¹³ Mone Ifisus awuye gbaa, mone a bo tii Kristoo a kokowebęe-o se sanj ne mone a nu Wuribware asej ne a gyę kasentin, ne a gyę asej timaa-o, ne a kaapo ane n̄ Wuribware e taare a o morowę mone-o. Sanj ne mone a kɔrē asej timaa-o gyi-o, ne oo sa mone Wuribware a kufwiijne timaa-o ne oo tawę bo beya feye o sa mone-o. Mò kufwiijne-o ne oo bo dənjo mone se bo kaapo feye mone gyę mò asesę, feye ane n̄ sejse ya soa ato, ne oo nywę amo, na əkemaa nya n̄u feye mò e bo-o. ¹⁴ Wuribware a kufwiijne timaa ne ane de-o bee o du nee feye Wuribware a taa atanne bo beya kaase bo kaapo feye oo soa ane-o. Amo-o a kaapo nee feye kake ńko o ba, na o bo taa keto ne oo soa-o. O taa ane a o yaa mò ase feye ane n̄ ne oo kyo tawę bo beya-o. Na Wuribware bee nya nkypor na kedadé na wuraa.

Anen ne Pooł a kore kebwarekore sa Ifisus awuye-o

¹⁵ Amaa m feraa, mo a nu asej kɔnɛkɔnese kę feye mone sanj mone e kɔrē ane nyajpe Yeesuu mone i gyi. Ne mone bee mone e kpa Wuribware asesę preee asej, ¹⁶ Lee san ne mo a yere bo nu asej mo-o, moj t̄ee yowę kesa Wuribware ajsę bo sa mone. Sanj kemaa ne mo e kore kebwarekore-o, mo i nyinji si mo e tawę mone asej mo i gywii Wuribware. ¹⁷ Keto ne mo e kore kemaa se kebwarekore mo e sa mone-o e gyę feye Wuribware ne o gyę ane se dabe-o na ane nyajpe Yeesuu Kristoo mò se-o sa mone mò kufwiijne timaa-o, na o nya sa mone kanyiasen, na o nya lee anen ne o du-o kawu bo kaapo mone. Mfaanee ne mone i gyii mò neenee. ¹⁸ M bee mo e kore kebwarekore feye mone akato buŋni, na mon' nu temaa ne oo sa mone-o kaase, na mon' n̄u feye oo tee mone bo kii mò foŋfan lee, na mon' bee n̄u nyure dabe ne oo tawę bo beya feye o sa mò asesę-o. ¹⁹⁻²⁰ M bee mo e kore kebwarekore nee feye mon' n̄u ane n̄ Wuribware a keyaaleń mo kyo na anen ne kę e waa kusun-o, keyaaleń ne o de kemaa se sa ne ane e kɔrē mò ane i gyi-o. Keyaaleń mo dee ne Wuribware a bo kyinji Kristoo lee lowi-ro, ne oo yaa mò soso ya bo kyena mò kigiyisesaree se, na o nya nya keto kemaa se keyaaleń-o. ²¹ Ne Wuribware a sa ne Kristoo a gyi sesę kemaa na keto kemaa ne ki de keyaaleń soso na kaase na kaya m̄a-rø na kamg ne ka ba-o-rø-o kuwure. Ne oo sa ne Kristoo kenyare kyo kenyare kemaa. ²² Ne Wuribware a taa keto kemaa baa Kristoo kaase, ne oo bee sa ne oo kii asoree-o-rø keto kemaa owure. ²³ Kristoo du nee feye kunju-o, ne ane asoree awuye mo e gyę mò kayowore. Anen se-o o boro asoree-o se o kaapo mò keyaaleń, ne o kɔrē kaya m̄a-rø preee ato kpa kemaa se a o lowę.

2

Anēj nē Wuribware e kpa anē asej bweetō-ɔ

¹To, san-ɔ mone gye abɔyewaapo nee. Amose-ɔ, mone d̄ee mone moj de kakyena popwēe. ²Nsanj amo, amo mone gya kaye mo-ro ases̄e a ekpa-ɔ se. Nē mone i bu ok̄o ne o gye afwii-ro owure-o. Ḍbonsam, ne o gye ibrisi p̄ee-e-ro obres̄e-ɔ, asej ne mo e tōwe. Mō e gye ne mbeyom̄o o maa se o waa kusun boye bam̄o ne bo maa bu Wuribware-ɔ ḥkpono-ro. ³Anē gbaa anē d̄ee anē tii bam̄o ne bo gya dimaadi keprē se-ɔ se, ne anē a d̄ee waa asej boye ne anē nyorowē na anē mfeere e kpa-ɔ. Bam̄o a kowē anē anēj-ɔ se-ɔ, anē gbaa anē d̄ee anē tii bam̄o ne Wuribware duŋ in fwi si-o si nee.

⁴⁻⁵San ne anē d̄ee anē gya ekpa boye se-ɔ, anē moj de kakyena popwēe. Mbeyom̄o feraa, Wuribware a kyinji Kristoo lēe lowi-ro-o si-o, ne anē a nya kakyena popwēe. Wuribware a nu anē ewēe bweetō, ne o kpa anē asej bweetō-ɔ se, ne o waa anē. Oo su anē se nee se, ne o morowē anē. ⁶A du nee feye Wuribware a kyinji anē lēe lowi-ro, feye anē ne oo kyinji Kristoo-o. Ne a bee a du feye mō a sa ne anē a yo ya kyena mō as̄e Wuribware se feye anē a gye kokowebēe koŋko-ro ases̄e-ɔ. ⁷Oo waa amo-ɔ bo yera nsu p̄ee nee, na a kaapo anē ne oo su anē se bweetō, na anēj ne o kpa anē ne anē bo mō kokowebēe-ɔ-ro-ɔ asej bweetō-ɔ. ⁸Oo su anē se bweetō nee se, ne san ne anē a kōrē Kristoo gyi-o, ne o morowē anē. Anē kokōrē mō gyi-o gbaa maa lēe anē foŋfōn keyaalej se. Wuribware e gye ne o sa ne anē e kōrē anē i gyi. ⁹Amose-ɔ n gye asun timaa ne anē a waa-ɔ se ne o morowē anē. A d̄ee a gye anē nee, weetee boko e taare a bo kaapo bam̄o eyee. ¹⁰Mō e gye ne o twēe anē, ne o boro Kristoo Yeesuu si bee lōnjō anē, na anē taare waa itimaa ne oo lee anē feye anē waa-ɔ.

Kristoo ya waa Yudaa awuye na bam̄o ne bo moj gye Yudaa awuye-o asej koŋko

¹¹⁻¹²Amose-ɔ mo e kpa feye mon' nyinji si feye sanj ko-ɔ mone moj tii Kristoo a kokowebēe-ɔ se. Ne mone akowepo mō moj gye Yudaa awuye. Anēj se-ɔ mone d̄ee mone moj tii Wuribware ases̄e se. Yudaa awuye de mbraa ko feye bo tēnje bam̄o atweetu. Anēj se-ɔ, ba saare mone ne mone moj gye Yudaa awuye-o feye mone moj tēnje mone atweetu. (Amaa ses̄e kayowore se asej wore nee.) Ne mone bee mone moj tii Yudaa awuye a kasuro-o si. Amose-ɔ mone kana d̄ee ka moj bo ato ne Wuribware a tōwe bo beya feye o sa mō ases̄e-ɔ-ro. Mone d̄ee mone moj de kotoko temaa kaye mo-ro, ne mone d̄ee mone aa Wuribware kebonto-ro bo ef̄o. ¹³Kasentin san-ɔ mone bo kef̄o, amaa mbeyom̄o feraa mone a tō mō-ro. Kristoo mbogya ne o ya twiiri wee swēerē san ne oo wu-o a lōnjō mone aa Wuribware kebonto-ro, ne o ya sa ne mone a bo lwee Kristoo Yeesuu a kokowebēe-ɔ-ro. ¹⁴Kristoo foŋfōn ya baa kayeyuri Yudaa awuye na bam̄o ne bo moj gye Yudaa awuye-o mboŋto-ro. Amo-ɔ du nee feye mō a bwee kidenbee ne ke bo Yerusalem manj-nō, ne kii i kuŋ bam̄o ne bo moj gye Yudaa awuye-o na bo ma nya lwee Wuribware sunjka-ɔ-ro-ɔ. ¹⁵San ne Kristoo a wu-o, o teñ mbraa p̄ee ne o ya sa ne Yudaa awuye na bam̄o ne bo moj gye Yudaa awuye-o i kisi abee-ɔ-ro. Oo waa anēj nee na ases̄e ntuj nyō amo nya kii ases̄e koŋko, na bo waa mō ases̄e, na bo nya kyena kayeyuri-ro. ¹⁶Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ɔ-ro-ɔ se nee bo lee ndon ne mō bo ases̄e ntuj nyō amo kebonto-ro-ɔ. Ne o ba bam̄o bo tii abee se, ne baa kii koŋko, ne o lōnjō bam̄o p̄ee na Wuribware kebonto-ro-ɔ. ¹⁷Ne o ba tōwe abwareṣej gywii mone ne mone aa Wuribware kebonto-ro bo ef̄o-ɔ, na anē Yudaa awuye ne anē te anē bene Wuribware-ɔ feye anē ases̄e ntuj nyō mo kyena kayeyuri-ro. ¹⁸Oo waa mfaanee nee na anē ases̄e ntuj nyō mo nya boro mō se kii ases̄e koŋko ne anē bo Wuribware a kufwiijē timaa-o si anē e yo Wuribware ase-ɔ.

¹⁹Amose-ɔ mone moj lee mone gye af̄o. Mone tii bam̄o ne Wuribware e tee bam̄o feye mō ases̄e-ɔ se, ne mone bee mone tii Wuribware a kokowebēe-ɔ se, ne mone p̄ee a kii Wuribware a manj-ɔ-ro awuye. ²⁰⁻²²A du nee feye mone a gye afore ne Wuribware de o pwēe mō sunjka o yera-ɔ. Kristoo foŋfōn e gye talii gyenjkpeſe. Kristoo a ayaa-ro ayerepo-ɔ na Wuribware akyaaamee mo ne o de o gya Kristoo si. Ne mone ne o de o gya bam̄o-ɔ se na mō sunjka-ɔ nya fe, sunjka amo a kyo kii mfej ne Wuribware e boro mō kufwiijē-o si o te, ne anē deē anē i sun anē nyanjē Kristoo-o.

3

Anēj nē Wuribware a lee akweerōsej ko bo kaapo P̄oɔl-ɔ

¹Mo, P̄oɔl, gye Kristoo Yeesuu ses̄e ne baa tii-o nee. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye aa leel kusun ne mo e waa mo e sa mo ne mone moj gye Yudaa awuye-o si ne baa tii mo. ²Mo e kōrē a n gyi feye mone a nu feye mo késarée-ro ne Wuribware a taa abwareṣej kotōwe bo lee anēj ne oo nu mone ewēe-ɔ asej bo waa. Mone se ne oo kperi taa amo sa mo. ³⁻⁴Wuribware a lee keto ne san-ɔ kaa kweerō-ɔ bo kaapo mo. Amo asej wore ne mo a deŋ kyoree kafwēe bo kyoŋwe mone-ɔ. Mone ya karé amo-ɔ damenanjse, mone e taare a mon' nyu anēj ne mo a nu keto ne Wuribware a bo kweerō bo lēe Kristoo kuŋu si asej-ɔ

kaase.⁵ Sañ-o Wuribware moj lee ato kweerose mo bo kaapo sesé dimaadi. Amaa mbeyomá feraa Wuribware a ba mó kufwiijé-o bo lee amo bo kaapo mó ayaa-ro ayerepo na mó akyaméé-o.⁶ Kéto né oo lee bo kaapo-o e gye feyé bamó né bo moj gye Yudaa awuye-o a bo tii Yudaa awuye-o si, né hamó péesé a kii asesé konkjó. Na bo nya nya nyure né Wuribware e sa-o na kétó né Wuribware a tówé bo bęya feyé o boro Kristoo Yeesuu si na o bo sa mó asesé-o.

⁷ Aseñ timaa bo lęe Yeesuu kuju si koto wé-ró ne Wuribware a sa ne Yudaa awuye na bamó ne bo moj gye Yudaa awuye-o a bo waa kana. Amaa mo, Paol, né Wuribware a ba mó keyaaleñ-o bo yure mo, né oo waa mó mó keyaafstre.⁸ Hareé mo a gye Wuribware a asesé-o-ró kayaagyi-o gbaa ooo, mo ne oo sa nyure, na ḥ nya tówé aseñ timaa-o gywií bamó ne bo moj gye Yudaa awuye-o. Kéto né o ye n tówé-o e gye feyé Kristoo kuju si aseñ timaa kyo bwęetó, né n gye amo péesé ne ané e taare a ané nu kaase-o.⁹⁻¹⁰ Oo sun mo néé feyé m bo lee kétó ne ko kweeró, né o fa kemo mféeré feyé o waa-o, na m bo kaapo asesé, na bo ḥ kemo awaase. Hareé lee sañ ne ané otwéepo Wuribware a twęe kaye-o, né oo ba kétó né o kpa feyé o waa-o bo kweeró okemaa se, na mbeyomá Wuribware mbao né bo bo soso-o nya suye, na bo nu Wuribware a kanyiasen-j-o agyigyi-ro agyigyi-ro lee kétó né o ba mó asoree se o waa-o kaase.¹¹ Ané nyarpe Yeesuu Kristoo si né Wuribware a boro bo waa kétó né o fa mó mféeré sañ kemaa feyé o waa-o.¹² Kristoo ne ané e kóre mó ané i gyi-o si, né ané e nya ḥkpono ané e kóre Wuribware ato, na kufu moj de ané.¹³ Amose-sé-o mo e kóre mone néé feyé mone ma yore mone abaa-ro bo lee ané ne mo i ḥu aseñ tilkpá mfée-o se. Mone feraa, mone e taare a móñ kaapo mone eyee gbaa bo lęe ané ne mo i ḥu aseñ mó-o se, a lee feyé mone se ne mo a kperi, ne mo i ḥu aseñ mo.

Aneñ ne Paol a kóre kebwarekore sa Ifisus awuye-o

¹⁴⁻¹⁵ Sañ kemaa né mo ya fa kétó ne Wuribware a waa sa mone-o mféeré, amo mo a kpush anjurii kóre ané se ne o bo soso-o kebwarekore. Mó ya sa ne kétó kemaa né ké bo soso bęee kaase-o te kemo fónfón kokowebé-ró.¹⁶ Kéto ne mo e gye ḥkpcé mo e kóre feyé Wuribware sa mone lee mó kapotee dabe-o-ro-o e gye feyé o boro mó kufwiijé timaa-o si bo sa mone wóre.¹⁷ Kéto nyarpe ne ki tii si-o e gye feyé mo e kóre kebwarekore néé feyé mone a kóre Kristoo mone i gyi-o si-o, o bo kyena mone ḥkpono-ró. Kesasepo-o mo e kóre kebwarekore néé feyé kékpa ne mone e kpa asesé aseñ-o se, mone kakyena-ro baare feyé ané ne kiyii ilen i lwee sweere-ro kyekyee-o.¹⁸ Na mone aa Wuribware a aseñ ne baa sañ-o nya ba kpa mo se bo nya elen bo ḥu ané ne Kristoo a kékpa-o kyo-o. Mó kékpa-o kyo bwęetó, hareé gbaa ané moj nyi kemo kana.¹⁹ Hareé ané a ma taare a ané nu Kristoo a kékpa-o kaase lówe gbaa ooo, mo e kóre kebwarekore néé feyé o sa a móñ ḥu ané a kékpa-o, na ḥkee mó fónfón keyaaleñ nya kóre mone ḥkpono.

²⁰⁻²¹ Moñ' sa a ané kyoró Wuribware, a lee feyé o taare a o ba mó keyaaleñ-o bo waa kusun ané ḥkpono-ró. Ne o bee o sa ané ato o kyon amo ne ané e kóre mó-o bęee amo ne ané e fa mféeré feyé ané e kpa-o. Mo e kóre kebwarekore néé feyé Wuribware boro asoree se na Yeesuu Kristoo si nya kedabé na wuraa nsu péesé na a moj de kęe-o. Ameye.

4

Asoree du néé feyé Kristoo kayowore-o

¹ Mó ne baa kperi kusun né mo e waaj mo e sa ané nyarpe Yeesuu-o si tii mó-o e kóre mone néé feyé, Wuribware a tée mone feyé moñ' kyena kakyena timaa-o si-o, moñ' len eyee kyena ané.² Moñ' dee baa mone eyee kaase, na moñ' bu at, na moñ' nya kanyite. Mone a kpa abee aseñ-o se-o, moñ' dee nyite abee.³ Moñ' len eyee sa a kayeejuri ba mone kakyena-ro, na moñ' nya waa kanó konkjó ne Wuribware a kufwiijé timaa-o a sa mone-o.⁴ A lee feyé kayowore konkjó e bo-ró. Kamg e gye asaree-o. Né Wuribware a kufwiijé timaa-o konkjó ma kpen e bo-ró. Ané dëe ne Wuribware se ne ané de temaa feyé ané e yo-o gye okonkjó néé kpen.⁵ Nyarpe konkjó wóre kpen né ané de. Ató né ané e kóre ané i gyi-o gye akonkjó néé. Asuu né baa bo ané-o gye akonkjó néé.⁶ Wuribware gye okonkjó kpen néé, okemaa ma mó se néé. Ané ne o de o waaj mó kusun, né o te ané okemaa ma kakpono-ró.

⁷ Amaa kanyiasen ne Wuribware a bo sa ané okemaa-o kwee abee-ro feyé ané ne Kristoo a ke-ro bo sa ané-o.⁸ Fejé ané ne baa kyoree waa abwareseñ wóre-o-ro-o.

"Mó a yo Wuribware se soso-o, oo taa adoj né oo kra-o bo yo.

Né oo sa okemaa na kétó né o nyi ḥwaa neenéé-o."*

⁹ Mbeyomá, "oo yo soso" mó kaase e gye emene? Kaase e gye feyé pwéé ne oo dëe yo soso-o, oo ba sweere na sweere kaase gbaa.¹⁰ Amose-sé-o okó né oo ba sweere-o se dëe ya yo soso soso

* 4:8 Kilin 68.18.

sosqo awore-ro kamee yo Wuribware se, na o taare yø kebare kemaa kayø-ro pøee. ¹¹ Mø ya sa a ne økemaa mø na mò kanyiasen. Ðø sa ne boøo a kii mò ayaa-ro ayerepo, boøo mø mò akyaaamæ, boøo mø mò aseñ timaa-o atøwepo, na boøo mø mò asøfowø na akaapopo ne ba deere asøree awuye si, na ba kaapø bamø atø-ø. ¹² Ðø waa amo-ø nee bø waa Wuribware asøse pøee siraa, na bø waa Kristoo awuye kusun, na asøree ne a gye Kristoo kayowøre-ø nya dan lqpa na alanfiya-ro. ¹³ Mfaanæ ne ane pøee e nya a ane waa kano konjø Wuribware mò gyi-o kokoøregyi-o-ro. Na ane bøe waa kano konjø gyii mò. Na ane kii asøse ne baa nya Kristoo keyaaleñ-ø.

¹⁴ Na ane ma lee kii nyaagyi ne asøse de kayeba ba pennø bamø kanyiasen-ø, ne ba sa ne bamø mfeere e yo mfee, na m ba mfee feye anej ne afwii e da yø mfee na a ba mfee, ne a sa ne alanjkpare e da a yø kebare kemaa se. ¹⁵⁻¹⁶ Amaa a tiri feye bø ba kekpa bø kaapø abee kasentij aseñ, na ane nya dan, na ane waa feye Kristoo ketø kemaa-rø. A lee feye Kristoo du nee feye sese kuru ne ke gye mò kayowøre pøee keyaaleñ-ø. Sese kayowøre ekyakpa-ø e gye ne a de sesø kayowøre ton kemaa-ro bo kya abee se, ne a sa sesø keyaaleñ. Kayowøre ton kemaa i de alanfiya, ne sesø e dan. Amose-ø Kristoo awuye ya kpa abee aseñ ba kekpa bø waa bamø økemaa kusun, ba dan, na bø waa feye Kristoo-o-dee.

Mon' lee mone ekpa dedaa-ro, na mon' kii asøse popwee

¹⁷ Amose-ø, n de ane nyanyø Yeessuu kenyare-ø mø e kore mone feye mone ma lee sa a mone kakyena-ro waa feye anej ne bamø ne bø maa suø Wuribware a kamo-ø du-o. Mfaanæ a asøse-ø moø de mfeere. ¹⁸⁻¹⁹ Ne bø bøe bø maa nu Wuribware a asøse a kakyena-ø-ro kaase. Amose-ø bamø kakyena-ro moø du feye Wuribware a asøse-ø lee-ø. Ketø se ne bø maa nu kaase-ø e gye feye bamø aju-ro bø lej. Ne bø moø lee bø de ipeere. Ne bø de daa boye feye kakyekpa na kanyarekpa na kipurima na kayu-ana-ø, na bø maa taare a bo yøwe.

²⁰⁻²¹ Amaa n yi feye mone feraa mone suye amo-ø koko lee Kristoo ase, sanj ne mone a nu mò aseñ, ne mone a lee kegya mò se-ø, ne baa kaapø mone mò kasentij aseñ-ø. ²² Ketø ne mone a nu-o e gye feye mon' yøwe mone kakyena dedaa-ø na kenaregyi bøye-ø, a lee feye kayorøwe bøye maa lønøø mone lqponø-ro. ²³⁻²⁴ Na mon' sa a Wuribware sa mone mfeere popwee, na mon' kii asøse popwee ne bamø lqponø-ro a fwiiri, ne ba waa itimaa kasentij si feye Wuribware-ø.

²⁵ Amose-ø økemaa yøwe mò bøcko kepenna, na mon' deø gyi abee kasentij, a lee feye ane pøee gye asøree konjø asøse nee. ²⁶ Mone iduñ ya fwii gbaa ooo, mone ma waa bøye.* Amaa mon' sa a mone iduñ yuri pwee na kyøwe dee twee. ²⁷ N gye anej, mone e sa Ðbonsam kpa na o lwhee mone lqponø-ro. ²⁸ Ðø ne mø e gye oyu, o yøwe mø kayu-o, na o lee ba mò asaree bø waa kusun timaa ne ki de kasentij-ø. Na mø atanne ne o nya-ø-ro, o nya taare lee amo-ro ako bø sa atiripo.

²⁹ Mone ma lee sa a aseñkparegyi bøye lee mone nnø-ro. Amaa ketø ne mon' waa-ø e gye feye mon' tote aseñ kpeyaa ne a kya mone bøcko-ana-ro, ne a bware bo sa ketø ne mone e tote kemo aseñ sanj amo-ø. Na ketø-ø nya waa njyre bo sa økemaa ne o nu-o. ³⁰ Mone ma sa a kpa a kufwiine timaa-o kame-ro nyera, a lee feye kufwiine ne Wuribware a bo dønjø mone se bo kaapø feye mone gye mò aseñ. A du nee feye sese a soø atø, ne o nywøe amo, na økemaa nya nju feye mø e bo-ø, na o yøwe bo beya bo fo sanj ne o bøe ba a bo køore amo-ø. ³¹ Mone ma lee waa nyanyjan na kadunjwi, na mone ma lee da atø menaj menaj, na mone ma lee kpa øko, na mone ma lee kyii asøse, njkee mone ma lee kisi asøse. ³² Keto ne mon' waa-ø e gye feye mon' deø su abee se, na mon' taa ebøye bø ke abee feye anej ne Wuribware a ba Kristoo lowi bø taa mone ebøye bø ke mone-ø.

5

Kristoo awuye kyena kelanjjerø-ro

¹ Amo a tee a du mfaanæ ne mone a tee kii Wuribware mò gyi-ana ne o kpa bamø aseñ bwheetø-ø se-ø, mon' deø kase mò-ro. ² Mon' deø kpa abee aseñ mone kakyena-ro feye anej ne Kristoo a kpa ane aseñ, ne o ba mò fønøñø kayowøre bø lønøø ane aa Wuribware kebonjø-ro, ne Wuribware akatø a gyi anej a kolonjø-ø se-ø. ³ Amaa mone a gye Wuribware asøse-ø se-ø, a moø bware feye mone øko waal kakyekpa bøee kanyarekpa bøee kipurima bøee o de nyaspee. ⁴ A bøe a moø bware feye mon' tote anyerasen, bøee mon' sa esenja ne e moø de kanyiasen-ø. Njkee mon' yøwe isoori bøye, amaa Wuribware ne mon' deø sa mø arjse. ⁵ Mo i yii mone se feye økemaa ne o waa kakyekpa bøee kanyarekpa-ø bøee o puri-o bøee o de nyaspee-o maa taare a o tii Kristoo na Wuribware a kuwure-o si. Nyaspee du nee feye sese a yøwe Wuribware, ne o sun atetømonjta-ø.

* 4:26 Kiliñ 4.4.

⁶ Mone ma sa a øko ba ayeba bo pennna mone, a lee feye Wuribware duj i fwii økemaa ne o waa anej a ebøye-o se, na o ba bo gyiri mò kesebo. ⁷ Amose-o mone aa anej a ases-e-o ma nare. ⁸ San kq-o a dee a du nee feye kibugyii a bo mone nkpono-rø-o. Amaa mbeyomo feraa, a du nee feye ane nyajpe a kelanjero-o a bo mone nkpono-rø-o. Ne ke e lanjje ases-e akato-ro. Amosé-o mon' dee nare feye ases-e ne ba lanjje-ro kaye mo-ro-o. ⁹ Kelanjero e bo mone nkpono-rø, mone e waa itimaa na kedamenanje, ne mone i gyi kasentjin. ¹⁰ Na mon' dee buwi kpa ato ne a pre ane nyajpe Yeesuu-o. ¹¹ Kibugyii a ato bøye-o feraa moj de tønø kemaa. Mone ma tii hamo ne ba waa anej a ato bøye ma-o se. Keto ne mon' waa-o e gye feye mon' dee koso yere lamañ-no, na mon' dee towé gywii bamg feye keto ne ba waa-o mon bware. ¹² Kasentjin si feraa ebøye ne ba waa ba kweero-o moj bo pøee. Anej se-o, emo asej kotoøe gbaa de ipeere. ¹³⁻¹⁴ Amaa mone kekyenagyi ne mone te kemo kelanjero-rø-o e gye ne ke e kaapo bamg anej ne bamg ebøye-o moj bo dañ-o. A lee feye kelanjero-rø ne ases-e i nju keto kemaa neenæ. Feje anej ne Wuribware a towé kilij mo-rø-o. O ye,

"Idi wuye eeee, kyinji kyena lee lowi-ro,
na Kristoo a kelanjero-o nya wee fo se."

¹⁵ Amose-o mon' sa mone keborayi si. Mon' kine kegya kanyiasen ke-mon-de ekpa se. Amaa mon' gya ekpa ne i de kanyiasen-o se. ¹⁶ Na mon' ba mone sanj bo waa kusuj timaa, a lee feye mbeyomo feraa ebøye dooy a børo-ro. ¹⁷ Amose-o mon' gyii kanyiasen, na mon' lej eyee nu keto ne Wuribware e kpa feye mon' waa-o kaasæ.

¹⁸ Mone ma nuu nta bwæe, a lee feye a sa a mone ma taare kra mone eyee. Na mone ma taare a mon' kuj mone eyee feye mone maa lwee ebøye-ro. Amaa mon' dee sa a Wuribware a kufwiijje timaa-o e gye ne o kyena mone nkpono-rø. ¹⁹⁻²⁰ Mone ya waa anej, ne mone ya waa Deefid ilin na asoree ilin eworese eworese, mone de aseñkparegyi mone e kaapo abee ato, ne mone bee mone de mone mfëeré mone e kyoro ane nyajpe. Na mon' dee sa ane se Wuribware aijse keto kemaa-rø ane nyajpe Yeesuu Kristoo kenyare-ro sanj kemaa.

Anyare na bamg ka-ana asej

²¹ Mone pøee, mone a bu Kristoo-o si-o, mon' bu abee. ²² Mone akyee waareepo-o dee bu mone kuri-ana feye anej ne mone i bu ane nyajpe Yeesuu-o. ²³ Mone ne mone gye akyee-o, mon' dee waa anej bo lee feye mone akuri e bo mone ba deere mone se, feye anej dee ne Kristoo e bo asoree-o ne o kum amo ne o deere amo se-o. ²⁴ Amose se-o akyee-o dee bu bamg akuri keto kemaa-rø, feye anej ne asoree awuye i bu Kristoo-o.

²⁵ Nkee mone ne mone gye anyare-o mo, mon' dee kpa mone ka-ana feye anej ne, Kristoo a kpa asoree awuye asej-o se-o, ne oo wu bo sa bamg-o. ²⁶ Kristoo a wu sa asoree nee na o nya taa amo bo waa mò økofø, na o ba asuu këbo bo gyee økofø kayowore, na o ba mò abwaresej bo kpeø økofø kakpono-rø. ²⁷ Na o taa mò yaa mò aye, na o buñ mò ato timaa ne a bo dañ-o, na nduwii na aløpanø mone te mò se, na mò kayowore mone nyolwø nyolwø, ne mò kakpono-rø a fwiiri. ²⁸ Anej ne nyare kpa mò ka-o nee. O kpa mò feye anej ne o kpa mò fönføn eyee-o. Øko ne o kpa mò ka-o e kpa mò fönføn eyee nee. ²⁹ Nyare kq bo-ro ne o kisi mò fönføn eyee aaa? Daabii daal! O bera mo fönføn eyee nee, ne o deere mò fönføn eyee se neenæ feye anej ne Kristoo e deere asoree-o se-o. ³⁰ Anej e gye asoree-o, ne asoree-o mo du nee feye Kristoo kayowore-o. ³¹ Ne baa kyoree waa abwaresej wore-o-ro feye,

"Amose-o nyare e lee mò se na mò nyi løn-no, na o waaree,
na mò aa mò ka a waa kano kyena kii kokonjko."*

³² Asej dabe timaa kq bo asej mò ne mo a gye nkpeø towé-o-ro. Amaa Kristoo na asoree-o asej wore ne mo a towé. ³³ Keto ne mo e towé-o e gye feye nyare kemaa dee kpa mò ka neenæ, feye anej ne o kpa mò fönføn eyee-o, na okye mò dee bu mò kuri.

6

Nyaagyii na bamg akowepo, na anya na bamg anyajpe asej

¹ Mone ne mone gye nyaagyii-o mo, mon' dee gya mone akowepo nnø se, a lee feye anej e gye ne o bware feye Kristoo awuye nyaagyii waa. ² Wuribware a mbraa kudu ne baa kyoree waa abwaresej wore-o-ro-o njo yø,

"Bu fo se na fo nyi."*

* 5:31 Keleekaase 2.24. * 6:2 Mbäa kebeesa 5.16.

Mbraa amo-ro pess mmo-o se ne Wuribware a gye nkpee towé aseñ bo tii si bo beya. ³ Kéto ne oo towé bo tii si-o e gye feye,

“Waa anej na kétó kemaa nya baare sa fo,
sweere mo se, na fo nya kedankyee mfee.”*

⁴ Na mone ne mone gye akowepo-o mo, mone ma waa kétó ne ki i fwii mone agyi idun-j-o. Amaa mon' ba kebera timaa na kekaapo timaa ne kaa lee ane nyajpe Yeesuu ase-o bo kra bamoo.

⁵ Mon' ne mone gye anya-o mo, mon' dee gya mone nyajpe-ana ne bo bo sweere mo se-o nno se. Mon' dee sere bamoo, na mon' lee mone mme-ro sun bamoo, feye anej ne mone i sun mone nyajpe Kristoo-o. ⁶ Mone ma sun bamoo akato se wore. Mon' sun bamoo feye Kristoo anya a gye mone, ne mone e waa kekemaa Wuribware krepse se-o. ⁷ Mon' pee akato waa mone kusun feye n gye sesse ne mone e waa mone e sa-o, amaa ane nyajpe Yeesuu ne mone e waa mone e sa-o. ⁸ Mon' nu feye sesse e gye kenya ooo bee-e mò e gye ogyi ooo, ne mò ya waa itimaa, ane nyajpe Yeesuu e ka mò itimaa amo koka nee.

⁹ Mone ne mone gye anya a anyajpe-o mo, mon' dee kra mone anya anej dees, na mon' yowé keda bamoo kufu feye mone i gyiliri bamoo kesebo. Mon' nyinji si feye nyajpe koñko ne mone aa bamoo de soso. Mo feraa, o maa gyi aseñ kekpa se.

Mon' buj Wuribware ats ne a kuj mone eyee-o

¹⁰ Nkee mo kosobee-ana, mon' sa a mone keyaalen lee ane nyajpe Yeesuu a keyaalen dabe-o ase. ¹¹ Feje anej ne soogyaanyi i buj kekyanje ats a o bo kuj mò kayowore kejenaa-ro-o, mon' nya keyaalen pess ne Wuribware e sa mone, na mon' nya taare yere kejenaa bo kye Obonsam a kanyiasen-j-o. ¹² Mon' nu feye n gye sesse dimaadi ne ane e ko. Ané e ko bamoo ne bo dee bo gye Wuribware mbao, ne mbeyoma bo gya Obonsam se-o, a lee feye bo de keyaalen soso ba sa ne aseñ e waa ebøye kibugyii a njke mo-ro-o nee. ¹³ Amose-o mon' buj ato pess ne Wuribware e sa mone a mon' buj bo kuj eyee-o. Na odoñ ya tii mone, na mon' nya taare kuj mone eyee, na mon' nya yere kejenken ya bo fo kce.

¹⁴ Mon' yere kejenken. Mon' gyi kasentjin. Amo e gye mone brekaa ne o da mone elaa-re-ro-o. Mon' waa itimaa. Emo e gye kekyanje kaare ne mone e bo kuj mone akan-j-no-o. ¹⁵ Na mon' dee towé kayeeyuri aseñ timaa-o. Amo e gye mone asebeta. ¹⁶ Kéto ne mone e koore mone i gyi-o tiri bweeto. Kemo e gye akunyeets ne mone de mone asaree-ro bo dun Obonsam a deekpa anejgyi ne o tweeg mone-o. ¹⁷ Mone nyi feye Wuribware a morowé mone. Amo-o kinyi-o e gye kekyanje kepa ne mon' taa buj bo kuj mone aju-o. Na mon' nu Wuribware aseñ ne mò kufwiije timaa-o de na o bo sa mone-o. Aseñ amo e gye mone kepañ ne mone de a mon' bo ko-o.*

¹⁸ Mon' waa amo-o pess kebwarekore-ro. Na mon' dee kore kebwarekore san kemaa. Mon' sa Wuribware a kufwiije timaa-o dee gye mone nkpee sañ kemaa ne mone e kore kebwarekore-o. Amose-o mon' kyijni lèg idi-ro, na mone ma yowé eyee-ro. Mon' kore kebwarekore sa Wuribware aseñ pess sañ kemaa. ¹⁹ Na mon' kore kebwarekore sa ñ gbaa mo feye Wuribware sa mo kanoo a n towé aseñ, na mo ya lee aseñ timaa-o kawu, kufu moñ de mo. ²⁰ Anej ne Kristoo a lee mo feye n waa mò ayaa-ro ayerepo-o se ne baa tii mo. Mon' kore kebwarekore sa mo feye n taare towé aseñ timaa-o anej ne a bware-o, na kufu moñ de mo.

Kanaka

²¹ Tikikus, ane kosobee timaa na asoree økyaropo ne ane e koore mò ane i gyi-o, e ba mone ase, na o bo towé aseñ ne a waa mo ase mfee-o gywii mone. Ané aa mò e gye ne ane e waa ane nyajpe Yeesuu a kusunj-o. ²² Mo i sun mò mo e kyoywe mone ase na o nya towé anej ne ane du-o, na mone nkpono nya di mone mme-ro.

²³ Ané kosobee-ana-o feraa, mo e kore ane se Wuribware na ane nyajpe Yeesuu Kristoo kebwarekore feye bo sa mone kayeeyuri na kékpa na kokoorogyi. ²⁴ M bee mo e kore kebwarekore feye Wuribware yure bamoo ne ba kpa ane nyajpe Yeesuu Kristoo aseñ kasentjin-no-o.

Filipii awuye

Wore ne Paoł a kyoree bo kyonwe Filipii man-nə Kristoo awuye-o

¹ Mo, Paoł, na Timotii ne ane gye Kristoo Yeesuuayaaföre-o e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyonwe mone asoree abrese na akyaropo na asece pccc ne bo gya Kristoo Yeesuu si, ne bo tii se Filipii man-nə-o.

² Mo e kore ane se Wuribware na ane nyanyee Yeesuu Kristoo nee feye bo sa mone nyure na kayeyuri.

Kebwarekore ne Paoł e kore o sa Filipii awuye-o

³ San kemaa ne mo ya fa mone mfccere, amo mone se-o mo e sa Wuribware anje. ⁴⁻⁵ Anej dees ne san kemaa ne mo e kore kebwarekore mo e sa mone pccc-o ne mo akato i gyi, a lee feye mone a kya mo-ro Yeesuu Kristoo kuru si asej timaa kotoe kusunj-o-ro lee haree kake nsi ne mone a koore asej timaa-o-gyi-o bo fo mbeyomo. ⁶ Wuribware a gye ne oo lee kusunj timaa mo kowaa mone nkpono-ro-o se-o, mo e koore a n gyi feye o sa a mon' kya se anej bo fo kake ne kusunj-o fo kce, ne Yeesuu Kristoo i kinjinj a o ba-o. ⁷ Mone asej bo mo kckpono-ro san kemaa. Anej se-o, a bware feye n kpa mone asej bweeto, a lee feye haree mo a da tiikpa feye mo a da mbeyomo, bccc saaj ne mo a dees nya mo eyee n yere-ro mo e kaapo asej timaa-o gbaa ooo, Wuribware a sa mo aa mone kusunj na nyure konko nee. ⁸ Wuribware fofonj nyi feye mo kekpa ne mo e kpa mone-o a lee Kristoo Yeesuu fofonj aset nee, ne a gye kasentij.

⁹ Keto ne mo e kore kebwarekore-o e gye feye mone kekpa ne mone de-o dees tii si. Na kya se tii si anej, na mon' nya lju keto ne Wuribware e kpa-o lowe. Na mon' bee nya lju keto ne ki bware-o na keto ne ke gye kebeye-o neenee. ¹⁰ Anej ne mone e taare, na mon' bo lju keto ne ke gye kitimaa-o, na mone nkpono-ro nya fwiiiri, na oko ma taare nya kotoako yere se bo poro mone kake nsi ne Yeesuu Kristoo i kinjinj a o ba-o. ¹¹ Mfaanee dees ne Yeesuu Kristoo e sa a mon' waa asun timaa. Mone keborogyi i bware anej, Wuribware e nya kedabé na nkyoro.

Paoł ye nkpa ooo o kpa, lowi ooo o kpa

¹² Mo kosobee-ana, mbeyomo mo e kpa a mon' lju feye keto ne kaa waa mo mfcc-o a sa ne asej timaa-o kotoe a yo akato-ro. ¹³ Keto ne ke gye nkpc-e-o e gye feye asoogyaa awuye ne ba deere mo se Roma owure dabe a tiikpa-o mfcc-e-o na okemaa ne o bo man m-a-ro-o nyi feye anej ne mo e waa Kristoo kusunj-o si wore kpej ne baa tii mo. ¹⁴ Kenyosepo-o e gye feye mo a biikpa-o se-o, Kristoo awuye ne bo te man m-a-ro-o a nya nkpono ba tewe abwaresej, na kufu moj de bamoo, na ba nya nkponosee kake kemaa ba tii si.

¹⁵⁻¹⁶ Kasentjin feraa, kikisi ne boko i kisi mo-o na kokwee se ne ba tewe Kristoo asej anej. Amaa bamoo boko feraa e tewe Kristoo asej, na kufu moj de bamoo, a lee feye ba kpa mo asej, ne bo nyi damenaajse feye a gye anej ne n yere Wuribware ayaa-ro mo e tewe mo asej timaa-o si ne n da tiikpa mo mfcc. ¹⁷ Amaa bamoo ne ba kisi mo-o e tewe Kristoo asej ba kpa kenyare ba sa bamoo eyee. Ne ba fa nee feye bamoo e waa anej, ba sa a mo kakpono-ro nyera bo tii asej bweeto ne mo i nya tii kpa mfcc-e-o se.

¹⁸ Amaa moj gye asej ko ne a tiri-o. Keto ne ki tiri-o e gye feye bamoo e tewe asej-o ekpa timaa si bccc ebeye se, Kristoo asej ne ba tewe. Anej bo mo kane. ¹⁹ Amaa mo akato i gyi a bo tii si, a lee feye n nyi feye Wuribware e ba mone kebwarekore-o na Yeesuu Kristoo a kufwiinje timaa-o na o bo lee mo lee tiikpa mfcc. ²⁰ Amaa keto ne mo e kpa, ne n de kemo temaa-z e gye feye ma waa kotoako ne ke e sa a n gyi ipieree daa-o. N de temaa feye anej ne mo a nya wore saaj kemaa-o, mo e kya se a n dees nya m-o anej, na Wuribware nya taa mo eyee pccc, haree amo e gye mo nkpa-ro bccc mo lowi-ro ooo bo sa a Kristoo nya kenyare dabe. ²¹ A lee feye Kristoo wore kpej ne n te bo sa. Ne mo-o mo ya wu, mo e nya nkpa sosog ne m bware n kyon mfee a mmo-o. ²² Sese n kyena na n dees waa kusunj sa Kristoo, na n nya asej bweeto sa mo nee, bccc n wu nee ooo, moj nyi. ²³ Nkpa ooo, lowi ooo, mo e kpa. Amaa mo e yorowee feye n lee nkpa m-a-ro yo Kristoo ase. Amo e gye ne weetee a bware neenee. ²⁴ Amaa mone se-o, mo ite e gye ne a bware. ²⁵ Anej ne a bware bo sa mone-o se-o, mo e koore a n gyi feye mo e kyena mone ase a m bo yo, na n nya kya mone-ro a mon' dan kokoaregyi-ro, na mone akato i gyi Kristoo awuye kakyene-o-ro. ²⁶ Anej se-o, mo ya ba mone ase, bo lee mo se-o, mone akato i gyi, na mon' kyoro Kristoo Yeesuu.

²⁷⁻²⁸ Mone feraa, keto kemaa ya waa mo gbaa ooo, mon' dee kyena feye Kristoo awuye-o, anej ne a bware bo sa Kristoo kuru si asej timaa-o. Ne mone ya taare waa mfaanee feraa, haree gbaa mo ya nya mo eyee ba bo ka mone kan, bccc moj nya ooo, mo i nu feye mone de kan konko mone yere-ro kenken, ne mone a waa kan mone e ko mone e sa Wuribware

a kasentij-o, na mone moj sere mone adoj. Anej se-o, Wuribware e gye ne o ba amo-o a o bo kaapo mone adoj-o neeney feye bo maa nya nkpaa na kukyure ne a moj de kce-o, amaa mone feraa, mone e nya anej a nkpaa na kukyure-o.²⁹ Keto se ne mo e towé amo-o preee-o e gye feye, a moj gye feye Wuribware a sa mone kpa wore nee feye mon' dee koore Kristoo gyi. Amaa oo bee sa mone kpa nee feye mon' dee kperi Kristoo si nu asej.³⁰ Oo tee mone nee feye mon' bo ko ekoo ne mone a dee lju feye n dee mo e ko, ne mone i nu feye n saj mo e ko emo mbeyooma-o.

2

Mon' kee anej ne Kristoo a baa mò eyee kaase-o

¹⁻² Mbeyoomo mo kosobee-an, mo e koore a n gyi feye mone i sure si feye mone a gye Kristoo aseee-o se-o, o kya mone-ro, ne mò kekpa ne o kpa mone-o e sa mone wore. M bee mo e koore a n gyi feye mone e towé feye mone aa Wuribware a kufwiijne timaa-o de kano, ne mone e kpa mone kosobee-an, ne mone i su bamose. Amo e gye anej feraa, mon' waa ato mo, na mo akato nya gyi feye mone de kano, ne mone mfeere gye nkonyko, ne mone e kpa abee asej.³ Mone ko ma kaj waa keto ne ke e kaapo feye o kpa kenyare a o sa mò eyee, na o kaapo mò eyee-o. Okemaa baa mò eyee kaase mò kosobee ase, na o dee fa feye mò bee ko bo mò.⁴ Okemaa ma waa keto ne ki i gyi mò wore akato-o, amaa o waa keto ne ki i gyi mò kosobee gbaa akato-o.⁵ Okemaa sa a mò mfeere waa feye Kristoo lee-o. Feyle anej ne baa kyoree Kristoo kuuju si asej waa kiliin mo-ro-o,

⁶ *Keto kemaa-ro, o du nee feye Wuribware-o.

Amaa mò-o mo moj waa mò mfeere

feye o ba mò fonfon elej

na o bo sa a mò aa Wuribware dee kii kokonjko.

⁷ Keto ne oo waa-o e gye feye oo baa mò eyee kaase nee,

ne oo taa dimaadi koyoworegyi,

ne oo kii nyinkpase,

ne oo waa feye oko kenya-o.

⁸ Haree mò a bo kii sese dimaadi-o,

ne oo baa mò eyee kaase bo bu Wuribware kpa kemaa se.

Haree amo a gye mò lowi ne Wuribware a kpa-o

ne nkoo oo wu kiyii kpare-abee-ro se.

⁹ Amose-o ne Wuribware a sa mò kedabe

ne ko kyo kedabe kemaa-o.

Ne oo sa mò kenyare

ne ko kyo kekemaa-o.

¹⁰ Anej se-o, bamoo ya nu Yeesuu kenyare se,

amo keto kemaa na okemaa ne o bo soso

na sweere mo se na sweere-o kaase-o

i kpuni arjuri mò ayyaa-ro.

¹¹ Na bamoo preee faa-ro towé feye

Yeesuu Kristoo e gye bamoo nyanye,

na bo kyoro mò se Wuribware."

Mone du nee feye kiferi ne ke e lanje-ro kibugyii-ro-o

¹² Amose-o, mo anyare timaa, a tiri feye haree mo a moj bo mone ase-o gbaa, mon' dee kya se bu mo feye anej ne mone a bu mo saan ne m bo mone ase-o. Mon' dee bu Wuribware, na mon' sere mò, na mon' dee waasun kenjek sa mò, na mon' nya kaapo feye oo kyo morowee mone.¹³ A lee feye Wuribware e gye ne o waa kusun kemaa mone nkpono-ro. Mò e gye ne o sa ne mone nkpono e kpa mò kusun-o kowaa, ne mò gbaa e kya mone kemoo kowaa-ro.¹⁴ Mon' waa keto kemaa na mone ma tse, na mone ma gyiiri ikii.¹⁵⁻¹⁶ Mfaanee ne mone e taare a mon' lee ebaye-ro, na oko ma taare poro mone, na mon' kii Wuribware mò gyi-ana ne bo moj de ebaye, ne bamoo nkpono-ro a fwiiri-o. Mone a te ndoo a kaye mo-ro a asese ne bo de mfeere boye na apoo-o-ro-o si-o, mone e gye ne mon' kra abwaresen ne a sa nkpaa na kukyure ne a moj de kce-o-ro, na mon' bo kaapo anej a aseee-o. Mone e gye ne mon' lanje-ro feye anej ne kiferi e lanje-ro kanye-o. Mone ya waa mfaanee feraa, mone se-o, mo e taare a n kaapo mo eyeey Kristoo akato-ro kake nsi ne o bee o kinji a o ba-o, na a kaapo feye mo, Poo, moj sun kusun kenjek sa mone bo twee.¹⁷ Mone Kristoo kokoreggi ne mone de-o du nee feye mone a de kaboo mone e mao mone e lonyo Wuribware-o. Ne Wuribware e kpa feye n wu mfeee, a bo mo kone, a lee feye mo ya wu, mo nkpaa du nee feye nta ne baa

twiiri wę̄ kabø nę̄ bo de bo lę̄njo Wuribware-ɔ se-ɔ. ¹⁸ Anej dę̄s nę̄ mone gbaa, mon' sa a waa mone kone, na mone akato gyi feȳe mo-ɔ.

Timotii na Ipafradiitus

¹⁹ N de temaa feȳe ane nyanyę̄ Yeesuu e sa kpa na n sun Timotii mone asę̄ nke mfene mo-ɔ, na o nya bo tewe mone asej gywii mo, na wore nya nya mo. ²⁰ Mō wore e gye sesę̄ ne mō mfene re du feȳe mo lee-o. Ne kasentin si mone asej mo tiri mō bweet. ²¹ Amaa bamō nę̄ baa saj-ɔ feraa, Yeesuu Kristoo asej moj tiri bamō, amo amo nę̄ a gye bamō lee-o wore kpej. ²² N nyi feȳe mone foñfɔn kyo mone nyi anej ne Timotii du-o. Mo aa mō a waa asej timaa-o kotoewe kusun nee feȳe sesę̄ na mo gyi-o. ²³ Amose-ɔ, n de temaa feȳe mo ya nu ket̄o nę̄ ke e ba mo se-ɔ, mo i sun mō na m bō kyonye mone ase. ²⁴ Amaa mo e koore a n gyi feȳe ket̄o ma kyee, ane nyanyę̄ e sa mo kpa feȳe m ba mone ase.

²⁵ Mbeyom̄a mo e fa feȳe a tiri feȳe m ba ane kosobee Ipafradiitus bo kyonye mone. Mo aa mō ya waa kusun, ne ane gye Kristoo kusun-o-ro asoogya, ne mone a taa mō feȳe mone kaboo sun bo kyonye mo ase, na o dę̄s kya mo-ɔ saj kemaa ne a tiri mo-ɔ. ²⁶ Mbeyom̄a ket̄o se ne n de mō mo e kyonye mone-ɔ e gye feȳe o nyinji mone bweet. Aa tsoraa mō bweet feȳe mone a nu feȳe oo lo. ²⁷ Kasentin si feraa oo lo haree o deea o awu. Amaa Wuribware a nju mō ewee na n gbaa mo ewee. Bo lee feȳe oo dę̄s wu nee, weetee mo i su a m bo tii mo aworefao ne mo i gyi tiikpa mfee-ɔ se. ²⁸ Amose-ɔ mo akato a gyi feȳe mo a de mō mo e kyonye mone, a lee feȳe mone ya bee nju mō, mone akato i gyi, na bo lee anej se-ɔ, a sa a mo asej ne mo i nju-o kwaase. ²⁹ Amose-ɔ mon' koore mō kakatogyi-ro, na mon' sa mone nyanyę̄ Kristoo anje na kusun. Anej a asej ne bo du feȳe mō-ɔ bware feȳe mon' bu bamō. ³⁰ A lee feȳe oo waa siraafeȳe o wu a o bo sa Kristoo a kusun-o. Ne kasentin mō a ba a o bo kya mo-ɔ anej ne mone foñfɔn gbaa maa taare a mon' kya mo-ɔ, ne oo dee a o awu.

3

Anej ne Pooł a yii bamō ne ba teñje atweetu-o si-ɔ

¹ Mō kosobee-an, pwee na n dę̄s tewe mo asej-ɔ bo gyę̄ kę̄e-ɔ, mo e tewe a n gywii mone feȳe bo lee anej ne mone gye ane nyanyę̄ asesę̄-ɔ se-ɔ, mon' sa a mone akato gyi. Ket̄o maa tsoraa mo feȳe m bee kyoree ket̄o ne mo a kyo kyoree bo kyonye mone-ɔ, a lee feȳe a kun mone, na a lee mone lee ebøyę̄-ro.

² Mō i yii mone se feȳe mon' sa Yudaa awuye ko ne mo e tée bamō e igyono na ebøyę̄ awaapo na nyowore atenjepo-ɔ se. Bamō ne bo y e tiri feȳe bo teñje Kristoo awuye pę̄ee atweetu-o ne n de. ³ Anę̄ e gye ne ane e taare a ane tewe feȳe baa teñje ane atweetu kasentin, n gyę̄ bamō, a lee feȳe ane feraa Wuribware a kufwiijie timaa-o e gye ne o kya ane-ɔ, ne ane i sun Wuribware ane nkipono-ro kasentin-no-o. Amose-ɔ, ane maa kyoro ane eyee bo lee ket̄o ne baa waa ane nyowore-ɔ se. Amaa ane e kyoro Kristoo. Mō ne ane e sa kedabe.

⁴ N dę̄s mo e kpa nee, bo lee mo kayowore se-ɔ, mo e taare a n kyoro mo eyee, a lee feȳe n de ket̄o se ne n kyoro mo eyee-ɔ kyon sesę̄ kemaa. ⁵ Mon' nu. Bamō a kowé mo-ɔ, kake buruwasepo-ɔ ne baa ten mo kotwetu. Isireeliinyi e gye mo. Ne mo a lee Benyamin a kasu-o-ro. Mo akowope gye Heebrii awuye kasentin nee. Ne mo a gya ane mbraa ne Wuribware a sa ane Yudaa awuye-o si feȳe anej ne Farisii awuye-o a gya se-ɔ. ⁶ Ne mo a kpa Wuribware a mbraa amo asej bweet, haree mo a waa asoree awuye aworefao. Ne mo a gya mbraa amo se pę̄ee anej ne oko maa taare a o poro mo feȳe ma gya mm̄o se-ɔ. ⁷ Amaa saj-ɔ n dę̄s n y e amo pę̄ee gye asun timaa ne a pre Wuribware-ɔ, amo mo mbeyom̄a feraa mo a taa nee feȳe mo a waa bo twę̄e nee, a lee feȳe n gya Kristoo si. ⁸⁻⁹ A lee feȳe n nyi feȳe mo i nyi mo nyanyę̄ Kristoo Yeesuu, a kyo kaye mo-ɔ ket̄o kemaa. Kasentin, bo lee mō se-ɔ, ket̄o kemaa ne n dę̄s n de-o a fo. Ne mo a taa amo feȳe a gye igyini nee, na n nya bo gyii Kristoo, na n kii mō sesę̄. Ma lee taare a n tewe feȳe n gyę̄ sesę̄ timaa bo lee anej ne mo a gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ se. Amaa mo kesesę̄ timaa-o a lee Wuribware ase nee. Ket̄o se ne n de kemō-ɔ e gye feȳe mo e koore Kristoo mo i gyi. ¹⁰ Ket̄o ne mo e kpa-ɔ e gye feȳe n gyii Kristoo, na n nya keyalaen ne Wuribware a ba bo kyonyi Kristoo lee lowi-ro-o kokö. Ne mo e kpa a n nya asej ne Kristoo a nju-o, na n wu feȳe anej ne oo wu-o. ¹¹ Na Wuribware ya sure, na o sa a n gbaa n kyonyi lee lowi-ro yo nkp̄a-ɔ.

Kristoonyi kakyena-ɔ du nee feȳe mō a serę̄ enaj-ɔ

¹² N gye sa ne n y e mo a kyo nya ato mo pę̄ee nee beee mo a kyo kii sesę̄ timaa lowe nee. Amaa maa enaj se kenjen, na n nya gya ato mo pę̄ee kra, na a kii mo lee feȳe anej dę̄s ne Kristoo Yeesuu a kra mo, ne oo sa ne mo a kii mō se-ɔ. ¹³ Mō kosobee-an, mon' fa feȳe mo a kyo nya ato mo ne mo e kpa-ɔ. Amaa ket̄o ne mo e waa-ɔ e gye feȳe n taŋ amo ne mo a yowę̄ bo sii kamę̄-ɔ pę̄ee se, na n nyewenan kenjen gya amo ne a bo akato-ro-ɔ. ¹⁴ N serę̄ enaj se mo e y o kę̄e nee, na n ya nya ketannebu. Kemō e gye feȳe Wuribware tée mo feȳe m boro Kristoo Yeesuu si ya kyena mō ase sos̄.

¹⁵To, ane peee ne ane mon lec ane gye lyaagyi kokoregyi-o-ro-o sure keto ne mo a den towe mo-o se. Ne sko mo e ma sure si, Wuribware e gye ne o lee-ro, na o bo kaapo mo. ¹⁶Kano nkemaa ooo, mon' sa a ane dee gya ekpa ne ane a kyo gya se bo fo mbeyom-o se.

¹⁷Mo kosobee-an, mon' kase mo-ro. Na mon' kase bamo ne bo gya ane tokaapo a ekpa-o se-o-ro. ¹⁸Keto se ne mo e towe amo-o e gye feye ane boko bo-ro ne bamo kakyena-ro e kaapo feye bo mon sure ane ato kekaapo-o se. Baa kine kunu asen ne ane e kaapo bo lee Kristoo kuwu kiyii kpareabee-r-o se-o. Mo a kyo towe bamo asen gywii mone iluwi bweeto. Amaa mbeyomn de akyukyu nee mo e towe mo i gywii mone. ¹⁹Bamo nkpa kee-o, ba yo aworefaa deekpa-ro nee. A lee feye ba kpa ateeso bo kyo ane ne ba kpa Wuribware-o. Ato ne weetee bo peere-o, ne bamo feraa ba kaapo eyee amo se. Kaye mo-ro ato wore asen mfeere ne bamo feraa ba fa. ²⁰Amaa ane feraa ane gye Wuribware se agyi nee, ne ane gywii ane omorowepo na nyanyo Yeesuu Kristoo keleel soso ba-o. ²¹Mo ya ba, o kyurowi ane nyowore mo ne m mon bo lej-o, na o bo buruwi nyowore ne n tore se, ne ij kpej eyee feye mo lee-o. Keyaalejn ne o ba a o bo waa amo-o dee ne o ba a o bo baa ato peee mo kaase.

4

Mon' yere kenken feye Kristoo awuye-o

¹Amose se-o, mo kosobee-an ne mo e kpa mone asen bweeto, ne mo e kpa mone kebeenju, ne mone kakyena-ro bo mo kone, ne ka sa ne mo e kaapo mo eyee-o, ij ye, mon' yere ane nyanyo a kebegya-o se kenken.

²Mbeyomn, mo e kore mone akyee, fo Yodiya na fo Sintikee, nee feye mone a tee mone gye sese na mo kowebes ane nyanyo a kokowebes-o-ro se-o, mon' waa kano. ³Ne m bee mo e kore fo Sisigoo (fo kenyare kaase e kaapo feye Nareb*ee*po-kasentij) feye fo kya akyee-o-ro, a lee feye baa waal kusun kenken sa ne asese a nu asen timaa-o. Soso ne Wuribware de wore ko ne o kyoree bamo ne ba nya nkpa na kukyure ne a moj de kee-o anyare waa-ro. Akyee amo na Kelemens na bamo ne mo aa bamo a waa kusun-o anyare bo wore amo-ro.

⁴Mon' sa a mone akata gyi san kemaa, a lee feye mone gye ane nyanyo Kristoo asese nee. M bee ij ye, mon' sa a mone akato gyi.

⁵Mon' sa a skemaa lju feye mone a yuri mone eyee. A san kafwee, ane nyanyo i kinji a o ba. ⁶Mone ma sa a kotoko asen toraa mone. San kemaa ne mone e kore kebwarekore-o, mon' sa Wuribware anje. ⁷Mone ya waa amo-o, Wuribware e sa mone mo kayeeyuri. Mo kayeeyuri-o kyo bweeto haree gbaa ane maa taare a ane nu kamo kaase lowe. Ka kyena mone ljkpona na mfeere-ro, na mon' nya kya se kii Kristoo Yeesuu asese.

⁸Mo kosobee-an, ljkee mon' deg fa ato timaa ne a de kenyare-o mfeere na ato ne a gye kasentij, ne a sa sese kedabe, ne a bware, ne a moj de iyisi, ne a gyi akato, ne a sa ne ba kyoro sese-o. ⁹Na mon' deg waa ato peee ne mo a kaapo mone, na amo ne mone a lju feye mo a waa-o. Na kayeeyuri sapo-o Wuribware gya mone kamee.

Peel a sa bamo anje feye bamo a ke mo at-o

¹⁰Mbeyomn, mone a bee sa ne mo kakyena ne n te bo sa Wuribware-o a waa kone, a lee feye mbeyomn mone a bee kaapo ane ne mone e kpa mo asen-o. N yni feye mone e kpa mo asen san kemaa, amaa aa kyyee feye mone a nya kpa bo kaapo feye mone e kpa mo asen. ¹¹N gye kotoko ne mo e kpa-o se ne mo e towe amo-o, a lee feye ij yni feye keto kemaa ne n de-o a baare sa mo. ¹²San ko, moj de seye, san ko mo, n de ato bweeto. Ton kemaa ne m bo san kemaa-o, ij yni ane ne mo e kra mo eyee-o. Haree mo ya nya gyi kpone, bee akon i de mo ooo, a bware. Haree n de bweeto, bee n de kafwee ooo, a bware. ¹³A lee feye Kristoo e gye ne o sa mo keyaaljen ne, keto kemaa ya to mo, ne mo e taare n de keyaaljen-o, mo i gyi kemo se.

¹⁴Amaa mone a waa ato feye mone a kya mo-ro san ne asen a to mo-o. ¹⁵Mo aa mone peee nyi damenanje feye san ne ane a lee Yeesuu kunju si asen timaa-o kotokwe mone Makedoniya sweere se-o, ne baa gya mo lee mfen-o se, mone dooo e gye asoree awuye ne mone a kya mo-ro. San amo-o, mone ya nya kotoko, mo dee mo ya nya, ne mo ya nya nyure, mone dee mone ya nya. ¹⁶Kasentij si, san ne m bo Tisalonika manj-no, ne keto a tiri mo bweeto-o, mone e gye ne mone a kya mo-ro iluwi kano nko. ¹⁷A moj gye feye m bee mo e kpa a mon' sa mo atanne nee. Keto ne ki gyi mo akato-o e gye feye san kemaa ne mone e sa mo kotoko-o, Wuribware e sa ne mone kapotee ne o de o sa mone soso-o i tii si. ¹⁸Amose-o mo e kpa a mon' nu feye keto ne mo a nya lee mone ase-o gbaa kyo keto ne ki tiri mo-o. Mo a nya keto ne mone a taa sa Ipafradiitius na o bo kyonjwe mo-o. Aa baare sa mo. Keto ne mone a bo kyonjwe mo-o du nee feye alonjo ne a bo kone, ne a gyi Wuribware akato, ne o koore-o. ¹⁹Ne kotoko e bo-ro ne ki tiri mone, Wuribware e deej o sa mone, a lee feye nyure ne ane a boro Kristoo Yeesuu si nya-o kyo bweeto. ²⁰Mon' sa a ane se Wuribware nya kedabe na wuraa nsu peee. Ameye.

²¹Mo e ka mone okemaa ne o gya Kristoo Yeesuu si-o kano. An e kosoobee-an ne bo bo mo ase-o peee mo e ka mone kano. ²²Wuribware asees ne bo gy e Roma owure dab e a loj-o-ro awuye-o na Wuribware a sees ne bo tii si bo bo mfee-o e ka mone kano.

²³Mo e kore kebwarekore feye an e nyajpe Yeesuu Kristoo yure mone. Amey e.

Kolosii awuye

Wore ne Pooł a kyorę bę kyoŋwę Kolosii maŋ-nə Kristoo awuye-o

¹⁻² Mq, Pooł, ne Wuribware a lee mo feye n̄ kii Kristoo Yeesuu a aya-a-ro ayerepo-o øko na ane kosobee Timotii e gye ne ane e kyorę wore mo ane e kyoŋwe Wuribware asesę ne mone te Kolosii maŋ-nə, ne ane aa mone a yere Yeesuu Kristoo kokooregyi si kii akowebec-o. Mq e kore kebwarekore feye ane se Wuribware yure mone, na o sa mone kayeeyuri.

Anę nę Pooł a kore kebwarekore sa bamo-o

³ Saŋ kemaa ne ane e kore ane nyapę Yeesuu Kristoo mō se Wuribware kebwarekore-o, mone se-o ane e sa mō anse. ⁴ A lee feye ane a nu anę ne mone e kore Wuribware mone i gyi-o, na anę ne mone e kpa Wuribware asesę asen-j-o. ⁵ Kęto se nę mone e waa amo-o e gyę feye mone gywii kęto timaa ne Wuribware a taa bę beya soso gywii mone-o neę. Saŋ ne øko a tawę Wuribware kasenjint-o gywii mone-o, ne mone a nu amo asen. ⁶ Asej timaa bo lęe Yeesuu kuju si mo dęz e gyę ne a sanje-rę a yo swęgęre mo se ton kemaa, ne a baa nyure. Anę deę ne a kya se sa mone nyure mone kakyena-rę lęe hareę kake ne mone a nu asen-o, ne mone a nu kaase, ne mone a sure si feye kasenjint ne Wuribware a lęu mone ewęc. ⁷ Ipafras ne ane e kpa mō asej bweęt-o ase ne mone a suye amo-o lee. Anę aa mō e gye ne ane e waa kusųn konyk ane e sa Kristoo. Ne ane e kore mō ane i gyi mō kusųn ne o kperi mone se o waa o sa Kristoo-o-ro. ⁸ Mō ya tawę kękpa ne Wuribware a kufwiiję timaa-o a sa mone-o asej gywii ane.

⁹ Amose-o-lęe hareę kake ne ane a nu mone asen-j-o, ane moj tęe yowę kokoře kebwarekore sa mone. Kęto ne ane gye nkpeę ane e kore-o e gye feye Wuribware a kufwiiję-o sa mone kanyiasen, na mon' nya nu kęto ne kę e pre mō-o kaasę lowę. ¹⁰ Mfaanęe ne mone kakyena-rę i baare a ka sa ane nyapę kpa kemaa se, na mō akata gyi ane se, na mon' nya kyena kakyena ne ka sa a mon' deę waa kędamenaję, na mone Wuribware kigyii waa koky bę tii si-o. ¹¹ Nyosepo-o ane e kore kebwarekore neę feye Wuribware taa mō keyaalę dabe-o bo sa mone keyaalę, na mon' nya taare nyite aworefę kemaa ne mone i gyi bo lee anę ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o se. ¹² Amo-o ya ba anę feraa, mone e ba kakatsgyi a mon' by sa ane se Wuribware anse, a lee feye o sa ne mone a fo feye mon' yo mō ase. Na mon' ya nya ato timaa ne o taa bę beya, na o bę sa mō asesę mfen ne mō kelaŋjerę e laŋjerę-ro-o. ¹³ A lee feye kęto ne o waa-o e gyę feye Wuribware a lee ane lee kibugyii ne ki de ane keyaalę-j-o-ro, ne o sa ne ane a tii mō gyi ne o kpa mō asej bweęt-o kuwure-o si. ¹⁴ Anę deę ane gye ḥbənsamanya neę, ne Kristoo a kore ane lee ḥbənsam ase, ne ane a nya ane eyęe, ne o sa ne Wuribware a taa ane ebojęe bę ke ane.

Anę nę Kristoo du-o na kęto nę o waa sa anę-o

¹⁵ Anę ya deę lęu Kristoo,

amę ane a lęu Wuribware
ne øko moj tęe lęu-o neę.

Mō a gye Wuribware mō gyi wore kpej-o si-o,
mō e deę o gyi kęto kemaa
ne Wuribware a tweę-o se kuwure.

¹⁶ Mō se ne Wuribware a boro

tweę kęto kemaa ne ane kęe-o
na kęto kemaa ne ane moj kęe-o
ne kę bę soso na kaase-o.

Wuribware mbao ne o sa bamo

keyaalę eworese eworese-o gbaa,
mō se ne Wuribware a boro tweę bamo.

Kasenjint si mō se ne Wuribware a boro tweę kęto kemaa,
ne o taa amo pęeę bę sa mō.

¹⁷ O te pwęe ne Wuribware a deę tweę kęto kemaa.

Mō e gye ne o deere kęto kemaa se,
ne o sa ne a du kyęskęe.

¹⁸ Kristoo amo e gyę asoree kuju.

Asoree awuye du nee feye

bamo a gye mō kayowrę-o,
a lęe feye mō ya lęe asoree kaase.
Mō ya bęe gye nkpeę kyiŋji lęe lowi-ro,

né mó wóre e gyé né o kii kétó kémáa ówure.

¹⁹ A gyé Wuribware kérpē feyé

Yeesuu de keyaaleñ ne mó, Wuribware fónfón, de-o,

²⁰ na o nya ba mó lowi

né oo wu kiyii kparé-abéé-ro sé-o

bó lónjó Wuribware na kétó kémáa

né ké bo soso na swéére-o kébonjá-ro,

na o bée nya baa kayéeyuri bamó kébonjá-ro.

Fo e kpa Wuribware se koyá, amo feraa kóore gyi keñken

²¹ Móné mfeére na awaase bóye-o sé-o, móne aa Wuribware a téñ-nó sañ kó, ne móne a kii mó adoj. ²² Amaa mbeyómo feraa Kristoo a taa mó eyéé bo sa móne, né oo wu bó lónjó móne aa Wuribware kébonjá-ro, na o nya sa a mon' fo Wuribware akato-ro, na móne ñkpono-ro fwíiri, na móne mój de bóye kó, na bo yére amo se poró móne. ²³ Amaa móne maa taare a mon' yére Wuribware akato-ro, na móne ma gyi kero, amo móne a kya se kóore Kristoo gyi feraa. Na mon' yére keñken feyé kideñbee né ba pwéé kemo nénéé-o. Na móne ma sa a óko lee móne léé temaa ne móne de feyé móne e yo Wuribware se, ne móne aseñ timaa bo lee Yeesuu kúnu si-o kúnu a sa móne-o-ro. Aseñ eworese eworese kémáa ne bo bo ton kémáa-o a nu aseñ timaa mó. Na mó, Póol, mó e gyé Wuribware keyaafóre ne mó e tówe aseñ timaa-o.

Aseñ kweeróse ne Wuribware a lee bo kaapo-o e gyé feyé Kristoo bo ané ase

²⁴ Na mbeyómo mó aworefó mó ne mó i gyi bo lee ané ne mó e waa kusun mó e sa Kristoo-o si-o bo mó kóne, a lee feyé móne se ne mó i gyi amo. Aworefó né a sanj, na weetee Kristoo gyi-o ne mó i gyi-o. Kétó né mó e kaapo-o e gyé feyé móne asoreé awuye e gyé mó kayowré, ne móne né mó i gyi aworefó mó e sa. ²⁵ Mo, Póol, né Wuribware a sa ne mó i sun mó e sa asoreé-o, ne oo taa abwáresen péesé kótówe gywií asese kusun-o bo sa. ²⁶ Wuribware a ba abwáresen mó bo kweeró kénana kémáa se kyee, ne mbeyómo oo bo lee bo kaapo mó aseñ. ²⁷ Kasenjín si, ó kra mó mfeére feyé o lee mó aseñ kweeróse mó a o bo kaapo mó aseñ. Aseñ mó bo dwii, ne a kpeñ eyéé, ne a gyé kayé-ro aseñ péesé aseñ. Aseñ kweeróse mó katiñ e gyé feyé Kristoo bo móne ase, ne mó sé-o móne de temaa feyé móne e nya kedabé soso. ²⁸ Amo-o se ne ané e tówe Kristoo aseñ ané i gywií asese péesé. Ne ané de kanyiaseñ péesé ne ané de-o ané i yii aseñ se, na ané e kaapo ókémáa, na ané nya sa a ókémáa kii Kristoonyi kaseñtin. ²⁹ Amo-se se ne m maa se n de keyaaleñ dábé ne oo sa mó-o mó e waa mó kusun keñken-o nee.

2

¹ Mo e kpa a mon' jú ané ne mó a sun keñken sa móne Kolosii awuye na Lodikiya awuye na bamó ne bo mó teé jú mó-o. ² Mo e waa amo-o nee na mon' nya nya ware, na mon' nya kpa abéé aseñ, na mon' waa kana, kóñko. Mfaanée né móne kanyiaseñ i tii si bo fo sañ ne móne i nu Wuribware kanyiaseñ kweeróse-o kaase, na móñ kóore kamo gyi lowé. ³ Kristoo fónfón e gyé Wuribware kanyiaseñ kweeróse-o. Kristoo fónfón ase ne móne e taare a mon' nya kanyiaseñ péesé, na mon' nu Wuribware ato kweeróse-o kaase lowé. A lee feyé a gyé ato damenansé na ato timaa nee.

⁴ Mo e tówe amo-o mó i gywií móne nee, na óko ma nya taa kayéba kanyiaseñ bo pénná móne. ⁵ Hareé mó a mój bo móne ase-o gbaa ooo, móne aseñ bo mó mfeére-ro. Mo akato a gyi feyé mó a jú feyé móne yére móne Kristoo kókóoregyi-o-ro keñken, na móne ma yo mfeé móne e ba mfeé.

Mon' sa apennapo né bo de dimaadi kanyiaseñ-o se

⁶ Amo-se móne a téé kóore Kristoo feyé o gyé móne nyánjé-o feraa, mon' gyá mó se ané ne a kaapo feyé móne gyé mó aseñ-o. ⁷ Na móne gbaa móñ d'éé nya keyaaleñ lee Kristoo ase feyé ané ne kiyii e nya kemo ateese ké e lee swéére-o, na feyé ané ne loj ne baa pwéé bo yéra afóre se-o de keyaaleñ-o, na ané ne móne a kóore kétó né móne a suye lee ané ase-o gyi-o nya tii si, na a waa móne kóne.

⁸ Amaa mon' sa apennapo-o se. Mon' sa aseñ ne bo de dimaadi kanyiaseñ na ayéba ba pénná móne, na mon' nya kii bamó agyasepo-o se. A lee feyé bamó kanyiaseñ-o mój lee Kristoo ase nee. Kaa lee ananot né kaya mó-ro aseñ e kaapo-o ase nee.

⁹ Kristoo ne o bo kii sésé dimaadi-o e gyé né o de Wuribware a keyaaleñ-o péesé, ¹⁰ né jkéé mó keyaaleñ a bo kyéna móne ñkpono-ro. Mó e gyé Wuribware a móbo péesé ne bo de keyaaleñ soso-o bamó nyánjé.

¹¹ Kétó né ko kyó-o e gyé feyé Kristoo ya bée téñjé móne atweetu. N gyé sa ne j yé mó fónfón ya kra sekán bo téñjé móne atweetu. Amaa mó ya lee móne lee móne ebóye-ro. ¹² Kétó né ko kyó amo-o e gyé feyé, sañ né baa bo móne asuu-o, a du nee feyé bamó a

pure mone aa Kristoo kegyeranta-ro-o. Anej ne mone a koore gyi feye Wuribware a ba mo elej bo kyinji Kristoo lee lowi-ro si, ne saj ne bamoo a bo mone asuu, ne mone a koso lee nkyu-o-ro-o, a du nee feye mone aa Kristoo a kyinji ba kakyena popwes-ro. ¹³ Saj-o mone dee mone du nee feye asese ne baa wu-o. A lee feye mone a dee mone te eboye-ro-o, a du nee feye mone a wu-o. Amaa Wuribware a sa mone kakyena popwes feye anej ne oo sa Kristoo-o dee. Ne oo taa ane eboye bo ke ane-o nee. ¹⁴ A du nee feye mo a ten aseinkparegyi ne a bo Mosis a mbraa wore-o-ro, ne aa kaapo feye ane dee ane gye eboye awaapo-o. Ne a du feye mo a taa wore-o-ro, ne oo da mo bo mera mo kiyii kpare-abee-ro-o se-o. ¹⁵ Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ro-o se-o se-o, ne oo ka gyi Wuribware a mbaa boye ne bo dee bo de keyaalen soso-o se, ne oo kra bamoo, ne oo njure bamoo, ne o gye nkpee, na bo gya se, na ipeere de bamoo.

¹⁶ Amose se-o mone ma sa a oko yere keto ne mone i gyi na kemo ne mone i nuu-o si, na o nya poro mone. Mone bee mone ma sa a oko towi gywi mone feye a tiri feye mon' gya oferi popwes kake gyenkpreesa a mbraa-o se-o, bese anej ne mon' buukyure kake-o, bese mon' gyi kasu kano ngyanje kemaa. ¹⁷ A lee feye Wuribware a sa Yudaa awuye anej a mbraa-o feye bo gya se, na bo nyinji si saj kemaa feye oko e kpa a o ba. Mbria amo du nee feye oko kuyayu ne ke gye mo nkpee-o. Mo ne o ba-o, mo e gye Kristoo. ¹⁸ Amose-o, oko ya towi feye mon' baa mone eyee kaase, na mon' sun Wuribware mbaa ne bo bo soso-o, mone ma kanj koore gyi, na a kuj mone Wuribware se koyo. Sesee suo yere koto ko ne o ye Wuribware a lee bo kaapo mo dee-ro-o si nee ne o towi anej. Ne se-s-e-o kaapo mo eyee amo se, amaa mo-o moj gye seye, a lee feye mo mfeere a lee kaye mo-ro nee. ¹⁹ Anej a se-s-e-o a kine Kristoo, ne o monj lez o tii Kristoo si. Amaa Kristoo du nee feye sesee kunu-o (ne ane Kristoo awuye-o ma gye mo kayoware). Abowi na ekyakpa na akyiini e gye ne a de ane kunu-ro bo kya ane njoware se. Kpa mo se ne Wuribware gya se o sa ne kayoware e dan. Anej dee ne Kristoo e sa ne mo asere e dan.

²⁰⁻²¹ To, mone kikii Kristoo akoregypio a sa ne mone a nya mone eyee lee ananato ne kaye-ro asese e kaapo-o se. A du feye mone a wu Kristoo a lowi ne oo wu-o. Ne emene se ne mone kakyena-ro san ka du feye mone a gye kaye mo-ro asese-o nee? Mone gya akisito bweeto se. Amo ako e gye feye, "Mone ma kra keto mo-ro, mone ma gyi keto mo, mone ma daboro keto mo na kemo-o na kemo-o." ²² Akisito mo pese, sesee ya gyi amo bese mo yu uuu amo, keto a den lowe nee. Sesee dimaadi ya sa asese akisito mo pese. ²³ Akisito mo du nee feye kanyiasen bo amo-ro, a lee feye a len asese ne ba bunje ba sun Wuribware mbaa, na ba baa bamoo eyee kaase, ne a sa ne ba waa bamoo eyee aworefao. Amaa kasentij feraa a moj de keyaalen asese mfeere boye se na bamoo njorow se.

3

¹ Amaa mone feraa, mone a nya kakyena popwes. A du feye mone a yowé mone kakyena dedaa-o bo sii kegyeranta-ro, ne mone a kyinji lee lowi-ro feye Kristoo-o. Amose-o, mon' dee kpa ato ne a bo Wuribware se mfeen ne Kristoo te kuwuregya se Wuribware kigiyise si-o. ² Mone ma kanj taa mone mfeere bo dojnjoo kaye mo-ro ato se, amaa mon' taa mone mfeere bo dojnjoo ato ne a bo soso-o se. ³ Mone kakyena dedaa-o a wu, ne baa pure kamoo, ne Kristoo a taa mone kakyena popwes-o bo kwere Wuribware ase, ne o deere se neenes o sa mone. ⁴ Kristoo e gye mfeen ne ane kakyena popwes mo ne ane te-ro-o a lee-o. Mo kebo kinjji lee soso bee ba-o, mone e yo mo ase, na mo kedadab na wuraa-o bo kii mone lee.

Anej ne Kristoo awuye kyena-o

⁵ Amose-o mon' yowé keborogyi ne mone dee mone bo kemo-ro-o bo tweee. Amo ako e gye kakyekpa na kanyarekpa na ayusem mfeere boye na nyasepee. (Nyasepee mo du nee feye fo a sun kaye-ro ato fo e yowé Wuribware-o). ⁶ Wuribware duj i fwii bamoo ne ba waa ato mo-o se. ⁷ Mone kakyena dedaa-o-ro, ato mo se ne mone a gya.

⁸ Amaa mbeyomo feraa, mon' yowé mone keborogyi boye ne mone de-o, na mone ma lee sa a mone idun fwii, na mone ma lee nya kinentij. Na mone ma lee kisi abee, na mone ma lee sa sejnsa bo kye mone kosobee-an a bese mon' saare bamoo. ⁹⁻¹⁰ Mone ma kan ba abee ayeba. Mon' yowé amo pese kowaa, a lee feye mone du nee feye sesee a bunj mo apraksee, ne o bunjji, ne oo taa awaagya popwes bunj-o. Mone okemaa a kii sesee popwes ne mone otweepo Wuribware maa se o kyurowli mone, na mon' nya lee Kristoo saj kemaa mo. Mfaanee ne mone e yere se, na mon' bo gyi mo lowe. ¹¹ Mone a maa se mone i kyurowi, na mon' nya kii feye Kristoo-o si-o, a kaapo nee feye Kristoo awuye pese ta. Oko moj lee o kwere. Griiki awuye moj kwree, ne Yudaa awuye kwree, ne bamoo ne ba tenje atweetu-o moj kwree, ne bamoo ne bo moj tenje-o kwree. Haree sweere ko se asese na oko se asese ooo, bese mone sejnsa gye okonko bese o moj gye ooo, bese bo gye anya bese bo gye agyi ooo, oko moj lee o kwree. Amo Kristoo wore e gye ne o kyo bamoo kemaa. Kristoo bo bamoo pese ase.

¹² Mone gye ases̄e ne Wuribware a lee feȳe mon' kii mō lee-o n̄e. Ne o kpa mone asen bweet̄. Amose se-ɔ mon' dee waa ato kpeyaa. Mon' ḥu abee ewe, na mon' waa mone b̄ek̄o-anā kedamenan̄se. Na mon' dee baa eyee kaas̄e sa abee. Na mon' dee bu ato, na mon' waa kanyite. ¹³ ḥko ya waa f̄ q̄ kemaa kes̄en ko, fo ma beñjaa mō. Sanj kemaa ne ḥko ya waa f̄ asen, f̄ taa mō eb̄oye b̄o ke mō. Mon' taa bok̄o eb̄oye b̄o ke bam̄o feȳe aneñ ne ane nyar̄je a taa mone lee b̄o ke mone-ɔ. ¹⁴ Keta ne ke bee ki tiri-o e gye feȳe mon' dee kpa abee asen, a lee feȳe kekpa e gye ne ke e sa ne ases̄e e waa kano kon̄ko lowe. ¹⁵ Kristoo a tēe mone feȳe mon' bo kyena kayeeyuri-ro, na mon' waa kano kon̄ko-ɔ se-ɔ, mon' waa keta kemaa ne o tōwe-ɔ, na o yuri mone nkpono. Na mon' sa mō arse saj kemaa. ¹⁶ Kristoo asen-ɔ de ato timaa amo-ɔ. Ne mone ya sa ne aa sii mone nkpono-ro mone e taare a mon' ba kanyiasen b̄o kaapo abee aneñ ne mone e waa kedamenan̄se-ɔ, na aneñ ne mone i kine eb̄oye kowaa-ɔ. Na mon' ba ilin eworese eworese b̄o kyor̄ Wuribware. Na mon' sa a keta ne mone de mone e sa Wuribware anjse-ɔ a lee mone nkpono-ro. ¹⁷ Amose-ɔ keta kemaa ne mone e waa-ɔ b̄ee mone e tōwe-ɔ, mon' waa kem̄o, na mon' tōwe kem̄o, ane nyar̄je Yeesuu kenyare-ɔ. Na mon' b̄oro Yeesuu si b̄o sa ane se Wuribware anjse.

¹⁸ Akyee ne mone a waaree-ɔ, mon' dee bu mone akuri. Anen e gye ne a bware feȳe Kristoo akyee waa.

¹⁹ Anyare ne mone mo mone a waaree-ɔ mo, mon' dee kpa mone aka asen, na mone ma waa bam̄o daa boye.

²⁰ Mone ne mone gye lyaagyi-o mo, mon' gya mone akowepo nno se kpa kemaa se, a lee feȳe a bware feȳe Kristoo awuye lyaagyi waa aneñ.

²¹ Na mone ne mone gye akowepo-ɔ mo, mone ma waa keta ne ki i fwii mone agyi idun̄-o. N gye aneñ, bam̄o abaa-ɔ e yore.

²² Mone ne mone gye anya-ɔ mo, mon' dee bu mone anyar̄je ne b̄o b̄o kaye mo-ɔ-ɔ kpa kemaa se. Mone ma sunj bam̄o akato se wore, amaa mon' lee mone mme-ro b̄o sunj bam̄o, a lee feȳe Wuribware ne mone i sunj. ²³ Aneñ se-ɔ kusunj kemaa ne mone e waa mone e sa bam̄o-ɔ, mon' lee mone mme-ro waa, na mon' waa mone mfere feȳe n gye se ñe ne mone e waa mone e sa, amaa ane nyar̄je Kristoo ne mone e waa mone e sa. ²⁴ Amo a gye ane nyar̄je Kristoo ne mone i sunj-o si-o, mō e gye ne o ka mone kok̄o. Mō kapotee ne o kpa bo beya mō ases̄e-ɔ kak̄o ne o sa mone. ²⁵ Amaa ḥko ne mō-ɔ mō ya waa boye, Wuribware mo e ka mō eb̄oye-ɔ kok̄o, a lee feȳe o gyi okemaa asen neen̄ee nee. Amaa o maa gyi amo kekpa se nee.

4

¹ Nkee mone ne mone gye anyar̄je-ɔ mo, mon' dee kra mone anya neen̄ee, na mone ma waa bam̄o borok̄oone. Mon' nyinji si feȳe mone gbaa mone de nyar̄je ne o b̄o soso-ɔ.

A tiri feȳe ases̄e p̄ee gya asen mo se

² Mbeyom̄o mo e tōwe a n gywii mone p̄ee feȳe mon' dee kore kebwarekore. Mone ma di idi. Mone e kore kebwarekore, na mon' sa Wuribware anjse. ³ Na mon' kore kebwarekore sa ane gbaa ane feȳe Wuribware sa a ane nya kpa dee tōwe Kristoo kasentij asen ne Wuribware a lee b̄o kaapo ane-ɔ. Aa lee asen amo kotoe se ne baa tii mo mfee-ɔ. ⁴ Amose-ɔ, mon' kore kebwarekore feȳe n tōwe asen amo kpa timaa si, na ases̄e nya nu amo kaase neen̄ee.

⁵ Mon' gyii aneñ ne mone aa bam̄o ne b̄o mon' gye Kristoo awuye-o e kyena-ɔ. Na mone ya nya bam̄o bo gyanje kafwee, mon' sa sej̄sa gywii bam̄o. ⁶ Mon' dee sa sej̄sa ne o b̄o kotoe-ɔ gywii bam̄o. Na ḥko ya bise mone asen, mon' gyii aneñ ne mone e sa mō kano kpeyaa-ɔ.

Kan̄ka

⁷ Mbeyom̄o n de ane kosobee timaa Tikikus, ne o gye asoree ḥkyar̄o ne ane e kōore mō ane i gyi-o, mo e kyonye mone asen na o b̄o tōwe mo asen p̄ee gywii mone. Anen aa mō e gye ne ane e waa ane nyar̄je Yeesuu a kusunj-o. ⁸ Mo i sunj mō mo e kyonye mone asen nee, na o nya tōwe aneñ ne ane du-o asen gywii mone, na mone nkpono nya di mone mme-ro. ⁹ M b̄ee mo i sunj ane kosobee timaa Onisimus ne ane e kōore mō ane i gyi-o. O gye mone aye wuye nee. Bam̄o abee anyo-ɔ e tōwe keta ne ke e waa mfee-ɔ a b̄o gywii mone.

¹⁰ Aristaakus ne o b̄o mo asen tiikpa mfee-ɔ e ka mone kano. Anen dee ne Maak ne o gye Bar-Nabas mō koweb̄e-ɔ e ka mone kano. (Mone a kyo nu feȳe n ye mō ya ba, mon' kra mō damenan̄se.) ¹¹ Yosuwa Yusutus gbaa e ka mone kano. Mō aa abee asa mo e waa kusunj ane e tōwe Wuribware a kuwure-o asen. Bam̄o ne b̄o gye Yudaa awuye-o bweeto a kōre Yeesuu gyi. Amaa bam̄o-ɔ abee asa amo wore e gye ne mo aa bam̄o e waa Wuribware a kuwure-o asen kotoe kusunj mo. Ne bam̄o ya sa mō kakpon̄ska bweeto.

¹² Mone b̄ek̄o asoreenyi Ipafras gbaa e ka mone kano. Mō gbaa e waa kusunj o sa Kristoo Yeesuu nee. Sanj kemaa o kore kebwarekore kenjen o sa mone feȳe Wuribware sa a mon'

yere-rə kejken kɔrə Kristoo gyi feyε asεsε nε bo bo lεŋ kebwaresun-j-o-ro-o. O bee o kore kebwarekore feyε mon' nju keto ne Wuribware e kpa feyε mon' waa-o, na mone ma gyiiri mò aseñ iki. ¹³ Mo fɔnʃɔn a nju anej ne oo waa kusun kejken sa mone Kolosii awuye na asoree awuye ne bo bo Lodikiya man-j-nə-o na Hirapolis man-j-nə-o. ¹⁴ Lukas ne o gyε dɔkɔtaa, ne ane e kpa mò aseñ bwεtə-o na Dεemas e ka mone kan.

¹⁵ Mon' ka Kristoo awuye ne bo bo Lodikiya man-j-nə-o kan. Na mon' bee ka ɔkyee Nimfa na Kristoo awuye ne ba gyanjne ba waa asoree mò lɔn-j-nə-o kan.

¹⁶ Mone ya karε wɔrε mò mone asoree-rə, na mon' sa a bo bee karε mò Lodikiya asoree-j-rə mə. Anej dee nε mone gbaa mon' karε wɔrε ne mə a kyoree bə kyonwε Lodikiya awuye-o.*

¹⁷ Na mon' tɔwe gywii Aakipus feyε o waa kusun ne ane nyanpe a sa mò feyε o waa-o.

¹⁸ To, ŋkee mə, Pɔɔl, n de mə fɔnʃɔn kesaree mə e kyoree aseñkparegyi mə mə e ka mone kan. Mone ma taŋ sε feyε n saŋ n da tiikpa mfeɛ. Wuribware yure mone.

* **4:16** Wɔrε mə a fo nee.

1 Tisalonikaa awuye

Wore gyenjkeesee ne Pooł a kyoree bo kyonwe Tisalonikaa maj-no Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pooł, na Silobaanus na Timotii e gyé ne ane e kyoree wore mo ane e kyonwe mone ne mone bo Tisalonikaa maj-no, ne mone gyé asoree awuye, ne mone gyé ane se Wuribware na ane nyajpe Yeesuu Kristoo asese-o. An e kore Wuribware feye o sa mone nyure na kayeyuri.

Tisalonikaa asoree awuye kokoreggi na bamo asun timaa

²⁻³ San kemaa ne ane e kore kebwarekore-o, mone se-o, ane e sa ane se Wuribware anse na kusuj, a lee feye ane i nyinji anej ne mone kedamenajse a kaapo feye mone e kora Wuribware gyi-o si, na anej ne mone kusuj kenjen a kaapo feye mone e kpa ane nyajpe Yeesuu Kristoo-o. Na ane bee ane nyinji si feye temaa ne mone de Kristoo-ro-o e sa ne mone yere kenjen mone i gywii mo kewoba-o.

⁴⁻⁵ An e kosohee-an, keta ne ke e kaapo feye Wuribware e kpa mone asej, ne oo lee mone feye mon' kii mo asese-o e gyé feye, san ne ane a ba mone ase bo tówe asej timaa bo lee Yeesuu Kristoo kuju si gywii mone-o, n gyé sejja kwaan ne ane a den sa, a lee feye ane abwaresenj kotwe-ro, Wuribware a sa ane mo kufwiijne timaa-o na mo keyaaleen. Ne oo bee sa ne ane a kore asej ne ane a tówe-o gyi bweet. Ne mone bee mone nyi damenajse feye ane kakyena ne ane a bo kyena mone asej-o a kaapo mone ekpa timaa, na mon' gyá se.

⁶ Anej se-o, mone a kase ane kakyena-ro na ane nyajpe Yeesuu lee-o-ro-o. Na aworeføo demanjte ne mone bee amo gyi-o ana amaygi a sa ne mone a gyi-o gbaa ooo, mone a bo kore abwaresenj-o kra-ro. Ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a sa ne mone akato a gyi. ⁷ Amose-o, ne bamo ne baa bo kore Yeesuu gyi emaj ne e ya san e bo mone Makedoniya na Akaya esweere se-o-ro a kase mone Wuribware kokoreggi-o-ro. ⁸⁻⁹ N gyé Makedoniya na Akaya esweere se awuye dooo ne, bo lee mone kakyena se, ba nu abwaresenj-o. Amaa bee bo lee mone kokore amo gyi-o si, ton kemaa awuye a nu amo asej. Amose se-o ane moj lee ane de mone asej kemaa ane e tówe, a lee feye asej ne bo bo mfenj-o a kya tówe anej ne ane a bo tówe abwaresenj gywii mone, ne mone a kore amo gyi-o asej, na anej ne mone a yowé mone ikisi si kegya, ne mone a kore Wuribware ne mo wore e gyé kasentjin wuye, ne o te bo yo nsu peee-o gyi-o, ¹⁰ na anej ne mbeyomo mone i gywii mo gyi ne o lee soso a o ba-o. Wuribware mo gyi Yeesuu e gyé mo ne o kyinji lee lowi-ro-o. Mo gyi-o dæe e gyé ne o ba, na o bo morowé ane lee Wuribware a kesebogiyi ri ne o ba a o bo gyiiri abyewaaopo-o-ro.

2

Pooł asun waase Tisalonikaa maj-no

¹ An e kosohee-an, mone fñfñj a nyi feye ane a bo tówe abwaresenj gywii mone-o, ane moj tówe bo twœ. ² Ne mone bee mone nyi anej ne Filippi maj-no awuye a saare ane, ne baa sa ne ane a gyi aworeføo pwœ ne ane a dæe kyon ba mone asej-o. Ne asej bweet a kpa feye bo gya ane-o gbaa ooo, Wuribware a kya ane-ro, sa ane ñkponosee ne ane a bo tówe mo asej timaa-o gywii mone, mone aye Tisalonikaa. ³ Asej amo moj gyé ayeba beeñ ñko mpenna. An e moj fo kpa amo kotwe-ro, ne ane moj de mferøe boye ko ane e ka mone asej ane yera ekpa timaa si nee. ⁴ Wuribware fñfñj ya deere nyi feye ane gyé asej timaa, ne o taare a o taa asej timaa-o kotwe kusuj bo waa ane kesaree-ro. Amose-o keta ne Wuribware e kpa feye ane tówe-o ne ane e tówe. N gyé keta ne ke e sa a asej kpa ane asej-o ne ane e waa. Amaa keta ne ke e pre Wuribware-o ne ane e waa. A lee feye Wuribware wore e gyé ne o nyi sesj kemaa mferøe, ne o nyi feye n gyé ntimaa beeñ mbaye. ⁵ Anej dæe ne mone bee moje nyi feye san ne ane a bo tówe abwaresenj gywii mone-o, ane moj bo waa mone kanorokone nee beeñ ane moj pennna mone kpa ato na atanne. Wuribware ne o bo soso-o gbaa nyi feye n gyé anej ne ane a bo waa-o nee. ⁶⁻⁷ Mone bee mone nyi feye haree ane a gyé asej ne ane bo dwii, ne ane bee ane gyé Kristoo a ayaa-ro ayeropo-o se-o, weetee ane e taare a ane kore kotañko bo lee mone asej. Amaa ane mo ane a ba mone asej, ane moj bo sun ane e kpa mone beeñ ako nkyoro nee. An e ba-o, ane a baa ane eyee kaase nee feye anej ne trapo i yuri eyee o nyapo mo kayaagyi popwœ-o na anej ne o deere mo gyi-an asej-o. ⁸ Kasentjin ane a kpa mone asej-o se-o, n gyé Wuribware kuju si asej timaa-o dooo ne ane a kpa feye mon' nu bo lee ane ase, amaa ane a kpa feye ane ten ane ñkpa se sa mone bo tii si. ⁹ An e kosohee-an, mone a tan se feye ane a waa ane fñfñj kusuj ko mpase na kanye, ne ane a nya ane ateese na atanne aaa? An e a waa anej nee a mone ma nya tówe feye ane abwaresenj kebotewe-o a taa kekponé bo ñoñjo mone se.

¹⁰ Ané nyi feyé mone fɔñfɔñ na Wuribware e yere ane-ró feyé, saj ne ané a ba mone ase mfeñ ne mone a bo kɔore Yeesuu gyi-o, ané a kyena kakyena timaa ne ka bware-o, sa ne mone ɔko moj nya ane kuju si kebɔye ko bo porɔ ane. ¹¹ Ané e fa feyé mone nyi anej ne ane a kra mone feyé anej ne sese e kra mó gyi-ana-o. ¹² Ne ané a bee waa mone wore, ne ané a yuri mone ɔkpono, ne ané a kaapo mone anej ne mɔn' waa na mone kakyena-ró gyi Wuribware akato-o, a lee feyé mó e gye ne o tee mone feyé mon' bo tii mó kuwure-o si, na mon' nya mó kédabé-o koko.

¹³ Kéto se ne ané bee ané e sa Wuribware anje san këmaa-o e gye feyé saj ne ane a bo tōwe abwareden gywii mone-o, ané a lju feyé mone moj nu amo feye sese ase ne aa lee, amaa mone a nu amo nee feye Wuribware ase ne aa lee. Amosé-o mone a kɔore gyi-o si-o, aa kyurowi mone kakyena-ro. ¹⁴ Ané kɔsobee-ana, keto ne kaa waa asesé ne bo gya Kristoo Yeesuu si Wuribware asoree ne a bo Yudeya sweere se-o dēe ya waa mone-o. Bo lee feyé aworefø ne Yudaa awuye a sa ne baa gyi-o dēe ne mone ayé awuye a sa ne mone i gyi-o. ¹⁵ Yudaa awuye amo ne bo bo mfeñ-o dēe ya mó Wuribware akyaamee boko, ne baa bee bo mó ane nyanté Yeesuu, ne lkee baa gya ané mó ane lee bamo ase bo kyonje. Wuribware maa kpa anej ne baa waa-o. Baa waa okemaa mó bɔrɔkɔnne. ¹⁶ Ne baa gya ane feyé ane ma ya tōwe gywii bamo ne bo moj gye Yudaa awuye-o anej ne Wuribware e taare a o morowe bamo-o. Na Yudaa awuye mó saj ba waa ebɔye ba dəñjø abee se ba tii ededaa-o se. Ne lkee feraa, Wuribware kadunjwii a sii bamo se.

Pool kebeekpa bamo kanaka-ró koyø asej

¹⁷ Ané kɔsobee-ana, ane feraa, saj ne asej ko a gya ané feyé ane lee mone ase-o, keto moj kyee, ne aa waa ané gya bweete feyé ane a yowé mone. Haree ané fɔñfɔñ a moj bo mone ase gbaa ooo, mone asej saj a bo ané ɔkpono-ró. ¹⁸ Kasentij ané a yorowé kebøø bo ka mone kano. Mo, Pool, fɔñfɔñ a kpora-ró waa aniya na i kinji bo ka mone kano, amaa Ðbonsam a sa ne ané moj nya keyaa. ¹⁹ Keto se ne ane e kpa a ané bo ka mone kano-o e gye feyé ane de mone temaa ané kyonjø okemaa. Na bo lee mone se-o, ané nyi feyé ané akato i gyi, na ané taare kaapo ané eyee ane nyanté Yeesuu Kristoo ase kake nsi ne o bee o kinji a o ba-o. ²⁰ Kasentij feraa mone a sa ne ané akato a gyi, ne bo lee mone se-o, ané e taare a ané kaapo ané eyee.

3

¹⁻³ Ne lkee feraa ane a nyinji mone bweetø, haree gbaa ane maa lee taare a ané kyena, na ane moj lju mone. Bo lee anej se-o, ne ané a waa ané mfeñre feyé mo, Pool, na Silobaanus sii Atenis marj-no, na ane sun Timotii mone ase. Timotii gye ane kɔsobee-ana-o ɔko nee, ne ane aa mó p̄ee e waa Wuribware a kusunj-o ané e tōwe Kristoo kuju si asej timaa-o. To, mbeyømo ané a sunj mó mone ase feyé o bo kya mone-ró, na mó' taare yere mone kebwaresunj-o-ro kenken. Na o bee sa mone wore, na mó' taare dēe kɔore Kristoo gyi, na mone ɔko ma kaj kinji kamæ, bo lee feyé ane nyi anej ne mone i lju asej bweetø-o. Mone fɔñfɔñ nyi damenjæse feyé a gye Wuribware këpre feyé mó' kperi mó se, na mó' gyi aworefø anej. ⁴ A lee feyé saj ne ané a ba mone ase-o, ané moj lju amo-o gbaa, ne ané a kya tōwe gywii mone feyé mone e ba a mó' bo lju asej lee asej ase. Ne mone a lju feyé amo a waa kasentij mo. ⁵ Amo-o p̄ee se ne mó a mó' lju i nu mone se, ne mó i nyinji mone-o, ne mó a sunj Timotii feyé o bo kée feyé mone saj mone e kɔore Kristoo mone i gyi kenken bëee. A lee feyé mó a fɔñ se feyé nsajñe Ðbonsam a kyo mone-ró kée, ne mone a yowé kebwaresunj-o, ne ane kekpone demante ne ane a kpone mone se-o a twee.

⁶ Amaa mbeyømo Timotii a lee mone ase baa ane asej kɔnekonese feyé mone kokoregyi-o na mone kekpa-o saj a kyo. ⁷ Oo bee tōwe gywii ané feyé mone saj mone i nyinji ané, haree gbaa mone e kpa feyé ane aa mone a bee lju abee feyé anej ne ané gbaa ane e kpa-o dēe. ⁷ Amosé-o mfeñ a asej se-o a tɔraa ané, na ba waa ané aworefø gbaa ooo, ané a nu feyé mone saj mone e kɔore Kristoo mone i gyi-o a waa ané wore fee. ⁸ Nkee feraa ane a nu feyé mone saj mone yere kenken bo sa ané nyanté se-o, seyé moj lee a tɔraa ané. Ané e da, ané i di idi. ⁹ Amosé-o anej ne mone a sa ne ané akato a gyi nenee Wuribware akato-ró se-o, ané e sa mó asej na kusunj bweetø. ¹⁰ Kanyé na mpase p̄ee ané e kore Wuribware feyé ane a mone a bee lju abee, na ane nya sa mone keto ne ke saj ki tiri feyé mon' nya, na mó' taare kɔore Kristoo gyi lówe-o.

¹¹ Ané e kore ané se Wuribware fɔñfɔñ na ané nyanté Yeesuu nee feyé bo ləñjø ekpa-ró, na ane nya ba mone ase bo lju mone. ¹² Ané e kore kebwarekore feyé ané nyanté sa a anej ne mone e kpa abee na asej p̄ee se-o bee tii si, na kekpa-o waa kókyø feyé anej ne ané e kpa mone asej se-o. ¹³ Ané nyanté Yeesuu sa mone wore, na ɔko ma taare nya mone kuju si kebɔye ko tōwe ané se Wuribware akato-ró, saj ne ané nyanté na mó asej i kinji a bo ba-o.

4

Kakyena ne ka pre Wuribware-o asej

¹ Mbeyomā anē kosoబେସ୍-ana, mone a suye kakyena timaa ne ka pre Wuribware-o lēe anē asej. Mone a nu anē kanō. Amaa anē de anē nyānpe Yeesuu anē e kore mone nēe feyē mon' waa amo ne a kyo amo-o. ² A lēe feyē mone moj tan ato ne anē nyānpe Yeesuu a sa anē, ne anē a kaapo mone-o se. ³ Amo e gye feyē Wuribware e kpa nēe feyē mone ḥkpono-ro fwii, na mone ma kan waa kakyekpa bēe kanyarekpa. ⁴⁻⁵ Ketō ne mone anyare waa-o e gye feyē mone ḥkemaa mō kra mō eyē lee akyee asej, na mō aa mō ka dooo e gye ne bo di kekyee na kenyare. Mone ḥko na ḥkyee ma di, na o kpa mō yōwē-ro, feyē anē ne bamō ne bo moj nyi anē ne ba suj Wuribware-o e waa-o. A tiri feyē ḥko ya waaree ḥkyee, na o kra mō nēenē anē ne a pre Wuribware na sese-o.

⁶ Amose, fo kemaa mō i de fo ka, kra mō nēenē, fo maa lēe ya kpa fo bēe kō mō ka, na o lee mō kuri kamēe. Anē a kyo tōwē asej mō pēe gywi mone, ne anē a yii mone se, na a bo lenlenj, feyē anē nyānpe i gyiiri bamō ne ba waa anē a ḥbōyē-o kesebo. ⁷ Bo lēe feyē Wuribware moj tēe anē nēe feyē anē bo waa kakyekpa bēe kanyarekpa. Amaa oo tēe anē feyē anē bo kii asej timaa ne bo moj de iyisi-o. ⁸ Anē se-o, n gyē sese ne ḥkemaa ne oo kine asej mō-a kine, amaa Wuribware ne oo sa mone ḥkemaa mō kufwiijē timaa-o ne oo kine.

⁹ Mbeyomā, mone fōñfōñ abēe kēkpa asej-o feraa, a moj tiri feyē anē bēe tōwē amo asej, a lee feyē Wuribware fōñfōñ ya kaapo mone kēkpa ne mon' bo kpa abēe-o. ¹⁰ Kasentinj si feraa, mone e kpa mone kosoబେସ୍-ana ne bo bo Makedoniya sweere se-o pēe asej. Amaa anē e kore mone nēe feyē mon' sa a anē a kēkpa-o bee tii si. ¹¹ Na mon' nya mfērē waa dijn kyēna kayeeyuri-ro, na mone ma taa mone nno waa asej se, na mon' deēre mone fōñfōñ asun si waa kejkenj, na mon' kyēna mone eyē se, feyē anē ne anē a kyo kaapo mone feyē mon' waa-o. ¹² Mone ya waa mfaane, mone maa lēe narē mone akosoబେସ୍ se mone e kpa ateese na nkyu, na bamō ne bo maa kōrē Kristoo ba gyi-o nya bu mone.

Anē nyānpe kikiijji ba-ro asej

¹³ Na mbeyomā, anē e kpa feyē mon' ḥju ketō ne, asej se ya wu, ne kē e waa bamō-o. Na mone ma nya su bamō nle feyē anē ne bamō ne bo moj de temaa feyē bamō ya wu ba yo Wuribware se-o i su-o. ¹⁴ Anē ne anē a kōrē gyi feyē Yeesuu a wu, ne oo bēe kyinjji lee lowi-ro-o, anē dēe ne anē e kōrē anē i gyi feyē bamō ne baa kōrē Yeesuu gyi, ne baa wu-o, Wuribware e yaa bamō mō aa Yeesuu asej, na kake ḥko bamō mpēpēyō lee soso ba.

¹⁵ Ketō ne anē nyānpe a kaapo anē-o dēe ne anē e kaapo mone mbeyomā. Amo e gye feyē anē ne anē te anē kēe saj ne anē nyānpe e ba-o maa gye bamō ne baa kyo wu-o ḥkpēe. ¹⁶ Amaa anē nyānpe e faa kejkenj nēe, na bo nu Wuribware kabō brēsē-o bōrē, na Wuribware kabērē dabē-o su, na anē nyānpe fōñfōñ lēe soso ba. Na bamō ne baa kōrē Wuribware gyi, ne baa wu-o gye ḥkpēe kyinjji lee lowi-ro. ¹⁷ Na Wuribware kpōwē bamō aa anē ne anē saj anē te saj amo-o bo gyanjne awore-ro ya gyanjna anē nyānpe. Na lee saj amo-o, anē ya kyēna anē nyānpe asej nsu pēe. ¹⁸ Amose-o, mon' dēe ba asejkparegyi mō bo waa abēe wōrē.

5

Mon' waa sira a gywi san ne Yeesuu i kijjji a o ba-o

¹ Anē kosoబେସ୍-ana, mbeyomā, a moj lee a tiri feyē anē a bēe kyōrē tōwē gywi mone san ne amo-o ne anē a towē amo asej-o pēe e waa-o. ² A lee feyē mone fōñfōñ nyi damenaŋse feyē anē nyānpe a kake amo ne o de o ba amo-o i fu anē-ro nēe feyē anē ne oyu e kweerē-o ba o ywi kanye-o nēe. ³ Saj ne asej pēe mō e fa feyē kayeeyuri a ba kaye-ro, ne kufu moj lee kē bo-ro-o, ne asej dabē dabē e ba ḥkemaa se. Asej amo i puruwe bamō feyē kakowē a kra danpōkēe puri-ro, ne o ḥju gya-o. Amose-o bamō ḥkemaa maa nya mō eyē pēe, ḥko maa lee. ⁴ Amaa anē kosoబେସ୍-ana, mone moj te kibugyi-ro. Anē se-o kake ne anē nyānpe de o ba-o maa puruwe mone feyē oyu-o. ⁵ Mone pēe mō gye asej ne bo bo kelanjherō-ro-o nēe. Anē Kristoo agyasepo-o feraa, anē moj bo kibugyi-ro. ⁶ Amose-o, anē ma di idī feyē boko-o. Anē ma di idī, na anē bēe anē ma bwēe bwēets. ⁷ A lee feyē kanye ne bamō ne ba kpa idī-o i di idī, ne bamō ne ba bwēe-o mō mō e bwēe. ⁸ Amose-o anē feraa anē a bo kelanjherō-ro-o se-o, anē ma bwēe. Anē sa a kēkpa na ḥkoorēgyi ne anē de-o kōrē anē ḥkpōnō, na temaa ne anē de feyē Wuribware e morōwē anē-o kōrē anē mfērē, na a kuj anē feyē anē ne soogya i buj mō kekyanjse kaare-o o kuj mō kekanj se kēpa mō o kuj mō kujnō-o. ⁹ Bo lee feyē Wuribware moj lee anē nēe a o bu anē kepo, na o gyiiri anē kesebo. Amaa oo lee anē nēe a o nya suj anē nyānpe Yeesuu Kristoo na o bo morōwē anē. ¹⁰ Yeesuu a wu sa anē. Anē se-o, saj ne o bēe o kinjji a o ba-o, ne anē ya wu bēe anē kēe gbaa ooo, anē e yo a anē ya kyēna mō asej. ¹¹ Amose-o, mon' dēe ba amo-o bo waa abēe wōrē, na mone kya abēe-ro, feyē anē ne mone maa se mone e waa mbeyomā-o.

Aṣeṇ-ɔ lalalowę na kanočka

¹² Ane kosočee-anā, aseṇ ne a tii si-o e gye feyę ane e kore mone nee feyę mon' bu asoree agyenkperepo ne bo bo mone-řo ba deere mone se, na ba kaapo mone aneñ ne mon' kyena kakyena timaa-o-ro. ¹³ Na bo lee kusun ne ba waa ba sa mone-ɔ se-ɔ, mon' bu bamō neenee feyę bo gyę mone abresa, na mon' kpa bamō aseṇ bwęčta. Na mone wore wore-ɔ, mon' sa a kayeeyuri ba mone kakyena-řo.

¹⁴ Nkee ane e kpa feyę mon' dee nej bamō ne worygaya de bamō Wuribware kusunj-no-o etebo. Na mon' dee waa bamō ne bamō mfere moj da, ne iduŋ e tenję bamō-ɔ ware, na mon' kya bamō ne bo moj bo lej-ɔ-řo, na mon' waa kanyite sa ḥkemaa. ¹⁵ Ḫko ya waa mō bęčko bęye, mone ma sa a mō bęčko-ɔ mo waa bęye bo teere. Amaa mon' lej eyee waa abee na aseſe pęee kedamenajse saj kemaa.

¹⁶ Mon' sa a mone akato gyl saj kemaa. ¹⁷ Mon' dee kore kebwarekore kake kemaa. ¹⁸ Na aseṇ kemaa mō ya to mone ne amo e gye abyę bęee akpeyaa ooo, mon' sa Wuribware aŋse feyę amo a ba aneñ, a lee feyę aneñ ne Wuribware a bɔrɔ Yeesuu si bo kaapo ane-ɔ, ne ɔ kpa feyę ane waa.

¹⁹ Mone ma tii kpa ne Wuribware a kufwiňe timaa-o e bɔrɔ mone se a ɔ ba mone bo waa asunj-ɔ. ²⁰⁻²² Ḫkemaa ne mō ya bo towé aseṇ kɔ gywii mone, ne ɔ ye aā lee Wuribware ase nee, mone ma kine, na mon' gya mō aseṇ-ɔ bo twęe. Amaa mon' deerę aseṇ-ɔ-řo neenee, na mon' kę feyę kasenjtin nee ne aa lee Wuribware ase bęee. Na mon' taa atimaa-o, amaa mon' kine ebęye kemaa.

²³ Ane e kore kayeeyuri sapo-ɔ Wuribware ane e sa mone feyę ɔ kpęe mone pęee iyisi. Na ɔ sa a mone ḥkpono fwiri lee mone ekra na nyowore lee bęye kemaa-řo bo fo kake nsi ne ane nyarje Yeesuu bee o kinji a ɔ ba-ɔ. ²⁴ Wuribware e waa aneñ, a lee feyę mō fɔnfɔn ya tee mone, o de kasenjtin, ɔ maa lajnje mō kanø daa.

²⁵ Ane kosočee-anā, mone gbaa mon' dee kore kebwarekore sa ane. ²⁶ Mon' ka asoree-řo awuye-ɔ pęee kanø damenajse. ²⁷ Ane nyarje kenyare-řo se-ɔ, mo ę kore nee feyę mon' kare wore mō gywii asoree awuye-ɔ pęee. ²⁸ Mo ę kore kebwarekore feyę ane nyarje Yeesuu Kristoo yure mone.

2 Tisalonikaa awuye

Wore nyəsepo ne Pəol a kyorəe bo kyonjwe Tisalonikaa manj-na Kristoo awuye-o

¹⁻² Mo, Pool, na Silobaanus na Timotii e gyę ne anę e kyoręe wore mo anę e kyonjwe mone ne mone bo Tisalonikaa manj-na, ne mone gyę asoree awuye, ne mone gyę anę se Wuribware na anę nyanjpe Yeesuu Kristoo asesę-ɔ. Anę e kore kębwarekore anę e sa mone feyę anę se Wuribware na anę nyanjpe Yeesuu Kristoo sa mone nyure na kayeyuri.

Yeesuu Kristoo keba nyəsepo-ɔ asej

³ Anę kosobęc-anę, mone se-ɔ, a tiri feyę anę sa Wuribware apse san kemaa. A bware feyę anę a waa anę, a lee feyę anę ne mone a kore Kristoo gyi-o na kękpa ne mone e kpa abęe-ɔ i tii si san kemaa. ⁴ Ne mone Yeesuu kokooregyi na abęe kękpa ma se, ne anę feraa anę e kaapo anę eyee asoree kemaa-ɔ. Na anę e tōwę anę i gywii bamę feyę aworefɔs suyo ne mone i gyi na asej demantę ne mone i ḥu bo lee anę ne mone gya Kristoo a ękpa-ɔ se-ɔ gbaa ooo, mone saj mone de ijkpona mone e kore Kristoo mone i gyi kenken.

⁵ Amo-ɔ pęee e kaapo-ɔ neeńe feyę anę ne Wuribware i gyi asesę asej-ɔ gye kaseńtjiń. Na bo lee anę se-ɔ, o ḥu feyę mone a fo feyę mon' tii Wuribware kuwure ne mone a kperi kemo se mone i gyi aworefɔs-ɔ se. ⁶ Amo a gye feyę Wuribware e waa ketę ne ki bware-o si-ɔ, o sa a bamę ne ba waa mone aworefɔs-ɔ ḥu asej. ⁷ Na o sa a eyee tvee mone aa anę pęee, saj ne anę nyanjpe Yeesuu na mo mbɔa e lee soso a bo bo ba sweere-ɔ. Mbɔa amo de Wuribware a keyaaleń-ɔ, na agyabreń a muruwaa bamę aa Yeesuu. ⁸ Na Yeesuu ba dojdaa bo kó bamę ne ba kine Wuribware-ɔ na bamę ne bo maa gya anę nyanjpe Yeesuu Kristoo kunu si asej timaa-o si-ɔ. ⁹ Ketę ne Wuribware e waa a o bo gyiiri bamę kesebo-ɔ e gye feyę o gya bamę a o lee mo ase nee pęee, na o bee gya bamę lee mo kelanjjerę ne ke e kaapo mo kedadę-ɔ ase, na o meraa bamę kikpuri si nsu pęee. ¹⁰ Kake dade ne Yeesuu e ba, na o bo nya kedabe na wuraa na nkyoro lee asesę ne ba kore mo ba gyi-o ase-ɔ ne ato mo pęee e ba anę. Mone gbaa mone tii bamę ne ba sa Yeesuu kedabe na wuraa na nkyoro kake amo-ɔ se. A lee feyę mone gbaa mone a kore asej timaa ne anę a tōwę gywii mone-ɔ gyi.

¹¹ Amose ne san kemaa anę e kore Wuribware anę e sa mone feyę o sa a mon' gya ekpa timaa si, emo ne i bware bo sa kakyena timaa ne oo tee mone feyę mon' bo kyena-ɔ. Ne anę bee e kore Wuribware san kemaa anę e sa mone feyę o ba mo elen-ɔ bo sa a itimaa na kusun ne mone e kpa kowaa-ɔ baare damenajse sa mone, a lee feyę mone Kristoo kokooregyi e gye ne ke e sa ne mone e waa anę a kusun timaa-ɔ. ¹² Bo lee amo se ne anę e kore amo-ɔ, na mone kakyena-ɔ nya sa a bo kyoro anę nyanjpe Yeesuu, na mo-ɔ mo sa a bo kyoro mone anę dęe. Wuribware na anę nyanjpe Yeesuu Kristoo nyure e gye ne n sa a amo-ɔ pęee ba anę.

2

Oborokəənepo-ɔ keba asej

¹⁻² To, mo e kpa a n tōwę asej bo lee san ne anę nyanjpe Yeesuu Kristoo e ba, na anę Kristoo awuye gyanjpe gyanjja mo-ɔ. Anę kosobęc-anę, anę e kore mone nee feyę mone ma yowę mone eyee sa ɔko, na o tōwę gywii mone feyę kake ne anę nyanjpe de o ba-ɔ a kyo fo, na a sa a mone mfęerę waa biribirı, bęee ayonjneyonjne dęe mone. Mo a kore gyi feyę ɔko a koso tōwę ato ne o ye Wuribware a lee bo kaapo mo feyę Yeesuu a kyo kinji ba-ɔ asej gywii mone. Bęee ɔko mo a tōwę gywii mone feyę anę fənfən a da mo kęseba feyę Yeesuu a kyo ba. Bęee ɔko mo ye anę fənfən a kyoree waa anę ewore-ɔ ɔko ne anę a bo kyonjwe mone-ɔ-ɔrę anę. Ba ba ayęba nee. ³ Mone ma sa a ɔko pennę mone kpa kemaa se. A lee feyę pwee na anę nyanjpe dęe ba-ɔ, asejse bweeto e yowę kębwaresun, na bo yerę bo kye Wuribware, na ɔko ne ba tēe mo e oborokəənepo-ɔ lee ifuri. Oborokəənepo amo, a waa dęe o lwee aworefɔs ęekpa-ɔ. ⁴ Mō dęe mo e gye ne mo feraa yere bo kye ketę kemaa ne asesę i sunj-o, haree Wuribware bęee kisi, na o kaapo mo eyee feyę o kyo o kyon ketę kemaa. Na o kyena Wuribware sunjka fənfən tēe mo eyee feyę Wuribware.

⁵ Mone a tan se feyę mo a tōwę amo-ɔ pęee gywii mone san ne m bo mone ase-ɔ ɔɔ? ⁶⁻⁷ Mone fənfən nyi ketę ne ki i kuj əborokəənepo-ɔ keba mbęyom-ɔ. Mo san ya fo, ne o ba. Haree mbęyom gbaa ebęye bo kaye mo-ɔ, amaa e ya kwęero. Amaa ketę ne ke e waa-ɔ maa waa, amo san ne baa lee ɔko ne mbęyom o kuj əborokəənepo amo keba-ɔ lee-ɔ ręwee. ⁸ San ne ɔko ne o kuj mo-ɔ a lee-ɔ, ne oborokəənepo amo e lee ifuri. Amaa anę nyanjpe Yeesuu e gye ne mo ya ba, ne san amo o ba mo kanj-ɔ awfii na mo kotoresę-ɔ na o bo mo əborokəənepo-ɔ. ⁹ Pwee na Yeesuu dęe ba-ɔ, oborokəənepo-ɔ e ba Əbonsam ęlen na o bo waa

akpeñyeetə eworesə eworesə ne a penna asesə-ɔ. ¹⁰ Na o bɔrɔ ɛkpa bɔyə kemaa mə nə o nya-ɔ se bo penna bamə ne bo maa nya ɣkpa na kukyure ne a moj de kɛe-ɔ. Bo maa nya ɣkpa na kukyure amo bo lee anej ne baa kine kasentij-o kekpa-ɔ se. N gye anej se, weetee Wuribware a morowə bamə. ¹¹ Amose-ɔ ne Wuribware a sa nə ba nu, na ba kɔrə ayeba aseñ ba gyi. ¹² Amq lalalowə-ɔ e gye feyə Wuribware i bu bamə ne bo moj kɔrə kasentij-o gyi, ne ebøye kowaa bo bamə kɔnə-ɔ kɛpə.

Mone e gye asesə nə Wuribware fɔñfɔñ a lee-ɔ

¹³ Amaa mone feraa, mo kosobee-anə, mone sə-ɔ, a tiri feyə ane sa Wuribware anej, a lee feyə ane nyanyə Wuribware e kpa mone aseñ, ne oo lee mone hareç san ne oo tweə kaye-ɔ feyə mon' kɔrə kasentij-o gyi, na Wuribware a kufwiijə timaa-o nya sa mone ɣkpənəfwirri. Mfaanee nə o morowə mone. ¹⁴ Sanj ne ane a bo tɔwə aseñ timaa bo lee Yeesuu kūnju si gywii mone-ɔ, Wuribware a tee mone feyə mon' nya ɣyure ne oo kya lee mone feyə mon' nya-ɔ, na mon' bée nya ane nyanyə Yeesuu Kristoo kɛdabə-ɔ kokə. ¹⁵ Amose-ɔ ane kosobee-anə, mon' kra kasentij ne ane a bo kaapo mone-ɔ-rə kɛnkej. Abwaresən ne ane a ba kana bo tɔwə bo kaapo mone-ɔ, na amo ne ane a kyorec amo ewore bo kyonjwe mone-ɔ ne n de. ¹⁶⁻¹⁷ Na ɣkee ane e kore Wuribware feyə ane nyanyə Yeesuu Kristoo na ane se Wuribware sa mone wɔrə na keyaalej, na mon' nya dəe waa kɛtə ne ki bware-o, na mon' dee tɔwə aseñ ne a bware-o sañ kemaa. A lee feyə bamə ya kpa ane aseñ, ne baa sa ane ɣkpənə na temaa ne a moj de kɛe-ɔ.

3

Anej ne mon' kɔrə Wuribware sa ane-ɔ

¹ Nkee ane kosobee-anə, mon' kɔrə Wuribware sa ane feyə ane nya eyee nəenəe yo tɔj kemaa menaj menaj ya tɔwə ane nyanyə kūnju si aseñ, na a nya saññe-rə ya fo tɔj kemaa, na bamə ne ba nu amo-ɔ kɔrə kra-rə gya amo se feyə mone-ɔ. ² Mon' bée kɔrə Wuribware feyə o lee ane lee aseñ boye na aborokoñepo kesaree-rə, a lee feyə n gye okemaa nə o nu aseñ-ɔ e gye nə o kɔrə a o gyi.

³ Amaa mone feraa, ane nyanyə a gye kasentij gyipo-ɔ se-ɔ, o sa mone keyaalej, na o kun mone lee mone lee ɣbənsam kesaree-rə. ⁴ Ané feraa, ane nyanyə a sa ne ane a kɔrə gyi feyə mbeyəmə mone e waa kɛtə ne ane a bo sa mone feyə mon' waa-ɔ, na mone e kya se a mon' waa anej mə bo yo.

⁵ Nkee ane e kore ane nyanyə nee feyə o kaapo mone, na mon' nya anej ne Wuribware e kpa mone aseñ bweetə-ɔ, na anej ne Kristoo a gyi kanyite awɔrefəo-rə-ɔ.

Mone ma waa worɔgya

⁶ Mbeyəmə, ane kosobee-anə, ane i yii mone se ane nyanyə Yeesuu Kristoo kenyare-rə feyə mone ya lju mone kosobee Kristoonyi ko nə o de worɔgya, ne o moj gya ɛkpa ne ane a kaapo mone-ɔ se, mone aa mō ma nare. ⁷ Mone fɔñfɔñ nyi damenajse feyə a tiri feyə mon' kase anej ne ane a ba mone ase bo kyena-ɔ-rə. Ané moj waa worɔgya. ⁸ Anej dee ne mone nyi feyə ane moj kyaare mone kɔrə ateese gyi, ane a səo gyi nee. Amaa ane a sunj ane fɔñfɔñ kusunj mpañə na kanye nee, kpa atannə bo bera ane eyee, na ane ma nya taa tɔraa bo dəñjə mone se. ⁹ A moj gye feyə ane moj de kpa feyə ane kɔrə ateese lee mone ase. Amaa ane a waa anej nee na mon' nya gya ane ɛkpa-ɔ se. ¹⁰ A lee feyə sanj ne ane bo mone ase-ɔ, ane a da kekpare kɔ feyə, "Okemaa ne o maa kpa kusunj-o, bo ma sa mō ateese a o gyi."

¹¹ Amaa mbeyəmə ane a nu feyə boko bo mone-rə, ne bo de worɔgya. Bo maa waa asunj kemaa, amo aseñ aseñ-nə kɛnare lweero dooo. ¹² Anej a aseñ-ɔ, ane de ane nyanyə Yeesuu Kristoo kenyare ane e kore bamə nee feyə bo kyurowi bamə anaregyi-o, na bo waa dijn̄, na bo sunj kusunj kpa kɔtəkɔ bo kɛpə bamə eyee.

¹³ Amaa mone, ane kosobee-anə-ɔ feraa, mone ma tɔwə feyə mone a kpone na itimaa bəee kɛdamenajse kowaa se. ¹⁴ A taare a waaw feyə øko bo-rə mfej ne mō feraa maa gya aseñ ne ane a kyorec wɔrə mō-rə bo kyonjwe mone-ɔ se. Amo e gye anej feraa, amo mon' sa anej a sese-ɔ se, na mone aa mō ma lee kpaas seye, na ipeere nya nya mō. ¹⁵ Amaa mone ma karj taasə-ɔ bo kii mone dɔn̄. Mon' ka mō aseñ kpeyaa feyə mone kosobee-ɔ.

Aseñ lalalowə ne ane de ane e kra mone-ɔ

¹⁶ Ané tɔwə a ane bo gye kɛe feyə ane e kore Wuribware ane e sa mone feyə ane nyanyə Yeesuu fɔñfɔñ ne o gye kayeeyuri sapo-ɔ sa mone kayeeyuri sañ kemaa na kɛtə kemaa-rə. Ané nyanyə gya mone pəee kaməe. ¹⁷ Amaa mbeyəmə mo, Pɔəl, fɔñfɔñ de mo kesaree mo e kyorec lalalowə a aseñ mo mo e kyonjwe mone nee feyə mo e ka mone pəee mo kano. Mfaanee ne mo e kyorec mo e gye mo ewore pəee kɛe. Na a kaapo feyə wɔrə-ɔ a lee mo ase nee.

¹⁸ Mo e kore kɛbwarekɔre feyə ane nyanyə Yeesuu Kristoo yure mone pəee.

1 Timotii Wore gyenkprees ne Pooł a kyores bo kyowewe Timotii-o

1-2 Mo, Pooł, ne ane omorowepo Wuribware na Kristoo Yeesuu ne o gye ane temaa, ne oo towé feye n kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayeropo-ɔ ɔko-ɔ e gye ne mo e kyores wore mo mo e kyowewe fo, Timotii. Mo a taa fo bo kii mo gyi nee, a lee feye mo ya kya fo-ro, ne fo a koore Kristoo gyl. Mo e kore kebwarekore mo e sa fo feye ane se Wuribware na ane nyantep Kristoo Yeesuu i yure fo, na bo morowepo fo, na bo sa fo kayeyuri.

Anen ne Pooł i yii Timotii si feye o sa ayeba akaapopo se-ɔ

3 Mo e kore fo, mo e kpa feye fo kyena Ifisus manj-na mfen feye anen ne mo a kyo towé gywii fo san ne mo a yā Makedoniya sweere se-ɔ. Keto se ne n ye fo kyena mfen-ɔ e gye feye asesē kō bo mfen a asoree-ɔ-ro ne bo gye ayeba akaapopo, na fo towé gywii bamō a bo yowē anen a ato kēkaapo-ɔ. ⁴ Na fo bee towé gywii bamō a bo yowē itee kunu na bamō kenana-ro adedaasen soswēe soswēe-ɔ, a lee feye anen amo e gye ne a ba asesē ikii kigyiiri, ne a bee a maa kya ɔko-ro a o lju anen ne Wuribware e kpa feye mo asesē kyena, na bo nju mō kusuj waa-ɔ. Amo Wuribware kokōregyi wore kpen e gye ne kē e taare a kē sa a ane gyi ewaa mō krep. ⁵ Anen ne kēkpa e waa a kē ba bamō mbojto-ro se, ne n ye fo sa kana a bo yowē anen a ato-ɔ. Na bo nya mferē timaa abee se, na bo lee mme-ro kpa abee, na bamō kokōregyi nya waa kokyo. ⁶ Amo-ɔ kēkaapo ne boko a fo kpa, lee laakare lee amo ba gyiiri ikii ne e mon de tono kō-ɔ-ro. ⁷ Ba kpa a bo kii Wuribware mbraa akaapopo, amaa bamō fənfən mōn nyi anen ne ba pee ato ba towé-ɔ, bo maa nu amo aseñkparegyi kaase.

⁸ Mbeyomo ane nyi feye Wuribware a mbraa-ɔ bware sa ane, amo sesē ne o kaapo mmo-ɔ mōn kaapo kaasē kyeekyee feraa. ⁹ Anē bee ane nyi feye Wuribware mōn ba mō mbraa bo sa nee feye n kye asesē timaa, amaa o ye n kye bamō ne baa kye mō mbraa-ɔ nee, na bamō ne bō maa bu mō-ɔ, na bamō ne bā sa señsa ba kye mō-ɔ, na bamō ne ba waa ebōye eworese eworese-ɔ, na bamō ne ba kine feye ba sun mō-ɔ, na bamō ne ba kyii mō kenyare kwaakwaa-ɔ, na bamō ne ba mō bamō se-ana na bamō nyi-ana na asesē ne bo tii si-ɔ, ¹⁰ na bamō ne bō de kakyeekpa na kanyarekpa-ɔ, na ḷnyare na ḷnyare ne ba kpa abee ba di feye kelyee na kenyare-ɔ, na bamō ne ba kra bamō kosobec-ana ba kii anya-ɔ, na bamō ne ba ba ayeba-ɔ, na bamō ne ba ba ayeba iwurekpa-ɔ, na bamō ne ba waa ato kēmaa ne a kye kaseñtij kēkaapo-ɔ. ¹¹ Anen ne mbraa-ɔ e kaapo-ɔ na anen ne asen timaa dabe ne Wuribware ne o gye nyure p̄ee kuju-o a taa bo sa mo-ɔ e kaapo-ɔ gye kokonqo nee.

Anen ne Pooł a sa Wuribware anje bo lee ewee ne oo lju mo-ɔ se-ɔ

¹² Mo e sa ane nyantep Kristoo Yeesuu anje feye mō a sa mo keyaalen, ne oo koore mo gyl, lee mo feye n sun sa mō. ¹³ Nsan-ɔ, mo a dee sa señsa bo kye Kristoo, ne mo a saare mō, ne mo a waa asesē ne bo gya mō ekpa-ɔ se-ɔ aworefāo, ne mo a waa akatōlen. Amo-ɔ p̄ee gbaa Kristoo a lju mo ewee, a lee feye nsan amo, ma koore mō mo i gyl, amose-ɔ mōn nyi feye mo e waa ebōye nee. ¹⁴ Kasentij, anē nyantep Kristoo Yeesuu a lju mo ewee bweeto bweeto, ne oo bee sa ne mo a koore mō gyl, ne mo a kpa mō asen. ¹⁵ Aseñ ko bo-ro, ne a gye kasentij, ne a bware feye asesē p̄ee koore amo gyl lowe, amo e gye feye Kristoo Yeesuu a ba kaye mo-ro a o bo morowē ebōye awaapo nee. Mo-ɔ n dee n gye ebōye awaapo ogyenkpreepo nee. ¹⁶ Amaa keto se ne Yeesuu Kristoo a lju mo ewee, ne oo morowē mo-ɔ e gye feye o kpa a o bo kaapo anen ne o nyite ebōye awaapo bweeto-ɔ nee. Na o nya sa a bamō ne kamec-ro ba ba a bo bo koore mō gyl-o nya l̄kpa na kukyure ne a mōn de kē-ɔ. ¹⁷ Amose se-ɔ, mōn' sa a ane bonyaa Wuribware, na ane kyorō mō, na a mōn de kē, a lee feye mō kuwure-o mōn de kē, ne mō fənfən gbaa maa bōre na o wu, amaa anē mōn kē mō feraa, mō-ɔ mō wōrē kpen e gye Wuribware. Ameye.

¹⁸⁻¹⁹ Mbeyomo mo gyl Timotii, n de mbraa ko ne mo e kpa a m bo sa fo, na fo taare lōnjo keto kēmaa asoree-ɔ-ro mfen. Nyinji si feye san-ɔ Wuribware akyaaamēe kō a towé fo kuju si asen feye fo e deñ fo i kii Kristoo soogyaanyi, na fo kō sa mō. Amose-ɔ, anen ne baa towé feye fo waa-ɔ se, ba fo Kristoo kokōregyi na kakponəfwirri bo kō ɔbənsam kenaan kenken. Fo ma kan waa feye asesē ko ne baa sa ne mferē bōye a bōrō bamō anju-ro-o, ne bo lee anen se, bamō kebwaresun-no kokōregyi a fo bamō se-ɔ. ²⁰ Anyare anyo ne bo du anen-ɔ, e gye Himiniyus na Aleksanda ne mo a gya lee mfen a asoree-ɔ-ro-ɔ, na a nya kaapo bamō kanyiasen, na bo ma lee towé asen bōye bo kye Wuribware.

¹ To, kētō ne ke gye ḥkpēe ne mo e kore fo feyē fo waa-ɔ e gye feyē, saj ne asoree agyi e kore kebwarekore-ɔ, na fo sa a bo sa Wuribware aŋse, na bo kore sa asesē p̄ee. ² Bo kore Wuribware sa bamo ne bo de mōne se keyaaleŋ-ɔ, awure na manj agyenkp̄eepo-ɔ, na ane nya kayeeyuri a ane bo sunj Wuribware, na ane bu Wuribware kpa kemaa se. ³⁻⁴ Amo e gye ne a bware, ne a gyi ane ḥmōrōwēpo Wuribware akato, a lee feyē o kpa feyē o morowē kemaa, na o sa a bo gyii mō kaseñtiŋ-ɔ. ⁵ Kaseñtiŋ mo e gye feyē Wuribware gye ḥkoŋko kpeŋ nee, ne mbonj̄-rō ḥyerēpo mo gye okonko, ne o bo Wuribware na dimaadi mbonj̄-rō. Kristoo Yeesuu wore e gye anej a sese-ɔ. ⁶ Mō e gye ne o ba mō eyee bo kii alonj̄nta bo lōnjo Wuribware, na nya kōrē asesē p̄ee lee ḥbonsam kēsaree-ɔ. Kristoo kēba kāye mo-ɔ a kaapo nee feyē saj a fo feyē Wuribware e kpa a o morowē asesē p̄ee. ⁷ Anej se dee ne Wuribware a lee mo sunj mo bo kyoŋwe feyē m̄ bo waa mō kabao na mō ayaa-ɔ ḥyerēpo, na m̄ bo kii asesē ne bo moj gye Yudaa awuye-o ḥkaapopo, na n tawē abwaresen gywiī bamo a bo kōrē gyi, na bo gyii kaseñtiŋ-ɔ. Ma ba ayēba nee. Kaseñtiŋ ne mo e tōwe!

⁸ M̄ bee mo e kpa feyē, ton kemaa ne anyare e yase asaree ba kore kebwarekore-ɔ, bo kore na bamo kūnu si moj bo bęye ko, na kadunj̄fwi na ikiŋ moj bo bamo eyee-ɔ na kebonj̄-rō. ⁹ Mo e kpa feyē akyee ma bunj ato ne a sa a asesē deerē bamo bweet-ɔ, b̄ee e kaapo feyē ba kaapo bamo eyee-ɔ. Amaa bo baa bamo eyee kaase, na bo gyii anej ne a bware feyē bo bunj bamo ato-ɔ. Bo ma l̄jure bamo ipwii aŋuregyi atimaa atimaa ba atęt̄omj̄nta damenanje eworese eworese b̄o sōwē sōwē-ɔ. Bo ma bunj ato timaa feyē atanne pipee ato b̄ee atanji toresese yawo lej̄se bo kaapo bamo eyee. ¹⁰ N gye ato bunj̄ timaa kibun damenanje-ɔ ne asesē de bo bonyaa akyee, amaa bo lee anej ne ba waa kēdamenanje, ne bo gya ekpa timaa ne akyee ne ba sunj Wuribware-ɔ gya se-ɔ se.

¹¹ Saj kemaa ne asesē e kaapo abwaresen-ɔ, akyee waa diŋj a bo suye amo, na bo bu asoree agyenkp̄eepo-ɔ. ¹² Kētō se ne mo a tōwe amo-ɔ e gye feyē, moj sa kpa feyē akyee kaapo ato, b̄ee e bo nya anyare se keyaaleŋ, amaa bo waa diŋj. ¹³ Bo lee feyē saj ne Wuribware a twēe sese-ɔ, onyarē-ɔ ne o gye ḥkpēe twēe p̄wee ne o dee twēe akyee-ɔ mo. ¹⁴ Saj ne ḥbonsam a waa mō eyee feyē kōwa, ne o ba a o bo penna bamo-ɔ, n gye onyarē-ɔ ne o penna bo waa eb̄oye-ɔ, amaa akyee-ɔ ne o waa anej. ¹⁵ Amaa akyee ya yere-ɔ kōrē Yeesuu gyi, ne o kpa mō kosobee-anā, ne o te bo sa Wuribware, ne mō ya baa mō eyee kaase, Wuribware e morowē mō, ne o kōwē ḥyaagyi ḥkpā na alanj̄fiya-ro.

3

Asoree abresē asej

¹ A gye kaseñtiŋ nee feyē bamo a tōwe feyē ḥkemaa ne o kpa feyē o kii asoree ḥbrēse-ɔ, o kpa kusuj timaa nee. ² To, mō ne o bware feyē o waa asoree ḥbrēse-ɔ e gye ḥko ne o gye sesē timaa-ɔ, ne o de ka konj̄o kpeŋ-ɔ, na ḥko ne o de mfeere, ne o nyi mō eyee ekra neenēe, ne mō kakyena-ɔ b̄o dan-ɔ, na ḥko ne o kra af̄o mō ayē neenēe-ɔ, na o taare a o kaapo abwaresen neenēe-ɔ. ³ ḥko ne a bware feyē o waa asoree ḥbrēse-ɔ e gye mō ne o moj gye atabwēeo-ɔ, ne mō duŋ maa fwii mō b̄ek̄o-anā se-ɔ, amaa ne o yuri mō eyee-ɔ, ne o maa kpa eko-ɔ, ne mō akato maa pee atanne se-ɔ. ⁴ Asoree ḥbrēse e gye ḥko ne o taare a deerē mō ka na mō gyi-anā se neenēe, ne mō gyi-anā i bu mō kpa kemaa se-ɔ. ⁵ A lee feyē ḥko e ma taare a o deerē mō fənfən lōn-nō awuye si, emenē ne o waa a o taare deerē Wuribware a asoree asesē-ɔ se? ⁶ A moj bware feyē bo taa ḥko ne o moj kii Kristoonyi kyee-o bo waa asoree ḥbrēse. N gye anej, o kaapo mō eyee, na Wuribware bu mō kēpō feyē anej ne oo bu ḥbonsam kēpō-ɔ. ⁷ Asoree kebress bware bo sa ḥko ne kawu si asesē p̄ee e bonyaa mō-ɔ nee. N gye anej, o lee a o lee da ḥbonsam a katee ne o swēe bo bęya mō-ɔ-ɔ, na ipeere gyi mō.

Asoree akyarōpo asej

⁸ A bware feyē asoree akyarōpo mo nya daa timaa, na bo gya kaseñtiŋ ekpa se, na bo ma waa nno ḥnyo ḥnyo awuye, na bo ma waa atabwēeo, na bamo akato ma pee atannte se. ⁹ Bo kōrē ato ne ane asoree awuye e kōrē ane i gyi-o gyi kaseñtiŋ si, ato ne aa kweero, ne mbeyōmō Wuribware a lee bo kaapo ane-ɔ. ¹⁰ Anej a asoree akyarōpo-ɔ, fo deerē bamo kēbōrōgi-ɔ p̄wee, ne seyē e ma tii kpa, amo feraa na fo sa bamo kpa a bo waa asoree akyarōpo. ¹¹ Anej dee ne bamo ka-anā mo* nya daa timaa, na bo ma kyii bamo b̄ek̄o-anā. A bware feyē bo nya mfeere, na bo gyi kaseñtiŋ kētō kemaa-ɔ. ¹² A tiri feyē asoree akyarōpo kemaa gye sesē ne o de ka konj̄o kpeŋ-ɔ, ne o taare a deerē mō gyi-anā na mō lōn-nō awuye si neenēe-ɔ.

¹³ Anej se-ɔ mō ya waa Wuribware kusuj neenēe, asesē e bonyaa mō bweet-ɔ, na o taare tōwe Kristoo Yeesuu kūnu si asej lamanj-nō, na kufu moj de mō.

Kaseñtiŋ dabe-ɔ

* **3:11** Bokō ye akyee mo e gye asoree akyarōpo.

¹⁴ Mo a deñ kyor e w re m o b o kyonye f -o feraa, n de temaa fey  mo e ba a m b o  n u fo mbey mo. ¹⁵ Ne mo ya ka j kyee nee aaa, amo feraa w re m o e sa a f o gy i an   ne an   Kristoo awuye ba daa timaa b o kyena Wuribware  a l  -o-r -o, ka  e  ka  o fey  Wuribware  ne m o w re dooo i de  nkpa-  asore -o. Asore  mo e gye ne a sa n   kasentij-  y re. ¹⁶ Kasentij m o n   kaa d  e  kw  ero, n   mbey mo an   a nu kam   ka  e-  k  o bw  eto.

Kamo e gye fey , oo lee m o ey  
f  e  se  di  maadi-o b o ka  o a ne.
Ne Wuribware  a kufwiij  timaa-o a ka  o
an   ne    pre  Wuribware -o.
Ne Wuribware  m o-  a  n u m o.
Ne kaye-  as  e a nu m o k  uji si a ne timaa kot  we,
n   b  aa k  ore m o g  i.
Ne lalalow -o oo kin  ji ya kyena
m o k  edabe -o Wuribware  se .

4

Sa ay  ba aka  popo se

¹ To, Wuribware  a kufwiij  timaa-o a ka  o an   fey  san   k  o e ba na as  e ko kine kasentij- , na b o gya ay  ba n     b  onsam    ka  po-  se. ² An  j a at  o k  ek  apo-  a le   aye  apo na n     nyo   nyo awuye a ne nee. An  j a as  e-  m  fer  e a w  u fey  se  e k  ayow  re to  n k  o ne k  aa w  u- . ³ An  j a as  e-    ka  po fey  a mo  j de k  pa fey    k  o waare , ne b  o bee  ba kisi ate  e ko kig  i. Wuribware  m o a t  we  ate  e m o n  e a b  amo ne b  a k  ore m o b  a g  i, ne b  o nyi kasentij-  o nya g  i amo, na b  o sa m o an  se. ⁴ A le   fey  k  et  o kem  aa n   Wuribware  a t  we -  b  o dan, an  j se-  b  amo ya nya an  j a at  - , b  o sa Wuribware  an  se, na b  o ma ka  j kine amo kig  i. ⁵ Am  se se- , Wuribware  a t  we fey , an  j ya sa m o an  se na kusun w  e  ate  e kem  aa se , ate  e-o e w  aa atimaa a sa an  j a an  j g  i.

An  j ne a b  ware fey  Timotii waa- 

⁶ F  o ya ka  po f  o b  ek  o-ana asore  agyi, amo f  o i kii Kristoo Yeesuu   kyar  po timaa. Na f  o b  o ka  po fey  f  o a nu kasentij ne an   a k  ore g  i, ne f  o a gya kamo se le   hare  san  - . ⁷ Amaa f  o ma ba fo m  fer  e b  o d  nj  o it  e ne e m  aa sa m  fer  e timaa-o si. Suye k  akyena timaa ne ka g  i Wuribware  akato- . ⁸ F  o i soori f  o e san  j  e ey  e-  kake kem  aa, a b  ware, amaa f  o ya suye an  j ne f  o e kyena na a g  i Wuribware  akato- , a b  ware f  et  o kem  aa- , a le   fey  se  e kem  aa ne   w  aa amo-  de   nkpa na   nyure le   mbey mo b  o yo nsu p  ee. ⁹ An  j a a  en-  gye kasentij, amose-  as  e p  ee t  aa fey  a gye kasentij, na b  o k  ore amo g  i. ¹⁰ K  et  o se ne an   e le   an   ey  e an  i sunj kejken-  e gye fey  an  j a ba an   temaa p  ee b  o d  nj  o Wuribware  ne m o w  re dooo i de   nkpa- , ne   gye okem  aa omor  w  epo-  se. Amaa kasentij si feraa, o mor  we b  amo ne b  a k  ore m o b  a g  i-o nee.

¹¹ Sa b  amo m  braa m o, na f  o ka  po an  j a at  o m o. ¹² F  o ma ka  j sa a   k  o nya f  o k  uji si k  es  n kot  we, na, f  o a gye keyaaf  re-  se, a sa a b  o ma bu f  o, amaa b  aa f  o ey  e ka  se f  o se  nsa sase-  o na f  o k  akyena- , na b  o k  ote f  o. Sa a f  o kakpon  -  f  wiiri, na f  o k  okw  regyi waa k  oky  , na f  o lee kame-  kpa ak  oreggiy  o-  a  en, na b  o nya suye amo-  p  ee le   f  o a  e, na b  o de   ba an  j a daa timaa-o b  o kyena. ¹³ P  ee na n   d  ee ba f  o a  e- , nya san  j a f  o b  o kare abware  en w  re-  gyw  i asore  agyi-o lama  - , na f  o t  we abware  en, na f  o ka  po b  amo Wuribware  a  en. ¹⁴ Nyin  ji si fey  san  j-  asore  abr  es   k  o a ba asare  b  o d  nj  o f  o k  uji si yure f  o, ne Wuribware  a b  oro m o akyaa  m  ek se t  we fey  o sa f  o ak  et  o ko, na f  o taare w  aa m o kusun. Amose- , f  o ma kine ak  et  o amo, na f  o ma waa wor  gya. ¹⁵ D  ee fa amo-  m  fer  e, na f  o de   w  aa at  , na okem  aa   n   an  j ne f  o a y  o se f  o kebw  ares  - -o-ro- . ¹⁶ Amaa sa f  o k  akyena-  na k  et  o kem  aa ne f  o e ka  po-  se. D  ee k  ya se gya ek  pa m o se kejken, a le   fey  f  o ya w  aa an  j, f  o e mor  we f  o f  onf  on ey  e na b  amo ne b  o gya f  o kan   se- .

5

Abres   na akpenleky  e  a  en

¹ Mbey mo, f  o ma ka  j ba ak  at   b  o saa anyanjbr  es  - , amaa yuri a  e sa se  nsa gyw  i b  amo fey  f  o se- -ana- . Waa ayaaf  re-  fey  an  j ne f  o e w  aa f  o f  onf  on f  o daa- -ana-  d  ee. ² Na f  o w  aa aky  ebres  -  fey  an  j ne f  o e w  aa f  o nyi-  d  ee, na f  o t  aa kakpon   timaa b  o kra aky  e  p  e na mbregy  -  fey  an  j ne f  o e kra f  o p  eky  e- -ana-  d  ee.

³ B  amo ne b  o gye akpenleky  e kasentij, ne b  o te b  amo ey  e se, ne b  o mo  j de boko a b  o de  re b  amo se- -o feraa,   n   b  amo   ew  e bu b  amo, na f  o de  re b  amo se ne  n  e  . ⁴ Amaa kpenleky  e k  o e gye ne m o i de agyi b  ek  o anana, amo feraa a b  ware fey  agyi na anana-  w  aa an  j ne abware  en-  e ka  po fey  b  o w  aa sa b  amo ak  ow  b  es  - . B  amo ya w  aa amo- ,

amo-ɔ a kaapo nee feye kedeere ne bamō akowepo a deere bamō nsan ne bo gye nyaagyi-o, amo koko ne ba ka ba teere mbeyomo-ɔ. Amo mfaane-ɔ mo e gye ne a gyi Wuribware akato-ɔ. ⁵ Kpenlekyee kasenjtin ne o mon de øko ne o deere mō se-ɔ taa mō temaa bo dønjo Wuribware se nee, na o meraa se kore kebwarekore mpase na kanye feye Wuribware kya mō-ro. ⁶ Amaa kpenlekyee ne o te o waa ketu ne o kpa-ɔ e nyera mō eyee, o du nee feye mō a wu-o. ⁷ Sa asoree agyi-o mbraa bo lee anej a ats ma se, na øko ma nya poro kpenlekyee a agyi-o na anana-ɔ amo-ɔ se. ⁸ Amose-ɔ øko e ma deere mō fønfon asese se, fønfon mō lɔŋ-na asese, a du nee feye mō a kine feye o ma lee kooře Wuribware a o gyi-o. Anej a sesa a øbøye-ɔ gbaa kyo mō ne o kyo o maa kooře o gyi-o lee.

⁹⁻¹⁰ Okyee kemaa ne o gye kpenlekyee, ne oo gyi nsu adusise, ne o bo asoree-ɔ-ro, ne o mon lee mō kuri kamee-ɔ dooo kenyare ne fo kyoree waa asoree wore-ɔ-ro feye o gye asoree kpenlekyee. Amo ne a bee a tii si-o e gye feye a tiri feye asese nyi kpenlekyee amo feye o waa itimaa. Anej a kpenlekyee-ɔ, a bware feye o gye mō ne oo bera mō nyaagyi neenue, ne oo dan o de daa timaa-o. A bee a tiri feye o waa øko ne oo kra afø neenue mō aye, ne oo fwæe Wuribware asese ayaa se, ne oo kya bamō ne asen e to bamō-ɔ-ro, ne mō akato i pee kusun kemaa timaa mo ne ke bo-ɔ-ro se.

¹¹ Amaa fo ma kan taa akpenlekyee ne bo mon bære-ɔ anyare bo tii amo ne a bo asoree a wore-ɔ-ro-ɔ se. A lee feye bamō a bo kii akpenlekyee, ne baa tøwø bo beya bamō aa Kristoo mbønta-ɔ feye bo maa lee waaree-ɔ, ketu maa kyee na bamō mføre kyurowi, ba yorowé awaaareye. ¹² Amo ya ba anej, amo baa waa boye bo lee anej ne baa lanje kanø feye bo maa lee gya Kristoo si-o si. ¹³ Nkee daa ne baa nya-ɔ e gye feye bo maa lee sun asun kemaa, amo kulwee asese eløn-na lee, na ases kikyii, na bo maa gyi bamō ayaa-ɔ asen, na ba tøwe asen ne a mon bware-o. ¹⁴ Amo-ɔ se-ɔ, mo e tøwe mō i gywi anej a akpenlekyee ne bo mon tøe kii akyebres-ɔ feye bo bee waaree, na bo kowé nyaagyi, na bo deere bamō eløn se, na bo ma sa a ane adøn nya kpa tøwø bamō kuju si asen boye. ¹⁵ A lee feye akpenlekyee ko a kya taa bamō eyee sa Obønsam. ¹⁶ Lalalowé, okyee ne o gye Kristoonyi-o i de akpenlekyee mō kokowebøe-ɔ, amo feraa o kya bamō-ɔ, na bo ma nya taa kekponne bo dønjo asoree agyi si. Okyee-ɔ ya waa anej feraa, asoree awuye e taare a bo nju deere akpenlekyee ne bo mon de akrapo-ɔ.

¹⁷ To, mbeyomo, asoree abres mō, bamō ya sun kusun timaa feye anej ne abres sun-j-o, amo feraa asoree agyi sa bamō kakøka iluwi enyo enyo kanø se. Asoree abres ne ba pee akato kenjen ba tøwø abwaresen, na ba kaapo asese abwaresen-ɔ asen ne mō e tøwø-ɔ. ¹⁸ A lee feye baa tøwø abwaresen wore-ɔ-ro feye,

“Fo i de naatø fo i kyikye yaabrala se fo i lee ayaabraagyi-o,
fo ma kan jure mō kanø se, na o ma nya amo ako wo.”*

Ketu ne ke bee ki tii si-o e gye feye,

“Okemaa ne o sun kusun-o de kakøka.”*

¹⁹ Okø ya poro abres keseñ ko se gywi fo, fo ma kan nu mpøro amo, amo abee anyo bøee asa a poro keseñ amo se pwæ na fo dee kooře gyi.* ²⁰ Amaa asoree abres-ɔ øko e maa se o waa ebøye, teeraa mō asoree agyi-o akato-ɔ, na a nya yii bamō ne baa san-ɔ se.

²¹ Wuribware na Kristoo Yeesuu na Wuribware mbø timaa ne oo lee feye mō kamee-ɔ awuye-o kenyare-ɔ ne mo e tøwø amo mō i gywi fo feye fo gya mbraa mo ne mō a tøwø-ɔ se, fo ma kan tenji-ɔ, na fo deere akato-ɔ waa kotoøø kekpa se. ²² Fo ma kan koko se feye fo e ba asaree a fo bo dønjo øko kuju si yure mō ba mō bo kii asoree abres-ɔ øko. N gye anej, ne anej a ses-ɔ e gye øbøye waapø, ba poro fo. Amose-ɔ, lee fo eyee lee ebøye kemaa kowaa-ɔ.

²³ Ehøeñ, mo a bee nyinji amo-ɔ se. Fo a taare fo e la kame-ro menaj menaj-ɔ se-ɔ, fo ma lee nuu nkyu wore, amaa nuu nta kafwæe, na n taare kya fo kame-ro.

²⁴ To, bee bo lee anej ne fo i lee fo eyee a fo lee bøko ebøye-ɔ-ɔ asen. Asese ko ebøye maa kweerø, amose-ɔ, asese nyi bamō ebøye ne baa waa-ɔ asen pwæ na øko dee taa bamō yaa asoree abres-ɔ akato-ɔ, na aseñ-ɔ kigyi dee fo. Amaa bøko feraa bamō ebøye e kweerø nee, ne kamee-ɔ pwæ na e dee lee kawu. ²⁵ Amose-ɔ anej dee ne kusun timaa kemaa e lee ifuri, ne kemo ya kweerø gbaa, ke e lee kawu.

6

Anya asen

* 5:18 Mbraa këbëesa 25.4. * 5:18 Lukas 10.7. * 5:19 Mbraa këbëesa 19.15.

¹ Anya a kebegya-ɔ se feraa, bo bu bamø anyanþe kpa kemaa se, na øko ma nya tøwe aseñ boye bo kye Wuribware kenyare na ane ato kekaapo-ɔ. ² Anya ne bo bo Kristoo awuye anyanþe kesaree-ɔ-ɔ ma kañ fa feye bamø aa bamø anyanþe a kii Kristoo awuye-o si-0, ba ba bamø akato a bo bo saa bamø. Keto ne bo waa-ɔ e gye feye bo sunj aneñ a anyanþe-ɔ gbaa neenæ, a leø feye bamø ne ba sunj ba sa-ɔ gye Kristoo awuye ne Wuribware e kpa bamø aseñ-ɔ nee. Kaapo bamø, na fo sa a bo nu aneñ a aseñ amo kaase.

Bamø ne ba kaapo eyee-ɔ, ne bamø akato a pee atanne se-ɔ aseñ

³⁻⁴ Øko e bo asoree-ɔ-ro, ne mò ya kaapo kekaapo ne ko kwéè kemø ne ane e kaapo-ɔ-ro, ne mò e moj sure kaseñtin ne ane nyanyapé Yeesuu Kristoo a kaapo-ɔ se, ne o bee-ɔ maa kóore keto ne ke gyé kebwaresun-0 o gyi-0 gye keseboraleñ wuye nee, ne o bee-ɔ moj nyi seye. Anen a se-ɔ e lo ebøj nee, ne o de ikii o maa nua aseñ kaase. Aneñ se-ɔ, mò e gye ne o sa a bøko ne bamø mfære moj du kyekyee, ne bo moj de kaseñtin-o i gyiiri ikii, ne ba ka kokwéè, ne ba kpa ekø, ne ba saare aseñ, ne bo naa ba tøwe nseñnjé bamø kosqbe-ana kamæe. ⁵ Bøko mfære e gye feye kebwaresun gyé kpa ko ne ba taare a bo bo-ro se bo nya atanne-ɔ nee.

⁶ Kaseñtin si feraa, kebwaresun de tonø, amaa bamø ne bamø akato i gyi ato kafwéè ne bo kyo bo de-o si-0 e gye ne ba nya tonø amo. ⁷ Bamø ya kowé se-ɔ, o moj de seye o tii mò eyee se o ba kaye mo-ro, ne anen dee ne, mò ya wu, o moj de seye o tii mò eyee se o yo. ⁸ Amose se-ɔ, ane i de ateeese gyise na ata bunse, a baare sa ane. ⁹ Amaa økemaa ne o kpa feye o kii ato wuye-o, Obonsam e kyo mò-ro a o kée. Na mfære ke-moj-de na mfære boye kefa kra mò katee-ɔ, na a sa a njkee o panj keto kemaa. ¹⁰ A leø feye katannékpa e gye ebøye pëee mo kuju, amo aa ebøye e naa. Bøko a kpa atanne bwætto-ɔ se-ɔ, baa yøwé Kristoo kokoøregyi-o. Amo lalaløwø-ɔ, bamø nkpono maa yuri bamø, ne duñ e teñjø bamø.

Aseñ ne a gye kæ-ɔ

¹¹ Amaa fo, Timotii, ne fo gyé Wuribware se-ɔ, fo ma gya amo-ɔ se, kwaye amo. Keto ne fo waa-ɔ e gye feye fo lenj eyee waa itimaa, na fo sun Wuribware, na fo koore mò gyi, na fo kpa fo bækø-ana, na fo nya kanyite, na fo yuri fo eyee. ¹² Kristoonyi kakyenä du nee feye se-ɔ a ko keñjøn o buwi o kpa Wuribware a ekpa timaa-0, na fo da enaj se a fo nya nkpa na kukyure ne a moj de kæ-ɔ. Nkpa amo ne Wuribware a tee fo feye fo bo koore, sañ ne fo a lee tøwe aseñ akato-ro feye fo a kii Kristoonyi-o. ¹³⁻¹⁴ Mo e tøwe mo i gywii fo, Wuribware ne o sa keto kemaa nkpa-ɔ akato-ɔ, na Kristoo Yeesuu akato-ɔ, Yeesuu ne kufu moj nya mò feye o yøre Gominaa Pontius Pilat akato-ɔ gyi kaseñtin bo leø mò fanføn kuju si-0, ne o de, mo e tøwe mo i gywii fo feye fo gya mo mbraa-ɔ se, na fo ma lwwi kamæe, na øko ma poro fo mmø se. Na fo waa anen bo fo kake nsi ne ane nyanyapé Yeesuu Kristoo bee-ɔ ba kaye mo-ro-ɔ. ¹⁵ Yeesuu keba amo-ɔ, Wuribware e gyé ne o tøwe feye sañ a fo feye o ba pwæe na o dee ba, Wuribware ne o gyé nyure pëee kuju-0, owure ne keyaalen pëee bo mò kesaree-ɔ-ɔ, ne o gyé awure pëee-ro owure-o na anyanþe pëee-ro nyanyapé-ɔ. ¹⁶ Mò wøre kpenj e gye ne o maa wu. O te kelanjørø-ɔ nee, ne keto a lanjø-ɔ ke e tore, øko maa taare a o deerø mò. Ne øko moj tee nju mò, anen dee ne øko maa taare a o nju mò. Ané bonyaa mò, mò e gye oðabø ne o bo len nsu pëee. Ameye.

¹⁷ Tøwe gywii ato awuye feye bo ma kañ kaapo bamø eyee, na bo ma ba eyee bo dønøø ato se, a leø feye ato e fo. Amaa bo ba temaa bo dønøø Wuribware se, mò e gye ne o bunjøø kakponø-ɔ o sa ane keto kemaa, na ane akato nya gyi. ¹⁸ Bee-ø tøwe gywii bamø feye bo waa itimaa, na bo sa a bamø këdamenajse fo feye anen ne bamø ato ta-ɔ dee, na bo bunjøø bamø nkponø-ɔ ke ato. ¹⁹ Bamø ya waa amo-ɔ, ba nya kotoøø a bo bo beya sa bamø eyee, n gyé atanne feraa nee, amaa a gyé kapotøø ne ba yøre se a bo bo nya nkpa na kukyure ne a moj de kæ-ɔ kaseñtin.

²⁰ Timotii, deere keto ne Wuribware a taa bo waa fo kesaree-ɔ-ɔ se neenæ. Na fo kwaye esenja na ikii na ato kekaapo ne bøko e tee feye kanyiasen-0. A leø feye a maa kaapo kanyiasen ko pëee, ne a bee a moj lee Wuribware ase. ²¹ Anen a aseñ-ɔ ye bamø feraa, bo de kanyiasen amo, amaa baa waa anen ne baa fo kaseñtin-o na kokoøregyi a ekpa-ɔ se-ɔ.

Wuribware yure fo.

2 Timotii Wore nyəsepo ne Paol a kyoree bo kyonjwe Timotii-o

¹⁻² Mo, Paol, ne Wuribware a lee feye ḥ kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko, na n tōwē ɣkpa ne Wuribware a tōwē bo beya feye ḥ yere Kristoo Yeesuu si a ḥ bo sa asej-ɔ e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonjwe fo, Timotii, ne mo e kpa fo asej bweeto, ne mo a taa fo bo kii mo gyi-o. Mo e kore kebwarekore mo e sa fo feye ane se Wuribware na ane nyānpe Kristoo Yeesuu yure fo, na ḥ sa fo kayeeyuri.

Aŋse na wore kesa

³ Saŋ kemaa ne mo e kore kebwarekore mpase na kanye-o, mo e kore mo e sa fo, na fo se, mo e sa Wuribware aŋse. Saŋ kemaa n de kakpono konjko mo i sunj Wuribware, feye aneŋ ne n nana-ana a waa-ɔ dœc. ⁴ Mo a nyinji si aneŋ ne fo a su nsaj ne ane a brawe abee se-ɔ. Aneŋ se-ɔ mo e kpa feye m bee ḥu fo, na mo akato bee nya gyi. ⁵ Mo a bee nyinji kokɔoregyi ne fo nana kyeeses Lowis na fo nyi Yunis a koɔre Wuribware gyi-o si, ne mo a nyinji kokɔoregyi kasentij ne ḥ nyi feye fo de-o si. ⁶ Aneŋ se-ɔ, mo i nyinji fo se feye san-ɔ mo a ba asaree bo dɔŋŋo fo kunju si yure fo, ne Wuribware a sa fo aketo ko, na fo taare waa mò kusun. Amose-ɔ, fo ma kine aketo amo, na fo ma sa a kufu nya fo. ⁷ Ketô se ne mo a tōwē amo-ɔ e gye feye kufwiijne timaa ne Wuribware a sa ane-ɔ maa sa a ane kii afupo, amaa ḥ sa ane keyaalen, na ane kpa abee asej, na ane taare kra ane eyee.

⁸ Amose-ɔ fo ma peere kotōwē ane nyānpe kunju si asej gywii asej na aneŋ ne fo a bo koɔre ane nyānpe gyi-o. Aneŋ ne baa tii mo bo lee aneŋ ne n gya Yeesuu Kristoo si-o si-o, fo ma sa a ipeere nya fo, na fo tōwē feye fo moŋ nyi mo. Ketô ne a bware feye fo waa-ɔ e gye feye fo ba keyaalej ne Wuribware e sa fo-ɔ, na mo afo gyi aworefɔo ne ba sa ne Yeesuu kunju si asej timaa atōwepo i gyi-o. ⁹ A lee feye Wuribware e gye ne ḥ morowē ane, ne ḥ teē ane feye ane bo kyena neenē sa mò. N gye sa ne ane a waa ketô timaa ko sa mò nee ne ḥ waa amo-ɔ sa ane, amaa ḥ kyo fa amo mfeerē nee feye ḥ morowē ane. Kasentij si pwēe ne ḥ dœe tweē kaye mo gbaa-o, Kristoo Yeesuu si ne ḥ yere bo morowē ane. ¹⁰ Ane dœe ane moŋ nyi amo-ɔ, amaa bo fo san ne ane nyānpe Kristoo Yeesuu a ba kaye mo-ro bo lee amo kaapo ba kaapo ane-ɔ. Kristoo e gye ne ḥ koi gylowi si, ne ḥ yere asej timaa kekaapo se bo lee ɣkpa na kukuure ne a moŋ de kœ-ɔ bo kaapo ane. ¹¹ Asej timaa mo se ne Wuribware a lee mo feye ḥ kii mò kabao na mò ayaa-ro ayerepo, na ḥ kii mò ɔkaapopo tōwē asej timaa-o gywii asej. ¹² Ketô se ne mo i gyi aworefɔo-ɔ nee, amo-ɔ preeg gbaa ipeere moŋ de mo. A lee feye ḥ nyi mò ne mo a koɔre mò gyi-o, ne ḥ nyi feye ḥ taare a ḥ deerē ketô ne ḥ bo waa mo kesaree-ɔ se ya bo fo saj ne Kristoo bęe ḥ ba-ɔ.

¹³ Fo, Timotii, feraa, kra kasentij asej ne mo a waa bo kaapo fo feye fo waa-ɔ-ro kejken. Na fo ma kine kokɔoregyi na gekpa ne Kristoo a bo sa ane-ɔ. ¹⁴ Amaa sa a Wuribware a kufwiijne timaa-o ḥ o te ane ɣkpono-ɔ-ɔ deerē ato timaa ne ḥ taa bo bɔrɔ fo-ɔ se.

¹⁵ Fo nyi feye bamo ne bo bo Asiya swegerē se-ɔ preeg a serē yowē mo. Figeelus na Hæmogenes tii bamo se. ¹⁶ Amaa Onisiforus feraa, mo e kore Wuribware feye ḥ morowē mò asej, a lee feye mò ya naré mo ase sa mo kakponokya iluwi bweeto. Ipeere moŋ nya mò bo lee aneŋ ne baa tii mo-ɔ se. ¹⁷ Aneŋ se-ɔ, mò a deŋ bo fo Roma manj-no-ɔ, ne oo pee akato buwi bo ḥu mo. ¹⁸ Fo nyi damenaŋse ato demanjet ne ḥ waa sa mo Ifisus manj-no-ɔ. Mo e kore kebwarekore feye saj ne ane nyānpe Yeesuu i gyi asej preeg asej-ɔ, o ḥu mò ewee.

2

Waa siraafey fo i gyi aworefɔo Yeesuu si

¹ Mo gyi, fo feraa sa a Yeesuu Kristoo ba mò nyure-o bo sa fo keyaalen. ² Ato ne fo a nu mo e tōwē amo lamaŋ akato-ɔ-ɔ, fo taa amo asej kotōwē dœe bo bɔrɔ asej ne fo e koɔre bamō fo i gyi-o, na bamō mo bo nya nya gyii amo kotōwē taa ya tōwē gywii boko. ³ Amaa waa siraafey fo i ḥu asej feye aneŋ ne mo i ḥu-o dœe, a lee feye fo gye Kristoo Yeesuu soogyaanyi timaa nee. ⁴ Soogyaanyi maa yɔ kənaa-ɔ-ɔ nyɔŋ a kəe kamee, a lee feye ḥ kpa a ḥ kō na mò ɔgyenjkpepo akato gyi mò se. ⁵ Aneŋ dœe ne ɔjwēenajpo e moŋ gya konjwēenaj a mbraa-ɔ se, ḥ maa taare a ḥ jwēenaj gyi si nya ketannebu. ⁶ Aneŋ dœe ne ɔdɔro ne ḥ moŋ bo worogya-ɔ adɔteese i wuree baare, na ḥ nya gyi. ⁷ Fa ketô ne mo e tōwē mo i gywii fo-ɔ mfeerē, a lee feye ane nyānpe e sa a fo nu amo-ɔ preeg neenē.

⁸ Fo ma tan Yeesuu Kristoo asej se, feye ḥ lee Owure Deefid a kenana-ɔ-ɔ nee, ne mò a wu-o, ne Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro. Amo e gye mò kunju si asej timaa ne mo e tōwē-ɔ. ⁹ Asej timaa mo kekaapo se ne mo i gyi aworefɔo mo mbeyom. Ne baa kperi amo se da mo ekpee, tii mo feye mo a gye eboye ɔwaapo-ɔ. Amaa bo maa taare a bo da

Wuribware aseŋ የፋይ. ¹⁰ Amose se ne mo i nyite mo i gyi aworefо dēmantē mo e sa bamo ne Wuribware a lee feyē bo gye mō gyi-ana-ō, na Kristoo Yeesuu nya morowe bamo, sa bamo kēdabē na wuraa Wuribware se, na a moj de kēe. ¹¹ Kilih mō ne ba waa-ō gye kasentij nēe feyē,

“Anē ya kperi mō se wu,
amo feraa anē e kyena mō ase.
¹² Ane ya nya kanyite gyi aworefо,
amo feraa anē mo anē i kii awure mō ase.
Ne anē ya kine mō feraa,
mō-ō mo i kine anē.
¹³ Amaa ne ane ya yowē mō kokōregyi gbaa ooo,
mō feraa de kasentij, o maa taare a o kine anē,
a lee feyē mō e bo anē,
ne emene ne o waa kine mo eyee.”

Yowē aseŋ gyegaa ne a moj de tōnō-ō ikii kigyiiri

¹⁴ Amose se-ō dee nyinji mōne asoreg aygi aseŋ mo se, na fo yii bamo amo se tōwē feyē Wuribware i እኔ ato kemaa ne sese e waa-ō. Yii bamo se feyē bo ma kaj kyena kwaan ba gyiiri ikii ba kpa aseŋkparegyi kaase a bo nu. Anē a ato mo moj de tōnō kemaa, ne kasentij si a nyera bamo ne ba nu amo-ō. ¹⁵ Len eyee kenkej sun fo kusuj, na Wuribware mō akato gyi keto ne fo e waa-ō se, na anē a kusuj ne fo a waa fo e sa mō-ō se-ō, fo ma gyi ipere. Wuribware aseŋ gye kasentij, amose-ō kaapo amo kyēkyee. ¹⁶ Lee fo kana lee esensa boye ne e moj gye Wuribware aseŋ-ō kesa-ro, a lee feyē anē a esensa-ō e sa ne ases e i kyurowi bamo mferē ba lēg Wuribware ase. ¹⁷ Anē a ato kekaapo baye amo du nee feyē lo ne o gyo o kōtē-ō. Anyare anyo kō ne ba kaapo anē a ato-ō e gye Himinyiyus na Filetus. ¹⁸ Baa yowē kasentij a ፈkpā-ō, ne ንkee ba kaapo feyē ases e kikyinji lee lowi-ro a kyo ba kyon. Anē a aseŋ mo se-ō, baa sa ne ases e kō yowē kōkōregyi. ¹⁹ Amaa Wuribware a da mō aseŋ-ō talii nee bo yera kpuñ, ne o kyorec bo beya feyē,

“Anē nyantep nyi bamo ne bo gye mō lee-o,”* ne

“Okeemaa ne o tōwē feyē anē nyantep e bo mō-ō,
amo feraa, o yowē mō ይበያ kowaa.”

²⁰ Mon¹ sa a anē taa feyē ato wuye lōn-nō o de keto kemaa ne bo de atetomonta bo waa-rō-ō. Anē a ato mo atanne pipee ne baa bo waa amo akg, ne akg mo atanne fufuri ne baa bo waa amo. Nkee akyi ne baa bo seri, ne akg mo kabori ne baa bo pwē. Amo akg, ato timaa ne bo de ba waa-rō, akg mo ato boroborō ne bo de ba waa-rō. ²¹ Anē se-ō sese boroborō ya lee mō eyee lee ይበያ-rō, o kii feyē keto ne bo de ato timaa-o ba waa-rō-ō, na o kii okpeyaa, o de keto waase bo sa loj wuye-o. ²² Amose se-ō, Timotii, kwaye ayaafore a ayorwetō boye-ō. Na fo gya itimaa na kayeejuri ፈkpā se, na fo kra fo kōkōregyi-o-ro kenkej. Fo aa ases e ba kpa abee, ne bo de kakponōfwirri ba su ba kpa Wuribware kēkyā-rō-ō a dee nare. ²³ Amaa m bēe mo e tōwē mo i gywi fo feyē fo ma benzjaa aseŋ gyegaa ne a moj de kaase-ō, a lee feyē aseŋ toritori anē e ba ikii na ፈkpā. ²⁴ ዽqo ne o sun o sa anē nyantep Yeesuu-o ma kaj kō ፈkpā. Amaa keto ne o waa-ō e gye feyē o yuri eyee, na o baa mō eyee kaase sa ases e pēe, ne mō e kaapo abwareseŋ-ō mo, o nya kanyite, na o kaapo amo neenē. ²⁵ O yuri ase lōn-jō mō aporspo ne bo yere bo kye mō-ō bo yera ለkpā timaa si, na Wuribware ya sure, bo nu bamo eyee, gyii kasentij-o. ²⁶ Na ንkee bo gyii aseŋ, na bo nya nya bamo eyee lee ችንሃል kesaree-rō, a lee feyē mō e gye ne o da bamo katee-rō, ba bamo bo kii anya ne ba waa keto ne o kpa-ō.

3

Kaye ya tō-rō egye kēe a keto ne ke e ba-ō

¹ Mō gyi Timotii, እኔ feyē san ne kayē ya tō-rō egye kēe-ō, kakyena-rō e waa lēj fee. ² San amo ases e kpa bamo wore dooo katonya nee, na bo pee akatā ba kpa atanne kebanjse, na ba kaapo eyee, bo de katōmaabu kebanjse. Tosaare e waa kokyō, bo maa lee bu bamo akowepo kafonfwee se gbaa. Bo maa bu Wuribware, bo maa gyi akpeyaa. ዽqo ya waa bamo kēdamenanj gbaa, a maa boro bamo akata daa. ³ Sese maa lee kamee-ro a o kpa mō kṣobee, anē dēe ne ዽqo maa እኔ ይውድ. ተሳይን na kenyarenerya na ፈkpā kekpa na daa bɔyē dooo e gye ne a ba san amo. Nkee ba kisi keto kemaa ne ki bware-o. ⁴ Na bo gyi kidiburo

* ^{2:19} Anyare kēkaré 16.5 (LXX).

bo de aseſe anju ba da abee, na bo waa kurujorlen na akatolen ba bu bamo eyee bo kyoŋ bamo kosobee-an. Bamo akato i gyi kaye-ro ato se fee bo kyoŋ Wuribware. ⁵ Na anen a aſeſe-o e waa akato se feye bamo a gya kebwaresun-o si neenee-o. Amaa bamo kakyena-ro e kaapo feye bo moŋ de Wuribware a keyaalen-o. Anen a aſeſe mo-o, lee fo eyee lee bamo-ro, kwaye bamo. ⁶ Saŋ amg anyare ma bokq i lwee aſeſe elon-no ba kpa akyee ba nya bamo se keyaalen. Anen a akyee ne ba nya bamo mfaanee-o e gye akyee ne bo maa taare ba kra bamo eyee, sa ne ebøye a kii bamo se tsorø dwiidwiise, ne bamo mfere a lee ketu kemaa se, bo gya bamo nyorawø baye eworesø eyoree se-o. ⁷ Anen a akyee mo e gye ne ba pree akato saŋ kemaa ba suye ato-o, amaa bamo mo bo maa taare a bo nju kasentij-o kaase gyii kamo daa. ⁸ Fo a nu anen ne anyare ko ne ba tee bamo e Yanes na Yambras ne baa dee kyena-o a tøwe aſen bo kye ane odedaapo Mosis-o. Anen dee ne bomo-o gbaa ne mo e tøwe bamo aſen-o e sa ſensa ba kye kasentij-o. Bamo anju a nyera, ne kebwaresun ne ba sun-o gye kwaa nee.

⁹ Anen se-o, ketu kemaa ne ba waa-o maa kya se a ke bo yo anen sa bamo, a lee feye bamo kayeba-o e lee ifuri, na okemaa nju feye bo moŋ nyi aſen, feye anen ne baa nju Yanes na Yambras lee-o.

Dee kaapo kasentij kekaapo

¹⁰ Amaa fo, Timotii, feraa, fo nyi mo ato kekaapo, ne fo a gya mo se nju anen ne mo kakyena-ro du-o, nju ketu ne gye-o. Fo a nju anen ne n de Yeesuu kokoregyi-o-ro-o, ne fo a nju mo kanyite na kekpa ne mo e kpa aſeſe aſen-o. Ne fo a nju aworeføo demantje ne mo a gyi-o na borskraa pree ne baa bo waa mo-o. ¹¹ Ne fo a bee nju anen ne mo a gyi aworeføo Anteyøkeya na Ikoniyum na Lisitra eman-j-n-o. Anen a kasentij suyo mo ne mo a nyite kamo-o, Wuribware a lee mo lee kamo pree-ro. ¹² Kasentij si feraa okemaa ne o kpa a o gya Kristoo Yeesuu si, na o taare kyena waa Wuribware kepre-o feraa i nju aſen, na o nya kikisi aſeſe aſe. ¹³ Ebøye awaapo na ayeboøo a dee lee bøye-ro ya lwee mfeñ ne a moŋ bo-o-ro, na bo dee ba aſeſe ayeba, na bokq mo ba bamo ayeba. ¹⁴ Amaa fo feraa, fo ma kan yowø kasentij ne fo a kore gyi-o-ro na kamo ekpa timaa ne fo a suye-o. Na fo nyinji bamo ne bo dee bo gye fo akaapopo timaa-o si. ¹⁵ Na fo nyinji si feye nsan ne fo gye keegyi-o, fo kyo fo nyi abwareſen wøre-o-ro aſen. Abwareſen wøre amo e gye ne o kaapo fo anen ne fo e kore Kristoo Yeesuu a fo gyi-o, na anen ne o taare a o morowø fo-o. ¹⁶ Wuribware a taa mò kufwiijne timaa-o bo kyena aſeſe kq-ro nee, ne o kaapo bamo mo mfere, ne baa kyore mmø bo waa abwareſen wøre-o-ro. Amose se-o fo e taare a fo taa bo kaapo aſeſe kasentij-o, na fo bo yii bamo se feye bo ma waa bøye, na fo bo kaapo bamo kpa timaa-o, na fo bo kaapo bamo a bo kyena neenee. ¹⁷ Mfaanee ne øko ne o gya Wuribware se-o e nya ketu kemaa ne o kpa-o a o bo waa asun kemaa ne a gye atimaa-o.

4

Dee tøwe abwareſen saŋ kemaa

¹ Nkee feraa n de Wuribware na Kristoo Yeesuu ne mò ya ba kaye mo-ro a o bo gyi kuwure, na o gyi bamo ne baa wu-o na bamo ne bo kee-o aſen, mo e kore fo lenlenlen feye ² fo len eyee dee pee akato tøwe abwareſen-o saŋ kemaa. Yere-ro kenken tøwe amo, fo ma sere kufu. A moŋ de feye saŋ amo-ro bware, bee-e o moŋ bware, kya se tøwe amo bo tæraa bamo lønjo bamo bo yera kpa timaa si, na fo waa bamo wøre. Amaa fo a kaapo bamo abwareſen-o, waa kanyite, yuri aſe, ba amo bo bera bamo. ³ Ketu se ne mo a tøwe amo-o gywii fo-o e gye feye saŋ kq e ba ne aſeſe maa lee kpa kunu kekaapo timaa ne kq kasentij-o. Amaa ketu ne ba waa-o e gye feye ba gya bamo fonfon kekpa se nee, na bo kpøwe akaapopo bweeto bo gyanje, na anen a akaapopo mo tøwe ketu ne anen a aſeſe-o e kpa feye bo nu-o wøre gywii bamo. ⁴ Kasentij-o aſen maa lee lwee bamo kesebo-ro, na bo kine kamo kegyasø, kore ayeba itee gyi. ⁵ Amaa fo, Timotii, feraa, dee kra fo eyee neenee kpa kemaa se. Waa siraa nyite gyi aworeføo. Waa kusun ne aſen timaa-o otawepo e waa-o, na fo waa asun pree ne ane nyanje a tee fo feye fo bo waa-o, na fo ma yowø.

⁶ M feraa, mo lowi saŋ a to-ro. Kasentij si mo qkpa du nee feye nta ne bo de ba twiiri wee kabø ne bo de bo lønjo Wuribware-o se-o. ⁷ Kristoonyi kakyena-ro du nee feye øko a sere enan-o. Mo a sere anen a enan-o lowe, ne mo a kyena kakyena timaa-o bo fo kce, na n san n de mo Kristoo kokoregyi-o-ro kenken. ⁸ Amose se-o mbejyomo itimaa kuwurepa bo-ro ne ane nyanje Yeesuu ne o gye aſentijyipo-o a taa bo bøya keri si soso sa mo. Kake nsi ne o kinjinj a o ba-o ne o taa kemo a o bo sa mo, a lee feye mo a taare lowe enan-o, ne mo a kyena kakyena timaa-o bo torøwe. Anen nyanje a taa anen a kuwurepa mo bo bøya keri si sa aſeſe pree ne bamo akato a pee ba kpa feye bo nju mo kikinjinj ba-o.

Aſen ne Pool a tøwe bo gye kce-o

⁹ Timotii, fo ma kyokyoo keyaa, mo e kpa feye fo da eyee se ba mo ase menaj, ¹⁰ a lee feye, Deemas a kpa kaye mo-ro ats bweeto-^o se-^o, oo sere yowé mo o yii Tisalonikaa man-^{no}, ne Kresekens mo yii Galatiya sweere se, ne Tiitus mo yii Dalamatiya sweere se. ¹¹ Amo Lukas wore e gye ne mo aa mo bo mfee. Fo e ba, fo aa Maak ba, a lee feye mo e gye ne o taare a o kya mo-ro mo kusuj kowaa-ro. ¹² Tikikus frraa, mo a sun mo bo kyojwé Ifisus man-^{no}. ¹³ Fo e ba, na fo koore mo waagya ne mo a yowé bo sii Kaapus aye Trowas man-^{no}-o baa. Na fo bee taa mo ewore baa. Emo ne baa ba kabu wore bo waa-^o e gye ne emo aseñ tiri mo bweeto. ¹⁴ Alesanda ne o gye Ifisusnyi, ne o gye danyan bwawayepo-^o a waa mo bøyé bweeto. Aneñ se-^o, ane nyarjpe Yeesuu e ka mo koko bo lee ketu ne oo waa-^o se. ¹⁵ Fo gbaa deø sa mo se, a lee feye mo ya tii ane kpa kenkeñ feye ane ma tøwe abwaresen-^o.

¹⁶ Kegyenkpeøe ne baa baa mo iwurekpa, na ñ koso yere lee mo aporopo a mporo-^o kan-^o, ne moj nya yererøpo konyø gbaa, bamø pøøe a kpañ mo se. Mo e kore Wuribware feye o ma kaj porø bamø amo-^o se. ¹⁷ Amaa ane nyarjpe Yeesuu a yere mo-ro, ne oo sa mo kyealaen feye n tøwe abwaresen kyekye gywii bamø ne bo moj gye Yudaa awuye, ne bo bo mfeñ ba nu mo aseñ-^o. Ané nyarjpe ya koore mo lee lowi-ro. ¹⁸ O bee o lee mo, na aseñ bøyé kemaa ne a ba mo se-^o kwaye mo, na o yaa mo soøo mfeñ ne o gyi kuwure-o ñkpa na alanfiya-ro. Wuribware nya kedabé na wuraa nsu pøøe. Ameye.

¹⁹ Mo e ka Priska * na mo kuri Akwila kanø damenanje. Ne m bee mo e ka Onisiforus akowebøe kanø. ²⁰ Irasitus a sii Korintoo man-^{no}, amaa mo a yowé Trofimus bo sii Mileetus man-^{no}, a lee feye o lo nee. ²¹ Waa menaj ba pwøe na afwii deø taye. Yubulus na Pudens na Linus na økyee Kilawudiya na ane abeekø Kristoo awuye pøøe e ka fo kanø. ²² Keta ne ki tii tebo-^o gye feye mo e kore kebwarekore nee feye ane nyarjpe Yeesuu gya fo kra kamæe, na o yure fo aa asoree agyi-o pøøe.

Tiitus Wore ne Pœl a kyor e bo kyonwe Tiitus-o

¹⁻⁴ Mo, Pœl, ne n gye Wuribware keyaafôre na Yeesuu Kristoo a ayaa-r  a yerep -o  ko-  e gye ne mo e kyor e wore mo mo e kyonwe fo, Tiitus, ne mo a taa fo bo kii mo gyi lee sanj ne fo a bo koore kebwaresun ne   gbaa mo i sun-o gyi-o.

Wuribware ya lee mo sun mo bo kyonwe feye n kya ases  ne oo lee sa mo eyee- -r , na bo bo koore mo gyi, na bo nu kasejtin-o kaase bo lee kpa ne ba b r  se a bo bo kyena sun m -o. Na amo se, bo nya temaa feye ba nya nkpa na kukuure ne a moj de k -o. Nkpa mo, Wuribware ne   maa ba ayeba-  ya tote bo beya feye   ba a   bo sa ane pw e ne   dee twe  kaye- . An  omor w p  Wuribware san a fo- , ne oo lee mo kasejtin-o bo kaapo ases  abwarese  koto we- . Ne   a taa ba waa mo k sare -  feye n tote amo kaapo-  a bo nu-ro. Tiitus, mo gyi kasejtin, mo e k r  an  se Wuribware na an  omor w p  Kristoo Yeesuu feye bo yure fo, na bo sa fo kayeeyuri.

Ases  suyo ne ba taare a bo waa asore  abres - 

⁵ Keto se ne mo a yow  f  bo sii Kriita kwii si-  e gye feye fo waa k t  kemaa ne an  moj waa low - , kra kem  bo yera ky cky . Na fo lee b k  bo kii abres  mfe  a emaj-  asore  p e - -r . Na fo nyinji mbraa ne mo a bo sa fo-  se feye, ⁶ ses  ne a bware feye   waa asore  obres -  e gye mo ne man ne o te m -r -o ases  maa tote m  kuju si ase  boy  ba por  m -o. A bware feye mo ne   waa asore  obres -  de ka koj  kper  ne , na mo agyi mo gye Kristoo awuye, ne ases  nyi bam  feye bo moj nyera, bo de k s b r l n, bo maa bu at - . ⁷ A moj bware feye mo ne   waa asore  obres -  gye  ko ne mo kuju si de mpor - , a lee feye mo e gye ne   de e Wuribware kusun-  si. Asore  obres  kemaa ne fo lee-o ma waa ses  ne o de k s b r l n, ne o de kadunfwii menaj menaj, ne   gye stabweep  na ek   kp p , ne o de kakat pee o moj gya ek p  timaa si   kpa at - . ⁸ Lee  ko ne o kra af  mo aye ne ne , ne o kpa itimaa kowaa, ne o bu mo eyee, ne   gye nyinjk p  timaa ne mo kame-ro moj de iyisi- , ne o nyi mo eyee ek ra ne ne - . ⁹ A bware feye o yere kasejtin ne an  a kaapo mone- -r  ken ken, na   nya ba kamo kekaapo bo sa ases  b k  w re, na   kaapo bam  ne ba gyiiri kasejtin-o ik i-  feye ba a fo kpa.

¹⁰ Keto se ne mo e tote amo-  e gye feye ases  bw et  bo-  ne bo maa bu asore  abres - , ne bo de sej a ne   moj de k s p regy -o ba penna b k . Mo e tote Yudaa awuye k  ne bo gye Kristoo awuye-o ase  ne . ¹¹ A tiri feye fo sa a an  a ases -  bun bam  nn , a lee feye bam  kekaapo at  ne a moj bware-o e nyera l n-  akow b e  ki i lee bam  mfe r  ke e lee kasejtin ne baa koore gyi-o. An  a ases -  e waa amo-  ne  bo de bo penna ases  ba kpa kat nya. ¹² Kriitanyi k  ne   gye bam  f nf n laagyip  k , ne   de e kyena-  a tote bam  ase , o ye, Kriita awuye gye ayeb p  kasejtin, bo de daa boy  fe , ne bo gye awor gyapo na ate ek p p  k ban . ¹³ Bam  kuju si ase  amo ne   tote-  gye kasejtin. Amose -  waa menaj t rr bam  a bo yow  an  a d a- . Bo gya kasejtin-  si, k r  kamo gyi, ¹⁴ na bo ma ben ja  Yudaa awuye amo na bam  it e na ayeba ne ba kaapo- , a lee feye an  a ases -  a kine kegya Wuribware a kasejtin a  kp -  se. ¹⁵ Yudaa awuye amo e kaapo feye ate ese k  moj bware k gi. Amaa kasejtin si f ra , ate ese ko moj bo-  ne a gye ate ese boy  sa bam  ne bam  mme-ro moj de iyisi- . Amaa ate ese kemaa de iyisi sa bam  ne bam  mme-ro de iyisi, ne baa kine kasejtin-o k k o regy -o, a lee feye bam  mfe r  moj bo dan , ne bo de daa boy . ¹⁶ Bo ye bo nyi Wuribware, amaa an  ne bo te bo bo-  e kaapo feye ba penna ne , baa kine moj. Bam  ase  moj bo Wuribware k ne kafo f we  se. Bo de k s b r l n fe , bo moj gya Wuribware a  kp -  se, an  se- , a moj de kpa feye fo taa kusun dame an se sa bam  a bo waa.

2

An  ne a bware feye asore  awuye waa bam  kakyena- -r 

¹ Amaa fo, Tiitus, f ra , dee kaapo asore  awuye-o, na bo ky na kaky na ne ka bware bo sa kebwaresun kasejtin- . ² Kaapo anyanbr se -  an  ne ba kra bam  ey , na as es  nya bu bam - . Sa a bo nya kok o regy -o kasejtin- , na bam  kek p  wa a k ky , na bo nyite awore o kem aa. ³ An  de e ne fo de e kaapo aky eb se -  an  ne bo ky na kaky na k pe aa- . Bo ma ky i  ko t en mo k na, na bo b e  bo mo waa atab e p . ⁴ Na bo lee an  se, bam  mo bo taare na bo kaapo aky e p  k p  ne ba b r  se a bo bo kpa bam  kuri- ana na bam  g i- ana ase - , ⁵ na bo kaapo bam  an  ne bo gy i ey e  ek ra ne ne , na bo ma waa k nyarek p , na an  ne ba k i aka tim a- , na bo bu bam  ak ri, na bo de e waa k dam en an se, na bam  ak to  pee bam  l n-  asun si. N g e an , as es  ko e nya k p  a bo sa sej a bo k ye

Wuribware a aseñ-ɔ. ⁶ Aneñ dœe ne fo dœe tōwe gywii ayaafɔrœ-ɔ, na bo yuri eyee dœe bu ato kpa kemaa se.

⁷ Amaa fo, Tiitus, feraa, kra fo daa timaa-ro bo yo, amo aseñ-ɔ e kaapo asoree awuye-o anej ne a bware feye bo kyena-ɔ. Keto ne fo e kaapo-ɔ, sa a ke kaapo feye fo gye kaseñtij wuye. Na fo pee akatō tōwe abwareseñ-ɔ. Na fo sa a aseñkparegyi timaa dœe leø fo kano. ⁸ Kebœyœ ko e moj lee fo senza sase kemaa-ro, amo feraa øko maa taare a o poro fo koko se. Aneñ-ɔ ipeere e nya fo adon. Bo maa taare a bo nya koko yere se bo poro fo.

⁹ To, anya feraa, tōwe gywii bamø feye bo bu bamø anyanpe kpa kemaa se, na bo lej eyee waa keto ne ki i gyi bamø anyanpe akatō-ɔ. Bamø nyanyep-ana ya tōwe aseñ ne a kye bamø, bo ma kaj benjaa ba kano bo yii bamø. ¹⁰ Nkee bo ma kaj ywii, na a sa a bamø nyanyep-ana kœre bamø gyi keto kemaa-ɔ. Bamø ya waa mfaanee, ne bamø nyanyep-ana i lju feye ane kekaapo ane omorowepo Wuribware a aseñ-ɔ bo dan.

Keto se ne Wuribware a sun Kristoo bo kyonywe feye o bo kœre ane-ɔ

¹¹ Keto se ne mo a tōwe amo-ɔ e gye feye Wuribware a lee bo kaapo ane feye o kpa a o lju sesse kemaa ewee, na o morowepo mo. ¹² N gye sa ne kokœregyi wøre se ne o kpa a o morowepo ane, amaa o kpa a o kaapo anej ne ane yowœ aseñ boye na ato ne kaye mo-ro aseñ e pee akatō ba kpa-ɔ, na ane nya taare deere ane eyee se, na ane waa itimaa, na ane sun Wuribware. Mfaanee e gye ne a bware feye ane kyena kaye mo-ro. ¹³ Ané te ane de temaa ane gywii kakatogyi kake amo ne ane nyanyep na omorowepo dabe, Yeesuu Kristoo, i kinjji a o ba kelanjjerø na mo kedabø na keyaalen-ɔ-ro. ¹⁴ Yeesuu Kristoo mo dœe ya ba mo fœnfœn kayowøre bo lœnjo ane aa Wuribware kebonja-ɔ. Mfaanee ne oo lee ane lee kakyena boye-ɔ, sa ne ane a kii mo fœnfœn aseñ. Ne lkeee o kpa feye o sa a ane lkipon fwiiri, na ane akato pee dee waa kedadmenanje.

¹⁵ Amose se-ɔ, ba keyaaleñ ne mo a sa fo-ɔ pœes, na fo bo tōwe aseñ mo, na fo bo waa aseñ wøre feye bo gya Kristoo a ekpa-ɔ se, na fo bo yii bamø se feye bo ma leø gya ebøye a ekpa-ɔ se. Fo ma kaj waa anej ne a sa a øko bu fo tosoo bo lee fo a gye keyaafɔrœ-ɔ se.

3

Aneñ ne Kristoo a kœre ane lee kakyena boye ne ane dœe ane te-o-ro-o

¹ To, nyinjji Kristoo awuye ne bo bo mfœñ-ɔ se feye bo bu abanø na kebressø na agyenjkœepo, na bo dœe sun kusun timaa kemaa ne økemaa ne o de bamø se keyaaleñ-ɔ e kpa feye bo waa-ɔ. ² Na fo bee tōwe gywii bamø feye bo ma kaj tōwe aseñ boye ko bo kye øko. Bo yowœ eko kekpa, na bo baa bamø eyee kaase, yuri eyee bo sa aseñ san kemaa. ³ Ané gbaa ane dœe ane moj nyi aseñ, ne ane maa bu ato, ne bokø a penna ane bo gya ebøye ekpa se. Ne ane a gyi ane eyee, ne kayorowø boye eworese eworese na mfœñre boye doodo a boro ane anju-ro. Ané a ka kokwœ kisi bokø, ne bokø mo a kisi ane. ⁴ Amaa nsaj ne ane omorowepo Wuribware a lee mo kedadmenanje kowaa na mo kekpa-ɔ bo kaapo ane-ɔ, ne oo lee ane lee amo pœes-ɔ. ⁵ N gye sa ne ane a waa ato timaa ko se nee ne oo morowepo ane, amaa anej ne oo lju ane ewee kpa ane aseñ-ɔ se ne oo waa anej, ne oo ba mo kufwiijne timaa-o bo kœre iyisi ne e don ane se-ɔ, bee bo kowœ ane, waa ane aseñ popwœ. ⁶ Keto ne ane omorowepo Yeesuu Kristoo a waa-ɔ se-ɔ, ne Wuribware a sa ane mo kufwiijne timaa-o bweetø. ⁷ Oo lju ane ewee nee, ne oo morowepo ane, ne ane moj lee ane gye abøyeawaapo, na ane nya kii mo akowebœ ane de temaa feye ane i gyi mo kapotœ ne ka gye lkipa na kukyure ne a moj de kœe-ɔ.

⁸ Abresø a tōwe feye, "Mfœñ ne a tiri bwawayepo-ɔ, mfœñ ne o daye-ɔ." Bo maa penna. Amose se-ɔ pœe akatō kaapo ato mo pœes ne mo a tōwe-ɔ kporø-ro, na bamø ne ba kœre Wuribware ba gyo-o mfœñre nya ba amo se neenæ, na bo nya ba akatō bo dœnjø itimaa kowaa se. Awaase timaa bware feey, ne amo kowaa de tonø bo sa økemaa. ⁹ Anej se-ɔ kwaye aseñ boroborøø ne ba tōwe amo ba yo akatō-ro ba lwii kame. Ba gyiiri Yudaa awuye mbraa-ɔ se ikii na bamø kenana-ɔ adedaaseñ soswee soswee-ɔ ikii. Lee fo kano lee anej a ikii-o-ro, a lee feye e moj bware, ne e moj de tonø ko. ¹⁰ Økemaa ne o de mo kano bo waa anej a ikii-o-ro, yii mo se kegyenjkœesø, ne mo ya bee dœnjø se, na fo bee yii mo se, ne mo e ma yowœ, amo feraa, na fo yowœ mo aseñ sa mo. ¹¹ Na fo lju feye anej a sesse-ɔ kyo o de daa boye nee. Ne mo fœnfœn ebøye a bu mo eyee kepo feye o gye abøyeawaapo kaseñtij.

Aseñ ne Pœl a tōwe bo gye kœe-ɔ

¹² Mo i sun Attamas bœes Tikikus fo ase. Ne sesse amo ya fo fo ase, na fo waa menaj gyanjnaa mo Nikopolis manj-nø, a lee feye mo a waa mfœñre feye, kekyare ya fo, mfœñ mo e ya kyena. ¹³ Len eyee na kano lkipa se fo taare kya Seenas looyaa-ɔ na Apolos-ro, na bo kya bamø kpa se. Na fo kya bamø-ro a bo nya keto kemaa ne ki tiri bo sa bamø kpa-ɔ kutu-ro-o. ¹⁴ Kristoo awuye mfœñre dœe di itimaa kowaa se, na bo dœe waa bo kya bamø ne a tiri feye bo kya bamø-ɔ-ro. Bo ma waa aworøgyapo, na bo nya taare kii aseñ ne bo bo kokorø-ɔ.

15 Bamø ne bo bo mo ase-ɔ pεεε e ka fo kanø. Ka anø bεεko-ana Kristoo awuye kanø. Mo e kore kebwarekore feye Wuribware yure mone pεεε.

Filemən

Wore ne Pəol a kyoree bo kyonwe Filemən-ɔ

¹⁻² Mo, Pəol, ne n gya Kristoo Yeesuu si-o ne mo e təwə məd kusuj si asej timaa-o, ne baa kperı amo se tii mo-ɔ, na ane kəsəbəe Timotii e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyonwe fo, Filemən. Ane nyare timaa e gye fo, ne ane aa fo e waa kusuj ane e sa Kristoo. Amaa n gye fo wore ne ane e kyoree ane e kyonwe. Ane e kyoree ane e kyonwe fo aa asəree awuye ne ba gyanje fo lən-ŋə-ɔ, na ane pekyee Apiya, na Aakipus ne o waa Kristoo kusuj feyə soogyaanyi a kə kənaa-rə feyə ane-ɔ dəc. ³ Mo e kore ane se Wuribwareq na ane nyanje Yeesuu Kristoo feyə bo sa mone nyure na kayeyeyur.

Filemən a kekpa na kokəregyi ne o de-ɔ

⁴ Filemən, sanj kəmaa ne mo e kore kəbwarekore-ɔ, mo i nyinji fo se, ne mo e sa Wuribwareq anse sanj kəmaa, ⁵ a lee feyə mo a nu anej ne fo e kpa Wuribwareq asəse pəee asej-ɔ, na anej ne fo maas se fo e kore ane nyanje Yeesuu fo i gyi kerjen-ɔ. ⁶ Mo e kore kəbwarekore nee feyə woragyə ma kanj nya fo, na fo nya taare dəe təwə fo Kristoo kokəregyi-o asej gywi bokə, na a sa a fə-ɔ fo gyii ato timaa pəee ne ane a nya lee Kristoo ase-ɔ lowe. ⁷ Mo kosobəe, kekpa ne fo e kpa Wuribwareq asəse pəee-ɔ a sa ne mo akato a gyi fəe, ne wore a nya mo bweetə, a lee feyə fo ya sa ne bamə mme-ro a yuri bamə.

Onisimus asej

⁸⁻¹⁰ To, mbeyəmo mo e kpa a n kore fo kətəko. Weetee ane pəee a gye Kristoo asəse-ɔ se-ɔ, moj sere feyə n təwə gywi fo feyə n sa kanə a fo waa kətə nə a tiri feyə fo waa-ɔ, na moj kore fo. Amaa bəg lee anej ne fo e kpa mo asej-ɔ se ne ŋ ye mo e kore fo. Amose-ɔ kənyaŋbəse feyə mo a du mo-ɔ, ne baa bee tii mo bo lee Yeesuu kusuj si asej se-ɔ, mo e kore fo mo e sa mo gyi Onisimus. Kətə se ne mo e tee məd e mo gyi-o e gye feyə saj ne n da tiikpa mfəe-ɔ, ne mo a sa ne oo gyii Yeesuu Kristoo. ¹¹ Onisimus kaase e gye feyə, “O-bo-kokoro.” O dəc a gye fo kenya, ne əsere lee fo ase-ɔ. Sanj ne oo sunj sa fo-ɔ, a moj bo kokoro. Amaa njkee feraa məd kenyare moj lee kə gye kayeba nee, a lee feyə mo ase mfəe, oo kii səse ne ə bo kokoro-ɔ. Ne mo e kore a n gyi feyə, məd ya ba fo ase, o kii səse ne ə bo kokoro-ɔ bo sa mo aa fo mpəyo.

¹² To, mbeyəmo mo i kinjaa məd mo e kyonwe fo. Amaa a nyaa mo kame-ro feyə mo a kinjaa məd mo e kyonwe fo. ¹³ Kasenjint si, weetee mo e kpa feyə n kra məd bo sii mo ase mfəe, na ə nya yərə fo ayaa-ɔ kya mo-ɔ tiikpa mfəe. ¹⁴ Məd kpa feyə n kra məd bo sii, na fo moj nyi amo asej. Amose-ɔ ma yere fo nee feyə fo kya mo-ɔ. Amaa mo e kpa nee feyə kətə ne fo e waa fo e sa mo-ɔ, fo da fo kakpono se waa. ¹⁵ A moj kyee, ne əsere lee fo ase. Nsajse Wuribwareq ya sa ne aa ba anej, feyə fo aā məd a brawe abəe se kafwee, na ə bee kinjii ba bo yuri eyee kyena fo ase bo yə, na ə ma lee sere. ¹⁶ Amaa mbeyəmo fo maa lee kərə məd kra feyə kenya ne ə dəc ə gye-ɔ. Njkee feraa ə bo kenyə. Kra məd feyə mone pəee a bo Kristoo a kokəwehəe-ɔ-ɔ. O gye səse timaa bweetə mo ase. Məd ya ba fo ase, o kii kenya timaa na kowebəe timaa ane nyanje a kokəwehəe-ɔ-ɔ.

¹⁷ Amose-ɔ fo i nyi feyə mo a fo e waa kusuj kənjk ane e sa Kristoo nee, amo feraa kərə məd kra neeñee feyə anej ne fo e kra mo neeñee-ɔ. ¹⁸ Məd a dəc ə bo fo ase-ɔ, ne məd ya waa fo bəyə kə yəwə bo ke məd, ne məd ya ywii fo atanne, fo təwə amo kanə bo kyonwe mo. ¹⁹ Nu feyə mo fəñfəñ kesaree ne mo a bo kyoree aseñkparegyi mo. Amaa fo ma tanj se feyə fo fəñfəñ de mo koko kə, a lee feyə mo se ne fo-ɔ fo a nya fo eyee lee ɔbənsam kesaree-ɔ.

²⁰⁻²¹ Mo bəeko Kristoonyi, kətə ne mo e kpa fo ase-ɔ pəee e gye feyə fo waa kətə ne mo e təwə mo i gywi fo-ɔ, na mo kame-ro nya yuri mo. A lee feyə ane pəee gye Kristoo awuye nee. Amaa mo a nyi feyə fo i bu mo-ɔ se-ɔ, ne mo a kyoree fo wore mo. Njyi feyə fo e waa amo ne a kya amo-ɔ gbaa a fo sa mo. ²² Ware mo ya lwee fo kesaree-ɔ, na fo buwi kpa kekyan kə bo yera mo. A lee feyə n de temaa feyə Wuribwareq i nu mone kəbwarekore-ɔ, na ə sa a bo lee mo lee tiikpa mfəe, na bo sa a m ba mone ase.

²³ Ipafras ne, bo lee anej ne məd gbaa gya Kristoo Yeesuu si-o si, baa tii mo aa məd-ɔ e ka fo kano. ²⁴ Maak na Aristaakus na Deemas na Lukas ne bo gye mo bəeko-anə Kristoo kusuj awaapə-ɔ gbaa e ka fo kano damənajse.

²⁵ Njkee mo e kore kəbwarekore feyə ane nyanje Yeesuu Kristoo yure mone.

Heebrii awuye

Wore ne əko a kyorεe bø kyonwø Yudaa awuye ne bø bøø ba tee bamø feyε Heebrii awuye ne baa bø kii Kristoo awuye-o

Anεj ne Yeesuu kyo Wuribware a mbøɔ-ɔ

¹ Dødaa-ɔ, iluwi bweetø na ekpa bweetø se, ne Wuribware a sa seŋsa gywii ane adødaapo-ɔ, mø akyaaamee-ɔ se ne øø bo bøø. ² Amaa ndø a nke mø-rø ne kayε a tø-rø egye kee-ɔ feraa, mø gyi Yeesuu si ne øø bøø sa seŋsa gywii ane. Anεj se ne baa waa mø gyi amo kuju si kilin kø feyε.

“Mø ne Wuribware a bøø se bo twee kaye.

 Mø ne Wuribware a lee feyε lalalowø-ɔ
 ɔ taa ato pεee mo a ø bo bøø.

³ Wuribware a kelanjørø dabe-ɔ

 bo mø se nee ke e lanjørø.

 ɔ lee Wuribware køtø kemaa-rø.

Mø aseŋ dabe-ɔ ne o de ø sa

 ne ato pεee mo e øø se kyεekyεe.

 ɔ kpees asesø iyisi.

Ne nkee o yii soso, mfeŋ ne øø kyøna

 Nyinjkpen-ɔ-kyø-bamø-pεee-kedabø kigyisesaree se,
 ne mø aa mø i gyi kuwure.”

⁴ Amose ne ane i nju feyε anεj ne Wuribware a sa mø gyi-o kenyare dabe ne ko kyo mø mbøɔ-ɔ lee-ɔ, anεj døe ne øø sa mø gyi-o kedabø kyon mø mbøɔ-ɔ. ⁵ Amose ne abwareseŋ wøre-ɔ-rø, Wuribware a tøwø mø gyi-o wøre kpen kuju si aseŋ feyε,

“Ndø mø a lee fo bo kaapo feyε mø gyi e gye fo.

 Ne mø-ɔ, fo se e gye mø.”*

N gye mø mbøɔ-ɔ ɔko aseŋ ne øø tøwø anεj. Ne øø bøø tøwø mø fønøføn mø gyi amo kuju si aseŋ abwareseŋ wøre-ɔ-rø ton kø feyε,

“ɔ tøe mo feyε mø se,

 na mø-ɔ mo tøe mø feyε mø gyi.”*

⁶ Amaa saŋ ne Wuribware e kpa feyε ø baa mø gyi-o kayε-rø-ɔ, ø ye,

“Wuribware a mbøɔ-ɔ, møn! bo sun mø.”*

⁷ Amaa mø mbøɔ-ɔ kuju si aseŋ, ø ye,

“ɔ sa ne mø mbøɔ-ɔ i kii feyε afwii,

 na mø ayaaføre feyε deækpa agyabrenj.”*

⁸ Abwareseŋ wøre-ɔ-rø, a bø-rø feyε Wuribware a tøwø gywii mø gyi-o feyε,

“O Wuribware, kuwure ne fo i gyi-o,

 kø mon de kee.

Fø kuwureyii-ɔ e kaapo feyε

 kasenøtiŋ ne fo de fo e kee fo asesø se.

⁹ Fø maa kpa øbøye, amo itimaa wøre dooo.

 Amose ne fo nyanyø Wuribware a sa ne

fø kuwure-o kenyare a døe kyon fø abeeøø lee-ɔ,

 ne oo yure fø, sa ne fø akato a gyi kyon bamø pεee.”*

¹⁰ Wuribware a bøø tøwø gywii mø gyi-o waa mø wøre-ɔ-rø feyε,

* **1:5** Kilin 2.7. * **1:5** 2 Samuwel 7.14; 1 Njøwøkyasø 17.13. * **1:6** Mbraa købeesa 32.43 (LXX). * **1:7** Kilin 104.4 (LXX). * **1:9** Kilin 45.6-7.

"Ato pEEE keleekaase-ɔ, fo ya twEE kaye na kamO-rO kEto kemaa.

Fo asareE ne fo a bo waa soso na mO kEto kemaa.

¹¹ AmO pEEE mO i kpuri fonfon fonfon, amaa fo feraa fo i sii.

AmO pEEE mO i wu a nyera, feyE anEne nE waagya i wu-o.

¹² Fo e bOo amO pEEE feyE waagya nE fo i kyurowi, na fo bEE taa skO buj-o.

Amaa fo feraa, fo e gye fo. AnEne nE fo du-o deE ne fo du.

Fo maa kyurowi kake nkO se, fo bo-rO bo yo nsu pEEE."*

¹³ Ne baa bEE kyoreE waa abwareseEn wOre-O-rO feyE Wuribware ye,

"Kyena mO kigiyise si mfEE

na n sa a fo adon pEEE mO ba fo kaase."*

AmO-j pEEE ne Wuribware a tOwE-j mOg gyE mO mbOo-j kuju si asej, amaa mO fonfon mO gyi-o.

¹⁴ To, ne nkEE nse-ana e gye Wuribware a mbOo-j nEE? Bo du nEE feyE afwii-o, ne bo gye Wuribware ayaafOre, ne ba sun ba sa mO, ne o sun bamO feyE bo narE kya bamO nE o kpa a mOroWe bamO-O-rO.

2

¹ AmOse-ɔ, Wuribware mO gyi-o a tEE o kyo Wuribware a mbOo-j se-ɔ, amo feraa anE peE akato gya mO kekaapo ne anE a nu-o si damenanje, na anE ma nya fo kpa. ² Dedaa-ɔ, Wuribware a mbOo-j se ne Wuribware a bOro bo sa mO mbraa-ɔ, ne m maa taare a n kyurowi. AmOse-ɔ, okemaa ne o mOg gya mmO se-ɔ a nya mO katomaabu-o kakaka. ³ AmO a waa anE-ɔ se-ɔ, ne anE ne anE te ndOo-j ya kine asej timaa nE a kaapo anE feyE Wuribware e morOwe anE-ɔ, emene e waa ne o maa gyiiri anE kesebo? AbwareseEn mO ne a kaapo anE ne Wuribware e kpa a o morOwe anE-ɔ ne anE nyajE Yeesuu a gye nkPE tOwE. Ne bamO ne bamO fonfon a nu mO a tOwE-j a bEE tOwE-rO gywii anE. ⁴ BamO a tOwE asej timaa mO-j, ne Wuribware a yere bamO-rO waa akpenyeetO eworese eworese bo kaapo feyE bamO kekaapo-ɔ e gye kasenTin. NkEE ne o bOro mO kufwiijE timaa-o si sa mO sesE kemaa na mO aketo anE ne Wuribware e kpa-ɔ.

Keto se ne Yeesuu a kii sesE dimaadi-o

⁵ Amaa kayE mO ne ka ba a ka bo ba, ne mO e tOwE kamO asej-ɔ, n gyE mO mbOo-j ne Wuribware a taa kamO bo bOro feyE bo kEE kamO se. ⁶ FeYeyE anEne nE baa kyoreE waa abwareseEn wOre-O-rO ton ko-ɔ,

"O Wuribware, nse e gye dimaadi, ne mO asej tiri fo-O nEE?

Dimaadi mO gyi e gye nse, ne fo kee mO se?

⁷ Ne fo a kyon amo se, sa ne kafweE ne fo mbOo-j kyo mO, ne fo a bonyaa mO, sa mO kedabe na wuraa.

⁸ Ne fo a sa ne o gyi ato pEEE kuwure, ne kemo kekemaa bo mO kaase."*

Mbeyomo, mO a tEE tOwE feyE oO taa ato pEEE bo waa sesE a kuwure-o kaase-ɔ, a kaapo neE feyE keto kemaa ne oO taa bo waa kemo kaase. Amaa ndOo a kayE mO feraa, anE mOg lEE nkE keto kemaa feyE kE bo sesE a kuwure-o kaase. ⁹ Amaa keto ne anE a nju-o e gye feyE Yeesuu kwEE anE dimaadi ne baa sanj-O-rO, bo lEE feyE Wuribware a sa ne sanj kafweE ne Yeesuu a kyena feyE sesE dimaadi kaye mO-rO, mO mbOo-j a kyon mO kedabe. Amaa kameE-rO ne oO sa mO kedabe na wuraa na bonyaa soso. Yeesuu a nya anEne a kedabe na wuraa-o, a lEE feyE oo gyi aworefO wu sa okemaa. Bo lEE anEne ne Wuribware a su asej se-ɔ, ne Yeesuu a wu anEne a lowi-o.

¹⁰ Mbeyomo NyinkpeN-tweE-atO-pEEE-Bware a kpa feyE sesE dimaadi ne oO tweE-j bweetO nya kedabe na wuraa soso-ɔ se-ɔ, a bware feyE o bOro aworefO ne Yeesuu a gyi-o si sa ne kpa kemaa se Yeesuu a kii sesE dimaadi ɔgyenjkpeEPO na ɔmgorwepO. ¹¹ Yeesuu ne o gyE ɔkpeyaa-ɔ na bamO ne o sa ne ba kii akpeyaa-ɔ gyE se konko agyi nEE. AmOse ne ipere mO de mO ketee bamO mO kowebE-ana. ¹² FeYeyE anEne nE oO tOwE abwareseEn wOre-O-rO-ɔ,

"Mo i lee fo kenyare a n gywii mo ayE awuye.

Na j waa ilij bo kyoro fo

mfeN ne asej e gyanjE ba sun fo-ɔ."*

* 1:12 Kiliij 102.25-27 (LXX).

* 1:13 Kiliij 110.1.

* 2:8 Kiliij 8.4-6 (LXX).

* 2:12 Kiliij 22.22.

13 Né oo bęe təwę tən kə feyę,

“Mo e taa mo eyee a m bo dəŋŋo mó se.”*

Do bęe təwę tən kə feyę,

“Kęe ε, mo aa agyi ne Wuribware a sa mó-č bo mfęe.”*

¹⁴ Agyi amo a gye asesę dimaadi-o si, Yeesuu gbaa a kii sesę dimaadi. Amose-č aa sa ne mó lowi ne oo wu-o si, oo kę gya ḥbənsam ne o de keyaaleŋ a o mó-č. ¹⁵ Ne oo sa ne bamo pęeę ne lowi kufu dę ki de bamo se keyaaleŋ lęe san ne baa kowę bamo-č bo fo san ne baa lęe gya mó se-č a nya bamo eyee. ¹⁶ Kasenjtı̄n, n gye Wuribware a mbə-č ne o morōwe. Abraham a ananagyi-o ne o morōwe. ¹⁷⁻¹⁸ Amose ne a tiri feyę oo lęe mó bęko-ana sesę dimaadi kpa kemaa se-č. Oo nju asej, ne ḥbənsam a kyo mó-č kęe kpone-č se-č, mbeyəmə mó e dęj o taare a o kya bamo ne ḥbənsam e kyo bamo-č o kęe-č-č. Bo lęe awgrefę ne oo gyi-o si, mó e gye ne oo fo feye o kii kasenjtı̄n Wuribware ḥbənja-čo bresę ne o su mó asesę se-č, na o nya ba mó fənfən mbogya bo kpęe anę ebęyę, na o lənja anę aa Wuribware kębonyt-č.

3

Anęj ne Yeesuu kyo Mosis-o

¹ Mo kəsobęe-anę ne móne gye Wuribware asesę ne oo tęe móne feyę mó' bo kərę móne səsə o ḥyure-č, mó' sa a anę taa anę mfęe-č bo dəŋŋo Yeesuu si. Mo e gye øko ne Wuribware a sunj kaye mó-č feyę o bo yęre mó aaya-č. Ne Wuribware a bęe sunj mó feyę o bo kii anę sesę dimaadi na Wuribware mbonta-č ḥbənja-čo bresę. ² Do sa ne Wuribware ne oo lee mó-č a kərę mó gyi, feyę anęj dę ki Mosis a sa ne Wuribware a kərę mó gyi san ne o dęre Wuribware asesę se-č. ³ Amaa Yeesuu e gye ḥdabę, ne a bware feyę bo bonyaa mó, sa mó wuraa kyon Mosis, feyę anęj dę ne sesę ne oo boneę kabuno-o de bonyaa o kyo kabuno-o fənfən-č. ⁴ Kabuno kemaa de øko ne oo boneę kamó-č. Øko ne oo boneę kabuno gyenjkpeesę, ne oo tweę kętə kemaa bo tii si-o e gye Wuribware. ⁵ Wuribware a taa Mosis ne oo kərę mó gyi-o feyę o dęre mó kabuno si. Mo asesę Isireelii awuye ne o de. Mosis ne o gye mó keyaafşre-č kusun e gye feyę o tswę ats ne Wuribware i lee a o bo kaapę asesę sanj ko-č asej. ⁶ Amaa Yeesuu feraa mó gye keyaafşre, o gye Wuribware fənfən mó gyi kasenjtı̄n neę. Ne Wuribware ne o gye kabuno ḥbənje-č a taa mó gyi-o feyę o dęre mó kabuno-o pęeę se, a lęe feyę oo kərę mó o gyi. Anę feraa anę-č, anę ya gywiı anę kyo Wuribware se, ne anę de kemo təmaa-č, ne anę e mój yore abaa-č, ne anę ya waa wore ya bo torowę, amo feraa anę gbaa anę e taare a anę tęe anę eyee feyę Wuribware a kabuno amo dęs agyi. ⁷ Mo' nu kętə ne Wuribware a kufwiinę timaa-o a təwę abwaresę wore-č-č-č feyę,

8 “Ndoo, móne ya nu mo, Wuribware, e sa sejşa mo i gywiı móne,
móne ma waa kęsebörlej kine mó kano se kegya,

feyę anęj ne baa waa kimukee-č

mfej ne ba tęe ε ‘Baa-kine-mo-kegyase’-č,
na mfej ne ba tęe ε ‘Baa-kyo-mo-ro-keę’-č.

9 Mfej, nsu aduna móne nana-ana a kyo mó-č,
ne baa nju kętə ne mó a waa-č.

10 Amose ne mó duŋ a fwii bamo se,

ne mó a təwę feyę, ‘Bamo mfęe-č ne ḥkpono a lęe mó se,
ne baa kine kigyi mó mbraa-č, yore mó ḥkpę-č se kegya.

11 Amose-č ne mó a ba kadunfwii bo waa etaj,

feyę bo maa ba mó kyurekpa-č daa.’ ”*

¹² Amose se-č, mó kəsobęe-anę, mó' sa se. Móne-č øko ma kaj sa a ebęyę boro mó kappono-č, na o kine kokoaregyi, na o kinji kameę, feyę o ma lęe gya Wuribware ne mó wore dooo i de ḥkpę-č se. ¹³ Amaa mó' dee waa abę wore kake kemaa, na ebęyę ma nya sa a mó' waa kęsebörlej. A lęe feyę bamo ya təwę feyę, ‘Móne ya nu Wuribware e sa sejşa o gywiı móne ndoo,’ ndoo a kaapę feyę kaye mó-č a ḥke-č. Sanj sanj a bo-č feyę anę gya Wuribware kano se. ¹⁴ Amaa anę ya kya se kərę kętə ne anę a lęe kaase anę e kərę anę i gyi-o wore gyi, amo feraa anę kano tii Kristoo kętə kemaa si. ¹⁵ Mo' bęe nu abwaresę wore-č-č mfej ne a təwę feyę,

* 2:13 Isaya 8.17. * 2:13 Isaya 8.18. * 3:11 Kiliq 95.7-11 (LXX).

“Ndoo, mone ya nu mo, Wuribware, e sa sejsa o gywii mone,
mone ma waa keşeborolen kine mo kan o se kegya,
fey e anej ne baa waa kimukee-ro.”*

¹⁶ Nteto ases e ya kine Wuribware kano se kegya-o nee? Ases e kojko-o dee ne Mosis a gye bamo kegyenkp ee lee Igypiti swere se-o nee. ¹⁷ Ne nse-ana se ne Wuribware duu a fwii nsu aduna-o nee? Bamo ne baa waa boye, ne, bo lee anej se, baa wu san ne bo naa kimukee-o-ro-o. ¹⁸ Ne nse-ana ne Wuribware a waa etan feye bo maa ba mo kyurekpa-o nee? Bamo ne baa kine kegya mo se-o nee. ¹⁹ Amose-o ane a lju feye bamo a yow e kokooregyi-o si-o, bo moj taare yo mo kyurekpa-o.

4

Kukyure ne Wuribware a tow e bo beya feye o sa mo ases e-o

¹ Mbeyamo, kpa a san o da sa ane feye ane nya Wuribware a kukyure ne oo tow e bo beya feye o sa ane-o se-o, mone-ro oko ma waa pañ anej a kukyure amo. ² An e a nu asej timaa-o nee feye anej dee ne ane nana-ana-o a nu amo-o. Amaa bamo asej timaa ne baa nu-o moj baa bamo kitimaa ko, bo lee feye bo moj kra-ro neen ee, koore amo gyi kasejtij. ³ Amaa ane feraa, ane ya koore gyi, ane e yo kyurekpa ne Wuribware a tow e moj asej san ne oo tow e feye,

“Amose-o ne mo a ba kadunjfwii bo waa etan,
feye bo maa ba mo kyurekpa-o daa”-o.*

N gye sa ne o moj tee lonyo kyurekpa amo nee se ne oo tow e anej. Kasejtij si feraa haree lee san ne oo tow e kaye-o lowe-o, ne oo kyo lonyo mfen bo yera. ⁴ Bo lee feye abwaresen wore-o-ro ton ko ye,

“To, am Wuribware a kyo lowe mo kusun-o pese,
amose-o kake sunoosepo, oo kyure.”*

⁵ Mbeyamo, Wuribware a tow e feye,

“Bo maa ba mo kyurekpa-o daa”-o,

mo soso a kyurekpa-o asej ne oo tow e. ⁶ Bamo ne baa gye rkp ee nu asej timaa bo lee kyurekpa amo se-o moj yo mfen, a lee feye baa kine bo moj koore Wuribware a asej-o gyi. Amaa Wuribware a sa boko ne baa ba kamee-ro-o kpa feye bo yo kyurekpa amo. ⁷ Amose ne oo bee sa kake popwee ne ka gye kaye mo-ro a lje-o, a lee feye oo bor o Deefid si tow e feye,

“Ndoo, mone ya nu mo, Wuribware, e sa sejsa mo i gywii mone,
mone ma waa keşeborolen, kine mo kan o se kegya.”*

Ne lee mbee ne ane Isireelii nana-ana-o a kyena kimukee-o-ro-o si bo fo Deefid a mbee-o se, a gye san soswee.

⁸ Mbeyamo, bamo ne baa kine Wuribware kegyase-o a wu kimukee-o-ro, ne Yosuwa a gye bamo gyi-ana kegyenkp ee ya bo fo swere ne Wuribware a kine kebosa bamo ne baa kine mo se. Amaa swere amo dee o gye kyurekpa ne Wuribware a kine kesa bamo-o nee, weetee Wuribware bee o moj lee bor o Deefid si tow e kake popwee ko asej kamee-ro. ⁹ Amo-o e kaapo nee feye Wuribware ases e san bo de kuyture ko ne ku du feye, Wuribware a tow e kaye mo lje nsiye-ro-o, kuyture ne oo kyure kem o kake sunoosepo-o. ¹⁰ Amose se-o, okemaa ne o yo Wuribware a kyurekpa-o i kyure a o lee moj fonf on kusun si, feye anej dee ne Wuribware a kyure mo lee si. ¹¹ Anej se-o, mon' sa a ane lje eyee kenjen, na ane nya taare yo Wuribware a kyurekpa amo. Mon' sa a ane oko ma kan kine Wuribware se kegya, na ses-e fo, feye anej ne ane nana-ana amo a waa keşeborolen fo-o.

¹² Bo lee feye abwaresen-o bo-ro ne amo-ro de keyaalen. Ne amo asej i lwee ses-e-ro a kyon anej ne gyimbeeny sekaj i furi lwee kiyeggi-ro. Abwaresen-o e taare a o lwee ses-e mfeere-ro yo mo kayowore-ro na abowii-ro waa kusun, sa a ses-e amerosen na kudugyi lee ifuri. ¹³ Kotoko moj bo-ro ne Wuribware a tow e, ne o moj kee kem o-ro. O lju ket o kemaa, ato pese da ifuri si mo ase nee. Mo o mo akat o-ro ne lje lje i lee ket o kemaa ne ane a waa-o kano.

* 3:15 Kili 95.7-8 (LXX). * 4:3 Kili 95.11. * 4:4 Keleekaase 2.2. * 4:7 Kili 95.7-8 (LXX).

Yeesuu gyę Wuribware አሎንյዥቦ bresę dabe-č nęę

¹⁴ Amosę-č mon' sa a anę kra anę kebwaresun-ō-ro kekenę, a lee feyę anę de Wuribware አሎንյዥቦ bresę dabe ne o gye Wuribware mō gyi Yeesuu, ne o yii soso o bo Wuribware ase mbeyomō. ¹⁵ O gye Wuribware አሎንյዥቦ bresę dabe, ne o nju anę ewee mfej ne anę monj bo lej anę e waa ato anę kebwaresun-ō-ro-o. Kasenṭij si Yeesuu gye sese ne የዕንስል a kyo-ro kęe ekpa kemaa se, feyę anę dęe ne o kyo anę-ro o kęe-o nee. Amaa kokyärkee demante pęee-č 000, o monj waa boyę. ¹⁶ Bo lee anę ne Yeesuu e gye anę a አሎንይዥቦ mō-č se, kufu monj de anę feyę anę ya Nyinkept-eweeñjupo ase. Mon' sa a anę ya mō ase, na o nju anę ewee, kya anę-ro, sa anę kętə kemaa ne ki tiri anę-č.

5

¹ Amaa Wuribware አሎንይዥቦ bresę kemaa* ne ba deęre anyiňkpase-ro lee-o feraa, ba lee mō nee feyę o yere asesę-č ayaa-ro taa bamoo aketö na mbo ne ba baa-o sa Wuribware bo ሽንያ ይቦያ kemaa. ² O taare o nyite bamoo ne bo monj nyi seyę-č, ne baa fo kpa-č, bo lee feyę mō fonyon gbaa, n gye ekpa kemaa-ro ne o waa ato kebwaresun-no. ³ Amosę se ne, mō e ሽንያ Wuribware, a tiri feyę o ሽንያ ይቦያ kolonjyo asesę-č kuṇu si, na mō gbaa mō lee-o si bo tii si.

⁴ Okemaa monj de kpa feyę o yere anę a yerekpa dabe amo waa Wuribware አሎንይዥቦ bresę mō eyee se. Wuribware e gye ne o lee sese feyę o bo kii mō አሎንይዥቦ bresę, feyę anę ne oo lee Aaręn-č dęe. ⁵ Kristoo gbaa anę dęe nee. N gye mō fonyon ya da mō eyee se yere Wuribware አሎንይዥቦ bresę yerekpa dabe amo. Wuribware e gye ne oo bo sa mō. Fejyę anę ne oo tawę mō abwaresej wore-č-ro-č,

"Ndęo mō a lee fo bo kaapo feyę mo gyi e gye fo.

Nę mo-č, fo se e gye mo."*

⁶ Nę abwaresej wore-č-ro toj ko oo bee tawę feyę,

Fo i kii Wuribware አሎንይዥቦ nsu pęee,
feyę anę ne Marikii-Sadukii a kii-o dęe."*

⁷ Kębeę ne Yeesuu te kayę mō-č-č, akyukyu ne oo bo körę Wuribware ne o nyi feyę o taare a o lee mō lee lowi-ro-o. Ne anę ne oo bu Wuribware-č se-č, Wuribware mō a nu mō kebwarekörę-č. ⁸ Amaa häreę Yeesuu a gye Wuribware mō gyi-o gbaa 000, o monj kwaye sese dimaadi a awrefo-č. Kasenṭij si, mō a gye sese dimaadi-o si-o, mō aworefōo gyisę-č-ro ne oo suye kibu Wuribware kpa kemaa se. ⁹ Mfaanę ne oo waa kętə kemaa ne a tiri feyę o waa, na o kii sese ne o bware feyę mō e gye ne o mōrōwę bamoo ne bo gya mō kano se-č nsu pęee-č. ¹⁰ Nę Wuribware mō a lee mō feyę o gyi Wuribware አሎንይዥቦ kębresę feyę Marikii-Sadukii-o dęe.*

Mon' sa a anę Kristoo awuye a kokooregyi-o tii si

¹¹ Anę de ato bweetö na anę tawę bo lee asej mō se, amaa anę e kaapo mone-ro, a bo lej sa mone, a lee feyę mone maa nu ato kękaapo kaasę menaj. ¹² Mone a kii Yeesuu akooregyi-po kyee-o si-o, weetee mone a kyo kii abwaresej akaapopo. Amaa a saj a tiri feyę mon' nya öko ne o kaapo mone abwaresej-natо gyenkeesse-č. Mone ma kpa ateese, amo kenyapo. ¹³ Öko ne oo taa kenyapo bo kii mō ateese-o saj o gye keegyi nee. Nę sese amo bee o maa nu itimaa asej kękaapo-č kaasę. ¹⁴ Fejyę anę ne bamoo ne baa dan-č i gyi ateese-o, anę dęe ne bamoo ne baa dan bamoo kokooregyi-ro-o a suye kyee kipini kętə boyę na kitimaa.

6

Bamoo ne ba kinyi kamęe-č e nya keseböggiiri

¹ Amosę se-č, anę yowę Kristoo asej kekaapo ngyingyii ngyingyii-o bo sii kamęe, na mon' sa a anę dęe nu abresętö kękaapo. Ato mō a gye atimaa gbaa 000, a monj tiri feyę anę bee suye amo iluwi enyö enyö. Amo ne n de-o e gye asej ne a kaapo feyę anę nu anę eyee, na anę kinyi lee keboręgysi ne ke e baa keseböggiiri nsu pęee-č, na anę körę Wuribware gyi-o. ² A monj lee a tiri feyę anę dęe kaapo asej kębę asej kporę-ro, beeę asareę kębodənjo öko kuṇu si yure mō asej, beeę kikiyinji lee lowi-ro asej, beeę anę ne Wuribware i gyi asej pęee asej-č asej, beeę anę ne bamoo kakoka i gyi nsu pęee-č asej. ³ Mon' sa a anę a anę a dan kokooregyi-ro-o yowę amo-o kusuye, ne, Wuribware ya sure, mo e nya a kya kaapo mone anę ne anę e kya se a anę suye yo akato-č-č.

* 5:1 Deęre fotoo ne o bo Keleę Igyipiti 39-ro-č. * 5:5 Kilin 2.7. * 5:6 Kilin 110.4. * 5:10 Keleękaasę 14.18.

⁴⁻⁵ Ketə se ne mō e tōwē amo-ɔ p̄eeɛ-ɔ e gye feyə a bō leŋ f̄ee bō sa bamō ne baa d̄ee nu kaasə kōrē Wuribware gyi, ne baa kiŋŋi kaməe bō maa l̄ee kōrē ba gyi-o kēbēe bō nyiŋŋi bamō kōkōregyi-o-ro. Anej a asesə-ɔ a d̄ee nya Wuribware a nyure-o ḥko, ne bamō nn̄o d̄ee n tii bamō ne baa nya kōtəkō lee Wuribware a kufwiinē timaa-o asə-ɔ se. Aketə ne baa nya-ɔ se, ne baa ḥu anej ne abwaresen-ɔ asej bō kōne-ɔ, ne bamō akatə a gyi akpeñyeęęt̄ ne aa kaapo feyə saj̄ popwē e kpa a o ba-ɔ se. ⁶ Bamō ya kiŋŋi kaməe, ḥko kikiŋŋaa bamō baa maa l̄ee baare, a lee feyə amo ya ba anej, a du nee feyə bamō a bēe mōo Wuribware mō gyi-o kiyii kpare-abec-ɔ se, ne baa waa mō ipere lamān-no-ɔ.

⁷ Sweere ya nuu mbwarekyu ne ḥ weē mō se saj̄ kēmaa-ɔ, ne oo sa ne adəoeteese a baare sa adəo-po-ɔ, a kaapo nee feyə Wuribware a yure sweere amo. ⁸ Amaa mō ya kwēe efa na iwu feraa, o moj de tōn̄o. Ne a bware feyə Wuribware loj̄ mō. Na lalawo-ɔ, deekpa bo kywee efa na iwu amo.

⁹ Mo anyare timaa, hāree ane a tōwe boko asej anej-ɔ gbaa ooo, mone feraa, ane e kōrē ane i gyi feyə Wuribware a kaapo feyə oo yure mone, feyə anej ne oo yure sweere timaa amo-ɔ. Ane e kōrē ane i gyi feyə kēt̄ ne mone e waa-ɔ bware, ne mone kakyēna-ɔ bēe ka kaapo feyə Wuribware a kya morswē mone. ¹⁰ Wuribware a de kaseñtjin-ɔ si-ɔ, o maa tan mone se. O nyi anej ne mone a sun sa mō-ɔ na anej ne mone a kpa mō-ɔ se. Anej ne mone a kya mone abeekō Kristoo awuye-ro, ne mone saj̄ mone e kya bamō-ɔ se ne oo yere bo ḥu anej a kēkpa-ɔ. ¹¹ Anē e kpa feyə mon' kya se pee akatə gya Wuribware a ekpa-ɔ se ya bo fo saj̄ ne mone e nya soso a kyenakpa ne mone temaa daŋ̄ se feyə mone e nya-ɔ. ¹² Mone ma waa worɔgya. Mon' kote anyitepo ne baa kōrē Wuribware gyi-o, ne mbeyom̄ baa nya kēt̄ ne Wuribware a tōwe bo beya feyə o sa bamō-ɔ.

Mon' sa a ane kra ketə ne Wuribware a tōwē bo beya feyə o sa ane-ɔ-r̄o kenken

¹³ Sanj̄ ne Wuribware a tōwē bo beya feyə o yure ane nana Abraham-ɔ, ne oo waa etan̄ bo donjō kēm̄o ne oo tōwē bo beya-ɔ se. Ne ḥko a moj bo-ɔ ne o kyo mō-ɔ se-ɔ, ne oo ba mō fōñfōñ kenyare bo waa etan̄ amo. ¹⁴ Kee ketə ne oo tōwē-ɔ e gye feyə,

"Mo i yure fo, na n sa a fo ananagy i waa kōkyo."*

¹⁵ Abraham a waa kanyite-o si-ɔ, oo nya kēt̄ ne Wuribware a tōwē bo beya feyə o sa mō-ɔ.

¹⁶ Asesə e kpa a bō waa etan̄, ḥko ne o kyo bamō-ɔ kenyare ne ba ba a bō bo waa etan̄-ɔ, ne ee sa ne ikii kēmaa ne e bō-ɔ-ɔ lōwē. ¹⁷ Anej d̄ee ne Wuribware a kpa a o kaapo bamō ne oo tōwē bo beya feyə o sa bamō kōtəkō-ɔ feyə o maa kyurowi mō kān-ɔ, oo waa amo se etan̄, na ikii p̄ee lōwē. ¹⁸ Ata anyo mō, abwaresen-ɔ na mō etan̄-ɔ, ato ne a maa kyurowi-o, e kaapo nee feyə Wuribware maa taare a o ba kayeba. Amo e gye ne a sa ane wōrē bwēt̄o, a lee feyə ane e sere enaj̄ ane e lee kaye mō-ɔ ane e kpa a ane nya nyure ne n d̄a ane akato-ɔ-ɔ nee. ¹⁹ Nyure mō ne m maa paŋ̄ ane-ɔ temaa se ne ane yere kenjen̄, ne n sa ane kameroyuri. Anē a borō kyōn̄ waagya kūnjsə-ɔ ya lwee sunjkpa dōdō-ɔ a kēkyan̄ ne o bo soso-ɔ-ɔ, ne ane a nya anej a nyure-o. ²⁰ Kasenjin̄ feraa Yeesus fōñfōñ e gye ne oo lwee dōdō-ɔ a kēkyan̄-ɔ gye ane ḥk̄p̄e, ne o yere ane ayaa-ɔ a kore Wuribware o sa ane, bo lee feyə oo kii Wuribware slōñj̄p̄o bres̄ nsu p̄ee feyə Marikii-Sadukii-o d̄ee.

7

Wuribware olōñj̄p̄o Marikii-Sadukii asej̄

¹ Anē a kare abwaresen wōrē-ɔ-ɔ feyə dēdaa-ɔ owure kō e d̄ee o bo-ɔ ne ba tēe mō feyə Marikii-Sadukii.* ḅ gye Salem maj̄ owure nee. Ne o bēe o gye Nyiŋkpēñ-kyōñ-atō-p̄eeɛ-Bware-ɔ olōñj̄p̄o. Amo saj̄ amo ane nana Abraham a ya kō kēmaa gya awure ana ko. Mō a yo kiŋŋi e ba-ɔ, ne Marikii-Sadukii a lee bo gyānjjāa mō yure mō. ² Ne Abraham mō a ke ato p̄ee ne oo kōrē lee kēmaa-ɔ-ɔ-ɔ kudu kudu, ne oo taa kēkēmaa-ɔ kare kōnj̄o sa Marikii-Sadukii.

To, kenyare Marikii-Sadukii-o kaase e gye feyə "Mo-owure-gye-ses̄-timaa." Maj̄ ne o gye mō se owure-o mō kenyare e gye Salem. Kenyare amo kaase e gye "Eyee-a-yuri." Amose-ɔ mō kuwure kenyare e gye "Nana Eyee-a-yuri." ³ Abwaresen wōrē-ɔ-ɔ ane moj kare Marikii-Sadukii mō se bēe mō nyi bēe mō ananagy i bēe mō kokowē bēe mō lowi asej̄. O du nee feyə Wuribware mō gyi-o, a lee feyə mō olōñj̄p̄o kebres̄ kigyi-o moj de kēe.

⁴ Ne ḥk̄e mone a ḥu anej ne Marikii-Sadukii amo gye ses̄ dabe-ɔ cōcō? A lee feyə Abraham ne o gye ane nana, ne mō kenyare bo dwii-o a sa mō kēmaa-ɔ-ɔ ato ntūñkare kudu-ro katunjkare kōnj̄o.

* 6:14 Keleekaase 22.17. * 7:1 Keleekaase 14.18-20.

⁵ Mbeyomo ane Isireelii awuye a nsuro-o, kamo ne ba lee Wuribware alənjīpo ba lee kamo-r̄-o e gye Lewii a kasuro-o. Ne Wuribware mbraa da feye Lewii a kasuro awuye amo koore bamō b̄eek̄-ana Isireelii awuye ase ket̄ kēmaa ntūnkare kudu-ro katunkare kon̄ko, na bo nya nya bamō kusun si ateese na nkyu, lee nsuro p̄ee awuye ne bamō nana gbaa m̄o gye Abraham-ɔ. ⁶ Amaa ḥnyare m̄o feraa moj lee Lewii a kasuro-o-ro. Amaa m̄o-ɔ m̄o a koore ato ntūnkare kudu-ro katunkare kon̄ko lee Abraham ase yure m̄o ne weetee Wuribware a waa etan tōwē aseñ bo beya sa m̄o-ɔ. ⁷ Ikii kyo e moj bo-r̄, ɔko ne o yure-o kyo ɔko ne o koore nyure amo-ɔ kebresc. ⁸ Bo lee feye Wuribware alənjīpo amo a kebegya-ɔ se, bamō ne ba koore ato ntūnkare kudu-ro katunkare kon̄ko-ɔ gye aseñ ne ba wu-o. Amaa Marikii-Sadukii feraa a kebegya-ɔ se, sesē ne abwaresen wore-ɔ e tōwē m̄o aseñ feye a du feye o sanj o te-o ya koore ato amo ntūnkare kudu-ro katunkare kon̄ko-ɔ. ⁹⁻¹⁰ M̄o e fa feye mo e taare a n tōwē feye sanj ne Marikii-Sadukii a b̄o gyanjaa Abraham-ɔ, Lewii amo ne bo moj t̄ee kōwe-ɔ sanj o b̄o m̄o nana Abraham kame-ro. Amose-ɔ, Lewii ne weetee o de kpa feye o koore ato ntūnkare kudu-ro katunkare kon̄ko-ɔ a bee b̄or̄ Abraham se ka amo sa Marikii-Sadukii.

Aneñ ne Yeesuu du feye Marikii-Sadukii-o

¹¹ To, sanj-ɔ ane Isireelii awuye a koore gyi feye Wuribware alənjīpo ne bo gye Lewii a kasuro awuye-o e taare a bo sa a ane ḥnpron-ɔ-fwiiri Wuribware ase. Amaa ane a pennā ane eyee, a lee feye Wuribware ye a tiri feye alənjīpo ban̄ban̄ ba. ɔlənjīpo ban̄ban̄ amo maa lee Lewii a kasuro-o-ro. M̄o ɔlənjīpo kebres mon lee Aaron ne o gye ɔlənjīpo bresc gyenjk̄p̄es-ɔ lee-o, amaa ku du nee feye Marikii-Sadukii lee-o. ¹² Amose-ɔ, a kaapo nee feye Wuribware ya lee sesē ban̄ban̄ feye o b̄o kii ɔlənjīpo bresc, amo feraa o bee o kyurowi kol̄nj̄o kusun na kēmo mbraa-ɔ. ¹³ ɔlənjīpo ban̄ban̄ amo ne ane a kar̄e m̄o kūnu si aseñ abwaresen wore-ɔ-r̄ e gye aene nyajre Yeesuu. Ne m̄o-ɔ m̄o a lee kasuro ne kamō-r̄ ɔko moj t̄ee kii ɔlənjīpo daa-ɔ-r̄ nee. ¹⁴ ɔkēmaa m̄o nyi feye Yeesuu a lee Yudaa a kasuro-o-ro nee. Amaa Mosis a kyore Mbraa a wore-ɔ-r̄-ɔ feye Yudaa a kasuro-o awuye moj de kpa feye bo kii aneñ a alənjīpo-ɔ, am̄o Lewii awuye dooo.

¹⁵ Ané ya deere Yeesuu ne o du feye m̄o a gye Marikii-Sadukii nyasəpo-ɔ, ane i ḥnu ket̄ ne ane e tōwē kēmo aseñ-ɔ-r̄ neenec. O gye ɔlənjīpo nee, amaa m̄o-ɔ m̄o kwēe Lewii a bōmo-ɔ-r̄. ¹⁶ To, emene se ne Yeesuu de kpa feye o kii aneñ a ɔlənjīpo-ɔ, na o moj lee Lewii a kenana-ɔ-r̄-ɔ nee? M̄o keyaaleñ ne o de-o a lee m̄o fōñfōñ ḥnpra ne m moj de kēe-ɔ ase. ¹⁷ Feye aneñ ne Wuribware a tōwē gywii m̄o abwaresen wore-ɔ-r̄-ɔ,

“F̄o i kii Wuribware ɔlənjīpo nsu p̄ee
feye aneñ ne Marikii-Sadukii a kii-o d̄ee.”*

¹⁸ Mfēe feraa Wuribware a yōwē kol̄nj̄o mbraa dedaa-ɔ bo beya keri si. A lee feye m moj lōnjī seye. ¹⁹ Kasen̄t̄in si feraa, mbraa amo maa taare a n sa a ɔko kakpron-ɔ-fwiiri lōwē. Mbeyomo Wuribware a sa ane temaa timaa ne ane e ba a ane b̄o sōñ t̄o m̄o-ɔ-r̄-ɔ.

²⁰ Ket̄ ne ki tii si, ne ko kyo-ɔ e gye feye, sanj ne Wuribware a waa Yeesuu ɔlənjīpo-ɔ, oo waa etan. Amaa Lewii awuye-o ɔko a b̄o kii ɔlənjīpo-ɔ feraa, Wuribware moj waa etan bo dañj̄o se. ²¹ Amaa etan ne Wuribware a waa bo taa Yeesuu bo kii ɔlənjīpo. O tōwē gywii m̄o nee feye,

“Ma kwaye mo etan ne mo a waa-ɔ,
ma kyurowi mo kan̄o ne mo a tōwē-ɔ,
feye fo i kii mo ɔlənjīpo nsu p̄ee.”*

²² Etan mo ne Wuribware a waa sa Yeesuu-o bo etan ne o waa sa Mosis sanj ne o sa Isireelii awuye m̄o mbraa-ɔ p̄ee-ɔ, a lee feye etan mo maa wu daa.

²³ Ket̄ ban̄ban̄ ko bo-r̄ ne kaa bee sa ne Wuribware alənjīpo dedaa-ɔ kwēe, ne ḥpopwē-ɔ kwēe. Lewii a alənjīpo-ɔ gye aseñ nee, ne bamō ɔkēmaa i wu, ne o maa lee taare a o kya kusun-o si. Amose ne bamō b̄weet̄ a kii Wuribware alənjīpo-ɔ. ²⁴ Amaa Yeesuu a t̄ee o te bo yo nsu p̄ee-ɔ se-ɔ, m̄o kol̄nj̄o kusun-o maa lee m̄o ase a kē bee yo sesē ban̄ban̄ ko mo ase. ²⁵ O taare a o morōwe bamō ne ba b̄or̄ m̄o se ba ba Wuribware ase-ɔ, na bo ma lee fo. A lee feye o te sanj kēmaa o koore kebwarek̄or̄ o sa bamō.

²⁶ Ané a ɔlənjīpo-ɔ e gye ne o bware bo sa ane. M̄o a bware-o si-o, m̄o kakpron-ɔ-fwiiri. ɔko maa taare a o ḥnu m̄o b̄oye ko. Ne o kwēe ane ne ane gye eb̄oye awaapō-ɔ-r̄-ɔ. Ne o yii sōsō sōsō Wuribware se. ²⁷ ɔlənjīpo bresc kēmaa ne o gye Lewiinyi-o e gye ḥnpr̄es a o lōnjī Wuribware bo lee m̄o fōñfōñ eb̄oye-ɔ se p̄wee na o dee bee lōnjī Wuribware bo lee m̄o aseñ mo lee-o si. Yeesuu feraa, o moj du aneñ. M̄o eyee ne o bo sa Wuribware luwi kon̄ko,

* 7:17 Kiliñ 110.4. * 7:21 Kiliñ 110.4.

na Wuribware lee asesə pəee eboye, na a lowe.²⁸ Katinj-o e gye feye mbraa-ɔ ɛ kaapo anej ne ba lee ɔko, na o bo kii Wuribware ɔləŋŋəro bresə-ɔ. Amaa anej a ɔləŋŋəro-ɔ moŋ bo leŋ, bo lee anej ne o gye sesə dimaadi-o si. Amaa etan ne Wuribware a waa kaməs-ɔ-ɔ a kaapo anej ne oo lee mō gyi Yeesuu bo kii ɔləŋŋəro bresə-ɔ nəe. Na bo lee anej ne mō kakpono-ɔ a fwiiri lowe-ɔ se-ɔ, mō ɔləŋŋəro kebresə-ɔ sii mō se nsu pəee.

8

Yeesuu e gye etan popwəe-ɔ Wuribware ɔləŋŋəro bresə

¹ Mbeyəmə, amo katij e gye feye Wuribware ɔləŋŋəro bresə ne anej e təwe mō asenj-ɔ e gye ɔko ne ane kyo ane de-o. Mō e gye Yeesuu. Mō e gye ne o te Nyinkpej-ɔ-kyo-bamo-pəee-ɔ kedabé kigiyise si soso a kuwure-o si-o.² O gye ɔləŋŋəro Wuribware sunkpa-ɔ-ro nee. Mfen du nee feye Wuribware sunkpa ne Mosis a ba tanjeē kekyan bo waa, na bo taare soro nare kimukee-ro-o nee. Amaa Wuribware sunkpa ne o bo soso-ɔ e gye sunkpa kasentj ne ane nyanye Yeesuu a pwee-ɔ.

³ Wuribware ɔləŋŋəro bresə kemaan kusunj e gye feye o ba ateese na mbo bo ɔnəjja Wuribware. Anej dee ne a tiri feye ane ɔləŋŋəro bresə-ɔ gbaa mō ba kɔtɔk bø ɔnəjja Wuribware.⁴ O saj o dee o bo sweere mo se mbeyəmə nee, weetee o maa waa ɔləŋŋəro, a lee feye aləŋŋəro san bo bo-ɔ ba ɔnəjja Wuribware feye anej ne mbraa-ɔ e kaapo-ɔ.⁵ Mbeyəmə ba dege anej ne ba sunj Wuribware mō sunkpa ne o bo soso-ɔ-ro-ɔ se nee ba sunj mō mfəe a mmo-ɔ-ro. Amose ne Wuribware a yili Mosis si feye o sa se na o ba tanjeē kekyan-ɔ bo waa Wuribware sunkpa-ɔ feye anej ne o kaapo mō Sinaa kebəe-ɔ se-ɔ.*⁶ Mbeyəmə, kusunj ne Wuribware a bo sa Yeesuu-o kyo kemo ne o bo sa mō aləŋŋəro-ɔ. Anej dee ne etan popwəe ne Wuribware a borɔ Yeesuu si waa sa mō asesə-ɔ gye etan dabe e kyon ededaa ne Wuribware a borɔ Mosis si waa-ɔ. Ketə se ne epopwəe-ɔ gye edabə-ɔ e gye feye Yeesuu yere asesə na Wuribware mboŋtɔ-ro, ne ɔkkee mbeyəmə ato ne Wuribware a təwe bo beya feye o waa a o sa mō asesə-ɔ bee a gye adabə e kyon adedaa-ɔ.⁷ Etan gyenjkpeesə amo a dee baare lowe nee, weetee a moŋ lee a tiri feye Wuribware bee ba epopwəe ko bo teere.⁸ Amaa anej a karé abwaresen wore-ɔ-ro feye Wuribware a ɔnu mō asesə kebøyé ko, feye anej ne a təwe-ɔ,

Wuribware yε,

"Saj ko e ba ne mo e waa etan popwəe
na m bo beya mo aa Isireelli a kasuro-o awuye
na Yudaa a kasuro-o awuye mboŋtɔ-ro.

⁹ Etan ne mo e waa-ɔ moŋ du feye
etan ne mo a waa sa bamō nana-anā,
saj ne mo a kra bamō kesaree-ɔ
lee bamō lee Igyipiti sweere se-ɔ.

Baa yowē etan amo kegyase,
amose-ɔ ne mo a yowē bamō asenj sa bamō.

¹⁰ Saj amo ya fo, etan ne mo e waa na m bo beya
mo aa Isireelli awuye pəee mboŋtɔ-ro-ɔ, mfaanee ne i du.

Mo e taa mo mbraa a m bo waa bamō mfeerə-ɔ,
na n kyoree mmo bo waa bamō aju-ro,
na ɔ kii bamō nyanye, na bo kii mo asesə.

¹¹ A maa lee ba feye ɔko bee o lee kaapo
mō kɔsəbee bee mō kɔwəbee feye,
'Kpa mo se ne fo e borɔ na fo gyii Wuribware,'
a lee feye bamō pəee,
abresə ooo, nyaaigy i gyii mo.

¹² A lee feye mo e taa bamō eboye a m bo ke bamō,
na m ma lee nyinji bamō asenj bøyé se."*

¹³ Wuribware a tee təwe feye o waa etan popwəe-ɔ, amo feraa a kaapo nee feye o ye egjenjkpeesə-ɔ a waa ededaa, ne e ya wu. Ketə kemaan ne kaa waa kededaa, ne kaa wu-o mō maa kyee, na kę fo pəee.

9

Anej ne Wuribware sunkpa-ɔ-ro du-o

* 8:5 Kelee Igyipiti 25.40. * 8:12 Yeremeya 31.31-34 (LXX).

¹ Mon' sa a ané deére etan dedaa a kebwareşun a mbraa-ɔ. Saŋ amo-ɔ sese ya waa Wuribware sunjka nē bo de-o. ² Kéto ne kē gye nkpeɛ-ɔ e gye tanjē nē ba bo waa kano se a kekyan nē ba tēe mfen feyɛ kekyan kpeyaa-ɔ.* Kekyan amo-ɔ mfen, ifetiri yeresekpa yere, ne ifetiri isunoo yere yere se e kywɛɛ. Ne teeburi yere mfen, ne bodobodoo nē bo de ba beya sunjka-ɔ dən se. ³ Waagya kō nē baa bo kuj dōdɔ-ɔ a kekyan-ɔ. Dōdɔ-ɔ a kekyan amo nē ba tēe feyɛ kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ. ⁴ Kēmo-ɔ mfen nē lənjɔkpa nē baa ba atanne pipee bo mera mera se-ɔ nē ba kywɛɛ nyonku mō se-ɔ bo. Wuribware etan a kedakaa-ɔ yere mfen nē, nē baa ba atanne pipee bo mera mera kēmo se. Ne atanne pipee kal kō nē ka de gyayɛ-ɔ yere kedakaa-ɔ-ɔ. Nē ateese kō nē ba tēe feyɛ "Ntētō-nēe?" bo kalo-ɔ-ɔ. Ateese amo ne Wuribware a sa bamō lee soso kake kēmaa kimukee-ro. Kedakaa amo-ɔ dēe nē Aaroŋ yiil nareseš nē ɔo kwɛɛ-ɔ daa-ɔ.* Kedakaa amo-ɔ dēe nē afore anyo ne Wuribware a kyoreɛ mbraa kudu-o bo dənjo se Sinaa kebee-ɔ se kimukee-o-ro mfen-ɔ bo. ⁵ Ne abanjan awuye kō nē baa ba atanne pipee bo waa-ɔ yere kedakaa amo anju anyo. Nē baa ba bamō abanjan bo bun Nyinkpen-ɛwɛɛnupo a kotoresa-ɔ se, na o te mō kuwuregya-ɔ se mfen.* Amaa ané moŋ de saŋ na ané bo kaapo ato mō-ɔ ako ako.

⁶ Bamō a lənjɔ kēta kēmaa bo yerɛ anen-ɔ, Wuribware a lənjɔpo e taare na bo dēe nya lwee kano se a kekyan-ɔ-ɔ kake kēmaa waa bamō asun. ⁷ Amaa dōdɔ-ɔ a kekyan-ɔ feraa, Wuribware a lənjɔpo bresɛ-ɔ wore e gye nē o de kpa feyɛ o lwee kēmo-ɔ, nē o lwee kēmo-ɔ luwi kōnjø kasu kēmaa, nē o de mō fɔnjɔŋ kuju si ebøye kolənjɔ kabø a mbogya-ɔ a lweero mfen. Anen dēe nē o waa asesɛ-ɔ pɛɛe kuŋu si a ebøye nē baa waa na bo moŋ nyi-o.* ⁸ Mbeyəmō, Wuribware a kufwiijne timaa-o de amo-ɔ pɛɛe a kaapo nēe feyɛ kpa moŋ tɛ̄ di bo sa asesɛ-ɔ feyɛ bo lwee kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ-ɔ, na tanjē sunjka-ɔ saŋ a yere. ⁹ Amo-ɔ pɛɛe gye kēkaapo nē a yerɛ bo sa ndɔ-ɔ a mbøe mō se-ɔ nē. Aseŋ ne ane a tɔwɛ-ɔ pɛɛe e kaapo nēe feyɛ ateese nē ané de ané i ke Wuribware, na mbø nē ané de ané e lənjɔ mō-ɔ maa taare a a sa a ane nē ane i sun mō-ɔ nkpon-ɔ rwiiri. ¹⁰ Dedaa-ɔ a Wuribware kolənjɔ mō-ɔ pɛɛe gye kigyi na kunuu na kewfwee na kayaowrɛ se ato aseŋ nēe. Amo-ɔ pɛɛe bware bo fo saŋ nē Wuribware e waa mbraa popwɛ-ɔ doono nēe.

Anen ne Kristoo kusunj feyɛ Wuribware a lənjɔpo bresɛ-ɔ kwee-ɔ

¹¹ Amaa mbraa popwɛ timaa mō a kyo ba. Kristoo e gye mmō a lənjɔpo bresɛ. Mō e gye ne oo lwee tanjē kekyan nē kē bo soso, ne kē bo dan kō kyø swerɛ mō se a kēmo-ɔ-ɔ. Ne kē bware kō kyo kēmo nē asesɛ a waa-ɔ, a lee feyɛ kē moŋ tii ato ne Wuribware a twee kaye mō-ɔ-ɔ se. ¹² Mō kulweero mfen-ɔ, nē ɔo kyø lwee kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ. Pwɛe nē ɔo dēe lweero, n gye eteere na nnaategyi mbogya ya wee swerɛ. Amaa mō fɔnjɔŋ mbogya ne ɔ ya wee swerɛ saŋ nē baa da mō bo mera kiyii kpare-abɛ-ɔ se-ɔ, ne ɔ ya kpeɛ asesɛ nkpon-ɔ iyisi. Mfaanee nē ɔo boro se luwi kōnjø dooo bo morowɛ ane nsu pɛɛe. Kēta ne kō kyø ne kii si-o e gye feyɛ, mō a lweero-o, a moŋ lee a tiri feyɛ o bee waa. ¹³ Mbraa dedaa a mbøe-ɔ se-ɔ, teere na kęnejnyare mbogya na kanaatɛbree nē baa kywɛ-ɔ nso nē ba bo ɻonyan asunpo-ɔ se bo kpeɛ bamō iyisi. Bamō ya waa mfaanee-ɔ, amo bamō ɻonyawore wore nē baa lənjɔ. ¹⁴ Kee kēta nē amo-ɔ e waa-ɔ, saŋboto Kristoo a mbogya-ɔ, a lee feyɛ mmō feraa n taare a ɔ kpeɛ ane nkpon-ɔ lee ané asun bøye nē a yaa ané mfen nē keshbogiiri maa lowe-ɔ, na ané nya taare bo sun Wuribware nē mō wore dooo i de nkpa-ɔ. Bo lee feyɛ Kristoo, øko nē a moŋ de ebøye-ɔ, a boro Wuribware a kufwiijne timaa-o, nē mō wore kpen te nsu pɛɛe se nēe, ba mō eyee bo lənjɔ Wuribware.

¹⁵ Anen se-ɔ, Kristoo e gye ane aa Wuribware mbønto-ɔ oyerepo ne Wuribware a boro mō se waa etan popwɛ-ɔ bo sa asesɛ-ɔ. Na bamō ne Wuribware a tee feyɛ bo bo kyena mō ase nsu pɛɛe-ɔ nya taare nya kakyena popwɛ mō nē ɔo tɔwɛ bo beya feyɛ a sa bamō a bo kyena-ɔ. Mō fɔnjɔŋ lowi nē ɔo bo kōrø aseɛ kinjhaa bamō baa, nē ɔo sa nē baa nya bamō eyee, ne baa lee ebøye nē baa waa saŋ nē bo bo etan dedaa-ɔ kaase-ɔ-ɔ.

¹⁶⁻¹⁷ To, mbeyəmō, pwɛe na sesɛ dēe wu-ɔ, a kyoreɛ mō kano se aseŋ, na øko nē ɔ kaa o gyi mō kapotɛ-ɔ kenyare a o bo waa wore-ɔ. Amaa a tiri feyɛ bo taare kaapo feyɛ oo wu pwɛe na anen a wore-ɔ-ɔ aseŋ dēe taare waa kusunj. Sesɛ-ɔ e saŋ o te, amo wore-ɔ gye kwaña nēe. ¹⁸ Anen dēe nē etan gyenkpɛɛse ne Wuribware a waa sa sesɛ-ɔ moŋ waa kusunj, amo baa mō mbo na bo ba mbogya-ɔ bo tii etan-ɔ kano pwɛe. ¹⁹ Saŋ nē Mosis a kyoreɛ Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛe waa wore-ɔ, nē ɔo karę gywii aseɛ-ɔ pɛɛe lowe-ɔ, nē ɔo taa kókyoyaa kapesii na kyipee. Nē ɔkēe ɔo ba nnaategyi na eteere mbogya bo waa nkuyu-ro, nē amo pɛɛe a lwee abɛ-ɔ-ɔ. Ne ɔo taa kókyoyaa kapesii na kyipee bo da mbogya na nkuyu-o-ro, nē ɔo bo ɻonyan mbraa wore-ɔ na aseɛ-ɔ se. ²⁰ Nē ɔ ye, "Mbogya nē n tii mone aa Wuribware mbønto-ɔ a etan-ɔ kano-ɔ nēe. A kaapo nēe fɛe mone a sure si feyɛ mone e gya etan-ɔ mbraa se."*

* 9:2 Deere fotoo nē o bo Keleel Igyipiti 27-ro-o. * 9:4 Anyare kékare 17.1-10. * 9:5 Deere fotoo nē o bo Keleel Igyipiti 25-ro-o. * 9:7 Kolənjɔ mbraa 16.11-17.

* 9:4 Anyare kékare 17.1-10. * 9:5 Deere fotoo nē o bo Keleel Igyipiti 24.8.

²¹ Anej dee ne oo beej ba mbogya-o bo lonyan Wuribware a tanjee kekyan-j-o na atetomonta pree ne ba ba bo sun bamo kebwaresun-o si. ²² Kaseintij si feraa mbraa amo-ro, mbogya ne bo de ba lonyo ato bweeto. Ne anej dee ne kaboo mbogya e moj wee sweere, Wuribware maa ba oko eboye a o bo ke mo.

²³ N gye Wuribware sunkpa ne o bo sweere mo se-o ne Kristoo a lweero. Amaa Wuribware sunkpa ne o bo soso-o ne baa deere se bo waa mo ne o bo sweere se-o bo yera. Amose-o, ato ne a bo soso-o feraa e kpa kolonyo ne ko kyoy sweere se lee-o. ²⁴ N gye Wuribware sunkpa ne baa deere soso a amo-o se waa sweere se ne Kristoo a lweero. Soso-o fonfao ne oo lweero. Mfey ne jknee o yere ane ayaa-ro o sa ane kanoo se sensa o gywii Wuribware. ²⁵ Wuribware elonyopo bres-e-o e taa kaboo mbogya, ne o lwee kekyan kpeyaa kpeyaa-o-ro kasu kasu. Amaa Kristoo feraa moj lweero ya ba mo eyee bo lonyo Wuribware iluwi bweeto bweeto ko. ²⁶ A lee feye, amo ya ba anej, amo a kaapo nee feye oo deej wu iluwi bweeto lee saaj ne Wuribware a tweee kaye mo-o nee. Amaa anej ne oo waa-o e gye feye mbejomo ne kaye e kpa a ka fo kce-o, luwi konjko ne oo lee mo eyee ifuri bo lonyo Wuribware, na o nya lee asesekunu si eboye bo twee. ²⁷⁻²⁸ N ye, luwi konjko ne Kristoo a taa mo eyee bo lonyo Wuribware, na o nya lee asesekunu si eboye, feye anej ne sesekemaa i wu luwi konjko, na kemokamee-ro, o yere Wuribware akato-ro a lee kets kemaa ne oo waa-a asen kan-o-o. Kets ne ko kyoo-o e gye feye Kristoo e ba nyosero. Mo ya ba, n gye asesekunu si eboye ne o ba na o bo lee. Amaa o ba nee na o bo mgorawé bamoo ne bo gywii mo keba-o.

10

Yeesuu a taa mo eyee bo lonyo Wuribware luwi konjko, ne aa lowe

¹ Mbejomo, mbraa ne o kaapo Wuribware kolonyo asen-o e kaapo ato timaa ne a ba a bo ba-o nee. Mbraa-o du nee feye diki-o. Ne anej ya deere, anej i nu feye oko e ba kamoe. Bamoo a lonyo Wuribware anej-aaa nsu si nsu si, a moj de kce-o se-o, a maa taare a a fwiribamoo ne ba ba na bo bo sun Wuribware-o nkipona-ro. ² Anej kolonyo-o dee ke e taare a ke sa a asunyopo-o nkipona-ro fwiribamoo nee, weetee bamo mfeere maa waa bamo feye bamo eboye a sii bamo se. Na Wuribware kolonyo lowe. ³⁻⁴ Akpejnyare na eteere mbogya a tec a maa taare a lee eboye-o se-o, kasu kemaa a kolonyo-o i nyinji asesekunu si feye bamo eboye a sii bamo se.

⁵⁻⁶ Amose ne saaj ne Kristoo e kpa a o ba kaye mo-ro-o, ne oo towé gywii Wuribware feye,

“Fo maa kpa ayu mpu kolonyo lee mo ase,
ne fo akato moj gyi mbo kokywae bo lonyo se.

Eboye kolonyo moj waa fo kone.

Amaa sesekimadaa kaiyowore ne fo a sa mo,
na m bee bo sa fo.

⁷ Ne mo a beejnaja feye, ‘O Wuribware, kee mo.
Baa towé mo asej fo mbraa woren-o-ro.
Mo a ba a m bo waa fo kepree.’ ”*

⁸ Mon’ nu feye oo gyey nkpree towé nee feye Wuribware maa kpa ayu mpu kolonyo bese mbo kokywae kolonyo bese eboye kolonyo. Haree mbraa-o a kaapo feye bo waa amo ooo, oo towé amo-o pree. ⁹ Ne oo beej towé bo tii si feye,

“O Wuribware, kee mo,
mo a ba a m bo waa fo kepree.”

Ket o ne o kaapo-o e gye feye o sa a bo yowé kolonyo dedaa-o, na o waa ket o popwee ne Wuribware e kpa feye o waa-o. ¹⁰ Wuribware kepre e gye feye Yeesuu Kristoo a taa mo eyee bo lonyo Wuribware luwi konjko, ne aa lowe, na a lee ane kunju si eboye.

¹¹ Wuribware elonyopo kemaa yere kake kemaa nee o waa mo kolonyo kusun. Na o lonyo Wuribware iluwi enyo enyo. Anej a kolonyo-o maa taare a ki lee eboye bo twee daa. ¹² Amaa anej elonyopo Yeesuu mo feraa, saaj ne oo lonyo Wuribware luwi konjko amo bo lee eboye-o, kolonyo ko moj leej ke beej ki tiri bo fo ndoo. Amose ne oo ya kyena Wuribware kigyisesaree se. ¹³ Mfey ne o te na Wuribware baa Yeesuu Kristoo adoj pree mo kuwure-o kaase. ¹⁴ Katin e gye feye mo a ba mo eyee bo lonyo Wuribware luwi konjko mo bo sa ne bamo ne o maa se o waa bamo akpeyaa-o nkipona-ro a fwirib.

¹⁵ Wuribware a kufwiijie timaa-o gbaa a sa ne anej a nu feye amo-o gye kaseintij. Feyle anej ne anej a kyo towé feye Wuribware a boroo mo kufwiijie timaa-o si sa ne baa kyoree waa abwaraseen woren-o-ro-o,

* ^{10:7} Kiliy 40.6-8 (LXX).

16 “Saŋ amo ya fo, etaq n̄ mo e waa na m bo beya
mo aa bamō mbont̄o-ro-o, mfaanee n̄ i du.
Mo e taa mo mbraa a m bo waa bamō mfēerē-ro,
na n kyoree mm̄o bo waa bamō anju-ro.”*

17 N̄ oo bo kya se feye,

“Ma l̄ee nyinj̄i bamō aseŋ b̄oye na borok̄oone-o se.”*

18 Wuribware a t̄ee taa bamō əb̄oye bo ke bamō-o se-o, kolənjj̄o n̄ ki lee əb̄oye-o moŋ̄ l̄ee ki t̄iri.

Mon' kra mon̄e kokɔɔregyi-o-ro keŋken̄ bo yo

19 Aneŋ se-o, mo kosobee-anā, Yeesuu mbogya n̄ eŋ̄ ya weē swēere se-o se-o, anē ma l̄ee sa a kufu nya anē Wuribware ase keba. Mon' sa a anē lwee Wuribware sunkpa a kekyan kpeyaa kpeyaa-o-ro. 20 A lee feye waagya n̄ baa bo kūn̄ kekyan kpeyaa kpeyaa-o-ro n̄ Yeesuu a kyan-n̄, na anē taare lweero. Waagya amo yere bo sa Yeesuu fɔŋfɔŋ kayowore n̄ baa teŋŋe-ro, ne oo wu-o. Mfaanee n̄ Yeesuu a sa anē kpa popwē na anē b̄or̄ se ȳo Wuribware ase, a lee feye oo bee ba ɣkp̄a-ro o te nsu p̄ee. 21-22 Mbeyoma, anē Wuribware ase se-o a t̄ee anē de ɣlonjj̄o dabe n̄ o deere anē se-o se-o, Yeesuu n̄ oo wu, n̄ oo bee ba ɣkp̄a-ro-o n̄ de-o, mon' sa a anē ba kasent̄in b̄o s̄on̄ to Wuribware-ro. Amaa anē a yo mo ase-o, mon' sa a anē kpee iyisi n̄ i te anē ɣkpon-o-ro-o, na mon' sa a anē yere anē kokɔɔregyi-o-ro keŋken̄, a lee feye bamō a b̄o anē asuu-o, a kaap̄o nee feye Wuribware a kys lee anē əb̄oye, ne e maa l̄ee t̄ooraan̄ anē mfeere. 23 Mon' sa a anē yere keyaa kon̄ko. Mon̄e a b̄o asuu-o, temaa ne mone a nya feye mon̄e ȳo Wuribware ase-o, mon' kra mo-ro keŋken̄, bo lee feye Wuribware a t̄ee towē bo beya feye o sa anē kotoko-o se-o, o maa kyurowi mo kano. 24 Na mon' sa a anē dee kpa ekpa ne anē e b̄or̄ se, na anē bo waa abee w̄ore, na anē bo kpa abee aseŋ, na anē bo waa asuŋ timaa-o. 25 Mon̄e ma sa a anē yowē kegyanjj̄e suŋ Wuribware, feye anē n̄ saŋ k̄emaa boko e waa-o. Amaa mon' sa a anē dee gyanjj̄e sa abee w̄ore. A tiri feye anē deere se, na anē pee akato waa amo-o, a lee feye kake no Kristoo i kinj̄i a o ba-o a t̄o-ro.

26 Anē ya bo ɣu Wuribware a kasent̄in-o, ne anē e saŋ anē e waa əb̄oye anē kepre se, amo feraa, kolənjj̄o k̄o moŋ̄ lef̄ k̄o b̄o-ro ne k̄e taare na ki lee anē kūn̄ si əb̄oye bo twe. 27 Amō ya ba anē feraa, amo kufu kakyena ne anē e kyena anē gywi Wuribware, na o bo bu anē kepo, na o yaa anē mo k̄edēekp̄etekii ne o ba a o bo kywē mo adon̄-o-ro. 28 Ʉko ne oo kine mbraa n̄ Wuribware a b̄or̄ Mosis si sa ang-o se kegya-o, ne abee anyo beeas asa ya k̄oso yere senyikpa-o, yere-ro feye oo waa anē, a kya baare feye senyipo-o bu mo kepo, na o sa kano feye bo maa mo, na o ma su mo se. 29 Aneŋ se-o, Ʉko ne o tweē keyaa a o bo kye Wuribware mo gyi-o, ne Wuribware i gyiiri k̄esēb̄o bweeto. A lee feye o moŋ̄ de Yeesuu mbogya ne oo bo t̄ii etaq-o kano, ne ɣ n̄ ya lee mo iyisi-o, o t̄ee seye, ne o bee o saare Wuribware a kufwiij̄e timaa ne oo dee ɣu mo ewee-o. 30 Anē nyi anē n̄ o du-o, Wuribware ne oo towē feye,

“Mo e gye ne mo e ba doŋdaa na m bo k̄o sa mon̄e.

Mo e gye ne mo e ka mon̄e adon̄ k̄oko a n̄ sa mon̄e.”*

N̄ oo bee towē feye,

“Wuribware i gyi mo ases̄e aseŋ.”*

31 A bo kufu feye Ʉko a lwee ɔsenyipo Wuribware ne mo w̄ore dooo i de ɣkp̄a-o aseŋ-n̄, ne o nya mo kra k̄esaree-ro, gyiiri mo k̄esēb̄o.

32 Anē i nyinj̄i mon̄e se saŋ n̄ mon̄e a lee kaase gyii Wuribware a ekpa-o, ne oo buŋŋi mone akats, ne mone a bo gyii mo ekpa-o. Mon' nyinj̄i si feye bamō ne bo maa bu Wuribware-o a t̄ooraan̄ mon̄e bwēeto-o gbaa ooo, mon̄e a yere keŋken̄. 33 Saŋ k̄o baa saare mon̄e, waa mon̄e aworef̄o laman-n̄. Saŋ k̄o mo mon̄e a kya bamō ne baa ɣu aseŋ feye mon̄e-o-ro. 34 Ne mon̄e a kya bamō ne baa t̄ii-o-ro. Bamō a k̄or̄e mon̄e kapotee-o, mon̄e mon̄j sa ne aa t̄ooraan̄ mon̄e, na mon̄t̄aa bo waa aseŋ, a lee feye mon̄e nyi feye mon̄e de ato Wuribware se na a kyo amo, ne a bee a gyi nsu p̄ee.

35 Aneŋ se-o, mon̄e ma sa a mon̄e abaa-ro yore, a lee feye w̄ore kowaa e sa kakaka dabe.

36 Mon' nya kanyite, na mon' nya waa keto ne Wuribware e kpa-o, na mon' nya keto ne Wuribware a towē bo beya feye o sa mon̄e-o. 37 Feyle anē n̄ Wuribware a towē mo abwareseŋ w̄ore-o-ro-o,

* 10:16 Yeremeya 31.33.

* 10:17 Yeremeya 31.34.

* 10:30 Mbraa kebēesa 32.35.

* 10:30 Mbraa kebēesa

"A saŋ kafwéę, øko ne o ba-o e ba, o maa kyee.

³⁸ Øko ne oo kɔɔrɛ Wuribware gyi-o e nya ɣkp
a lee feye Wuribware e tee mó feye sese timaa.
Amaa mó ya kinjji kamee feraa,
mó akato maa gyi mó se."*

³⁹ Amaa ane aa mone feraa, ane moŋ gye ases-e ne ba kinjji kamee, na bo ya fo-o. Ané gye ases-e ne ba kɔɔrɛ ba gyi feye Wuribware e morowé ane-o nee.

11

Adedaapo ko ne baa kɔɔrɛ Wuribware gyi keŋkeŋ-o aseŋ

¹ To, ne nteto e gye kokɔɔregyi? Kokɔɔregyi e gye feye ane a kɔɔrɛ gyi feye ane e nya ato ne ane de temaa feye ane e nya, ne mbeyomo ame akato moŋ kEEP amo-o. ² Adedaapo-o kokɔɔregyi si ne bamoo aseŋ a pre Wuribware.

³ Ané kokɔɔregyi nee se ne ane a nu kaase feye Wuribware kano-ró aseŋkparegyi ne oo towe bo tweé kaye pEE, soso na kaase. Kokɔɔregyi si ne ane nyi feye ane ne aa ba. Amose-o n gye kaye mó-ró keto ne oo bo tweé ato ne ane kEEP kaye-ró pEE.

⁴ Mon' sa a ane taa Adam mó gyi-aná Abel na Kayin bo kaapo ane ne kokɔɔregyi du-o. * Nteto se ne Abel a kolonjø ne oo lønjo Wuribware-o a baare yowé Kayin a kemø-o? Keto se ne Abel a kolonjø amo a gyi Wuribware akato-o e gye feye Abel a kɔɔrɛ Wuribware gyi bweet. Ne Wuribware ye oo waa ato. Amaa haree Abel a wu-o gbaa ooo, ndoo na ndoo mó kokɔɔregyi-o san ke e kaapo ane feye ane gbaa ane nya ane a kokɔɔregyi-o.

⁵ Nteto se ne Inak moŋ wu, ne Wuribware a den yase mó yaa Wuribware se-o nee? Ne øko moŋ lee nju mó. A kaapo nee feye oo kɔɔrɛ Wuribware gyi kasenjtin nee. Ne abwaresen wore-o a towe feye Inak a waa Wuribware krepé, pwEE ne Wuribware a dee yaa mó soso. ⁶ Kasenjtin si feraa øko maa taare a o waa Wuribware krepé, amo sese-o a kɔɔrɛ mó gyi kasenjtin pwEE. Bo lee feye økemaa ne o kore kebwarekore-o, a tiri feye o gye ɣkpree kɔɔrɛ gyi feye Wuribware bo-ró, ne o bee o sa bamoo ne ba pee akato ba buwi ba kpa mó-o kakøka dabe timaa.

⁷ Mgn' kEEP ane ne Nowaa kokɔɔregyi du-o. Wuribware a yií mó se feye o sa a nkyu boro tweé kufwiiri dabe sweere mó se-o.* Ne Nowaa a nu sa mó, ne oo gya mó kano-o se baara koree dabe bo morowé mó eyee na mó ka na mó gyi-aná na bamoo aka. Mó a waa amo-o, ne kufwiiri-o a tweé kasenjtin si-o, ne oo bo kaapo feye kaye-ró aseŋ ne baa saŋ, ne bo moŋ kɔɔrɛ Wuribware gyi-o a waa boye. Amose-o, kakaka timaa ne Nowaa a nya-o e gye feye Wuribware a tee mó feye sese timaa, a lEE feye oo kɔɔrɛ mó gyi.

⁸ Ne nteto se ne saŋ ne Wuribware a tee Abraham towe gywii mó feye o yo sweere ko ne oo towe bo beya feye o sa mó aa mó ananagy-i-o si, ne haree Abraham a moŋ nyi mfen ne o yo-o gbaa ooo, ne oo gya Wuribware a kano-o se?* Aa lee ane ne oo kɔɔrɛ Wuribware gyi-o si. ⁹ Nteto se ne oo sure si feye o ya kii ofø sweere ne Wuribware a towe bo beya feye o de o sa mó-o se? Ne oo ya kyena tanjee kekyan-no mfen. Ané dee ne mó gyi Isak na Isak mó gyi Yakubu ne bamoo gbaa Wuribware a towe bo beya feye o de sweere-o o sa bamoo-o gbaa a kyena ane a tanjee akyan-o-ro. Ané ne Abraham a kɔɔrɛ Wuribware gyi kasenjtin-o si ne oo waa amo-o pEE. ¹⁰ Ne jkee oo nyite o gywii man ne Wuribware e ba a o bo pwEE soso, na lønjo mó damenanje, na maj amo yere nsu pEE.

¹¹ Emene se ne saŋ ne Abraham a bere-o, ne mó ka Sara ne mó gbaa a bere, ne o gye øleŋmajpo-o a taare kowé kayaagy? Bo lee ane ne Wuribware a towe bo beya gywii Abraham feye mó ka e kowé kayaagy, ne Abraham a kɔɔrɛ keto ne oo towe-o gyi-o si.* ¹² Amose-o, onyare konjø mó ne bo ye oo to-ró iwu gbaa-o kayaagy ya baa kənana ne kemø-ro aseŋ kyo feye awore-ró akyee-e-kpa-agyi na opøø kEE a kεsepu-o.

¹³ Abraham na mó gyi-aná a wu, na bo moŋ tee nya sweere timaa ne Wuribware a towe bo beya feye o sa bamoo-o. Amaa haree ane gbaa ooo, baa saŋ kɔɔrɛ Wuribware a aseŋ towe-s-e gyi. A waa nee feye bamoo nya sweere amo ne bo kEEP mó a da bamoo akato-ró-o. Bo moŋ gyiiri ikii feye afø e gye bamoo kaye mó-ró. ¹⁴ Ané a aseŋ-o e kaapo nee feye ba buwi ba kpa sweere ne o kii bamoo fñfñfñ lee-o nee. ¹⁵ N gye sweere ne baa koso mó se-o se ne ba buwi ba kpa. A dee a gye mó nee-o, weetee kpa saŋ o da sa bamoo a bo kinjji yo. ¹⁶ Sweere ko ne o kyo mmø-o aseŋ ne ba kaapo, ne ba kpa mó bweet. Mó e gye Wuribware se fñfñfñ-o.

* **10:38** Habakok 2.3-4 (LXX). * **11:4** Keleekaaše 4.1-5. * **11:5** Keleekaaše 5.18-24. * **11:7** Keleekaaše 5.28-9.29.

* **11:8** Keleekaaše 12.1-3. * **11:11** Keleekaaše 17.15-22; 18.10-15; 21.1-7.

Amose ne ipeere moŋ de Wuribware kikii bamø nyaŋpe, ne oo ləŋŋo kyenakpa soso bo yera bamø.

¹⁷⁻¹⁸ Nteto ya waa se ne Wuribware a tøwe gywii Abraham feye o taa mò gyi Isak mø bo ləŋŋo Wuribware-o, ne Abraham a waa siraa feye o gya mò kano-o se?* Wuribware e kyo mò-rø o kęe née. Haree Isak a gye mò gyi konjø wore kpeŋ-o, ne Wuribware a tøwe mò aseŋ feye, "Isak si ne fo e boro a fo bo nya ananagyi-o si-o" gbaa ooo,* Abraham a waa siraa feye o gya Wuribware a kano-o se. Aa lee aneŋ ne Abraham a kɔrø kętø ne Wuribware a tøwe bo lee mò ananagyi-o si-o gyi-o si.¹⁹ O nyi feye Wuribware e taare na o kyiŋji Isak lee lowi-ro. Kasentjin si, Wuribware a kuŋ mð, na o ma ba mò sekaj bo maa mò gyi-o, a du née feye Abraham a kɔrø mò lee lowi ase-o.

²⁰ Emene se ne, saŋ ne Isak amo dœe a bęre-o, ne oo taare tøwe bo beya feye mò gyi-ana Yakubu na Isawu e nya nyure nyaŋe ko?* Aa lee aneŋ ne oo kɔrø kętø ne Wuribware a tøwe-o gyi-o si.

²¹ Yakubu maa, mò a yo ya kyena Igyipiti sweere se kyee, ne o kpa a o wu-o, emene ne oo waa taare tøwe bo beya feye mò gyi Yosef mò gyi-ana e nya nyure?* Mò gbaa, aa lee aneŋ ne oo kɔrø kętø ne Wuribware a dœe tøwe bo beya bo gywii mò nana Abraham-o gyi-o si. Ne oo ba mò kayii nareſesø bo lęŋ eyee na o te, ne oo gya kuŋ bo twęe-rø sun Wuribware.

²² Ne saŋ ne Yosef maa e kpa a o wu-o, emene ne oo waa taare tøwe saŋ ne Isireelii awuye e ba a bo bo lee Igyipiti sweere se-o aseŋ?* Aa lee aneŋ ne mò gbaa a kɔrø kętø ne Wuribware a tøwe bo beya gywii mò nana Abraham-o gyi-o si. Aneŋ se-o, ne oo tøwe feye saŋ amo ya fo, na ba taa mò abowii yaa Kanan, mò fənfən sweere se, ya pure.

²³ Ne Mosis akowepo maa, nteto se ne, saŋ ne baa kowę mò-o, ne baa taa mò bo kwęero Igyipiti awuye owure-o si aferi asa?* Bo moŋ beŋŋaa owure ne o ye bo maa nyaagyi nyaŋse popwëe pëee-o. Aa lee aneŋ ne baa kɔrø Wuribware gyi-o si. Bamø a nju feye o gye gyi ko ne o tiri-o, o bo daŋ mò mpopwëe-rø-o, ne baa taa mò bo kwęero owure-o si.

²⁴ Ne owure amo fənfən mò gyi kyeesø a bo nju kayaagyi Mosis mfenj ne baa taa mò bo kwęero-o, ne oo su mò se, ne oo bera mò feye mò fənfən mò gyi-o. Amo-o pëee gbaa ooo, nteto se ne Mosis maa, mò a daŋ keyaaførø-o, ne oo kine feye bo tęe mò feye owure mò gyi kyeesø mò gyi-o? Aa lee aneŋ ne oo kɔrø Wuribware gyi-o si.²⁵ Oo waa mò mfecere nee feye, mò ya gyi aworefso konjø ne Igyipiti owure-o a taa bo daŋŋa mò fənfən aseŋ se-o, a bo feye mò a kyena kone ne o maa kyee-o-ro o gyi bøyę.²⁶ O ye, bamø ya kperi Kristoo si saarø mò, a de kenyare a kyo mò a nya Igyipiti sweere se a kapotée-o pëee. Mò akato don nyaŋe ko a kętø ne o ba a o bo nya-o se nee.

²⁷ Nteto se gbaa ne oo fa mfecere feye o koso a o lee Igyipiti sweere se? N gye owure a kadunjwi-o ne o sere. Amaa aa lee aneŋ ne oo kɔrø Wuribware gyi-o si.* O maa se o yo akato-rø nee feye sabee-ooo mò a taare a o ya nju Wuribware, Wuribware ne o gyę oko ne øko maa taare a o nju mò-o.²⁸ Kętø a kyee, ne oo kinyji yo Igyipiti sweere se, na o nya lee Isireelii awuye lee owure a kesaree-o-ro. Pwëe ne oo dœe gye bamø kegyenkpëe lee mfenj-o, nteto se bee ne oo sa ne Isireelii awuye a gyi Wuribware-a-kyaa-anę-yowę a ateese-o, ne baa ba nsannegyi mbogya bo nyonyaŋ bamø mbunogiyii si? Aa lee aneŋ ne oo kɔrø Wuribware gyi-o si, Wuribware ne oo tøwe gywii mò feye mò e moŋ waa aneŋ, kabaa ne o sun feye o bo maa sweere amo se a bregyi kemaa-o e maa Isireelii awuye a bømo-o a o bo tii si.

²⁹ Emene ne Isireelii awuye-o amo dœe a waa narę teŋ Cpoø Pipee-o-ro feye bamø a naa sweere wgręse se-o nee? Aa lee aneŋ ne baa kɔrø kętø ne Wuribware a tøwe-o gyi-o si-o, ne Wuribware a sa ne afwii a len nkuy-o bo yera kebena se na kigyiſe si, ne kpa a di, ne baa taare narę sweere teŋ-no kyon. Amaa Igyipiti awuye ne baa sere gya bamø se feye bo kra bamø-o feraa a kpa a bo narę teŋ-no-o, nkuy-o a kinyji bo mwiire bamø se maa.*

³⁰ Nteto ya waa se ne, saŋ ne Isireelii awuye-o a narę muruwaal Yerikoo man jke nsunoo-o, ne kidenbee ne manj-o awuye a pwęe bo muruwaal manj-o a lee da?* Aa lee aneŋ ne baa kɔrø kętø ne Wuribware a tøwe-o gyi-o si.

³¹ Ne nteto se ne, saŋ ne Isireelii awuye-o a lwee Yerikoo-ro ya maa mò-rø aseŋ se-o, ne baa maa kęsəbərəlej awuye ne baa kine Wuribware-o yowę Rahab opurimakyę-o?* Aa lee aneŋ ne økyee amo a kɔrø Wuribware gyi-o si, ne a bee a lee aneŋ ne, saŋ ne Isireelii akyəŋŋəro ko a ywii lwee manj-o-ro ya nju aneŋ ne ba taare a bo kɔ kɔrø manj-o, ne oo kra bamø neeňee, ne oo taa bamø bo kwęero manj-o owure si-o.

* 11:17-18 Keleekaase 22.1-19. * 11:17-18 Keleekaase 21.12. * 11:20 Keleekaase 27.27-40. * 11:21 Keleekaase 47.29-31; 48.8-20. * 11:22 Keleekaase 50.24-25. * 11:23 Kele Igyipiti 2.1-10. * 11:27 Kele Igyipiti 12.31-51. * 11:29 Kele Igyipiti 13.17-22. * 11:30 Yosuwa 6. * 11:31 Yosuwa 2; 6.22-25.

³² N kya se tawé amo akó bwéetó bo tii si aaa? Sanj moj kyó sa mo na n tawé Gidioy na Barak na Samson na Yifta na Deefid na Samuwél na Wuribware akyaaame a kókóregyi-o aseñ. ³³⁻³⁴ Bo lee anené ne asesé mo a kóre Wuribware gyi-o si-o, baa taare kó kóre esweere, ne bokó mo a gyi asesé aseñ kaseñtin, ne bokó mo a nya ato ne Wuribware a tawé bo beya feye o sa bamq-o. Bamq bokó mo a bun afaase nnó se, ne bokó mo a duj adeekpeetekii agyabren, boko mo a yó kenaa-ra-ko lee. Bo moj bo lej, amaa baa nya keyaañen kenaa-ro ko gyá bamq adoj anaapo-o. ³⁵ Akyee ko mo akowébe a kyinji lee lowi-ro.

Asesé kó ma, baa waa bamq borkraa, amaa bamq-o bo moj po, na bamq ne ba waa bamq borkraa-o nya yówé bamq. Bo ye, bamq ya wu, ne bamq ya kyinji lee lowi-ro nya nkpa ne n kyó mmo-o, a bo. ³⁶ Baa saare boko mo, ne baa da bamq epaara, ne baa kra bamq ya tii da bamq ekpée. ³⁷ Ne bokó mo, baa ba abu bese apanj bo mo, haré baa ba sooyaa bo teñ bamq-ro atiñ anyo. Bokó mo a wu kitiri, ne baa lju aseñ, ne baa gyi tóraa. Teere bese sanne ewore e gye bamq awaagyá. ³⁸ Ne bokó mo a naré kaa kimukee-ro na abee se, ne baa kyena ebo-ro na amantjan-nó. Anené aseñ-o dée bo gyé aseñ timaa bo kyón bamq bese-ko-ana aseñ ne bo dée bo gyé-ko sanj amo-o.

³⁹ Aseñ mo péesé a nya kenyare dabé sa bamq eyee, bo lee anené ne baa kóre Wuribware gyi-o si nee. Haré anené gbaa ooo, sanj ne bo te kaye mo-ro-o, bo moj nya kyenakpa ne Wuribware a tawé bo beya feye o sa Abraham na mo ananagyí-o. ⁴⁰ Kéto se ne aa ba anené-e gye feye Wuribware a kpa kétó timaa kó bo yéra bamq soso. Kemo e gye feye ané ne ané te ndoo-o na bamq ne baa dée kyena sanj-o péesé tii abee se ya kyena soso a kyenakpa ne o bware a kyón kyenakpa kema-a-o.

12

Moné i gyi aworefó, amo a kaapo feye Wuribware e bera moné nee

¹ Asesé bwéetó mo bo-ro ne baa yére bamq kókóregyi-o-ro kenkenj. Na ané feraa-o, ndoo a du nee feye aseñ amo a muruwaan a ne ba deere anené ne ané e sere enaño. Anené se-o, mon' sa a ané lee ato na ebóye ne e sa ne ané maa taare a ané sere neené-o, na ané pée akato sere ané enaño ne Wuribware a sa ané feye ané sere-o. ² Mon' sa a ané deere Yeesuu ne mó feraa a kya gye ané nkpe yó o yére enaño kee-o o gywii ane-o. Bo lee feye oo deere akato-ro, ne oo lju kóne ne o nya nyane kó-o. Oo gyi kanyite lju kayeegya na lowi kiyii kpare-abee-ro se, na a moj tiri mó feye anené a lowi-o de ipere bese moj de. Amaa mbeyómo o te Wuribware kigiyisareq se, na mó aa Wuribware i gyi kuwure. ³ Mon' deñ deere anené ne Yeesuu a lju aseñ na kikisi lee abyewaapo ase-o. Moné ya taare waa anené, moné abaa-ro maa yore, na moné temaa lowe. ⁴ Moné e kó ebóye, amaa moné moj tee fo mfeñ ne a tiri feye mon' kó wu-o. ⁵ Nsajse moné a tanj aseñ ne a bo abwareßen wóre-ro-ne Wuribware a tawé amo gywii moné feye mó gyi-ana-o se. O ye,

"Mo gyi, yuri eyee na fo nu Wuribware kebera,
ne mó ya gyiiri fo kesebo, fo ma sa a fo abaa-ro yore.

⁶ Nu feye bamq ne o kpa aseñ-o ne o bera,
oko ne o gye mó gyi-o ne o gyiiri kesebo."*

⁷ Amose-o, mon' lju feye aseñ mo ne moné i lju mbeyómo-o, Wuribware de o bera moné nee. ⁸ Waa moné nee feye moné a gye mó gyi-ana-o. Kayaagyi kó bo-ro ne mó se maa gyiiri mó kesebo aaa? ⁹ Okemaa ne Wuribware e bera mó-o i lju aseñ. Amaa Wuribware e monj bera fo, a kaapo feye n gye mó gyi kaseñtin e gye fo, amo kébworeggi dooo. ¹⁰ Ané se-aná ne ané de bamq kaye mo-ro mfeñ-o gbaa i gyiiri ane kesebo, ane mo ané i bu bamq, sanboto Wuribware ne o gyé okemaa mó se-o, ne ané ma yuri eyee a ané bo sa, na ané nya nkpa na kukyure ne a moj de kee-o cco? ¹¹ Ané se-aná e bera ané kafwé anené ne ba fa feye a bware-o. Amaa Wuribware feraa e bera ané ané kibaare si nee, na ané nya baare feye mó-o. ¹² Bamq e bera ané, a bo gya. A moj bo ané kóne. Amaa kamee-ro okemaa ne oo nu anené a kébera-o i baare, na o kii sésé timaa.

Mon' sa se na moné ma lwií kamee

¹² Amose-o mon' leñ eyee, na moné ma leç sa a moné abaa-ro yore. ¹³ Mon' sa a moné ekpa péesé waa kyéekyé, na bamq ne bo moj bo leñ bamq kókóregyi-o-ro-o nya lju taare naré se.* ¹⁴ Mon' leñ eyee na bamq ne moné aa bamq te-o kyena kayeeyuri-ro. Na mon' kyena kakyena timaa, a leñ feye okó maa taare a o lju Wuribware, amo mó kakpono-ro a fwiiri feraa. ¹⁵ Moné okó ma waa pan Wuribware a ljuure-o. Moné okemaa ma sa a kikisi lwee mó kakpono-ro danj feye kiyii preepreesé kó ne kó e danj, ne ki de kemo kébwé-o kó e ba

* 12:6 Anjase na akparé 3.11-12 (LXX). * 12:13 Anjase na akparé 4.26 (LXX).

aseñ-ɔ. N gyé aneñ, asesé bweetɔ i kii asesé bøye. ¹⁶ Mone ma sa a mone øko waa kakyeekpa bæee kanyarekpa. Mone ma sa a øko kine Wuribware nyure, feyε aneñ ne Isawu a waa-ɔ. Mone i nyinji si feyε kake øko, mò a lee efa-ɾo ba pe na akon de mò-ɔ, oo ba mò kebrese-ɔ bo kyerei epo gyare konjø mò tire Yakubu ase aaa?* ¹⁷ Amo kamee-ɾo nee mone i nyinji si feyε oo kpa feyε mò se yure mò, ne mò se a kine. Ne haree mò a nu mò eyee, ne oo ba akyukyu bo kore mò se-ɔ gbaa ooo, kpa moj lee a bo-ɾo, na a bo kyurowi ketɔ ne oo waa-ɔ.

¹⁸ Mone ne mone te ndoo a kake ma-ɔ ya soj tɔ Wuribware-ɾo, a moj bo lej sa mone, feyε aneñ ne aa waa sa Isireelii awuye ne baa kyena Mosis a mbœ-ɔ se-ɔ. Bamø feraa, Wuribware a funte bamø. Bamø a soj bamø eyee to Wuribware-ɾo-ɔ, ne o ye bo ba Sinaa kebeœ-ɔ kaase. Ne deekpa agyabren a lee kemo-ɾo. Ne kibugyi a da, ne afwii dabe a kya. ¹⁹ Ne baa nu kabere dabe ko kusu, na bore ko a sa seensa. Ne kufu a nya asesé-ɔ, ne baa kore feyε bo ma lee nu bore-ɔ. ²⁰ Bo moj kpa kunu Wuribware a tøwe gywii bamø feyε, “Okemaa ne o dabøro kebeœ amo-ɔ, haree amo e gye kabø gbaa ooo, mon' twœ abu bo daye mò mao.”* Bo ye amo-ɔ bo lej sa bamø. ²¹ Atø amo a waa kufu bweetɔ, haree gbaa Mosis ye eyee a yon mò.*

²² Amaa mone ndoo a asesé-ɔ feraa, mone keba Wuribware ase bo konf fœ. Siyoñ kebeœ ne mone a soj ts-ɾo mbeyom-ɔ ne ba tee ε Yerosalem maj ne o bo soso-ɔ na Wuribware ne mò wøre dooo i de økpa-ɔ aye. Mfœn-ɔ Wuribware mbœ ñkpen ñkpen a gyanje ba gyi akato. ²³ Asoree awuye a bee gyanje mfœn, bamø Wuribware a kyoree bamø anyarø bo beya soso, ne o tee bamø økemaa mò bregyi-ɔ ne n de. Mone a ba Aseñ-peœ-øseñgyipø-Bware ase. Mone a ba mfœn ne asesé timaa ekra ne Wuribware a sa ne bamø ñkpon-ɾo a fwiiri low-ɔ te-0. ²⁴ Ne ñkee mone a bee ba Yeesuu, ne o yere etan popwœ asesé na Wuribware mbønta-ɾo-ɔ-ɔ ase, etan ne oo ba mò mbogya ne i ya wee sweere-ɔ bo tii kan-ɔ. Yeesuu a mbogya amo a wee sweere-ɔ, i ya sa ne asesé a nya nyure. Amaa Abel ne mò daa Kayin a mœ-ɔ a mbogya ne i ya wee sweere-ɔ a ba nløn.

²⁵ Amose-ɔ, mon' deere damenajse. Mone ma kine kunu mò ne o sa seensa o gywii mone-ɔ. Bamø ne baa kyena nsan-ɔ a kine Wuribware ne oo sa seensa gywii bamø kaye mo-ro-ɔ kanø se kegya. Bo lee aneñ se-ɔ, bo moj taare kwaye kesebøgyirri-0. Amø ane feraa, ane ya kine mò ne o sa seensa o gywii ane o lee soso-ɔ, ne ane e taare a ane kwaye kesebøgyirri-0 ooo?

²⁶ San amo Wuribware bore-ɔ a lenjkparj sweere. Amaa ndoo feraa oo tøwe bo beya feyε,

“M bee mo e lenjkparj sweere na soso gbaa.”*

²⁷ Mò a tøwe feyε “M bee mo e lenjkparj”-ɔ, o kaapo ane damenajse nee feyε o lenjkparj atø ne oo twœ-ɔ, na o lee amo, na ketɔ ne ke maa lenjkparj-ɔ wøre nya san nsu pœe.

²⁸ Amose-ɔ, mon' sa a ane sa Wuribware anse feyε ane e ya gyi Wuribware a kuwure-ɔ soso, mfœn ne ane e nya yerekpa ne o maa lenjkparj-ɔ, a lee feyε o moj de kœ. Na mon' sa a ane bu Wuribware, na ane ba kufu bo surj mò, aneñ ne a gyi mò akato-ɔ. ²⁹ Mone ma sa a ane tan se feyε Wuribware du nee feyε deekpa agyabren ne a taare a a kywee ketɔ kemaa-ɔ.*

13

Aneñ ne ketɔ bware feyε mone Kristoo awuye-o waa-ɔ

¹ Mon' deej kpa abee feyε sesé na mò kowebœ-ɔ. ² Mone ma yøwø afo kékra neenœ. Bøko ne baa kra afo neenœ-ɔ a kra Wuribware a mbœ-ɔ boko, na bo moj nyi gbaa. ³ Mon' nyinji bamø ne baa tøraa bamø-ɔ se feyε sabee-ooo mone aa bamø ne ba tii-0. Mon' bee nyinji bamø ne ba tøraa bamø-ɔ se feyε sabee-ooo mone aa bamø ne ba tøraa-ɔ.

⁴ Mone økemaa deej bu awaareyε. Na anyare na bamø ka-ana ma kaj lee abee kamee, a lee feyε Wuribware i bu øko ne oo waa kakyeekpa na kanyarekpa-ɔ kœ.

⁵ Mone ma waa katannekpa bweetɔ. Amaa mon' sa a ketɔ ne mone de-o pre mone, a lee feyε Wuribware e gye ne oo tøwe feyε,

“Ma yøwø mone-ɔ, aneñ deej mo ne ma kine mone.”*

⁶ Mon' sa a ane idun waa see, na ane tøwe aneñ ne abwaresenj wøre-ɔ a tøwe-ɔ feyε,

“Wuribware e gye mo økyarøpo,
amose-ɔ kufu moj de mò anyø se.
Sesé dimaadi maa taare a o waa kebøye ko

* 12:16 Keleekaasæ 25.29-34. * 12:20 Keleé Igypiti 19.12-13. * 12:21 Mbraa kebeesa 9.19. * 12:26 Hagayi 2.6 (LXX). * 12:29 Mbraa kebeesa 4.24. * 13:5 Mbraa kebeesa 31.6.

bq kye mo, daa.”*

⁷ Mon' nyinjì mone asoree agyenkperepo ne baa tøwe abwareseñ-ɔ gywii mone-ɔ se. Mon' nyinjì anej ne baa kyena-ɔ se na anej ne baa wu-o si, na mon' kote anej ne baa koore Wuribware gyo-o. ⁸ Anej ne Yeesuu Kristoo du ndee-o des ne o du ndoo deñ bo yo nsu peee. ⁹ Amose-ɔ mone ma sa a øko ba mò kekaapo ne ke gye mone ase øfɔ-ɔ bo sa a mon' fo. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye ateese kó kikisi kigyi kegyase maa sa a ane nya keyalañ kebwaresun-no. Anej a mbraa-ɔ maa kya bamoo ne bo gya mmo se-ɔ-ro. Amaa a bware nee feye ane taa mfere bo døñjø nyure ne Wuribware e sa ane-ɔ se.

¹⁰ Ané de ane føñføñ løñjøkpa. Amo e gye kiyii kpare-abee-ro ne Yeesuu a wu kemø se-ɔ. Ne bamoo ne bo saj ba løñjø Wuribware feye anej ne mbraa dødaa-ɔ a kaapo-ɔ moj de kpa feye bo nya nyure ne ane a nya bo lee anej ne Yeesuu a wu-o si-o ñko. ¹¹ Wuribware løñjøpo bresø ya mao mbo bo løñjø Wuribware, na o nya taa aseñ ebøye bo ke bamø-ɔ, o de mbo-ɔ mbogya wøre nee o ya Wuribware sunjkpa a kekyaj kpeyaa kpeyaa-ɔ-ro. Ne o taa mbo-ɔ føñføñ o yaa manj-ɔ nlanjøe o ya kwyee peee. ¹² Anej des ne baa moa Yeesuu Yerosalém manj nlanjøe. Ne mò mbogya ne ij ya wee sweere-ɔ a kpe e mò aseñ ebøye, ne ij ya sa ne baa kii akpeyaa. ¹³ Amose-ɔ, mon' sa a ane yøwe ane kakyna dødaa-ɔ bo sii, na ane gya Yeesuu si, ya gyl ipeere ne oo gyl saj ne oo wu kiyii kpare-abee-ro-ɔ se-ɔ anej des. ¹⁴ A leø feye sweere se mfee ane mon de manj ko, na o ma gye kce. Amaa ane feraa ane e deere saj ne anj i lwee man ne o bo soso, ne o maa gye kce-ɔ-ro akato-ɔ nee.

¹⁵ Amose-ɔ, Wuribware koløñjø moj leø kó bo-ro, amo saj kemaa ane e borø Yeesuu si kyoro Wuribware, tøwe anej ne mò kenyare bo dwii-o. Anej a nkyoro-ɔ e lee økemaa ne o nya kakponø, na o tøwe lamanj-no feye mò e gye mò nyanjø. ¹⁶ Mone ma kanj yøwe këdamenajse kowaa. Mone aa mone bësko-ana døe ke keto kemaa ne mone de-o-ro. Anej a Wuribware koløñjø-ɔ i gyl mò akata fe.

¹⁷ Mone ma kanj waa mone asoree agyenkperepo-ɔ akatølen, mon' bu bamoo kebres-ɔ, a lee feye kake ñko ba lee anej ne ba deere mone se-ɔ kano Wuribware ase. Mone ya bu bamoo anej, bamoo akato i gyl. Mone e moj waa anej feraa, a maa waa bamoo kongø, na a sa a mon' pan atø timaa ko ne a de ton-ɔ.

¹⁸ Nkee mon' bee kore kebwarekore sa ane saj kemaa, a lee feye ane e kore feye keto kó moj bo-ro ne øko e taare a ø yere se bo porø ane. Saj kemaa keto ne ki bware-o dooo ne ane e kpa kowaa. ¹⁹ Keto ne ke bee ki tiri-o e gye feye mon' kore kebwarekore sa mo, na ij nya kijñi ba mone ase ijke mfene mo-ɔ.

Wore mo aseñ ne a tii tebo-ɔ

20-21 Nkee ane e kore kebwarekore a ane sa mone. Keto se ne ane e kore Wuribware-ɔ e gye feye mò e gye ne o sa kayeeyuri. Anej ne oo kyiñji ane nyanjø Yeesuu ne o gye Wuribware asesø deere se-ɔ lee lowi-ro si-o ne ane e kore mò. Ne øo ba Yeesuu mbogya bo tii etan ne e moj de kce-ɔ kano. Ané e kore mò nee feye o sa mone keto timaa kemaa ne ki tiri mon-ɔ, na mon' nya taare waa mò kepre. Ane feraa, ane e kore mò nee feye o borø Yeesuu Kristoo si ba ane bo waa keto ne o kpa-ɔ. Na Yeesuu Kristoo nya nkyoro nsu peee. Ameye.

²² Mo kosobee-ana, mo e kore mone nee feye mon' ba kanyite bo nu mo wøre mo-ɔ aseñ, a lee feye wøre mo ne o de mo e kyøñwe mone-ɔ aseñ e sa mone wøre, o moj bo eswøe bweetø kg.*

²³ Mo e kpa feye mon' nu feye baa lee ane kosobee Timotii lee tiikpa. Mò ya ba ijke mfene mo-ɔ, mo aa mò e ba na ane bo ka mone kano.

²⁴ Mon' ka mone asoree agyenkperepo-ɔ na Wuribware asesø-ɔ peee mo kano. Kristoo awuye ne baa lee Italiya sweere se-ɔ e ka mone kano.

²⁵ Wuribware yure mone peee.

* 13:6 Kiliñ 118.6-7 (LXX).

* 13:22 Ané moj nyi sesø ne øo kyøñwe wøre mo-ɔ kenyare.

Yakubu

Wore ne Yakubu a kyore bo kyonwe Kristoo awuye ko-o

¹ Mo, Yakubu, ne n gye Wuribware na ane nyanyep Yeesuu Kristoo keyaaafare-o e ka Wuribware asese ne baa lee Yudaa awuye a nsuro kudu nyoo-o-ro, ne baa braweo-ro bo bo toq kemaa kaye mo-ro-o pess kano.

Kokoregyi na kanyiasen

² Mo kosobee-an, asej eworeso eworeso ya to mone bo lee anej ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o, ne anej se-o, mone akisipo a sa ne mone a gyi aworefao-o, mon' sa a mone akato gyi, ³ bo lee feye mone nyi feye anej a asej-o ya to mone, ne mone e san mone e koore Kristoo mone i gyi, o sa mone kanyite, na mone ma lee Iwii kamoo mone kokoregyi-o-ro.

⁴ N gye amo pess nee. Mone ya waa kanyite asej-no saan kemaa, ne mone e mon yowe kanyite-o, mone njpono-ro o fwiiri, na mon' kii Kristoo awuye kasentij, na mone ma pan Kristoo a nyure-o njko. ⁵ Anej a nyure-o njko e gye kanyiasen. Mone oko ne moh e mon de anej a kanyiasen-o, o kore kebwarekore, na Wuribware sa moh kamoo, a lee feye Wuribware de kakpono o ke okemaa ata, na o maa tse.

⁶ Mone okemaa ya kore kebwarekore, o kore gyi feye Wuribware e sa moh ketu ne o kpa-o, a lee feye moh ne o maa koore o gyo-o du nee feye awfwi a da kelanjpare ki i muruwi-ro owo se-o. ⁷⁻⁸ Oko ne o du mfaanee, ne o maa taare a o fa ketu ne o kpa-o na o kra kemoo-ro kejenjen-maa nya seye a o bo lee anej nyanyep Yeesuu ase.

Atiripo na ato awuye asej

⁹ Oko bo mone-ro ne kitiri de moh aaa? Ses-e-o sa a moh akato gyi, a lee feye mbeyomo o gye sese dabe Wuribware ase. ¹⁰ Mone oko e gye ato wuye, moh gbaa sa a moh akato gyi, a lee feye ato wuye gye keegy Wuribware ase, ne moh aa moh ato e kyoo menaj, feye anej ne efao-ro keferaagyio kotooto maa kyee na ko kponnje-o. ¹¹ Kyoweh e kywes keferaagyio a o moh, na kemo atotoo kponnje, na amo daaj nyera-o. Anej dee ne ato wuye i wu, na o maa se o sun kusun-o.

Mfene ne asej na aworefao a lee?

¹² M bee mo e towe mo i gywii mone feye oko ne o gyo aworefao bo lee anej ne o kore Kristoo o gyo-o si, ne o nju asej-o, ne moh ya san o kore Yeesuu o gyo kejenjen, o de nyure, a lee feye o nya njpa na kukyure ne a moj de kce, ne Wuribware a towe bo beya feye o de o sa bambo ne ba kpa moh-o. ¹³ Oko ne o gyo anej a aworefao-o, ne o nju anej a asej-o ma kan towe feye Wuribware e gye ne o de amo o kyo moh-ro a koy feye o waa boye, bese o maa waa. A lee feye okemaa maa taare a o kyo Wuribware-ro a o waa boye, anej dee ne Wuribware mo maa kyo oko moh-ro a o waa boye. ¹⁴ To, mfene ne mone nyi feye anej a kokyorokoe a lee? Sese nyoroweh boye gye ne n gyiiri moh n lee ekpa timaa si. ¹⁵ Kayoroweh boye ya nya kame, ka koweh eboye kowaa. Ne eboye kowaa ya nya kame, ee koweh lowi.

Mfene ne keto timaa a lee?

¹⁶ Amose se-o, mo kosobee timaa-ana, mone ma sa a oko pennna mone towe feye kokyorokoe a lee Wuribware ase. ¹⁷ Sosq ne ato timaa pess mo a lee. Aa lee anej se Wuribware ase. Moh ya twew kyoweh na oferi na akyee-e-kpa-agyi. Mbeyomo, anej a sosq a ato mo i kyurowi san kemaa. Feys kyoweh a lee, ne o twew-o. Amaa Wuribware ferra maa kyurowi daa. ¹⁸ N gye amo pess nee. Wuribware e kpa anej asej. Anej a nu baa towe Wuribware a kasentij ne ane a kore kamg gyo-o, ne o sa anej kakyena popwee. A du nee feye anej ne anej a wuree kore gyo-o a kii abreso Kristoo a kokyowebes-o-ro-o.

Kunu na kowaa

¹⁹⁻²⁰ Amose se-o, mo kosobee timaa-ana, mon' nyinji si feye okemaa buynji moh esebo a o nu asej nee, amaa o ma waa kanoberi na kadunfwii menaj, a lee feye okemaa maa taare a o ba kadunfwii bo waa Wuribware kusun. ²¹ Amose se-o okemaa yoweh moh daa boye na kusun boye kemaa ne o de-o, na o taa moh eyee sa Wuribware, na o kore asej ne Wuribware a bo waa moh kakpono-ro-o gyi, a lee feye amo e gye ne a mgoroweh moh. ²² Okemaa ne o nu abwaresen, na moh moh moj de amo o waa asun timaa-o e pennna moh eyee nee. ²³⁻²⁴ Okemaa ne o nu abwaresen, ne o moj gya amo se-o, du nee feye ses e ne o deere moh akato-ro diki-ro, ne moh ya taa diki-o bo boya, ne puri amo-ro a tan anej ne moh akato-ro du-o si-o. ²⁵ Amaa okemaa ne o nu Wuribware asej, ne o maa tan asej ne o nu si-o, ne o gya amo se san kemaa-o, Wuribware i yure moh moh keto waase kemaa-ro. A lee feye Wuribware a mbraa timaa amo e gye ne a sa a anej nya anej eyee lee ebeye-ro. ²⁶ Oko ne moh ya towe feye o gya Wuribware se nee, ne moh-o mo moh e ma taare o kra moh eyee lee esenja boye kesa

gywii mō kōsobee-anā se, amo feraa mō kebwaresun-o moj gye sēyē Wuribware ase, nē o bee o penna mō eyeē.²⁷ Keta nē ane se Wuribware ye ke gye kebwaresun timaa-o e gye feyē əkemaa deere aŋŋyi na akpenleyee nē ba gyi aworefō-o se, na əkemaa kra mō eyeē lee kayē ebøyē nē ee nyera mō-o se.

2

Mone ma teŋŋi-ro

¹ Mō kōsobee-anā, mone a kōrē Yeesuu Kristoo nē o gye wuraa wuye na ane nyanjē dabe-o gyi-o si-o, mone ma kaj teŋŋi-ro pwēe na mon' dēe lju anej nē a bware feyē mon' kra əko-o.² Mon' sa a ane taa feyē ato wuye ne o buŋ ato timaa, ne attané kapini te mō kesaree-ro-o a ba mone asoree ngyanjē-ro, ne otiripo mō a buŋ mō aprakēe ba mone ngyanjē-ro.³ Mone ya bu ato timaa wuye-o, ne mone ye, "Kyena kyenakpa timaa mō", amaa ne mone ya tōwe gywii otiripo-o feyē, "Yerē mfēj", bēe "Kyena sweere mo ase mfēj",⁴ mone ya waa anej, a kaapo nee feyē mone i teŋŋi-ro nee. Ne mone bee mone i gyi asej kēkpa se.⁵ Mō kōsobee timaa-anā, mon' nu feyē bamō ne kayē-ro asesē i bu bamō atiripo-o, Wuribware feraa i bu bamō ato awuye nee, a lee feyē ba kōrē Wuribware ba gyi bweetē, ne bo tii kuwure nē Wuribware a tōwe bo bēya feyē o sa bamō ne ba kpa mō-o se.⁶ Amo-o pēe gbaa ooo mone maa bu atiripo, ne mone bee mone moj de bamō mone e tee sēyē. N gye ato awuye e gye ne bo naa ba yaa mone iwurekpa, na ba waa mone aworefō-o ccō?⁷ Bamō e gye ne ba tōwe asej bøyē ba kye Kristoo na mō kenyarē timaa nē asesē a bo tēe mone feyē Kristoo awuye-o.

⁸ Əkemaa nē o gya Wuribware a kuwure a mbraa nē m bo abwaresej wōrē-o-ro nē l̄ yē, "Kpa fo bēkō asej feyē anej nē fo e kpa fo eyē-o,"* se-o e waa ato timaa nee.⁹ Amaa əkemaa nē o teŋŋi-ro o deere sēsē kayowrē se pwēe dēe waa kōtōkō sa mō-o e waa ebøyē nee, ne mbraa-o mō i bu mō kēpō.¹⁰ Əkemaa nē o kye Wuribware a mbraa-o ənkōnko krepē-o pini feyē oo gyi kēpō, a lee feyē mbraa pēe a waa ənkōnko.¹¹ Wuribware nē o ye, "Fo ma waa kakyekpa na kanyarekpa"-o dēe ya tōwe feyē, "Fo ma mōo sēsē."¹² Ne əkemaa e moj waa kakyekpa, ne mō e gye sēsē nē o mō-o, o saj o gye mbraa-o ofopo nee.¹³ Amo-e-o mon' sa a mone sensja na mone awaase waa feyē asesē ne Wuribware e ba mō mbraa ne n̄ sa a mon' nya mone eyee lee ebøyē-ro-o a o bo gyi mone asej-o. Na mō mbraa amo i bu mone kēpō.¹⁴ A kaapo feyē Wuribware nē o gye əsenjyipō-o maa su əkemaa nē o moj su mō kōsobee se-o se, amaa mō nē o su sēsē se-o moj sērē sēngyi-o kufu. Ewēe kuŋu kyo kēpō kibu kēyaalen.

Kōkōregyi na kēmo kusun

¹⁴ Mō kōsobee-anā, əko e ye oō kōrē Wuribware gyi, na mō-o mo maa waa ketō ne ke e kaapo feyē oō kōrē gyi-o, ntō tono ne oō nya? Anej a kōkōregyi-o e morōwe mō aaa?¹⁵ Mon' sa a ane taa feyē ane bēkō-anā Kristoo awuye əko moj de ato buŋsē na ato gyise.¹⁶ Ketō timaa mo ne fo a waa feyē fo a tōwe gywii mō feyē, "Wuribware yure fo, na o sa a fo gyi neenē", na fo-o fo moj sa mō ateese? Ne ketō timaa mo ne fo a bee waa feyē kpaŋkpaŋ-no afwii ya ba, na fo tōwe gywii mō feyē, "Wuribware sa a afwii ma nya fo", na fo-o fo moj sa mō ato buŋsē?¹⁷ Amo-e-o fo e moj ba fo kōkōregyi bo waa kēmo kusun, amo kaa wu nee.¹⁸ Amaa mone əko e tōwe feyē əko bo-ro nē o kōrē Wuribware o gyi, nē əko mo e waa itimaa. To, sēsē-o kaapo mo anej nē o taare a o kōrē gyi, na o ma waa itimaa-o, na mo-o mo m ba mo itimaa bo kaapo mō feyē mo e kōrē Wuribware mo i gyi.¹⁹ Mone əkemaa e kōrē o gyi feyē Wuribware ənkōnko e bo-ro aaa? Mone ya kōrē waa-ro feraa, a bware. Mon' pini feyē ibrisi pēe gbaa e kōrē ii gyi feyē Wuribware bo-ro, ne emo kesere mō-o se-o, ee yon bake bake bake.²⁰ Mfērē ke-moj-de wuye e gye ne o fa feyē o taare a o kōrē Wuribware gyi, na o ma waa itimaa o tii si. Amaa anej a sēsē-o pini feyē mō kōkōregyi-o gye kwaaw nee.

²¹ Mon' kēe anej nana Abraham ε, n gye mō itimaa ya sa nē Wuribware a tēe mō ε sēsē timaa aaa? A lee feyē Wuribware ye Abraham taa mō gyi konjō krepē Isak yaa mōo bo lōŋŋo Wuribware. Kasenjēn si, o moj kine kegya mō kano se. Nē Wuribware dēe o moj kuŋ mō feyē o ma waa nee, weetee oō kyo mōo mō gyi-o.²² To, amo feraa əkemaa lju feyē Abraham a ba mō Wuribware kōkōregyi-o na mō kēkpa ne o kpa a o waad ketō kemaa ne Wuribware a tōwe gywii mō feyē o waao bo waa abēe-ro. Bo lee anej se-o, əkemaa a lju feyē mō kōkōregyi-o gye kōkōregyi kasenjēn.²³ Anej se-o, abwaresej wōrē-o-ro asej nē baa tōwe-o a ba kasenjēn feyē,

"Abraham a kōrē Wuribware a asej-o gyi-o si-o,

Wuribware a kōrē mō waa-ro feyē o gye sēsē timaa,"*

* 2:8 Koləŋŋo mbraa 19.18.

* 2:11 Keleq Igypiti 20.13-14; Mb̄raa keb̄esa 5.17-18.

* 2:23 Keleekaase 15.6.

ne oo tee mō e mō nyare.*

²⁴ Né ñkee feraa ñkemaa a ñu feye sese asun timaa ne oo waa-ó se ne Wuribware e kooře mō o gyi, amaa n gyé mō kokořegyi-o si wóre.

²⁵ M bee taa opurimakyéé Rahab* ne oo dee kyena-ó bo kaapo mone ato. Mon' kee feye Wuribware a tee mō e sese timaa bo lee mō kedamenajse se, a lee feye san-ó Isireelii awuye a sun akyoñjopó ko na bo ywii lwee mō manj Yerikoo-ro ñu anej ne ba taare a bo kooře manj-ó kpuri-o. Ne Rahab a pini bamogfere, ne oo kra bamogfere, ne oo kya bamog-ó, ne baa lee asej-nó bora kpa popwé kó yo pe. ²⁶ Amose se-ó anej ne kayowore e mon de kra, ne kaa wu-o, anej dee ne kokořegyi e mon de asun timaa, ne kaa wu.

3

Mon' sa moné kan-ó-ro asej tówesé se

¹ Mo kosobee-aná, mone akó e kpa a o kii abwarésej ñkaapopo, o sa mō eyéé se. A lee feye ñsenjyipó Wuribware i bise ane ne ane gye abwaresej akaapopo-ó asej a o kyona ñkemaa, na ane lee kan-ó gywií mō. ²⁻³ Ané dimaadi péesé e fo kpa sanj kemaa. Amaa akó ne o maa fo kpa mō seansa sase-rá-ó gye sese timaa ko ne o taare a o kra mō eyéé feye anej ne ane de këbreka ane e waa kpanja kan-ó-ro a o bu ane, na o nya yo mfen ne ane e kpa-ó. ⁴ Mon' bee kee anej ne koree e kyó kedabe, ne afwii démanté da kana ñkemaa, kateeré konjko e taare ba keban bo kii mō yaa kebare kemaa ne o kpa-ó. ⁵ Anej dee ne kan-ó gyé kataapo gyingiyii nee. Ne ka kyoro kamó eyéé feye kaa waa ato dabé dabé. Amaa nsé e taare a o bera kamó?

Mon' bee kee anej ne kepoj kyó, ne kafugye e taare a ka kywéé kemo-ó. ⁶ Kana bee ka du nee feye deekpa ne o kywéé sese kayowore-ró o nyéra kamó-ó. Ne ka sa ne o waa ebóye, ne ee sa ne mō kayowore-ó péesé i kii iyisi-o. Ka sa ne mō kakyena-ró e kywéé deekpa, deekpa ne Ñbonsam foñfoñ a kure-ó. ⁷⁻⁸ Sese e taare a o bera kets kemaa, feye anej ne oo kyó bera mbo na mbogiyii na ñkingyi-o. Amaa ñkemaa mon tée taare bera kan-ó. Kano mō bee ka du nee feye këbwéé ne ñkemaa maa taare a o lee lee kayowore-ró-ó. ⁹ Kano amo ne ñkemaa de o sa mō nyanjé Wuribware ne o gye ane péesé ane se-ó anje, ne ñkemaa de kana amo dee o da sese yii, na Wuribware mo ya twee sese kemaa feye mō eyéé-ó. ¹⁰ Aseñkparegyi ne a sa anje-ó na amo ne a da yii-ó péesé a lee kan-ó konjko mo-ó dee nee. Mo kosobee-aná, mone ma sa a a ba anej. ¹¹ Nkyu kñnekñnes na mpreepreesé maa daan l lee bo konjko-ro. ¹² Mo kosobee-aná, kukutiyii maa swéé kenyenyanjkpej, ne kidodobiyyi mō maa swéé akuti, anej dee ne kitiribu konjko maa lee nkyu preepreesé na ñkñnekñnes sanj konjko.

Wuribware se kanyiasen

¹³ Óko bo mone-ro ne o fa feye o de kanyiasen, na o nu asej kaase aaa? Sesé-ó ba mō kakyena timaa na asun timaa bo kaapo feye o gye ñwóra ba na onyiasenjo. ¹⁴ Amaa mō ya tówé feye o de kanyiasen, ne mō feraa mō kuju-ro bo lenj, ne o kisi ñkemaa ne mō aa mō mfere maa waa konjko-ó, o mon de seye a o bo kaapo mō eyéé, ne o gye zyebapo nee. ¹⁵ Anej a kanyiasen-ó mon lee Wuribware se, ka gye kaye-ró lee nee. Ka gye keto ne Wuribware a kufwiijie timaa- o maa kpa-ó, ne kaa lee Ñbonsam ase. ¹⁶ Bo lee feye ton kemaa ne anej a kujurolen na kikisi-o bo-ó, mfen dee ne ikii na ebóye kemaa bo. ¹⁷ Amaa mon' nu anej ne kanyiasen ne kaa lee soso-ó du-o. Mone i de anej a kanyiasen-ó, mone ñkpono i fwiri, na mon' nya kayeyuri, na mon' yuri eyéé, na mon' bu ato, na mon' ñu boko ewéé, na mon' waa itimaa. Na mone ma lee tenji-ro, na mone ma lee kii nno ñnyo ñnyo awuye. ¹⁸ Amose se ne bo ye mō ne o dwii kñne-ó e gyé ne o ñu kñne.

4

Keto se ne mone maa nya keto ne mone e kpa-ó

¹ Mfene ne ekó ne e bo mone mbonts-ró-ó a lee? E ya lee mone mfere boyé ne m bo mone anju-ro-o-ro nee. A du feye mone ñyorowé boyé a ka mone mfere timaa gyi si-o. ² Mone e kpa ato, amaa mone maa nya amo, amose se ne mone e kpa akó a mon' mao. Mone e kpa keto tirise ko, amaa mone maa taare a mon' nya, amose se ne mone i gyiiri ikii, na mone e ko. Mone ma nya keto ne mone e kpa-ó, a lee feye mone maa tówé mone i gywií Wuribware. ³ Ne mone mo, ne mone ya tówé keto ne mone e kpa-ó gywií Wuribware, ne mone e mon nya, a kaapo nee feye keto se ne mone e kpa keto amo-ó mon bo danj, bo lee feye mone e kpa keto ne e ka mone wóre kakyena-ró kñne-ó. ⁴ Mone mon yi feye, mone ya kine kegya Wuribware a ekpa-ó se, a du feye mone a lee mō kaméé-ó ccó? Ne mone mon yi feye mone akato ya pee kaye-ró atskenya se, mone gye Wuribware mō adon nee eee? Ñkemaa ne oo taa mō eyéé bo doñjó kaye mo na kamó asej se-ó a waa mō eyéé Wuribware mō doñ nee. ⁵ Bees

* 2:23 Isaya 41:8; 2 Ñkñwékyasé 20.7. * 2:25 Yosuwa 2, 6.22-25.

mone e taa abwareseñ wore-ɔ feyε a mone gyε seye aaa? A lee feyε baa kyoreε waa mò-ro feyε, Mfεere ne Wuribware a bo waa ane anju-ro-o e kpa ato n kyonj Wuribware. ⁶ Amaa kεkya-ro ne Wuribware a kya ane-ɔ-ɔ kyo nee feε. Feyε aneñ ne baa kyoreε waa abwareseñ wore-ɔ-ro-ɔ,

“Wuribware i kine mò ne o kaapo mò eyee-ɔ,
amaa o kya mò ne o gyε ɔwɔrɔba-ɔ-ro.”*

⁷ Amose se-ɔ, mon' taa mone eyee bo dønjo Wuribware se. Mone ya kine kegya ɔbɔnsam se, mone i nju feyε o sere a o lee mone ase. ⁸ Mon' soñ to Wuribware-ɔ, na mò-ɔ mò soñ to mone-ro. Mone ebøye awaapo na nna ijnyo ijnyo awuye, mon' yowø ebøye kowaa, na mon' kpεe mone ɔkrona-ɔ iyisi. ⁹⁻¹⁰ Mon' nu mone eyee, na mon' sa a mone emose na mone kɔne kigyi kii kusu, a lee feyε mone ya baa mone eyee kaase, Wuribware e yase mone soso.

Mone ma porɔ mone kosobee-anā

¹¹ Mo kosobee-anā, mone ma porɔ abee. ɔkemaa ne o porɔ mò kosobee-ɔ a kye Wuribware a mbraa-ɔ nee, o mone lεe o gyε øko ne o gya mbraa-ɔ se-ɔ. A du nee feyε mò a tøwø ε mbraa-ɔ mone bo dan, ne oo kii mbraa ɔsapo-ɔ. ¹² Wuribware wore mo e gyε mbraa ɔsapo na osengyipo. Mò wore e gyε ne o gyε ɔmorawepo na ɔnyerapo. Fø nyi feyε nse e gyε fo ne fo-ɔ fo e porɔ fo kosobee?

Mone ma kaapo mone eyee

¹³ Mon' nu mo ase, mone ne mone e tøwø feyε, “Nyanje ane e yo manj ko se a ane ya kyena kasu waa kusun a ane nya atanne bwεetɔ-ɔ. ¹⁴ Fø nyi ndø, fo nyi nyanje aaa? Mone ɔkpa du nee feyε ebøree-ɔ, ne ee lee, ne puri-ro e ya bεe ɔja-ɔ. ¹⁵ Aneñ ne mon' tøwø-ɔ e gyε feyε, “Wuribware ya sure, ne ane e bo ɔkpa-ro, ane e waa kemo-ɔ bεee kemo-ɔ.” ¹⁶ Amaa mbeyømo mone e kaapo eyee, ne mone maa bu ato, ne amo pεee mo kowaa gyε bøye nee. ¹⁷ Amose se-ɔ ɔkemaa ne o nyi ketø ne ki bware-o, ne o kine kowaa kemo-ɔ e waa bøye nee.

5

Atɔ awuye aseñ

¹ To mbeyømo, atɔ awuye-o, mon' nu mo ase. Mon' su akyukyu na imee, a lee feyε, mone a gyi kɔne gyegyaye-ɔ se-ɔ, ndeepwɔta mone e kpone. ² Mone kapotεe i muri, na akanjan bwii mone awaagya pεee. ³ Mon' atanne i gyi ɔkanjtene. Aneñ a ɔkanjtene amo-ɔ e gyε ne ɔjø mone kapotεe a nyera aneñ, mone iduŋ e teññe mone. Mone a kpa aneñ a ato-ɔ bo dønjo abee se, na mon' nya bo gyi akato bwεetø. Amaa ndø a jke lalalowø mò ne mone i nju mone kesebagyiri. ⁴ Atɔ awuye! Mon' nu mone apafowø a tεe, a lee feyε mone moŋ ka bamø koko. Bo-eleŋ-ɔ-kyon-ɔkemaa-Bware a nu bamø ne baa kpa mone adørøto-ɔ kusu. ⁵ Mone a gyi kɔne kaye mo-ro bwεetø, na mone moŋ nyi feyε mone e kpone soso. Mone a dan adabe, feyε øko a de naatε o bera bo fo san ne o dan tεe mfo-ɔ, na o maa mò wo-ɔ. Kake ɔjø Wuribware i gyiiri mone kesebagyiri a o maa mone. ⁶ Ketø ne ko kyo-ɔ e gyε feyε mone a porɔ kaseñtijñ awuye ne mone kyo bamø eleŋ-ɔ se-ɔ, ne mone a maa bamø.

Kanyite na kebwarekore

⁷ Mo kosobee-anā, mon' waa kanyite bo fo san ne ane nyanje Yeesuu e ba-ɔ. Mon' kee aneñ ne kegyere se odaapø e nya kanyite o gywii kekyaare a bware-ɔ des ba, na o dwii mò adørøto na a waa-ɔ. ⁸ Aneñ des ne ɔkemaa nya kanyite gywii kake nsi ne ane nyanje Yeesuu i kinji a o ba-ɔ, na o yere kenjen, a lee feyε kake amo a to-ro eba.

⁹ Mo kosobee-anā, mone ma sa a nsenjenseñmoneñ bεee kεtεe lwee mone mbøntø-ro, na Wuribware ma nya bu mone kepo. Osengyipo-ɔ keba a tø-ro. ɔkpa a o lee mò eyee ifuri. ¹⁰ Mo kosobee-anā, mon' nyiñni Wuribware a akyaañne bañtøwø aseñ ane nyanje kenyare-ro gywii ane adedaapø-ɔ, ne bo lee aneñ se-ɔ, ane adedaapø a waa bamø børøkraa-ɔ se. Amo pεee gbaa bañtøwø aseñ a aworefø-ɔ-ro kanyite. Mone ɔkemaa gya bamø kanyite kenyø a ekipø-ɔ se. ¹¹ Bo de nyure, a lee feyε baa taarø gyi aseñ kuñu-ro kanyite. Mone ɔkemaa a nu Yobu ne o des kyena-ɔ aseñ ne baa kyoreε waa abwarseñ wøre-ɔ-ɔ-ɔ se.* Mon' nyiñni si feyε baa bεee baa kywεe mò kapotεe pεee, ne mò gyi-ana pεee a wu, ne ɔkøe mò kayowøre pεee a waa elo. Amo pεee gbaa oo gyi mò aworefø-ɔ-ro kanyite. Ne ɔkøe ane nyanje Wuribware a sa mò kakøka timaa kamεe-ro. Amo-ɔ pεee e kaapo mone aneñ ne ane nyanje gyε øko ne o nju ewεe, ne sesø aseñ bee a duñ mò-ro-ɔ.

¹² Mo kosobee-anā, ketø ne ke bεe ki tiri-o e gyε feyε øko e kpa a o tøwø aseñ bo bøye, o ma kan waa etan. ɔkø ma kan ba soso bεee sweεere bεee ketø ɔkemaa bo waa etan feyε o waa

* 4:6 Ajase na akpare 3.34 (LXX). * 5:11 Yobu.

kotəko. Mô lee e gye feye, “Cəŋ, mə e waa”, bəee “Daabii, ma waa”, na Wuribware ma nya gyi mô aseŋ bu mô kepo.

¹³ To, mə kəsəbəe-anə, əko bo mənə-ro ne aseŋ ko a tiri mô aaa? Amo e gye anə feraa, səsə-ɔ kore kebwarekore. Nə əko mə akato a gyi aaa? Mô-ɔ mə waa ilin bə daa Wuribware. ¹⁴ Əkə nə ɔ lo mənə-ro-ɔ mə sun təe asərəe abrəsə, na bo bo kore kebwarekore sa mô, na bo taa mfs bo dwēe mô kunu-ro ane nyarpe Yeesuu kenyare-ro. ¹⁵ Nə bamə ya kəore gyi feye Wuribware e kya mô-ro feraa, ələro-ɔ e kpaare, na anə nyarpe bəe sa mô keyaalen, na ɔ taa mô ebəye ne ɔ waa-ɔ bo ke mô. ¹⁶ Amosé se-ɔ əkəmaa təwə mô ebəye gywiî mô kəsəbəe, na mon' kore kebwarekore sa abəe a mon' nya kpaare, a lee feye səsə timaa kebwarekore bo lej, nə ki i sun kusun kasentjin. ¹⁷ Mon' kee Wuribware kyaamee Iliya ne ɔ dəe kyena-ɔ. Gyi səsə nəe feye ane-ɔ. Mô mə mô a kore kebwarekore kasentjin si feye bwarə ma ba, na Wuribware gyiiri owure bəye na mô aseŋ kesəbə, ne əwore a yere nsu nsa na aferi asiye.*

¹⁸ Mô a bəe kore amo kaməe-ro feye bwarə ba-ɔ, bwarə a ba, sa nə kətə dwiisə kəmaa mə a baare nəe nəe.*
¹⁹⁻²⁰ Mə kəsəbəe-anə, lalalowə-ɔ e gye feye əkəmaa ya fq kpa timaa-o si, nə mô kəsəbəe ya kinjaa mô baa, mon' nyinji si feye əkə nə o lee əbəyewaapo a ɔ lee bəye-ro-ɔ i lee mô kra a ɔ lee aworəfəo dəekpa kəsəbəgyiiri-o-ro, nə ɔ sa a Wuribware bun əbəyewaapo a ebəye bwəetə-ɔ se.

1 Peetroo

Wore gyenkprees ne Peetroo a kyore bo kyonye Kristoo awuye kq-3

¹ Mo, Peetroo, ne n gyé Yeesuu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-o oko-o e gyé ne mo e kyoree wore mo mo e kyonye mone asese ne Wuribware a lee sa mo eyee, ne mbeyomo mone a brawe-ro kii afo mone te te Pontus na Galatiya na Kapadokiya na Asiya na Bitiniya esweere se-o. ² Mone tii asese ne ane se Wuribware a fa mfecere ne oo lee sa mo eyee, ne mo kufwiine timaa-o a lee mone bo yera keri si feye mon' sun mo-o se, na bo lee anej ne Kristoo a wu, ne mo mbogya a wee sweere, ne Wuribware a ba mo lowi-o bo kpree mone ebaye-o lee mone eyee se, na mon' taare gya Yeesuu Kristoo si kasentij-no. Mo e kore Wuribware feye o sa mone nyure na kayeyuri bweeto.

Mon' waa kanyite mone aworefwo kigyi-ro

³ Mon' sa a ane sa Wuribware ne o gyé ane nyarpe Yeesuu Kristoo mo se-o anej, bo lee anej ne oo nu ane ewee bweeto-o se. Keta ne mo e kaapo-o e gyé feye oo kyinji Yeesuu Kristoo lee lowi-ro. Mfaanee se ne oo yere bo sa ane kakyena popwee kaye mo-ro mfee, ne oo sa ane temaa ne o sa ane wore-o. ⁴ Temaa mo ne mone de-o e gyé feye mone e nya nyure ne Wuribware a bo beya soso sa mone-o. Nyure mo du nee feye kapotee ne ka maa gyi lqantene, bee ka maa gyo-o. Ka maa nyera, ne ka maa kpa. ⁵ Anej dee ne mone a koore Wuribware gyo-o si-o, o de mo keyaalen a o bo deere mone se bo fo kake nsi ne kaye e gyé kce-o. Kake nsi amo ne o ba a o bo lee mone lee kaye mo, na asen kemaa-ro yaa mone ya bo kyena mo ase.

⁶ Amo-o pree se-o, mo e kpa feye mone akato gyo, haree mbeyomo gbaa mone i gyo aworefwo bweeto bo lee anej ne mone a gya Kristoo si-o. ⁷ A lee feye mone ya taare gyo anej a aworefwo-o-ro kanyite, ne mone moj yowé mone kokoregyi-ro, a du nee feye bamoo a de atanne pipee ba to deekpa-ro, na iyisi nya lee-o. Amaa mone kokoregyi de tono ko kyo atanne pipee ne a taare a a nyera-o. Kokyo-mone-ro-keee mo e gyé ne ke e kaapo feye mone de mone kokoregyi-ro kenjen. Amose se-o kake nsi ne Kristoo i lee mo eyee a o bo kaapo ane-o, o bonyaa mone, na o kyora mone, na o sa mone kedabé na wuraa. ⁸⁻⁹ Haree gbaa mone a moj tee nu Kristoo-o, mone e kpa mo ase. Haree gbaa mone a moj kee mo mbeyomo-o, mone e koore mo mone i gyo, ne mone akato a gyo bweeto. Mone kakatogyi mo ne oko maa taare a o ba aseñkparegyi bo tawé anej ne ka du-o. Keta se ne mone akato a gyo-o e gyé feye mone e koore mone i gyo kenjen feye mone ya wu, mone ekra e yo a e ya kyena Wuribware ase.

¹⁰ Anej ne Wuribware e morowé mone, na o yaa mone mo ase-o asej mo ne mo akyaaamne ne baa dee kyena-o a meraa se yuri asé buwi-ro kenjen. Baa tawé keta ne ane ewee se, Wuribware a lee bo kaapo ane ne ane te ndoo-o. ¹¹ Amose se-o ne baa lej eyee ba buwi ba kpa san ne amo-o e ba a a bo ba-o na anej ne a du-o. Kristoo a kufwiine ne ke bo bamoo nkpono-ro-o a lee aworefwo ne a to Kristoo-o bo kaapo bamoo, na amo kamoe kedabé na wuraa ne a ba a o bo nya-o. ¹² Bamoo a buwi-ro yo akato-ro-o, Wuribware a kufwiine timaa-o a lee bo kaapo bamoo feye bo moj sa sensa gywii bamoo ase se ne bo te bamoo mbee-o se, amaa ane ndoo a ase-e-o ne ba sa ba gywii. Abwaresej mo dee ne mone a nu lee bamoo ne baa tawé Yeesuu kunju si asej timaa-o gywii mone-o ase. Wuribware a kufwiine timaa ne Wuribware a sun lee soso-o dee ya bora bamoo se sa sensa. Amo-ana e gyé ato ko ne Wuribware a mbo-o gbaa e yorowé feye weetee bo nu amo kaase.

Mon' dee kyena kakyena timaa

¹³ Bo lee ato mo ne mo a tawé mbeyomo-o se-o, mon' lee mone mfecere lee keta ne ke e sa a mon' yowé Wuribware kusunj-o si. Mon' kra mone eyee neenee. Mon' kra mone temaa-ro kenjen, na mon' nya nya nyure ne ijii mone lee kake nsi ne Kristoo i lee mo eyee a o bo kaapo asese pree-e-o. ¹⁴ Mbeyomo mone a tee mone i bu mone se Wuribware-o, mone ma leej kinjinji ya gyo mone nyorowé boye ne mone dee mone gyo se nsaj ne mone dee mone moj nyi seye-o se. ¹⁵ Amaa keta ne ki bware-o e gyé feye mon' waa itimaa feye anej ne Wuribware ne oo tee mone-o e waa itimaa-o, na oko ma nya poro mone bo lee kebeye ko se. ¹⁶ Feye anej ne baa kyoree abwaresej wore-o-ro-o,

"Wuribware ye, 'Mon' ten mone eyee lee iyisi si,

na mon' kii akpeyaa bo sa mo,
a lee feye boye ko moj te mo se.' "*

* **1:16** Kolonji mabraa 11.44-45; 19.2.

¹⁷ Wuribware feraa maa gyi seses aseñ kekpa se, o gya ketó ne seses e waa-ɔ se nee o gyi mò aseñ. Amose se-ɔ mone e kore kebwarekore ne mone ya tee mò feye "Ané se", mon' sere mò, na mon' bu mò san kafwee mò ne mone i gyi kaye mɔ-rɔ-ɔ, a lee feye mone gye afs ne mone a ba kaye mɔ-rɔ mone i tu kpa mone kyɔŋ-ɔ. ¹⁸⁻¹⁹ Mone nyi ketó mumwii ne oo bo kɔrɛ mone lee kakyna bɔyɛ ne mone adedaapo-ɔ a kyena-ɔ, ne mone a bo lweero-o. A moñ gye ato kq ne a taare a na nyera feye atanne pipee bee afufuri-o. Amaa Yeesuu Kristoo a mbogya-ɔ ne oo bo kɔrɛ mone, a lee feye o du nee feye kasannegyii ne ka de alanfiya, ne ka moñ gye kalopwée-ɔ, ne mò mbogya de tono bwheet-ɔ. ²⁰ Haree pwee ne Wuribware a dee tweę kaye-ɔ, oo fa mfeere feye a bware feye Kristoo wu anej a kpa ma se. Amaa ndoo a lke mɔ-rɔ, ne kaye mò e ba kamo kεe-ɔ-ɔ wore, ne mone se ne Wuribware a kperi lee Kristoo ifuri sweere mò se, ne oo kyena seses ase. ²¹ Kristoo si ne mone e kɔrɛ Wuribware mone i gyi. Kristoo a wu-o, ne Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro, ne oo sa mò kedabe na wuraa. Amose ne mbeyomo mone e kɔrɛ Wuribware mone i gyi, ne mone de temaa feye mone e yɔ Wuribware se. ²² Mone kebokɔrɛ mò gyi-o kamɛɛ, ne mone a meraa se mone gya kasentij-o si. Mone a maa se mone gya se-ɔ, a kaapo nee feye mone a kpeee ebɔye lee mone eyee se. Amose se-ɔ mbeyomo mone de kekpa kasentij sa mone kosgbɛe-an. Amose se-ɔ, η ye εεε, mon' lee mone mme-ro kpa abee aseñ. ²³ Ketó se ne a du anen-ɔ e gye feye baa bee kowé mone nee. N gye seses dimaadi e gye mone se, amaa Wuribware ne o maa wu-o ya ba mò aseñkparegyi ne a moñ de kce, ne a sa mone ljkpa-ɔ bo kowé mone nyosepo.

²⁴⁻²⁵ Feye anej ne baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-ɔ-ɔ.

"Aseses dimaadi pεeε du nee feye efa-ro aferaagyi-o,
ne bamø kedabe du feye aferaagyi amo atotoo-ɔ.
Efa-ɔ i wu, na atotoo-ɔ mɔ kponjue lee daye-ɔ,
amaa Wuribware a aseñ-ɔ feraa bo-ɔ nsu pεeε."*

Wuribware aseñ mò e gye amo-ɔ nee? Amo e gye mò aseñ timaa ne ba kyo tɔwɛ gywii mone-ɔ.

2

Mone gye Wuribware aseses nee

¹ Amose se-ɔ mon' yɔwɛ ebɔye na mpenna na nno lnyo lnyo na kɔkwé na tɔkyii na esensa kesa bo kye mone kosgbɛe-an. ² Feye anej ne lnyaagi popwee e kpa kenyapo timaa-o, mone gbaa mon' taa abwareseñ bo kii mone ateese, na mon' nya dan feye aseñ ne Wuribware a morawé-ɔ. ³ Abwareseñ wore-ɔ ye, "Fø ya taa fo eyee sa mò, fo i nu kɔnɛ fee."* Mo e kɔrɛ a n gyi feye anej ne mone du-ɔ. ⁴ Mon' ba ane nyanyø Yeesuu ase. Mò e gye mò ne Wuribware e tee ε, "Kefore ne ke de ljkpa-ɔ." Aseses a kine mò tɔwɛ feye o mon de ketɔ waase timaa kq. Amaa ne Wuribware feraa a lee mò tɔwɛ feye o de tono sa mò. ⁵ Anej dee ne mon' sa a Wuribware taa mone feye afore ne a de ljkpa-ɔ, na o bo pwee mò lɔŋ mfeñ ne mò kufwiine timaa-o e kyena-ɔ-ɔ. Mon' sa a o ba mone bo kii mo alɔŋnɔpo ne oo lee feye bo sun mò-ɔ. Kolɔnjø ne o kpa-ɔ e gye itimaa na nkponɔfwiiri ne mone bo Yeesuu Kristoo si mone e sa Wuribware-ɔ. Anej a kolɔnjø-ɔ e pre mò. ⁶ Feye anej ne baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-ɔ-ɔ,

"Wuribware yε,
Mon' kεe, n de kefore mo e beya Yerosalɛm mañ-no,
kefore yawo lεŋlεŋse ne mo a lee-ɔ, kepore-ɔ kefore,
ne ke e nya a kε bo da talii kasentij-o.
ɔkɛmaa ne o kɔrɛ kɛmo a o gyi-o,
ipeere maa gyi mò, daa."*

⁷ Mbeyomo, anej a kefore mo gye ato mumwii mone ne mone gye akɔoregyipo-ɔ ase, a lee feye a gye Kristoo kuñu si aseñ ne o tɔwɛ-ɔ. Amaa bamø ne bo maa kɔrɛ Kristoo ba gyi-o nu feye,

"Kefore serisε ko ne apwεepo de bo pwεε,
ne baa kine kɛmo bo tweę-ɔ,
ya kɔŋ bo kii kɛmo ne kaa leŋ lɔŋ-ɔ pεeε bo yera-ɔ."*

⁸ Ne baa bee kyoree feye,

* 1:24-25 Isaya 40.6-8 (LXX). * 2:3 Kiliŋ 34.8. * 2:6 Isaya 28.16 (LXX). * 2:7 Kiliŋ 118.22.

"Kaa kii kefore ne aseſe e da ayaa kemo se-ɔ nee,
ba lee a bo lee da gyee eyee-ro."*

Keto se ne ba daye ayaa-ɔ e gyee feyee bo maa bu Wuribware a aſeñ-ɔ. Amo e kaapo nee feyee keto ne ke e waa bamoo ne bo maa kaaře Kristoo ba gyi-o e gyee feyee o gyiiri bamoo keſebo.

⁹ Amaa mone feraa, mone gye aſeſe ne Wuribware a lee sa mò eyee-ɔ nee. Mone gye alonjero-ø ne mone i sun ane owure Wuribware. Mone gye aſeſe ne mone de lkononfwiiri mone i sun Wuribware. Ne ḥkee mone gye Wuribware aſeſe nee. Mone kusun e gyee feyee mon' tōwé Wuribware ne oo lee mone lee kibugyii-ro baa bo kyena mò kelanjhero-ɔ-ɔ a asun dabe-ɔ gywi boko. ¹⁰ Sañ-ɔ mone mon' gye Wuribware aſeſe, amaa mbeyomaa feraa, mone gye mò lee. Anen dee ne sañ-ɔ mone dee mone mon' ni anen ne Wuribware i nju aſeſe ewee-ɔ, amaa mbeyomaa feraa, mone a nju feyee Wuribware a nju mone ewee.

¹¹ Mo anyare timaa, mo e kore mon' nju feyee mone gye afø nee, ne mone a ba kaye mò-ɔ mone te. Amose se-ɔ mone ma kaj sa a mfeere boye ne m bo mone lkonon-ɔ-ɔ, ne n̄ kpa a n̄ nyera mone ekra-ɔ k̄ gyi mone se. ¹² Mon' sa a mone ato waase kemaa waa daj mone aa bamoo ne bo maa sun Wuribware-ɔ mbont-ɔ, na bo ma taare poro mone feyee mone gye ebøye awaapo, amaa bo n̄ mone ato waase timaa-ɔ, na bo yere amo se kyoro Wuribware kake nsi amo ne ɔ ba-ɔ.

Mon' bu bamoo ne bo de keyaalej kaye mɔ-rɔ-ɔ

¹³ Amose se ne ane nyarpe se, mon' bu sese kemaa ne baa sa mò keyaalej-ɔ haree owure dabe ne ɔ kyø akemaa-ɔ nee ooo, ¹⁴ beee mò gominaa ne oo sun bo kyonwe feyee o gyiiri ebøye awaapo keſebo, na ɔ kyø bo maa ne ba waa itimaa-0 nee ooo. ¹⁵ A gye Wuribware kekpa nee feyee mone itimaa kowaa-ɔ duj bamoo ne bo maa sa sejaa kanyiasen-ns-ɔ nno. ¹⁶ Mon' kyena feyee agyi-0, na sañ konjko amo-ɔ dee mone te feyee Wuribware anya-ɔ. Amose se-ɔ mone ma kaj tōwé feyee mone a gye agyi-0 si, mone de kpa feyee mon' waa boye. ¹⁷ Mon' bu ato. Mon' kpa mone abeekø akoregypoo-ana pree aſejen. Mon' seré Wuribware, na mon' bu owure dabe-ɔ.

Anya waa kanyite aworeføo kigyi-ri

¹⁸ Mone ne mone gye anya bœe ayaafore-ɔ, mon' seré mone nyarpe-ana, na mon' bu bamoo neenee. N gye anyarpe ne bo bware, ne bo gye aſeſe timaa-0 wore, amaa bamoo ne bamoo aſejen bo len, ne bo de aſejen boye na daa boye-ɔ pree m̄ anen dee ne mon' bu bamoo. ¹⁹ Fo nyarpe ya gyiiri fo keſebo, na fo mone nju boye ko ne fo a waa-ɔ, amo feraa sa a fo mfeere yo Wuribware aſe, mò e gye ne o kyoro fo. ²⁰ Fo nyarpe ya da fo bo lee boye ne fo a waa-ɔ se, ne fo a nya kemo kanyite, emene ne fo e waa na fo nya fo kanyite o nkyoro? Amaa fo ya waa itimaa, ne mò ya da fo, ne fo ya nya kanyite, Wuribware e gye ne o kyoro fo. ²¹ A lee feyee anen a kakyenaa ma se ne oo tee mone feyee mon' bo nju aſejen. Mon' kee anen ne Kristoo a gyl aworeføo sa mone-ɔ, ne ɔ kaapo mone aworeføo suyo ne oo gyi-o, na mon' yere mò aayaas-ɔ gyi amo anen dee. ²² Feyee anen ne baa kyoree bo lee Yeesuu kuju si abwareſen wore-ɔ-ɔ-ɔ,

"O moŋ waa borokcone ko,
ne øko moŋ nu mò kano-ɔ keſejen boye ko."*

²³ Bamoo a saare mò-ɔ, mò feraa mon' saare bamoo bo teere. Bamoo a waa mò aworeføo-ɔ, o moŋ tōwé gywi bo mone feyee o waa bamoo aworeføo a ɔ bo teere. Amaa oo taa mò aſejen waa Wuribware ne o gyi aſejen pree neenee-ɔ asaree-ɔ nee.

²⁴ Yeesuu fanfan a sora ane ebøye san ne oo wu kiyii kpare-abee-ɔ se-ɔ, na ebøye kowaa ma lee waa ane kane, na wore nya ane itimaa kowaa-ɔ. Feyle anen ne baa bee kyoree waa abwareſen wore-ɔ-ɔ-ɔ,

"Mò kayowore kowaa elo-ɔ a baa ane alanfiya.

²⁵ Mone du nee feyee esanne ne baa fo-ɔ,"*

amaa mbeyomaa feraa mone a kinjji ba mone esanne ḥdeereſepo Yeesuu ne ɔ deere mone ekra se-ɔ aſe.

3

Okyee na mò kuri aſejen

¹⁻² Anen dee ne fo ne fo gye okyee waareepo-ɔ, bu fo kuri. Fo ya waa amo-ɔ, ne fo kuri e moŋ t̄ee gya Wuribware aſejen se, ne oo nju feyee fo i bu ato, ne fo de kakponofwiiri, mfeñ-ɔ

* 2:8 Isaya 8.14. * 2:22 Isaya 53.9. * 2:25 Isaya 53.5-6.

ne mō mfērē i kyurowi a n̄ ȳ Kristoo a kēbegya-ō, na fō moñ tētōwē fō kōkōregyi-o gbaa aseñ gywii mō.

³ N̄ gye sa ne mō e tōwē feyē fo kayowore se ne o deere a o bo kyurowi ba Kristoo a kēbegya-ō, n̄ taa feyē n̄ gye fo kuju si ipwii damenanje, bēee fo ḥeṣbō-rō mpini si, bēee fo kebō-rō agyito si, bēee fo asaree-rō mpini si, bēee fo awaaga timaa ne fo buñ-o si ne o kyurowi. ⁴ Amaa sese suo ne fo gye fo kakpono-rō-ō i tiri. Fo dan e gye feyē fo a yuri fo eyee, ne fo de daa timaa. Anen a daa-ō bware Wuribware akatō-rō, ne a bo dan a kyō feyē fo a buñ waaga damenanje, a lee feyē a maa taare a o nyera. ⁵ Mfaanee ne akyee ne baa dee kyena nsan-ō, ne baa kōrē Wuribware gyi-o a bo waa bamō eyee dan. Baa bu bamō kuri-ana. ⁶ Mon' sa a ane deere Sara ne o gye ane nana Abraham mō ka-ō a ketō ne oo waa-ō. Oo bu mō kuri, ne oo tēe mō feyē mō nyānje. Amose se-ō, mōne akyee waareepo-ō, mōne ya waa neeñee, ne mōne e moñ waa mōne eyee kufu, amg feraa mōne du nee feyē anen ne Sara du-o dee. ⁷ Aneñ dee ne fo, onyare ne fo a waaree-ō, waa. Ba kanyiasen bo kra fo ka, fo aa mō mpepeyo a kakyena-ō-ō. Bonyaa mō, a lee feyē, haree gbaa mō a moñ bo leñ feyē fo ooo, fo a mō mpepeyo ne Wuribware a sa ñkpa na kukyure ne a moñ de kēe-ō. Fo e moñ waa anen, mōne kēbwarekore e waa leñ a kē bo sa mōne.

Mon' waa siraa feyē mōne i gyi aworefō itimaa kowaa-rō

⁸ N̄knee mōne pēee kyena kayeeyuri-ro, na moñ' waa kano ñkpa, na moñ' su abee se. Mon' kra abee feyē kokowebēe konjō-rō agyi-o. Mon' kpa abee aseñ, na moñ' yuri mōne eyee. ⁹ Òko ya waa mōne boye, bēee oo saare mōne, mōne ma kan waa mō boye, bēee moñ' saare mō bo teere. Amaa ketō ne moñ' tōwē-ō e gye feyē, "Wuribware yure fo," a lee feyē nyure ne Wuribware a tēe mōne feyē moñ' bo kōrē. ¹⁰ Feyle anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ō-ō-ō,

"Òko ne mō e kpa ñkpa na kedañkyee,
na kakyena-ō waa kōne sa mō,
sēse-ō yōwē kayeba eba
na esenja kesa bo kye aseñ.
11 Na o buwi kenken kpa ekpa
ne e baa kayeeyuri aseñe mbonjō-rō-ō.
12 Wuribware akatō dōñ aseñ timaa si,
ne o lōñ esebō o nu bamō kēbwarekore.
Amaa ebōye awaapo feraa,
o lee mō akatō a o lee bamō se."*

¹³ Amose se-ō, fo i de wōrē fo e waa itimaa, nse e gye ne o waa fo boye? ¹⁴ Amaa haree gbaa fo ya waa ketō ne ki bware-o, ne fo ya gyi aworefō kēmo se, fo de nyure. Feyle anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-ō-ō-ō,

"Fo ma kanj sere ketō ne ba sere-ō,
amaa mōne ma sa a kufu nya mōne amo se."*

¹⁵ Amaa moñ' sa a Kristoo kii nyānje mōne kakyena-ō kpa kēmaa se. Mon' dēe waa siraa san kēmaa feyē mōne e beñjaa òkēmaa ne o bise mōne ketō se ne mōne temaa dōñ Kristoo si-ō. ¹⁶ Amaa mon' dee yuri eyee, na moñ' ba kano timaa bo beñjaa sēse-ō. Mon' tii ebōye kowaa kpa, na mōne mfērē ma nya poro mōne. Mfaanee se, boko ya saare mōne, ne baa sa esenja bo kye kakyena timaa ne mōne te feyē Kristoo awuyeo-o, ipeere e nya bamō bo lee bamō foñfōñ aseñkparegyi ne baa tōwē-ō se. ¹⁷ Feyle Wuribware e kpa feyē moñ' gyi aworefō bo lee itimaa ne mōne e waa-ō se, a bo dan a kyō feyē mōne a gyi aworefō bo lee boye kowaa se.

¹⁸ Mon' deere feyē Kristoo foñfōñ gbaa ne o gye sesē timaa-o a wu sa mōne ne mōne dee mōne gye abyewaapo-ō. Oo wu luwi konjō nee bo lee mōne ebōye kowaa se, na o baa mōne Wuribware ase. Baa moñ mō, amaa Wuribware a kufwiijē-o a kyinji mō lee lowi-ro. ¹⁹ Ó boñ Wuribware a kufwiijē timaa amo se nee ya tōwē abwaresen gywii bamō ne bamō ekra da tilkpa-ō. ²⁰ Aneñ a aseñe mo e gye bamō ne bo moñ bu Wuribware, aneñ ɔdedaaapo Nowaa a mbeey-ō se-ō. Mbēe amo ne Wuribware a nya kanyite sa bamō san ne Nowaa e waa mō koree dabe-ō. Amaa kufwiiri a tweē-ō, aseñe kafonjwee kō ne bo gye abee aburuwa-o wōrē ya lwee koree-ō-ō. Aneñ se-ō ne Wuribware a ba anen a nkuyu ne n̄ ya moñ aseñe bwēetō-ō bo morōwe abee aburuwa amo. ²¹ Aneñ a nkuyu mo yere bo sa asuu kebō ne ke e morōwe ane-ō. ²² Mbeyōmō, bamō ya bo fo asuu, n̄ gye fo iyisi kēfwee lee fo kayowore se e gye kēmo kaase.

* 3:12 Kiliñ 34.12-16 (LXX). * 3:14 Isaya 8.12.

Amaa kemo kaase e gye feye fo a kpaa fo kakpono-ro, ne fo mfeere a moj lec m poro fo, ne fo a taa fo eyee bo waa Wuribware kesaree-ro. Ne a bee a gye feye Wuribware de Yeesuu Kristoo a kikyinji lee lowi-ro-o o morow fo. Kristoo a ba lkpaa-ro, ne o yii Wuribware se yo o te Wuribware kigyiise si, na mo a Wuribware i gyi Wuribware se a kuwure-o. Mfem Wuribware mbaa pree a koore mo feye bamoo owure-o.

4

Anen ne mone a yowet mone kakyena baye-o bo tweet-o

¹ Kristoo kayoware a nyu aworefao. Amose se-o mone gbaa, mon' nya mfeere kojko deey feye moj-o. Mone ya waa anen, ne mone e nya keyaalej. A lee feye oko ne moj kayoware i nyu aworefao-o moj lec a kpa ebaye kowaa. ² Amose se-o anen a seset-o, moj lke ne nyu saaj moj kaye mo-ro mfeet-o, o maa lec gya daa baye ne ases gya se-o se. Amaa o gya Wuribware kepre se nee. ³ Mone a kyo nyera saaj bweeto kyena feye anen ne bamoo ne bo maa sun Wuribware-o te-o pwet ne mone a deey bo kii Kristoo awuye. Mone a kyena kana ljkemaa ne mone e kpa-o, mone gya mone fofon kepre se. Mone a nyera mone saaj bweeto mone i gyi ateese, na mone i nuu nta bweeto saaj kemaa, na mone e bwet, na mone e waa apereset ne ikisi asunpo e waa-o. ⁴ Ne mbeyomo a kpeej anen a aseset-o eyee feye mone moj lec mone tii bamoo se mone e waa anen a kusun baye-o. Amose se ne ba saare mone. ⁵ Amaa kake ljk ba lee ketu kemaa ne baa waa-o kano Wuribware akato-ro, a lee feye oo waa siraafey o gyi bamoo ne bo kkee-o na bamoo ne baa wu-o asen, na o gyiiri ebaye awaapo kesebo.

⁶ Keta se ne bamoo ne baa wu-o a nu asen timaa-o nee. Amose-o Wuribware a tewe feye bo wu feye anen ne ases pree i wu-o, na bamoo ekra nya ljkpa na kukyure Wuribware ase. ⁷ Keta kemaa e kpa a ke fo kee, amose se-o mon' bunji mone mfeere-ro, na mon' kra mone eyee neenee, na mon' nya deey kore kebwarekore. ⁸ Keta ne ki tiri bweeto-o e gye feye mon' kpa abee asen kasetinj si, a lee feye baa kyoree waa abwareset wore-o-ro feye, "Kekpa i buj ebaye bweeto se nee."*

⁹ Feje fo beekoo Kristoonyi i tu kpa, ne moj ya ba fo ljen-no, kra moj neenee, na fo ma tee. ¹⁰ Wuribware a sa okemaa na moj aketo. Amose se-o, mon' sa a okemaa taa moj aketo bo kya bokoro. Keyaalej kemaa ne Wuribware a bo sa mone okemaa-o, o taa kemo bo kya moj kosobee-anaro. ¹¹ Feje mone-ro oko ne moj ya koso kyuwi-ro a sa seensa, a tewe asenkparegyi ne aa lee Wuribware ase-o. Na oko ne o kya bokoro-o ba moj keyaalej ne Wuribware a sa moj-o bo kya bamoo-ro. Bo waaketa ne ba waa-o na, Yeesuu Kristoo si-o, Wuribware nya nya kedabe na wuraa, a lee feye Kristoo e bo keyaalej na kedabe na wuraa nsu pree. Ameyo.

Mone ma sa a aworefao ne mone i gyi kaye mo-ro-o kpeej mone eyee

¹² Mo anyare timaa, mone ma sa a a kpeej mone eyee, na mone ma fa feye a gye senpwet ko, feye asen lenjenje a to mone, ne aa sa ne mone a gyi aworefao. ¹³ Keta ne mon' waa-o e gye feye mon' sa a mone akato gyi feye awrefao ne Kristoo a gyo-o mone i gyi amo ako deey, na mone akato nya gyi bweeto kake nsi ne Kristoo i lee moj kedabe a bo kaapo aseset-o. ¹⁴ Bamoo ya saare mone bo lee anen ne mone gye Kristoo awuye-o si, a kaapo nee feye Wuribware i yure mone, ne moj kufuijje timaa ne ki de kedabe na wuraa-o gya mone kamee. ¹⁵ Amaa mone ya gyi awrefao bo lee anen ne mone gye ebaye awaapo-o se, n taa feye fo a moj seset, beee fo gye oyoo, beee fo gye odiburopo, beee fo gye oko ne o lwee aseset asen-jeno-o, amo feraa Wuribware maa yure fo. ¹⁶ Amaa fo ya gyi awrefao bo lee anen ne fo gye Kristoonyi-o si, fo ma sa a ipeere nya fo, amaa kyoro Wuribware feye fo a de Kristoo kenyare.

¹⁷ Mon' kee kake-o a kya fo feye Wuribware i gyi kaye-ro aseset asen, na o gyiiri abyewaapo kesebo. Amo e gye ane ne ane gye Wuribware fofon a aseset-o ne o gye ljkrees a sa a ane gyi anen a awrefao-o feraa, amo feraa ne bamoo ne bo moj gye moj aseset-o, emene ne a waa bamoo? Mon' fa feye a waa len a sa bamoo ne bo moj koore Wuribware a asen timaa-o gyo-o. ¹⁸ Feje anen ne baas kyoree waa abwareset wore-o-ro-o,

"Amo e kaa a waa len sa Wuribware aseset
pwet na o deey ba bo morowbamoo,
emene ne a waa ebaye awaapo
na bamoo ne bo maa bu Wuribware-o?"*

¹⁹ Amose se-o, amo e gye Wuribware kepre feye mon' gyi awrefao, amo feraa mon' dee waa itimaa, na mon' taa mone ljkpa bo booro mone otweepo-o kesaree, a lee feye moj feraa maa lanjje moj kano a o yowet mone, daa.

* 4:8 Ajase na akpar 10.12.

* 4:18 Ajase na akpar 11.31 (LXX).

5

Mon' seŋ eyee ya bo fo kee

¹ Mbeyoma n de kotočko a n tōwē gywii mone ne mone gye asoree abresē-ɔ. Nj gbaa n gye asoree abresē nee, ne n gye øko ne oo nju anen ne Kristoo a gyi aworefso-ɔ, ne n gye øko ne o nya Kristoo kedabe na wuraa ne kake nkø o lee a o bo kaapø asesē-ɔ koko. ²⁻³ Mon' deere mone asoree agyi si feye mone a gye esanne adeereresepo ne mone e deere mone esanne se-ɔ. Mone ma kanj sun anen a kusun-ɔ feye bamø a yere mone-ɔ, amaa mon' waa kemø kepre se. N gye feye mone e kpa a mon' nya atanne se nee ne mone e waa kusun amo, amaa mone kepre se ne mone e waa kemø. Mone ma waa mone eyee anyanje na asesē dabe bamø ne mone kee se-ɔ ase. Mone ya waa mone kusun kepre se, ne mone a yuri mone eyee mfaanee, mone kakyena amo e kaapø bamø anen ne bo kyena-ɔ. ⁴ Ne Kristoo ne o gye abresē-ɔ-rø pœee abresē-ɔ, ne o gye esanne adeereresepo bresē-ɔ ya ba, o sa mone kuwurepa ne ke maa nyera-ɔ.

⁵ Anen dee ne a du mone ne mone a sanj-ɔ ase. Mon' bu mone asoree abresē. Kaseñtij si, mone pœee mon' bu abee, na mon' sun sa abee, a lee feye anen ne baa kyoree waa abwareseñ wore-ɔ-rø-ɔ e gye feye,

“Wuribware i kine mō ne o kaapø mō eyee-ɔ,
amaa o kya mō ne o gye aworoba-ɔ-rø.”*

⁶ Amose se-ɔ, mon' baa mone eyee bo waa Wuribware kesaree dabe-ɔ-rø, na saj ya fo, na o yase mone se. ⁷ Mon' taa mone aseñ pœee bo dønø Wuribware se, a lee feye mō e gye ne o deere mone se.

⁸ Mon' yuri mone eyee, na mon' deere mone eyee se neenee, na mon' sa se, a lee feye mone doj Obonsam-ɔ naa o su o muruwi-ro feye mfaase a kpa øko a o kra wg-ɔ. ⁹ Mon' ko mō, na mon' sa a mone kokøregyi waa lej, na mon' nyinji si feye mone abeekø akøregyipo-ana ne bo bo kaye mo-ɔ-ɔ pœee i gyi aworefso mō dee ne mone i gyi-o nee. ¹⁰ Amaa mone ya gyi aworefso yø akato-rø kafwø-ɔ, Wuribware ne o nju økemaa ewee-ɔ e deere mone se, na o sa mone elej, na o sa a mon' yere kenken. A lee feye oo tee mone feye mone nno te kedabe na wuraa ne oo bo sa Kristoo ne a mon' de kee-ɔ-rø. ¹¹ Wuribware a keyaalej-ɔ sii si bo yo nsu pœee. Ameyø.

¹² Mo a sa ne Silobaanus a kyoree kaworetin mo sa mo. Mō e gye mo kosobee ne n yi feye mo e taare a n koo're mō gyi-o. Keto se ne mo a kyoree kaworetin mo e gye feye m bo sa mone wore, na n yere-ɔ feye keto ne mo a tōwē bo lee anen ne Wuribware e kpa a o sa mone nyure-o gye kaseñtij. Amos-ɔ mon' yere mone kokøregyi-ro kenken.

¹³ Mone abeekø akøregyipo-ana ne bo te Babiløn man-nø mfee, ne Wuribware a lee bamø sa mō eyee bo tii mone se-ɔ e ka mone kano. Maak ne mo e tee mō feye mo gyi-o mo e ka mone kano.

¹⁴ Mon' ka abee kano Kristoo kékpa-rø.

Mo e kore këbwarekore feye kayeyuri ba mone pœee ne Kristoo bo mone-ɔ ase.

2 Peetroo

Wore nyəsepə ne Peetroo a kyorəe bo kyonjwə Kristoo awuye kə-ɔ

¹ Mo, Simon Peetroo, ne n gyə Yeesuu Kristoo a ayaafərə-ɔ ɔkə na mō ayaa-rə ayerepo-ɔ ɔkə-ɔ e gyə ne mo e kyorəe wore mə mo e kyonjwə bamo ne Wuribware na ane əmorawepo Yeesuu Kristoo itimaa si, baa bo kɔrə ato timaa ko asej gyi feye ane-ɔ. ² Mo e kɔrə kəbwarekore feye mone a maa se mone i gyii Wuribware na ane nyanjpe Yeesuu-o, Wuribware yure mone, na o sa mone kayeeyuri bweeto.

Anej ne Wuribware a təwe bo beya feye o kya ane-rə, na ane kii feye mō-ɔ

³ Ane a tee gyii Wuribware, ne oo tee ane feye ane bo nya mō kədabə-ɔ kɔkɔ, na ane kase mō kədamənajse kowaa-rə-ɔ sə-ɔ, oo yere mō keyaalej dabe-ɔ-rə bo sa ane ketə kəmāa ne ki tiri ane-ɔ, na ane bo kyena kakyna ne ka gyi mō akato-ɔ. ⁴ Mō a bware-o si-ɔ, oo təwe bo beya feye o sa ane aketo ko ne a kyo, ne a bo dan-ɔ. Aketo mo se ne ane e yere a ane bo kii feye Wuribware-ɔ, na ane ma bo kii feye ebɔyə awaapo ne bamo ɲyorawə bɔyə a nyera kaye mo-ɔ.

⁵ Amose se-ɔ, mone e kɔrə mō mone i gyi, amaa mone e kpa a mon' kii feye mō-ɔ, mon' len eyee waa itimaa, na mon' gyii Wuribware neenee. ⁶ Na mon' deere mone eyee se, na mon' waa kanyite. Na mon' sunj Wuribware kaseñtij-no. ⁷ Na mon' waa mone abækø Kristoo awuye feye mone aa bamo pəee a lee kɔkɔwəbəe kɔŋkɔ-rə-ɔ. Lalalowə e gyə feye mon' kpa abee.

⁸ Mone ya waa aneŋ a ato mo bweeto bweeto, mone kigyii ane nyanjpe Yeesuu Kristoo maa waa kwa. Aneŋ a ato amo e kya mone-rə a mon' kyena kakyna timaa ne ka de tono sa Wuribware-ɔ. ⁹ Amaa mone ɔkəmāa e mon buwi kpa aneŋ a ato mo, a kaapo nee feye o mon kəe ketə ne kə bo akato-rə ke e ba-ɔ. Mō akato a bwee, ne oo tanj se feye Wuribware a kpeえ ebɔyə ne oo dees waa-ɔ bg twəe.

¹⁰ Amose se-ɔ, mo kosobee-an, mon' len eyee kerkej, na mon' nya ɣu kaseñtij feye Wuribware moj tee mone lee mone sa mō eyee kwa nee. Mone ya waa aneŋ a ato ne mo a təwe-ɔ pəee feraa, mone maa lel lwi kamee.

¹¹ Na ɣkee mon' tii ane nyanjpe na əmorawepo Yeesuu Kristoo a kuwure ne kə mon de kəe-ɔ se. Mfeng ne o ba kakatogyi a o bo kɔrə mone baa mō asə.

¹² Amose se-ɔ harree mone i nyi feye ato mo ne mo e təwe amo asej-ɔ e gyə kaseñtij gbaa ooo, ne mone e kɔrə amo mone i gyi bweeto gbaa ooo, mo e dee nyijni mone amo se. ¹³ Kasençtij si, mo a saj m bɔ ɣkpə-ɔ, a bware feye i nyijni mone asej mo se. ¹⁴ A lee feye i nyi feye mo saj a fo, na ɣ wu lowi ne ane nyanjpe Yeesuu Kristoo a təwe gywii mo feye mo i wu-o. ¹⁵ Amose se ne n sa se neenee feye, mo ya wu, kpa bonyaa mō, na mon' nyijni asej mo se saj kəmāa.

Anej ne Peetroo a ɣu Kristoo a kədabə na wuraa-o kəbeə-ɔ sə-ɔ

¹⁶ Boko bo-rə ne bo yə ane abwaresen kotəwe gye ayeba itee. Amaa n gyə ayeba itee ne ane a yere se təwe gywii mone feye Yeesuu Kristoo de keyaalej, ne o bəe o kijnj i a ba. Ane fɔñfɔñ a ɣu mō kədabə na wuraa-o nee. ¹⁷ Yeesuu mō se Wuribware fɔñfɔñ ya bonyaa mō, ne oo sa mō kədabə na wuraa saj ne Nyiñkpen-ɔ-ky-bamə-pəee-kədabə-na-wuraa a təwe lee soso bo kyonjwə feye,

"Mon' kəe mo gyi timaa ne mo e kpa mō asej bweeto,
ne mo akato a gyi mō se-ɔ."*

¹⁸ Ane fɔñfɔñ a nu aneŋ a bore-ɔ a lee soso o ba saj ne ane aa mō bo Wuribware a kəbeə timaa-o si-ɔ.

¹⁹ Ketə ne ane a ɣu, ne ane a nu-o si-ɔ, ane e kɔrə ketə ne Wuribware a akyaməe ne baa dees kyena-ɔ a təwe-ɔ gyi bweeto. A bware feye mon' nu ketə ne baa təwe-ɔ neenee, a lee feye bo kys ba təwe abwaresen-ɔ ako pwee ne Kristoo a dees bo kyena ane ɣkpən-ɔ, ne o waa ketə kəmāa kyekyee-ɔ. Bo du nee feye fetiri a lanjne kibugyii-ro bo fo gyegyaye kyawə kəleebə-ɔ. ²⁰ Amo pəee kamee-ɔ, mo e kpa a nyijni mone se feye ako mon bo-rə ne o taare a o kaapo ketə ne Wuribware a akyaməe amo a kygrəe waa abwaresen wore-ɔ-rə-ɔ kaase, na Wuribware a kufwiiŋ timaa-o mon kya mō-rə. ²¹ Ketə se ne amo-ɔ du aneŋ-ɔ e gyə feye, saj kəmāa ne aneŋ a asej mo a təwe ketə ne Wuribware a lee bo kaapo bamə-ɔ, n gyə bamo

* ^{1:17} Matiyo 17.5; Maak 9.7; Lukas 9.35.

fоñfоñ kepre sе nе baa sa señsa. Amaa Wuribware а kufwiijе timaa-o ya kyena bamо sе, nе Wuribware а bоrо bamо sе sa señsa.

2

*Mon' sa ayebapo ne bo yе bo gye Wuribware akyamee-o se
(Yudas 3-16)*

¹ Dedaa-o, ayebapo kо bo-rо nе bo yе bo gye Wuribware а akyamee-o boko, nе baa lwee asесе-ro bo tii Wuribware а akyamee kasentij-o si. Anej dеe nе akyamee ayebapo i lwee mone-rо. Ba ywii a bo lwee mone mbonto-rо, na bo ba ayeba atо kekaapo nе kе e sa a mone kokoaregyi ba kaase-o. Ba kine bamо nyantje Yeesuu nе oo, wu na o koorе bamо леe ҃bonsam kesaree-rо-o. Amose se-o Wuribware е nyera bamо menan. ² Asесе bweeto е gya bamо ekpa nе i de apeeresen-o se, na a sa a asесе boko nyera kasentij a kpa-o kenyare. ³ Ayeba akaapopo amo a de apoo-o si-o, ba тоwе itee kо, na bo pennа mone koorе mone atanne gyi. Amaa Wuribware nе o gya bamо sengypto-o moj di idi, o gywii nee, na o bo kpuri bamо.

⁴ Mon' nyinji si feyе Wuribware moj nу mò fоñfоñ mbоo nе baa waa ebоye-o ewе. Oo da bamо pañ na ekpee, ne oо tweе bamо bo kyonwe kibugyi-ro sweere kaase, mfeñ nе bo gywii kake nе o gyi kaye-rо asесе pеeë asenj-o. ⁵ Wuribware bee o moj nу asесе nе baa dеe kyena dedaa-o, nе baa kine kibu mò-o ewе. Oo sa nе kufwiiri a tweе, nе nkyu a mwiire bamо se moo bamо. Amaa oо morowе Nowaa nе oо тоwе abwaresen feyе asесе waa itimaa-o, na asесе asunoo kо bee bo tii si san amo.

⁶ Mon' bee kеe Sodam na Gomora emanj awuye nе Wuribware а kine bamо, nе oо kywе emanj-o na asесе-o pеeë muri waa ns-о.* Oo ba bamо nеe bo kaapo kето nе kе e waa bamо nе ba kine mò-o. ⁷⁻⁸ Amaa Lot feraa е gye onyare timaa kо, nе o dеe o te asесе боуе amo-rо nee, nе kake kemaa daa боуе na боркооне nе o nу ba waa-o, na o nu ba waa-o pеeë e тоraa mò bweeto, a lee feyе o gye sesе timaa nee. Amose nе Wuribware a kpuri anej a emanj-o, nе oо morowе Lot.

⁹ Amo-o pеeë e kaapo feyе Wuribware nyi anej nе o lee asесе timaa a o леe aworefоo-rо-o, na anej nе o tii asесе боуе a o bo kyena nу kesebagyiри bo fo kake nsi nе o gyi kaye-rо asесе pеeë asenj-o. ¹⁰ O тоraa bamо nе ba kpa ebоye kowaa-o, na anej se-o bamо лkpon-о moj fwirii-o, nе bo maa bu skemaa.

Anej a asесе-o de katоmaabu na kуjurolеn, nе kufu moj de bamо feyе bo sa señsa bo kye Wuribware mbоo gbaa. ¹¹ Haree gbaa Wuribware mbоo a de keyaalej bweeto bo kyo ayeba akaapopo mo ooo, bo moj de asaagyi ba poro mbоo боуе-o Wuribware akato-rо. ¹² Amaa akaapopo mo e sa señsa ba kye kето nе bo maa nu kaase-o. Bamо mfeñre du nee feyе mbо kpeñse lee-o, nе bo maa fa mfeñre feyе asesе-o. Bo du nee feyе mbо nе baa kowе bamо a sesе nya kra mоo-o. Bamо-o ba wu feyе mbо-o. ¹³ Wuribware е ka bamо ebоye nе baa waa-o koko. Bamо akato i gyi ateese kigyi na nta bweeto kunuu si kake kemaa haree lamañ-no gbaa. Mone aa bamо ya gyanje a moj-o gyi ateese gbaa ooo, ba pennа mone, na bo mose mone. Bo du nеe feyе iysи nе i te mojne iteeburi si-o. ¹⁴ Bo naa bo gya akyee se nee. Bamо ebоye moj de kеe. Ba waa anej a akyee nе bo maa taare a bo nyite-o nnorokone, na bamо aa bamо nya di. Anej a apoo awuye amo nyi asenj atanne kеkpa-rо feе. Amaa Wuribware a da bamо yii. ¹⁵ Nе лkkee baa yоwе kpa kyerarasе, nе bo gya Biilam ekpa se.* Biilam mo ne o gye Beyо mò gyi-o gye akyamee-o оkо nе oо dеe kyena, nе oо dеe kpa kowaa боуе a o nya nya atanne-o. ¹⁶ Mone nyi anej nе mò fоñfоñ kuruma nе o gye kabо nе o maa sa señsa-o a sa señsa feyе sesе-o тоwе gywii mò nyantje feyе oо waa боуе-o. Nе oо sa nе oо yоwе kowaa feyе mfeñre ke-mojn de wuye-o.

¹⁷ Anej a ayebapo-o bee bo du nee feyе atiribu nе a wоre-rо-o, bеe awore nе awfii e da amo a naa-o. Wuribware a yоwе kibugyi demantе kо bo beya, na o ba bo ka bamо koko. ¹⁸ Asесе kо bo-rо nе baa sere леe bamо bеe kо-ana kakyena боуе-rо-o, nе ayebapo amo e kpa a bo bee gyiiri bamо yaa kamеe bee ya bo lwee ebоye-rо. Bo de adabedabesen na nseñje nе mfeñre moj bo mmо-rо-o ba pennа anej a asesе-o. Ba тоwе ba gywii bamо nee feyе nyorowе боуе nе bo saj bo de-o bo dan. ¹⁹ Ayeba akaapopo mo a тоwе bo beya feyе ba sa a asесе mo nya bamо eyee, amaa bamо fоñfоñ gbaa gye боуе anya nee. A lee feyе, оkо i de оkо se keyaalej, sesе amo gye mò nе o de mò se keyaalej-o kenyя nee. ²⁰ Ntaa feyе оkо a bo gyii ane nyantje na omorowе Yeesuu Kristoo, nе amose-o oo lee mò eyee lee ebоye nе e waa kaya mo-rо asesе iysи-o-ro. Sesе amo nе mò ya sa nе anej a боуе-o a bee nya mò se keyaalej feyе bamо a kra mò kisawu-ro-o, anej nе o kii-o bee a kyon anej nе o dеe o du-o. ²¹ O dеe o moj ba bo gyii kpa timaa-o nee-o, weetee a bo feyе mò a bo gyii mbraa timaa nе Wuribware a sa

mò-o, né oo kooře kra-ro, né oo bęe kine mmo sé kegya. ²² Oo sa né akpare ma a waa kasęntin feye,

“Gyono a kpuu bęe taa gyi,”*

na “Prako né baa gyee mó-o a kinjji ba bo peere aporo-ro.”

3

Anę nyanyę a kikiňji ba-o ifu aseše-ro

¹ Mo anyare timaa, mmo-o e gye mo wore nyəsepo né mo a kyoree bo kyonwe mone-o. Ewore enyo-o-ro pęee, mo a leń eyee feye n̄ nyinjji mone se feye mon' dęe nya mfeere timaa. ² Ewore amo-ro, mo a nyinjji mone asej né Wuribware fəñfəñ a akyamee né baa dęe kyęna-o a təwę-o se, né mo a bęe nyinjji mone anę nyanyę na əmorəwepo Yeesuu a mbraa ne mone a nu lee mó ayaa-ro ayerepo ne baa ba mone ase-o se. ³⁻⁴ Mon' nyinjji amo-o se neenęe feye kayę-e e ba kamö n̄ke lalalowę-o, asej ko e ba a bg bo ba, na bo bo gya bamö ebęye ekpa dooo si. Na bo saare bokö təwę feye, “Yeesuu a təwę bo beya feye o ba, né oo ba aaa? N̄kée mó? Mon' kee, lee hарee ane nana-ana mbee se, seye mon' təe waa ne kęt kemaa du anej ne ke dęe ku du-o dęe née lęe saj ne Wuribware a twee kayę-o.” ⁵ Anę a aseše-o dęe bo nyi kasęntin-o, né baa kine kamö, feye dędaa-o Wuribware a sa kanə née bo twee soso na sweere, né nkuyu a bunj sweere se. Né nkée oo ke nkuyu na sweere-ro, né oo sa né sweere a yase bo di bo kyonwe mfee, ne nkuyu mo a di bo kyonwe mfee. ⁶ Ne bo bee bo maa kpa a bo nyinjji si feye san-j nkuyu ne Wuribware a bęe bo mwiire sweere se nyera mó moa ebęye awaapo pęee.

⁷ Mo kanə-ro asej təwęse dęe ne Wuribware bęe o de o deerę mbeyəmə a soso na sweere-o se bo fo kake nsi né o ba dęekpa a o bo nyera amo pęee kpuri asej né oo gyi asej bu kepə-o bo lee bamö Wuribware kikine si.

⁸ Mo anyare timaa, mone ma kaj tanj amo-o se feye anę nyanyę Yeesuu ase feraa kake konjko du nee feye nsu kakpen-o, ne nsu kakpen mo du feye kake konjko-o. Mmo pęee ta née. ⁹ Amose se-o n gye sa ne anę nyanyę de yuri mó kikiňji ba-ro feye anej né bokö e təwę-o. Mone né o nyite. O maa kpa feye øko kpuri, amaa o kpa née feye økemaa nu mó eyee, na o kinjji lee mó ebęye-ro.

¹⁰ Amaa kake né anę nyanyę i kinjji a o ba-o i fu mone-ro feye oyu-o. Sanj amo-o, dęekpa dabę ko e kywęe kyowę na kiferi na akyee-e-kpa-agyi, na o sa a a n̄erawę, na soso waa elawo kenjen giri giri kpuu kpuu kpuu kpuu, na o n̄aa. Anę dęe né dęekpa e kywęe sweere na kęt kemaa né ke bo mó se-o. ¹¹ Kęt kemaa a təe ki kpuri mfaanee-o, ntetə asej né mon' kii? Mon' kyena kakyena timaa, na mon' sun Wuribware kasęntin-no. ¹² Mon' sa a waa mone kęne feye Wuribware kake amo e ba. Amaa mon' dęe waa anej né mone e taare a mon' waa, na ka nya ba menaŋ-o. Kake amo-o, soso e kywęe a o kpuri, na kipenpej n̄erawę kyowę na kiferi na akyee-e-kpa-agyi. ¹³ Anę gywi kęt ne Wuribware a təwę bo beya feye o waa-o née. Kęmo e gye feye o twee soso popwęe na sweere popwęe, mfejə-o né økemaa i kii sese timaa.

¹⁴ Amose-o mo anyare timaa, mone e kokose mone e kpa mó keba-o, mon' leń eyee kyena kakyena timaa anej né Wuribware maa taare a o nya kotočo se yere bo poro mone-o. Na mone ma sa a mone aa mó mbonya-ro teŋ-no. ¹⁵ Anę nyanyę i nyite økemaa, na o mōrōwę mó. Anę dęe né anę kosobee timaa Pool a ba kanyiasen ne Wuribware a sa mó-o bo kyoree bo kyonwe mone-o née. ¹⁶ Mó e təwę anej a ato-o asej, anej né o kyoree amo asej mó ewore-o-ro née. Mó ewore-o-ro, oø kyoree ato ko né amo kaasé kunu bo leń-o. Asej ko né bo mon' nyi seye, né bamö mfeere e yo mfee m ba mfejə-o a kyurowi kęt né oo təwę-o feye anej dęe ne bamö fəñfəñ i kyurowi kęt ne ke bo awbareseen wore ne oo saj-o-ro tən̄ ko-o. Amo-o se, bamö fəñfəñ e sa a Wuribware gyiiri bamö kęsebo.

¹⁷ Mo anyare timaa, kęt né ki tii tebo-o e gye feye mbeyəmə mone a təe mone nyi ato mo se-o, mon' sa mone eyee se. Mone ma kaj gya ekpa bęye ne kat̄maabu awuye e gya se-o se, a leń feye ba sa a mon' yowę kasęntin a ekpa-o, na mone ma leń yere kenjen mone kokořegyi-ro. ¹⁸ Amaa mon' dęe meraa se buwi kpa anej né mone e waa, na mon' gyii anę nyanyę na əmorəwepo Yeesuu Kristoo na mó n̄yure-o neenęe-o. Bonyaa na kedabę na wuraa kii mó lee, leń mbeyəmə bo yo nsu pęee. Amęye.

* 2:22 Anęse na akpare 26.11.

1 Yohanee Wore gyenkprees ne Yohanee a kyores bo kyonwe Kristoo awuye koo-ɔ

An e fonyon a hoo moh ne ba teq moh e "Abwaresej-ne-a-sa-ηkpa-ɔ"

¹⁻² Mon' loj esebo, na mon' nu ane asej, a lee feye moh ne ane e kyores moh kuju si asej-ɔ, ane a ba ane fonyon esebo bo nu moh ane asej nee, ne ane a ba ane fonyon akato bo hoo moh, ne ane a ba ane fonyon asaree bo daboro moh koo-ɔ. Bo-ro pwes ne Wuribware a dees tweeq kaye-ɔ. Moh ne ba teq e "Abwaresej-ne-a-sa-ηkpa-ɔ". Gye loka kuju, ne moh fonyon de loka na kukyure ne a mon de koo-ɔ. Dees kyena ane se Wuribware ase soso. Amaa moh a lee moh eyee bo kaapo ane sweere se mfee-ɔ, ne ane a hoo moh. Na ane yere-ro feye kasentin ne oo ba kaye mo-ro. ³ Keta se ne ane e towé ato ne ane a hoo-o na asej ne ane a nu-o e gye feye ane e kpa a ane aa mone tii kokowebes konjko se nee. Kasentin si, ane aa mone na ane nyanya Wuribware na moh gyi Yeesuu Kristoo bo kokowebes konjko-ro nee. ⁴ An e kyores amo-ɔ nee a ane kakatayi-o ma lowe daa.

Mon' sa a ane nare kelanjero-ro

⁵ To, mon' nu asej moh ne ane a nu lee Wuribware moh gyi-o ase-ɔ. Amo-ɔ e gye feye Wuribware e gye kelanjero kuju, ne moh aa kibugyii maa taare a bo kyena abee ase. ⁶ An e se-ɔ, ane ya towé feye ane aa Wuribware a waa kano konjko, ne ane e waa asuj boye moh, amo feraa a kaapo nee feye ane a ba ayeba nee. An e kigyi boye-ɔ e kaapo nee feye ane e penna ane eyee na boko. A du nee feye ane a te kibugyii-ro-o. ⁷ Amaa ane ya waa itimaa, a du nee feye ane a te kelanjero-ro-ɔ, feye ane nee Wuribware te kelanjero-ro-ɔ. Ne ane ya waa itimaa, a kaapo nee feye ane aa ane beekoo-ana Kristoo awuye a waa konjko, na Yeesuu mbogya ne ij ya twiiri wee sweere san ne oo wu-o dee kpe ane boye kemaa lee ane se.

Mon' sa a ane towé ane eboye gywii Wuribware

⁸ An e ya towé feye ane mon de eboye, amo feraa ane e penna ane eyee, ne ane mon gya Wuribware kasentin a ekpa-ɔ se. ⁹ An e ya towé ane eboye gywii Wuribware feraa, ane e koo-are a ane gyi feye o taa ane eboye a bo ke ane, feye anen ne oo towé bo beya-ɔ, na moh a bware-o si-o, o teij ane nyowore a o lee eboye kemaa ne ane a waa-o-ro. ¹⁰ Amaa ane ya towé feye ane kyo ane mon waa boye, amo feraa ane de Wuribware ane i kii oyebapo nee, ne moh abwaresej-ɔ mon tee nya ane kakyena se keyaalen, a lee feye Wuribware ye okemaa a waa boye.

2

¹ Mo agyi timaa, moh e kyores amo-ɔ mo e kyonywe mone nee a mon' taare kuju mone eyee lee eboye kowaa se. Amaa oko ya kaj waa boye nee aaa, ane de oko ne o yere ane ayaa-ro ane se Wuribware ase o towé ane asej-ɔ, moh e gye Yeesuu Kristoo ne o gye Otimaa-o. ² Mo e gye ne oo ba moh fonyon kayoware bo lonyo Wuribware. N gye ane wore eboye se ne oo waa anej, amaa oo lee moh eyee bo yera feye o lee kaye-ro asesee pess eeboye-ɔ nee.

Okemaa ne o ye o kpa Wuribware-ɔ, o sa a o gya moh kano se

³ An e kpa a ane loka feye kasentin si ane nyi Wuribware feraa, a tiri feye ane gya moh kano se. ⁴ Oko ya towé feye o nyi moh, ne moh e mon gya moh kano se, o ba ayeba nee, o mon gya Wuribware kasentin a ekpa-ɔ se. ⁵⁻⁶ Amaa oko ne moh akato ya pee Wuribware kano se kegya, a kaapo nee feye Wuribware bo moh kakpono-ro-o, ne moh kekpa a waa kemoo kusun moh kakpono-ro lowe. Katin-o e gye feye oko e kpa a o loka feye moh aa Wuribware bo abee-ro, amo feraa o deej kyena kakyena suyo ne Kristoo a kyena-ɔ dees.

Mon' sa a ane kpa abee

⁷ Mo anyare timaa, mbraa moh ne moh e kyores moh e kyonywe mone-ɔ mon gye seypwes. Mone a nu mmo lee ane ase lee kegyenkrees-ɔ. Mbraa amo na abwaresej ne ane a towé gywii mone lee kegyenkrees-ɔ gye akonjko nee. ⁸ Amo pess gbaa ooo, keta ne ke e kaapo feye mbraa ne moh e kyores moh e sa mone-ɔ gye mpopwes, ne n de kaasé kasentin-ɔ e gye feye Kristoo a lee moh kekpa ifuri, ne kaye mo-ro a asesee ne ba ba ayeba, ne ba penna boko-o kano a lee si, ne mone ne mone gya kasentin a ekpa-ɔ se-ɔ kano a tii si, feye anej ne kaye i ke, ne gyegyayee kyowee leee-ɔ, ne kibugyii e kyon ki yii-ɔ.

⁹ Okemaa ne o ye o gya mbraa amo se, na o kisi moh kosobee-ɔ e ba ayeba nee. A du nee feye moh a san o naa kibugyii-ro-o. ¹⁰ Okemaa moh ne o kpa moh kosobee asej-ɔ, a du nee feye moh a naa kelanjero-ro-ɔ. Amose-ɔ keta kemaa a kee-ro kyeekeye-ɔ, o maa daye keyaa a o lee da. O mon lee o waa eboye ne moh e kaapo-ɔ. ¹¹ Amaa okemaa ne o kisi moh kosobee-ɔ du nee feye

oko ne o naa o laye kibugyii-ro-o. Kibugyii-o a waa mō feye tēnapo, ne o maa taare a o እን
mō kpa.

Mone a lee kaye-ro aseset a kebegya-o se yo Wuribware kebegya se

¹² Mo agyi timaa, kētō se ne mō e kyoree mo e kyonjwe mone-o e gye feye Kristoo a wu
sa mone-o se-o, Wuribware a taa mone ebōyē bo ke mone. ¹³ Mone abresē mō, kētō se ne
mo e kyoree mo e kyonjwe mone-o e gye feye mone nyi Yeesuu, mō ne o kyo o bo-ro pwee
ne Wuribware a dēe tweē kaye-o. Mone ayaafōre mō, kētō se ne mō e kyoree mo e kyonjwe
mone-o e gye feye mone a kā gyi የብንሃና se. ¹⁴ Mo agyi timaa, mo e kyoree mo e kyonjwe
mone a lee feye mone nyi Yeesuu, mō ne o kyo o bo-ro pwee ne Wuribware a dēe tweē kaye-o.
Ayaafōre, እን ይርሱ, mo e kyoree mo e kyonjwe mone a lee feye mone bo lej, ne abwaresen bo
mone ካሳውኑ-ro, ne mone a kā gyi የብንሃና se.

¹⁵ Mone pēee, mon' nu mo ase, mone ma kāt aa mone kekpa bo sa kaye-o na kētō kemaa
ne ke bo kaye-o-ro-o. Mone ya taa mone kekpa bo sa kaye-ro a ato-o, a kaapo nee feye mone
maa kpa ane se Wuribware aseñ. ¹⁶ Ayorōwētō ne kaye-ro aseset e yorōwē-o moj lej ane se
Wuribware ase. Aa lee kaye-ro a aseset-o ታንቀሳ ካሳውኑ-ro nee. Kakyekpa na kanyarekpa
na katnōna na kyrōwēe na eyee kēkaapo ne n de. ¹⁷ Kaye mō na kamo aseñ a ayorōwētō
pēee e kpa a a gye kēe. Amaa ወጪaa ne o waa Wuribware kepre-o de ካሳ na kukyure ne a
moj de kēe-o.

Mon' sa bamo ne bo gye Kristoo adon-o se

¹⁸ Mo agyi timaa, m bee mo e tōwē mo i gywii mone feye kaye e kpa a ka gye kēe. Baa tōwē
gywii mone feye san ne kaye e kpa a ka gye kēe-o, oko ne ba tēe mō e Kristoo mō doj-o e ba
kaye-ro. Amaa mbeyōmō aseset bwētōtō bo-ro ne baa lee bamo eyee kawu feye bo gye Kristoo
adon. Aneñ se-o, ane a pini feye kaye e kpa a ka gye kēe nee. ¹⁹ Aneñ a aseset-o dēe ba tōwē
feye bo gye Kristoo awuye, ne bo dēe bo tii asoree asoree se. Ne ካሳ baa lee ane asoree-o-ro.
Bo dēe bo gya Kristoo a ፍቃ-o se kasentin si nee, weetee bo maa kine ane.

²⁰ Amaa mone feraa, Kristoo a sa ne mō kufwiijne timaa-o a ywee mone ወጪaa se bo
kaapo feye mō e gye ne o bo mone. Amose-o mone pēee nyi kasentin-o. ²¹ N gye aneñ ne
mone moj nyi kasentin-o si ne mo e kyoree mone amo-o, amaa aneñ ne mone nyi kamō-o
se. Ne mone bee mone nyi feye mfen e ne kasentin bo-o, kayeba moj bo-ro. ²² Amo e gye
aneñ feraa, emene ne ane e waa a ane እኔ mō ne o gya kasentin a ፍቃ-o se-o na mō ne o
gye የዕባሮ-ο? የዕባሮ-ο e gye mō ne o kine kotōwē feye Yeesuu e gye ne o gye Kristoo ne
Wuribware a surj bo kyonjwe kaye mo-ro-o. Seset-o gye Kristoo mō doj. A kaapo nee feye
oo kine ane se Wuribware na mō gyi-o mpepeyo. ²³ Bo lee feye ane se Wuribware e bo oko
kakpono-ro, emene ne seset-o e taare a o kine Wuribware mō gyi-o? Amaa oko e ma kine
kotōwē lamanj-no feye Yeesuu gye Wuribware mō gyi-o, a kaapo nee feye Wuribware te mō
kakpono-ro.

²⁴ Amose se-o mone feraa, ato ne mone a nu ane a kaapo lee san ne mone a bo kōoře
Kristoo gyi-o, mon' sa a a kyena mone ካሳውኑ-ro. Mone ya waa aneñ feraa, mone aa Yeesuu
na mō se Wuribware e kya se a mon' wa a kano konjō. ²⁵ Mon' niyinji si feye kētō ne Yeesuu
ታንቀሳ a tōwē bo bēya feye a sa ane-o e gye ካሳ na kukyure ne a moj de kēe-o.

²⁶ ካሳ feaa, kētō ne mō a kyoree bo lee bamo ne bo pēennā mone-o aseñ a baare. ²⁷ Mone
feraa, mo a kyo tōwē feye san kō Wuribware a kufwiijne timaa-o a ywee mone se bo kaapo
feye mō e gye ne o bo mone. San kemaa ne mō kufwiijne timaa-o tēe o te mone ካሳውኑ-ro-o, a
moj tiri feye oko kaapo mone abwaresen-o, a lee feye mō kufwiijne timaa-o e gye ne o kaapo
mone aneñ ne kētō kemaa du-o. Ne ato ne a kaapo-o gye kasentin, n gye ayeba ne o kaapo.
Mon' bu kētō ne mō kufwiijne timaa-o e kaapo mone-o, na mone aa Kristoo dēe waa kano
konjō.

Ane gye Wuribware mō gyi-anā nee

²⁸ Mo agyi timaa, m bee mo e tōwē mo i gywii mone feye mon' sa a Kristoo dēe kyena
mone ካሳውኑ-ro, na kake nsi ne o lee a o ba, na ane bo yere mō akato-ro-o, ipeere ma mō
ane, na ane taare nya wōrē. ²⁹ Mone nyi damenanjsé feye Wuribware a gye otimaa-o si-o,
ስምላልaa ne o gye sēsē timaa-o gye Wuribware mō gyi-anā-o oko nee.

3

¹ Mon' kētō kekpa demanjte ne ane se Wuribware e kpa ane-o. Aneñ ne o kpa ane aseñ
bweeto-o se-o, o tee ane nee feye mō gyi-anā. Kasentin si mō, ane gye mō gyi-anā nee. Amaa
kayē mō-ro aseñ moj nyi ane, a lee feye bo moj nyi Wuribware. ² Mo anyare timaa, ndōo
a እኔ mō ne ane te kayē mō-ro mfee-o, ane gye Wuribware mō gyi-anā nee. Amaa ane moj
tēe እኔ kētō ne ane e ba a ane bo kii nyane ko-o. Amaa kētō ne ane nyi-o e gye feye, Kristoo ya

lēe sōsō o ba, anē ḥkemaa e nya kāywōrē popwēe feyē mō lee-o, a lēe feyē saj amō anē i nju mō na anē nē o dēn o du-o dēe.

Wuribware mō gyi-anā maa kya se a bō waa ḥbōye

³ Ḫkemaa nē o de temaa mō feyē o nju Kristoo kikinji ba, na kufu moj de mō-o maa kuj mō eyē a o lēe ḥbōye-ro aaa? A lee feyē Kristoo moj de bōye kemaa. ⁴ Ḫkemaa nē o waa ḥbōye-o i gyi kēpō feyē mō a kye Wuribware a mbraa-o, a lēe feyē Wuribware a mbraa-o kikye kemaa gye bōye nēe. ⁵ Mōne nyi damenājē feyē Kristoo a ba kayē mō-rō-o, o ba nēe a o bō lee anē ḥbōye lēe anē se. Mon' nyinji si feyē o moj de bōye kemaa. ⁶ Ḫkemaa nē o kya se a o sa a Kristoo kyena mō kakpono-o-ro-o maa kya se a o waa bōye. Ḫkemaa mō ne o kya se a o waa bōye-o a kaapo nēe feyē o moj tēe nju anēnē Kristoo du-o bēe o moj tēe gyii mō.

⁷ Mō agyi timaa, mōne ma sa a ḥko penna mōne. Mon' nu mō ase. Ḫkemaa nē o waa kētō ne ki bware-o gye sesē timaa nee feyē anēnē ne Kristoo gye sesē timaa-o. ⁸ Ḫkemaa mō ne o kya se a o waa ḥbōye-o a kaapo nēe feyē o gye Ḫbōnsam mō gyi nēe, a lee feyē Ḫbōnsam a waa ḥbōye hārēe pwēe nē Wuribware a dēe twēe kayē mō-o. Bō lēe feyē kētō se ne Wuribware mō gyi-o a ba kayē mō-rō-o e gye feyē o bo nyera atō bōye pēe nē Ḫbōnsam a waa-o foñfōñ. ⁹ Ḫkemaa ne o gye Wuribware mō gyi-anā-o ḥko-o maa kya se a o waa ḥbōye, a lee feyē Wuribware ḥkpā bo mō kakpono-ro. Nē anē nē Wuribware gye mō se-o se-o, anēnē a sesē-o maa taare a o kya se waa ebōye. ¹⁰ Katinj-o e gye feyē kētō ne kē e sa nē Wuribware mō gyi-anā kwēe Ḫbōnsam a bōmo-o-rō-o e gye feyē Ḫkemaa kemaa nē o maa waa itimaa saj kemaa, ne o maa kpa mō kosobēe asen-j-o moj gye Wuribware mō gyi-anā-o ḥko nēe. O gye Ḫbōnsam mō gyi-anā-o ḥko nēe.

Mon' sa a Wuribware mō gyi-anā kpa abee

¹¹ M bēe mo e tōwe asenj nē mōne a nu harēe lēe saj nē mōne a bō kōrē Kristoo gyi-o a ngywii mōne. Amō e gye feyē anē kpa abee. ¹² Anē ma kanj waa feyē Kayinj nē o dēe kyēn-j.* Mō kemāo mō tire Abel a kaapo feyē o gye Ḫbōnsam mō gyi-anā-o ḥko nēe. Kētō se ne Kayinj a mō mō tire-o e gye feyē mō foñfōñ kēbōrōgi na mō awaasē moj bō danj, amaa mō tire-o lee-o feraa bo danj.

¹³ Amōse se-o mo kosobēe-anā, kayē-ro asesē ya kisi mōne, mōne ma sa a a kpej mōne eyē. ¹⁴ Anē feraa, anē nyi feyē a du nēe feyē anē a kyinji lēe lowi-ro ba ḥkpā na kūkyure ne a moj de kēe-o-rō-o nēe. Anē nyi feyē anē de anēj a ḥkpā na kūkyure ne a moj de kēe-o, a lee feyē anē e kpa anē kosobēe-anā asenj. Ḫkemaa e maa kpa mō kosobēe asenj, a du nēe feyē mō a moj tēe nya kākyēna popwēe amō-o. ¹⁵ Ḫkemaa nē o kisi mō kosobēe-o gye omāopo nēe. Nē mōne nyi damenājē feyē omāopo kemaa moj de ḥkpā na kūkyure ne a moj de kēe-o.

¹⁶ Mō e tōwe a n gywii mōne anēj ne anē e taare a anē nju anēnē ne kekpa du-o. Amō e gye feyē Yesuu Kristoo a wu sa anē. Amōse se-o a bwāre feyē anē mo anē wu sa anē kosobēe-anā. ¹⁷ M bise mōne feyē ḥko e gye atō wuye, nē mō kosobēe mo i wu kitirī, nē atō wuye e moj bunjī mō kakpono-bo kya otiripo-o-ro, emene ne atō wuye-o e waa a o tōwe feyē o kpa Wuribware asenj? ¹⁸ Mō agyi timaa, mōne ma sa a anē sejṣa wōrē e gye ne o kaapo feyē anē e kpa anē kosobēe-anā. Mon' sa a anē awaasē kaapo feyē anē e kpa anē kosobēe-anā kasēntjī si. ¹⁹ Mfaanēe e gye anēj ne anē e waa a anē nju feyē anē gya kasēntjī a ekpa-o se-o. Mfaanēe ne anē bēe anē e taare a anē ya yērē Wuribware akato-ro, na dun maa tēj anē kpa kemaa se. ²⁰ Amaa anē ya deere anē ḥkpōnō-ro nju feyē anē a waa bōye, mon' sa a anē nya temaa feyē o taa anē ebōye a o bō ke anē, a lee feyē Wuribware kē-mōn-nyi-asen-j-o e gye anē dimaadi kānyiasej. Mō e gye ne mō ya deere anē ḥkpōnō-ro, o nju kētō kemaa, ne o nyi kētō kemaa.

²¹ Kebegya ko se mo bēe-o, mo anyare timaa, anē ḥkpōnō ya di anē, nē anē ya nju feyē anē moj waa bōye, amo feraa mon' sa a anē yērē Wuribware akato-ro, na kufu moj de anē. ²² Na anē nya kētō kemaa ne anē e kore feyē o sa anē-o bo lee mō ase, a lee feyē anē gya mō kano se, ne anē e waa kētō ne kē e pē mō-o. ²³ Mon' nu kētō ne Wuribware ye anē waa-o. Kēmō e gye feyē anē kōrē mō gyl Yesuu Kristoo gyi. Na anē kpa abee feyē anēnē ne Yesuu a tōwe gywii anē feyē anē waa-o. ²⁴ Ḫkemaa nē o gya Wuribware kāno se-o, a kaapo nēe feyē mō aa Wuribware de kāno kōnko, nē Wuribware te mō kakpono-ro. Nē emēnē ne anē e waa a anē nju feyē Wuribware bo anē ḥkpōnō-ro? Kētō ne anē e ba a anē bo nju-o e gye feyē o sa ne mō kufwiijē timaa-o a bō kyēna anē ḥkpōnō-ro.

4

Mon' kine kēgya apennapo ne bo yē bo gye Wuribware akyaamēe-o se

¹ Mo anyare timaa, asesē bweeto a sajnjē-ro bōrō kayē-ro tonj kemaa, na ba tōwe feyē bo gye Wuribware akyaamēe nēe. Bo yē Wuribware a kufwiijē timaa-o e bōrō bamō se o tōwe

* 3:12 Keleekaaš 4.

keto ne Wuribware a lee bo kaapo bam-o-o gywi mone. Mon' sa bam se, na mone ma nu bam kano-o, amo mone a deere bam asej-o-ro neenee, na mon' kee feye kasentij ne aa lee Wuribware ase beee, pwee na mon' dee koore gyi. ² Mon' nu, mfaanee ne mone e ba a mon' bo pini feye Wuribware a kufwiijeo e gye ne o boro oko se o tewe asej, beee n gye mo kufwiijeo nee. Mon' bise sese-o feye o koso a o yere lamanj-no a o tewe feye Yeesuu Kristoo a kii sese dimaadi ba kaye mo-ro, beee o maa tewe anej. ³ Mo e moj sure si feye o koso a o yere tewe feye o koore o gyi feye Yeesuu a ba anej, a kaapo nee feye anej a sese-o asej mon lee Wuribware ase nee, o gye Kristoo mo doj, ne o boro mo se o sa sejsa. Ane a kyo kaapo mone feye pwee na Kristoo mo doj dee ba kaye mo-ro, ane i nu mo a waa mo kusun boye asej o kpono-ro. Amose-o mon' nu feye o lee o waa mo kusun kaye mo-ro asej o kpono-ro.

⁴ Mo agyi timaa, mone feraa, mone moj sure apennapo amo kegyase daa. Mone a gya bam leet mone asej, a lee feye Wuribware mo gyi-ana e gye mone, ne mo kufwiijeo timaa ne o te mone o kpono-ro-o keyaalej kyo Kristoo mo doj ne o waa mo kusun kaye-ro a asej a o kpono-ro-o lee-o. ⁵ Apennapo amo e tewe kaye-ro asej wore nee, a lee feye bo gye kaye-ro asej nee. Ne kaye-ro asej gya bam asej se. ⁶ Ané feraa, Wuribware mo gyi-ana e gye anej. Okemaa ne o nyi Wuribware-o gya ane asej se. Okemaa mo ne o moj gye Wuribware mo gyi-ana-o oko-o moj gya ane asej se. Amo-o ne ane e ba a ane bo pini oko ne Wuribware a kufwiijeo timaa-o e boro mo se o tewe asej-o, na oko mo ne Kristoo mo doj-o e boro mo se o tewe asej-o.

Anej ne Wuribware kekpa du-o

⁷ Mo anyare timaa, mon' sa a ane kpa abee, a lee feye kekpa a lee Wuribware ase nee. Okemaa ne o kpa mo kosobee asej-o gye Wuribware mo gyi-ana-o oko nee, ne o nyi Wuribware. ⁸ Okemaa mo ne o maa kpa mo kosobee asej-o moj nyi Wuribware, a lee feye kekpa kujun e gye Wuribware. ⁹ Mfaanee ne Wuribware a kaapo kekpa demantje ne o kpa ane-o. Amo e gye feye oo sun mo gyi konjo kpeen bo kyonjwe kaye mo-ro, na mo lowi-o si-o, ane nya jkpa na kuyture ne o moj de kce-o. ¹⁰ Kekpa ne mo e kaapo-o moj gye kekpa ne ane e kpa Wuribware-o. Kekpa ne mo e tewe kemo asej-o e gye feye Wuribware a kpa ane asej-o se-o, ne oo sun mo gyi-o bo kyonjwe kaye mo-ro feye o bo ba mo fonfon kayowore bo lonyo Wuribware, na o nya taa ane eboye bo ke ane. ¹¹ Mo anyare timaa, Wuribware e kpa ane asej mfaanee feraa, mon' sa a ane kpa abee. ¹² Oko moj tee nu Wuribware feraa, amaa ane e kpa abee, a kaapo nee feye Wuribware bo ane o kpono-ro, ne mo kekpa a waa kemo kusun ane o kpono-ro lowe.

¹³ Ané nyi kasentij feye ane aa Wuribware te abee ase, a lee feye mo ya ba mo kufwiijeo-bo sa ane. ¹⁴ Ne ane e tewe keto ne ane fonfon akato a nu-o ane i gywi mone. Ané a nu feye ane se Wuribware a sun mo gyi-o, na o bg kii kaye mo-ro a asej-o omorowepo. ¹⁵ Ne okemaa mo ne o tewe lamanj-no feye Yeesuu gye Wuribware mo gyi-o nee-o, mo aa Wuribware te abee ase. ¹⁶ Mfaanee ne ane fonfon a bo gyi kekpa ne Wuribware e kpa ane-o. Ne bo lee ane ne o kpa ana asej-o se-o, ane a taa ane eyee bo donyo mo se.

M bee mo e tewe feye Wuribware e gye kekpa kujun. Okemaa ne o sa ne kekpa bo mo kakpono-ro-o, mo aa Wuribware i te abee ase. ¹⁷ Keto se ne Wuribware e kpa feye mo kekpa waa kemo kusun ane o kpono-ro lowe-o e gye feye kake nsi ne Wuribware i gyi kaye-ro a asej-o pree asej-o, ane e nya a ane yere mo akato-ro, na kufu moj de ane. A lee feye haree ane e san ane te kaye mo-ro mfeeb gbaa ooo, ane kakyenra-o du feye Kristoo lee-o. ¹⁸ Kufu na kekpa maa taare a kyena abee ase, a lee feye oko e kpa Wuribware asej kpa kemaa se, a moj sere seye. Oko mo ne kufu de mo-o feraa, a kaapo nee feye o sere feye Wuribware i gyiiri mo kesebo. Wuribware kekpa moj tee waa kemo kusun mo kakpono-ro lowe.

¹⁹ Keto se ne ane e kpa Wuribware na ane kosobee-an asej-o e gye feye Kristoo ya gye jkpee kpa ane asej. ²⁰ Oko ya tewe feye o kpa Wuribware asej, ne o kisi mo kosobee, amo feraa o gye oyebapo nee. Mo e ma kpa mo kosobee ne mo fonfon akato i nu-o, emene ne o waa a o tewe feye o kpa Wuribware ne o moj kee mo-o? ²¹ A lee feye keto ne Kristoo a tewe feye ane waa-o e gye feye okemaa ne o ye o kpa Wuribware asej-o kpa mo kosobee gbaa asej.

5

Anej ne ane e taare a ane k o g yi k aye -r o e b o y e s e -o

Okemaa ne o koore o gyi feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyonjwe kaye mo-ro-o gye Wuribware mo gyi-ana-o oko nee. Mbeyomo, oko ne o kpa sese ko asej-o maa kpa sese amo mo gyi asej anej dee aaa? ² Ne emene ne ane e ba a ane bo pini feye ane e kpa Wuribware mo gyi-ana-o asej? Amo e gye feye ane e kpa Wuribware asej, ne ane e gya mo mbraa-o se, ane e kaapo nee feye ane e kpa mo gyi-ana-o asej ane i tii si. ³ Ané ya tewe feye ane e kpa Wuribware asej, amo feraa ane kegya mo mbraa-o se-o e kaapo nee feye ane maa ba ayeba nee. Mo mbraa-o moj bo len sa ane. ⁴ A lee feye Wuribware mo gyi

kemaa de mō keyaalej o kō o gyi kaye-rō asej boye se. Amaa anē keyaalej nē anē de-o mo a lēe anē kokoregyi ase nee.⁵ Nsē e gye ne o taarē a o kō gyi kaye-rō asej boye se? Amo sēsē ne o kōrē o gyi feye Yeesuu e gye Wuribware mō gyi-o.

⁶ To, ntētō atō e gye nē a kaapo feye Yeesuu Kristoo e gye Wuribware mō gyi-o? Kegyēnkpe-sō e gye feye Wuribware bōrē a lēe sōsō su saj nē baa bō Yeesuu asuu-o. Nyosepo-sō e gye anē ne Yeesuu a wu sa anē-o. Sasepo-sō e gye kusun nē Wuribware a kufwiijne timaa-o e waa anē nkrono-rō. Ne Wuribware a kufwiijne-o mo maa taare a o ba ayeba. ⁷⁻⁸ Amose se-o mō ayererapō bo asa. Amo asa mo e gye Wuribware a kufwiijne-o na Yeesuu nkyu kēbōbo asuu-o na Yeesuu a mbogya-o. Atō asa mo pēsē e tōwē Yeesuu kuju si asej konkjō nee. ⁹ Anē e kōrē nyinjkpase asej tōwēsē anē i gyi, amo Wuribware ne mō asej gye kasenjtin-o ne anē ma kōrē a anē gyi aaa? Atō asa mo nē a tōwē Yeesuu kuju si asej-o a lēe Wuribware fōnjōn nē o yere mō fōnjōn mō gyi asej-nō-o ase nee. ¹⁰ Okemaa ne o kōrē Wuribware mō gyi-o o gyi-o nyi damenajse feye asej mo gye kasenjtin. Anej ne Wuribware bo mo kakpono-rō-o e kaapo nee feye atō mo pēsē gye kasenjtin. Okemaa mo nē o maa kōrē asej ne Wuribware a tōwē nē o bo kaapo feye asej-o gye kasenjtin-o o gyi-o a sa ne Wuribware a kii oyebapo, a lēe feye o moj kōrē kētō ne Wuribware a tōwē bo lēe mō gyi-o kuju si-o gyi. ¹¹ Kotšōkō saj kō bo-rō ne ke e kaapo feye kētō ne Wuribware a tōwē bo lēe mō gyi-o kuju si-o gye kasenjtin. Kēmō e gye feye Wuribware a sa anē nkpa na kukyure ne a moj de kēe-o. Mō gyi-o si nē o bojō sa anē nkpa amo. ¹² Okemaa ne Wuribware mō gyi-o bo mō kakpono-rō-o a kyo nya nkpa amo. Okemaa mo nē Wuribware mō gyi-o moj bo mō kakpono-rō-o moj de nkpa amo.

Asej ne a tii tebō-o

¹³ Mo e kyōrēsē wōrē mo mo e kyōlēwē mōnē ne mōnē gye Wuribware mō gyi akōregyipō-o nee a mon' nya nju kasenjtin feye mōnē de nkpa amo na kukyure ne a moj de kēe-o.

¹⁴ Kēmō ne kō kyō-o e gye feye kufu moj lēe ki de anē feye anē e kōrē Wuribware kotakō. A lee feye anē nyi damenajse feye anē ya kore mō kotšōkō, ne anē i nyi feye ke e pre mō-o, o nu a o sa anē. ¹⁵ Amo e gye feye o nu a o sa anē, amo fēraa anē nyi feye kētō kemaa ne anē e kōrē-o, o sa anē.

¹⁶ Fōkō ya nju fo kōsobēe e waa boye ko, ne fo nyi feye amo gye akō ne o maa sa a Wuribware kine mō nsu pēsē-o, kōrē Wuribware sa mō, na a nya sa a Wuribware mōrōwē mō. Anēj a sēsē-o e gye akō ne mō boye maa sa a Wuribware kine mō nsu pēsē-o. Boye ko bo-rō ne o sa a Wuribware kine mō nsu pēsē, amaa ma tōwē feye a bwāre feye fo kōrē Wuribware bo lee anēj a bōyē-o se. ¹⁷ Boyē kemaa ne akō e waa-o, sēsē-o a waa bo kye Wuribware nēe. Amaa kētō ne mo e kaapo-o e gye feye n gye boyē kemaa e gye ne o sa a Wuribware kine obøyewaapo-o nsu pēsē.

¹⁸ Anē nyi damenajse feye Wuribware mō gyi-anā-o okemaa maa kya se a o waa ebōyē, a lee feye Wuribware mō gyi Yeesuu Kristoo e gye ne o lee mō a o lee ebōyē-rō, na ḥbōnsam ma nya waa mō sēyē.

¹⁹ Anē beej anē nyi feye kaye-rō asej pēsē mfeerē bo ḥbōnsam kēsaree-rō. Amaa amo pēsē gbaa ooo, anē gye Wuribware mō gyi-anā nee.

²⁰ Anē beej anē nyi kasejtin si feye Wuribware mō gyi Yeesuu Kristoo a ba kaye mō-rō, ne o sa anē kanyiasēj, na anē nya gyii Wuribware. Mō wōrē kpej e bo-rō, ikisi fēraa moj gye sēyē. Ane aa Wuribware ne mō wōrē kpej e bo-rō-o de kanō konkjō feye anēj ne anē aa mō gyi Yeesuu Kristoo de kanō konkjō-o. Wuribware e gye Wuribware. Mō wōrē kpej e bo-rō. Ikisi fēraa moj gye sēyē. Mō wōrē e beej o gye nkpa na kukyure ne a moj de kēe-o kuju. ²¹ Amose se-o, mo agyi timaa, n̄ ye, mon' lee mōnē eyēe lēe ikisi si.

2 Yohanee

Wore nyəsepo ne Yohanee a kyor e bo kyonw  Kristoo awuye ko-ɔ

¹ Mo ne n gye asore  obres -o   gye ne mo   kyore  wore mo mo   kyonw  fo,  kyeebres  ne Wuribware   lee sa m  ey -o, na fo gyi-ana ne kasentij si mo   kpa mone asej- .* N gye mo wore e gye ne mo   kpa mone asej, amaa bam  ne b  nyi kasentij amo -o p    gbaa   kpa mone asej.² A le  feye an  de kasentij-o-ro, ne ka sii an   kpon -ra nsu p   . ³ An  ya kya se gya kasentij a ekpa-  se, ne an  e kpa ab , an  se Wuribware na m  gyi Yeesuu Kristoo i yure an , na b  sa a an  ey  yuri an .

⁴ Mo a nu feye fo gyi-ana-  b ko a gya kasentij a ekpa-  se feye an  ne an  se ne   bo soso -o a den  kaapo feye an  gya se- , mo akato a gyi amo se fee.⁵ Amose -o,  kyeebres , mon^l sa a an  de  kpa ab  asej. Amo -o moj gye mbraa popw  ko ne mo   kyore  mo   sa fo. Amaa a gye mbraa ne an  kyo an  nyi le  saj ne an  a k ore Yeesuu Kristoo gyi-o de  ne . ⁶ Ne k to ne ke e kaapo feye an  e kpa ab  kasentij-o   gye feye an  bu m  mbraa- . M bee mo i nyin j  mone se feye mone a nu mbraa mo le  kegyenkp -ro. Amo e gye feye an  ne mone te-o de  kaapo feye mone   kpa ab .

⁷ Mo   kpa a   y i mone se feye mon^l sa ap nnapo ko se. K to ne mo   e kaapo-  e gye feye asese bweeto bo-ro ne ba penna boko feye bo gye Kristoo awuye, amaa bo maa sure si feye, san ne Yeesuu a ba kay  m -o, oo k i sess dimaadi, ne o de kayow re feye an -o. An  a asese-  a sanj -r  boro kay -r  bo naa ba penna boko. Mon^l nu feye  kemaa ne o kine k k regyi feye baa kow  Yeesuu feye ses  dimaadi-o gye  p   nnapo, ne   b    e gye Kristoo  d   . ⁸ Mone e moj sa an  a asese-  se, k to kemaa ne mone a sun kusun kpa le  Wuribware ase-  e fo mone se. Mone ya kine kunu bamo ay ba f raa, mone   nya mone kakaka, na kamo kako maa fo.⁹ Mon^l nyin j  si feye  kemaa ne   moj gya k kaapo ne Kristoo a kaapo an -o se- , ne   kaapo ato ne a k we -o, Wuribware moj bo m  kakpon -r .  ko ne   kya se o gya Kristoo k kaapo-  se-  f raa, an  se Wuribware na m  gyi Yeesuu bo m  kakpon -r . ¹⁰ Amose -o  ko ya ba mone ase, ne m  k kaapo-  k we  Kristoo a k kaapo- -r , mone ma kaj k ore m  bo k ii mone  b    mone aye. Mone ma kaj b    k ore m  kan ka gbaa.¹¹  kemaa ne m  ya k ore an  a ses -o kan ka, b    o t   w  gywi m  feye, “E b ware gya fo kam   -o, a kaapo ne  feye oo k ii m  nar b   p   b   y  kemaa ne   waa- -r  ne .

¹² N san n de asej bweeto a n tote gywi mone, amaa ma le  kyore  a m bo waa wore m -o bo kyonw  mone. K to ne mo   wa -o e gye feye Wuribware ya sure, mo   ba a m bo ka mone kano, na an  kyena se sa  nsja, na an  p    akato nya gyi.

¹³  kyeebres , fo tire ne Wuribware   lee sa m  ey  feye m  a lee fo d   -o m  gyi-ana   ka fo kano.

* **1:1** B ko   k ore ba gyi feye  kyeebres  na m  gyi-ana-  y re bo sa asore  ko awuye.

3 Yohanee Wore sasepo ne Yohanee a kyorεε-ɔ

¹ Mo ne n gyε asoree obresε-ɔ e gyε ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwε fo, Gayus ne fo gye mo nyare timaa, ne kasejtij si mo e kpa fo asej-ɔ. ² Mo nyare timaa, mo e kore kebwarekore feye ketɔ kemaa narε se damenanjε sa fo, na fo taare nya keyaalej kyena, feye anε ne mo e kore a n gyi feye fo e kore Kristoo fo i gyi kenken-ɔ. ³ Mo akato a gyi feye anε kosobee-anā Kristoo awuye kɔ a bo towε gywii anε anε ne fo maa se fo gya kasejtij a ekpa-ɔ se-ɔ. Kasejtij si, η nyi feye fo gya anε a ekpa-ɔ se sanj kemaa. ⁴ Seye moj lec a bo mo kone a kyε feye mo a nu feye mo gyi-anā gya kasejtij a ekpa-ɔ se-ɔ.

⁵ Mo nyare timaa, kusun ne fo e waa fo e sa fo abεekɔ Kristoo awuye-ɔ, haree bamo ne bo gye afɔ-ɔ gbaa e kaapo nee feye fo gyε kasejtij wuye. ⁶ Ane kosobee-anā amo ne fo a kya bamo-ro-ɔ a towε fo kεkpa ne fo e kpa bamo-ɔ gywii asoree agyi ne bo bo asoree mo-ro mfεe-ɔ. Mo e kore fo nee feye bamo ya bεe ba fo aye, fo da fo kakponɔ se kya bamo-ro, na bo kya bamo kpa se. Fo ya waa anε feraa, a waa Wuribware kone. ⁷ A leε feye baa kperi Yeesuu Kristoo si na mo kusun-ɔ si-ɔ, ne bo maa se ba tu kpa, ne bo moj sure feye bamo ne bo maa kore Kristoo ba gyi-ɔ sa bamo kotoκo. ⁸ Amose-ɔ, anε a gyε Kristoo awuye-ɔ si-ɔ, a bware feye anε kya anε a asesε-ɔ-ro, na a kaapo feye anε aa bamo e waa kasejtij-o kekaapo a kusun-ɔ nee.

⁹ Sanj ko, mo a kyoree kaworetin kɔ bo kyonwε fo abεekɔ asoree agyi. Amaa Diyotrifis ne o yε o gyε bamo ogyenkpεrε-ɔ moj bεnjaa mo. ¹⁰ Amose-ɔ, mo ya ba moj ase, mo e tee moj a m bo gyanje, na n towε kεtɔ kemaa ne o waa-ɔ. O towε asej bɔye, na o ba ayeba bo leε anε kujju si. Amaa amo-ɔ maa baare a sa m. O kine kokore anε kosobee-anā amo feye afɔ. Ne bamo ne ba kpa a bo kore bamo-ɔ mo, o tii bamo kpa, ne o gya bamo o leε asoree-ɔ-ro.

¹¹ Mo nyare timaa, fo ma gya anε a asej bɔye-ɔ se, amaa fo gya ekpa ne e bo dan-ɔ se. Okemaa ne o waa itimaa-o gyε Wuribware mō gyi-anā-ɔ ɔkɔ nee. Okemaa mo ne o de daa bɔye-ɔ moj nyi Wuribware nee. ¹² Demeetriyus feraa, okemaa e towε mō kujju si asej timaa. Mō kakyena timaa ne o te-o bεe ka kaapo feye o gyε sejε timaa. Ne anε foŋfɔŋ, anε e towε mō kujju si asej timaa anε i tii si. Ne moj nyi damenanjε feye anε i gyi kasejtij sanj kemaa nee.

¹³ N sanj n de asej bwεtɔ a n towε gywii fo, amaa ma lec kyoree a m bo waa wore mo-ro bo kyonwε fo. ¹⁴ Ketɔ ne mo e waa-ɔ e gyε feye, Wuribware ya sure, a maa kyee mo e ba a anε sa seŋsa abεe ase.

¹⁵ Ebware gya fo kamεε. Fo nyare-ana e ka fo kanɔ. Na fo-ɔ, fo ka anε nyare-ana kanɔ ako akɔ sa mo.

Yudas Wore ne Yudas a kyorεε-ɔ

¹ Mq, Yudas, Yeesuu Kristoo keyaaføre ne n gye Yakubu mō tire-o e gye nē mo e kyoree wore mō mo e kyonwé mone ne ane se Wuribware e kpa mone asen-ɔ. Nē oo lee mone feyé mon' kii mō asesē ne Yeesuu Kristoo e deere mone se neenee-ɔ.

*Mon' sa ayebapo nē bo yε bo gyε Wuribware a akyamεε-ɔ se
(2 Peetroo 2.1-22)*

² Mq e kore Wuribware feyé o sa mone nyure na kayeyuri na kekpa, na a dee tii si san kemaa.

³ Mq anyare timaa, weetee mo a lej eyee nē feyé n kyoree anej ne Wuribware a morowé mone na ane-ɔ asen bo kyonwé mone. Amaa mo a nju feyé a tiri feyé n kyoree bo kore mone feyé mon' yere kasentin a kekaapo ne mone a kore gyi-o-ro kenken. A lej feyé Wuribware ya bo bɔɔrɔ mō asesē luwi koŋko, na o ma lεe kyurowi kamø, na øko moj de kpa feyé o kyurowi. ⁴ Keti se ne mo e tøwe amo-ɔ e gye feyé asesē boko ne bo maa bu Wuribware-ɔ a ywii lwee mone-ɔ. Asesē mo e kpa nē feyé bo kyurowi Wuribware asen-ɔ kaasē nē. Bo yε Wuribware a tεe morowé bamø-ɔ se-ɔ, bo de kpa feyé bo waa kakyekpa na kanyarekpa kemaa ne ba kpa-ɔ. Ne baa bee kine Yeesuu Kristoo ne gye ane nyarje na ane owure wore dooo-ɔ. A bo Wuribware a wore-ɔ-ro kyee feyé Wuribware i gyiiri anej a asesē-ɔ kesebo.

⁵ Kegyenkpεe-ɔ, mon' nyinji si feyé ane adedaapo a bo kyena Igypiti sweere se kyee, nē nkee mfεn a owure-o a sa nē baa kii mō anya. Ne Wuribware a lee bamø lej owure-o kesaree-ɔ. Wuribware a tee bamø feyé mō fɔŋfɔŋ asesē-ɔ gbaa ooo, bamø a kine kegya mō se-ɔ, nē o maa bamø bweeto. ⁶ Na mon' bee kεe Wuribware mbɔɔ kō nē baa kine mō keyaalen nē o bo sa bamø-ɔ kebowaa kusun-ɔ, ne baa lej bamø fɔŋfɔŋ ekyenakpa soso. Wuribware a da bamø pan na ekpεe, na o ma sannej bamø. Ne oo tii bamø bo waa kibugyi-ro sweere kaase mfen nē bo te bo gywii, na o bo gyi bamø asen bu bamø kεpø-ɔ. ⁷ Mon' bee nyinji ketø nē kaa waa asesē nē bo bø Sødøm na Gomora emaj-ɔ-ɔ-ɔ na emaj kō ne e maa mfen se.* Anej ne Wuribware moj su mbɔɔ amo se, nē oo gyiiri bamø kεsøbø-ɔ dεe ne oo gyiiri emaj amo awuye-o kesebo. Bo lej feyé ebøye suyo nē emaj awuye amo a waa-ɔ e gye feyé baa waa kakyekpa na kanyarekpa hæree gbaa onyaré na mō kosobøe onyaré a di feyé økyeet na onyaré-ɔ. Mbøyomo Wuribware e kywεe bamø deekpa nē o maa dun-o-ro. Ketø nē kaa waa bamø-ɔ e gye nē ki iyii anej se feyé ane ma kaj waa anej a at-ɔ.

⁸ Anej dεe ne asesē nē baa lwee mfen-ɔ-ɔ du. Bo lej idee ne ba ku-o si-o bo de kakyekpa na kanyarekpa. Ne bo lej anej se-ɔ, ba waa bamø eyee iyisi. Ne bo maa bu økemaa. Hæree gbaa ba sa senja ba kye Wuribware mbɔɔ nē bo bo soso-ɔ. ⁹ Wuribware kabø bresø ne ba tee mō ε Maakel-ɔ gbaa moj ba asaagyi bo porø Øbønsam. Sanj nē anej adedaapo Mosis a wu-o, Maakel na Øbønsam a kō baa kpa mō nē o taa Mosis kifuni-ɔ. Na Wuribware kabø bresø amo gbaa mō moj taare tøwe kebøye kō bo kye Øbønsam, amaa o tøwe nē feyé, "Sa a Wuribware yii fo si." ¹⁰ Amaa asesē amo e saarø bamø nē ba waa ketø kemaa nē bo maa nu kemo kaase-ɔ. Amaa bamø mfen-ε du nē feyé mbo kpenje lee-o, nē bo maa fa mfen-ε feyé asesē-ɔ. Atø nē bo nyi-o e gye nē a nyera bamø.

¹¹ Ba nju asen feε. Bo bee bo du nee feyé Kayin ne o maa mō tire-o.* Bo du nee feyé Biilam ne oo kperi atanne se waa boye-ɔ.* Ba waa ketø nē Koora a waa Mosis-ɔ. Ù ye o maa lee gya Mosis si. Lowi suyo nē Koora a wu-o dεe ne bamø gbaa ba wu.*

¹² Sanj ne mone aa asesē mo a ya kyena a mon' gyi ateese ne Kristoo awuye-o e gyanje ba gyi, ne a kaapo feyé ba kpa abεε-ɔ, bo du nee feyé iyisi ne i teeburi si-o. Ba gyi, na ba nuu, na bo maa beññaa øko. Bo bee bo du feyé kiyii ne kemo agyi kiteebøe bo fo-ɔ, ne kē moj swεe-ɔ. Kemo a tεe wu-o si-o, asesē e ya kywi kiyii-ɔ bo twee nee, na kiyii-ɔ wu pεee. ¹³ Bo du nee feyé øpoø se alankpare dabø ne a da akpafεe a kyonwé kidenbe si-o. Akpafεe mō du nee feyé bamø fɔŋfɔŋ ebøye-ɔ. Ne bo bee bo du feyé akyee-ε-kpa-agyi kō ne aa sowε keyaa-ɔ. Wuribware a yowε kibugyi demanjøe kō bo beya, na o ba bo ka bamø koko.

¹⁴⁻¹⁵ Onyaré kō ne ba tee mō ε Inak, ne o gye Adam kenana-ɔ osiyesepo-ɔ* ya tøwe anej a asesē-ɔ kujø si asen feyé, "Kee ε, ane nyarje Wuribware na mō mbɔɔ nkperø nkperø e ba a bo bo gyi økemaa asen. O bu asesē boye pεee ne bo maa bu Wuribware-ɔ kεpø. A lej feyé baa waa ats bøye, nē baa bee tøwe asen bøye bo kye Wuribware." ¹⁶ Ù ye asesē amo e tεe

* 1:7 Keleekaase 19. * 1:11 Keleekaase 4. * 1:11 Anyaré kékare 22. * 1:11 Anyaré kékare 16. * 1:14-15 Keleekaase 5.18-24.

san këmaa, na ba poro bamø bëekö-anä, na bo gya ketö ne bamø wøre wøre e kpa-ɔ se, na ba kaapo bamø eyee, na ba tøwë kanorökone aseñ ba kpa ato ba sa bamø eyee.

¹⁷⁻¹⁸ Mø anyare timaa, amaa mone feraa, mon' nyinji si feye ane nyanjpe Yeesuu Kristoo a ayaa-rø ayerepo-ɔ a kyo tøwë gywii mone feye kaye e kpa a ka gyë këe a ñke-o-ro, aseñ e saare bokø, na bokø ma gya ekpa ne ba kpa-ɔ se, na bo ma bu Wuribware. ¹⁹ Amosé-ɔ aseñ amo dee e gye ne ba sa ne aseñ mboñto-ro e teñje-ro. Bamø mfëere ñøñ kaye mɔ-ro ato se nee. Wuribware a kufwiijne timaa-o moñ bo bamø ase.

²⁰ Mø anyare timaa, mon' dee sa a kokoareggi ne mone e kæore aseñ timaa bo lee Yeesuu Kristoo kuñu si mone i gyi-o tii si. A lee feye aa lee Wuribware ase nee, ne a bware. Na mon' dee ba Wuribware a kufwiijne timaa-o eleñ bo kore kebwarekore. ²¹ Na mon' dee kyena kakyena timaa ne ka pre Wuribware-ɔ. Na mon' nya kanyite gywii san ne ane nyanjpe Yeesuu Kristoo e ba a o bo morowë mone lee mone lee kaye mɔ-ro, na o sa mone ñkpa na kukyure ne a moñ de këe-ɔ.

²² To, Kristoo awuye ko bo-ɔ ne bamø ase kokõore Kristoo gyi bo len, ne aneñ se-ɔ bamø mfëere moñ tce waa ñkonko. Amosé-ɔ mon' ñu bamø ewee, na mon' kya bamø-ɔ. ²³ Bokø mo bo-ro ne ba waa ebøye. Mon' kinjhaa bamø lee kpa ne o yo deekpa ne o maa duñ-o-ro. Amaa mon' sa se, na mon' kisi bamø awaagya gbaa ne bamø ebøye a waa amo iyisi-o.

²⁴⁻²⁵ Nkee, mon' sa a ane kyoro Wuribware, ne mó wøre kpen e bo-ɔ, ne oo børo ane nyanjpe Yeesuu Kristoo si bo morowë ane-ɔ. A lee feye o taare a o deere mone se, na mone ma lwee ebøye-ro. Na o nya tee mone baa mó ase mfen ne a lanje-ro-ɔ, na mon' ya yere mó akato-ro na mone moñ de iyisi bëee bøye, na mone akato gyi bweeto. Mó wøre kpen e gye owure dabø, mó wøre i de keyaalen, mó wøre e gye obress haree pwec ne oo dee tweë kaye mo. Mó wøre e bo nkyoro na bonyaa, ndee na ndøø na nsu pëee. Ameyø.

Aleebookaapots Aseñ ne Yeesuu Kristoo a lee bo kaapo Yohanee dee-ro-o

Keto ne Yeesuu Kristoo a lee bo kaapo Yohanee-o

¹ Wore mo-ro a aseñ-o e gye ato ne Wuribware a lee bo kaapo Yeesuu Kristoo feye mō-o mo lee bo kaapo Wuribware ayaafore-o. Ne Kristoo mo a suj Wuribware kabao kō bo kyōjwē mo, Yohanee ne n gye mō ayaafore-o okō-o, ase feye o ya lee amo bo kaapo mo, na ḥ nya ḥ ato ne a maa lē kyee, na a ba-o. ² Ne mo, Yohanee mo, mo a kyoree keto ne mo a ḥ-oo p̄ee bo b̄eyā, ne ḥ yere aseñ mo-ro p̄ee feye aa lē Wuribware ase nee. Ne Yeesuu Kristoo fōnfōj yere-ro feye a gye kasentjin. ³ Okō ne o kare keto ne mo a kyoree wore mo-ro-o a o gywii aseñ-o na bamō ne ba nu wore mo aseñ, ne ba gya amo se-o e nya ḥ-yure, a lee feye san a to-ro feye aseñ mo p̄ee ba-ro feye aneñ ne mo a kyoree-o.

Kanaka ne Yohanee de o sa asoree asunoo ko-o

⁴⁻⁶ Mo, Yohanee, e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyōjwē asoree asunoo ko ne a bo Asiya sweere se-o awuye. Mo e kore kebwarekore feye Wuribware ne mō e gye ne o moj de keleekaaṣe, ne o san o te, ne o moj de kēe-o, na Wuribware a kufwiijne timaa ne o de akato asunoo, ne o yere Wuribware kuwuregya-o akato-ro-o, na Yeesuu Kristoo ne o gye ḥyererop̄o kasentjin, ne Wuribware a gye ḥk̄p̄ee kyinji mō lee lowi-ro, ne oo sa ne o kii kaye mo-ro awure p̄ee-ro ouwre-o yure mone, na bo sa mone kayeeyuri. Mon' sa a ane kyoro Yeesuu Kristoo ne mō a kpa ane aseñ-o se-o na aneñ ne oo wu sa ane, ne mō mbogya a wee sweere-o se-o, oo lee ane sa mō eyee feye ane nya kēdabé na wuraa feye awure, na ane suj mō se Wuribware feye mō alonj̄op̄o. Yeesuu kēnyare bo dwii. Mō kēdabé na mō kēyaalen moj de kēe. Mon' sa a ane kyoro mō. Ameye. ⁷ Feye aneñ ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o,

*"Mon' kēe o naa awore-ro o ba! Ok̄emaa i ḥu mō.**

*Bamō ne baa yii mō kēkpa-o gbaa i ḥu mō.**

Kaye mo-ro aseñ-i nu bamō eyee,

bo lee keto ne baa waa mō-o se, na bo su.

Aneñ ne keto e ba-o nee."

⁸ Nyanje Wuribware ye, "Mo e gye ne mo a waa keto kemaa, ne m bē mo e sa a keto kemaa gye kēe. Mo e gye ne moj de keleekaaṣe, ne n san n te, ne moj de kēe. Mo e gye Bo-eleñ-o-kyonj-o-kemaa-Bware."*

Aneñ ne Yeesuu Kristoo a tōwe gywii Yohanee feye o kyoree wore mo-o

⁹ Mo e gye mone kosobee Yohanee, ne mo aa mone i nyite ane i gyi aworefōo kōnjō, bo lee aneñ ne ane tii Yeesuu Kristoo a kuwure-o si-o si. Bo lee aneñ ne mo a tōwe abwaresen, ne moj kine kōtōwē lamañ-nō feye n gya Yeesuu Kristoo si-o si, ne baa kra mo baa bo kyena Patimos kwii si mfee. ¹⁰ Kadaawōkywee-ro kake ne ka gye Kosiyara ne ane bē ane e tēe kamō e ane nyanje a kake-o, ne Wuribware a kufwiijne timaa-o a ywee mo se, ne mo a nu bōrē ko a faa-ro keñkej su feye kabōrē-o mo kamēe. ¹¹ Ne bōrē amo ye, "Kyoree keto ne fo i ḥu-o, na fo taa wore-o bo kyōjwē emaj̄ isunoo-o-ro a asoree-ro-o awuye-o. Emaj̄-o anyare e gye Ifisus na Simirina na Peegamum na Tiyatira na Saridis na Filadelfeya na Lodikiya."

¹² Ne mo a nyōj a ḥ kēe mo ne o sa sej̄sa o gywii mo-o. Mo a nyōj kēe-o, ne mo a ḥ atanne pipee ifetiri sunoso yere atanne pipee eyeresekpa se. ¹³ Ifetiri-o eyeresekpa amo nsena ne mo a ḥ oko ne o du feye dimaadi mo gyi,* na o bun kaare soswee ne o fo mo ayaa kaase-o, na atanne pipee keresesē teñ mo kēkaj-nō-o. ¹⁴ Ne mō kūnju na mō ipwii a fwiiiri parepare, ne mō akato du feye deekpa agyabren-o. ¹⁵ Ne mō ayaapapaa e tore se feye kayowaa damenajse ne baa kpiine kamō-o, ne mō bōrē i su feye awuriwuri-o. ¹⁶ Ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo mō kigyisesaree-ro. Ne kepaj gyimbeenyā yayase ko kūnju ase te mō kano-ro. Ne mō akato-ro e tore se p̄eepr̄ee feye mpāsē kyōwē-o. ¹⁷ Mo a ḥu mō-o, ne mo a lee da mō ayaa-ro feye seše ne oo wu-o. Ne oo ba mō kigyisesaree bo dāñjō mo se tōwe feye, "Fo ma sa a kufu nya fo. Mo e gye oko ne keto kemaa keleekaaṣe na m bo-ro-o, ne keto kemaa ya gye kēe, m bo-ro-o. ¹⁸ Mo wore kpeñ e gye ne n de ḥkpa. Ikisi moj gye seye. Mo a dee wu, amaa mbeyōmo n de ḥkpa na kukyure ne a moj de kēe-o. N de lowi na akyeñanpo-ro kēyaalen.

* 1:7 Daniyel 7.13.

* 1:7 Sakariya 12.10.

* 1:8 Isaya 44.6.

* 1:13 Daniyel 7.13.

¹⁹ Nkee feraa, kyoree ato ne fo i nju-o na amo ne a ba mbeyomo-o na amo ne a ba a a bo ba-o bo beya. ²⁰ Nu mo ase, akyee-e-kpa-agyi asunoo ne fo kee mo kigyisesaree-ro-o yere bo sa asoree asunoo amo mbao. Ne atanne pipee ifetiri a eyeresekpa ne fo kee-o yere bo sa asoree asunoo amo.”

2

Aseñ ne Yeesuu ye Yohaneey kyoree bo kyojwé Ifisus manj-no asoree awuye-o

¹ Ne o ye n kyoree bo kyojwé fo ne fo gyé kaboo ne fo e deere Ifisus manj-no asoree awuye-o si-o feye,

“Aseñ mo a lee øko ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo mò kigyisesaree-ro, ne o naa o laa atanne pipee ifetiri a eyeresekpa isunoo-o. ² N yi ato ne fo a waa-o, ne o nyi anej ne fo a sun kusun lejlejje-o, ne o nyi feye fo maa nyite ebøye awaapo ne bo bo mone-ro-o, ne fo a kyo ases ne bo ye bo gye Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o-ro kee, ne fo a nju feye bo mon gye, ne fo a nju feye bo gye ayebapo. ³ N yi damenanjse feye fo a kperi mo se nyite gyi awrefeo, ne fo abaa-ro moj yore.

⁴ Amaa n de fo aseñ ko, ne amo e gye feye fo monj lec fo e kpa mo aseñ mbeyomo feye nsan-j. ⁵ Amose se-o nyinji si anej ne fo a dæk kpa mo aseñ bweeto-o, amaa mbeyomo fo kekpa a yuri-ro-o si. Nu fo eyee, na fo kinjji lee fo ebøye-ro, na fo waa ketø ne fo a dæk waa nsan-j. Fo e monj nu fo eyee, na fo lee fo ebøye-ro, amo feraa mo e ba fo ase a m bo taa fo fetiri-o na mò yeresekepa-o lee mò yerekpa. ⁶ Amaa ketø ne mo e kyora fo kemo se-o e gye feye fo i kisi Nikolas awuye ato ne ba waa-o anej dee ne mo-o mo i kisi ato ne ba waa-o. ⁷ Amose-o òkemaa ne o de esebø-o, o nu anej ne Wuribware a kufwiinje-o e tøwe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Òkemaa ne o ka Òbønsam a o gyi si-o, mo e sa mò kpa feye o gyi kiyii ne ke e sa ñkpa, ne ke yere Wuribware a banø-o-ro-o agyi.”*

Aseñ ne Yeesuu ye Yohaneey kyoree bo kyojwé Simirina manj-no asoree awuye-o

⁸ Ne Yeesuu ye n kyoree aseñ mo bo kyojwé fo ne fo gyé kaboo ne fo e deere Simirina manj-no asoree awuye-o si-o feye,

“Nu aseñ mo ne mo e tøwe mo i gywii fo-o. Mo e gye øko ne ketø kemaa keleekaase na m bo-ro-o, ne ketø kemaa ya gyé kee, m bo-ro-o. Mo e gye øko ne mo a wu, ne mo a kyinji lee lowi-ro-o. ⁹ N yi fo atooraasen, ne o nyi feye fo i wu kitiri, amaa kasentjin si feraa, Wuribware ase fo gyé ato wuye nee! N yi aseñ boye ne Yudaa awuye ne bo bo mone manj-o-ro-o e tøwe ba kye fo-o. Amo-o e kaapo nee feye bo monj gyé Yudaa awuye kasentjin, amaa bo gya Òbønsam a ekpa-o se nee. ¹⁰ Fo ma sa a kufu nya fo awrefeo ne fo e ba a fo bo gyo-o si. Nu mo ase! Òbønsam e kyo mone-ro a o kée feye mone øko abaa-ro e yore aaa. Ósa a bo tii mone boøø tiikpa, na mon' nju aseñ ñke kudu. Amo e gye lowi gbaa, øko ne mò ya kra mo kasentjin-o-ro, mo e sa mò kuwurepa, na a kaapo feye o de ñkpa na kukyure ne a monj de kœe-o. ¹¹ Amose-o òkemaa ne o de esebø-o, o nu anej ne Wuribware a kufwiinje-o e tøwe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Òkemaa ne o ka a o gyi Òbønsam se-o, kesebøgyiiri nyøsepo-o maa lee waa mò seye.”

Aseñ ne Yeesuu ye Yohaneey kyoree bo kyojwé Peegamum manj-no asoree awuye-o

¹² Ne Yeesuu ye n kyoree bo kyojwé fo ne fo gyé kaboo ne fo e deere Peegamum manj-no asoree awuye si-o feye,

“Aseñ mo a lee øko ne o de kepar gyimbeenyø yayase-o ase nee. ¹³ Aseñ ne n de mo e baa fo-o nee. N yi mfen ne fo aa fo ase te-o. Mfen ne Òbønsam te mò kuwure-o si-o ne fo te. Amo-o pree gbaa ooo, fo de kasentjin sa mo, ne fo monj yøwø kókøøre mo gyi, hæree lee sajn ne baa mo Antipas fo maj-o-ro-o, fo maj ne o gye Òbønsam aye-o. Antipas mo monj yore abaa-ro, oo kóøre mo gyi kasentjin si bo fo mò lowi-ro. ¹⁴ Amaa aseñ kafwee ko bo-ro ne mo e poro fo amo se, amo e gye feye boøø bo fo-ro ne ba waa feye anej ne Biilam* ne o dee kyena-o a waa-o. Ósa kaapo Mowabi Owure Biilak aseñ ne o gye Isireelii awuye ñkpeø yaa bo waa ebøye-ro-o. Boye-o e gye feye baa wo mbø ne baa mo wøe ikisi si-o, ne baa waa kakyeekpa na kanyarekpa. ¹⁵ Anej dee ne boøø bo fo-ro ne bo gya ekpa boye ne Nikolas awuye gya se-o se. ¹⁶ Kinjji lee fo ebøye-ro mbeyomo. Fo e monj kinjji lee fo ebøye-ro feraa, mo e ba mbeyomo a m bo ba mo kepar ne ki te mo kano-ro-o bo ko anej a asese-o.

¹⁷ Amose-o òkemaa ne o de esebø-o, o nu anej ne Wuribware a kufwiinje-o e tøwe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Òkemaa ne o ka a o gyi Òbønsam se-o, mo e sa mò bodobodoo ne o lee soso, ne ba tee 'Nteto-nee', ne mo a taa bo kwæerø-o, na o wo. M

bœ̄ mo e sa mœ̄ kibu fufuri ne mo a kyoree mœ̄ kenyare popwee bo dœ̄nje sœ̄-o, ne œ̄ko mon nyi kenyare amo, amo mœ̄ ne o nya aneñ a kibu amo-o wore-ɔ.”

Aseñ ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyoywæ Tiyatira man-nœ̄ asoree awuye-o
18 Ne Yeesuu ye n kyoree aseñ mo bo kyoywæ fo ne fo gye kabœ̄ ne fo e deere Tiyatira man-nœ̄ asoree awuye si-o feye,

“Nu aseñ ne mo e tœ̄wœ̄ mo i gywii fo-ɔ. Mo e gye Wuribware mœ̄ gyi-o. Mo akato-ro du feye deekpa agyabren-ɔ, ne mo ayaapapa e tœ̄rœ̄ se feye koywaa ne baa kpíine kamœ̄-o.¹⁹ N yi itimaa suyo ne fo a waa-ɔ, na kekpa ne fo e kpa Wuribware na fo abecko Kristoo awuye-ɔ, na aneñ ne fo a kore mo gyi lowe-ɔ, na aneñ ne fo a kya fo abecko Kristoo awuye-ro-ɔ, na aneñ ne fo a nyite gyi aworefœ̄-ɔ. N yi feye fo e waa ato fo ky kegyenkpœ̄-ɔ.

20 Amaa n de fo aseñ ko, amo e gye feye fo e sa œ̄kyeœ̄ ko ne o tœ̄te mœ̄ eyee feye Wuribware a akyamœ̄-o œ̄ko, ne ba tœ̄te mœ̄ e Yesebel-ɔ^{*} kpa feye o kaapo mo asesœ̄-o ekpa bœ̄ye, na o kyurowi bamœ̄ yaa bo waa kakyeekpa na kanyarekpa-ro, na kowœ̄ mœ̄ ne baa mœ̄ wœ̄ ikisi si-ɔ. 21 Mo a sa mœ̄ san feye o bo nu mœ̄ eyee leœ̄ kanyarekpa na ebœ̄ye ne i ti si-o si, amaa o mon beñjaa mo. 22 Amose-ɔ mo e tweœ̄ mo a m bo da mœ̄ mpaa se, na o di mmœ̄ se gyi aworefœ̄ bweetœ̄. Na bamœ̄ ne bamœ̄ aa mo a di kpa abe-ɔ e mon nu bamœ̄ eyee, na bo kinjœ̄ lee bamœ̄ ebœ̄ye-ro, na bo kine mœ̄, mo i gyiiri bamœ̄ kesebo bweetœ̄. 23 Mo e mœ̄ mœ̄ gyi-ana pœ̄e. Mfaanœ̄ ne mo i yii asoree pœ̄e agyi ne mo e kyoree mo e kyoywæ-ɔ se feye mo e gye œ̄ko ne o taare a o lœ̄u ketœ̄ kemaa, ne o nyi œ̄kemaa mfœ̄ere na ketœ̄ ne o kpa-ɔ, ne mo e ba œ̄kemaa awaase a m bo ka mœ̄ kœ̄ko. 24-25 Amaa monœ̄ ne monœ̄ a san ne monœ̄ bo Tiyatira man-nœ̄-o feraa, monœ̄ monœ̄ gya œ̄kyeœ̄ bœ̄ye amo ebœ̄ye ato kekaapo mo se, monœ̄ feraa monœ̄ nyi ketœ̄ ne boko e tœ̄ e Obonsam a akweerœ̄sen dabe-ɔ. Mo e tœ̄wœ̄ mo i gywii monœ̄ feye ma lee taa kekpone ko a m bo dœ̄nje monœ̄ se, amo mon' kra ketœ̄ ne monœ̄ de-ɔ-ro kenjen bo fo san ne mo e ba-ɔ.

26-27 œ̄kemaa ne o ko a o gyi Obonsam se-ɔ, ne o kya se a o waa ketœ̄ ne mo e kpa-ɔ ya bo fo kœ̄-ɔ, mo e sa mœ̄ keyaaleñ ne mo a nya lee n se ase-ɔ dees kokœ̄,

‘na o gyi emanj emanj se keyaalen
na o bo gyiiri emo awuye kesebo
bo bwœ̄e bamœ̄ waa kyikpuri kyikpuri kyikpuri,
feye œ̄ko a da kalo bwœ̄e-ro-o.’*

28 Na m bœ̄ sa mœ̄ kekyee-e-kpa-agyi ne ba tœ̄fe feye Otoœ̄-ɔ. 29 Amose-ɔ œ̄kemaa ne o de esœ̄bœ̄-ɔ, o nu aneñ ne Wuribware a kufwiijne-ɔ e tœ̄wœ̄ o gywii asoree asunoo a awuye-ɔ.”

3

Aseñ ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyoywæ Saridis man-nœ̄ asoree awuye-o
1 Ne Yeesuu ye n kyoree bo kyoywæ fo ne fo gye kabœ̄ ne fo e deere Saridis man-nœ̄ asoree awuye si-o feye,

“Nu aseñ ne mo e tœ̄wœ̄ mo i gywii fo-ɔ. Mo e gye mœ̄ ne o de Wuribware a kufwiijne timaa-o na mœ̄ akato asunoo-ɔ, ne mo e gye mœ̄ ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo-ɔ mœ̄ kesaree-ro-ɔ. N yi ketœ̄ ne fo a waa-ɔ. Fo de kenyare feye fo de nkpa, amaa mo e tœ̄wœ̄ feye fo du nee feye fo a wu-ɔ. 2 Amose se-ɔ kyinjœ̄, na fo sa a fo kokooregysi-o waa len, na ke ma nya lowe. A lee feye mo a lœ̄u feye ketœ̄ ne fo a waa-ɔ monœ̄ tœ̄ baare Wuribware ase. 3 Anen se-ɔ, nyinjœ̄ ketœ̄ ne baa kaapo fo na ketœ̄ ne fo a nu-o si gya amo se, na fo nu fo eyee. Fo e monœ̄ kyinjœ̄ kyena feraa, mo i fu-ro a m ba feye oyu a ba kanye-ɔ, na fo monœ̄ nyi nsan ne mo e ba-ɔ.

4 Amaa asesœ̄ kafwœ̄e ko bo fo man-nœ̄, ne bo monœ̄ de iyisi, amose se-ɔ mo e sa bamœ̄ ato bunœ̄ fufuri, na mo aa bamœ̄ nare, a lee feye baa fo aneñ kowaa. 5 œ̄kemaa ne o ko a o gyi Obonsam se-ɔ, mo e sa mœ̄ ato bunœ̄ fufuri a o bun, ne ma kpeœ̄ mœ̄ kenyare a n leœ̄ wore ne mo a kyoree bamœ̄ ne bo de nkpa na kukyure ne a monœ̄ de kœ̄-ɔ anyare waa-ro-ɔ-ro.* Na n taa mœ̄ bo kaapo n se Wuribware na mœ̄ mbœ̄-ɔ feye o gye mo ses.

6 Amose-ɔ œ̄kemaa ne o de esœ̄bœ̄-ɔ, o nu aneñ ne Wuribware a kufwiijne-ɔ e tœ̄wœ̄ o gywii asoree asunoo a awuye-ɔ.”

Aseñ ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyoywæ Filadelfeuya asoree awuye-o

* 2:20 2 Awure 9.30-37.

* 2:26-27 Kilij 2.9 (LXX).

* 3:5 Kéleœ̄ Igypiti 32.32.

⁷ Né Yeesuu ye n kyoree bo kyoñwé fo né fo gyé kaboo né fo e deere Filadefeyaa asoree awuye si-o, feye,

“Nu aseñ né n de mo e baa fo-ɔ. Mo e gyé øko né mò kenyare bo dwii-o, øko né o gyé kaseñtin wuye-o. Mo e gye øko né o de Yudaa awuye ødedaapo dabe Owure Deefid a safowa-ɔ.* Mo ya taye pone-ɔ, øko maa taare a o tii, né mo ya tii, øko maa taare a o taye. ⁸ Kee ε, mo a taye pone-ɔ sa fo a fo lweero boro kyon, na øko ma taare a o tii. Haree gbaa fo a de keyaaleñ kafwee-ɔ, n nyi ati timaa né fo e waa-ɔ. N nyi feye fo a gya mo kanasé, né fo a kya se fo e kooré mo fo i gyi, né fo moj kine asese kigiyi feye fo gyé Kristoonyi. ⁹ Mo a ñu feye Yudaa awuye ko bo fo manj-ɔ-ro, ne bo yere bo kye fo. Amaa bo moj gye Yudaa awuye kaseñtin, a lee feye bo gya ñbansam a ekpa-ɔ se. Nu feye mo e sa a bo bo gyønjo fo ayaa-ro, na bo bunji nno laman-ño towé feye baa waa fo boye, na fo né mo e kpa aseñ. ¹⁰ Fo a gya mo kanasé se feye mo a towé feye fo nyite gyi aworefø-ɔ se-ɔ, mo-ɔ mo i kuj fo a n lee kokyørøkee né ke e ba kaye-ɔ asese pøee se ton kemaa-ɔ.

¹¹ Mo e ba mbeyøma, amose se-ɔ kra ketø fo de-o-ro kenkej, na øko ma nya kuj fo a fo pañ kenyá fo kuwurepa-ɔ. ¹² Õkemaa né o kaa o gyi ñbansam se-ɔ, mo e taa mò a ñ yaa Wuribware sunkpa né o bo soso-ɔ, na o ma lee mfeñ daa. Mfeñ-ɔ, o kii né feye kebeñtin ne ke yere ntintin kë e len mo sunkpa a potoo-ɔ.* Mo e kyoree Wuribware kenyare na Wuribware a manj-ɔ kenyare a m bo dønjo mò se. Manj mo né ba tee ε Yerøalem né o lee Wuribware ase soso mfeñ a o ba kaase mfée-ɔ. Na m beeñ kyoree mo føñføñ kenyare popwee bo dønjo mò se. ¹³ Amose-ɔ økemaa né o de esebø-ɔ, o nu anen né Wuribware a kufwiijne-ɔ e towé o gywii asoree asunoo a awuye-o.”

Aseñ né Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyoñwé Lodikiya asoree awuye-o

¹⁴ Né Yeesuu ye n kyoree aseñ mo bo kyoñwé fo né fo gyé kaboo né fo e deere Lodikiya asoree awuye si-o feye,

“Nu aseñ né n de mo e baa fo-ɔ. Mo anyare e gye ‘Ameye’ na ‘Kaseñtin wuye’ na ‘Óko ne kufu moj de mò feye o towé kaseñtin-ɔ’. Mo se né Wuribware a boro tweé ketø kemaa. ¹⁵ N nyi fo awaase. Ne mo a ñu feye fo moj bo mo kebegya-ɔ bæee øko a kebegya-ɔ. Mo e kpa feye fo ba mo kebegya-ɔ bæee fo kine mo. ¹⁶ Fo du nee feye nkyu né m moj gye kyubogya, né m beeñ m moj gye akyuyuri-ɔ. Anen a nkyu-o du senj, né m maa nya a n nuu. Amose-ɔ mo i lwwi mmo a m bo tweé. ¹⁷ Fo ye fo gyé ato wuye, né fo de ketø kemaa ne ke e sa fo ñkpa na alanfiya, fo-ɔ fo moj nyi feye fo moj de seye, né kitiri e gyé ne ke e mao fo. Né fo gyé tenapo, né fo naa ketebøñburon. ¹⁸ Mo e towé mo i gywii fo feye fo soñ atanne pipee n baa ñjerawé deekpa-ɔ lee amo iyisi-ɔ lee mo ase. Fo ya waa anen, fo i kii ato wuye kaseñtin. Na fo soñ ato bunje fufuri lee mo ase bun, na fo nya bo bun fo ketebøñburon kenare-ɔ ipeere-ro, na fo soñ akato kadwii timaa lee mo ase, na fo nya ñu neenæ.

¹⁹ Mò ne mo e kpa mò aseñ-ɔ, mo e bera mò neenæ, na n gyiiri mò kesebo. Mo e towé mo i gywii fo feye fo sa a fo akats pee fo kebwaresun si. Nu fo eyee, na fo kinjji lee fo ebøye-ɔ. ²⁰ Mon’ kee ε, n yere moñe pone ase mo e waa moñe kafraakyee. Fo kemaa né fo ya nu mo bore, né fo ya towé feye n lweero, mo i lweero, na mo aa fo gyi ateese.

²¹ Óko ne o kaa gyi ñbansam se-ɔ, mo e sa mò kpa na o kyena mo ase, na mo aa mò gyi mo kuwure-o, feye anen né mo a kaa gyi ñbansam se-ɔ, né n te n se Wuribware ase, né mo aa mò i gyi mò kuwure-o. ²² Amose-ɔ økemaa né o de esebø-ɔ, o nu anen né Wuribware a kufwiijne-ɔ e towé o gywii asoree asunoo a awuye-o.”

4

Soso a kebwaresun-ɔ

¹ Amo-ɔ pøee kamæe-ɔ, mo a beeñ ñu dee-ro, na baa taye pone ko soso, né bore ko né o su feye kabere, né mo a dees nu feye o sa señsa gywii mo-ɔ a towé feye, “Ba soso mfeñ, na ñ kaapo fo ketø ne ke e ba a ke bo ba-ɔ.” ² Puri amo-ɔ ne Wuribware a kufwiijne-ɔ a ywee mo se nya mo se økeyaaleñ. Soso mfeñ ne mo a ñu kuwuregya ko na øko te si. ³ Mò akato-ɔ e torø se nee feye kibu pipee-ɔ. Mo a deere kuwuregya-ɔ, né mo a ñu nyiñkpenjtaliilií ne o du feye kibu bobwæe-ɔ a kyan muruwaah kemo.* ⁴ Muruwaah kuwuregya-ɔ, né mo a ñu ñwuregya adunyo na ana, né abresc adunyo na ana te mmo se, né bo bun ato fufuri na atanne pipee awurepa-ɔ. ⁵ Né eleelæ melæe melæe na efæefæe gburi gburi gburi a lee kuwuregya amo ase ii su. Né ifetiri isunoo né baa kyanjø se-ɔ yere kuwuregya-ɔ akato-ɔ e yere bo sa Wuribware

* 3:7 Isaya 22.22. * 3:12 1 Awure 7.15-22. * 4:3 Isikiyel 1.26.

a kufwiinię a akatə asunoo-o. ⁶ Kuwuregya-ɔ akato-rɔ kətə dabe ko da nə ke e tɔrə se feyε diki-o, nə ke bee ku du feyε ɔpoo nə o da dijn-j-o.

Muruwaal kuwuregya-ɔ, mbø nna ko bø-rɔ, ne bo maa kuwuregya-ɔ, ne akatə te te bamoo nyowore se pεee. ⁷ Mbø-ɔ-rɔ ɔgyenjkepεpo du nee feyε ɔfaase-ɔ, onyɔsepø-ɔ du nee feyε kpeñnyare-ɔ, ɔsasøpø-ɔ akato-rɔ du nee feyε nyiñkpæs lee-o, ne ɔnasepø-ɔ du feyε oluj dabe nə o brawε abanbañ-nə feyε mø a fuwi-o. ⁸ Mbø nna ma ɔkemaa de abanbañ asiye, ne akatə te te amo kame-ro na amo kamee.* Mpase na kanye pεee bo maa se ba waa ilin feyε,

“Bo-eleñ-ɔ-kyoñ-ɔkemaa-Bware!

Boye ko moj te mò se ooo!

Boye ko moj te mò se ooo!

Boye ko moj te mò se eee!*

Fø e gyε ne fo moj de keléekaase,
ne fo sañ fo te, ne fo moj de kεe.”

9-10 Mbø mə de bonyaa na aŋse kesa ilin kowaa bo kyoro mò nə o te kuwuregya-ɔ se, ne mò kakyena moj de kεe-ɔ. Sañ kemaa nə ba waa aneñ-ɔ, abresc adunyo na ana-ɔ i kpuni aŋjurii a bo sunj mò nə o te kuwuregya-ɔ se, ne mò kakyena moj de kεe-ɔ. Ba bunjji bamoo awurepa nee bo beya kuwuregya-ɔ akato-rɔ, na bo tɔwε feyε,

11 “Ane nyajŋε Wuribware, fo a fo feyε
fo nya kedabe na kenyare na keyaaleñ,
a lee feyε fo ya twee ketə kemaa,
na fo kepře se ne amo pεee a ba, ne a bo-rɔ.”

5

Wore na kasannegyi

1 Ne mo a nju mò nə o te kuwuregya-ɔ se-ɔ de wore soswee ko ne baa bøø mò feyε kran mò kigyisesaree-rɔ, ne akyorεegyi døŋ mò abegya anyo pεee se-ɔ. Ne baa ba ife isunoo bo njure njure si, ne baa taa kemaa bo mera mera akpuni ne baa da-ɔ se. ² Ne mo a nju Wuribware kabøø dabe ko, ne ø faa-rø kenkej tɔwε feyε, “Nse ya fo feyε o tenjø akpuni mɔ, na o bunjji wore mɔ-rɔ?” ³ Amaa øko moj bo soso bεee sweere se bεee sweere kaase, ne mò e gyε ne ø taare a o bunjji wore mɔ-rø deere-ɔ-ɔ. ⁴ Ne mo a su bweetø, bo lee aneñ ne bo moj nya øko ne ø fo feyε o bunjji wore mɔ-rø deere-ɔ-ɔ. ⁵ Ne abresc-ɔ øko a tɔwε gywii mø feyε, “Fø ma su. Kee øko ne ø fo feyε o tenjø wore-ɔ se a akpuni asunoo ne baa bo njure wore-ɔ se-ɔ, na o bunjji-ɔ. Mø anyare e gyε Yudaa-a-kasuro-a-ɔfaase-ɔ* na Owure-Deefid-mò-kenanagyi-ɔ. ⁶ Mø e gyε ne ø ko gyi ɔbɔnsam se-ɔ se-ɔ, mò e gyε ne o bunjji wore-ɔ-ɔ.”

6 Mo a bee deere kuwuregya ne mbo nna-ɔ na abresc-ɔ a muruwaal-o, ne mo a nju kasannegyi yere kemo nsena akato-rɔ.* Ne mo a nju alɔpanę ko ne a kaapo feyε baa mɔø mò, amaa a bee ø kεe-ɔ. O de akyorε asunoo na akatə asunoo ne a yere bo sa Wuribware a kufwiinię a akatə asunoo ne a kεe ketə kemaa ne ke e waa kaye mɔ-rɔ-ɔ. ⁷ Ne kasannegyi-ɔ a ya koore wore-ɔ lee mò nə o te kuwuregya-ɔ se-ɔ kigyisesaree-rɔ. ⁸ Kasannegyi-ɔ a waa aneñ-ɔ, ne mbo nna-ɔ na abresc adunyo na ana-ɔ a kpuni aŋjurii kamo ayaa-rø. Bamoo økemaa de ikwangyi na atanø pipee kakyansgøyii ne nyonku a bøø kamo kakemaa-ɔ. Nyonku mø yere bo sa Wuribware asesø kebwarekore. ⁹ Ne baa waa kilij popwεe bo sa kasannegyi-ɔ feyε,

“Fo a fo feyε fo taa wore-ɔ,
na fo tenjø tenjø akpuni-ɔ,
a lee feyε fo e gyε kasannegyi nə baa mɔø-ɔ,
ne fo a ba fo mbogya ne iŋ ya wee sweere-ɔ
bo koore asesø bweetø na bo nya bamoo eyee,
na bo kii Wuribware asesø.

Anen a asesø-ɔ a lee kasuro kemaa-ɔ
na manj kemaa-ɔ na kade kemaa se,
ne ba sa esenja kemaa-ɔ.

10 Ne fo a sa bamø kədabø feyε awure,
ne fo a sa ne baa kii alɔnjøpo
ne ba sunj Wuribware-ɔ,

* 4:8 Isikiyel 1.6-11. * 4:8 Isaya 6.3. * 5:5 Keléekaase 49.9. * 5:5 Isaya 11.1, 10. * 5:6 Kelee Igyipiti 12.2, 6.

na bo gyi kuwure sweere se mfenj."

¹¹ Né mo a bee deere, né mo a nu Wuribware mboø ñkpren ñkpren na akprenju akprenju si. * Na bo yere muruwaal kuwuregya-o, bamø aa mbo nna-o na abres-e-o. ¹² Na ba waa ilij kenkeñ feye,

"Kasannegyii né baa mao-o-a fo feye
o nya keyaaleñ na kapote
na kanyiasen na eleñ
na bonyaa na wuraa na nkyoro."

¹³ Né mo a nu ketu kemaa né Wuribware a twee, né ke bo soso-o na sweere se-o na sweere kaase-e-o na oþoo-r-o-e waa ilij feyc,

"Fo né fo te kuwuregya-o se-o na fo, kasannegyii-o,
mone a fo feye mon' nya nkyoro na bonyaa
na wuraa na keyaaleñ deñ bo yo nsu peee."

¹⁴ Né mbo nna-o a koore se feye, "Ameye!" Né abres-e-o a kpuni anjurii sunj mó né o te kuwuregya-o se-o na kasannegyii-o mpepeyo.

6

Ketu ne kaa waa sañ ne kasannegyii-o a tenje akpuni asunoo-o-ro asiy-e-o-ro-o

¹ Né mo a ñu kasannegyii-o a tenje kikpuni né ke gye ñkpres akpuni asunoo-o-ro-o, né mo a nu feye mbo nna-o øko a su feye bwaré a su-ro-o towé feye, "Ba!" ² Né mo a deere, né mo a ñu kpanja fufuri ko a bo yere. Mó oðeepo-o de keta, né baa sa mó kuwurepa na o buñ. Né oo dee kpanja-o feye ñnaapo-o, na o ya ko gyl mó adonj se.*

³ Né kasannegyii-o a tenje kikpuni ñyosepo-o-r. Né mo a nu kabø ñyosepo-o a towé feye, "Ba!" ⁴ Né kpanja ko a bee lee ba. O gye opipee nee. Né baa sa mó oðeepo-o keyaaleñ a o baa kenaaw sweere-o se, na aseñe nya mao abee. Baa sa mó kepanj dabé a o bo ko.

⁵ Né kasannegyii-o a tenje kikpuni sasepo-o-r. Né mo a nu kabø sasepo-o a towé feye, "Ba!" Né mo a deere, né mo a ñu kpanja gyigiyii ko. Kpanja amo oðeepo de nsaneya mó kesaree-r. ⁶ Né mo a nu bore ko a lee mbo nna-o nseña towé feye, "Mon' sa a abwaye na yaabrraá kënya waa leñ, na amo yawo waa leñ. Amaa mone ma nyera mfo ayii na bobø ayii né bo de amo agyi ba waa nta-o."

⁷ Né kasannegyii-o a tenje kikpuni nasepo-o-r. Né mo a nu kabø nasepo-o a towé feye, "Ba!" ⁸ Né mo a deere, né mo a ñu kpanja ko né mó kayowore du feye kyaase mfo-o. Kpanja amo a oðeepo-o kenyare e gye "Lowi." Né øko né ba tee mó e "Akyeñjarpo-r-o" gya mó se. Né baa ke sweere-o-r ntuj nna, né baa sa bamø katuñ konkj se keyaaleñ feye bo ba kepanj na akonj na alsgyi na mbo kpeñse bo mao mfenj a aseñe-o.

⁹ Né kasannegyii-o a bee tenje kikpuni nuusepo-o-r. Né mo a ñu feye aseñe né baa mao bo lee anej né baa towé abwareseñ-o se, né bo moñ kinji kebwaresuñ kamee-o ekra bo lññjekpa ne o bo Wuribware akato-rø soso mfenj-o kaase. ¹⁰ Né baa fe-e-rø kerken feye, "O Nyanjé Wuribware na Bøye-ko-moñ-te-mò-se-n-a-kasentij-Bware, nsan mo né fo i gyi aseñe né bo te sweere ma se-o aseñ, na fo bu bamø kepa, na fo gyiiri bamø kesebo bo lee anej né baa mao ane-o se?" ¹¹ Né baa sa bamø økemaa kyefuri kaare, né baa towé gywií bamø feye, "Sañ ko e ba a o bo ba mbeyomo, né aseñe peee né ba ba a bo bo mao feye anej né baa mao mone-o, ba mao bamø a bo lowe, amose-o mon' nya kanyite bo fo sañ amo."

¹² Né mo a ñu kasannegyii-o a tenje kikpuni siyesepo-o-r, né sweere a lenkpañ kenkeñ, né kyowé a kii kigiyigii tun tun tun, né oferi a kyurowi kii opipee koo feye mbogya-o. * ¹³ Né akyee-e-kpa-agyi a maye lee soso lee daye sweere se potoo potoo, feye afwii dabé ko a kya, né ayyi agyi bunbuñ a lee daye-r-o. ¹⁴ Né soso a baa feye bamø a baa kranj-o, né kebee kemaa na kwii kemaa a lee amo yerekpa.*

¹⁵ Mfenj-o ne kaye mó-rø a awure na agyeñkprepo na anaapo abres na ato awuye na ayaalenjpo na anya na agyi na aseñe o peee a seré ya kweero ebo-rø na aforé né a da abee-r-o kaase. ¹⁶ Né ba fe-e-rø ba tee ba kyonwé abee na afore feye, "Mon' lee da ane se, na mon' taa ane bo kweero mó né o te kuwuregya-o se-o se na kasannegyii a kadunjfwi-o si." ¹⁷ Bamø kadunjfwi ne ka ba kufu-o kake a fo-o, nse e gye né o taare a o kunj bamø?"

* 5:11 Daniyel 7.10. * 6:2 Sakariya 1.8; 6.2. * 6:12 Yowel 2.30-31; Isaya 13.10. * 6:14 Isaya 34.4. * 6:16 Hoseya 10.8.

7

Isireelii awuye እቅዱን ካላፈና አድኔና አ኏

¹ Amo-č kamęe-č ne mo a ሚ Wuribware mbao nna a yere kaye apore ana-č se, ne baa kra kaye mo-rō a afwii-o pęee, na a ma nya kyaarę swęerę se na ḥpoq se na kiyii kemaa se. ² Ne mo a ሚ Wuribware kaboo ko a lee kyowę leekpa o ba, na o de Wuribware ne mō wɔrę dooo i de እቅ-č yireenjsaa ne o ba a bo kyan Wuribware asesę nkyanee-č. Ne oo tée kenjek bo kyojwę mbao nna ne Wuribware a sa bamo keyaalej feye bo nyera swęerę-č na ḥpoq-č. ³ Ne kaboo amo ye, “Moṇe ma nyera swęerę na ḥpoq na ayii bo fo saj ne ane a kyan Wuribware asesę nsekpeenę se nkyanee-č.” ⁴ Ne baa tōwę asesę ne baa kyan bamo nsekpeen-č kano gywiyo mo. Bo ye bo እቅዱን ካላፈና አድኔና አ኏ lee Isireelii awuye a nsuro-o pęee. ⁵⁻⁸ Kasuro kemaa de asesę እቅዱን kudu ሙንያ, ne baa kyan bamo nsekpeenę se nkyanee. Nsuro amo bo kudu ሙንያ, ne bamo anyare e gye Yudaa na Rubin na Gad na Asere na Nafatalii na Manasee na Simeyon na Lewii na Isakaa na Saburon na Yosef na Benyamin.

Asesę bweetę bweetę ne የዕስ ማዕታዥ እና የሆኑ በሙሉ ክልጋ-č

⁹ Amo-č kamęe-č, a moŋ kyee, ne mo a ሚ asesę bweetę bweetę Wuribware se. የዕስ ማዕታዥ እና የሆኑ በሙሉ ክልጋ-č, a moŋ kyee, ne mo a ሚ asesę bweetę bweetę Wuribware se. የዕስ ማዕታዥ እና የሆኑ በሙሉ ክልጋ-č, a moŋ kyee, ne mo a ሚ asesę bweetę bweetę Wuribware se. ¹⁰ Ne baa fee-rō kenjek feye,

“Ane nyante Wuribware ne o te kuwuregya-č se-č
na kasannegyii-o e gye ne baa morowę ane.”

¹¹ Na Wuribware mbao pęee yere muruwaan kuwuregya-č na abresę-č na mbao nna-č. Ne baa kpuni anjurii kuwuregya-č akato-rō sunj Wuribware. ¹² Ne baa tōwę feye,

“Ameyę. Nkyorō na wuraa na kanyiasęn
na anjse na bonyaa na keyaalej gye
ane nyante Wuribware lee nee nsu pęee. Ameyę.”

¹³ Ne abresę-č የዕስ a bise mo feye, “Asesę mo ne bo buj kyefuri ዝካዱር, ne bo yere kuwuregya-č akato-rō-č, mfene ne baa lee?”

¹⁴ Ne ij ye “Moŋ nyi. Fo e gye ne fo nyi.”

Ne oo tōwę gywilı mo feye, “Bamо e gye asesę ne baa kperi Yeesuu si gyi aworefō bweetę, ne bamо abaa-rō moŋ yore, ne baa ba kasannegyii-o mbogya bo fwęe bamо ዝካዱር, ne e ya fwiiri pareparepare.

¹⁵ Amosę se-č ne bo yere Wuribware a kuwuregya-č
akato-rō mō soso a sunjka-č mfenj,
ba sunj mō mpasę na kanye, na bo ma yowę daa.

Mō ne o te kuwuregya-č se-č e kyena bamо ase,
na o kun bamо, na bo ma gyi aworefō.

¹⁶ Akoŋ maa lee nya bamо. Burufo maa lee nya bamо.
Kyowę maa lee da bamо, na o kyowę bamо ayaa-rō.

¹⁷ A lee feye kasannegyii ne o yere kuwuregya-č nsena akato-rō-č
e gye ne oo kii bamо ጽደፍደረሰප, na o kpaan bamо yaa atiribu

ne amo-rō a nkyu-o maa lōwę-č ase, na bo ya nuu.*
Na Wuribware kpęe bamо akyukyu pęee.”*

8

Keto ne kaa waa saj ne kasannegyii-o a ተን ንክምኒ ሰነድ ስለመሆኑ የዕስ ማዕታዥ እና የሆኑ በሙሉ ክልጋ-č

¹ Kasannegyii-o a ተን ንክምኒ ሰነድ ስለመሆኑ የዕስ ማዕታዥ እና የሆኑ በሙሉ ክልጋ-č

² Ne mo a ሚ Wuribware mbao nsunoo ne bo yere mō akato-rō-č, ne baa sa bamо ዝካዱር kabere.

³ Kaboo ko ne o de atanne pipee kakyansegyii-o a bo yere atanne pipee lōnjokpa ko a bo kyowę nyonku-o. Lōnjokpa mo yere kuwuregya-č akato-rō. Ne baa sa mō nyonku bweetę. Ne oo taa bo waa mō kakyansegyii-o feye o bo tii kēbwarekōrę ne Wuribware asesę e kore mō-č se. Ne oo taa kakyansegyii-o bo danjō lōnjokpa-č se. ⁴ Ne እከ Wuribware kaboo-o a yere Wuribware akato-rō na o de kakyansegyii-o mō késaree-rō, ne nyonku ይባግርና እንዲሆናል፡፡ Ne Wuribware asesę a kēbwarekōrę e yo Wuribware ase. ⁵ Ne Wuribware kaboo-o a taa

* 7:17 Yeremeya 2.13. * 7:17 Isaya 25.8.

kakyajsegyii-o, ne oo jwae deekpa lee lojnjokpa-o bo waa-ro, ne oo tweeg bo kyowje sweere se. Ne bware a su-ro gburi gburi, ne eleele a gyi mel ee mel ee, ne sweere a lenjkpañ kpuñ kpuñ kpuñ.

Ketə ne kaa waa saj ne Wuribware a mbañ nsunoo-o a fore bamø mbere-o

⁶ Ne Wuribware a mbañ nsunoo amo ne bamø okemaa de kabere-o a waa siraafey bo fore. ⁷ Kabø gyeñkpees-e-o a fore mò kamo-o, ne anyinjkpenjukyuriigyi na deekpa na mbogya a lee soso weeg sweere se. Fo ya ke sweere-o ntuj nsa, mò katun konjko aii na efa a kywee fuuu.

⁸ Ne kabøo nyosero-o a fore mò kabere-o. Ne ato ko ne a du feye kebeeg dabe ko ne deekpa e kywee kemo-o a lee da opoo-ro tukum. Ne fo ya ke opoo-ro ntuj nsa, mò katun konjko a kii mbogya, ⁹ ne mò katun konjko amo a lkingyi-o na mbo-o a wu, ne mò katun konjko amo a ekoree-o a miwiire.

¹⁰ Ne kabøo saseero-o a fore mò kabere-o. Ne kekyee-e-kpa-agyi dabe ko ne ku du feye pooro-o a kywee bo lee da sweere se. Ne fo ya ke kaye-ro ebøn na atiribu pœe-ro ntuj nsa, ¹¹ amo katun konjko nkyu a waa preepree. Ne asees ne baa nuu nkyu amo-o bwæeto a wu. Kekyee-e-kpa-agyi amo kenyare e gyé "Preepree."

¹² Ne kabøo naseero-o a fore mò kabere-o. Ne øko ne moj nu mò-o a da kyowë na kiferi na akyee-e-kpa-agyi. Ne fo ya ke kyowë-ro ntuj nsa na kiferi-ro ntuj nsa na akyee-e-kpa-agyi-ro ntuj nsa, amo kekemaa katun konjko a da kibugyii turum. Ne fo ya ke mpase-ro ntuj nsa, mmo katun konjko moj de kelanjero. Ne fo ya ke kanye-ro ntuj nsa, kamo katun konjko-ro kiferi na akyee-e-kpa-agyi moj lee.

¹³ Ne mo a deere, ne mo a lju kabogiyii ko ne oo lee oluj dabe dabe-o, ne o fuwi awore-ro, na o su kenkej feye, "A waa leej bwæeto a a sa kaye-ro asees, saj ne Wuribware a mbañ nsunoo-o-ro nsa ne baa saj-o e fore bamø mbere-o."

9

¹ Ne Wuribware a kabøo nuuseero-o a fore mò kabere-o. Ne mo a lju kekyee-e-kpa-agyi ko, na kaa lee soso bo lee da sweere. Ne baa sa kemo kemantaj loorisë a safqwa-o. ² Ne oo taye kemantaj amo kano a pone-o, ne ebæree a lee kemo-ro feye kedeekpeetekii a ebæree-o. Ne ebæree-o a bunj kyowë na awore se sa ne kibugyii a da. ³ Ne akyanjkanka a lee ebæree-o-ro ba sweere se, ne baa sa bamø kebwæ feye agyapureepu-o. ⁴ Ne baa towë gywií bamø feye bo ma kaj teñje efa na ayii na keferaagyi kemaa. Amaa baa sa bamø kpa feye bo duñwi sweere se a asees ne bo moj de Wuribware a nkyanee-o bamø nsækpeeno-o. ⁵ Bo moj sa bamø kpa feye bo moj asees, amaa bo dee duñwi bamø anej-aaa aferi anuu. Akyanjkanka amo ya dun fo, a bo gya nee feye gyapureepu-o. ⁶ Aferi anuu, ne akyanjkanka amo maa se ba duñwi bamø-o, ba buwi a bo kpa lowi, bamø-o bo maa nya. Ba kpa feye bo wu, bamø-o bo maa wu, amaa lowi e lee bamø ase.

⁷ Akyanjkanka-o du nee feye ekpanja ne baa waa siraafey a bo yaa kenaar-o. Bamø aju si de ato ko ne a du feye atanne pipee awurepa-o, ne bamø akato-ro du feye asees lee-o. ⁸ Bamø ipwii du nee feye akyee lee-o, ne bamø abwanu du feye ofaafe lee-o. ⁹ Ne bo de kekyanje ekaare ne bo de ba kujbamø akar-nø kenaar-o. Ne bamø abanban mo i su nee feye ekpanja bwæeto a gyiri itireelaa ne bo de bo naa kenaar-o. ¹⁰ Bo de nte ne bo de ba duñwi feye agyapureepu-o. Ne bo de kpa feye bo dee duñwi asees anej-aaa aferi anuu. ¹¹ Bo de owure ne o deere bamø se-o. O dees o gyé Wuribware a mbañ-o øko nee, ne oo waa boye. Ne mbeyomo mò e gyé ne o deere kemantaj looris-e se. Heebrii sejasa-ro mò kenyare e gyé Abadøñ, ne Grilki sejasa-ro mo e gyé Apoliyoñ, kaase e kaapo feye Onyerapo.

¹² To, afuto gyeñkpees a kyon. Anyo mo bo akato-ro a ba.

¹³ Ne kabøo siyesero-o a fore mò kabere-o. Ne mo a nu bofe ko a su lee atanñe pipee lojnjokpa ne o yere Wuribware akato-ro-a a apore ana-o-ro. ¹⁴ Ne bofe amo a towë gywií kabøo siyesero ne o de kabere-o feye, "Sañje Wuribware a mbañ nna ne baa njure bamø Yufraatis boñ kce-o." ¹⁵ Ne baa sañje mbañ nna amo ne baa njure bamø-o. Baa waa siraafey a bamø ñøñhwære mo dees na kake mo dees na kiferi mo dees na kasu mo dees na bo moj asees bwæeto. Fo ya ke kaye-ro asees-ro ntuj nsa, mbañ amo e moj katun konjko. ¹⁶ Ne baa towë anaapo ne bo te te ekpanja se-o kano gywií mo, bo bo akperjke alafa anyo.

¹⁷ Ekpanja na bamø adeeopo ne mo a lju-o de kekyanje ekaare ne bo de ba kujbamø akar-nø kenaar-o, ne e yee feye deekpa-o, ne e bee i du agyigyi feye ebæree-o, ne e bee i du kakaduro feye kafirewuta-o. Ne ekpanja-o aju du feye afaase aju-o. Ne deekpa na ebæree na kafirewuta e lee bamø nno-ro-o a moj asees bwæeto bwæeto. Fo ya ke kaye-ro asees-ro ntuj nsa, bamø katun konjko a wu. ¹⁹ Ekpanja-o elej pœe bo bamø nno-ro nee na bamø nte-ro. Ne awa aju te bamø nte-o si, ne a taare a duñwi asees.

²⁰ Ne seses dimaadi ne baa saj, ne ato moj moj bamo-ɔ, bo saj bo moj nu bamo eyee kiŋŋi lee bamo ebeye-ɔ. A kaapo nee feye bo moj yowé kusuu ḥbaansam na ikisi ne baa ba atanne pipee na afufuri, na kayowaa na kefore na kiyii bo waa-ɔ. Anenj a ato moj kēe, ne a maa nu aseñ, ne a moj naa. ²¹ Anenj a aseñ-ɔ moj nu bamo eyee a bo yowé aseñ kēmoo, na bamo kakpe na asiben-ɔ, na bamo kakyeekpa na kanyarekpa kowaa, na bamo kayu.

10

Wuribware kaboo na wore kagyingyii ne o de-o aseñ

¹ Ne mo a bee nu Wuribware kaboo dabe ko a lee soso o ba kaase, na kowore a muruwaan mō, na nyinjkpentaliili bō mō kunju si, ne mō akato-ɔ du feye kyowé-ɔ, ne mō ayaa du feye deekpa agayabren-ɔ. ² Ne oo buunjii wore bōsē kagyingyii ko ne o de mō kesaree-ɔ-ɔ-ɔ. Ne oo ba mō kigyiseyaa bo yera ɔpoɔ se, ne oo ba mō kebenayaa-ɔ bo yera sweere se. ³ Ne oo faa-ɔ kenkej feye əfaasē a su-ɔ. Mō a faa-ɔ kamēe-ɔ-ɔ, ne bware a su-ɔ gburii gburii iluuwi isunoo bō kōrē mō se. ⁴ Bware a su-ɔ lōwē-ɔ, ne mo e kpa a n kyoree kētō ne bware amo a tōwē-ɔ. Amaa ne mo a nu bore ko a lee soso tōwē feye, “Kētō ne bware amo a tōwē iluuwi isunoo-ɔ, fo ma kaj lee kēmō tōwē kawu, fo ma kyoree bo beya.”

⁵ Ne Wuribware kaboo ne mo a juu na o yere ɔpoɔ se, ne o bee o yere sweere se-ɔ a yase mō kigyisesaree bō kyo soso. ⁶ Ne oo waa Wuribware etan feye, a maa kyee, Wuribware e sa a kētō kemaa gyē kēe. Ne o ye, “N de Wuribware ne mō kakyena moj de kēe, ne oo tweē soso na kētō kemaa ne ke bo mfen-ɔ na sweere na kētō kemaa ne ke bo mō se-ɔ na ɔpoɔ na kētō kemaa ne ke bo mō-ro-ɔ kēnyare mo e waa etan feye, a maa kyee, Wuribware e sa a kētō kemaa gyē kēe. ⁷ Amaa Wuribware kaboo sunoosepo-ɔ ya fore mō kabere-ɔ, Wuribware e waa kētō ne oo kra feye o waa, ne mbeyomo aakweer-ɔ, feye anenj ne oo kyo tōwē gywii mō ayaafor, ne bo gyē mō akyaaamee ne baa dēe kyena-ɔ.”

⁸ Ne bore ne mo a dēe nu feye oo su lee soso-ɔ a tōwē gywii mo feye, “Ya kōrē wore lee Wuribware kaboo ne o yere ɔpoɔ se, ne o bee o yere sweere se-ɔ kesaree-ɔ.”

⁹ Ne mo a yo Wuribware kaboo-ɔ ase ya tōwē gywii mō feye o taa wore kagyingyii-ɔ sa mo. Ne o ye, “Kōrē na fo wo. Wore ma aseñ bo kōne feye gyabweakyū-ɔ, amaa fo ya nu amo kaase, a waa fo preepree.”* ¹⁰ Mo a kōrē wore amo mo e wo-ɔ, ne aa waa mo kano-ɔ kōne kōne feye gyabweakyū-ɔ. Amaa mo a dēe wō lōwē-ɔ, ne aa waa mō kame-ro preepree. ¹¹ Ne baa tōwē gywii mo feye, “Aa bee fo feye fo tōwē kētō ne Wuribware a lee bo kaapo fo feye kē waa aseñ ne baa lee kasuro kemaa-ɔ na kade kemaa se, ne ba sa esenja kemaa-ɔ na bamo awure.”

11

Akyaaamee anyo-ɔ

¹ Ne baa sa mo kaiii ne bo de ba kare ato-ɔ. Ne baa tōwē gywii mo feye, “Koso na fo kare Wuribware sunjka na laŋŋōkpa ayyaa, na fo kare bamo ne ba sun Wuribware mfen-ɔ. ² Amaa fo ma kaj kare Wuribware sunjka a kabuno gyenjkpees-ɔ ayyaa, yowé mfen bo beya, a lee feye baa taa mfen bo sa bamo ne bo maa sun Wuribware-ɔ. Ba waa kētō kemaa bōyē Wuribware a manj-ɔ-ɔ aferi aduna na anyo.

³ Mo e ba mo akyaaamee anyo ko a m bo kyonwē mfen, na baa marē aprakē bo teŋ bamo elaaare-ɔ. Na bo tōwē abwareseñ ike kakpenj na alafā anya na adusiyē manj amo-ɔ.” ⁴ Mfōo ayii anyo na mfetiritorē iŋnyo ne o yere Kaye-ɔ-aseñ-peee-bamo-Nyanjpe akato-ɔ-ɔ yere bo sa akyaaamee anyo amo.* ⁵ Odoj kemaa ne o kpa a o tōraa bamo-ɔ, amo deekpa e lee bamo nno-ɔ o kywē mō. Mfaanee a kpa-ɔ se, ne ba bōrō se a bo bō mō a kēmāa ne o tōraa bamo-ɔ. ⁶ San ne ba tōwē abwareseñ-ɔ, bo de eleñ feye bo tii kpa, na bware ma ba. Ne bo bee bo de eleñ, na bo kyurowi ebon-ɔ nkyu peee bo kii mbogya. Ne bo bee bo de eleñ feye bo baa aseñ kemaa ne ba kpa-ɔ sweere mo se.

⁷ Bamo ya lōwē bamo abwareseñ kōtōwē, kabō kpenjse ko e lee kēmantan looris-ɔ-ɔ a ba, na o bo kō Wuribware akyaaamee anyo amo, na o gyi bamo se, na o mō bamo. ⁸ Na bamo afunin di manj dabe amo mfen ne baa da bamo nyanjpe Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-ɔ-ɔ a alonjde-ɔ se. Manj amo kejassenyare e gye Sōdōm, ne bo bee ba tee mō e Igyipiti-ɔ. ⁹ Ne aseñ ne baa lee kasuro kemaa-ɔ na manj kemaa-ɔ na kade kemaa se, ne ba sa esenja kemaa-ɔ e deęre bamo afunj-ɔ ike nsa na kēbegya, na bo kine kipure bamo. ¹⁰ Na bamo akato gyi bamo anyo lowi si, na bo ke abee ato. A lee feye Wuribware akyaaamee anyo mo ne baa tōwē abwareseñ-ɔ a taa aworęfō bweęt bo dōnjo aseñ ne bo bo kaye mo-ɔ-ɔ se.

* 10:9 Isikiyel 3.3. * 11:4 Sakariya 4.3, 11-14.

¹¹ Nke nsa na kebegya kamεε-ɔ, na Wuribware kyiŋŋi bamø lee lowi-ro. Na kufu nya asεε pεεe ne ba nju bamø-ɔ. ¹² Na Wuribware akyaaameε anyø amo nu bore ko e faa-ro a ɔ lee soso, na ɔ tøwe gywii bamø feye, “Mon! ba soso mfeη.” Bamø adonj e yere a bo deere, na bo nju feye koworø i bunj akyaaameε anyø-ɔ se, na ba yo soso. ¹³ Puri amo-ro dεε ne swεere e lenkpaŋ kpuŋ kpuŋ kpuŋ. Fø ya ke maŋ-ɔ-ro ntun kudu, katun kɔŋkɔ i kpuri. Na asεε nŋkpeŋ nsunoo wu. Na kufu nya asεε pεεe ne ba san-ɔ. Na bo kyoro Wuribware ne ɔ gye soso a owure-o bo lee mò kedabø ne o de-o si. ¹⁴ To, afuto ne a gya se nyasəpo-ɔ a kyoŋ. Amaa asasəpo-ɔ e ba mbeyømo.

Kabere sunoosepo-ɔ

¹⁵ Ne Wuribware kabø sunoosepo-ɔ a fore mò kabere-ɔ, ne ebøre a su soso kenkeŋ feye,
 “Kaye-ɔ keyaaleŋ pεεe gye ane nyanje
 Wuribware na Kristoo lee nee mbeyømo.
 Na Wuribware gyi kuwure nsu pεεe.”

¹⁶ Ne abresε adunyo na ana ne bo te te nŋwuregya-ɔ se Wuribware akato-ro-ɔ a kpuni anjurii sunj Wuribware tøwe feye,

¹⁷ “Bo-eleŋ-ɔ-kyoŋ-ɔkemaa-Bware,
 fo ne fo moŋ de keleekaase na kegyekεε-ɔ,
 ane e sa fo anje feye fo a kɔore fo keyaaleŋ-ɔ,
 ne fo a lee kaase fo i gyi fo kuwure-o.

¹⁸ Bo fo mbeyømo, nde se awuye idun a fwii fo se.
 Amaa mbeyømo, sanj a fo feye
 fo kaapo bamø fo kadunjwii.

Sanj a bee fo feye fo gyi bamø ne baa wu-o aseŋ,
 na fo ka fo ayaaføre kɔkɔ, fo akyaaameε-ɔ,
 na fo asεε ne fo a lee sa fo eyee-ɔ,
 na abresε na nŋyaagyi ne ba sunj fo-ɔ.

Ne sanj a bee fo feye fo kpuri
 bamø ne ba nyera swεere-ɔ.”

¹⁹ Ne Wuribware sunjkpa ne ɔ bo soso-ɔ a taye, ne mo a nju Wuribware a etan kedakaa-ɔ mò sunjkpa-ɔ mfeη. Ne elelele a gyi melεε melεε, ne bwarø a su-ro gburi gburi gburi, ne swεere a lenkpaŋ kpuŋ kpuŋ kpuŋ, ne anyiŋkpeŋkyukuriigyi a ba swεere wøore wøore.

12

ɔkyee na daŋkyam aseŋ

¹ Ne mo a nju afuto dabe ko soso. ɔkyee ko bo-ro ne kyøwe bo mò kamεε, ne øø sa ne ɔ tote se. Na kiferi bo mò ayaa kaase, ne o bunj kuwurepa na akyee-ɛ-kpa-agyi kudu anyø te te si.

² O de kame, ne ɔ kpa a ɔ kowø. Ne mò kuduŋwi a sa ne oo su.

³ Ne mo a bee nju afuto ko soso. Mo a nju kabø dabe dabe ko ne ku du feye daŋkyam pipee-o, ne o de anju asunoo na akyøre kudu, ne kuwurepa bunj bunj anju-o kekemaa se. ⁴ Fo ya ke soso a akyee-ɛ-kpa-agyi-o-ro ntun nsa, daŋkyam-ɔ a ba mò kate bo gyiiri katun kɔŋkɔ lee soso tweε bo kyoŋwe swεere se. Ne øø yere ɔkyee amo akato-ro, na mò ya den kowø a ɔ nya wo mò kayaagyi-o puri-ro. ⁵ Ne ɔkyee amo a kowø gyi nyanje, ne ɔ ba a ɔ bo ba mò keyaaleŋ bo deere kaye-ɔ asεε pεεe se, na ɔ ma su ɔko se. Amaa ne baa nŋwaa kayaagyi-o taa yaa Wuribware ase mfeη ne o te mò kuwuregya-ɔ se-ɔ. ⁶ Ne ɔkyee-ɔ a sere yø kimukee-ro mfeη ne Wuribware a kyo løŋjø bo yera mò-ɔ. Mfeη ne ba deere mò se nŋke kakpeŋ na alafa anyø na adusiyø.

⁷ Ne kenaa a ba soso mfeη. Wuribware kabø brøse ne ba tøε mò ε Maakel-ɔ na mò kamεε-ro awuye-o, na daŋkyam-ɔ na mò kamεε-ro awuye-o a kɔ kenaa. ⁸ Ne Wuribware a mbø-ɔ a kɔ gyi daŋkyam-ɔ na mò kamεε-ro awuye-o gyi si, ne baa gya bamø lee soso mfeη. ⁹ Daŋkyam-ɔ ajanasenyare e gye “Kowø-ne-ɔ-penna-sesε-dedaa-ɔ,” na “Obonsam” na “Søtanø” na “Kaye-ɔ-asešε-pεεe-ɔpennapo.” Baa tweε mò aa mò kamεε-ro awuye-o bo kyoŋwe swεere se. ¹⁰ Ne mo a nu børe a su kenkeŋ lee soso feye,

“Nkee feraa, ane nyanje Wuribware a bo morøwø mò asεε,
 na o gyi mò kuwure-o,
 ne Kristoo ne oo lee-o a nya keyaaleŋ.
 Kee, baa tweε mò ne ɔ dεε yere Wuribware ase
 o porø ane kosobøε-ana feye baa waa boyø-ɔ

bø kyøjwø sweere se.

¹¹ Ane kosoøe-an amo a ko gya mò.

Keto se ne baa taare gya mò-ø e gye feyø
kasannegyii-o a wu, nè mò mbogya a weë sweere,
nè baa yøre bamø aseñ timaa-o kòtowø-ro keñken,
nè bo ye kasannegyii-o si kegya, nè bamo ya wu,
a bo kikine mò na bo kyena.

¹² Amose-ø, soso na mone nè mone te mfen-ø,
møn'sa a mone akato gyi.

Amaa mbeyømo a waa leñ a bo sa asesø

na këtø kemaa nè kë bo swëere se na øpoo-ro-ø.

A lee feyø Ùbansam a lee soso ba mone ase swëere se.

Kadunfwi nè o de mbeyømo-ø kyo bwëeto,
a lee feyø o nyi damenanje feyø
mò sañ moñ lee o kyo.”

¹³ Danjyam-ø a bo sa se feyø baa tweë mò bo kyøjwø swëere se-ø, nè ø meraa se ø serø ø
gya økyee nè ø kowø gyi nyajse-ø. ¹⁴ Nè baa sa økyee-ø abaijan kò nè a du feyø olun lee-o,
na o nya fuwi yo mò kweerøkpa kimukee-ro mfen ne ba deere mò se nsu nsa na kebegya, na
danjyam ne mò kejaseñyare bee kë gye “Kowa”-ø ma nya kra mò. ¹⁵ Ne danjyam-ø a kpuu
nkyu lee mò kana-ro, ne kufwiiri a tweë, na kë nya taa økyee-ø nare. ¹⁶ Amaa ne swëere
a kya økyee-ø-ro, a lee feyø swëere a nuu nkyu ne n ya lee danjyam-ø kana-ro-ø pëee. ¹⁷ Ne
danjyam-ø duj a fwii økyee-ø se, nè ø yo ya kò økyee-ø mò gyi-ana pëee. Bamo e gye bamo
nè bo gya Wuribware a mbraa-ø se, nè bo de Yeesuu a aseñ-ø-ro ba tøwø amo keñken. ¹⁸ Ne
danjyam-ø a yøre øpoo kee.

13

Kabo kpeñse nè kaa lee øpoo-ro-ø

¹ Ne mò a lju kabø kpeñse kò a lee øpoo-ro ka ba, na ka de akyøre kudu na anju asunoo,
na awurepa buñ buñ akyøre-ø kekemaa se. Nè baa kyøree kejaseñyare nè kë e kaapo feyø
kabø amo na Wuribware ta-ø bo kyena kamo anju-o kekemaa se. ² Kabø ne mò a lju-o du feyø
mpasø wuye, nè kamo ayaapapaa du feyø puron dabø lee-o. Nè kamo kanø du feyø ofaase
lee-o. Nè njkee dankyam-ø a taa mò fonyøn kuwure na mò keyaalen bwëeta nè o de-o bo sa
mpasø wuye-o. ³ Kabø amo a anju-o kókóñko du feyø bamo a nè këmø kepañ-ø, amaa këmø
lo-ø a kyo wu. Nè kaye-ø asesø pëee eyee a kpeñ bamo, nè baa gya mpasø wuye-o si. ⁴ Ne
asesø a sun dankyam amo, a lee feyø ø taa mò keyaalen-ø bo sa mpasø wuye-o. Nè baa sun
mpasø wuye-o gbaa tøwø feyø, “Nse e gye nè o feyø mpasø wuye mò? Nse e gye nè ø taare a
ø kë gya mò? Økø moñ bo-ø!” ⁵ Ne mpasø wuye-o a nya kpa tøwø adabedabeseñ kaapo mò
eyee, na ø saare Wuribware tøwø feyø mò aa mò ta. Ne Wuribware a sa ne mpasø wuye-o
keyaalen amo moñ kyo aferi aduna na anyø, na ø waa mò këpre. ⁶ Ne ø da Wuribware yiil,
nè ø bøø da mò kënyare na mfen nè o te-o na bamø ne bo bo soso-ø pëee yiil. ⁷ Kpa da feyø
mò aa Wuribware asesø kò, na o gyi bamo se. Nè ø nya asesø ne baa lee kasuro kemaa-ro na
maj kemaa-ø na kade kemaa se, nè ba sa eñesa kemaa-ø se keyaalen. ⁸ Na kaye-ø asesø
pëee sun mpasø wuye-o, amo okemaa nè kasannegyii nè baa mao-ø a kyøree mò kënyare waa
wore ne ø kaapo okemaa ne o de njka na kukyure nè a moñ de këe-ø-ro pwëe nè Wuribware
a dëe tweë kaye-ø. ⁹ Møn'løñ eñeso a mon' nu!

¹⁰ Bamo ne bo bware sa kekra-ø,
adøj e kra bamo a bo yaa anya kusunj-no.

Bamo ne bo bware sa kepañ-ø,
kepañ-no nè ba wu.*

Amo-ø pëee bware feyø Wuribware asesø nyite aworeføo-ro, na bo sa a bamø kókóregyi-o
waa leñ.

Kabo kpeñse nè kaa lee swëere-ro-ø

¹¹ Ne mò a bee lju kabø kpeñse kò, na ka dareø swëere-ro. Ka de akyøre anyø feyø sanne
lee-o, ne ka sa señsa feyø dankyam-ø. ¹² Ne kaa kperi mpasø wuye-o na mò keyaalen se
yøre kaye-ø asesø pëee feyø bo sun mpasø wuye amo ne baa nè mò anju-o kókóñko ne këmø
lo-ø a wu-ø. ¹³ Kabø amo gbaa a waa afutø na akpeñyeetø bwëeto. Ne amo akyøre feyø
kaa sa nè deekpa a lee soso ba swëere asesø akato-ro. ¹⁴ Ne kaa pënna kaye-ø asesø pëee

* 13:10 Yeremeya 15.2.

bo lęe akperjeyeqeto ne kaa yere mpase wuye-o ayaa-ro waa-ɔ se. Ne kabø-ɔ a tɔwë gywii kaye-ro asesë pëee feyë bo ba before bo seri kotako ne kaa lee mpase wuye ne baa ne mò kuuñ konjko ne kemø lɔ-ɔ a wu-o.¹⁵ Ne kabø amo a nya kpa, ne kaa fwii ne waa before ne kaa lee mpase wuye-o emorøbo-ro, ne kaa nya ljkpa. Ne kaa sa kano feyë bo mɔø økemaa ne oo kine kamø kusun-ɔ.¹⁶ Ne kabø amo a yere abrese na ljaagyì, na ato awuye na atiripo, na agyi na anya, feyë bo kyanj bamø agyiseløkwëe-ro bëee bamø nsekpeeno nkyanee.¹⁷ Ókø moj de kpa feyë o fe ato bëee o sɔo ato, amo baa kyanj mò kigiyiseløkwëe-ro bëee mò kasekpeeno kacyanee. Kacyanee amo e gye kabø amo kenyare bëee akyoreegyi ne a yere bo sa mò kenyare-ɔ.¹⁸ Ókø i de kanyiasen, o taare a o nu kabø amo akyoreegyii-o kaase, a lęe feyë a yere bo sa nyinjkpasë kenyare nee. Akyoreegyii amo e gye alafa asiye na adusiye na asiye (666).

14

Kasannegyii-o na mò anarebëe-po

1 Ne mo a deere, ne mo a lju kasannegyii-o yere Siyøñ kebëe-ɔ se. Mò aa anyare ljkpej kelafa na aduna na ana (144,000) ne baa kyoree mò aa mò se anyare bo dønjø bamø nsekpeeno se-ɔ e yere mfen. 2 Ne mo a nu bore kø a su lęe sɔsø feyë awuriwuri-o, bëee feyë bware a su-ro gburi gburi-o. Bore amo a bëee su nee feyë kwanjyi adapø kø a da ikwanjyi ba soori-o.³ Ne anyare ljkpej kelafa na aduna na ana amo yere kuwuregya-ɔ na mbo nna-ɔ na abrese-ɔ akatø-ro ba waa kiliñ popwëe kø ne øko moj bo-ro ne o taare a o suye-o, amo anyare ljkpej kelafa na aduna na ana amo ne kasannegyii-o a morowë bamø lee kaye-ro asesë pëee-ro-ɔ wore. 4 Bamø a gye anyare ne bo moj nyi akyee-ɔ se-ɔ, bamø mfaane-ɔ e gye ne bo gya kasannegyii-o se toŋ kemaa ne o yɔ-ɔ. Bamø ne oo gye ljkpee morowë, ne oo taa bamø bo waa Wuribware na mò fɔñfɔñ kesaree-ro-ɔ nee.⁵ Bo moj tee ba ayeba kake ljkø se. Ne bo bëee bo moj de kebøye kø.

Wuribware mbøø nsa ko

6 Ne mo a bëee lju Wuribware kabøø kø, na o fuwi afwii-ro, ne baa sun mò bo kyøñwë feyë o tɔwë aseñ timaa bo lęe ljkpa na kukyure ne a moj de kεe-ɔ se gywii asesë ne baa lęe kasuro kemaa-ro na man kemaa-ro na kadø kemaa se, ne ba sa esenja kemaa-ɔ.⁷ Ne oo faa-ro tɔwë feyë,

**“Mon' bu Wuribware, na mon' kyoro mò kedabø-ɔ,
a lee feyë sanj a fo feyë o gyi sese dimaadi aseñ.
Mon' sun mò ne oo twëe sɔsø na kaase
na øroo na øboñ-no nkyu-o.”**

8 Ne Wuribware kabøø nyɔsepo a gya kabøø gyenkpëe-ɔ se, na o tɔwë feyë, “Baa kpuri opurimakyee dabø ne ba tee mò e Babilon-ɔ. Mò ya sa ne kaye-ro aseñ pëee kpa mò aseñ bweetø, na bo moj taare kine mò, feyë aneñ ne øtabweepø maa taare a o kine nta-ɔ.”

9 Ne Wuribware kabøø sasepo a gya kabøø gyenkpëe-ɔ na kanyøsepo-ɔ se, na o tɔwë kenjken feyë, “A waa lęj a sa økemaa ne o sun mpase wuye-o na kefore serise ne kaa lęe mò-ɔ, na mò ne baa kyanj kabø-ɔ kacyanee-ɔ bo dønjø mò kasekpeeno bëee mò kigiyiseløkwëe-ro se-ɔ.¹⁰ Wuribware duñ a fwii bamø se, ne o gyiri bamø kesebo. A du nee feyë aneñ a sesë-ɔ a nuu nta ljenjse-ɔ. Aneñ a nta-ɔ e waa preepree mò kame-ro. Ba ba kafirewuta a bo dee bo kywëe bamø, na ka ma duñ, Wuribware a mbøø-ɔ na kasannegyii-o akatø-ro, na bo gyi aworefø bweetø.¹¹ Deekpa amo ne o kywëe bamø-ɔ øboørefø e yɔ sɔsø, na e maa yowë kake ljkø se daa. Økemaa ne o sun kabø-ɔ na ketø serise ne kaa lęe mò-ɔ, bëee økemaa ne baa kyanj kabø-ɔ kacyanee bo dønjø mò se-ɔ maa nya mò eyee a o lee deekpa-ɔ-ro kanye na mpase pëee.”

12 Amø-ɔ se-ɔ, Wuribware aseñ pëee ne bo gya mò mbraa se-ɔ, ne ba kya se ba koore Yeesuu ba gyi-o, ketø ne mo e tɔwë-ɔ e gye feyë bo nyite gyi aworefø.

13 Ne mo a nu bore kø a lęe sɔsø tɔwë feyë,

**“Kyoree feyë,
‘Bamø ne ba wu lęe mbeyomø bo yɔ, na bo moj yowë
ane nyanjø Yeesuu si kegya-ɔ e nya ljuure.’”**

Ne Wuribware a kufwiijø-o a beñjaa feyë,

**“Kaseñtjiñ nee. Bamø asuñ kenjken ne baa waa-ɔ se-ɔ,
ba nya amo kukyure kònø, a lęe feyë
Wuribware i nyinjji asuñ timaa ne baa waa-ɔ se.”**

Sweere se adwoorotə kekpa

14 Né mo a deere, né mo a nju kowore fufuri. Oko te kowore-o se, na o du feye ane dimaadi-o,* na o buñ atanne pipee kuwurepa, na o de loogyi yayase kó mó kesaree-ró. 15 Né Wuribware kabao ko a lee Wuribware sunkpa soso mfen, ne oo faa-ro kenken bo kyonwe mó ne o te kowore-o se-o feye, “Taa fo loogyi-o bo tenuje fo adwoorotə, a lee feye adwoorotə-o kekpabee a fo, né sweere se a ato-pesee mo a pee, né aa fo feye fo kpa amg.” 16 Mfen-o, né mo ne o te kowore-o se-o a teyi mó loogyi-o bo kyonwe sweere se, né oo tenuje mó se a ato-pesee.

17 Né mo a bee nju Wuribware kabao ko a lee Wuribware sunkpa mfen, na mó-o mo de loogyi yayase anej dæc. 18 Né Wuribware kabao ko né mó-o mo mó e deere lonyokpa a deekpa-o se-o a lee lonyokpa-o ase ba, ne oo faa-ro kenken bo kyonwe Wuribware kabao ne o de loogyi yayase-o tawé feye, “Ba fo loogyi-o bo tee kaye-ró a bobe ayii agyi-o, a lee feye aa pee.”* 19 Amose se-o né Wuribware kabao-o a teyi mó kesaree bo kyonwe sweere se, ne oo tee bobe agyi-o, né oo twé amo waa kemantaj dabe né ke bo Yerosalem nlañbees-o-ro, na Wuribware nya sa a bo kyikye amg se, na keta kaapo feye mó dun a fwii aboyewaapo se. 20 Amose se-o né baa kyikye kyikye bobe agyi amo se kemantaj dabe-o-ro, né mbogya a lee bwetts bo waa feye kufwiiri-o, né kemo eswée a fo emayere alafa anyo, né kemo ken i mwiire sesesoswée kemaa mo.

15*Anej ne asej asunoo ne a gye kæe-o a lee a waa-o*

1 Né mo a nju afutə dabe kó soso né a kyo, né a kpej eyee-o. Wuribware mbao nsunoo né okemaa de asej koñk-o yere. Amo e gye lalalowé lee-o, a lee feye amo ya lowé, Wuribware kadunjfwii e lowé. 2 Ne mo a nju keto ne ku du feye opos, ne o da dinj, ne o tore se feye diki-o, na o kywee feye deekpa-o. Asesé kó yere opos amo kæs. Mo a nju feye bo gye bamó ne baa kine kusun impase wuye-o na mó keta serise né kaa lee mó-o, ne baa kine feye bo kyan mó kenyare kakyanqe bo dønjø bamó se-o. Né bo yere bo de ikwanjgi né Wuribware a sa bamó-o. 3 Ne ba waa kilin né ku du feye kilin né Wuribware keyaafore Mosis a waa bo kye Igypiti awuye-o.* Ké gye kilin né kasannegyii-o a sa bamó-o, né ba waa. Ba waa nee feye,

“Bo-eleñ-o-kyon-ökemaa-Bware,
ké anej né fo kyo, né fo awaase e kpej eyee-o.
Emañ emaj pesee Owure,
kee anej ne fo ekpa bware, ne e gye kaseñtij-o.
4 Wuribware, nsé e gye né o maa seré fo,
né o kine kokyoró fo bo lee kedabé né fo de-o si?
Fo wore e gye akpeyaa,
a lee feye kaye-ró asesé pesee e ba
a bo bo kpuni anjrii fo ayaa-ro,
ná bo sunj fo, a lee feye baa nju
feye fo awaase gye kaseñtij nee.”

5 Amo-o kamee-o né mo a nju Wuribware sunkpa né o bo soso-o. Né kekyan né etañ a kedakaa-o yere-ro-o a taye.* 6 Né Wuribware a mbao nsunoo né bo de asej asunoo-o a lee sunkpa-o-ro, na bo buñ kyefuri ekaare pareparepare ne e tore se-o, né baa ba atanne pipee ekeresec bo tenjet akan se. 7 Né mbø nna-o-ro oko a sa Wuribware a mbao-o okemaa atanne pipee kakyansegyl. Nkyansegyl-o kakemaa, nta preepreesé ya boró, né ñ yere bo sa Wuribware né o maa wu daa-kadunjfwii. 8 Né Wuribware kedabé na keyaaleñ a sa ne ebøoree a boró mó sunkpa-o, na oko moñ taare lweero mfen bo fo saj né Wuribware mbao nsunoo-o a baa asej asunoo-o lalalowé pwes-e-o.*

16*Keto ne kaa waa saj né Wuribware mbao nsunoo-o a twiiri nta preeprees-e-o lee nkyansegyl-o-ro-o*

1 Né mo a nu bore ko a lee Wuribware sunkpa-o-ro o sa sejña o gywii Wuribware mbao nsunoo-o feye, “Mon’ ya twiiri nta preepreesé né ñ yere bo sa Wuribware a kadunjfwii-o, né m bo nkyansegyl isunoo-o-ro-o weé sweere se.”

* 14:14 Daniyal 7.13. * 14:18 Isaya 63.3; Yowel 3.13. * 15:3 Mbøraa këbëesa 32.1-43. * 15:5 Keleñ Igypiti 25.10-22; 26.1-35. * 15:8 Keleñ Igypiti 40.34-35; 1 Awure 8.10.

² Né kaboo gyenjkpees-e-o a ya twiiri mó lee-o wéé sweere se. Né elo dabé gyagyase a tenje asese ne bo de mpase wuye-o kenyare bamó nsekpéeno se bées bamó agyiselékwé-ró-o, né ba sunj kets serise né kaa lee mpase wuye-o.

³ Né kaboo nyosépo-o a twiiri mó lee-o wéé opoo se. Né nkyu a kii feye mbogya kuri-o. Né kets kemaa né kē bo nkyu-o-ro-o a wu.

⁴ Né kaboo sasepo-o a twiiri mó lee-o wéé ébon na atiribu pées-ró, né amo-ró nkyu-o pées a kii mbogya. ⁵ Né mo a nu Wuribware kaboo né o déere nkyu pées se-o a tawé feye,

“Fo a gyi asese aseñ kpa se,
fo ne fo gye Bóye-kó-monj-te-mó-sé-Bware-o,
ne fo a kyena lee haret dëdaa-o.

⁶ A lee feye bamó ya sa ne Wuribware asese
na mó akyaméé mbogya a twiiri wéé.
Amose se-o fo a sa bamó mbogya feye bo nuu.

Amo né a bware feye bo sa bamó-o dëe né baa nya-o.”

⁷ Né mo a nu borgé ko a lee lonyékpa-o feye,

“Ehéeenj, Bó-eleñ-o-kyon-ókemaa-Bware!
Fo aseñ kigyi bu asese këpo gye kasenjtin!”

⁸ Né kaboo nasepo-o a twiiri mó lee-o wéé kyowé se, né baa sa kyowé kpa feye mó agyabrej na kipenjén kywé asese. ⁹ Né kyowé kipenjén a kywébamó. Né baa da Wuribware yii, a lee feye mó e gye né o de aseñ mó se keyaalen. Amaa bo monj kinjji lee bamó ebeye-ró, na bo kyowé Wuribware a kédabe-o.

¹⁰ Né kaboo nuusepo-o a twiiri mó lee-o wéé mpasé wuye a kawuregya-o se. Né kibugyii a da mó swéere-o se, ne asese a dunwi bamó nnó bo lee anej né a bo bamó gya-o se. ¹¹ Né baa da Wuribware ne o bo soso-o yii bo lee bamó elá na anej né bamó nyoware bo bamó gya-o se. Amaa bo monj kinjji lee bamó ekpa boye ne bo gya se-o se.

¹² Né kaboo siyesepo-o a twiiri mó lee-o wee Yufraatis boñ-j se. Né boñ-j pées a wore-ro fonfonfonj, na awure né ba lee kyowé leekpa a kebegya-o nya nya kpa bora-ró kyon. ¹³ Né mo a njú ibrisi esa ko né i du feye aprem-o, ne emo okemaa a lee dañkyam-o kanó-ró na mpase wuye-o kano-ró, na okó né o ba ayéba feye o gye Wuribware a akyamé-e-o okó neé-o kano-ró. ¹⁴ Anej a ibrisi mó moj bo dan pées, amaa ej taare a ej waat né a kpeñ eyee, né a sa a kufu nya asese-o. Né ibrisi amo e kaa e yo kaye-ró awure-o pées ase, na e kpawé bamó bo gyanje a bo waa siraa gywii kake dabé né bamó aa Bó-eleñ-o-kyon-ókemaa-Bware e ko kënaa-o.

¹⁵ Né mo a nu borgé ko a tawé feye, “Mon’ laato a mon’ nu! Mo i fu-ro a m ba feye oyu-o! Okemaa né o kra idí a o kyena këe mó ató buñse se, na o ma nya naré kétébónjburonj na ipere nya mó lamañ-no-o e nya nyure.”

¹⁶ Né ibrisi amo a kpawé awure-o bo gyanje toñ ko né Heebrii señsa-ró ba tee e Amagadonj.

¹⁷ Né kaboo sunoosepo-o a twiiri mó lee-o bo kyowé awore-ro. Né borgé a su kenjken lee kuwuregya né ke yere Wuribware sunjkpa-o feye, “Keto a lowe!” ¹⁸ Né eléelée a gyi mélée mélée mélée, né bware a su-ro gburi gburi, ne swéere a lenkjpañ kpuñ kpuñ kpuñ. Lee sañ né Wuribware a tweee sese-o, swéere keleñkpañ ko monj tee lenkjpañ na ko kyowé anej a swéere keleñkpañ-o. ¹⁹ Né manj dabé né ba tee mó a Babilón-j a ke-ro ntuj nsa, né kaye-ró a emanj-j pées a nyera. Wuribware a nyinjji Babilón na mó ekpa boye ne o gya se-o se, né oo sa né oo nuu nta preprees né ej yere bo sa mó, Wuribware, kadunjfwii-o. ²⁰ Né ikwii pées yii, né abéé pées a njaa. ²¹ Né anyiñkpeñkyukuriygí dabe dabe ko ne amo dwii kyowé aforé dabe dabe-o a lee soso bo lee da asese se. Né baa da Wuribware yii, a lee feye anyiñkpeñkyukuriygí a ba bwéeto, né aa waa bamó kufu.

17

Opurimakyee dabé ko-o

¹ Né Wuribware mbao nsunoo né bo de nkayanjsegyii-o-ro akó a ba mo ase bo tawé feye, “Ba, na ej kaapo fo anej ne ba gyiiri opurimakyee dabé-o kesebo-o. Opurimakyee-o yere bo sa manj dabé ko ne baa pwéé bo meraa ébon bwéeto-o. ² Mò e gye mó ne mo a a kaye mó-ró a awure-o maa se ba waa kakyéekpa-o. Kaye mó-ró a asese-o e kpa mó bwéeto, né bo maa taare a bo kine mó, feye anej dëe né stabweepo maa taare a o kine nta kunuu-o.”

³ Né Wuribware a kufuijje timaa-o a yweé mó se, né Wuribware kaboo-o a soro mó yaa kimukee-ro, mfeñ né mo a njú ékyee ko te kabó pipee ko ne baa kyoree anyaré boye né a saare Wuribware-o bo dønjø mó se-o se. Kabó amo de anju asunoo na akyoré kudu. ⁴ Né

okyee-ɔ buŋ ato pipee na atanne pipee mpini na agyito toresesə. Ne akukye-ro ntangyii damenajse toresesə maa mō ato buŋse pəee se. Ne o de atanne pipee kotorenkyu mō késaree-ɾo. Ato bɔyé kēmaa te-ro, ne a yere bo sa kanyarekpa ne oo waa-ɔ. ⁵ Ne baa kyoree kēnyaree ko ne ɔko moŋ nyi kēmo kaase-ɔ bɔ dəŋŋo mō kasekpeenoo se, feye, “Babilon manj dabę-ɔ, apurimakyee na kaye mɔ-ɾo a ato ne a de iyisi-o pəee bamø nyi.” ⁶ Ne mo a lju feye ɔkyee amo a nuu nta bwęe. Nta ne oo nuu-o gye Wuribware aseſe ne baa mao bo lee anen ne bo moŋ kine kegya Yeesuu si-o si a mbogya-ɔ. Mo a lju mō-ɔ, ne eyee a kpen mo bwęe. ⁷

⁷ Ne Wuribware kaboo-ɔ a bee mo feye, “Emene se ne eyee a kpen fq?” Ne o ye, “Mo e tawę ɔkyee-ɔ na kabø ne o so ɔkyee-ɔ, kabø ne o de aju asunoo na akyore kudu-ɔ, akweeroseſen a n gywii fo. ⁸ Kabø amo ne fo kęe mbeyom-ɔ, nsan-ɔ baa lju kamø, ne mbeyomø feraa kaa wu, amaa ka lee kēmantan loorisę-ɔ-ɾo, na a maa kyee ba mao kamø. Aseſe ne bo te kaye mɔ-ɾo, ne Wuribware moŋ kyoree bamø anyarę bo waa aseſe ne bo de ljkpa na kukuure ne a moŋ de kęe-ɔ wɔrę-ɔ-ɾo haree pwee ne oo dęe twęe kaye-ɔ, bamø ya lju kabø na ka lee kēmantan-ɔ-ɾo, eyee e kpen bamø pəee. A lee feye kabø-ɔ dęe ka bo-ɾo, ne mbeyomø feraa kaa wu, amaa ka bee ka lajkpa-ɾo.

⁹ Fo i niyi aseň, fo i nu ato ma kaase. Aju asunoo-o yere bo sa abee asunoo ne ɔkyee-ɔ te si-o nee. Ne aju asunoo-o bee a yere bo sa awure asunoo-o. ¹⁰ Awure asunoo-o-ro anuu a kpuri, ne ɔkoŋko sanj o gyi kuwure, ne ɔko ne oo sanj-ɔ moŋ tée ba. Mō ya ba, o gyi kuwure kafonjfwęe nee. ¹¹ Ne kabø ne ka dęe ka bo-ɾo, ne mbeyomø feraa kaa wu-o, yere bo sa owure buruwasepo-ɔ. Ne o gya asunoosepo-ɔ se, ne keto ya waa kafwee, o wu kpuri.

¹² Akyore kudu ne fo a lju-o yere bo sa awure kudu ne bo moŋ tée lee gyi kuwure-o, amaa bo sanj ba sa bamø keyaalen feye bo gyi kuwure kabø amo ase dəŋhwreee kɔŋko. ¹³ Awure kudu mo pəee de mfeere kɔŋko nee. Bamø keyaalen ne baa nya-ɔ pəee, ba taa a bo bo sa kabø-ɔ nee. ¹⁴ Ne bamø aa kasannegyii-o e kɔ kēnaa. Amaa kasannegyii-o na aseſe ne oo tée, ne oo lee bamø, ne bo gya mō se kasenjtiŋ-ɔ e kɔ a bo gyi bamø se. A lee feye kasannegyii-o e gye anyanjpe-ɾo nyanjpe na awure-ro owure.”

¹⁵ Ne Wuribware kaboo-ɔ a bee tawę gywii mo feye, “Eboŋ ne fo a lju, ne opurimakyee-ɔ te emę kęe-ɔ yere bo sa aseſe bwęeto ne baa lee kasuro kēmaa-ɾo na kade kēmaa se, ne ba sa esenja kēmaa-ɔ. ¹⁶ Akyore kudu ne fq a lju-o na kabø-ɔ i kisi opurimakyee-ɔ. Ba bunji mō kęt kēmaa ne o de-0, na bo ywęe mō kętebəŋburoŋ bo nare, na bo wo mō, na ljkke bo kywęe mō ton kemaa ne aa sanj-ɔ deekpa-ɾo. ¹⁷ A lee feye Wuribware a sa ne baa tii abee se, na bo waa kēmo ne o kpa-ɔ, na bo taa bamø keyaalen-ɔ sa kabø-ɔ, na o bo gyi kuwure bo fo sanj ne aseň ne Wuribware a tawę-ɔ a waa kasenjtiŋ-0. ¹⁸ Opurimakyee ne fo a lju-o yere bo sa manj dabę ne mō owure i gyi kaye mɔ-ɾo awure awure pəee mo se kuwure-o nee.”*

18

Aneŋ ne Babilon manj a kpuri-o

1 Amo-ɔ kamęe-ɔ, ne mo a bee lju Wuribware kaboo ko, na oo lee soso o ba. O de keyaalen bwęeto keto kēmaa se. Ne anej ne o tore se bwęeto bwęeto-ɔ se-ɔ, oo sa ne sweere se pəee a lajŋe-ɾo. ² Ne oo faa-ɾo kenjen feye,

“Oo kpuri. Babilon manj dabę a kpuri ooo.

Mbeyomø feraa, oo kii ketaakpanj

ne ibris na ntiman naa-ɾo-ɔ,

mfej ne mbogyi naa-ɾo-ɔ, ne ba kisi bamø kowɔ-ɔ bo.*

³ A lee feye kaye-ɾo ndę se awrye pəee
a nuu opurimakyee a nta-ɔ.

Mō nta amo a sa ne kaye-ɾo awure pəee
a kpa mō bwęeto.

Né bamø aa mō a di,

ne baa waa kakyeekpa.

Né mō tɔkpa ne o moŋ de kęe-ɔ
a sa ne kaye-ɾo ayawogyi pø a nya bamø eyee.”

⁴ Ne mo a bee nu bɔre ko a lee soso feye,

“Mo aseſe eee, mon' lee ba ooo, mon' lee mō ase ba,
na moŋ ma nya waa mō ebɔyę-ɔ eko.”*

Mone e moŋ lee mō ase, kesebəŋgiiri
ne Wuribware e sa mō-ɔ e kyanjaa mone eee.

* 17:18 Daniyel 7.19-25.

* 18:2 Isaya 13.21-22; Yeremeya 50.39.

* 18:4 Isaya 52.11.

5 A lee feye mō ebøyé da e dəŋ abee se,
feyé lee mfée ya bo fo soso-o.
Ne Wuribware bęe o nyiŋji mō ekpa bøyé
nę oo gya se-ɔ se.
6 Mon' waa mō feye anej nę oo waa mone-ɔ dees.
Mon' waa iluwi enyo bo teere anej nę oo waa mone-o.
Mon' taa nta nę n du preepree
iluwi enyo n kyonj mmo
nę oo sa mone nę mone a nuu-o.
Mon' sa mō na o nuu.
7 Mon' sa a o nju asej nę a kyo kedabé
feyé anej nę oo dees bu mō eyee kedabé-o.
Na mon' waa mō borokooné nę o ta feye
kone ne oo dees gyi-o.
A lee feye oo təwé gywii mō eyee san amo feye,
‘Mon’ kee mo mfée, mo, wurekyee.
Ma kii kpenlekyyee, na n su kale daa.
Mo bore-ɔ maa dunwi mo kake ko se daa.’
8 Amose-ɔ kake konjko nę asej e to mō.
Asesé bweeto iwu, na bamō ne ba saŋ-ɔ su kale,
na akoj maa bamō, na deekpa kywee mō eloj,
a lee feye Nyanjé Wuribware
osengyipo-ɔ de elen bweeto.”

9 Awure nę bamō aa mō a di, nę baa waa kakyeekpa, ne baa gyi mō konj-ɔ ya nju deekpa
ne o kywee mō manj-ɔ ebɔoréé, ba su a bo sa mō. ¹⁰ Ba yere kəfə kəfə, a lee feye bo maa kpa
a bo gyi aworefəo-ɔ akq. Na bo təwé feye,

“Daanekena! Daanekena!
Babilən manj dabe mumwii mō,
dəŋhweree konjko-ɔ kpej ne fo a kpuri!”

¹¹ Na sweere se a ayawogyipo-ɔ mō su mō kale, a lee feye oko moj lee o bo manj amo-ɔ,
na o səo bamō ato. ¹² Oko moj lee o bo-ɔ nę o səo bamō atanñe pipee na afufuri na abu
yawo lejse na akukye-ro atanji damenajse na kyefuri ḥkpaŋ na awaagya nę a du feye
ləŋkənkyuronkyu-o, na amo ne aa pee kpeye kpeye kpeye-ɔ, na ato damenajse yawo lejse
nę baa ba ayii ko na kayowaa na agyeretö na konj ebere na aforé fufuri gyorigyorise bo
waa-ɔ. ¹³ Na efon na nyonku na kakyanné na ndwii na koraa eworese eworesé na nta na
mfo na mpu na yaabralaa na enaaté na esanne na ekpanja na itireelaa na anya pées i sii, na a
ma nya assoopo.

¹⁴ Ayawogyipo e təwé a bo gywii mō feye,

“Ato timaa nę fo e kpa-ɔ pées a fo fo se.
Fo kapotee na ato damenajse pées a fo fo se.
Fo maa lee nju amo, daa.”

15 Ayawogyipo nę baa gyi yawo manj amo-ɔ nya atanñe bweeto-ɔ e yere kəfə kəfə, a lee
feye kufu de bamō feye ba gyi mō aworefəo-ɔ akq. Na bo su kale. ¹⁶ Na bo təwé feye,

“Daanekena! Daanekena!
Kee anej nę asej a to manj dabe amo-ɔ!
Fo ne fo asesé a dees buŋ kyefuri
na awaagya nę a du feye ləŋkənkyuronkyu-o,
na amo nę aa pee kpeye kpeye kpeye-ɔ,
ne baa ba atanñe pipee na abu damenajse yawo lejse
na akukye-ro atanji damenajse bo buŋ bamō eyee se-ɔ.
17 Nę dəŋhweree konjko-ɔ kpej
fo kapotee dabé mo a fo fo se pées!”

Na ntērēe pées ne bamō kusun e gye feye bo sorø ayawogyipo etəsorø ekoree-ra lee manj
ko se yaa oko se-ɔ yere kəfə kəfə. ¹⁸ Bamō ya nju ebɔoréé a lee deekpa nę o kywee manj-ɔ-ɔ,
na bo təwé feye, “Manj ko moj bo-ɔ, na o du feye anej a manj dabé mo.” ¹⁹ Na bo ba asaree
bo gya anju, na bo təwé feye,

“Daanekena! Daanekena!
 Kęe anę ne aseń dabe a to mań dabe mō-č.
 Mō kapoteč ne ka kyo kebanje-č se,
 bamō ne bo naa bo de ekoree
 ba ba ba fe at-č a kii at-č awuye!
 Ne doŋhwereę konjko-č kpej
 mō kapoteč pęee a fo mō se!”

²⁰ Ne mo a nu bɔrę kę a tōwę feyę,

“Mon' sa a monę akatę gyi
 bo lee anę ne baa kpuri mō-č se.
 Monę ne monę bo soso-č, Wuribware a mbą-č
 na mō aseč-č na Yeesuu a ayaa-č ayerępo-č
 na Wuribware a akyamę-č,
 ŋ ye eę, mon' sa a monę akatę gyi,
 a lee feyę kętę ne mań amo aseč a waa mone-č se,
 ne Wuribware a gyiiri bamō kęsebō.”

²¹ Ne Wuribware kabōo dabe kę a yase kibu kę ne kęmo kędabę ta feyę kębwęe dabe
 dabe-č, ne ɔo tweę waa ɔpoo-č tukum tōwę feyę,

“Mon' kęe anę ne ba tweę Babilon,
 mań dabe amo, a bo bo kyoŋwe-č,
 na bo ma lęe ńu mō pęee-č.

²² Bamō ne ba da ikwangyi-č
 na bamō ne ba foře mbere-č mo
 moń lęe bo bo mfeń,
 hareę ba waa ilin.

Alopo na aseripo na apwęepo na abwayepo
 na at-č aləŋŋępo moń lęe bo bo mfeń,
 hareę ba waa kusurę.

Bo maa lęe kwęe abwaye mfeń.

²³ Bo maa lęe kyanę fetiri mfeń.
 Bo maa lęe taa kokofo kę mfeń.

Fo ayawogyipo-č moń lęe bo gye
 aseč dabe kayę mō-č.

Fo maa lęe nya a fo ba asibę na ayęba na kanorokonę
 bo pennę kayę-č aseč pęee.

²⁴ Kętę se ne Wuribware a gyiiri fo kęsebō-č
 e gye feyę fo e gye ne fo a baa mō akyamę
 na mō aseč ne bo bo kayę mō-č pęee lowi.”

19

¹ Amo-č kamę-č, ne mo a nu elawo dabe kę feyę lamań kę a fęe-č rę lee soso tōwę feyę,

“Mon' sa a anę kyořo Wuribware.
 Mō e gye anę ɔmorowępo.

Wuraa na keyaaleń gye mō lee,
 ² a lee feyę o gyi aseč aseń kpa se.

Opurimakyęe dabe amo a ba mō kanyarekpa
 bo waa kayę-č a aseč-č iyisi-o si-o,
 ne Wuribware a gyi mō aseń bu kępō.

Mō a moa Wuribware ayaafřre na mbre-o si-o,
 Wuribware a ba doŋdaa bo gyiiri mō kęsebō bo teere.”

³ Ne baa bęe fęe-č rę tōwę feyę,

“Mon' kyora Wuribware.

Ebooreę ne eę lee deekpa
 ne ɔ kywęe mań dabe amo-č rę-č
 e yo soso, na e maa yɔwę pęee.”

⁴ Né abrēsē adunyō na ana-ɔ na mbō nna-ɔ a kpuni aŋjurii suŋ Wuribware nē o te kuwuregya-ɔ se-ɔ. Né bō yē,

“A bware. Mon' sa a anē kyōrō Wuribware.”

Kasannegyii a kokofo-ɔ-rɔ

⁵ Né bōrē kō a lēe ɔkō nē o yēre kuwuregya-ɔ asē-ɔ asē tōwē feyē,

“N yē, Wuribware ayaafōrē na mbre eee,

monē nē monē i bu mō-ɔ,

abrēsē na nyāggi pēe,

mon' ba bō kyōrō anē nyārpe.”

⁶ Né mo a nu elawō kō feyē laman lee-o, nē e kōj i du feyē awuriwuri a kyaare wuuu-o, na feyē bware a su-ro gburi gburi-o. Né mo a nu bamō a fēe-rō tōwē feyē,

“Mon' sa a anē kyōrō Wuribware,

Bo-elenj-ɔ-kyoŋ-ɔkemaa-Bware,

a lee feyē anē nyārpe e gyē owure.

⁷ Mon' sa a a waa anē kōne, na anē akato gyi.

Mon' sa a anē kyōrō mō kedabē-ɔ.

A lēe feyē kasannegyii a kokofo-ɔ saŋ a fo,

nē mō ɔkofō-ɔ a kyōrō waa sira.

⁸ Né baa sa ɔkofō-ɔ kyefuri kaarē damēnajse

nē o fwiiri parepare-ɔ feyē o bun.”*

(Kyefuri kaare amo yēre bo sa itimaa na kēdamenajse nē Wuribware asesē a waa-ɔ.) ⁹ Né Wuribware kabō-ɔ a tōwē gywii mo feyē, “Kyoree amo-ɔ. Bamō nē ba tēe bamō kasannegyii a kokofo-ɔ-rō-ɔ e nya nyure.” Né kabō-ɔ a tōwē bō tii si feyē, “Wuribware a aseŋkparegyi kasentij-o nee.”

¹⁰ Né mo a kpuni aŋjurii a n suŋ mō. Amaa nē oo tōwē gywii mo feyē, “Oo daabii, fo ma waa anē! N gbaa n gyē Wuribware a ayaafōrē-ɔ ɔkō nēe feyē fo-ɔ na fo bēekō-ana nē ba tōwē Yeesuu aseŋ timaa, nē bō maa kīnjī kamee-ɔ dēe nēe. Wuribware nē fo suŋ. A lēe feyē Wuribware a kufwiine timaa-ɔ ya lee Wuribware aseŋ bō kaapo mō akyāamēe-ɔ, nē o bōrō Yeesuu si o lee aseŋ amo a o bō kaapo mo aa fo bēekō-ana-ɔ.”

Kraŋa fufuri a odeepo-ɔ aseŋ

¹¹ Né mo a nju soso a bunji-ro, nē kraŋa fufuri nē ba tēe mō odeepo feyē ‘Kasentij-wuye’ na ‘ɔkō nē kufu moj de mō feyē o tōwē kasentij-o’ bō mfen. Mō i gyi aseŋ aseŋ, o gyi amo nēe, nē o maa gyi aseŋ kēkpa se. Né o naa kenaa-ɔ o gyiiri abɔyewaapo kesebo. ¹² Mō akato du nēe feyē agyabren-ɔ. Né o bun awurepa bweeto. Baa kyoree keŋasenjare kō nē ɔkō moj nyi kēmō kaasē-ɔ bō dōnjō mō se, amo mō fōnjōn e gyē nē o nyi kēmō kaasē. ¹³ Né mbogya a miiri mō waagya nē o bunj-o si pēe. Ba tēe mō feyē Abwareseŋ. ¹⁴ Né Wuribware a mbō anaapo-ɔ pēe bunj bunj kyefuri ekaare timaa pareparepare, nē baa dēe ekpaŋa fufuri bō gya mō se. ¹⁵ Né kepaŋ yayase kō kuŋu ase te mō kano-ɔ. Kepaŋ amo nē o ba a o bō kō gyi ndē se awuye pēe se. Na o ba mō kuwureyii bō bwee bamō emaj waa kyikpuri kyikpuri kyikpuri.* Na o kyikye Wuribware adoj se mo, feyē anē nē aseŋ i kyikye bobe agyi si na amo nkyu nya lēe-ɔ. Anē nē o waa na o bō kaapo feyē Bo-elenj-ɔ-kyoŋ-ɔkemaa-Bware dun a fwii bamō se bweeto. ¹⁶ Né baa kyoree keŋasenjare kō mō waagya-ɔ se na mō gyan se feyē, “Awure-ro-owure-na-anyanjpe-ɔ-nyanjpe.”

¹⁷ Né mo a nju Wuribware kabō kō yēre kyōwē se, nē oo faa-rō keŋken tōwē gywii mbogyyii pēe nē ba fuwi soso-ɔ feyē,

“Mbogyyii, mon' bō gyanjne eee.

Mon' gyi ateese nē Wuribware a waa sa mone-ɔ ooo.

¹⁸ Mon' bō gyi awure na anaapo abrēsē na ayaalēnjo

na ekpaŋa na bamō adeepo na aseŋ pēe,

agyi na anya na abrēsē na nyāggi, afuniŋ.”

¹⁹ Né mo a nju mpasē wuye-o na kayē-ɔ a awure-o na bamō anaapo-ɔ a gyanjne a bō kō mō nē ba tee mō e Abwareseŋ-ɔ na Wuribware a mbō anaapo-ɔ. ²⁰ Né Abwareseŋ-ɔ na Wuribware a mbō anaapo-ɔ a kō kra mpasē wuye-o, mō aa mō anaapo-ɔ. Né baa bēe kō

* 19:8 Isaya 54.5-7; Hoseya 2.19. * 19:15 Kiliŋ 2.9.

kra mō ne o ye o gye Wuribware a akyamee-o ɔko-o, amaa o gye ɔyebapo nee. ɔyebapo mo ya yere mpase wuye-o ayaa-ro waa akpenyeetə bo penna bamō ne baa kyan kabō amo a kakyanee-o bō dɔŋŋo bamō nsɛkpeenə se-o, ne baa sun ketō serise ne kaa lee mō-o. Ne baa kra mpasə wuye-o na ɔyebapo kyaamee-o, ne baa tweə waa kedeekpætekkii ne ke e kywec na kafirewuta tii si-o-ro.²¹ Kepaj ne kemō kuju ase te mō ne o deę kpaŋa-o se-o kano-ro-o, ne oo bo mao mpase wuye a asoogya awuye-o. Ne mbogiyi-o pɛee a bo gyi bamō afuniŋ-o kpone.

20

Anęn ne Kristoo na boko i gyi kuwure nsu kakpen-j-

¹ Ne mo a nju Wuribware kaboo ko a lee soso o ba, ne o de kemantaŋ loorisə a safowa-o na agbarabi dabe dabe. ² Ne oo kra dankyam ne o du feyə kowə, ne oo penna sesə lee haree dëdaa-o, ne mō kenyare e gye ḥbənsam bəee Setane-o, ne oo ba agbarabi-o bo nyure mō, ³ ne oo tweə mō bo waa kemantaŋ loorisə-o-ro, ne oo tii kemō, ne oo tweə-ro. Mfəj ne ḥbənsam i di nsu kakpen. O maa lee penna kaye-ro asesə, amo nsu kakpen-o a gye kce. Nsu kakpen-o ya kyonj, a tiri feye bo yowē mō a o narə saŋ kafwee ko.

⁴ Ne mo a nju ḥbəregya na bamō ne bo te mimo se-o. Ne baa sa bamō elen feye bo gyi asesə aseŋ, na bo bu kəpo bəee kəben. Ne mo a nju bamō ne baa kperi Yeesuu na abwareseŋ-o kotowe se tuwi bamō anju-o. Bamō e gye ne baa kine kusun mpase wuye-o na ketō serise ne kaa lee mō-o, ne baa bee kine kəkyanjenə mō kakyanee bamō nsɛkpeenə bəee agyiseləkwəe-ro se. Ne baa kyiŋni, ne baa nya ɣkpə, ne bamō aa Yeesuu a gyi kuwure nsu kakpen. ⁵ Bamō ne baa saŋ, ne baa wu-o moŋ kyiŋni bo fo nsu kakpen-o kaməe. Amo-o e gye kuwukyinji ne ke gye ɣkpəe-o. ⁶ Bamō ne bo tii kuwukyinji ne ke gye ɣkpəe-o se-o e gye asesə ne Wuribware a lee-o nee, na bo nya nyure. Kəsebəgyiiri nyəsepə moŋ de bamō se kəyaaleŋ. Bamō e gye ne ba kii Wuribware na Kristoo ałəŋŋəro, na bamō aa Kristoo gyi kuwure nsu kakpen-o.

Anęn ne baa ko gyi ḥbənsam se-o

⁷ Nsu kakpen-o ya kyonj-o, ba saŋŋe ḥbənsam, na o lee kemantaŋ loorisə-o-ro. ⁸ Na o yo kaye-ro tonj kemaa ya penna asesə pɛee. Asesə amo anyare e gye Gogo na Magogo. Na o ba bamō bo gyanje, na bo kere kena. Bo deę bo kyo bweetə feye əpoo-ro a kesepu-o. ⁹ Ne baa saŋŋe-ro bora sweere se, ne baa muruwaa Wuribware asesə kadaŋ, maŋ ne o kpa mō aseŋ bweetə-o. Amaa dëekpa a lee soso bo kywec bamō pɛee mao. ¹⁰ Ne ḥbənsam ne oo penna bamō-o mo, baa tweə mō bo waa kedeekpætekkii na kafirewuta-o-ro mfəj ne baa deę tweə mpase wuye-o na ɔyebapo kyaamee-o waa-ro-o. Na ɣkee bo di dëekpa-o-ro mfəj gyi aworefəo mpase na kanye nsu pɛee.

Kaseŋŋyi ne ka gye lalaloye-o

¹¹ Ne mo a nju kuwuregya dabe fufuri pareparepare kō na mō ne o te kemō se-o. Mō a te mfəj-o, ne sweere na soso a nja. Ʉko moŋ lee nju amo, daa. ¹² Ne mo a nju bamō ne baa wu-o abrəse na ḥyaagyı, na bo yere kuwuregya-o akato-ro. Ne Wuribware a mbo-o boko a bunŋji əwore-ro. Ne baa bee bunŋji wore ko-ro, mfəj ne baa kyoree bamō ne bo de ɣkpə na kukyure ne a moŋ de kee-o anyare-o. Baa gyi bamō ne baa wu-o aseŋ anęn ne əkemaa mō a kyena kaye mo-ro bora-o, feye anęn ne baa kyoree waa əwore-o-ro-o.* ¹³ Ne alowipo pɛee a kyinji lee lowi-ro, harqe bamō ne baa wu sweere se ooo, nkyu-ro ooo. Baa lee akyenjanpo-ro ba bo yere senyikpa-o. Ne baa ba ketō ne əkemaa a waa saŋ ne oo kyena sweere mo se-o bo gyi mo aseŋ. ¹⁴ Ne baa tweə lowi na akyenjanpo-ro bo waa kedeekpætekkii-o-ro. Dëekpa mo-ro e gye kəsebəgyiiri nyəsepə-o. ¹⁵ Ne baa tweə əkemaa mō ne mō kenyare moŋ bo ɣkpə na kukyure ne a moŋ de kee-o wore-o-ro bo waa kedeekpætekkii-o-ro.

21

Soso popwəe na sweere popwəe

¹ Ne mo a nju soso popwəe na sweere popwəe. Soso gyenkpæses-o na sweere gyenkpæses-o a kyo jaa, ne əpoo moŋ lee o bo-ro.* ² Ne mo a nju Wuribware a maŋ ne ba tee ε Yerusalem Popwəe-o, na oo lee Wuribware ase soso, na o ba kaasə. Ne o bo dan feyə əkofə a gyi kibre saŋ ne o kpa a o yo mō kuri aye-o. ³ Ne mo a nu əko a yere kuwuregya-o ase faa-ro kələŋə təwə feye,

“Mbeyəmə, asesə aye na Wuribware aye a kii kokoŋko.*

Mō aa bamō e kyena abeə ase, na bo kii mō asesə. Bamō aa Wuribware fəŋfəŋ e kyena,

* 20:12 Daniyel 12.1. * 21:1 Isaya 65.17. * 21:3 Sakariya 2.11.

na o kii bamō nyanjpe.*

⁴ O kpēe bamō akyukyu pēee.

Na lowi na kaboreroduijwi na kayeegya gye kēe,
a lee feyē atō dēdaa-o pēee a kyōn a yii.”*

⁵ Nē mō nē o te kuwuregya-o sē-o ye,

“Mbeyōmo mo e waa kētō kemaa ma kēpopwēe.”

Nē oō tōwē gywii mo feyē, “Kyoree asej mo ne fq a nu-o bo bēya, a lee feyē mo asej pēee gye kaseñtiij, ne okemaa e taare a o taa mō eyēe bo dōnjō amq sē.” ⁶ Nē oō bee tōwē gywii mo feyē, “Aa waa! Mo e gye ne mo a waa kētō kemaa, ne m bee mo e sa a kētō kemaa gye kēe. Kētō kemaa keleekaa-sē-o na m bo-rō, ne kētō kemaa ya gye kēe, m bo-rō.” Okemaa ne burufo de mō-o, mo e sa mō nkuyu, na o ma ka seye. Nkuyu amo du nē feyē kitiribū ne ke e sa nkuyu ne m maa lōwe-o. Anēj a nkuyu mo e gye ne o na nkpa na kukyure ne a mōj de kēe-o. ⁷ Okemaa ne o ko Ḫōnsam a o gyi si-o e gye ne o nya anēj a nyure-o. Na o tēj mo, Wuribware, e mō nyanjpe, na mō-o n tēj mō e mo gyi. ⁸ Amaa bamō ne bo maa nya anēj a nyure-o e gye bamō ne kufu de bamō feyē bo kii Kristoo awuye-o, na adiburopo, na bamō ne bamō nkpono-rō de iyisi-o, na bamō ne baa mōo asese-o, na bamō ne baa waa kakyeekpa na kanyarekpa-o, na bamō ne bo de asiben-o, na akpe, na bamō ne ba sun iksis-o, na ayebaro pēee. Ba tweē mfaanee a asese-o a bo bo waa kedekpēetekii na kafirewuta-o-ro. Amq-o e gye kesebōgyiiri nyosepo-o.”

⁹ Nē Wuribware a mbōo nsunoo ne bo de nkyañsegyii na asej asunoo lalalowē-o-rō-o
okō a ba mo ase bo tōwē feyē, “Ba a ij kaapo fq kasannegyii a əkofō-o.” ¹⁰ Ne Wuribware a kufwiijne-o a ywee mo se, ne Wuribware kabōo amo a sorō mo yaa kēbēe soswēe kō katwēe-rō. Nē oō ba Yerōsalem, Wuribware a manj ne oō lee soso Wuribware ase o ba-o, bo kaapo mo. ¹¹ Nē Wuribware kelanjnero e sa ne manj-o e tōrē se. Manj amo e tōrē se nee feyē kibū yawo lenje ko ne ba tēe ε gyaasipaa ne ku di kipipee-o, ne ke e tōrē se feyē diki-o. ¹² Manj-o de kidenbee dabe bo muruwaa mō. Ne baa lee abunogyi kudu anyo. Ne Wuribware kabōo yere abunogyi-o kēkemaa ase o dērē se. Nē baa kyoree Isireelli awuye a nsuro kudu lonyo-o anyare bo dōnjō abunogyi-o si. A kaapo nee feyē kasuro kemaa de kibunogyi konjō. ¹³ Kēbegya kemaa de abunogyi asa. Asa bo kyōwē leēkpa a keri-o, ne asa bo soso-rō a keri-o, ne asa bo kaase-rō a keri-o, ne asa bo kyōwē twēekpa a keri-o. ¹⁴ Manj amo a kidenbee-o aforē kudu anyo ne baa ba bo pwēe. Ne baa kyoree kasannegyii a ayaa-rō ayerepo kudu anyo-o anyare bo dōnjō dōnjō se.

¹⁵ Wuribware kabōo ne oō sa sejja mo ase-o de atanne pipee kayii kare-ats kō, na o ba bo kare manj amo na kidenbee-o na abunogyi-o. ¹⁶ Manj-o a bōj, ne mō eswēe na nkpanjne ta nee. Ne kabōo-o a taa mō kayii-o bo kare anēj ne manj-o ta-o. Mō a bo kare-o, oo lju feyē manj-o eswēe gye sesē eswēe kakpenjkec na nkpen alafa anyo (1,200,000).* Anēj dēe ne manj-o nkpanjne na mō kife-ro ta. ¹⁷ Wuribware kabōo-o a bee ba mō kayii-o bo kare kidenbee-o, kēmo see ta baarokunkuun ya bo fq asareegyi nnō anēj iluwi kēlafa na aduna na ena (144).* Sweere se a sesē a kēkare ne kabōo-o a bo kare. N gye soso lee.

¹⁸ Kefore kō ne ba tēe ε gyaasipaa ne ku du kipipee-o, ne baa bo pwēe kidenbee-o, ne baa ba atannte pipee ne a tōrē se-o bo pwēe manj-o fōnjōj. ¹⁹ Manj amo a adenbee a epore-o ne baa ba afore yawo lenje eworese eworese bo pwēe. Pōrē gyenjkreesē-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε gyaasipaa ne ku du kipipee-o bo pwēe. Pōrē nyosepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε safiro ne ku du buruu-o bo pwēe. Pōrē sasepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε kalekidonii ne ku du kēbōbwēe-o bo pwēe. Pōrē nasepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε amaredo ne ku du kēbōbwēe-o bo pwēe. ²⁰ Pōrē nuusepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε saadonis ne ku du kipipee kafwēe na kufufuri-o bo pwēe. Pōrē siyesepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε kaaneleyōj ne ku du kipipee gyigiyi-o bo pwēe. Pōrē sunoosepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε krisoliito ne ku du feyē kyaase mfo-o bo pwēe. Pōrē buruwasespo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε beril ne ku du kēbōbwēe-o bo pwēe. Pōrē kpanāosespo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε topas ne ku du feyē kakaduro-o bo pwēe. Pōrē kudusepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε krisopraso ne ku du kēbōbwēe feyē efa-o bo pwēe. Pōrē kudu kakosepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε gyakinto ne ku du buruu-o bo pwēe. Pōrē kudu nyosepo-o ne baa ba kefore ne ba tēe ε ametisto ne ku du feyē lōñkōnkyuronkyu-o bo pwēe.

* ^{21:3} Keleē Igypiti 6.7; Kōlōnjō mbraa 26.12; Yeremaya 32.38; Sakariya 8.8. * ^{21:4} Isaya 24.8; 65.19. * ^{21:6} Isaya 44.6. * ^{21:16} ayaa nkpenjkec nsunoo na nkpen alafa anyo (7,200,000). * ^{21:17} ayaa alafa anyo na kudu asiye (216).

²¹ Ne abunogyi kudu anyo-o kekemaa, baa ba akukye-ro ketanjiyi dabe damenajse ko bo pwee. Ne baa ba atanne pipee ne a tore se-o bo waa kabore dabe ne ka da ka boru manj-nse-a.

²² Wuribware sujkpa moj bo manj amo-ro, a lee feye Bo-elej-o-kyoij-akemaa-Bware na kasannegyii-o fofoj bo mfen. ²³ Ne a moj lee a tiri feye kyowé leej mpase, beee kiferi lanjje manj-o-ro kanye, a lee feye Wuribware fofoj lajnje-ro mfen, ne kasannegyii-o mo du nee feye Wuribware fetiri-o. ²⁴ Mô kelanjjer ne kaye-ro asesê e ba a bo bo nare-ro. Na kaye-ro awure taa bamø mpotee baa manj amo-ro. ²⁵ Manj amo a epone-o deej e yere nee. Bo maa tii emo, a lee feye mfen mon de kanye. ²⁶ Kaye-ro asesê e baa bamø mpotee na atanne manj amo-ro. ²⁷ Amaa okemaa ne o de iyisi-o maa lwee mò-ro. Okemaa ne o waa aapeeresen-o, na oko ne o ba ayeba-o, bee o maa lwee mfen. Amo bamø ne kasannegyii-o a kyoree bamø anyare waa mò wore-o-ro feye bo de njka na kukyure ne a moj de kce-o dooo e gye ne ba lwee manj-o-ro.

22

Anej ne Wuribware a manj-o-ro du-o

¹ Ne Wuribware kaboo-o a kaapo mo boj ko ne mò nkyu e sa njka na kukyure ne a moj de kce-o. Ne n du krenkrej, ne j ya lee Wuribware na kasannegyii a kuwuregaya-o-ro m ba.

² Ne nkyu amo a paye manj amo nseña a kabore dabe-o-ro n kyon m ba. Ayii ne a swee agyi, ne a sa njka na kukyure ne a moj de kce-o yere boj-o kebare kemaa se, ne a swee iluwi kudu enyo kasu kemaa. Bo de amo aferaa ba kya alaygi kemaa ne a tɔraa nde se a asesê-o.*

³ Wuribware maa lee sa a asesê kisi kiyii amo agyi kigyi.* Wuribware na kasannegyii-o kuwure bo manj amo-ro nee. Na mò ayaafore suj mò mfen. ⁴ Ba jnu Wuribware akato-ro, ne bo de mò kenyare bamø nsekpeneo. ⁵ Kanye moj lee ka bo-ro. Ifetiri asej moj lee a tiri bamø, anej dee ne kyowé kelanjjer moj tiri bamø, a lee feye ane nyantep Wuribware e gye bamø kelanjjer. Na Wuribware sa bamø kuwure ne ke moj de kce-o.

Yeesuu keba-ro asej

⁶ Ne Wuribware kaboo-o a tewe gywii mo feye, “Asej mo gye kaseñtij, ne ba taare a bo koore amo gyi. Ne anej nyantep Wuribware ne oo lee mò asej bo kaapo mò akyamæe ne baa dee kyena-o a sun mò kaboo feye o ya kaapo mò ayaafore-o ketó ne ke e ba a ke bo waa mbeyomo deo-o.”

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mon' nu mo ase! Mo e ba mbeyomo deo. Bamø ne ba gya mo abwaresen ne a bo wore mo-ro-o se-o e nya nyure!”

⁸ Mo, Yohanee, e gye ne mo a nu, ne mo a jnu amo-o pese. Ne mo a kruni anjurii kaboo-o ayaa-ro, na n sun mò. ⁹ Amaa ne oo tewe gywii mo feye, “Oo daabii, fo ma sun mo, sun Wuribware, a lee feye m feraa, n gye Wuribware a ayaafore-o oko nee feye fo aa fo beecko-ana akyamæe na bamø pese ne bo gya asej ne a bo wore mo-ro-o se-o.”

¹⁰ Ne oo tewe gywii mo feye, “Fo ma kaj taa abwaresen ma ne mo a lee bo kaapo fo, ne a bo wore mo-ro-o bo kweer, a lee feye sanj ne a ba-o a ts-ro. ¹¹ Saj amo ya fo, okemaa ne o gye oboyewaapo-o kya se waa ebeye, ne mò ne o de iyisi-o meraa se waa iyisi. Ne mò ne o waa kedamenajse-o kya se waa kedamenajse. Ne mò ne o gye sesse timaa-o kya se waa itimaa.”

¹² Yeesuu ye, “Mon' nu mo ase! Mo e ba mbeyomo deo! Mo e ka okemaa anej ne oo waa mò asun-o kokø. ¹³ Mo e gye ne mo a waa keto kemaa, ne m bee mo e sa a keto kemaa gye kce. Keto kemaa keleekaase-o na m bo-ro, ne keto kemaa ya gye kce, m bo-ro.

¹⁴ Bamø ne baa fwee bamø ats buñse waa siraa-o e nya nyure, a lee feye ba nya kpa a bo lwee manj-o-ro, na bo gyi kiyii ne ke e sa njka na kukyure ne a moj de kce-o agyi-o. ¹⁵ Amaa bamø ne bo maa nya kpa, na bo lwee manj amo-ro-o e gye bamø ne bo de iyisi-o, na asiben awuye, na akpe, na bamø ne ba waa kakyeekpa na kanyarekpa, na bamø ne baa mao sesse-o, na bamø ne ba sun ikisi-o, na ayebapo pese.

¹⁶ Mo, Yeesuu, ya sun mo kaboo ko feye o nare tewe amo-o gywii asoree asoree awuye. Mo anyare e gye ‘Owure-Deefid-mò-kenanagyi,’* na ‘Otore.’”*

¹⁷ Wuribware a kufwiijie-o na kasannegyii a okofø ne o yere bo sa asoree awuye pese-o e kore Yeesuu feye o ba. Mon' sa a okemaa ne o nu asej mo-o kore mò feye o ba. A lee feye Yeesuu feraa ye, “Okemaa ne burufo de mò-o ba mo ase. Mo i ke okemaa ne o kpa-o nkyu ne sa njka na kukyure ne a moj de kce-o.”

Asej-o lalalowé

* ^{21:23} Isaya 60.19. * ^{21:24} Isaya 60.3. * ^{22:2} Keleekaase 2.9; 3.22; Isikiyel 47.12. * ^{22:3} Keleekaase 3.14-19. * ^{22:16} Isaya 11.1, 10; Aleebookaapoto 5.5 * ^{22:16} Aleebookaapoto 2.28.

¹⁸ Mo, Yohanee, i yii økemaa ne o nu abwareßen ne a bo wore mɔ-rɔ-ɔ se feye, økemaa ne o taa kotsko a o bo tii aseñ mo se-ɔ, Wuribwareñ ma e sa a o tii bamø ne ba gyi awprefoo, ne mo a kyoree amo aseñ wore mɔ-rɔ-ɔ se. ¹⁹ Økemaa ne o lee kotsko a o lee abwareßen wore mɔ-rɔ a aseñ-ɔ se-ɔ, Wuribwareñ maa sa a o tii bamø ne ba nya kpa na bo kyena mò manj ne mo a kyoree mò aseñ-ɔ-rɔ-ɔ se. Na o ma nya gyi kiyii ne kë e sa nkpa na kukyure ne a moj de kce-ɔ agyi-o.

²⁰ Økø ne o yere aseñ mo pœes ne mo a kyoree bo beya-ɔ-rɔ feye a gyé kasentinj-o e gye Yeesuu. O ye, "A gyé kasentinj. Mo e ba mbeyømo dee."

Ané nyanyø Yeesuu, sa a a waa aneñ. Na fô ba mbeyømo.

²¹ Mo e kore kebwarekore feye ané nyanyø Yeesuu Kristoo yure mò asëse. Ameyø.